ГДЕ ЈЕ ШТО?

I УКАЗИ:

О постављању премештају отпуштању и пенсионисању полицијских чиновника стр. 25. 262. 285, 293, 309, 317, 325, 341, 349, 357, 365, 381, 389, 401, 402, 403.

Закон о штампи стр. 389.

II АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА СРБИЈЕ:

Измене у административ. подели земље стр. 49, 179, 261, 262, 383.

III РАСПИСИ:

О спорозима општине и државе са прив. лицима стр. 50.

Објашење о гаранцији кирије по § 686 грађ. зак. стр. 51.

О заклетви сведока стр. 51.

Објашење § 329. тач. 19. крив. зак. стр. 67.

Објашење при поступању за извршење пресуда по иступини делима по § 311 и 312 крив. закона стр. 68.

О одсуству и разрешавању полиц. чиновника стр. 76. 77.

О извршењу пресуда полицијских власти према крив. осуђеним на новчану казну стр. 101.

О извршењу пресуда судских по прекрш. и грађ. части § 294. прив. пост. стр. 101, 102.

О томе да ли молба за поништење задржава пресуду од извршења стр. 101.

О застарелости прекрша по закону о штампи стр. 102.

О каламљењу богиња — реваншицији — код Јака стр. 118.

О депонитима прихода и расхода за простигутску болничку касу стр. 119.

О продаји концентрисане сирћетне киселине — осетиње — по радикама стр. 119, 120.

О употребу сальпетне киселине за поправљање вина стр. 131.

О Пастеровом Институ западу за уједине од бесних паса и упућивању болних за овај стр. 132.

О предохрани од куге стр. 140.

О изгледају прихода по достави жељез. органа стр. 147, 148.

О лечењу марана на стечне посове стр. 147.

О извршењу казне до 6 месеци код полиц. власти стр. 147.

О поштанским пошиљкама од стране власти стр. 148.

Списа благајнама и др. органима који врше наплату за државну касу стр. 180, 181, 195.

О прописаном и брзом одправљању дужности чиновника стр. 186.

О кључењу за оправку путева стр. 186.

О истрагама по закону о лову стр. 196.

О вконтавању чиновника који рукују касом стр. 196.

О наплати такса у таксеним маркама код општ. суда. стр. 196, 340.

О лечењу бесплатном у банама стр. 196.

О депозитним касама стр. 197.

О спровођењу кривица железницом стр. 210.

О безбедности телеграфских линија стр. 210.

О одпуштању дируписта код полиц. власти стр. 211.

О хватању и утамничавању хајдука стр. 211.

О употреби телеграфа у јавничној дужности стр. 211.

О разумевању чл. 3 и 6. о трошковима управ. власти стр. 222.

О набавци монополизаних образаца из Држ. Штампарије од стране општина стр. 222, 262.

О прегледу стоке и возова и прирезу за комору стр. 222.

О плаћати потраживања приватних код власти са пореском књигом стр. 223.

О награди лекара при прегледу код Дух. суда стр. 223.

О болесницима који болују од „Пелагре“ стр. 223.

О несавесној спекулацији са сувим шљивама стр. 230.

О извршењу осуда царинских код полицијских власти стр. 230.

О извршењима у опште код полиц. власти стр. 238.

О предаји разних достава прив. лицима, шпијуњих од стране Министра иностр. дела стр. 238.

О предаји штампиних предмета од стране штампара Народној библиотеци стр. 238.

О прекшу чл. 42 и 43 закона о непосред. порезу стр. 238.

О чувању железничке пруге стр. 246.

О рачунима прихода и расхода код општина стр. 246.

О издавању писова стр. 246, 254, 255.

О подношењу извештаја о продаји од стране полицијских власти, просст. судовима стр. 247.

О поступању полиц. власти код стечај. маса стр. 247.

О земљорадничким зборовима стр. 262.

О земљорадничким задругама стр. 262, 300.

О попуњавању и прикупљању листића, пописаних умрлих и рођених стр. 263.

О пријављу казни и страних подавица у болнице стр. 285.

О продаји минералних вода по трговинама стр. 325.

О спречавању уноса заразних болести из иностр. у насиље. стр. 341.

IV ЗАХВАЛНОСТ УПРАВНИКУ ГРАДА БЕОГРАДА

Захвалност управнику града Београ. стр. 95.

V СЛИКЕ И ПОРТРЕТИ

Г. Миха Кр. Ђорђевић бив. члан држав. Савета стр. 1.

Г. Андра М. Петровић Начел. окр. Нишког стр. 9.

Г. Алфонс Бертилон стр. 89.

Г. Живко Милојевић члан управе у пенсији стр. 169.

VI. ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Бертилонаж (Д. Ђ. Алимпић) стр. 89—194.

Краљ трговца стр. 2—52.

Религиозно лудило (с Немачког Л.) стр. 34.

Анархизам (предавање Д-р Бернашкија) стр. 35.

Лудило и цивилизација (Д-р Чезаре Ламброзо Турин) стр. 104.

Конгрес против алкохолизма стр. 142.

Микроскопичар у полиц. служби стр. 209.

Енглески судски и полицијски обичаји (Ј. У.) стр. 213.

Лондонска Ексекутивна полиција (М. П. Јов.) стр. 263—292.

Живе слике (Д. Ђ. Алимпић) стр. 265.

Помоћ лицима повређеним електрицитетом (В) стр. 266.

Конгрес за криминалну Антропологију (Јов. Б. М.) стр. 266.

Оригинално самоубојство, первилична манија (самоубица и хотимично убиство) (самоштно Dr. Freicher v krafft Ebing. стр. 267.

Њујоршки детективни биро стр. 269.

Историја једног злочина (пр. с франц. Д. Ђ. Алимпић) стр. 270, 280.

Пријава странаца у Француској (В. Павлићевић) стр. 286, 293.

Кретање казнених дела у престоници (Д. Ђ. Алимпић) стр. 309—358.

Извршење смртне казне у Америци стр. 303.

Деца под истрагом стр. 310—318.

Несрећни случајеви — Аксидепти лица (В. П. Павлићевић) стр. 311.

Жена под истрагом стр. 327. 383. 403.

Самоубиство гаушењем и душевне болести (Д-р. Ј. Десонхакер) стр. 336.

Један необичан народ (Јер.) стр. 333.
Неколике белешке (из Горионових мемоара) стр. 344. 369.
Неколике напомене, о организацији општинских власти с обзиром на начело самоуправе стр. 350, 381, 393, 403.
Изналажење трагова и њихова идентификација (М. П. Јов.) стр. 363, 373, 382.
Треба ли лекару дозвола за операцију стр. 376.
Организација санитетске полиције у Немачкој (превод од Д-р. В. А. П.) стр. 385, 394.
Покотљење животиње у људском облику — из Горионових мемоара — (прев. Д. Ј. Антула суд. кап.) стр. 397. 405.

VII ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЉЕТОНИ

Подземни дуси стр. 4, 11.
Злочин и казна (Ф. М. Достојевски пр. Јен. Угр.) стр. 5. 182.
Професор Морајартн (А. Конај. Дојл) стр. 13, 20, 28.
Лажно благо (Ј. М. Поповић) стр. 19.
Врачарија стр. 21.
Педесет хиљада динара (— Заре —) стр. 26.
Тајна мора (с руског П. М. Р.) стр. 36.
Једна Цигла (од Јов. Адамовића) стр. 43, 53.
Руски поротници стр. 44.
Под полицијским присмотром стр. 45.
Изелина Самоџис (Guy de Maupassant прев. Ј. Б. М.) стр. 46.
Пријатељ Г. Роберта (с немачког Ј. Б. М.) стр. 55.
Један духовит занимљив (Хуго Цајцман) стр. 56, 81.
Шуше (Рад Домановић) стр. 69.
Биради — Бабари (Ж. Лермин) стр. 70.
Убијена (Артур Цап превео Д. В. Б.) стр. 82.
На шинама (Жорж де Ане прев. П. М. Р.) стр. 82.
Велике очи (К. Рикор) стр. 105.
Има Бога... (Ф. Воинаув) стр. 106.
Курјак у јагњећој кожи стр. 122.
Нов живот (G. Ferri) стр. 147.
Зло лело (А. Чехов Ј. Угричић) стр. 149.
Решени загонетке стр. 157, 165.
Човек са чудноватим очима (по Рашкину Ј. Угричић) стр. 173.
Из дневника једног пралајавца стр. 182.
Стари пошљапик (Ј. Д. Хаџел с немачког Д. К. Ј.) стр. 189.
Стара Мариана стр. 191.
Колониста (Јосип Ернер) стр. 200.
У потери на Хајдуке (М. Ј. К.) стр. 201.
Челнаш (Максим Горки) стр. 202. 232.
Полиција надмудрила полицију (Max. Fransil) стр. 214.
Велна Ана (Артур Цап) стр. 215, 231.
Ко је убица (А. Белов пр. Ј. Угричић. стр. 233—376.
Они који се не смеју видети (пр. Ј. В. М.) стр. 240.
Осиета једног клошна (G. Lachanche) стр. 248.
А ја могу! стр. 256.
Казија бр. 1. стр. 278, 296.
На последњем часу (Јулиус Фиешанер) стр. 286.
Пред гилотином (И. Тургењев) стр. 302, 328.
Кобна љубав (Etienne Rellet) стр. 304.
Поста (пр. Ж. Ружић) стр. 314.
Грех у греху (с немач. Д. В. Б.) стр. 321.
Код толико жена (М. Горки) стр. 329.
Мемоар (Јосип Ернер) стр. 337.
Полуудама утучена (Albert Pepitt) стр. 345.
Карте и карташи у Паризу стр. 377.
Лондон ноћу стр. 386. 395.

VIII ПРИНОШЕЊЕ И ОБАВЕШТЕЊА
(општинска питања)

Месечни извештаји општинских судова стр. 2.
Месечна потражњавања код општ. суд. стр. 10.
Општинским писарима стр. 11.
Објашњење § 471. грађ. поступ. стр. 18. 43, 78. 121, 149, 157, 173, 199, 212, 239, 274, 300.
Забране код општин. суда стр. 19.
Је ли општина сиромашна стр. 26, 42.
Пресуда општ. суда према општини § 189. грађ. поступка стр. 52.
Објашњење § 242 грађ. пост. у вези о доказу са сведоцима по парницама по § 335 гр. зак. стр. 53.
Може ли се прив. пресуда извршити, којом је осуђен син на имања очева, када је са њим у задрузи или на имања жеиина када брак постоји § 517, 766, 771 грађ. зак. стр. 53.
Коме се подноси жалба противу пресуде општина, суда у делима иступне природе и како се са истом поступа стр. 53.
За иступе које сеоски кметови суде, наплаћује ли се таксе стр. 78.
Суђење у споровима до 20 динара врши ли се сам кмет или састав. суда стр. 78.
Објашњење о застарелости § 928 д. грађан. зак. стр. 79.
Самовлашће код општ. суда § 375. в. грађ. зак. стр. 212, 331.
Тужба и суђење жене противу мужа у задрузи и задругара за дуг од зајма стр. 102.
Врши ли облигација са сведоцима од зајма од 300 динара стр. 103.
Једна неисправна пресуда за праћу стоке и објашњење о неправилности стр. 103.
Таксе код општинских судова стр. 121, 148, 198, 307, 315, 380.
Објашњење о наплати исправе § 191 грађ. пост. стр. 121.
Објашњење чл. 47. тач. 4 закона о општинама стр. 142, 173, 188, 282.
О најављена жалби противу пресуде општин. суда стр. 148.
Кошеиска рана може ли се узети у посао за дуг општински стр. 149.
О потврди исправа по вредности код општ. судова стр. 157.
Сматрају ли се општ. председници као држављанчиним што се постављају предписом стр. 157.
Имају ли свештеница права на награду при заклетви општин. особља и при општ. у звао. дужности стр. 164.
Какво право општине имају за дизање грађевина стр. 164.
О бирачком праву задругара за избор сенатора и посланика стр. 181, 187.
Објашњење § 14 и 16 трг. закона у вези са § 298 грађ. суд. пост. стр. 182.
Објашњење како се бира и ко бира општ. одбор стр. 187. 224.
Објашњење шта да сераси када осуђени или интересовани у ствари неће да подпише саслушање или свештење стр. 188.
Објашњење о застарелости иступа § 396. прив. закона стр. 198, 255, 347, 356.
Објашњење § 391 крив. закона — проста крађа стр. 212, 230.
Објашњење о погрешности суђења по поранилу као подцетом доказу стр. 212.
Објашњење о заклетвама по грађанским и прив. споровима код општ. суда стр. 224.
Објашњење о споровима о заради између слугу и газда стр. 230.
Објашњење чл. 35 и 40 закона о среским и општ. буџетима стр. 239, 307, 315.
Објашњење о томе: имали прив. тужилац права, код полиц. власти да напрости кривицу осуђеном на казну судском преслуом стр. 247.
Објашњење о застарелости иступних дела § 396 прив. зак. стр. 248, 275.
Процена штета за уланене које се уђу за општине стр. 256.
Објашњење § 321 грађ. закона стр. 275.
Објашњење о промени презимена стр. 275.
О наплати такса од стране бабица стр. 275.
О реду по § 20 б. грађ. поступка стр. 283, 363.
О § 322 и 325 крив. поступка стр. 290.
О чл. 41 закона о општинама стр. 291.
Одлука општ. седнице касан. суда, крађа § 223 крив. зак. стр. 306.
О протеривању кривица стр. 207.
О § 357 тач. 2. крив. закона стр. 315.
О дијгрнама у случају изузећа општ. суда за часнике одређеног суда за суђење стр. 322.
О чл. 46. тач. 5. закона о општинама о наизмењању часништва од стране председника стр. 340.
О благовремености жалбе противу пресуде по кривицама иступне природе стр. 347.
О налажају уверења о плаћању кметовина и одборницима општ. стр. 347.
Објашњење може ли се од рачуноиолагача недостатак наплатити по § 465 тач. 2. гр. пост. стр. 363.
О плаћањима солиама и ковирама стр. 371.
Шта се сматра као тобрљење стр. 371.
Задржавали пресуду кривичну од извршења жалба да поништење стр. 380.
Објашњење о чл. 91 закона о старатељству при извршењу њеном стр. 387.
Објашњење о § 426 тачка 12 и 13 грађ. поступка о поништењу парнице стр. 388.
Објашњење, односно наплате такса по § 23. грађ. суд. поступка стр. 399.
Објашњење чл. 8. тачке 3. закона о уређењу свештеничког стања, стр. 399.
Објашњење о § 840 грађ. законика стр. 406.
Објашњење о § 471 грађ. суд. пост. стр. 407.

IX ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Драги Рајић „пала краљевина“ стр. 332.
Драгутин — Драгиша — Вељковић „Гвишиа“ стр. 236. 356.
Нкан Крцан — Крцишна — Ристић стр. 388.
Јосиф Турина из Земуна стр. 31.
Јован Стошић из Ниша стр. 144.
Јеремија — Јанко Рашић Ђорђевић варалица стр. 276.
Лазар Ђорђевић кондуктер из Горчинца стр. 160.
Лазар Богдановић — Селенчанин занимљ. стр. 291.
Милица Белокуновић — Анка Јанић — Јоцић стр. 72.
Милош Врањковић „Бумбаш“ стр. 86.
Милош Рајић из Валева стр. 96.
Мијаило Јанић из Београда стр. 152.
Мијутин Пантић — Попозић — Рајчић из Београда стр. 276.
Никола Димитријевић из Смедерева стр. 236.
Петар Стевчић „Шебек“ кочкар и зопов стр. 23.
Панта Симић — Кабић сиптијаја из Босне стр. 134.
Павле Петровић — Потнић разбојник стр. 372.

Раја Марић из Дева А-Угарска стр. 7.
Радош Миленковић из Себеченица стр. 72.
Ружа ж. Срећка Банића из Кормана стр 134.
Стевап Стојићевић из Пожаревца стр. 72.
Срећко Банић из Кормана стр. 134.
Сима Косић из Босне стр. 102.
Иван Кршан — Крижанин — Ретић родом из Мађарске стр. 388.
Миленко Пузовић родом из Ваљева стр. 400.

X ПОТЕРЕ

Аксентије Чолић чувар осуђеника стр. 16.
Антон Дороњонај седларски помоћник из Београда стр. 32.
Александар Матејић банал. калфа из Београда стр. 47.
Анта Дапчић из Брлога стр. 87.
Антон Тајтек — Фајтек из Чешке стр. 96.
Алеардо Анђелини из Шпаније стр 111.
Арнолдо Мортон из Тарозске стр. 111.
Аленса Костић заранина стр. 128, 146.
Антоније Крњић трг. помоћник из Пожеге стр. 144.
Антон Ротер — Парачек и жена му Роза из А-Угарске стр. 167.
Андрија Стојановић из Црног врха стр. 176.
Анта Ђорђевић из Зелен-града Бугарска стр. 364.
Благоје Перуничић радник штампарски стр. 16.
Благоје Јовсић из Сеоца стр. 16.
Благоје Јовсић из Ћуприје стр. 87.
Боривоје Ђукић из Рочке стр. 127.
Божидар Глишић бив. контр. дувана стр. 152.
Боривоје Николић кројач. калфа из Београда стр. 207.
Владимир Николић „Штитарац" скитница стр. 8.
Видосав Стојановић из Тузле стр. 15.
Велимир Радовић из Јежевице стр. 31.
Васпаље Николић регрут из Пожаревца стр. 64.
Велимир Николић из Жабара стр. 127.
Васпаље Јечменица слуга из Босне стр. 127.
Васпаље Бранић из Мелиње стр. 150. 168.
Васпаље Стевановић цигапин из Сења стр. 167.
Војислав Обрадовић шлосер из Београ. стр. 176.
Бићентије Михајловић скитница из Сарајева стр. 208.
Велпша Т. Трпавац из Каменице стр. 219.
Вељко Тодоровић радник из Београда стр. 219.
Вилма Вратарић служ. из А-Угарске стр. 219.
Вучко Тодоровић из Арбанашке стр. 235.
Владимир Милосављевић из Каменова стр. 284. 286.
Владимир Стврчевић финанс из Београда стр. 323. 332.
Гаврогије Јовановић из Власотинпца стр. 236, 251.
Гаврило Грујић баштован из Пољне стр. 159. 168.
Гертрад Перлмилер управ. фабрике у Оберхаузену Немачка стр. 228.
Добросав Крстић из Ражпа стр. 24.
Димитрије Јеремић из Крагујевца стр. 24.
Душан Л. Тајдић из А-Угарске стр. 31.
Драгољуб Милојевић „Јагодинац" кошпар стр. 40. 71.
Душан Миловановић бив. практ. из Београда стр. 48.
Дема Пашић из Брачина стр. 48. 175.
Драгољуб Милојевић скитница из Београда стр. 87.
Димитрије Станковић из Трвавица стр. 87.
Димитрије Мојаћ скитница из Аустро-Угарске стр. 127.
Драгић Пантић осуђ. београд. каз. завода стр. 135.
Драгутин Јанковић осуђеник Топчидер. стр. 136. 152.
Дојчин Анђелковић зидар из Турске стр. 143.
Димитрије Јовановић из Горњег Витоша стр. 168.
Димитрије Јовановић калфа из Београда стр. 168. 275
Димитрије Радосављевић скитачки цигапин стр. 176.
Драгиша Вељковић „Гишића" из Београда стр. 236. 356.
Димитрије — Мита — Дуји осуђепин београ. каз. завода стр. 300.
Драгутин Семић из Валожпица стр. 300.
Драгутин Јовановић цигапин из Реновца стр. 364.
Данило Видојевић Тасић родом из Јагодине стр. 364.
Драгутин Јовановић цигапин скитач. стр. 364.
Драгомир — Васа — Босиковић цигапин из Врела стр. 364.
Драгутин Јовановић бив. монах из Београда стр. 400.
Живојин Васильевић келнер из Куклине стр. 40.
Жпва Попов из Арада А-Угарска стр. 72.
Жорж Жан Дебрикер из Белгије стр. 136.
Живко Коларевић — Краваревић монах ћурчијски стр. 136.
Живко Бујић радар на лађи „Стигу" стр. 167.
Живојин Јапковић калфа из Палапке стр. 308.
Живојин Михаиловић слуга из Шапца стр. 356.
Иван Васић из Ропочева стр. 15.
Инко Шошајић из Бренова стр. 31.
Инвпка зп. Петра Станковића из Ступчевића стр. 95.
Иван Зарић радник електричне фабрике Београд стр. 95.
Илија Сандић из Смедерева стр. 135.
Исељат Милетић из Михајловца стр. 159.
Илија Продановић осуђеник из Чачка стр. 159.
Иван Михајловић покупар из Београда стр. 207.
Пвја Куцић — Цупрић из Бигренице стр. 220, 284, 286.
Илија Мапојловић из Новог Сада А-Угарска стр. 347. 400.
Иван Иванович из А-Угарске стр. 348.
Иван Васић спекулант из Сопота стр. 388.
Јован Миндушић калфа обућар.-из Малеповца стр. 8.
Јован Симоновић надничар из А-Угарске стр. 15.
Јован Радојичић „Пижурица" из Цегипља стр. 16.
Јозеф Дим. из Париза стр. 24.
Јован Пикодић б. полицајединк стр. 24.
Јован Стевановић слуга из Клубаја стр. 39.
Јован Петровић „Шоботе" стр. 46.
Јован — Јовица Васовић — Васић цигапин из Дуба стр. 48.
Јован Јовановић из Бела Цркве из А.-Угарске стр. 72.
Јелена Хофиња служавка из Сент Андреје стр. 87.
Јован Стојимировић из Љпва стр. 112.
Јосиф Јованковић из Васильевца Бугарска стр. 127.
Јорџан Илић дебар из Београда стр. 127.
Јован Илић келнер из Београда стр. 135.
Јован Стапоје Мишића вој. бегупац из Ромупије стр. 152.
Јован Дамјановић бив. шупер срп. брод. друштва стр. 159, 167.
Јаков Достић осуђепик из Гложовца стр. 160. 167.
Јован Илић „Домаћин" из Врање стр. 220.
Јован Ђорђевић из Београда стр. 220. 284. 286.
Јован Јовановић „Туре" из Београда стр. 235. 244.
Јевреи Марковић „Јоца" из Сибиње стр. 24
Јевреи Јастровић практ. преса П. Тамиаш, стр. 283.
Јозеф Фајчучек из Сиена стр. 291.
Јован Пешковић из Београда стр. 308.
Јован Савић из Ниша стр. 323.
Јован Јапић практ. из Београда стр. 380.
Јован Стојимировић из Мипа стр. 400.
Карло Занин каменорезац из Ужица стр. 8.
Крста Вељковић бив. порезник из Врање стр. 95.
Коста Николић „Гиљапац" из Врање стр. 176. 184.
Коломан Мапа Шегрт из Београда стр. 208.
Карло Л. Ролер из Америке стр. 227.
Карло Кепзер из Парабуња у Бачкој стр. 235. 244.
Карло Виктор Стребипгер — Клипгер из Беча стр. 252.
Костандин Николић из села Вучика стр. 276.
Лазар Зарић „Масарош" лопов и парализа стр. 88.
Ладислав Фалкај из Бачке у Угарској стр. 152. 160.
Лазар Џојић из Поповице стр. 192.
Љубомир Милованновић — Чикрикић из Врзапа стр. 207.
Љубомир Пузовић б. искушеник манаст. успепског стр. 228.
Љубомир Милорадовић из Прутова стр. 284. 286.
Милорад Јовановић из Дубница стр. 8.
Милан С. Пашић „Ластавица" војник стр. 8.
Милан Алексић редов. 5. батерије Дунав. арт. пука стр. 15.
Мирјапло Зарић чувар осуђеника стр. 16.
Мирјапло Фор радник фабр. шећера из Ритока Мађарска стр. 16.
Мина Курсулић беспосличар из Рашке стр. 24.
Младепка П. Младеповић распуштепица из Жагубице стр. 39.
Мирјапло Поповић из Трогола стр. 64.
Милосав Ваповић контр. дувана стр. 72.
Марко Јовановић „Брица" из Делиблата стр. 64.
Милош Живковић „Марковчанин" из Марковца стр. 64.
Милош Стаписављевић — Урошевић варалица из Панчева стр. 88.
Милош М. Ђукановић благајник санеза стр. друштва стр. 95. 128.
Милић Стевановић скитница из Краљева стр. 95.
Младепа Ђорђевић обућар из Чачка стр. 127.
Милош Брапковачки из А-Угарске стр. 135.
Милош Војповић из Врњана осуђ. из Ниша стр. 144.
Милић Виторовић сепзал из Београда стр. 144.
Мирјапо Стевановић стр. 159.
Мита Стојичевић из Михајловца стр. 159.
Мапча Гогић из Росомаче стр. 167.
Мика Спасојевић — Новковић из Здравина стр. 167.
Милун Дубравца из Гајтана стр. 167.
Мплап Булугић осуђепик из Ужица стр. 168.
Малепко Миленковић осуђеник из Топчидера стр. 175. 192.

Максим Савић слуга из Куприје стр. 175.
Милићоје Николајевић из Београда стр. 176.
Михаило Минић из Јагнячје стр. 176.
Милан Николајевић „Црногорче“ стр. 176.
Михаило В. Михајловић келнер из Валева стр. 184.
Милка ж. Милисоја Миленковића из Метрића стр. 192.
Мијаило — Мика Тодоровић из В. Градишта осуђеник стр. 192. 208.
Милутин Стевановић скитница стр. 207.
Милосав Марковић скитница стр. 207.
Милан — Михаило Јовановић скитач. цигани стр. 208.
Милисоје Стаматовић из Врчина стр. 208.
Милосав Г. Миљковић осуђ. београ. нас. завода стр. 219.
Милеса Секулић из Аранђеловца стр. 219.
Милосав Петровић из Бровића стр. 219.
Марко Савић из Босне стр. 228.
Милорад Љубачић цигани из Валева стр. 235.
Матије Пихлер из Шопрона А-Угарска стр. 251. 400.
Марко — Муја — Зарић цигании из Рибара стр. 252.
Милан Бајић трг. помоћ. из Валева стр. 283.
Манча Гагић из Росиначе стр. 284.
Милан Кузмановић из Кошјара стр. 291.
Мијајло Секулић келнер из Милановца стр. 316.
Мијаило Гаспер бивши јепов. љуе „Стига“ стр. 316.
Марко Арсић слуга из Кнежиће стр. 316.
Милица ж. Марка Милосављевића баштована стр. 316.
Милисав Луг кајса коларски из Хрватске стр. 323.
Мијаило — Милан Станојевић из А-Угарске стр. 323. 400.
Мијаило — Мика Ивковић келнер из Београда стр. 324.
Миливоје Чокић из Ковачевца стр. 324. 340.
Милош Димитријевић кајса опанчарски стр. 332. 380.
Милан К. Поповић кајса сајџиска из Шапца стр. 340.
Морић Вајнбергер из Хомоње у Мађарској стр 346.
Мара — Мица Радић — Јовановић собарица стр. 348.
Милосав Луковић осуђеник београд. нас. завода стр. 388.
Никола Радисављевић из Д. Рача стр. 8.
Никола Чолић из Ритопека стр. 24.
Наумко Савић из Сварче стр. 31.
Никола Синић дуњерин из Смедерева стр. 64.
Никола Радосављевић скитач цигании стр. 176.
Никола Арсенијевић цар. стражар Ритопек стр. 176. 192.
Никола Милошевић из Варина стр. 208.
Никодије Минић из Д. Видова стр. 220. 284. 286.
Никола Стурар из Сарајева стр. 364.
Новак Анђелковић из Малошевца стр. 400.
Недељко Влајић надничар стр. 407.
Петар Јовановић цигании из Пирота стр. 24.
Петар Петровић „Жаочев“ касарош стр. 40.
Петар Фолнеско из Земуна стр. 48.
Петар Јовановић цигании из Д. Рача стр. 48.
Пребисав Шолајић из Ивањице стр. 112.
Петар Гушанац надничар стр. 127.
Пантелија Трифуновић осуђ. Топчидерски стр. 136. 152.
Петар Милосављевић из Петријева стр. 176. 184.
Петар Илановић земљ. из Д. Бериштице. стр 207. 228.
Павле Гвозденовић из Осипковице стр. 207.
Павле Аћимовић из Погледа стр. 219.
Пера Стојановић говедар из Преклапина стр. 219.
Паун М. Кецеман из Бигренице стр. 260.
Павле С. Петровић осуђеник из Ва. Дола стр. 276.
Петар Черњић из В. Дреново стр. 283. 292.
Панта Илаповић скитница из Мајића стр. 308.
Паита Крстић из Палапке стр. 388.
Ружа Петровић цигапка из Салаша стр. 24.
Радојица Трнавчановић из Јежевице стр. 24.
Радован Маланковић из Ритопека стр. 24.
Рустем Куртић из Пролупља стр. 31.
Раденко Гангоријевић из Висове стр. 39.
Радосав — Рака Петровић из Драгобраће стр. 40.
Раденко Миковић скитница из Турске стр. 135.
Рада Јојић из А-Угарске стр. 152.
Рустем Амет турски војни бегупац стр. 152.
Радован Кораповић слуга из Крагујевца стр. 167.
Радомир Вујичић — Пижкевић из Бупосавца стр. 207. 208.
Радивоје Милошевић б. покућар из Београда стр. 208.
Радисав Бернатовић из Сапиће стр.228. 236.
Ратко Дробњаковић из Крстаца стр. 252.
Радош Мајојковић из Стубпце стр. 260.
Раденко Маринковић — Милосављевић цигапин скитач стр. 283. 400.
Риста Милошевић из Дубоса стр. 291.
Радомир Обрадовић момак из Вальева стр. 356.
Стапоје Тодоровић из Баба стр. 8.
Светозар Илић из Витаповца стр. 24.
Спирко Трајковић из Турске стр. 32.
Сипт Рукавина из Гор. Топопице стр. 39.
Сланимир — Славко Пантовић трг. помоћн. стр. 40. 47.
Светислав Петровић звани „Љупче Параћинац“ лопов стр. 40.
Сретен Марковић из Пожеге стр. 64.
Стојмен Бошњаковић из Оргузице стр. 64.
Софроније Прекоповић из Ужица ст. 72.
Стеван Иванович — Михаиловић из Брапичева стр. 144. 152.
Сретен Манић слуга из Крушевца стр. 152.
Спасоје Стојић б. чувар држ. шума из Поточице стр. 152.
Стојмен син Милана Стапковића из Гргуровца стр. 159.
Стапислав Батукић из Сикола стр. 159.
Стеван Стаменковић керамичија из Богљовице стр. 160.
Светозар Живковић — Милосављевић из М Суботица стр. 160.
Светислав Томић келнер из Гуче стр. 167.
Спантије Дрекановић из Разпа стр. 168. 175.
Сима Достић из Глогопца стр. 176. 286. 284.
Стеван Ресанак скитница стр. 207.
Стапија ж. Милутина Милосављевића теж. из Милошевца стр. 207.
Светозар Илић шегрт из Смедерева стр. 219.
Стапоје Богдановић из Делића стр. 220.
Саша Миленковић из Крпоњина стр. 228.
Светозар Живковић зем. из М. Суботице стр. 244.
Сретен Манић мех. слуга из Параћина стр. 275.
Сима Лукић из Лозовика стр. 283.
Стапислав Ботунић из Сикола стр. 283.
Светозар Љубисављевић из Лозовика стр. 283.
Стеван Петровић из Скрајева стр. 292.
Спира Петров „Чавре“ из Прилепа стр. 292.
Стојан Петровић из Трпипка у Босни стр. 308.
Стапоје Богдановић „Црна“ стр. 308.
Светозар Љубојевић из Качера стр 308.
Стеван Миленковић из Ниша стр. 323.
Светозар Васић из Ниша стр. 323.
Стапислав Лукић осуђеник б. нас. завода стр. 323.
Тимотије Стевановић из Турске стр. 24.
Тиса Миленковић из Бувца стр. 48.
Тихомир Мићић из Крагујевца стр. 127.
Тодор Бозољев — Крнајски из А-Угарске стр. 135.
Тома Торлић из Љубића стр. 168. 175.
Теофило Вучковић скитница стр. 207.
Тасно Петровић — Матић — Божиновић из Гор. Међурова стр. 220.
Тодор Милановић из Буровца стр. 340.
Тоша — Тодор Марковић цигапин скитач стр. 340.
Тихомир Жујић стар. поште телеграфа у Пожеги стр. 356. 399.
Урош Обрадовић из Мељака стр. 159.
Фрања Паји велеспоса. из Штајерске стр. 32.
Фелик Франшешевић слуга из Д. Делиће стр. 275.
Цветко Коњић цигапин из Пирота стр. 111.
Ћира Атанацковић предузимач из Београда стр. 15.
Танасије Гаврић — Ниш из Душаповца стр. 184.
Ђорђе Петровић војни бегупац Аустриске стр. 8.
Ђока Мишковић б. кривца из Баната стр. 24.
Ђорђе Чужић кајса берберски из Београда стр. 87.
Ђорђе Милапновић типограф из Београда стр. 95.
Ђорђе Живковић берберски из Књажевца стр. 159.
Ђорђе Димитријевић — Радисављевић скитач. цигапин стр. 176.
Ђорђе Николић кочијаш из Смедерева стр. 228.
Ђурђе Регепи каф. из параћина стр. 236.
Ђорђе Александровић из Ниша стр. 276.
Ђорђе Мајет из Ниша стр. 276.
Ђорђе Живковић из Д. Ковина А. Угарска стр. 291.
Ђеше Дејч — Виктор из Чичкемета А-Угарска стр. 340. и 348.
Ђорђе Савовић кочијаш из Пирота стр. 356.
Ђорђе Ивановић из Д. Ковине у А-Угарској стр. 388.
Фрапја де Луца, шкопсап из Италије стр. 407.
Ш. Терза жена из Београде стр. 24.

Х. ТРАЖИ СЕ

Антопије Чолович стр. 47.
Авram Мунк јан гимназ. из Београда стр. 72.
Алви Матејић кајса ковачки из Крагујевца стр. 87.
Арса Стојановић из Мончилова стр. 243.
Божидар Јовановић јак из Београда стр. 16. 47.
Бранко Стојановић радник бравариски стр. 95.
Богиму Д. Стојановића из Прњавиноре стр. 251.
Босиљка кћи Вука. Стаменковића пека. из Пожаревца стр. 324.

Бранко Чојировић бив. трговац из Сарајева стр. 407.
Војислав Вујић сељак из Дубе стр. 48.
Војислав Николић свештеник из Рашке стр. 48.
Војин Ђучић бегунац из Турске стр. 145.
Влајко син Рањеша Матковића из Изворa стр. 219.
Владимир син Ранче Гавриловића из Пирота стр. 227.
Вукоман Кириловић опанчар из Рашке стр. 243.
Василије Бралић из Медвеђе стр. 243.
Велимир син Павла Пантелића из Душановића стр. 243.
Владимир Живановић покућар из Београда стр. 292.
Василије Протић арт. наредник стр. 372.
Витомир Н. кошкар из Ивањице стр. 407.
Димитрије — Мита — Заравковић калфа кожарски из Лесковца стр. 48.
Драгољуб М. Марковић ђак гимназ. стр. 64.
Димитрије Симић ужар из Крагујевца стр. 64.
Драга кћи Лепше Ивановића из Аус.-Угарске стр. 128.
Драгутин Антонијевић чиновн. из Београда стр. 208.
Душан Костић калфа пиварски из Власотинца стр. 308.
Димитрије Јовановић трг. помоћник из Београда стр. 348.
Димитрије Бралошић чувар осуђ. из Београда стр. 356.
Ђорђе Урошевић из Мрчаја стр. 39.
Бона син Илије Банковића машин шлосера из Ниша стр. 284.
Ђорђе Милосављевић земљод. из Шалудовца стр. 332.
Живко Којић или Јошић из Лозанице стр. 39.
Живка Стојановић служавка из Ивањице стр. 292.
Зорка Милованковић тамбурашица стр. 87.
Зигмунд Виола из Аустро-Угарске стр. 244.
Иван Јанковић бив. ложач стр. 48.
Илија син Мијаила Јовановића из Вел. Села стр. 276
Илија Савковић из Слатине стр. 316. 324.
Илија Мишић слуга пекарски из Бољева у Ст. Србији стр. 407.
Јосиф Налички б. књиговођа у Чачку стр. 39.
Јанићко Дим. Стојковић из Цеја стр. 48.
Јана Ристић — Чанди — Грк стр. 136.
Јован Сполешкин шегрт поластичарски из Београда стр. 218.
Јован Јовановић из Београда стр. 218.
Јован Ђорђевић калај. из Власотинца стр. 235.
Јелена Антић служавка из Карловца Аустр. Угарска стр. 243.
Јаков Шперер Пекар из Делибата А.-Угарска стр. 243.
Јован Вучковић трг. помоћ. стр. 284.
Јован Иособо Ливадно ужар из Италије стр. 316.
Јован Николић подиредник из Београда стр. 364.
Катарина — Катица кћи Марије Радосављевић из Београда стр. 48.
Катарина Хорват касирка из Београда стр. 72.
Коста Атанацковић сточар из Дојковца стр. 175.
Катарина Магош из Аустро-Угар. стр. 227.
Катарина — Ката — ж. Мијаила Маљеновића из Обреновца стр. 251.
Љубомир Јовановић б. подиздорник дућана стр. 39.
Љубки Богишић — трговица из Моравске стр. 136.
Љубомир син Цветка Трајковића из Вишевца стр. 167.
Лазар Ристић надничар из Београда стр. 276.
Љубомир — Љуба — Динић из Београда стр. 372.
Миленм Сребрић б. официр погран. страже стр. 63.
Милош Вујић ђак гимн. из Београ. стр. 72.
Мијајло син Љубисава Панића из Високе стр. 95.
Милан Јовановић из Топчидера стр. 111.
Мијаило Радосављевић из Крагујевца стр. 175.
Миленије Бошковић из Црне Горе стр. 184.
Милутин син Миле удове Стевана Арсеније ића из Пожеге стр. 184.
Марија Хес из Београда стр. 235.
Марко Шварценић лађар из Срема стр. 243.
Марија ж. Младена Јовановића циг. из Књажевца стр. 259.
Младен Зелић родом из Ваљева стр. 259.
Михаило Гасвер жаловедник лађе „Стига" стр. 276.
Милка ж. Јоксима Душића из Сувог Дола стр. 300.
Милоје Лазаревић из Дреновог стр. 324.
Мијаило син Јована Милошевића из Рашке стр. 332.
Милица жена Владимира Младића из Ваљева стр. 348.
Милош Роквитов слуга из Суботице и жена му Месина стр. 348.
Милутин М. Ивановић из Јасике стр. 380.
Милена кћи Мите Илића из Липовице стр. 400.
Никола Мишић варошица стр. 364.
Петар Стевановић регрут из Дубље стр. 128.
Петар Варварицац пројачки калфа стр. 251.
Персида кћи Љубомира Ђорђевића из Бровића стр. 308.
Павле син Милана Мијатовића из Копмара стр. 332.
Радисав П. Лазовић из Лука стр. 87. 128.
Радомир син Милисава Милићевића из Гостиопице стр. 95.
Рајко Јончић из Гроложнице стр. 227.
Риста Стошић бив. пиљар из Врање стр. 235.
Радомир Живковић бив. бакалин из Обреновца стр. 276. 300.
Радисав — Рела Ристић бојаџија из Ужица стр. 300.
Риста Влајковић из прокупља стр. 329.
Рада Крстоношић из В. Кишиње А.-Угарска стр. 372.
Радоје Пешић земљ. из Високе стр. 380.
Стакисава жена Вожидара Стаиковића из Пилежинице стр. 32.
Степан Бернеша из Негославца стр. 32.
Стакимирка Матић из Бувра стр. 64.
Симеон П. Андрејевић ђак гимн. из Пирота стр. 72.
Стеван Орош из Перлеза у Банату стр. 136.
Сотир Јанић Калдрмција из Лесковца стр. 184.
Светислав — Слава син Николе Мариновића из Брестовика стр. 192.
Сима Грапаић бив. учитељ из Босне стр. 259.
Сава Милосављевић сарач из Смед. стр. 340.
Стаиоје Милосављевић из Дољана стр. 380.
Спасоје Чолаковић пек. момак стр. 407.
Тома син Гаише Иваковића пазинч. из Београда стр. 24.
Тихомир — Тимотије Новаковић Николић звани „Бипра штиглиц" стр. 32.
Тодор Павловић бив. практик. из Лесковца стр. 160.
Трајко Матејић из Вавсине стр. 175.
Татомир Конурић служит. поште Београдске стр. 251.
Тавча Крстић абаџија из Пирота стр. 151.
Тијана кћи Игњата Милијановића из Петнице стр. 308
Тихомир син Андре Белића из Забрежја стр. 332.
Тоша Тасић бив. келнер стр. 400.
Цветко Митра Стефановића регрут из Дулань стр. 128.

XI СКРЕЋЕ СЕ НАЖЊА НА:

Андрију Димитријевића варошицу из Солуна
Адама Вагнера лонова из Панчева стр. 96.
Арсенија Јездића из Аустр. Угарске стр. 184.
Божу Предића слугу из Плаза у Аустр.-Угарској стр. 96.
Божидара Милојевића месар. радника стр. 244.
Видена Зелића варошицу стр. 160.
Велимира Ђорђевића бив. практ. из Пожаревца стр. 244.
Живка Игњатовића свештицу из Пећи старе Србије стр. 244.
Живка Николића свештицу из Арањеловца стр. 244.
Јована Ивановића из Црне Горе стр. 183.
Јоксима Минића зидар. радника стр. 244.
Јована Михајловића „Пустогавица" варошицу стр. 348.
Лазара Јовановића-Јовичића из Баната стр. 112.
Лазара Ђуровића свештицу из Београ. стр. 244.
Милоша Симића из Београда стр. 208.
Мијаила Илића б. пиљар. из Београ. стр. 244.
Милосава Петровића свештицу из Крагујевца стр. 244.
Мирослава Стојановића из Доњег Милановца стр. 244.
Николу Милојевића варошицу стр. 128.
Пауна И. Грујића „Шиље" из Бобове стр. 8.
Петра Радојчића радника из Београда стр. 244.
Радисава Марковића из А.-Угарске стр. 244.
Тому Илића радника из Нов. Села стр. 244.
Тихомира Николића бив. кафе. из Београда стр. 244.
Тодора-Тошу — Гавгоријевића свештицу из Београда стр. 244.
Фрања Класића из Загреба стр. 96.
Ђуру Арсића надничара из Стручина Аустр. Угарска стр. 236. 380.

XII УХВАЋЕНИ:

Живојина Рашић осуђеник стр. 88.
Милутин Милошевић „Ђора" варошица и касарош стр. 88.
Стан. Анђелковић из Табановца стр. 276.

XIII ХАЈДУЧИЛА И ЗЛИКОВЦИ

Владимир Милосављевић из Каменова стр. 285.
Димитрије Симоновић из Мозгова стр. 32.
Илија Ђурђић Купаић из Бигреница стр. 302.
Јован Стапоја Мујашића из Волује стр. 167.
Јован Ђорђевић из Подгорца стр. 302.
Љубомир Милорадовић из Пругова стр. 285.
Маврије Прокуловић из Мозгова стр. 32.

Милан Максимовић из Горице стр. 62.
Миленко Бојовић из Сиријана стр. 72.
Милош Бојовић из Сиријана стр. 72.
Николије Кода Миљић из Доњег Видова стр. 285. 300.
Петар Нешовић из горње Бејаштице стр. 208. 251.
Радован Домић из Мазгова стр. 32.
Стојан Првуловић из Мазгова стр. 32.
Сима Достић из Глоговца стр. 300.
Тома Јелтић из Грачанице стр. 62.
Смрт змиовца Цупрића стр. 407.

XIV ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Самоубиство једног особењака стр. 62.
Запрсне Фалкаја стр. 242.
Ослобођење због недовољне разумности стр. 379.
Воли смрт но робију стр. 379.
Ухваћен д-р Мандл стр. 379.
Оптужени чланови апелације стр. 379.

XV КЊИЖЕВНОСТ

Кнез Мијош Велики (у народној успомени од J. M. Поповића) стр. 16.
Здравац (календар за 1901 годину) стр. 16.
Repertoire de Police administrativi et judiciaire стр. 63.
Krankeit oder Verbrechen? стр. 243.
Ћенијалност и лудило (Јов. Б. Мандл) стр. 324.
О кретању чинов. удов. фонда (Свет. А. Вујевић) стр. 388.

XVI РАЗНО И БЕЛЕШКЕ

Криминалитет у Београду (табела од 1896 до 1900 год. стр. 7.
Из старе полицијске архиве стр. 63.
Прва статистика криминалитета у Србији стр. 218.
Похара у Нишу стр. 224.
Одговори на питања и задатке стр. 213. 224, 231. 239, 255, 256, 285, 307, 346.
Ко је ово? стр. 243. 252. 260, 275, 372. 400. 407. 408.
Објава о „Полицеском Гласнику" стр. 245.
Криминалне белешке стр. 176. 284. 292. 300, 308, 316.
Исправке стр. 284.
Нађен леш стр. 292.
Питања стр. 295.
Варошки несрећни стр. 324.
Позив на претплату. 408.

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ЈАНУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

† МИКА КР. ЂОРЂЕВИЋ

БИВ. ЧЛАН ДРЖАВНОГ САВЕТА

Црна и неумитна смрт, 3 ов. месеца у $11^1/_2$ часова пре подне утрабила је за свагда из наше средине Мику Кр. Ђорђевића, бив. министра полиције, правде, иностраних дела, опуномоћеног министра у Паризу и Букурешту, а у последње време државног саветника. Колико је покојник био цењен и уважаван, не само од својих познаника и пријатеља, већ и са највишег места, најбоље је доказ, поред многобројних пријатеља и познаника који га испратише до вечне куће, и лепа сучешћа, коју је Његово Величан. Краљ благоизволео упутити породици покојниковој. Ми пак, који смо годину били обавезни пок. Ђорђевићу, као бив. министру полиције, веома смо дирнути овим по нас великим губитком и не можемо пропустити, а да у листу, који је покренут његовом моралном потпором, не ожалимо прерану смрт покојникову. Потпуно смо убеђени, да тиме испуњавамо само своју дужност.

Пок. Ђорђевић родио се у Крагујевцу год. 1850. Пошто је у месту рођења свршио основну школу и нижу гимназију, дошао је у Београд, где је, са одличним успехом, довршио гимназијско образовање, а по том и правни факултет свршио, са истим успехом.

На универзитетима у Минхену, Хајделберту, Бону, Лајпцигу, Гаџу и Паризу, покојник је остао до 1871 г. студирајући правне и државне науке. Те године пак ступио је у државну службу, најпре судску, а по том дипломатску, у којој је, пењући се постепено уз лествице чиновничког живота, остао до 1882 године.

Његова велика интелигенција, као и све остале добре особине, које је притежавао, учиниле су, те је у год. 1887 изабран за народног посланика, а његови говори у скупштинским сесијама, уздигли су га међу прве наше говорнике.

Год. 1890 као народни посланик и адвокат постао је министар правде, год. 1892 министар спољних послова, за тим поново министар правде, са кога је положаја убрзо отишао у Париз као главнокомандујући посланик и опуномоћени министар Србије. Познато је већ свима читаоцима шта је пок. Ђорђевић претрпео у Паризу од затуцаног анархисте Лотија, па с тога нећемо о томе нарочито говорити. Помињемо само то, да је покојник и после тог несрећног догађаја остао онако исто непоколебљив у својим идејама, какав је и пређе био.

После шесто-месечног боловања у Паризу, за које време су први париски лекари, заузимањем француске владе, дебделли над њим, покојни Ђорђевић вратио се у Србију где је остао на расположењу све до октобра месеца 1894 год. када је и по трећи пут дошао за министра унутрашњих дела.

Као министар унутрашњих дела покојник је намеравао да изведе много корисне реформе у нашој полицији, а поменули смо већ, да је његовом моралном потпором и наш лист уследио свету, за који се увек одушевљавао и свеколику бригу водио за његов опстанак и напредак. Прилике нису допуштале покојном Ђорђевићу, да оствари све своје намере, али је ипак остало нешто, за што се му мора одати нечита хвала, а то је, што је он био први од наших министара полиције, који се постарао да у ову струку увуче у што већем броју школоване људе.

У другој половини 1897 год. покојник је дошао на расположење, са кога је положаја, после кратког времена отишао у Букурешт као изванредни посланик и опуномоћени министар Србије. Тамо је остао све до августа месеца прошле год. када је поново стављен на расположење, на коме је остао до последње политичке промене у Србији, која га је премена довела у положај државног саветника. У том положају и смрт га је затекла.

Мир пепелу пок. Ђорђевића, лака му била српска земља, за коју је толико радио и урадио. Породица врлога покојника нека је утешна, јер је велики број оних људи, који с њом потпуно деле саучешће у жалости.

КРВНИ ТРАГОВИ

О трговима зовите, о стопама, донели смо претпрошле године опширну и исцрпну расправу, а сад ћемо пак, као наставак тога, проучити крвне трагове или крвне мрље.

Крвни трагови су од врло велике важности по иследника. Њих можемо наћи готово у сваком злочину, покрађи, обијању. Злочинац, пређући своје недело, или се сам позади или полеђујућа другога умочи руку, ногу и т. д. у кри и остави отисак. Према томе иследнику је у потпуни први задатак, да потражи нема ли таквих трагова. Али онде има једна невгода, која доста пута омета иследнике у њихном посл. Иследник готово увек стиже доцније од грађана на лице места извршеног дела. Ови пак из незнања разгазе и негама избришу трагове, који се налазе по поду и т. д. Према томе добро би било, кад би месна полиција поучила становништво, да на месту где је, рецимо, извршен злочин остави све на свом месту онако, како је затечено; месна пак власт морала би се постарати, да се и онда, кад она буде извештена и позвата, ништа не мења, ништа не брише или уклања. Али кад се на дотично место мора ступити, онда је власти први задатак, да крвне трагове, који се налазе на земљи, најбрижљивије заштити, н. пр. да их поклони лонцима, корпама, сандуцима и т. д. Ако су трагови и сувише велики, онда се мора преко њих начинити као неки мост, тако што се са стране метну комади дрвећа, цигље, а преко њих наместе даске. Наравно да се морају чувати и мале, нејасне мрље, јер оне могу бити од врло велике важности. Мрље по зидовима, намештају и т. д. не морају се заштићавати, ту је главно само, да их ко не избрише наслањајући се на зид или намештај. У главном што се више пази тим боље. Ако се дело десило у некој кући, вала гледати да се кућа по могућству сасим затвори, а ако се десило у њиву, добро је да се огради и изолује већи круг око места, где се дело догодило.

Кад иследник дође на лице места, он мора најпише пазити, да са својим људима не избрише трагове; он ће дакле пре но што ступи на место догађаја тражити да му се каже, где су мрље нађене, шта се учинило да се оне сачувају и т. д. За тим он мора испитати, ко је већ био на месту догађаја пре но што се за дело сазнало. Кад се кажу та лица, онда их ваља тачно испитати, где су она била, да би се могло измерити, да нису она стала на крвне трагове што их има. Ако то буде било, неће бити згорега, да се набави обућа тих лица, да би се у случају потребе могла предати стручњацима. Кад иследник дође на место догађаја, било би најпаметније, да најпре почне рад с крвним траговима, јер је после слободније у својим кретањима, и не страхује, да ће на сваког стопи и пораку згазати коју крвну мрљу.

Пре свега ваља нам скренути пажњу иследника на то, да крвне мрље не морају имати увек познату смеђо-црвену боју, већ да, према старости, подлози, температури и т. д. могу добити све могуће боје: смеђо-црвену, смеђу, смеђо-зелену, отворено маслинасту, отворено ружичасто црвену, готово бледожуту, тако да се такве мрље могу сматрати пре за све друго но за крвне мрље.

Крвни трагови нису на месту догађаја никада потпуно без важности. Њих дакле треба у свима околностима: 1. потражити, 2. описати, 3. узети или нацртати. Тражење задаје доста пута великих тешкоћа. На месту догађаја ваља се пре свега упитати: где може бити мрља? т. ј. где су се оне могле створити валином, прскањем, даље, где их је све могао донети злочинац? Кад смо с тим на чисто, онда морамо корак по корак, палац по палац тражити и непрестано пазити, да се не избрише, не изгазе и т. д. Сумњамо ли, да ли је нека мрља крв, у неколико ћемо бити на чисто с тим, ако испитамо, да ли је то крв, прото но току ствари. Даље тражићемо најпре тамо, где је повређени био најпосле (или где је лежао убијени) а за тим онде, где је био од тренутка повреде, или где је могао бити, напослетку онде, где је учињалац могао бити после дела.

Ово тражење није доста пута просто. Крвне мрље лако је наћи на поду и по зидовима, али врло тешко на предметима, који су у себи, поштo различити облици истих, рђаво осветљење, боја намештаја и т. д. веома отежавају опажање крвних мрља. На позитиранном (али нејасном смеђо-црвеном дрвеном намештају врло је лако видети крвне мрље. У таквим случајевима добро ћемо учинити, да се ћак и дању) послужимо нештачком светлошћу, снопом, а то с тога, што се тако мало по мало могу сва места да подвргну равномерном осветљењу, што код једнопланог осветљења кроз прозор то није могућно, а за тим с тога што се тачније тражи кад се једно мање место подвргне тренутном испитивању. На послетку при нештачком осветљењу виде се крвне мрље на затворенијој основи боље но при дневној светлости.

Поштo је по правилу важно знати, да ли је повређени, и ако више не живи, могао што да чини, за тим да ли је учињалац сам повређен или упркос крвљу повређеног, могао предузимати ову или ону радњу, за тим напослетку, да ли је учињали био у опште повређен или иначе окрвављен, то се мора нарочито обратити пажња на таква места, која до душе нису изложена првом погледу, али се доста пута налазе умазана крвљу; н. пр. доњи део ормоше, која нема дршке за отварање, или се може отворити, а да се не хвата за ту дршку. Лопови већином умрљају фиоку одоз, кад траже новаца. Пада у очи, да готово увек, ако је злочинац имао крвне руке, налазимо трагове на доњем делу даске од стола. Више пута могли смо имати прилика видети код свет ниже класе, да они обично пр.ље руке бришу о доњи део даске од стола, те тако и лопови то учине по навици.

(Настављће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од г. Милије Ј. Ерића, писара општине текиске добили смо обрасце, које општински судови на основу расписа господ. Министра унутрашњих дела од 28 прошлог месеца 1900 год. Шбр. 23585, треба сваког месеца да подносе Министарству, о току својих радова, како по кривичним истуним предметима, тако и по свима грађанским споровима и предметима административне природе.

Приликом оне пошиљке г. Ерић нас је замолио, да састав оних извештаја расмотримо, и да недостатке у истима поправимо, а затим, да их онакве, какве треба да буду, као формуларе, ради једнообразности, при поступању код општ. судова изнесемо у нашем листу.

Не можемо, а да се не изјаснимо, да нам је мило, што су наша труди за ово три године дана, од како смо озбиљну бригу уложили, на наставу за спрему општинских писара, уродили добрим плодом, у интересу наших општина, а поглавито у интересу наше администрације, коју на првом месту захтева, правно-административно и статистичко уређење наше државе.

Одазивајући се овоме његовом захтеву, ми сматрамо за своју дужност, да се овом приликом изјаснимо са благодарношћу г. Министру на овоме поруку, који је предузео. То чинимо с тога, што ће г. Министар оним извештајима, не само прибрати потребне му статистичке податке, но ће пред собом имати и табеларни преглед, најпре о свему ономе што се код наших општ. судова у земљи догађа. Даље знаће на истих извештаја целокупно кретање грађанства у појединим општи-

нама, јер ће имати пред собом табелу грађанских судских предмета са њиховом вредношћу, и кривичних предмета по иступима са назначењем извршеног дела. На овога двога даје се лако извести шта би у опште требало чинити, да се парнице међу грађанима сведу у што уже оквире, и шта би у опште требало чинити, да се иступи што више сузбију.

Када се узме у обзир та околност, да приликом и околности, све у друштву стварају, онда се мора доћи и до тих резултата, да треба настати свима могућим средствима, да се нађе пута и начина, да се све оно отклони што иде на штету наших државалина. На првоме месту све оно што иде на штету наших општих државних интереса, полази од општина. Ако су оне добро уређене, ако се у њима ради тачно и савесно, онда остали државни апарат, ни у ком случају не може да рамље. Све оно што државни органи од својих грађана траже, траже преко општинских власти као најпозванијих за то, да одговоре неоспорним државним потребама. Ако се у општинама ради тачно и савесно и државним факторима је знатно поможено, у томе, да могу у интересу државних и опште народних интереса функционисати онако, како се то захтева и захтевати може.

Овом приликом износимо те формуларе, којих при подношајима општ. судови треба тачно да се придржавају.

МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ

о канцеларском раду суда општине Н.... за месец децембар 1900 године

Редни број	Наименовање	Тужба на наплаћај и пресуђење		Поничани предмета до извршење			У каквом је стању предмет	Је ли сво завелено у дедоводни протокол	Је ли сво регистровано	Како се акта региструју: да ли из протокола или из акта	Је ли сво сређено и како ради то лакше и коначно има проналажења потребних	Је ли сво евиденцирано и како ради то лакше	Предмет грађан. спорова	Предмет кажњив. страт. предмета	Вредност поничаних ствари
		усмен.	грађ.	кривич.	грађ.	админ.									
1	Остало је несвршених предмета од мес. новем. о. год.	52	74	30	54	80	у добром	заведено је	регистровано је	из акта или из дедов. протокола	сређено је	евиденцирано је	574	358	232
2	Примљено је на рад у мес. децем. о. г.	10	25	15	32	13							230	120	50
3	Свега је било на раду	62	99	45	86	93							804	478	282
4	Свршено је у месецу децембру о. г.	30	45	40	36	53							500	428	180
5	Остаје за месец јануар ове год.	32	54	5	50	40							304	050	102

НЗ. У административне поничане предмете за извршење имају се уврстити сви они предмети, као поничала казна родитеља за њаке, који не посећују школу, казне за прекућерела и т. д.

С П И С А К

Примљених кривичних и грађанских тужби у суду општине Н.....

Редни број	Име и презиме тужитеља	Одакле је тужитељ	Име и презиме туженог	Одакле је тужени	Деловод. број	Кад је примљена тужба: дан	мес.	год.	Тужба: кривич.	грађан.	Решено или пресуђено: дан	мес.	год.	Је ли предато у извршење или у архиву и под којим бројем
1	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	222	1	I	1900	1		30	I	1900	У архиви Бр. 440.
2	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	333	4	V	»		1	1	VII	1900	У извршењу Бр. 1000.

Примедба. Овакав списак треба да воде сви општински судови преко целе године и из истог да састављају месечне извештаје.

С П И С А К

Предмета расправљених при суду општине Н.....

Тек. број	Име и презиме тужиоца	Одакле је	Име и презиме туженог	Одакле је	Дел. број	Кривични	Због чега	Грађански	Због чега	Вредност предмета спора	Извршење: кривич.	грађ.	админ.	Кад је примљено на извршење: дан	мес.	год.	Кад је свршено: дан	мес.	год.	Где је предмет
1	Н. Н.	Н.	Н. Н.	Н.	523	1	Самоковање				1			15	II	1900	6	III	1900	у архиви
2	» »	»	» »	»	583			1	Накн. штете	180		1		18	II	»	28	IV	»	»
3	» »	»	» »	»	592				Бол. трошка	20			1	20	III	»	5	V	»	»

НЗ. Овакав списак треба водити од почетка године и у њега редовно бележити сваког дана радњу судску, а са коначе сваког месеца из њега израдити месечни извештај по распису г. Министра унутрашњих дела.

ПОДЗЕМНИ ДУСИ

ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПРЕСТОНИЧКОГ ПОЛИЦИЈАЦА.

Било је то једне ноћи месеца октобра 189... год. Дежурни полициски чиновник дунавскога кварта, пошто је обишао „поверени му реон“ и уверио се, да „нема ништа ново“, написа, на брзу руку о томе рапорт своме члану и предаде га дежурном „одајији“ с налогом: да исти испошље г. члану тачно у 6 часова изјутра, ако се, разуме се, до тог времена, не деси што „кваренио у реону“. Њега пак — г. писара, који је одвећ уморан, јер није спавао целе прошле ноћи због вечере коју је П..... „Алас“ био приредио у кафани код „Бердапа“, — да не буди до 7 часова, изузев „извредних случајева“, у које г. писар уврси и телефон управе гр. Београда, т. ј. ако да га дежурни члан тражио преко истог.

По што је још наредио старешини жандарма, да сва лица, која би ноћини стражари привели кварту због омањих испада кривица, притвори у подрум кварта док он не устане, — г. писар у великој нади да ће мирно спавати, леже и већ после 20 минута у велико спавање.

Тада је могло бити од прилике $11^1/_2$ часова.

* * *

Стараући се, да тачно изврши наредбе свога претпостављеног, дежурни „одајија“, који је и прошле ноћи дежурао, али не у кварту, већ код „Бердапа“, предаде одмах дежурном жандарму, тако звапом „случајном“, рапорт за г. члана, и рече му: како је г. писар наредио, да се исти однесе у 5 часова на јутра.

Што се пак тиче оног другог дела наредбе г. писареве, који се односио на „извредне случајеве“, а нарочито на телефон управни, дежурни „одајија“ мишљаше, да то само он може извршити како треба, па с тога оде у телефонску собу, тамо се пружи на једно „канабе“, и отиче дремати. После пола сата већ је у велико спавао.....

Не хотећи у ревности изостати од свог млађег, старешина жандарма дунавскога кварта, пошто је наредио стражару пред кварто, да се **сва лица**, која би ноћини стражари дотерали, оде **непосредно** у подрум, учини оно исто што је учинио „одајија“, с том разликом само, што се он и раскомоти, док је „одајија“ спавао обучен.

Остали жандарми, „познате дужношћу“ да се „у свему“ угледају на своја старешину, полегаше на врат на нос. Већ око једног часа по поноћи спаваше у велико цео ноћни персонал дунавскога кварта.

* * *

Дунавски кварт постао је од неколико година, једним од најбољих квартова у погледу полицијском. Његови, сразмерно осталим квартовима, врло мали, а уз то и срећени послови, као и питомост његовог становништва, учинили су, да су се престонички полициски чиновници отимали око овог кварта, док су пак претпостављени, имајући увек у виду „интерес службе“, добре особине овог кварта употребљавали на то, да у њега, готово сваг да, што но каку, допуштају по једног или двојицу болесних или неспособних чиновника, који иначе, уз остале одличне чиновнике, могаху, да живоварe.

Што се тиче ноћашњег дежурног писара, он заузимаше средину између горе поменутих чиновника, то јест, он не беше ни болестан ни одличан. И ако је већ давно претурио четрдесету, ипак беше само писар I-ве класе управе града Београда, док његови другови беху давно и давно чланови исте управе, помоћници па и начелници округни. За све време његовог двадесетогодишњег службовања у полицији, он не беше успео да научи ни најобичније, чисто „шаблонске“ полицијске послове, а о озбиљнијим стварима никад није хтео ни мислити. Док је био млађи могао се је још нешто мало и употребити за сталну службу, али од једно 7—8 год. и за њу беше постао неспособан. Од канцеларијских послова једино је још остала архива у којој је могао опстати уз добре практиканте. Сем тога, могао је још и дежурати, али само у оним квартовима, у којима се преко ноћи ретко кад што дешава.

Оно истина, наш дежурни не беше бог зна шта учио — три разреда основне школе и половину првог разреда гимназије — али ипак, то није био узрок, због кога је остао онаквог какног га ми описасмо, јер има врло много полиц. чиновника, који су учили исто толико као и он, па су ипак успели, једино својом вредношћом, озбиљним и савесним радом, да постигну све оно што и потпуно школовани чиновници — да се по некад у раду чак и мере с њима. Остављајући на страну малу природну тупавост, главни узрок што наш дежурни беше онакав, лежаше с једне стране у његовој лености, а с друге опет у његовој великој жељи за, како се он сам изражаваше, „кркљушицама“. Нема, вала, ни једног полиц. чиновника који вам не би могао испричати по неколико интересантних ствари из своје полиц. службе, али ако би од г. Павла, тако се звао дежурни, захтели да вам што приповеда, он би вам отпочео причати само о вечерама, о добром пићу, — стварима, које истина, не спадаху у чисто „полицијске“ али које се, с погледом на услове, под којима се дешавају, могу сматрати као „полузваничне“, у колико се г. Павле не разумеваше у чисто полиц. ствариме, у толико беше „виртуоз“ у оцењивању доброг „кркалука“ и доброга пића. Кад се свему овоме дода да је г. Павле био по природи добар човек и готово увек расположен, онда се не треба чудити, што беше радо виђен у сваком веселу.

Поред његових горе побројаних добрих особина, ово је, у најкраћим потезима фотографија г. Павлова, којој би се, ради веће потпуности, могло додати још и то: да он, по своме сопственом признању, није за све време свога полиц. службовања прочитао ни једне књиге сем новина и календара.

Ето, такви беше човек који се ове ноћи стараше о „личној и имовној безбедности“ дунавских грађана. — — — —

* * *

— Стој, ко иде?

— Грађани.

— Шта хоће грађанин?

— Хоће да говори са дежурним писаром.

— Г. дежурни писар спава; грађанин нека дође сутра.

— Ама, молим те, војниче, ја морам да говорим са г. писаром.

— Рекох ти већ — дођи сутра.

— Али ја имам да му саопштим „неке врло важне а Богами и страшне ствари“.

— Шта рекосте?

— Имам да му саопштим неке „важне и страшне ствари“.

— Ствари „важне и страшне“.

— Да.

— Онда причекајте мало, рече стражар и отиче силно звонити. Није прошло ни два минута, а неколико жандарма испадоше пред кварт питајући га: за што звони? Но што им је то објаснио, пропусти грађанина унутра, кога остали жандарми пријавише своме старешини.

Речи „важно и страшно“ утицале су толико на старешину, да је одмах скочио из постеље, обукао се и отишао да пробуди дежурног писара.

У сваком другом случају, он би већ сам свршио с лицем, због кога сада буди г. писара, али по што ово, хоће да саопшти неке „важне и страшне ствари“, то он, као стари војник, који се поноси тиме што добро разуме своју дужност, о чему је доказ и медаља за ревносну службу, коју је још пре 12 год. као прост редов добио, — „сматра за дужност“, да у овом случају пробуди г. писара, те да се неби после „што десило“.

Овако се, од прилике извињаваше старешина жандарма г. писару за време буђења.

Ну, наравно, да је ово извињење било излишно. Чим је чуо за речи „важне и страшне“, г. писар, не говорећи ништа, устао је одмах из постеље и наредио старешини да се дотично лице одведе у телефонску собу и да тамо лично с њим остане, док се опет он — г. писар не обуче.

Једини, кога се ове „важне и страшне ствари“ ништа не тицаху, и на кога ова мала узбуна у кварту ни мало не утицаше, беше дежурни „одајија“. Он тако тврдо спаваше, да га његов старешина једва могаше пробудити са неколико удараца.

Мислећи, да га овај бије с тога, што није чуо како звони телефон из управе, притрчи, онако бунован, телефону и отиче звонити — одазивати се управи. У том већ стиже и г. писар и верујући тврдо да дежурни тражи њега на телефону, пре-

дује телефон од „одајнје", и не питајући га ништа. После неколико тренутака јави се и дежурни члан, и упита писара шта хоће?

Како овај ништа није хтео, или још боље, није знао шта хоће, одговори г. члану да он ништа неће, већ да само жели знати: шта г. члан заповеда?

— На ви сте први звонили.

— Не, г. члане, ваш је телефон први звонио.

— Ви сте, г. Павле, без сумње опет били на некој вечери и тамо сте мало више попили, па сте сад дошли, да ме узнемирујете.

— Није молим вас, г. члане, сасвим сам.

— Знам ја вас добро, а овај ваш ноћашњи поступак саопштићу сутра и г. управнику.

— Молим Вас, г. члане — — — — — — —

Залуд је писар звао још неколико пута г. дежурног члана, у циљу извињења, — овај му се не одазва.

Старешина жандарма разумеваше добро ову забуну између члана и писара, али као „стари војник", који „разуме своју дужност", прављаше се да ништа не разуме, па се још чуђаше и најпаче заједно са г. писаром.

Човек са „важним и страшним стварима" у овој општој забуни беше постао још страшнијим. Кад га г. Павле позва да покаже те његове „важне и страшне ствари", он му, једним тајанственим погледом она показа на старешину жандарма, хотећи му тиме ставити до знања, да жели говорити у четири ока. На супрот овој његовој жељи, г. Павле мишљаше опет, да у „важним и страшним стварима" треба бити неома обазрив и не радити ништа без сведока, па с тога одговори: да је старешина жандарма у једном кварту полиц. орган III-ег степена [је ће рећи много старији од практиканта], те да с тога пред њим може слободно говорити.

По што је неколико пута погледом прегледао целу собу и уверио се, да у њој нема никог више сем њих тројице, непознати отпоче од прилике овако говорити:

— Ја сам, г. писаре, као што вам је, вала, познато И... И..., ко занимању ситничар. Радња ми је у улици..... а са станом сам у овоме кварту — у улици..... од пре пет дана. Управо рећи стварн су ми у овоме стану од пре пет дана, а ја сам се у њега тек јуче „формално" уселио.

— А где си до јуче становао?

— Становао сам у самој радњи; т. ј. у собици до дућана.

— На што ниси и даље тамо остао?

— Нисам више могао, г. писаре. Док бејах сам, могло је бити сналажао, али овако...

— Како овако? Зар сад ниси сам?

— Нисам, г. писаре; јуче ми је била свадба.

— И сада ти се, без сумње, не допада млада, па си дошао, да ти ја то још ноћас расправљам. То ли су, дакле, те твоје „важне и страшне ствари" због.....

— Није опде реч о млади, г. писаре. Ако она не буде, каква треба да је, ја ћу већ знати шта ми нала чинити, а Вас, као дежурног чиновника у овом кварту, молим, да ме мирно саслушате о једној другој, много *важнијој ствари*.

— Па говори већ једном, у чему се састоји та твоја *важна ствар?*

— Ево у чему:

— Могло је бити од прилике 11½ часова кад су се разишли: кум, старојко и још неколико гостију који беху на вечери. Веома уморан од дневне галаме једва чеках да легнем, док међу тим млада хтеде распремити ово посуђе са стола, на коме смо јели, и уредити још неке ситнице. Док се то свршило, док се „она" мало устезала да легне, знаш млада к'о млада, беше већ поноћ.

— Тек што легосмо, а боље да нисмо, док ти се, г. писаре, отпоче трести она наша соба тако јако, да ја већ очекивах кад ће се срушити и претрпати нас. „Она" се озбиљно уплаши, а, право да вам кажем, и мени не беше тошо око срца. Прође ме одмах дремање. Да ме није било срамота од „ње" побегао бих напоље. То тако потраја једно два минута, па ти се од једном утиша. Ја већ помислих, да је то био мали земљотрес, и отпочех о томе уверавати и „ју", кад ти, мој господине, после једно нет минута, настаде опет она страховита тутњава. Онога пута беше још јача и страшнија, и изгледаше, као да нешто громи — тутњи испод земље.

— И ова тутњава није трајала више од два минута, по том се поново појавила, па опет престала и опет се појавила после нет минута, и то је тако ишло добрих пола сата, док се најзад ја нисам ослободио, да устанем и пробудим сопственицу куће, која станује у истом дворишту.

По што се и она о свему лично уверила, умолила ме је, да известим власт о овом чудноватом и тајанственом догађају; што ја, ево и чиним, молећи вас, г. писаре, и у име њено и у име моје, да изиђете на лице места и изиђите: каква је ово напаст, која се, бани ноћас, онемила на мене?

— Каже ли сопственица куће, да је та тутњава из ранније постојала?

— Куне се жена својим очима, да до сада никад ништа није чула ни осетила.

— А има ли кућа, у којој станујете, подруг?

— Има, господине, и то доста велики. Сопственица каже да у њему дрзи неке дрвенарије. Ја сам прислушкивао на вратима, али се из подрума ништа не чује.

— Добро, добро, то ћемо већ видети, прекиде га г. Павле, и нареди старешини да одабере два „добра" и „поуздана" жандарма.

— И ви ћете, г. наредниче, поћи с њиме.

— Разумем, г. писаре. (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА 81

Намах се склони, да пропусти свештеника и црквењака који се њеваху уза степенице. Дошли да опоје. По наредби Свидригајлова опојавали су тачно двапута дневно. Свидригајлов настави свој пут. Раскољников постоја, промисли, и уђе за свештеником у Сонину собу.

Стаде код врата. Почињаше појање и читање тихо, свечано, тужно. Свест о смрти и осећање присутна њена свагда је за њ имало нешто тешко и мистично страшно, тако још из детињства, а одавно није ни слушао опело. Беше у том још и нешто друго, сувише ужасно и неспокојно. Гледао је децу: сви крај одра клече; Полечка плаче. Иза њих, тихо и као бојажљиво и смерно плачући, молила се Богу Соња. „Она, ето, оних дана није ме ни једном погледала, ни речи ми није казала", помисли Раскољников намах. Сунце јасно осветљавање собу; дим из кадионице дизаше се у долтама; свештеник читаше: „Упокој Господи". Раскољников одстоја цело време појања. Благосиљајући и праштајући се, свештеник се некако необично обзираше. После опеда Раскољников прије Сони. Она га намах узе за обе руке, и наслони главу на његово раме. Тај кратак дружански покрет чак запрепасти Раскољникова; и јест му необично: шта? ни најмање одвратности, ни најмање и јест му необично: шта? ни најмање одвратности, ни најмање омразе према њему. ни најмање удрхтавање у њеној руци! То беше тек нека бескрајност сопствена понижења. Бар тако је он то разумео. Соња не говораше ништа. Раскољников јој стеже руку и изиђе. Беше му страшно тешко. Кад би могао у том тренутку ма куда отићи и да остане сасвим сам, макар и на сав живот, он би се сматрао срећним. Али ствар је у томе, што он у потоње време, премда је готово и увек био сам, никако није могао да се осећа сам. Деси ли се да оде изван града, да изиђе на широк пут, једном и у некакву шуму; али што је место било усамљеније, тим је јаче осећао нечије близко, пуно немира присуство, које не беше страшно, али само некако врло досадно, тако, да се што пре враћао у град, мешао се међу свет, улазио у крчме, у пивнице, ишао на Толкули, на Сенску.

Онде беше већ лакше, па и усамљеније. У једној механи, пред вечером, певаху песме: задржа се ту читав час, слушајући, и сећа се, да му је било чак и врло непријатно. Али на послетку поста нимах опет неспокојан; управо као да га одједном грижа савести стала мучити: „Кто, седим, слушам песме, као да ми то треба!" помислиће он. Уосталом, он је одмах поважао, да га не мучи само та грижа, било је још нешто, што је хтело неодложног решења, али шта, не може се ни речима исказати. Све се замотавало као у клупче иеко. „Не, та боље да је какве борбе! Боље би било опет да је Порфирије... или Свидригајлов... Да је што пре опет какво извињење, нечији на-

пао... Да! да!“ мишљаше он. Изиђе из механе и стаде готово јурити. Помислио на Дуњу и мајку наметну му, одједнкуд, читав панички страх. Пред јутро те исте ноћи разбудио се у шеварју на крстовској острву, сав прожет хладноћом, у грозници; пође кући и стиже рано ујутру. После неколико часова спавања грозница га прође, али пробуди доцкан, у два после подне.

Сети се, да тог дана требаше да буде сахрана Катарине Ивановне, и обрадова се, што није присуствовао. Настасја му донесе да једе; јео је и пио с добрим апетитом, готово лакомо. Глава му беше ведрија, а он сам мирнији него ова три дана. Чак се и зачуди у један мах оном прошастом пријиву свога паничног страха. Врата се отворише и уђе Разумихин.

— А! Једе, мора бити да није болестан! рече Разумихин, па узме столицу и седне за сто, према Раскољникову.

Био је узнемирен, и није се пажтио да то сакрије. Говорио је с очевидном љутњом, али није брзо, пити особито повишеним гласе. Могло се помислити, да је имао неку нарочиту и још искључиву намеру.

— Слушај! започне одлучно, — врага, ми смо, али по томе, што сад видим, видим јасно, да не могу ништа да разумем; молим те, немој мислити да сам дошао испитивати. Презри то! Нећу ја то! И сам да сад све откријеш, све те ваше тајне, ја можда не бих ни слушати хтео, презрео бих и отишао. Него дошао сам само да лично и одсудно сазнам: прво и прво, је ли истина да си ти полудео? О теби, видиш, постоји уверење (тамо негде), да си ти можда луд, или веома наклоњен лудилу. Признајем ти, и ја сам био веома склоњен да то мишљење задржим, прво, судећи по твојим глупим и делимице одвратним поступцима (који се ничим не објашњују), а друго, по твоме недавном понашању према сестри и матери. Само чудовиште и подлац, ако није лудак, могао би с њима тако да поступа, као што си поступао ти; према томе, ти си, дакле, полудео.

— Ти си их одавно видео?

— Овог часа. А ти од онда писи? Где ти тумараш, молим те, каки ми, већ сам те три пута тражио. Мати је од јуче забољо бодесна. Хтела је да ти дође; Авдоља Романовна је задржавала; није хтела ништа да чује: „Ако је, вели, болестан, ако му се ум збуњује, ко ће му помоћи, ако не мати?“ Сви смо дошли овде заједно, јер је писмо могли пустити саму. До пред самим вратима твојим молисмо је да се умири. Уђосмо, тебе нема: ево овде је она седела. Седела је десетак минута, ми смо поред ње стајали ћутећи. Устаде и рече: „Ако излази, а мора бити, здрав је, а мајку је заборавио, то значи, да је за мајку неприличио и стидно да му стоји на прагу и да моли милоште, као милостињу“. Вратила се кући и легла; сад је у ватруштини. „Видим ја, вели, за ону своју има времена“. Она мисли, да је та своја Софија Семјоновна, твоја вереница или љубовница, не знам баш управо. Одмах сам отишао Софији Семјоновној, јер сам, брате, хтео све да разаберем; — одем, видим: сандук мртвачки, деца у плачу. Софија Семјоновна мери им црне хаљинице. Тебе нема. Гледах, молих за опроштај и наиђох, и то са општих Авдоћи Романовној. Можда је све то ништа, нема ту никакве своје, него биће пре свега мора бити, да је ту лудило. Али ево ти си ту и једеш кувану говеђину, као да ниси три дана јео ништа. Оно, рецимо, и полудели једу, али ма да ниси ни речце са мном проговорио... ипак ти ниси... луд! На то ћу се заклети. Све спега, никако, ниси луд. И тако врага с нама свима, јер ту има нека тајна, а ја писам намеран да за њу лупам главу. Тек тако само, лоћох, да напичем, заврги сам усташи, — да души одахнам, а ја знам, шта ћу сад чинити!

— А шта ћеш сад?

— А шта се тебе то тиче!

— Пази, ти ћеш се пронети.

— Откуда... по чему ти то знаш?

— Е, то је тако!

Разумихин поћута мало.

— Ти си увек био разложан и смишљен, а никад, никад ниси био луд, напомену он одједном ватрено. — То је тако: ја ћу се пронети! Збогом!

Крете се да иде.

— Чини ми се, Разумихине, да сам опомаџ са сестром о тебн говорио.

— О мени! А... где си је ти могао опомаџ видети? одједном стаде Разумихин, а мало и пребледе.

Могло се погодити, да му је срце брзо и с напором закуцало у грудима.

— Долазила је опамо, сама, овде је седела, разговарала са мном.

— Она!

— Јест, она!

— Па шта си говорио... хоћу рећи, о мени шта си јој говорио?

— Казах јој, да си ти врло вољан, честит и радан. Да је ти волиш писам јој рекао, јер она то зна и сама.

— Зна и сама?

— Е па, да шта! Било са мном шта било, али ти би остао за њих провиђење. Ја их, тако да кажем, предајем тебн, Разумихине. То кажем, јер потпуно знам, како је љубиш, и уверен сам о чистоти твога срца. Знам и то, да и она тебе може да љуби, на можда то већ и љуби. Сад смисли сам како боље умеш, — треба ли или не треба да се пронијеш?

— Родионе... Видиш... Но... Ах, врага! А шта ће то с тобом бити? Куда ћеш? Видиш: ако је све то тајна, е па онда нека! Али ја ћу... ја ћу дознати тајну... А уверен сам, да је то све свакако нека бесмислица и ништарија, и да си ти сам то све и запојео. Али, уосталом, ти си паврстан човек, најбољи човек!

— А ја сам баш управо хтео да ти кажем, али ме ти пресече, ти си малочас врло добро расудио, да за те тајне не треба разбирати. Остани за време, не ушенирај се. Све ћеш дознати у своје време, баш тада, кад и треба. Луче ми један човек рече да човеку треба ваздуха, ваздуха, ваздуха! Хоћу да одмах одем к њему и да сазнам, шта је с тиме мислио.

Разумихин стајаше замишљен и потресен, и нешто је премишљао.

„Политички завереник! Извесно! И сад је уочи неког одсудног ворака, — то је извесно! Друкчије не може бити... и... и Дуња то зна...“ помисли наједном.

— Тебе похађа Авдоља Романовна, рече скандирајући речи, — а ти сам хоћеш да се састанеш с човеком, који вели да треба више ваздуха, ваздуха и... и, мора бити, и то писмо... и то је такође нешто тако, заврги као за се.

— Какво писмо?

— Она је добила данас једно писмо, узнемирило је веома. Чак и сувише. Почех говорити о теби, — замоли ме да престанем. После... после рече, да ћемо се, можда, врло брзо растати, после ми је за нешто ватрено захваљивала; после отишла у своју собу и затворила се.

— Она је добила писмо? прикита Раскољников замишљено.

— Јест, писмо; а зар ти писи знао? Хм!...

Обојица поћуташе.

— Збогом, Родионе. Ја, брате... било је једно време... него, збогом, видиш, било је једно време... Но, збогом! И мени је време. Нећу да пијем. Сад не треба... ваљи се ти!

Журно се; али тек што изиђе и готово да притвори врата са собом, па на једном опет их отвори и гледајући некуда у страну рече:

— А, збила! Сећаш ли се оног убиства, та, Порфирија: оне старице, знаш? Е па, знај, убица је нађен, сам је признао, дао доказе. То је један од оних радника, оних бојадиља, замисли само, сећаш ли се, а ја сам их још бранио онде? Верујеш ли, да је онај смех и бој на степеницама са другом, кад су се пели пратар и два сведока, он нарочито удесио, зато баш да заведе. Какво је то лукавство, каква присебност у том штетнету! Тешко је веровати; али сам је објасњо, сам је све признао! Ала сам се изваро! На шта, ја мислим то је само генијс притворства и окретности, генијс јуришчинског забашуривања, — а, мора бити, да се нема чему ни особито дивити! Зар таквих не може бити? А што је био слаб и признао, зато му ја још више верујем. Истинитије је?... Али како ли сам се сам онда преварио! Пео бих се уза зид за њих!

(Наставиће се).

ЧУДОВИШТЕ ОД ЧОВЕКА

Већ је без мало свима нашим читаоцима познато из дневне штампе, да је једно чудовиште од човека, које се зове Раја Марић, ноћу између 5 и 6 ов. мес. уништио десет српских живота у суседној нам држави — Аустро-Угарској.

Поводом тим, што је пало у део органима наше престоничке полиције да овога зверa човека ухвате, наша је штампа опширније обавештила наш читалачки свет о овом крвавом догађају, и занитересовала га толико, да се још и данас у свима друштвеним редовима повлашћују говори о томе.

Један велики део грађана престонице интересовао се да види тога зликовца, било лично, било у слици која је израђена у атељеу „Полицијског Гласника", и ми, одазивајући се тој жељи и интересовању осталих наших читалаца у унутрашњости Србије и на страни, — доносимо слику зликовца са описом по полицијским подацима.

Зликовац Марић, родом је из села Дечa три сата удаљеног од Земуна. По занимању је земљоделац, ожењен но без деце. Има му 23 године.

Због сумње, да је новембра месеца прошле године у селу Дечу убио Рајка Ранића, земљоделца, његову мајку Соку, жену Даницу и дете Лепосаву, стављен је у затвор у Митровици и на месец и по дана по томе а то је у првој половини месеца децембра прошле год., спроведен је из Митровице услед једном судиџи у Земун, где је несрећник извршио још ужаснији злочин и по извршеју пребегао у Београд.

*

„Ноћас, не сећам се тачно у које доба — причао је зликовац — решим се, да на ма какав начин побегнем из земунског затвора. Ради тога затражим од апсанџије Ђуре Певца да ме пусти из затвора у кујну да се напијем воде, што ми је он најзад и допустио. Мислио сам да ћу том приликом моји заварати га и побећи, али, како он не хтеде одступити од мене, већ ме у корак праћаше, то дошао до места где је вода и смотрињци на истом једаи тег од два-три килограма тешине, изненада ми се појави мисао да тим тегом ударим неколико пута апсанџију и тиме га свалим, а ја пак за то време да побегнем. Не мислећи ништа више и у жељи да извршим своју намеру, ја дохватим онај тег и њиме неколико пута ударим апсанџију по глави. Услед тих удараца Ђура пане, али пре тога поче звати у помоћ. На његов узвик дотрчи његова жена која је била у другој соби, али је ја присретнем и ударим је истим тегом неколико пута од којих ударца и она паде. За то време дотрчала је већ била и сваствика Ђурина као и његово троје деце али их ја сачекам те једно по једно, почев прво од сваствике, изударам по неколико пута и све их побијем."

Тако је убица код власти у Београду испричао свој извршени злочин, али се доказало да оно његово причање није тачно.

При повратку из кујне, где га је апсанџија одвео да се напије воде, зликовац је спазио један нож забоден у дувар, на како је апсанџија Певац прошао напред да увуче кључ у апсанска врата где ће га затворити, он је употребио прилику, нож са зида извукао, и у моменту, кад је Певац узлачио кључ у браву, ударн га мучки ножем у ребра. Ударце је повалало све, докле год није несрећног апсанџију с лупом растављо. Затим је убио и ножем заклао жену, која је на заномагање Ђурино из собе истрчала. После овога, спазив сваствику Ђурину на прозору од собе, где се беше појавила да вили шта се то дешава, јурне у собу, па прво убије њу, затим троје деце и најзад прободе и најмање дете које је у колевци спавало...

По извршеном делу, или боље рећи неделу, зликовац је прескочио зид и ускочио у авлију тамошн. грађанина г. Стеве Капамације. Ту је прикривен ћутао док је свануло, на кад је капија отворена побегао право на земунску железничку станицу. Таме је причекао воз за Београд, ушао у њ. и превезао се.

Кад је воз стигао на београдску станицу, он изађе са платформе последњег вагона и при покушају да у страну прође, спази га жандарм Милија Нешић, коме одмах паде сумња на њега, потрча за њим и ухвати га.

После подужег наговарања код комесара железн. полиције г. Милана Тагаревића, као да је из Београда и да је дошао код родбине, — он најзад признаде шта је то пођи учинио.

Како је Раја признао дело то је по одобрењу г. г. министра спољних и унутрашњих дела, Управа града Београда на тражење земунске власти издала кривда.

Возом који у подне иде из Београда у Земун, 7 ов. мес., Раја је спроведен и предат тамошњим властима. Спровод је извршио писар комесаријата жељ. станице г. Коста Костић са још неколико жандарма.

На земунској железничкој станици, и дуж целога пута до вароши Земуна, извалила је маса људи, скоро цео Земун беше се слегао да види зликовца. Наши полицијски органи беху поздрављени гласним узвицима: „Живела српска полиција". Било је и покушаја од свеше да се крнаџ линчује, али је земунска полиција за ту евентуалност била спремна и то спречила.

Зликовац је по законима аустро-угарским непунолетан, јер је тамо пунолетан човек тек по напуштеку 24 године. Дакле за десет убистава неће бити осуђен на смрт!

Управник града Београда г. Божа Маршићанин, пецећи оданост службе жандарма Милије Нешића, који је зликовца ухватио, — издао му је писмену похвалницу. Наређено је да се та похвалница прочита свима жандармима у Земуну. Вредна жандарм без сумње добиће и 400 динара одређене награде од стране земунске власти.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД КРИМИНАЛИТЕТА У БЕОГРАДУ

у месецима: јулу, августу, септембру, октобру, новембру и децембру (по службеним подацима Управе Београда)

ГОДИНЕ	Разбојништва		Убиства		Покушај. убиства		Паљевина		Тешки тел. повреда		Лаких повреда		Опасних крађа		Простих крађа		Превара		Утаја		Од 100 извршених дела пронађено извршилаца	Истрино жељезно
	извршено	пронађени извршиоци	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца	извршено	пронађено извршилаца		
1896	1	—	1	—	3	3	5	1	1	1	—	—	36	12	37	15	—	—	2	2	39½	—
1897	1	1	2	2	3	3	2	—	1	—	4	4	36	16	46	25	1	1	1	1	54	—
1898	—	—	1	1	—	—	6	4	—	—	4	4	36	16	24	19	1	1	—	—	62½	2724
1899	1	1	2	1	—	—	5	2	1	1	—	—	37	10	21	12	2	2	—	—	42	3286
1900	—	—	3	3	—	—	3	—	1	1	—	—	20	10	20	16	2	2	—	—	65½	2252

НЗ. Податци за раније године нису се могли пронаћи у архиви Управе Београда.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 10 и 11 децембра пр. год. уделењем кључем отворили су кошару Антанаса Станковића из Себе Врања, у њој обили катанце на сандуцима и покрали и однели следеће ствари: црног сукна (40 аршина), 3 комада тртена — од кудеље — платна од по 40 аршина; од црног сукна чакшире и гуње за дечка од 14 година, оку црне пређе за сукно, оку вунене пређе шарбане црвено и мораво, 7 женских кошуља, 20 аршина платна од тежине, 10 пари чарапа, мушких и женских; 4 оке пређе шарбане разне, чакшире нове од црног сукна, 6 ока беле вуне, пране; 4 оке вуне „јаринеˮ црне и беле, 5 ока пређе разно шарбане, две кошуље од танког платна, 9 шамија разне боје; чакшире, гуњ и јелек нов од црног сукна, две женске и једну мушку кошуљу од платна, 4 аршина црна сукна; 300 динара у банкама, 112 динара у сребру, две пореске књижице на Антанаса Станковића, један уговор потврђен судом општине себе-врањске од њиве „Ошавˮ, купљене од Арсе Јовића на Суводољице. Начелство окр. врањског актом бр. 21606 моли полицијске власти, да потраже лопове и покрађу и по закону поступе. УБр. 32426.

Непознати лопови ноћу између 20 и 21 децембра пр. године обили су катанац и браву на дућанским вратима Андрије Перишића, опанчара из Пожеге и из дућана украли сандуче. У коме је био недељни пазар у сребру и никлу, па то сандуче са новцем однели. Међу новцима био је један стари талир и један полу-цванцик шупља и хартије од вредности: признанице, таснице, уговори, трговачки рачуни, неколико пореских књижица и две књижице „Чачанског удружења за уљду и женидбуˮ. Начелство окр. ужичког актом бр. 19158 моли полицијске власти, да крадљивце и покрађу потраже и с нађенима по закону поступе. УБр. 32199.

Михајлу Милетићу, из Лазарице непознати лопов ноћу између 15 и 16 децембра пр. год. извршио је опасну крађу и однео му 15—20 игр. дувана у калупима, 3—4 кгр. уређене кудеље, једну вунену чергу, један чаршав од сељачког платна и торбу од кострети. Начелство окр. крушевачког актом бр. 13511 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 32174.

Милорад Јовановић, из Дубнице, бивши слуга г-ђе Савке Димитријевићке, удове из Београда побегао је 16 децембра пр. год. поштo је претходно украо два дворета и један кључ од ормана. Њему је 16 година. Управа града Београда моли полицијске власти да именованог потраже и њој стражарно спроведу с позивом на Бр. 32070.

Карло Занин, каменорезац из Ужица има да одговара код начелства окр. ужичког за дело лаке повреде нанесене Стевану Жугићу, надничару тамошњем. Он је отумарао незнано где. Начелство моли полицијске власти да Карла потраже и о проналаску нашесте начелство с позивом на бр. 19309. УБр. 32500.

Живку Петронијевићу, из Камендола, ноћу између 21 и 22 децембра пр. год. украли су 8 комада мушких свиња (три кромаче беле длаке и четири вепра црне длаке од годину дана) и једну крмачу, матору, супрасну, кусу а длаке лисасте. Начелство ср. грочанског актом бр. 11128 моли полицијске власти да покрађу потраже и о проналаску нашесте. УБр. 32211.

Владимир Николић, звани „Штиглицаˮ познатa скитница и кокцар одговара код кварта палилулског за дело опасне крађе извршене госпођи Јулки Николић из Београда. Он је побегао. Има му 16—17 година, омален је, дежмекаст, смеђ, у лицу пун и блед. Управа града Београда моли, да се Владимир потраги и проналазак њој стражарно спроведе с позивом на бр. 105.

Станоје Тодоровић, родом из Баба, редов 2 чете 27 батаљона VII пука, побегао је из команде. Управа града Београда актом бр. 167 моли све полицијске власти да именованог Станоја потраже и нађена њој стражарно спроведу, ради упута у команду.

Непознати лопов ноћу између 2 и 3 јануара о. г. украо је на отвореног ходника г. Душану Ћокићу, чиновнику Управе Фондова земски капут, при са грао карираном поставом с леве стране, испод џепа извезене иницијале: „Д. Ћ.ˮ Капут је нов и добро очуван, у вредности 100 динара. Сем тога, украден му је и меки, при шешир купљен у радња Косте Николића. Управа града Београда актом бр. 183 моли, да се за покрађом трага и о проналаску извести.

Милан С. Илић, звани „Ластавицаˮ војник VIII пука побегао је 3 јануара о. год. из команде. На себи има: покуле, шињел и шајкачу, а испод шињела грађанско одело, старо, избељено и грудњак. Њему је 26 година, приномаљст, црних боја, средњег стаса. Познат је као невазао и често мења име; служи се именом: „Драгутин Трнавчановићˮ. Управа града Београда актом бр. 141 моли полицијске власти да именованог Милана потраже и нађена њему стражарно спроведу.

Новица Радисављевић, из Д. Раче, који је служио код Милоја Радојковића, гостионичара, из Ћуприје побегао је 27 децембра пр. год. од свога газде, поштo је претходно украо цео пар новог одела, а старијем моику вели. Начелство окр. моравског актом бр. 16814 моли полицијске власти, на Новицу потраже и нађена њему стражарно спроведе. УБр. 210.

Ђорђе Петровић, војни бегунац аустро-угарски, који је побегао из своје команде у Добрецину, учинио је проневеру у томе, што је 105 круна и 61 филер, које му је командир чете лао да преда тамошњој општини, пробавчио. А сем онога, он је и од својих другова измамио 11 круна, па је имо пребегао. Тамошња војена власт повела је истрагу, па моли да се исти Ђорђе пронађе и да до одлуке за надзирање буде под полицијском присмотром. Управа града Београда актом бр. 179 моли све полицијске власти, да именованог потраже и нађена њој стражарно спроведе.

Непознати лопов ноћу између 23 и 24 децембра прошле године, украо је Јањи Ђорђевићу из Врановса једног коња, на сбора. Коњ је матор 10 година, длаке беле — ђогасте, репа краткот потшишаног, нежагосан. Начелство окр. врањског актом бр. 22334 моли, да се за крадљивцем и покрађом трага и о проналаску извести. УБр. 214.

Јован Минђушић, калеа обућарски, који је радио занат код Томе Ђорђевића, обућара из пар. Младеновца отпужен је код суда општине младеновачке, за крађу алата обућарског, ученићу Миливоју Зарићу, обућару из Аранђеловца. Јован је некуд отумарао. Њему је 56 година, приномаљст, образ црних, очњу црних, косе беле, бркова повелких упредених, брзо говори и брзала, раста је средњег, увек се смеје. По народности нагледа да је Грк или Влах. Начелник среза космајског актом Бр. 19594/900 моли све полицијске власти да Јована потраже и нађеног стражарно њему спроведу.

Непознати лопов ноћу између 6 и 7 ов. мес. украо је из кујне кафане „Три петао", 6 кошуља (две беле, две шарене и две јегеровке), стари пренк и старе пантаоне, све у вредности 13 динара и две књиге „Вукова Дела" укорићене платном платном и шареном хартијом у вредности 6 динара, све сварн платном и шареном хартијом у вредности 6 динара, све сварн Михајла Стевановића, момка кафанског. Сумња се да је ову крађу извршио Јоца Урошевић бив. пареднин. Управа града Београда актом бр. 484 моли све полицијске власти да Јоцу у домаћају своме потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Ружа Петровић, по народности Циганка, родом из Салаша, још у 1894 год. извршила је опасну крађу ствари Митру Станковићу из Села Шеја у кнежевини Бугарској, запта је била ствлзена под кривичну истрагу и у притвор, па на земство пуштена у слободу. Она је за тим неко време живела у Салашу, па одатле отишла незнано где. Њој је сад 25—26 год., у опште приномаљста и средњег стаса. Начелник ср. крајинског актом бр. 8931 моли полицијске власти да Ружу потраже и нађену њему стражарно спроведу. УБр. 525.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Пауи П. Грујић, звани „Шиш" тежак из Бобове има да издржи три године полицијског надзора; — па пао је он отумарао незнано где, то начелство окр. моравског актом бр. 16270, скреће пажњу полицијским властима и моли их, да по проналаску именованог Пауна подвргну надзирању полицијског надзора. Њему је до 40 година, средњег је раста, ријих бркова и ријеће браде — ретке, очњу плавих; — одевен је у сукнено одело. УБр. 31919.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг бр. до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: сеоска, које узаше у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Државним годишње 8, полугодишње 5 динара, ау они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

АНДРА М. ПЕТРОВИЋ

НАЧЕЛНИК IV. КЛАСЕ ОКРУГА НИШКОГ

Рођен је у Београду 1853. Правни факултет свршио је на нашој Великој Школи године 1872, и по томе одмах је отишао у Беч ради студирања медицинских наука. Као ђак медицинар, г. Петровић је прекидао студије и учествовао у ратовима 1876; 7 и 8 године.

У 1885 години вратио се из Беча као докторанд медицине и ступио у војску као санитетски поручник, где је провео све до године 1890.

Од 1890 па све до данас, г. Петровић је непрекидно провео у полицијској служби, где је поступно авансовао и достигао положај начелника округног.

Г. Петровић је, учествујући у сва три наша рата, одликован за време истих: *Таковским крстом V степена, Сребрном медаљом за храброст, Сребрном медаљом за ревносну службу, Црвеним крстом и ратним споменицама*; а после ових, *Таковским крстом IV степена и Гарадјиском споменицом*.

Не можемо пропустити а да не поменемо још и то: да г. Андра долази у ред најинтелигентнијих полицијских чиновника. Као такав он је спадао уживао симпатије и поштовање како од претпостављених, тако и од потчињених му чиновника. Његова интелигентност, као и све остале му добре особине створиле су му врло велики број личних пријатеља у свима друштвеним редовима, а његова искреност и чесност у служби, весела и добровољна нарав у приватном животу, учиниле су, да је у свима местима свога службовања био врло омиљен.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (2)

На каквим скривеним местима могу се наћи крвни трагови, показује овај случај. Била је убијена и опљачкана једна стара жена. Убица се бесумње извршујући убиство неколико рањио, те је крв капала из те ране. Приликом вршења прегледа убрзо је констатована та околност, поштo је крај врата (стаклена врата са завесом) приземне собе нађено више груда малих капљица крви, која није могла ту бити од убијене. Одмах се дошло на мисао, да је убица по извршеном делу неколико пута пролазио тим вратима, отварао завесу, да би се уверио, да ли може изаћи на улицу. Та крв је сигурно капала из његове руке сваки пут, кад год је пролазио вратима, образовала је по једну од оних група крвних капљица. Али та соба имала је још једна врата, кроз која се улазило у двориште, а одатле на улицу. Поред самих тих врата (при изласку на леву руку) стојао је један дуг сто, с плаштењим чаршавом, који је готово допирао до земље. Кад је у даљем испитивању трагова задигнут чаршав, нађене под тим чаршавом на патосу капи крви. Свима присутнима било је нејасно, како је та капи крви могла пасти на то место, кад је оно било заклоњено чаршавом. Али случајно опажање, да се приликом отварања врата чаршав услед промаје по мало подиже и тада улазеће ово место, на коме је крв. Даље било је несумњиво, да је убица морао врата отворити десном руком, после чега се чаршав угнуо од ветра, те је капља од повређене леве руке капула на ово место под столом, а за тим се сакрила испред погледа, чим се чаршав умирио. Ова капи крви, која се у почетку није одмах напила, помогла је доцније много у тражењу алиховца, јер се тако знало да је био рањен на левој руци.

Од какве је важности, да се нађу сваки трагови, доказује случај што га прича Лиман, кад је један берлински таписчки надзорник нађен убијен у својој постељи. Учинилац, један притворених, тврдио је, како је покушао побећи, како га је надзорник ухватио у ходнику и тако злостављао, да се стао бранити и у нужди самоодбране морао га убити. Тек на тим одиео је он надзорника у његову постељу. Брижљивом истрагом те постеље нађено је на дасци више угрлавља мало крви, у којој је било ситно парченце мозга, те тако се увидело, да страшар није убијен у ходнику, већ у својој постељи. Тиме је побијено кривчево бранење, да је убиство извршио у нужди самоодбране.

Колико вреде крвни трагови, који се чак нађу и на телу убијеногa, доказује један случај, који је познат међу аустријским криминалистима због многих и интересантних тешкоћа (под именом „Крумпендорфско убиство"). Нађени леш био је покривен многобројним мрљама, и као што се то обично дешава, тим крвним мрљама није придавао велики значај, пошто је „потпуно природно, да је леш крваво, кад има много рана." Тек доцније, после обдукције, приметило се, да копуља убијеног (за време убиства убијени није имао на себи капут) има на леђима врло чудну крвну мрљу, која је изгледала као да је утиснута. Разним посматрањима и комбинацијама дошло се до закључка: да је та мрља могла постати само тако, што је убилац вршећи своје недело клекнуо на своју жртву, при чему је колено морао спустити најпре на неко крваво место, а за тим га метнути на леђа убијеногa. Та крвна мрља на леђима тако је јасно показивала мустру штофа, да се могло очекивати, да ће се по томе познати

панталоме. Тако је и било. На име нал су много дошније ухватили једног сумњивог дерана, нашло се да су његове исправе панталоме идентичне с оним крвавим отиском на кошуљи убијеногa и то је било тако пођедно, да је то био главни моменат у доказу кривице.

Много теже је тражити крвне мрље у пољу него ли у затвореном простору. После тога имамо да се бринемо да их ту ко не избрише, не грагани или што је још горе да их не нестане утицајем времена. Киша и роса испирају крвне мрље, а ветар и сунце их сасушују. Има ли временом времена, да се одмах бави с трговима, нека продужи посао док киша не пада. Али ако не може да им одмах поклони пажњу, или ако наступи ноћ или рђаво време, или ако му је стало до тога, да се трагови одрже и за доцније, онда их мора заштитити колико је више могућно. Покланањем лопаца, котлова и т. д. неће се довољно заштитити, пошто положај мрље може бити такав, да пљускања јури низ брдо и то баш на мрљу испод лопца. Кад ту мрљу хоћемо да заштитимо, морамо дотично место заградити даском, опкопом и т. д., те да пљускању одвратимо. Кад смо тако довољно заштитили мрље, које смо опазили на први поглед, тада морамо потражити мање и скривеније трагове, којих може бити на трави, стаблу, камену и земљишту. Из њих се могу доста пута добити важни докази, да ли је повређени дошао на дате места већ рањен, да ли је довучен, да ли се учинилац чистио од крви, да ли је можда имао крви на табанима и т. д., и многи други, доста важни моменти.

Највеће тешкоће задаје то, кад крв падне на необрасло земљиште и ту се засуши, јер у таквим случају она веома мења своју боју, према саставу земљишта, те се не може више разнознати као крв. У таквим случајевима ја сам се два пут, и то оба пута с врло добрим успехом, у тражењу крвних трагова послужио једним искусним ловцем. Ловац је напикнут, да налази крвне мрље рањене дивљачи.

У једном случају употребљен је с великим успехом пас. На једном другу у пољу нађен је један младић мртан с тешким повредама. Леш је био прекомере блед, дакле пролив крви морао је бити велики, али пошто је локва крви на лицу места била незнатна, закључило се, да је младић морао бити повређен на другом месту, па му се кр излила путем до места, на ком је нађен. И заиста од тога места, час у већем, час у мањем одстојању налазиле су се капи крви, које су обележавале пут, којим је повређени морао доћи. Тај крвни траг водио је у једну шуму, али је било тешко ићи за њим, пошто није ишао путем, већ посред шипражја. Констатовано је, да је тај младић ходао непрестано у једном великом кругу. Вероватно је да је он тај пут учинио прошле ноћи, да је залутао, да му је услед губитка крви мркла свест, те да је тако ишао у круг. Али ни комисија није могла да изиде из тога круга, а поред и највећег труда нису се могли наћи они трагови, који су показивали, где је тај младић почео да прави круг, т. ј. одакле је дошао. Кад су сви дали напори остали безуспешни, набављен је један одличан ловачки пас, који, кад је доведен до трага, таковђе два пут опрча тај круг, али напослетку удари с потпуним поуздањем даље у другом трагом. Тако дође он до једне сељачке куће, где је откривена једна велика локва крви, која је брижљиво била покривена земљом. Тако је даљом истрагом утврђено, онај младић, што је нађен мртан, покушавао је да кралс, али су га опазили синови гаде те куће те га премлатили. Он је неко време лежао на месту, где је нађена локва крви, а за тим се одувао, пошто је мало дошао к себи.

Од врло велике користи при тражењу трагова може истреднику бити добра и велика лупа, којом може брзо и лако неке површине прегледати. Напротив ваља нам избегавати сваку другу манипулацију с крвним мрљама, н. пр. пипање влажним прстима или испитивање хемијским путем.

2. Скидање крвних мрља

Кад крвне мрље тачно измеримо, опишемо и нацртамо (о чему ћемо у идућој глави говорити) онда ћемо прећи на посао скидања оних крвних мрља у натури, код којих се то може урадити, и које су тако важне, да оне доцније по своме облику, но свом изгледу могу играти неку улогу. Али пошто то може бити код сваког трага, то правило гласи: „Скини у натури, што се тако може скинути.“ Како се сад то ради, зависи од материјала на коме се крвна мрља налази. Овде ћемо сад да проговоримо о најразноврснијим случајевима.

Разуме се да је најбоље, најпоузданије и најпростије, да се дотични предмет узме у натури. То се н. пр. може учинити код столова, хаљина, разног намештаја, хартија, књига и т. д.; даље код прозорских прила, малих врата, тапета и т. д., на послетку у пољу: код мањег камења, код грана и отпадака, које се одсеку и понесу са собом. Чак и крвава трава, жито и т. д. може се врло добро понети собом, пошто се претходно мказама или срном одсече, па у свом стању, у ком је затечено, метне у кутију или у најгорем случају у хартију.

Кад узмемо са собом биљку, која је упрскана крвљу, главна ће нам брига бити, да је колико је могуће дуже одржимо у свежини. Јер кад се она сасуши, згрчи се и набора, и крвне мрље, које су већ раније биле сасушене поотпадају, не остаивши ни најмањег трага на биљци. Да би се биљка што дуже одржала у свежини, пресече се стабло косо и брзо се умочи у смесу воде и глицерина или у кречну воду. Прво се може имати у већини случајева, а друго готово увек. Поменута течност улије се у једно стакло, стакло се зачепи плутом, која се пробуши и кроз њу пропуче стабло од биљке, тако, да непрестано стоји у течности. Наравно да се после тога та биљка са стаклом мора пренети у руци. Не може ли се ствар узети у натури, онда долази на ред вађење с подлеђивањем подлоге. Јесу ли трагови на дрвету, вађење једног дела подлоге у већини случајева добро ће испасти за руком. За такве послове увек ћемо се послужити стручњацима, столаром, дворесцом, тесаром, бачварем и т. д. Чак и међу сељацима наће се доста људи, који имају довољно вештине, да у кући начине сами све што им треба. Ти људи су за такве случајеве најупотребљенији, јер они се у сваком положају знају наћи. Ако и. пр. на неком поду има више капи крви а не захватају сувише велики обим и нису проширене на две или три даске, најбоље ће се учинити, да се даска око мрља истестери. За време рада ваља пазити, да се мрље не оштете струготинама и т. д. Кад потребно парче исечемо, онда ћемо на њему обележити правце, у којима је лежало, најбоље тако, што ћемо повући стрелу, која означава Југ и Север, дакле стављајући скраћено Ј. и С. Тако никад нећемо заборавити како је то парче према главној страни лежало. Ово обележавање не треба заборавити никад, на чак ни код најмањих исечака, пошто ће доста пута и најзнатнији предмет бити без вредности, ако се не зна за његов положај. (Наставиће се.)

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Менична потраживања код општинских судова

У круг надлежности општинских судова за суђење дошле и менична потраживања са вредношћу до сто динара закључно. — § 6 грађ. суд. поступка.

Тако исто општинским судовима по пропису овог параграфа, а са поглелом на § 9 грађ. судског поступка, ако су испуњени услови § 377, 378, 398 и 399 грађ. судског поступка, надлежни су да по овим потраживањима одобравају забране на општинску имовину за обезбеђење оваквих дугова.

Према овоме нужно је општинским судовима знати, шта све треба да у себи садржава једна меница, да да одговара закону, и да општински судови могу је узети за вредељу и законску исправу. Да би то општинским судови и општински писари знали, ми ћемо овде назначити шта све једна вредећа меница треба у себи да садржава.

I Место издавања (у коме је месту издата меница).

II Датум издавања (година, месец и дан).

III Рок плаћања (година, месец и дан кад меница треба да се плати).

IV По чијој се наредби меница издаје.

V Сума или износ менице (колико и у којој монети) и то цифрама и словима обележено.

VI Од чега дуг проналази (у готову новцу, од узетог еспапа).

VII Име дужника и место становања његова.

VIII Где је плаћање.

IX Потпис издаваоца менице.

Како су менични бланкети прописани и монополисани, то блаикет менице треба у своме тексту приликом попуњења да садржи све оно што је горе обележено.

Ако је меница по наредби сопственој и на њој нема жира, онда се она приликом неисплате о року не мора протестовати, а ако на њој стоји жиро или више потписа, онда се ова увек по истеку од 24 сата од рока протестује код надлежног суда. Рок је меници на пример, ако јој је плаћање 1 августа, 2 августа до 4 сата по подне, не исплати ли је дужник дотле, протестује се неисплата судским путем. Ако се оваква меница у законом року не протестује онда испадају из обавезе сви потписници и остаје сам дужник — акцептант — у обавези.

На основу протеста може се после 15 дана тражити наплата од ма кога потписника менице или од свију укупно.

Овакве менице обично долазе пред општ. судове и ми смо сматрали за своју дужност да их предочимо општ. писарима, те да знају ценити њихову вредност и исправност при одобрењу забрана и при суђењима. Дакле ако је на меници сем акцептанта — дужника било још потписника, а поверилац — сопственик менице не поднеси судски протест, онда су испали из обавезе остали потписници, но остаје у обавези сам дужник. Ово треба имати на уму. Сем тога напоменућемо, да се у меници не сме ништа поправљати, прецрти — радирати — дометати и т. д. но она мора да је чисто и читко написана а износ вредности треба да је и цифром у горњем тексту а словима у доњем написан.

* * *

Општинским писарима

Са овом годином улазимо у пету годину. За све време старали смо се, да нашим општинским писарима притекнемо у помоћ за правилно вршење свога задатка, и да им дамо исправне формуларе по свима правцима, како у судству, тако и у администрацији, да им дамо законских упута при претању свестраних послова, који долазе пред општинске судове. Даље старали смо се и о томе да нашим разним питањима и задатцима окућнамо колико су наши трудови у свима овим правцима имали успеха. И овде са задовољством можемо приближити ту околност, да смо са нашим успешима задовољни, у толикој мери, да смо услед тога и у будуће вољни најенергичније уложити сву своју снагу, да и у напредак корисно делујемо у овоме правцу, те да нашем грађанству нашим радом преко општинских писара дајемо правилну и сваобразну радњу код општинских судова.

На ово нас руководе ти разлози:

Што смо свесни тога, да сва, целокупна радња нашег државног апарата, повлачи сва средства за рана напређења у свима правцима од општинских судова, који су спона између државних власти и грађанства.

Што само савесно, тачно, брзо, правилно и на закону сваобразно претање код општинских судова доноси истинске користи нашем државном уређењу у свима правцима државног рада, који се тиче интереса наших грађана.

Што смо овај задатак себи одмах при самом покретању нашег листа ставили, отворивши одмах још у првој години за општинске послове сталну рубрику, коју смо ево до данас непрестано са пуно воље а корисно одржавали.

Када се зна да државне власти, по свима граднама нашег државног устројства, у погледу: економном и рачунско финансиском; административно судском, за одржавање реда и права грађанских; санитетском за одржавање здравља; статистиком за сазнавање напредовања у привреди и напредовању домаће и индустриске наше радиности, — све податке црпе из општинских судница, онда налазимо за своју најобличатију дужност, да од општинских писара спремимо један кадар способних службеника, који ће свој велики задатак умети појмати, па са потпуном исправношћу, а наоружани спремом и способношћу вршити све оне захтеве, који се од државних фактора у интересу нашег народа и његовог напретка, траже и тражили буду.

У томе циљу захтеваћемо од наших општинских писара, да у будуће још пажљивије прате све оно што се у њиховом интересу у нашем листу износило буде. Даље позивамо их да нас увек у случају неразумевања за извршење нога законских прописа питају, а ми ћемо им се и у будуће радо одазивати, са нашом наставом и мишљењима по разним појавама, разбирајући се у својим одговорима са мишљењима наших компетентних правних личности. Позивамо их на озбиљно праћење и примену, наших расправа и формулара, које смо до сада изнели и које ћемо и у будуће износити.

Овом приликом им напомињемо то, да одговоре на задатке одмах до изласка изуђеног броја попишу, како би им се на време у листу могло одговорити о правилности и неправилности њиховог мишљења на постављени задатак. Свако задоцњење кварн ред у редакцији. Сви они општински писари, који се на уређиштво обраћају са појединим питањима, ако им се одмах но исто не одговори, нека се стрпе, јер ни на једно питање неће се одговор пропустити, само има и таквих, где редакција треба да чује глас наших правих меродавних фактора. Ово се чини такође у интересу потпуне законске примене и нужне сваобразности при вршењу општинских послова, који пред општ. судове долазе.

ПОДЗЕМНИ ДУСИ

ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПРЕСТОНИЧКОГ ПОЛИЦАЈЦА.

(свршетак) (2)

* * *

Док је младожења са оруђањем пратњом приспео своме стану, дотле се у дворишту истог беше искупило прилично комшија, који, као и он, беху чули подземну тутњаву, а један од њих тврђаше чак и то: као да је чуо и неки смех испод земље. Мало по мало, на ти отпоче приповедање о дусима, авет има и свима могућим саблазнима. Један обућар уверавао: да је већ месец дана, како редовно — сваке ноћи, чује подземну лупу, истина много мању од ове ноћашње, док М... ковач, који је одрастао у овој улици, причаше опет, како је од његове покојне бабе чуо: да ово место, где је њихова улица, није „чисто“, јер је на истом, још за време Турака, закопана жива једна лепа Туркиња — жена неког паше. То је, вели, учинио с тога, што је лепа Туркиња била побегла из харема са једним Србином, али их Турци ухвате, па њу живу закопају, а њега опет жива набију на колац и то на овом истом месту, где је она закопана. Баба га је уверавала још, да су се на том месту, после много и много година, сваке ноћи чули уздаси лепе Туркиње и једнога Србина.

Тек што ковач доврши своју приповетку, отпоче по ново подземна тутњава. У том се на вратницама појави и г. Павле.

— Брже, г. Павле, док није престало.

— Изводите сада слушати, г. писаре, рече младожења.

По што је ослушњу неколико трепутака, и уверио се, да звук долази из подрума, г. Павле замишљајући већ како ће пре решити ову загонетку кад у подруму наће неколико лица, напреди: да се одмах донесе ваше сиена, па по том, по што су жандарми узели пушке „на готове“, а он и наредник повадили сабље, младожења отвори врата и готово сви, изузев само ковача, уђоше унутра. Чим су ушли у подрум нестаде тутњаве, на велико изненађење г. Павлово, у њему не беше никог. Прегледаше пажљиво сваки кут, у том циљу набацише и све ствари напоље, али све беше узалуд. Не могаху наћи апсолутно ничег, из чега би се могло закључити, да се она тутњава обавља у подруму. Хтедоше већ изаћи да разгледају двориште, али их од тога задржа нова тутњава, тако јака, да се сви уплашише и појурише вратима. Овога пута тутњава није трајала дуже од једног минута.

Пошто су мало дошли себи, вратише се у подрум и отпочеше га по нова прегледати.

— Све ми се чини, као да неко мањем удара у темељ куће, рече један од комшија.

— Како би било да копамо овде у подруму уништа један жандарм.

— Ни по што ноћас, а нарочите док петли не заневају, додаде ковач. То исто потврдише и остале комшије.

— Шта ви мислите, г. писаре? унита старешина жандарма.

— Шта ког ђавола (на ову реч прекрсти се ковач, а одмах за њим и остале комшије, па и један од жандарма) могу мислити у овакој прилици. Разгледаћемо још добро цело двориште, па ако ништа не нађемо, оставићемо целу ствар за сутра, па како г. члан нареди.

За тим г. писар додаде више за себе:

— Сад морам писати други рапорт, а готово и не знам ни како ћу га написати. Ништа од мог спавања....

Пошто су посједели од прилике још једно пола сата, за које је време старешина са жандармима разгледао двориште, а писар са младожењом и комшијама уз врућу ракију, којом их служаше сирота жлада, слушао пажљиво причу ковачеву о лепој Туркињи и Србину, и по што се за цело то време дуси не појавише, а не беше бојазни да се могу појавити, јер већ и петли запеваше, — г. Павле се најзад врати у кварт. Собом поведе и младожењу, да га о целој ствари формално саслуша. Млада оста код сопственице куће, али само за кратко време, јер ова изјави званично пред писаром и комшијама, да ни њу — младу ни младожењу, неће више да трпи у својој кући, која је, вели, док се они у њу не доселише, била „чиста".

— Море, не бих ти више у њој седео, па да ти мени платиш, одговори јој младожења.

* * *

Саслушање младожењино и писање општирног рапорта г. члану, у који је била унета и прича ковача М.... о Турчињи и Србину, трајало је до $4^1/_2$ часа.

Г. Павле на крају крајева опет беше задовољан, јер му преостаде још нешто времена за спавање.

Пре но што хтеде лећи, позва „одајницу" и предаде му рапорт, наредив му том приликом, да овај стари задржи, а овај нови поднаће г. члану тачно у *6* часова.

— Мене немој будити до $7^1/_2$ часова, рече г. Павле, и леже...

Тачан, као и увек, „одајница" похита да одмах пађе оног жандарма, коме беше предао први рапорт, да сврши с њим што треба, па но том, да и он још мало проспава макар до $6^1/_2$ часова. Ну, и поред све своје хитње, он пробави пуних 10 минута око тражења „*случајног*", па га опет не нађе. Посматрајући остале жандарме како слатко спавају, пољути се и отпоче их будити и питати за „*случајног*". Онако буновани, они му на брау руку одговараху да не знају и продужаваху спавање. Тек у зло доба приспе се, да упита стражара пред кварто м о „*случајном*", од кога дознаде, да је он, још пре 20 минута однео рапорт г. члану. Кад је то чуо пресекоше му се ноге, а дремеж га на мах прође. Прибасао тесак одјури путем, који води кући г. члана, надајући се, да ће моји стиви „*случајног*", или у крајњем случају, да ће га наћи у једној малој кафаници близу куће г. члана — на кафи. Његово полицијско предосећање није га у овом случају изневерило. Он доиста нађе „*случајног*" у помен. кафаници. Али,..... он већ беше предао рапорт.

Кад је то чуо „одајница", у мало га није опанамарио.

— Како си смео тако рано да однесеш рапорт?

— Ти си ми казао, да је г. писар тако наредио. Шта се сад правиш луд.

— Знам, али ја сам казао у 6, а ти си однео у 4 часа.

— Није истина. Казао си у пет, и ја сам, тачно у пет био код куће г. члана.

— Ах, шта сад да радим... Који ме ђаво тера да мењам наредбу г. писареву. Он је лепо казао у 6 часова, а ја, ко нелим, што ре то боље. Ето ми сад боже. За све, па и за оне проклете духове, бићу ја крив. Могу још и у затвор отићи, а већ место ћу извесно изгубити. А лепо ми беше. Само од баклиша имао сам још једну плату, а од кафе, бога ми, и три... Пропаде сад све.. Проклети дуси...

Премишљајући овако, „одајница" се врати у кварт, пробуди г. писара и саопшти му целу ствар.

После силне треске и лупњаве, сличне оној подземних духова, г. Павле седе и по трећи пут да пише рапорт који, после дугог размишљања, отпоче овако:

— У вези мога првог рапорта, част ми је г. члане и т. д.

Док је овај нови рапорт био написан и однесен кући г. члана било је већ 7 часова. — Први рапорт беше већ послат г. управнику...

Примив сада овај накнадни рапорт, г. члан га онако целокупног посла г. управнику са једним малим својим објашњењем, да то чини само с тога, што се из овог рапорта може најбоље уверити, да г. писар Павле, који верује у приче ковача М...., није за престоничку полицију, као што је он, — г. члан до сада више пута тврдио...

* * *

Већ је 10 часова пре подне а г. члан кварта дунавског још не долази у канцеларију. Чуде се томе и писари и приправници, па, бога ми, и жандарми, јер знају, да г. члан до сада беше врло тачан човек. Једини, који се много не изненађује овим одсуством г. члана, то је г. Павле, који ходајне крупним корацима по својој канцеларији, и уз густе димове дувана, размишљаше о истрази, поводом подземних духова, и која ће се без сумње њему поверити. Колеге његове, који им рапортне књиге беху сазнали за догађај са подземним духовима, покушаваху да од г. Павла што више сазнају о тој ствари, али он оста камен сталаћ.

У зло доба ето ти и г. члана. Беше већ 11 часова. По изгледу му се видело, да није расположен, те с тога „*одајница*" изгуби присуство духа.

Г. Павле, по утврђеном обичају, хтеде, одмах, као дежурни ући код г. члана и усмено га известити о ноћним догађајима, али му овај рече, да чека, докле га он не позове. За тим, на велико изненађење свију, позва „протоколисту" и нареди му, да задржи две нумере у деловоднику. Тек после тога позва г. члан г. Павла.

Шта је г. члан говорио са г. Павлом за читавих 10 минута, то се ни до данас није сазнало, али оно што се зна, то је: да је г. Павле изашао из чланове канцеларије блед као крпа и са два табака плаве хартије у руци. Кад су његове колеге разгледале исте табаке, виделе су, да су то две тужбе, по којима је г. Павле морао одмах дати изјашњења. Једном га тужаше дежурни члан управе због „*несавидног вршења службе*", а другом старешина кварта због „*небрежљивог вршења*" исто.

— Бога ми ће и тебе, Павле, затутњати, као год и оном младожењи ноћас, рече писар Љ.

— То су душе П.... нечиста, додаде писар Д...

Г. Павле ништа не одговори, већ несвесно гледаше у ону нову хартију, на којој беху поменуте тужбе...

* * *

На два дана после овог догађаја, за које се време младожења пресели у други стан, пође за руком двојици полиц. агената да пронађу узрок ноћи подземној тутњави. Они агенти, који због овога беху нарочито одређени, од стране управе, пронашли су у шупи једног суседног дворишта отвор од једног подземног, старог и запуштеног канала, који је водио испод једног подрума, из кога се чула лупњава.

Два жандарска редареника, који су становали у том суседном дворишту и знали за овај стари канал, хотећи се мало мајалити с младожењом, ушли су поменуте ноћи у канал, њим дошли до испод подрума, и ту, маљевима ударали у зидове и свод канала, скачући и трчећи при том по истом.

Кад су, сутра дан, видели шта су учинили, и како је ствар постала обелодањена, они се ућуташе и не смедоше ником казати, већ допустише, да се, због њихове глупе шале, сиромах младожења сели на врат на нос из стана, и тиме наложи трошковима и непријатности. Што су ухваћени, има се приписати, колико случају, толико и пажљивости полиц. агената. Један од зидара, прилином оног трчања по каналу беше у истом изгубио свој нож. Био је толико обазрив, да није отишао да га тражи први дана и ноћи после оног догађаја, али су агенти били још обазривији, па су нашли и другог дана, и, баш кад је зидар са својим ножем хтео изаћи из канала, — пружили су му руке и тако му помогли да изиђе на површину...

Пошто се није имало куд, признао је све, а то је исто учинио и његов друг. „С обзиром на то *њихово признање*" и „*добро младање*", — кварт дунавски казнио их је са по 15 дана затвора због „*нарушавања ноћне тишине*" у стицају са „*расипростирањем сујеверја*". За време издржавања затвора, по њиховој молби, допуштено им је, да преко дана могу ићи, разуме се већ, у пратњи стражара, и зазиђивати онај несретни канал. На три дана пред што ће изаћи из затвора, и напао је био зазидан.

Г. Павле, кога његове колеге назваше одмах „*Подземни писар*", кажњен је по оним двема тужбама губитком десетодневне плате, а на скоро за тим поменут је у унутрашњост.

„Одајница" није отишао у затвор, али је одмах смењен, а старешина жандарма остао је и даље да „*ревносно и савесно врши службу*" при дунавском кварту...

Што се тиче младожење, он је, вели, потпуно задовољан с младом у новом стану...

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ*)

од А. Конан Дојла

Мога пријатеља Шерлока Холмса одавно нема на свету, но у мојој успомени он стоји као жив. Ја тако разговетно памтим све најмање околности, које су претходиле његовом необичном нестанку, да их поново преживљавам сада, пишући ове ретке.

У прво време после јесењде ја сам се ревносно заузео својом докторском праксом и све сам ређе и ређе учествовао у трагањима, која је предузимао Шерлок Холмс. Он је сам, као што напређаше, избегавао да ме позива да поделим с њиме опасности његових доживљаја, тако да се ја у последњој 1890 год. сећам света три случаја у којима сам учествовао. У јему 1891 год. ја сам прочитао у новинама, да је мој пријатељ позват од стране француске владе, да извиди једно необичне важности, и то ми је дало повода да мислим е ће мој пријатељ остати подуже у Француској. Зато сам се веома зачудио, кад је он једно мартовито вече априла месеца 1891 год. спратио код мене. Он је изгледао много блеђи и мршавији но обично. — Да, ја сам морао много да радим, — примети је он, као одговор на мој питајући поглед: — Ја сам био мало заузет у последње време. Ви немате ништа против тога што ћу затворити капке? У собн беше један једини прозор, који је био сад застрт ролетнама. Но Холмсу је изгледало очевидно то недовољно: он је поред зида пришао прозору и, сагнувши се обазриво, пажљиво је затворио оба капка.

— Ви се бојите нечега? — упитах га.

— Да, бојим се.

— А чега то?

— Ваздушне пушке, — рекао је он отбиљно.

— Драги Холмсе, шта хоћете тиме да кажете?

— Ви ме, Јатсоне, довољно познајете, да ме нећете сматрати за нервозног, а још мање као плашљивца. Али сваками требз признати, да не избегавати очевидну опасност, која је управљена против нас, може само глуп човек, и храброст се не састоји у томе. Могу ли замолити за машину?

Он је запалио цигару и понукао је дим са особитим задовољством.

— Ја вам се морам извинити, зато што сам дошао к вама тако доцне — рече он после краће паузе. — И још више ја вас морам замолити да ми дозволите још једну ствар, која у друштву није уобичајена: да пођем од вас задњим излазом кроз парк.

— Но шта значи све то? узвикнуо сам ја, двоумећи све више и више.

— Пнеуматичка пушка, коју је измислио професор Мориарти може да пробије дубању тако лако, као и обична пушка, но она има то преимућство, што не чини галаме. Ви видите да овде нема ничега ваздушног. — додао је Холмс, показујући ми десну руку.

— Ја сам видео да су зглавкови дању пристиј на његовој руци били повређени и окрвављени. Шерлок Холмс ме је гледао смешећи се.

— Можете ли да путујете са мном на континенат? упита ме он једном.

— А куда?

— Куд било. То ми је све једно.

Све је то било врло чудновато. Његова бледоћа и омршавело лице јасно су ми казивали, да се с њиме дешава нешто ређно и да су му нерви напрегнути до крајности.

Шерлок Холмс је погодио моје мисли и узевши своју обичну нехатну позитуру, почео је своје објашњење.

— Ви никада нисте чули за професора Мориарти?

— Никада.

— Дабогме! — узвикнуо је Холмс са одушевљењем. — Тај човек испуњава собом цео Лондон, и о њему нико ништа не зна. Мориарти — то је ђенније злочина! Знате ли, Јатсоне, ја говорим озбиљно — у онај дан, кад успем да ослободим друштво од тог човека, моја ће каријера достићи свој врхунац.

— А шта је то учинио ваш професор Мориарти? — упитах ја до крајности заинтересован таким почетком.

— Каријера тога човека долази у ред необичних. Мориарти, по рођењу, спада у вишу класу друштва, он је добро спеспрано образовање и из ране је младости показивао необичну способност за математику. Кад му је било 20 година написао је трактат о Нутоновом биному, који је начинио велику сензацију у научном свету. Благодареће томе он је добио катедру на једном од енглеских универзитета и имао је пред собом сјетлу научну каријеру. Но наклоност на зло, изгледа, да је била наследна у крви овога човека; високо образовање не само да није уништило у њему ређне наклоности, већ им је напротив дало — огромно и опширно поље. Ни један анархистички злочин није прошао без научног суделовања проф. Мориарти. Он је наскоро остапно проф. катедру и дошао је у Лондон, шта је он овде радио за све време — нико не може ређи; ја назим на њега већ одавно и дошао сам до врло чудноватих открића.

„Вама је познато, Јатсоне, да се са мном готово нико упоредити не може што се тиче знања тамног царства Лондона, тог света зала и злочина. Многе године трагања убедиле су ме у томе, да се за сваким престушником крије организована снага, која стаје на пут закону и прикрива злочинца својим штитом. Свакад и свуда, — у преварама, у отмицама, у убиствима, — ја сам осећао присуство те тамне силе и налазио сам резултате њених делања у свима загонетним злочинима, које није могла судска власт да објасни и ставила их мени у дужност. Много година мучно сам се ја за процењив тајанственн покров, који је скривао тај свет од спознашћега; и тек пре краткот времена ја сам успео да ухватим крај конца, који ме је довео, кроз безбројне вијуге тога лавиринта злочина, ка личности еве-професора Мориарти. Са стране изгледа да он ништа не ради. Као паук седи он у средишту своје огромне паучине и види најмањи потрес сваког кончића, којих има на хиљаде и који, излазећи од њега, омотавају цео Лондон. Његови су агенти многобројни и дисциплиновани до непогрешности. Свака нова замисао излази од њега, или се њему подноси ради расматрања или бољег уређења. Сам лично он не прима учешће ни у чему. Свака напрлатиц може бити ухваћен, но извор тога — проф. Мориарти — је неуловим.

Сад слушајте, Јатсоне, до сада је проф. Мориарти био неуловим за мене, но напослетку он је учинио омашку. То је — ништавна, свршено непримегна нехатност с његове стране, и пак то је за мене довољно. Ја сам ухватио један конац, и кроз три дана ствар ће бити свршена: паук и његова паучина биће ухваћени, и Лондон ће се ослободити од ужасног непријатеља.

Ја сам све спремио и предао полицији, чија се задатак састоји у томе да очекује згодан тренутак и да их све заједно похвата. Разуме се, то би било врло просто, кад професор Мориарти не би знао о моме раду; но он зна све.

Јутрос, после тога, пошто сам издао последње наредбе, ја сам седео у својој соби и радио сам. Врата су била закључана, но то ми није сметало да се отворе, и ја сам видео проф. Мориарти пред собом. Моји су живци довољно очеличени, ви то знате, и пак ја сам одскочио од столице, кад сам угледао незваног госта, о коме сам мало час мислио. Он је ушао тако слободно и спокојно као да ми је чинио пријатељску посету. Ја сам га видео лично тада први пут, но познао сам га одмах. Он је необично високог раста и врло мршав; чело му је непропорционално напред, очи упале, лице глатко обријано, одевен кицошки, а покрети му имају нечега заната професорског у себи; он је мало незгранан, а кичма му је савијена од непрестаног научног рада. Мене је поразила његова глава: она је сва испала напред, са тим нарочитим њуњањем са стране у страну, које се примећава код змије кад пузи.

— „Ви ме без сумње не познајете, — рече он.

— „На против, — одговорих ја: — ви можете да појмите по моме изгледу да вас познајем. Смем ли вам понудити столицу? ја вам се могу ставити на расположење за пет минута, ако имате шта да ми саопштите.

„— Све што вам ја имам да кажем, ви сте дужни знати сами, — рече он.

---

*) Шерлок Холмс је чувени енглески тајни полицајац. Његова се полицијска способност и опај глас, који је због тога увишао — огледа у томе: што су многе европске владе, осим Енглеске, чији је полазник био — позивале га да им учини своју знатном помоћ, разришавајући поједине загонетне догађаје. *Председник.*

„— Е онда и ви можете знати мој одговор, — рекох му ја суво.

„— И ви нећете да устуните?

„— Ни у колико.

„— Он метну руку у џеп: а ја дигох са стола револвер и управих га на њега, по предмет који је он из џепа вадио био је бележник, и он набада у њему неколико речи.

„— Ви би хтели да добијете од мене доказе! — упитах ја.

„— Да, ви можете и морате ми их дати, мистер Холмсе, преговорио је проф. Мориарти, и његова се глава љуљу својим непријатним змијским покретом.

— После поноћенка, — рекох ја.

„— Пхи! — учини проф. Мориарти... — ја не могу да допустим да човек са вашим разумом може да рачуна сигуран успех у тој ствари, ви ћете бити принуђени да устуните. Не смејте се, мистер Холмсе, ствар је заиста врло озбиљна!

„— Опасност је — обична ствар мога заната — рекох ја.

„— То није опасност, — рече проф. Мориарти, — то је неизбежна смрт. Ви сте стали на пут не само једној личности, ви сметате моћној организацији размере које, при свем вашем искуству, ви не можете да одредите. Склоните се с пута, мистер Холмсе, или ћете бити сломљени.

„— Ја се бојим, — одговорих ја устајући: — да ће ме задовољство да с вама разговарам лишити могућности да присуствујем једном важном делу, где је потребно моје присуство.

Професор Мориарти устаде такође и пућући је гледао на мене, љуљајући главом.

„— Добро — промрмља он, најзад, — тим горе по вас, но ја сам све учинио што сам могао. Ја знам сваки ваш корак, и знам, да ви ништа не можете почети ње поведенка. Онда ће међу нама бити двобој, мистер Холмсе, но не надајте се да ћете ме победити: ја не могу бити затворен, ви треба да сте у то уверени; а међу тим ви ћете погинути.

„— Ви сте били дарежљиви комплиментима, мистер Мориарти, — рекох ја: — и ја ћу допустити себи да вам један вратим. Знајте, да ако ми не остане други излазак, да вас победим, до да жртвујем себе, онда ћу ја, у корист друштва, врло радо пренети и ту жртву.

„— Могу допустити последње, а прво никада! — прогуђа проф. Мориарти, обрнувши ми леђа. И он изађе, не рекавши више ни речи.“

Ето какав сам чудноват састанак имао јутрос. Разуме се, ви ме можете запитати, зашто ја нисам предузео полицијске мере, ради одбране од њега? Но ја сам убеђен, да покушај на моју личност неће учинити он сам; то је ствар његових агената. Ја имам довољно доказа да сам у праву.

— Дакле ви сте били нападнути?

— Мој драги Јатсоне, проф. Мориарти није од оних људи, који прете напразно. Ја сам изашао иза ћошка улице, на мене су јурнула кола у којима су била упрегнута два коња; благодарећи брзом скоку у страну, ја сам успео избећи задовољство да будем раздробљен, а кола су муњевитом брзином нинчеала за савијутком. Од куда су она, ја нисам могао дознати; ја сам сам приписао то случају и пошао даље. Од једаред огромна цигла паде баш пред моје ноге и распрсну се у парчад. Ја сам дозвао полицију и прегледали смо место. Доказало се, да је на крову те куће спремљена била гомила дасака и цигала ради оправке: то је опет могла бити случајност. Но, иак, ја сам узео ајкаер и отишао своме брату у Pall-Mall, где сам провео цео дан. Сад, када сам пошао к вама, недалеко одавде на мене је јурнуо некакав човек и опално ме ваздушне пушке. Али пошто сам ја био на опрези, то сам и успео да јурнем џеп у страну руком, тако да ми је куршум само огребао прсте; човека тога ја сам обално и предао у руке полицији.

— Не чудите се, зато, Јатсоне, мојој жељи да пређем преко зида вашег врта. (Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА 82

— Кажи, молим те, откуда то знаш, и зашто те то тако интересује? запита Раскољников с очевидним узбуђењем.

— Е, видиш! Зашто ме то интересује! Запитао!... Дознао сам пак од Порфирија, уз остале. Уосталом, од њега сам готово све сазнао...

— Од Порфирија?

— Од Порфирија.

— Па... па шта каже он? упаљено запита Раскољников.

— Дивно ми је то све разјаснио, психолошки разјаснио по своме мишљењу.

— Он разјаснио? И то сам то разјаснио?

— Сам, сам он; због Бога! После ћу ти још што шта причати, а сад немам кад. Само... било је једно време, када сам помишљао... Али, шта ту; после!... Што бих се ја сад пропао? Ти си ме и без њега напојио. Его пијан сам, Родјице! Без вина сам сад пијан, али, због Бога, сад; идем; брзо.

Он изађе.

„Политички завереник, извесно, извесно!“ завршн Разумихин одсудно своје мисли, силазећи лагано низа степенице. „Придобио је и сестру; то може бити врло лако, према карактеру Авдоље Романовне. Имају већ и састанке!... А и она ми је наговештавала... Судећи по многим њеним речима... и речцама... и напоменама, то је баш тако! Иначе како би се и протумачила сва та замршена? Хм! А ја сам као мислио... О, Боже, шта сам ја замишљао. Јест, то је била помрчина, и ја сам се о њега огрешио! То је он онда, у ходнику, крај свећњака, створио ми ту помрчину. Фуј! Ала је то била ружна, груба, нискa помисао с моје стране! Јуначки се показа тај Николаја, признао је сам... Па како је сад јасно и све пређашње! Она његова болест онда, на његово необично понашање, на шта ниште и пре, још на универзитету био је тако мрачан, суморан и злопољан... Али сад шта значи оно писмо? Мора да и ту има нешто. Од кога је то писмо? Ја сумњам... Хм! Не, све ћу ја то разабрати“.

Сети се и замисли о Дуњечки, на претњу. Сјети с места на ком се нашао и одјури.

Тек што је Разумихин изашао из собе Раскољников устаде, намахне на прозор, у један у други кут, као да је заборавио тескобу своје собице, па... сеће опет на диван. Као да се обновио; опет борба, — нађен је, дакле излаз!

„Јест, ово значи, да је излаз нађен! Иначе све се било сувише згушнло, стегло и запушило, почело ме мучно давити и гушити, сналазило ме неко бунило. Још од сцене с Миколком код Порфирија почео је грцати, пашао се без излаза, у тесњацу. После тога случаја с Миколком, тог истог дана била је и сцена са Соњом; ту сцену није изнео и доконао онако, како је пре себе замишљао; ни најмање овако... значи, да је оиемољао, тренутно, и из основа! Од једанпут! И, ето, сложно се тада са Соњом; срцем се сложио, искрено, јер сам самцат с оваким делом на души живети не би могао! А Свидригајлов? Свидригајлов је загонетка... Свидригајлов га узнемирује, због Свидригајлова нема мира, то је истина, али некако не због тога. И са Свидригајловим, такође можда биће борбе. Можда је и Свидригајлов такође и сам излаз; али је с Порфиријем друга ствар.

„И тако, још је Порфирије и сам Разумихину разјаснио ствар, *психолошки* му разјаснио! Опет он почиње с том својом проклетом психологијом! Порфирије? И да ли би тај Порфирије, бар за часак, поверовао да је Миколка крив, и то вероватно баш после онога, што је између њих двојице, у четири ока, било, пре признања Миколкина, и за што се не може наћи другог разјашњења осим *једног*?“ (Неколико пута се тих дана Раскољникову, искидано, признавала она сцена с Порфиријем; у целини се није могао сетити). Тада су међу њима пале таке речи, било је таквих покрета, изменали су такве погледе, штошта казано је таким гласом, дозвољо се до таких граница, — да већ после тога Миколка (кога је Порфирије прочитао скроз још од прве речи и покрета), да Миколка није могао замишљати чисту подлогу, праву основу његова убеђења.

„А какво је! Чак је и Разумихин почео сумњичити! Сцена у ходнику, код лампе, није, дакле, прошла узалуд. Кво отишао је био Порфирију... Али на основу чега му је тај човек уопи напунио? Какав му је смер да Разумихину скреће пажњу на Миколку? Не, он је свакако нешто смислио; има ту неке намере, али које, какве? Истина, од тог јутра прошло је доста времена, — и сувише много времена, а од Порфирија ни трага ни гласа. Шта, па тим доиста горе...“ Раскољников узме капу, па замишљен изађе из собе. Први дан, за све ово време, осе-

ћао се бар при здравој памети. „Ваља свршити са Свидригајловим, и то што пре, пошто-пото: и тај, чини ми се, чека, да му ја сам дођем“. У тај мах букну у његовом умореу срцу таква мржња, да би можда у стању био убити једнога од њих: или Порфирија или Свидригајлова. Бар тако је осетио да би напоследку могао то учинити, ако не сад. „Да видимо, да видимо“, понављао он у себи.

Али тек што је отворио врата он се судари с Порфиријем. Раскољников стаде као укопан, али само за часак. Чудно, није се нешто зачудио Порфирију, није се готово ни уплашио. Само је уздрхтао, али се брзо, моментно, прибра и спреми. „Можда ће бити разврштај! Али како се то приправо, тихо као мачка, ништа нисам чуо. Да није прислушкивао?

— Нисте се надали госту, Родионе Романићу! повиче смејући се Порфирије Петровић. — Давно сам намеравао да свратим, пролазим, помислим, а што да не свратим на који минут. Куда сте наумили? Неће да вас задржавам. Тек само да пушим једну цигарицу, ако допустите.

— Па седите, седите Порфирије Петровићу — иуди Раскољников тако задовољно и пријатељски, као изгледаше, да би се одиста сам себи задивио кад би се могао посмотрити.

Остатци, погрешци готови су! Поникао тако брзо, тек нешто претрпи по часа смртна страха с разбојником, а чим нож одсудно поднесе под грло, одмах и страх прође. Седе право према Порфирију, и нетремичице гледаше га. Порфирије зачкиља очима и стане пушити цигару.

„Е, говори, говори само“, као да се хтеде Раскољникову по душе отети. „К на пита је, пита је, што не говориш?“

II.

— И ове цигаре! започне најзад Порфирије Петровић, пошто је пришало и дахиуо. — Шкодљивост, чиста шкодљивост, а не могу да останем! Кашљем, гребе ме у грлу, имам и синдзу. Ја сам, знате, плашљив, на одем опомаја Б-ну, — он спакоет болесника мишљиши пола часа испитује и посматра; па се и насмеја гледајући ме; и кудао и слушао, па, вели, нама осталом, не прија дуван; имате раширена плућа. Али како ћу да га оставим? Чиме да га заменим? Не пијем, ето, то је невоља, хе-хе-хе, што не пијем невоља је! Ето, све је односно, Родионе Романићу, све је односно!

„Шта то хоће он, да се не даћа својег пређашњег оружја?“ помисли Раскољников с одвратношћу. Намах сети се његовог недавног састанка, и оно исто онданшње осећање као талас напре му у срце.

— Него ја сам вам доходио пре три дана, с вечера; а ви то и не знате? настави Порфирије Петровић разгледајући собу. — Улазио сам у собу, баш у ову пету. И онда сам, као и сад, пролазио онуда мимогред, па помислим, дај да мало свратим. Уђем, а соба широм отворена; осврнем се, очекем, а не јавих се ни вашој служавки, и одем. Ви не затварате?

Раскољников сне мрачнији у лицу. Порфирије као да погађа његове мисли.

— Дошао сам да се објасним, голубићу Родионе Романићу, да се објасиимо! Дужан сам и обвезан да вам се објасним, настави он с малим осмејком, па чак и куцну Раскољникова по колену.

Али скоро у исти мах лице му одједном поста озбиљно и забринуто; шта више као да га пређе и сенка жалости, па дивно чудо Раскољникова. Никад још није ни видео ни слутио такав израз на његову лицу. (Наставиће се).

ПОТЕРА

Ђура Атанацковић, предузимач из Београда, решењем врховпеног београдског трговачког суда, од 30 октобра пр. године бр. 17872 кажњен је са 20 дана затвора, због непријаве престанка плаћања. Он је отумарао незнано куд и камо се ни до данас није могла наплатити. Управа града Београда актом бр. 31226 моли полицијске власти да Ђуру проиађу и њој стражарно спроведу.

Непознати крадљивац ноћу између 11 и 12 пр. мес. равалио је обор Мијајла Младиновића из Белог Потока и из истог украо два вепра, матора по 1½ годину, једног длаке суре, а другог црне. Начелство окр. пишког актом бр. 31138 моли полицијске власти, да непознатог крадљивца и покрађу потраже и по закону поступе. Убр. 84.

Непознати лопови 3 ов. м. пре подне отерали су из баште Сретену Милошевићу из Вранића три краве и два јунца. Краве су матореие по 5 година, две зелене, а једна беле длаке, ова још и стеона. Јунци су матора по две године, један длаке сиве, а други зелене. Начелство округа рудничког актом бр. 122 моли полицијске власти да покрађу потраже и о резултату известе. УБр. 473.

Видосав Стојановић, из Тумбе, који је био под иселењем и у притвору код власти среза пољаничког, за више опасних крађа, утекао је из затвора. Начелник среза пољаничког актом бр. 308 моли све полицијске власти, да Видосава потраже и њему стражарно спроведу. Видосав је омалена раста, плав, суноват, косав; одевен у сељачко одело и опанке са белим врпцама — од кучине. УБр. 1192.

Милан Алексић, редов 5 батерије „Дунавског артиљеријског пука“, пуштен је ако још 21 новембра прошле године на дводневно одсуство, да оде куће својој у Београд да донесе одело, пошто се имао отпуствти из кадра; јер је одслужио свој рок. Како је тада отишао, није се више вратио. Том приликом одиео је на себи државно одело. Командант Дунавског пешког артиљеријског пука актом бр. 138 обраћа се полицијским властима с молбом, да Милана потраже и нађена стражарно спроведу команднпру 5 батерије — у Смедереву с позивом на Бр. 7. УБр. 1030.

Г. Живку Барловићу, трговцу из Београда, са станом у Призренској улици бр. 17, извршена је крађа одијара, коју је он приметио 11 ов. мес. Одијари су се налазили у једној ормањској фијоци, која је увек закључана била. Покрађено је следеће: 1, један пар мишљуша, којима је горњи део — рукиица, био спинут. Мишљуше су од брилијанта и вреде до 500 динара, 2, орден Меџедије II и III степена у брилијантима, добивен од Њ. В. Султана 1850 године, у вредности до 1000 динара; 3, златна браделетна широка два прста и састављена од малих квадратића, уделеених на зглавкове. Сваки квадрат шпарен је правим грављрама. У средини браделетне налази се један већи квадрат — рпио емајлиран. У средини самога квадрата има 5—7 малих дијаманата, постављених у накрст, у вредности до 300 динара; 4, дијамантска игла, у средини се налази велики брилијант, на горњем крају један мали дијамант засебан, а на доњем 3—4 врло ситна дијаманта. С једне су стране три листа дијамантска сједињена, а с друге нека фигура, у вредности до 360 динара; 5 златне мишљуше, плаво емајлиране, у форми трубе, у којој се налази по неколико бисера, у вредности до 60 динара; 6 два до три стара дуката, од којих је један турски, тако звани „бондук“, у вредности до 60 динара; 7, покидана су три до четири мала дијаманта, који су висили на једном колеу, а вреде ово 40 динара и 8 пет наполеона и пет дуката, који су били у једној кесици. Управа града Београда, актом бр. 1032 моли све полицијске власти, да предузму живо трагање за проналазак одијара и крадљива, па ио проналаску да по закону поступе. Нарочито ваља свршити пажњу часовничарима и позајтарима, да обрате пажњу пријиком куповине напред поменутих ствари, па ако би им ко понудио, да одмах власт известе.

Јоца Симоновић, који се издаје за надничара, родом из Аустро-Угарске, стар 32—35 год. омален, потрбљен, у лицу плав, извршио је ноћу између 9 и 10 тек. мес. једну опасну крађу у Београду и побегао. Од одела има шубару, кожух, чакшире и банаћанске опанке. Управа града Београда позива све полицијске власти, да Јоцу у својим домаћајима најживље потраже на у случају проналаска ној стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 121.

Непознати лопови ноћу између 12 и 13 децембра прошле године, украли су из затворене појате општине блендијске шест овиа Богосаву Стевановићу на Дугог Пољу, од којих пет белих а једну пругу ровашену у десно уво. Начелство окр. пишког актом Бр. 31738, моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по проналаску по закону поступе. УБр. 834.

Иван Васић, из Ропочева, слуга код Тодора А. Стојановића, механџије из Бањичине, побегао је једнога дана при крају децембра прошле год., пошто је претходно покрао своме газди следеће ствари: 10-75 динара у готовом новцу, два пара кошуља и гаћа од танког српског платна, кану шајкачу плаве боје, штаи са натписом „Т. А. С.“, стављеном на куки, чакшире

од параћинског штофа и прслук жућкасти. Начелник среза јасеничког актом Бр. 22586, моли полицијске власти, да крађљивца Ивана потраже и нађена њему стражарно спроведу, ради законског поступка. Ивану је 26 година, средњег стаса, повеће главе, црне косе, смеђих обрва, великог чела и образа дугих, у опште плав, нос правилан, браде мале небријане; има белеге по глави на три места од краста. Кад је побегао био је одевен у панталожама од плаве чохе и пожух са рукавима, а на глави капу шајкачу.

Михаило Зарић и **Аксентије Чолић**, бивши чувари осуђеника, пресудом Апелационог суда од 27 октобра пр. године Бр. 4165, која је и извршном постала имају да издрже по 12 дана затвора и да плате кривичне трошкове, на шта су осуђени због дела из II одељ. § 99 крив. закона. На како се не зна где се Михаило и Аксентије налазе, те се осуде ни по кривичној ни по грађанској части нису могле извршити, то управа града Београда актом Бр. 556, моли све полицијске власти, да именоване потраже и нађене њој спроведу.

Јован Радојичин „Пижурице“, из Четиња, дошао је пре 2 и по године у Србију са своје троје деце: синчићем Благојем и кћерима: Љубицом и Зезиком и више се није ни вратио кући — у Црну Гору, где је остављо жену и још троје деце — који су сада прешли у Србију и живе у Ивањици иницијујући Јована, за кога се сазнало да живи невенчано негде ово Вране, а за децу се ништа не зна. Јовану је око 40 година, у опште плав, а очију зелених. Начелство окр. рудничког актом Бр. 203, моли полицијске власти да Јована с децом потраже и нађене спроведу начелнику среза моравичког с позивом на Бр. 87. УБр. 955.

Благоје Перуничић, бивши радени штампарски, а у последње време служитељ позоришта „Синђелић“, извршио је 21 октобра прошле године крађу два џепна сата на побегао. Благоју је 20 година, стаса средњег, у лицу пун, црномањаст, без бркова и браде. Начелство округа нишког моли, да се Благоје потраже и њему стражарно спроведе. УБр. 956.

Благоје Јокић, из Сенаје, који је служио код Николе Грујића механџије из Малог Пожаревца, побегао је од газде 11 овог мес., пошто је претходно украо 76 динара. При себи има службену исправу и акт суда општине мало пожаревачке, да може ући слободно за Аустро-Угарску, јер је хтео да иде брату, који живи у селу Батајници — код Земуна; но обзава му није надата. Њему је 20 година, средњег стаса, смеђ, дугих образа, румен, косав, плавих — светлих очију, зуба врло белих, по лицу пун осне. Кад је побегао био је одевен у гуњ од шајака, уским чакширама и обувен у опанцима; а на глави шубару. Начелник среза грочанског моли полицијске власти да Благоја потраже и нађена њему спроведу с позивом на бр. 242. УБр. 1596.

Непознати лопови ноћу између 17 и 18 децембра прошле године извршили су опасну крађу Петру Милеиковићу, тежаку из села Вароши и однели му: 100 аршина тежињава платна, 12 пари женских чарапа, две женске кошуље од тежињава платна, две шубаре полуастраган, 4 пешкира од памучног белог платна, један јелек од црног сукна и један кајиш црн за опасивање. Начелство окр. нишког актом бр. 496 моли полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 1299.

Михајло Фар, радени шећерне фабрике, родом из Ритока у Мађарској, који је био са станом у Ратарској улици бр 29, код Александра Гавриловића, извршио је опоме крађу ствари и 17 ов. мес., побегао. Ствари које је покрао, следеће су: драп прслук, кратак капут, браон — полован, — пар новог одела угасито-сиво; два пара џепела, неровеса са црним коридама, а на врају мало бео, кожни новчаник у коме је било 6·70 дин. у сребру и никлу; један сребри комад и три комада бакарног старог новца „Марије Терезије“, чараше плаве са белим шарама, џепа свилена машна, сребри сат са два капка са главом Франца Јосифа, са сребрним ланцем и кључевима и табакера од браон коже, на којој су насликани новци; — све у вредности 250 динара. Управа града Београда актом бр. 1565 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и нађена њој спроведу. Михајлу нема више од 30 година. Кад је побегао, био је одевен у одело угасите боје, а на ногама имао је џипеле.

ТРАЖИ СЕ

Начелник среза добричког актом бр. 65 извештава све полицијске власти, да су код Драгутина Ђорђевића и других Цигана, који су у притвору због крађе коња, нађена: један коњски кола оковања, без леса и арњева, половна; један коњ длаке дорастасте, матор 15 година и кобила длаке дорастасте матора 6 година и једна кобилица матора две године, на челу лисаста; ам и уздс; да моли да сајбије потраже и њему с доказима о својини упуте. УБр. 620.

Код Јована Живановића, из Малог Пожаревца налази се: кобила длаке алатасте, мала, матора 5 година и коњ, длаке вране, исте величине као и кобила, матора 5 година. Начелник ср. грочанског актом бр. 57 моли полицијске власти да потраже сајбије и пронађене њему упуте. УБр. 533.

Начелство округа нишког актом бр. 602 извештава све полицијске власти, да се у селу Шарбановцу (трезу баљском налази: мангуп кобила, длаке беле, матора 8—10 година, без рована; — на моли, да сајбију потраже и упуте начелнику среза баљског. УБр. 1299.

Божидар Јовановић, бив. ђак V разреда гимназије, родом из Београда, исцеђен је 15 ов. мес. Њему је 15 година, пописног раста — према својим годинама, очију црних, косе смеђе, главе и уснију великих, у лицу бео, уста повећих. Био је одевен у панталоже и кратки капут блеђе боје, у дугачком зимском капуту затвореном плаве боје са јаком од друге материје, и на глави црни шешир, полован; на ногама велике вунене чарапе, црвене боје и црвене опанке. Управа града Београда актом Бр. 1460, моли полицијске власти, да Божидара потраже и нађена њој спроведу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

КНЕЗ МИЛОШ
У НАРОДНОЈ УСПОМЕНИ

од **Јове М. Поповића**
учитеља Грађанске Школе у Гор. Милановцу

Књига је посвећена **Њеком Величанству Краљици Драги**, Која је благоволела доспету милостиво примити.

Може се добити од писца и од издавача г. Н. Димитријевића, уредника „Полицијског Гласника.“

Књига садржи 8 штампаних таб. са сликом Њ. Величанства.
Цена 1 динар.

„ЗДРАВАЦ“
КАЛЕНДАР ЗА 1901 (ГОДИНА II.)

За поуку о чувању здравља. Уредио г. д-р Радивоје Вукадиновић, окр. физикус на Књажевца.

Календар „Здравац“ има врло поучну садржину са 10 слика. Уређен је за народ тако, да га и најобичнији сељак може врло добро разумети и њиме се користити.

Од колике је вредности „Здравац“ по народ, најбоље сведоче критике првих наших лекара. Г. д-р Милан Батут, проф. Велике Школе написао је у прошлој години читав један уводни чланак о „Здравцу“ и најсрдачније похвалио појаву његову, тврдећи, да ће „Здравац“ нашем народу бити од драгоцене користи.

„Здравац“ треба да има свака кућа. Патриоте и пријатељи народа учиниће му највеће добро, да овај календар у што више примерака откупе и спроматном сталежу раздалу бесплатно.

За „Здравац“ се треба обратити писцу г. д-ру Вукадиновићу у Књажевац, или штампарији г. А. Јовановића, Београд.

Цена је комаду 30 пара дин. На више 30% рабат.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уредник извиса лица пратво се с пута и ово дана одговориће свима пријатељима и повереницима, који су му писали за време његова одсутва.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 396.

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ЈАНУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. Не потроши ли више напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Врачар трг 3 до Управе града Београда, а у унутрашности код околишких скуплачка или на поште. Цена је листу: селима, које узаке у свеске окитине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, занатлијама, свештеницима, писарима и осталим званичницима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицирама на унутрашности годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ово со по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у свиме 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединци бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Руковоци не примају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (3)

За скидање крвних мрља с неког зида потребно је, да се површина зида тачно исцрта. Ако је исти више пута прекречен, онда ћемо гледати да дођемо до оних, сасушених листића креча, али ако је зид само једанпут или више пи једанпут прекречен, онда морамо узети мало малтера. Да ли је једно или друго случај, лако ћемо сазнати, кад у близини доњиче капље, на неком месту ножем загребемо. Можемо ли да скинемо мали, али солидни листак, то је онда онај први случај, али ако не можемо да зацепимо листак креча, већ дођемо одмах до нешчаног малтера, онда је онај други случај. Али у сваком случају нама нам имати пред очима, да отцепљивање неће сваки пут испасти за руком, и према томе добро ће бити, да пре но што приступимо томе послу, крвне мрље оцртемо и нацртамо. Кад почнемо тај посао, добро је да на мрље прилепимо један згодан комад стакла. Као средство за лепљење ваља употребити гуми арабику, јер ће тада микроскопичару бити лакши посао, кад се изрично спомене чиме је стакло залепено. Добро ће бити, да на појединима испод стакла подметнемо парче хартије или што је још боље једну таљу пантљику, која ваља да вири напоље, да би за њу могли доцније ухватити. За тим се стакло добро, али опрезно притисне, па онда с коса намештеним дрветом подупре. По том треба сачекати, да се гума потпуно осуши, за што је потребно доста времена. Према томе и на овог разлога памети је, да се ствар удеси тако, да се за време сушења може радити нешто друго.

Да би знали, да ли смо готови са сушењем, неће бити згорега да на суседним местима учинимо више проба, т. ј. да на више места прилепимо за зид комадиће стакла, као год што смо прилепили онај комад на крвне мрље. Зато је потребно врло мало труда и времена, а обезбедили смо се да нам скидање мрља неће пасти за руком. Мислимо ли да смо готови са сушењем, онда покушамо да скинемо један од тих пробних објеката; испаднe ли нам стакло за руком, онда учинимо покушај на правом објекту. Не пође ли нам то за руком, тада се опанемо скидања и чекамо да се још суши, па онда поново радимо као и пре. Наслетку тако успевамо скинути са стаклом комад малтера или листак креча или боје, на којима су крвне мрље. Наравно да приликом скидања морамо се помоћи згодним оруђем, којим ћемо потпопати и отцепити потребни комад зида.

Ако су крвне мрље пале на земљу и ако имају неког значаја, онда ћемо те парче земље исвадити ножем или лопатом, према његовој величини, па за тим метнути га у каван суд, тако, да се не распада и не растреса приликом преношења. Ако је земља влажна, суд мора бити такав да не пропушта воду, али ако је то прашина, песак, пепео и т. д., онда се мора у таквом случају учинити оно, што је потребно, да се то парче земље одржи у свом приобитном облику, да се не измепа. Стручњаци у овакним приликама увек нам, да са земљом не попесу каквих животињица, као што су н. пр. црви. Што они то раде, потпуно је појмљиво, кад се зна, да сво такве животиње живе од земљаних састојака. Н. пр. ако би у земљи био црв, он би појео земљу, која је напијена крвљу, крв би сварио, и за кратко време у кутији бисмо имали само земљу и црва, а крви нигде ни од корова. Кад не би морали имати обзира према црви, било би нам врло лако уништити такве животиње тиме, што би земљу предили каквом отровном течношћу. Али хемичар и микроскопичар би увек с правом против тога протестовали и тако ја бих знао само једно једино, чисто механичко средство. На име пре но што се дотични комад земље исвоји, удари се неколико пута оно крвних мрља са каквим коцем, бускијом или каменом и т. д. у земљу; тај потрес је за прве врло непријатан, и ако који буде ту, у тој околини, одмах ће замислети на површину.

Ако су крвне мрље на каквим металним предметима, њих ћемо, разуме се, узети и понети са собом, н. пр. кључанице, кључење, браве, шарке и т. д. Ако то не иде, онда морамо се уверити, да ли је подлога политирана. Ако је политирана, онда ћемо покушати, да крвне мрље скинемо исто онако као и са зида, само онда, ако површина није равна, нећемо употребљавати комад стакла, већ једну врсту провидног платна тако званог Pausleinwand. То платно се дакле налепи с арапском гумом и скине пре но што се сасуши сасвим. У већини случајева мрље се потпуно скину; остане ли штогод мало, то се опрезно састружке, метне у чисту хартију и брижљиво чува.

Кад се крвне мрље добију на такав начин, тада безусловно ваља чувати полеђину платна, а она ће се најбоље очувати, ако се згодним комад прозрачног стакла налепе арапском гумом и притисне на ону страну платна, на којој су крвне мрље. Тако 'су мрље затворене између платна и стакла, те их можемо посматрати и с једне и с друге стране. На исти начин поступа се, кад се трагови налазе на другим, врло глатким предметима, који се не могу пошети са собом, н. пр. на великим стакленим окнима, на великим, глатким каменошима. У таком случају увек ће се покушати скидање мрља и сварда обраћати пажња, да се заштити полеђина. Наравно да у таквим случајевима такође не треба чекати, да се гума потпуно осуши; платно ћемо скидати баш онда, кад већ почне да се тешко скида.

Ако је подлога сурова, н. пр. зарђала гвожђе, велики, неуглачан камен и т. д., тада се не може ништа друго учинити, до ли крвне мрље брижљиво састругати у једну хартију. За такав посао мора се увек употребити глатка хартија, пошто на рапавој остане много струготина. За тај циљ ће најбоља бити она глатка хартија, што прогнете у њу завијају при продаји врло ситне материје, н. пр. анилинске боје, бронзани прах и т. д. пошто на тој сасвим глатној хартији не остаје ни мало праха. Али ипак ја не бих препоручио ову хартију, пошто је она углачана тако фино с помоћу разних смеса, које могу доцније веома кварити посао хемичару.

Стругање ће се предузети напоследку и онда, кад се крвне мрље из неког узрока морају што пре уклонити с њиховог места. Тако Каспар Лиман помиње с похвалом једног иследника, који је на врху ручног прета једног сумњивог човека опазио одмах по извршеном делу мрљу крви, ту мрљу с места састругао и сачувао. Но може мишљењу, он би још много боље био учинио, да је узео мало парче провидног платна с арапском гумом, да га је притиснуо на појат где је мрља и тако ову скинуо. Као што се може свако уверити, на овај начин је врло лако скинути крвну мрљу с појта. Према томе свакако, да би овај осумњичени човек радије био пристао, да му је мрља скидана овим путем него што је требана.

У оваквим случајевима од врло велике је важности, да се иследник увек упита не би ли било боље не налагати крвне мрље свима тим манипулацијама, које више пута могу услед

непажње да покраде цео посао, или да ли би било боље одложити ствар за мало доцније, док се положај разбистри. Опасно питање је увек беспредметно, кад се мрље налазе на местима, где су положене атмосферском утицају, намерном или ненамерном кварењу од стране света и т. д., дакле кад се налазе у пољу или у таквим просторијама, које се на неког разлога не могу затворити. Је ли пак то могућно, може ли се просторија одмах поштовно и поуздано затворити на све стране где има улазак и тако остати бар неко време, онда ће се мрље оставити онде где су. Ако се оне не могу потпуно обезбедити, а то ће тако бити у већини случајева, онда их ваља понети са собом.

Тражење кривих мрља које је неко покушао уклонити.

Још имамо да проговоримо неколико речи о тражењу кривих мрља у оним случајевима, кад је неко покушао да их уклони. То је свакојако најтежи моменат у оваквом послу, пошто злочинци у томе доста пута развију такву вештину и лукавост, да им се просто морамо дивити. Али срећом они заборављају, као што то Шаубенштајн напомиње, већином оно што је најглавније и што их увек ода, а то што их може одати, наиме ће увек вешт криминалиста. Кад је то напомено, све друго иде лако.

Ако хоћемо да се најпре бавимо са злочинчевим телом, те ћемо најважније основе за сумњу наћи онда, ако предузмемо истрагу одмах по извршеном делу. Онај ко је упрљао руке туђом крвљу, одмах их пере, те ће код света за њихов слојена већ падати иследнику у очи, кад види чисте руке, нарочито радним даном. Та околност, разуме се кад има и других основа за сумњу, подстаћи ће увек иследника, да руке подвргне тачном прегледу. Чак и на брзо добро испрани рукама моћи ће се доста пута, на име с помоћу лупе, опазити крв на кожи испод ноката. У том случају иследник ће, разуме се, гледати да дође до тог остатка крви, што ће моћи учинити врхом шиљаста пера. Онде свакако настаје питање, да ли ће дотични то допустити. Али тада се ствар у пракси изводи простије. Допусти ли он, да се узму мрље, добро је, успротиви ли се, то се онда констатује протоколарно, руке осумњиченог прегледају левари, делиоца и два сведока, против чега се он не може одупирати, и тако се против њега има доказ, који је можда важнији но да је све нађена крв. Јер да на његовим рукама нема сумњиве крви, он не би имао узрока, да се одупире против поменуте процедуре.

Готово још важније је него руке прегледати лице, а нарочито код осумњиченога, пошто он не правилу никад не сумња, да би ту могло бити кривих мрља и према томе немарније опере главу од руку. И онде ваља узети у помоћ лупу, па лице, као и косу прегледати брижљиво, пажљиво, палац по палац. Наравно да је оно лекареп посао, али се дешава, да се иследнику доведе осумњичени онда кад нема лекара на расположењу, а пошто се такве ствари не одлажу, онда тај посао мора свршити сам иследник. То усталом није ништа противзаконо, кад иследник врши такве радње, пошто се онде ствар не тиче стручњачког оцењивања, већ се само прибира материјал, што спада иследнику у дужност. (Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овакву расправу, са молбом за наше објашњење:

Н. Н. из Н., чији је отац био земљоделац, од кога је наследио имање, кућу са плацем и неколико дана ораће земље, како он тако и његов отац занимали су се земљодељством непрестано, а живели су у варошици Н. После смрти очеве обрађивао је земљиште као и остали земљорадници, некад сам са својом чељади, а некад и преко надничара и напоничара. Уз то у згодним приликама, када је имао новаца при себи, вршио је шпекулативпо продају и куповину разних земаљских привредних производа, и био посредник за куповину ових са трговцима. Са њима закључивао уговор о продаји и куповини и продаји раже. У оним односима потписивао је уговоре, издавао облигације на потписивао и менице, које је сам своручно писао и потписивао са својим именом „*Н. Н. из Н., трговац*“.

Дакле овакву своју радњу потписивао је као трговац, и не као земљоделац, у том циљу да добије већег гласа и поверења, и ако није по § 5 трг. закона, код надлежног суда своју фирму као трговац протоколисао, нити то прво звапичних новина објавио.

Доцније кад својим обавезама није могао одговарати, повеовши су га тужили надлежном суду, и тражили, да се осуди на плаћање. И судови су га према поднетим исправама осудили да своје дугове плати.

Поверилачке тужбе гласиле су да им је Н. Н. трговац из Н. дужан толику и толику суму, и судови су према оваквим тужбама и поднетим доказима доносили своју пресуду, према туженом као трговцу, не упућујући се у оцену за то, да ли је тужени трговац или земљоделац, као што се то увек у оваквим случајевима и не упражњава.

Када су пресуде дошле на извршење за наплату, дужник је на протоколима саслушаван изјавио да је земљоделац, и да не одобрава попис свога имања, онога које му као земљодељу пустити пропис § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, јер вели да му тај законски пропис као земљодељу доје благодејање, на кућу са кућним плацем од једног дана орања, пет дана ораће земље, стоку одређену законом као потребну за обраду, земљоделски алат и њиову храну за искрану породице. Дакле је нашао да трговац није никада ни био, јер своју трговачку радњу није протоколисао код суда, што је на основу § 5 трг. закона морао учинити, но је шпекулацију вршио само као земљоделац, закључујући уговоре са трговцима о продатим производима, које је са свога имања, и онога које је на наполицу узимао, прибирао. Даље у овим својим радовима кретао се увек као земљоделац, јер за стовариште тих набраних производа није имао никакве магазе или јавне радње, коју сваки трговац увек има и води.

Изложивши све ово, пита уредништво и тражи његово мишљење о томе:

Да ли се може овоме дужнику по извршеним пресудама, за наплату дугова узимати у попис и излагати продаји и оно имање које му пустити § 471 тач. 4 грађ. поступка, као благодејање дато земљодељу, или ће се овакав дужник сматрати за трговца и ако своју фирму није судски протоколисао. Хоће ли се његова производња вода, где је сам себе потписивао као трговца, сматрати за закониту и да ли је он у опште овде и у свима даним случајевима могао то чинити, те да његова кола лини и њега и његову породицу од датог благодејања законског, када се зна то да је законодавац прошисао законске одредбе, шта све треба један земљоделац да учини, и какве исправе треба да поднесе па да може поји део од свога имања отуђити.

Ради се одлазаком оваквим питањима и на ово дајемо овај наш одговор.

Сваки онај који хоће да буде трговац, пре свега подлеже јасним одредбама еснафске уредбе, дакле да по овоме специјалном закону испуни све услове, који се за трговца траже, и да положи испит о својој трговачкој спреми и способности за тај рад. Даље када све ове услове испуни, може као трговац са еснафским правом ступити у трговачка ред, а затим по јасној и нарочитој одредби § 5 трг. закона, дужан је своју трговачку радњу код надлежног суда протоколисати.

Све ово у даном случају није учињено, и према томе оваквог се дужника, ни у коме случају не може сматрати као трговца и сваки онај, који је са оваквом личношћу имао посла, има себи приписити све оне последице, које наступају приликом неиспуњења уговора и осталих уговора. По грађанском поступку он се има сматрати као земљоделац и њега потпуно штити §. 471 тач. 4, грађ. суд. поступка. Са свим је друга ствар, ако би се против оваквог лица по кривичном поступку повела истрага као против варалице. Иницијативу за ово може узети и сама извршна власт, а и на тужбу повериоца, који су оштећени.

* * *

Од једног општ. писара добили смо оваква питања са молбом за објашњење:

Н. Н. кројач овд. молбом својом од 17. октобра 1900 г. тражио је забрану за 42. дин. Н. Н. звап. ср. качерског, на 1. коња и кола која се налазе при стављању забране у овој општини под једног гостионичара. Дуг је од „*одета*“. Ову забрану суд ово општ. уважио је на основу 20%/ов положене кауције § 400. гр. суд. пост; — дужник Јаца жали се првостепеном суду на ово решење о забрани, надлежни судија гор. милапов. суда одобрио је тако решење о забрани.

Други један повериалац Н. Н. трг. овд., такође малбом својом од 17 јануара ове год. захтевао је забрану Н. Н. на Доње Црнуће за 78·55 дин. на једну кобилу са седлом, која се налазила такође код овд. једног кафеџије за поменуту суму. Дуг је од дућанских ствари — еспапа, по прегледаном рачуну, и ову забрану суд је на основу § 400. гр. суд. пост. са $^{2}3/_{100}$ пол. кауције уважио.

По и овај дужник жали се првостеп. гор. милановач. суду, на ову забрану, — судија првост. суда поништава решење о забрани, из разлога што је решење донешено без никаквих доказа о обвези у смислу § 377. гр. суд. пост. и да положена кауција у смислу § 400. гр. пост. није доказ и обвеза.

Обе ове забране донешене су на основу § 400. гр. суд. пост. у вези §§ 377. 378. 6, 7 и 9 грађ. пост.

Чија је радња свеобразнија грађ. суд поступку да ли радња — односно решење — о забрани, или, опет супротно, који вели, да § 400. грађ. пост. није доказ обвезе за обезбеђење?

Ево нашег одговора:

Да оригинални суд може одобрити забрану нужно је претходно саслушање дужника о дугу, § 19. грађ. судског поступка. Где овога нема опит. суд неће одобравати забрану, ни онда, када поступак испада о поступку дуга, јер у сваком дољном случају оваквом радњом суда биће као незаконита уништена. Кауција по § 400. грађ. судског поступка, код опит. судова узимаће се само тада ако рок плаћању није протекао, а дуг је у опасности, али и у том случају нужно је да се дужник саслуша о том да ли дуг и исправу за своју признаје. Тако ће се исто радити, ако је дуг на основу свеДока, па му рок за исплату није истекао.

Само овако напрнена процедура уводи повериоца у право на обезбеђење код опит. судова.

ЛАЖНО БЛАГО

написао **Јова М. Поповић**, учитељ *)

Чувена Крајина бесмртнога Хајдук Вељка, била је некада пренуна прича о силноме благу непаника *Цара Радована*, за кога историја не зна ништа. Огромни се подруми под земљом казују, где је смештено то баснено богатство; а нико местимице не зна, где је смештиште тога немереног блага. Али задуд им је, кажу, и ако сазнају место, где се налази та велика остава, кад се подрумa на тој остани не могу отворити кључем. Зарезнице онда худи од врачарице до врачарице, док једна прорече, да се та подрумска врата могу отворити само травом „расковником“.

И онда се организоваше читава друштва с јаким капиталима. Једни су потирали винограде, рушили пивнице, разоравали брежуљке, кварили ливаде и секли красне њиве, тражећи туда благо Цара Радована; а други су опет трчали на све стране и безумно лутали по свету не би ли нашли траву „расковник“, за коју Флора не зна ништа.

Тако је народ у Крајини почео материјално ороњавати.

Кад је Кнез Милош други пут дошао на српски престо, сазнао је о томе чудноме запосу народном у Крајини, па је наредио чиновницима да народ обавештавају и упућују да дођи посао. У исто време, седи Кнез је заповедио тамошњим властима, да се строго казни сваки, који би се и даље заносно тражећи „неко благо Цара Радована, које су измислиле беспослене врачаре, ради своје користи.“

Ова Кнежева наредба имала је добре последице. Многи разумнији људи у Крајини трзи су се и одусташе од те залудније, па се врашше својим домаћим пословима, које су били сасвим напустили.

Један само пример јасно ће се илустровати ову заносеност народну у Крајини.

У штубичком атару месту званом „Браник“ видели су људи, да „горе паре“, па су ту ту сву земљу преврнули и не пашше ништа. У томе дође у Штубик један човек под Милоја Петконића, човека нерадна и до зла Бога чена, па му каже:

— Не могу се паре наћи у Бранику, док се човек не закоље, и његова глава ту закопа!...

Милоје дође тада на ту слосретну мисао, да закоље своја сељака Михаила Карамаичића, човека вредна и поштена, а и онако му је нешто натрунио.

Милоје оде код Михаила и приволи га, да још пре ноћи, траже паре у Бранику.

По вечери, кад се било већ добро смркло, Милоје дође с два још сељака код Михаилове куће, понесу што им треба за копање и оду у Браник, где „горе паре“. Запале најпре воштану свећу и спусте у кадионицу на жар тамњан и неколико зрна пшенице, па даду кадионицу Михаилу, да овади оно место, где „горе паре“. Михаило се сагне да кади, а Милоје замаче секиром да му осече главу. Али се секира нако омакне и пресече му кључну кост.

Михаило је био врло снажан човек и нагне бежати. Но због јакога и наглог излива крви, стропошта се обезнањен на земљу. Милоје дотрчи с оном двојицом и аверски му одсеку главу; али се онда поплаше од тога кривог дела и побегну.

Власт је свему овоме ушла у траг, али благодареши неком загонетном случају — аликовци нису осетили опитрану закона.

Само је Михаилова ноћа у црно завијена.

*

За време друге владе Кнеза Милоша био је у Неготину неки Станоје. Он је живео искључиво од превара.

Једном Станоје купи неколико катранина, на их напуни земљом коју добро набије, а по врху земље метне један ред бенаца, и онда катранице затвори округлим стаклом, које но ивици оловни воском. Једну тако напуљену катранину Станоје метне у торбу, па оде у Брегово и закона је у поповој њиви, близу крушке, где се обнавља запис, метнувши по врх катранице камену плочину. Кад је тако свршио тај посао, он онда пође попопој кући. Пош је пред кућом цепао дрва, кад Станоје уђе у дворишше и повика:

— Помози Бог, попо!

— Бог ти помогао!

— Цепаш дрва!

— Ја!

— Ако, ако, и то треба за кућу!

— А одакле си ти, пријатељу?... упита поп мереши погледом Станоја.

— Из Неготина!

— А којим добром?

— Дођох нешто послом до тебе!

— На говори!

— Ама бојим се, да нас ко не чује?

— Неће нико, не бој се!

— Ја сам чуо од једног човека на Влашке да у твоме имању има закопано благо, па сам дошао, да те молим, ако хоћеш, да ми дозволиш да га ноћас потражим.

— Ако има, брате, и ја ћу с тобом да тражим!

— Само, где ћемо ми ноћас ићи, има пун ћуп злата!

— А од куд' ти знаш?

— Имам план, где је ћуп закопан.

Попу засијаше очи од радости на ће уништи:

— А како ти беше име?

— Милан!

— Ајдемо Милане у кућу, да се мало одмориш!

Поп је те вечери частио Милана боље него кума крштеног.

А кад је настало глухо доба ноћи, узму: дугу пушку, трнокоп, торбу и свећу, а Станоје извади неку артију, погледне у њу и каже:

— Ево плана; но дај ми, попо, пушку од твоје пушке.

Поп извуче пушку и пружи Станоју; а овај стане пушком бушити земљу. Кад пушка удари у плочу, Станоје повиче:

— Ту је, попе, срећа наша!

Поп докопа трнокон и стане копати земљу на томе месту. Није копао ни две педи, у дубину, на наиће на плочу. Одмах дигоше плочу и извадише катранину. Поп принесе свећу катраници, а крос стакло се жуте дукати. Поп је тада био пун блаженства!...

*) Ову ову причу добили од г. Јове М. Поповића, који је штампао у књизи: „Кнез Милош у народној успомени“ Књига је ово лана усмалих свеча и посвећена је Њеном Величанству Краљици Драги. Књигу топло препоручујемо свакоме.

Турише катраницу у торбу па право поповој кући. Поп опет принесе свећу катраници и погледа кроз стакло. Срце му је заиграло од радости; био је пун среће!

— Дела, да поделимо?... рече поп трљајући руке.

— Не смемо, попо, док не јавим ономе човеку из Влашке.

— А што?

— Ја бих онда страх'о к'о ниже мој!... Но дај ти мени за пут 20 дуката; а ову катраницу чувај 10 дана, док се ја вратим, па ћемо тада поделити; а даћемо нешто и ономе човеку из Влашке, што ми је дао план.

— Добро!... рече поп, па извади 20. дуката, и даде Станоју. Поп је, те ноћи, лепо угостио Станоја, па се онда, пред зору, растадоше.

Прође десет, па и петнаест дана, а Станоја нема, да се врати. Поп га није хтео више ни чекати, него пробрсте ћилим, па извади стакло и наже катраницу, да изручи дукате. Али јест, испаде неколико бенапа а за њима се осу земља.

Поп се грубе рукама у груди и јаукну:

— Ајвај мени до Бога милога, зло ти мене лопов превари!

Више није Станоју очију видео.

*

Станоје се вратио у Неготин и неко је време беспослично трошећи попове дукате; а кад му се и то намаче, он ваје једнога сељака из Карбулова и упита га:

— Одакле си ти, пријатељу?

— Ја из Карбулова!

— А како ти је име?

— Станко Симић!

— Знаш ли ти: има ли неки брест у јасеничком атару званом, у месту званом „калдрма"?

— Не знам!

Тада ће рећи Станков син:

— Има, има; ја знам и где је!

— Ту лежи наша срећа!

— Каква срећа?... чуди се Станко.

— Има ту закопан цун ћун дуката.

Њима прође један сељак из Поповице, па ће запитати:

— О чему то говорите?

Они му кажу.

Сва тројица оду у карбуловске пивнице и тамо су пили до мрака, па се онда дигну Станковој кући и ту вечерају.

Кад се у селу све стишало, они узму шишку од дуге пушке, тројкоп и свећу, па право код бреста. Тада Станоје каже:

— Нађите на бресту крст, где се обавља запис.

Они нађу.

— Сад тражите испод крста, за судланицу ниже, ту има ексер под крстом.

И њега нађоше.

— Одмерите три мушка корака од бреста на северну страну. Учинише и то.

— Додајте ми, сад, шишку од пушке!

Станко му пружи шишку а Станоје је њоме бушио земљу док шишка удари у плочу.

— Ту су паре!... повика Станоје.

Онај сељак из Поповице сподиже будак и копао је, у дубину за једну пед и пô, док тројком удари у плочу. Станко подиже плочу, извади катраницу из земље и онда се сви крену у Карбулово, Станковој кући. Ту запале свећу и погледају кроз стакло па пад видеше у катраници дукате, по скочише од радости.

— Аџе, да поделимо!... повикаше сељаци.

— За 20 дана не смемо дирати ћун; док ја одем у Влашку, да нађем човека, који ми је казао за ове паре. Кад се вратим братски ћемо поделити паре; а даћемо нешто и ономе, у чијој смо земљи и нашли паре. Но дајте ви мени мало тројка за пут; а ову ћуп нека чува Станко 10 дана; а 10 дана чуваћеши ти пријатељу!... рече Станоје ономе сељаку из Поповице.

— Ја немам више, но 2 дуката!... вели Станко.

— Доста је то од твоје стране!... повика Станоје.

— А ја немам више до 1 дукат; и то сам узео капару за вуну!... каже онај сељак из Поповице.

— Доста је и толико!... рече Станоје.

Станоје прима 3 дуката, па добро се поздравише вина и растадоше весела срца.

Станко је чувао катраницу 10 дана и по истеку тога рока, однесе је код онога сељака из Поповице, да и он чува 10 дана. Али овај сељак каже:

— Ја ћу, да видим, брате: колико овде има пара, нећу после, да ударим на бегај!

Простру покривач, наваде стакло и Станко паже катраницу да изручи дукате. Кад хоћеше?!... Испаде неколико бенапа, а оно друго све земља.

Поповичанин се наљути и плане:

— Ви сте мени подвалили!

— Бог ми је сведок, да ја нисам то ни помислио!... правда се Станко из Поповице, па уме катраницу, ону земљу и бенце, и оде код власти на жалбу.

Власт је нешто трагала по тој ствари и на томе се све свршило.

Дође до ушију кнезу Милошу, да се у Крајини појавио неки Станоје „варалица", који измамљује од народа паре за нешто лажно благо, па је строго наредио тамошњим властима, да „без сијасета" ухвате „варалицу" Станоја и подвргну оштрој казни, „да се више не сети народ заваравати рђавим примјером".

Власт је, по тој Кнежевој наредби предузела најжешћу потеру за Станојем; али он то осети и умаче у Румунију.

Више се није ни чуло.

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ)

од **А. Конан Дојла**

(НАСТАВАК) (2)

Ја сам имао пријатне часто да се дивим јуначтву мог пријатеља, но сада ја просто нисам могао да разумем, како може човек, спокојно пушећи цигару, пребројавати толико покупаца на свој живот, као овсени пиштавне ствари.

— Ви ћете без сумње код мене ноћити? — рекох му ја.

— Не, драги мој, за сада сам ја још врло опасан гост за нас. Мој је план готов, и ја ћу вас посветити у њега. Пошто је моје присуство овде за сваку ствар излишно, и полиција ће све довршити сама, то ћу ја у виду личне безбедности, на извесно време отпутовати из Лондона. Мени би било врло пријатно да ми ви будете сапутник за време мог пута на континенат.

— Ја ћу поћи са вама, — рекох ја, — када ћемо да отпутујемо?

— Сутра у јутру, то је прено потребно. Ево вам моје наредбе, Јатсоне, и ви ћете их буквално испунити, јер ћемо ми сада да играмо партију у двоје против најскуснијег противника на свету.

— Слушајте! пошљите свој путљар на станицу Викторија, без адресе, сад одмах. Ујутру пошљите за фијакер сигурног човека, и наредите му да не узима фијакере, који су у близини нашег стана. Кад будете седали на фијакер, дајте кочијашу адресу написану на парченцету артије, и замолите га да не баца ту артијицу. Ви ћете поћи на viaduct, тамо ћете оставити фијакер и што је могуће брже стрчаћете доле; под мостом ће вас чекати затворен фијакер, кочијаш истога биће обучен у црно и опасат црвеним појасом. Тутећи ускочите у фијакер, и он ће вас довести управо на Victoria-station, баш кад воз хтедне да одлази. Распоредите своје време тако, да стигнете на viaduct кад буде четврт после девет.

— Добро, ја ћу све испунити. Ми ћемо се наћи на станици?

— У возу. Другу купе од краја, прве класе, заузето је за нас. И у њему ће бити наш rendez-vous.

Узалуд сам ја молио Холмса да осгане код мене на преноћишту. Било је очигледно, да се он боји да ми не учини нехотичну непријатност својим присуством. Он је изашао у пар, прескочио преко каменог зида, која је излазио на mortimer street, и тамо је сео на пролазећи у то време екипаж, који га је брзо одвезао у правцу ка Сити.

Идућег јутра, поступивши буквално по инструкцији Холмса, ја сам на време стигао на viaduct, тамо сам под мостом нашао фијакер и кочијаша с црвеним појасом и кроз неколико

минута стигох на victoria station. Чим сам ја искочио на енглеску, кочијаш је у магновењу окренуо коња, и чак не погледавши ме брзо је одјурио. До сада је било све не може боље бити, мој је пртаљаг већ био предат, и ја сам без по муке пашао купе који ми је Холмс казао, с натписом „заузето".

Но једна ме је околност узнемирила, и то, — ја нигде нисам видео ни трага од Холмса. Остајао је још седам минута до полазка воза. Са тугом трчао сам ја међу гомилом пасажера и послуге, изгледајући негде у ћошку витки стас свог пријатеља, — узалуд; прошло је још три минута, и ја сам их употребио на помоћ ишареном италијанском калуђеру, који се међусобно на покварено енглеском језику објасни посачу, да његове ствари морају ићи директ у Париз. Остало је на послетку, још један минут до полазка воза. Бацивши у наоколо последњи поглед, ја сам се забринуто унутио ка своме купеу и пређе него набох посачу, који је ту сметао мога новог познаника, као компањона у путу. Свршено без успеха старао сам се ја да доведем поштованом калуђеру, да је то купе заузето: мој се талијански речник показао још сиромашнији паразима, него његов енглески и мој нови друг био је, очевидно, уверен да ми чини задовољство својим друштвом. Он се љубезно смешио и климао је главом, која се и иначе тресла. Најзад залупише се врата вагона, и локомотива звизну. Ја зграбих свој пуцер и већ сам се спремао да искочим из вагона, кад ме одједном задржа одостраг нечија рука и глас Шерлока Холмса проговорио ми је на ухо:

— Куда ће те, Јатсоне, зар ми не путујемо на континенат? Добро јутро.

Ја се окренух у највећем изненађењу. Престарели калуђер гледао ме је, у моменту његово се лице измени: нос се одвоји од браде, браде нестадоше, доња дрхтећа усница прати се на своје место, а уста престадоше да жвачу. Погрбљен старачки стас се исправи и мутне очи заискрнише се познатом ми светлошћу, управо, — предамном се неочекивано појави мој пријатељ Шерлок Холмс.

— Боже мој! — писам могао ја да се уздржим од узвика. Како сте се ушапили!

„— Обазривост је још непрестано преко потребна, — замрмља но иншк на чисто енглеском језику, преподобни отац, направивши се поново старцем. — Ја имам разлога да мислим, да нас они траже по снежем трагу.... Погледајте, овде је и сам проф. Моријарти! — Воз се већ кренуо у то време. Ја погледах кроз прозор и видех високог господина, који се с јарошћу гурање кроз гомилу и вагонима, машући руком, као да хоће да заустави воз. Но он је задоцнио: ми смо се брзо удаљили од платформе, и кроз неколико секунда нпли смо потпуном брзином — видите ли, да не гледајући на све напе предостожности, они нас у мало не ухватише, — говорање Холмс, са задовољним изгледом скидајући са себе сада непотребну мантију и шешир. Све је то он спаковао у своју путничку торбу.

— Јесте ли читали јутрошње новине, Јатсоне? упита ме он затим, комотно се наметајући на свом дивану.

— Писам, зашто?

— Значи ни шпита не знате о пожару, који се десио у Baker Street.

— Пожар у Baker Street?

— Они су запалили мој стан ноћу. У осталом штета није бог зна каква.

— Та за Бога, Холмсе!... Та то се не да замислити!

— Очевидно је, да су они јуче изгубили мој траг, тада кад сад ја предао полицији убицу, кога су они послали; иначе они неби могли држати, да сам се ја вратио у свој стан. Но зато су они добро мотрили на вас и то је и довело овамо проф. Моријарти.

Да нисте учинили какву погрешку на путу своме?

— Ја сам поступно потпуно по вашим инструкцијама.

— Јесте ли нашли на месту кочијаша са црвеним појасом?

— Да, то мени се учинило, да ењакер није одговарао вашем опису: ово је био велики угасито црвен ењакер, а ви сте говорили о малом и црном, но кочијаш је имао црвен појас.

— Тако сам ја и мислио. Они су вам подметнули ењакер, и вас је на станицу довезао Моријартијев агепат, а одмах за тим тако исто и свога господина. Но све једно; да размислимо сад, шта да се чини са професором?

— Та ми се возимо — експресом, примети сам ја: — он стиже на време до одласка брода, тако да смо, по моме мишљењу, потпуно умакли од гоњења.

— Мој драги Јатсоне, ви се варате, зато што не знате проф. Моријарти.

— А шта он може сад да учини?

— Оно исто, што бих и ја сам урадио, да сам на његовом месту.

— А то је?

— Ја бих одмах узео засебан воз.

— Но он ће ипак одоцнити!

— Ни у ком случају. Наш воз стаје у Кеотербри а осим тога он стиже за четврт часа раније од полазка пароброда на континенат. Моријарти ће нас стићи на пристаништу.

— Та до врага!... Може човек помислити да смо ми злочинци.... А као зашто га ми неби затворили, чим се појави?

— Тада ће пропасти сав мој рад за оно неколико месеци. Истина ми ћемо ухватити велику рибу, но баш зато сва ће ситнија утећи и неће се уловити у мрежу. У понедеоник ћемо их уловити све, но сада ја не могу допустити да се он затвори.

— Па шта ћемо да радимо?

— Изаћи ћемо у Кентербри, пређи на други воз за Никгевен, а отуда ћемо бродом у Дијеп. А Моријарти, пошто нас не ваће у Дувру, поступиће, онако, како бих и ја поступио у том случају: он ће стићи у Париз и пазиће на наш пртљаг. За то време ми ћемо се задовољити нашим путничким торбама, потпомажући успут, по потреби месне мануфактурне радње, потпомажући ствари које нам употребују. Ми ћемо се отправити право у Швајцарску, преко Луксембурга и Базела.

И тако ми изађосмо у Кентербри, где смо морали да чекамо цео сат воз за Никгевен. Ја сам замишљено гледао за вагоном с пртљагом, који је односно моју гардеробу, кад осетих да ме Шерлок Холмс дрма за рукав.

— Ено погледајте! — узвикну он, показујући руком у даљину. Тамо, иза шуме, подизаше се струја белог дима, а кроз један минут, на кривини, која је водила ка станици, указа се локомотива, која се са једним вагоном брзо приближаваше.

ВРАЧАРИЈА

(допис из ниша)*)

У септембру месецу 1899 год. умрла је Магдалена — Лена — кћи Марина Раденковића, одд. земљодељца, девојка од 22 године. Говорило се, да је лечио Ђорђе Марковић, звани „Врачар", који јој је поред осталих својих лекарија давао да пије и живу, те се одмах помислило, да ће у овом случају бити дело тровања. Истрагом се дошло до следећег: да је Магдалена боловала дуже времена од туберкулозе у плућима и да је од те болести и умрла 23 децембра 1898 год. Онако гласи лекарска увера, и с тога је кривична истрага над Ђорђем прекинута решењем начелства окр. нишког од 29 јануара пр. год., које је решење одобрио и нишки привремени суд решењем својим од 10 октобра исте год. Бр. 25340.

Намера ми је, да изнесем начин на који је Ђорђе своју лицијентицу лечио. Како сама мати умрле Магдалене прича, то је било овако:

„Магдалена је боловала од водене болести. Прва пут се разболела о Духовима 1898 год.

Лечили су је многи лекари; али, све узалуд. Болесница се осећаше сваким даном све горе. — Једног дана, 22 новембра, сутра дан по Ваведењу, дође ми у посету Недеља, мати Ђорђева, која између осталог нагласи, да би њезин син могао излечити болесницу, само треба прво да јој баци карте, па ће одмах видети и знати јесу ли чини.

Ја као мати, жедећи добра своме детету, пристанем одмах на попуђени ми предлог и замолим Недељу да ми што пре пошаље Ђорђа. Недеља оде, и ето ти је ускоро заједно са сином.

*) Овај допис доносимо у намери да законоврни свет види, какви бедни лекари ниа у народу и како може стати глава простога човека који не слуша паметнијега од себе.

Кад се разболи ли лекарју а не прочу, јер неки пређи нас и бедни Магдалена.

који се одмах даде у посао: отвори карте и убеђљиво потврди, да девојка пати од чира; но, он ће бити у стању да учини, да оток са болеснице сиђне и у исто време да болест пређе на ону, која јој је то *напратила*. Да би ово Ђорђе учинио рече: да му је потребно 8 динара: 6 динара за лекове за кађење, 4 гроша за живу, 1 грош за лонац и најзад 1 динар њему за труд! — Што је тражио дало му се, те он спреми шта му је било потребно за лечење.

Један празан лонац даде болесници с налогом, да га она на девет места избуши, што је она сиротица и урадила, али са доста муке. Ђорђе је за тим у тај лонац метнуо неку траву за кађење. Поред тог лонца, он је донео још два и у њих усуо мокраћу болесничину и земљу са кртичњака, па их по том све метнуо на ватру. — У први лонац Ђорђе је метнуо још нешто, што ми није дао да видим. У исти лонац метнуо је за тим Ђорђе и 40 некакових *шишчића*, од којих је неколико обељено, да се њима болесница кади и у очи среде и у очи петка. Са осталим *шишчићима* пак, наредио је, да се болесница кади у друге дане преко недеље. Пред свако кађење, девојка је морала обићи једном око куће.

У очи среде, пред св. Николу, дошао је Ђорђе и наредио ми да наберем 40 трнова, које је он по том предао болесници да их убада један по један у једну паприку и да говори при сваком убоју: „Бодем у врат, бодем у главу, бодем у трбух“ и т. д. ређајући све делове човечијег тела. Кад је паприка била готова, Ђорђе је ставио у један од она два лонца са мокраћом. Оба лонца за тим метну на шпорет наредивши, да се ватра непрестано стиче. Даље нареди, да ја донесем с поља неколико прутова, од којих он неће два нут по 40 дрваца од по 3—4 см. дужине. Једна дрвца даде мени, а друга мојој болесној кћери, да их свака по 40 пута пребројимо, но за време бројења да не будемо једна поред друге. Издавши нам оваква наређења, Ђорђе оде својој кући, а ја и јадна Магдалена остадосмо да пребројавамо дрвца. Кћи ми остаде поред шпорета, а ја одох у другу собу. Одиграде луди нешто. Да встрчах ја соби к кћери, и она ми понављено рече, да је камен, којим је један од лонаца био поклопљен одскочио и ударио је у трбух. Помисливши да ту печаткима мора имати удела, ја узех овај камен и њиме помоно поклопим лонац; али, камен поново одскочи и врела вода опрља ме по лицу.

Сутра дан сто ти Ђорђа са једном цигарицом. Нареди Лени (Магдалени), да и у цигарицу истим начином као и у ону паприку набоде 40 дрвања. Пре тога дао јој да сагори једну свећу, у коју је — као што рече, — убеђењо 40 разних имена. Том приликом Ђорђе је донео био и једну шољу жиже, којом је 4 пута напоио Лену. Напајање живом трајало је 4 дугра. Први пут дао јој само да еркне из шоље, други пут преко другог шоље са водом, трећи пут преко патре и четврти пут преко хлеба.

Плашећи се да и овом приликом не пострадам као ово јуче са врелом водом, нисам допустила Керки да убада дрвца у цигерицу. — (Вероваље у лечење Ђорђево почело је дакле опадати код даковорне мајке. Ур.)

У очи петка дође Ђорђе и опет посаветова болесница да набоде трње у паприку, што кад она изврши, он метну исту у један лонац, а овај опет на ватру, да се садржина у њему кува. Али, да се не би десила она пређашња непријатност — одскакање камена — Ђорђе остаде сам да пуна у лонцима паприку, траву и земљу са кртичњака, а мени и Керки рече да спавамо. Пред легање Лењино, он узеде једну њезину кошуљу, изнесе је у авлију на метну на ружу. Кад је било пред зору, Ђорђе пробуди Лену и изведе је у авлију до руже на коју беше кошуља. Ту још је бајао, пребацујући земљу испод њених стопала и дао јој да обуче са руже кошуљу. — Од како девојка обуче кошуљу, разболе се још већма, па се још и укочи. Неколико дана доцније моја јадна Лена умре.“

Тако је Петрија, мати умрле Магдалене испричала код полицијске власти у нишком начелству. Она јасно казује како је Ђорђе лечио њезину повојну кћер. Додаје и то, да је и њезин муж од недужег времена (9—10 год.) болестао. Исти је по кад што нем: а кад и кад говори неразумљиво. Од воде коју је Ђорђе давао пок. Лени да пађ, пио је и он, по савету Ђорђеву; али му је од тога погоршало.

При претресу Ђорђевог стана нађен је један стари зембил са некаким травама за које Ђорђе вели да се зову „Грбавац“ и „Св. Јованска трава“. У недрима Ђорђеве матере нађена су три шишила старих карата.

Ђорђе се више не бави врачањем већ абаџиским занатом.

Сазнатио **М. К. Ј.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (83)

— Необична сцена се догодила потоњи пут међу нама, Родјоне Романовићу. Оно, може се рећи, по готову и на првом нашем састанку десила се опет необична сцена, али тада.. К. сад већ све једно на једно! Него, ево шта: ја сад можда излазим и сувише крив у вашим очима; ја то осећам. Јер, сећате ли се, како смо се растали: нама нерви трепере а колена дрхте, и мени нерви трепере и колена дрхте. И знате, како је оно онда испало нелепо, перверзњенски. А ми смо ипак ценгмени; то јест, ипе свега, у сваком случају, ценгмени; то вала разуметн. Јер. сећате ли се. ло чега је дошло... дакако, било је чак и неуљудно...

„Ама шта он то говори, за кога ме он дрни?“ питао се Раскољников с дивљењем, подигавши главу и следајући Порфирија, што веле, с оба ока.

— Наданпи, да је за нас сада боље радити отворено, настави Порфирије и мало опрете главу и спусти очи, као не желећи више погледом својим збуњивати своју пређашњу жртву, и као да се махнуо својих оних начина и увијања. — Јест, онака сумњичења и онаке сцене дуго трајати не могу. Да онда не беше онога Миколе, ја не знам шта би између нас било. Онај проклети грађанин, онај њметица седео је онда иза оне моје преграднце, — можете ли на то себи представити? Ви, јемачно, знате то; а мени самом познато је, да је он после к нама дошапо; али оно, што сте ви тада мислили да је, није било; нисам ја слао ни за ким, нити сам шта онда предузимао. Питаћете: зашто нисам предузимао? А како да вам кажем: и мени самога то би некако свагда сузбијало. Ја сам се једна и тога прихватио, да ио оне слуге пошаљем. (Ви сте их, вађда, видели кад сте пролазили). Мени је тада севнула једна мисао, онако, сама, брзо као муња; тада сам. видите, Родјоне Романовићу, био тврдо уверен. Дајте, мислим се, да се ја држим свога, то своје. назад, да не пуштам, — макар за нешгшко времена једно и испустио, али зато друго ћу ухватити са крај. Ви сте већ и по природи несма раздражљива, Родјоне Романовићу, чак и сувише, поред тога што имате таких основних особина карактера и срца, које ћу, ласкам себи надаљем, бар унекошшо стећи. Кле, разуме се, могао сам и ја, и опгал још, да расудим, о се не дешава увек тако, да дође човек па да вам све до ситнице исприча. Ма дешава се и то, нарочито кад човека изведеш из крајње стрпљења, али, у сваком случају, ретко. То сам и сам могао мислити. Али, мислим се ја, не тако, него да ми је макар једна пртиња, једап кончић! Ма најмања пртиња, једна слама, али тек таква, да се може руком узети, да већ одмах буде стварност, а не тек само та психологија. То теме, мислим ја, ако је човек крив, онда већ, разуме се, у сваком случају може се од њега очекивати и дочекати шгогод стварно, бптно, допуштено је помишљати и на резултат најмање очекиван. На ваш карактер сам тада помишљао, Родјоне Романовићу, на њ сам ја рачунао више него на шпта друго! Веома сам се сида надао у вас.

— Али ви... али шта ви то сад све ту говорите, промрмља напоелетку Раскољников, чак подобро и не смишљени питање.

„О чему то говори, да ли ме доиста сматра за невина? Буди се он у себи.

— Шта ја то говорим? Па дошао сам да се изјасним, тако рећи, сматрам то за свету дужност. Хоћу да вам изнесем све, ама све како је било, сиру ону тако рећи заслепљеност онданшњу, Учинио сам, те сте иного претрпели, Родјоне Романовићу. Нисам ја чудовиште, изрод неки. Та и ја појмим, како сте то преносп на се човек под притиском неким, али поноситу, моћан и нетрпељив! За вас, свакако, сматрам за човека најплеменитија, шта више и са клицама великодушности, ма да и нисам с вама једних истих убеђења баш у свему, што ми је дужност унапред да вам кажем, непосредно и сасвим искрено,

јер пре свега не желим да обмањујем. Кад сам вас позвао, осетио сам симпатије наспрам вас. Ви нете се можда смејати мојим речима? Имате и право. Знам, да ви мене управо нисте волели, јер, у самој ствари, немате ме зашто ни волети. Али узмите како хоћете, али ја сад желим да на сваки начин наглашам учињени утисак, и да вам докажем, да сам и ја човек од крви и са свешћу. Искрено желим.

Порфирије Петровић достојанствено застане мало. Расколњикови осети прилни неког новог страха. Помисао, да га Порфирије сматра за пенања, наједанут стаде га плашити.

— Да вам све по реду причам како се то онда наједном почело, мучно да је потребно, на мислим чак и сувише је, да стане Порфирије Петровић. А мучно и да могу. Јер, како то да се потпуно објасни? Исправа се говорило. О томе, какви су то били гласови, шта се то говорило, ко и шта... и на коме је основу стварно, нарочито, пало на вас, — мислим да је такође сувишно причати. А шта се мене тиче, који мене је потпуно се од случајности, од једне сасвим случајне случајности, која је могла и не могла бити, — а од какве? Хм! ја мислим, да и то не треба казивати. Све то, и гласови и случајности слило се онда у једну мисао у мени. Признајем отворено, јер ако немо неће искрено да се исповеднемо, — ја сам пао први тада и напао. Реците оне старичице бедеиице на стварима, и остало, и остало, — све је то маленкост. Таквих ствари може се стотину забројити. Такође имао сам случају прилику да онда до појединости разберем за сцену у конторају кварта, и то писам довољно тек тако мимогред, него од нарочитог, главног причиоца, који је, и сам не знајући за то, чудноватог увеличао ону сцену. Дакле назалило је све једно на једно, Родјоне Романовићу, голубчику. Па онда како да се не упутим навесној страни? Од стотину лечева никад неће бити кола, од стотине сумњи никакла доказа, како вели једна енглеска узречица, јер и то је тек мудрост само, а делате, огледајте са страстима да се насмрите, по томе, и иседеник је човек. Опомените се и ваше чланка, у оном листу, сећате ли се, још о првом нашем нијеку говорили смо о њему потанко. Ја сам тада мало глумио, али с тога само, да вас далеко не назовем. Познавам, ви сте нестрљиви и болни неома, Родјоне Романићу. Да сте ви смеони, поносити, осветљиви и... да сте осећајни, и то много осећајни, знао сам ја већ одавно. Сад су ми та осећаја позната, ваш сам чланак прочитао као познат. Смислили сте га у поћима несанице и усхићењу, с устрепњењем и лупањем срца, с одушевљењем пригушеним. А то пригушено, поносито одушевљење у омладине опасно је? Онда сам глумио, а сад вам кажем, да веома волим уопште, тј. као љубитељ волим ту прву, младјану, пламену пробу пера. Дим, магла, облак, струја звучи крез маглу. Чланак је ваш немогућан и занесчњан, али у њему светлуца искреност, у њој је поносиност младјана и неподмитљива, у њој је смелост оздравља; суморан је и мрачан то чланак, тај напис, али то је добро. Онда сам тај ваш чланчић прочитао, па и остављо, и... како сам га тада осетио, тако сам и помислио: „ну с овим се човеком тако не прозаи!? Па, реците ми сад, кад је то тако унапред било, како да се не поведем за оним што долази после? Ах, Боже а зар ја говорим тек штогод? Зар ја сад тек штогод потврђујем? Онда сам тек само опасно. Шта има ту, мислим. Нема ништа, то јест, просто ништа, и може бити у већем степену ништа. Па и мени као иседенику није одговарало то, што сам се повео онако: ено Миколе, имали га у рукама, и то с чактима, — већ како хоћете, али факта су! И такође своју психологију приводи; ваља се и с њиме позабавити, јер тиче се живота и смрти. Зашто вам све то сад објашњавам? Да би сте знали, и да ме не биете вашим умом и срцем кривили за моје онданшње злобно понашање. Али није било злобно, искрено вам кажем, хе-хе! Шта ви мислите: ја онда писам код вас био ради судске истраге? Био сам, био сам, хе-хе! Био сам, док сте ви ево овде болесни лежали у постељи. Писам ово изаничио, и не лично, али био сам. Све до последње длачице прегледано је у вашем стану, још с првог трага: али — umsonst! Помислим: тај ће човек сад и сам доћи, и то врло скоро; је ли крив, то ће сваками доћи. Други неће доћи, а овај хоће. А сећате ли се како се господин Разумихин пребацио? То сто ми уделили зато, да вас понременемо, с тога сто напластито и пустали глас, да би се он истрчао и пребацио пред вама, а господин Разумихин је такав човек, да негодовање неће надржати. Господину Замјетову пре свега ако је у очи ваш гнев и ваша отворена смелост: ну, како то, ничегртати у врчми: „ја сам убио!“ То је сувише смело, сувише дрско, на, мислим се, ако је он крив, то је он куражан, страшан борац! Тако сам тада помислио. Чекам вас! Чекам вас а Замјетова сте онда просто придушили и... та у томе и јесте ствар, што сва та прокleta психологија има два краја! Еле тако, чекам ја вас, гледам и вас Бог шаље — идете! Сриче ми залуна. Ех! Ни, зашто сте онда долазили? Онај смех наш, онај смех наш када сте ушли онда, сећате ли се, јер сто просто као да сам вас кроза стакло назрео, а да вас писам нарочито очекивао, не бих ни у нашем смеху ништа опазио. Ето шта значи оно што рекох бити у неком стању или расположењу. Па и господин Разумихин тада, — ах! а онај камен, под којим су оне ствари сакривене? Ето, просто као да га гледам негде тамо, у врту: јер ни сте Замјетову говорили, да је у врту, а после но други пут под мене? А како сте онда вани чланак додиривали, како сте стали ни налагати, — то да сваку вашу реч двојако узмем, као да иза сваке се друга налази! Е ни, Родјоне Романићу, ето на који начин сам ја и до зида дотерао, али кад се челом ударих, ја се осветих. Не, рекох, шта ја то чиним, какве су то мисли! Јер ако само усхтеднe, велим, ово може се другојаче објаснити све до последње тртиде, на чак и природиње ће да испадне. Јер сто сам себи признајем, да ће природиње испасти. Муке! „Не, мислим, инак више бих волео какву тртицу!...“ И вано сам чуо онда оно о звоњењу звонцета, чисто сам претрнуо, уздрхтао. Ето, мислим, сто има и тртице! Ето поничића! Већ нисам тада размишљао, просто писам хтео. Дао бих у том часу хиљаду рубаља својих сопствених, само да нас сеојим очима видим! како сте ви онда сто корака ишли упоредо с оним Кнетицом, после тога како вам је он за убицу у очи рекао, и како исте сами ишшта да га заинтаге, читавих сто корака!... Ну, а она хладноћа у кичменој мождини? На она звоњења, за време болести, у полузаносу што помишлате? И тако, Родјоне Романићу, зашто бисте се ви онда и давили, зашто сам се ја онда с вама онако понашао? И зашто сте бан у тај мах сами дошли? Јер и вас је неко бога ми као подгурнивао и да нас Миколка није повео, то... него сећате ли се тога Миколке онда? Добро сте запамтили? Јер то је било као гром! Као да је гром пао на облака, стрела громовна! Е на, како сам га ја предузрео? Ето, тој стрели писам ни мрвице поверовао, сами сте изволели видети! А и како! На и после, кад ви одосте, и кад је он стао врло складно да одговара на остале тачке тако, да сам се и ја сам задивио, и после тога, велим, писам ни за гроиз му веровао! Ето шта значи учврстити се, као дијамант. Не мислим, морген ерн! Шта ће ту Миколка, какав Миколка.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Петар Стевчић звани „**Шебек**“, поцкар и лопов. Родом је из Ниша, има му 18 год. а већ је до сада многобројно пута казнјиван од стране ниншке полицијe и општине. У почетку саме синтинџа и нередници, постао је временом убојица и крадљивац. У начелству окр. ниншког слican је још пре годину дана, али му до сада слика није послата „Полицијском Гласнику“, с тога што се веровало, да ће се „Шебек“ окинути рђава живота. Но, он у место да поће бољим, ударио је горим путем.

Сад се налази под ниншким првост. судом, коме га је начелство спровело 5 т. м. оптуживши га за дело опасне крађе извршене Димитрију П. Станковићу, бакалину на Нишу. — Димитрије је извршена крађа у вече ово 7 сах. 23 новембра 1898 год. Месечина је била као дан кади је непознати крадљивац обио на његовој кући катанац, увукао се унутра и одиео му: 4 тепсије разне величине, 5 поцлавних мушких кошуља, 1 женске џиџе, 1 астаљску мушему и 1 воденицу за кашу. — До 15 децембра прошле године није се могао крадљивац ухватити.

Тога дана прођоше поред Димитријевог дућана два Цигањина носећи на њиову ради продаје старо одело. Међ оделом беху код њих и шест пуканих мушких ношуља. Димитрије, који се пред дућаном десно познаде у Цигана своје управљене му ношуље. Ово је доставио начелству, које је одмах наставило истрагу и њоме утврдило да је „Шебек" продао ових 6 ношуља Циганима за 4 дин. — „Шебек" признаје да су Цигани од њега купили, али се брани да их је и сам таквеће купио пре два месеца од једног непознатог му келнера, који му се рекао да је из Вране и путује за Влајку. Колико ће истине бити у опакном његовом казивању видеће се; али познавајући „Шебека" као и његов досадашњи живот сме се поуздано рећи, да је он једини извршилац ове крађе. Пада у очи и то, да су они онако учестане крађе по Нишу престале од како је „Шебек" под полеђењем и у притвору. Он је стаса средњег, очију грашастих, више зелених, врло живих, косе смеђе, носав, лица више дугуљастог, са неким негама по њему. На себи има ове белеге: на доручју десне руке са унутрашње стране — још свеж ожиљак од посекотине, на џепанции десне ноге — белегу од удара коњске копите; више ове — белегу од опекотине; на десној бутини — белегу од убода ножа. — „Шебек" је неописано брз. У стању је сваког патроли да побегне, само ако се веома строга пажња на њ не обрати. Сем тога, он је и јако куражан. Кад је пр. год. надошла Нишава и проноса један пар волова у јарму Шебек је на велико изненађење и страх свију гледалаца скочио у бесну Нишаву и из ње извадио на обалу волове, који би се без његове помоћи без сумње у води удавили.

ПОТЕРА

Добросав Крстић, из Ражња, који је од стране Управе града Београда био спроведен начелству округа крушевачког, побегао је пре, него што је сачекао да се спроведе начелнику среском. Начелство округа крушевачког актом бр. 877 моли све полицијске власти за Добросава потраже и нађена њему стражарно спроведу. Управа 1994.

За **Ш. Хејау** (*Ch. Heyse*) жену белгијског поданика, која је живела у Паризу, а чији је опис изнесен у нашем листу од прошле године бр. 50 и 51 сазнало се, да је негде у Србији под лажним именима: „*Leonie Dnoquesne*" или „*Juliette Darmaille*", а у друштву са неким Јозефом Димом. Због тога се Управа града Београда поново обраћа актом бр. 1820 полицијским властима да Ш. Хејау и Јозеса потраже и нађене њој стражарно спроведу.

Димитрије Јеремић, из Крагујевца, по народности Цинганин утекао је пре два месеца од своје жене Александре, са живео се с неком Зорком Цинганком и собом одвео женско дете од пет година. Начелство округа крушевачког актом бр. 23477 моли све полицијске власти да Димитрија с дететом пронађу и њему стражарно спроведу. УБр. 1843.

Миша Курсулић, бесповичар из Рашке био је стављен под суд и у притвор решењем првост. чачанског суда од 23 јуна 1891 год. бр. 13418, за извршену опасну крађу у државном магацину у срезу студеничком. Али је Миша из притвора пезнано где утекао, па зато чачански првостепени суд актом бр. 8728 моли полицијске власти да Миу потраже и по закону поступе. Њему је 25 година, стаса повисоког, девојачаст, очију жутих, обрве и косе црне, образа пуних и округлих. УБр. 1720.

Петар Јовановић, ковачки циганин, родом из Пирота, решењем првостеп. чачанског суда од 10 фебруара 1896 г. бр. 2574 био је стављен под суд и у притвор за крађу коња Стојалину Гроздановићу, циглару из Трстеника. Но пошто је Петар побегао из притвора, то првостепени чачански суд актом бр. 2574 моли полицијске власти да га пронађу и нађена њему стражарно спроведу. Има 32 год., средњег раста, црн. УБр. 1724.

Ђока Минковић, бив. аранђа из Краљева у Банату је решењем првостепеног чачанског суда од 6 септембра 1896 год. бр. 16112, био је стављен под суд и у притвор за утају. Но како је он из притвора власти среза жичког пезнано где побегао, па ни до данас се није могао пронаћи, то првостепени чачански суд актом бр. 16112 моли све полицијске власти да Ђоку потраже и нађена њему стражарно спроведу. Њему је 29 година, раста средњег, црномањаст. УБр. 1719.

Радојица Трифуновић, из Лезевице извршио је у 1898 години убиство над својом женом Рајком, због чега је био стављен под суд и у притвор. На казо је Радојица побегао из притвора, то чачански првост. суд актом бр. 15686, моли полицијске власти да Радојицу потраже и нађена њему стражарно спроведу. Радојици је 42 године, раста средњег, лица, бркова малих, браду бриje и на лицу као и на прсту леве руке има белегу. УБр. 1721.

Никола Чолић и **Радован Мољдановић,** из Ритопека, који су окривљени због опасне крађе извршене Ђ.здарима Нешићу онданком, приликом спровођења среског власти, узгчили су пушку и побегли испред спроводника. Начелник среза гочанског актом бр. 375 моли све полицијске власти да Николу и Радована потраже и нађене њему спроведу. Николи је 21 година, повисок, танак, у лицу црномањаст, косе црне, очи зеленасте, бркови тек трпули, по лицу рошав; — Радовани је у деветнаестој години, омален, пун, црномањаст. УБр. 1743.

Јован Николић, бив. поднаредник, осуђен је пресудом апелационог суда од 13 прошлог месеца бр. 1974 на 15 дана затвора за дело из § 150 крив. закона. Управа града Београда није могла извршити предњу пресуду, јер је Јован пезнано где отумарао, па зато се Управа актом бр. 1787 обраћа полицијским властима и моли их, да Јована потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Светозар Илић, родом из Витановца, у срезу гружанском извршио је 1894 године убиство над Мићом, сином Маринка Димитријевића из Рогаче, за шта је био стављен под суд и у притвор, одакле је пезнано где побегао. Њему је 17—18 год., средњег раста, танак, образа подугљастих, очију плавих, већа и косе смеђе, погледа потмулог. Чачански првостепени суд актом бр. 20420 моли све полицијске власти, да Светозара потраже и нађена њему спроведу. УБр. 1723.

Тимотије Стефановић, родом из Турске, који је пеко време живео у Драгославцима као слуга код Јована Ивановића, био је стављен под суд и у притвор, што је у 1894 год. извршио разбојништво над Максимом Петровићем из Краљева. На Тимотије улучи прилику и побегне из притвора. Чачански првостепени суд актом бр. 5158 моли све полицијске власти, да Тимотија потраже и нађена њему стражарно спроведу. Тимотије је средњег раста, смеђ, очију великих. Стар од прилике 22 године. УБр. 1722.

Непознати крадљивац украо је пре пеколико дана једном питомцу војне академије сат. Управа града Београда моли полицијске власти за нареде траженье за проналазак крадљивца и поправље и у случају проналаска да је известе с позивом на бр. 2088. А нарочито вала да скрену пажњу часовничарима ако би им које лице понудило исти на продају, да о томе власт известе. Сат је са овим знацима: На горњој страни унутрашњег поклопца написано је: „К и П браћа З. Поповићи", а на унутрашњој страни сполшег поклопца написано је „[illegible] 1793276". — На спољној страни истог поклопца има српски грб и око истог натпис: 1850—1880 Краљевско српска војна Академија", испод овога натписа с леве стране забележено је „XXXII" а с десне стране „1901" год.

ТРАЖИ СЕ

Тома тринаесто годишњи син **Глише Иванчевића,** пазначара из Београда, који станује у Кнез Даниловој улици бр. 50, нестао је 18 ов. месеца. Он је малог раста, беле косе и плав, био је одевен у капуту жућкасте боје, у црним пантаљонама од материје; обућен у бакалданским опанцима, а на глави имао је шубару. Управа се града Београда обраћа свима полицијским властима да Тому пронађу и по проналаску унуте њиви родитељској. УБр. 1804.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Претплатницима. 4-ти број „Полицијског Гласника" изаће ће у другу недељу уједно са 5-тим бројем, ако само у току изуће недеље не буде какве хитне потребе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 216.

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг 5 до Управе града Београда, а у унутрашњости код сталајских скупљача или на пошти. Цена је листу: седмо, које улазе у састав општине а која је већ претплаћени, чиновницима, учитељима, лекарницима, општинским писарима и осталим лицима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџијама за унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

†

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО

КРАЉ МИЛАН

први Краљ српски после Косова, отац нашег узвишеног Господара и Краља Александра I. преминуо је 29 пр. мес. у 4 сата и 20 минута по подне у Бечу, а смртни остатци блаженоупокојеног Краља сахрањени су 3 ов. мес. у српском манастиру Крушедолу — у сремској Фрушкој Гори.

Потрешени прераном смрћу Краља Милана, ми се придружујемо са саучешћем великој жалости нашег Господара и Краља и целог српског народа.

Мир пепелу блаженоупокојеног Краља!

Нек му је вечан спомен у српскоме народу!

Нов министар полиције. Указом Његовог Величанства Краља од 5 ов. мес. за министра унутрашњих дела постављен је г. Никола Стефановић, дотадањи председник Главне Контроле.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (4)

У погледу одела, рубља, обуће и т. д., најпре ћемо их површно прегледати, да ли су чињени покушаји прања, који, разуме се, увек изгледају сумњиви. Доста пута такви покушаји су чињени у толико, што је крвави сасушено само горњу засушену кору од крви, после чега остаје још једна и јако врло нејасна мрља. У више прилика чињење је извршено прилично брижљиво, али оно се ограничило само на оне комаде одећа или њезове делове, који одмах падају у очи; џепове, унутрашњи делови пенова, затворене боје хаљине, на којима се тамне мрље добро не виде и т. д., нису узимали у обзир.

Тако сам ја имао једном под истрагом једног сељака, који је, као што се видело, своје веома крвљу умрљане хаљине најбрижљивије и најлуцкасије очистио — али на џепеле био заборавио. Ове су биле на име услед старости, чешће влажења и невиксовања постале прилично-смеђе, бакрасте, те се тако оне многобројне крвне мрље на извесном одстојању нису могле видети. Њему није падало на ум, да изује џепеле и тачно их осмотри, а гледајући их одго на подлози једнаке боје он их није видео, те их је тако оставио.

Ако су рубље, одело и т. д. прани, пре свега пада у очи баш та околност, да су прани, и први нам је задатак да испитамо за што је то чињено. У таквим случајевима важна је та околност, да ли је прање вршено хладном или врућом водом. Крв, на име свежа, лако се пада из материја, кад се употреби хладна вода. Узмемо ли вруће или вреле воде, крв се упије на дотичној подлози и више ју је мучно испрати. Жене то много боље знају од људи, пошто често морају менструалну крв испирати на рубља. Према томе жене неће ни у другим случајевима лако пасти у ту грешку, да крвне мрље испирају врелом водом, докле ће мушки, мислећи да ће боље уралити, учинити употребу од вреле воде. Крвне мрље, које се на такав начин чисте, готово увек ће се видети, и ако не на оном месту, на ком су биле раније, а оно у околини места на оном делу материје, на коме је крв испрана, у облику обруча.

Је ли покушај испирања хладном водом и иначе нешто извршен, тако да се на дотичном месту одиста ништа не може опазити, тада није искључена могућност, да је вода однела крв у оближње шавове и наборе и да се она ту нахватала. Наравно да је то могућно само онда, ако прање није вршено делимично, тако што је испрана само крвна мрља и њена најближа околина. Али ако су опрати и најближи шавови и набори, увек ћемо опазити, да је у њима заостало мало крви. Према томе у таквим случајевима не треба прегледати само сумњиво место, већ и ближу околину, докле пада брижљиво и тачно испирати све оближње шавове и боре. Слика 1 представља џепа, предњи крај једног мушког капута заједно

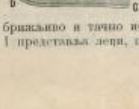

с цепним разрезом. Онај најмањи круг то је права крвна мрља, а они већи то су напред поменути обручи, што постају услед прања. У нашем случају подврћи ће се истрази ти обручи, за тим сеут од капута а b с и дел d e.

На сличан начин поступаће се, кад се имају прегледати оруђа, за која се сумња да су очишћена. Она могу на гвожђу и иначе на спољним деловима, који се лако виде, изгледати потпуно чиста, на ивак да на скривеним местима имају у довољној мери крвних мрља, које су доспеле директно или их је унела вода приликом испирања, па су се ту и осушиле. Код џепног ножа, на чак и код појна с утврђеном дршком, могу се избити чиниће, тако да се сваки састанци део може слободно и тачно прегледати. Код штапова, мотака и т. д. од важности су пукотине и расцепи, под металних пак оруђа друге врсте удубљења, која су постала услед рђе и т. д. или су нештачки ту удешена.

Само се по себи разуме да такве манипулације због њихове важности могу вршити само стручњаци или нестручњаци у њиховом присуству. Али биће изузетних случајева, у којима истражник мора такве ствари сам да ради. У таквим приликама он ће се добро наоружати, вршиће све с највећом пажњом, апсолутном чистотом и у присуству прописаних судских сведока, које неће само форме ради држати поред себе, већ ће их непрестано чинити пажљивима на сваку појаву и на све што је значајније. Тачан опис у протоколу о свему што је учињено и тачан напрт сваког појединог предмета исто је тако неопходно и важно, као и та околност, да се све сигнатуре морају слагати с оним што је у протоколу споменуто.

Доста пута чини се такође покушај, да се уклоне крвне мрље, које су биле на њоју или у унутрашњости локала. У таквим случајевима увек је главно, да се најпре тачно констатује, да су чињени такви покушаји и где је то било. Може ли се тако што с поуздањошћу констатовати, то ће у приликама имати исту предност као и констатоване крвних мрља, пошто је у многим случајевима за истрагу потпуно довољно, кад се зна, да је ту било крвних мрља и где су се оне налазиле. Њин облик, тачна величина, број мањих мрља око главне и т. д. може бити у приликама од подређеног значаја. Може ли дакле иследник да констатује, да су уклањане крвне мрље и где су уклањане, он ће описивањем, премеравањем истругани, изрендисаних, испраних места учинити као да су трагови били ту. Шта више и приликом скинања уништених трагова поступаће се као и кад се скидају сами трагови, пошто се крвне мрље могу увек наварати или су уопте дубље, тако да се могу доказати и после покушаја да се униште. Тако исто начин отклањања мрља може имати много којечега карактеристичног; н. пр. по поквареном делу неког зида може се видети, где је било највише крви, како се она протезала, у коме су правцу отишле мале капље, за тим: с каквим је инструментима зид гребен или кварен.

Ако је прат неки дрвени предмет, н. пр. греда, дрвена преграда, а нарочито под, тада не треба искључивати очекивање, да ће се трагови наћи; а нарочито ако је још, као што напред поменусмо, употребљавана врућа вода. Под, који је одавно напчињен, има увек расцепчица и пукотина, у које може уђи доста крви, а да дотични то не знаси. Исто тако доста крви може се унити у онај простор између дасака а и прањем се ту слити тако да онај ко је прао не зна о томе ништа. У таквим случајевима најпаметније је, пошто се ту ствар може тицати само најмањих количина крви, да се дотичне партије дрвета сасвим понесу са собом. Односи ли се ствар на патос, онда треба нарочито приказати, шта се налази у дашчаним међупросторима и испод дасака; прашина, песак, шљунак и стотину других предмета, све то може бити напојено крвљу или крвавом водом (услед прања) и све је то важно. Тај крвљу напојени песак, шљунак или већ шта буде наша покупити и брижљиво сачувати. Баш у таком случају најпотребније је, да се тачно означи, одакле је шта узето, пошто се ствар тиче, како је већ споменуто, сасвим малих количина, за које је у толико важније знати одакле узети.

Ако н. пр. имамо да исечемо два парчета из суседних дасака, онда ћемо пре почетка сваког реда преко оба парчета повући једну стрелицу (с оловком, која у хемијском погледу није ни мало шкодљива) и обележићемо С. и Ј., (север и југ) онако, како то природном положају одиста одговара. (види слику 2).

Тада није никад тешко одредити прави положај обеју дасака По том ћемо у одвојене картијице унети и означити:

1. Садржина дашчаног међупростора а а',
2. „ „ „ „ b b',
3. „ „ „ „ c c',
4. Песак испод дашчаног међупростора а а',
5. „ „ „ „ b b',
6. „ „ „ „ c c'.

Ваље ли се нешто особито, н. пр. какво врпце, које би могло бити прашина увајана с крвљу, оно се остави одвојено с напоменем:

7. Нађено у међупростору c c', 3·5 см. удаљено од c у правцу према c, сасвим на површини.

Ако је из некога разлога што ће у осталом бити реткост немогућно да се даске исеџају, онда морамо с каквом искривљеном жицом или којим другим оруђем иницистити дашчане међупросторе колико је могуће дубље и изваћени материјал сачувати. Исто тако морају се даске у својим међупросторима насећи с обе стране тако да се добију у њима, који ће бити околики колика је опрана мрља, и напослетку у истом простору ће се нарезидисати патос у толикој мери док не буде изгледао потпуно чист, и све струготине ће се очувати и то одвојено. Биће наметно, да се у таквом случају сва употребљена оруђа искривљена жица, нож и рендеје за сваки случај донесу на судски претрес, да би се изишло у сусрет могућим приговорима, да је на та оруђа могла доћи крв због повреде приликом тога рада или неког раније, услед чега су тада стручњаци могли у струготинама наћи крви и т. д. Ако би дакле било такког приговора, оруђа су ту да се прегледају.

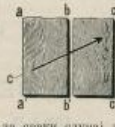

Премазане, прекречене мрље, исконана земља и т. д. лако ће се познати и с њима ће се поступати као да није ништа ни било. (Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овако питање:

„По члану 2 тачке 8 закона о таксама, такси не плаћају сиромаси, по уверењу надлежне власти, које вреди само за годину дана.

За сиромаха се сматра сваки, који не плаћа више од 5 дин. непосредног пореза без прираза и личне порезе“ и т. д.

По правилу за извршење закона о таксама члан 1 поред осталог гласи и ово: кад би општински судови имали да воде спорове приватне или грађанске, било са државом, било са појединцима за разна своја потраживања или давања; даље око својине општинске и т. сл. ту су они у положају приватних лица и подлеже плаћању таксе, која је за такве случајеве прописана и т. д.

Настаје питање може ли општина да не полаже таксу над нема свог никаквог капитала у готовини нити имаља и над порезом није задужена нимало услед сиротног стања, и може ли још се надати уверење о сиромаштву по члану 3 тачке 3 у вези са чланом 2 тачке 8 закона о таксама“.

Постављамо ово питање преко нашега листа на кад о томе добијемо одговоре, ми ћемо уз прањање и наше мишљење изнети.

ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА ДИНАРА

— Заре —

Нигде облачка. Ведро небо прекривено сјајним трепераљем звездицама дивотно је изгледало у хладној зимској ноћи. Стегао мраз, а снег шкрипи под ногама, те човек осећа нешо задовољство да иде по њему.

Из даљине се чује звук звонца и авена прапорања, па мало затим прохује сасонице, чија се шкрипа на даљеко чује.

Десет је часова.

Из топле собе куће газда Мирка признатог трговца, допире жагор раздраганих гостиџу, који су дошли на посело. Да би прекратили дуге зимске ноћи, који се одужале помислио би човек немају краја, те чисто досадне постаје, пријатељи образовали ужи, фамилијарни круг, па су ту ако не сваке друге, а оно

треће ноћи код једног од њих, где проводе у разговору, пили и смеху често пута и до по ноћи; али никад дуже.

Те је вечери био састанак код газда Мирка.

Ово девет часова сви су гости били на окупу око стола пуног разних ђаконија, које су предне руке домаћице Смиље спремиле забиља, да гости буду задовољни; а стари „Неготинац“ кажда беше учињено своје, што се могло познати и по гостима.

Овима као да се досади разговор, јер отпочеше молити домаћина, да им исприча што. У осталом ово је било и убичајено, јер ма где да су на поселу, ма како се лепо забављали, пак за то друштво се ретко кад разилазило, док им Мирко не би испричао по коју причицу, па ма оне и не биле тако интересантне, јер је умео да доведе у склад, да лепо исприча, па за то и није чудо, што су га сви са задовољством слушали.

Пошто се уверио да је општа жеља, он поче:

— Ово што ћу вам сад причати и ако није интересантан догађај, он је бар истинит и уверио ме, како се у више приликa може човек да огреши и да бацн лагу на потпуно невиног човека. До душе, признаћу, да сам често слушао о томе; али никад нисам веровао. Па најзад дочекао сам да се баш ја огрешим о моју савест и, ко зна шта је још могло бити... Но то хвала неће чути... А ти, Смиљо, окрете се ои домаћици, дед послужи...

— Не брините ви за нас, прекиде га гојазна госпођа Перка Саме Јовсића, трговца на „главне чаршије,“ — само почните, — и погледа редом све остале, као да и од њих тражи да је потпомогну.

Газда Мирко смешећи се продужи:

— Био сам помоћник у трговини покојног газда Ике, Бог да му душу прости! — па се подиже са седишта, што је увек чинио кад год би помињао име покојниково, кога је необично уважавао. — Већином сам био на путу, због прибирања потраживања. Увек бих у тим приликама пре поласка састављао распоред путовања, кога сам се тачно придржавао.

Тада, кад се догађај овај десио, по распореду пријао сам у П.** око подне, где сам имао да пробавим два дана.

Мислим, излишно је напоминьати, какве су дужности путујућих трговачких помоћника, јер и ви сви врло добро знате. Та њима је у дужности били обазрив, који морају правити што више познанстава и на тај начин умножавати „муштерије“, према којима не смеју циницизирати, већ морају бити издашни, што више излазити.

Тако и ја. Још честито нисам ни прашину стресао, а већ пожурим по трговинама, са свима се поздравим и новозем их за сврате у гостионицу..

Тек беше пао мрак, а око стола код „Златног Крста“ седели смо нас десетак.

— Смиљо! прекиде домаћин приповедање, послужи!... И мени се осушило грло...

Домаћица устаде. Гости се осетише слободни, па се променшоше. Док се даме послуживаху слатким, мушкарци прихватише цигарете.

И домаћин прихвати једну, пуну неколико димова, па настави:

— Видим не одмаче пиво. А и откуд ће на празан стомак, те наручим мезе.

Бога ми не потраја дуго, а разговор који је у почетку ишао с натезањем, поста живљи. Мало затим отпоче и песма. Најбоље свирачи. Наста и играпка. Весеље оте мах, па се претвори у прави урнебес.

Кад сам се пробудио, у велико дан. Глава необично тешка, образи модро-бледи, а очи црвене и подадуле, да су ми се трепавице једва отвориле. И ако неиспавани, бунован, морадох устати; јер сам имао да посвршавам многе послове.

Умијем се. Узмем испод узглавника капут, у коме је стајала кожна торба са меницама и банкама. Пошто се обукох, а у намери да прегледам менице дужника из места, завучем руку у џеп, где је торба требала бити; али је одмах пренеражен тргнем, као да сам се опекао, јер је тамо не нађох; учини ми се, да ми срце преста куцати, ноге ми се подсекоше, блед и дрхћући почнем тражити по свима шпагоима, потрчим постељи, отурим нервозно узглавник, али коже торбе нема, на нема! Свест ме поче остављати, па се ухватих за ограду од постеље, да не паднем; јер је вредност у меницама и готовини била педесет хиљада динара.

Једва се сетим за електрично звоице, па притиснем дугме један пут, други пут и собарица се појави. И ако сам био у буниду, паде ми у очи да врата нису била затворена.

„Дакле повраи сам!“ пређете ми несрећна мисао кроз главу, као муња, па се свесним избезумих, изгубих и оно мало наде коју сам дотле гајио, јер увиђах да сам за навек изгубљен и закључим, ако менице и поиде не нађем, да се убијем; та то ми беше једини спас од срамоте, од свега. Да бих то одмах и остварио, сетих се да имам у џепагу револвер, па да бих се уверио да ли је на своме месту, завучем руку и напипам хладну цев, од које ме нека језа свега подиже.

— Шта заповеда господин? упита собарица, кад виде да ћутим.

Не одговорих јој одмах, јер нисам знао како да почнем!

Ћутећи приближим јој се сасма близу, гледајући је право у очи. Њој би загонетно моје тајанствено ћутање, то сам приметно по цртама њеног лица, а из погледа сам јој баш лепо прозрео намеру како је рада да сазна шта мислим! Пакои полужег ћутања упитам је промуклим гласом, готово шапатом: да ли је до тог тренутка уласила у собу?

Она ми махањем главе одговори да није. —

— А што питате?...

— Ово ме питање освести. Као да се пренух из неког страшног заноса у коме сам дотле био. Кроз главу ми сену несрећна мисао о несталим меницама и новцу, па се стресох, а језа ме поново подиже. „Педесет хиљада“ прошапутах и као помамап дрекнем:

„Где су моји новци!... Моје менице?!... Па зграбим девојку држећи је чврсто за руке; изгледало ми је као да се плашим да ће побећи.

Сиротица ме запрепашћено гледала. Та питања, на онакво понашање дође јој изненада и узбеженута оста непомична, а не одговори ништа.

А то ме доведе у јарост, да сам просто дрхтао од ћутиие и почнем је из све снаге трести, на је онда одгурнем од себе тако силно, да се она паде сиоро у угао собе, а затим механично извадим револвер.

По свој прилици да сам страшан изгледао, јер је сиротица почела дрхтати, као да је у грозници. А кад опази оружје присну и клече на под, не скидајући очију с мене...

У собу дотрча гостионичар, на кад нас затече у онакном положају, заста де као укопан.

У неколико му речи објасним све.

„Немате се дакле чему чудити! Ја одаиде нећу жив, разумете ли, ни корака, догод не нађем новце!“ завршим јароспо и узбуђено.

Гостионичар се паде на неволи. Био је у врло непријатном положају. Али он се убрзо прибра, па ме поче саветовати да се оканем намере, бадареви ме да ће се и менице и новци наћи.

Још ми у разговору, а дође чиновник полицијски, и предузе преметачину.

Собарицу одведоше у полицију.

Ја се пак упутим побратиму. Путем сам се поводио као пијан и ако ме је страх потпуно истрезнио.

Не нађох га у дућану, већ у соби где затечем и све коњашше другове, пили су вруће ракије да би истерали мамурлук.

Кад су ме угледали појкаше у глас, као на белу врану. И не опазише да сам спуждсн, па сви спочише да ми направе место.

Једини побратим што примети, за то ми и мрдну главом да изађем.

Устанем и пођем, као да ћу на губилиште.

Остали приказаше: где ћемо. Али их он ућутка.

„Сад ћемо ми!“ рече и изађосмо у дућан.

„Ама ти си се нешто окуњио, као да ти није све потаман?“ На и не чекајући пита ћу реби, упита ме:

„Да није због менина?“

— Зачудим се кад је пре свашо! Паде ми у очи што ме упита сасвим споредно, као да је маденкост изгубљена. Тамаи ја о томе размишљам, а он ће:

„Ако је то, не плаши се... све је вод мене“.

— Требало ме је видети у оном тренутку. Нисам имао кад да сачекам шта ће још рећи, већ загрлим човека свесрдно и почнем га љубити, док се он од срца смејао. Сиромах, није могао ни помислити, какве сам муке до тог тренутка прошао.

Никако да се умирим. А кад ме одведе до касе, па је отвори и ја угледах кожну торбу, срце ми се испуни радошћу, па не знам просто шта да радим, него скачем по дућану као манит. Побратим ме беше појмио, не хте се бранити, већ ми пусти на вољу, једва је успео да извади торбу и представијући менице наће своју, па показујући ми је рече смешећи се:

— И она је ту!...“

— Моје чудновато понашање паде у очи и осталима, те сви из себе потрчаше да виде шта је. Побратим им у две-три речи објасни све. Тек се тада разабрах одакуда торба с меницама код њега. Он беше прошле вечери приметио, како сам почешће ваднио торбу, па се побојао да не изгубим коју меницу и затражио ми, да је оставим у каси, и ја сам му је дао.

Нисам имао кад да им објасним, шта се са мном догодило, већ се извинивши да ћу се убрзо вратити, та отрчим у полицију, где су у тај час саслушавали собарицу.

Беше јадница сва уплашена.

Пошто сам исленику укратко испричао да сам менице и новце нашао, умолим га да прекине даљи рад. Чиновник ми учини по жељи и отпусти девојку с наградом, коју ја дадох.

Нисам могао друкше, него да би пустио срцу на вољу, жртвовао сам рашо нет стотина динара и двадесет и четири часа дуже бављења.

Кад сам ово испричао покојном газда Ики, рече домаћин устајући, он ми тихим гласом рече.

„Па да је и украђено, мениде би огласили за неважеће. А новац, који је био, чудно ми чудо: две-три хиљаде динара није божа шта!“

— А моја част? упитам ја... Па мој образ?...

Он ме погледа оним великим црним очима, ћутећи неко време, па ми приђе и тапшући ме по рамену рече:

„Ти си ваљан младић!... Ти ћеш бити честит трговац!...“

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ)

од **А. Конан Дојла**

(СВРШЕТАК) (3)

Ми смо једва имали времена да се сакријемо иза гомиле пртљага на перону, кад је воз са уком и ломљавом пројурио поред станице и обавивши нас читавим облаком паре ишчезао у даљини.

— Ето, он је отишао, — меланхолични промрмља Шерлок Холмс, гледећи за вагоном, који се удаљаваше потскакујући по шинама. — Ми смо обезбедили границе његове досетљивости. Заиста то би био мајсторски ударац с његове стране, да је он од једном заустављо онде своју машину!

— А шта би он онда урадио, по вашем мишљењу?

— О нема ни најмање сумње, да би се он постарао да ме убије по што по то. Сад настаје питање да ли да се приватимо до доласка воза, или јуначки да пренесемо наш апетит цео цеџпат у Нингвен.

Тога истог дана ми смо допутовали у Брисел и провели смо тамо 48 сати, а затим смо се кренули даље, у Стразбург. У понедељак изутра Холмс је телеграфисао у Лондон и у вече је добио одговор. Журно расцепивши завој, он је са очигледном нестрпљивошћу прочитао депешу и са јаком псовком бацио је у камин.

— Ја сам се томе и надао! — простења он, — Мориарти је утекао!

— То је врло непријатно, — рекох ја са саучешћем.

— Много више: то је ужасно! — рече Шерлок Холмс. — Они су ухватили целу шајку, као што сам ја и рачунао, искључујући њега самог. Он их је преварио, зато што тамо није било никога, који би се с њиме могао да мери. А ја сам им био дао сигурну ствар у руке.

Ја мислим да би вама било боље да се вратите кући, Јатсоне.

— Зашто?

— Зато што ја од онога момента постајем опасан друг. Тај човек нема више шта да ради, да се врати у Лондон, он не може. Ако сам ја пак добро појмио његов карактер, то ће он од данас посветити себе освети са свом енергијом, на коју је само он способан. Ја или он, — један од нас мора умрети.

Ја вам озбиљно препоручујем да отпутујете у Енглеску, Јатсоне; тамо вас очекује ваша жена и служба.

Разуме се, ја нисам хтео да останем Холмса у опасности, и ми смо почели да расматрамо план даљег рада. Почели смо с тим што смо те исте вечери отпутовали у Женеву, где смо решили да останемо неколико дана, докле се мало одморе напрегнути живци мога пријатеља.

Ми смо провели чудну недељу дана у долини Роне, а затим смо се отправили преко Лајка и Интерлакена у Мајрингген. То је била изванредно пријатна шетња, у најлепшој и најоригиналнијој природи у свету; доле испод наших ногу је прозеле дасково задовољавало око својим нежним зеленилом, а у исто време, горе, над нашим главама блистао се на сунцу девствени снег. Ја сам све време мотрио на Шерлока Холмса. Мени је изгледало да он, и не гледајући на природу која нас је окруживала, није ни секунда заборављао на опасност, која нас у стопу гони. Сигурно, да било то у сеоској скромној крчми или на пустој планинској путањи, он је остајао вечито обазрив, ја сам могао то да приметим по његовим светлим очима, које су пажљиво загледале сваки ћубук и свако напушгене стене. Пажљиво се загледао у лица мимопролазећих путника.

Но поред свега тога, он није био у суморном расположењу духа; већ на против, ја га никада до сада нисам видео живахнијег на чак и радоснијег.

Он је био неизмерно уверен, да ће се скоро срести с проф. Мориарти и, било како било, ослободити друштво од тога ужасног човека.

У Мајрингену смо били отсели у „Енглеској гостионици“, коју је држао Петар Стајлер — старији. Он је врло добро говорио енглески, јер је раније служио као портир у Гровенор хотелу у Лондону. По његовом савету, ми смо се одмах после доручка отправили да видимо Рајхенбах, један од најлепших водопада у Швајцарској; он је био на један сат од гостионице, а пут ка њему иншо је у то време по узапој, вештачки усеченој у стени путањи.

Путања се баш на самом водопаду од једном свршавање. Даље се нема куда ићи, и повратак је по истој путањи. Ја и Холмс смо не одвајајући очи, гледали на величанствену слику водопада. Одатле смо били намерни да одемо у сеоце Розеклиф, одакле се, по речима гостионичара, отвара диван видик на планине.

Одједном се на путању указа човек, који је к нама трчао. То је био млад Швајцарац, који донесе писмо за мене; на завоју је стајао жиг Стајлерове гостионице. Ја сам отворио и прелетео очима писмо. Оно је било од некакве енглеске леди, која је допутовала у хотел после нашег одласка и боловала је од јехтике у последњем стадијуму. Та ме је дама молила да јој тог часа одем у помоћ, јер се угушује од капља. При дну писма беше додатак од гостионичара, који ме прадружује и моли болеснице и извињала се што нам прекида шетњу.

Ја сам предао писмо Холмсу; он га је пажљиво прочитао и враћајући ми га, некако ме чудноватo погледа.

— Ви морате ићи, Јатсоне, — рече ми он мирно.

Не смете одрећи помоћ болеснице, а тим пре земљацкињи. Ми се договоримо да се састанемо на раскрснпи пута, који води у Розеклеј, и за тим сам се ја журно упутио ка гостионици.

Млади Швајцарац, који ме је пратио до уласка у гостионицу, за тим скрете у једну споредну улицу. Кад сам пришао хотелу, ја видех Стајлера — старијег, који је стајао на вратима и, као нагледајне, очевидно је мој долазак. Ја брзо прптрчах к њему.

— Како се осећа болесница? упитах га ја још у ходу.

Зачуђен погледа беше ми одговор. Мени се нешто стеже у грудима: ја сам у напред осећао неку беду.

— Зар ви нисте ово писмо писали? — гушећи се од узбуђења и брзог хода.

Стајлер с чуђењем разгледаше писмо, окрећући га са свију страна. Назад, он с двоумином слеже раменима.

— Ово је жиг моје гостионице, но ја нисам ово писмо писао, — рече он. — Ниједне енглеске леди нема код мене сада, али је недавно допутовао један Енглез, врло висок и мршав. Он је пошао одавде четврт часа после свог доласка...

Но ја више нисам слушао, шта је даље говорио Стајдер, и на врат на нос потрчао сам патраг.

Мени је све било сад јасно: професор Морварти је овде, и писмо је ово написао да би ме за извесно време удаљио од Шерлока Холмса.

Ја се сетих, да, када сам се ја, спиавши у долину, окренуо назад, видео на брду врло високог човека, који се беше упутио брзо ка водопаду: то је био он.... Ако је суђено да се катастрофа деси, она је већ свршена, и ја нисам у стању да је отклоним; та скоро два сата сам изгубио!

Ја не могу да опишем те ужасне мисли, које су ме мучиле, док нисам дотрчао патраг до водопада. Рећи ћу само то, да ми је тај пут изгледао као вечност. Но ево га напослетку Рајхенбах, ево је и пушња, но ја никога не видим на њој. На моју вику одговори ми само стогласни одјек, и ти нечовечански звуци папунише ми душу ужасом. Када сам се ја у смртној тузи мотао тамо и амо по пушњи, мени паде у очи азијски штап Холмсов, који је стојао прислоњен на један велики камен; све моје сумње расејане се, — он се није мрднуо с овог места.

Доцнавши мало к себи, ја сам почео пажљиво да разгледам трагове на мокром песку пушње. Ах, све, што сам ја видео говорило ми је јасније од речи о трагедији, која се мало час овде одиграла.

Два пара трагова водили су до самог водопада но патраг се нису враћали отуда; место где се трагови свршавахи, било је изрвено; трње и шипље папрата, који су ивичили провалу, изгажени су и испрскани блатом.

Ја сам легао над бездном, обесио главу на ниже и мучно се да продрем у пучину која ракше. Ничега нема, осим хаоса од млазева и пене и загушавајућег тресла воде, која је на малом растојању од моје главе падала доле у бездан. Ја сам викнуо једном и још једном, но одговарало ми је само ехо.

Но судбина се ипак сажали нада мном и посла ми неколико опроштајних речи од мог пријатеља. Када сам већ хтео да се удалим са тог ужасног места, мој се поглед задржа на нечем блештењем са врха камена где је био штап Шерлока Холмса. То је била његова сребрна кутија за цигарете. Кад је ја узедох и отворих, на ње испаде лист хартије, исписане чистим рукописом мог пријатеља. Писмо је било упућено мени, и ево његове садржине:

„Драги мој Јатсоне, ја вам могу написати ово неколико редака, благодарећи љубазности професора Морварти, који чека да сведемо наше рачуне. Он ми је објаснио овог часа све начине, којима се служио при трагању за нама; све ме то још више утврђује у мишљењу да је он ђеннијалан човек. Мени је врло мило што ћу моћи да избавим свет од његовог присуства. Жао ми је само то, што ће решење ове ствари ожалостити моје пријатеље, а нарочито нас, мој драги Јатсоне. Но така је судба. Иначе неби било свршетка. Зато вас нисам ни задржао при себи, и ако сам знао да је писмо, које сте ви добили, написао професор Морварти. Сконшпите инспектору полиције, да се сва документа по тој ствари налазе у ковчегу „М.“, у плавом коверту са натписом „Морварти.“ Односно мог имања ја сам учинио распоред још пре поласка на Лондона. Предајте мој срдачан поздрав вашој жени и примите моје најбоље жеље. Вечно ваш Ш. Холмс.“

Ја немам ништа више да додам. Мени само изгледа, да ако се у нашем практичном веку нарећа ма какав херој, који снагом своје душе не устуна херојима старог света, онда мој пријатељ Шерлок Холмс мора бити упућен међу њих.

24. XI. 1900 год.

у Београду.

превео **И. Рашић**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА [84]

— Малочас ми је Разумихин казао, да ви и сада окривљујете Николу, и да сте њега самог, Разумихина, о томе уверавали...

Изгуби се и не довршн. Слушао је с неисказаним забављењем како се човек, који га је скроз прозрео, одриче себе сама. Страшно се да поверује, и није веровао. Још у двомисленим речима он је жедно тражио и хватао ма шта, што би било још више од тачног и готовог.

— Господин Разумихин! Повиче Порфирије Петровић баш као да се обрадовао речима Раскољникова, који је једнако ћутао. — Хе-хе-хе! Баш је потребно било господина Разумихина мало уклонити: трећи пек не узнемирује двојицу. Господин Разумихин није то, а и ту је ту, био је врло блед над је дошао мени... Али Бог с њим, нека га, што да га овамо мешамо! А што се тиче Миколе, је ли вам по вољи да знате какав је то свиње, то јест, како та да схваћам? Прво и прво, он је још непунолетно дете, и не да је плашљивица, него тако, као неки уметник. Одиста, немојте се смејати, што га ја тако тумачим. Невин је и привољан за све. Има срца: фантаста је. Он и пева, и игра, он и сказке, вели, тако уме да прича, да и на других места долазе да га чују. Иде и у школу, па да умре од смеха што претиш покажу, и није, опија се наимрто, али не на порока, него тако, кад му зађу, кад га опију, још је детињаст. Ето, и украо је онда, а не зна ни сам зато; јер „ако је са земље дигао, шта је украо?“* А је ли кама познато да је он његовој родбини било је бегунаца, па и он је ту скоро, пупе две године, код некога старца био под духовним старешинством. Све сам то дознао од Миколе, и од његових заразских. А куда је хтео? просто хтео је у пустињу да бежи! Имао је тежњу, вукло га, молио се њоју Богу, њиме старе „истинске“ читао је и зачитавао се. Петроград је на њ утицао веома, нарочито воли женски пол, ну, и вино. Пријемљив, на забрани и старца и све. Познато ми је, да га је завољео један оваплоћи уметник, и стао му додавити, и ето је и тај случај. Па, брешо се, — вешати се! Бежаћи! На шта да се чини с појмом, који је ушао у народ о напој јурилистици! Ето, попекоме је страшна реч: „судити.“ Ко је крив! Ето шта ће нови судови да кажу. Ох, кад би дао Бог! Него, ту у затвору сад се опет присећао честита старца; и свето писмо се такође опет појавило. Знате ли, Родјоне Романовићу, што код неких од њих значи „страдати?“ Не за што год, него просто „треба страдати;“ страдати од власти. За мога времена био је тако један врло миран затвореник читаву годину у затвору, па је по сву ноћ читао Свето Писмо,

Ове последње речи, после свега казаиога и тако налик на поривање, беху и сувише неочекиване. Раскољников уздрхта и сав се стресе као да су га проболи.

— На... па во је... убио? запита он не могавши се устрпети, задиханим гласом.

И Порфирије Петровић се устури назад на столицу, управо као да је изненадио и сам тим питањем запрепашћен.

— Како, ко је убио? проговори он поновивши питање, као да не верује својим ушима. — Па ви сте убили, Родјоне Романовићу! Ви сте убили... дода готово шапатом, гласом свршено увереним.

Раскољников скочи с дивана, постоја неколико секунда, и опет седе, не говорећи ни речи. Намах се појавише грчеви на његову лицу.

— Усиица опет, као и онда, игра, дрхше промрмља Порфирије Петровић шта више као и с осећањем. — Мени се чини, Родјоне Романовићу, да ви мене нисте разумели, дода он појућавши мало, — с тога сте се тако и запрепастили. — Ја сам дошао управо зато, да вам све кажем, и да ствар поведем отворено.

— Ја нисам убио, прошапута Раскољников, као уплашена мала деца, кад их ухвате на делу у погрешци.

— Не, ви сте то учинили, Родјоне Романовићу, ви и нико више, строго и уверено прошапте Порфирије.

Обојица ћуташе, и то ћутање протеже се необично дуго, на десетину минута. Раскољников се налактио на сто и ћутећи кушаше косу пустима. Порфирије сеђаше мирно и чекаше. На једном Раскољников презриво погледа Порфирија.

— Ви се опет лаћате старога, Порфирије Петровићу; све једнако тај ваш начин. Одиста, како вам то не додија!

— Е, доста, шта ће мени сад начини? Друга би то ствар била, кад би овде били сведоци, али ето ми сами једни с другим шапућемо. Ви сами видите, да ја вам зато овамо дошао, да гоним и хватам нас као пеца. Признајте сами... али не, у овај мах мени је то свеједно. Ја сам лично и без вас уверен.

— На кад је тако, онда зашто сте дошли? раздражено запита Раскољников. — Ја вама стављам пређашње питање: ако ме сматрате за крива, онда зашто ме не затворите?

*) јеретик.

— Ето ти сад, питање! Одговорићу вам у тачкама: прво, да вас одмах тако узмем у заштор није ми згодно.

— Како вам није згодно? Ако сте уверени, онда сте и дужни...

— Ех, на питу, ако сам уверен? Међутим све су то моје мистарије. На што и да вас у *мир* стављам? Сами знате, ако ли само питате. Доведем ја, на пример, онога Ничтицу за уверу, а ви му кажете: „Јеси ли ти ницан, или ниси? Ко је мене видео с тобом? Ја сам те просто држао за ницана, а ти и јеси сво ницан", — па, пита тада на то за вам каже, тим пре што више има вероватноће то што ви кажете, него оно што он каже, по томе, што је у његову исказу само психологија, — што његовој њушки чак и не личи, — а ви нпак налазите праву тачку, јер тај невољалац пије горку, а познат је и сувише. Него и сам сам неколико пута већ искрено вам признао, да та психологија има два краја, и да ће други крај бити већи, па и много истинитији, а осим тога, ја и сада немам ништа противу вас. И ма да вас нпак ставим у мир, а ево сам и сам дошао [не баш сасвим увљудно] да вас о свему унапред известим, нпак отворено вам кажем (што такође није увљудно), да ће мени то бити неугодно. Е, друго, дошао сам вам с тога...

— А, јест, друго? (Расколљников још једнако тешко дише).

— С тога, што, како вама рекох мало пре, ја сматрам себе за обвезана да вам се изјасним. Неће да ме држите за чудовиште, тим пре, што сам према вама искрено расположен, па веровали или не. Услед чега, треће, ја сам и дошао к вама с отвореним и непосредним предлогом — да ни назначите своје кајање. То ће вам бити много и много угодније, а такође и мени, — с тога доле. Па, како, је ли то с моје стране искрено или не?...

Расколљников се мало промисли.

— Чујте, Порфирије Петровићу, ето ви сами велите, тек је то психологија, а међутим, ви сте ушли у математику. На, шта онда, ако се сад и ви сами варате?

— Не, Родионе Романићу, не варам се. Имам једну такву цртицу, један знак, један кончић. Ту сам цртицу ја и онда написао; Бог је посао!

— Какву цртицу?

— Нећу да кажем какву, Родионе Романићу. Али у сваком случају, сад више немам ни права да одлажем; затворићу. На ви размислите; мени је *сад* свеједно, а разуме се, ово чиним само ради вас. Бога ми, биће боље, Родионе Романићу.

Расколљников се злобно осмехну.

— Али није то само смешно, него је и бестидно. А и да сам ја крив [што никако и не кажем], онда зашто да вам се јављам казивем, кад већ и сами кажете, да ћу код вас *у мир*?

— Ех, Родионе Романићу, немојте речима сасвим веровати: можда и неће бити сасвим *у мир*! Та, то је само теорија, и то још моја, а зар сам ја за вас какав ауторитет? Ја, можда, и сад још спремам што шта од вас. Нећу ја све тако узети и дати вам у руке, хе-хе-хе! Друга је ствар: каква је то угодност? И је ли вама познато, каквих ћете олакшица за то имати? Јер над ћете се ви јавити, у који мах? Тек само расудите о том! Када је другим већ на се примио злочин и сву ствар завео? А ја вам се ево купем Богом једником, да ћу ствар „тамо" тако уродити и удесити, да ће се ваша пријава узети као сасвим непонадна. Сву ћемо ту психологију потпуно да уништимо, све сумње на вас претворићу у ништа, тако ће вам злочин назвати као дело заслепљености, помрачење свести, јер, ако ћемо по свести, ово и јест заслепљеност и помрачење. Ја сам частан човек, Родионе Романићу, и одржаћу своју реч.

Расколљников невесело заћута и спусти главу; дуго је мислио, па се напослетку опет осмехну, али тај осмех беше кратак и ружан:

— Ех, није потребно! проговори, као већ не тајећи се пред Порфиријем, — не вреди, не треба ми ништа ваша олакшица!...

— Е, ето, тога сам се и бојао! натрено и као нехотице ушикну Порфирије. — Ето чега сам се бојао, да кама не треба наша олакшица.

Расколљников тужно и прекорно га погледа.

— Их, немојте живот презирати! Настани Порфирије. — још ће много имати у будуће. Како да вам не треба олакшице, како да не треба! Ви сте нестрпљив човек!

— Чега има много у будуће?

— Живота! Јесте ли ви пророк, зар ви много знате? Тражите и добићете. Можда је Бог на то и чекао. А неће бити довека ни они, окови...

— Биће олакшица... засмеја се Расколљников.

— На питу, ваљда сте се наплашили од грађанскога стида, пита ли? Може бити да сте се и наплашили, а да то и сами не знате, — јер је млађо! Па нпак ви не треба да се бојите, пита да се стидите признала с казањем.

— Е-ех, презрети! прошапуће Расколљников презриво и с гнушањем, као да и говорити не жели.

Опет устане, као да хоће некуда да оде, па опет седне с очевидним очајањем.

— Баш презрети! Изгубили сте поверење, а мислите, да вам грубо ласкам; а зар сте ви већ много и живели? Зар ви баш много схватате? Теорију измислите, а и стадно је што се срушила, што није испало несма оригинално! Испало је подло; то је истина, али ви нпак нисте крајње подли. Нисте такав подлац! Бар се нисте дуго обмањивали, у маху сте дотерали до краја. Па за каквог вас ја сматрам? Сматрам вас за једнога од оних, којима и кошу макар дерите, а они ће трпети и још ће с осмејком гледати на мучитеље. — само ако налазе неру или Бога. Е па, и пађите, и живићете.

— Вама, прво, и одавно треба ваздух да промените. Шта, и страдање је добра ствар. Страдајте мало. Можда тај Миколка има и право што жели страдања. Знам, да се ви вероваћу, — али ви не мудрујете лукаво; предајте се животу право, не размишљајући; будите спокојни, изнеће вас право на обалу и успоставити на ноге? На какву обалу? А откуда ја то знам? Ја само верујем, да ви имате још много да живите. Знам, да ви сада сваку моју реч примате напамет, а можда ћете се доцније њих сетити, десиће се кадгод; зато и говорим. Још је и добро, што сте само старицу убили. А измислите другу теорију, на ћете, бојим се, још и сто милиона пута рушиће дело учинити! Још се, можда, ма Богу захвалити; шта ви знате: можда вас Бог нечет ради и чува. Него ви будите храбри и имајте велико срце, а мање се бојте. Уплашили сте се од великог извршења које предстоји? Не, већ је стидно плашити се. Кад сте учинили такав корак онда се и држите, снажите се. Ту је правда. Ете, на извршите што правда тражи. Знам да не верујете, али хвала Богу, живот ће се наћети. После ће вам и самом омилити. Сад вам треба само ваздуха, ваздуха, ваздуха!

Расколљников се стресе.

— Али ко сте ви, повиче, — јесте ли ви пророк? Са висине каквог то величанственог мира ви ми изричете свеизајућа пророштва?

— Ко сам ја? Ја сам човек који је свршио своје, више ништа. Човек, рецимо, који осећа и сасећа, који, рецимо, што-шта можда и зна, али већ сасвим свршио. А ви сте друга врста; Бог вам је живота наменио (а, ко зна, можда ће и вама проћи само као дим, неће ништа бити). Ну, шта, да ви прећете у други ред људи? С тим вашим срцем да не жалите коморта! Што, ако вас, можда, сувише за дуго нико не опази. Страр није у времену, него у вама самим. Будите као сунце, па ће вас и видети сви. Сунце пре свега треба да је сунце. Што се ви опет осмејкујете: што сам ја неки Шилер? И, онакдно бих се, ни сад мислите да ја вама сад ласкам! На шта, можда се доиста и умољавам, хе-хе-хе, ласкам. Немојте ми, Родионе Романићу, веровати, ако ћете бан немојте ми никад ни веровати сасвим, — то је већ моја нарав таква, пристајем: тек само ево шта још имам да кажем: уколико сам ја човек и уколико поштен и честит, мислим, да можете и сами оценити!

— Кад мислите да ме затворите?

— Дан и по или два ако могу вам још допустити слободно да ходате. Промишљајте мало, голубићу, Богу се помолите. А и згодније ће бити, бога ми, згодније тако.

— Ако ја побегнем? запита Расколљников осмејкујући се необично некако.

— Не, нећете утећи. Мужик бежи, модеран сектант бежи, — лакеј туђе мисли, — јер њему треба показати само врх малога прста, на ће за сам живот веровати у што хоћете. А ви ни у вашу теорију више не верујете, — на с чиме ћете да бежите? А и шта ћете у бегству? У бегству је рушко и тешко, а вама пре свега треба живота и одређеног положаја, ваздуха који ће за вас, е, а је ли тамо ваш ваздух? Побегните, па ћете се вратити сами. *Ви без нас не можете*. А да вас метнем под кључ

затворенички, — па месец, па, два, па, три биће те, и намах, сетићете се моје речи, доби ћете и сами да се пакете, па још по свој прилици, и сами ћете себе изненадити тиме. На један час пред испоовест покајничку на нећете ни сами знати, да ћете је учинити. А ја сам ево шта више уверен, да ви „намишљате страдање да примите;“ а мени сад не верујете на реч, него ћете се сами на томе заустављати. Јер, страдање је велика ствар, Родјоне Романиће; немојте се обмарати на то, што сам ја одељао, нема неволе, знам то; не смејте се томе, у страдању има идеја. Миколка има право. Не, нећете утећи. Родјоне Романиће.

(Наставиће се).

ЈОСИФ ТУРИНА

Јануара 25 тек. год. наша престоничка полиција дала је још један нов доказ своје подобности и савршености. Тога дана, она је, начином, на томе би још могле позавидети и најмодернији полицајци префектуре, ухватала једну од најпрепредењих светских варалица — индивиду-у чију слику износимо.

Далеко би нас одвело кад би овде изнели све шта је ова варалица до сада починио, јер би за то било потребно написати читаву једну књигу. Довољно ће бити, за потпуну илустрацију овог пробисвета, ако напоменемо: да је он, онако мизеран какав је на слици и у својој 49 год. старости, успео да запрти мозак једној богатој удовици из Беча, и на рачун обећаног брака изманити јој 24.000 круна.

Све беше већ спремљено за свадбу и удовица жељно очекиваше час, када ће постати жена „Златота Руса“, који расипање њен рођени новац као какав Крез, — али баш у очи саме свадбе, — када је требало потписати брачни уговор „бајушка“ по важном државном послу отпутова за неколико дана у једно оближње место, из кога се више и не врати, на велику жалост сироте удовице.

Пошто је своја драгана очекивала пуних 20 дана, не добивши зато време ни гласка о њему, ојађеној удовици на крају праћена падне на памет да о њему „бити имајућем“ мужу затражи обавештења од полиције. Може се већ замислити како јој је било, кад јој је, у место спасог одговора, показан антропометриски картон са фотографијом и свима биографским подацима препредене варалице „Јосифа Турине“, — Осипа Осиповича“ — „Јозефа Дејановића.“

После овог грозног разочарања није јој остало ништа друго, до да против несуђеника јој подигне кривичну тужбу због преваре, што је и учинила.

За то време Турина је већ био у Земуну и под именом „Јозефа Дејановића“ покушавао је неке нове љубавне авантуре. Можда би у томе и успео да није било „Pester Loyd-a“ који је публиковао „кораблокрушење“ удовичино и тиме примора „авантижењу“ да пребегне у Београд. Мислио је сиромах, да је београдска полиција заборавила свог старог познаника, кога је још у 1890 години прогнала као превиђеног коцкара, али се у томе љуто преварио. Он истог вечера, кад је допутовао, као и увек одсео је у хотел „Империјалу“, један од агената полицијских не само да га је одмах посетио, већ љубазно као и сви полицајци, остао је целе ноћи правећи му друштво, пошто није могао спавати „услед растројених мисли“.

Тачно у 8 час. из јутра имао је част бити примљен од Турине шеф кривичног одељка управништ и умолити га за што експиринције податке о оном „кораблокрушењу“ у „Pester Loyd-y“, а већ ово 2 сата по подне Турина је вратио посету. Не нашао г. шеса у канцеларији посетио је његовог помоћника — „Чича Дојчина“, који му се толико допао, да се решио остати код њега бар још један месец дана. Да би му се толико толико одужио за ту љубазност, чича Дојчин је, својим великим ауторитетом, пресрао фотографа управништ, те је једног лепог дана снимио и г. Турину. То је она фотографија коју износимо у данашњем броју.

Кажу, да се она толико допала Турини, да није могао одолети своме „младићском срцу,“ а да и својој вереници не пошаље један примерак а за успомену на поменутих 24000 круна.

* * *

Турина је родом из села Јабланца у близини Загреба, по народности је Хрват, сада има 49 година, у месту рођена има жену и петоро деце, говори потпуно српски, руски, немачки француски и италијански.

Приликом претреса код њега је нађено доста драгоцености а сем тога и један чек од 14.000 динара на отоманску банку у Цариграду. За исти најављује, да ће га добио на поклон од неких Турака, којима је, вели, својим великим ауторитетом у Бечу пародино многе важне ствари у њиховој отаџбини.

Ако би по случајно још нешто доспало о овој варалици, моли се да то достави Управи града Београда.

ПОТЕРА

Душан Л. Тарајић, родом из Аустро-Угарске, земљоделац из Косјачића (среза јабланичког) учинио је дело из § 223 а крив. зак. те се има ставити под кривичну истрагу и у притвор. Али он је незнано где отумарао. Њему је 18 година, средњег стаса, црне косе, дугуљастих образа, црних обрва, очију жућкастих и босав. Начелство округа врањског актом бр. 689 моли полицијске власти, да га потраже и нађена њему спроведу. УБр. 2234.

Рустем Куртић, Циганин из Прокупља, по занимању ковач, потребан је начелству округа топличког, да се спроведе суду за дело из § 173 крив. закона. Моле се полицијске власти да именованог потраже и нађена спроведу начелству с позивом на бр. 5481. УБр. 2361.

Нико Шолајић, родом из Брекова, у срезу прилепском, по занимању калфа плозерски, има да се упути команданту IV пешад. пука у Пожеги. На како је Нико незнано где отумарао, то начелство округа ужичког актом бр. 791 моли полицијске власти, да именованог потраже и нађена њему спроведу. Нику је 26 година, средњег раста, танак, у лицу беличаст, смеђе косе, очију граорастих. УБр. 2411.

Наунко Савић, из Сварче, у срезу прокупачком, бивши осуђеник београдског казненог завода, има да издржи пет година полицијског надзора код општине драгушке, на како је он незнано где отишао, то начелство округа топличког актом бр. 625 моли полицијске власти, да Наунка потраже и нађена спроведу начелнику ср. прокуп. с позивом на бр. 702. Има 25 год., висок, танак, план, сувоњав, говори брзо. Сумњив је. УБр. 2536.

Велимир Радовић, тежак из Јежевице, среза пожешког, у месецу децембру пр. год. извршио је крађу Јоксиму Томићу, оплашењем и побегао незнано где. Велимир је покрао следеће ствари: пар мушких кошуља од кудељног платна с тахама, основа је памучна, на тахама под коленом утурено је једно парче новог платна, и отргао од беле и црне вуне — шарен. Начел. окр. ужичког актом бр. 1071 моли све полиц. власти, да Велимира потраже и с њим поступе по закону. Он је средњег стаса, сувљаст, црномањаст, браде и наусница малих. УБр. 2745.

Непознати лопов ноћу између 20 и 21 прошлог месеца украо је из дућанске авлије Ђорђу Ж. Цветковићу, опанчару из Соко-Бање једну бивољу кожу, обојадисану црвено. Начелство округа пиротског актом бр. 1222 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и нађене спроведу начелнику ср. баљевског с позивом на бр. 613. УБр. 2725.

Непознати лопови ноћу између 26 и 27 прошлог мес., обили су вајат Миленку Каракајићу, земљодељцу из Брестовика, па украли 4 дуката у злату, две дуге пушке, пет женских кошуља и осталу румалину, све у вредности 248 динара. Начелник среза грочанског, актом бр. 641 моли све полицијске власти, да предузму трагање за проналазак лопова и покрађе, и у случају проналаска њему спроведу. УБр. 2800.

Фрања Најк, — бивши великопоседник из Мрале Планине, пријеласкан у Забуковје, у срезу Лихтенвалд, у Штајерској, у последње време кућар у Љбенталу, учинио је превару у 1898 години, и то фирми Видић и компанији у Љубљани на тај начин, што је напримио порудбину цигала за 300 форинти, па примивши исте, распродао, а рачун није исплатио, већ — како извештај краљевског среског суда у Оршави гласи, — пребегао само у Србију. Због тога се Ц. Кр. окружни суд у Цилу обратио молбом Управи града Београда, да она распише за траженье његово. Управа се актом бр. 2695 обраћа свима полицијским властима и моли их, да именованог потраже и нађена њој стражарио спроведу. Фрања је 39 година, средњег стаса, снажног састава, лица дугуљастог, има бркове; а одевен у цивилу.

Спирко Трајковић, родом из Турске, надничар и скитница, живео је у селу Липовици, срезу јабланичком, стављен је решењем првостепеног суда лесковачког за дело крађе стоке, под суд и у притвор, из кога је побегао. Првостепени суд лесковачки актом Бр. 1181, моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. Спирку је 22 године, стаса средњег, косе плаве, очију шарених, босан, у лицу црвен; одевен у гуњче и чакшире. УБр. 3149.

Андор Дорожној, седларски помоћник, који је радио код Пинкаса и Штајна, ондаш. седлара, 3 овог мес. пошао је момцима исте фирме: 4 пара гаћа на којима је ударен жиг: „H. Hohenstein“, у вредности 16 динара; цркву абоносну олазуту са 8 кинапи у вредности 6 динара и италтер (златка за замазивање руна на кожи) у вредности 6 дин.; — па побегао. Управа града Београда актом Бр. 3419, моли полицијске власти, да Андора потраже и нађена њој стражарио спроведу.

Непознати лопов похарао је извесну кућу у Београду на опасан начин и одиео је ове ствари:

1. Тепелук од бисера, на врху откинуто зрно, — по три пуне — бисер раван.

2. Један пар старинских дијамантских минђуша, које се састоје из два дела, у сребру фасовани.

3. Један пар минђуша козакулуке златне, у средини танак окнир црно емаљиран; испуњен сав ситним дијамантима.

4. Један женски сат златан са црним емаљом и шнуром, један је капак искићен сав дијамантима у виду руже (два камена испала) а други капак украшен је само једним дијамантом.

5. Један прстен дијамантски у виду руже, обичан, за српску ношњу, фасован у сребру.

6. Један прстен златан са пет камењова, у реду један поред другог, а са стране је по један листић црни фино емаљиран.

7. Један златан брош, у средини искићен дијамантом, а около у паоколо црно емаљиран; у том емаљу налазе се дијаманти ситни у форми звездица.

Оптерећени моли све полиц. власти да уколе живу истрагу за проналазак лопова. Тако исто моли и грађане којима би ове ствари биле понуђене на продају, или иначе неким случајем сазнали да код кога оваквих ствари има — да јаве најближој полицијској власти. За проналазак одређена је пристојна награда.

ТРАЖИ СЕ

Станисава, жена Бошидара Станковића из Палежнице, ср. колубарског, окр. ваљевског, која је била добегла своме брату Аранђелу Спасојевићу, сељаку из Бб. ср. таковског, отумарала је негде, — по сазнању у ваљевски округ. Њој је 20—21 година, стаса је средњег, смеђа, очију зеленкастих, носа обичног, без других знакова. У оделу је: рекли, сукња, на ногама чарапе везене, опанци и кајиџа, као што се у рудничком округу носе. Начелник ср. таковског, актом Бр. 475, моли све полицијске власти, а нарочито власти округа ваљевског, да именовану у кругу своме потраже и њему је спроведу.

Стјепана Берхеша, родом из Негославља, округа вуковарског у Аустро-Угарској, старог 70 година, тражи његов брат Лука Берхеш, гостионичар и економ из Осека, јер је род да га узме к себи на издржавање. На како се исти Стјепан, по чувењу, налази у Србији од пре две године, то се је нарошни магистрат у Осеку обратио с молбом Управи града Београда, да она распише за траженье његово. А како је брат Стјепанов, Лука, доброг имовног стања, то ће се од њега сав учињени трошак оно трагања моћи наплатити. Управа се обраћа актом Бр. 3033, свима полицијским властима, молећи их, да Стјепана најзвишље потраже и извештај пошљу заједно са рачуном учињеног трошка.

Тихомир — Тихотије Новаковић — Николић звани **„Ћикпа — Штиглиц“.** У прошлој години, а у 6-ом броју „Полицијског Гласника“, у рубрици: „Ко је ово?“ изнели смо слику Тихомирову, да би се утврдила идентичност његова и дознало за право име, пошто је исто прикривао. Он је у том времену био под истрагом и у притвору због опасних крађа, које је у Београду извршио, запта је и осуђен био на робију, па је по издржању исте пуштен у слободу. Али, кад се нмао спровести у Књиње, место свога рођења, ради надзирања једно-годишњег полицијског надзора, на који је осуђен по пресудама судским, он је побегао. Начелство окр. крагујевачког актом Бр. 1535, моли све полицијске власти да Тихомира потраже и да га по проналаску подвргну издржању полицијског надзора. Да би властима олакшали траженье, износимо и слику Тихомирову. Њему је 19 година, косе је смеђе, очију граорастих, босан, образа округлих, дежмекаст и омален. Одевен је у сури капут, панталоне од плаве чохе, на глави шајкачу а на ногама опанке. Познат је као опасан лопов, јер је до сад и ако овако млад, повише крађа извршио. Акт Упр. гр. Београда Бр. 2962.

ПОХВАТАНИ ЗЛИКОВЦИ

Ноћу између 23 и 24 децембра пр. год. Милану Поповићу, трговцу из Мозгова, пробијен је дућан, затим каса велика № 2, која је позади бушена и украдено из исте 70 комада облигација у вредности преко 9000 дин.; 100 дин. у сребру и никлу у вредности 52 дин. као и разни еспап.

Похрађу ову и обијање касе извршили су сељани села Мозгова као познати зликовци и то:

Манојло Прпуловић, Димитрије Симоновић, Стојан Прпуловић, бив. општ. служитељ и Радисав Довић.

Све стварн — еспап — сем облигација и готовог новца нађене су код Манојла и Димитрија.

Кривци су у притвору и окову код начелника ср. алексиначког. Дело је још у току истраге, и држим да ће се још много шта прокласти па и облигације и новац пронаћи.

Село Мозгово сад се је нуртализало напред поменутих разбојника — лопова.

За похватане разбојнике као и нађене — украдене ствари има се једнако заблагодарити г. г. Градимиру М. Ђуровићу, начелнику среском, и његовом писару Петру Карагуновићу, који је злиновце проналазио као и покрађу ствари.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због неждане смрти блаженопочивше Краља Милана, државни Штампарија није у пуне дано радила, па и ми нисмо могли исцрпити наше обавезе до тако сад два броја уредно. Ми ћемо ово учинити уз 5 или 6 број.

Г. **Љ. П. Ст.** адвокату Шабац. Благодаримо вам на вашем. Ускоро ћемо доћи на ту ствар.

Г. **М. Ј. Ерић**у, Текија. Учините по нашој.

Г. **М. Н. Милојевић**у, књиг полицајском. Примили смо и употребићемо ускоро.

Г. **Р. Ж. Милосављевић**у пис. оп. среск. Учинићемо по вашем захтеву ускоро.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 290.

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће накнадних бројева. Претплата се шаље тродневну у Београду Краљев трг до Управе града Београда, а у унутрашњости код оближњих скупљача или на поштп. Цена је листу: свима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, занатчијама, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ау они се то овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно варошких одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (5)

5. Отисци папиларних линија

Од особите и врло велике важности су напослетку извесне врсте мрље, које су постале тако, што је отиснута нека врлина рука, појединн крвави прсти или извесне делови босе стопале. Каџимо ли само једап поглед на јагодице од прстију видећемо оне чудноватс сређене фине линијице на кожи, које су извесно сваком пале у очи, али о чијем се постанку и значају ништа поуздано не зна.

Да ове линије код сваког човека другчије иду, знало се одавно, као и да се код једног и истог човека у току година могу у неколико изменити, нарочито ако би на претима било каквих болестица, оожишта и т. д. Хинези су још од прастарих времена употребљавали те линије ради идентификовања криваца, а сер Вилем Хершел је приликом своје управе у Индији службено се тиме у свобраћају с урођеницима у место потписа; још и сад се у индијској војсци узимају од војника отисци јагодица и чувају.

Ону стару мисао унео је Енглез Дуглас Гелтон и трудним посматрањима и састављањима створио је систем, који ће употребити ради констатовања идентичности криваца. Ствар је доста важна и занимљива, тако да заслужује да се с њом упознамо. С тога ћемо овде донети извод из расправе, коју је написао Дуглас Гелтон у „XIX Century-y“. Он ире свега описује линије на врху прста, дакле на јагодици, где линије иду једнако паралелно с прстом, докле линије на средњем чланку иду попречно. (У осталом прве се налазе, као што ћемо се уверити једним погледом на руку, и на длану одмах испод прстију). Прелаз између оних екстремних форми, јако искривљених линија на јагодици и паралелних на чланку састоји се већином из једног система затворених кривина, чије се поље завршава с једне стране најдоњом кривом линијом, а с друге најгорњом правом линијом. За нас је сад главна топографија тог поља. На врху погледа да је то неразмршљена заврзлнат, али ће нам ориј ентисање ускоро испасти за руком. Изаћи ћемо на то одмах ћемо наћи. Граничне линије, најдоња крива и најгорња права, које су доцније ишле једна уз другу, разилазе се, дакле чине угао; по правилу њега једна попречна линија чини троугао. У чијој се средини уздиже једна мала изолована узвишица. Овај троугао, који може сваки лако видети на својим прстима, чини извесну изазну тачку за наше ориј ентисање. Већином постоје два таква троугла, по један на сваној страни прста. Између њих се може замислити права линија, која би та два троугла везивала. На средини те линије подигла би се узвишица, а то је осовина фигуре. Па и ако би само једна страна имала троугао, по правилу се може наћи осовина и од ње ће се повући положај сваке значајније тачке средишног поља. Цртеж тога средишног поља може бити двојак, он се може свести на систем спирала или трака. Према то ме ми смо дакле ону велику разноликост у цртежима прстију поделили понајпре на три главне класе; код једне прелаз из правих линија у криве непрекидан је, дакле нема међупоља; обе друге класе имају га и оно је испуњено спиралама или тракама. За тим свака ова класа даје нам два пододељења, од којих једно показује симетричну осовину, која иде од врха кажипрста до корена малог прста, докле оно друго одељење обухвата цртеже с другчије повученом осовином и без осовине.

На такав начин долази Гелтон до поделе у шест група, које је лако једну од друге разликовати и од којих свака добија један редни број: I и II за цртеже без међупоља, III и IV за оне са спиралним линијама, напослетку V и VI за оне с тракама. Сваки прст истрагом добије по један од тих бројева, а кад се на свих десет прстију неког човека у навесном реду напишу последњи бројеви, добија се један симбол, која је највећа основа за класификовање, који довољно карактерише руке многих индивидуа. Руке, које показују један и исти бројни симбол, дакле које припадају истој класи, могу се познати још куд и камо лакше.

Кад испитујемо цртеже на руци послужићемо се увеличавајућим стаклом. Тако ћемо наћи на све могуће појединости, које ћемо брижљиво прибележити; час је једна линија на једном месту прекинута, час се нека линија дели у две гране, час се две сједињују у једну и праве брежљасту косу. Све те значајније тачке дају нам најбоље средство, да можемо разликовати слике, које припадају једној истој класи или да би могли доказати идентичност двају отисака истог прста, која су у различито време узети. Овим смо дошли на главну тачку у целом питању: ови чудноватн цртежи, који се већ на три месеца после рођења појављују на телу и нестајавају после смрти тек кад се потпуно непромењен ни у најмањим ситницама. Последњо н. пр. само отиске десног кажипрста сер Вилема Хершела, од којих је један из године 1860, а други из 1888; ма да је последња слика мало шира и ма да су се линије услед старости мало исправле, ипак на први поглед искрсава идентичност обеју, и подробнија истрага показује, да су све појединости слике од 1860 остале још непромењене на слици од 1888. Тако исто Гелтон је узео отиске прстију осам лица у већим размацима времена и упоредио их, па пробледело свега 296 особитих тачака, које су се на првим отисцима могле видети и које су се с једним једипим изузетком и на доцнијима назазиле. Према томе не треба сумњати ни најмање у трајаппост ових фигура, чије се размере до душе с временом могу мало да измене, али чији карактер ипак остаје исти.

На ипак није то тако лака ствар испитивати те цртеже Пре свега потребно је, да се од њих начине добри и верни отисци, који се могу сачувати и с другима упоређивати, укратко, који су бољи за истрагу него сам жив прст. Ради прављења тих отисака, који морају бити што је могућно верниј, оштрији и без празнина, даје нам Гелтон две методе. Н. пр. ваља нам узети једно стаклено окно или металну плочу и на пламену их нагарити чађу. а за тим прст притиснути на исту; на местима, која додирују испупчена кожне површине, скинуће се чађ, и тако ће се добити слика, која ће се сачувати на кварена. Други метод састоји се у томе, што се по металној плочи размуче што је више могућно штампарска боја, на онда се на њу притисне прст, а за тим пренесе на лист хартије; боја приноне на сва испупчена а ова је пренесена на хартију. Не треба сметнута с ума, да у оном случају ће линије означују испупчења, а у другом с чађу удубљења, дакле та два отиска односе се један према другом као фотографска негатив и позитив. Последњи метод је свакако најпростији и боље је чак него и рељефни отисак у гипсу.

На тај начин по Гелтоновом предлогу притворенице ће се не само фотографисати, већ ће им се узети и отисци прстију, па ће се на описан начин класификовати и увести у један албум. Тада се употребљене једног новог отиска може ограничити на слике своје класе; понајпре се изаберу само каква значајнија тачка и траже се по свима сликама, има ли која тако што, за тим се употребљ — и довољно је кратко време, па да се констатује, да ли нова слика већ постоји или не у збирци. Наравно да је за ово потребно мало вежбање, а можемо рећи, да ни обмане нису искључене, али ипак овај нови метод биће драгоцена допуна Бертилоновим антрометријским мерењима.

Али тиме значај овога метода није ни у колико исцрпљен. У најповље време бави се Гелтон истраживањем, у колико се описани цртежи могу пренети с родитеља на потомке, а тако исто овај метод могао би послужити рад решења каквих других антрополошких и етнографских питања, — али несумњиво је да би од свега тога за нас било најважније питање о утврђењу идентичности с помоћу крвних мрља. То би одиста било од велике важности, кад би се код некога могло констатовати, да је он побегли кривац или често пута каквавана личност, али ја сумњам, да би ствар могла бити од практичне вредности. Вала нам имати на уму само то, да се човек не може тражити једино по отиску прстију, а кад се већ зна, где ће се неко тражити, у ком затвору, онда се неће ради агностицирања слати на дотично место отисак прста, већ фотографија тога човека или он сам. Осим тога побегли злочинац, који зна, да власти имају отисак његова прста, лако ће начинити окољак, расецавши јагодицу или је замочити у киселину, те се тако отисак не може распознавати.

И ако ће дакле ствар у дотичном правцу остати од подређене важности, ипак рад Дугласа Гелтона има неоцењиве вредности за доказивање идентичности код крвних трагова. Сваки криминалиста чиновник зна, како се често налазе отисци прстију у просторијама, где се десила повреда или извршено убиство; сви ми видели смо много таквих отисака и у половини свих криминалних парница, за које чујемо, спомињу се крвави отисци прстију, ма да учинилац никад није била намера, да се крију упрља. Али што се то дешава, сасвим је појмљиво. Ми знамо из причања о многим злочинима, шта више из признања злочинаца, да су они пред извршење злочина замишљали, да ће убиство извршити много лакше, но што је у стварн било кад су га извршивали. Они су вероватно мислили да ће бити довољан један убод или удар, па да се жртва убије. Сад било то, да је удар у узбуђењу био сдаб, било то, да исти није способан, да живот одмах угаси, жртва је била кадра, и ако смртно погођена, да остане побна по учиниоца: да иче, да бежи, да се брани. Тако постаје оне грозне борбе, чије се појединости виде на столу за секцирање и по којима се види да је убица, који је можда намеравао, да своју жртву једним једним ударом обори, исту ударао и убијао, пошто је она већ одавно била мртва. У овакној прилици је готово немогућно да учинилац не умрља своју руку и да крвавом руком не ухвати за жртву, какво оружје и друге предмете. А и непосредно иза дела дешава се доста пута, да учинилац приликом тражења скупоценх предмета или кад пипа по помрчини, отвара и затвара врата и прозоре, хвата за судове, а то је приликом прања руку и т. д., оставља на сваковрсним предметима отиске своје руке или појединих прстију или делова прстију. У прилог томе иде још и то, што је при веома подесна за произвођење доста чистих и јасних отисака, пошто је густа и брзо се разнесе по тоцлој руци.

И ако сад можемо објаснити што се тако сразмерно често налазе тамни отисци, ипак се морамо чудити, што тако значајна па ипак тако блиска идеја Дугласа Гелтона није раније употребљена. Али да би се одселе коме што боље користили, у даном случају морају се такви трагови потражити и пацртати на месту где је дело извршено. Тражење таквих трагова најтеже је у овом правцу, пошто су они већином ситни, састоје се из финих линија, и према томе врло их је тешко видети, куд и камо теже него ситне крвне капље, а за тим и због тога, што су ти отисци обично по скривеним местима. До душе такви отисци су без вредности ће као трагови у опште — за потребни циљ, ако су прсти обрисани о нешто или притиснути на места с равном површином, дакле на хладне, платно, нередисано дрво, неравне метале, на места обрасла длаком или косом и т. д. Јасни и употребљиви отисци наћи ће се већином: на глатким, длаком необраслим деловима тела убијеног (на челу, образима, ћели, длановима и мишицама и т. д.) Такви отисци могу се, по моме мишљењу, очувати само, ако лекар дотично место коже брижљиво препарира и ако се иследник побрине, да се отисак добро фотографише пре но што се кожа услед сушења набора. (Папиларне линије морају се фотографисати тако, да светлост буде јака са страна објекта). За тим такви отисци налазе се на употребљеним оруђима, к. пр. на држали од сикире, на дршци од ножа и т. д. По том на глатком дрвету, дакле на намештају, на металним плочама, стакленим окнима и т. д.

Нарочиту пажњу ваља обратити на извесна места на намештају, на доње делове даске од стола, на оџове, на она места где се оне извлаче, за тим на хартије, које је учинилац узимао у руку кад је тражио новаца и т. д.; исто тако важни су ноћњаници, књиге, у којима је могло бити штогод, што би учиниоца занимало. Кад се такви трагови нађу и опишу, тада је пре свега потребно, да лекар констатује, од кога је то дела човечије тела. У већини случајева то се не може познати без огледа и тачних студија; али понеки пут може се одмах одредити и рећи: овај отисак је од четвпи прста леве руке, од палца десне руке, од леве ноге и т. д. Кад се то може рећи, онда је много посла уштеђено, јер прво што ће се радити, то је, да се констатује, да ли отисци нису можда од убијеног. Он је могао, пошто је био повређен, ухватити се за рану а за тим за неки предмет, па чак и за сопствено тело. Многи од нас имали су пралике толико пута да нађу под убијеног подобар чуперак косе, коју је он сам себи ишчупао у забуни или пошто му је већ била мркнула свест, те тако се може десити то, да је он могао сопственом руком ухватити чврсто своје тело и тако начинити отисак. Свима нама познато је од колике је важности, да се ово констатује, али ја бу ту околност још више да осветлим једним криминалним случајем, о коме се у своје време много говорило. (Наставиће се).

РЕЛИГИОЗНО ЛУДИЛО

Језовито недело, која је ту скоро извршено у једном холандском селу, где су сељани покушавали у заблуди да из једног њиховог сугрђанина *истерају ђавола*, изазвало је општу пажњу на ова мистичка стања узбуђености опште која, се крсте именом *Религиозног лудила*. Покушавало се, да се такви појави и његове последице сматрају као извин јаке религиозности; у стварн пак, ти су појави код појединаца последице њихове душевне растројености. А та растројеност почиње онда кад се човек одваја од света и улубљује у студију религиозних списа, при чему се виђају надземаљски појави и чују навесни *мађчански* гласови. Тада човека и нехотице спопада извесна врста лудила, јер замишља да га ђаволи гоне...

И ако је данас религиозно лудило у Јевроии врло ретко, у ранија времена било је напротив врло често. Не подлежи више никаквој сумњи, да су некадашња мучеиица и свеци, који су живели по пустињама и завлачили се у пећине, или прежівели век на каквом дрвету, патили од религиозног лудила. Нарочито је епидемично било религиозно лудило у средини XIII. века у периоди хаџилука, када је стотинама хаџија полунагих, путовало и пресецало Италију, Рајнске земље, Баварску и Чешку, који су, певајући прикене песме шибали се, док им кри из рана не би потекла. У XV. и XVI. веку религиозно лудило појавило се по женским манастирима у Француској, где су калуђерице разним молитвама и испосництвом гледале да изгоне ђавола из себе.

Али најбесније владало је религиозно лудило на концу XVII. века у Лангедоку међ Калвинима. Од свима местима појавиле се пророци и пророчице, међу којима је било седмо и осмогодишњих дечака, који су сви волико их је било прорицали скоро пропаст света. Певали су псалме, преклиналн небо, за милост и дражили масу, која је тако опијена била, да се голим рукама борила с француским оружаним трупама и — побеђивала.

И у доцнијем времену често су се дешавали случајеви овог епидемичног лудила али ипак не бејаху тако јаки, као у раније доба. Ну појединн случајеви и доцније биле су често и грозније од раније. Тако је године 1805 лудачко дело мле-

тачког обућара *Матјеа Ловага* изазвало општу узбуђеност. Он је у своме стану направио велики крст од дрвета, који је закуцао на прозор. На дну крста метнуо је једну плочицу да би могао стајати. Затим је се скинуо и онако го, само што је једну беду мараму пребацио преко трбуха, сам се десном руком закуцао за крст. Свет је долазио и гледао га, али никакав гласак јаука и бола не пређе преко његових усана. Кад су га скинули и однели у болницу, изјавио је, да је тим својеољним разапињањем на крст послушао само глас Божји. Том приликом не хте ништа окусити и само је се молио богу. Доцније га натераше да узме мало хране, али после три дана одби и то, те на послетку мораде подлећи и умрети од глади.

Ужасније је овај случај, који се године 1823 десио у сеоцету Вилд-зипшуху код Цириха. Тада је у јужној и Немачкој и Швајцарској владао сепаратистички покрет, и свако је село и место имало мале кружиће, где су се сељани скупљали и мењали мисли, и на послетку подлегали мистичком заносу. Једног тавав кружић беше основала и најмлађа кћи једног имућног сељака Јохана Петра, која се звала Маргарита. Једног мартовског дана сакупи она чланове овога кружића и изјави им, да је прошле ноћи имала једно „откровење", које се састојало у томе да позове све на борбу противу ђавола, да се овај више с Христом не бори. Сељаци се одазваше позиву и наоружаше се секирама бодама, и косама. Тада им девојка рече, да је сначајан час дошао, када ће мора потећи ради спаса целог човечанства. На онда их прво напуђа на старије сестре, које бесна гомила помлати и онда их наговори, да и њу убију, т. ј. да на ње „истерају ђавола"... Она је самртне муке са свим мирно сносила, а све у „већу славу божју". С немачког **L.**

АНАРХИЗАМ

— са једног предавања проф. **Д-р Бернацика***) —

Анархизам је, краће прецизирано, програм једне странке, која се упоредо са Социјал-Демократијом бори против постојећег реда. На ипак Анархизам није произишао из социјалне борбе. И смешно је, и жалосно је у исти мах, што образовани пругови, противници и пријатељи — као и Џон Хенри Макај у своме роману „Анархисте" — тврде, да су тек деветнаести век, тек Прудон и Штирнер, створили Анархизам. Историја Анархизма исто је толико стара као и историја човечанства.

Остављајући на страну економске тенденције, разликују се социјалне тежње XIX века од ранијих векова тиме, што етичко право данашње државе у опште негирају. Модерне странке сматрају државу чак као неправедну и неморалну институцију. То, као и њихово држање према религији и браку једне су тачке, у којима су програми Социјал Демократа и Анархиста слични; иначе су у свему њихове теорије дијаметрално противне. Докле Социјалисте верују и мисле, да се постојећи ред и поредак може заменити другим и бољим, — Анархисте то порицу. Већ је Ласал рекао: „Стецте моћ у државни[ц] Новија Социјал-Демократија хоће државу да замени другим, што она назива „слободним друштвом". Али ко боље размисли о овом, видеће, да то „слободно друштво" није ништа друго до наша држава са модификацијама општих облика, и замењена већим делом компетенција — само управним општинама — и променом државне компетентности, која ће делом већа а делом мања но данас бити. Морала би се општа принуда рада увести, тако, да би се могло рећи: „Једнакост је слободу прогутала." Разлога за то, да ће друштво заиста бити „слободно" налазе само у томе, да ће се за време Комунизма свако добровољно потчинити новом поретку. Анархисте одбацују сваку државну форму: и монархију и демократију и комунизам, јер негирају право већине, које је и у монархији и у демократији као и у комунизму обавезно. Удуживање људи са жељом рада нагледа до душе добро и као оно што се може желети, али би се ипак морало оставити сваком слободан улазак и излазак из те заједнице. Код Социјал-Демократа „слободно друштво" само је добро срачуната, мегловита и тамна фирма, али код Анархиста права збиља.

Веома је тешко психолошке мотиве анархистичких идеја објаснити и њихово становиште према њима прецизирати. Тешкоћа је опога задатка у томе, што саме Анархисте нису увек начисто са својим циљевима — готово се сви разликују; само у мотивима потпуно се слажу. Сви стоје на становишту да се свака владавина састоји у експлоатацији побеђених. То није ништа ново. Пре двадесет и три века већ је *Платон* дизао свој глас противу сличне науке софиста и из тог се времена датирају најоштрији дијалози. По нашем уверењу држава је организација народа ради остварења његових заједничких интереса. То гледиште почива на науци *Платоновој* и *Аристотеловој*. Но њима нагледа примена принуде само тада оправдана, ако она не служи егоистичким циљевима већ јавном добру. И *Платон* и *Аристотел* нису се могли отети а да не падну у погрешку и признаду принуду ма у којој форми као оправдану. На и данас се највеће државе деспотски владају. Али кад држава служи заједничким интересима, како се онда објашњава експлоатација? Данас се под експлоатацијом са свим друго нешто разуме него у ранијим епохама. Мера онога, што се под експлоатацијом разуме свакада је различна према различитим верским, етичким и културним погледима. Све докле је варварство владало, ропство као и проституција није била експлоатација већ само мисао. „Ропство је спасење Старога Века", вели се. Роб је спасавао живот — ропством. Што Социологија и социјалистична наука означава ропство као експлоатацију, бесмислено је. То исто важи и за средњу државу средњега века. Либералне идеје заступале су слободу економног саобраћаја. На ипак у интересу на зајам, у кирији за стан, у женским и дечијим радовима и т. д. налазимо слабије врсте експлоатације. Држава, која своје циљеве не модификује, изазива револуцију. У таквим револуцијама долази државна идеја до остварења. Друкчији погледи о овоме само су субјективне обмане оних, који прошлост узимају за мерило садашњости, а садашњост за мерило будућности... Ето тако у томе току идеја крећу се и боре Социјалисте и Анархисте противу социјалног поретка.

Руски нихилист *Нечајев* одобравао је злочин, само да би њиме у изазвао. „Пропаганда дела" почива на остварењу анархистичких идеја, које су поменуте са прастарим грчким софизмима, који егоизам узимају за једини мотив човејег дељења. *Штирнер* је набацио формулу: „Тек је Нечовек прави човек". *Кропоткин* и *Мост* трудили су се да тога „Нечовека" подигну на висину „Човека". И *Фридрих Ниче* близак је овим идејама; његов „Надчовек" врло је сличан Штирнеровом „Нечовеку"; његов „надчовек" стоји „с оне стране добра и зла", он сме све — што може, тако да овај морал није ништа друго до негација свакога морала. Ове идеје поменуте су *Дарвиновом* науком о борби за опстанак о победи јачег над слабијим, база су социјал-револуционарне странке.

Друга група идеја, која је довела до Анархизма објашњава се према психолошким мотивима: 1., алтруистичким осећајем, 2., аскетско-егоистичким мотивом, и 3., доктринарно-политичким мотивом. Први, алтруистички осећај, противан је принуди, јер се *принуда* не може без зла замислити. Да ли је она праведна или неправедна, на свако начин у нама изазива саучешће и та је идеја вод песника почевши од Софокла па до Ибсена и Толстоја била предмет обраде. Хистеричке природе („Бенције Осењаја" — како их Ломброзо назива) доводе такви осећаји до злочина. — Аскетски мотив налази се у оном правилу Св. Писма, да се правда остави на милост неба. Тај исти мотив заступљен је у Будистичкој науци као и код Џинчара и Стојичара. И Космополитизам почива на идејама о човечанском милосрђу и љубави. — Трећи мотив, доктринарно-политички, види се код мислилаца, који не стоје на становишту патријархалних или патриморијалних идеја и теже некој заједници колективистичкој и анархистичној; тежани за неком „universitas" и „societas" у којој би сваки добровољно слушао државу. У ову групу долазе и снови о доласку Месије, о римском светском царству — imperium mundi. Хришћанство је у почетку — нарочито према варварским државама негирало државну власт; и тек је св. Павле проклamовао: „Свака је власт од Бога" — и на тај начин помирио идеју о држави са Хришћанством. Привени оци означавају као и модерни Анархисти државу као „дело и оруђе греха и ђавола"...

---

*) Пред професорским колегијумом правног факултета на бечком универзитету и огромним аудиторијумом слушалаца и својих ђака држао је ту скоро професор државног права Д-р Бернацик интересантно предавање о анархизму са гледишта науке које ми овде у целости доносимо. *Уред.*

И Платон и *Русо* у своме Contrat-social имају извесне принципе који данас служе као принципи Анархизма. *Фихте* је код Немаца био други Русо, и из његових списа човек мора доћи до закључка, да „право јачега" није ништа друго до гло-рификован злочин.

Ограничити слободу индивидуа немогуће је. Али ко ће означити базу њихове слободе? Право. А извршити? Држава. Држава пак, која се само ослања на своју власт и страх од ње, не може се одржати; добровољно потчињавање остаје и данас још — као и у време Аристотелово — циљ државника.

Анархизам је могућан и то нико не може порећи; и данас има народа који живе под тим принципима, али само донле?

Наука нма за циљ, да из прошлости извлачи норме за будућност. Бацимо само један поглед на прошлост и ми ћемо видети, да је успех у сваком послу био само онда, ако је и држава учествовала... Не варајмо се анархистичким фразама у поезији и прози и држимо се чврсто принципа, до којих је само наука дошла, да је спас човечанства једино и само у добро организованим државама.

ТАЈНА МОРА

— С РУСКОГ —

На тихом океану била је чудна тропска ноћ. Небо је осуто звездама, које су се огледале у бескрајној површини воде. Дувао је тихи ветрић, који је био таман довољан да се наш „Делфин" може полако у напред крстари. Путници се беху искупили на палуби да уживају у природи, којој нема равне.

Недалеко у страну од мене, стајао је пар заљубљених — Едмунд Нелисје и Леонора Валтер — и дивили су се мору и небу.

— Како не личи јужно небо на наше европско, — примети Леонора после кратког ћутања. — Једна познајем моје најмилије звезде. „Јужни крст" се врло добро види — погледајте, како је леп, но друга сазвежђа не видим. „Велика медведица" је нпчегова, а „мала" се готово и не види.

У то време, у њихов се разговор умеша један од путника, по имену Адолф Фелнер, који је чуо само последње речи из њихова разговора.

— Њиј могуће, ви сте видели медведа, m-lle Валтер? — упита он.

— Дабогме, видела сам и мајмуна такође, — одговори она најдобродушнијим тоном.

Ми се сви насмејасмо, а Фелнер начини глуну гримасу, бесмислено се насмени, и хтеде нешто врло оштро да каже, на се предомисли.

Ја сам лежао испруживши се на палуби 5-6 корака од места на коме су заљубљени стајали, не ради тога да прислушкујем, већ просто за то, што сам дошао ту раније но они и наместио сам се тако згодно, да нисам имао вољу да се мрдам одатле. Тек што сам почео да се опорављам после тешке болести, од које сам патио много година, и био сам леп, к'о и сваки који оздравља. Лежећи на палуби ја сам с насладом пушио цигару и гледао на звезде.

Тако сам пролежао читав сат у слатком полудремежу, кад од једном чух звук, сличан удаљеном звонењу звона. Ја се придигох и с дивљењем се обазрех.

— Чусте ли? — упитах ја — као да звони.

— Без сумње звоне, — одговори Леонора. — Ја сам баш сад говорила о томе Едмонду, али он не верује...

— Лакше! — рекох ја, чувши руком знак ћутања, и у том моменту настуни потпуна тишина.

У даљини чуо се звук звона, тихо но јасно. Од тог тренутка ми смо ћутали не дишући, звон се чуо одмерно, свечано, као да звони патник који изнемогава, или као да су вали, морски вали сами били покретач тога.

— Ми мора да смо близу обале, — рекох ја.

— Не, одговори капетан, најближе оштро удаљено је сада од нас на 600 миља, и у сваком случају звон се не чује отуда.

— На шта је онда то? упита неколико људи од једном.

— Звон се чује отуда, рече m-lle Валтер показујући руком у правцу на екватору.

— На крају крајева, сигурно, — звоне на палуби неког брода рекох ја.

— Ко то зна, рече капетан, замишљено одмахнувши главом.

— На шта онда може бити друго? упита m-lle Валтер. У продужењу неколико тренутака, одговор на то питање не дође. Међутим звон се чу све ближе и ближе и г. Адолф Фелнер, који је био заспао, пробуди се и поче зевати и тегљити се.

— А-а! — отеже он, — а ја сам мислио да звоне на вечеру...

Он је од једном умукао у смућењу приметивши, да ми сви гледамо преко ограде са напрегнутом пажњом.

— Како је ћано тамо? — упита он.

— Звоне на страшни суд, — викну му са крме Бекстер Боб, темељан, загорео матрос, Енглез.

— Причајте — примети капетан, — али звон се приближава, и то врло брзо: чујете ли како је јак?

Заиста, звон се чу с југа, сваког минута све јаче и ближе. Капетан узе свој ноћни доглед, и дуго је гледао у том правцу одакле се чу звон, затим спусти доглед и рече:

— Ја могу само да разликујем некакан таман предмет, који се спушта и подиже заједно с валима, и више ништа.

— Бекстер Бобе, твоје су очи најбоље: погледај нећеш ли ти разабрати нешто?

Боб је предао крму другоме матросу, пришао капетану, узео од њега доглед, шагао се преко ограде, и гледајте дуго дуго, не говорећи ни речи, и као да није смео да дахне. Ми смо га сви окружили, и с нестрпљењем очекивасмо, шта ће он рећи.

На послетку, он дубоко уздахну и спусти доглед.

— Нека ме растоне као китово сало, — рече он, — ако ово није сам стари Дева-Џон, који плови к нама својом персоном...

Они од нас, који су успели да се познаду са матроским језиком, одмах су појмили да је он под тим разумевао самога сатану.

— На кога он личи? — упита неколико њих.

— Нека ме обесе, ако сам у стању да га опишем! Он нема ни одељења за крму, ни...

При овим речима он поново метну доглед на очи и продужи:

— Ни једрила, ничега, апсолутно ничега!...

— Али шпак нечега мора бити!

— К-е, разуме се, е-е... Нешто мора бити, ако сте ви е-е, уопште нешто видели, — отеже г. Адолф Фелнер.

— Ниje могуће да ти чак ни једрила не видиш? — упита капетан.

— Ни трага, капетане, чак ни места, где би могло бити једро... Чекајте!... Сад га добро видим... Он нема ничега, ама баш ничега. Он личи на велику неагрању кулу. Чекајте! Сад видим и звоно. Оно виси на врху катарке и љуља се тамо и амо заједно са трупом.

— Зар на палуби никога не видиш?

— На једну мачку ни живу ни мртву!

— Управите лађу на ту комендију! викну капетан крмашоју и овај послуша; ми се брзо приближимо тајанственом броду, на који су били управљени сви погледи.

Многи од путника беч почеше исказивати своју бојазан, говорећи, да по њиховом мњењу ту има нешто „нечисто". Капетан их је са досадом слушао и напослетку рече:

— Немојте млатити празну сламу! Мора бити да већ уобрашавате, да је то заиста сам сатана — и са читавом гомилом потчињених му ђавола иде са товаром сумпора у пакао! Причекајте једно $^1/_2$ сахата, и ви ћете дознати у чему је ствар. Ја сам намеран да прегледам тај брод, на ма био он „волшебни брод" или чак адмиралски брод његове мрачности.

И за доказ тога, да он не говори не шалећи се, одмах издаде наређбу да се спусти чамац. Сила је већ чудноватп брод био на видику свима. Он је лично на стари, несрпетан лађни труп, са једном катарком на стени. На врху њеном висило је звоно, које је звонило сваки пут чим су га вали покрепули.

Пре но што смо успели да свршемо наш брод, ми смо већ прешли прилично растојање поред тајанствене лађе, тако да кад смо се ми, напослетку, заустављи, између нас и њега било је око 1000 метара растојања, и лађа се једва видела.

Чамац су спустили, и капетан, узевши са собом неколико матроза, завеслао је загонетној лађи. Ја сам га молио за допуст да и ја пођем с њиме, но он не пристаде говорећи, да је мени, као човеку, који се тек опоравља, потребно чување.

Спољашност и претање чудноватог брода били су тако необични, да нас је све и нехотице било страх, за оне, који су к њему отиловили. Нагнувши се преко ограде, ми смо мотрили за нашим чамцем тим пажљивије што је он ближе приласило на предмету, који нас је занимао.

На полетку нејасне црте обојих слиле се уједно.

Неколико минута владала је мучна тишина; од једном се чу неко дивље урлање, а за тим се разлеже пуцањ и напосле клетва страшан, раздирући душу узвик... Све се то продужавало само једно мгновење, но у том моменту сва је крв застала у нашим жилама... Кроз један минут ми смо видели, да наш чамац на свима веслима лети натраг ка броду. Кад се он већ приближио, ми смо приметили да на њему нема капетана.

Бекстер-Боб је јурнуо напред и показујући несницу мрзовољна, викнуо:

— Где! Планљивци! Где вам је капетан?

— Њега је ђаво однео!

Ма како да је могао изгледати смешан такав одговор у другој прилици, он је био дат савршено озбиљно, преплашена лица матроза доказивала су то потпуно. На наша неодступна питања они су одговорили да у оном минуту, када је чамац доплован до лађе, у њој се зачуо потмуо звук, тако злослутан и ванприродан, да се ни један од матроза није смео усудити да изађе на лађу. Тада је капетан пошао сам; успузавши се на ограду он је скинао на палубу и спустио се унутра. Чим је ишчезао с наших очију, зачу се опет онај исти звук, само јаче, затим пуцањ, очајнички узвик — и све је умукло. Са ужасом они су неколико пута покушавали звати капетана, и не добивши од њега одговора, покрили су да отплове од проклете лађе.

— Жестоки сте ми ви јунаци! Оставили свог капетана у опасности. Ви сте бабе а не матроси! заурла Бекстер-Боб, забораваљајући у својој јарости, да је у броју оних, којима је говорио, био и старији официр. Ја овога часа идем на стару лађетину и ако се другачије не будем могао да поравнам са Ђаволом, који је тамо засео, ја ћу му подбацити буренце барута и дићи га у ваздух.

— Боб је у праву, и ако се мајчице заборавно у лутини, рече старији официр. Ја никако нисам хтео да остављам капетана у опасности, но људи су толико били уплашени, да сам тана у опасности, но људи су толико били уплашени, да сам сматрао за боље да се вратим, и да узмем друге сарадне; ја сматрао за боље да се вратим, и да узмем друге сарадне, ја сматрао за боље да се вратим, и да узмем друге сарадне.

Но добровољаца, који би хтели ићи опет на лађу међу матрозима не беше; место њих понудили су своје услуге старијем официру неки од путника, у том броју, Пелисје и ја. Чамац је официру неки од путника, у том броју, Пелисје и ја. Чамац је официру неки од путника, у том броју, Пелисје и ја. Чамац је опет одвоји од лађе и брзо се приближи броду који је тако чудноватим начином изазвао наше интересовање.

Пелисје је узео собом, осем револвера и свој мали талијански кинжал (нож изоштрен с обе стране. Превод.) наоштрен као бријач.

— Ко зна с ким ћемо ми тамо имати посла, рече он, показујући ја мени за време пожње: — може ми потребати.

Доцнавши до лађе, ми смо се међу собом посаветовали и решили, да четворо, који су били на веслима, старији официр и ја, останемо у чамцу, а Бекстер Боб и Пелисје да пођу у реконоцирање. Пелисје пође напред са пиштољем у једној а ђекером у другој руци. Боб је пошао за њим са великим ножем. Скоро читав минут беше све тихо, за тим јасно чух како Пелисје узвикну: „Ох, Господе!“ За тим се зачу жалосно урлање, чуше се неколико пуцњева, и опет све умукну. Кроз трепут Пелисје и Боб искочише изнутра, од главе до ногу обливени крвљу, и викнуше:

— Ходите амо, сад већ нема опасности!

Ми јурнусмо на палубу: ја потрчах унутра и завирих у кајуту. О, милостиво небо! Каква ми слика изађе пред очи.

При бледој светлости месечара ја видех упаканжено тело капетаново са откинутом главом и руком. Поред њега надисадине отроман краљевски тигар.

Пелисје и Бос испричаше нам следеће: Кад су они ушли у кајуту, испочетка не приметише ништа, осим исеканог трупа у кајуту, испочетка не приметише ништа, осим исеканог трупа у кајуту, испочетка не приметише ништа, осим исеканог трупа капетановог. Одједном потмуло рикање напомену им о блиској опасности, и Пелисје, обрнувши се, први примети тигра, који се већ беше скупио, да скочи на њега. Истог момента он баци ђекер и опали на звера из револвера. Рањени тигар једним скоком нађе се на Пелисје-у, но овај не губећи присуство духа извуче кинжал и неколико пута га гурну зверу у ребра. Један је ударац погодио право у срце, а Боб му је у исто време разбио главу ударцем пожа. Чудовишна животиња је издахнула, не успевши да учини већу несрећу.

Извукавши звера на палубу и спустивши га у чамац, ми смо почели да прегледамо лађу. На поду кајуте валзале су се људске кости и парчад одела, из чега смо извели закључак, да је у кајути живело њих двоје: човек и женска, и да су били растргнути гладним тигром. На врату тигровом била је гвоздена алка, о којој је висио гвоздени ланац; ланац и алка у њошку показивали су, да је тигар био прикован за зид, но вероватно откинуо се, побесневши од глади. Ланац је био врло слаб, и лако се могло видети, да је онај, који је везао за њу звера, предвидео да се он на њему неће задржати. На обручу у зиду, на коме је он био прикован, изрезано је било неколико речи на индијском језику. Наш Шкипер, који је познат са источним језицима, превео нам је тај натпис следећим речима:

„Ја сам напао то, што сам тражио — освету!“

Спустивши пажљиво у чамац остатке капетана, ми смо пловили назад к нашем броду, но претходно смо пробили у дну загонетне лађе неколико отвора. Тек што смо стигли да се одмакнемо на мало растојање, кад је лађа већ почела да тоне и наскоро је ишчезала под водом. Сутра дан ми смо спустили нашег капетана у водени гроб. А страшну историју тајанствене лађе ми никада нисмо могли дознати; она је остала за нас до вена неразрешеном тајном мора.

П. М. Р.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (85)

Раскољников устане и узме капу. И Порфирије Петровић устане.

— Хоћете да шетате? Вече ће бити лепо, само кад не би било непогоде. Него, у осталом, и боље да се мало освежи...

И он узме своју капу.

и тако, читао заиео се, знате, тако, да је, ни тамо ни амо, него дохвати циглу на се потегне њоме на старешину, премда му овај није ништа учинио. А како се и потегао: нарочито се одмакао за читав аршин, да не би нанео какву озледу! На сва зна се шта чека затвореника, који с оружјем насрне на старешину: „прима, данле, страдаше.“ На зато, ево, ја сад и сумњичим да ли Миколка неће и сам да „прими страдање,“ или тако што. То ја знам поуздано, чак и по фактима. Тек ни сам он не зна шта ја знам. Шта, не допуштате, шта ли, да из таког света могу казанити људи фантастични? Махом бан. Сад је старац опет почео дејствовати, нарочито после оне замке доласи на ум. Али, уосталом, казаће он мени и сам све, доћи ће да каже. Ви мислите да ће се одржати? Причекајте, оменаће, попустиће! С часа на час ја очекујем да дође да се одрекне онога што је казао. Заволео сам тога Миколку, и нелеђујем га до краја. Него како ви мислите! Хе-хе! на неке тачке одговарао је врло лепо, сасвим складно, очевидно је био, да је добио потребна обавештења, вешто се припремио; е, али у другим тачкама се магуби и заиаде просто као у брлу, па баш тачкама се магуби и заиаде просто као у брлу, па баш ништа не каже, и не зна! Не, бићушка, Родјоне Романићу, нема ту Миколке! То је стварно фантастична, мрачна, отвар свакако, то је случај нашег времена, када се помутило осеавременa, то је случај нашег времена, када се помутило осећање, срце човечје; када се цитује фраза, да кри „освежава;“ када се сав живот проведе у комоерту. Ту су књижевни снови када се сав живот проведе у комоерту. Ту су књижевни снови и маште, ту је теоријски раадражено срце; ту је очевидна одлучност на први корак, али одлучност особите врсте. — одлучи се, на као с висине да је пао, па и на злочин као да није својим ногама дошао. Врата је за собом заборавно да затвори, а убио је двоје, убио је по теорији. Убио је, а није умео ни новце да узме, а што је успео да узме одмео је и метнуо под камен. Мало му је било што је муке поднео, док је за вратима стајао, а код врата опамо се ломили, и звони у звонце, — не, он се после сећа тога звонцета, у празну стану, у полубуњилу, иде да се опомене на то звонце, требало му је да опет осети ону језу у хладноћу у дељима... Е па, то је, рецимо, у болести, него ено шта још: убио је, а сматра себе за поштена човека, превише ђуде, иде као бледи анђео, — не, та какав Миколка, голубићу Родјоне Романићу, нема ту Миколке, није он!

— Ви, Порфирије Петровић, молим вас, немојте увртети себи у главу, као да сам, се ја пред нама исповедио, — рече

Раскољников суровом сталношћу. — Ви сте необични, и ја сам само на радозналости слушао шта говорите... Али ја вам се нисам исповедао... Упамтите то.

— Е на већ знам, запамтићу, — где само, чак зебе. Будите спокојни, голубићу, биће по вашој вољи. Прошетајте мало; тек сувише много се не може шетати. За сваки случај имам ја још једну молбицу, на вас, дода спуштивши глас, — потуљаница, али важна је: хоћу рећи., ако за сваки случај (у што ја, у осталом, не верујем и држим да сте за то сасвим неспособни); ако ви вам случајно, — ну, тако, за сваки случај, — дошла воља у оних четрдесет-педесет часова, да некако ствар скратите другојаче, на неки фантастичан начин, — да дигнете руку на се (претпоставка бесмислена, али већ ви ми је опростите), — то, оставите кратак али тачан запис. Тако, два редића, само два мала редића, спомените и камен; биће тако племенитије. Е, до виђења... Желим лених, добрих мисли, добрих намера и почетака!

Порфирије изиђе као погнувши се и као избегавајући да на Раскољникова гледа. Раскољников пређе прозору и с нестрпљењем нестрпљивошћу чекаше да он, но прорачуну времена, изиђе на улицу, и да подаље одмакне. Затим брзо и сам изиђе из собе.

III.

Хитао је Свидригајлову. Чему се могао надати од њега ни сам није знао. Али у томе човеку се крила нека моћ над њим. Је ли се једном позвао, више се већ није могао да умири, а сад је, уз то, дошло и време.

Путем га једно питање особито мучило: је ли Свидригајлов био код Порфирија?

Колико је он могао судити, и нашто би се завело, — није био! Промисли се још, присети се свега из посете Порфиријеве, и закључи: не, није био, доиста, није био!

Али ако још није био, то да ли ће њи или не?

Сад му се пак чини да неће. Зашто? Не би то могао објаснити, али и кад би могао, не би сад о томе лупао главу. Све га је то мучило, и у исто доба њему као да није било до тога. Чудноватo, можда нико не би томе веровао, али о својој садашњој неодложеној судбини некако се слабо, расејано бринуо. Њега је мучило нешто друго, много важније, необично, завредно, — баш о њему самоме, не о ком другом, али нешто друго, нешто главно. Уз то још осећао је неодређену моралну замореност, премда је разум његов тога јутра радно боље него за свих оних потоњих дана.

А да ли је и вредело сад, после свега што је било, стазати се о победи над свима тим новим мизерним тегобама? Вреди ли, на пример, потрудити се интригом да Свидригајлов не оде до Порфирија; проучавати, разабрати, губити време на некаком Свидригајлову!

О, како му је све то досадно!

На шпак је хитао Свидригајлову; и да ли већ не очекује од њега штогод *ново*, упућа, наслаја? Да се и за сламку хвата! Да ли их судба, или инстинкат какви удружује? Можда је то само била замореност, очајање; можда ту не треба Свидригајлов, него неко други, а Свидригајлов се тек ту дотурио? Соња? А и зашто би сад ишао Соњи? Онет да моли њене сузе? А и страшна му је биша Соња. Соња је представљала собом неумољиви нагомор, непромењиву одлуку. Ту је пан њен пут, или његов. Нарочито у овај мах није био у стању да је види. Не, зар није боље испитати Свидригајлова: шта је то? Није могао а да у себи не призна, да је он доиста онај, који му је и одавно био некако потребан.

Али, при свем том, чега заједничког између њих може да има? Шта више ни злочинство не би у њих могло бити подједнако. Тај човек, уз то, био је још и врло непријатан, очевидно необично покварен, сваколико лукав и обмањив, можда врло зао. О њему се пропосе такви гласови. Истина, он се заузимао за дечу Катарине Ивановне, али ко зна рашта, и шта то значи? Тај човек нечиго има неке намере и планове.

Још једна мисао му се неприкидно појављивала за тих дана и веома га узнемиравала, ма да се старао да је отклони, тако му је тешка била: Мислио је поневкад: Свидригајлов се једнако прама оно њега, па и сад; Свидригајлов је докучио његову тајну; Свидригајлов измишље неку намисао противу Дуње. А ако је има и сад? Готово лоуздано може казати да је има. А ако сад, пошто је сазнао за његову тајну и на тај начин добио је над њим власт, усхтеде је употребити као оружје против Дуње?

Та мисао, поневкад, на и у сну, мучила га, али још у прилике појављивала му се тако јасно као и сад, кад је пшао Свидригајлову. И сама та мисао доводила га у мучну дутњу. Прво и прво, онда ће се све изменити, па и у његову сопствену положају: ваља дакле с места Дуњечина открати тајну. Ваља, можда, и самог себе предати, да би Дуњу сачувати од каквог несмотрена корака. Писмо? Јутрос је Дуња добила неканко писмо! Од кога ва Петрограда она може да добије писмо? (Осим зар од Лужина?) Истина, Разумихин тамо бди и чува; али Разумихин ништа не зна. Можда ваља и Разумихину открити тајну. Раскољников помисли на то с мрзошћу.

У сваком случају треба што је могућно видети Свидригајлова, завршн он одсудно у себи. Хвала Богу, ту нису потребне поједпности толико, колико суштина ствари; али ако је само он способан, ако Свидригајлов штогод интригира против Дуње, — то...

Раскољников се толико уморно за све то време, за цео тај месец, да сад није сличпа питања могао ни да реши друкче осим једним решењем: „онда ћу га убити", помишља он у хладном очајању. Тешко осећање притесло га; заустави се на сред улице и осврпуше се: којим путем иде и куда је пошао? Био је на —ском проспекту, тридесет или четрдесет корака од Сенске, коју је прошао. Сва други спрат куће на лево био је заузет пивницом. Сви прозори беху отворени широм; пивнице, судећи по шкгурама које се кретаху крај прозора, била је пренуна. У сали се орила песма, чули се звуци клавнета и виолине, бубњање турског бубња. Чули се женски узвици. Он као хтеде да се врати, не схваћајући с чега се упратио на —ски проспект, кад од једном, поврај једнога од крајњих отворених прозора, опази, за чајним столом с цигаром у зубима, Свидригајлова. То га запрепасти страшно, ужасно. Свидригајлов га посматраше и пратијаше ћутећи, и, што је одмах Раскољникова поразнло, чињаше се као да хтеде устати, да би мало лагано изиђи, докле га нису смотрили. Раскољников се у исти мах учини, као да ни он њега није видео, онако замишљен, постранце, а пастава да га посматра с пада ока. Срце му куцаше узнемирено. Тако и јест: Свидригајлов, очевидно, није желео да га види. Извадио цигару из уста и већ се хтео уклонити; али, подигнувши се и одгурнувши столицу, он, вероватно, нашао опазп, да га Раскољников гледа и прати очима. Намеђу њих се догоди нешто налик на сцену њихног првог виђења код Раскољникова, за време његова спавања. Ниткопски осмејан затитра се на уснама Свидригајлова, и све се више ширише по његову лицу. И један и други знали су, да се виде и да се узајамно посматрају. Напослетку се Свидригајлов гласно засмеја.

— Но, но! Та уђите ако хоћете; ја сам овде! довикне он кроз прозор.

Раскољников уђе у пивницу.

Наће Свидригајлова у врло малој, позадној соби, с једним прозором до велике сале, само за двоструким столића, уз ваку куражног хора певача, пијаху зај трговци, чиновници и сила другог разновсног људства. Однекуда допираше звук од дуњака донти на билијару. На столићу пред Свидригајловом стокаше начета боца шампањског и чаша с вином до пола усутим у њу. У соби беху још један мушкарац с малом ручном оргуљицом, и здрава, румених образа девојка у пругастој сукњи и тиролској капи с пантљикама, невачица, од осамнаест година, и која не осврћући се на хорално певање у другој соби, певаше уз пратњу оргуљана, доста промуклим контралтом, неканку лакејску песму...

— Е, доста! прекиде је Свидригајлов кад Раскољников уђе.

Девојка одмах прекиде и оста у поштованом очекивању. Своју ритмовану песму лакејску певала је такође с неким озбиљним и поштованим одсеком на лицу.

— Ај, Фидиче, чашу! повиче Свидригајлов.

— Ја већу пити вина, рече Раскољников.

— Како хоћете, не велим за вас. Пи, Каћа! Данас ништа више не треба, иди!.

Насне јој пуну чашу вина и спусти жуљкасту новчаницу на сто. Каћа већ више вино одједном, као што пију вино жене. то јест не прекидајући, у двадесет гутљаја, узме новчаницу, пољуби Свидригајлову руку, који јој то веома озбиљно допусти,

на иње из собе, а за њоме потеже и мушкарчић с оргуљом. Обоје су са улице доведени биле амо. Свидригајлов није ни недељу дана живео у Петрограду, а већ је све око њега било као на некој патријархалној пози. Гостионички лакеј Филип био је такође већ „познат", и већ му се умиљавао. Врата за салу затворише се; Свидригајлов је у овој соби био као код своје куће, и проводио је, можда, и по цели дан у њој. Гостионица беше прљава, рабатна, и не баш од средњих.

— Пошао сам вама и тражио сам вас, отпочне Раскољников. — Али заиста сам одједном скренуо на —ски проспект са Сенске! Ја овамо никад не скрећем и не долазим. Скрећем десно од Сенске. А више овуда ни пут вашој кући. Тек што сам свратио, а ето и ви ту! То је необично!

— А што не кажете правце: то је чудо!

— Зато, што је то можда само случај

— Гле, какав је склад у овога света! зацерека се Свидригајлов. — Не признаје, ма овамо би у себи и поверовао чуду! Јер већ и сами кажете „можда" је све само случај. И какви су овде сви плашљивци односно свог сопственог мишљења, ни не можете ни да замислите, Родионе Романићу! Не говорим ја о вама. Ви имате сопствено мишљење и нисте се уплашили да га имате. Тим сте баш и привукли моју радозналост.

— Ничим више?

— Па и то је доста.

Свидригајлов очекивано беше узбуђен, али тек за трунчицу: њима је испио само за пола чаше.

— Мени се чини, да сте ви дошли мени пре, него што сте дознали, да сам ја способан имати то, што ви зовете сопственим мишљењем, примети Раскољников.

— Е, тада је било што друго. Сваки има свој пут. А што се тиче чуда казаћу вам, да сте ви, чини ми се, ова потоња два три дана проспавали. Ја сам вам сам одредио своју гостионицу, па нема ту никаквог чуда што сте правце овамо дошли; ја сам вам сам објасниo куда треба ићи, причао вам о месту где је она гостионица, о времену кад ме можете овде наћи. Сећате ли се?

— Заборавио сам, одговори Раскољников зачуђено.

— Верујем. Два пута сам вам говорио. Упут вам се отпечатио у памети механички. Ви сте и окренули овамо механички, а међутим тачно по упуту, а да ни сами о томе не знате. Ја сам вам и тада рекао, да се не надам е сте ме разумели. Али ви се веома одајете, Родионе Романићу. Још и ово: уверен сам, да у Петрограду има много људи, који вољу говоре сами са собом. Ово је град полуделих. Кад би код нас било науке, то би лекари, правници и филозофи, могли у Петрограду да чине драгоцене испитивања, сваки по својој струци. Ретко где има толико суморних, оштрих и необичних утицаја на човечију душу, као у Петрограду. Што вреде само климатски утицаји! Међутим ово је административни центар целе Русије, и онда његов карактер се мора огледати на свима. Али није сад ствар у томе, него у томе, што сам вас ја већ неколико пута видео пострани. Излазите из куће, а главу још држите право. После двадесет корачаја ви је већ спуштате ниско, руке затурате на леђима. Ви гледате, и, очевидно, већ ништа не видите ни пред собом, ни около себе. Напослетку почнете мицати уснама и разговарати сами собом, при чему понекад ослободите једну руку и декламујете. напослетку се заустављате на сред пута и задуго. То није нимало добро. Може да буде да вас кога од и осим мене опази, а то је већ незгодно. Мени је у самој ствари свеједно, нити ћу вас ја издечати, али ви ме, свакако, разумете?

— А зар ви знате да мене прате? запита Раскољников погледајући га упитно.

— Не, ништа не знам, рече Свидригајлов као задивљен.

— К на онда, оставимо мене на миру, промрмља Раскољников намргођен. (Наставиће се.)

ТРАЖИ СЕ

Ђорђе Урошевић, из Лучана општине дањинске, у срезу драгачевском, има да издржи по судској пресуди пет година полицијског надзора. Али је он отумарао незнано где. Њему је до 30 година, раста средњег, образа округлих, косе смеђе, брњова танких. Начелство окр. рудничког актом бр. 1471 моли све полицијске власти, да Ђорђа потраже и нађена њему подвргну издржању полицијског надзора. УБр. 3781.

Живко Којић или Јошић, родом из Лознице, отишао је од куће пре 24 године и дошао у Београд ради изучавања абаџиског заната, одакле га је после годину дана престало и за њ се ни до данас ништа не зна. Његова га мати Стоја, удова, тражи. По казивању њеном, њему је тада било 13 година. Судећи по изгледу млађег му брата, он је средњег стаса и раван, имаће сад 37 година. Управа града Београда актом бр. 3675 моли полицијске власти, да Живка потраже и о резултату известе Управу.

Јосиф Хавличек, бив. књиговођа штедионице у Чачку, потребан је начелству окр. рудничког, ради предаје извесног решења. Начелство актом бр. 1485 моли све полицијске власти, да Јосифа потраже и јаве начелству где се исти налази. УБр. 4091.

Мангун кобила нађена је у атару општине пожешке. Она је матора 6—8 година, длаке мрко дорастасте, репа подсеченог. Начелство окр. ужичког актом бр. 1525 моли, да полицијске власти потраже сабиру и по проналажењу упуте њему. УБр. 3846.

Мангун кобила, длаке кудасте, матора 15—16 година, на леђима има убој од седла, налази се код Светозара Стаменковића телала из Мајевића општине ртањске у срезу бањском). Ову је кобилу исти Светозар продао у јуну месецу прошле године на пазару у Бољевцу њему непознатом лицу из Крајине, па се исти сад њему поново вратила. Начелство окр. нишког актом бр. 2106 моли полицијске власти да сабиру потраже и нађена упуте начелнику среза бањског с позивом на Бр. 1122. УБр. 3818.

Љубомир Јовановић, бив. подналазорник дувана, потребан је начелству окр. рудничог, за то се начелство актом Бр. 1347 обраћа полицијским властима, да Љубомира потраже и о месту становања њега известе. УБр. 4190.

ПОТЕРА

Сант Рукинин, Циганин из Горње Топонице, у срезу прокупачком, 31 пр. месеца убио је своју жену Румену и побегао незнано куда. Начелство се округа топличког актом бр. 916 обраћа свима полицијским властима и моли их, да Санта потраже и нађена њему спроведу. Убица је омален, дежмекаст. бркова малих — црних и густих, браду брија, длака округлог, усана дебелих, црномањаст, очију црних, косе црне; има му 22—23 године. Био је одевен у чакшире и гуњ од црног стругсукна, на глави чоје а на ногама опанци са дугачким вуненим чарапама. УБр. 3921.

Милосав Симић, из Лапова, среза лепеничког, стар 30 година, средњег стаса, косе црне, образа дугуластих, обрва и очију црних, бркова црних средње величине, одевен у цивилну, радио је код Јована М. Савића овд., посластичара у улици Краља Милана, 7 ов. мес. узео је еспап за 16 динара, ово распродао, на новац задржао и побегао. Управа града Београда актом Бр. 3993 моли полиц. власти да Милосава потраже и с нађеним по закону поступе.

Јован Стевановић, б. слуга Спасоја Јеринића из Клубаћа био је решењем пристав. суда лозничког од 6 јуна пр. год. Бр. 70 стављен под поротни суд у притвор и оков због опасне крађе извршене Јовану Тешићу из Башчалука. Али Јован узвши прилику и побегне из притвора, па се ни до данас није могао пронаћи. Првостепени лозлички суд актом бр. 70 моли све полицијске власти, да побеглог кривца потраже и нађена њему спроведу. Јован је родом из Босне. Њему је 32—33 год., стаса средњег, црномањаст, косе и бркова црних. УБр. 3970.

Раденко Глигорјевић, из Висове потребан је команди IV пука у Пожеги. Па како му се не зна место становања, то начелство окр. ужичког моли све полицијске власти, да Раденка потраже и њему спроведу с позивом на бр. 1134. Њему је 31 година, новисок, црномањаст, бркова црних, кратких. УБр. 2792.

Милунка П. Младеновић, распуштеница, родом из Жагубице, а удата у селу Горњане (среза и округа крајинског), побегла је из службе 22 пр. мес., у којој је била код г. Василија Јанковића, артилер. капетана у Зајечару, а у друштву са својим љубавником **Стојаном Димитријевићем,** капларом 4 чете

57 батаљона XV пешад. пука „Стевана Синђелића“, родом из села Караковића (у срезу темнићском, окр. моравском), који је из команде своје 19 прош. месеца побегао. Приликом бегства Милунка је украла своме господину: пар нових грло рукавица, пар манжетна са дугмадима, половне ципеле и пар чарапа црних, памучне — детиње. Стојан пак украо је од оружја и оружног прибора: један „Нагановв“ револвер, једну кубуру за револвер, гајтан за револвер и 15 бојевих метака, нов мод. 99 г. № 3756, опасач, висак, шињел сури поломан, конопан плав, поломан, пар веша, пар цокула половних, оковратник и капу шајкачу. По сазнању, они су пребегли у Бугарску. Милунки је 22 до 25 година, смеђа, средњег стаса, доста пуна, лепушкаста, очи плаве, образа округлих, пуних а у лицу смеђа. Кад је побегла, била је одевена у плаштој кошули с двема кецељама (с преда и позади), зубури, зачешљана се као девојка и повезује белом марамом. Стојан је средњег стаса, плавог лица, ћосав, очију жутих, носа малог, мале главе, косе смеђе, био је одевен у војничко одело. Начелство окр. тимочког, актом Бр. 1413, моли све власти да Милунку и Стојана потраже и нађене спроведу њему. УБр. 3923.

Драгољуб Милојевић звани **„Загодинче“** познати коцкар и препредени лопов и варалица из врло вешт начин у друштву са Светиславом Петровићем зв. „Љупче Параћинац“ (чију слику у овом броју доносимо) извршио је 9 ов. месеца крађу у новцу (610 динара) Урошу Јовановићу тежаку из Парцана, па су побегли. „Загодиничетову“ смо фотографију први пут нашли у 1898 години (види 24 број, страну 183 „Полицијског Гласника“) којом смо приликом донели и опис овог младог лопова, који много обећава. Он је родом из Загодине. Има му 21—22 године, малог је раста, суволав, приморљист, има велике црне очи и густу црну косу.

Управа града Београда актом Бр. 4283 моли све полицијске власти, да „Загодинче“ и његовог друга „Параћинца“ најживље потраже, на пронађене спроведу њој на надлежни поступак.

Јован Петровић звани **„Шобота“**. У друштву са познатим лоповом и кесаропом **Петром Петковићем** зв. **„Жаоче“**, из Ниша извршили су једну дрску крађу у Београду, на негде у унутрашњост Србије побегли.

Управа града Београда, моли све полицијске власти, да их у кругу своме потраже, па пронађене њој стражарно спроведу.

„Шобота је сад у 22 години. Приморљист је, добро развијен и почупано здрав. Слика је од пре две године (извета је једном у „Пол. Гл.“ 19 бр. на страни 146 1898 г.) али се по њој и сад може познати, те је с тога и износимо. Сем ове слике „Шобота је извет и у једној групи коцкара — кесарона сликаних у Зајечару на вашару (види бр. 13 стр. 103 год. 1899). Он је познат као врло вешт у проучавању лажних пристава и бенаџа, али сад, док траје новаца од покрађе, јамачно неће то упражњавати. „Жаоче“ нема фотографије, јер од кад је почело сликање, није падао у руке београдској полицији.

Славимир — Славко Пантовић, б. трговачки помоћник вод г. Ристе Обрадовића, трг. опд. стављен је, решењем кварта свазамалског под кривичну истрагу и у притвор због поткрадања свога газде. Одмах чим је сазнао, да су му сведочанства похватани и позатварани, Славимир је из Београда побегао, и сада се не зна где је. Он је родом из Рашке, среза студеничког, има 21 годину, омален је, у лицу пун, у опште је смеђ. Управа града Београда понавља све полицијске власти, да овог крадљивца у својим домаћајима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 1412. Разуме се већ, да у том случају треба над њим и претрес извршити.

Радосав — Рака Петровић, бив. момак Саве Ристића мех. из Драгобраће, а родом из Краљева, по занату столар имао се спровести суду за дело из § 173 кр. зак. Ну он чим је ово опазио, побегао је. Начелник среза грушанског актом Бр. 19523 моли све полицијске власти да Радосава потраже и по закону поступе. Раки је 23 година. УБр. 4184.

Светислав Петровић звани **„Љупче Параћинац“**, лопов, кесарош и препредена варалица, у друштву са Драгољубом Милојевићем, званим „Загодинче“ (чију слику такође у овом броју доносимо) 9 ов. мес. украо је 610 динара Урошу Јовановићу, тежаку из Парцана па по том нестало куд побегли. Светиславу је 28 година; родом је из Пожаревца (но већим делом живео је у Параћину, одакле му је и надимак „Параћинче“). Омаленог је раста, плав у опште. Упр. гр. Београда актом Бр. 4283. моли све полицијске власти, да „Параћинче“ и „Загодинче“ најживље у кругу своме потраже, па нађено њој стражарно спроведу. „Параћинче“ је раније једном приликом нађен у Београду, али како никакву кривицу није учинио, а и задао своју „часну“ реч да више неће бити рђав, — њега је полицијска власт само уклонила из Београда. Том приликом ми смо га сликали и чували слику за сваки случај да се нађе, „верујући“, да ће он своју „часну“ реч одржати.

Живојин Васиљевић, родом из Куњина, бив. ведпер у Крушевцу био је пресудом суда општине крушевачке осуђен на 10 дана затвора и прогонство, па је улучио прилику, те је њоју између 26 и 27 пр. месеца из затвора побегао. Њему је 21 година, стаса средњег, у лицу плав, ћосав; био је одевен у панталонама шареним, половним, у капуту црном. Начелство окр. крушевачког актом Бр. 1220 моли полиц. власти да Живојина потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 4197.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наша стална рубрика **Општински послови** изостала је из овог броја због бележи једног нашег варалина од кога је рукопис очекивао. У идућем броју допећемо више.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 290.

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг 2 до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на поштн. Цена је листу: семима, које такође у саставу општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, земљорадницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицима на унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара, Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команда полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у општо 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (6)

Пре много година нађен је једнога јутра један славан научењак мртав поврх своје постеље. Он је имао више повреда на челу и на левој слепоочници, из којих је јако текла крв и које су тако изгледале, да оне могу дејствовати смртно, пошто је покојник био стар човек, који више није био способан да се одупре таквим телесним инсултима. Ма да је само ово већ пало у очи, још више је изазивало сумњу то, кад се опазило, да је била отворена фиока у столу, који је био у истој соби недалеко од кревета, и да су се на једном часовнику, који је лежао на столу, видели јасни отисци три окрвављена прста. Тај часовник је лежао близу предњег угла даске од стола. Покојников стан имао је једно предсобље, одакле се улазило у трпезарију и собе покојникове породице, а с друге стране у собу за рад за спаваће седог научењака. Он је ту одвојену собу за себе за то изабрао, да буде што мирнији кад ради, спава и устаје, те с тога се и могло десити, да нити је породица нити послуга научењакова ма и најмање што приметила те ноћи. Убиство дакле није било искључено, а да је то одиста тако, доказ су били: сумњиви положај покојника поред његове постеље, ране на глави, то што је у ноћи пред убиство био потпуно здрав, што је врата нађена отворена. Осем тога и сувише ревносни пријатељи научењакови „констатовали" су, да је из писаћег стола нестало неколико његових важних, још нештампаних рукописа и неколико научних препарата. И ма да се све ово може природно објаснити, ипак је она крвава рука убичина на часовнику и сувише јасно говорила, те се никако није могло мислити, да је смрт наступила природно. Несрећом нико је склоно читав низ безазлених догађаја, о чему се стало говорити, ствар је све више увећавана и ширила се, а свет воли да слуша страшне ствари, те тако је за најкраће време у граду био велики број света убеђен, да је седог научењака убио и опљачкао његов рођени син. Разлози за сумњу чинили су се свету у толико јачи, што је покојников син био познат као жиран, уопште уважаван и испитиваван.

Али брижљивом и у свиком правцу вештачки вођеном истрагом доказало се са несумњивом поузданошћу, да је ствар текла овако: Тај стари научењак добио је те ноћи лупање срца, од чега је чешће патио; обазрив, као што је увек био према својој околини, није хтео никога да узнемирава у спаваћу, већ је с постеље и потражио неки лек у свом писаћем столу. Ту га је снашао напгуп са свом жестином, свест му је мркла, он се срушио на под и повредио се о угао писаћег стола. То је морало произвести ону рану на слепоочници, пошто се угао писаћег стола тачно подударао с раном. Стари научењак машио се за раном, пипнувши је, после чега се наслонио на писаћи сто, те је рука му морала доћи на часовник. Напослетку се могао вратити својој постељи; ту је морао услед новог мркнућа свести поново пасти и челом ударити на угао ноге од постеље, јер су се сви они засеци од тог угла најтачније распознавали у рани на челу. Напослетку се довукао до постеље, где је умро од капље у срцу.

Али и поред свих ових доказа генијално вођене истраге прошло је много времена, докле се свет окануо свог несрећног мишљења да је син убио оца. А колико ли би тек лакше било доказати свету, како је ствар текла, да се тада знало за Гелтонову науку, те да су линије на отиску покојникових прстију упоређене с линијама прстију његовог сина, у кога се сумњало да је убица.

Ако сад хоћемо, да се користимо овим научним случајем, зађа нам имати на уму ово: кад нађемо прнних отисака, тада ћемо морати да линије са прстију убијеног обезбедимо за доцнија упоређивања. Могу ли лекари поуздано казати, одакле су нађени крвни отисци, разуме се да ће се најпре узети дотични отисци са стола. Али ограничити се уопште само на ове, била би непрезност, пошто се доцније могу наћи други трагови, отисци, који су постали од других удова. Не остаје дакле ништа друго но да се сниме сва места на рукама леша јако је бос онда на ногама), и то она места, која имају дотичних линија.

Методи што их Гелтон предлаже (снимање на начађеним плочама или с помоћу штампарске ваљке нити су једини ни за све случајеве целисходни.

Најбоље је употребити сваку масну боју, која се размаже на каквој стакленој или металној плочи, на коју се дотично место тела притисне, а за тим отискује мирно и поуздано на хартији све докле нам не испадне за руком добар и тачан отисак. За тим довољно је, кад се суви или лако намажењен прст притисне на какву врло глатку површину, н. пр. на стакло, порцулан, метал и т. д., на онда се траг пажљиво посне брашном, бојом у праху, фином прашином и т. д. и оно што не пријане одува се. Исто тако може се употребити свака боја, која се у води раствара, а и врло добро мастило, црна кава и т. д., а то тако кад се прст тиме овлажи и на чистој хартији отисне. У крајњем случају може се машинулисати и без икакве боје, на тај начин, кад се прст притисне, ма и на кратко време, на какво оруже стакло. Кад се на пример пацијем и кажипутом добро ухвати за стаклени цилиндер лампе, која гори, на онда се брзо пусти, пре но што се бол осети, тада се на цилиндеру, стаклу од лампе, добију врло добри отисци. Пошто су ти отисци постали од масти, коју ми немамо на кожи, и пошто се ова отопила услед топлоте цилиндера, разуме се да ни њих, тих отисака, нестало, кад се они поново изложили топлоти. Ако би дакле отиснте продуковали на тај начин, лампа се мора угасити и цилиндар оставити да се расхлади. То се може се учинити и на угрејаном комаду дрозорског окна и т. д.

У поменим случајевима сви ти методи не вреде ништа, а на име не вреде онда, кад онај, чије је напипарне линије потребно снимити, неће или не може то да учини, н. пр. кад хоћемо да снимимо линије неког лепа. У таким случајевима неће се употребити боја, већ каква пластична маса, за што су добре врло многе мекане масе. Врло добри отисци могу се добити на тесту сваког ситног брашна, на угњеченој средини свежа хлеба, на финој плочарки, на гипсу, који се почео стврдњавати. Тај посао ради се овако: Тесто или већ дрого што, на чему хоћемо да извадимо отисак, распљоснти се, на се тако чврсто притисне на прст и т. д., а за тим скине право, не помичући лево или десно. Тако се добију отисци, којих се линије под лупом потпуно јасно распознају. Није нам ваљда потребно ни истицати, да врло велику пажњу треба покпазати приликом узимања отисака од мртваца.

Кад смо дакле на месту, где је дело извршено, нашли отиска од прстију и над смо са мртваца снимили отиске, онда је пре свега потребно, да стручњаци (судски лекари или лекарски микроскопичари констатују, да ли ти отисци нису од самога убијеног лица, у коме случају ће ти отисци имати још само

ту вредност, што ће се из њихног постојања моћи видети, шта је тада повређена још радило. Ако се пак ти отисци не слажу с лицијама на прстима и т. д. убиденога, онда је оправдано схватање, да су ти отисци од учиниоца. Извесно је да ником неће ни на ум пасти да тврди, да би та испитивања могла имати какве вредности у погледу трагања за лоповом, али она могу имати врло велике важности, кад је у питању да ли је нека претпорена личност крива или невина. Да би се у даном случају могло брзо и тачно учинити упоређење, било би пометно, над би се узети оригинални отисак окрављеног прста фотографовано, а добијена фотографија такође фотографски два до четири пута увећала. Је ли тада потребно упоређење с каквом личношћу, чији се прсти посматрају на лупу, упоређивање је много лакше, кад је corpus delicti већ према потреби увећан, тако да се он може посматрати без лупе.

Да узмемо један нарочит случај. Рецимо да је на месту извршеног дела нађен отисак једног кравног левог палца (тако су називали стручњаци) и да се констатовало, да отисак палца леве руке осумњичене личности има исте опште линије као и corpus delicti. За тим узмимо, да су и други докази о кривици осумњиченога такви, да је он оптужен, те да је сад изишао на главни претрес. Пошто ће идентичност дотичних линија извесно открити важан моменат у кривици, а пошто изношење овога доказа са врло малим објектима има своје ређе стране, то би ваљало фотографовати траг, који је нађен на месту догађаја и добивен отограм увеличати колико је више могућно. Наравно да се с увеличавањем не сме тако далеко терати, да линије постану нејасне, јер ретуширати се не сме ни под каквом погодбом, не сме се упрошћивати веродостојност изнетог средства за доказ. Потребно је да се изнесе тако реће чести природни продукт, гола фотографија без икакног вештачног дотеривања. Тада се уме отисак левог палца учиниочеог, ако је могућно (да би био једнак тон у боји с неколико каши говеће крви и то на сличној подлози, каквој има corpus delicti (дакле н. пр. на хартији, дрвету, гвожђу, стаклу и т. д.). Тај отисак се фотографује и исто оволико пута увелича колико и corpus delicti, тако да се у оба случаја створе што је више могућно једнаке погодбе. Ако је личност, на коју се сумња, одиста оставила на месту догађаја отисак свога палца, онда ће те две увеличане фотографије, кад се једна стави поред друге, тако јако бити сличне, да у њихну идентичност неће посумњати чак ни онај, коме су те ствари дотле биле потпуно непознате.

Имамо да приметимо још и то, да се отисци папилариих линија — као што се само по себи разуме — могу произвести не само крвљу, већ и свима могућим бојама, у које би учинилац стао, нагазио, замочио случајно руку и т. д. Шта више у приликама те линије могу постати и без икакве боје, а то је само услед природне масти на кожи, ако је учинилац прст и т. д. притиснуо на врло глатку површину, н. пр. на стакло. Покушајте само чврсто притиснути јагодину од прста на прозорско окно, па ћете видети, како су јасно на њему изишле папиларне линије.

Чување кривих трагова

Сад прелазимо на питање, како ће се с нађеним и узетим кривим траговима поступати и како ће се они чувати, да би могли неповређени и у својој целини доћи у руке стручњака. У колико ће бити посло сигурнији, од неке вредности и у исто време лакши, кад му се сегрега delicti преда у неповређеном стању, појмиће сваки онај, који зна, шта то значи „морати тачно радити". Колико се пак негда може у том погледу појавити, казује нам и сувише искуство. — Ево једног примера:

Код једног осумњиченог човека нађена је нека марама, на којој као да је било кривих мрља (марама је била плава, те се мрље нису могле видети). Тај човек је изјавио, да марама није његова, но да му је дао један непознати, који је вероватно био учинилац. Исходиште, коме је осумњичени доведен, дође на ту муку мисао, да мараму даде једном жандарму с налогом, да је показује у околини свету, и распитује се, да ли не би знали, чија је то марама. Жандари је сад с том марамом и сумњавим мрљама јурио неколико дана, показивао их у свакој кући, у свакој крчми и изношено пред очи свакоме, кога год срећне, па се враћао с одговором, да мараму нико не познаје. Али како су изгледале мрље! У месту раније, сјајних кора, биле су још само бедне мрље крви, која се у мараму упила. На онда, колико је ту човек могао бити поуздан, да ли су се те мрље мо-гле сматрати као криве мрље? Није ли могао бити оправдан приговор, да су те мрље постале тек доцније од крви из жандармова носа, услед повреде на руци, коју он можда није приметио.

(Свршиће се).

ОШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На постављено питање у бр. 4 нашег листа добили смо од нашег сталног сарадника, за ове послове овакав одговор:

„§ 49 град. законика гласи: *„Општина једна сматра се у приврсду приватних права, као једно морално лице, коме сва она права припадају, која јединственим лицима, у колико се то по унутрашњем устројству неби особито определило."*

Дакле, према пропису ове законске одредбе, општина у своме приватном праву, наспрам приватних лица, и наспрам државе, за своје приватно право, подлежи прописима и захтевима законским у случају грађанских спорова, свима оним обавезама, за суђење, као и сва остала приватна лица, ако то и у колико нису специјални закони по њеном унутрашњем устројству *„особито определили"*.

Ако би се десило, да општина има да води са каме приватни спор, услед дуга или накнаде штете, или каквих других томе подобних и сличних случајева, онда и општина у своме своме праву, као и свако приватно лице, подлежи плаћању такса, као канцеларискиих, тако и спорних, као и свако приватно лице у општ.

Закон је заштитио општину, §-ом 234 град. законика у своме имовном праву довољно, овим парничним прописом: *„Што је год свима жителима земаљским или једне целе општине на уживање определено, оно појединца лица, немају права заузети, ни са свим ни од части."* Даље, закон је а у заштиту ове повластице дате општинама, прописао и главу XLII *„о отуђењима тичућим се општине.."* а парочито одредбом § 375 тач. 1 и 375 а прав. законика, и главу XLIV *„о отуђењима, којима се чини штета општини, нарочито о онима, која се тичу утврђена обала и река."*

Сва ова дела означена у ове две главе, која прописује у III својој части кривични законик, у заштиту јавних општинских права и чувања општинских добара, истуше су природе и за суђење оваквих кривица, по § 4 подиц. уредбе надлежни су општински судови, а последња инстанција за расматрање је § 15 и 16 полицијска надзорна власт.

Приватно општинско право, према појединцу или према држави, суде првостепени државни судови, на тужбу општине, или кога противу ње.

Сада напазвано на ово што је главно и што је општински писар у бр. 4 стално као питање: *„кад би општински судови имали да воде спорове кривичне или грађанске, било за дрвеоом, било са појединцима, за рана своја потраживања или дажања; даље ово својине општинске и т. сл.. то су они у положају приватних лица и подлеже плаћању такси, која је за тамве случаје прописана и т. д."* По чл. 1 зак. о таксама подлеже ли плаћању такое или не.

Општина по специјалним законима има ограничена своја права у погледу поступања са својом имовином. То ограничење је заштита од самовласника и она се користи благодејањем, које јој горе наведени парични законски прописи дају. Осталo њено просто приватне природе право има прибављати, као и остала приватна лица.

Овај општински писар пита: може ли општина за своје просто приватно право, за које нема благодејања и законске заштите, тражити путем спора, без законом захтевајуће се такое.

На ово питање ће само одмах одговорити да *не може*. Онако исто, као свако мора такву платити, мора платити и општина.

Но овај општински писар вели, када би се десило, да која општина нема ништа од имања, како би се онда у томе случају поступало, да ли би се и њој издало уверење о немаштини.

Досета ово је чудноват појам, а још чудноватије питање.*) Да ли се замислити то да једна општина, па ма колико глава

*) Општински писар, који је ово питање у 4 броју нашега листа изазвао, спада у најспремније општ. писаре. Уредништво има уверења да је он ово питање истакао једино у шали да се популарније исте-ша: да се општине не могу сматрати као сиромашне. А ја ја то

бројала, — да не узмемо јасне законске захтеве за минут у обзир —, може бити сиротног стања? То се не да ни замислити. Шта је општина, ако није састав оних грађана и оних глава која улазе у њен састав? А да ли се замислити та околност, да једна општина, по саставу својих правних порез и прирез плаћајући глава, може бити сиромашна, да не може да плати парничну или какву другу таксу, и ко би био тај који би тој општини дао уверење о немаштини? Која би државна суд, овакво уверење могао и на основу кога законског прописа примити, за извину плаћања таксе?

Овај општински писар, као и сви остали писари, па и грађани ове државе, зна, да наше општине по своме устројству, подлеже прописима специјалног закона о општинама. Па када то зна, онда сигурно зна и то, да наше општине имају своје судиште, своје кошење по специјалном закону о кошењима, своје службенике, кметове и све остало особље, на следствено општински одбор, и општински збор, све ово на основу јасних одредаба тога закона. Он ако не зна, мора да зна, да све ово и читаво кретање у општини стаје новаца, јер нико тамо ништа неће да роди бадава, нити ма ко уноси материјал у ниту базара. Он мора да зна и то, да општина у разним позивима мора одговарати и државним потребама, као што су, школа, војска и војене потребе и т. д.

Кад се све то зна, и мора да зна, онда, откуда та реч о сиромаштини општине. Општина мора да одговора свима својим обавезама, а разуме се да томе не одговара зграда судишне, по збор грађана који исту састављају.

Да није тако, онда зашто би закон о општинама говорио о општинским рачунима, саставу годишњих биланса, на концу године и саставу буџета за идућу рачунску годину.

Дакле где год има општина ту има прихода, од такса, потрда и осталих доходака и има расхода. А шта ово значи? Значи то да свака општина неминовно мора имати свој ***буџет***.

На већ над је реч о буџету — предрачуну — за приходе и расходе за идућу годину, онда се пажљиво у истом, имају председити и непредвиђена трошкова. Све што општина предвиди у свом буџету, онда то чини, на основу прихода од прошле године и ударањем прираза на своје грађане, ако јој приходи нису довољни за покриће трошкова. Дакле када тако стоји, онда ће се у случају какве парнице или тужбе, противу кога приватног лица, која би се имала од стране суда подићи, такса имала платити на оне партије предвиђене за непредвиђене трошкове. Деси ли се случај да је ова партија искључена, ту је општински одбор, па ако и он не буде могао наћи излаза, да пребаци ову суму из друге партије у ову, онда се позива општински збор да донесе своју одлуку о новом прирезу.

Дакле где има порез плаћајући глава где има буџета са расходом и приходом за општинске потребе, не може се ни замислити сиротно стање једне општине. Вар код нас ни по закону ни стварно такве општине не постоје.

Држимо, да смо овде довољно објаснили општинском писару на његово питање, да ли ће се и општ. судови у парницама за општину у њеном приватном праву, моћи служити уверењем о сиротном стању.

На ово питање правилно су одговорили још и ови:

Мијаило Миловановић, писар. општ. бањанске
Радомир М. Ђорђевић, рачунов. општ. новачке
Стојан П. Томић писар општ. новачке
Светозар Ђорђевић писар општ. мајданске
Цветко Обрадовић рачун. општ. трнавачке
Мијаило М. Палуровић делов. општ. трнавачке
Аврам М. Куновић писар општ. придворичке
Ђорђе Радојевић практ. ср. мланског
Манојло Н. Манојловић делов. општ. сталаћске
Сим. Д. Вилимоновић писар општ. градачке
Драгић Н. Шолаић делов. општ. белоречке
Тих. М. Спасић писар општ. белоречке
Никола Стошовић рачун. општ. блаце
Радосав Урошевић писар општ. блаце
Живојин Ђ. Поповић писар општ. голубачке

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

По § 471 грађ. судског поступка земљоделац мора да има 6 дана орање земље рачунећи ту кућу и окућницу, а поред тога на сваку мушку порез плаћајућу главу по пет дана.

Када општински суд са одбором има да нада уверење земљодељу о томе, да сем продате земље има још толико колико горњи законски прописе захтева, чега ће се приликавати да ли по пописној књизи 6 или по распореду бр. 4.

Наш одговор гласи: када земљоделац хоће што од свога имања да отуђи, дужан је написати од општ. суда уверење, о томе: да му сем онот имања које је у намери да прода остаје још сполико колико од њега тражи § 471 тач. 4 грађ. закона. Ово уверење издаје суд са одбором, и то тек тада када изађе на лице места, сво његово имање метром премери и онда у потврди наводи, да ја суд општински изашао на лице места, да је имање метром премерио, и да продавац према тој најмањој мери има сполико земљишта, које према закону не сме отуђити, и тек му онда издаје уверење, разуме се ако мером није заузето приватног, општ. државног и опште народног имања, ако противу мере граничари нису ништа приметили и ако ни са ким у спору није, јер иначе му се не може ни тапија код општ. суда потврдити.

Ово уверење потврђује државна надлорна власт, тврдећи не само истинитост потписа и печата но и садржину, а ово уверење порез суда подписују и одборници.

Формула за ову радњу изнета је раније у „Полицијском Гласнику".

ЈЕДНА ИДИЛА

СЛИКА ИЗ БЕЛИКОВАРОШКОГ ПРЕДГРАЂА

од **Јове Адамовића**

Часовник који висаше више дугачког, правог стола у кафани код „Златног Бика", стаде тромим, крештавим звуцима избијати прво четврти па онда целе часове, прекидајући на тај начин тишину која беше моментано наступила у кафани.

Два сата по поноћи.

„Наполеон мали", тргнувши се из дремежа који га беше већ пре једног сата спопао, подиже главу са руку наслоњених на сто, погледа дремљиво око себе питајући се где је, па се онда диже и упути вратима, гегајући се при том час лево час десно, као морнар по хамбуршким улицама.

„Зар оде!?" викну за њим један од тројице гостију који сеђаху заједно за другим столом.

Лота, мршава висока келнерица са набељеним лицем и модрим прстеновима око очију, подиже на овај узвик поглед са свињских ребарца које је баш вадила из једног лонца и ређала на тањир, па видевши Наполеона како се упутио вратима, остави ребарца на појури за њим. Тамо је Наполеон дохватио руком вешаку а Лота га стиже, дохвати га за јаку од капута, па га тако јако трже од врата да умал не седоше обоје на каљаници под.

Све се ово извршило у највећој тишини како од стране Наполеона тако и Лоте. Само се онај који је и обратио Лоти пажњу на Наполеонов полазак, смејао из свег гласа:

„Ха, ха, ха, ха, Наполеон опет изгубио битку!!

Наполеон седе на једну од оближњих столица гледајући мирно преда се, као да му се ништа није догодило, а Лота стаде преда њ, запушивши једну руку у кесу за новце која јој висаше о дугачком кајишу низ бедра.

„Хајд плати, па онда иди", поче она.

„Шта?"

„Имаш нет ракија десет пфенига, нет кригли пива шесет пфенига, свињско ребарце тридесет, два парчета леба шест, чаша вина осамдесет и две цигаре десет пфенига. Свега марку и двадесет и шест пфенига", израчуна му Лота.

„Добро".

Настаде тишина. Наполеон гледаше и даље преда се као да се све то њега трећег тиче. Лота стаде нестрпљиво звецкати новцима у кеси.

постигао, доказ је, што је баш на ово питање уредништво добило од великог броја општинских писара, изузев оних чија имена изнесмо, — неправилне одговоре. *Уредништво.*

„Хајд плати; немам кад да се с тобом овде заносим", и она га дохвати руком за раме па га стаде дрмусати.

Наполеон се маши шешира који му беше спао са главе, па рече мирно и гласом као да предлаже нешто што се само по себи разуме:

„Забележи".

Лота поцрвене у лицу од једа, услед чега јој прстенови око очију дођоше још модрији, па се онда саже да би могла погледати Наполеону право у очи:

„Јеси чуо, Наполеон! немој да зовем господара; ти знаш шта те онда чека. Плаћићеш онда и ово старо не само ово!"

У изглед стањени долазак газде као да није ништа у рачун Наполеону. Он се маши руком у џеп, па онда у други џеп, па извуче најзад цео свој иметак: две марке. Он их стаде загледати као да се са њима опраштa, али га прекиде у томе Лота, која му их зграби са длана па бацивши преда њ четири пфенига као кусур, оде за „бизе" да настави рељање ребарца, око којих се беше већ скупио легион мува разне сорте и величине.

Наполеон се ухвати за нос, тражљивим претпазом врх истог, и гледајући замишљено преда се као да премишља шта да ради, па се онда упути на своје старо место, на коме је цело пре подне преседео.

„Донеси ми..." поче али не доврши налог, но се окрете братима на изађе из локала гунђајући:

„Стоко... марво... рогата марво проклета".

Напољу беше ужасна врућина. Врели сунчани зраци одбијаху се од тротоарског асфалда, распростирући јару као у каквом парном купатилу. Високе, саме, четвороспратне куће без икаквих архитектонских украса и голе као модерне писаће, не допуштаху ни најслабијем поветарцу да проћарлија кроз сада потпуно усамљену улицу, што је жегу још несноснијом чинило.

Наполеон стајаше неко време пред „Златним биком" као да размишља, где ће и шта ће, па се онда тромо крену кући; било што се сетио да нема новаца, било што га оморина поче успављивати.

Беше то мален, нејграцног тела човек четрдесетих година. Високо, четвороугласто чело и косано бледо лице са пукастим носом и подвијасто-плавим очима, донели су му надимак „Наполеон", тако да му временом сви заборавише право име. Поштo је вечито стајао на ратној нози са крчмарима и пелинерцима; непријатељство које се увек свршавало избацивањем Наполеона из локала на улицу, што разуме се није имало никакве сличности са делима славног му именњака, то му другови додадоше надимку „Наполеон" још и предикат „мали", за разлику од „Наполеона великог".

„Наполеон мали" беше прави тип фабричког радника — нијанице. Један од оних које раднички сталеж на стотине хиљада броји, и на чијих се редова регрутују становници казнених завода, лудница и болница. Равнодушан према свему, само не према пићу; отвор коме су морал, част, поштење и т. д. до крајности мутни појмови, и кога само његов природни инстинкт или његова индиферентност чува од злочинства и преступа. Једном речи, прави представник оних, који сачињавају наличје оне медаље што се зове великоварошки живот; страна, коју због њене привлачности и жалосног стања ретко ко загледа.

Лаганим, тромим корацима корачаше Наполеон напред, гунђајући и проклињући при том Лоту и целу крчмарску тевабању.

„Све, целе две марке одоше!" викну он гласно, застаде, маши се руком у џеп, па извукавши она четири пфенига, стаде их као замишљено гледати и нешто преда се гушћати.

„Да га није Лота, та страшна, преварила? Он поће опет. Један пас који је дотле мирно лежао у хладу једне капије, устаде сада па стаде пратити Наполеона њушкајући му ноге.

„Зацело га је преварила. Откуд он да попије толико? Зар неби морао бити пијан да је све то попио?"

„А зар сам ја пијан?! Ха, или шта?!" викну он опет гласно, па застаде попова, погледавши око себе казивачким погледом. Пошто на улици нигде никога не беше, то му нико и не одговори на ово питање. Он стајаше неко време као да чека одговор љуљајући се при том ђа на једну ђа на другу страну, па онда продужи пут даље, а овај пас који га је почео пратити остави га, па се врати опет у хлад. Зној беше пробио Наполеона скроз и скроз, али он као да то и не осећаше. Заборављајући и рачун и своју уображену трезвеност, стаде пекати, али не певајућим гласом но као човек који у сну говори — на махове:

„Emma... mein gelie... lies... Mäuse... schwän... zehen... Mei..."

Даље није могао, јер га и језик и памет издаде. Он стаде поново, зари обе руке у џепове од дугачког капута кога је недељом и зими и лети носио, па стаде по истима чепркати, ни сам не знајући шта тражи. Прсти леве руке дочепаше нешто калкасто, њему непознато и он стаде погађати шта то може бити, гледајући блесавим погледом преда се. Разуме се да није могао да погоди. Најзад извуче најбени предмет на та стаде загледати. Беше то полупропушена, готово сасвим угњечена цигара; можда од данас а можда на предратних времена. Ко ће то знати.

„Ех, ту ли си!" викну он кезећи се као да је то баш и тражио. Метнувши цигару у уста стаде опет чепркати по џеповима, тражећи по свој прилици палидрвца. После неколико трепутака престаде са тражењем, било с тога што је дошао до уверења да нема ово што тражи, било да је опет заборавио шта је хтео. Он гледаше неко време укоченим погледом преда се као да се дубоко замишља, намршти се неколико пути па наједаред тресну цигару о земљу и заједи што је игда могао на улицу градећи притом читаве серпентине.

(Свршиће се).

РУСКИ ПОРОТНИЦИ

— НАВОД ИЗ ЈЕДНОГ ПИСМА —

„...У Тули је живео један млад, здрав и снажан мужик. Отац је његов, и јако је он давно прошао дпадесету, поступао са њиме по старо руском обичају и држао га у шврцању, не допуштајући му да деветује, или да заради новац прошње у сеоској механи. Младић се никако не могаше помирити са строгошћу очевом; после једне немиле сцене, када је бабушка — отац шамаром поучавао сина, остави овај полибу очеву и на скоро нађе једну исинчутуру, која је узела ка се, да за извесан квантум „котке" отвара тату на опај свет, где више неће сметати сину...

Потпуљени убица у брзо за тим изврши што је обећао...

Али једног дана, „врло сунце" проназа дело и бабушка — син осману једног јутра на оптуженичкој клупи...

Признао је све и ништа не хте порећи — и буде ослобођен као невин, јер су господа поротници нашли, да је радио у „афекту".

* * *

Један други случај...

Млада сељанка *Татаринова* морала је напустити Петроград, пошто је рок њеном пасошу протекао, а муж њен, који је негде у унутрашности радио као скроман и честит човек не хте јој послати други већ је знао к себи.

Али је Татаринова претпостављала живот у Петрограду пред једног лепог каилара, оном уском провинцијском животу, који ју је чекао... Са мужем већ не жини две године, а и љубавник јој више не показа особите пажње од оног трепутка, као му је родила сина, и с тога Татаринову не оста другог, него да се врати мужу; али где ће де'ти невинашце од три½ месеца? Брао се реши, зари детенце у крпе и похита ина мрачне улице... На једном мирном углу заста, па цена извади један запушач пиперс флаше од пљуте и тури га невинашцу у грло... дете је плакало, али је одмах за тим било све мирно. Тако је она ишла читава два часа кроз мрачне и забачене улице и за све то време, осећала је како се грчи тело детиње у надисају, покушавајући да избаце запушач. На последку му се удоми престалоше мицати... све је било мирно. „Мама" га рани из крпа и баци у једну помијару поред које је пролазила... мртво... хладно...

Захваљујући разним околностима, полиција је ушла у траг овоме злочину и неинсоредна мајка признале све пред судом, исправивши цео ток на претресу, да је се публика језила и грозила. Али дванаест поротника — дванаест отаца — наћоше да није крива и — ослободише ову звер-мајку!

* * *

Трећи случај...

Ту скоро десно се и овакав случај. Госпођа Линевић врло варварски поступа са својом тринаестогодишњом кћерком. Тукла је, мучила је на свакојаки начин, бола је њзама, и на последњу гушпаса је јастуцима. Јадно, измучено девојче једног дана улучи прилику и умакне. Противу мајке поднеше тужбу а госпођа поротници најпре, после дужег саветовања; као што пише у протоколу, да г-ђа Линевић није крива и — ослобођене је!

* * *

Али, прави пријсе де résistance био је процес *Коновалових*, који се сад пред пролаи Божић — одиграо, и који показује грозну слику покварености, суј'еверја и сиверепости.

Петар Коновалов, честит бравар, ожени се 1894 год. са напређно лепом сељанчицом *Аном Киселевом*, која одмах после свадбе напусти свога мужа, да би у једном забаченом крају, где је увела засебан стан могла живети по својој вољи. Ана Коновалова живела је сјајно, јер је била лепа и у брзо нашла доста пријатеља, који је на руцама носише... Њена мати Анушка Киселева посећивала је и доченивала госте а сем њих двоје у кући био је и неки њихов дални рођак Пелегни и једна „пријатељица" Катарина Павловна. Једина сметња за каријеру Коноваловљеве био је пић — муж. Он је чешће посећивао и — досађивао; и никако се није дао склонити, да јој нада пасош за одвојени живот, већ је на против тражио — на шта је имао права по руским законима — да заједнички с њом живи.

Да би весели и безбрижни живот могла продужити, морао се Коновалов смакнути. У почетку се покушало, да се ракијом трује и надали су се, да ће у брзо морати од пића умрети; али над та метода не поможе, реши се „пријатељица" Катарина Павловна да смакне Коновалова. Разуме се, да се Коноваловљева жена мрзла про свега на иконе заклети, да неће заборавити своју „пријатељицу". План је био овакав. Она је требала да позове свога мужа да је посети у очи 6 децембра, у очи празника Светог Николаја Чудотворца. Коновалов је збиља и дошао око осам сахати у вече, и жена је морала „пријатно" с њим поступати. Тога вечера дали су му толико да пије, доле и свест није изгубио. Онесвесе̂лог за тим пренесу у спаваћу собу и положе га на тепих пред постељом. За тим се сви четворо саветоваху, шта да раде. Мати Коноваловљена мислила је, да убиство треба одгодити, „пошто је сутра велики празник". На послетку се бацише на колена пред иконом Николаја Чудотворца и помолише му се за помоћ, да би им дело испало срећно за руком и да би их од свако казне сачувао. Молитва их умири и они приступише — делу. Павловна се обрати жени убијеног:

— Дај ми твој шнур са милера!

Ова јој се одмах одазва, па онда оде у другу собу, да не види призор.

Када се мало после вратила, муж је још кркљао у последњем грчу...

После неколико трепутака било је све мирно. Убијеног страћају у један сандук и Павловна отпутова с њим Николајевском жељезницом у своје село. Приспевши тамо, исприча своме оцу шта има у сандуку, и уплашени бабушка мораде упрегнути своја два коња и одвези леш на једно усамљено и снегом покривено поље и ту га у снегу затрпа...

Павловна се одмах по том врати у Петроград и тек је сад отпочео наравно живот in dulci jubilo.

Коноваловљев леш нађен је у скоро после тога, али је блазу две и по године морало протећи, док су кривци изашли пред суд. У децембру прошле године, три године после ужасног убиства, изречена је пред петроградским судом пресуда...

Коноваловљева жена признала је све и не хте штедети ни себе ни друге, јер је грнала савест и из главе никако није могла истрти ужасну слику удављеног јој мужа... То су биле хистеричне напади од којих се није могла спасти...

Поротници се повукоше ради саветовања. Дубока тишина владаше у велико дворани, када се после дводневне конференције вратише. Пресуда је гласила за жену Коновалова: — није крива! — Тако исто ослобођени су као некрини њена мати и Павловне отац, а као кривци означени су Павловна и Пелегни и осуђени на десет година робије.

ПОД ПОЛИЦИЈСКОМ ПРИСМОТРОМ

Последњи лаидграф хесен-хомбуршки, који је умро 1866 године, био је по причању особењак.

Поред многих других ствари, које се причају о њему, он је био и велики непријатељ народа и овлашћа. Свеколике је у опште избегавао. Сваке године, на дан свога рођења, имао је обичај да се уклони из Хомбурга, само да би тај дан провео на страни удаљен од свако галаме.

Најчешће је тога дана одлазио у Кенигстајн. То је једна мала забачена варошица у Немачкој. Ту би по цело пре подне проводио у шетњи разгледајући тако рећи сваку кућу и развале у околини. У подне враћао се из шетње и свраћао у гостионицу под Пеаца, где би ручао и забављао се с гостионичаром и председником општине.

Било је то 1856 године.

Једног дана, пре подне прича председник десила му се у служби овака једна епизода, која га је на редак начин довела у додир и познанство с лаидграфом.

Општинске поворнике на линији јави бироу, да је приметио једног непознатог, постаријег, сувоњавог човека, где шврља улицама и разгледа тако рећи сваку кућу. Одевен је, вели, просто. Има на себи одело од суре тканине, а на глави цилиндер шешир. По свему чини му се да је тај човек сумњив. На питање, шта да ради с њим, добије наредбу, да мотри и даље на њега, али да не предузима ништа док му се не нареди.

После тога дотрчи поново позорник у биро и јави, да се подозрива личност налази истог трепутка у главној улици, и, да му се чини, да се спрема већ да крином умакне из вароши.

Причаље позорниково изазва најзад и самог председника да се заинтересује за непознату личност. Он се реши да се увери која је то личност, па ако буде потребно, и да је свеиуално ухвати. С позорником кренс се истог часа да непознатог нађу и на извесном растојању прате га обојица, па ако буде покушао да бежи, да га ухвате и вежу.

Како се и самом председнику учинило, непозната личност на први погледнеразледала је, да има намеру, да се упозна најпре с вароши и околином, како би по ноћи или кад је магла, могао несчекивану посету коме од грађана учинити.

На један пут се страиаи одвоји и окрену право гостионици Пеаповој, која је прва у Кенигстајну, и полако уђе унутра.

Председник сплаи то остави пред вратима позорника, а сам уђе за страницем да би се претходно од гостионичара известио о свему што му је било потребно у овој прилици.

Пошто је описао гостионичару непознату му личност, и скренуо му пажњу на подозрино његово држање позна га да буде обазрив у овој прилици, јер је у изгледу, вели, добар лов који им не сме измаћи.

Гостионичар се подругљиво само насмеја, а лице његово исказиваше неку тајанственост. Он обећа председнику да ће непознатог одмах провађи, јамчећи да му он неће дако побећи из његове куће. Ну, кад гостионичар место да покупца тражити непознатог у одељењу за обичне гостинске посетиоце управи своје кораке најинтелигентнијој гостинској соби, председника обуе одмах пека слутња.

После кратке паузе, изађе гостионичар из собе и позва председника да приће ближе. — „Овај, кога тражите, вели, чека вас." Председник приће непознатом, а гостионичар престаи га речима: „Њ. С. Лаидграф Фердинанд од Хесен-Хомбурга." Затим представи лаидграфу председника. У том трепутку изгледао је председнику, као што је сам причао доцније као да су сви громови с неба срушили се над њим. Од страха збуњен у први мах није био у стању ни да покупца да се правда. Лаидграф је међу тим његову збуњеност приметио. За његову реткост и одану службу похвали га и захте да и позорник, који је стајао пред вратима и чекао на заповест председникову уђе, кога такође похвали и обдари са 2 наполеондора.

Председник је заблагодарио високом госту на милостивом пријему и нижи, али се у исто време зареко да ће у будуће бити назависнији у трагању за непознатим личностима, и да полицијске тајне без нужде неће поверавати гостионичарима.

Лаидграф Фердинанд, поред свега његовог особењаштва, био је ипак добар господар и уживао је симпатије свију својих поданика.

Д.

ИВЕЛИНА САМОРИС

Guy de Maupassant

— Контеса Саморис...

— Она дама тамо у прозору?

— Да!... Познајете ли је?

— Не!

— Носи прслуну ради кћери, коју је сама убила!

— Ах, идите, молим вас!... Шта ми ту причате?

— Са свим обична ствар без икаквих сензација!

— Дакле?...

— Готово ништа. Многе су куртизанке дошле на свет да живе као поштене жене, тако се бар вели; ну и многе тако зване поштене жене, да би постале куртизанке... није ли истина? Е па, младане Саморис, предестинирана куртизанка имала је једну кћер која је била рођена као поштена... то је све!

— Не разумем вас!

— Е на чујте објашњење. Контеса Саморис једна је од оних елегантних странкиња, које сваке године гомилама пуне Париз. Као мађарска, можда племка грофица, или, и сам не знам каква... појавила се једне зиме у једној палати у Јелисејским Пољима, томе авантуристичком крају, где је отворила један од најелегантнијих салона. И ја сам је посећивао. Зашто? можда ћете ме питати. И сам не знам. Доста то, ја сам, као и сви тамо одлазио, јер се коцкало, јер је било и слабих жена и лакомислених људи... Ви познајете тај свет лажних витезова из најразноврсницих слојева, све је племенито, све је с титулама и — непоштено. При најмањем поводу сваки ти говори о части као да вади кобу из појаса, сваки ти прича о својим прецима, саопштава ти своје доживљаје; прави јунаци и лажови: опаснији од њихових карата, лажнији од њихових имена... Ја се дивим тим људима. Интересантно их је проучавати, интересантно их је посматрати, дивно их је слушати; јер, они су врло често духовити, ретко банални, што је опет случај код истините и праве аристократије... Даме су им лепушкасте, лукаве и тајанствене. Имају обично дивне очи и несразмерну косу; да, и њима сам се дивио. Madame Саморис прави је тип тих авантуристкиња; елегантна, обла, још увек лепа, очаравајућа, пуна као мачка и примамљива. Може се човек дивно код ње забављати; тамо се коцка, игра, суперa, — све оно што пружа задовољства човеку, који је навикао на светски живот. Имала је кћер; била је витка и дивна, пуна весела и готова на сваку забаву, пуна насмејана а при том страсна играчица. Права кћи једне авантуристкиње. На шак, она је била невина и ништа није знала; дете, које није ништа видело, ништа знало. ништа разумевало и ништа одавало од свега што се у родитељској кући дешило...

— Од куд ви све то знате?

— Од куд знам? То је баш најмаркантније од свега другог. Једног јутра тек што сам мислио да изиђем из куће и камердинер ми пријави да господин Жозеф Бонетал жели са мном да говори. Ја онда упитах: „Ко је тај господин?“ — „Не знам, господине, по свој прилици неки слуга!“ одговори ми мој послужитељ. И заиста, то је био неки послужитељ, који је хтео сад код мене да се погоди.

— Где сте до сад били у служби? запитах га ја.

— Код контесе Саморис.

— Али моја кућа ни мало не личи на њену.

— Знам, господине; на баш за то желео бих код вас, милостиви господине, да ступим; јасно сам се опасних глада... код њих се може пробати, али не и остати.

— Пошто ми је тада заиста требао још један момак то се брзо с њиме погодих. После месец дана беше и госпођица Ивелина на тајанствен начин умрла. А сад чујте детаље тога несрећног случаја, које сам од Жозефа сазнао, који је опет чуо од своје пријатељице, грофичине собарице...

Једног вечера на некој забави, разговараху два новодошавша госта наспрам једних врата. Госпођица Ивелина, која је баш била свршила валцер, беше се наслонила баш поред истих врата, да мало одахне. Она два госта не приметише је кад је стала и девојче је могло чути сав њихов разговор. Један је од њих питао другога:

— Али, ко је отац те младе девојке?

— Неки Рус, држим да се зове гроф Рувалов, али он више не посећује матер.

— А ко је данас господар њеног срца?

— Енглески лорд, који тамо код прозора стоји; госпођица Саморис обожава га, као и мајка њена. Али грофичина љубав не траје дуго... месец дана... или највише шест недеља. У осталом, видите и сами да је број њених пријатеља и обожавалаца врло велики; сви облењу... а доста их је и изабраних!... Ах, то је врло занимљива прича...

— Од куд јој пак презиме Саморис?

— Од човека, кога је једнио можда љубила; од неког берлинског банкера Самуела Мориса...

— Ах, она је узела почетни слог имена па га спојила с презименом?

— Да!

— Хвала вам на обавештењу. Кад све то знам, лакше ћу доћи до циља!

Каква је бура морала беснити у души младе девојке, која још није била ни за длаку скренула са пута врлине?... Какво очајање морало је заносити главу ове честите девојке?... Какве су муке мало по мало гасиле њену радост за животом, њен дражесни осмејак, целу њену срећу?... Каква ли је борба раздирала и цепала младо срце до оног момента, докле и последњи гост из салона није отишао?... То ми све, до душе, Жозеф није знао рећи. Али истог вечера Ивелина уђе у материну собу, која се већ спремила беше да легне, а и собарица беше већ изишла у ходник. Но она чим угледа Ивелину бледу са уколченим погледом не могаде одмах отићи већ заста на прагу да ослушне.

— Мама, чуј ме, — говорила је Ивелина матери, — шта сам ноћас у салону чула!

И она јој исприча од речи до речи, што сам нам малочас ја испричао. Изненађена грофица у први мах није знала шта да одговори. За тим је енергично прекинула, изнисли њену причу и позва се на Бога као на сведока.

Младе девојке остаи матер збуњена, али не и убеђена у истинитост материних речи. За тим је пазила на матер и пратила је у стопу.

Ја се, лично, сећам промене, код те девојке. Од онда постаде забављом и мирном, и гледала нас је вазда уколченим погледом, као да је хтела душу да нам прозре.

Једног вечера... више није сумњала; затекла је матер на делу... ін flagranti. Хладно, као какав трговац, који закључује неки уговор, она је говорила:

— Чуј ме, мама, шта сам решила. Ми ћемо се обе повући на Париза и отићи ћемо на село и... живећемо побучено. Твоји ађутанти представљају читаву имовину; ако ти буде за руком да се удаш за ког честитог човека, у толико боље, ако се то и са мном деси!... Не будеш ли пристала на овај мој предлог... убићу се!

Овога пута заповеди грофица својој кћери да иде одмах у постељу и да једном за увек прекине са тим сапетима.

Ивелина јој одговори:

— Дајем ти месец дана рока за размишљење. У случају да за месец дана не промениш начин живота, ја ћу одузети себи живот, јер ми не остаје никакав изглед на доцнији поштен живот!

И оде.

Још читав месец дана играло се, коцкало се и суперало у кући Саморисове...

Ивелина је говорила. да има зубобољу и од суседних апотекара тражила је капљице хлороформа, које је и добила. Идућег дана је поновала захтев, и тако је за неколико дана напунила једну бочицу тога наркотичног отрова.

Једног јутра нађоше је у постељи хладну а лице јој беше затом покривено...

Сандук јој је био вештицама и цвећем обасут... а света је на погребу било толико, да су улице биле закрчене...

Да сам могао слутити, да ће она тако брзо приступити делу, верујте ми, да бих се брзо решио на женидбу с њом!

— А њена мати?

— О, она је и сувише плакала!... Али тек после недељу дана почела је опет дочекивати своје обожаваоце и избранике.

— А шта се говорило о смрти Ивелининој?

— Свашта и ништа!

Ј. Б. М.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (80)

— Лепо, да вас оставим на миру.

— Вама да ми кажете, ако ви овамо дођете да пијете, и ако сте ми дванут накрчили да и ја овде вама дођем, то онда зашто сте се сад, кад сам ја са улице гледао у прозор, крили и хтели отићи? То сам врло добро опазио.

— Хе-хе! А зашто сте ви, кад сам ја онда стајао на вашем прагу, лежали на својој соби са затвореним очима и претварали се као да спавате, а исте спавали? То сам врло добро опазио.

— Ја сам могао имати... узрока... ви то знате и сами.

— И ја сам могао имати својих узрока, ма да их ви и не знате.

Расколњиков спусти десну руку на сто, подупре пространа свој подбрадак и упрти поглед у Свидригајлова. Мало га посматрање у лице, које га сватда и пређе поражавање. То беше лице некако необично, налик маски; бело, румено, с румењем, преним уснама, са јасно плавом брадом и са још доста густом плавом косом. Очи беху некако и сувише плаве, а поглед некако и сувише тежак и непокретан. Нешто страшно, немило беше у томе лицу лепом и необично младачком према годинама. Одело у Свидригајлова беше кицошко, летње, лако, а нарочито беше Свидригајлов кицош у рубљу. На прсту му великн прстен с драгим каменом.

— Нећу се зар још и с вама петљати, рече намах Расколњиков упадајући с грчевитим нестрпљењем правце у искрен тон, — премда сте ви, можда, најопаснији човек, ако усхтеднете да шкодите, али ја нећу себе више да крхам. Ја ћу вам сад показати, да ја не чувам себе, како ви, вероватно, мислите. Па знајте, дошао сам да вам у очи кажем, ако сте ви држите својих досадашњих намера односно моје сестре, и ако с тога мислите да се чиме окористите, оним, што је у ноћње време откривено, то ћу вас ја убити пре, него што ме ви пошаљете у затвор. Моја је реч тврда, ви знате, да ја умем одржати. Друго, ако ви желите штогод, да ми саопштите, — јер се мени све једнако чини као да хоћете нешто да ми кажете, — то саопштавајте што пре, јер је време скупо, на можда ће врло убрзо бити већ и доцкан.

— Али куда се тако журите? запита Свидригајлов посматрајући га радознало.

— Свако има своје путе, одговори Расколњиков суморно и нестрпљиво.

— Па овога часа сами сте изазвали искрен говор, а већ на прво питање нећете да одговорите, примети Свидригајлов с осмејком. — Вама се једнако чини да ја имам неких намера, па с тога ме и гледате са сумњичењем. Али шта, у вашем положају то је сасвим појмљиво. Али ма како да желим облизити се с вама, ипак нећу се хаватн посла да вас уверим о обратном. Хвала Богу, ја не вреди, а нисам ни намеран баш ни о чему нарочито да говоримо.

— На онда зашто сам вам тако потребан? Јер ето сте ме пратили и посматрали.

— Та просто као радозналац, ради посматрања. Свиђате ми се просто са фантастичког става нашег, — ето шта је! Осим тога, ви сте брат личности, која ме веома интересовала, па, најзад, од те исте личности ја сам у своје време врло много слушао о вама, по чему сам и закључио, да ви имате велики утицај на њу; а зар је то мало? Хе-хе-хе! Усталом, признајем, ваше је питање за ме веома уплетено, да ми је тешко на њ одговорити. Ето, например, зар сте ви к мени дошли сад само послом, а не због чега новог? Зар није тако? Је ли тако? напављивао Свидригајлов с дуквавим осмехом.

— Е па, замислите сад, да сам и ја сам, долазећи амо, још у колима, рачунао на вас, е баш ме ни реч штогод ново, и да ће ме срећа послужити да штогод позајмим. Јер богаташи смо!

— Шта да позајмите?

— Како да вам кажем? Зар ја то знам. Видите, проведем све време у каквој гостионици, и то ми је слатко, то јест, не баш слатко, али тако треба гдегод седети. Ну, ето макар била та весела Каћа, — видели сте је?... Ну, да сам бар најест, например, прави гастроном, него сте видите шта могу да једем! (Он прстом упре у угао, где на столићу у димењу тањирићу стојаху остаци ужасног бифтека с кромпиром). Збиља, јесте ли јели? Ја сам се заложио, и више нећу. Вино, на пример, не пијем никако. Осим шампањског ни које друго, па и шампањског за све вече само једну чашу, па и то глава ме боли. То сам за сад наручио, да се откренем, јер се некуда спремам, и ви ме видите у особитом расположењу. С тога сам се млачак и прио као ђаче, јер сам мислио да ћете ме омести, али, чини ми се (он извади часовник) да могу с вама остати један час, сад је четири и по. Верујете ли, да ће бар штогод бити, или спахија, или глава дома, улан, фотограф, новинар... ништа, никакве стручности! Понекад је и досадно. Одиста, мислио сам, да ћете ми казати штогод ново.

— Али ко сте ви и зашто сте овамо допутовали?

— Ко сам ја? Ви знате: племић, служио сам две године у коњици, после сам тако тек овде по Петрограду лутао, после сам се оженио Мартом Петровном, и живео у селу. Ето моје биографије!

— Ви сте, мислим, играч карата?

— Не, напав играч. Ја сам лажни играч, варалица, никад играч.

— А ви сте били варалица?

— Јест, био сам и варалица.

— Како, вас су тукли?

— Десило се. Што?

— Па, мора бити, могли су изазвати на дуел... ную што то оживљава.

— Не противуречим вам, а при том, писам вешт филозофирању. Признајем вам, ја сам овамо дошао најпиће због жена.

— Тек што сте погребли Марту Петровну?

— Па да, насмехну се Свидригајлов с победном отворемношћу. — Па шта? Ви ваида налазите нешто ружно у томе, што ја о женама тако говорим?

— То јест, да ли ја налазим или не налазим што рђаво у разврату?

— У разврату! Гле, куда ви одосте! Него, уосталом, по реду ћемо, прво да вам одговорим односно жена уопште; знате, волан сам да верегам. Реците, зашто да се уздржавам? Зашто ли да се уклањам од жена, ако су ми оне у вољи? Бар, забавна је, занимаље.

— И тако ви овде једино на разврат смерате?

— Е па, што, па и на разврат! Ви о разврату. И волим, уосталом, отворено питање. У разврату је бар нешто стално, основано и у природи и неподвргнуто фантазији, нешто што вазда као жива жеравица постоји у крви, што вечито распирује и пожиже, што можда залуго, и годинама, не да се тако брзо утулити. Признајте и сами, зар то није занимаље своје врсте?

— А чему се ту има радовати? То је болест, и то опасна.

(Наставиће се.)

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Славимир — Славко — Пантовић, чија је слика изашла у прошлом броју нашега листа, ухваћен је у Пироту и спроведен Управи града Београда. Тако исто похватани су: Светислав Петровић звани „Лучке Параћинац“ и Јован Петровић звани „Шобота“ коцкари, који су 9 тек, месеца на веома вешт начин украли 610 динара Урошу Јовановићу земљоделцу из Парцана.

Остао је једино непронађен Драгољуб Милојевић звани „Загоничке.“

Аксентије Чоловић, за кога смо у другом броју нашег листа јавили, да се тражи, ухваћен је и престала је потреба за даље тражење његово.

Божидар Јовановић, бив. ђак V разреда гимназије, за кога смо у другом броју јавили да је нестао, према достављеном опису пронађен је у Софији, у Бугарској, и помоћу полицијских власти предат родитељима. У Бр. 1460.

ПОТЕРА

Александар Митејић, бив. калфа бакалски у Београду, извршио је пр. године нехатно убиство, због чега је пресудом

првостепеног суда за варош Београд од 9 септембра 1906 год. Бр. 18762, и Апелационог суда од 4 децембра исте год. Бр. 4807, — које су и извршне постале, осуђен на месец дана затвора и на плаћање кривичних трошкова. На како је Александар незнано куда отумарао, те се над њим напред поменуте пресуде нису могле извршити ни по кривичној ни по грађанској части, то Упр. гр. Београда актом Бр. 4631, моли све полицијске власти, да Александра потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Петар Филипеско, родом из Земуна, подмик аустро-угарски, има 45 год., средњег стаса, суноњав, смеђ, надаје се за пијаџара, прогнат је новембра месеца пр. год. на свађа у Аустро-Угарску, а по пресуди квартa дорћолског од 21 истог месеца Бр. 14774. Прогнат је с тога, што је покушао, да на варљив начин измами од једног овд. лица поћењу суму новаца, те да са истима, тобож, купи од неких личности из Аустро-Угарске машину за прављење лажних српских новчанића. Пре овога, Филипеско је у Аустро-Угарској био осуђен на две године робије због прављења лажног новца. Сазнаје се да се овај неваљалац поново вратио у Србију, па с тога Управа гр. Београда овим позива све полицијске, а нарочито пограничне власти, да на њега обрате најстрожу пажњу, а у случају проналаска, да га ухвате и њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2111.

Ноћу, између 15 и 16 т. мца. ов. год. непознате лопуже обиле су зид куће Милана Кнежевића, на Врачина, ср. грочанског као и сандук нађен у соби на из истих покрали: 3 дуката цесарских у злату, бушена, 3 дин. у сребру и 3 дин. ситнине, једну велику пунену мараму у вредности 4 дин. и једну кутију белог шећера до 5 кгр. у вредности 4 дин. Начелник среза грочанског, окр. београдског, актом од 17 ов. м. Бр. 4182, моли све полицијске власти, да у случају проналаска лопова, стражарно спроведу њему с позивом на предњи број.

Непознати лопови ноћу, између 10 и 11 тек. месеца извршили су опасну крађу г-ђи Даринки Радовановићки, мех. из Малог Пожаревца и однели 20 динара у готову, признаницу од 34 динара по којој је дужник Милоје Петровић из Сенаје, 20 кгр. и још млевене соли и другог разног бакалског еспапа у вредности 248 динара. Начелник среза грочанског актом бр. 1072 моли све полицијске власти да краљивиће и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 4459.

Тасу Миленковића, тежака из Бувца (општине медвеђске) тражи начелство округа врањског, да га узме на одговор за дело наведено по § 147 крив. закона. На како се истом Тасу не зна место становања, јер је незнано где отумарао, то начелство актом бр. 1676 моли полицијске власти да Тасу потраже и по проналаску њему спроведу. УБр. 4482.

Душан Миловановић, бив. практикант, а у последње време дијурниста српских државних железница, учинио је бележницат, зашта се има узети на одговор. На како је он отумарао незнано где, то се Управа града Београда актом бр. 1927 обраћа свима полицијским властима, да Душана потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Дема Панић, ковач из Врачина извршио је 7 ов. месеца крађу стоке и других ствари Божину Радуловићу из Шетке, па по том побегао, пошто је покрађу остављо код своје таште — где је и нађена. Начелство округа крушевачког актом Бр. 1760 моли све полицијске власти да Дему потраже и нађена њему стражарно спроведу. Деми је 25 година, стаса средњег, у лицу пригомаљаст, брковa малих црних, браде шиљасте краткe, суноњав. УБр. 4695.

Непознати лопов увукао се ноћу између 26 и 27 пр. мес. у магацин Васе Ковачевића, трг. из Шапца, а одатле у дућан и из чекмеџета украо 1 полунаполеон, 10—12 дин. ситнине, два револвера, пола кутије папира и нешто дувана; за тим је покушавао да пробије касу; али није успео. Начелство округа подринског актом бр. 1415 моли све полицијске власти, да за крадљивцем и покрађом трагају и у случају проналаска по законом поступе. УБр. 4762.

Јовица — Јован Васовић — Васић, Циганин, ковач из Дуба, пресудом начелства окр. ужичког од 14 јуна пр. године Бр. 8527, кажњен је са 60 динара или 12 дана затвора, због кријумчарења дувана, која је и извршном постала. Али како је осуђени незнано где отумарао, то се пресуда није могла извршити; па зато начелство актом бр. 1817 моли све полиц. власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. УБр. 4594.

Петар Јовановић, Циганин — замбас ноћу у очи 1 децембра пр. год., украо је две кобиле, амове и још неке ствари из качаре Јанка Гмитровића тежака из Доње Раче, па побегао. Али он доцније буде ухваћен заједно с покрађом у Петровцу, но кад је било у спроводу за Рачу, он у путу побегне испред спроводника, те се ни до данас није могао пронаћи. Право му се место рођења не зна; мисли се да је из Бугарске. Њему је 40 година, оженьен је и има четворо деце, стаса обичног, очију црних, без браде, а бркова ретких и жутих, по лицу рошан од богиња, одевен у сељачко одело. Начелник среза лесковачког актом бр. 2397 моли све полицијске власти, да Петра потраже и нађена њему стражарно спроведу и то што пре, јер су саучесници његови у притвору. УБр. 4570.

ТРАЖИ СЕ

Катарина — Катица или **Марије Радосављевић** из Београда са станом у Иванковачкој улици бр. 13, ученица школе за женске радове, која је под управитељством г. Стевана Максимовића, побегла је 13 ов. мес. незнано куда. Њој је 15 година, стаса средњег, у опште смеђа, на десној руци има велику белегу од засекотине. Била је одевена у браон хаљини са штеленом од белог конца и црном жакету, а на глави је имала шал. Управа града Београда расписује тражење за њен проналазак и ако се пронађе, да се упути њеној матери или Управи с позивом на Бр. 4502.

Димитрије — Мита — Здравковић, калфа ковачки из Лесковца, отишао је од своје куће у месецу децембру прошле године, и нико не зна где се он сада налази. Начелство округа врањског актом бр. 2014 моли све полицијске власти да Димитрија — Миту потраже и ако се не налази у служби да то јаве начелству, а ако је без службе, онда да га спроведу начелнику среза лесковачког с позивом на бр. 2798. Мити је 16 година, средњег стаса, добро развијен, пригомаљаст, црне косе, образа крупних црне; одевен је био у капуту кариранном — од парабанског шајака, панталовама од домаћег шајака чађаве боје са црним пругама, антерији од бугарског шајака без пруге, на глави шајкачу а на ногама војничке преправљене опанке. УБр. 5038.

Велисав Вујић, тежак из Врбе, који је био у среском притвору због опасне крађе, побегао је 19. ов. мца. Њему је 24 године, стаса високог, смеђе косе, дугуљастих образа, има дутајући поглед, малих брковa, браде густе — црне — шпицасте; одевен у чакшире и гуњ, половну шубару на глави и на ногама опанке. Начелник среза жичког актом бр. 2146 моли све полицијске власти, да Велисава потраже и с нађеним по закону поступе. УБр. 5035.

Јанаћко Дим. Стојковић, родом из Цепа, по занимању келнер, има да се упути у команду на одслужење свога рока, па пошто се није могао пронаћи, то начелник среза масурачког актом бр. 832 моли све полицијске власти да Јанаћка потраже и нађена њему упуте. Јанаћку је 21 година, омален, смеђе косе, плавих очију. УБр. 5117.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У намери за један непознати број, идуће изјаве нећи ће два броја уједно.

Молимо оне среске начелнике који нам још не извршише дуг од прошле године, да то учине у најкраћем року.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 236.

БРОЈ 7. и 8. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Ужаре града Београда, а у унутрашности код оближњих скупљача или на поштн. Цена је овоме: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, лекарницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама из унутрашности годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандарским годишње 8, полугодишње 5 динара, пу општ се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одсела. Иностранима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

1. Београдски округ

окружно место варош Београд

срезови: врачарски, грочански, колубарски, космајски и посавски

I Врачарски — *среско место Београд*

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бели Поток	196
		2	Зуце	128
1	Бело-поточка	3	Пиносава	206
		1	Вел. Мокри луг	291
		2	Калуђерица	118
2	Вел. Мокро-лушка	3	Лештане	120
		1	Велико Село	320
		2	Вишњица	241
3	Велико-селска	3	Сланци	216
		1	Жарково	267
		2	Жељезник	304
4	Жарковачка	3	Кнежевац	94
		1	Бањица	59
		2	Јајинци	66
		3	Кумодраж	219
5	Кумодрашка	4	Раковица	49
		1	Винча	202
		2	Мали Мокри луг	213
6	Мало Мокро-лушка	3	Мирјево	244
		1	Рушањ	205
7	Ресничка	2	Ресник	227
8	Рипањска	1	Рипањ	718

II Грочански — *среско место Гроцка*

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бегаљица	412
1	Бегаљичка	2	Дражањ	233
2	Врчинска	1	Врчин	580
		1	Брестовик	160
		2	Заклопача	276
3	Грочанска	3	Гроцка	597
		1	Мали Иваича	265
		2	Мали Пожаревац	246
		3	Сенаја	110
4	Мало-пожаревачка	4	Шепшин	174
		1	Камендол	243
5	Пударачка	2	Пударце	261
		1	Болеч	218
6	Ритопечка	2	Ритопек	297
7	Умчарска	1	Умчаре	516

III Колубарски — *среско место Лазаревац*

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Араповац	132
		2	Барошевац	142
		3	Бистрица	76
		4	Зеоке	126
		5	М. Црљенци	97
1	Барошевачка	6	Миросаљци	174
		1	Венчане	296
		2	Прнсоава	51
		3	Стрмово	42
2	Венчанска	4	Тулеж	149
		1	В. Црљени	192
		2	Врсоци	300
		3	Луновац	140
		4	Медошевац	161
		5	Сакуља	67
3	Врелачка	6	Цветовац	81
		1	Варзиловица	140
		2	Дудовица	88
		3	Смрдљиковац	170
4	Дудовичка	4	Чибутковица	168
		1	Бурово	30
		2	Дрен	99
		3	Жупањац	92

*) Најновију административну поделу земље, нема ни једно наслеђство у Србији, а ипа је од врло велике користи и за њих и за много пољелинце тё је што напосимо. У колико се у будуће буде што мењало, ми ћемо измене редовно доносити.

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		4	Лазаревац	160
		5	Лукавица	89
5	Лазаревачка	6	Стубица	78
		1	Петно	160
		2	Тељиje	107
		3	Шопић	229
6	Петчанска	4	Шушњар	40
		1	Даросава	281
		2	Крушевица	128
		3	Прогореоци	112
		4	Рудовци	119
7	Трбушничка	5	Трбушница	164

IV Космајски — среско место Сопот

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бељина	132
		2	Лисовић	196
		3	Маинћ	88
		4	Слатина	56
1	Бељанска	5	Рожанци	107
		1	В. Иванча	472
2	В. Иванička	2	Пружатовац	167
3	В. Младеновачка	1	В. Младеновац	125
		1	Амерић	163
		2	Влашка	424
4	Влашањска	3	Рајковац	122
5	Кораћичка	1	Кораћица	525
		1	С. Младеновац	284
		2	М. Врбица	66
6	Међулушка	3	Међулужје	180
		1	Ђуринац	135
7	Неменикућска	2	Неменикуће	433
		1	Дучина	140
		2	Дрљуша	157
8	Сибничка	3	Сибница	268
		1	Бабе	103
		2	В. Сопот	44
9	Сопотска	3	Попочево	374
		1	Губеревац	220
10	Стојничка	2	Стојник	285
		1	Парцане	258
11	Раљска	2	Поповић	378
		1	Раниловић	309
12	Рогачка	2	Рогача	262

V Посавски — среско место Умка

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Барич	191
		2	Јасеник	112
		3	Мала Моштаница	126
1	Баричка	4	Мислођин	146
2	Барајевска	1	Барајево	378

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бићевац	220
		2	Божаревац	186
		3	Гунцати	124
		4	Мељак	105
3	Бићевачка	5	Шиљаковац	125
4	Вранићска	1	Вранић	472
		1	Бољевац	95
		2	Врбовна	112
		3	Дражевац	252
		4	Пољане	нема пребивалишног
5	Конатичка	5	Конатице	253
		1	Аранђево	120
		2	Борак	218
		3	Лесковац	145
		4	Соколово	98
6	Лесковачка	5	Степојевац	285
		1	Оструженица	256
		2	Пећан	54
		3	Руцка	62
7	Оструженичка	4	Умка	155
		1	Вел. Моштаница	317
8	Сремачка	2	Сремчица	280

РАСПИСИ

Под овом рубриком уредништво ће одштампати све досадање расписе од најстаријих времена, који су још у важности, и који су потребни полицијским и општинским канцеларијама и њиховим чиновницима. Нећемо се придржавати реда али ћемо на крају сваке године изнети садржај по коме се сваки распис може лако наћи. На тај начин, „Полицијски Гласник“ у току 2—3 године садржаће све дотадање важеће расписе а у будуће редовно ће нове износити.

1. РАСПИС О СПОРОВИМА
Општине и државе са приватним лицима

Начелству окр. Н.

Министарство финансија позвано је законом, да заступа државу пред судовима земаљским у свима приватним правним одношајима. Осим тога оно, по праву надзора на основу закона од 7. марта 1858 год. Вр. 254 (Збор. XI стр. 53.) и закона од 4 априла 1861 год. (Зб. XIV стр. 59.) и закона од 24. марта 1866 год. (Збор. XIX стр. 1.) потпомаже и брани право свију општина у парницама, које се воде о шумама и чистим земљама — испустима. —

Ово заступање министарство пред пречо наређеног свог органа: Правобранитеља правительственог.

По досадањој пракси, тужбе, које појединци противу државе или општине какве о изложеним правним предметима код суда подижу, судови су достављали правительственом правобранитељу на одговор и тражење преко министра финансија и остављали врло кратке рокове за одговоре; па докле је Министар финансија прибављао нужне извештаје о стању спорничког предмета и доказе за бранење, од оних органа, који непосредно тим предметима управљају или надзор воде, дотле или су протицали рокови правобранитељу за одговор опредељени или се је парница продужавањем рокова и рочишта развлачила на штету ма које парничне стране.

Да би се ово одклонило на предлог правительственог правобранитеља је сам умолио госп. министра правде, те је расписом својим од 17 децембра 1869 год. № 5243; између осталог препоручио судовима, да све тужбе о изложеним предметима суду поднесене шиљу местним полиц. властима, те да их ове

преко министра финансије достављају правобранитељу правительственом на одговор или потребно најсаљење.

Ово је наређено у тој намери, да би полицијске власти при спроводу ових тужби у исто време од своје стране могле дати тачне извештаје о парниченом предмету, и послати или означити и доказе за одбрану, ако каквих има, како би правительствени правобранитељ према томе могао јаче бранити права државина или општинска према тужби и тражењу тужитеља.

А, да би ово наређење достављању тужби одговорило намењеној цељи, наплашам за потребно да од моје стране ставим у дужност свима полицијским окружним властима ово:

1, У свима парницама, које би подигли било поједини становници, било општине противу правительства о каквом простору опште народне шуме и под њом стојеће земље, над ми дотична власт полицис. по наредби судској буде шиљала тужбу о таквој парници ради предаје правительственом правобранитељу на одговор, нека у исто време од своје стране пошље и тачан извештај о границама и простору опарниче не шуме и земље, а где је нужно и план; да назначи, колико је стара шума у томе простору; да ли тај простор припада каквој великој општенародној планини као њен део и огранак, или се засебно сматра као општенародна шума и земља; је ли ко год тај простор држао и уживао у појединости или цео, и ако је, од кад до кад и како; стоје ли и у колико народи тужитељови у тужби, којима он своје право доказује и чиме се од стране правительства у одбрани противно доказивати може т. ј. да ли сведоцима и којима по имену, или каквом јавном или приватном исправом, коју у исто време има извештају своме прилажити или означити, где се налази, ако је сама полиц. власт прибавити не може.

Овако исто треба поступати.

2, У свима парницама које би поједини повели противу општина или општине противу појединих о земљама и шумама, које за општинске сматрају.

А осим тога, ако би заступници општине тужитељу право признали, или не би хтели одредити пуномоћнике за бранење општинског права, а међу тим би власт полицијска имала уверења, да је опарничена земља или шума општинска, она ће објасните општини у целом њеном збору, да треба право општинско бранити па ако и преко тога цео збор призна тужитељу право ма из којих основа, власт ће полицијска при спроводу тужбе и осталога и то написмено закључене збора о признању тужитељевог права послати ми са изјављеним својим мишљењем о томе. —

А ако се општина, било у почетку било у течају парнице, са тужитељем поравна, полицијска ће власт при спроводу тога поравњења такође изложити своје мишљење: је ли то поравњење према стању ствари корисно за општину?

3, У парницама појединих противу правительства о државном имању, или каквоме праву, подигнутим, над власт полицијска по наредби судској буде ми подносила тужбу ради предаје правобранитељу правительственом на одговор, нека по смислу тачке под 1. овог расписа тачно изложи стање опарниченог предмета и све доказе, којима се право и интерес државин бранити може.

Исто тако кад би се од стране правительства требала да подигне парница противу приватнога, због имања или каквог права, полицијска ће власт, која непосредно тим имањем или правом државним рукује, кад ми буде предлог чинила за поједне парнице изложити и поуздано означити стање опарниченог предмета и послати и све доказе писмене, ако их има, и сведоке именовати.

4, При спроводу наредба судских за правобранитеља правительственог о стецишту над масама умрлих грађана, који немају законом опредељених познатих наследника, полицијска ће власт сазнати и назначити: има ли наследника по тестаменту усменом или писменом, је ли имање од веће предности и остало, што би било од значаја и утицаја за бранење права.

Бр. 4.921.

23. јуа 1.870 год.

у Београду

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Бр. 2.073

24 марта 1866 год.

У Београду

Свима начаљствима, управительству в. Београда

Неке полицијске власти, достављајући министру унутрашњих дела, како се догађа, да притежатели кућа траже од њих, да се стане на пут исељавању кирајција из њихових кућа, докле им кирију не плате, — тражиће су упутство, како им се према смислу § 686 грађанског законика, где је казано, да упешене ствари од кирајције у кућу, јемствују господару за неплаћену кирију, ваља управљати, т. ј. да ли ће полицијске власти само заказати кирајцији, да ствари не сме носити, докле се са господаром не измири, или ће иначе и како у овоме поступати.

Поводом овога министар унутрашњих дела нашао је за потребно објаснити, да полицијске власти према смислу § 686 граћ. законика, кад притежатели кућа траже од њих помоћ против кирајција за кирију, могу толико у тој ствари наређивати, што ће од ствари, упешених у закупљено добро, толико забранити, колико по прописи може бити довољно за осигурање неплаћене кирије, према наређењу § 404 грађанског судског поступка; али и то од оних ствари, које се по § има 380 и 471 поступка могу за извршење пресуде узети; и у том наравно само случају, ако кирајција не да нужно јемство, које је §-ом 390 граћ. поступка прописано.

Саопштавајући ово начаљствиму, министар унутрашњих дела препоручује му, да оно у смислу овога објашњења поступа у случајима, кад му се господар куће обрати против свога кирајције за неплаћену кирију, имајући у исто време и подручне му власти упутити, да се и оне по томе у истим приликама управљају.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Бр. 5053

19 маја 1887 год.

у Београду

Начаљнику среза рамског

Расматрајући акта по жалбама против пресуда у иступним делима министар је увидео: да је употреба заклетве код сведока у тим делима напуштена скоро код свију власти чак и онда, кад сведоци и на самом суочењу супротно исказују.

Врло је вероватно да су власти могле запамарити примену клетве из претноставке да су иступна дела маловажна па као таква да не морају проћи кроз све форме по којима се пречишћавају основи и докази за осуду.

Истина да су казне по иступним делима у сравнењу са онима за злочина и преступна дела далеко мање опет правда захтева да се нико не осуди ни на какву, ма како малу казну ако је доиста није заслужио.

Са друге стране, казне које прате иступна дела, одузимајући или слободу, или имовину и имајући дејство чак и на политичка права осуђених, нису тако маловажна, да би се једни известан и јасан пропис, који о заклетви говори, смео пренебрегнути.

Таква практика осим повреде закона над је у тој тачци у потпуној важности, има за последицу још и то: да и добри сведоци приступају дужности сведочењу са мало размишљања и озбиљности, а да се и не помињу они који су напред решени да ствар ма из каквога интереса друкчије представе но што је она у истини уверени да их зато никаква одговорност не чека поштто она као што је познато наступа тек по положеној клетви.

Из ових разлога, а услед питања једног начелства министар унутрашњих дела обраћа пажњу свима полицијским властима нашто: да одредбе § 35 полицијске уредбе о заклетви при иступним делима нису укинуте, и по томе да се оно слобрано одредбама § 113 крив. поступка која говоре у форми заклетве, имају захтевати од сведока и вештака и у иступним делима.

Упут овај, основан на првом одељку § 18-ма наведене уредбе нека начелство одмах саопшти и полицијским и општинским властима, ради њиховог управљања.

КРВНИ ТРАГОВИ

(СВРШЕТАК) (7)

То је леп пример, који врло јасно доказује, колико је потребно да будемо пажљиви с таквим тугалним стварима. Ево још једног примера, које је искусно сам судски хемичар Шаусенштајн, и који је обично наводио у својим предавањима:

На обали неке реке, која протиче кроз једну варош, нађен је једно јутро прилично одржан капут од лодена. Нашли су га пролазници и предали стражару. Пошто су се на том капуту налазиле велике крвне мрље, то је предат суду, мз да се није још ништа знало, да је пропале ноћи у ближини места, где је капут нађен, било ма какве туче, чиме би се објаснило те крвне мрље. За сваки случај доведен је судски хемичар, да се не би рекло, да није ништа рађено. Али неколико сахата за тим, пошто је нађен капут, дође професор Шаусенштајн у биро истражних и у кратко изјави: „Сопственик тога капута није више међу живима".

Објашњење за то чудновато констатовање било је у томе, што је Шаусенштајн у једној мрљи полуосушене крви, која се протезала од оковратника на капуту ка десном џепу, нашао неколико коштица од стремена. Стручњак је то после аргументирао овако: Стремен је пошао с краћу, која је нађена на капуту; та крв могла је истећи само услед какве повреде на гласи, која је морала бити тако дубока, да је откинула или разбила стремен. А кад је неко претрпео повреду главе, услед које је толика крв истекла и морао пући стремен, онда је он морао само кратко време живети и данас је извесно мртав".

Дакле констатовано је, да је ту извршено убиство, а даљом истрагом дочуло се, да је тај капут био некога марвеног трговца, који је одиста убијен оне ноћи из које је нађен капут; његов леш нађен је тек идућег пролећа под снегом. Да се дакле с нађеним капутом није било пажљиво, вероватно је да би се комадићи стремена били истресли и изгубили. Тада би се извесно држало, да се капут окрвавио у неној незнатној тучи, не би се имало никакво повода, да се даље трага, а кад у пролеће кад се напао леш, пре би се све друго мислило но да тај капут припада том лешу.

Сад ћемо у кратко да проговоримо коју како се чувају предмети, на којима се нађу крвне мрље. Као главно основно начело важи на првом месту: Не сме се начинити абрка и мора се добро паковати.

То се нас најбоље постиже тиме, кад се објекти обележе како с поља тако и изнутра описом, бројевима и словима, за тим над се не штеди с предметима за паковање, с хартијом, кутијама, сандучима и т. д.; све ово мора се набавити на било ма откуда. Сваки предмет учврсти се тако, да се не може покретати, али се у таким приликама мора гледати, да се крвне мрље не оштете. Дакле и. пр. крваво одело ће се најпре спаковати у сандук, али тако да крвне мрље дођу озго, за тим се сандук пробуши и кроз њега провуку пантљике, те тако и одело учврсти. Крвне мрље на хартији, ако крв није наслагана у дебелим слојевима и тако сасушена, најбоље је да се увију у другу хартију, да их иследник метне у свој џепчић или чак најбоље у акта. Приликом прегледања старих парничних акта налазе се такве хартије с крвним мрљама потпуно неповређене, ма да су акта деценијама можда била наложена сваковрсним натрпаницима. Налазе ли се трагови на комаду дрвета, на струготинама, на малим комадићима штофа, у кратко на ситницима, лаким предметима, онда се морају набавити сходне кутије, на чије се дно метну сегрота дељчи, а за тим кроз кутију утврде конопцима. Најтеже је обично с већим и тежим комадем, на коме има крви.

Кад се помисли на важност крвних трагова и у исто време просуди, како се ови лако могу одстранити, кад дођу с чим у додир, те се трљају, бришу и т. д., онда је јасно за сваког истражника с каквом пажњом и опрезношћу се морају чувати такве тугалне ствари.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Код суда општине Н. у месецу јуну 1900 године било је овакво спорно питање на расправи:

Пуномоћник општине Н. тужио је П. Мијаиловића из Н. за ресто 107 динара дуга са 10% год. интереса и интереса на интерес од 1 јануара 1890 године што по непотврђеној облигацији од 1 новембра 1881 године, у суми од 144 динара дугује општини Н., — па је тражио, да га суд осуди, да овај дуг општинској каси плати. Као доказ поднео је својеручно написану и потписану облигацију а позива се и на ту околност као доказ за обавезу дуга, што је дужник у отплату овога дуга дао 200 динара, наводећи да је дуг са урачунатим интересом до краја 1889 године износио 307 динара. Услед чега је а по тражењу, у почетку године 1890-те, дао у одплату 200 динара. Према чему остао је дужан још 107 динара и на ту суму интерес од дана отплате до наплате.

На суђењу тужени је порицао постојање облигације наводећи, да никад и ништа није дуговао тужилачкој општини, нити је што давао у отплату овога дуга, и тражио је да се тужилачка страна одбије од тражења као недоказаног.

Суд општински у разлозима својим напашвши да поднета исправа носи на себи вид и карактер приватне исправе, и да је иста према томе потпуни доказ према туженоме. — § 189 грађ. судског поступка, а нарочито што је њену исправност подноситељ доказао и тиме, што је дужник дуг отплатом за своју признао, донео овакову своју пресуду.

Да тужени Мијаиловић плати општини Н. ресто 107 динара главног дуга са 10% год. интереса од 1 јануара 1900 године, да плати таксу, и пуномоћнику општинском на име дангубе 10 динара.

Од суда општине Н. 20 децембра 1900 год. № 5764 у Н.

Председник
Кметови

Писар

НЗ. Пресуда је постала извршна, јер се оптужени из незнања није жалио.

Питање општ. писарима.

Да ли је ова пресуда правилна и на закону основана? Ако није зашто? Има ли општина права на наплату интереса на интерес и ако има на основу кога законског прописа?

* * *

Један општински писар стаљља за расправу овакво питање.

Прописе § 242 судског поступка гласи: *„Неће се моћи доказивати сведочима никаква тражбина, које сума вредности прелази 200 динара, без обзира на основ, из кога тражбина проистиче и на вредност коју се тражи исто тако неће се моћи доказивати сведоцима против или изван садржине писмене исправе и онда кад би сума или вредност тражбине била мања од 200 динара."*

По основи § 6 тач. 6. грађ. суд. поступка, општински судови суде спорове о поз. службеностима које су изложене у § 335 грађ. законика.

Он нас пита:

1. Има ли места испиту сведока и важе ли њихове сведоџбе по ономе спору о поз. службеностима, где судија прност. суда поништи прву пресуду општ. суда, само што вредност спора није опредељена, и новим се извињавјем вредност утврди на преко 200 динара. И ако има по чему?

Ако томе има места, онда зашто општ. судови за овакве спорове пре извињења не врше увек у напред процену, или ће их и у будуће сматрати као спорове без процењене вредности?

Ми на ово питање одговарамо овако: по својој надлежности општинским судовима на основу § 6 грађ. судског поступка тач. 6. надлежни су: *„да суде о службеностима поменом које су изложене у § 335 грађ. законика."*

§ 335 грађ. законика гласи:

Поноке стужбености обичне и главне бивају следеће:

1. На туђој земљи држати стоку, шутању за стоку или за кола; 2., са туђег бунара или извора воду носити, ту стоку појити или воду одводити; 3., стоку на туђој земљи држати или пасти; 4., дрва туђе себи, сухо грање кунити, огране кресати, жир кунити и лист брати; 5., на туђој земли дивљач ловити, птице пятати и рибу ловити; 6., камен вадити, песак копати, креч палити.

Овај пропис законски компликован је. У њему је 1, 2 и 5 тачка од непроцењене вредности и она се ни у ком случају не може проценити тако а да се не штете интереси и једне и друге стране, док међутим 3, 4 и 6 тачка она има у свако време своју оцењиву вредност по употреби онога који хоће својим правом о овој службености да се користи. У случају спора да-

кле овде имамо два вида, један од процењиве а други од непроцењиве природе. Кад известан сопственик, од имања има на пример облеђу, за некоме дозволи право службености по тач. 1, 2 и 5 § 325 грађ. законика, онда се овај спор доказује сведоцима ако других доказа оспореној тужилачкој страни, на расположењу не стоји. Кад не би то у стварн стојало онда би и ови спорови као непроцењиви дошли у надлежност прв. држав. судова по § 27 грађ. судског поступка, а не би ушли у круг надлежности општ. судова — § 6 тач. 6. грађ. судског поступка. Законодавац је у комбинацији овог законског прописа § 335 грађ. зак. дао општ. суду истина за надлежност у суђење и њену вредност, али је то рађи олакшице и лакше процедуре за право грађана, јер овакве службености и радња по њима не трпи одлагање, док процедура код држав. судова била би и морала би бити много растегљива, а они радови по овој службености не трпе одлагање, без знатних штета наших грађана који се баве произволно приведним радањима.

Даље нпше је мишљење да се спорови по тач. 1, 2 и 5 § 335 грађ. закона суде без процене и са сведоцима — по старини и праву од дужег времена. —

Да то не стоји онда би и јасна одредба § 341 грађ. законе постала илузорна, која гласи:

„Законом ограничавала право сопствености чије само у оном случају, кад други своје добро или своим или од части уважребити не би могао, на пр. кад ко на имау своју не може оружије дати, ако преко туђе не пређе, онда овај по закону мора пустаку преко своје њиве оволе допустити."

Назад у овоме случају када би се десило и то да неко некоме службеност спречава то је и самовлашће и онда ово подлаза под одредбу § 375 крив. закона, а и у том случају се ово право и кривична одговорност доказује сведоцима.

Ово је наше мишљење.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Пресудом општинског суда осуђено је на плаћање калне или дуга лице, које нема сопственог имања, већ живи на имању свога оца у задрузи као син или на имању које му је жена у мираз донела. Пресуда је постала извршна, и има се приступити извршењу за наплату дуга. Може ли се ова пресуда извршити из имања очевог или онога, које му је жена у мираз донела.

На ово питање да одговоримо:

§ 517 грађ. законика гласи: *„Деца мушка у задруги женска после навршене 15 године добијају раван део са осталим пунолетним и оженевшим задругарима у свему приновну и приходу од онога времена; разумевају се наравно она, која су у куки била и приноматала."*

Шта прописује овај законски захтев. Он одређује правност мушке деце преко 15 година у задрузи, о пунолетним оженевшим задругарима. Деца мушка преко петнаест година имају права за приносу и приплод, на раван део са осталим и пунолетним члановаима задруге. Даље када ово стоји онда, у случају кривичне какве одговорности, трошкови по пресуди наплаћују се из задруге из прнносе и приплода од имања који долази на његов део. Што се тиче наплате осталих дугова, грађанске природе о томе не може бити ни речи, јер малолетници били да су у инокосни, било да су у задруги немају права на самосталну управу имонине. Ако су у задруги стоје под заштитом и старањем старешине задруге, а ако су инокосни под заштитом и старањем законом одређених старатеља.

§ § 766 и 771 грађ. закона, јасно обележавају право мужевљево на принос онога имања, које му је при ступању у брак жена донела. По овим законским прописима, муж управља имањем, *а о добитку са истога не даје никаква рачуна.* Само у случају да што од главнице примете му упропасти или утроши *својим добром јемствује.*

Када овако стање ствари стоји онда је законодавац овим прописима хтео, да даде мужу средства и могућности, да од приноса види извесну корист, и да се приходом од истог, поред онога прихода, који он има користи за покриће трошкова, које носи брак и заједнички живот. Према овоме дугови мужевљеви могу се наплатити на онога приноса од капитала, који је жена мужу у мираз донела, јер да законодавац није тако стање ствари схватао, неби прописао § 764 и 767 грађ. законика, који прописи изричио и јасно опредељују право мужевљево и расправљају односе приликом презадужења мужевљена признавајући тада жени само право на принос главнице, а никако добити од исте.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Дешава се често пута од стране грађана који имају своје односе са влашћу, да изјављују жалбе против пресуда општинских судова за дела иступне природе.

Суд општински извидивши дело иступне природе, пресудом својом изриче казну. Незадовољна страна изјављује жалбу на ову пресуду, и исту предаје полицијској надзорној власти. Надзорна среска власт примивши жалбу, следствено, шаље је општ. суду, јер уз исту морају следовати и акта обе целокупне радње, како би иста могла расмотрити и донети своју одлуку да ли је пресуда са извођајем правилна, у ком би се случају да ли је пресуда са извођајем правилна, у ком би се случају да ли је пресуда са извођајем правилна, у ком би се случају пресуда одобрила, или је извођајне и пресуђење неправилно, у коме се случају радња уништава и суд упућује на доследење или доноше нове пресуде сообразне закону.

Он нас за овакве случајеве пита: шта треба у овакон случају да чини онај суд, који је овако послату жалбу од стране надзорне власти примио, да ли да исту без икакве судске процедуре врати са актама полицијске власти или на исто шта треба писати?

Противу пресуда општинских судова на основу § 15 и 16 полиц. уредбе, за дела иступне природе, најављује се жалба од дана саопштења, у року од три дана, надзорној среској власти. Ове се жалбе на основу друге алинеје горњих §-ва предају *„оној власти, која је пресуду или решење изрекла, и која је дужна одмах исту са свима актама послати дотичној власти: на коју је жалба управљена. Жалиоцу издаће се уверење на подношену жалбу ако он то захте."*

Дакле жалбе се по овоме законском пропису предају оној власти која је пресуду изрекла. Пу ако се деси тај случај да је жалба непосредно предата надзорној среској власти, и иста се шаље суду општ. који је пресуду изрекао, онда се иста заводи у деловодни протокол, под оним даном када је званично, код дотичног суда примљена, а за тим се цени да ли је благовремено примљена и означична. И ако јесте, онда се спроводним писмом заједно са актама спроводи на расмотрење и решење среској власти. Овакоио писмо имало би гласити.

Начелнику среза Н.

Жалба Н. Н. која је поднета на пресуду — решење — по прописи Н. Н. због....., а која је изречена 25 јануара 1901 год. № 55 благовремено је поднета, зато се сва акта под бр. 31, 34, 36, 39 и 45, заједно са пресудом, учтиво шаљу г. начелнику на расмотрење и решење.

№ 61 Председник суда

2/II 901 год.

Писар.

Не буде ли жалба благовремено најављена онда се иста решењем као неблаговремена одбацује. Ово се решење саопштава жалиоцу ради његовог лаког управљања, а пресуда постаје извршна и одмах се извршује.

* * *

На задатак у 4 броју нашега листа правилно су одговорили још и ови општ. писари:

1. Живојин Ј. Шобић, писар општ. липољшке
2. Миња М. Зекић, писар општ. засавичке.

Њихове одговоре уредништво је добило кад је прошли број већ био одштампан но још неекспедован, па с тога и њихова имена уврштујемо у ред оних који су правилно решили задатак.

ЈЕДНА ИДИЛА

СЦИКА ИЗ ВЕЛИКОВАРОШКОГ ПРЕДГРАЂА

од Јове Адамовића

(СВРШЕТАК) [2]

Сав задуван и окупан стиже Наполеон кући. Његовој слици и прилици одговарао је и стан му, који се састојао из ци-

гао једне собе на четвртом спрату, а у којој је данас, судећи по пашару, Наполеоновица држала смотру. На сред собе стајао је повелики, прљав, дрвени сто на коме лежаху испремешано две три прљаве шерпење, два прљава и један чист тањир — знак да су Наполеоновица и син јој већ ручали. — Даље један велики земљани бокал, комад сапуна, начет хлеб, једна кришка, земљана пивска кригла и неколико вилушака са једним ножем. У једном углу собе стајала је широка распеметана постеља онако као да је сада тек из ње устао. Изврнала сламњача без чаршава — исти се баш налазио у рукама Наполеоновице, — два јастука и нешто као перина, — све то без икаквих превлака и од неке материје која је судећи по појединим местима која је још могао између силних мрља и прљотина видети, морала некада бити прилична, све то показивање јасно љубав укућана ка чистоти. У другом углу собе стајала је ниска гвоздена пећ на којој је у једном великом плеханом лонцу кључала вода, доније је у једној шерпењи која је стајала у отвору пећи са стране, нешто кромпира и црвчало распростирући по соби мирис загорелог уља. Између пећи и постеље стајао је на извученој столици велики дрвени шпорет пред киме је у комушљи од прженог цица и у краткој сукњи сумњиве чистоте са „шлицом“ који је допирао до доле, тако да се комотно могло видети како комушља допире само до половине бутина, стајала Наполеоновица, држећи у рукама онај креветски чаршав и трљајући га из све снаге о машину за прање рубља. Наполеоновица је као и сваке недеље и данас прала рубље, пошто је радним данима радила у фабрици чоколаде. — Преко целе собе која је пуна влажне запаре зауздарала на сапуницу као турски амам, протезао се је затегнут конопац, који је имао да прими на себе опране рубље.

Ушавши у собу, Наполеон се докотура до стола на се спусти на једну од двеју столица које се налажаху у соби не проговоривши при том ни речи. Хукнувши два три пута стаде укоченим погледом гледати по столу, као да нешто тражи. Угледавши велики бокал на столу, подиже се тромо са столице па се надвири над исти. Не могавши на тај начин дознати има ли што у њему или не, подиже га себи, накриви главу, затресе бокалом, па чувши да нешто буљка у њему, натеже да пије.

„Полока ти пиво!“ зачу се сада неки дечији глас. Беше то Наполеонов син који је у трећем углу собе лежао испружен на поду, па ваљда обрављен оморином и запаром спавао, доклле га тешки кораци доцнашњег Наполеона не пробудише.

Наполеоновица, која је баш завијајући цедила креветски чаршав, окрете се брзо на овај узвик па када спази Наполеона како је натегао бокал, доскочи у два скока до њега, па ухвативши једном руком бокал и тргнувши га к себи, удари Наполеона оним мокрим чаршавом за врат, тако да прљава вода и сапуница прсну преко целе собе чак до таванице. Чаршав се обви Наполеону око врата а враз истог пљесну га по лицу тако да му сапуница цураше низ лице и браду. Деран, који је све ово лењо на поду посматрао, испрани се сада да седи на се задерека из спет гласа.

Наполеоновица накрену бокал на погледа у исти; половина пива беше попијена.

„Пусто проклето... зар ниси доста ждрао!“ викну она на Наполеона, па накренувши бокал попи остатак на искап.

Наполеон одби чаршав с врата, перекињући се при том као да је све то била шала.

„Седи ту на жидеру!“ викну му жена дохвативши ону шерпу из пећи, и бацивши је на сто пред њега. Затим оде да настави прање.

Наполеон скиде шешир и капу на бацивши обоје на постељу седе попова за сто, тражећи очима виљушку и нож. Али се не маши за исте; као све нијанице тако беше и он слаб на јелу. Оно неколико гутљаја пива што је жени попио разгалише га и опростише моментано унутрашње вриљење тако да му се сада поново отвори жељ. Он се махинално маши у џеп од прсника, па стаде бесвесно чепркати по њему виљушки на сина, у намери да га попше по пиво:

„Оди амо ти, штранго!“

„Шта ћеш?“ запита овај не мичући се с места и гледајући немарно у оца. Овај беше међутим нашао на она четири новчића, на извукавши их сети се да му је то сан иметак, с тога рече са уздахом:

„Скини ми ципеле“.

Деран се довуче четвороношке до оца, дохвати га за ногу, па стаде вући и климатати тамо амо. Наполеон хтеде у два маха пасти са столице, али се оба пута на велику сиповљеву жалост задржа за сто. Једна се ципеле скидоше, и деран одувла патраг на своје место, али овога пута леже одмене рали на трбух, наслоњивши при том лактове на под а главу у шаке, па тако стаде дремљево посматрати оца.

Наполеон гледаше неко време зловољно преда се, па онда уже виљушку и стаде њоме бркати по шерпењи, али не хтеде јести. Дохвативши шерпењу за дршку додаде је своме сину, који овога пута скочи на ноге, дохвати шерпењу и хлеб са стола, па пративши се опет на старо место стаде јести, више од дуга времена по од глади.

Налактивши се једном руком на сто Наполеон стаде дремљево гледати по соби, мумлајући час по час неке неразговетне речи. Његова жена, која је стајала пред њим са опрнутим леђима, прала је и трљала и даље, не осврћући се на њ. Беше то висока, крупна жена, још једаред толика колики Наполеон. Њена широка месната плећа уз која се сада беше приљепила од зноја скроз и скроз мокра комушља, као и огромни кукови о којима још висаше лабаво везана сукњица, показивају огромност димензија њезиног тела. Кроз отвор на сукњи, који још усљед рада беше донзао управ низ десну ногу и који је до доле био зацепљен, — — —

ПРИЈАТЕЉ ГОСПОДИНА РОБЕРТА

— ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ДЕТЕКТИВА —

Једног вечера године 18**, био сам посетио позориште у њиској башти.

Пошто сам летимице гледао први чин, одвојио сам био пажњу даље на публику.

Неки шум на првој галерији беше изазвао моју пажњу да тамо погледам, и збиља, угледах где се три особе дигоше са својих места и одоше напоље.

Онде, где су седели, остадоше празна места, и преко те клупе, угледах неког младог човека у последњој клупи елегантно одевеног, који посматраше публику у једној ложи и не скидаше подуже погледа, а за тим своме другу који поред њега седеше лагано шапуташе нешто на уво.

Овог другог нисам познавао, али оног првог... ах, то је био један од најокорелијих младића... све и сва и за сваки посао. Прилично имућан дабао је новац под зеленашки интерес, па чак имађаше и своју радњу у Фихтеовој улици. У стварн пак то је био један од најокретнијих и најопаснијих лупежа и кесароша у Њу-Јорку.

Одмах сам закључио да нечег има, па с тога пређох на другу страну како бих могао и њих и оне које су они фиксирали, боље посматрати.

У оној ложи палаиили су се два господина и две даме, које изгледаху да су из јужних држава.

Сви су били елегантно одевени, а пошто сам видео скупоцено њихово прстење и друге алиђаре, које су носиле, било ми је одмах јасно, шта она два лупежа на галерији намеравају.

Хенри Вилзон звао се лажно онај елегантни лупеж кога сам познавао, и под којим је именом он био познат полицији; а онога другог, као што рекох, нисам познавао.

На крају другог чина приметих како она два господина остављене даме саме у ложи, а у исти мах ишчезе и Вилзон са другом са галерије.

Слутио сам, да су се сви упутили у ресторацију и зато пођох за њима, пошто сам претходно наместио лажну браду и шешире, да ме Вилзон не би могао познати.

Тек што сам ушао у ресторацију, када угледах ону двојицу из ложе где пријатеље да испију чашу вина. У исти мах ступише Вилзон и његов друг у ресторацију.

Мислио сам, да ће он обазриво и с пуно такта као и увек приступити делу; али можете замислити, како сам се зачудио, кад угледах Вилзона где муну лактом свога друга и без увијања пређе на операцију.

— Како сте мистер Левисе? — рече Вилзон једноме од оне двојице из ложе. — Радујем се особито, да вас у Њу-Јорку видим!... Кад сте Мемфис оставили?

Упитани гледаше неколико тренутака зачуђено у елегантно одевеног Вилзона.

— Ви се бесумње варате господине? — одговори он. — Ја се не зовем Левис, а не сећам се ни да вас познајем!

— Заиста? — рече чудећи се тобож Вилзон. — Држао сам вас збиља за господина Левиса из Мемфиса, на кога просто у длаку личите и с којим сам пре три године правио излет у Њу-Орлеан на позив господина Роберта Приса...

— Роберта Приса? Та то је мој стриц! — рече упитани и пружи Вилзону руку. — Ја се зовем Фред Турнер и живим у Чарлстону а овај господин мој је рођак Паркер из Савање. Смем ли вас замолити за име?

Са најљубазнијим осмејком извади Вилзон из џепа бележник и пружи Мистер Турнеру своју карту која је гласила:

Хенри С. Вилзон
банкар за ефекте
Фихтеова ул. 34. Њу-Јорк

— Е, господине Вилзоне, — рече Турнер, — особито се радујем што сам наишао на једног пријатеља Роберта Приса. Кад сте се последњи пут видели с њим?... Зар није то честит човек?... О, молим вас, ходите да с пријатељем испијемо коју чашицу вина!

Вилзон, разуме се, да није одбио, и узевши чашу рече:

— Питали сте ме кад сам Роберта видео?... То је било пре три месеца, када је путујући за Канаду свратио амо. Он је тада био мој гост у хотелу „Метрополи“...

— Тако је, — рече Турнер, — Роберт нам је тада писао из Канаде и јако ми је било жао што га нисам на том путу пратио. Провео се врло лепо!

На њихова разговора видео сам, да је Вилзону пошло за руком онако на јурши да освоји оба незнанца, и с тога сам био радознао да сазнам, шта ће даље бити.

Господин Турнер понуди сада своје цигаре Вилзону, али овај одби и извади одмах своју кутију с цигаретама, споменувши тек онако узгред, да се у Хавани научио на цигарете, када је у тамошњем посланству био као аташе.

Лепо и углађено понашање Вилзоново беше оне јужњаке одмах освојило.

Био је и трећи чин већ почео, када господа бацише цигаре и довршише разговор.

— Зар се неће Мари радовати да позна једног интимног пријатеља нашега стрица? — обрну се Турнер пријатељу Паркеру, па пружајући Вилзону руку додаде: — Хоћете ли, ви и наш пријатељ да нам укажете част и да нас допратите до наше ложе, да би нам наше жене могли представити?

— Са највећим задовољством! — одговори Вилзон, па се онда цело друштво упути ложама.

Међутим, ја похитах, скинувши успут шешире и браду на своје старо место, да одатле даље пазим.

Господин Турнер представи Вилзона његовој жени као пријатеља њиховог стрица Роберта, и ја сам приметио, да се Вилзон одмах допао и дамама као и њиховим мужевима.

Сви су били у живом разговору, тако, да и не обратише пажњу на игру у трећем чину.

Из целокупног дотадашњег Вилзонова понашања, из претеране учтивости и приступачности, закључио сам, да је он већ правио план који је требао да изврши.

И ако сам био далеко иначе сам приметио, да се разговор врло о прстењу, алиђарима; јер сам видео, да је Вилзон у једном моменту скинуо прстен и држећи га у руци о њему говорио, као да је то бог зна каква ствар.

При спрштетку чина уследах где и господин Паркер скиде један свој прстен, који је, као што сам доцније сазнао, дан пре тога купио за 1500 долара и наменио га да поклони брату свом.

У ложи је владала веселост, господа се смејаху а даме им претицаху депешама.

На једанпут Вилзон се диже и рече, да ће се одмах пратити; поклони се дамама и дохвати врата.

И нехотице слете ми са усана једно лагано „Ах!“ Сада ми је цео његов план био јасан, јер сам на његовој руци угледао брилијантски прстен господина Паркера где се прелива.

Ја похитах за њим у ресторацију, али је Вилзон био већ ухватио маглу.

Кад сам се ја вратио, био је четврти чин почео. У ложи не бејаше више оне веселости. Цело је друштво било узбуђено. У исти мах приметих да је између чинова и пратиоца Вилзонова нестало.

Видео сам одмах, да не смем губити време. Похитах с тога у ресторацију и гардеробу.

У ресторацији затекох и Турнера и Паркера, који питаху ресторатера, да ли је видео господина Вилзона. Човек рече да није и тада се Турнер обрну своме пријатељу:

— Изгледа ми, да смо се сами натоцњали!... Тај честити господин Вилзон чини ми се да је неки архи-шминдлер о којима новине често пишу. Па с тога држим, да свој прстен више нећеш видети!...

— Како би било да потражимо којег полицајца! — приметн Паркер.

— Глупост! — рече Турнер. — Шта може ту полиција? То је један од оних ибрибаних и ко зна да он сада већ не путује за Филаделфију или Чикаго. Сумњам, да он живи у Њу-Јорку. До душе, имамо његову карту, али је највесније лажна. Ходи да загледамо у Adressbuch!

Биветије пружи им дебелу књигу у којој наравно не нађоше онога кога су тражили.

Обоје су били збуњени и не знађаху шта да раде, докле ће Турнер рећи:

— Хајде да потражимо жене; можда ће нам оне моћи какав савет дати!

Мислио сам да није згодно да им се покажем ко сам; јер, смео бих се у све кладити, да би ме у овом стању узбуђења сматрали за каквог јатака Вилзоновог!

Размислих се шта да радим.

Било ми је јасно, да пре свега још истог вечера треба да ханским луђаке.

Пре три месеца знао сам где је Вилзон становао; али се сетих, да сам од једног колеге чуо, да се преселио некуд.

На шпак, рекох се, да прво запитам за њега у старом стану код добро познате ми газдарице, која је Вилзона сматрала за поштена и честита младића.

Газдарица је била код куће и на моје питање одговори ми да ће га по свој прилици наћи у двадесетој улици код неке уседелице Мис-Фокс.

Пошто сам то сазнао, био је мој план готов. Узех једна кола и наредих да вози у мој стан, где узех друго одело и пануких мој револвер, па онда у двадесету улицу.

Ту сам од других агената одмах сазнао да мис Фокс станује у бр. 34., али да Вилзон има засебан улазак.

Кад сам стигао до куће, видех да свећа унутри још гори и то ме обрадова.

Ја куцнух на капију, на што ми познати портир отвори врата.

— Останите овде! — рекох му, — требаћете ми!

— Одмах?

— За пола сата!

— Да нисте у потеру за каквом тицом? — запита ме портир, који ме је познавао као детектива.

— Тако нешто! — и похитах уз степенице.

Брао нађох стан, јер се сетих да сам још раније у више маха долазио у ову извикану кућу.

Све је било мирно.

Да није тичица одлетела?

Ја се осмелих и куцнух.

— Ко је? — Чу се полуспљени глас изнутра.

— О! — Узвикнух подражавајући портиров гласу, — Да не спавате господине Вилзоне?... Молим вас по хиљаду пута за извињење, имам вам нешто хитно да саопштим. На пољу, на улици, пао је један човек у несвест; хоћете ли бити тако добри да признате на њега док зовнем доктора!

Вилзон није ни сањао шта га чека, већ немарно отвори врата. Али ја грунух у собу.

На Вилзоновом прсту блистао се Парперан прстен.

Био је само у кошуљи и чакширама, спазивши грађе и готов на борбу.

Ситуација ми је била одмах јасна; брзо извукох револвер и држећи цев управљену на њ, рекох мирно:

— Вилзоне, не правите ларме; дајте ми лепо прстен господина Паркера, иначе...

Вилзон је био збуњен, па ме онда стаде уверавати, да он нема при себи ничији прстен до свој.

— То ћемо тек видети! — рекох ја. — Али промислите се добро Вилзоне. Ако господин Паркер и Турнер докажу, вас чека робија, овако, ја вас остављам слободна под условом да бежите из Ну-Јорка и да се више никад не појавите на моје очи. Дакле?... Или... или...

Вилзон је увидео да ме не може преварити и да писам напао или полетарац у свом послу, већ скиде лепо прстен и пружи ми га, с молбом да ћутим.

— А шта је са пријатељем Робертом? — рекох ја у шали.

Он махну главом и погледа у земљу.

— Дајем вам реч, да ме више нећете видети у Ну-Јорку!...

Ја се задовољих његовим обећањем и пођох кући, где оставих под јастук прстен и размишљах где ће господина Паркера и Турнера сутра да потражим, јер је била већ и поноћ стигла.

Сутра рано обићох централу и после дужег превртања разних списака, сазнадох да су ти џукљаши одсели приватно у Madison-Square-у.

Одмах се упутих тамо, али ту сазнах да су оба господина с дамама учинили излет у околину и да ће се тек с вечера вратити.

Замолих за парче хартије и мастила и написах господину Турнеру ове ретке:

„Поштовани господине,

Немам среће да вас лично познајем, али као пријатељ једног „пријатеља" вашег стрица господина Роберта Приса, надам се, да ћете хтети жртвовати неколико тренутака у разговору са мном. Дођи ћу, да вам саопштим једну важну ствар, и молим вас да ме вечерас у пола девет очекујете.

Радовао бих се, ако би и господин Паркер био присутан; а када би знали и циљ моје посете, не би сте сматрали за дреку жељу, да би и госпође требале да буду присутне.

С поштовањем, и т. д.*

Тачно у пола девет био сам опет у Madison Square-у, где запитах за господина Турнера.

Он изиде у ходник и гледајући ме сумњиво, упита ме учтиво али хладно:

— Ви ме тражите?

— Да. Јутрос сам оставио неколико редака за вас...

— Са свим... чудновато писмо; не знам шта треба да значи. Молим вас да ми објасните. Ми смо овде страни и ви ћете нас извинити, што смо према непознатим обзирни...

На сваки начин да је и сувише узео к срцу пауку и искуство, које је синоћ стекао у позоришту.

— Али, — рекох ја брзо, — је ли и господин Паркер с госпођама готов да ме прими.

— Изволите!

— Моје је време одмерено! — рекох ја улазећи у салон где је био г. Паркер с госпођама.

— То је господин који ми је јутрос писао и ренао да је пријатељ Робертов! — представи ме господин Турнер понудивши ми столицу и при томе имена „Роберта" бацивши скривен погледа на присутне.

— Молим за опроштај! — прекидох га ја. — Ја сам ренао, да сам пријатељ „пријатеља"...

— Е то је друга ствар! — рече господин Паркер. — Дакле?

— Биће кратак! — рекох ја. — Ви имате заиста узрока да будете незадовољни; али ја се надам да ће се све поправити...

За неколико тренутака наста гробна тишина, па за тим господја Турнерова отпоче прва уништавши ме дрхћућим гласом:

— Шта ви знате све?... Да нисте прстен нашли?

— Глупост! — упаде јој муж у реч. — Како можеш тако што и мислити? Не може се наћи оно што се није изгубило већ украло!

— Па шпак, ево га! — рекох ја, вадећи прстен из џепа и држећи га при светлости.

— Браво!... Али од куд вам га?... Да га нисте почем нашли?... О, како се радујем, што га опет имамо!...

— Чујте ме! — рекох ја. — Све ћу вам објаснити!

Тек им се сада казах ко сам и како сам дошао до прстена. Наравно, да су сви били радосни а г. Турнер при поласку рече ми:

— У будуће више нећу ником веровати, па ма био пријатељ мога оца. Јучерашњи наук неће ми се лако избрисати из главе!...

С немачког **Ј. Б. М.**

ЈЕДАН ДУХОВИТИ ЗЛИКОВАЦ

ИЗ НАЛИЧЈА ЧОВЕЧЈЕГА ЖИВОТА

од **Хуга Цајцмана**

Баш пре неколико минута пробило је на парискима торњевима подне 2 децембра 1834 године, када су пред врата у једној кући дошла два човека; од њих је први био блед и не баш висок, са пошрвенелим мачјим очима, а други је био високога узраста, и широких плеча, и јако исечених црта на лицу; та су врата била на првоме спрату те куће, која је била насељена већином људима сиромашнога сталежа у улици Сен Мартена. У тој је одаји становао један бедни пискарало, по имену Шардон, који је тек пре краткога времена био пуштен из затвора Поаси, у који је морао ићи због крађе и других неких злочина. Живео је заједно са својом матером, удовицом једнога нижега чиновника, која је имала малу пензију, али су на њу сумњали, да је она добар јатак за крадене стакленке, порцеланске и друге ствари.

Шардон је играо улогу прло побожнога човека; називао се чланом братства св. Калиспуса, и ишао је по зарони са неким

од стакла ливеним реликвијама, крстовима, сликама светаца и т. д., и пре краткога времена, при грађењу једнога сиротињскога дома, молио је за помоћ супругу Луја Филипа, и збиља му је краљица дала замашну помоћ у десет хиљада франака.

Млађи од моменуте двојице закуца на Шардонова врата, па како нико не узвикну „унутра!“, то се обојица врате низ степенице. Доле пак, на дну степеница, у кућевном ходнику сретоше човека, коме су хтели да направе посету, баш када се онај врашко из дворишта са конопљама, капутом и четком у руци, где је се било чистио. Он их пријатељски позва, да се још једном попну уз степенице у његов стан.

„За идем напред“, рече он, да откључам.

Обојица му следоваше; и тек што су ступили у собу и затворили за собом врата, ухвати онај млађи, са мачјим очима, Шардона за гушу, а у том му пружи онај други троцевшкасту турпију, на врху заоштрену као игла, на којој је било место дршке запушак од плуте, и тиме прободе Шардонове груди и јетру. Шардон паде на под. По том онај млађи прихвати и секиру, која је ту била, и тако њоме дотуче Шардона. Онај већа за то време утрча у побочну собу, где је Шардонова мати болна лежала, те и њу прободе својим оружјем. За тим пребаци тој старој жени душеке преко главе, помакну кревет од зида и тако дође до ормана, у коме је мислио да има оних десет хиљада франака.

Међутим наће он у писаћем столу само нет стотина франака у сребру, неколико поклопаца, који су ничили да су од истога метала, једну велику буклу и једну црну свилену капу. Оба аликовца поделише плен и баш када су били намерни да напусте поприште тога свога злочина, нађоше под једним стакленим поклопцем неке реликвије и слику свете Богородице. А у тренутку, када су оба аликовца затварала собна врата, излазећи напоље, дођоше два лица уз степенице и запиташе за Шардона. Са страховитом хладнођом одговори онај већи, да је Шардон изашао, а у једно је затварао врата, која се нису хтела затворити, јер се између њих беше увукао крај од њихима. А да су ова двојица новодошавших само један корак напред учинила они би видели на први поглед у собу Шардонову лешину у потоку крви. Већи је аликовац био обукао украдену буклу, а мањи натакнио на главу опет украдену свилену капу, и сада су само мислили да дођу до једне познате кафане на булевару ди Тампл, и да се тамо поткрепе; успут тек приметише, да су им руке крваве, а да су им и хаљине попрскане крвљу.

За то закључише да се врате у једно оближње турско купатило, ту се оперу, ручају не може боље бити, са најпећим апетитом, и тај кривац дан завршише у једноме оперском позоришту, те се за тим растадоше. То им је двоструко убиство донело само нет стотина франака готовога новца; за сребрно посуђе могли су у сваком случају добити двеста франака. Трговац им је паплатио у напред двадесет франака, а за реликвије су добијали од антиквара само три франка. То им није било доста, и за то онај мањи уништи реликвије, које су у осталом и иначе биле опасна доказна средства противу њих.

Убиство је остало два дана непознато у пасажи Шевал Руж. Исте ноћи онога дана око пола дванаест сати, дође куће један млад човек, који је становао под Шардона; пошто нико не одговори на његову лупу на вратима, он оде, мислећи, да ни газда још није код куће. 3 децембра се јако чудио један надзиратокат, код кога је Шардон обично пискарао, што нема онога. Најзад 4 децембра дође и полицијска комисија, којој је било јављено, да Шардонове већ два дана нису виђели; она отвори врата од Шардонова стана, и у њему је нашла не само два деша, већ и турпију са дршком од запушача и два ножа, од којих је једноме био сврхат врх.

Ово крвано двоструко убиство распалило је већ за туђом крвљу код ове двојице аликоваца. Већ сутра дан после онога крававога дана најми онај већи себи стан у Rue Monxorgueil, са три собе на четвртоме спрату, и плати га за месец дана у напред. И већ 5 децембра усели се у тај стан обојица, издавајући се за студенте права. А тада су почела оба компањона да кују план, како ће трговачке и банкарске помоћнике да ухвате у своју јавбину, и ту да их убијају и харају; али неказна мала непредострожност од стране мањега, учини то, да га је још истога дана полиција ухапсила. Приликом неке свачке гужве покушао је он да ослободи главнога кривца, на због тога и њега самога ухапси полиција. Његов већи пријатељ отишао је у полицију и понудио потребну каућију као јемство, али више се није смео трудити, да би избегао да и њега не затворе. Али свакано је морао имати једнога помоћника за извршење својих злочиначких планова; његов је избор пао на Батона, кројача; он је обично примао послове од једне помичне опере, а кад је имао слободна времена, он га је употребљавао на племениту вештину — крађу. Батон одби понуду, али препоручи једнога старога војника, по имену Франсоа, скроз покваренога младога човека, који је био у стању да убије човека за двадесет франака.

То је био баш онакав човек, каквога је наш аликовац потребовао. Задобити га није било тешко, и брзо по том би готов ратни план. 17 децембра појави се онај већи у банци Малета и Комп. у улици де Риволи, предаде једну вучену меницу на Јиона на Жана Махозера у улици Montorgueil №.... 4 спрат, и то вучену на 18 исти месец с тим, да, ако му банка сама не буде послала новац, он ће доћи сам за који дан да прими новац. Банка није ни слутила, да има какве подвале у томе послогу. Таква је била замка, у коју је требало да падне нова жртва. На спољашњим вратима свога стана написа аликовац кредом име „Жан Махозер,“ и замоли једнога пиријућу са првога спрата, ако сутра дан запита какав банкарски момак за њега, да га упути на четврти спрат.

Сутра дан по подне онај велики са свим је спокојно пушио своју лулу и задубио се у читање Жан Жака Русоа, славнога демократскога писца, књигу „Le contrat social“ (друштвени уговор), а крај њега је седео Франсоа и начуљао уши, пазећи на сваки шум из степеницама. И — баш после три сата по подне — зачу се на вратима то тако дуго очекивано куцање. Франсоа се диже да отвори врата и да пусти госта унутра у собу. То је био један млад чиновник, који једва да је могао бити старији од осамнаест година. Под пазухом имао је једну кожну торбу, у којој је имао, као што се после констатовало, двадесет хиљада франака у готовим новцу, и двадесет хиљада франака у меницама. Соба је била готово прана; у њој је било само неколико столица и један сто, а на овом последњем је било хартије, пера и мастила. Тек што је чиновник ступио у собу, онај велики из Шевал Ружа скочи са своје столице и прободе му плућа с леђа. У истом тренутку Франсоа поче трпати овоме беднику своју мараму у уста, јер је почео да виче за помоћ. Али чиновник још једном напрегну сву своју снагу, окрете се и хвати Франсоа песницом по лицу, и још јаче но мало пре повика: „Помоћ! Помоћ!“ На то оба аликовца побегну од страха. И млади чиновник покуша да пређе преко степеница, али успут га ухвати несвестица од бола и одлива крви, те га један кварџија, који је случајно ишао уз степенице однесе у своју собу. Међутим су обе убице путовале већ преко Сене у оближње, суседно место Иси, а по том су се опет вратили у Париз, учинивши успут неколико крађа, и за тим се растадоше.

У скоро за тим ухвати Франсоа полиција, која га је већ одавна вребала, и затвори га у тамницу Поаси.

До тада је полиција залуду тражила убице Шардонове. На један пут изрече то име један притвореник у Поаси-у, по имену Франсоа. Убица Шардонов знао се Лаценер, и био је човек, којега је полиција већ скоро добро познавала. А већ је и онај мали, с мачјим очима, по имену Аврил, надао Лаценера, признајући, да је имао удела у убиству у улици Сен Мартен. Најпосле 10 фебруара 1835 год. ухватише Лаценера у Бону у Бургундији, где се издавао као писар под именом Јаков Леви.

У Паризу је био тада шеф истражне полиције чувени стручњак Алард, и он му је одмах рекао све, како су га издала оба друга, да би на тај начин лакше измаимо признање од овога, и убица, Лаценер готово одмах признаде све, готово бесан због издаства од стране његових другова.

Прошлост је овога бедника била веома јадна. 1880 године рођен у једноме роњском селу, као син једнога ковача у Лиону, који се није старао за своје тринаесторо деце чак ни онолико, колико је могао. У основној школи у Аликсу и у гимназији у Лиону, показивао је доста труда и воље за науком, и тежио је да постане адвокатом, но отац хтеде да се Лаценер бави трговином, и тако он оде у једну трговину са свилом, а за тим постане чиновник у једној банкарској кући, па је за тим покушао да буде чак и нотар.

Најпосле ће већ сит свих тих послова, уписа се у војску,

и као такав борио се за грчко ослобођење у Мореји. Кад су га 1830 године отпустили из војске, није више напао своју фамилију у Лиону, а на више је места чуо, како му је отац отишао у иностранство, да тамо потрази себи огњиште за будући свој живот.

И тада се Ласенер реши, да се ода индустријском витештву, те да на рачун друштва, са што је могуће мање муке, живи пријатним животом. Од једнога пријатеља узајми нет стотина франака, и са тим новцем у џепу, отиде у Париз, где најпре учини кривину, направивши лажан путни лист, а за тим постаде лоповом.

„Моја је једина страст", имао је обичај да каже Ласенер, „љубав ка новцу. Празнога џепа необично се плашим." И тако се деси, да је још исте године пао шака полицији и био осуђен на дванаест месеца затвора.

Кад је издржао затвор, поче да пише политичке песме против Луја Филипа и његовога министарства, које су истина биле безгранично дрске, али су ипак садржавале необичан дар, тако да су оне по неким друштвима ишле из руке у руку. Већ 1833. видимо песника опет на отпуженичкој клупи; под двадесет другим лажним именом Желар, које је употребљавао по потреби, кажњен је са тринаест месеца затвора, и издржавао је исти у тамници Да Форе. Ту се упознао са једним политичким кривцем, издаваћем часописа „Le bon Sens", — „Здрав човечји разум" — Шарлом Вигуроксом, духовитим и врло образованим човеком, који се веома изненадно елегентним говором и духовитошћу, Ласенера. Он је читао песме Ласенерове и за то се сним могућим силама хтео потрудити, да упути овога на пут врлини, јер је држао, да је он пао затвора само са младалачке закомислености. Ласенер је био довољно лукав, и умео је топло захваљивати и ласкати овоме доброме човеку. „Ваша доброта", писао му је на Ла Форсе, „утицала је на мене толико, да ћу бар моји стећи поштовање неких паметних и без предрасуда људи, који не цене живот целе будућности по делу једнога несрећнога тренутка, ако ми не исадне за руком, да дођем до положаја, који ми може пружити мој таленат".

Вигуроке је и више радио за онога несретника. Све готово Ласенерове списе протурао је у један париски журнал; од тих му је дела од велике вредности један одељак о француским апсаницма, злочину и злочинцима. У августу је допао био већ слободан. Први му је корак био ка Вигуроксу, да од њега испроси новаца за хаљине. У својим меморарима, које је оставио за собом, вели, да је просио за литерарне послове, и да му је за то давано двадесет франака месечно. То је лаж; с уобичајеним дрским цинизмом више пута изјављивао је он, да је лопов по професији, и да тај занат не може напустити.

Појмљиво је, да Вигурокс више није хтео имати посла с њиме од тада.

Када је последњи пут допао тамнице у Бону протерали су га у Париз, и ту је изигравао Ласенер песника и филозофа, и представљао се као човек, који је само због свога неодољивога темперамента тако дубоко пао. Понашао се као непоколебљиви стојик, принципијелни атеиста, те тако његова одлучност и готовост у одговорима постаде непсирпна, свакодневна тема по париским салонима.

Једнога дана изљутила га је мачка, коју су му дали за дурзарицу у тамници. Бесан од једа, баци је на патос и убије. За тим седе у крај, и поче размишљати о осећајима, које је приметио на себи при убиству те животиње. „Завета реткост!" говорио је он. „Сада пратим ову смртну борбу мачју са учењем туге, каквим ни једну смртну борбу човечју нисам пратио. Следаће мртвога човека није чинило на мене ни најмањи утисак — убијем човека с највећом мирношћом и лакоћћу као кад бих попио чашу воде."

Адвокати, лекари, списатељи и журналисте беспрекидно су посећивали у тамници овога интересноога злочинца. Водили су га у једну салу, која је служила у Ла Форсу за болеснике, и ту је Ласенер говорио као какав нови пророк, с циничким осмехом на уснама, о литератури, моралу, политици, филозофији и религији, и слушаоци су пратили ток његова говора, као да је говорио апостол. Једном приликом изразио се:

„У политици мора човек да буде, као и у хазардној игри, будала или лажов. Кад има таквих људи, који ћуну за своје убеђење, то је онда основ томе тај, да политика може, као и друге страсти, да занесе човека, да је овај свагда готов да за своју пасију и главу жртвује".

За тим се разговор окрете на религиозна питања. Ласенер је веровао у бесмртност душе; она предаи у бестелесну материју, губи се у њој без одређених закона и граница и за тим по реду путује и претвара се у друге суиститације".

„У органиске бићу", говорио је он, „сви утисци иду општем нервном центру, мозгу, и ту се претварају у осећаје. Прекине ли се пак та веза, онда нема више ни осећаја. Тада се слободно може одсећи индивидуи који уд, или се може њени, утисак неће ићи мозгу, и индивидуа неће осећати ништа. Тако је и са човеком, коме је само глава одсечена".

Слушаоци се једва прибираху од ужаса, а Ласенер остаде миран и с осмехом на уснама као и пређе.

Другом приликом разговарао се са једним својим посетиоцем о филозофији убиства, који разговор заслужује велику пажњу.

„Питао сам се", примети тада Ласенер, „да ли сам ја систвена жртва или жртва друштва, и морао сам дати себи одговор, да је код мене ово последње случај".

„Али ви нисте напали баш оне, који су за то крив", упаде му у реч посетилац.

„То је истина", одговори хладнокрвно зликовац. „Ја сам жалио баш оне, које сам убијао, јер сам носио оружје противу свију. Ја сам на убиства конструисао један систем, као средство самоодржања, не бих ли учинио свој живот сигурним. Ја немам никакве нужде ка злочину, нити какна узнлазна при таквим делима. Ја сам се подузео убијања као трговачке спекулације, као добро израчунате комбинације. Ја нисам свиреп, али ипак средства морају одговарати својим циљевима. Систематски убица, као такав мора да угуши у себи свако сажаљење. Нисам осећао ни гриже савести, нити страха да ће ме пронаћи. Игра је била за главу и ја сам метао све на коцку. Нисам ни помишљао да ћу избећи казну, јер сам и сам знао, да се друштво бавира на правилноме уређењу. Помисао на смрт ни најмање ме не страши. Да ли ће се умрети данас или сутра; природном смрћу или на губилишту, каква је то разлика? Сада ми је тридесет и пет година, а живео сам више него и један обичан човек, па над видим, како се стара њуди муче за продужење своје беде, онда тим више претпостављам тренутну смрт таквој патњи. Од како сам учинио прво убиство, ја знам, да живот не припада више мени, већ судији".

„А верујете ли ви, Ласенеру", запита га други „да је са животом и сиему другоме крај?"

„На то нисам могао мислити", одговори убица. „Ја имам толико снаге над својом моћи уображења, да могу, само ако хоћу, да и не помислим на смрт све дотле, докле не ступим на степенице ешафота". За тим, после краће паузе, додаде једу ретну примедбу: „Мислите ли ви, да мене људи презиру? Бити презрен од других, сматрам да је нешто најтеже и најнеснос-није, што се може човеку десити".

Један млад адвокат, који је предузео да буде бранилац Ласенеру, разболе се ту напрасно и умре баш пред Ласенером. Када то чу Ласенер, филозофски рече: „Ето видите, пре а после — сви ћемо тамо. Ја ћу још мање имати да трпим, то знам врло добро."

Једина мисао, којом се бавио, и која га је дражила, била је та, да се освети својим саучесницима; горећи од нестрпљења гледао је у очи пороти номе суду, пред који је изашао. 1 новембра 1835 год. било је суђење. Он сам није желео браниоца, али му је суд одредио једнога, као што је то законом прописано. Судска је сала била пуна дама. На Ласеиеровим уснама играо је стереотипни осмејак. Одело му је било брижљиво дотерано у ред, а понашање фино, отмено и елегантно. Аврил и Франсоа су изгледали као два најобичнија раденика и били су као утучени. Када су читани докази о њиховом саучешћу у злочинима, Ласенер их је гледао проничним погледима, а за време осталога претреса читао је нељиове новине, или се весело разговарао са својим службеним адвокатом. Ласенеру није било тешко доказати удео Аврилов и Франсов у убиствима. Пеки Фрехарх, када на вечиту робију осуђени бедник, који је пре тога седео у затвору Поиси са оним последњим нели, да је напао Аврила у једној пивници на булевару ди Тампл, где му је при чаши вина предложио да убију Шардова, који је имао, као што он зна, десет хиљада франака, од којих је он, Фрехард,

требало да добије три хиљаде. Па чак се и Батон, кројач и чиновник у опери, морао појавити на суду, те да ту дрхтећи призна, да је он био тај, који је упознао и спријатељио Ласенера са Францом.

Лекари, који су прегледали леш Шардонов и оружје, дали су мишљење, да је дршка турије, која је нађена, била крвава, што значи, да се и убица при жестини убода морао посећи. Ласенер и то расветли, дикце се са клупе и показа на руци огреботине; за тим опет седе и продужи мирно читање новина.

Ласенеру је хтео да спасе живот његов по дужности бранилац, и говорио је, како није права казна смрти за два ова недела. „Смрт“, говорио је он, „нема никакве снаге над оним болестним и помућеним духом; та зар не видите, са каквим немаром очекује овај зликовац своју пресуду! Тај непоколебљиви атеиамуз, та хладнокрвност на корак пред ешафотом, та страст ка појезији и литератури у такноме стању — то је нешто више, него што може да схвати мој ум. Смрт за такве плочине? Смрт за човека, који се на све то смеје и шали? Не, то би било и сувише мало! Осудите га радије на живот! Да сте и најсветије законе човечанскога друштва ногама газили, Ласенеру, ипак бисте имали да се научите, да има и таквих мува, које би и ваша душа морала осетити; и тада бисте, трпећи сваки дан муке, створили очи и управили Богу молбе, сазнали бисте за прст божји, кога сте тако омаловажавали. Тада бисте сагнули главу пред његовом свемоћи, и примили би све муке као казну за ваша недела.“ (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА [87]

— А, где куда ви идете! Слажем се, да је то болест, нао и све што прелази меру. — а овде свако мора прећи меру, — али то је, прво, у једнога овако, у другога онако, а, друго, разуме се, држи се мере у свему, рачуи истина и иизак, али шта ће се? Да није тога, то би се готово морало прибећи самоубиству. Ја се слажем да честит човек има да трпи досаду и чаму, али инак.

— А ви би сте се могли убити?

— Ето сад! одби Свидригајлов с гнушањем. — Молим вас. станите, не говорите о том, дода он журно чак и без икакка хвалисања, које се огледаше у свакој му досадањој речи. Па му се чак и лице некако измени. Признајем своју неопростљиву слабост, али шта ће се: бојим се смрти, и не волим кад се о њој говори. Знате ли да сам ја у неколико мистичар?

— А! Привиђење Марте Петровне! Како, долазе ли и даље?

— Али њих нека, не спомињите; у Петрограду још их није било, али њако нек их носи! повиче он с неком љутитошћу, — Не, боље да о том... да, уосталом... Хм! Ех, мало имамо времена, не могу с вама да останем, и жао ми је! Имало би се што саопштити.

— А шта то, жена?

— Да, жена, тако тек један неочекивани случај... не, не говорим ја о томе.

— Ну, а гнусноот све те околине више на вас не утиче? Већ сте изгубили силу зачуђавања?

— А ви и на силу претендујете? Хе-хе-хе! К задивисте ви мене сад, Родионе Романићу, ма да сам и раније знао, да ће то тако да буде. Ви нам мени објашњавате разврат и естетику! Ви сте Шилер, ви сте идеалиста! Све то, разуме се, тако и мора да буде, и треба се зачуђавати, кад би то било другојаче али, пак, у суштини све је то тако необично. Ах, жао ми је што је мало времена, јер ви сте право више занимљив субјект! А, одиста, ви волите Шилера? Ја га страшно волим.

— Ала сте ви, међутим, некакав хвалисавац! с неком одвратношћу рече Раскољников.

— Ја, хвала Богу, нисам! одговори Свидригајлов с никотом, — него уосталом, нећу да спорим, нека сам и хвалиша; али зашто се и не раземетнути мало, кад то не прећа и не шкоди. седам година живео у селу код Марте Петровне, а после, кад Ја сам се сукобио са паметним човеком као што сте ви, — на човека умна и веома занимљива, ја сам просто рад да мало проћеретам, а поред тога испио сам ово пола чаше вина, и већ ми је мало ушло у главу. А што је главно, постоји једна околност, која ме је веома крепила, али о којој ћу ја... ћутати. А куда ћете ви? запита намах Свидригајлов са страхом.

Раскољников се спремаше да устане и оде. Било му је и тешко и мучно, и некако неугодно што је овамо дошао. Уверио се да је Свидригајлов најпразнији и најништавији неваљалац на свету.

— Е-ех! Поседите, останите, мољакаше Свидригајлов, — и наручите бар чаја за се. Та, поседите, ну, ја нећу брбљати којешта, о себи, то јест. Причаћу вам нешто, На, хоћете ли да вам причам како ме је жена, говорећи вашим изразом, „спасавала?“ То, ће бити и одговор на ваше прво питање, јер је та личност — ваша сестра. Могу ли да причам? Да и време утучемо.

— Причајте, али ја се надам, да ви...

— О, будите без бриге! Уз то још и Авдоња Романовна може и у онако покварену и празну човеку какав сам ја, улити само цигло најдубље поштовање. —

IV.

— Можда ви знате, почне Свидригајлов, — (уосталом, ја сам вам и сам причао), да сам био овде затворен због великог дуга, а нисам имао ни најмање за исплату. Не вреди причати потанко како ме је тада Марта Петровна откупила: знате ли, са колико дудила може понекад жена да заволи? Она је била жена честита, поштена, паметна (премда сасвим и необразована). Замислите пак, да се та најљубоморнија и поштена жена реши на ту попуствиву пажњу, после многих страшних љутња и укора, да ступи са мном као у неки уговор, који је испуњавала за све време нашега брака. Ствар је у томе, што је она била знатно старија од мене, осим тога једнако је имала у устима некакви каранфилић. Ја сам имао у својој души толико нечисти и неке часности своје врсте, да сам јој могао отворено изјавити, како јој савршено неран бити не могу. То признање учини да се помами од љутине, али, чини ми се, да јој се моја груба отвореност некако и допала: „Онда, вели, он баш неће да обмањује кад сам унапред каже,“ — ну, а за љубоморну жену то је прво. После дугог плакања између нас буде углађен овакан усмени уговор: прво, ја нећу никада остављати Марту Петровну и остаћу свагда њен муж; друго, без њена допуштења нећу се никуда удаљавати; треће, сталну милосрдну њену држати никад; зато ми Марта Петровна допушта да могу понекад згледнути на девојке најамнице, с нашег имања, али не иначе него с њеним потајним знањем; него, сачувај ме Боже да ја заволим жену из нашег сталежа; нисто, ако ме случајно, али Боже сачувај од тога, наће ма каква страст, велика и озбиљна, онда морам признати Марти Петровној. Односно последње тачке, уосталом, била је за све преме доста спокојна; она је била жена паметна, а, разуме се, на ме и није могла гледати другчије него као на развратника и скитача, који није у стању озбиљно да се заљуби. Али жена паметна и жена љубоморна два су различита предмета, и ето у томе је баш непола. Уосталом, да би правично судили о неким људима ваља се најпре ослободити погледа који су пре стечени и од свакидашње навике на људе и предмете који су обично у нашој околини. На ваше мишљење, и суд више него на ма чији други, имам права да се надам. Можда сте ви већ врло много слушали и смешно и и ружно и глупо о Марти Петровној. Истина, имала је неких врло смешних навика; али ја вам отворено кажем, да искрено сажаљевам безбројне њене јаде којима сам ја био узрок. Па, мислим, доста је за најристојнији oraison funèbre најнежније жене најнежнија мужа. Кад се споречкамо ја сам већином ћутао и нисам проклао, и то центљеменство готово вазда је имало успеха; оно је на њу утицало, чак јој се и допадало; било је случајева кад се она чак и поносила иноме. Али ипак за то пашу сестрицу није могла поднети. Како се само десило да се она осмелила такву лепотицу увести у своју кућу, као васпитачицу! Ја то објашњујем тиме, што је Марта Петровна била жена ватрена и упечатљива, и што се просто и сама заљубила, — буквално заљубила, — у ашу сестрицу. Е, али то је Авдоња Романовна! Ја сам на први поглед врло добро схватио, да ту нема добра, па — шта мислите? наумим да ни поглед на њу не спуштам. Али је Авдоња Романовна сама учинила прва корак, — да ли верујете или не? Верујете ли и то, да је Марта Петровна дотле долазила, да се шта више исправа и срдила на мене због мојег вечитог ћутања о пашој сестри, зато, што сам био врло равнодушан наспрам њених непрекидних и заљубље-

ничких одаиза о Авдоћи Романовној? Ни сам не схваћам, шта је желела! Али, већ разуме се, Марта је Петровна поничала Авдоћи Романовној све и сва о мени. Имала је ту врло несрећну прту да просто свакоме прича све наше породичне тајне, и да се свакоме непрекидно на мене жали, на како да пропусти сад тако повол и лепог друга? Рачунам да се опе пису ни о чем другом ни разговараше него о мени, и нема сумње Авдоћи Романовној су постале познате све те мрачне, тајанствене приче, које ми се приписују... Кладим се, да сте и ви макар пита год слушали?

— Слушао сам. Лужин вас окривљује и за смрт детињу. Је ли то истина?

— Молим вас, оставите све те нисности на миру, с одвратношћу и гађењем се одговори Свидригајлов. — Ако баш устхеднете сазнати све о тој глупости, онда ћу вам засебно о свему једном причати, а сад...

— Говорили су и о неком вашем собару тамо на селу; и као да сте ви тако исто и ту били узрок нечему.

— Молим вас, оставите то, доста! прекиде га опет Свидригајлов с нескривеном нестрпљивошћу.

— То није онај собар који је долазио после смрти код нас, да вам луду напуни... то сте ми и сами причали? раздражаваше се Раскољников све више и више.

Свидригајлов погледа пажљиво у Раскољникова, а њему се учини, да у томе погледу севну, као муња, злобан осмех, али Свидригајлов се уздржа и врло учтиво одговори:

— Баш тај. Видим, да вас и то напредно занима, и сматрам за дужност, да вам првом згодном приликом задовољим радозналост, у свима тачкама. До врага! Видим да некоме могу изгледати романтична личност. На судите, колико сам после тога обвезан захвалношћу према покојној Марти Петровној за то, што је вашој сестрици наговорила о мени толико тајанственога и занимљивога. Не смем судити о утиску; али на сваки начин, то није било за мене угодно. Поред све природне одвратности Авдоће Романовне према мени, и мимо заваљивог мог мрачног и одбијајућег изгледа, — ио), напослетку, беше и жао мене, пропала човека. А кад сре девојачко почне да жали, то, разуме се већ, за њу је све опасније. Онда се неизостанно пожели и „спасти“, и оразумити, и искренути, и познати на племенитије циљи, и препородити за пон живот и рад, — та, ина се, штогод се може намаштати. Одмах сам се пак досетио, да тичица сама лети у замку, па са своје стране, бу дем готов. Ви се канда мрзодите, Родјоне Романићу? Ништа, ништа, ствар, као што знате, свршила се маленошћу. !До ћа вола, колико ја вина пијем!). Знате, сваглa сам жалио, још од почетка, што судбина није дала да се наша сестра роди у другом или трећем веку наше ере, негде као кћи владајућег кнежића, или већ маказног управника, или проконсула у Малој Азији. Она, без сумње, била би једна од оних, која је претрпела мученштво, и већ, свакако би се осмејкивала кад би јој груди жегли усијаним машицама. Она би на то мучење пошла најласгитго и сама, а у четвртом и петом веку отишла би у египатску пустињу, живела би тамо тридесет година хранећи се корењем, успењем и привиђењима. Она баш само затим и жели, и тражи, да што пре прими на се ма какву муку ма за кога; а нека јој се тих мука не да, она ће, извесно, и крош провор скочити. Слушао сам нешто о неком господину Разумихину. Вели, тај мали је разуман и симпатен (што ми и пре смене показује' мора да је семинариост; на тако, нека га нека штити вашу сестру. Рећу, мислим да сам ћу разумео, што сматрам са своју част. Али онда, то јест с почетком познанства, и сами знате, бива човек увада лакоумнији и слушља, не види као јест. До врага, зашто је она тако красна? Ја нисам крив! Рећу, ја сам почео најнеуздржљивијом сладострасном жудњом. Авдоћа Романовна је чедна ужасно, нечувено и невиђено. (Пазите се, ја вам то о вашој сестри саопштавам као факт Она је невина можда до болести, поред све своје леле памети, и то ће јој шкодити). Десила се код нас једна девојчина, Параша, црноока Параша, коју тек што смо из других села довели, најамница, и коју нисам дотле никад видео, — прло ваљала. али невероватно глупа: са сувама, подигла вику по дворишту, начини се скандал. Једном, после ручка, Авдоћа Романовна је мене самога потражила у алеји у врту, на севајући очима захтевала од мене да сироту Параш у оставим на миру. То беше готово наш први разговор на само. Разуме са, сматрао сам за част да задовољим њену жељу, постарах се да се покажем запрепашћен, збуњен, рећу, ме одиграх улогу доше. Отпочну сад препашћени, збуњени, речју

било оно исто што сам и ја предлагао. Је ли тако? Је ли тако? Зар није тако? Опазам, да сте ви нешто врло пажљиво почели да слушате... занимљив сте младић....

Свидригајлов нестрпљиво удари песницом о сто. Поцрвенео. Расколњиков је лепо видео, да је чаша и по испивена шампањца, скрнутог неосетно, гутљајима утицала на њ незграбно, — па науми да се случајем користи. Свидригајлов му беше врло сумњив.

— Па, после тога био сам сасвим уверен, да сте ви и опамо дошли ради моје сестре, рече он Свидригајлову отворено, да би га још више раздражио.

— Ех, дота, рече Свидригајлов као да се прибра, — зар вам нисам казао... а осим тога вама ме сестра не тиче.

— Та у то сам и ја уверен, али није сад ствар у томе.

— А зар сте ви уверени да ме не може тицати? Свидригајлов зажмири и подсмешљиво се осмехне). — Имате право, она ме не воли; али не кладите се никад у стварима између мужа и жене, или љубавника и љубавнице. Има ту свакад један куглић, који је целом свету непознат, и који је знан само њима двома. Ви се кладите, да је Авдоља Романовна с одвратношћу гледала на ме?

— По неким изразима и реченима вашим док сте причали опазио сам, да ви и сад имате своје погледе и најгрешнијих намера према Дуњи, разуме се иских.

— Шта! Зар су ми се отеле таке речи и израз? намах се уплашн пренажно Свидригајлов, не поклањајући ни најмање пажње на спитет који је његовим намерама одат.

— Па оне се и сад отимају. Ето, на пример, чега се ви сад бојите? Зашто сте се на једном уплашили?

— Ја се бојим и плашим? Плашим се вас? Пре да се ви бојите мене, сher ami. И међутим каква је то будалаштина..' Него ја сам се опио, видим; умало што се нисам опет одао. Нек њано носи то вино! Ej, воде!

Дохвати стакло и пробаши га кроз прозор без церемоније. Фелши донесе воде.

— Све је то којешта, рече Свидригајлов квасећи мараму и мећући је на главу, — а ја могу да вас једном речју спречим, и да све ваше сумње у прах уништим. Знате ли, на пример, да се женим?

— То сте ми и раније казали.

— Казао? Заборавио сам. Али онда још нисам поуздано могао да кажем, јер ни девојку нисам био видео; само сам смерао. Е, али сад већ имам вереницу, и ствар је свршена, и да само није неодложених послова ја бих вас одмах одвео к њима. — јер хоћу да молим савета у вас. Ех, врага! Остаје ми свега — десет минута. Видите, ево погледајте на сат; него, уосталом, хоћу да вам причам, јер је то интересанта ствардја, та моја женидба, то јест. женидба своје врсте, — али куда ћете? опет одлазите?

— Не, сад већ нећу отићи.

— Нећете баш отићи? Да видимо! Одмешћу вас тамо, то је истина, показаћу вам своју вереницу, само не сад, а сад је и вама време. Ви десно, ја лево. Ви знате ту Реслих? Баш оиу Реслих, код које сад станујем, — а? Чујете ли? Не, шта ви мислите, то је баш она иста, за коју говоре, како је она девојчица, оно у води, ono зими, — ну, чујете ли? Чујете ли? Па, то је тако она мени све и скувала; тебе је, вели, врло досадно, забави се, да ти време прође. А ја сам, ето човек суморан, досадно ми је. Ви мислите весео сам? Не, суморан, мрачан: не чиним ала, него седим с миром у крај; по неки пут и три дана не разговарам. Али та је Реслих дукана лисица, ја вам кажем, и ево шта држи у глави: досадан ће бити и себи и другима, ону жену ћу оставити и отићи, а њој ће жена добро доћи, увотребиће је, то јест из нашег сталежа, и повише. Има, вели, један тако слаб човек, отац породице, чиновник у Има, вели, један тако слаб човек, отац породице, чиновник у Има, вели, једна мати, разложита госпођа, та мајка. Сви им служи иегде у губернији, не помаже. Кћи се удала и не јавља се нити пита, а на неки су још и два мала синовца (мало је зар своји?), а навалили су из гимназије девојчицу, своју потпуну кћер, кроз месец дана ће тек шеснаест да напуни, дакле после месец дана може се и удати. То је за мене. Ми одемо; кле после месец дана може се и удати. То је за мене. Ми одемо; код њих је тако смешно било; представљам се: спахија, удовац, познато име породично,, с таким и таким незама, богат, — па, шта, и ако ми је педесет, а њој нема ни шеснаест? Ко ти на то гледа? Па, је ли да је то примамљиво, а? Примамљиво зар, ха-ха! Да сте видели како сам разговарао с татицом и мамицом! Вредно је пажити само да ме човек могао тада видети. Долази она, седа, и, можете мислити још у краткушној хаљинци, неразвијен пупољак, црвени, румени, као зора (казали су јој ствар, извесно). Не знам шта ви мислите о женском лицу, али што се мене тиче, тих шеснаест година, оне још детињске очи, она плашљивост, скромност и сузне стидљивости, — ја налазим да је то боље од лепоте, а она је уз то још и сама као слика. Косица јој јасне боје, у малим коврчицама, у праменчићима, сочне, пуначке, румене усне, ножице, — дивота!... Кле, упознамо се, ја, најзвани да хитам ради домаћих ствари, а сутра дан, то јест онломадне, и благословиие пута, — није то глупа девојка никако; понекад ме криомице погледа, просто прожиже. А знате ли ми лице као Рафаелова Богородица. Ето у сиксгинске мадоне лице је фанастично, лице тужне занесености, је ли вам то лако у очи? Кле, тако венако. Тек што су нас благословили, ја сутра дан донесем хиљаду и по рубаља; један пакит у брљантима, други од бисера, па сребрну, дамску, тоалетну кутију, ево овако величине, са пуно ствари, да се и лице у те мадоне зажарило. Јуче је метнух на колена, и мора бити врло нецеремонијално, — сва је пањула, и сузе јој бриснуше, а неће да се одн, а сама сва гори. Часом одоше сва, а ја и она тек што остасмо сами она ми паде ово врата (први пут сама), грли ме обема ручицама, љуби ме и куне ми се, да ће ми бити жена послушна, верна и добра, да ће ме учинити срећним, да ће она сва свој живот, сваки трешутак свога живота употребити на то, да ће жртвовати све, и за све жели од мене само *циљи моје поштовање*, и, вели, више јој „ништа, ништа не треба, никаких уздарја". Признајте сами, чути тако признање на само од једног таког шеснаесто годишњег анђеочета, у таиној хаљинци од пила, с растурепим увојцима косе, с руменилом девојачког стида, — признајте сами, да је то привлачно! Је ли привлачно? Вреди ли што, а? На вреди дакле? Е... е, слушајте... е, хајдемо мојој заручници... само не одмах!

— Речју, та чудовишна и наказна разлика у годинама и развићу побуђује у вама сладострашће! И да ли се ви доиста тако жените?

— Па шта? Свакако. Сваки сам о себи разминша, и од свих веселије живи онај, ко боље уме да се подмлађује. Хаха? А зар сте ви такав у врлину загазили? Милост, бабушка, ја сам човек грешан. Хе-хе-хе!

— Ипак сте се постарали на дечу Катарине Ивановне. Уосталом... уосталом, ви сте за то имали и своју узрока... сте сад разумем.

— Уопште волим децу, врло волим децу, заџерека се Свидригајлов. — Односно тога могу вам испричати и једну врло занимљиву епизоду, која се и сад продужује. Јоп прнор дана после доласку своме ходио сам по тим разним кловкама, али нисам ништа нашао. Но хајдемо. Ви нете, веровати ће, сеслам година сам тако и надетео. Ви нете, веровати је, опазити, да се ја не журим са својим друштвом састајати се, с оним својим пређашњим друговима и пријатељима. Па, и што се може дуже без њих ћу да продужим. Знате: на селу код Марте Петровне смртно су ме намучиле успомене на сва она тајанствена места и местанца, у којима ко само зна можс много да нађе. До врага! Народ се опија, образована омладина загорева од нереда у неостварљивим сновима и маштама, изопачена се у теоријама; однекуда најездише Јевреји, крају новац, а све остало разврађују. Тако ме је тај град отпрве и задахнуо познатим задахом. Нађох се на једном тако званом вечеру с играном, — страшна клоака, (а ја клоке волим баш с пријатнтином), па, наравно, ликих ту не беше канкана, у моје време их није било. Кад, погледам, девојчица, тринаест година, врло пријатно обучена, игра с једним вештаком; други преко пута од ње. А украј зида на столици седи њена мати. Сад можете замислити какав је канкан био! Девојчица се збуњује, црвени, напослетку се назази увређена и стане плакати. Вештак је дочекује и стане је окретати и пред њом се претварати,

сви се громком смеју и — ја волим у тим тренутцима нашу публику, па макар и канканску, кикоћу се и ћутим. „То је добро, тако и ваља! Не доводи децу!“ Ну ја то презирем, а и нема ствари: логично или нелогично они увеселавају сами себе! Одмах одредим стоје место, приступим матери и почнем о томе, како сам и ја дошљак, како су ту све неки неучтиви људи, како не умеју да разликују и цене праву вредноћу; хтео сам да зна како имам много новаца; поврло сам је да их у својим колима одвезем; отпратим их кући, упознам се (станују у некој собици, тек што су дошле). Изјави ми, да познанство са мном и она и њен могу сматрати само за част; сазнам, да немају никога, ни куће, него да су допутовале ради неког посла судског; нуди услуге, новца; дознам да су погрешком дошли на ону играњку мислећи доиста да се тамо учи играње; предлажем, да са своје стране припомогнем васпитање младе девојке, учење француског и играње. Прима се одушевљено, сматрају за част, и познанство траје и сад... Хоћете ли, да идемо, само не одмах.

— Оставите се, оставите се ваших подлих, ниских анекдота, ви разратнице, ви ниски, сладострасни човече!

— Је ли то Шилер, Шилер наш, то Шилер? Où va-t-elle la vertu se nicher? Него знате ли, ја ћу вам напаметито причати такве ствари, те да чујем ваша извикивања. То је наслада!

— Још и то, зар ја нисам сам себи смешан у овом тренутку? промрмља Раскољников злопољно.

Свидригајлов се смејао из гласа; напослетку зовне Филипа, плати и устане:

— Ето, још сам и ја пијан, ајзеч самзе! рече он. Наслада!

— Још само то недостаје, да не осећа насладе! упадне Раскољников устајући и сам. — Зар причати о такним походама — с погледом на какве тако исто одвратне намере, — није наслада за отупелог разратника, па још причати у овакним приликама и овакну човеку, као што сам ја... Распаљујеш!

— Е, ако је тако, одговори Свидригајлов чак с неким дивљењем, посматрајући Раскољникова, — ако је то тако, онда сте и ви добар циник. Бар садржате у себи доста материјала. Много можете да видите, много... па, можете ви и да учините много. Него, пак, свеједно, доста је. Срдачно жалим што смо мало поразговарали, него ви нећете од мене отићи... Ето причекајте само...

(Наставиће се).

ПОДРИНСКИ ХАЈДУЦИ

Милан Максимовић из Горице у Рађевини и **Тома Јевтић** из Грачанице у Азбуковици. Милану је 33 а Томи 26 година. Обојица су се после извршеног разбојништва над чељади Павла Матића из Суботице, у срезу посавско-тамнавском, које су са још три друга извршили ноћу у очи **Митров-дана** 1899 год., и где су их нападнути познали, — отргли испод власти и пуну годину дана самовласно живели чинећи разна пљачкања, отмице и разбојништва, од којих је и у штампи познато дело напада на поп Љубу из Беле Цркве, ког су ранили и момка му Обрада Васиљевића убили.

Начелник окружни г. Живојин Богдановић, чим је дошао на дужност у Шабац (концем августа 1900 год.) наручитељ је бригу посветио хватању ових аликоваца, који су и формално много раније оглашени били за хајдуке. Добин оглашење да примени и мере које предвиђа закон о утамањивању ајдука и понеђ њихову уцену од 1000 на 5000 дин. за сваког, — Госп. Богдановић је кренуо и све окружне жандарме, њиховог командира, среске чиновнике и потајнике на посао, и кад се обавило сапоравање седа и засеока, рушење колеба, појата, трла и осталих стаја по планинама соколским и другим усамљеним местима, па ово почело и остваривати, сви сумњиви људи под надзор стављати, па и неки председници збацивати — за мало, за месец дана ајдука је нестало и нигде траг да им се осети.

Разуме се да се на том није стало, но се и даље трагало. Не улазећи у даља истраживања, доизнања и вештине г. Богдановића и капетана рађевског г. Јелисавчића, — доста је да кажемо, да су повереници, које је г. Јелисавчић по оглашењу начелниковом испратио, пронашли Милана и Тому у Плевљу у Турској, одакле смо и њихову фотографију, коју доносимо, добили.

Тамо су прешли још 18 октобра пр. године и сад су у рукама и притвору турске власти. Предузети су још у новембру пр. год. кораци и за екстрадицију, али Турци но обичају

Милан Тома

не хитају. Ошамо су се представили били и са војним исправама као и ојни бегунци, Милан под именом Јована а Тома под именом Обрада.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Самоубиство једног особењака. — 25 јануара ове године нађен је осамдесетогодишњи пенсионирани практикант Фрања *Ђурковић алиас од Иваноча* у своме стану у Пешти, обешен о прозор. Лекари, који су одмах стигли, констатовали су смрт, која је тренутно наступила.

Као што пештански листови поводом овог догађаја пишу, Ђурковић је за последње две деценије свога живота живео врло особењачки; ишао је да проси, и важно је као прототип каквог тврдице, и ако је располагао, као што се доцније сазнало, имовином од преко *пола милијуна круна*, од којих је већи део тестирао вароши Пожуну на подизање једног универзитета.

Последње године свога живота провео је као просјак, вукући се по улицама и око цркава у поцепаном оделу, а становао је у једном пријатом *hумеау*. и ако је некад био један од најутеглењих адвоката пожуњских. Али за време своје праксе у Пожуну био је до крајности непоштен према својој клијентели, тако да му је пожуњска адвокатска комора по тужби једног његовог превареног клијента забранила адвокатуру на свагда.

Тада, у почетку седамдесетих година, пресели се у Ђурковић у Пешту где добије после дугог чекања једна за практиканта при тамошњем трговачком суду, у ком је положају и пензионисан после извесног времена са пенсијом од 120 форината годишње.

У последње доба живео је у Толди-Франјиној улици, где је имао собу и кујну. У стану није имао готово никаква намештаја; осим једне старе постеље и једног разбијеног ормана пуног књигама, не беше ничег другог у овом бедном и празном њемеу. Сам је живео као просјак, примао милостињу, посебивао најлошије крчме, где је узимао остатке јела. Годинама није нико у његов стан улазио и никад није палио свећу или лампу. Тек оне године, у почетку јануара, када се једног дана беше срушио на тротоар од глади и пада га пренесе кући, наће се нека милосрдна сусетка госпођа Камила Медвецки, која му наврши мало стан и дворште га у болести.

Од тога случаја Ђурковић више није напуштао постељу и тврдоглаво је одбијао сваку лекарску помоћ. Ну кад његови суседи а нарочито госпођа Медвецка позва једног лекара, није хтео никакве лекове узети, већ је тражио да му се да мореџума, јер болује од несанице. Другом приликом тражио је од г-ђе Медвецки оштар нож, да као што рече посече неку књигу. Већ се тада Ђурковић носио мишљу о самоубиству. На три дана пре смрти рекао је својој сусеци да осећа да ће умрети, и с тога је замоли да кућњег газду *Итала Куна* и његовог нећака, гимназијског професора *Виктора Сеплигетија* извести о његовој болести и зове, пошто има нешто важно да им саопшти. Професор Сеплигети, који није ни знао да има ујака, и Итал Кун, посетише га истог дана и у присуству госпође Медвецкове најави им страад, да осећа, да ће скоро умрети, да је, даље, године 1896 оставио тестаменат код јавног бележника Алојза Зимањ-а, и да у тестаменту није заборавио ни своје рођаке.

Сумњајући у истинитост остави Сеплигети стан свога ујака, који се на три дана после тога обесио.

25 јануара, рано у јутру, примети госпођа Медвецки самоубиство Ђурковићево. Полиција је одмах извештена о овом догађају, која у присуству старателског судије и попис целокупне заоставштине овога просјака изврши. На највеће запрепашћење свију нађено је новаца, књига и хартија од вредности у суми од 12.000 круна. На четрнаест дана после тога отворен је код суда и тестаменат овог особењака. У њему он вели, да има 500.000 круна. Од те суме остаиала на цели подизања универзитета у Пожуну 400.000 круна са том мотивацијом, да је он ту суму *некорективом* радом стекао у Пожуну као адвокат. Осталих 100.000 круна остаиала овај особењак своме нећаку Виктору Сеплигети-у, а књиге и остало својим осталим сродницима. —

КЊИЖЕВНОСТ

Repertoire de Police administrative et judiciaire — Legislation et Reglementation — Jurisprudence et Doctrine — publié sous la direction de *M. Lepine*, prefet de Police, par *Louis Courselle*, attaché au cabinet du prefet de police. Tome I. II. — Berger-Levrault et C-ie editeurs. Paris 1899.

Једно од најбољих и најпотпунијих дела у своју полицијској литератури јесте без сумње ово, чији смо наслов горе исписали. Дело је, ко што се на наслова види, израђено под уредништвом господина управника париске полиције *Лепина*, а израдио га је госп. *Луји Курсел*, аташе у кабинету управника париске полиције. Колико је с пажњом и тачношћу израђен овај Repertoire најбољи је доказ тај, што му је предговор написао један од данашњих најбољих француских правника г. *Шарл Мазо* (Charles Mazeau), данашњи први председник Касационог Суда и бивши министар правде у Француској.

Само дело најбољи је уџбеник за сваког полицајца, јер садржи све оне материје, које су потребне да један образован полицијски чиновник зна. У њему се говори: о пићу, животињама, пародродима, млиновима, арбитражи, грађевинама, војсци; о друштвима, берзи, трговини, о пеканама, лебарима, проституцији; о путовима, железницама, дуелима; о уређењу државног савета, о уређењу префектура и општина; о крминалима, иступима, минералним водама; о ношењу декорација, епидемичним болестима; о ватри, шпијунажи, страницама; о експлозији, експрадицији, велосипедима, осветљењу; о здрављу, игијени; о злату и сребру; о регрутовању, о пловидби, пасошима, гостионицама, апотекама... Далеко бисмо отишли, ако би хтели побројати само наслове о којима говори овај Repertoire; за то би нам требао један читав број овога листа, ако не и више.

Свака је материја врло лепо и абијено обрађена. Прво се даје *дефиниција*, за тим се прелази на *индустријски развитак* дотичне материје, за тим се излажу *прописи законски*, за њима долази *критика* тих прописа и мишљења разних научењака о њима као и реформе тих прописа у модернијем правцу и на послетку наложено је *упоредно право* и прописи код других народа и у другим модерним државама.

Метода, која је у овом делу заступљена, врло је похвална и разумљива и за лајика, језик је лен и гладак, а о стилу који удивљава својом јакоћом да и не говоримо.

Нека је овај Repertoire топло препоручен свима оним нашим полицијским чиновницима који владају француским језиком, а њих је данас хвала богу прилични број у Србији. До луше цена му је прилично велика, па је желеста, да га бар окружна начелства набаве, а управа га Београда већ има још од прошле године.

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Благородному Господину Старјешини Среза Беличког, ијелом Кнежеству **Стевану Михаиловићу.**

Високословенски Књажеско-Српски Совјет с предписанијем своим од 12/I Т. № 112 благоволио је магистрату овом јавити, да је Његовој Свјетлости Милостивијешему Господару и Књазу нашем дошло до знања, да се многи по варошима ноћу без фењера скитају, друге узнемирују и које чије куће напаствују, необазирући се и немарећи ни мало насушчествујуће у том прописе уредбе, којима се свакому забрањује ноћу без фењера кое куда скитати, а много више другога узнемиравати; исто тако дае дознала Његова Свјетлост, да се многи на новце картају и тиме себе и имање своје упропашћују и овим пашањем себе побуђена благоволеле Совјету препоручити, да он како свитање без фењера тако и играње карти на новце свуда по варошима строго забрани, и о том свима Магистратима препоручи, да се свуда на овакове ноћне скитиице и узнемиритеље спокојства ближњи своји а и на картање добро позоретвује, да се упиредан ово чињило не би.*)

Извавивши Књажески Совјет Магистрату овом ово рјешење Његове Свјетлости препоручио је да он по свим варошима окружија свог високајшу заповјест ову објавши с тим додатком, да ће свак онај који се ноћу без фењера или који се у игрању карта на новце ухвати најпре ушпанси, а потом по мјери преступљенија свога казњен бити и то без сваког изјатија, био он коме драго подразумевајући у том и саме чиновнике.

Сљедујући Магистрат овај Налогу Високословног Совјета препоручује вам, да ви ово рјешење Његове Свјетлости, по свим варошима у подручју вашем наоделим се Народу обзнаните и позоретвујете да се високајша заповјест ова тачно испуљала

№ 146
31 Јануарија 1838
у Јагодини

Секретар
Стеван Аранички.

Књажеско Српског Магистрата окружија Јагодинског
Член, полумајстер
Симион Прокић

На полеђини:
Од 31 Јануарија 1838 године.
№ 34.
Магистрати окр. Јагодинског.

ТРАЖИ СЕ

Максим Сребрић, бивши официр а у последње време надзорник пограничне страже на Дешчаном кладенцу, пресудом Начелника среза властоличког од 12 децембра прошле године

*) Како лепо стојимо са осветљењем у Београду, свакви би могла и сад полиција поновити ову наредбу Великог Милоша од 1838 године. А да већ рђаво осветљење стоји у вези са коњаљем на новце, то нам показује ова ствар, као и пре неколико дана издата нова наредба од стране управе вар. Београда, да се строго пази и забрањује коњање — играње карата на новце. По овоме би значило, да, што је боље осветљење то мање коњање. Па зато нека управник власт поради, да нас избави ове електричне помрчине; нека дакле уклони узрок многим нередима, па ће последице, — коњање и друге незгоде, можда не овсим престати али се сигурно знатно смањити. *Прим. уред.*

Бр. 16139, осуђен је за дела из § 391 прив. зак. поред казне, да плати и 36·70 динара за упрошћење државне ствари и 2 динара таксе. На како се именованоме не зна место становања, то Начелник ср. властотиначког актом Бр. 1761 моли све полицијске власти да Макензма потраже и од најеног наплате досуде или нека пошљу уверење о немаштини. УБр. 5437.

Драгутин, син г. **М. Марковића,** ср. писара, ђак III разреда гимназије београдске отишао је из стана Трнавца Марјановића из Београда, где је заједно са старијим братом становао, још 21 прошлог месеца и није се ни до данас вратио. Управа града Београда актом Бр. 5290 моли полицијске власти, да несталог потраже и најеног Управи упуте. Њему је 15 година, доста крупан, широких образа и широког носа, крупних очију, бледа лица, високог раста а косе смеђе; одевен је био у прном капуту и прним панталонама, на ногама имао је чипеле, а имао је и зимски капут с пелерином.

Станимирка Мандића, из Буара у срезу ужичком, сушкиња Саве Цветковића онд. отумарала је још 10 прошлог месеца. Начелство округа ужичког актом Бр. 2124 моли све полицијске власти, да Станимирку потраже и најену њему упуте. Њој је 12 година, маленог стаса, смеђе косе, округлих образа, смеђих обрва и плавих очију. УБр. 5302.

Мангуп кобила најена је пре месец дана у атару општине белоточке у срезу заглавском, па је предата на чување Мизану Милосављевићу тежаку из Б. Потока. Кобила је матора пет година, длаке дорастасте, лисаста и у обе стражње ноге чарапаста. Начелство округа тимочког актом Бр. 1953 моли полицијске власти да сопственика потраже и најена упуте Начелнику среза заглавског. УБр. 5213.

Кобилу ђогасту, на којој је било положено енглеско седло и рем са уздицама, дојахао 18 прошлог месеца непознати младић у сељачком оделу и одсео је у ханани „Ресава", на је после отишао а није се вратио да кобилу отера. Пошто се сумња да је она украдена, то Управа града Београда позива полицијске власти, да сопственике пронађу и њој упуте, да се с доказима о својини јаве с позивом на Бр. 5446.

Мангуп кобила длаке дорастасте, на десњима има белу белегу, од седла убијена, матора 12—13 година налази се код Стаменка Стојиљковића из Лужнице — општине ртањске у срезу бањском. Исти је Стаменко ову кобилу пре пет година био продао Благоју Илићу из Соко-Бање. Начелство округа пиротског актом Бр. 3017 моли све власти да сопственика потраже и упуте Начелству среза бањског с позивом на Бр. 1684. УБр. 5759.

Мангуп коњ, длаке дорастасте, на челу мало цветаст, матор 8 година, и у обе ока ћорав, налази се код Стевана Старчевића на Врчина. Начелник среза грочанског актом Бр. 1306 моли полицијске власти, да сопственика потраже и најена њему упуте. УБр. 5738.

ПОТЕРА

Василије Николић, регрут — војник IX пешад. пука у Пожаревцу, побегао је на команде. Управа града Београда расписује тражење и моли све полицијске власти да Василија потраже и њој стражарско спроведу с позивом на бр. 5359.

Михајло Поповић, из Трогова, са својом снахом **Милевом,** а женом Милорада Поповића оцлашћег, побегли су незнано где. Начелство округа моравског актом Бр. 1532. моли све полицијске власти, да Михајла и Милеву потраже и најене њему спроведу. Михајло је средњег раста, смеђе косе, широког чела, правих обрва и дугачких образа, а ретких бркова, има му 32 године; Милеви је 20 година, средњег раста, обрва плавих и гвоздастих очију; обоје одевени у сељачка одела.

Сретен Марковић, бивши из Пожеге, по прегуди има да надзрни три дана затвора због крађумучарења, на како му се не зна место становања, то Начелство окр. ужичког актом Бр. 2039. моли полицијске власти, да именованог потраже и најеног њему стражарно спроведу. Сретену је 35 година, стаса омаленог, дежмекаст и риђ. УБр. 5212.

Стојмен Божиловић, из Оргулице, који је због опасне крађе и разбојништва извршеног у Големом Селу био притворен у затвору суда општине големо-селске, побегао је, па за то Начелник среза пољаничког расписује тражење и актом Бр. 1128 моли све полицијске власти, да Стојмена потраже и најена њему спроведу. Раста је средњег, у лицу пун, плавих очију и избуљених, у 28 је година. УБр. 5426.

Покрадени сточни пасоши. Из суднице општине кобилићке у ср. неготинском, покрадени су сточни пасоши под серијом LII. бр. 14480, 14481, 14504, 14518, 14553, 14554, 14555, 14556, 14557, 14558, 14559, 14563, 14569, 14589 и 14583. Украдени пасоши под бр. 14569. већ је у рукама власти заједно са кривцем. Начелник ср. неготинског актом бр. 1736, моли све полиц. власти у земљи, да обрате пажњу на горње бројеве и серије код сточних пасоша, како би се могућа злонамера са истима отклонити.

Никола Симић, дунђерин из Смедерева, извршио је две опасне крађе, на негле отумарао и до сада се није могао пронаћи. Начелник ср. јасеничког (Паланка) актом № 299 моли све полицијске власти у земљи да Николу у своме кругу потраже и најеног њему стражарно спроведу. — Никола је омален, смеђ, лица округла, има му 27 година. Од одела на себи је имао: узане чакшире и антерију од сукна, на ногама чипеле пунуше.

Мирко Јовановић, звани **„Брица",** калеа берберски, родом из села Делиблата, у Аустро-Угарској, прогнат је децембра

месеца прошле године на сплаву у Аустро-Угарску, а по пресуди квартa теразијског од 21 истог мес. Бр. 10881. Како је Мирко веома опасан крадљивац, који је, као такав, до сада већ два пута осуђиван: први пут у год. 1895 на три, а други пут год. 1898 на пет година робије, и како се сазнаје, да се овај невољалац вратио из прогонства, — то управа гр. Бео. града позива све полиц. власти, да Мирка у својим домаћинама потраже и у случају проналаска њој стражарско спроведу с позивом на акт Бр. 2712. Мирко сада има 26 година, средњег је стаса, више смеђ но приномањот, има густу и смеђу косу и мале, прне брковс. — О његовим дрским крађама има опширан опис у бр. 44 на стр. 340 98 год.

Милан Живковић, звани **„Марковчанин",** родом из села Марковца, решењем управе гр. Београда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе новаца. Не зна се, где се Милан сада налази, па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домаћајима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2812. Милан има 20 година, омален је, дежмекаст, у лицу пун и смеђ, у оделу је сукненом. Милан је до сада небројено пута иступио кажњаван због оманих крађа и преваре, а и преко нашега листа тражен је по једној ранијој слици изнетој у бројевима од прошлих година. Но она слика коју сад износимо новија је и по њој се може познати.

ИСПРАВКА

У прошлом броју на страни 45 а у причи под насловом „Под полицијском присмотром", поткрала се једна крупнија погрешка која квари смисао. У реду петом другога ступца озго стоји: био је великн непријатељ *народа* и овација... а треба: био је великн непријатељ *парада* и овација. и т. д. Молимо читаоце да ово сами исправе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

2. Ваљевски округ

округжно место варош Ваљево

са засеоцима: село поље, чаршија, градац, кличевац и поцуре.

срезови: ваљевски, колубарски, подгорски, посавски и тамнавски

I Ваљевски — среско место Ваљево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бранковина
		2	Бабина Лука
		3	Близоње
		4	Забрђица
1	Бранковачка	5	Јошева
		1	Грабовица
		2	Јасеница
		3	Козличић
		4	Котешница
		5	Пешаре
2	Грабовичка	6	Рађево село
		1	Бачевац
		2	Брајеговић
		3	Драчић
		4	Зарубе
		5	Ковачице
		6	Прњездић
3	Драчићска	7	Равањ
		1	Бабија
		2	Балиновић
		3	Златарић
		4	Паковљ
		5	Сандаљ
		6	Седлаци
		7	Стрмна Гора
4	Јовањска	8	Стубе
		1	Богатић
		2	Лелић
		3	Лесковице
5	Лесковачка	4	Сушице
		1	Веселиновац
		2	Горић
		3	Дивци
		4	Дупљај
		5	Клањица
		6	Лозница
		7	Лукавац
		8	Попучке
		9	Словац
6	Лукавачка	10	Стошић
		1	Белић
		2	Белошевац
		3	Бујачић
		4	Дегурић
		5	Жабари
		6	Клинци
7	Петничка	7	Петница
		1	Брезовица
		2	Вујиновача
		3	Куниће
		4	Ребељ
		5	Ровне
		6	Совач
8	Ребељска	7	Тубравић

II Колубарски — среско место Мионица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Врачевић
		2	Доња Лајковац
		3	Латковић
		4	Пецељевац
		5	Придворица
		6	Прњавор
1	Боговађска	7	Стрмово
		1	Брежђе
		2	Г. Лајковац
		3	Осечина
2	Брежђанска	4	Планиница
		1	Берковац
		2	Гуњица
		3	Команице
		4	Попадић
		5	Ракари
3	Горњо-Топличка	6	Струганик
		1	Вировац
		2	Вртиглаве
		3	Г. Мушић
		4	Д. Мушић
		5	Лучић
		6	Мељевић
		7	Маркова Црква
		8	Напомир
		9	Ратковац
4	Доњо-Топличка	10	Тодорић До

*) Настављамо рубрику број пореских глава који ћемо донети у препштампаном делу према новом пореском распореду.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Мионица
		2	Клашнић
		3	Кључ
		4	Паштрић
		5	Радобић
		6	Санковић
		7	Табановић
5	Мионичка	8	Толић
		1	Буковац
		2	Голубац
		3	Ђурђевац
		4	Крчмар
		5	Мрчић
		6	Мратинић
		7	Паунс
		8	Робаје
		9	Рајковић
6	Рајковићска	10	Шупеока
		1	Кадина Лука
		2	Пазежница
7	Славковачка	3	Славковица
		1	Бабајић
		2	Бошњаковић
		3	Велишевац
		4	Јајчић
8	Цветановачка	5	Цветановац

III Подгорски — срески место Каменица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Гола Глава
		2	Дружетић
1	Голо-Главска	3	Оглађеновац
		1	Г. Буковица
		2	Д. Буковица
2	Горњо-Буковичка	3	Рабас
		1	Врагочапица
		2	Каменица
3	Каменичка	3	Стапар
		1	Миличиница
4	Миличанска	2	Црнильево
		1	Осечина
5	Осечинска	2	Плужац
		1	Драгијевица
		2	Осладић
6	Осладићска	3	Туђин
		1	Братачић
		2	Доматац
7	Оструж.ањска	3	Оструж.ањ
		1	Бесомушевић
		2	Мајиновић
		3	Причевић
8	Причевачка	4	Тупанци
		1	Бобово
		2	Ситарице
		3	Станина Река
9	Суводањска	4	Суводање

IV Посавски — срески место Обреновац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Грабовачка	1	Грабовац
		1	Вукићевица
		2	Дрен
		3	Орашац
2	Дренска	4	Ушће
		1	Кртинска
		2	Ратари
		3	Скела
3	Кртинска	4	Уровци
		1	Варош. Обреновац
		2	Бело — Поље
		3	Забрежје
		4	Звечка
		5	Уровички засеок
4	Обреновачка	6	Ушти
		1	Бровић
		2	Јошева
		3	Лозчаник
		4	Љубинић
		5	Мизорци
		6	Пироман
5	Пироманска	7	Трстеница
		1	Вел. Поље
6	Стубленска	2	Стубленс

V Тамнавски — срески место Уб

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бајевац
		2	Врховине
		3	Непричева
1	Бајевачка	4	Рубрибреза
		1	Бањани
		2	Брезовица
		3	Вукана
		4	Каминовац
2	Бањанска	5	Кожуар
		1	Врело
		2	Сокоак
		3	Таково
3	Врељанска	4	Црвена Јабука
		1	Дожмир
		2	Крупна Глава
		3	Пањбуковица
		4	Радушс
		5	Сватина
4	Дожмирска	6	Чучуга
		1	Гор. Јабучје
		2	Д. Јабучје
5	Јабучка	3	Лајковац
		1	Баталага
		2	Зукве
		3	Новаци
6	Новачка	4	Тунари
		1	Борак
		2	Брлуга
		3	Каленић
7		4	Лисо Поље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока која општини сачињавају
		5	Радљево
		6	Скобаљ
7	Радљевска	7	Шарбане
		1	Гвозденовић
		2	Звиздар
		3	Трлић
8	Тврдојевачка	4	Тврдојевац
		1	Уб (варошица)
		2	Гуљевац
		3	Мургаш
		4	Пољуви
		5	Руклада
		6	Стубленица
9	Упска	7	Трњаци

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр. 15.736
2. октобра 1891 год.
У Београду

Свима окружним начелствима, и управи в. Београда*)

При примењивању § 329 тач. 19 крив. закона опазио сам да полицијске власти не поступају свуда правилно и једнако, те отуда настају често жалбе, којих иначе не би било, или, и ако би их и било, оне не би биле умесне, и власти се не би могло с основом замерати да ово или оно није учињено, што је требало и што је дужна била учинити.

Овој неједнакости на сваки начин има повода у самом начину на који је законодавство ову ствар регулисало, а у приватној мери и у распису министра унутрашњих дела Пр. 12.494 од 26 септембра 1888 године.

Да би се поменута § 329 тач. 19 што правилније и једнако свуда примењивао, и да би се рад власти у томе погледу кретао свуда једнообразније и што сагласније у духу самога законодавца, наређујем да се од сада при том поступа овако:

Из тачке 19, § 329 крив. закона, у вези са последњим ставом истога параграфа јасно је, да је полицијска власт у праву а и дужна мотрити: јесу ли зграде здраве и добре или су трошне и паду склоне, те прете безбедности становницима и онима, који пролазе.

Кад полицијска власт, вршећи ову своју дужност, приметн сама или јој се то достави, да је каква зграда трошна и паду склона, онда она има то да стави на кратак протокол и да на основу тога писменом наредбом одреди свога инжињера (општина своја, у варошима где га има, а где га нема захтева од начелства окружнога, у Београду управинога, или ако га нема једнога инжињера министарства грађевина), који ће стручно мишљење треба да да: је ли зграда трошна и паду склона, па ако јесте да то образложи и каже, да ли се према недостацима на згради, она може одмах оправити тако да буде са свим и стално безбедна за становање и оних, који пролазе поред ње, и ако може, онда шта и како има да се опрани, а ако не може, онда по наведеним недостацима да да мишљење да се зграда у интересу безбедности мора срушити. Све то треба у том стручном мишљењу да је јасно обележено и разложено.

Не треба, јер нигде никаквог законског ослонца нема, за ово одређивати неке нарочите комисије, у које улазе и људи не стручни, или и стручни, са стране, као што то полицијске власти и данас по многим местима раде. При прегледу с одређеним инжињером од стране полицијске власти треба да буде само један полицијски (односно општински) чиновник, који има ту само на руци да буде инжињеру, на случај потребе, јер овде полицијска власт ради и дејствује као грађанска полиција, па зато има и једино и нарочитог стручног органа свог, који је једини надлежан, као орган полицијске власти, да оцени: је ли зграда трошна и паду склона?

Да је овако разумевање правилно и у смислу закона доказ је то, што би у противном случају, закон изречно поменуо комисију, а он то није учинио већ је само одредио, да опомену чини полицијска власт. Она, дакле, о том сама прибавља уверење преко свог стручног органа, или оним, кога она за то одреди, ако га на лицу нема.

У прилог овом разумевању иде и мишљење познатога коментатора нашега кривичнога законика, г. Ђ. Д. Цезика, који вели: „је ли каква кућа или зграда трошна, полицијска власт — одељење грађевинско — позвана је да каже."

Кад одређени инжињер поднесе мишљење о дотичној згради, надлежна месна полицијска власт, на основу таквог прибављеног уверења, издаје писмену опомену дотичном сопственику: да зграду поруши или утврди, према том како гласи стручно мишљење инжињера, кога је полицијска власт за извршење прегледа одредила. Ако је мишљење гласило да се зграда може оправити, онда у писменој опомени треба означити све, шта има да се оправи и у ком року; а ако је мишљење гласило да се зграда поруши, онда се у опомени треба казати такође у ком року има да се то изврши с обзиром на стање зграде и на остале прилике, које још на то могу утицати (време за исељавање и т. д.).

Кад овај, који се овако опомене не учини оно што му је заповеђено у остављеном року, онда надлежна полицијска власт доноси осуду на основу тач. 19, § 329 кривичног закона с том напоменом, да ће се по основи последњега става поменутога параграфа поступити, ако осуђени не учини сам по надзиравој или плаћеној казни, па пошто осуда постане извршна, она ће оно, нашта је осуђеног опоменула извршити сама на рачун кривца.

Против ове осуде има места жалби и надзирању власти која има да прегледа: постоји ли опомена полицијске власти, основана на стручном мишљењу њом одређеног инжињера, које мора уз акта осуде бити приложено, да ли је опомена осуђеном саопштена и кад, да ли је она послушала или није, те према томе, да цени да ли је осуда основана на закону § 329 тачка 19.

Према довде наложеном, надлежна полицијска власт кад јој дођу случајеви примене § 329 тач. 19, не треба да се осврће и задржава у свом раду неумесно упућењем и поднесеним жалбама, већ се има при том без обзира на њих кретати у строго законским границама и јасно на начин, како је овде прописан, као једини који одговара духу и писму закона: пошто по састављеном протоколу и учињеном прегледу уреду писмену опомену нада и дотичном је грађанину саопшти, она ће, ако се њена опомена не послуша, приступити осуди, па по свршеној осуди, ако осуђени остане и даље непослушан, поступити по последњем ставу § 329, тач. 19 т. ј. на рачун кривца наредити сама рушење или оправку одмах, ако отвар не три одлагања, или ако се зграда без опасности може још неко кратко време оставити после још једног остављеног рока сопственику.

Овде се напомиње још, да се полицијска власт, пошто је њен рад овде по званичној дужности, у случајевима преке опасности и врло хитним, има користити §§ 15 и 16 полицијске уредбе, по којима се осуде по званичној дужности могу одмах извршивати, у ком случају наступа одмах и примена последњега става § 329 крив. закона без обзира на то, да ли је ствар жалбе код надлежне власти расправљена или не.

Пошто је у оваквим случајевима закон дао полицијској власти право, да она сама цени хоће ли или не, да осуду по званичној дужности одмах изврши не чекајући на расправу жалбе, а није јој то ставио у императивну дужност, то ће она с обзиром на стање ствари у даном случају и на све остале прилике врло пажљиво при том поступати и штедљиво се користити правом чија је употреба њеној ушћивности остављена, избегавајући свуда у овим случајевима примену § 15 и 16 полицијске уредбе и њену последицу: примену последњег става § 329 пре расправљене жалбе, где год је то могуће без штете за безбедност становника и оних, који поред зграда пролазе.

*) Циља допуну тачке 19, § 329 казн. законика од 7 фебруара 1896 године. — У колико овом допуном овај распис није измењен, у толико га и напомено, а остало што не вели поништавило смо.

Овим се замењује распис министра унутрашњих дела од 26 септембра 1888 године Пж 12.494.

Свима окружним началствима и управама града Београда и Ниша.

Расматрајући радње полицијских власти именованих у §§ 3 и 4 а, полиц. уредбе, као надлежних за извиђање и суђење иступних дела, наложених у III-ој части казненог закона, и њихове пресуде, приметио сам у много пракиха, да су те пресуде изрицане без икаква обзира на дух и намеру закона, по коме примена и мера казне, мора одговарати величини учињене кривице, лицу које је исту учинидо, начину на који је она учињена, побудама које су кривца руководиле и околностима под којима је кривица учињена, већ су казне досуђиване тако, како не одговарају ни величини кривице, ни дотадањем владању обвињеногa, ни околностима, које би, правилно оцењене биле меродавне за величину казне. Било је случајева, да је кривац и за прву кривицу и без обзира на остале околности, које треба извидети и утврдити осуђиван на највећу меру казне, ма да тога не би могло бити, да је све што треба правилно извиђено, утврђено и оцењено при одређивању казне. Исто тако било је случајева да казна затвора није осуђеном, замењивана новчаном казном, и ако је он то по §-у 318 крив. зак. заслуживао, или ако му је казна замењена новцем, та је замена учињена највећом мером новчане казне предвиђене §-ом 316 крив. закона.

Кривичним законом, а на име § §-има 311 и 313 одређена је најмања и највећа мера казне затвора и новчане. И ма да је властима остављено, да се у даном случају крећу између ове најмање и највеће мере законом одређене казне, ипак та оцена казне и њена примена, не може и не сме бити произвољна, без обзира на све прилике и околности лица и учињеног дела, јер са таквим примењивањем казне промаша се циљ и дух закона, који утврђивши најмању и највећу меру казне за иступе, утврдио је исту с тога, да се у тим границама примењује казна, која се у извесној кривици, према извесном лицу и под извесним околностима, показала као праведна, заслужена и целисходна, пошто намера законодавца у одређивању најмање и највеће мере казне, не може бити друга, него да казна буде сразмерна величини учињене кривице, а не произвољна како која власт хоће.

Да би та оцена могла бити правилна и мера казне била изречена у духу закона, потребно је не само утврдити, да је казнино дело учињено, и да је оно према обвињеноме доказано, него и у пресуди исцрпно изложити, утврдити и оценити све околности и побуде учињеног дела, па према томе и казну одмерити и изрећи.

Све ово јасно се види и из § 38 полиц. уредбе. Тим законским прописом наређено је утврђено, да се казна може и поњећати и умањити, према околностима које кривца отрежњавају или олакшавају. Уједно су тим законским прописом побројане све околности које казну отежавају, као и оне које је олакшавају.

Кривац који је до учињеног дела, био свагда доброг владања, или ако је малолетан, назаван или наговорен и т. д. не може по закону бити осуђен истом мером казне, којом и онај, коме то није прва кривица, но се на то на раније спремао, који је пре за подобна дела кажњен и т. д.

Полицијске власти, према овоме, дужне су да прикупе и у побудама пресуде изнесу, све околности и отежавајуће и олакшавајуће, да их оцене и према њима да донесу пресуду у границама, које је закон предвидео, не губећи из вида и прописе §-а 26 полиц. уредбе.

Схвативши, на овај начин, правилно дух закона, избећи ће се свако неправилно, неједнако и незаконито примењивање казне од стране полицијских власти.

Налазећи за потребно, да полицијским властима, скренем најозбиљнију пажњу на наложене прописе законске и њихову примену, ја очекујем да их се оне тачно придржавају.

Нека начелство ово саопшти, свима подручним му властима на управљање, а и само се по овоме управља, — и нека при расматрању рада подручних му власти, по иступним делима, уверава се о вршењу овог наређења, и даље законо поступа.

Бр. 4.877.

10. марта 1895 г. у Београду

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пж 17.517

21 септембра 1895 год.

у Београду

Свима окружним началствима и управама вароши Београда и Ниша.

Дешава се врло често да срески начелници и начелства окружна неједнако поступају и не раде како треба у оним случајевима где начелство окружно поништи какво решење среског начелника у административним предметима.

У таким случајевима примедбе начелства учињене на решење дотичног среског начелника, не подлеже даљем расматрању, нити се исте саопштавају странама, него је среска власт дужна да по тим примедбама поступи и друго решење донесе, које се има странама саопштити. Ово решење било би, у случају жалбе, опет предмет оцене начелства, и тек ако би која страна била незадовољна са решењем начелства, онда има право да се против истога решења жали вишој власти.

Међу тим у многим случајевима не ради се тако, већ се примедбе начелства саопште странама, и онда незадовољна страна изјављује жалбу министру против тих примедаба, па начелство шаље опамо предмет на решење, ма да је то неправилно, јер се овде нема шта да решава по таким жалбама.

Да се не би и у будуће оваке неправилности дешавале, министар унутрашњих дела препоручује *начелству* да од сада не шаље министру на решење предмете по жалбама изјављеним против примедаба начелства, него да наредн да у таквим случајевима дотични срески начелник донесе одмах потребно решење, и у осталом да се даље поступа као што је напред изложено у другом одељку овог расписа.

За управу в. Београда

Овако ће и управа и квартови поступати у случајевима кад управа поништи квартово решење.

ОБЈАШЊЕЊА

Под овом рубриком даваћемо објашњења на разна питања по постојећим расписима.

П. С. полиц. чиновник тражи од нас обавештење: *о извештајима за разрешење од дужности отпуштених и пензионисаних чиновника*, и ми му одговарамо:

У извештајима: о разрешењу од дужности треба назначити:

а, датум указа или претписа, којим је дотични чиновник пензионисан, отпуштен или премештен.

б, дан разрешења од дужности.

в, број дана за који му је падата плата, рачунајући од дана указа до дана разрешења и суму за то време падате плате.

Нз. По § 31 зак. о чиновницима грађ. реда и уређ госп. Мин. Финансија од 23 фебруара 1890 г. Пж 3267 (штампаном у 57 бр. Срп. Новина 90 г.) дан разрешења не улази у прорачун ове плате.

К. Р. општ. писару одговарамо: Уредба о поступању са општинским капиталима у облигацијама о паплати интереса по њима, мењању облигација, обезбеђењу дуга и т. д. и т. д. проспсана је 16 априла 1860 године Бр. 1085 и налази се у зборнику XIII страна 164.

В. П. Према чл. III конвенције о наслеђима закључене између Србије и Аустро-Угарске, дужне су наше власти да за 24 сата поднесу пријаву најближој аустро-угарској конзуларној власти о смртном случају њиног поданика, те да тиме дотични конзулат поставе у положај да предузме нужне мере ради заоставштине, постављања тутора и т. д. Сем овога по овој ствари постоји и распис Г. Мин. Унутр. дела Пж 6595 од 1888 г. који је отпуштен свима полицијским властима, поводом појављеног случаја да неке власти нису се тачно горњега придржавале.

Ј. Ст. Сем Високчијше уредбе од 8 јулија 1839 Пж 442, која важи као наставленије за ср. начелнике Зборник од 1839 год. је томе, да власт може *звати* непокорног јој грађанина) а која је по закону од 26 априла 1895 год. (Срп. Нов. бр. 96 1895) поново ступила у важност — силом се може непослушник власти довтерати и по другом одељку § 21 полиц. уредбе.

А. Ј. На питање ваше о упражњавању механске радње у непрописној згради, видите наређење Г. Мин. Унутр. Дела од 19 марта 1887. године Пр№ 3199.

М. М. О бесплатном лечењу грађана из тежачког реда од сиромаштва, постоји распис г. Мин. Унутр. дела од 31 марта 1887 год. Сл№ 1466.

С. Р. Кривце по закону о мерама застрањају по § 396 кр. зак. пошто то није законом о мерама предвиђено. Видите о томе и распис Г. Мин. Народ. Привреде од 19 фебруара 1887 године МВр. 69.

ШУЛЕ

(СЛИКА СА СЕЛА)

Радоје Домановић

— Треба га протерати, покварен је, лопов, разбојник! Што се то трпи у нашој општини?! Докле ћемо. Треба, вала, тај Шуле за врат да нам увијани!

Овакве речи нису се само од једног домаћина у селу чуле у једној прилици. Сваки бољи домаћин имао је прилике да по сто пута ову познату песму отпева пред општинском судницом.

— Е, вала је истина брука! — додају остали као дубоко замишљени и са неком тврдом уздаха.

— Па шта је сад опет урадио?...

— О, брате, шта ће се с тим чудом?!... пита кмет забиљено, тупим гласом.

— „Шта је урадио? Шта је урадио?!“ како то питаш, брате?! Тако може и моја стрина да кметује. Не знаш Шула?... Е није, вала, озидао нову школу, но украо Пајићу најбоље јагње... Е на, брате, ако то тако иде, онда нек се зна, да радимо за тога Шула, па то ти је... Ја, чуди се човек: „Шта је урадио?!“ — цикну Никодије, један од најмућнијих у целој општини, а на крају говора пљуну срдито далеко од себе и баци штап на земљу.

— А што га ниси ти протерао, пад си кметовао?! Што ниси кад знаш како да причаш?! одврати кмет још љутитије.

— Нисам, ниси ти ти дао!

— А ти си га лани бранио!

— Лани је био људи.

— Људи што вама двојици није ништа ове две године украо, вели Пајић, ван, брате, не може да се трпи више. Што је много, много!...

— Онда да га протерамо, вели кмет.

— Да га протерамо! чу се са свију страна.

— Е, вала, знате шта је. То је њима на мене. Сад кад служи код мене, онда ајд протеруј, а ко зна да ј' је Пајићу он украо јагње. Ја нисам приметио да је где врдуо док је код мене, заузе се неки Никола код кога је Шуле служио.

— Е, брате Николе, не може тако. Лани га брани Пајић, кад је код њега био, ономадни ја, а сад ти и тако од како ја знам тог Шуља, он редом краде од свију.

— А што баш да га почнете јурити сад прво кад је код мене — љути се Никола.

И тако се мало, по мало отвори читава свађа између грађана. Једни држе страну Николи, једни хоће Шула да протерају.

Петнаест година је тако увек на дневном реду то Шулино питање и никад да се оконча.

Једном су били озбиљно одлучили да се протера, па се покајали. Научили неколико људи на њега, па то је све.

А њега и не може човек да мрзи. Повисок, витак, главе омалене, шиљасте, на врх које је и лети и зими забачен фесић, који, готово, виси стоји на врату и затиљку. Испод фесића стрчи у бичевима плава коса и неуредно пада по челу. Обрва готово и нема. С једне стране има нешто мало, а место друге је ожиљак. Изгорео је некако, кад је као мали пао на прекупљу. Испод тог крупног ожиљка, што захвата и чело с читава два прста, сијају два зеленкасто-жута ока, покретљивија од магнетске игле. Вечито је насмејан и виде му се бели, као снег, зуби, о којима се причају читаве популарне бајке: „Гризе Шуле стакло зубима“, „Сашије гвоз ка' прс' дебео“ и т. д.

Сваћа у најгрђем језику:

— А, ћеш да браниш лопова? цичи Никодије.

— Крао си с њим заједно, мрсак вам очиш.

У мало на да дође до гушања.

Док тек тресну нешто, као да је пао човек с грма.

Сви се пренуше и окретоше, а то Шуле прескочио из Мијиног пољавара општински плот, па се зацерека и узе мигати раменима.

— Прескочи га?...

— Ама зар прескочи по богу, брате?!

— Их, да ала брава, закон му његов! чуди се и Никодије.

— Да бог сачува!... чуде се сви запрепашћено, а види се како се симпатије према Шулу повратише.

Кад се већ довољно ишчудише, рећи ће кмет достојанствено, строго:

— Оди-дер Шуле.

Шуле пријубби руке уз бутине, исправи главу и по војнички домарширa до кмета и салутира хитро, лако.

— Е, мани га! шапну један.

— Да не краде, убио га господ, предео би Цариграда! додају други.

— К, брже ја од најбољег коња.

— Каки коњ, ако не стигне зеца на брзац — убио ме Бог! опет ће трећи. Сви га некако и с љубављу и са завишћу гледе.

— Ти си, Шуле, украо њекаг Пајићевог јагње и појео га с Тозом и Кеном у Међицама, а кожу сте обесили о Маркову качарку.

Шуле се брзо окрете око себе, намигну на неке и накеља се мало, па се намршteно обрати Пајићу:

— Ко ти је појео јагње, ча Павле?

— Вала, Шуле, није ни министер, ни начелник, донао у село да украде Пајићу јагње, но то се зна чија су посла! вели Пајић љутито.

— Добро ча Павле, кајаћеш се што ме нападаш вели Шуле, па се опет крадом накеља и намигну на неке.

Многи су се и прибојавали Шула, јер њему тако дође, па дуне некуд у свет. Нема га по неколико месеци, па тек изненада трчи у село. А сви су се више бојали кад није ту, него кад је међу њима. Држали су да много може: и хитар и млад (у ово време тек му је било двадесет и девет година).

— Пајић чувао то јагње за госте. И таман сутра му дошле, а Шуле га покрцка с Тозом! напали се неко.

Шуле се насмеја, али се брзо уозбиљи и намршти, па се прекрсти:

— Нисам онога ми крста, не прекрстио се, а зна ча Никола да сам сву ноћ био код куће.

— Је л' дебело, Шуле, закон му његов? А?... упита један и засмеја се.

— Е, вала, мислим у сам се лој сваздало, додаје други и намигну на Никодија, а главом показује Пајића.

— Их, што је Шуле сладно ноћас ка бег, а Пајић нек гули прсту.

Сви прскоше у смеј, а и Шуле се савио од смеја и једва изговара:

— Нисам, бре, младости ми.

— Дај му полиђ ракије нек призна.

Ја мезе преко улице донесе неко полиђ и пружи Шулу.

— Немо' бре, мршти се као Шуле и гура га лактом, а овамо њезине устима и прави такав израз, чим запара кмету очи, као да ће хтео рећи: „Јадо, дај де га овамо!“

Кмет то приметио, па му се допало:

— Пошт', пошт', вели му.

Шуле узе стакло, прекрсти се брзо неколико пута, помилова га, шкљоцну на њега љубима и обзиру грлић два три пута, па га метну крај срца и узвикну: „Златно моје!“ За тим стаде мигати раменима и ишчуђивати се:

— Ух, колицно је веру му његову!

Све да се повала од смеја.

— То јагњетина тера на жеђ! вичу многи.

Опет се смеј разлеже, па и Пајић се насмеја, који је дотле седео намршten и пљуцкао од неке досаде.

— Ајде, бре, Шуле, итар си, тркни дол до цркве, те зовни попа, вели кмет.

Шуле подврсну, подскочи од земље читав метар и као муња јурну. Прескочи као срндаћ праћке на цривеном забрану, затутња му земља под ногама и разлеже се његов дивљи, јак глас, те одјекнуше брда:

— Хај, да сам глада,
К'о што немам пара...
И *јујујуј ууууу ух!*...

— Ух, но Богу, онај ли је.

— Мани га, ка ала једна!...

Тамам се опет узеше сви чудити и разговарати о Шулу, док он одједном бану преко плота на истом месту на Мијином шљивару.

— Ене де га, од куд одонуд овај ка с неба?!

Шуле подврисну и подскочи.

— Кад бре бриге облете? Јеси ли пишао, Бога ти, чак до цркве и обишао там около ка вир?

Шуле се само смеје и мрда раменима.

— Тхе, час ја — ка јасиња.

Пред вечеом га опет почеше частити, па и кмет и чак Пајић, а једнако му говоре:

— Признај, бре Шуле, славе ти, нећемо ти ништа.

Шуле се смешка, испија, а час мете кану на уво на заигра.

— Е чудо је, брате, како му ове ноге како раде? нипчуђавају се сви његовој лакоћи.

Шуле се мало ћевнуо, па ће се тек окренути Никодију умиљавајући се.

— Дај ми, болан, ча Никодије, једно јагње, да га изем.

— Немо ми, бре Шуле, мали су ми, вере ми, дађу ти, Бога ми чим одвркну.

— Не једе Шуле маторо јагње, но ка господа дол у чаршији, кад је младо, на подебело! — рећи ће један и сви ударише у смеј.

— Полај му, бога ми, боље ти је сам, но да ти дигне три! узе се шалити и Пајић.

— А с Пајићем си велики квит! — шали се кмет.

— С њим квит! Нисам жим' ча Павле! — вели Шуле и загледи уста, па штрцну пљувачку кроза зубе, а Никодију намигну и прошапута:

— Слатко је било ка један шећер, ето му његови!

— Готово морађу му дати једно — смеје се Никодије.

— Ћеш један полић? — пита Шула, гледа Марко.

— Не помаже ти! — вичу други — ође да га подмити! Јагње, јагње! Мораш и ти да даш писанију Шула.

Све да се повадa од смеја.

Кад поћоше, Шуле скочи преко једне вранице, подвриснu и изгуби се у забрану, а разлеже се његова силна звонка песма:

„О вечер сјаја сјајна месечина,
Обасјала зелену ливаду.

Застали сви на слушају.

— Е, алал нек му је оно ноћашње јагње! узвикну Пајић, одушевљен песмом.

— Море кад ми запева негде, опростио бих му, чини ми се, око да ми је извадио.

*

Није прошло од то доба ни месец дана, а Шуле се негде, по свом обичају, изгубио. Нигде га нема, нити ко зна где је.

Жале га сви и некако им необично без њега.

— Е жао ми га, гађа му поганог, ка' да ми је брат отишао! чуло се често кад би се повела реч о Шулу.

Пола године по његовом одласку стиже акт од начелника среза неког у београдском округу у коме се вели како је неки Милован Стевановић — Шуле (ретко му који знао имена) притворен због сумње што је на њега пала због неке крађе.

Милован се познаваo на Никодија Милосављевића, Николу Пајића, Марка Томића и Николу Весића међане села К.....а, где је и сам рођен и живео, који га познају да је владаља добра и да ни за шта није никад кажњен, ни осуђиваћен.

— Шулова посла! — вели кмет.

— Е, није му то наша ова јаруга, но пријасе браћа.

— Жао ми га гађа! вели Пајић.

— Жао га и мени, ал' ето ти оно његово опет тера.

— На шта ћемо.

— Да га избавимо несрећника, наш је опет, убио га Бог и кад се таки свађао.

— И он спрома у туђем спеву, па се опет свиња овуда око нас, рећи ће Пајић.

— Наш је опет, куда ће од нас. Своје место, на своје, ком ће куковац другом.

И општина нада уверење начелнику среза.....

„Суд ове општине уверава сваку надлежну власт које се тицало буде знати, а нарочито начелника среза..... у вези акта истог среза № 4210 од месеца.... год. 1986, да је Милован Стевановић, који је био житељ ове општине у свему владаља примерна био и у свему поштен за што тврди суд ове општине својим печатом.

Председник суда *Митар Тошић*

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА [88]

Свидригајлов пође на гостионице. Раскољников за њим. Свидригајлов ипак не беше много пијан, тек мало му ударило у главу, и сваким минутом бивање све трезнији. Био је нечим врло заузет у мислима, нечим необично важним, и мрговдио се. Очевидно та узнемиравање неко очекивање. Према Раскољникову се у потоња мах некако промени, сваким тренутком постајаше све грубља и подсмешљивија. Све је то Раскољников опазио, и беше такође у немиру. Свидригајлов му поста врло сумњив; науми да пође за њим.

Изађу на тротоар.

— Вама је пут на десно, мени на лево, или, готово, напротив, тек adieu, mon plaisir, до пријатног виђења!

И упути се десно сеновој пијаци.

V.

Раскољников пође за њим.

— Шта је то! завиче Свидригајлов окренув се. — Мислим, казао сам...

— То је то, да нас ја сад нећу да оставим.

— Шта-а-а?

Оба застану, и оба се за мало гледаху као да се мере.

— Из свих ваших полупијаних прича, опитро одговори му Раскољников, — ја сам *основно* закључио, да ви не само што се нисте оставили својих најподлијих смерова према мојој сестри, него да сте шта више јаче него икада њима обузети. Познато ми је, да је јутрос моја сестра добила писано писмо. За све време ви нисте могли седети на месту с миром... Ви сте, претпостављам, и могли пронаћи успут какву жену, али то ништа не значи; желим, да се лично уверим...

Једва је Раскољников и сам себи могао да одреди шта је управо хтео, и о чему се управо хтео да увери лично.

— Ето сад! Хоћете да одмах дозовем полицију?

— Зови!

Они опет постојаше мало један према другоме. Напослетку се измени лице у Свидригајлова. Уверивши се да Раскољникова претња није уплашила, он се намах учини весео и пријатељски расположен.

— Ето какав је!

Ја навлаштито писам с вама о вашој ствари разговарао, премда ме је, наравно, мучала радозналост. Фантастична ствар. Одгонио бих до друге прилике, али, доиста, ви сте у стању и мртва покренути... Па, хајдемо, само вам унапред кажем: идем сад на часак само кући да узмем новаца; после затварам врата, узимам кола и одем одатле на острвима. Па, само ћете и ви за мном.

— За то време ја ћу у стан, али не код нас, него код Софије Семјоновне, да се оправдам што писам био на вратима.

— Како вам је воља, али Софија Семјоновна није код куће. Она је сву децу одвела једној госпођи, једној знатној старој госпођи, мојој давнашњој познаници, и оснивачици неких завода за сиротињу. Очарах ту даму доношењи јој новац за сва три тичића Катарине Ивановне, а поред тога подарио сам јоп новаца и заводима; напослетку сам јој причао све о Софији Семјоновној, баш све часно, ништа не тајећи. То је учинило неописан ефект. Ето зашто је Софији Семјоновној и било накричено да се још данас јави, право у —ви хотел, где на време стапује моја госпођа кад с дјетињковца долази.

— Нема потребе, али ћу ипак ићи.

— Како хоћете, тек ја вам ту нећу бити друг. Ено смо одмах и код куће. Реците, ви ме зато подозрино гледате, уверен сам, што сам био толико деликатан и све до сад вас нисам узнемиривао запиткивањем... ви разумете? Вама се то чинило ствар необична: кладим се да је тако! Па, дела сад и будите деликатни.

— И прислушкујте код врата.

— А, ви о томе! засмеја се Свидригајлов. — Јест, ја бих се и чудно, да сте после свега ту отвар пропустили без напомене. Ха-ха! Ма да сам нешто и схватио из онога, што сте онда... онамо... докрдјали и Софији Семјоновној сами причали; пак, шта је то? Ја сам можда човек врло заостао па већ ништа не могу ни да разумем. Разјасните ми, забога, голубињу! Просветите ме по најновијим начелима.

— Ништа ниште могли чути, варате се у свему!

— Али не говорим о томе, не о томе [премда сам, уосталом, што-шта и чуо], не, већ о томе, што ви све једнако узмицате, и уздигнете! Тај Шилер вас каткад узбуњује. А сад ето и код врата не прислушкују. Ако је тако, идите одмах и објавите свој управи, да се ето, реци, тако и тако, десно са мном опакао казус: показала се мала омањка у теорији. А јесте ли пак уверени, да се код врата прислушкивати не може, а старице да је могућно туђи чиме се стигне, онда што пре идите ма куда у Америку! Бежите, младићу! Може бити да има још времена. Ја вам срдачно говорим. Немате ваља новаца? Даћу вам ја за пут.

— О томе баш никако не мислим, пређеде га Раскољников с одвратношћу.

— Разумем [осталом, не трудите се: ако хоћете ви и немоћте много да говорите]; разумем, каква питања сад су код вас у течају: морална, шта да? Питања грађанина и човека? А ви њих на страну; и шта ће вам сад? Хе-хе! После тога, зашто још једнако и грађанин и човек? А је ли то тако, онда се није требало ни прихатати; не вреди лаћати се посла. Па, убите се; шта, ваљда вам се неће?

— Ви као да намерно хоћете да ме изазовете, те да бих вас оставио...

— Ето ти особењака, па ми смо ено већ дошли, изволите не стењење. Видите ено овде је улазак у собу Софије Семјоновне, гледајте, никог нема! Не верујете? Запитајте код Капернаумова; она њима кључ оставља. Ено баш и младанце de-Капернаумов, а? Шта? (мало је наглува). Отишла? Куда? Е, јесте ли сад чули? Није овде, и можда неће доћи него доцкан у вече. Е ни сад хајдемо код мене. Јер ви сте хтели и код мене? Еле, ту смо већ, код мене. Мадаме Реслих није код куће. Та жена вечито има посла, али је добра жена, уверавам вас... можда би вам била од користи, кад би ви били у неколико разложнији. Него, ено изволите видети: узимам из бироа онај паспир од нет постотака [ено имам их још неколико?], и тај ће данас отићи међутим. Даље, видели сте? Више не могу времена губити. Биро се затвара, стан се затвара, и ми смо опет на степеницама. Па, ако ћете да узмемо кола? Ја хоћу на острва. Је ли по волји да се пропозате? Ено да узмем она кола за Јелагин. Шта? Нећете? Не подносите? Да се пропозамо, ништа то. Чини ми се да се кипа спрема, ништа, навући ћемо кров....

Свидригајлов сеђаше већ у колима. Раскољников мишљаше да су његове сумње бар у овај мах неправичне. Не одговори ни речи, него се окрете и пође обратно у правцу ка Сенској. Да се окрену бар једном успут, то би видео како Свидригајлов не даље од сто корака остави кола, исплати кочијаша и сам оста на тротоару. Али Раскољников не мораше ништа видети, заће за рогаљ. Дубока одвратност гоњила га даље од Свидригајлова. „И могао сам макар и за тренут очекивати што од тога ниског и простог неваљала, од тог сладострасног развратника и подлаца! повиче и нехотице. Истина, Раскољников је свој суд исказао сувише брзо и површно. У свему код Свидригајлова било је нечег што му је бар неке оригиналности давало, ако не тајанствености. А што се у свему томе сестре тиче, Раскољников је ипак остао тврдо уверен, да је Свидригајлов неће оставити на миру. Али већ је и сувише тешко и несносно постало мислити и премишљати о свему томе!

По свом обичају, оставши сам, после двавстину корака се дубоко замисли. Дошавши на мост заустави се код ограде и стане гледати у воду. А за то време Андоља Романовна беше код њега.

Сусрели су се при ступању на мост, али је није ни погледао. Дуњечка није га још никада срела на улици такога, и била је задивљена, готово уплашена. Заустависла се и није знала да ли да га зове или не. Намах од стране Сенске опази како Свидригајлов хита.

Али чини се као да се он приближује тајанствено и смотрено. Не ступи на мост, него се заустави са стране, на тротоару, старајући се свим силама да га Раскољников не види. Дуњу је већ давно сплашио и давао јој знаке. Њој се чињаше да је он знацима својим молио да не зове брата и да га остави на миру, и да је зове себи.

Дуња тако и учини. Лагано обиђе брата и приближи се Свидригајлову.

— Хајдемо браже, прошапће Свидригајлов. — Нисам рад да Родјон Романић зна за наш састанак. Напоменем вам, да сам ту близу у једној гостионици био с њиме, где ме је сам тражио, и једва сам се од њега одвојио. Он од некуда зна за оно моје писмо које сам вам послао, и нешто сумња. Ви му спакано ниште поверили? И ако ви ниште онда ко је?

— Ено сад смо зашли за рогаљ, сад нас брат неће видети, прекиде га Дуња. Зиајте да с вама даље нећу ићи. Овде ми кажите све; све се то може и на улици казати.

— Прво, то се никако не може на улици казати; друго, ви морате и Софију Семјоновну да саслушате; а треће, нимам да вам покажем неке документе... Него, јест, ако ви назад не пристанете да под мене дођете ја се одричем сваких разјашњења и одмах ћу отаћи. Још нас молим да не заборавите да се врло занимљива тајна вашег омиљеног брата налази потпуно у мојој власти.

Дуња се заустави нерешљиво и продирућим погледом гледаше Свидригајлова.

— Што се плашите! опази он мирно. — Град није село. И на селу сте знали уврсде шанели ли мени него ја вама, а онде...

— Софија Семјоновна је спремљена?

— Не, нисам јој ни речи рекао, а нисам ноуадан је ли она сад дома. Уосталом извесно јест. Данас је сахранила своју мајчу; није дан за походе. За време неће ником о томе говорити, шта више уневолике се и кајем што сам вама спомињао. Ту и најмања непажња се изједначује са доставом. Ја стањујем ено овде, у овој кући, ено нас и ту. Ено ово је врата: ено еве повдрала; он види да идем с дамом и спакано већ је успео да нам сагледа лице, и то ће вам бити од користи, ако се ви мене веома бојите, и ако сумњате. Опростите што говорим тако грубо. Ја живим сам овде. Софија Семјоновна станује одмах, соба до собе, и она је укућанка, као и ја. Сав ирин спрат су заузели укућани. На што сте планљани, као дете? Или сам ја зар тако много страшан.

Свидригајлов развуче лице у списходљив осмејак; али њему не беше до осмеха. Срце му је лупало а дисање му застајкиваше. Навлаш је говорио гласније да би прикрио своје узбуђење које је расло; али Дуња није могла да опази то особито узбуђење; већ је и сувише налутила напомена да се она као дете боји, и да је он за њу тако страшан.

— Ма да знам да сте ви човек... без части, за се вас нимало не плашим. Идите напред, рече она мирна по изгледу, али врло бледа у лицу.

Свидригајлов се заустави пред Сонјиним станом.

(Наставиће се).

УХВАЋЕН

Драгутин — Драгољуб Милојевић звани **„Јагодинче“**, чију смо слику изнели у претпрошлом броју нашег листа, ухваћен је по потоји 26 пр. месеца у Јагодини и спроведен управи града Београда, која га је ставила под кривичну истрагу и у притвор због крађе новаца Уроша Јовановићу из Паруана.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Стеван Стојчевић, родом из Пожаревца, по народности циганин, без сталног занимања, има 24 год. средњег стаса, сувоњав, испупо више пута кажњаван.

Милица Белоњуковић — Анка Јацић — Јоцић, бив. служавка, родом из Ужица, до сада два пута судски осуђивана, једном због просте, а други пут — год. 1891 од стране ужичког првостепеног суда на 5 год. робије због опасне крађе, има 22 године, омалена, по лицу рошава, и

Радош Миленковић, родом из села Себечевца, среза расинског, округа крушевачког, по занимању калфа памучлијашки

Стеван Радош

а у последње време келнер, има 30 година, средњег стаса, сувоњав и смеђ, решењем кварта дорћолског стављени су под кривичну истрагу и у притвор због краће напитка, извршене једној овдашњој породици на дан 26 јануара тек. године.

Како има изгледа, да је ова дружина извршила још неке крађе, не само у Београду већ и унутрашњости Србије, и како је њихова, а нарочито Радошева прошлост доста тајанствена, — то им на молбу иследне власти, изнесимо слике и позивамо све оне, који о њима буду што више знали, да то доставе, било нама било кривич. одељењу управе града Београда.

Напомиње се још и то, да је код Милице, приликом претреса, нађен један велики дукат са ликом Марије Терезије, за који ова изјављује, да га је добила од Стевана, док овај то одсудно пориче. Акт управе града Београда. Бр. 3813.

ПОТЕРА

Жива Попов, из Арада у Аустро-Угарској пре кратког времена прода кукуруз г. Лазару Дуђеровом спахији из Турског Бечеја, запта прими 965 форината. Али исти Жива у место да однесе кућу продати кукуруз, он исти кукуруз поново прода, новац прими, па побегне од куће заједно са женом и децом. По свему он је с намлијом пребего амо у Србију. Управа града Београда актом бр. 6051 расписује тражење за проналазак овог варалице и у случају проналаска да га њој спроведу. Њему је 32—33 године, високог је стаса, сувоњав, прие косе и црних бркова — дугачких, танких; лица дуног и слабуњавог. Кад је побегао био је одевен у мађарско одело, а на ногама је имао чизме. УБр. 6051.

Непознати лопови јоп јуна месеца прошле године украли су Панти Богојевићу — Ралосављевићу тежаку из Николице, у срезу бањском, један бакарни казан за печење ракије, из његове казанице у вредности 240 динара. Начелство округа нишког актом бр. 3156 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и с нађеним по закону поступе. УБр. 5900.

Милосав Вилотић, бивши контролор дувана оптужен је за дело из § 188 кривич. закона. Пошто је Милосав непознато где отумарао, то начелство округа врањског актом бр. 2103 моли полицијске власти, да Милосава потраже и нађена њему спроведу. Њему је 34—35 година, родом је из села Пировања, у ваљевском округу. УБр. 6014.

Јован Јовановић, родом из Беле Цркве у Аустро-Угарској, потребан је првостепеном суду за варош Београд, да се узме на кривични испит због опасне крађе извршене Алеки Кубуровићу, механџији из Бањице. Управа града Београда расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се њој спроведе с позивом на Бр. 6139. Јовану је 21 година, висок, добро развијен, дугуљастог лица, плавих очију, бркова подужих танких и плавих, гласа крупног и кад говори запоси пречањски.

Софроније Прентовић, из Ужица има да одговара за крађу овна, извршену Милану Ранковићу. Па како је побегао, то начелство округа ужичког актом бр. 2528 моли полицијске власти, да Софронија потраже и нађена њему спроведу. Софроније је средњег стаса, сад је у 30—31 години, у лицу сувоњав, масти прие, бркова малих — црних, брија се, али оставља мали бакенбард; био је одевен у конопан од црног сукна, преко овога имао је прслук од материје, у шареним панталонама од шајка, на ногама опанке, а на глави шубару. УБр. 6223.

ТРАЖИ СЕ

Симеон П. Андрејевић, ђак IV разреда пиротске гимназије, отишао је од своје куће још 4 ов. мес., па се ни до данас нас није вратио. Начелство округа пиротског актом бр. 1400 моли све полицијске власти да именованог потраже и по проналаску упуте њему. Симеону је 15 година, раста је малог, у опште сувоњав, на левој страни врата има белегу од шкрофула. Био је одевен у панталонама од материје, у прслуку и капуту од шајака суре боје; на глави имао је шубару, а на ногама опанке. УБр. 6403.

Аврам Мунк и **Милош Вујић,** ђаци III разреда једне београдске гимназије, због слабих оцена побегли су од својих кућа 2 овог месеца. Управа града Београда актом бр. 6067 расписује тражење и у случају проналаска пека се њој упуте ради предаје родитељима. Мунку је 12 година, стаса средњег, плавих очију а по лицу пегав; био је одевен у беличастом оделу. Милошу је 13 година, средњег стаса, у опште плав. Од одела имао је кратке панталоне и ципеле са ђедирма.

Катарина Хорват, касирка, потребна је кварту теразиском да се од ње узме кривична тужба. Управа града Београда актом бр. 8909, расписује тражење с тим, да се по проналаску Катарина упути Управи.

ОГЛАШЕНИ ХАЈДУЦИ

Милинко и **Милош,** рођена браћа, а синови Баје Бојевића тежака из Сиџарине, у срезу јабланичком, решењем лесковачког првостепеног суда од 16 пр. мес. № 2609, стављени су под суд и у притвор због двогубог убиства и покушаја разбојништва. Обојица су решењем начелства округа врањског од 26 новембра прошле године Бр. 19482, оглашени за хајдуке, јер су се одметнули од власти, па и сад се не зна где се налазе. Лесковачки првостепени суд актом број 2609 моли полицијске власти, да именоване хајдуке најенергичније потраже и нађене под тврдом стражом њему стражарно спроведу.

Милинку је 24 година, средњег је раста, сувоњав, прие косе, црних очију и малих, црних бркова; браду брије.

Милошу је 19 година, средњег раста, танак, прие косе и црних очију, вашница тек нагарених, лица дугуљастог и сувог, а носа шиљастог. УБр. 6406.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због нагомиланог материјала, из овога броја изостала је наша стална рубрика *Одштампаће се*. У идућем броју донећемо много више но обично. Тако исто изостао је за идући број и свршетак приповетке *Један духовити злочинац*.

Ако за идућу недељу не буде хитних ствари, ми ћемо у другу недељу излази два броја уједно.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 10. и 11. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 24. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

3. Врањски округ

округно место варош Врања

општини врањској припадају села: г. Калиновци, л. Врање, Совина, Суви До и Шапранце.

срезови: власотиначки, јабланички, лесковачки, масурички, пољанички и вучјански.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вар. Врања		
2	Г. Балиновце		
3	Д. Врање		
4	Собина		
5	Суви Дол		
6	Шапранце		

I Власотиначки — средиште место Власотинци

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бродска	1	Брод са засеоцима: Главински, Дерићевски, Залуски, Карапашки, Пачуповски, Пенарски, Рашински, Сировички и Славујевски
		2	Дарковац са засеоцима: Антуновски, Златиповски, Кашарски, Ливађански, Ристински и Рожељачки
		3	Добро Поље са засеоцима: Бистрички, Јазорски, Крстићевски и Косински
2	Власотиначка	1	Вар. Власотинце
		2	Брезовица
		3	Манастириште
3	Грделичка	1	Бојшина
		2	Брничење
		3	Грделица
		4	Дедина Бара
		5	Козаре
		6	Крпеџин
		7	Мочни До
		8	Палојци
		9	Предејани
		10	Сејаница
		11	Сушевје
		12	Тупаловце
4	Дејанска	1	Борни до
		2	Дејане
		3	Свође
5	Дадиначка	1	Градиште
		2	Дадинац
		3	Јастребац
		4	Ковачева Бара
		5	Лапушња са засеоцима: Острија, Равна Гора, Самарница и Стрешковац
6	Каланска	1	Градска
		2	Дешч. Кладенац
		3	Јабуковац
		4	Кална
		5	Преслап
7	Крушевичка	1	Бољаре
		2	Крушевица
		3	Равни Дел
		4	Црна Бара
		5	Црнатово
8	Орашачка	1	Глажање
		2	Добратин
		3	Кукавица
		4	Ладовица
		5	Орашје
		6	Прилепац
9	Рав. Дубравска	1	Гор. Присјањ
		2	Дољ. Присјањ
		3	Комарица
		4	Рав. Дубрава
10	Рупљанска	1	Рупље са засеоцима: Бајински, Јаковски, Друсушки, Мајчиште, Остражуб, Паљичињи, Рајчетиње, Хоксинци и Црвени Брег
		2	Ново село са засеоцима: Бучански, Завајиште, Макова падина и Паређанци
11	Тегошничка	1	Врело
		2	Гаре са засеоцима: Страњево, Крви Дес и Горње Гаре
		3	Лесковица
		4	Орах са засеоцима: Алексинс, Добревци, Јаковљево, Јездине, Крстићево, Лукачево, Пришине, Рајићево и Кучово
12	Црно Травска	1	Црна Трава са засеоцима: Златановска, Лазарићевска, Ливаћанска, Обраловска, Прочеловска, Славковска, Салочевинска, Степановска, Тиморовска, Чакупово и Чуча
13	Шишавачка	1	Батуловце
		2	Гуњетина
		3	Конатница
		4	Липовица
		5	Ломница
		6	Рашно Поље
		7	Средоре
		8	Скрапеж
		9	Стајковац
		10	Шишава

II Јабланички — средиште место Лебане

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Боровце
		2	Грбавце са засеоком Власе
		3	Дрвадеља
		4	Дукат
		5	Капит
		6	Лапаштица
		7	Маровци
		8	Радевци
		9	Равна Бања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		10	Стара Бања са заселком Шајић
		11	Свирци
		12	Сијарина
1	Ваљска	13	Тупање
		1	Бојник
		2	Граница
		3	Г. Коњувце
		4	Драговац
		5	Д. Коњувце
		6	Бињуша
		7	Каменица
		8	Мрчеж
		9	Плавце
		10	Придворица
		11	Савинац
		12	Суво Поље
2	Војничка	13	Црквица
		1	Башлаци
		2	Врановац
		3	В. Војловац
		4	Ђеновац
		5	Дугаре
		6	М. Војловац
		7	Пертате
		8	Тагочевац
3	Башњачка	9	Цекавица
		1	Буквци
		2	Ђулекаре
		3	Кладић
		4	Рађуна
4	Бувска	5	Липовица
		1	Бучумет
		2	Лалиновац
5	Бучуметска	3	Рунковац
		1	Г. Бријање
		2	Ђуковац
		3	Кацабаџ
		4	Косанчић
		5	Лапатинце
		6	Обилић
6	Косанчићска	7	Стубла
		1	Врановце
		2	Гегља
		3	Гргуровац
		4	Жделово
		5	Коњина
		6	Кривача
		7	Дебане
		8	Паповац
		9	Прекопчелица
		10	Радиновац
		11	Шилово
		12	Штулац
7	Дебанска	13	Шумане
		1	Багуновац
		2	Вранци
		3	Газдире
		4	Маљевци
		5	Медњеђа
		6	Негасаље
		7	Петриље
		8	Пусто Шилово

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		9	Стубла са заселком Лазе Мисић
8	Медвеђска	10	Црни Врх
		1	Брестовац
		2	Вујаново
		3	Иваље
		4	Лозање
		5	Магаш
		6	Мијајланца
		7	Оране
		8	Речица
		9	Секицах
		10	Славник
9	Оранска	11	Турјане
		1	Брајина
		2	Јубавци
		3	Меденци
		4	Мрконља
		5	Пораштица
		6	Припор
		7	Ретковер
		8	Туларе
10	Роткоцерска	9	Чапатин
		1	Гајтан са заселцима: Брајмор, Рапиште, Прадани и Шљивово
		2	Бачевина
		3	Свиларица
		4	Слишане
		5	Боранце
		6	Мајковац
11	Слишанска	7	Образде

III Лесковачки — среско место Лесковац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бабичко
		2	Гор. Локашница
1	Бабичка	3	Црковница
		1	Богојевац
		2	Бобиште
		3	Грајевце
		4	Злокућане
		5	Кумарево
2	Богојевачка	6	Навалим
		1	Брестовац
		2	Д. Бријање
		3	Кутлеш
		4	Липовица
3	Брестовачка	5	Шарлинце
		1	Вел. Грабовница
		2	Загужане
		3	Зољево
		4	М. Грабовница
		5	М. Копашница
4	В. Грабовничка	6	Тулово
		1	В. Трњане
		2	Г. Јанка
		3	Д. Јанка
		4	Пали-Куја

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		5	Пресечина
		6	Рударе
		7	Шапиовац
		8	Шишинце са заселком Кукуловце
5	В. Трњанска		
		1	Винарце
		2	Доње Станање
		3	Залужња
		4	Прибор
6	Винарачка	5	Чиф. мира
		1	Брза са заселком Влашко Поље
		2	Букова Глава
		3	Бели Поток
		4	Вучје са заселцима: Бежиште и Рашин Лаз
		5	Горина
7	Вучанска	6	Жабљане
		1	Г. Бунибрад
		2	Губеревац
		3	Д. Бунибрад
8	Губеревачка	4	Жижавица
		1	Биљаница
		2	Градашница
		3	Дрењац
		4	Јарсенова
		5	Јашуња са заселком Д. Купиновци
		6	Јелашница
		7	Купиновци
		8	Оршаш
		9	Пискупово
		10	Сватиња
9	Јашуњска	11	Чиф. Дрењац
10	Лесковачка	1	Лесковац
		1	Барје са заселком Бешпина
		2	Бунуша са заселком Ч. Бунушки
		3	Вино
		4	Дриадеља
		5	Игриште
		6	Калуђерица са заселком Црнаки
		7	Мирашевце са заселком Лугаре
		8	Славујевац
11	Мирошевачка	9	Тадоровце
		1	Бадинце
		2	Братмиловце
		3	Гор. Кројнице
		4	Дон. Кројнице
		5	Зоњудово
		6	Манојловце
		7	Мрштане
12	Мрштанска	8	Номанице
		1	Вистрања
		2	Вел. Капашница
		3	Граово
		4	Кораћевац
		5	Несврта са заселком Падеж

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
13	Орашничка	6	Орашница
		7	Слатина
14	Печењевачка	1	Брејановце
		2	Дуњане
		3	Каштавар
		4	Печењевац
		5	Падринце
		6	Чеклин
		7	Чиф. Разгојна
15	Разгојнска	1	Грдановица
		2	Д. Локошница
		3	Разгојна
		4	Смрдан
16	Страјковачка	1	Накривањ са заселима: Рашин Лаз и Чиф. Накривањски
		2	Радањица
		3	Страјковац
		4	Чукљеник
17	Туроховачка	1	Белановце
		2	Власе
		3	Г. Синковце
		4	Г. Трњане
		5	Гор. Стопањане
		6	Д. Синковце
		7	Д. Трњане
		8	Свирце
		9	Туреновац

IV Масурички — среско место Сурдулица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Власинска	1	Власина
2	Кијевска	1	Бацијевци
		2	Дуги Дел
		3	Загужане
		4	Кијеван
		5	Лескова Бара
3	Мачкатичка	1	Гузење
		2	Данино Село
		3	Дикава
		4	Дебет
		5	Мањак
		6	Мачкатица
4	Сувојничка	1	Биновци са заселком Калабовци
		2	Декутинци
		3	Дугајинца
		4	Јелашница
		5	Масурица
		6	Полом
		7	Рђавица
		8	Стајковац
		9	Сувојница
5	Сурдулička	1	Алакинац
		2	Битиђа
		3	Вучиделци
		4	Г. Романовац
		5	Д. Романовац
		6	Сурдулица
		7	Тапли До
6	Цеперска	1	Душљане
		2	Козница
		3	Капитарци
		4	Кржинце
		5	Љутеж
		6	Мавојне
		7	Ружић
		8	Цепа

V Поланички — среско место Владичин Хан

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Великшевска	1	Бачиште
		2	Белановце
		3	Белишево
		4	Брестово
		5	Јагњило
		6	Јовац
		7	Кацапун
		8	Костомлатица
		9	Равна Река
		10	Солачка Сена
		11	Срнећи Дол
2	Власачка	1	Власе са заселком Драгобузде
		2	Градња
		3	Крушева глава
		4	Раждане
		5	Станце
		6	Стрепак
		7	Трстена
3	Велико-селска	1	Гагинце
		2	Големо Село са заселком Мијовце
		3	Длинце
		4	Мелово
		5	Округлица са заселком Рашин Део
		6	Студена
		7	Тумба
4	Дреновачка	1	Бајин Дел
		2	Дреновац са заселком Добросање
		3	Клашница са заселком Плачковица
		4	Мечковац
		5	Облучка Сена
		6	Сикирије
		7	Смиљевић
		8	Тесовиште
		9	Урманица
		10	Ушевци
5	Калиманска	1	Гор. Јабуково са заселком Купиница
		2	Доњ. Балиновце
		3	Доњ. Јабуково
		4	Житорађа
		5	Калиманце
		6	Купово
		7	Лепеница
		8	Прекадолце
		9	Репиште
		10	Сува Морава
6	Прибојска	1	Бресница
		2	Гумериште
		3	Мазарађ
		4	Маштаница
		5	Островица
		6	Прибој
		7	Рануговац
		8	Струганица
		9	Стубол
7	Тегошишка	1	Гариње
		2	Зебиште
		3	Јастребац
		4	Летониште
		5	Мртвица
		6	Репиште
		7	Рдово
		8	Тегошиште
		9	Урвич

VI Пчињски — среско место Врања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бањска	1	Бања
		2	Бујковац
		3	Изумна
		4	Кумарево са заселком Катлановци
		5	Таплац
2	Буштрњска	1	Бунесевце
		2	Буштрање
		3	Гор. Жапско
		4	Миланово
		5	Русце
3	Д. Нерадовачка	1	Г. Нерадовце
		2	Давидовац
		3	Д. Вртогож
		4	Д. Нерадовце
		5	Павловци
		6	Рибиште
		7	Страпско са заселком Лавчевац
4	Дубничка	1	Бели Брег
		2	Буношевци
		3	Гор. Вртогош
		4	Добрашево
		5	Дубница
		6	Катун
		7	Миливајце
		8	Содерце
		9	Честелин
5	Липовачка	1	Богашево
		2	Врбово
		3	Клисурица
		4	Корбевац
		5	Липовац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		6	Паневље
		7	Превалац
5	Корбовачка	8	Себе Врање
		1	Крива-чеја
		2	Несврта
6	Крнео-сејска	3	Ново Село
		1	Варбарушница
		2	Вишевце
		3	Луково
		4	Наставце
		5	Средњи Дел
7	Луковска	6	Сурдул
		1	Гор. Отуља
		2	Гор. Требешиње
		3	Д. Отуља
		4	Д. Требешиње
		5	Капаљене
		6	Лепчинце
		7	Марганце
		8	Преображење
		3	Пунашевце
8	Преображењска	10	Турковица
		1	Баб. Пољана са заселком Корбул
		2	Брезовица
		3	Дуга Лука
		4	Првонек
		6	Сливница
		7	Стари Глог
9	Правочка	8	Црни Врх
		1	Александровац
		2	Д. Жапско
		3	Купиновце
		4	Ратаје
		5	Ристовац
10	Ратајска	6	Црни Луг
		1	Дулан
		2	Лева Река
		3	Табужде са заселком Брестовац
		4	Буковац са заселком Шаин Дел
11	Табушка	5	Златокоп

РАСПИСИ

О одсуству и разрешењу полицијских чиновника од дужности

I

Расписом г. мин. унутр. дела од 14 марта 1884 г. Пбр. 2824, наређено је следеће:

1. Чиновник који тражи одсуство до на три дана по препоји и одлагања не трпећој потреби мора уз молбу поднети за то доказе, што ако не учини, одсуство тако неће моћи поједине старешине по § 19 зак. о чиновницима давати без одобрења министарског.

2. Чиновници који траже одсуство на дуже времена морају у својим молбама навести: куда по имену желе ићи, и ради какве потребе.

Ако би чиновник добио на овај начин тражено одсуство, не сме без дозволе ићи и свршавати друге послове и у другим местима, за које му молба није гласила.

Ако би поједини чиновници противно радили, имају старешине у дужности да учине употребу од прописа § 21 закона о чиновницима.

3. Чиновник који, добивши одсуство, сврши свој посао пре но што му је одсуство истекло, а врати се у место где службу врши — ако не би одмах на дужност отишао, има се тачно учинити употреба § 20 ном. зак.

4. Ако би срески чиновници ишли ван свога среза без дозволе (§ 16) — дотичне старешине имају таквога чиновника узимати на одговор, и извиђај министарству шиљати, те да се учини употреба од поменутог законског прописа.

5. Кад се спроводу молбе за одсуства, нека се назад у њима ставља, поред мњења старешинског да ли му се може дати и колико одсуства, још и то; колико је молећи се чиновник у тој години одсуствовао од дужности, када, по каквој потреби, по чијој дозволи, и колико дана?

Мњење старешинско потребно је стога, што, ако се доцније покаже да су због одсуства тог чиновника послови или служба иначе трпели ушрба — да се узме дотична старешина на одговор, што је давао мњење за одсуство, кад се према служби томе чиновнику одсуство није могло дати.

6. Сваки чиновник треба за одсуство да се обраћа свом првом претпостављеном старешини, а кад то учини, онда да од њега дозволу и очекује.

Ко се буде обраћао непосредно министарству, неће на такве своје молбе ни одговора добијати.

7. Кад се прими акт о постављању или премештају кога чиновника — одмах дотична начелства имају наредити да се ти чиновници разреше и упуте на нова опредељења.

Ово разрешење има се свршити, ако није другчије наређено, најдаље за осам дана од пријема акта званичног о постављењу.

А чиновник разрешени моћи ће по разрешењу на спрему своју без дозволе употребити два дана, и у месту кад на нову дужност присне на разметнање опет два дана.

Свако друго изостајање од службе сматраће се за немарно и казниће се; и

8. Старешине, које не би тачно по овим прописима поступале, сматраће се да су злоупотребили свој старешински положај, и узимаће се на одговор.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пбр. 14.710

14 октобра 1889 год.

У Београду

II

Свима начелствима и управи вар. Београда

Расписом министра унутрашњих дела од 14 марта 1884 год. Пбр. 2824 јасно је одређено на који начин имају чиновници тражити осуство од дужности — по каквој потреби, и шта ваља имати на уму при предлогу да се чиновнику тражено осуство и одобри.

Не мало пута се дешавало да поједини чиновници, добив 3-дневно осуство од дужности, исто не само што не употребљују на намењену цељ, но се још обраћају непосредно министру унутрашњих дела за продужење осуства, противно горњем распису.

Да се тако исто не би у будуће дешавало, и да се чиновници не би излагали материјалној штети, јер министар унутрашњих дела неће од сада ни једном чиновнику непосредно, продужавати осуство, — овим се наређује:

1. Да се од сада ни један чиновник не обрати министру унутр. дела за продужење осуства; и

2., Да сваки чиновник при тражењу осуства претходно оцени, да ли ће моћи за три или више дана свршити посао за који осуство тражи, — па према томе и да молбу удеси.

Може бити изузетака само у случају смрти кога од чланова породице дотичног чиновника.

Препоручује се начелству да ово саопшти свима подручним му чиновницима и званичницима и да приликом тражења осуства свакоме нагласи ону наредбу, — а оно пак да се строго придржава напред поменутог расписа, у даном случају.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр. 1181
7. марта 1896 год.
у Београду

Начелству округа

Министар унутрашњих дела приметио је да се при давању тродневног одсуства чиновницима и званичницима, у случају преке потребе, не поступа по постојећим наређењима о томе, него се то одсуство даје противно јасном наређењу § 19 закона о чиновницима грађанског реда, и расписима: од 14 марта 1884 год. Бр. 2824, и 14 октобра 1889 год. Бр. 14,710.

Нарочито су учестали случајеви да поједини чиновници, којима је старешина надлештва одобрио тродневно одсуство ради извесне потребе, као преке, — обраћају се после непосредно министру и траже продужење одсуства противно напред поменутим расписима и без стварне потребе; јер кад је дато тродневно одсуство у случају преке нужде, онда се обично за то време и сврши посао; а кад је дотични чиновник знао да ће му требати дуже одсуство, онда је требао редовним путем да се за исто обрати, а не да тражи тродневно одсуство, па после да се обраћа овамо непосредно за продужење.

Поред свих погрешака у тражењу и давању одсуства, министар се уверио, да се не поступа тачно по напред поменутом распису Бр. 2824 ни односно разрешавања премештених чиновника и упућивања на нова опредељења; јер је било случајева да премештени чиновник није за дуже време упућен на ново опредељење, а без оправданих разлога за то, и без знања министровог.

Да се не би и у будуће догађале овакве неправилности на штету службених послова, министар унутрашњих дела препоручује начелству:

1, да се при давању тродневног одсуства и предлагању да се коме чиновнику, или званичнику, даде одсуство од дужности, — најстарије управља по поменутим расписима, како ће давање одсуства бити само по правој потреби;

2, да се нарочито у давању тродневног одсуства придржава прописа § 19 зак. о чиновницима грађанског реда и то одсуство одобрава само у случају преке одлагала не трпеће и доказане потребе; јер ће се на ова одобрења обраћати нарочита пажња и чинити што треба према онима, који буду поступали противно овом наређењу, а и неће се продуживати одсуство оним чиновницима, који добију тродневно одсуство по прекој потреби, па после траже овде продужење истог сем само у случају доказане потребе, да посао, због кога су добили одсуство, нису могли за време добивеног одсуства свршити; и

3, да се тачно управља по распису од 14 марта 1884 год. Бр. 2824 и односно разрешења премештених чиновника из једног места у друго, и ове упућује одмах на ново опредељење, а најдаље за осам дана од пријема акта о постављењу, ако није нарочито дручије наређено.

Овај распис нека начелство саопшти свима чиновницима и званичницима у своме кругу ради знања и тачног управљања, па о извршењу поднесе ми извештај.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр. 21.608
3 новембра 1900 год.
у Београду

Начелству округа

И ако је расписом министра унутрашњих дела од 14 марта 1884 године Бр. 2824, прецизно прописан поступак о примању и давању, како тродневних тако и дужевремених одсуства полицијским чиновницима; и ако је опет расписима мојих претходника од 14 октобра 1889 године Бр. 14.710 и од 7 марта 1896 год. 4181, то наређење поотправљано и свима чиновницима полицијским поново дато на знање, када се и у којим случајима одсуство може примити и одобрити — ипак су, многе старешине полиц. надлештава и подчињени им чиновници и званичници противно тим расписима и наређењима поступали, па то и данас чине; и ја, због тога често пићам у Београду поведи број полицијских чиновника из унутрашњости, који неким ради прохођења по престоници шеткају, а после и министарству досађују тражења: да им се одсуство продужи, или долазе да лично за унапређење, премештај и т. д. моле.

Полицијске старешине и потчињени им чиновници, који овако раде, или су нехатни у вршењу постојећих министарских прописа и наређења о давању одсуства, или — тако да кажем — чак и не знају да ти прописи и наређења постоје, што је, свакако, за општу осуду; међутим ја то не могу и нећу више да дозволим.

С тога овим препоручујем свима полицијским чиновницима, званичницима и њиховим старешинама, да *одмах добро проуче* све прописе и наређења, о којима је горе реч, и у будуће по њима најтачније поступају, иначе ћу за сваки противан случај узимати дотичнога на одговор и казнити.

И поред тога, што је у поменутом распису и наређењима, са којима је тај распис поновљен и поотправљен, јасно казано: како ће се одсуства примати и одобравати, ипак овде наређујем:

1. да старешине полиц. надлештава у будуће *не одобравају својим чиновницима и званичницима тродневно одсуство са и без путовања док им они не би поднели несумњиве доказе о хитној и неодложној потреби* за то одсуство;

2. да сваки чиновник или практикант који тражи дуже одсуство од три дана, поднеси уз молбу за одсуство и доказе о фактичкој потреби за одсуствовање од дужности, иначе ћу све молбе, које без доказа добијем на решење одбијати;

3. да чиновници и практиканти своје молбе са доказима за *дуже одсуства од три дана* поднесе својим старешинама, а ови да их редовним путем спроведу даље на решење, са својим мишљењем, и извештајем да ли је и колико молећи се чиновник или практикант раније одсуствовао у истој години, када, по каквој потреби и по чијој дозволи? и

4. да ми се у будуће ни један чиновник нити практикант не обраћа са молбом *за продужење* тродневног или мањег одсуства, које је од свога старешине добио, изузимајући случај опасне болести или смрти кога члана његове блиске фамилије, иначе ћу сваког од њих, који противно овоме учини, узимати зато на одговор и казнити.

Нека начелство у будуће по овој наредби тачно поступа, а нека је саопшти и свима подручним му чиновницима и практикантима ради знања и будућег њиховог управљања.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕАА
Бр. 4634
27 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Многим расписима мојих претходника објављивао је § 19 закона о чиновницима грађанског реда, који се односи на давање одсуства чиновницима, и последњим расписом о томе од 3 новембра пр. год. Бр. 21.608, опширно је објашњено, да само у случајевима праве и истините потребе могу старешине одобравати до три дана одсуства подручним им чиновницима.

Ну и поред јасног законског наређења и поред свију опширних упутстава у поменутим министарским наређењима, — приметио сам, да се много старешине не држе ни закона ни расписа, већ на своју руку одобравају одсуства појединим чиновницима без икакве оправдане потребе и без доказа о томе.

Наређујем томе начелству, да се у будуће најстрожије придржава закона и постојећег расписа од 3 новембра 1900 год. Бр. 21.608 и напоменом, да ћу сваку противну радњу сматрати као повреду закона и дужности и са дотичним старешинама строго поступити по закону без икаквих обзира.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар шаље нам овакву једну радњу општ. суда:

Суд општине Н. осудио је Петра Марковића земљоделца да плати Николи Костићу 50 динара накнаде штете, за проваљену ливаду синчића Петровим, и да му накнади трошкове око вођења спора. Када је ова пресуда постала извршна, сеоски

кмет, као члан извршилац, позвао је осуђеног да положи нокат, или да присуствује званичном попису штеточне стоке. Но осуђени је тада на протоколу изјавио: „Новаца немам да оштећеног Николу по пресуди општ. суда измирим, нити према закону имам шта друго од имања сем пет плуга земље и ову стоку која ми се у попис узима, а ово имање ми као земљодељцу штити § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка. Зато тражим да ми се ова стока која се у попис за извршење ове пресуде узима, врати и да се не извршење продаји, а постараћу се да новаца набавим те да оштећеног измирим.

Извршни члан и преко овакве изјаве држећи се закона о чувању пољских добара, узео је у попис оних 4 брава свиња, за извршење пресуде и пошто је испуњено све остале законске формалности исте је продао средством јавне лицитације и отуда добивеним новцем измирио оштећеног Николу. Петар је овога извршиоца продаје тужио надлежном суду, и тражио да суд осуди, да му накнади штету проузроковану овом продајом, јер му се ова стока као благодејање које му као земљодељцу § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, није могла нити смела налагати продаји. И суд је по овој тужби осудио извршиоца да му накнади штету и да му плати трошкове.

Он нас пита, да ли је овакна радња судска правилна и како се онда има сматрати чл. 9 и 19 закона о чувању пољских добара и § 817 грађ. законика, који изричио наређују, да се учињена штета стоком, напљењује вредношћу исте, и да је „ухваћена у штети животиња за накнаду штете за осам дана у залози за рачун оштећеног.“

Ево нашег одговора.

По чл. 9 и 19 закона о чувању пољских добара, ухваћена стока у штети гарантија је за измирење штете оштећеном. Међутим у § 817 грађ. закона јасно гласи:

„Ухваћена у штети животиња, остаје у залози за накнаду, коју је дужан онај, чија је животиња, за осам дана учинити. Ако се не поравнају дужни су ствар суду јавити. Оштећеник није дужан животињу из залоге пре надати, док му се или накнада не учини или сигурност довољна не постави.“ Ова законска одредба, која се доводи у везу за горе означеним члановима из закона о чувању пољских имања, јасно и прецизно одређује, како се и на који начин оштећени има измирити. Дакле закон наређује да се он правовремено има измирити из штеточине животиње, која му служи као залога за накнаду, у року од осам дана. После тога пријављује се ствар суду. У овом конкретном случају то је учињено и суд је осудио сопственика штете, да исту оштећеном плати. Пресуда је постала извршна, и извршилац судски је исту извршио продајом стоке у штети нађене. Ова и оваква радња члана извршиоца потпуно је правилна и на закону основана, а радња судска са новом пресудом по тужби осуђеног да ову штету проузроковану својим свињама оштећеном, којом се извршилац осуђује на накнаду штете у овоме поновном спору тужиоцу — причиниоцу штете, сопственику штеточине животиње — сврха је неправилна и противна закону.

Да ово наше мишљење утврдимо разлозима.

Истина је да § 471 тач. 4 грађ. судског поступка штити земљодељцу поред куће окућнице, још и пет плуга земље и означену тамо стоку уз коју се прибројана и „пет свиња“, али је законодавац овде ово благодејање земљодељцу заштитио од задужења његовом иницијативом, како исти не би остао пролетер, задужењем и продајом свога имања, остављши себе и своју породицу без сиратне земље и нужних намирница за опстанак. Но ни у ком случају, законодавац, није хтео земљодељца бранити и штитити и за дела која он својом непажњом, па можда и произвољношћу учини да другога намерно или не намерно оштети. Ово се јасно очитује и другом алинејом тач. 4 поменутог закона где се поред осталога тако означеног налажљају и из овога благодејања „кривичне особе“. Сама природа овога спора потиче из кривичне одговорности, коју прописује зато нарочити специјални закон о чувању пољских имања, чије одредбе за накнаду штете учињене стоном, везују се за одредбе § 817 грађ. законика. И онда у таком случају не да се ни замислити, да сопственик штеточине животиње избегава како кривичну одговорност, тако и ону материјалну за накнаду штете оштећеном. Када би се § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка имао тако тумачити, да се ово благодејање распростире и у овако даним случајевима онда би као сигурно следство налазало то, да би имања имућнијих грађана остала без заштите, јер ту онда стоји неодговорност оних, који су са имањем слабији, и који немају где своју стоку држати и хранити. Према оваквом стању ствари, њиве, ливаде, усеви и остала пољска добра осталих грађана била би од ових људи и њихове стоке не заштићена, јер им се стока по овако настраном мишљењу, не би могла продати, па ма она колику штету другоме учинила.

На ово питање правилно је одговорио г. М. Н. Милојевић кмет пољанички, што са задовољством овде прибележавамо.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакна питања са молбом за објашњење:

I. Имају ли права сеоски кметови, где у месту не постоји општински суд, да наплаћују таксу у два динара по закону о таксама чл 87, 88, као за дела иступне природе, од оних лица која они казне са 24 сата затвора — чл. 41 закона о устројству општина и општинских власти.

II. Имају ли права они сеоски кметови, где у месту постоје општ. судови, да они сами примају писмене тужбе у споровима до 20 динара, па те спорове они сами да изналажају и суде у место читавог суда и формалног извиђаја у пуној седници.

На прво питање одговарамо:

Према закону и уставу нико не може бити осуђен а не саслушан. Према оваквом стању ствари и овакви изгредници које казнљавају сеоски кметови, као надлежна власт, морају бити саслушани и пресудом осуђени на казну. Дакле и у овим случајевима. било да казна долази од стране приватне преставке, било по званичној дужности, дело носи на себи вид иступа, и мора се извидети и оптужени саслушати, и онда следствено да као дело иступне природе подлежи такси у два динара у таксеним маркама, јер се свако дело и у овим случајевима мора по своју квалификацији подвести под законску одредбу из части III крив. законика.

На друго питање одговарамо:

§ 6 тач. д, грађ. судског поступка гласи:

„Кметови села, која са другим општину састављ суде са два признама одборника, или ако оних нема у месту, са два поштена човека све спорове у своме селу до 10 динара закључно, осим спорова о непокретности и службености...“ Овај прописе законски довољно је јасно прецизирао надлежност и процедуру суђења сеоских кметова. Дакле они са два одборника или два поштена грађанина суде спорове само до 10 динара закључно. После ове стопе до стопе 20 динара закључно суде општ. судови у пуној седници, а ове су пресуде извршне одмах по § 13 послед. алинеји грађ. поступка, јер противу истих нема места жалби.

Што се тиче тога да ли ће сеоски кмет моћи примати тужбе од својих сељака, чија је вредност спорна преко 10 до 20 динара закључно, ми смо мишљења, да не само може, но да је на основу § 12 и 13 грађ. судског поступка дужан одредити и дан суђења, када парничне стране имају ради пресуђења престати суду, па, ако има и сведока, и њих позвати да одређеног дана предстану. Када се у општ. суду састави састав судија, онда се јавно у суду читају тужбе, спор се изналаја и пресуђује. Све примљене тужбе сеоски кмет, поштo је све извршио да се спор може изналаити и судити, предаје суду на завод у деловодни протокол и судски регистар, а изналење се води у протокол суђења као и све остале парничне чија вредност достиже вредност до 200 динара закључно.

Исто тако и оне пресуде иступне природе изречене од стране сеоског кмета уводе се у деловодни протокол и предају се архиви општ. суда.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Суд општине Н. по тужби Ђ. М. земљ. из В. пресудом својом од 12 јануара 1900 године Бр. 57, осудио је Петра П., земљодељца из истога места, на плаћање главнога дуга од 100 динара са 12% годишњег интереса од 13 децембра 1891 до 13 децембра 1899 године, до кога дана интерес достиже главницу, по јавној исправи.

Осуђени Петар изјавио је дотичном првостепеном суду жалбу противу ове пресуде општинског суда, у колико се она

односи на досуђени интерес тужиоцу, наводећи у жалби да је иста пресуда, у погледу досуде интереса за више година, неправилна и противзакона, пошто интерес по закону застарева за три године.

Судија првостепеног суда по расмотрењу пресуде и акта која се односе на овај спор, поништио је горњу пресуду општинског суда, налазећи: да је по § 928 под д. грађанског закона, свако потраживање интереса на повајмљене капитале, застарева за три године од дана када је исти требало платити, и препоручио је општинском суду, да према овим примедбама другу пресуду донесе.

Тај општински писар пита нас, да ли су умесне ове примедбе судијине или је пресуда општинска била добра и на закону основана.

Ми на ово питање одговарамо: да је, — код јасног прописа § 928 под д. грађанског законика, који гласи: „Потраживање годишњих прихода и доходака, годишњег издржавања, кирија: од кућа, дућана и других зграда под закуп датих; *годишњих интереса на позајмљене капитале*; уздуга, које се годишње имају чинити, и у опште све, што се плаћа или чини годишње или у краћим роковима који се годишње понављају, — *застарева за три године, од дана кад је исто требало платити или учинити*“; — пресуда општинског суда, у колико се она односи на досуђени интерес, неправилна и противна закону, а да су примедбе судијине на закону основане.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакво питање:

Петар Милутиновић из М. оптужио је суду општине П. Ђорђа Марковића, земљоделца из истог места, за то, што му је овај пре две године дана самовласно заузео једну њиву у месту „Пударцу“, па је тражио, да суд казни Петра за ово самовлашће и да га осуди да од заузетог земљишта одступи.

У доказ тужбених навода тужилац се је позвао на сведоке.

Ученицима извиђајем на лицу места и показом заклетих испитаних сведока по овоме делу, доказано је, да дело заузећа постоји.

Тужени Ђорђе на своме испиту признао је, да он пре две године донста обделава и ужива поменуту њиву Петрову, но, да он то чини по праву куповине, закључене са тужиоцем Петром, наводећи: да је он Петру одма и куповну цену за ту њиву исплатио; да за ово нема сведока ни писмених доказа; али, да се на истинитост ових навода може заклети.

Суд општински по оцени тужбе одговора туженог Ђорђа и прибављених доказа по овоме спору, нашао је:

1, да дело самовласног заузећа доиста постоји, пошто тужени не подноси никакве доказе којима би доказао своју одбрану, да именовано земљиште ужива по праву куповине;

2, да је кривица туженога за ово заузеће доказана испитом заклетих сведока: Марка Ђорђевића, Димитрија Николића и Јанка Јовановића, а у неколико и признањем самога Ђорђа;

3, да ова кривица Ђорђева долази под одредбу другога одељка § 375 а. казненог закона, и, да би му по томе законском пропису требало за ту кривицу и одмерити казну, али, како је суд даље нашао: да је ова кривица Ђорђева по § 396 реченог закона *застарила*, јер тај законски пропис прописује рок за застарелост оваквих испуних кривица од три месеца а дело овога заузећа учињено је, пао што се напред види, још пре две године, — то је на основу изложеног и § §: 4 а. 34 и 35 полицијске уредбе, с погледом и на закон о таксама, пресудом својом од 27 јануара 1900 године № 75, *ослободио* оптуженога Ђорђа од *кривичне одговорности* по овоме делу, *због застарелости кривице, али га је уједно истим пресудом и осудио*:

1, *да од заузетог земљишта одступи и исто преда у својину тужиоцу Петру*; и,

2, да сваком испитаном сведоку плати 2 динара дангубе, а тужиоцу да накнади два динара плаћене таксе за извиђај овога иступа и на име трошка и дангубе десет динара.

Противу ове пресуде тужени Ђорђе није се жалио и она је постала извршна.

* * *

Овај писар општински пита нас сада, да ли је ова пресуда општинског суда добра и на закону основана или не?

Ми му на то питање одговарамо:

По нашем мишљењу пресуда општинског суда о којој је напред реч, неправилна је и противна закону, са ових разлога:

Кад што се на горе наведеног види, општински је суд у овоме случају вршио чисто полицијску и судску месну власт, а за то је био и надлежан по § 4 а. полицијске уредбе, али му је сама пресуда из основа неправилна и незаконна, јер је општински суд, по закону у могућности, да се, у случајевима, где се појављује као чисто полицијска власт, — уз расправу кривичног питања *једновремено* упушта и у расправу каквог грађанског питања, само онда, кад се оно појави уз кривично дело, као споредно.“

Онде, где кривичне одговорности нема, *било услед застарелости кривице било због осуде доказа*, општински је суд, *као полицијска власт*, само дужан, да одржи постојеће стање, а тужилачку страну да упути на грађанску парницу.

У овом конкретном случају, кад је казнена одговорност туженога Ђорђа престала, услед застарелости представљеног дела самовласног заузећа, а спорна се земља налази у његовој државини, — општински суд, као *полицијска власт*, имао је само ту дужност, да то стање исљедењем констатује, па онда, да тужилачку страну, — сходно § § 201 и 223 грађанског закона, — упути на грађанску парницу за доказивање својине оспореног земљишта, а никако није био позван ни надлежан, да уз решавање о кривици туженога која је *застарела*, том истом пресудом расправља и грађанско питање, које се је уз ту *застарелу* његову кривицу појавило.

БИРАВИ — БИБАРИ

од **Ж. Лермина** — с француског

Успео сам! Иначе то је било тако просто. Сврха ми је била да учиним злочин, да се њиме користим, а да ме не казне. Програм врло јасан; и извршио сам га до најмање тачке. Пази да вам ово испричам. Ја мислим, без лажне скромности, да сам у овом подузећу показао доста велику умешност.

Прво о злочину. Оженио сам се са једном сиромашном девојком. Био сам у служби са 2.200 фр. годишње. Осредње стање с којим сам био доста задовољан. Жеље су ми биле скромне. Жена ми је била сироче. Имала је једну сестру. Марија и Бијанка, два лепа имена. Оженио сам се са Маријом. Бијанка је с нама живела. Добио сам прво сина, па њер. Плату су ми повисили на 3000 фр., те нисам имао ни на шта да се жалим.

Једног дана добијем писмо од нотарошa. Био сам веома изненађен. Признајем да сам имао врло мало посла са овим министарским чиновницима. Ја сам се још већма изненадио кад ми достојанствени бележник саопшти, да је неки трговац из Калкуте, стриц моје жене и њене сестре, оставио наследство један милион франака.

То јест 500.000 фр. свакој ....бираби — бибари.... Где! Та зашто ја ово пишем ...бара.... биба.... пола милијона мојој жени.

Наследство је било брзо добијено. Узимао сам ренту од 25.000 фр. Дадох оставку на службу, и уредих свој живот напово. Пет стотина хиљада фр.; то је сума! Моја сваштика имала је исто толико. Стадосмо живети раскошније. Слуга, кола, точак. Волео сам увек нешто. Куних неколико одабраних слика. Допало ми се још што сам се обукао прав пут из радње једног чувеног кројача. Купем кам се, да сам изгледао врло добро. Нога ми је лепа, рука ми је мала, коса испредна. Ја сам, што се зове, леп човек.... бираби — бибари.... Само после кратког времена стаде ме болети што ми је сваштика узела пола милијона. Ја бих био врло задовољан, што да крајем, кад бих имао цео милион, тим пре што сам имао издатака, жену, децу, а она је имала да мисли само о себи и о своме дугом девојаштву. Тада се породи у мене мисао да је убијем. Моја жена била би једина наследница. Чим би не престало, милион би био наш, недирнут, и ја бих га добро употребио. Тако сам мислио једне вечери, кад сам с њима разговарао; тада сам се и решио да Бијанку са овога света смакнем. Само, пошто сам био интелигентан човек, ја сам се старао да њен начина да изврши злочин без икакве опасности. Прочитах све чувене парнице о убиствима и брзо сам се уверио да су се убице сами надавали оним напором којим су тежили да прикрију своје злочиначке намере. Бараби — бибари.. Чудновато што ми се они слогови непрестано врзају по глави и на уснама, а да не знам зашто.

* * *

Увек сам био наклоњен читању научних књига, поглавито медецинских. Драгонољно сам прегледао *халуцинације* од Бријер Боамонта, *Дудило* од Морела, *Злочин и Дудило* од Моцдеја. У овој последњој књизи нашем на напр једног врло умешног лапна, врло корисног за моју ствар. И ево шта сам учинио.

Једног јутра одем доктору Лоздату, најновијем лекару за дудило. Приме ме врло учтиво и ја му рекох:

— Докторе, нешто ћу вам страшно признати ....Богат сам, срећан сам, обожавам своју жену и децу, немам никаква разлога да се љутим, нити да мрзим ма то кога било, но, међутим, ја сам каткад у некаквом страховитом стању.

Говорио сам испрекидано, разрогаченим очима, усне су ми се о часа на час грчиле. Доктор ме је посматрао пажљиво.

— Наставите, рече ми он.

Оборих очи патосу, и мукним гласом настављах:

— Покаткад у кругу своје породице, на један пут ме обузме некаква луда жеља да некога убијем. У мени се збива страшна борба. Осећам као да ми нешто неодољиво вучо руку к ножу на столу, до мене.... Кога бих хтео да убијем? не знам. Жену, децу, сваствике? У свом грозном бунилу, ја не пробирам... Уздржавам се из бојазни да не прочитају у мојим очима страховиту тајну. Стиснем руке и забадам нокте у месо да се пробудим....

Првих пута, физички утисак доволан је био да растера ову халуцинацију; устанем одем у своју собу, протрљам чело хладном водом и умирим се. Сабласти је нестајало и ја сам се враћао смешећи се.

Али од извесног времена, напади су све чешћи, осећам да отпор моје воље и мога разума слаби... почињем страховати да се једног дана не бацим на једног од оних које волем и да му не сурим нож у груди.... Докторе, дошао сам да вам се исповедим... бојим се самог себе... Можете ли ме спасти? Господин Лоадат ме је слушао са најпећом пажљивом:

— Реците ми, упита ме он, јесте ли опазили какав претходни симптом оних криза?

— Да, да, одговорих му. Прво тежина у глави, као да ми је мозак и сувише тежак и да се окреће по мојој лобањи... за тим притискивање груди, вбликавање ребара.... затим изненадне нередовне....

— Врло лепо, настави г. Лоадат. Уверавам вас да се ваш случај лако може излечити. Вршите тачно наредбу коју ћу вам издати и ја ви вас одговарам....

Написа дугачку рецепту коју узех захваливши му. Бибари... бараби... би...ба...ри...

Та досади ми овај референ.

* * *

Ја сам се тачно владао, разуме се привидно, по саветима докторовим. Соба за рад била ми је пуна еланица. Жена ми се беше узрујала. Умирим је што сам боље могао. С времена на време гледао сам је блесаво. Упитала би ме за узрок. Увек сам одговарао обилазно. Тако су прошла три месеца. Затим одем опет доктору.

— Је л'те, рече ми он чим ме је из далека видео, надам се да сте прогонили те црне лептире....

Стадох плакати. Био сам жртва судбине. Не само што се нисам излечио, него сам био изложен све чешћим нападима... приморан сам да бежим од куће, да се дуго шетам по вароши, понекад је умор доволан био да ме умири. Али унутарња сила се некака пенљала, пењала.... На уснама сам имао као некаав укус крви.

— Господине, молио би вас за једну велику услугу.

— На вашем сам расположењу, одговори ми доктор, с тоном из кога је проширивало сажаљење.

— Ја вас молим да ме затворите у неку дудницу... Није се много изненадно овом мојом жељом.

— А због чега?

— Знам, настављам ја, јаучи да сам пред страшном кризом. Симптоми које сам вам нарељао јачи су него икад...; и сутра можда, осећам да ћу учинити какву несрећу... Затворите ме. Нека ме лече као лудог, са тушевима, са дудничним кошуљама... излечићу се, помозите ми, спасите ме!

Чувени лекар ово је узбуђен. Интересовао се о овом физиолошком предмету. Ја настављах:

— Само да не би се уплашила моја породица, ја бих волео да она не зна грозан начин којим ћу се лечити. Казаћу им као да путујем послом, један, два, три месеца... тада ћу се нагубити, а за то време ћу им писати кад будем био присебан. Кад ме лечење — што најјаче то боље — спасе овог стања, вратићу се кући и заузећу своје место у породичном животу, сигуран да га нећу оскрвавити.

Г. Лоадат ме прегледа, прослуша, проучи ток мојих органа и на крају ми рече да имам права. Нисам имао никаквих поврека; случај је био проста нервоза која се даје излечити, понављаше ми доктор. Он је пристајао да ми помогне у превари коју сам смислио, да ме стави у дудницу чије је био управник, а био је и убеђен да ће неколико недеља неговања бити довољно да се излечим.

Одем својој кући и није ми било тешко да уверим жену о потреби путовања. Она је у мени приметила неку узрујаност које би престало, мислила је она, кад бих мало пропутовао.

Сутра дан сам био у дудници.... бираби — бибари!... она је била укусно, луксузно намештена. Тешко је било... бираби... ах несрећни речи! дођија ми!... А заштта? Заштта?

* * *

У дудници сам остао два месеца. После петнаестак дана, ја сам се претварао као да имам велики напад болести. Бацих се на једног болничара, да га удавим... настадоше муке од тушева, снебивао сам се као ђаво. То ме је уморило, и мало по мало уђем у своје нормално стање. Шест недеља су ме још чували и неговали... Г. Лоадат ме је сваког дана посећивао, на је констатовао знатно побољшање у мени. Ја сам се у самом себи смејао. Знао сам да му је то веома ласкало, јер је мој случај био баш као потврђење његових теорија које је он неколико пута излагао о лечењу дудих њиховом вољом. Он би ми честитао на енергији и храбрио ме је, а ја сам се показивао веома миран и послушан. Ја сам му непрестано причао о својим измишљеним симптомима која су доказивали да је моје излечење близу, говорио сам му како је нестало цеэалгије, дисање је било слободно, а органи су функционисали правилно. Једног дана рече ми да се пратим својој кући. Замолих га да ми допусти да још месец дана останем у дудници, ради неговања, што он одобри додавши, да је по њему та мера излишна.

На послетку изађох из дудније и одох кући. Жена, сваствка, деца, пријатељи, сви ме радосно дочекаше. Ја сам им у пола признао истину. Рекох им да сам отишао да се лечим од једне грудне болести, а о том нисам им говорио, да не бих их узнемирио. Сад сам потпуно здрав. Што је пак најглавније, ја сам врло добро изгледао — онај одмор у дудници дејствовао је на ме врло добро.

На да... где се оно заустависх? Бараби — би-би-ба — Бибари! један, два, три.... Бибари!.... глава ме боли.

* * *

Након четири месеца од како сам се кући вратио, како је моја сваствка била, о ручку, на левој страни до мене, сјурим јој нож у груди, поред срца.... Затим, станем се драти и паднем на земљу.... напад је трајао — изгледао је да је трајао — најзвише пет минута. Затим дођем к себи и станем плакати.

Упаднше ме. Нико сем г. Лоадата није сумњао о узроку мога злочина.

Баш на дан катастрофе — а ја сам тај дан нарочито изабрао — г. Лоадат није био у Паризу те је излечење пошло својим путем. На питања судија одговорих да сам злочин учинио преко своје воље, под притиском неке силе коју нисам могао савладати. Природно је да су ми одговорили да се намерно правим луд....

Стид за ово претварање нагна ме да говорим о г. Лоадату. Пожурише се да га позову.

Он испрча искрено, како сам се и надао, све што се десило, говорио је о надљовечним напорима да се излечим, о мом боравку у дудници.

И за најверитије духове испак је човекоубилачка мономанија била јасна. Велики алијенисти Ескиро, Данел, тврдили су исте ствари. То сам врло добро знао, пошто су они и били који су ми пружили грађу за овај мој план;. Пошто сам био богат и доста угледан, да се судијама не би приписала нар-

тавчност, кад би ме одмах пустила, упутише ме ванредном суду на даљи поступак.

Врло је лако било одбранити ме. Судије једногласно решише да сам невин, само с том напоменом, да ме затворе у ону лудницу за онолико времена, колико лекари буду нашли за потребно.

За то време, жена ми је наследила оних пола милиона франака. Милион је био цео наш. Нико није помислио на ову ситницу, а ја, ах, ја сам само на то мислио!

Г. Лоздат је изјавио суду да по свим изгледима, експлозија криве дављаче је наде да ће пањеник бити свршено изречен.

Ја сам сада у лудници... смејем се... задржаће ме готово годину дана. Година дана за пет стотина хиљада ср. добро је... Бараби... Бибари... ри... ри... како сам их све наседно. Хи! хи! Бараби... Али зашто, зашто ово Вираби — Бибари... Шта значи Би... шта значи Ба!... Бинба, Варн, жедан сам. хм! хм! жаба!... доктор је прогутао моју стварч... Бараби. Признајте да је лепо била изведена... Хе!... Хе!... Хе!... Биба... Баби... ја сам немеђао лудило... Треба... Биба... имати смелости... рибиба... а ако се лудило освети!... Ба... Ба... Ба... Ох! нема опасности... ја сам потпуно, потпуно свестан... Бибари — Бараби... Ви... Би... писам луд! Знам то врло добро... Ху!... Ху!... Ху!... до, ми, до, фа, ре, ја сам император!... Бараби Бараби... Тица одле...е...е...е...те. Бараби... Бибари... Задовољан!... га... га... Ху!.. Ху... Бараби — Бибари... Би... добардан, госпођо... Биба..., туш! Пе! Не! Нећу! — — у помоћ!.. Бараби... Бибари... ри... ри... ри... Ваш сам ђаво ја.

ЈЕДАН ДУХОВИТИ ЗЛИКОВАЦ

ИЗ НАЛИЧЈА ЧОВЕЧЈЕГА ЖИВОТА

од **Хуга Цајцмана**

(свршетак) (2)

Ласенер је могао ништа да не зна о животу. „Већ дуже времена," рече он, „живео сам само у прошлости; већ осам месеца седи смрт свако вече на мојој постељи. Ко уображава, да мени чини нешто ублажавајући ми казну, љуто се вара. Милост? Њу ми ви не можете дати, и ја је од вас нећу ни молити! Ја је нећу — она за мене нема вредности! Живот је борба. Ја сам се храбро борио, али сам сам убијен. Друштво није обраћало пажње на мене када сам му користио. Дакле чија је била кривица?"

И мирно, смешећи се као и увек, седе он опет и поново узе новине у руке.

Ласенер и Аврил бише обојица осуђени на смрт; за Француза гласила је пресуда на доживотну робију. Ласенер је саслушао пресуду не промењивши ни једну црту лица, нити му се и за један секунад скидао са усана осмејак, на је и цело то вече провео у веселоме разговору. Само то није могао никако да допусти, да његова глава има исту вредност коју и Аврилова. „Живот мој," говорио је он, „не вреди ни пет пара, али то мора свако признати да Аврилова глава ни толико не вреди колико моја — та она није састављена из исте материје из које је моја — на шпан сам ја она партија која најпаше губи."

А само неке омање тешкоће, које је доносио собом затвор, већ су га унеколико поколебале у његовој храбрости. Тужно се противу окова, које је морао носити ноћу у затвору; па када су му преко дан скидани, рекао је он своме стражару: „Но, сад ћу опет спавати као Бог."

Један његов пређашњи учитељ у Аликсу јавно је по листовима тврдио да Ласенер као дечак није хтио перу, нити је био неморалан; а на то му отписа Ласенер:

„Ви хоћете да ми улијете храбрости, но ја вам ипак самим слободно кажем, да ми се у срце баш ни једнога тренутка нису увлачили страх и плашња, и када бих смео, ја бих применио на себе Хорацијеве стихове:

Si fractus illabitur orbis
Impavidum ferient ruinae.

(Кад се небо провали, разваљене ће пасти на једнога неустрашимога); а онако само велим:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem.

(Не заборави, и у несрећи, сачувати здрав разум), као што је рекао поменути песник. Као што видите, господине професоре, писам сасвим заборавио ваше лекције."

Парички ерцбишоп му посла абата Кера. Ласенер прими свештеника са хладном учтивошћу и замоли га, да га поштеди ријечи предика и световања; он треба да се сети разума човека који је на прагу смрти. Абат примети на то, да су велики мислиоци као Декарт, Паскал, Боси, Фенелон и Масијон били уједно и религиозни и богобојажљиви људи.

„Ви ми немењете Масијона," прекиде га Ласенер, „њега, који само да би добио кардиналски шешир, није се стидео, да посвећује радове једноме човеку, као што је био кардинал Дибоа?"

Абат виде да се не може ништа учинити са тим тврдоглавим грешником, и зато изађе из тамнице. Одмах за тим дојоше Ласенеру скулптори френолози, да би узели маску на гипсу од лица и главе Ласенерове. „Кад бих био на гипсу скоро удављен," рече Ласенер, „то бих волео, јер би тада свет имао да говори опет о нечем другом, новом"... Тако је далеко ишла немирна сујета онога чудноватога убице.

На неколико сати пре но што је изашао из тамнице, у коју су га спровели после пресуде, написао је он једну од својих најидеалнијих песама, посвећену обојици пријатеља," чији крај у српском преводу овако гласи:

„Пријатељи моји, кад у мрклој ноћи
Сједан вам се сваки над главом узвиђа,
Једна ће се сенка смејат' вам у очи,
Пријатеља сенка — она вас обвија.
Онет вам се зрачам! Само ће сад моћи
Без болова нога смрти да прочи."

Друге песме, које је овај убица оставио за собом, биле су већином светскога болнога манира, који је увео у моду Бајрон, а делом су биле по угледу на Беранжерове полемике, оштри напади на државу и друштво. Тада су циркуловане оне по целоме Паризу, а и портрети и аутографије његове иначе су на јагму. Једна му је отмена дама писала:

„Госпођа од Д. моли господина Ласенера, да буде тако добар, па да јој неколико редака ма које садржине напише. Она збира аутографије и неома ће се радовати, кад би могла имати у својој збирци и што од господина Ласенера."

Убица јој одговори заједљивим подсмехом: „Господин Ласенер примио је писмо госпође од Д. Али он нема више толико времена на расположењу, да више сентенције, а поштo и он сам има намеру да направи збирку аутографија, то ће врло радо у њу приложити рукопис госпође од Д."

Кад су дошли да га поведу на губилиште, молио је да му допусте да завршн закључну реченицу својих успомена, које ће бити објављене после његове смрти. Када је довршио, и перо остављо на страну, прочитао је громким гласом оно што је написао:

„Здраво да сте сви! Сви ви, који сте ме некада волели, па и ви, који ме прокињете. Ви имате право. И ко једном прочита моје меморе, на којима је свака страна крвљу попрскана, тај ће ме задржати у своме сећању. Још једанпут: да сте здраво!"

На путу ка губилишту, ишавши заједно с Аврилом, пева је спасавши тоноиима „Парисиљу", познату буптовничку песму из Јулијске Револуције. Било је хладно, влажно јутро, јутро 15 јануара 1836 године, када је извршено погубљење Ласенера и његова друга. Лекар апсенички, који је оба осуђеника пратио на њиховоме последњему путу, пажљиво је посматрао Ласенера, када је излазио из кола. Усне су му биле сиве, боја образа се мењала — час бледа, час црвена, удови су му неприметно дрхтали. Чврстим се кораком прво Аврил попе на степенице ешафота, и већ када је био везан за даску узвикнуо је: „С Богом, Ласенеру; с Богом, стари друже!" На то је нао нож. Ласенер је хтео да гледа тамо, али га духовник, абат Монте задржа, пришапнувши му: „Тиме ћете му подићи реноме."

И тренутак је последњи настао. „Храбрости, Ласенеру, храбрости!" говорио је свештеник. Ласенер климну главом, као да је хтео рећи: „Ја сам сасвим спреман!" Приназаше га за даску и подметнуше му главу под нож. На то дођоше неколико страховитих тренутака. Због влаге се нож није могао са-

свим склоњути до краја. Двадесет пута спуштао се нож све до два пола бљску Ласенерове главе! Очајничким покретом окреће Ласенер главу да би видео нож. И у томе тренутку паде нож — и у ворку се откотрља глава песнице убице, једне чудноватe психолошке загонетке, о којој још има да да своју реч криминална полиција. С немачког **Д. В. Б.**

УБИЈЕНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГА ЖИВОТА

од **Артура Цапа**

Једнога дана шетао сам се тако званом „Комуникацијом на новој капији.“

Правично времена нисам ишао тим путем, и зато је некако чудновато утицао на мене стари варошки зид, тај остатак старога Берлина, усред новога Берлина и његових дивотних грађевина, усред бурнога великоварошкога кретања.

У том се приближних једној капији, које се не сећах да сам прође видео. Погледам кроз њу, и изненађен станем. Као мали рој била је иза тога опалога, старога, непријатнога зида: пријатна, бражњиво његована башта, а у врху њеном нова, лепо саздана кућица — не тако висока, нити у стилу модерних великоварошких зграда; личила је више на дражесну сеоску кућицу: одмах у срцу Берлина.

Па шта је то било? Колико ја знам, то је земљиште припадало општини, и по свој прилици да ће бити каква службена зграда. Али откуда тај сеоски стил, та лепа укусно одневана баштица? То баш ни најмање није чинило утисак какве службене зграде. Погледам около себе, неће ли ко проћи да ме обавести, али никога не беше на томе маломе живоме месту.

Погледам капију: мора бити ма каква знака на тој кући. И заиста! Поред капије на зиду беше прикована обична блехана таблица, на којој је било црним словима написано:

„Краљевски полицијски комесаријат за најеже лешине.“

Целим ми телом прође ладна хладноћа. Дакле последње скривалиште сиромаха и бедника, којима је терет живота био толико тежак, да га више нису могли сносити, те су сами скочили у смрт, на овде донесени, да им се прегледају телесни остаци! Та тиха баштица са мноштрним цвећем, та пријатна кућица и таква њена служба — какав контраст!

Нисам се много журио. Оно, што сам имао тога дана да свршим, није било тако хитно, и останим га за сутра. Решим се да посетим ту кућу.

Оријентујем се брзим погледом: лево су биле канцеларије, а у средини су била једна врата са тако званим слепим прозорима. Ту је по свој прилици био улазак за одељење, у коме су биле изложене најеже лешине. И збиља сам добро предпостављао. Кад сам отворио та врата и прешао једне мале степенице нађем се неком врло чисто и добро вентилованом простору, чији је под био од камена. Јаким стакленим зидовима подељен је био тај простор на два дела. Иза стаклених зидова било је једно туце од малих одајица, у које је улазак био могућан само с друге побочне стране.

За тренутак сам застао на прагу те чисте и светле одаје тешко уздахнувши. Како ће ми се страшан изглед указати пред очима за један тренутак! Но ипак, можда су одајице празне?

Прибох ближе. Три су одајице биле пуне. У првој је била лешина некаквог тридесетогодишњег, елегантно обученог човека. На сваког лешина била је службена забелешка, и на његовој је гласило, да се сам убио пред вече испред Тиргартена, и то револверским метком у слепо око. Новчанин, прстење и сат, које је њиме имао при себи, налазе се у биро-у комесаријата на углед. Црте лица овога самоубице биле су фине и интелигентне. Ну ипак се на њима могао прочитати претрпљени бол. Обична га несрећа и оскудица поуздано није отерала у смрт. Можда је узрок био несрећна љубав? Не, ипак не! У тим се годинама не љуби више несрећно. А можда је био и какав страсни картарош, па је, не могући исплатити изгубљену своту на часну реч, изабрао смрт.

Глад — проста, ординерна глад могла је бити узрок самоубиства код његовога суседа. Одрпане хаљине, унали, испијени образи издавали су код овога борбу за самоодржање, и ја крају те борбе, већ без храбрости и утучен, прихватио се оружја.

За тим прибох трећој одајици.

Шта је у њој било? Једна Офелија! Ту је лежала развијена бела рукља, пре времена увенула буром живота. Мокре хаљине припијале су се уз њено пуначко, једро, младалачко тело. Дугачке, отпуштене плаве власи окруживале су лице, правилне црте њена бледа лица, које је имало побожан, готово дечји израз. Да, то је било скоро дете, што је пред мном укочено и без живота лежало.

Какав ли те је холуј судбине, једна процветала рукољ, са грањице у реку однео? Мора да је била грозна невоља, коју су искусила, па си самовољно се одрекла свих радости овога живота, и то тако млада, тако лепа; зар у твојим грудма није било друге чежње, до само за миром, вечитим миром? Каква решимост! У седамнаестој години свољевољно крочити у непознат регион смрти, бити глув и слеп према заносним тоновима, према сваком блиставом сјају, којима окружује живот разум у човека!

На једанпут ме у томе размишљању прекиде страховит узвик. Погледах око себе. Поред мене је био један човек на коленима. Коса му је расчупана, седа, пала по лицу, а очи су искочиле из својих дупља и упрто гледале у лепоту младе девојке.

„Марта, дете моје; моје сирото, мило дете!

Стари је човек изговорио те речи потресеним гласом најгорега очајања. За тим посташе опет миран. Изгледало је, као да је сасвим био утонуо у гледање драгога му тела. После неколико минута продужи опет он своје јадиковање:

„Зар си морала умрети тако млада, тако лепа? Да, ти си морала, ми смо те отерали у смрт: овај углађени бестидник и ја, за стара будала без срца, који сам те одгурнуо са свога прага!“ И обема песницама удари се по челу, „Ја ипак сам ја био хиљаду пута више крив, него ти, нескусно, младо чедо. Што те нисам пазио? Што те нисам опет подигао, када си пала? И сада ту лежиш дедена и унучена, а ја сам твој убица — ја — ја!“

Овај несрећни човек изговори последње речи сасвим гласно; погледи су му били дивљи, а целим телом пролазила га је сазнања дрхтавица.

Ја му пријем и ословим га са неколико речи. У том ме потпомогоше и неколицина људи, који су били дошли из љубопитства.

Пође нам за руком да подигнемо тога старога човека и да га изведемо из овога жалоснога места. Одведемо га прво у канцеларију комесаријата, и ту нам је једна пошло за руком, да сазнамо најпотребније податке о њему и његовој кћери. Био је удовац, машински бравар, а Марта је било његово једино дете.

Несрећа тога старога, усамљенога човека, толико ме је тронула, да сам желео ма на који начин да му се ставим на расположење, да бих га чиме услужно. Када је изашао из канцеларије, ја сам га пратио. На улици седосмо у једна кола, која нас одвезоше у његов стан у улици Акер. Нисам га могао оставити сама и ућох у његов стан.

Изгледало је да му је било пријатно што није морао да остане сам са својим жалосним мислима. Захвално ми стеже руку и позва ме унутра у чисту, малу собу, понуди ми да седнем на диван.

„Ви треба све да сазнате, како је дошло до тога, да моја Марта, моје једино дете мора сада на ономе студеноме камену лежати.“

Суза му угушише глас, али га болан, конвулзиван кашаљ натера да даље говори. Ја му рекох, да мене не интересује та историја само онако као каквога бесловесичара, али да ипак не треба, да ми говори о тој ствари, која га тако страховито надражује. Он ми одговори, да ће му бити ваљда лакше, ако своје јаде коме другоме каже.

„Ја сам усамљен човек,“ отпоче он причати, „и немам нигде никога у овој великој вароши. Кад сам се пре десет година, по смрти моје жене, преселио из Француске — амо, Марта је било седам година. Живели смо у миру и доста задовољно. Ја сам преко дана био у забрани, а моје дете у школи или код куће радећи домаће послове. У вече сам сам кувао за нас двоје, а време до спавања проводили смо у томе, што сам јој ја причао о прошлости, о њеној доброј матери, или ми је она читала

што из какве добре књиге. Тако је продавно дан за даном, година за годином.

„Када је Марта напунила четрнаест година, ступи у једну радњу где се праве женски шешири, као ученица. Истина да сам тих година имао већ неку лепу парицу заштеђену, али хтео сам, да још у своје време дам лепу спрему за удају, а сем тога морао сам мислити и на своје старе дане. Она је, дакле, морала да ради и зарађује. Наш мирни и задовољни живот није био ништа нарушен тиме. Моје дете није проведо ни једног сата свога слободнога времена без мене. Зими смо заједно посећивали позоришне представе, а деци смо чинили мање излете у околину.“

„Али пре три месеца наступи једна промена. У радничким круговима проносе се вест, да су у плану смањене радничке награде, не само у нашој фабрици, већ у свима већим радионицама целе вароши. И наравно, да није требало тако скрштених руку дочекати ту промену, већ је требало бити спреман на борбу. Морао се одмах образовати комитет незадовољника, благајна њихова и т. д.“

„Међу радницима се образоваше две партије; екстремни и умерени, па, како сам ја до тада увек мирно живео, нисам имао непријатеља ни на једној ни на другој страни, изаберу ме обе стране за свога повереника и председника.“

„Када су дошли к мени, да ме известе о решењу скупштине, ја нисам хтео ни да чујем о томе исправа, али они умедоше добро да ударе на моју сујету, и ја се, стара будала, дадем наговорити.“

„За мене је настао готово дивни живот, јер без мало свако вече сам проводио по скуповима, говорећи, слушајући или саветујући. И за то време, док сам ја, сујетна будала, радио за опште добро, дотле ми је украдено нешто најдраже на овоме свету: част мога детета. Када сам испуњавао дужности, да би стотинама других био задовољнији живот, тада сам заборавио на своју најсветију дужност: на бригу о добру свога детета. И сада оно лежи хладно и мирно, а ја — ја сам његов убица!“

Стари човек клонуло спусти главу и сакри је у своје мршаве руке пуне жуљева. Овде нисам могао употребити баналне речи сажаљевања; чекао сам немо, док није прешао овога несрећника тај нови напад очајања. После те почиваше дуже он главу.

„Драги господине,“ рече он немоћним гласом мени, „ипак сам пресрећно своју снагу. Немогуће ми је, да вам све сам испричам. Ено,“ — и метну руку у џеп од капута, на ми даде једну савијену хартију из свога џепа — „то су последње речи моје кћери упућене мени. Оне ће вам боље рећи, како се то све десило, него што сам у стању ја то учинити.“

Ја узех хартију и почех читати са надубљим сажаљењем те врсте, које су ми сузе паравле:

„Драги и мили оче мој!

Лутала сам улицама, док сам нашла на ову малу и мирну неосветљачицу у једној забаченој улици. Поручила сам да ми се донесе табак хартије, мастило и перо, да бих написала своје прво и последње писмо теби. О, оче мој, знам и сама да сам учинила грешку, али да ли сам ја заиста таква, каквом си ме ти назвао, јер ниси хтео да живиш под једним кровом са једном —? Та ми страховита реч непрестано још ауја у ушима и ћеш ће ме увек пратити све док не нађем вечити заборав у хладноме кориту реке.“

„Па ипак не, драги оче, ниси ти онај, који ме отера у смрт, већ он — он је то учинио. Па и да си ми ти опростио, и да си ме задржао код себе, моје тело бадава не би могло дуго истрајати, јер ми је душа већ умрла. била, умрла за навек.“

„А сада ћу ти, драги оче, све да испричам, па ћеш онда моји пресудити, да ли заиста заслужујем ону страшну реч. О, само да ниси ишао у те скупштине! Да ниje ићи било, наш мирни живот не би био нарушен, ја не бих седела овде, нити бих била тако близу смрти.“

„Ти си отишао на прву скупштину, и ја сам, с твојим допуштењем, примила позив једне своје другарице ни радње, да заједно походимо позоришну представу.“

„Веома сам се зачудила и збунила, кад нам се при уласку у позориште придружише два млада господина, и оловише моју другарицу. Да се нисам бојала да ће ме осмејати, ја бих се била најрадије вратила кући. Ућосмо заједно у позориште; један са стране моје другарице, а други, који ми се представио као студент Шмит, поред мене. Последњи се, с времена на време, трудио да ме забавља, но ја испочетка нисам на то обраћала пажњу. Али доцније су ме његове речи све више и више почеле интересовати. Говорио је са свим друкчије него ono мало младих људи, које сам ја до тада познавала. Глас му је имао тако мек и пријатан звук, а све што је говорио било је интересантно, а за мене тако привлачно и пуно поуке. Ја сам још тако мало видела и знала о свету. А он је већ на далеко путовао. Пре том је у познавању био тако учтив, и то нежно учтив, да ме је заиста очарао. Са мном се још нико није тако опходио. То је вече прошло као у лету, те кад сам опет била у својој собици — ти се још нисн био вратио — морала сам сама себи признати, да ни једнога дана у животу нисам пријатније провела, до то вече.“

„Другог вечера седео си ти код куће и причао си ми о нашим скупштинама, о нашим надама и т. д. Имала сам намеру, да те известим о своме новоме познанству. Али нисам умела да нађем прве речи, којима бих почела о томе предмету. Неки неодређени осећај у грудма говорио ми је, да ћеш се ти љутити и да ме више никад нећеш пустити да сама изађем без тебе.“

„Обадва су се студента договорила с мојом другарицом, да идућега четвртка посетимо заједно један концерат. Ја нисам на то пристала, и тврдо сам се била решила да не идем. А када је дошло то вече у одређени четвртак, и ти си отишао од куће, у мени се појави неки неодољиви немир, те сам без икаква даља решавања узела шешир и огртач и већ сам била на путу на Лајпцишкој улици. Чинило ми се, као да ме тера нека тајна сила.“

„То ми је вече говорио господин Шмит не само о својим путовањима и студијама, већ и о мени. Причао ми је. како ме је видео једном на улици, па ме је пратио све до моје радње, где сам ја ушла. Од тада више није имао мира све док ме није упознао.“

„О, како је то ласкало мојему самољубљу! Шта је за мене неискусну било привлачније до то, да сам се једноме тако фином и образованоме господину толико допала.“

„Нисмо се више тако ретко виђали, један пут, па и два пут недељно. Испочетка увек у друштву с мојом другарицом и оним другим господином, а доцније смо се сами налазили. Посећивали смо позоришта, концерте, и живела сам као у сну. А давно сам већ била напустила намеру, да тебе кажем о господину Шмиту. Господин је Шмит увек био пун ритерске учтивости и никада ми није рекао ни једну неделикатну реч. О, да сам само умела појмити ту његову поверљивост према мени, којом је тада моја душа била испуњена!“

„Једнога вечера, када смо се враћали кући, говорио ми је о својој љубави. Како је умео да опише будућност у ружичастим бојама! Како ћеш се ти, драги оче, једнога дана изненадити, када он дође код нас и замоли те за моју руку! Наравно, да ће дотле проћи извесно време, јер прво мора да положи своје испите, а дотле нико не сме да зна о нашој љубави.“

„Ја сам се с тим потпуно слагала, јер, кад он то налази тако за добро, шта сам имала ја да противуречим?“

„Када ме је први пут загрлио да ме пољуби, није ми ни на ум падало, да се томе одупрем. Зар за мене није била његова љубав нека незаслужена срећа? Он није био само паметан и фини, већ је имао и племенито срце. Кад бих видео просјака, који моли за милостињу, он би му дао талир, читав талир. Зар сам ја могла и помислити, да је све то била добро смишљена игра, да су планови, које је он кројио за нашу будућност, биле пуке лажи, управо средства, да би ме преварио?“

„Тада сам била још и сувише наивна, душа ми је била чиста и светла, па да је и сам који анђео сишао с неба и рекао ми да ме он лаже, ја бих се тада могла на то само насмејати. Он је у мојим очима био симбол лепоте и племенитости.“

„Како сам тада била срећна! Дотадањи сам живот сматрала као да је био невероватно празан. На ипак сам и тада била весела и срећна. Наравно, дотле још нисам познавала срећу љубави. На како је био леп живот! Целога сам дана могла скакутати и певати. Као на анђеоским крилима летела сам кроз живот. И никада нисам била тако добра и племенита. У мојим осећајима према њему није било ничега непламенитога. А ти си био тако заузет тим вашим скупштинама, све су ти мисли биле управљене само на ваше планове, те нисам могао ни приметити ту чудноватy промену на мени.“

„А за тим дође оно страховито вече. Он ме је на једном концерту упознао са својом газдарицом. Та је жена, средњих

година старости, учинила на ме врло пријатан утисак, а и била је према мени тако љубазна, тако пријатна. Уосталом, мени су тада сви људи изгледали такви.“

„Она ме позва да је походим. И од тада сам по неко вече проводила у њеном врло лепо намештеном стану. Како су дражесне биле те вечери! Он и ја, седели смо на једноме дивану, претпавши књигама и лепим сликама, и он ми је све објашњавао, а газдарица је, поштo би нас послужила разним понудама, одлазила по своме послу.“

„Али једнога вечера — газдарица ме је господина Шмита познала то вече к себи — ње није било код куће. Хтела сам одмах да се вратим, али ми не даде господин Шмит. Он рече, да треба да је причекам, јер ће она сигурно брзо доћи. Да ли сам се бојала да проведем неје четврт часа с њиме на сама? Морала сам се на то насмејати. Ја да се бојим од њега? Па зар бих икде могла бити сигурнија, до у његовом друштву? Зар није његова будућност била и моја, моја част и његова?“

„Седосмо. Разговор никако да дође у свој ток. Он је био необично раздражен, очи су му имале скоро грозничав сјај, те се и ја обузе почех да плашим. Он ме загрли и поче ме љубити, али су ти пољупци били сасвим друкчији, но што су иначе били. Било ми је тако недатодно, тако сам се странсила. Отргнем се од њега и хтедох да бежим одатле. Ну он ми препречи пут, и затражи од мене нешто — нешто ужасно.“

„Кад сам ја то одлучно одбила, он се поче понашати, као да га је памет останила. Баци ми се пред ноге и молио ме је, да му дам доказа о својој љубави. За тим се диже и стаде ми пребацивати. Ја га и не волим, јер сада, рече он, када га треба усрећити и уверити о љубави, ја га без срца и душе одбијам.“

„А кад сам му казала, да бих ја све дала, па и живот свој за њега, кад би то морало бити, само не своју част, он се на то горко смејао.“

„Реч, ништа друго до реч! узвикну он. „Ништа друго не даје доказа већ само дело“.

„Ја сам била изван себе. Он је ужасним погледом гледао у мене и говорио, да више неће веровати у моју љубав, ако му не испуним оно што од мене тражи.“

„Вирај“, узвикну ми он, моју љубав или моју мржњу!“

„Његову мржњу! Не! Само то не. Зар бих ја могла живети без његове љубави? Зар је било и могућно помислити, да бих ја могла живети без његове љубави?“

„О, оче, зар заиста заслужујем оно име, које си ми дао, за то, што сам хтела да га уверим, да ми је његова љубав преча од живота, милија од части. Скоро ћу стајати пред Божјим престолом, и за то ваљда нећеш вероватн, да ја у својој последњој речи лажем, и за то ти кажем, да су то биле најгорче суве у моме животу, кад сам учинила оно што је захтевао, и да сам му то принела на жртву на најтежи начин.“

„Од тада нисам више била срећна. Када сам хтела певати, грло ми се сушило, а смејање ми није ишло од срца, већ је било усиљено. Изгледало ми је, као да ме сви људи гледају другим очима и плашила сам се сама од свога гласа. Сунчев сјај ми је тешко падао, а твој ме је пољубац пре спаљивао пекао на челу као врела жеравица.“

„На писам се више ни својој љубави радовала. Била сам, као лептир, коме скину прах са крила.“

„И он се променио према мени од онога вечера. Само сам се још два пут с њиме састала. Последњи пут, синоћ, позвао ме је да ућем с њиме његовој газдарици. Била сам се одлучила, да више не крочим с њиме у ту кућу. За тим смо отишли у једну кафану, али он је био љутљив и било му је веома досадно. За времена смо се растали, већ у 10 сати. Од тада га више никад није очи пису виделе.“

„Данас у подне — писам ишла у радњу — добијем писмо од њега, где ми пише, да је јутрос отишао на Берлина, да продужи своје студије на другом универзитету. Увидео је, да ми писмо једно за друго, а и његови родитељи не би одобрили тај његов корак, и за то ми вели за навек с Богом. Ако га будем тражила, све ће бити узалуд, јер његово право име није Шмит. А она жена, код које смо провели оне пресрећне и незаборавне часове, није била његова газдарица, нити му и она има право име.“

„Само ми је то неколико речи написао, и то је било довољно, те да ми за навек убије вољу за живот! Све је то било, дакле, лаж: његова пријатност, нежност његовога понашања, речи препуне љубави — све лаж — лаж — лаж!“

„И сунце је непрестано сијало онако сјајно као и увек, а људи су ишли тамо амо по послу, смејући се и шалећи се! Не знам колико сам пута прочитала његове смртоносне редове у писму.“

„Тако сам се затекао и кад сам се вратио у вече из фабрике кући. Погледао сам ме зачуђено, узео сам писмо из руку и прелетео сам по њему оштрим погледом. Кад сам га прочитао, ухватио сам ме за рамена и подигао са столице. Никада те таквога нисам видела. Обрве ти беху јако набране, на очњу ти севаху варнице, а глас ти је личио на грмљавину грома.“

„Напоље!“ викнуо сам ми, напоље! Нећу да живим под једним кровом са једном —!“

„И отидох, не реков ти ни једне речи. Па и шта сам ти могла рећи? Ти ми ипак не би опростио. Тек када будем мртва, када хладни таласи скрију моје грешно тело, ти ћеш се одљутити и сећаћеш се мене са љубављу. Ту ћу наду понети собом у хладни гроб, и она ће ми олакшати последњи мој корак. С Богом, драги оче — с Богом! — —“

Потресен сам био необично. Шта сам требао да чиним? Да ли је требало овога бедника тешита, што је ненамерно убио душу свога детета? И у којој цељи? Што је се већ десило, то се није могло говорити. У закону, за оваква убиства, не постоји казна.

Овде је само још требало побринути се за достојну сахрану покојнице. И то је и учињено. Истина, да и он није био потпуно без кривице, што своју преварену кћер није извео по том на прави пут. Али за ту грешку, каквог је и сувише строго.

Са немачкога **Д. В. Б.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЉЕВСКОГА (89)

— Допустите да се известим је ли дошла... Није! Ето невоље! Али ја знам да она може врло скоро доћи. Ако је изишла то је само до једне даме, због својих сирота. Мати ми је умрла... И ту сам се подухватио и наредио све. Ако се за десет минута Софија Семјоновна не врати, ја ћу вам је послати лично, ако хоћете још данас; али ено и мог стана. Ено моје две собе. Иза оних врата станује моја газдарица, госпођа Реслих. Сад погледајте опамо, да вам покажем главне своје документе: ио моје спасање собе она врата воде у две сасвим праве собе, које се издају. То су оне... то морате мало пажљивије да разгледате...

Свидригајлов је држао две намештене собе, доста простране. Дуњечка се неповерљиво обзираше, али ништа није особито опазила ни у намештају, нити у распореду собе, ма да би се што шта нашло нађи, например, да се стан Свидригајловљев налази између два готово празна одељка. Улазак у његов стан није право из ходника, него кроз две газдаричине собе, готово празне. И из његове спаваће собе, кад је отворио закључана врата, показа јој такође један празан стан за издавање. Дуњечка се заустави на прагу не схваћајући зашто су је звали да то разгледа, али Свидригајлов похита да разјасни.

— Ено, погледајте опамо у ову другу велику собу. Видите та врата, затворена су кључем. Поред врата је столица, свега једна столица у обе собе. То сам ја донео из свога стана, да ми је згодније слушати. Ето тамо, одмах иза тих врата налази се сто Сонје Семјоновне; ту је она седела и разговарала с Родионом Романовићем. А ја сам овде прислушивао два вечера узастопце, тако на столици седећи, ова пута по два часа, — па, наравно, нешто сам и дознати могао, како ви мислите?

— Ви сте прислушкивали?

— Јест, прислушкивао сам; сад хајдемо к мени; овде се нема где ни сести.

Одведе Авдољу Романовну опет у своју прву собу, која му је служила за салу, и замоли је да седне на солингу. Сам пак седне покрај стола, с друге му стране, бар за два метра даље од ње, али вероватно му је у очима већ блистао онај пламен који је Дуњечку онако уплашио. Она се стресе и још једном неповерљиво се обзаре око себе. Попрет јој беше ненамеран; она очевидно није хтела да покаже неповерљивост. Али осамљеност стана Свидригајловљева напослетку је запрепастила.

Упитала би, да ли је бар његова газдарица код куће, али се уздржа... из поноса. Уз то још и друго, несразмерно веће страдање, велики страх за себе, беше јој у срцу. Мучила се неиздржљиво.

— Ено ваше писма, почне она и спусти га на сто. — Зар је могућно то, што ви пишете? Ви напомињете о злочину који као да је мој брат извршио. Ви то суднице јасно напомињете, сад не смете одрицати. Па знајте, да сам ја и пре вас о тој глупој причи слушала, и не верујем јој ни једну реч. То је одвратна и смешна сумња. Ја знам како и зашто је та историја измишљена. Ви не можете имати никаких доказа. Обећали сте доказати: сад говорите! Али знајте унапред, да вам не верујем! Не верујем!...

Дуњечка то изговори брао, хитајући, и за тренут јој изби румењило у лице.

— Кад не би веровали, зар би се могло догодити то, да се ви усудите доћи сама мени? На зашто сте онда дошли? Само на радозналост?

— Не мучите ме, говорите, говорите!

— Не треба ни казати да сте ви храбра девојка. Тако ми Бога мислио сам, да ћете замолити господина Разумихина да нас допрати овамо. Али њега не беше ни поред вас, ни близу вас; ја сам одмах видео; то је смело, жеље лакше да пошљете Родиона Романића. У осталом, све је у вас божанствено... Што се пак тиче напис брата, шта да вам кажем? Сад сте га видели и сами. Какав је?

— Не оснивате ни све на томе само?

— Не, на томе не, већ на његовим сопственим речима. Ето додасно је два вечера узастопце овамо, Софији Семјоновној. Показао сам вам где је он седео. Он се пред њом потпуно исповедно и признао. Он је убица. Он је убио стару чиновницу, која је давала на зајам и залоге, и у које сам ја залагао ствари; убио је и њену сестру, трговкињу, по имену Лизавету, која је изненадно ушла у собу док је убиство њене сестре извршивано. Обе их уби секиром, коју је собом донео. Уби их да их опљачка, и опљачкао их; узео је новац и неке ствари... Све је то сам реч по реч саопштио Софији Семјоновној, која једина и зна ту тајну, али није имала учешћа у убиству ни речју, ни делом, него напротив, ужаснула се, као и ви сад. Будите мирни, она га неће издати.

— То не може бити; мрмљаше Дуњечка кроз бледе пребледе усне; дисала је тешко. — Не може бити, нема никаква, ни најмањег узрока, никакког основа... То је лаж, лаж!

— Он је опљачкао, и ту је сав узрок. Узео је новце и ствари. Истина, он се није користио ни новцем, ни стварима, тако је сам признао, него оставио их негде под један камен, где се и сад налазе. Али то је учинио с тога, што се није усудио користити се том својом крађом.

— А зар је вероватно, да је могао украсти, опљачкати? Зар ли је могао на то само и помислити? јаничке Дуња и скочи са своје столице. — Јер ви га знате, видели сте га? Зар он може бити крадљивац?

Као да мољаше Свидригајлова; заборавила на свој страх.

— Ту су, Авдоља Романовна, хиљаде и милиони комбинација и пристава. Крадљивац краде, на зато зна и сам, да је подлап; а ја сам, ево, слушао о једном племенитом човеку, да је пошту оплењо; па, ко га зна, може бити, мислио је одиста да је учињено поштено! Разуме се, не бих ни ја сам поверовао, као ни ви, кад бих чуо тако од других, са стране. Али сам поверовао својим сопственим ушима. Сам је Софији Семјоновној и све уроке разјасниo; али ова испрва није ни својим ушима веровала, ни очима, својим очима напоследку је поверовала. Јер је он сам лично све јој признао.

— А какви су то... уроци?

— То је ствар опширна, Авдоља Романовна. То је, како да вам кажем, теорија своје врсте, то је та иста ствар, по којој налазим, например, да је једно злочинство допуштено, ако је главна сврха добра. Једно зло а сто добрих дела! Око, дакста, то је такође криминална ствар младићке од вредности и неизмерним самољубљем, знате, да кад би било само три хиљаде готова новца, па и каријера и будућност сврхе његова живота да добију други облик него иначе, а међутим те три хиљаде нема. Додајте томе раздражењост услед гладовања, од тескобна стана, од изношена и подерана одела, услед бистре свести о зеопотп сиога социјалног положаја, а уједно с тим положаја сестре и и матере. А што је најгоре таштина, поиос и таштина; него уосталом, бог би га знао, може бити и о добрим наклоностима... Али ја га, ето, не оправдавам, немојте то мислити, молим вас; нити је то моја ствар. И овде је само једна сопствена теорија, — тако своја теорија, — по којој се људи, видите, деле на материјал, и на људе посебите, тојест на такве људе, ради којих, према њиховом високом пелажању, закон није писан, него напротив, који сами закон граде за остале људе, за онај материјал, за онај смет. Ништа зато, тек само тако, то је теорија: име théorie comme une autre. Наполеоном се веома занео, тојест, занело га управо то, што ради много генијалних људи нису се обзирали на појединачна зла, него су ишли напред, не оминљајући се. Он је, чини ми се, уобразио да је и сам генијалан, — тојест, био је неко време у то уверен. Веома је патио, и сад пати, од мисли, да је умео теорију створити, али да тако прекорачи не размишљајући, није ни могао, мора бити да и није генијалан. Ну, али то је већ понижљиво за човека самољубива, нарочито у нашем овом добу...

— А немирна савест? Ви му, мора бити, одричете свако морално осећање. Зар је он такав?

— Ах, Авдоља Романовна, сад је све смућено и збркано у њему, тојест, уосталом, никад није ни било у особиту поретку. Руси су уопште људи простране природе, Авдоља Романовна, простран као земља њина, и необично су наклоњени свему фантастичном, нередовном, замршеном; али је невола бити тако широке природе без особите генијалности. Него сећате ли се пак, како смо ми баш о таком чему и но тој истој теми разговарали седећи увече на тераси у башти, сваки пут после вечере. Још сте ме ви баш укоравали за ту широкост. Ко зна, можда сте баш у ово време говорили, док је он овамо лешкарио и своје мисли премишљао. Јер код нас у образованом друштву особито светих предаља нема, Авдоља Романовна: осим што их когод некако сам себи створи по књигама... или што-год из летописа изведе. Но то су нас више ствари, и, знате, све сањалице неке, а то чак и не лични човеку светском. Уосталом, ви уопште знате моја мишљења; ја просто никога не осуђујем и не окривљујем. Ја сам човек господских руку, без рада, и тога се придржавам. И о томе смо нас двоје не једном разговарали. Имао сам пита више среће интересовати вас својим мислима... Ви сте веома бледи, Авдоља Романовна!

— Ја знам ту његову теорију. Читала сам његов напис о људима, којима сте пришта... Разумихин ми је доносио лист у коме је штампан.

— Господин Разумихин? Напис вашег брата? У листу? Зар има такав напис? Нисам знао. То је мора бити занимљиво! Али куда ћете ви, Авдоља Романовна?

— Хоћу да видим Софију Семјоновну, проговори Дуњечка слабим гласом. — Куда се ноћ већој соби? Можда је већ и дошла; хоћу одмах, овог часа, да се с њоме видим. Нека она...

Авдоља Романовна не могаше довршити; дисање јој се бувкално прекрати.

— Софија Семјоновна неће се до мрака вратити. Тако мислим. Она ће морати доћи врло брзо, ако ли не, онда ће доћи врло касно...

— А, тако ли ти вараш! Ја видим... ти си варао... Ти си сне варао... Не верујем ја тебе! Не верујем! Не верујем! ничег Дуњечка у правом наступу узбуђења, сасвим губећи присебност. Готово опесвела паде на столицу, коју Свидригајлов похита подићи јој.

— Авдоља Романовна, шта вам је, приберите се! Ено воде. Попијте један гутљај...

Прсне на њу воде. Дуњечка се стресе и освести.

— Јако је утицало на њу! мрмља Свидригајлов за се, мрдодан. — Авдоља Романовна, умирите се! Знајте, он има пријатеља. Ми ћемо га спасти, ослободићемо га. Хоћете ли да га испратим вам земље? Ја имам новаца; за три дана добићу билету. А што је убио, загладиће јер ће почињити много добрих дела: па умириге се. Још може он постати велики човек. Па, како је сад? Како се осећате?

— Ви опаки човече! Још се подсмевате. Пустите ме...

— Куда ћете? Куда?

— К њему. Где је? Ви знате? Зашто су та врата затворена? Ми смо туда ушли у собу и сад су та врата закључана. Кад сте успели закључати их?

— Није требало никати да се по свима собама чује то, што смо ми овде говорили. Ја се ни мало не подсевам; мени је само досадно говорити тим језиком. Али куда ћете ви отићи такав? Или хоћете да га издате? Ви ћете га довести до поломаче, па ће се предати и сам. Знајте, да већ трагају за њим, већ су нашли траг. Ви ћете га само издати. Причекајте: ја сам га сад видео и говорио с њиме; можемо га још спасти. Причекајте, седите заједно да промислимо. Зато сам вас и позвао, да о том насамо поразговарамо и добро промислимо. Та седите само.

— Како га ви можете спасти? Зар је могуће спасти га?

Дуња седе. Свидригајлов пред ње.

— Све то зависи од вас, од вас, од вас саме, почне он, са усхићеним очима, готово шапћући, збуњујући се и чак не могући друге речи, од узбуђења, изговарати.

Дуња уплашена одмаче се од њега. И он сав дрхташе.

— Ви... једна ваша реч, и он је спасен! Ја... ја ћу да га спасем. Ја имам новаца и пријатеља. Ја ћу га одмах отправити на пут, сам ћу узети пасош, два пасоша. Један за њега, други за мене. Ја имам пријатеља; имам људе од посла, вредне... Хоћете ли? Узећу и вама пасош... за вашу мајку... шта ће вам ту Разумихин? И ја вас волим... Ја вас бескрајно волим. Дајте да пољубим поруб ваше хаљине, дајте! Дајте! Не могу да чујем како та хаљина шушка. Реците ми: учини то, и ја ћу учинити! Све ћу учинити. Учинићу и што би немогућно било. Што ви верујете, и ја ћу веровати. Све, све ћу учинити! Не гледајте ме тако, не гледајте ме! Знате ли, да ме убијате...

Почне бунцати. С њиме се одједном учини нешто, као да га је у главу ударило. Дуња скочи и појури вратима.

— Отворите! Отворите! викаше она да се чује кроз врата, дозивљући, и дрмаше врата рукама. — Та отворите! Зар никога нема?

Свидригајлов устане, прибрао се. Зло и подсмешљив осмејак дагано се оцртаваше на његовом још дрхтавом лицу.

— Тамо нема никога код куће, проговори он тихо и заситајући, — газдарица је отишла, и залуд вам је тако викати: само се узнемиравујете напразно.

— Где је кључ? Одмах отварај врата, одмах, пијанче!

— Изгубио сам кључ и не могу да га нађем.

— А! То је онда насиље! завиче Дуња смртно бледа и полете у кут, где се брзо заклони столићем који јој случајно дође под руку.

Није викала; али се погледом упила у свога мучитеља и опитро је пратила сваки његов покрет. И Свидригајлов се не миче с места и стајаше наспрам ње у другом крају собе. И савладао се чак, бар спољашње. Али му је лице као и пре било бледо. Подсмешљив осмејак не скидаше му се с лица.

— Ви малочас рекосте „насиље", Авдоља Романовна. Ако је тако, онда можете и сами мислити, да сам ја мере предузео. Софија Семјоновна није код куће. Капернаумови су врло далеко, нет соба затворених. Напослетку, ја сам свакако два пут јачи од вас, и осим тога, немам се чега плашити, па се после тога ни не можете тужити: јер, хтели бисте вољда брата свога да издате? Не ће вам нико ни веровао да се потужите: јер зашто је једна девојка сама отишла у стан човеку самцу? Па шта, баш да је то и пожртвованье према брату, ипак неће тиме ништа доказати: насиље је врло тешко доказати, Авдоља Романовна.

— Подлац! прошапће Дуња с гнушањем.

— Како вам је воља, али пазите, ја сам говорио још једнако само као у предлогу. А ја мом личном уверењу, ви сте потпуно у праву: насиље је невалаштво. Говорио сам само, да на вашој савести просто ништа не остане, ако би ви чак... ако би чак и хтели да спасете вашег брата драговољно, као што сам вам предлагао. Ви сте се, то је реч, просто покорили околностима, па, напослетку рецимо и сили, ако се већ без те речи не може. Промислите о томе: судбина вашег брата и ваше матере у вашим је рукама. А ја ћу бити ваш роб... на цео живот... Ја ћу ево овде чекати.

Свидригајлов седе на диван, на осам корака од Дуње. Она више ни мало није сумњала у његову тврду одлучност. Осим тога и познавала га.

Намах она извуче из џепа револвер, зашне га и спусти руку с револвером на столић. Свидригајлов скочи:

— Ахх! Дакле тако! завиче он задивљен, али осмејкујући се злобно. — Е то сад ствар сасвим мења! Ви ми сам труд необично олакшавате и сами, Авдоља Романовна! Али како сте набавили револвер? Да није ту господин Разумихин? Ба! Али то је револвер мој! Стара знанац! А како сам га онда тражио!... Наши сеоски часови стрелачке вештине, које сам имао част давати вам, много пропали узалуд!

— То није твој револвер, него Марте Петровне, коју си ти убио, зликовче! Ти у њеној кући ниси ништа слога имао. Ја сам ово узела кад сам почела сумњати и увиђати на што си способан. Само се усуди једном да кораднеш, ја, кунем ти се, убићу те!

Дуња беше у наступу. Револвер држаше спреман.

— Ну, а брат? Питам из радозналости, — запиташе Свидригајлов стојећи још једнако на месту.

— Потказиваше, ако хоћеш! Ни с места! Не прилази Пуцаћу! Ти си жену отровао ја знам, ти си сам убица!

— А ви сте тврдо уверени, да сам ја Марту Петровну отровао?

— Ти! Ти си ми сам то казао: говорио си ми о отрову,.. ја знам, ти си отпутовао по њега... код тебе је било готово... Та сте то учинио... просто ти, и нико други... подлац!

— Па, да је то баш и истина, то је све због тебе... ипак, ти си била узрок.

— Лажеш! Ја сам те мрзела увек, увек...

— Ехе, Авдоља Романовна! Ви сте очевидно заборавили кад сте се оно у ватри пропаганде нагли и клонули... Видео сам по очицама вашим; сећате се, оне вечери, при месечини, још је славуј певао?

— Лажеш (белумна љутња сеташе из Дуњиних очију, — лажеш, опадачу!

— Лажем? Па, лепо, можда и лажем, можда се варам. Слагао сам. Не треба женама о тим стварчицама ни напомињати. (Осмехну се). Знам да ћеш пуцати, лепа звеличке. Е па, пуцај!

Дуња подиже револвер, и смртно бледа, са побелелом, дрхтавом доњом усном, са тамнећим, као ватра, крупним црним очима, гледаше га, одлучна, мрачни и очекујући његов први покрет. Никад још није ју видео толико лепу. Пламен, који севну из њена ока у маху кад је револвер подигла, као да га опече, а само га срце заболе. Он корачну, а одјеку пуцањ. Зрно се очеше о његову косу и удари позади о зид. Он застане и насмеје се лагано.

— Опекла осица! Циља прањ у главу... Шта је ово? Крв!

(Наставиће се.)

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Нема ни пуна три месеца од када је пуштен са осуде а већ је по нова дошао затвора, ма да се налазећи са осуде свим на свету клео и заричао:

да ће бити поштен човек. Томе се, у осталом, не треба много чудити, јер он ништа је био први, ништа ће бити последњи од оних, који тако говоре. Отидите у ма који од наших казнених завода, па ће те видети, да међу његовим осуђеницима има $^2/_3$ који су на другој или трећој осуди, а ми, на основу двогодишњег искуства, јамчимо, да се сваки од њих, улазећи први пут у казамат и излазећи из њега по издржаној осуди, заричао и у себи и пред другима, да ће бити најпоштенији члан друштва. Ако би их лоцинје упитали: зашто своју реч нису одржали, они вам не би ништа од говорили, већ би само слегли раменима и промумлали, више кроз зубе, „*судбина*". — — —

Неваљалац, чију слику износимо у данашњем броју, осуђиван је до сада два пута судски под именом „Милош Вранковић“, звани „Бумбеш“, од којих је један био родом из Ниша, а други из Лознице. Са последње осуде — шестогодишње робије (од које је, узгред буди речено, надржао снега три године) пуштен је крајем децембра прошле год. и од тог доба па до данас, ово већ трећи пут како пада у затворе управе града Београда. — све због краће.

Како пак има основне сумње, да је „Бумбеш“ осем ових краће у Београду, извршио још неке у унутрашњости, а нарочито у округима: наложском и подринском камо је био протеран, то, да би га, по његовој жељи, што пре вратила у казнат, као и да би се тачно констатовала његова идентичност, — управа града Београда позива све полицијске власти, а и приватна лица, да јој у најкраћем року јаве све што знају о овом крадљивцу.

Милош има до 30 година, омален је, бућмаст, смеђ, неписмен је али и подмукао. Акт управе града Београда Бр. 7319.

ТРАЖИ СЕ

Јорка Миловановић, тамбурашица, у дружини Раше Цветковића, тамбураша, потребна је ради хитног саслушања. Начелство округа моравског актом Бр. 3349, моли све полицијске власти да именовану потраже и нађену упуте начелнику среза беличког. УБр. 7877.

Адам Матејић, калеп ковачки из Крагујевца, пре кратког времена напустио је своју жену и дете и отишао незнано где, остављши их да живе у оскудици. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 3652 моли све полицијске власти да Адама потраже и саопште му, да о жени и детету родитељско старање води. Њему је 25 година, средњег је раста и у опште смеђ. УБр. 7734.

Мангуп крава, длаке жуто-плаве, рогова напред повијених, матора пет година, налази се код Луке Крушевца тежака из Семетеша. Начелник среза студеничког актом Бр. 2951 моли све полицијске власти да сопственика потраже и нађена њему упуте. УБр. 7803.

Војислав Николић, скитница, родом из Рашке, пресудом општинског суда у Ужицу, осуђен је поред казне и на четири месеца полицијског надзора. Али он је отумарао незнано где и та се казна над њим није могла извршити. Начелство округа ужичког актом Бр. 3122 моли све полицијске власти да Војислава потраже и надзиранју полицијског надзора подвргну. Њему је 15 година, средњег раста, развијен, у лицу смеђ, образа пуних и округлих. УБр. 7739.

Радисав П. Лазовић, из Лука (среза драгачевског) потребно је да престане команди у Чачак као регрут, на дан 23 априла о. г.

Да не би некусно законске последице препоручује му се, да по тражењу поступи.

Иван Јанковић, бивши овдашњи ложач, који је био оптужен због опасне краће, пресудом првостепеног суда за варош Београд од 5 фебруара прошле године Бр. 2556, ослобођен је за невиност; али има да плати кривичне трошкове. На како му се не зна место становања, то се Управа града Београда актом Бр. 7605 обраћа свима властима у земљи, да потраже поменутог Ивана и ако му сазнају место становања да јој то доставе ради даљег поступка.

Мангуп кобила, длаке дорастасте, матора три године, средње величине, путаста у све ноге, налази се у Брестовику (општини грочанској), с тога начелник среза грочанског актом Бр. 1628 моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте.

Димитрије Симић, ужар из Крагујевца, отишао је још 3 овог месеца од своје куће, и оставио жену — Милену и троје ситне деце да се муче и злопате у најнеһој сиротињи. Начелство округа крагујевачког актом бр. 3873 моли све полицијске власти, да Димитрија потраже и упуте га, да куһи дође и да узме породицу у заштиту. Њему је 30 година, стаса средњег, уопште приломљаст, црних бркова, бриja се: на лепом образу близу браде има белегу — младеж. Био је одевен: у капут браон боје, у црним панталожама, на глави је имао шубару а на ногама сарачке опанке. УБр. 7025.

ПОТЕРА

Ђорђе Чумић, калфа браварски из Београда, на варљив начин изманио је од Драгутина Пантића матроза српског бродарског друштва одело (матроску униформу) на одиео с обећањем да ће му истога дана вратити, али он то није учинио. Управа града Београда актом Бр. 7695 расписује тражење за проналазак овог Ђорђа и ако га пронађе да га њој спроведе. Њему је 25—26 година, уопште смеђ, очњу граорастих, а у лицу бубузњивав.

Благоје Јокић, родом из Ћуприје, бивши слуга код Милана Рашића трг. из Крагујевца, напустио је газду и некуда отумарао. Начелство окр. крагујевачког актом бр. 4063 моли полицијске власти да именованог потражи и нађена њему спроведе. УБр. 7735.

Непознати лопови ноћу између 9 и 10 ов. мес. украли су Милану Живановићу из Петровца два вола и то једног са длаком белом а другог са жуто — плавом, оба матора по три године. Начелство округа крагујевачког актом бр. 4249 моли полицијске власти да лопове и покрадљу потраже и по закону поступе. УБр. 7736.

Драгољуб Милојевић, скитница из Београда, означен је као саучесник у краћи извршеној Спасоју Опокољићу. Управа града Београда актом Бр. 7564 расписује тражење за проналазак овог Драгољуба и ако се пронађе да се њој стражарно спроведе.

Непознати лопови извршили су ноћу између 10 и 11 ов. месеца похару дућана Јована Димитријевића, трговца из Д. Милановца и однели: пет кожа од куће, један комад од творе, везу жутих наџипа са неколико веза црних; 50 гонећих опанака — сировин, пакло пунице у фарби, везу босанских бритвица и десет нових џакова, а све то у вредности 161 динар. Начелник среза поречког актом бр. 1912 моли све полицијске власти да лопове и покрадљу потраже и нађене њему спроведе. УБр. 6906.

Непознати лопови, ноћу између 3 и 4 овог месеца украли су Марињу Миленковићу из Новог села, једног вола маторог пет година, длаке сиво-плаве, рогова шарених. Начелство округа врањског актом бр. 2861 моли све полицијске власти да лопове и покрадљу потраже и с нађеним по закону поступе. УБр. 6859.

Јелена Хофман, служавка, родом из Сент Андраша у Аустро-Угарској, била је у служби код г. Димитрија М. Михаиловића свештеника жакуског, одакле је после четрнаест дана побегла и однела поред 30 динара готовог новца, још и разних ствари све у вредности преко 200 динара. Начелство округа крагујевачког актом бр. 3400 моли све полицијске власти да Јелену потраже и нађену њему спроведу. Она је у леву руку саката. УБр. 7024.

Непознати лопов, ушао је у отворени стан г. Петра Бабића, рачуновспитача, из Београда у улици Топличин венац бр. 1 и украо капут и панталоне за дечка од 17 година. Одело је било ново, од прног шевијота. Управа града Београда актом бр. 6775 расписује тражење за проналазак лопова и покрадље и са нађеним да се поступи по закону.

Непознати лопови украли су ноћу између 4 и 5 текућег месеца Благоју Стојановићу, тежаку из Врбовца, два вола матора по 7 година, један бело, а други сиве длаке. Начелство округа ишшког актом Бр. 4047 моли све полицијске власти, да лопове и покрадљу потраже и нађене спроведу начелнику среза бањског с позивом на Бр. 2063. УБр. 7358.

Димитрије Станковић, из Трашића, бивши чувар осуђеника у Добричеву, пресудом ћуприског првостепеног суда од јануара прошле године, кажњен је са четири месеца затвора за дело из § 99 крив. закона, што је и Касациони суд решењем својим оснажио. Али се пресуда над именованим није могла извршити, пошто је отумарао. Начелство округа моравског актом Бр. 3006 моли све полицијске власти, да Димитрија потраже и с нађеним по закону поступе. Њему је 39 година, висок, дугог лица, косе и браде смеђе, плавих очњу, бркова плавих — великих. УБр. 7362.

Анта Динчић, тежак из Врлога због извршеног убиства с предумишљајем решењем првостепеног пиротског суда од 13 прошлог месеца № 17422 стављен је под суд и у притвор; али како је он по извршеном делу побегао то суд актом Бр. 2341 моли све полицијске власти да именованог потраже и пађена њему спроведу. Анти има 32 године, средњег стаса, плав, смеђе косе и бркова, брија се, и граорастих очију. УБр. 7395.

Лазар Зарић, звани **„Масарот“,** познати лопов и варалица, који је у последње време живео у Бајиној Башти и Пожаревцу, окривљен је код начелства округа пожаревачког због завесног казнимог дела. Он је у бегству, па с тога поменуто начелство моли све полицијске власти, да га у својим домаћајима најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Да би пак његов проналазак био што успешнији, ми му износимо слику, која је, истина, из његових млађих година, али ипак доста верна и у неколико и маркантна, због доста дебеле доње усне.

Пронађени Лазар, коме сада има до 30 година, може се спровести и управи града Београда с позивом на њен акт под Бр. 7180. од ове године.

Четири непозната зликовца, наоружаним коњичким мајацинкама, одевени у сељачка одела (у гуњевима и чакширама) напали су ноћу између 6 и 7 овог месеца на кућу Живана Лугоњића из Ратара (срез колубарски) и на разбојнички начин изнудили и собом однели 2000 динара у банкама, 120 динара у злату, један сат с ланцем, један џепни револвер, једне мушке чарапе и један пешкир; — како нападнути веле, један је од тих зликоваца био средње величине, стар до 26 година, приземљаст, сувоњав, малих прних бркова; а други такође средњег раста, стар око 22 године, плав са француском брадом, пун, а десно му око изгледа мање од левог, и на образу десном има је младеж са косом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 4516 моли све полицијске власти да најживље настану ради проналаска ових зликоваца и ако их нађу да му их под тврдом стражом спроведу. УБр. 7665.

Милош Станисављевић — Урошевић, препредена варалица и описан лопов, родом из Панчева, у Аустро-Угарској, окривљен је код Управе града Београда због завесног казнимог дела.

Милош има до 28 г., средњег је стаса, плав, сувоњав, доста је интересантан и умешан, године 1893 био је осуђен 10 год. робије због више опасних крађа.

Пошто се Милош налази у бегству, с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домаћајима потраже и у случају проналаска стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 7913.

У циљу што бржег проналаска ми износимо ову слику Милошеву која је код нас од пре три године и по којој се може врло лако познати и ухватити. — Опширнији опис Милошев може се видити из 44 броја „Полиц. Гласника“ од 1899 год. на страни 344.

Два вола, један длаке зелено сиве, матор пет год., средње величине; други је длаке плаво-жуте, рогова великих и виластих, по трбуху подбеласт, матор 5 година, и он средње величине, а оба добро угојена, — украдени су Бошку Милосављевићу, тежаку из Трнбаса, ноћу између 2 и 3 овог месеца. По сазнању одвела су их два лица. Један од њих био је смеђ, средњег стаса, отприлике у 16 година; други у 40 година, пинчор и пун, средњег раста и риђих бркова и пуних. Обоје су били одевени у сељачка одела. Пут им је био Трнбас — Божурње — Топола — Раља, а овде им се изгубио траг. Пошто се у очи дана кад је крађа извршена у Трнбасу бавио неки Јанко Вићентијевић, родом из Бугарске, слуга, и само се издавао да купује свиње, а међутим он је тамо раније служио и са тамошњим приликама добро упознат, то је нала сумња да је и он извршилац крађе. Начелник среза врачарског актом бр. 2701 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и пађене њему стражарно спроведу. Ако ли се пак и Јанко пронађе и њега треба поменутом начелнику спровести. УБр. 6760.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Андреја Димитријевић, варалица, родом из Солуна, који је пресудом управе града Београда од 6 септембра 1899 год. Бр. 8421, прогнат из Србије у Турску (због обмањивања лаковерног света помоћу „чаробног клуча“ којим се може свака брава отворити) по дознању, вратио се је из прогонства, и сада се налази негде у унутрашњости Србије. Како је ова варалица по издржаној казни, поменутом пресудом управином прогната на свагда из Србије, и како има бојазни, да ће он својим „чаробним клучем“ уловити опет неколико наших људи, то, износећи му слику, скрећемо пажњу свима полицијским властима на овога „мађионичара,“ кога, у случају проналаска, треба ухапсити за повраћаја) из прогонства и по ново прогнати у Турску.

О Андрији има опширан опис у 39 бр. „Полицијског Гласника“ од 1899 год. на стр. 304.

УХВАЋЕНИ

Живојин Рашић, осуђеник београ. каз. завода, који је 12 ов. м. побегао са рада из Топчидера, ухваћен је у Врчину селу, одакле је и родом; и 17. ов. м. враћен је у завод. Према томе, престаје потреба за његово тражење.

Милутин Милошевић „Кора“, позната варалица и кесарош, 13. ов. м. покушао је да уђе у Београд поред наших рабација; обукао се био као и сваки рабација у сељачко одело са торбом о рамену, али комесару топчидер. полиције г. Сими Обрадовићу, познатом са своје тачности у служби, Милутин није могао промаћи. Он је одмах посумњао у његов рабациулук, задржао га и у њему познао „Кору“. Са њиме је поступљено по закону.

ИСПРАВКА

У 9 броју, нашега листа поткрала нам се крупнија погрешка; онде где се говори како су поједине материје у приказаном Repertoire распоређене, вели се у другом реду и другом ступцу на страни 63: „индустријски развитак,“ у место: „историјски развитак“. Молимо читаоце да ову омашку изволе сами поправити.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 31. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АЛФОНС БЕРТИЛОН

Пошто смо у данашњем броју отпочели доносити оригиналне и веома интересантне радове о Бертилонажу*) то смо сматрали за дужност, да читаоце, колико толико упознамо и са творцем његовим — Алфонсом Бертилоном, чувеним антропологистом француским и шефом одељења за идентификацију у париској префектури. У том циљу, ми износимо слику са кратком биографијом овог славног човека, чије је име данас тако много познато у целом образованом свету, и чија је метода за идентификовање криваца, одомаћена, не само готово у свима европским државама већ и у многим напреднијим државама: Америке, Азије, па чак и Африке. Колико су пак ове државе, а тиме и цело друштво, добиле увођењем система Бертилоновог, о томе нам најбоље сведоче њихови статистички подаци, које оне сваке године предају јавности, и из којих се види, да је умањење криминалитета сразмерно распростирању система Бертилоновог. Да ово опет није мала добит, напоменућемо ја, мислимо, и доказивати.

Алфонс Бертилон прави је Француз и, као такав, рођен је у Паризу год 1853. По свршетку школовања добио је службу при париској префектури, где је пењући се постепено уз лествице чиновничке каријере и до данас остао.

Још у првим годинама своја службовања, Бертилон се одао марљивом изучавању антропометрије и антропологије, у ком је циљу годинама студирао осуђенике и њихове типове по казненим затворима париским. Захваљујући томе изучавању и великој природној даровитости Бертилоновој, створена је — год. 1880 једна нова врста науке — наука о констатовању идентичности криваца, која је, из почасти према творцу јој, названа његовим именом.

Године 1882 (месеца децембра) систем Бертилонов званично је усвојен у целој Француској, а после светског конгреса криминалиста, држаног у Риму год. 1885 и у свима напреднијим државама.

Поред своје науке о констатовању идентичности криваца, која је опширно изложена у делима: *L' Identification Anthropometrique, L' Anthropometrie Judiciaire à Paris en 1899, La Photographie Judiciaire avec Appendice sur la classification, De la Reconstitution du Signalement Anthropometrique au moden des vetements*, славни антрополог Бертилон, обогатио је друштво још и са овим, од неоцењене вредности, делима: *Ethnographie moderne* и *Les Races sauvages: Afrique, Amérique, Océanie, Asie et régions boréales* (1893 avec grav et pl.)

Сем изложених дела, Бертилон је писао још и многе расправе на области криминалне антропологије, које, у погледу своје научне вредности, ни у колико не уступају сличним расправама осталих светских антропологиста.

Не мање су важни и практични радови Бертилонови на усавршавању париске полиције, а нарочито њених дедектива. Захваљујући његовој школи „описа“ и његовим „сликама у памети“ (portroit parlé) париски дедективи постали су не надмашни у истраживању, познавању и хватању злочинаца. Човек чисто не може да верује, па опет је сушта истина, да је један добар дедектив париски у стању познати, у гомили од неколико хиљада личности, лице, које никада у животу није видео, искључиво помоћу описа удешеног за portrait parlé, и то без фотографије.

Ово је у најкраћим потезима слика човека, који је толико задужио данашње друштво и за ногу се, с правом, може рећи, да је у последњој четвртини XIX-ог века препородио полицију, — да је од ње створио вештину у правоме смислу те речи.

*) Од нашег признатог полицијца и сарадника г. Душана Алимпића, шефа крив. одељења Управ. гр. Београда, који је ову установу специјално изучавао. *Уред.*

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

У реду оних многобројних средстава, којима се данашње друштво огрђује од личности, по њега опасних, ваљда, нема спора, најважније место систем, о коме хоћу да говорим. Важност, или боље рећи, надмоћност његова над осталим средствима састоји се у томе, што он почива искључиво на позитивним фактима, који га чувају од сваке могуће заблуде, и допуштају му, да своје тврђење свагда поткрепљује и непобитним доказима. Кад се свему овоме додаду многобројне и на први поглед уочљиве користи, које је овај систем учинио криминалној струци за последњих 10—15 година, онда је сасвим појмљиво, што је он данас постао предметом опште пажње и детаљног проучавања, не само од стране полицајаца, већ и од стране судија, па и самих лекара. Томе се, у осталом не треба ни чудити, јер систем Бертилонов није, као што многи мисле, каква вештачки, измишљени начин за констатовање идентичности, већ је резултат дуготрајнијег научног рада његовог и, као такав, почива на чисто научном темељу.

* Код нас се, на жалост, за овај систем, као то у својим „Писмима“ врло често рече наш уважени криминалиста г. Таса Миленковић, није знало ни по имену све до пре кратког времена, и ако је он, још у 1885 год. — на светском конгресу криминалиста у Риму, једногласно усвојен од свију присутних чланова. Од тог времена, Бертилонаж се у толикој мери распростро, да данас нема готово ни једне, моде напреднијe земље, у којој он није примењен као изредно средство за констатовање идентичности криваца, а у последње време отварају се нарочите школе, у којима се полициски органи упознавају са важнијим принципима његовим.

Оволики успех система Бертилоновог, побудио је, нема сумње, и наше меродавне факторе, те је писац ових редака почетком прошле године, послат у Букурешт ради специјалног изучавања поменутог система. Захваљујући великој заузимљивости и љубазности шефа антропометриског одсека у Букурешту, чувеног антрополога, професора и лекара Д-р М. Миновића

писан је своје студије завршио и пре одређеног му рока, али опет на жалост, није био срећан, да их по повратку, и у дело приведе. До душе, све је било спремљено и приготовљено, али је неодлучност у последњем тренутку све уништила...

Задржавајући право, да о овоме говоримо доцније и на другом месту, потрудићемо се, за сада, да изложимо систем Бертилонов у свој његовој потпуности т. ј. и са гледишта теорије и са гледишта праксе, те да тиме, надамо се, бар у неколико, упознамо читаоце са њиме.

Суштина Бертилонажа и циљ његов

„Jamais la nature ne se répète"

„Природа се никад не понавља". Ово у природним наукама давно позната и оспоравана истина, основ је, на коме почива цео систем Бертилонов. Служећи се *антропометријом* (науком о мерењу појединих делова човечијег тела) и *антропологијом* (у најширем смислу науком о човеку), Бертилон је, после дугог и брижљивог испитивања, доказао: да природа није правила никакових изузетака ни према људским бићима, т. ј. да се поменуто правило потпуно примењује и на род људски, што ће рећи, да у свету нема две личности потпуно једнаке. Из свега опет излази: да свако људско биће мора притежавати неке нарочите, само њему својствене особине, којима се разликује од осталих, сличних му створења.

Да бих нас одмах и убедио о овоме, Бертилон нас подсећа на свето, које је у стању да наће траг свога господара у гомили људи, једино помоћу њушкања, као и на глас човечији, који се увек, на чак и онда када је репродукован Едисоновим апаратом, може лако познати.

— Очевидно је, дакле, вели Бертилон, да постоји један ***индивидуални елемената***, способан за распознавање, који је потпуно скривен од осећаја људских.

Главна заслуга Бертилонова и суштина његовог система, састоји се у томе, што је он, полазећи са изложеног гледишта, открио му индивидуалну разноликост, изнашао пут и начин, којим се она веома лако може увидети и доказати. Тај пак пут и начин састоји се у антропометриском мерењу и описивању, *нако антропологическом*, тако и *помоћу особених знакова*, оних делова човечијег тела, код којих се та разноликост најочитије показује. То је, у главноме, суштина Бертилоновог система, а циљ његов, као што смо већ поменули, јесте: ***констатовање неоспорне идентичности.***

Питање о идентитету једно је од најважнијих питања у области криминог правосуђа. Важност његова нарочито се испољала у последње време, управ од онда, од кад су и злочинци појмили овај Вергилов стих *„Ubi bene ibi patria"*. Сем овога, са напретком друштва, или тако звањом цивилизацијом, напредовао је и криминалитет, и то много рапидније од целокупног друштва у опште. Злочинци су данас нуд и како умешнији и интелигентнији, али с тога и опаснији од „старих нецивилизованих" злочинаца. Кад се ономе дода и данашња развијеност саобраћајних средстава, која им даје могућности, да за тили час прелазе, не само из државе у државу, већ и са континента на континенат; кад се, најзад, зна, како се је данас лако из основа прекршити, и како су се досадања средства за констатовање идентичности: описи и фотографије показали као по све недовољни, онда ће се, мислимо, моћи лако појмити и важност идентитета, а тиме, наравно, и важност система Бертилоновог.

После изложеног не остаје нам ништа друго, до да видимо, како је овај систем у практици изведен. Ну, пре но што би то учинили, сматрамо за дужност, да проговоримо неколико речи и о његовом историском развитку.

Творац Бертилонажа, као што је познато, јесте Алфонс Бертилон, чувени антропологист француски и шеф одељка за идентификацију у париској префектури.

Пошто је, после дугог и озбиљног рада, не само теориског, већ и практичног, успео, да докаже битност својих, напред изложених тврђења, Бертилон је још у 1882 год. (децембра) установио у Паризу, разуме се по одобрењу надлежних фактора, прави одељак за констатовање идентичности криваца по његовом систему. Као што то већ обично у почетку сваке новине бива, овај одељак, као и сама наука Бертилонова, били су предмет многих напада све до већ поменутог конгреса криминалиста у Риму (год. 1885). Тек кад је овај конгрес једногласно усвојио систем о коме је реч и изјавио жељу: да га што пре види остварена у свима државама, престали су и поменути напади, а на науку Бертилонову обраћена је нарочита пажња. Већ у год. 1887, једним циркуларом министарства унутрашњих дела, систем Бертилонов установљен је у свима департиманима а данас нема готово ни једног, које већег затвора у Француској, при коме се не врши мерење криваца.

После Француске, прва је била Белгија, која је приступила увођењу Бертилонажа, а за тим су то учиниле и оне земље: Сједињене Америчке Државе, Швајцерска, већина република Јужне Америке, Тунис, Енглеска (и у Индији), Румунија, Русија, а од пре неколико година и Немачка, Италија и Аустро-Угарска.

Са каквом се и коликом озбиљношћу приступало земљиште за увођење система Бертилоновог у Швајцарску и Белгију, као и колика му се важност придавала, најбоље се може видети из ниже изложених говора првих криминалиста поменутих земаља.

Тако D-r Quillome, Швајцерац и секретар интернационалног удружења за поправку осуђеника, пред једним скупом полицијских и судских чиновника у Берну, казао је ово:

— Утврђено је, да злочинци по занимању, избегавају земљу, у којој се идентификација доказује помоћу антропометрије. Чим је у Француској уведен систем Бертилонов, опазила се права емиграција рецедивиста (кривци у повратку), који се упутише на Белгију. Предвиђајући то, Белгија је следовала примеру Француске. И Швајцарска неће остати назад; и она на себе узима један део интернационалних обавеза, усвајајући систем Бертилонов.

— Ово, што је пре свега најважније, то је, да се добију антропометриски описи скитница, јер они најчешће предазе из кантона у кантон и мењају, при том, своја имена. Из ове класе регрутују се нарочито злочинци из навике, и с тога је преко потребно, моћи увек утврдити њихову идентичност. Успеси ће бити неизмерни. Средства, која се данас употребљују за доказивање идентичности, изгубиће одмах са увођењем Бертилонажа. Неће се дешавати, као што је до сада бивало, да казнена администрација допушта, на чак и изазива шпијунажу међу притвореницима или чуварима, да би се уверила о идентичности појединих злочинаца.

— ***Право је најзад, да међународно удружење злочинаца, буде савладано интернационим мерењем.*** У мери, у којој се буде примила теорија са антропометриским системом, увећаваће се и ауторитет власти, пошто ће оне бити у стању, да опште узајамно. Може бити да само у правцу, кад овде (у антропометриском систему) *гледамо ширу интернационалног образовања једног дела јавне сигурности.* Шта више, мени не изгледа немогуће образовање једног интернационалног антропометриског биро-а, сличног интернационалним бирома, којих већ имамо известан број. Швајцарска, која је у свакоме погледу интернационална земља, не треба ни у овом погледу да изостане. — — —

— — —

Не мање је важан говор чувеног Белгијанца M. Ed. de Rykère, који је публикован у судском брисеолском листу од 1887 год., и који у наводу гласи:

— Интерес саке цивилизоване земље захтева, да она у што краћем року оствари интернационалну и потпуно савршену методу антропометриског описивања и мерења.

— Неизмерна корист система Бертилоновог, не може ни у будуће бити оспорена. Периода покушаја и пробања прошла је; резултати добивени у Француској пресудни су; успех је потпун и непоречан. Сви људи од напретка и предузимљивости аплодирале увођењу система Бертилоновог у нашу земљу.

— Не заборавимо, при том, да он (систем Бертилонов) има много шири предмет но што је просто констатовање идентичности одраслих индивидуа, одговара за модерно друштво много стварнијим потребама и много разноврсним службама.

— Било да је реч о давању билета идентичности становницима једног предела, или војницима, или путницима, који оду у најудаљеније крајеве; било да је реч о попуњавању њесених аката, који служе за доказ о грађанском стању, или о обележавању различитих личних знакова у документима, пословицама, уговорима и т. д. где личност треба да буде потпуно утврђена за интерес свој, или неког другог, или, најзад, саме државе, — антропометриски опис може наћи, и треба да наће своје место у свима побројаним случајевима.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

4. Крагујевачки округ

окружно место варош Крагујевац

срезови: гружански, јасенички, крагујевачки и лепенички

I Гружански — среско место Крагујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Баранска	1	Баре
		2	Брестовац
		3	Каменица
		4	Кикојевац
		5	Кнежевац
		6	Коњуша
		7	Љуљаци
2	Борачка	1	Вачевица
		2	Борач
		3	Кусовац
		4	Радмиловић
		5	Топоница
3	Витановачка	1	Витановац са заселком Шумарице
		2	Лешево
		3	Миладинић
		4	Чукојевац
4	Витковачка	1	Витковац
		2	Милановац
		3	Петропоље
		4	Пачеюге
5	Вучковачка	1	Вучковица
		2	Љубић
		3	Суморовац
6	Годачичка	1	Бојчетина
		2	Гледић
		3	Годачица
		4	Дрлупе
		5	Равница
7	Грбичка	1	Горње Грбице
		2	Доње Грбице
		3	Кутлово
		4	Рогојевац
8	Грошничка	1	Виљушта
		2	Грошница
		3	Трешњевак
		4	Хадиње Ливаде
9	Губеревачка	1	Губеревац
		2	Закута
		3	Лесковац
		4	Пајсијевић
		5	Сибница
10	Гунцатска	1	Бум. Брдо
		2	Гунцати
		3	Жуње
		4	Претоке
11	Дивостинска	1	Дивостин
		2	Драча
		3	Поскурице
		4	Прекопача
		5	Трмчиште
		6	Шљивовац
12	Књиљска	1	Брњица
		2	Драгушица
		3	Књић
		4	Рашковић
13	Корањинска	1	Годочело
		2	Драгобраћа
		3	Дреновац
		4	Ердеч
		5	Ђури-село
		6	Корићане са заселком Пирево
		7	Мале Пчелице
		8	Станови
14	Опланићска	1	Гривац
		2	Дубрава
		3	Забојница
		4	Опланићи
15	Рамаћска	1	Вел. Шеь
		2	Добрача
		3	Мала Врбица
		4	Рамаћа
		5	Угљаревац
16	Честинска	1	Балосава
		2	Врбета
		3	Грабовац
		4	Липница
		5	Честин са заселком Каменица

II Јасенички — среско место Аранђеловац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Аранђеловачка	1	Варош Аранђеловац
2	Бањска	1	Бања
		2	Брезовац
		3	Липовац
3	Белосавачка	1	Белосавце са заселком Зеленац
		2	Загорица
		3	Маскар
		4	Рајковац
4	Блазнавска	1	Блазнава
		2	Маслошево
		3	Пласковац
5	Божурачка	1	Божурња
		2	Винча
6	Влакчинска	1	Влакча
		2	Овсиште
	Врбичка	1	Буковик
		2	Врбица са заселцима: Балабанац, Камењар и Мисача
8	Јеловичка	1	Вукосављи
		2	Гараши
		3	Јеловик
9	Орашачка	1	Копљари
		2	Орашац
10	Стојничка	1	Марковац са заселцима: Белеовац и Црквине
		2	Стојник са заселцима: Кошарје и Мецинац
11	Стрварска	1	Котража са заселком Колетина
		2	Љубичевац
		3	Стрварје
12	Тополска	1	Вар. Топола са заселком Крешевац
		2	Топола
13	Шаторачка	1	Горња Шаторња
		2	Г. Трешњевица
		3	Доња Шаторња
		4	Д. Трешњевица

III Крагујевачки — ср. место Крагујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Баточинска	1	Варош Баточина
		2	Горња Баточина
2	Ботуњска	1	Ботуње
		2	Д. Комарице
		3	Корман
		4	Прњавор
3	Брзанска	1	Брзан
4	Десимировачка	1	Десимировац
		2	Опорница са заселком Мајинић
		3	Церовац
5	Жировничка	1	Жаровница
		2	Никшић
6	Кијевска	1	Добровођица
		2	Кијево
		3	Стрижило
7	Лужничка	1	Лужнице
		2	Пајазитово са заселцима: Мали Шеь и Мирашић
		1	Букуровац
		2	Гор. Комарице

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		3	Лабучје
		4	Мршињи
		5	Мечковац
8	Мечковачка	6	Теверич
		1	Војиновац
		2	Милатовац са заселком Осоје
		3	Н. Милановац
9	Ресничка	4	Ресник
		1	Бањковац
		2	Белошевац
		3	Доња Сабанта
10	Трмбашка	4	Трмбас
		1	Јовановац
		2	Петровац
11	Цветојевачка	3	Цветојевац
12	Чумићска	1	Светлић
		2	Чумић

IV Лепеничка — среско место Рача

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бадњевац
1	Бадњевачка	2	Градац
		1	Баре
		2	Г. Јарушица
		3	Губеревац
2	Губеревачка	4	Д. Јарушица
		1	Горовић
3	Жабарска	2	Жабаре
4	Гунковачка	1	Гунковац
		1	Клока
5	Клокачка	2	Сепци са заселком Петровац
		1	В. Крчмаре
6	Крчмарска	2	М. Крчмаре
7	Лаповска	1	Лапово
		1	Вучић
		2	Д. Рача
		3	Мирашевац
		4	Поповић са заселком Мањуша
8	Мирашевачка		
		1	Варош. Наталинца
9	Наталиначка	2	Шуме са заселком Павловац
		1	Вошњане
		2	Вишевац
		3	Варошица Рача са заселком Адровац
10	Рачанска		
		1	Лукање
11	Сарановачка	2	Сарановo
		1	Сипић
12	Сипањска	2	Црви Као
13	Тршавска	1	Тршава

НА ШИНАМА

од **Жоржа де Лиса**

Још не беше нишчезао траг од ноћурица, који је Рош мало час добио од Гизеле, кад се очи његове заустависте на стасу њеногa мужа, који у тај мах уђе у собу. Врзмо, уплашеним погледом загледа се Рош у лице свог превареног пријатеља Хектора Морлена, старајући се да му из очију прочита мисли.

Морлен се, пак, намести како му беше понајгодније, у наслоњачу, испружи и примакнув ђоново својих ципела ка мању, у коме је ватра весело пуцкарала, да би на тај начин могао бар колико огрејати своје озебле ноге, а са очигледним интересовањем беше се задубио у посматрање паре, која се дизаше од његове обуће. Затим се подиже с наслоњаче, тегљећи се полако и трљајући руке, као да би хтео дати израза задовољству своме са пријатне топлоте, која му загревађаше тело.

Рош дахну слободније.

— Хектор није ништа приметио, — рече у себи. Не, он без сумње није ништа видео. Да бих у то могао поверовати, довољно је било погледати га како се сав предао пријатној топлоти ватре, наваливши се лењо назад и подбочивши се чупавим рукама о своја снажна бедра.

Рошу и нехотице дође у главу мисао да сравни своју ситну фигуру са телом од самих мускула тога рибокосог дива. Резултат сравњења испао је, без сумње, на штету Рошову, но његова амбиција бе успокојена убеђењем у своју елегантност и финоћу, а финоћа ће без сумње претегнути на његову (Рошову) страну. Та за Бога и Гизела га је претпостављала своме мужу. Рош де Сталис оставио је Париз услед свог сувише лакомисленог живота, који му је потконао здравље и имање. Он је по невољи морао да пошгеди и једно и друго и да се привремено настани на свом имању. Ту је живео већ неколико месеци. Једини сусед био му је пријатељ из детињства и младости, Хектор Морлен, кога је само љубав са своме домаћинству задржала у селу. Морлен је био женџи. Са искреном радошћу стављао је сав свој дом на расположење своме поново нађеном школском другу, који му се при свем том тако срамно одужио на гостопримству. Али, за Бога, Гизела је била једина женска у околини, која је одговарала његовом укусу, — узрок, који, како изгледа, довољно оправдава човека и умирује његову савест.

Рош се спремаше да иде. Хектор се подиже за њим и приметн:

— Данас је дивно вече. Ја ћу да се прошетам с тобом и попушићу једну лулу дувана успут.

— Ах како си ти невољно човек, — шалећи се напуђи усне Гизела; ти ме остављаш саму, — рече пружајући свом супругу чело да пољуби.

Морлен се опрезно дотаче чела жениног.

Пријатељи се кретоше на пут. Високо над њима, у тамном ноћном плаветнилу, сијало је небо, пачичкано безбројним, као алмаз треперећим звездама; сиромашна земља јасно одвајаше под њиховим ногама. Одевен у капут, којом постављен, испод чије подигнуте јаке провирваше лула, ћутећи корачаше Хектор крупним одмереним корацима, приморавајући тиме и свога сапутника Роша, да убрза кораке да не би изостао.

Рош није смео да замоли свога сапутника да иде лакше, а такође не умеде да нађе речи да прекине досадно ћутање. И ако је био уверен, да Хектор ни најмање не подозрева, шта је био обузет неком неразумљивом сумњом, неким правноверним страхом, који га је приморавао да као хипнотисан, корача поред тога човека, поред тога превареног пријатеља — у мрачну нему ноћ. У даљини се пружаше голо, равно поље, са једва приметним нагибом; једнолику равнину његову где-где нарушаваше само по неко усамљено дрво, које штрчаше к небу, и чије се голе гране грчевито, као од бола, стезаху, како изгледа, као страшне песнице неког костура. Као платно пружена железничка пруга пресецаше поље; а металне шине губиште се у даљини, и на њиховој светлој површини огледају се звезде, што на небу тако јасно сјају. По узаној ноћној пругаљици ишаху оба путника поред непокретног реда телеграфских стубова, чије се жице јасно истицаху на угасито-плавом небеском пољу. С друге стране пружаше се напуштена равница, која беше готова да заспи под снежним покровом. Далеко на хоризонту светљаше црвени пламен сигналног семафора.

Одједном се Морлен заустави; подиже руке и тешко их спусти на плећа Роша, који се заљуља и паде. Сагнувши се ка својој жртви, Морлен притиште Роша устима ка земљи, да би га спречио у могућности да вичи, он му стрпа још и мараму у уста а затим га и веза. Затим га превуче преко ограде на железничку пругу и мету му крат на шину, чија студ као оштар нож улази у тело његово. После тога преварени се муж подиже, полако навади сат, и, наспрам бледе светлости своје дуле, погледавши на исти, рече:

— Брзи воз пролази кроз 52 минута.

Обневиђењем изненадним нападом и готово гушењи се, Рош ужаснут није ни покушавао да вичи, а као да је изгубио сву одважност и енергију. Ледени додир ладне шине ипак га пробуди из његовог летаргичног заноса, но ни то му не пробуди свесање о његовоме положају. Тек изговорене речи Хекторове показаше му сав ужас његовог положаја. Страх од смрти даде му нову снагу. Енергичним покретом мишића он се одвоји од шине, и, скупивши се у клупче, скотрља са насипа. Но осветник га поново ухвати; поново га притиште уз шину и чврсто привеза за њу крајеве мараме, која је везивала уста несретникова.

— Тако ће бити сигурније, рече више као за себе.

Мрачно очајање овлада несретником. Он је пропао: нема спасења. Испод трепавица, које је он нарочито затворио, да не види дивљи поглед свог џелата, полако склизнуше сузе. Рош је плакао од немоћи, од страха пред смрћу.

Његов га непријатељ светељи се упита:

— Ти плачеш, Роше?

О, то је сведок, који се радује његовим сузама и који је задовољан својом осветом! Он је хтео да заустави сузе, да им не да да теку, но он није имао толико снаге и, капља је на капљом ипак текла ина образе. Рош се није више мрдао, убеђен у безуспешност сваког покушаја. Но једна мисао поново осветли његов ралум и још више испуни осећајима ужаса од смрти. Њега је очекивала извесна смрт без борбе, без заштите, без осете, под ужасном тежином локомотиве, која ће му раздробити главу, направивши од ње крваву блатњаву масу. Но смрт га ипак није плашила. Горе је било од смрти то очекивање, тај облик најпрофињеније осете, која га је приморавала да броји минуте, секунде, магновања ове агоније и то пред очима противника, пред очима оног другог, јачег, који је се свето за се. Умрети, ах, да, умрети али сад одмах! Зашто не долази воз и што га не избавља из ужасног стања. Још педесет и два минута! Њему је изгледало, као да је пролежао већ читав сат на шинама.

— Још четрдесет минута, Роше!

Рош је застењао. Сиви терет му притискивање груди. Он није хтео више да мисли и да изнурава себе мишљењу о својој немоћности, но дух се није покоравао убуђењем телу, проклано је кроз његово очајање и, непрестано доносио пред његове очи ужасну слику разрезане лобање.

Али још и други, физички бол завлада њиме. Хладноћа од смрзнуте земље пролази му у тело и дошли га у стање укочених. Крв, која му је мало час шуштала у ушима и ударала у слепе очи, одједном појури к срцу и испори му кућање. Суве, које су му покривале образе, кидање му кожу; очи притиснуте капцима као да су иглама боле. Одједном изненадна радост обујми несретника. Његово ухо притиснуто уза земљу познаде удаљен звук, који је све јачи и јачи бивао, и који је лично на равномерне кораке. То је стражар који обилази свој део пруге! Он је спасен. Кораци су се приближавали. Рош умало није добио несвест опијен радошћу. Он више није страдао, он се готово смејао своме страху, о, та он је знао да још неће умрети. Све ближе и ближе чули су се кораци, они су биди тако близу, да их је и Морлен морао разговетно чути. А! Осета му се као да се измакла из шака, а чим се ослободи, Рош ће му већ умети да плати за то. Његово је срце поново почело снажно да купа од мржње и радости. Кораци се заустависе, за тим се чуше поново. Рошу се учини, као да их он сада не чује тако јасно. Но он се још непрестано надао. Он покуша да зове у помоћ, но глас му се изгуби под марамом, којом су му уста била запушена. Бат корака постајао је све слабији и слабији. Заједно с њиме ишчеле и нада. Он учини последњи очајнички покушај да се подигне, но узалуд.

— Роше, још четврт сата!

Он сав уздрхта од јароети. Но и провала, у којој се он тако изненада стропоштао са висине своје наде, била је сувише дубока. Тада се у њему појави друго злобно осећање, нова мржња, да мржња према Гизели тој ништавној дутки, тој, која је била узрок заиске у коју је он тако глупо запао. Изгубити живот због жене, његов живот, живот Роша де Сталиса, и због какве жене? Најобичније Буржаошкиње, коју он чак ни љубио није. Не, то је немогуће, то би било готово безумље. О тај жалостан створ! Како би је он радо видео сад овде, поред себе на шинама, како стење од страха пред смрћу. И бити принуђен да мисли о томе, да ће после његове смрти тај муж, његов џелат, може бити, опростити својој жени, у место да је подвргне такој истој казни, да ће она у сваком случају остати жива. О, кад бих могао живети, само над бих могао живети.

— Роше, још 10 минута!

И тај човек чиј је глас звонио као посмртно звоно, био је његов пријатељ, пружао му је руку, лагао га само ради тога, да би сигурније могао да изврши свој издајнички план. Рош је дошао у бесилно са мишљу о револверу, који је без користи осећао у своме џепу. Како је он био слеп и поверљив, те је допустио Морлену да му тако лако подвали. А Морлен, како је он опет био вешт и лукав! та зар у његовим жилама не тече крв те се толико времена чинио равнодушан, место да је онога момента јурнуо на престушницу заклетве и изазвао на двобој њега, Роша? А, двобој међу њима двојицом! У њему тек он не би ваљда промашио! Он је видео себе на месту двобоја, како напада на противника, како га пробија куршумом. Пена му удари на уста... Бесниле немоћи само му је увећавало муке. Желео је да што скорије наступи смрт избавитељка. Затвори очи и чекаше.

Топао дах додирну се његовог лица. Хектор уверен у потпуну немоћ своје жртве, саже се к њему и одвеза крајеве мараме од шине.

— Спасавај се, Роше! само је још три минута остало; спасавај се брже! рече Хектор гласно.

Негде далеко, врло далеко чуло се сада тихо, потмуло хујање, непријатна таласаља разносила су се по шинама. Тај с почетка слаби топот, који је лично на зујање усамљене пчеле, јачао је, преобраћао се у звук какав производи цео рој пчела, напослетку достиже силу дивљег урнебеса и завиђања узбурканог мора. Затим се земљиште зањуља од потреса, који је производио воз, што се приближававо.

Свирање локомотиве непрестано је парало уши, а тамо у даљини, на крају железничке пруге светлиле су две црвене тачке. Постајале су све веће и веће претварајући се постепено у две светлеће зенице грабљивог звера. Равномерна лупа, која подсећа на ударе маља, потресаше пругу. Брзи воз бесно се приближаваше.

Грчевито обрнувши главу, Рош је посматрао ново се приближавају те, готово да га прогутају, зверске очи локомотивине. То је био његов свршетак. Но он је целим својим узбуђеним бићем протестовао против такога свршетка. О, макар још читав час страха од смрти, само не смрт. Страдати, мучити се, али само живети!

Ништа, ништа није задржавало звера, који је бесно к њему јурио. Његови вратни мишићи већ су се грчили од осећања растргнућа. Он је хтео да окрене главу, да бар не види тај ужас, но напивене крвљу, испупчене очи крвождене машине омањиле су га и као магнет привлачиху га к себи. Кроз мараму се зачу ужасан звук, загушено урлање, ни као осмех, ни као уздах, већ дивљи, безумни...

Воз му је већ над главом...

Блиставући челик точкова усијавао је шине; као златне суне испадао је запаљен угљен испод чудовишта; још један обрт точкова и све му је крај...

Рошу се учинило, као да је локомотива склизнула на својим точковима баш до његовог лица, али се није мрдала даље — тако је дугачак изгледао тај последњи секунд.

Кроз хуку воза који је пројурио до ушију машинисте и ложача допре јаук од кога им крв у жилама застаде. У исто време они су видели пре нејасне магловите прилике на крај пута; затим је све ишчезло за њима у мраку.

Морлен је дрешио Роша, кога је у последњем моменту, када је већ воз требао да пређе из сакалења, а може бити и из пређњене осете свињо би са шина. Чим се несретник

осетио слободан, он паже бежати, ухвативши се обема рукама за врат и испуштавајући мрачну тиху ноћ безумном дреком:

— Јао моја глава, где је моја глава! **П. М. Р.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (90)

Извади мараму да отре крв, која је као танак млаз текла преко десне слепоочнице; завесио, арио једва што је здерало кожу на лубањи. Дуња спусти револвер и гледаше Свидригајлова не са страхом, него некако у чудноватој недоумици. Она као да већ и сама не схваћа, шта је то учинила, и шта се то догађа.

— Па, шта, промашено је! Пуцајте још, да чекам, тихо проговори Свидригајлов, још једнако се осмејкујући, али некако мрко. Е ћу стићи да вас ухватим пре него што зашнете!

Дуњечка уздрхта, брзо зашне орон и опет подигне револвер.

— Оставите ме! Не дирајте ме! рече она очајно. — Кунем се, опет ћу да пуцам... Убићу... вас...

— Е, па... на три корака не може бити а да не убијете. Ну, а не убијете ли... тада...

Очи му севнуше, и он коракну још двапут.

Дуњечка испали, али, револвер отказа.

— Није добро удесили. Ништа! Имате још каписла тамо. Поправите, ја ћу причекати.

Био је стао на два корака испред ње, чека и посматра је с дивљом одлучношћу, страсно запаленим, тешким погледом. Дуња схвати, да ће он пре умрети него је пустити. „И... и већ, разуме се, убиће га сад, на два корака!...“

На једном она баци револвер.

— Бацила! задивљено проговори Свидригајлов, и дубоко одахну.

Нешто намах као да му дакну са срца, и, можда не само тек терет смртна страха; а једва и да га је осећао у том тренутку. То беше избављење од другог осећања, жалоснијег и суморног осећања, које ни сам не би могао у свој снази одредити.

Прије Дуња да је лагано обухвати руком око паса. Она се није бранила, него трепереће сва као лист, гледаше га молећиво. Он као хтеде нешто да каже, али само му се усне мицаху, изговорити није могао.

— Пусти ме! рече Дуња молећи.

Свидригајлов се стресе; ово ти већ не беше изговорено онако, као малопре.

— Дакле не волиш ме? тихо запита.

Дуња махну главом одричући.

— И... не можеш?... Никад? прошапће он с очајањем.

— Никад! прошапће Дуња.

Прође тренутак ужасне, мукле борбе у души Свидригајловљевој. Гледаше је неописаним погледом. Намах уклони руку, отвори се, брзо се одмаче до прозора и стане ту.

Прође још тренутак.

— Ево кључа! [Навуче га из левога џепа и спусти на сто иза себе, не гледајући Дуњу и не окрећући се њој]. — Узмите; идите што пре!

Он једнако гледаше кроз прозор.

Дуња прије столу да узме кључ.

— Брже! брже! понављаше Свидригајлов, а још се не мичe и не окреће.

Али у томе „брже“ очевидно звучи нека страшна стрчница. Дуња разумеде, узме кључ, похита вратима, брзо их отвори и излети из собе. За тренутак, као без памети не знајући за се, одлете напоље и пожури правцем —ну мосту.

Свидригајлов постоји још два, три минута крај прозора; напослетку лагано се окрене, обзире се наоколо и тихо прође руком преко чела. Необичан осмех разли му лице, жалостован, тужан, невесео, слаб осмех, осмех очајања. Крв, која се већ засушивала, упраља му длан; затим окваси мараму и опере слепоочницу. Револвер, како га је Дуња бацила и он одлетео вратима, намах му паде у очи. Подигне га и разгледа. Мали, џепни револвер, од три метка, старога кова. Остала су још два набоја и једна капсла. Једанпут се могло још пуцати. Он се промисли, метне револвер у џеп, узме капу, и изађе.

VI.

Целе те вечери до десет часова проведе по пивницама и кућама, прелазећи из једног у други. Њаје се негде и Каља, која опет певаше другу лакејску песму о томе, како је неки „јунаков и тиран“.

„Кату стао љубити.“

Свидригајлов чашћаше пићем и Каљу и перглаша, и певаче, и послугу, и двојицу некаких писарчића. С тим писарчићима се некако здружи нарочито стога, што су обојица имали нос крив: један је имао нос крив надесно, а други налево. То је Свидригајлова зачудило. Они га одвукоше, напослетку, у некакву башту за увеселавање, где је он платио за њих и за уласак. У тој башти беше једна танушка, трогодишња јела и три жбуниба. Осим тога, подигнута је и нека „чекоиица“, у самој ствари крчма, али се ту могло добити и чаја, а поврх свега било је ту и неколико зелених столића и столица. Хор рђавих певача и непакаи пијан Немац из Минхена, као пајац, с црвеним носом, али због нечега необично сетан, увеселаваху публику. Писарчићи се посваде с неким другим писарчићима, и запођеше и битку. Свидригајлов буде изабран за судију. Судио им већ четврт часа, али они су тако викали, да не беше ни мало могућности бар штогод разабрати. Од свега беше највероватније то, да један од њих беше нешто украо и већ успео био да још то украдено и прода неком Јеврејину који се ту намерио, али продавац, није хтео с друговаша да дели. Напоследку, да је продати предмет била кашичица за чај, својина „чекоиице.“ У „чекоиици“ је наћоше, и ствар узе размере већих незгода. Свидригајлов плати за напитчину, устане и оде из баште. Беше око десет часова. Он за све то време није попио ни капи вина, и тек само је затражио чаја у „чекоиици,“ па и то тек реда ради. Међутим вече беше загушљиво и мрачно. Око десет часова са свих страна натрпиште страшни облаци; удари грои и кипа лину као из кабла. Вода падаше не у капљама, него је пибала на земљу у читавим млазевима. Муње севаху сваки час, и могло се бројати до пет за време сваког светлаца. Сав мокар до коже дође Свидригајлов кући, затвори се, отвори свој бирд, извади све своје новце и поцепа две-три хартије. Затим, пошто спусти новце у џеп, хтеде променити одело, али погледавши на прозор и осслушавши олују и кишу, махне руком, узме капу, на изађе, а стан и не затвори. Оде право Сонји. Она беше код куће.

Била је сама, поред ње четири мала детета Капернаумовљева. Давала им чаја. Кутећи и пошгено дочека Свидригајлова, с чуђењем посматрајући му покисело одело, али не рече ни речи. А деца одмах побегоше у неописану страху.

Свидригајлов седне за сто, а Сонју замоли да седне поред њега. Она се плашљиво спреми да слуша.

— Ја ћу, Сонја Семјоновна, можда отпутовати у Америку, рече Свидригајлов, — и пошто се ја и ви, вероватно, видимо сад последњи пут, то сам дошао да учиним неке распоређе. Дакле, ви сте видели данас ону даму? Ја знам, да вам је она говорила, не треба понављати (Сонја учини као покрет и поцрвене). Тај свет има известан склад. Што се тиче наших сестрица и брата, они су доиста збринути, и повађ, који је за њих одређен, дао сам на свако од њих на признавицу, само треба, у поуздане руке. Усталом, те признанице ви ћете узети, тако, за сваки случај. Ево, узмите! Е, сад је то свршено. Ево три хартије са пет постотака, свега на три хиљаде. То ви узмите себи, лично за себе, и нека то тако међу нама и остане, да нико не зна, ма шта ви чули. Требаће вам то, Сонја Семјоновна, јер живети тако као што се до сад живело, рђаво је, а сад ниште немате за то никакве ни невоље.

— Ви сте ме тако обдарили, учинисте ми добро, и овим сиротама, и покојници, ужурба Сонја, — да ако сам до сада мало захвалила, то... не примите...

— Е, доста, доста.

— И за те новце, Аркадије Ивановићу, ја сам вама врло захвална, али пак сад ми нису тако потребни. Ја ћу себе сама увек хранити, не сматрајте то за незахвалност; над сте ви такав добротвор, то ови новци...

— Вама, вама, Сонја Семјоновна, и молим вас без много разговора, јер немам разговора. А вама ће пристати. Родион Романовић има два пута: или зрно у чело, или у Владимирку. (Сонја га необично погледа и удрхта). Будите спокојни, ја све знам, баш од њега самог, нити ја говорим у ветар; неће ни-

коме казати. Ви сте га онда добро учили, да он сам собом оде и да каже. То ће му бити много и много боље. Ну, кад Владимирка дође на ред, — он ће тамо, а ви зар за њим? Је ли тако? Је ли тако? Е, ако је пак тако, онда значи да ви вам и новци затребати. Што их дајем вама, то ја свеједно, као да их њему дајем. Ја њега ће затребати, разумете ли? Оним тога, ви сте, ено, обећали и Амалији Ивановној дуг да платите, та чуо сам ја. Зашто ви, Софија Семјоновна, све тако непромишљено узимате на се таке уговоре и обавезе? Та Катарина Ивановна је остала дужна тој Немици, ниште ви, па би могли на њу с прекорењем да погледате, па да је видите. На свету се тако не може поживети. Еле, ако вас кадгод ко упита, — е, сутра, прекосутра, — за мене или односно мене (а вас ће баш и питати), то не помињите ништа о том, да сам сад нама додавио, нити показујте новац, нипошто, и не причајте да сам их ја дао, никоме. А сад до виђења. [Он устане са столице]. Мој поздрав Родіону Романовићу. Него, збиља: чувајте тај новац бар за неко време код господина Разумихина. Ви познајете господина Разумихина. Извесно га знате. То је онај мали. Па одиселте новац њему, сутра или... нађ буде време томе. А дотле га сакрите и склоните подаље.

И Соња скочи са столице и ућуткано га гледаше. Врло је желела нешто да каже, нешто да упита, али у први мах није смела, нити је још знала како да почне.

— А како ћете... а како ћете ви то сад по онакој киши?

— Е, спремам се у Америку, а да се бојим каше, хе-хе! Због ом, голубе, Софија Семјоновна! Да живите, много да живите, ви ћете другом затребати. Збиља... кажите господину Разумихину, да сакрично поздрав њему. Баш тако му испоручите: Аркадије, рецте, Ивановић Свидригајлов поздравља вас. Али невољно да учините.

Изађе, остави Соњу задивљену, ућуткану и у неком нејасном и мучном сумњичењу.

(Настаиће се).

ЗАХВАЛНОСТ*)

Краљевска Хрватско-Славонско-Далматинска земаљска влада, званичним путем, преко наше владе, изјавила је своју захвалност Управнику Београда г. Божи Маршићанину: за предусретљивост, указивану у ваше прилика од стране краљевско српских власти, у погледу јавне безбедности, а специјално за брзи поступак краљевско српских органа за јавну безбедност, приликом лишења и експродиције убице Раје Марића.

ТРАЖИ СЕ

Бранко Стојановић, ученик брадарска, који је био у радњи Петра Здравковића, нестао је 20 овог месеца у 9 сати пре подне. Он је родом из Београда. Њему је 13 година, омален, црномањаст. Био је одевен у капут и панталоне сиве боје. Управа града Београда актом Бр. 8222 расписује тражење за проналазак овог Бранка и ако се пронађе да се њој упути.

Радомир син **Милосава Миљићевића** из Гостивиште и **Михајло** син **Љубисава Панића,** из Биоске, треба да ступе 13 априла ове године у стални кадар. Први је отишао од куће пре годину дана, а други пре дванаест година. Начелство округа ужичког актом Бр. 3465 моли све полицијске власти да именоване потраже и упуте их њему. Радомиру је 22 године, средњег раста, смеђе косе, зелених очију и малих бркова Михајлов је опис непознат. По занимању је момак пекарски. УБр. 8467.

ПОТЕРА

Ђорђе Миладиновић, типограф извршио је крађу сата г-ђи Зелени Цветковић из Београда па побегао, Управа града Београда актом Бр. 8238 расписује тражење и ако се пронађе да се Управи спроведе. Њему је 19 година, средњег стаса, смеђе косе, плавих очију и малих бркова. Родом је из Прокупља.

Крста Вељковић, бивши порезник у Врању, потребан је мешовитој комисији због учињених злоупотреба у званичној дужности. Њему је око 50 година, омаленог стаса, сувоњав, зелених очију, проседе ретке косе, обријан и кратких бркова. Моле се све полицијске власти да именованог потраже и нађена спроведу мешовитој комисији у Врању с позивом на Бр. 47 УБр. 8224.

Непознати лопови украли су ноћу између 8 и 9 овог месеца Милану Љубисављевићу тежаку из Бегаљице шест брава свиња и то: два матора по годину дана, беле длаке, један нераст, а други женско; — а друга четири такође матора по годину дана, црне длаке, три женска, и један нераст. Начелник среза гročанског актом Бр. 1690 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведе. УБр. 8044.

Иванка жена **Петра Станковића,** из Ступчевића, у срезу ариљском, напустила је своја мужа и отишла невано где. Начелство округа ужичког актом Бр. 3265 моли све полицијске власти да Иванку потраже и нађену њему спроведу. Иванки је 20—22 године, црномањаста, дугих образа, очију плавих. УБр. 8016.

Милош М. Ђукановић, бивши благајник „Савеза Стрељачких друштава" за време свога службовања проневерио је 2897-18 динара друштвеног новца, па побегао. Управа града Београда расписује тражење за његов проналазак и у случају да се пронађе, треба га Управи спровести на бр. 8116; — њему је 25 до 26 година, средњег стаса, уопште плав, обичних бркова и сувоњав. На трбуху има белегу од револверског метка.

Милић Стефановић, скитница родом из Краљева осуђен је пресудом општинског суда на десет дана затвора. На како је био болестан, то је отишао у окружну болницу на лечење, одакле се по оздрављењу није више вратио. Начелник среза жичког актом Бр. 3190 моли све полицијске власти, да именованог потраже и нађена њему спроведу. УБр. 8171.

Непознати лопови, ноћу између 12 и 13. ов. м. украли су Кости Миленковићу тежаку из Вирина окр. моравског две краве. Једна је крава шарена буласта, три године матора, без рогова. Друга је сива без рогова, матора три године. Начелство окр. моравског актом од 24 ов. м. Бр. 3469, моли све полицијске власти да на покрађу обрате пажњу, па пронађеног лопова њему стражарно спроведу.

Иван Зарић, бив. радник електричне фабрике за дело опасне крађе Војиславу Симићу из Београда, има да се стави под кривичну истрагу и у притвор. На како му се не зна место становања, то Управа града Београда актом Бр. 9907 расписује тражење за његов проналазак и ако се пронађе да се њој спроведе. Њему је 22 године. Родом је из Лознице.

Непознати лопови, ноћу између 20 и 21 ов. мес. украли су Лазару Владисављевићу из Зупа, две побилце, и то, једну матору од осам година, вране длаке, а друга матора четири године дорастаста, а рела и грине вране; на предњим ногама има белегу од ужета. Начелство округа београдског актом Бр. 1929 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу УБр. 8620.

*) Мило нам је што можемо нашим читаоцима да саопштимо ово похвално мишљење краље суседне нам Земље о нашем пријатељу и сарадинку г. Маршићанину. Али нас у исто време испуњује нагла, да нам је ово мишљење познато, јер је то, каљда, једногласни начин.

До сада је важило правило, да стране државе, па други, видљиви начин, манифестују своју захвалност према чиновнику друге државе, ако овај то заслужује, нарочито још, ако је тај чиновник на тако високоме месту, као што је Управник престонице. Писмене захвалности једне краље, дакле су и дају се само сопственим органима и то нашим, а никако странем и нашим.

Ми незнамо како би се могло објаснити овако поступање Краљевске Хрватско-Славонско-Далматинске земаљске краље, ако не политичким приликама које данас владају између ње и наше Државе. Међутим, то приликe нису сваке утицаја на дела неполитичке природе, нарочито над треба посведочити признања и захвалност једнове радњи, на његовоме труду за ревносну заштиту јавне сигурности и ван граница његовога дужносног круга.

То је наше дубоко уверење, са којим, надамо се, мора бити сагласан сваки умећаван човек.

Непознати лопови ноћи између 20 и 21 овог месеца покрали су Милану Војновићу из Шепшина осам комада свиња. Све су црне боје, три су крмаче, једна је матора 5 година рошавшена у десно уво, две су матореје по годину дана. Остало су нерасти, један матор годину и по дана, два од године — рошавшени, а три су матора по шест месеци. Начелник среза грочанског актом Бр. 1984 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведе. УБр. 8269.

Антон Тајтек Фајтек, бив. часовничар, родом из Јаромира у Чешкој, стављен је под суд и у притвор због више казнимих дела, решењем цар. и крал. окружног суда у Олмуцу (Чешка) од 3 марта тек. год. (по новом) Бр. 828. Он има 28 год., средњег је стаса, слабуњав, има црну косу и браду, која је шпицаста, очију мрких. Одмах по извршеним кривицама, а то је било још августа месеца пр. год. Антон је побегао из места рођења и после дужег лутања по Аустро-Угарској, дошао у Београд. То је било новембра мес. пр. год. у Београду је остао пуна два месеца јер се није знало за његову кривицу у Олмуцу, па је, почетком јануара тек. год. побегао, покрао разне ствари лицу, код кога је у стану био. Како је, доста вероватно, да је Антон негде у унутрашњости Србије, то му износимо слику и молимо све полиц. власти да на њега обрате живу пажњу, па у случају проналаска, да га спроведу управи гр. Београда с позивом на Вр. 8074.

ОКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Божа Предин, слуга из села Пачира у Аустро-Угарској, скитница, пресудом начелства округа подринског од 17 овог месеца Бр. 3511 осуђен је био поред затвора и на свагдашње прогонство у Аустро-Угарску, што је и извршено. Па како је он у опште сумњив и проблематична личност, није искључена могућност, да ће покушати и поново се пратити у Србији, то начелство сређе пажњу снима полицијским властима, да у случају проласка с њиме по закону поступе. Њему је 30 година, средњег раста и дежмекаст, у опште плав, великих — жутих бркова, брија се, плавих очију. УБр. 8043.

Адам Вагнер, крадљивац, родом из Пајчева у Аустро-Угарској, прогнат је 16 тек. мес. на свагда у Аустро-Угарску по пресуди кварта врачарског од 5 истог мес. Бр. 2803. Он има 38 год., средњег је раста, плав, дежмекаст, по занимању је и алас и тестераш, али само провизорно. Главно и право занимање Адамово јесте шверц и крађа. Ово га је и довело, пре три године из Пајчева у Београд, из кога је до сада неколико пута прогањан у суседну државу. Више је но извесно, да ће Адам и овога пута покушати, да се поново врати у Србију, па с тога му, ми, по тражењу управе града Београда, износимо сву зотографију и позивамо све полицијске и у опште пограничне власти, да на Адама обрате најстрожу пажњу т. ј. да му ни под којим условима не допуштају пократак у Србију. У случају пак, да се Адам већ буде вратио, треба га казнити за повраћај на прогонства и поново прогнати. Акт Упр. гр. Београда Бр. 2803.

Фрања Класић, родом из Загреба, који се издаје за техничара, а који је у току последње три године пропутовао цео исток са пасошем црногорских власти, и ако је подланик Аустро-Угарски, решењем управе града Београда од 21 тек. мес. прогнат је на свагда у Аустро-Угарску као по све сумњива и проблематична личност, а уз то још и без стална занимања. Он има 27 год., средњег је стаса, дугуљаста лица, очију косе браде и бркова плавих; на десној страни главе, нешто мало изнад уха има белегу од посекотине; говори: српски, немачки и руски, а разуме, и то доста добро, грчки и талијански. Управа града Београда позива све полицијске, а нарочито пограничне власти, да на овог пробисвета обрате нарочиту пажњу, и да му, ни под којим условима, не допуштају прелаз у Србију.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухапшено је због извесне кривице пре неколико дана у Букурешту. На своме саслушању од тамошњих полиц. власти, изјавило је, да се зове Милан Гајић, да је родом из Ваљева, да има 26—28 год., и да је по занимању надничар. Додало је још и то: да је пре годину дана, побегао из Србије, из бојазни, да не буде окривљен због једне

краће, коју су неки његови другови извршили у једном селу, близу Београда. На молбу Букурешке полиције која сумња у истинитост ових навода (већ мисли, да је Милан из неког места у Аустро-Угарској), — моле се како власти, тако и приватне личности, које ма што о Милану буду знале, да то што пре доставе управи града Београда, с позивом на акт под Бр. 8532.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због нагомилања материјала остала је из овог броја стална рубрика „Општински Послови" : у идућем броју напамећемо, и уједно одговорићемо на разне постављена питања.

Ако не буде пречних ствари у току идуће недеље, ми ћемо због многих нарочитих дана, дати два броја уједно у другу недељу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 298.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (2)

— Исто тако може се корисно употребити антропометриски опис при уговарању о животном осигурању, при констатовању изненадне смрти, утврђењу идентичности умоболних и т. д.

— Једном речи, утврдити личност човечију; дати сваком људском бићу њавесну идентичност, трајну и непромењиву индивидуалност, која се може свагда познати и лако доказати, — то је у најширем смислу предмет ове методе. — — —

у виду прста рашире. У антропометриском опису, њено је место одмах после висине стаса, а то с тога, што је положај индивиду-е готово исти за оба мерења.

Остајући и даље леђима на зид наслоњена (као и код мерења стаса), индивиду-а се позива да рашири руке у виду крста. Мерач пак, окренут лицем градацији на зиду, придржава јој руке у поменутом положају и примећује је, да се, према потреби, помиче лево или десно све дотле, док крајња тачка средњег прста леве руке не додирне на зиду утврђени метални прут, који једновремено служи и за мерење бустула. Приликом постављања индивиду-е у овај положај, треба нарочиту пажњу обратити на то, да се она, у тежњи да додирне поменути прут, не савија — искриви у правцу на њему. Сем овога, треба пазити још и на то, да рамена буду у једнаком и хоризонталном правцу, као и да су руке непокретне, и на зид добро наслоњене. Чим су ови услови испуњени, мерач, пошто је још једном брзим погледом ока с лева на десно прегледао и уверио се да је све у реду, чита цифру градације спрошу средњег прста десне руке.

Сл. 2.

Напомене о мерењу дужине раширр. руку

Као год и код мерења стаса, тако исто потребно је и за ово мерење означити ступањ кривине леђа, ако га има, што бива истим путем као и код стаса.

Исто тако и истим начином тј. словима **пр.** означава се, ако томе има места, сумња: да кривина леђа није природна, већ да је намерно изведена.

У случају, да једна индивидуа не може да рашири руке, било са свим или у неколико; или да нема једне руке, правило је, да треба мерити оно што постоји — остаје и онако како се појављује. Разуме се већ, да у том случају треба у односној рубрици на картону означити, и тачно објаснити зашто се то тако чини? Ово објашњење потребно је уопште и за све цифре после којих долази реч грбав или слово **пр**.

Између дужине раширених руку и висине стаса постоји један уважами однос, који се састоји у томе, што је дужина руку, по правилу, најмање за 4 см. већа од висине стаса. Према овоме, кад год се последња мера показује већом од прве, бојати се, да није учињена каква грешка, приликом мерења ма које од њих, те је с тога пробитачно контролисати их — извршити још једном оба мерења. Ако се, и онога пута утврди, да су добивене мере тачне, онда се на картону, после цифре која представља дужину руку, додају слова **пм**. (скраћено од поновна мерења), која служе као објашњење изузетне дужине руку према стасу.

Ова писмена *(пм)* могу се, у истом смислу, ставити и после сваке цифре, која изгледа необична, била својом величином или умањеношћу, те да се на тај начин објасни, како нема разлога веровати у какву грешку приликом мерења или писања.

Поменимо још и то, да је дужина раширених руку једна од најважнијих мера антропометриског описа, и да је још једина, која се изражава само у сантиметрима, тј. без помоћи милиметара. Према томе, а аналого ономе што смо за стас казали, допуштено је, да грешка између два њена мерења достигне 2 см., тј. 1 изнад а 1 испод праве дужине. Разлика преко овога оквалификована је као грешка.

За мерење дужине раширених руку, поред већ поменутог прута, који је у вертикалном правцу за зид утврђен, употребљује се још и једна табла — плоча подељена вертикално на см., спрошу којих долази средњи прст десне руке. Ова табла ставља се паралелно према металном пруту, а у растојању од 131 см. Од овог броја продужује се доле градација на самој табли и то до 200 см., колика је највећа дужина раширених руку.

3. Мерења бустула (сл. 3).

Мерења бустула врши се одмах после мерења душине руку помоћу инструмената сличних онима, који се за стас употребљују.

Пошто дотична индивидуа са горњег дела тела поскида све одело сем кошуље, нареди јој се да седне на једну, за ово мерење нарочито удешену столицу, која је за 0·40 см. у висини од пода, и то тако, да су леђа уза зид прилубљена. О овоме се треба нарочито уверити навлачењем руке између леђа и зида. Као год и у претходна два мерења, тако је исто и овде потребно, да рамена буду у једној висини а поглед да је прав. Сем онога потребно је још и то, да су колеиице троугласто савијене према бутинама.

Сл. 3.

Кад је индивидуа заузела описан положај, онда се даље ради као и приликом мерења стаса, т. ј. десном руком притискује се онлаи трбух индивидуе, а левом се ставља троугао уз градуисан метар и спуштао док не додирне врх главе.

Оне исте напомене, које важе за мерење висине стаса, важе и за мерење бустула, а што се тиче разлике између два његова мерења тако звапе допуштене грешке, она се може поћети до 2 см.: 1 изнад а 1 испод праве мере.

Перед већ поменутог металног прута и специјалне столичице, за мерење бустула употребљује се још и један полуметар, градуисан 0·70—120 см. и утврђен вертикално за зид а у висини 69 см. изнад столичице. Метални прут лево је од овог полуметра за 25 см. и паралелан је с њим.

4. Мерење дужине главе (сл. 4).

Мерење дужине главе, које бива одмах после мерења бустула, врши се једним нарочитим компасом, који је снабдевен градуисаним луком од 12—22 см. Приликом овог мерења, индивидуа је посађена на једну нарочиту клупицу и лицем окренута светлости — сунцу. Само пак мерење, може се, ради лакшег прегледа, поделити на ова три раздела:

Сл. 4.

а) Поставити се с десне стране на поменутој столици посађене индивиду-е и леви крак компаса метнути у надубљеност корена носа, придржавајући га левим палцем и кажипрстом, а остале прсте леве руке наслонити на суседне делове носа.

Ухватити, и то једновремено, палцем, кажипрстом и средњим прстом десне руке, други крак компаса, ставити га на супротну страну, и спуштати га по задњој површини главе све дотле, док се на градуисаном луку не покаже највећа цифра. Овом приликом не треба се само ограничи на покретање десног крака компаса по средини задње површине главе, већ га треба кретати и са стране, јер није регпеот, да најистакнутија тачка, која опредељује највећу дужину главе, буде са стране потилка.

б) Пошто је мерач оценио, на градуисаном луку, готово у пола милиметра, дужину главе, дакле компас и помоћу завртке, утврђује га за дужину коју је нашао.

Ова операција треба да се изврши брзо и без дрхтања, а то ће се постићи, ако су прсти правилно распоређени на компасу. Правилност ова састоји се у томе, што палац десне руке треба да буде преко левог прста компаса и градуисаног лука, а остали прсти, који су раширени, да дако додирују десни крак компаса испод градације. Палац и кажипрст десни покрећу завртку, која је спрошу почетне црте градације — индекса.

После свега онога, треба се још постарати, да се мера, која се показује, утврди тачно спрошу црте на градуисаном луку која јој одговара, а по том запрачити компас.

в) Вратити запрљавени компас но пона на старо место т. ј. на главу, и покретати га, као и први пут.

Овим последњим покретима мерач контролише тачност добивене мере и истражује, покрећући крак и с једне и с друге стране медијане (замишљена линија која дели човечије тело на две једнаке половине) да ли се нека мала узвишеност, која би могла са свим изменути меру, није случајно измакла из вида приликом првог мерења.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

5. Крајински округ

окружно место варош Неготин

срезови: брзопаланачки, кључки, крајински, неготински и поречки

I. Брзопаланачки — ср. место Јабуковац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Брзо-паланачка	1	Брза Паланка
		2	Купусиште
		3	Река
2	Јабуковачка	1	Јабуковац
3	Јасеничка	1	Јасеница
		2	Малајница
4	Мијаиловачка	1	Мијаиловац
		2	Мала Каменица
5	Уровичка	1	Уровица
		2	Вратна
		3	Слатина
6	Штубичка	1	Плавна
		2	Штубик

II. Кључки — среско место Кладово

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врбичка	1	Вел. Врбица
		2	Мала Врбица
		3	Ртково
2	Грабовичка	1	Грабовица
		2	Велесница
		3	Љубичевац
3	Ђердапска	1	Давидовац
		2	Кладушница
		3	Манастирица
		4	Сип
4	Кладовска	1	Кладово
		2	Костол
5	Корбовска	1	Вајуга
		2	Корбово
		3	Милутиновац
6	Подрињска	1	В. Каменица
		2	Краљевац
		3	Подрињска
		4	Речица
7	Текијска	1	Текија

III. Крајински — среско место Салаш

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врсеничка	1	Брусник
		2	Кленовац
		3	Табановац
2	Глоговичка	1	Дубочане
		2	Глоговица
3	Копривничка	1	Мала Јасикова
		2	Једашница
		3	Копривница
		4	Чокоњар
4	Дучанска	1	Лука
5	Тамничка	1	Речица
		2	Тамнич
6	Трњанска	1	Поповица
		2	Трњане
		3	Шаркамен
7	Салашка	1	Вел. Јасикова
		2	Метриш
		3	Салаш
8	Сиколска	1	Сикоље

IV. Неготински — среско место Неготин

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Буковчанска	1	Буковче
		2	Србово
2	Видровачка	1	Видровац
		2	Дупљане
		3	Милошево
3	Душановачка	1	Душановац
4	Кобишничка	1	Кобишница
5	Милановска	1	Вељково
		2	Милаково
6	Праховска	1	Прахово
		2	Самаринац
7	Рајачка	1	Рајац
		2	Рогљево
		3	Смедовац
8	Радујевачка	1	Радујевац
9	Чубарска	1	Брестовац
		2	Карбулово
		3	Чубра

V. Поречки — среско место Д. Милановац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Горњанска	1	Горњане
		2	Танда
2	Д. Милановачка	1	Д. Милановац
		2	Бољетин
		3	Дели Луг
		4	Мајдан Пек
3	Мосањска	1	Голубиње
		2	Мирач
		3	Мосна
		4	Топоница
4	Рудно-главска	1	Рудна глава
5	Црнајска	1	Клокочевац
		2	Црнајка
1	Неготинска	1	Варош Неготин

6. Крушевачки округ

окружно место варош Крушевац

срезови: жупски, кошанички, ражањски, расински и трстенички

I. Жупски — ср. место Александровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александро-вачка	1	Александровац са заселима: Поповци, Пуховци и Старци
		2	Вел. Врбовица
		3	Вења Глава
		4	Горње Вратари
		5	Доње Вратаре
		6	Дренча
		7	Латковац
		8	Лесковци
		9	Лесковица
		10	Ракља
		11	Ражаница
		12	Стањево
		13	Ступбла
2	Новачка	1	Бобате
		2	Витково
		3	Гаревина
		4	Гор. Ступањ
		5	Новаци
3	Плешка	1	Баошница
		2	Ботурићи
		3	Грчак
		4	Јабланица
		5	Козница
		6	Рогавчина
		7	Стрмеиица
4	Плочка	1	Вранштица
		2	Јелакци
		3	Плоча
		4	Рокци
		1	Братићи
		2	Дашница
		3	Пасјан
		4	Ратаје
		5	Рудеиица
		6	Трнац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
5	Ратајска	7	Тулеш са заселком Срњани
		1	Вражогрнци
		2	Г. Злегиње
		3	Доброљупци
		4	Д. Злегиње
		5	Љубинци
		6	Парчин
		7	Суботица
		8	Трнавци
6	Трнавачка	9	Шљивово

II. Копаонички — среско место Брус

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
		1	Ботуња
		2	Брус варош.
		3	В. Грабовница
		4	Дренова
		5	Дригевци
		6	Жарево
		7	Жиљци
		8	Кобиље
		9	Липовац
		10	Мала Врбница
		11	М. Грабовница
1	Бруска	12	Тршаловци
		1	Брезје
		2	Влајковци
		3	Грашевци
		4	Кочане
		5	Дивађе
		6	Пољошинца са заселком Радмилово
2	Влајковачка	7	Шошићи са заселком Гочмаци
		1	Дупци са заселцима: Ковпоци, Крики Брод и Мошуте
		2	Жуње са заселком Крагујевчићи
		3	Разбојна са заселком Равни
3	Дубачка	4	Стројици
		1	Жилинце
		2	Златаре са заселком Богиње
		3	Телије са заселцима: Боосићани и Стремари
4	Златарска		
		1	Бетоте
		2	Врђане
		3	Игрош
5	Лепеничка	4	Лепенац
		1	Будиловина
		2	Крива Река
		3	Мачковац
		4	Миленгије
		5	Осредци са заселком Град
6	Расинска	6	Рибаре

III. Ражањски — среско место Ражањ

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
		1	Брачин
		2	Плочник
		3	Претрковац
		4	Скорача
1	Брачинска	5	Смиловац
		1	Витошевац
		2	Грабово
		3	Пардик
		4	Подгорац
2	Витошевачка	5	Шетка
		1	Варош
		2	Липовац
		3	Малетина
		4	Манастирско
		5	Мађаре
		6	Послон
		7	Прасковче
		8	Рујиште
		9	Ражањ варош
		10	Церова
		11	Прни Као
3	Ражањска	12	Чубура
		1	Брљавна
		2	Лучина
		3	Мађија
4	Сталаћска	4	Сталаћ
		1	Појате
		2	Радошевац
5	Тићевачка	3	Тићевац

IV. Расински — среско место Крушевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
		1	Бивоље
		2	Једница
		3	Макрешане
		4	Текија са заселком Добромир
1	Бивољска		
		1	Вел. Врбница
		2	Д. Ступањ
		3	Лађелед
		4	Мала Врбница
2	Вел. Врбничка	5	Мрмош
		1	Глободер
3	Глободерска	2	Мачковац
		1	Бован
		2	Гаглово
		3	М. Шиљеговац
		4	Пасјак
4	Гагловска	5	Станци
		1	Дворане
		2	Здравиње
		3	Ловци
		4	Поазата
		5	Петина
5	Дворанска	6	Пољани
		1	Бунис са заселком Јапиј

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
		2	Каоник
6	Ђунишка	3	Црквина
		1	В. Крушевица
		2	Гавез
		3	Јасика
		4	Срље
7	Јасичка	5	Шанац
		1	Брајковац
		2	Каменари
		3	Коњуси
8	Коњушка	4	Љубата са заселком Комарак
		1	Бела Вода
9	Кукљинска	2	Кукљин
		1	Грилани
		2	Јабланица
		3	Купци
		4	Мајдево са заселком Сувај
		5	Шоголье
10	Купачка	6	Штитари
		1	Буковица
		2	Буци
		3	Д. Степош
		4	Липовац
		5	Ломница
		6	Сеземча
		7	Слатина
11	Ломничка	8	Трмчаре
		1	Вратаре
		2	Глобаре
		3	Кравлица
		4	Падеж
12	Падешка	5	Шапиштовац
		1	Головода
		2	Капиџија
		3	Кобиље
		4	Модрица
		5	Мудроваовац
13	Паруновачка	6	Паруновац
		1	Вучак
		2	Луковац
		3	Пепељевац
14	Пепељевачка	4	Читлук
		1	Бољевац
		2	Гревци
		3	Зубовац
		4	Крушинци са заселком Злата
		5	Рибари са заселком Витача
		6	Рлина
		7	Росица
15	Рибарска	8	Сридаље
		1	Брњална са заселком Мојсиње
		2	Мрзеница
	Општина града	3	Сталаћ
16	Сталаћка	4	Трубарево
		1	Витановац
		2	Гаре
		3	Наупара

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		4	Степош
17	Степошка	5	Шавране
		1	Доњане
		2	Мешево
		3	Себеновац
		4	Требатин са засеком Жабаре
18	Требатинска	5	Церово
		1	Белосиња
		2	Зебиња
		3	Мала Река
		4	Сушица
19	Шиљеговачка	5	Шиљеговац

V. Трстенички — ср. место Трстеник

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Вел. Дренова
1	В. Дреновачка	2	Селиште
		1	Врњци
		2	Гоч са засеком Гвозди
		3	Липова
		4	Ново Село
		5	Ресовци
		6	Руђинци
2	Врњачка	7	Станишинци
		1	Богдање
		2	Грабовац
		3	Д. Дубич
		4	Лободер
		5	Планиница
		6	Прњавор
3	Љубостињска	7	Рајинац
		1	Божуревац
		2	Мала Сугубина
		3	Михајловац
4	М. Сугубинска	4	Рујишник
5	Медвеђска	1	Медвеђа
		1	Лазаревац
		2	Милутовац
6	Милутовачка	3	Стрегари
		1	Вучиће
		2	Д. Рибник
		3	Јасиковица
		4	Лопан
		5	Каменчача
		6	Почековина
7	Почековачка	7	Стари Трстеник
		1	Бресно Поље
		2	Ваљуће
		3	Голубовац
		4	Округлица
		5	Омашница
		6	Рибњевница
		7	Стопање
8	Стопањска	8	Тоболац
		1	Лозна
		2	Стубал
9	Стубалска	3	Угљарево
		1	Брезовница
		2	Г. Рибник
		3	Г. Црнишава
		4	Д. Црнишава
		5	Дубље
		6	Осаоница
		7	Оџаци
		8	Попина
		9	Стублица
		10	Трстеник варош. са засел. Стражба
		11	Чајири са засеком Бељици
10	Трстеничка	12	Штулац

РАСПИСИ

I

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 11.549
7 септембра 1882 год.
У Београду

Свима окружним начелствима и управама варошн Београда и Мајдан-Пеќа

Г. министар правде писмом од 3 септембра ове год. № 3175, јавио је министру унутрашњих дела како полицијске власти не извршују на време пресуде судске по којима је ка осуђен на новчану казну, него одуговлаче извршење за дуго, често по неколико година, а у току тако дугог времена деси се какво опште помиловање Владалачево или наступи застарење пресуде те у таким случајима јединствено узроком, дотичне власти, што за тако дуго време није пресуду извршила, — не само што се наноси штета државној каси, него и кривац остане неказњен за своје незаконито дело.

Оваких случајева било је више у последње време. Да би се то у будуће отклонило, министар унутрашњих дела, препоручује — томе начелству — управи — да пресуде судске којима је неко осуђен на новчану казну извршује на време у закономе року.

Распис овај начелство — управа — саопштиће и свима потчињеним — среским — квартовним — властима ради управљања.

II

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 12.912
11 децембра 1886 год.
У Београду

Свима начелствима и управама вар. Београда и Мајдан-Пеќа

Г. министар правде, писмом од 8 овог м. № 5315, јавља министру унутрашњих дела, како је имао прилике да се увери из молба које му долазе ради предлога за помиловање, или одлагања издржавања казни затвора у смислу одредбе § 294 крив. пост. да полицијске власти не извршују на време кривичне пресуде судске како по грађанској, тако и по кривичној части, кад им се ове од стране дотичних судова на ту цељ пошљу. Било је, вели, случајева да се по која пресуда кривична не извршује за једну, две године, па и за дуже времена.

Таким одуговлачењем у погледу извршивања казне над осуђенима, пресуде су често застаревале и извршење њино осуђењено је, а осим тога давало је прилике осуђенима да често досађују са молбама личним и писменим тражећи помоно или помиловање, или одлагање извршења пресуде.

Самим законом полицијске власти позване су да извршења пресуда одмах предузимају; и само је једино г. министар правде овлашћен наведеним § 294 крив. пост. да одлаже почетак издржавања казне затвора и то најдуже за три месеца, кад за то буде законих разлога.

Г. министар правде достављајући напраилну радњу полицијских власти у извршивању пресуда судских, молио је за наређење: да се пресуде судске извршују одмах, како по кривичној тако и по грађанској части, као што је то законом прописано; а ако ко затражи да му се одложи почетак издржавања казне затвора на узрока предвиђених у поменутом § 294 крив. суд. пост. или да се помилује од казне, онда, у таким случајевима, да се узме молба од молиоца, па њому — г. министру — са пресудом и потребним извешћем, као и са мишљењем власти, пошље на решење.

Министар унутрашњих дела саопштава ово начелству — управи — и препоручује му — јој — да се према напред наведеном тачно управља при извршивању кривичних пресуда судских.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 21.003
14 децембра 1890 год.
У Београду

Свима начелствима и управама варош Београда и Ниша

Чести случајеви застарења иступних пресуда, услед погрешног схватања многих полицијских власти, да молба за помиловање задржава пресуду од извршења, дају ми повода, да начелству — управи — скренем на овакве појаве пажњу и упути на правилну примену закона. По § 396 крив. зак. тромесечни рок застарелости овакве пресуде рачуна се од дана, када она буде извршна. Сама природа иступних кривица повлачи за собом потребу за брзу примену казне, предвиђене у извршној пресуди дотичне власти, те је зато и казна све сзбијег дејства, у колико је време њеног извршења удаљеније од дана када је кривица учињена. А, како о утицају изречене казне не може бити ни речи за случај застарелости пресуде, чиме се и цељ казне промашује, и како се услед учестаних молаба за помиловање, које назнивају у толико пространију преписку, кад се непосредно министру унутрашњих дела или

Намеспиштву, а често пред само преме застарелости ушуте, то ће начелство — управа — наредити извршење пресуде у законом року над год до тога времена резултат молбе за помиловање није достављен полицијској власти, јер је допуштање да пресуда застари противзаконита повреда службе, а никојим законским прописом није полицијска власт овлашћена, да пресуду задржава од извршења услед покренутог тражења највише милости.

А да би се овакно поступање власти правилно а с обзиром на могући повољни резултат тражене милости кретало, помиловања ће се и депешом одмах надлежној власти достављати.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЉ№ 7343
30 априла 1892 год.
у Београду

Свима окружним начелствима и управама Београда и Ниша

Како су неке извршне власти биле стале сумњати, да ли одлагање извршења казне, што га даје г. министар правде, по § 294 кривичног поступка утиче на ток застарелости осуде или не, те према томе да ли су дотичне осуде застарјеле или не, поштo одредбе појединих специјалних закона о току застарелости, стоје у противности у вези са одредбама кривичног закона о току и прекиду застарелости § 294 крив. пост., то је министар унутрашњих дела, ово питање преко г. министра правде, изнео пред Касациони Суд, који је у општој седници својој од од 11 ов. м. № 3031 донео по томе овакву одлуку:

„По писму г. министра правде од 23 марта 1892 године Бр. 2659, Касациони Суд у општој својој седници, на основу § 16, тач. 2 свог устројства, узео је у претрес питање означено у горњем писму г. министра односно разумевања § 294 казн. пост. суд. у вези с тим, да ли одлагање извршења казне има утицај на извршење саме пресуде, па је нашао:

Односно првог питања г. министровог, „да ли се одредба § 294 крив. пост. простире и на осуде по другим стручним законима осим казненог закона“, —

— Касациони суд, држећи, да иста потреба може изазвати одлагање извршења казне и код других осуда, које су по другом закону од судова изречене, а не само код казана изречених по закону кривичном, — дакле да једне исте побуде за одлагање извршења казне постоје због свих осуда, а и према томе, што законодавац није прописе § 294 крив. пост. ограничио само на казне означене у каз. закону, мишљења је: да по § 294 крив. пост. министар правде може одлагати надржање казне на коју је ко судовима осуђен иа по коме то закону било, а да се то не односи само на случаје предвиђене казненим законом.

Односно другог питања: да ли ово одлагање извршења казне има утицај на ток застарелости уопште, а нарочито за осуде по штампарским делима, Касациони суд, узимајући у вид:

Да се застарелост у казненим делима одређује у јавном интересу целог друштва; по томе, да се наређења закона о томе не могу ни возом отпуженог а и ни чијом другом наредбом заменути, но шта више, да судови и остале власти имају саме по званичној дужности пазити на рок одређен за застарелост, — држи да одлагање пресуда од извршења не може никако утицати на рок одређен законом за застарелост, јер онде није случај § 80 казн. закона који о прекиду застарелости говори.

По томе министар правде и ако је овлашћен законом а имено § 294 крив. пост. да по свима делима па и по штампарским кривицама извршење казне може одлагати, он мора при овоме одлагању имати у виду прописе о застарелости за поједине случаје и по томе извршење само одлагати за време, за које не би извршење осуде по извесном закону застарило.*)

Ово саопштавам свима полицијским властима на знање и управљање.

*) Види закон о изменама и допунама у закону о штампи од 9 јула 1898 г. по коме и штампарске кривице застаревају по општим одредбама казненог законика.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЉ№ 9204
21 маја 1892 год.
у Београду

Свима окружним начелствима и управама Београда и Ниша

Дешавало се случајева, да поједини првостепени судови, над су своје пресуде по кривичним делима слали полицијским властима на извршење, у спроводном акту а ни на пресуди нису означавали: кога је дана пресуда постала извршна, па је због тога код полицијских власти било разног тумачења, како о дану извршности, тако и о самом почетку и наступању застарелости пресуде по извесним делима, а нарочито по кривицама штампарским, где застарелост осуде, по члану 53 закона о штампи, наступа после три месеца од дана кога постане извршна.*)

Поводом овога умолио сам г. министра правде те је под 9 ов. мес. № 4055 издао свима првостепеним судовима следећи распис:

„Да би полицијске власти, као извршни органи, могле сваку судску одлуку по кривичним делима извршити у законом року, водећи тачна рачуна о застарењу осуда према § 79 крив. зак., са погледом на застарелост и по особеним законима нужно је да унапредак судови при спроводу осуда на извршење, у спроводном писму означе дан извршности осуде, те да се према томе извршне полицијске власти знају у своме раду управљати.

По молби г. министра унутрашњих дела, препоручујем суду, да унапредак своју радњу, односно извршења кривичних осуда, соображава овом упутству, у луху постојећих законских прописа.“

Препоручује се начелству — управи да овај распис одмах саопшти подручним му — ној — полиц. властима на знање и управљање за потребу оцене питања застарелости осуде, у појединим случајевима.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Петрија жена Ђерасима Никодијевића из села В. тужила је суду општине И. свога мужа Ђерасима и његове задругаре Милутина и Ђорђа за 196 динара, колико им је дала на зајам у разним приликама.

За доказ тужбених навода, ако би тужени овај дуг оспорили, понудила је главну заклетву.

Тужени Ђерасим, Милутин и Ђорђе, тражили су, да суд одбије тужитељку од тражења, за то, што нема одобрење од свога мужа за вођење овога спора.

Милутин и Ђорђе примили су понуђену заклетву, а тужени Ђерасим изјавио је, да својој жени, тужитељки Петрији, не дозвољава овај поступак, т. ј. вођење ове парнице.

Општински суд одбио је тужитељку од овога тражења, за то: што се жена за живота својега мужа, по § 920 грађан. законика уподобљава малолетницима, који не могу слободно руковати својом имовином, а, по § 109 истога закона, муж се сматра као законити заступник своје жене. Међутим, тужени Петар, муж тужитељке Петрије, није одобрио својој жени Петрији вођење овога спора.

Тај општински писар, пита нас, да ли је она пресуда добра и на закону основана или не?

Ми му на исто питање одговарамо, да је ова пресуда општинског суда по нашем мишљењу неправилна и незакона, са ових разлога:

Дух закона није такав, да жена у сваком случају и безусловно мора имати одобрење од свога мужа за вођење парнице, а тако још одобрење баш у овоме случају није ни било потребно, за то, што је она овде и повела парницу баш противу свога мужа и његових задругара — солидарних дужника; — јер, кад би то одобрење и у овоме случају жена морала имати,

*) Види измене и допуне у закону о штампи од 9 јула 1898 године по којима и штампарске кривице застаревају по општим одредбама казненог законика (главе VIII).

онда би било излуживо оно наређење у §§ 773 и 776 грађанског законика, по коме жена има права да обезбеди и осигура своју имовину, а тужитељка је оном парницом то и тражила; иначе, жена, која има живога мужа, то не би могла никада постићи и своју имовину обезбедити, кад би јој за то безусловно требало одобрење мужевљево.

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

На пр. Никола Николић из Н. дао је Петру Петровићу, на исто места, 300 динара на зајам и од дужника узео облигацију на ту суму. Облигација није потврђена влашћу, нити ју је дужник сам написао и потписао, већ му је исту, као неписменом, написао други и потписао га а ради сигурности, да дужник овај дуг случајно не одрекне, на облигацији се је потписао и довољан број писмених сведока.

Он нас пита, да ли би се на суду могла доказати истинитост ове облигације оним сведоцима који су на њој потписани, ако би дужник по њој одрекао свој дуг.

Ми му на то питање одговарамо:

I.

Да по § 192. грађанског судског поступка, облигација и свака друга исправа важи само онда, ако је дужник својеручно написао и потписао; а, ако дужник није облигацију сам написао и потписао, она важи само онда, ако је одостоверена прописаним судовима или полицијским, окружним или среским властима; и,

II.

Да се по § 242. истог поступка, не може доказивати сведоцима никаква тражбина, које сума вредности прелази преко 200 динара, без обзира на основ из кога тражбина проназилази, и, на предмет који се тражи; а, по § 243 б. грађ. пост. не може се доказивати доказивање сведоцима ни за мању тражбу од 200 динара, ако се докаже, да је она остатак или део од веће тражбине.

Према овоме, не може се на суду доказивати сведоцима ни истинитост оне облигације о којој нас овај општински писар пита ако би је дужник одрицао за своју већ се она има сматрати као исправна која по закону нема никакве вредности.

Од једног нашег пријатеља полицијског чиновника добили смо једну пресуду општинског суда, која је њавла једнствена у своме роду. Сматрамо за своју дужност, да је изнесемо на јавност, само ради тога, да би обратили пажњу општинама, да неписменост и несрпеимост из којих канцеларија што је могуће више искључују. Ми знамо, да општински писари, нити имају нити могу имати факултетску спрему, али знамо то, да сваки онај који хоће, да зауме положај општинског писара, треба све своје време и у служби и ван ове, да уложи своме усавршавању, за обављање свога позива, који не само што заседа у најбитније интересе грађана његове општине, но приноси користи за стабилно уређење рада и законитости у нашој држави како у приватном тако и у јавном општем праву.

Ево те пресуде донете од једног општинског суда која је потписима снабдевена, и печатом општинским утврђена. Ми нећемо мешати ни сам правопис а ни стил којим је иста написана, само испостављамо имена личности и означење суда коме је изречена

Пресуда

Н. удова Н. Н. из Н., оптужила је овоме суду Н. Н. слугу Н. Н. и његовога сина Н., да су ју они између 9 и 10 овог месеца, ноћу украли, два брава оваца заклали и ноже и месо однели а остало бацили па је тражила да ју плате за два брава оваца 40 динара.

За доказ свога навода нечим доказала није не прима клетву а и не одобрава.

Оптужени Н. и Н. не признају да су ову крађу учинили у облрани својој примају и одобравају клетву тужитељки.

На чињеног исљења дело није потпуно доказано, на с тога суд овај на недостатка доказа

Пресуђује

Дасе Н. и Н. закуну да ову крађу нису учинили онда се Н. од тражена одбина и да плати таксу суду

а ако се Н. и Н. нехтедну заклети онда се осуђују са по десет дана затвора према § 221 и по један месец дана надзора полицијског према § 320. да плате Н. за два брава овце по процени вештака 40 динара на име дангубе 2 динара вештацима по 1 динар и суду таксу.

12/12 189* год. Председник општ. суда
Н... Н. Н.
Писар Одборници Н. Н. Н. Н. Н. Н.
Н. Н.

Саопштена ми је ова пресуда
Н. Н. Н. Н. Н. Н.
Оверава председник суда Н. Н.

№ 1163.
писар Н. Н.

Наше уредништво пошто има оверен препис ове пресуде јамчи за горњу њену садржину у свима правцима.

Општински писари! промотрите ову пресуду и видите, шта све може да учини небрежење и нехат. Зар код толике наше наставе у листу, који непрестано у свима својим бројевима, са највећом енергијом и брижљивошћу доноси не само формуларе но и упуте за радњу по грађанским и иступно кривичним предметима код општ. судова може бити још и оваквих, да се најближе наразимо скандала.

Каква је ово пресуда? Је ли ово иступ, преступ као крвница краља стоке, или је грађанска парница кад се расправља клетвом?!!! Одиста шта је ово? Да ли се сме код власти означничити оваква радња? И какву онда власт представљају они који овакве пресуде изричу, потписују и ованичавају. Ово је у судству њајда јединствени случај, јер ако оваквих случајева код наших општ. судова има више, ми онда са болом у души морамо да жалимо, што нам наши трудови, да све редове код општ. судова уведемо у правилан колосек, овакве награде дају.

Код толиких наших упута, држимо да је нужно бар то, да сваки општински писар, може квалификовати дело које пред њега долази, да ли је оно предмет грађанског спора или је дело кривично, те да би се по поднетој пресланди, на основу наших законских формулара и упута могло узети у рад. Овде нас жалост ни тога нема, но поред оне ужасне неписмености у српском језику, поред оних грдних кардиналних погрешака у мотивацији реферата разлога и пресуђењу испољава се просто незнање и непојмљање саме суштине ствари о којој преставка и тужба тужиоца говори.

Тужилац подноси преставку да му је од стране оптужених извршена крађа стоке, за то не подноси доказе, а суд у свом реферату за извод пресуде наводи од речи до речи: „*за доказ свога навода нечим доказала није не прима клетву а и не одобрава?!!!*"

На самога реферата за разлоге у пресуђењу који се састоји у овоме: „*на чињеног исљења дело није потпуно доказано, на с тога суд овај за недостатка доказа пресуђује*", види се да је тужба тужитељкина узета протоколарно пред судом, што је тешка околност, која тереши оне, који су исту као овакву могли на протокол ставити. Та где у прописима полицијске уредбе и кривичног поступка за утврђење постојања или непостојања кривичног дела за оптужбу и оправдања има речи о заклетви тужиоца или оптужених?!!!

Ако је ово дело грађанске природе да се може досуђивати на основу главне заклетве онда не може бити речи „*о крађи*", а ако је дело крив. природе, онда је оно „*крађа стоке*" и подпада за казнимост под одредбу § 221 крив. законика глава XXIII, што на жалост и сам општ. суд, који ову пресуду изриче признаје, и онда у томе случају не само што не може бити места заклетви једне или друге стране, за доказ постојања дела, но нема ни надлежности општинских судова за извиђање и суђење овог дела.

§ 221 кривич. закона улази у част II крив. законика, дакле она дела, која се сматрају, као преступна, и за извиђање којих је надлежна власт полицијска а за суђење надлежни су првостепени судови, пошто је утврђено, то, да је вредност покрађе 40 динара, што износи 200 гроша, а § 391. у части III кривичног законика вели да је надлежност општинског суда за

краће ове врсте одређена до 100 гроша. Дакле овде би се имало узети да је дело преступно, јер не потпада по својој предности, под § 391 крив. закона, да би се имало узети као испуп.

И шта онда следује, но да се приступи раду по тачној и прецизној одредби § 20 крив. поступка, који у својој првој алинеји гласи:

„*Где у месту нема веће полицијске власти, ту су дужни кметови у својој општини злочинства и преступљења истраживати и своју непосредно предостављену полицијску власт одма извештавати, а међутим се старати, да се траг злог дела не изгуби и да кривац не утече.*“

Намера законодавчева овде је и сувише јасно изведена. И код њеног прописа, шта општински суд у овако даном му случају треба да чини? Треба на првом месту, да саслуша оштећеног, да изађе на лице места и да констатује стање ствари, да што је више могуће прибере доказе о стању ствари у појављеном и престављеном му делу и да одмах са својим извештајем о овоме извести полицијску власт, да њој као надлежној пред ствар у руке, која ће даље у извиђењу функционисати, а не на овакав начин, оваквим једностраним извиђајем и руковођењем за окончавање, стављати сметњу надлежној власти за правилан рад против кривца а на штету тужиоца — оштећеног.

Да је све ово јасно и да је се у овом конкретном случају требало држати онога правила, нека послужи као упут општ. власти, на поред горе наведеног и јасна одредба § 4 полиц. уредбе, који по крив. предметима, даје надлежности општ. судовима само за она дела на части III крив. закона, а који се означавају као дела испупне природе.

Као испупне краће означавају се § 391 крив. законика 1 алинеја: „*свака проста крађа стоке и земљоделског блага у предности до сто гроша, а осталих ствари у опште у предности до десета гроша...*“ И када овако јасне одредбе, саме терају власти у круг своје надлежности, онда како је дотични општински суд смео на себе узети не само коначни извиђај по овој кривици, но чак и пресуђење позивајући се у истом на § 391 крив. законика који означује дело као преступно.

Толико о познавању законских одредаба дотичног суда, односно његова писара, а сада само две три речи о неписмености и самој стилизацији на и компетенцији за суђење.

У пресуди о реферату нема извода о току извиђаја, нема напода о нађеним доказима приликом истог. Пресуда нема ни разлога на основу којих се изриче, а што је најглавније она није састављена ни изречена од стране суда, то јест нема судске компликације. Њу потписује председник суда са три одборника. А где су кметови? Ако одборници замењују кметове, то треба да се тачно означи, да су они њихови заступници. Ако су они такви, онда зашто је суд комбинован на председника и три одборника, када се зна да пуну седницу састављају само три судије?!!!

Нека она расправа послужи општинским писарима, као упут, да се од оваких погрешака, које задиру у велику неправилност и неразумевање свога позива и законих одредаба, чувају. Даље, нека даду више пажње нашим упутима и формуларима, које износимо у листу, једнистрено рали тога, да им помогнемо, да што правилније одговарају својој служби и своме позиву. Нека нам не замере, што их упућујемо на проучавање наших закона, исјима се имају по својој надлежности да служе, приликом појављених предмета пред њих и општ. судова, јер нека не забораве, да интереси државни, општински и приватни зависе од њихове спреме и способности.

Ми рекосмо своје, а на њима је, да наша реч користи не само њима, но и онима који од њих са правом траже помоћи и грађанске заштите.

ЛУДИЛО И ЦИВИЛИЗАЦИЈА[1])

— професор **D-r Чезаре Ломброзо-Турин** —

Ако је истина да су цвеће најбоље оружје и најбољи аргументи за поједине тврдње, онда више нико неће сумњати, кад кажемо да се лудило упоредо са цивилизацијом развија, и да данас више случајева лудила има, него раније. Ако прегледамо статистичке сједињених држава северне Америке[2]) по којој можемо у неколико закључити, како ће Јевропа после сто година изгледати. Како је у тој држави било луда: год. 1850 — 15610, 1860 — 24042, 1870 — 37452. Год. 1880 попео се тај број на 91997, докле је становништво овако расло: 1850 — 23,191,876, 1860 — 31,440,321, 1870 — 38,538,371, и 1880 — 50,155,873.

Из тога набрајања цивара налаже, да је број луда шест пута постао већи, докле се становништво за тридесет година само удвојило. Последње децење становништво је се множило са 30 процента дакле луде са 155 процента. На 100.000 лица целокупног становништва долазило је на луде 51 жена и 58 људи.

И Италији се пак број полуделих мање множи, јер тамо износи око 17 процента за 18 година.

У Француској[3]) долазило је на 100.000 становника у години 1883 — 131 луда, 1884 — 133·8, а 1885 — 136·6. У немачкој пак 1883 — 82·7, 1884 — 84·2 а 1885 — 88·5 луда на 100.000 становника.

Ове цифре показују да луда највише има у цивилизованим земљама, и да се њихов број сваке године повећава. До душе, могло би се рећи, да лудило у много случајева не изазива цивилизација, на нпак цивилизација је открила толико случаја. Отварање великих лудница обелоданило је више случајева лудила, која се дотле нису знала. Стараве државно не ограничава се данас само на луде, већ и на идиоте и кретене.

Али све то није доста да објасни, зашто се број луда сваких десет година удвојава а за двадесет учетворостручава. Знамо, да нам је цивилизација донела нове форме болести, које раније нису ни постојале. Тако се прогресивна парализа тек у последњем веку почела најчаће да шири. Епилепсија се као психичка форма јако умножила, тако да се тако звана тајна епилепсија као појава нашега времена може да сматра. С друге стране алкохолизам је у многоме допринео ширењу разних болести. Данас, нак, немамо само алкохолизам, већ и морфинизам, кокаинизам на чак и етеризам, болесна навика у узимању супстанција, која служе као узбуђујућа средства, али која се не смеју за дуго употребљавати, ако се неће човек заиста и да разболи. По нашим великим центрима данас влада грозничав рад, који захтева у крајње и претерано напрезање мозга. Отуда чета неурастеничара, хистеричара, толики прекомерни случајеви моралног лудила, толики крајње егоистички људи, који знају само за једну доминирајућу страст, за новац, коме све жртвују та група полу-луди које Талијани називају „матоидима“, Француз „detraqués“ а северо-американци „cracked“, који при обичном имбецилитету имају знаке ћепидности, а у истини само су просечно интелигентни, екзистирају само у културираним мушким класама великих вароши и центара. По селима, међу необразованим, ту појаву још писам приметио.

Сви ови основи показују и објашњавају, откуда у цивилизованим земљама има толико луда; они показују и да статистички бројеви на фактима почивају. На нпак, била би велика заблуда из тога закључити, да цивилизација ствара луде. Сумарна и упоредна студија садашњости и прошлости, показала би нам, да би неправо учинили, ако би ужасне последице приписали само цивилизацији.

Лудило је познато и код дивљака као и код примитивних народа.

У санскриту налазимо велики број синонима речи лудила; тако „muh (узбудити се), mauth (узнемирити се, отуда и реч mammatha која значи ме љубави у античкој Индији), реч mad (опијен бити) од које проналазак енглеска реч mad а италијанска matto. Многобројни су и изрази светиње, који су с појмом лудила спојени, на пр. nigcata значи у исти мах светињу, скромност и лудост. Законик Мани, не помиње само луде већ их разликује на идиоте и паралитичаре и забрањује Брамањима да седну с њима за сто или под какво дрво. У Mahábharata има говора о лудима, које лудило спопада. Један од најбољих и најпотпунијих доказа за значај лудила имамо у једном најста-

[1]) Овај је чланак из пера славног италијанског научника Ломброза донео у првом свом овогодишњем броју сјајно уређивани немачки часопис „Die Wage“ који у Бечу излази. Прим. Уредн.

[2]) Compedium of the tenth Census (1880) of the United States, део II., стр. 1659.

[3]) **D-r Ilseri**: Di alcune statistiche sanitarie in Italia e di altri stati d' Europa, и др. Болно: Dulletin de l' Institut international de statistique, стр. 112 и 122.

ријем делу индијске медецине у *Ведама*[1]) које је справљено надо Визе. Санскритски лекар разликује свето лудило [bhutonmâda] и природно лудило (unmâda), по томе, да ли га је добило својевољно или услед страсти и покушаја да нешто немогуће изврши, или што је навукло гнев богова на себе. Свето лудило било је врло често, тако да су га делили по разним демонима који су га изазвали Devas, Asurâs итд. у осам врста.

Да би сазнали како су многобројни случајеви лудила били, довољно је, да укажемо на огроман број фанатичара или на многобројне случајеве религиозног лудила у данашњој Модерној Индији. Тамо има данас на два милиона просјачких калуђера-светаца. Вилзон броји на четредесет секта не узимајући у рачун и разне будистичке секте[2]). Свака секта клања се и моли своме богу на разан начин, једни живе од воде и корења; други стоје по неколико сата у хладној води; трећи иду на претима, или као Aghoris[3]) пију мокраћу са онда тело мажу људским изметом. Тако зване Yogas сматрају се за највеће свеце. Yoga значи „веза с Богом" а та се „веза" постиже на тај начин, што дотични гледа да задржи што више може дисање, при томе гледа у врх свога носа и не мисли ни на шта. Могу се лако појмити последице овакве дивље душевне гимнастике!

Да је лудило било познато и Јеврејима, Феничанима и Карталишцима у старом веку доказује се њиховим језиком и историјом. Meitel, mesugam, chasiliuval значи што и луд, бесан. Библија нам прича, да је Давид, када се плашио да не буде убијен, симулирао лудило. У потој књизи Мојсијевом прети Господ будућим грешницима лудилом и најужаснијим болестима. Луде су често сматране за пророке и обрнуто.

Да су и Арапљани имали луда, као и Мисирци, непобитан је закт. У колосалном делу: Exploration scientifique de l' Afrique, Relation d' El Ajach, вели се, да се становници Триполиса славе ради своје искрености и великог броја „Medjdubs-a," а при опису једнога од њих вели се: Он је био један од најбољих medjdubs-a, његов djedjeb (грчевита грозница) био је сличан. Medjdubs-a су многобројни у Алжиру. Тамо влада у осталом вера, ко се без „свете дозволе" (idjas) баш јавно са хемијом или магијом мора позабавити. Кад човек чита Dummond-a Hay-a тек онда види, колико се луда поштује у Мароку и код суседних номадских племена.

Муслимани поштују своје дервишке на ма они и најлуђи били, јер сматрају, да су они ближи Богу него остали. Обично их називају Kulya Ullah Deli — божанску синови Господња или боље луде Господње. Разнородне секте код дервиша показују јаку сличност са манијом. Свака богомоља — тулба — одликује се неком нарочитом игром и молитвом. Неки се моле клањајући се напред, неки у страну, неки обрнуто. Ти се покрети зову Mercabeli (удизање божанске славе), Oyreo Terkud (похвала јединства божјег); Куеаји опет никад не спавају, или спавају са ногама у води по читаву недељу дана. Певају песму Алаху, докле леву ногу опруже а десном стопу правити све брже колутове, докле се мртви умори не сруше и падну у неки занос, који они називају Haletk. У таквој религиозној грозници често трпе усијано гвожђе, или се боду сабљама и ножевима. Ја нећу да тврдим да је ово директно лудило, али му је врло слично и примећујем да је овај занос, та неосетљивост телесна, почетна тачка свију секциса религиозних одушевљења готово код свих примитивних народа.

У Кини је тешко наћи доказа за ширење ове болести. У кинеском језику луда и паралитичар једно исто значе, јер реч nav-a-ota (лудило) изгледа да представља два појма: „болест" и „мозак" (мекo месо), дакле болест мозга. Јасније карактеристика лудила налази се у секти, која своју религиозност тера до фанатизма. Присталице секте Гао верују да луде прорицу будућност. Ја држим, да лудило у Кини из моралних разлога мање жртава броји, него и у једном другом делу света, јер у Кини влада економска цивилизација, која је извесне страсти међ становништвом не само угушила већ и уништила.

Као што смо и у почетку рекли, сви ови примери показују да је лудило било и пре цивилизације и да га ова само јаче износи на видик и обелодањује.

[1]) Види: Commentary of the Hindu system of medecine, Calcutta 1845.
[2]) Види: Asiatic Researches, стр. 24 нн. XVI.
[3]) Види: Вилзон, нн. XII стр. 205.

ВЕЛИКЕ ОЧИ

од **Ж. Рикара**

У мртвој тишини што је владала у судској сали, судија је довршавао читање акта којим се оптужује Тесе:

„...Према томе, Антоније Луји Тесе, стар 24 година, апотекарски помоћник оптужен је да је извршио злочин тровања: прво, на Лаури Фагон, жени свога господара, друго Јулијети Фагон, кћери Фагона, и треће Јоји Шаплер, њеној слушкињи."

Пошто је председник летимично погледао овај акт, он се окрене оптуженоме, рече хладним гласом:

— Тесе, устаните.

Тесе је млад човек, осредњег раста, слабуњава изгледа. Његова веома мала глава, бледа, пребледа била је без икакве друге нијансе, ако не оне две мрке пруге око његових интелигентних и пријатних очију. Скроман по спољашности, Тесе је, међутим, имао пажљиво очешљану косу, чисте руке, и наличио је на оне људе којима треба неговања, гледања кроз прсте, много миловања за њихово нежно срце.

На глас судије, он беше устао. Врло дак покрет видео би се по катшто на његовој горњој усни те би давао овој мирној физиогномији мученички израз.

— Трострука оптужба која на вама лежи, настави даље председник, потврђена је најубедљивијим доказима. С друге пак стране, још сада признајем да ви пред суд долазите са савршено часном прошлошћу, и да ови сведоци признају ваше добро владање... Ви сте одрицали пред истражним судијом да сте моменуте злочине извршили; међутим кривица је јасна... ви сте видели да сте у неколико маха узимали доста јаке дозе беладоне у апотеци господара Фагона код кога сте служили; жена, кћи и слушкиња вашег господара умрле су, у више мање дугим размацима, од истоветне болести, што је доказ аутопсије — тровања беладоном... Да ли и сада опет оспоравате?

На усни оптуженога овај покрет поста чешће: погледа му се за час смути. Погледао је као да гледа нешто далеко, врло далеко, преко зидова ове тужне судске сале. Дисање му је било тада краће и приметно. На послетку, као да сваја, Тесе рече:

— Истина је. Ја сам.

Свитина, као у чуду, стаде жагорити, али на једанпут опет настаде ћутање: како ли ће овај симпатичан и пријатан младић да објасни тај велики и тајанствени злочин, како ли ће се бранити? Чућење се могло опазити и у тону с којим га председник упита:

— Дакле признајете да сте та три лица отровали?

Тесе, после мале почивке одговори само:

— Да.

— На зашто сте мрзели ове жене?

— Нисам их мрзео.

— Какве сте користи могли имати?

— Користи? Никакве.

— Али... ви сте имали какав било разлог, какав било повод?

И чисто гледајући у све већу и већу даљину, као да ће се онесвестити у уживању неке визије, младић ће рећи, изговарајући сваки слог споро:

— То је било... због очију... због великих очију.

— Шта говорите?

Тесе продужи свој монолог, у неку руку, безбојним, мало промуклим гласом који се једва могао чути:

— Умрле су све три... да... И још многе друге... колико? Не знам... имелите да сам убица... али ви то не можете разумети... Нико не може разумети... А ја који сам их видео!... Прва је била госпођа Фагон... Био сам веома млад, има већ четири године од тада... На десет месеци пре тога био сам ступио као шегрт код господина Фагона, ишао сам тамо, амо, правио сам пакете... Кад сам у радњу ушао, господин Фагон показао ми је орман, доњи део, на десно..., орман са отровима... Био ми је строго забрањено да у отрове дирам... А међутим, пошто је кључ увек био на оримну ја сам узимао, кад бих сам у радњи остајао, да га отварам... Ја сам читао имена отрова, исписана златним словима на црним етиветама... Слутио сам да се тиме може навести смрт многим људима... а чудноватo сам се осећао кад сам о томе мислио... То ме је подстрекавало на живот кад сам био жалостан... А био сам често жалостан; тажа ми је виран, а и мати ме је много тукла у мом детињству... Међутим у апотеци према мени су се понашали врло љубазно, него, кад

је човек много пренатно у извесним годинама, он је већ сналуљен за цео остали свој живот... Радио сам колико сам могао, учио сам стварн брзо, био сам марљив, никада нисам пошао у кафане, нити знамо куда су моји другови недељом обично ишли... Тужили су се на ме да сам подмукло. Према није била моја грешка што ми се ништа није довађало! Тада још нисам био видео *очи!*

На једарел Тесе управи се сасвим, и продужи:

— Сећам се... да... то је било једног понедеоника... никад нећу заборавити тај дан, први понедељак у мају месецу... господар ми рече: „Жена ми је болесна, има дупље суца.“ И отвори орман са отровима, измери пажљиво, преброја капље на одс у своју себу. Чуо сам његове кораке. Као ми је било што је госпођа болесна... та она је била тако добра према мени, тако љубазна. Није била врло лепа... изгледа ми да је раније имала поглед неодређен, мутан... сад се већ не сећам лепо... Са мном су поступали боље него у мојој кући, али нпак нисам био срећан: нешто ми је недостајало, али не бих умео казати шта... Након сахат, два, господар ми рече да идем и да видим како је госпођа... У себу сам ушао на врх ногу. Ту је била мала Јулијета; ја запитах тихо како је госпођа, али ме она чу; окрену се, јер је лежала на страни ка зиду, и рече ми: „Боље ми је...“ И гледаше ме... Ах! оне очи!! одатле је, видите ли, потекло све зло што сам учинио... А међутим нисам још хтео чинити зла... Она је била тако љубазна... какву бих желео да имам матер... Но у том тренутку, вал ме је погледала, видех много у њеним очима, у очима које су постале тако, велике, тако широке!... Изгледало ми је као да никад нисам дотле живео... Као да је синула велика светлост у соби... и у мојим грудима. Неку никад заборавити какве су биле оне очи... црне, црне, само једна пега, али велика, и тако сјајна, са једним танким кругом као конац. Та се пега окретала око једног зеленог, отворено-зеленог круга... И ја сам увек дрхтао да је она имала грозрасте очи...

Он се за часак заустави, клецајући као оно месечар под теретом магнетске навале...

— Ах, оне очи!... кад сам сишао у дућан био сам као луд. Писам могао да говорим, и међутим тако сам хтео дознати... Много доцније, можда читав сахат доцније, ја могох рећи господару: „Госпођа је могла имати грозницу. Погледа је био тако сјајан.“ Господар се стаде смејати, и одговори ми: „да је то утицај беладоне што сам јој дао“. Он није придавао важности ономе што је говорио. Али ја, ја сам био задовољан што сам то дознао... Сутра дан видим господина Фагона где из ормана узима још једну флашицу. Писам могао а да не одем у госпођину собу. Видео сам оне тако умиљате, тако крупне очи, а то ми је било много мило. Осећао сам благостање у свом телу, у свем срцу свом... Тако да пред неке ја одем опет питати како јој је. Она ми захвали на интересовању. Није ни сумњала да сам ја нпао за себе, да се огрејем на блеску оних великих, огромних очију. Након неколико дана она се опорави, а ја постах жалостан, жалоснији него пре. Нешто ми је недостајало. На скоро сам схватио шта ми је било потребно. Требало је да их видим, оне очи. Ах, пунем дан се да сам се борио дуго и дуго. Знао сам где је флашица. Колико пута сам је изнадио и остављао, не смејући да је отворим!... Једног дана осећао сам као да ћу умрети ако то не видим... украо сам белладоне... Ох! испрва врло мало... Метнуо сам у шољу од млека моје госпође... Каква је то радост била за мене!... И од тада се нисам могао уздржати... ово сам побеснео... И увек сам метао све више белладоне, јер ми је изгледало да постаје танније, без оштрине, оне велике очи што ме усрећаваху... Кад је умрла, ја нисам могао веровати да је то мојом принцином.. а међутим, у самом себи, добро сам осећао да сам је ја убио... Али то ми је *требало*... Тада је дошао ред на малу Јулијету и слушкињу Зоје. Видели су ме кад сам узимао беладоне, истина је, ја сам је крпшом метао у њихово јело, у њихово пиво... На пиак, био сам им врло одан... Али то је било јаче од мене. Ох! тако сам осећао потребу да их гледам, те женске очи, дубоке, без дна, у којима ми се чинило да читам мисли које нисам разумевао, но које су ме опијале, као да сам пио нешто врло јако, нешто што гори... За тим је дошла једна девојка за неки дан, била је лепа, а имала је очи боје шећера... Осећах да кад би и ове очи постале као оне друге, да бих ово срећан, тако срећан... и у леку јој дадох беладоне. Од тада није ми више требало да у истини видим оне чудноватс потеде... сам сам питао оне које би дошле да уаму који дан, кад ће га поштти... И гледао сам их чудноватом радошћу кад полазе, а у часу кад би њине очи постајале замагљене као што сам већ видао, ја бих додано у некакву божанственту екстазу... Ох! божанственту! Ја сам давао увек и увек своје виљинског отрова, и, ноћу, у постељи, кад би се светлост угасила, виђао сам, где из мрака излазе безброј очију, окружених таиком жицом злата или смеруде, оне велике очи које су ми изгледале да до мене допиру, да ме питају, оне очи које сам убио, очи које су ме волеле...

Ето истине, ја је сад кажем, јер осећам да их не могу више вићати. — Нећу вам узалуд трошити време... зашто да браним свој живот... одведите ме одмах на губилиште, тамо ћу их можда видети, драге очи... сјајне очи... велике очи...

ИМА БОГА...

ПО СУДСКИМ ДЕТИМА ИСПРИЧАО **Ф. Вењшх**

У једној од забачених стаза бечкога Пратера седео је на клупи једног топлог летњег вечера неки младић гледајући немо преда се и прекрштивши руке на грудн. Ни лепота природина, ни песело птичије цвркутање не могаше га развеселити. Од времена на време тешко би уздахнуо и онда би му опет заиграо горак осмејак око усана.

Да ли је било љубавна бола, што је младић био тако невесео?

Ах, не, са сним прозвичан осећај беше га тако утукао: осећај тлади и сиротиње, осећај беде и невоље...

Сам је био крив за критичан положај у коме се налазио. Он је био трговачки помоћник, али је својом неуредношћу одаде дотерао да су га морали отпустити; а препорука није имао, па није ни могао другу службу наћи.

Оно мало готовине што је имао, брзо је потрошио, сни изнори беху исцрпени и сада је био у грозној недоумици.

Шта да ради?... Шта да започне?...

Да ли да учини крај са собом?

На то се већ било решио!

Чим неће падне требло је Хуго Милер, — тако се звао — да учини крај свима патњама и да изврши самоубиство...

Али је још дан био и Пратером се тискаху пролазници тамо амо. Ту је било и богатих и сиромашних, веселих и тужних... грофова и барона, поред посиова и раденика. Весмља и странаца.

Хуго их је гледао намрштено. Та они сни колико их беше, нису знали шта је глад, шта је то три дана не јести ништа...

Задовољна лица, шала и смех који је одјекивао, још га је више љутило... прост човек не може срећу других да види, а да им не завиди и да их не мрзи.

Младића беше бесмило спопало а песимизе је непрекидно стезао.

Ха, нако је он мрзео богате и срећне, који у изобиљу живе, докле он ни најпотребније није имао!... Све би их уништио!...

— Чувајте се, — мрмљао је он у себи, — још писам мртав! Могу се још предомислити! Коме је рођени живот јевтин, тај не цени Бог зна колико ни живот других... ко се решио на самоубиство, тај се може решити и на убиство!... Пружите ми само прилику да знам да би вредно било..

Али он не довршн, већ утону опет у мрачне мисли.

Тако је дуго седео, на не беше ни приметио, да се сунце загубило и да се небо стаде покривати тамним облацима. Мало по мало, па се и олуја диже помешана са ситним кишним капљицама. Наскоро почеше и муње севати праћене потмулим грмљавином.

Сви, колико их је на шеталишту било, похитаху да се склоне, пре но што се облак спусти на земљу.

Младић пак не помишљаше да куд иде. Шта га се тицала олуја. Он је се није плашио. На против, олуја је била баш погодна оним мислима и плановима, које је он мало час у намети ковао. И тако он оста мирно на своме месту.

После једно десет минута била је цела околина пуста и без жиле душе. Сви су побегли од пљуска, који тек што се није спустио.

На пиак, нису сви... На крају горње алеје појави се неки човек корачајући лагано. И ако је и кипа почела падати пиак

не убраа он своје ноћне, премда је био и без кишобрана. Носио је неке жуте панталоне и зелен џапут са усправним оковратником и високим цилиндром. Под мишком је носио некакву књигу, до корицама судећи план и путовођа по Бечу.

Младић беше приметно све те ситније.

— Сигурно какав путник, Енглез, судећи по спољашности, — рече он у себи, — тај има извесно доста пара! — паде му као друга мисао на памет.

Претеће ме руци странчевој које се преливаше, као и златан дебео ланац од сата, потврђиваху да је Хуго имао право.

Младићеве очи сташе на један пут некако необично севати.

— Прилика је згодна! Сам ми ђаво помаже! — промумла он у себи. — Сам га је сатана послао... Несрећниче, твоје злато доћи ће ти главе! — и он отеже свој штап од трске, који је имао велику оловну главу.

Странац беше дошао на неколико корака преда-њ и тек сад беше приметно младића на клупи. Очи му се зауставише за тренут испитујући, али не задржавајући се, продужи он својим гравитетичким корацима даље.

Као муња скочи младић са свога места, када непознати беше једва њему окренут.

Хуго погледа у около... нигде живе душе.

Он диже штап и за трецут ока мазну што јаче могаше оловном куглом непознатог по потиљку.

Погођени подиже обе руке да се ухвати за главу, али посрте и сруши се несвесно на земљу.

Младић клече поред њега.

Што је могао брже празнио му је џепове. Нашао је тежак новчаник и позамашан новчаник. Обоје стрпа у џеп, па за тим диже жртву и гурну је у оближње шибље.

— Дело сам свршио у пола, — промрмља полугласно, — он ме је видео па ме може и познати можда доцније!... Ах, не, мора за увек запамити!

У томе је трепутку пљусак био најјачи, а олуја највећа. Муње и громови мешаху се једно за другим. Али он не обраћаше пажње. Он је требао своје дело и да доврши...

И доврши је!

— Уста му неће више проговорити! — рече он готово с присом. — А сад даље са овога места!

Брзим корацима изгуби се он са места извршена злочина. Под завлоном мрака неће му за руком да познажен уђе у свој стан.

Ту брзо скиде своје мокро и влажно одело.

Када је случајно бацио поглед на огледало, поплаши се јер је био блед и узбуђен.

— Сада ме не сме нико видети! — помисли он у себи. — Моја би ме спољашњост одала!

Пошто се мало смирио отвори новчаник и потес.

У новчанику је било неколико стотина маraка у злату и сребру а у потесу читаво мнаше немачких и енглеских банконота.

— Није било за бадава! — рече он задовољно. — Ова сума биће ми довољна за целу будућност!

Своје благо оставио је на сигурно место, па за тим се баци уморан на постељу и заспа дубоким сном. Да, убица је могао да спава... Зла та сапест није узнемиравала...

Убиство је остало неоткривено! —

* * *

Од тога времена било је прошло неколико година. Хуго Милер, некадашњи јадни, беспослени трговачки помоћник и — убица, био је сада један од најугледнијих бечких трговаца...

Он је био један од паметних људи и капитал на разбојнички начин стечен, умео је корисно да употреби, јер га је сваке године увећавао, тако да је сада био имућан, богат човек.

Његов глас као човека и трговца био је одличан. Свет га је сматрао за поштена и честита, а и сам је о себи тако мислио.

Када би се по неки пут сетио оног кривог дела, изгледаше му све као рђав сан...

Некадашњи и садашњи Хуго Милер биле су две са сним различите особе.

— Човек се мења временом! — говорио је он у себи.

Такође за своје злокобно дело није осећао никакво кајање, као што се није плашио, да ће се дело, које је давно покрила висока трава икад открити.

Нико га не беше видео, нико о томе не знађаше ништа, он сам — однеће тајну са собом у гроб.

Од земаљске правде мислио је Хуго Милер да је потпуно сигуран.

У осталом, он је имао и неке добре стране. Био је енергичан и вредан, далеко од авантолистичких авантура, штедљив; али, без савести, без вере, без религије...

Такав човек за све је способан — ми смо видели већ кад је био у нужди.

Живећи у срећи није га човек судећи по спољашности могао разликовати од најчистијег створа и такав је за дуго времена важио код свију који су га познавали.

Сада је се налазио на врхунцу среће. Ни за шта више није имао да жели од како је постао срећним заручником.

Девојка с којом се био верио, била је јединица једног богатог фабриканта и врло лепа. Њена драженса спољашност привлачила је човека као што је био Хуго Милер који је знао само за чулну љубав. У истини, он је био смртно заљубљен у своју заручницу... Разуме се, да би сва љубав отишла код њега у ветар, да она у исто време није била и богата партија.

Он није само жудио за младом и лепом већ и за богатом женом.

Хуго Милер имао је доста да лепо, ако не сјајно живи... али му је све то мало било. Он је био частољубив и хтео је да буде милионар...

— Живот је тако сладак! — мислио је он по некад изјављивши се у наслоњачу. — Штета, заиста штета, што дуже не траје, већ се тако брзо свршава...

Али како против смрти није било лека, то је гледао бар свој кратак век по могућству да продужи.

Природа и вештина пружају по нека помоћна средства а богаташ је у могућности да се њима послужи.

Било је већ настало лето, а са њим и сезона за путовање у разна купатила.

Сви, који имаоше средстава, остављаху варош, да би у лековитим бањама у чистом и морском ваздуху потражили лека и опорављења.

Хуго Милер реши се овога пута да у друштву с будућим тастом и вереницом посети Трувиљ, једну од најелегантнијих француских морских бања.

Из целога света струје овамо сваке године богаташи ради разоноћења и лечења.

И наши путници врло су се добро осећали и том приликом учинили и неколико интересантних познанстава...

Време им је брзо пролазило...

Једног вечера у најлепшем расположењу шетаху се њеном. Пре тога беху извршно дипирали и и вино их је нарочито било расположило.

Младожења Милер беше ван обичаја мало више попукао. На њих није му се могло приметити.

Вече је било дивно и пријатно, те је готово све госте мамило на вој поред мора где је било рашо као дан шеталиште. Света је било и сувише, из разних држава и крајева светских...

Драженса вереница беше ухватила под руку заручника, који јој је нешто занимљиво шапутао на ухо. Отац је њак пушао на извесном одстојању за њима.

На један пут нпаче румено лице Милерово покри се бледилом, осмејак му изумре на уснама, колена му стадоше клецати и отказаше услугу.

— Шта ти је?... Да ти није зло, драги Хуго?! — узвикну заручница уплашено кад га је видела.

Таст их беше стигао.

— Мора да му је зло... вино је било јако! — рече стари господин. — Хоћу ли да се побринем за кола? — обрну се он зету.

Али овај као да беше пречуо питање.

— Ено, ено! — рече он промукло и гледаше узверено на једно место.

— Шта је то? Шта те толико плаши? Ја ништа не видим! — рече махнувши главом несрећни таст.

— Зар не видите... ону... авет... са бледим, непријатним лицем?... Зар не видите да хита к мени претећи ми?! — викаше Хуго Милер у највећем страху опружившши обе руке и показујући на човека који је мирно туда шетао.

Његова је појава заиста изгледала некако аветињска. Носио је жуте панталоне, зелени капут с усправним оковратником и висок цилиндар. Под мишком је имао некакву лепо повезану књигу.

Његово екстравалантно одело као и увучено држање одавале га да је Енглез.

Понашање Хуга Милера беше изазвало пажњу мимопролазећих.

Енглез пошто је стигао, заста за тренут и фиксираше групу.

— Спасите ме, спасите ме! — викао је Хуго Милер вам себе тражећи да се за леђа тастова сакрије. — Хоће да ме удаве... врати се натраг... у гроб с тобом! — викао је он Енглезу као завлињујући га. — Ти немаш посла више са живима!

— Полудео је... јадни зете! — рече тужно таст.

Међутим Енглезу беху превели речи Милерове.

— Је ли могуће? — промрмља он. — Да, наше не сумњам!... О, има Бога, има Бога!...

На за тим опрете се Милеру:

— Убицо!... На полетку сам те нашао!... Свуда сам те тражио да се с тобом разрачунам!

Хуго Милер клече.

— Милост!... Смилуј се! — прекидаше он уздигнувши руке. — Опрости ми! Поклони ми живот, а твоје је све што имам!...

— Писам се врао! — рече странац за себе, па за тим гласно околостојећим и жандармима: — Ухапсите онога човека, он је зликовац и убица. Пре двадесет година убијен је мој старији брат у бечком Пратеру па за тим опљачкан зликовац је онда избегао казну и ево га сада где се сам одаје. Господа су сведоци. Ја изгледам — додаде за тим објашњујући, — потпуно налик на брата и носим се онако, као што се покојник носио. Дуплеј је мислио да се мој брат појавио када је мене угледао!

— Ужасно!... Убица! — плакаше заручница полетевши одма у загрљај.

— Умири се дете моје, — тешио је он. — На срећу ми смо спашени! Богу нека је хвала, јер ти још ниси његова жена!

Енглезове речи беху одмах осветлиле Милера. Сада је тек појмио ситуацију и видео ужасну заблуду.

— О, небо! — јаукну он. — Шта сам учинио?... Одао своју тајну?... Изгубљен сам на свагда!... О, има Бога, има Бог!

— Има Бога! — поновише махинално сви колико их је било.

Несвесно допусти Милер да га жандарми одвуку у затвор.

На суду је све признао.

Осуђен је на — смрт!

— Има Бога! — шапуташе престављена публика када је доцније над њим и казна извршена! Има Бога!...

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (91)

После се показа, да је те исте ноћи, у двадесет часова, учињено још једно врло ексцентрично и неочекивану посету. Кајна никако не престајаше. Сав мокар, уђе у двадесет и двадесет минута у тескобан стан родитеља своје заручнице, на Васиљевју острву, у трећој линији, на малом проспекту. Лунао је јако, и испрва учини тамо велику пометњу и забуну; али Аркадије Ивановић, кад је хтео, био је човек с необично лепим манирима тако, да првобитно (премда, уосталом, врло опторумно) досељење паметних родитеља девојчиних, да је Аркадије Ивановић, извесно, негде већ толико у чашу загледао, да већ ни сам себе не познаје, — тако, дакле, да је то досељење одмах само од себе пало. Онемоћала ода догура са столицом до Аркадија Ивановића, милосрдна и разумна мати, и по свом обичају одмах се упусти у нека поиздална и околишна питања. Ова жена није никада непосредна питања чинила, него је увада испрва пуштала у ток осмехе и трљала руке, а после, ако је требало штогод одмах и поуздано сазнати, например: кад ће Аркадију Ивановићу бити угодно да означи дан венчања, она би почела радозналим и готово жедним питањима о Паризу и тамошњем дворском животу, и тек после већ редом дође и на трећу линију Васиљева острва!. У друго доба све то, свакако, уливаше много поштовања, али у овај мах Аркадије Ивановић се показа некако особито нестрпљив, и на пречац заже да што пре види венерницу, ма да су му одмах рекли, да је већ она легла да спава. Разуме се, венерница се појавила. Аркадије Ивановић јој правше своје извињ, да због неке врло важне околности мора за њено време отпутовати из Петрограда, и стога је баш и дошао јој петнаест хиљада рубаља сребра, и моли је, да то прима од њега као дар, пошто је он и раније намеран био да јој ту маленкост подари пред свадбу. Особите логичне везе тога дана са хитним одласком и неодложна потреба тога ради доћи по новце у ноћи, свакако, тим објашњењем нису на мало искакане, али тек стиже ипак прође лепо. На шта више и неизбежна охала и ахања, распитивања и чуђења посташе некако намах необично умерени и уздржани; зато захваљност беше најзатренија и поткрепљена чак и сузама наметне матере. Аркадије Ивановић, устане, злемеја се, пољуби заручницу, потапше је по обрашчићу, потврди како ће скоро да се врати, и смотривши јој у очима детињску радозналост, али уједно и неко врло обзилне, немо питање, промисли, пољубивши је још једном, и још се истински пољути сам у себи, што ће дар одмах отићи под кључ на чување најпаметније од матера. Оде оставивши их све у необичном узбуђењу. Али милостива мамица, одмах подушпашом и брајући, разреши неке најважније сумње, наиме то, да је Аркадије Ивановић човек велики, човек од реда и са везама, богаташ. Бог зна шта му је у памети сад, смислио и отпутовао, смислио и дао новац, на мора бити нема се чему ни дивити. Одиста, необично је то, што је сав мокар, али Енглези су например и од тога ексцентричнији, а и сви ти од више тона и не осрћу се на то шта ће се о њима рећи, и не пеломишљу се. Може бити он баш и хоће тако да иде, те да покаже како се никога не боји. А што је главно, о томе нипошто ни речи, јер Бог зна шта још од тога може да буде, него новац што пре под браву, а већ у свему томе најлепше је то, што је Федосија остала у кујни, али главно је нипошто, нипошто не треба ништа казивати оној лукавој Рес-лих, и тако даље, и тако даље. Седење тако и шаптање до два часа. Заручница, уосталом, беше отишла да спава, зачуђена, задивљена и мало растужена.

Међутим Свидригајлов равномерно пређе —кон мост, о поноћи, у правцу ка петроградској страни. Киша је престала, али ветар хуји. Свидригајлов почне дрхтати, и у један мах с неком особитом радозналошћу на и с питањем погледа у воду Мале Неве која се пружила. Али брао му буде врло хладно стајати тако над водом; окрене се и пође на —и проспект. Корачао је бескрајним проспектом већ врло дуго, скоро по часа, не једном омичући се онако у мраку по дрвеном мосту, али једнако радозналошћу тражаше нешто на десној страни проспекта. Ту негде већ на крају проспекта, он смотри једну гостионицу, од дрвене грађе али пространу, коју је некако недавно минуо, и која се звала, у колико се опоминаше, некако као Андријанополь. Није се преварио у своме рачуну; ова гостионица у овој глувој тишини беше још тако видна тачка, да није било немогућно наћи је, па и у помрчини. То је дугачка, дрвена, поцрнила зграда, у којој, ма да је било овако позно, још је било осветљено и опажала се нека живост. Он уђе, и замоли за собу једног одрпанка кога сусрете у ходнику. Одрпанко промери погледом Свидригајлова, пређе се и одмах га поведе у одељену собу, загушљиву и тескобну, негде већ на крај ходника, у углу, до степеница. Али друге не беше, осе су биле заузете. Одрпанко гледаше упитно.

— Има ли чаја? запита Свидригајлов.

— Биће, моли.

— Шта има још?

— Телетина, вотка, посластица.

— Донеси телетине и чаја.

— А више ништа не треба? запита одрпанко чак с неком сумњом.

— Ништа, ништа!

Одрпанко се удали сасвим разочаран.

„Ово је мора бити најзгодније место, помисли Свидригајлов, — како то нисам знао. И ја, мора бити изгледам као неко који се враћа на кавкоз кафе-шантана, али који је путем имао већ неки догађај. Иначе, занимљиво је, ко се овде задржава и ноћима?"

Запали свећу и тачније разгледа собу. То беше једница толико мала, да се Свидригајлов у њој не могаше скоро ни да исправи у свој висини. Беше је с једним прозором. Постеља

врло пријава, проси обојен сто и столица заузимају готово сав простор. Видони изгледаху као састављени из дасака с изгребаним тапетима, који су већ тотино прашњави и поцепани, да им се боја једва могла још и погодити, али шара се не може никако да распознаа. Један део зида и таван иду косо, као обично у мансардама, али овде изнад ове косине воде степенице. Свидригајлов постави свећу на сто, седне на кревет и замисли се. Али чудноват и неприкидан шанат, који се каткад повиноваше мах' не до узвика, у суседној ћелији, скрену, напослетку, његову пажњу. То шапутање не престајаше откако је он у собу ушао. Стане ослушкивати: нело је грдно и готово као и са сузама прекоревао неког другог, али се чујаше само један глас. Свидригајлов устане, заклони свећицу руком, а на зиду одмах се засветли једна пукотинида; он приђе и стане разгледати. У соби, уназолико већој од његове, беху два полтиона. Један од њих беа суртука, имађаше необично кудраву главу и црвено усталено лице; стајаше у положају говорника, раскорачио се, да би одржао равнотежу, на дупајући се руком по прсима патетично пребацивше оном другом, што је сировашан и ништ, и нит, шта ништа, нема знања и чина, да га је он извукао из блата, и да га може као год хоће отерати, и да све то види једино само прст Свевишњег. Онај који су корили седаше на столици, и изгледаше као човек који би необично рад био кајнути, али никад не може да му се то деси. Понекад половским и мутним погледом гледаше на говорника, али очевидно није имао ни појма о чему се то говори, и једва да је штогод и чуо. На столу догораваше свећа, стајаше готово празно стакло воткс, чашице, хлеб, чаше, кратавши и посуће са давно већ поницним чајем. Пажљиво разгледавши ту слику Свидригајлов и уклони се равнодушно с места где је пукотинида, и опет седне на кревет.

Одрпанко дође и донесе чај и телетину, и ше могаде се уздржати а да још једном не запита: „Треба ли још штогод?“ Кад опет добн одречан одговор удали се сасвим. Свидригајлов навали на чај, да би се загрејао, те пониje чашу, али окусити не могаде ни залогаја, јер је возу за јело сасвим био изгубио. Очевидно грозницу хоће да добије. Скиде са себе горњу хаљину, жакет, уиије се у покривач и леже у постељу. Било му је криво: „Зар не би боље било да сам сад одран“, помисли он и осмехну се. У соби беше загушљиво, свећица је мутно жмирудала, напољу дуваше ветар, негде у куту гребуће миш, па и у овој соби некако је задисао као на мишеве, и нешто као на коже. Свидригајлов лежи и готово као да буди сања: мисао за мишљу долази и мења се. „Чини се као да би желео неома да се својим уображењем закачи о шта било поседито. „Под прозором извесно има пека башта, сто дрвеће већ шушти, не водим кад ноћу дрвеће шумори, озвано на бури и у помрчини, ружно осећање!“ помисли од. На се присети како је пролазећи мимо Петрова Парка чак и с одвратношћу помислио на њ. Уз то сети се и —на моста, и Мале Неве, и опет му некако би хадно, као малочас, кад је стајао на мосту, над водом. „Нисам никад у животу волео воду, па ни у пејсажима“, помисли опет и осмехну се на једну чудну мисао: „јер, сто, изгледа, као да би сад требало сиеједно да буде односно све те естетике и комфорта, а овамо сам постао баш као зверка која свакако бира себи место... у сличном случају. Управо као да треба вратити Петрову парку! Чинило се зар мрачно, хладно, хе-хе! Мал те није застрело осећања пријатних! ...Збиља, а што ја не угасим свећу? Утули је). У овој соби до мене легли су, помисли не видеши светлости кроз ону пукотиницу. — Ето, Марта Петровна, сто сад ако је по нози, учините част и зависте се, и мрачно је, и место је згодно, и тренутак особит... Али ето ви баш сад нећете доћи...“

Одједном се одникуд сети, као малочас, како је Раскољникову препоручио Разумихина, као заштитника Дуњина. „Одиста, ја сам то онда рекао, могуто више рада тога да сам себи задевице стварам, као што је то Раскољников и могодно. Него, питкох је, међутим и тај Раскољников. Много је себи узео. Може временом постати још већи нитков, кад борба јаче избије, а сад му се и *сувише* хоће да живи. Односно те тачке гледишта ти су људи подлаци. Али, нека га ђаво носи, како хоће, шта ме се тиче.“

Никако му се није спавало. Мало по мало слика Дуњечке, како је пре мало времена видео, стварање се пред њим, и одједном га проже дрхтавица. „Не, то сад ваља оставити на страну“, помисли он тргнувши се, — „ваља мислити ма о чему другом. Чудно и смешно је то: нисам никад и ни према коме имао веће мржње, нити сам икад желео нарочито коме да се светим, али оно је рђав знак, рђав знак, рђав знак. Тако исто нисам волео да се препирем, нити сам се жестио, — и то је рђав знак! А волино сам још ово сад наобеђавао, — ових, прага! А ето, готово, да би ме и самлела некако...“ Он опет уђута и стисну зубе; слика Дуњечина се опет указа пред њим, у дланку као да би она сама била, у ономе мају, кад се страшно уплашила пошто је испалила први метак, спустила револвер, па као мртва, гледала га, тако, да би је он могао и два пут ухватити, а она не би ни руку подигла у одбрану, кад је не би он сам на то подсетио. Сетно се, како му је у тај мах ње чисто жао било, како му је срце пуцало од жалости... „Е, до врага! Опет те мисли; сне то треба отурити, отурити!“

Већ се заборављо, гресничава дрхтавица стицала се; одједном као да нешто претрча испод покривача, преко руке и ноге. Он се стресе: „Их, до ђавола, да није то миш!“ Помисли он. — „Остаиио сам телетину на столу...“ Баш му беше неома немило скидати покривач, устајати, јести, али намах опет нешто непријатно шмигну му преко ноге; он збаци покривач, па запали свећу. Дрнђући од грозничане ладноће шгне се да разгледа постељу, — не беше ништа; ен протресе покривач, кад на застирку искочи миш. Потече да га ухвати; миш не бежаше с постеље, него тумараше цикцак на све стране, промиљаја му се испод претињу, претрчи преко руке, па онда намах журне под јастук, али у маху осети како му нешто скочи у недра шуња по телу и голица га, и већ је на дељама, под кошуљом. Он уздрхти нервозно, и — разбуди се. У соби беше помрчина, лежао је на кревету, увијен, као и пре, у покривач, кроз прозор се чује ињукање ветра: „Их да гадости!“ помисли он с досадом.

Устане и седне на крај постеље, дељима окрену к прозору. „Та боље је ништа и не спавати“, науми он. Међутим од прозора се осећала влага и хладноћа; не устајући с места он извуче на се покривач и увије се у њ. Свећу не пријали. Ни о чем није мислио, нити је хтео да мисли; али таквље се ниже једна по једна, искрсну покидане мисли, без почетка и без краја, и без везе. Као да падање у полудремеж. Да ли хладноћа, да ли мрак, или влага или ветар који завијаше под прозором и љуљаше дрва, изазивају му неку упорну, фантастичну наклоњеност и жељу, — али њему се стане приказивати цвеће. Уобрази диван цветан пејсаж: дан сјајан, топао, готово врео, празничан дан, Тројичин дан. Богат, раскошан, сеоски кутео, по укусу енглеском, сав у лејама мирисљава цвећа, оивиченим, а около сне куће; улазак за степенице сав у шугаланцама, а оивичен једнома рука: видне, задовиначете степенице застрте раскошним застором, окружене ретким цвећем у китајски лонцима. Нарочито је опијало у прозорима, у вазама с волом, ките белих и нежних нарцеса, који се сагибаху на својим светлозеленим, дебелим и дугим дршкама, и јако мирисаху. Није му се чак хтело одвојити се од њих, али се опет усиио по степеницама, и уђе у велику, високу салу, па и ту, сиуда, по прозорима, поред отворених врата која воде на терасу, сиуда цвеће. Патоси посути свежом, покошеном и мирисном травом, прозори су отворени, свеж, лак, разлађен ваздух продире у собу, тичице цркуљу под прозорима, а насред сале, на столовима, који су застрвени белим атласним покривачима, стоји мртвачки сандук, обложен белом свилом, гро-де-напл, и оивичен густим белим рнбом. Венци од цвећа обвијају сандук са свих страна. У њему сва у цвећу, лежи млада девојка, у белој хаљини од тила, а руке, као од мрамора сресане, скрстила на груди. Али њена расплетена коса, коса праве блондине, беше мокра; венац од ружа окружаваше јој главу. Строг и већ скамењен и окоштао профил њена лица тако исто изгледа изрезан од мрамора, али осмејак на њеним бледим уснама беше пун неке детињске, безграничне туге и велике жалости. Свидригајлов познаје ту девојчицу; не беше крај тога сандука ни икона ни упаљених свећа, не чују се молитве. Та је девојчица самоубица, утопљеница. Имала је тек четрнаест година, али јој срце већ разбијено, и девојка се убила, огалошћена уврелом, која је ту младу, детињску спест ужасиула и задивила, која је пролила незаслужени стид на њену анђелску чисту душу, и која је уиреда ишчупала последњи крик очајања, који ће ниже чуо, него је дрско изрувен у мрачној ноћи, у хладноћи, о влажној мокрој ињушавини, као да је ветар дувао...

Свидригајлов се трже, устане с постеље и корачи ка прозору. Пипајући нађе скакавицу и отвори прозор. Ветар бесно јурне у његову тесну јазбиницу, и као неким студеним њеном обли му лице и груди покривено само кошуљом. Под прозором, одиста, мора бити нешто да има као башта, на до свој прилици такође деца, за весеље; приметио је, да и овде даљу невољу невачи, а чај се послужује. Сад пак са дрва и шибља на прозор шибају млазеви, прате кашље, било је тамно и мрачно као у подруму, једва се могу запазити као неке прне тачке, знак да су то неки предмети. Свидригајлов се прегне преко прозора опирући се лактовима, и читавих пет минута, не окмичући се, гледаше у ту маглу, у ту помрчину. Услед даља и поља, одакле пушчани метак, за њим други.

„А, знак! Придолази пода!" помисли он. — „До јутра ће продрети онуда, где је најниже, на улицу, ући ће у сутерен и подруме, успиниће подрумски пацови, а по киши и ветру људи ће, грдећи, мокри, превлачити своје прље у горње спратове... А колико ли је ово часова сад?" И тек што је на то помислио, а негде у близини, отекла зидни часовник три, као хиншући колико год може. — „Ехе, па то ће кроз један час и да свиће! Зашто чекати? Изићи ћу одмах, отићи ћу право у Петров Парк, изабраћу тамо гдегод какав повећи жбун, добро накашњен кишом, тако, да једва треба ли раменом га додирнути па да на главу плусну милиони кашњића..." Укључи се од прозора, затвори га, запали свећу, напуче прслук, обуче капут, метне капу на главу, па са свећом у руци изиђе у ходник, да потражи одрпанка, који спаваше зар негде у јазбиници, међу свакојаким надеротинама и остацима догорелих свећа, да му плати за собу, и да оде на гостионице. — „Најбољи тренутак, боља се не може изабрати!"

Дуге је шпао дуж усног и дугачког ходника, а не нађе никога, и већ хтеде гласно зовнути над намах у мрачном углу, између старог ормана и врата, смотри некакав необичан предмет, нешто као живо. Нагне се, принесе свећу и угледа дете, девојчицу од пет година, не више, у хаљиници мокрој као крпа којом се патоси перу. Девојчица дрхташе и плакаше. Она се као није ни прешала од Свидригајлова, него гледаше га с тупим дивљењем у својим крупним црним очима, и покаткад узјекше, као што бива то код деце која су дуго плакала па престала и већ се умирила, па опет, не, не, и онда опет брекћу и јецају. Лице девојчице беше бледо, изнурено; она се укочила од хладноће, али „како је дошала овамо? То је тако, она се овде сакрила, и сву ноћ није спавала." Свидригајлов је дакле стане распитивати. Девојчица намах живахну на стале брбљ нешто да му теполи својим детињским језиком. Било је ту нешто о „мамици," и како ће „мамица доћи," о некаквој шољи коју је „разбила." Девојчица говораше не прекидајући, којекако се из целог тог причања могло погодити, да је то сирмашто невољно дете, које је мати, некаква увек пијана куварица, изјесно из ове исте гостионице, већ утукла и заплашила; да је девојчица разбила мајчинчу шољу, и толико се уплашила да је још синоћ побегла; изјесно, дуго се кријући којекуда по авлији, онако на киши, наслоњена се провукла овамо, сакрила се иза ормана и ту остала сву ноћ, плакала, дрхтала од хлаће и мокроте, од помрчине и од страха, да ће је сад за све то страшно истући. Он је узме у наручје, врати се у своју собу, метне је на кревет и стане јој скидати хаљиницу и обућу. Поцепане ципелице, на босој нози, биле су тако мокре као да су сву ноћ у бари и блату стајале. Положи је у постељу, покрије и увије од главе до пете. Она одмах заспа. Кад је све то свршио, он се опет тешко замисли. „Још ето смислио везати се!" завриш намах с тешким злобним осећањем. — „Лудост!" У досади уме опет свећу да пошто-што пађе одрпанка и да што пре оде одандле.

„Ех, та девојчица!" помисли он с проклињањем већ отварајући врата, али се још једном врати да види девојчицу, спава ли и како спава? Пажљиво подиже покривач. Девојчица спаваше тврдим и блаженим сном. Загрејала се под покривачем, и бледе јој обрашчиће већ прадило руменило. Али чудновато: то руменило беше нешто јасније и јаче него што би могло да буде обично дечје руменило. „То је трошничка румен", помисли Свидригајлов, — то је баш као румен од вина, кад да су јој дали да пуну чашу попије. Црвене усне као да горе, она јако дува, али шта је ово? Намах му се учини да њене дуге црне трепавице повргавају и трепћу, као да се попридижу, а испод њих шири и погледа окце лукаво, опшро, које нешто не дечијски жмирка, те као да девојчица и не спава, него се само претвара. Да, тако и јест: њене се мале усне мичу на осмејак; врајеви усана уздрхтавају, као девојчица се још уздржава да се не насмеје. Али ено је свесним престала да се уздржава; ево већ отворена, јасна смеха; нешто дрско, изазивно светли се на томе свесним недетињском лицу; то је разврат, то је лице камелије, дрско лице, камелије за продају, од Француске. Ево, не крију се нимало, отварају се оба ока: она га промери пламеним и бестидним погледом; зову га, смеју се... Нешто бескрајно ружно и увредљиво беше у том смеху, у тим очима, у свој тој неваљалштини у лицу детета. „Како, шта! Зар од нет година!, прошану Свидригајлов у истинском ужасу, „шта... шта је то?" Али ено се она већ свесним њему обрве својим заплашеним лицем, пружа руке... „А, проклетиње!" викну Свидригајлов згрожен подижући руку над њом... Али у том тренутку пробуди се.

Сам он на тој истој постељи, онако исто увијен у покривач; свећа не гори; а кроз прозор бели се прави дан.

„Кошмар сву ноћ!"

Он се зловољно подиже осећајући се сав ломан и утучен; шести га болеле. Напољу сасвим густа магла, ништа се није могло распознати. Пети час на намаку; преспавао! Устане, навуче свој жанет и кашут, још влажан. Напипа у џепу револвер, навуче га и поправи каншу; после седне, извади из џепа бележницу, и на врху, најнављенијем листу крупним словима исписше неколико реда. Прочита их, замисли се, налактивши се о сто. И револвер и записница беху му, поред руке. Муве, крепуте дневном светлошћу, лепљаху се за недирнуту телетину, која такође стајаше ту на столу. Он их дуго гледаше и напослетку слободном десном руком стане једну од њих да хвата. Дуго се замарао напрезањем, али је нимало не могаде ухватити. Напослетку, опазивши каквим се интересантним послом бави, пене се, стресе сав, устане и одлучно пође на собе. За минут био је на улици.

Бела као млеко и густа магла прострла се над градом. Свидригајлов оде клизавим, блатњавим дрвеним помостом у правцу Мале Неве. Причињаше му се као да је за ову ноћ вода ниско нарасла, па и Петрово острво, мокре пушњаште, мокра трава, мокра дрва и шиндраш, па напослетку бапи и онај шиндраш... онај жбун... С досадом стане да разгледа њуне тек да би ма о чем другом имао да мисли. На просвету нема да срешне ни пролазника ни извозника. Невесели и пљави изгледају дрвени кућерди јасно жуте боје, са затворепим шалуватрама. Хладноћа, влага, мокрота прожимају му тело, обузима га језа. Понекад наиђе на фирме од продавница и њоварница, и сваку савесно прочита. Ево се спреш и дрвени помост. Већ је поред велике куће зидане. Пређао, пролебо постанце, подавијена репа пређе му пут. Некакав мртав пијан, у шињелу, лицем земљи, лежаше на тротоару. Он га погледа и оде даље. Високи чардак мину лево поред њега.

„Ба!" помисли он, — „па ено места, шта ће ми парк? Бар пред званичним свеџоком..."

Он се умало не осмехну тој новој мисли па се упрати у —ску улицу. Ту баш и јесте велика кућа с чардаком. Крај затворених великих врата стајаше, наслоњен уз њих, омален човек, увијен у суро њоничко зубе, и са бакарном каском Ахиловом на глави. Дремљивим погледом хладно погледа искоса на Свидригајлова који се примицаше. На лицу му се њађаше она неконачна презирна опора зловоља, која је тако кисело изражена на свима без разлике лицима јеврејског племена. Обојица, и Свидригајлов и Ахил неколико се времена ћутећи посматраху. Ахилу се, напослетку, учини да није све у своме реду што човек, трезан, не пијан, стоји на три корака пред њим, па га гледа натренињене и ништа не говори.

— А-а, што ви овде имате послаа? проговори он још никако се не мичући и не мењајући свога положаја.

— Та ништа, брате, здраво! одговора Свидригајлов.

— Овде није место.

— Ја, брате, одуџем у туђе земље.

— У туђе земље?

— У Америку.

— У Америку?

— Свидригајлов извуче револвер и намести обарач. Ахил подиже обрве.

— А-а, што је то, те ствари немају овде места!

— А што опет да немају.

— А, зато што немају.

— Е, брате, то је баш свеједно. Место је овде лепо; ако те стану питати, ти и одговарај, реци, отпутовао у Америку.

Он приклони револвер на десну слепоочницу.

— Ај, то се овде не можеш, овде није местоо! успаљивши се Ахил шири зенице све више и више.

Свидригајлов одмаче револвер.

VII.

Тог истог дана, али већ увече, у седам часова Раскољников се приближаваше стану своје матере и сестре, — баш оном истом у кући Бакалејева, где их је Разумихин сместио. Улазак на степенице беше са улице. Раскољников се примиче, али још успорава корак и као колеба се:ући или не ући? Али не би се низашто вратио; одлучио се.

„Осим тога, зар није свеједно, они ме знају још ништа," мисли он, — „а већ су навикли, да ме сматрају за чудноватa човека..."

Одело му беше страшно кабаво, јер је сву ноћ било наложено киши, подерано, угушкано. Лице скоро напрљено од умора, непогоде, физичке заморености и готово па од читавог дана и ноћи борбе са самим собом. Сву ту ноћ провео је сам. Бог зна где. Али бар се одлучио.

Закуца на врата, мати му их отвори. Дуњечка не беше код куће. Па ни служавка у том добу не десила се. Пулхерија Александровна испрва заједе од радоста изненађења, па онда га ухвати за руку и повуче у собу.

— Е, ето те, дошао си! започне она, застајкујући од радости. — Не срди се на ме Роџа, што те предусретам тако глупо, са сузама: ја се смејем то, не плачем. Ти мислиш, плачем? Не, него се радујем, а ово је само тако нека моја глупа навика, да ми лију суде. То ми је остало од смрти твога оца, на све оплачем. Седи, голубићу, мора да си уморан, како видим. Их, како си упрљан.

— Ово сам на киши, мамице... као почие Раскољников.

— Ама немој ти тако! прекиде га Пулхерија Александровна пребацујући, — ти мислиш ја ћу те тако сад заинтекинати, по старој женској навици; не бој се. Та ја разумем, све разумем; сад сам се већ научила на овдашњи начин; а, одиста, видим и сама, да је овде то тако паметније. Ја сам једном за увек разложила, да ја твојих мисли не могу да схватим, и да ја од тебе не могу тражити рачуна твојих. Ти имаш можда Бог зна какве радове, и планове у твојој глави, или се у њој какве мисли рађају, па зар да те једнако њушкам у руку: је ли, да те питам, о чему то, збиља, мислиш. Ја сам ето... Ах, Боже! А што сам за окупила овамо, онамо, као смушена... Ја сам, ето, Роџа, тргнут читала твој напис у журналу, донео ми га Димитрије Прокофић. И како сам видела, а, рекох, ето каква сам луда, мислим се, ето чиме се он занима и шта ради, ето одгонетке! Научни су ваљда такви. Он може бити има сад у ово време, нових мисли у глави; он их претреса, промишља о своме, а ја га мучим и ометам. Читам, пријатељу мој, и одиста, много шта и не разумем; али ово тако мора и да буде, уосталом; откуда ћу ја то разумевати?

— Па, дете, покажите ми то, мамице.

Раскољников узме новине и летимице гледну на свој чланак. Ма како да је то противуречило његову положају и његову стању, али он осети ово чудно и отровнослатко осећање које осећа писац који први пут види себе штампана; а уз то се још и двадесет и три године његове прикажу. То потраја један тренут. Прочитав неколико врста он се намршти и веома растужи. Сети се одједном све своје душевне борбе потоњих месеца. С гнушањем и љутњом баци чланак на сто.

— Али тек, Роџа, пека сам глупа, али опет могу мислити, да ћеш ти врло брзо постати један од првих, ако не први међу првим научницима на свету. И они су смели о тебе помислити, да си ти полудио. Ха-ха-ха! Ти не знаш, а ето и они су ту помислили! Ах, јадни правићи, откуда ће они и да појме шта је то ум! На ово сам Дуњечка умалио што није поверовала! Покојни твој отац два пут је слао прилоге у новине, — испочетка стихове ја чувам свеичицу, показаћу ти касније, а после и читаву приповетку ја сам га сама умолила да му је прешлеш, и већ како ово обоје молила да приме, и нису примили! Ја, Роџа, пре шест-седам дана, просто да се убијем гледајући твоје одело, како ти живиш, и шта једеш, и у чему идеш. А сад видим да сам опет била глупа, јер истогод усхтедиеш све сад можеш очас имати и себи добавити својим умом и даром. А сад ето, види се, нећеш, јер се сад много важнијим пословима занимаш...

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ

Милан Јовановић, сестрић Милоша Игњатовића, дебара из Топчидера, пестао је између 26 и 27 прошлог месеца. Њему је 19 година, омален, сув, црномањаст. Од одела има је: шајкачу на гласи, плаву појачну блузу, а око јаке чоху црвенкасту и чакшире од прног сукна. Управа града Београда Бр. 9036 расписује тражење да се пронађе именовани, на ако се нађе да се упути своме ујаку Милошу.

Мангуп жребица, длаке мишасте, матора две године, висока 145 см. с гривом на десној страни палази се у селу Медвеђи. Начелник среза тршеничког актом Бр. 5161 моли полицијске власти да сопственика потраже и упуте у општину медвеђску, да прими своју.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 26 и 27 пр. мес. украли су из ограђеног шљивара Илије Богдановића тежаку из Винорače шест брава свиња и то: један нераст матор годину и по, длаке шарене; једну крмачу вране боје — јалову, матору три године; једну врану крмачу — голу, супрасну; једно врано буџасто нерашче од годину дана и једно женско наиме од годину, вране длаке. Начелство округа моравског актом бр 4421 моли све полицијске власти да лопова и покрађу пронађу и по закону поступе. УБр. 9142.

D-r Алфредо Аиђолини, син. пок. Павла и пок. Еуфрозије Таљани, рођен 1858 године у Гарјану у Италији, осуђен је пресудом милапског суда на казну, због једне фалсификоване меницје од 8000 динара, па бегетком амо у Србију, осуђетно извршење пресуде. Управа града Београда актом Бр. 9124 расписује тражење и ако се D-r Алфредо пронађе, да се одмах притвори и о томе Управа извести.

Непознати лопови извршили су 27 прошлог месеца пљачку Аиђелије Ђенибу механџијки из Читлука тиме, што су му разбили каку сандучарку и из исте одцели 1002 динара у сребру. Начелство округа нишког актом Бр. 5299 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 9155.

Аријалдо Моргон, из Румо, у Тиролској, железничар оријенталске железнице у Качанику (срез скопљански), рођен 1867 године, удовац, отац двоје деце, вере римокатоличке, писмен, говори: талијански и непотпуно немачки и бугарски, средњег стаса, крупан, прне косе, сивих очију, затегнутих бркова, брија се, пати од хроничне болести у носу, што се да приметити по непрестаним усекљивању, побегао је на захтева царско-краљевског конзулата у Скопљу, где је био стављен због злочина на § 222 крив. закона. Управа града Београда актом Бр. 9144 расписује тражење за проналазак Аријалда, на ако се ухвати да се њој под стражом спроведе.

Непознати лопови, ноћу између 7 и 8 овог месеца провалили су канцеларију Мите Стојановића адвоката из Ниша, разбили касу и из исте покрали знатну суму новаца у банкама и злату, један пар манџушна, прстен, дугмета за манжетне и вредеће папире. Начелство округа нишког актом Бр 5592 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведе. УБр. 9440.

Цветко Колић, циганин из Пирота, стар 24 године, средњег раста, у лицу суп, одевен у пајталове и капут, на погама опанци а на глави шајкачу, кад је свршио да је окривљен за крађу побегао је. Начел. окр. пиротског актом Бр. 1334 моли све полиц. власти да Цветка потраже и нађена њему спроведу УБр. 9239.

Непознато лице 4 овог месеца по подне око 4 часа на неопажен начин откачило је златан ланац од сата, који је висио за појасом свастиња г. Дим. Димитријевића писара пошта-

ско-телеграфског одељења, па побегао. Украдени је ланац у плетеном облику, на крају једном имао је мали ланчић са златном куглом од злата; у вредности 60 динара. Управа града Београда расписује тражење за проналазак крадљивца, и ако се пронађе да јој се спроведе с позивом на Бр. 9107. Нарочито се скреће пажња онима, којима би случајно било понуђено за откуп, да о томе известе најближу полицијску власт.

Пребислав Шолајић, за Ивањице, притвореник начелника среза таковског, првог дана Ускрса рано ноћ, улучио је згодан тренутак па убио апсанџију — жандарма, и од овога узео: пушку, револвер, метке и џепни сат, па побегао. Њему је 19 година, средњег стаса, доста развијен, у лицу пун, беле коже, смеђе косе, малих плавих бркова, црних очију, и округлих образа. Одевен је панталонама, копорану и прслуку од жућкастог шајака; на џеповима од панталона има поруб од црвене чохе, а на глави шубару. Начелство округа рудничког актом Бр. 4410 моли све полицијске власти, да убицу потраже и пађена њему под стражом спроведу. УБр. 9045.

Непознати лопови украли су између 2 и 3 пр. месеца Авраму Милосављевићу из Трмбаса два вола. Једног длаке је часто — сиве, а другог плаве и по трбуху подбеласт, а рогова виласти. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 5123 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. А могу о проналаску известити и Управу града Београда с позивом на Бр. 9026.

Непознати лопови ноћу између 19 и 20 прошлог месеца украли су и то: Илији Николићевићу из Белог Ива једну кобилу матору 8 година, ждребиу, длаке отворено дорастасте, има белегу од убоја на десној задњој нози; — и Танасију Милошевићу оиданшњем једну кобилу, матору две године, длаке мркодорастасте. Начелство округа нишког актом Бр. 5075 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и пађене њему спроведу. УБр. 8810.

Јован Стојакировић, из Липа био је код начелника среза подунавског у притвору због извршене опасне крађе. Али он преконоћ између 24 и 25 пр. месеца скине окове, провали зид апсанске, па побегне. Њему је 28 година. Средњег је стаса, суп, црне косе и малих црних бркова, брије се; — предња су му зубн црни и кривани. Био је одевен у антерију и чакшире. Начелник среза подунавског актом бр. 4454 моли полицијске власти да Јована најзивље потраже и пађена њему спроведу. УБр. 8709.

Огромна покрађа. — Цесарско-краљевски аустро-угарски конзулат актом Бр. 4930 2086 по налогу главне полиције у Будим-Пешти известио је Управу варошн Београда, да је из радње Лудвика Хајвеша оиданшњег злагара украдено разних златних и сребрних ствари у вредности 20.000 круна. То је било ноћу између 11 и 12 прошлог месеца. Лопови су провалили зид на побочној страни дућана, ушли у златарску радњу и покупили следеће ствари: сребрне једнице у вредности од 8000 круна (међу делом канинке и вилушке), 12 комада разних златних брилетина, 15 разних сребрних чаша, 15 разних сребрних заклопаца, 40 пари разних златних минђуша, 40 пари разних сребрних кутија за цигарете, 10—12 кашика за млеко, кафу и чај, један златан женски сат са црвеним калајем, 5 брошева од граната (једнокн златом утврђен), 5 минђуша од граната (једнокн златом утврђен), 250 разних златних претена од бриљаната и других драгих камења, један ланац од корала и белог бисера, 40 сребрних кутија за жигице, 15 сребрних четкица за брнове, једна златна табакера и једна кутија за цигарете са словом М. и седмокраком крупом, једна сребрна бициклистичка (жужу) са натписом „1900 ez szeptember Győr", 80 позлаћених сребрних оковратних ланаца, 30 женских златних оковратних ланаца (где који са сликом св. Марије), 20 разних златних игланца за машне са разним камењем, 30 златних женских брошева (разних срца и медаља од злата), 8 златних четкица за брнове и 30 сребрних игланца за мушке машне. Управа града Београда актом Бр. 8965, расписује тражење за проналазак лопова и покрађе, па ако се пронађе, да се Управи спроведе. Нарочито се скреће пажња: јувелирима, часовничарима, и купцима златних и сребрних ствари, ако би им ко покушао на продају ма коју украдену ствар да одмах о томе известе полицијску власт, да би се могла предузети потера.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Лазар Јовановић — Јовичић, родом из Вараиде у Банату 1880 год. по занимању месар; црномањаст, сувоњав, средњег стаса. Решењем управе града Београда од 9 ов. месеца Бр. 9004 протнат је на свагда у Аустро-Угарску, као по све опасан крадљивац. Лазар је у 1897 год. од стране прпост. суда за град Београд био осуђен због краће новца на месец дана затвора а у год. 1898 од истог суда, опет због опасне крађе новца једном овд. месару на две године робије са које је осуде пуштен пре неколико дана. Управа града Београда позива све полицијске власти да на Лазара, у случају његовог повратка у Србију обрате најстрожу пажњу и да га казне за повраћај на прогонства и поново прогнају.

У том циљу ми износимо ову слику Лазареву.

КЊИЖЕВНОСТ

Die Polizeiverwaltung Wiens im Jahre 1899., zusammengestellt und herausgegeben von dem Präsidium der k. k. Polizei-Direction Wien, 1900 Verlag A. Hölder.

Донело нам је до руку овај интересантан годишњи извештај н. кр. полицијске дирекције у Бечу. Она их почевши од 1876 издаје сваке године, и сваке године ти су извештаји пуннји и интересантнији не само за полицајца, већ и за сваког оног, који се интересује данашњим социјалним питањем.

Садржај је овке књиге поделен на 32 главе, које поред опширно разрађеног текста имају статистичке таблице ради боље илустрације онога што се налаже.

У првој глави говори се о особи полицијске дирекције, о чиновницима и о буџету. Већа централа дели се у три секције, а ова опет у одељке; у другој глави налазе се територија и становништво бечко, као и селидбе, које су четри пута у години почетком фебруара, маја августа и новембра.

У трећој глави говори се о полицији за штампу. Ту су статистични подаци о листовима и часописима који излазе у Бечу нид.: о друштвима, зборовима задругама и т. д. У шестој глави говори се о благајни, економату: у шестој о пасошима и тако редом.

Далеко бисмо отишли у овој нашој скромној белешци, ако бисмо хтели да приказемо све, шта се у овом опширном извештају бечке полиције налази. То остављамо за другу прилику.

Овим приказом наша је намера да обратимо пажњу наших читалаца који владају немачким језиком.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. М. М. општ. писару Орид. Као правоспособан суд доносе одлуку на примедбе општинског суда, учињене према § 20 б. грађ. поступка, онда нам саопштите повода питање које сте покренули на њено нам на исто одговорити, а дотле вам не можемо дати тражености одговора, да не би изгледало да тиме утичемо на судски рад.

Г. Н. В. општ. писару Врбица. Ваше питање од 1 марта ове године није довољно јасно, зато вам на исто не можемо дати одговора докле год боље не прецизирате.

Док не одштампамо целокупну „Административну поделу Краљевине Србије" наш ће лист излазити по два броја уједно. Надамо се бити само у прешним признаком.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

БРОЈ 15. и 16. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. АПРИЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Т. Алимпић —

(НАСТАВАК) (3)

Ако се овим контролисањем нађе каква сметња, која умањава отвор компаса, ради се изнова.

То исто бива и онда, ако крајња тачка десног крака компаса, не додирује задњу површину главе, т. ј. кад је отвор компаса већи но што треба да је.

Ма колико да је мерач навежбан, она контрола не треба никад да изостане.

Може се понекад десити, нарочито код мршавих индивиду-а; да се њихова дужина главе не може тачно представити у целим деловима милиметра, већ ће то требало учинити у разломцима. Ну, пошто се разломци од ^{mm} не употребљују у нашем мерењу, оставаја се мерачу на оцену: који цели ближи броју треба да узме, а он ће узети онај за који верује да је ближи истини.

Пошто се дужина главе може измерити — добити готово и у нула ^{mm}., и пошто њено мерење не може бити наложено обманама од стране мерене индивиду-е (изузев случај кад јој се допусти да набере кожу на чело и између обрва), то дисперизија између њена два мерења не сме бити већа од 1 ^{mm}., односно 0·5 ^{mm}. изнад или испод праве мере. Дисперизија, већа од ове, бива би резултат погрешног мерења.

5. Мерење ширине главе

Мера ширине главе добива се помоћу истих инструмената и скоро истом процедуром као и њена дужина, али је много доликоватнија од прве. То с тога, што код ове мере, нема утврђене тачке од које би она почињала, и што се краци компаса морају покретати једновремено, хоризонтално и симетрично с обе стране главе.

Сл. 5.

Не мењајући ни најмање положај индивиду-е, лауфет приликом претходног мерења, мерач, хватајући кракове компаса нешто мало више изнад његових крајних тачака, прелази позади индивиду-е и ставља исте — крајње тачке компаса нешто мало више изнад горњих површина оба уха, а по том полегано и вертикално удљаве компас кроз косу на врх главе.

Као год и приликом мерења дужине главе тако исто и овде, мерач треба нажљиво да мотри на градацију, те да на тај начин опази сваки покрет увећања или смањења при покретању кракова компаса ка врху главе и враћању натраг. Кретање кракова компаса треба продужавати све дотле, док се не нађу две симетричне тачке, које дају највећу ширину градације. Ове две тачке, које не морају упек представљати максимум ширине, положене су обично у правцу у ком се и траже, т. ј. од горњих површина ушију на темену. Да би се нак, оне што пре нашле, треба покретати кракове компаса означеним правцем и за 2 см. у напред и назад од њега дотле, док се на градуисаном луку не покаже највећа градација. Приликом овог покретања, краци компаса треба да означују — описују једну назомљену линију са обе стране главе, чији су делови величине 1—2 см. а један од другог удаљени за по неколико милиметара.

Пошто се, приликом покретања кракова компаса, добила највећа цифра на градуисаном луку, треба утврдити компас завртњом, а по том контролисати добивену меру, што бива истим путем и начином, као и код мерења дужине.

Правило би било, да разлика између два мерења једне исте ширине главе, не прелази разлику од 1 ^{mm} као и код њене дужине, али се, с обзиром на мењање дебљине човечијег тела а тиме и дебљине коже на глави, допушта у пракси, да ова разлика може доспети и до 2 ^{mm}., па да опет не буде оквалификована као грешка. Грешка је неизвинљива, ако ба она прекорачивала 2 см.

Важније напомене о мерењу главе

Ако се на глави налази каква повреда, која умањује тачност мере, или је тренутно чини немогућом, мерач, да би са себе скинуо одговорност, треба то тачно да означи на картону, у дотичној рубрици. Исто тако потребно је означити главе неправилне и изгрануте, а нарочито несиметричност лубањских костију, због којих је веома тешко добити праву ширину главе.

Употребом писмена или означење се назначење мере главе, које су такве било због своје величине или малености.

Вредно је поменути још и то, да дужина главе обично варира између 170—200 ^{mm}., а ширина између 140—169 ^{mm}. Мере напад или испод ових цифара, треба увек да су праћене словима *m.*

6. Мерење ширине јагодица *)

Ово мерење новина је у систему Бертилоновом и као такво, уведена је пре 3 год. Њиме је замењено мерење ширине десног уха, које је, услед своје велике растегљивости и нетачности, морало бити одбачено.

Разлика између овога мерења и мерења ширине главе, у томе је, што, у овом последњем случају, мерач долази — стаје *иред* индивиду-у, која се мери, и краке компаса ставља на јагодице, тражећи тим приликом, као и код претходног мерења, највеће одстојање између ових. Добив исто, мерач утврђује највеће одстојање добивену меру и даље ради опако исто као компас, контролише добивену меру и вертикално. Треба само пазити, да се краци компаса покрећу хоризонтално и вертикално, јер у противном, могла би се увећати тражена мера.

Допуштена грешка код овог мерења може се попети до 1 ^{mm}.

7. Мерење дужине десног уха

Ово мерење једино је, које се врши на десној страни индивиду-е. То с тога што је десно уво наложено много већој употреби, а тиме и технички сложеније од левог.

Мерење дужине десног уха врши се помоћу једног малог, за овај посао нарочито удешеног компаса, који је градуисан од 1—10 см., и долази одмах после мерења ширине главе. Шта више, индивиду-а остаје у истом положају, т. ј. на клупици и лицем сунцу окренуто.

Сл. 6.

Пре него што се компас наслони на образ, нарочито линији која спаја уво са образом али за $1^1/_2$ см. у напред од ње, треба главу индивиду-е нагнути у лево и назад за толико, колико је потребно да равнина образа и десног уха буду потпуно осветљене.

Приликом стављања компаса на образ, хвата се његов доњи крај десном руком, а кад је онда већ положен, он треба левим палцем притиснути — учинити непомичним, нешкретни крак компаса, узимајући ради тога, као тачку наслона за остала четири прста леве руке горњу површину главе. При овоме треба нарочито пазити, да доња површина горњег крака компаса само

*) Слика ће доцније бити напечатана, пошто нам клише није благовремено стигао из Париза.

додирује, али не и притискује горњу ивицу уха. Кад се, са истом обазривошћу, донесе — помакне до доба уха и доњи крак компаса, и још једном се уверн, да ни један од њих не притискује бордуру — ивицу уха, онда се на лењиру чита цифра, која представља дужину уха.

Дешава се по некад у практици, да се сретну уши, чији су лобови (доњи нерскачивани делови уха) неправилно срасли за образ, а најчешћи је пак случај, да је то сраштење двогубо (сл. 7). За такве случаје, Бертилон наређује, да се мери дужина уха до првог сраштивања, па да се добивеној мери дода број ^{mm}. између оба сраштења. Тако нпр. мера уха на слици представљеног, биће овако изражена 5·4 см. + 0·3 см.

Сл. 7.

Уха засечена, згњечена, расцепљена и т. д, треба мерити онако, како се она појављују, само што се у дотичној рубрици на картону морају тачно означити све те неправилности.

Што се тиче разлике између два мерења једног истог уха, она се, с погледом на млитавост и виткост уха, као и с погледом на његово слегнуће — смањење које иде упоредо са старошћу, може попети најдаље до 3 ^{mm}., али ни под којим условима не може прећи овај број.

8. Мерење средњег прста леве руке (сл. 8).

Мера ова добија се помоћу једног компаса, који се у исто доба употребљује и за мерење левог малог прста, ноге и лакта. Њиме се може добити мера тачна и за пола милиметра, ако се само правилно ради. Да би се то постигло, потребно је урадити ово:

Сл. 8.

а) Наслонити косо на свој стомак крај непомичног крака компаса, ставити се спрочу индивиду-е и ухватити левом руком за прст који се мери (десна држи други крај компаса) на га положити уз леђа компаса, пазећи при том, да је његов крај добро ослоњен уз непокретни крак компаса, и да други прсти не буду савијени, већ да прелазе држак инструмента са обе стране. Пошто је ово учињено, треба левим палцем притиснути трећи зглоб прста који се мери (да би остао прилубљен уз држак компаса), а осталим прстима притискавати целу шаку све дотле, док она са средњим прстом не образује прав угао.

б) Окренути се за четвртину круга око себе и тиме учинити, да мишица са долактицом (avant-bras) буде у правој линији. Само треба пазити, да индивиду-а, приликом овог окретања, не промени свој пређашњи положај, а нарочито пак да се и она не окрене.

в). Спустити покретни крак компаса да оплаш додирне врх прста који се мери и читати меру, коју индекс показује на градацији.

Препоручљиво је, нарочито за неизвежбаног мерача, да пре читања градације, више пута примакне и одмакне покретни крак компаса, те да на тај начин што тачније утврди праву меру.

Пошто се мера средњег прста може, као што смо већ рекли, добити тачно и за 0·5 см., то и допуштена грешка између два разна мерења једног истог прста, не сме превазићи ову цифру.

9. Мерење малог прста леве руке

Мерење малог прста врши се по истим правилима, по којима и мерење средњег, само што је много деликатније, те с тога, разуме се, захтева и много више пажљивости.

Ова деликатност састоји се у томе, што је често пута веома тешко усмирити — изоловати мали прст од домалог, с којим има заједничку жилу. Да би се ова операција што боље извела, треба га (мали прст), приликом стављања уз компас, поставити више уз горњу површину лењира, а не, као средњи прст, на средину.

Све остало исто је као и код претходног мерења, изузев допуштене грешке, која се, с обзиром на поменуту деликатност, може за ово мерење попети до 0·75 см.

Заједничке напомене о мерењу прстију

Једна од најчешћих особености, која се сусреће приликом мерења прстију, јесте укоченост зглобова, која може бити потпуна или делимична.

У првом случају прст је неспособан за превијање у ма коме зглобу, док је у другом укоченост ограничена на један или два зглоба.

Био први или други случај, правило је да се прст мери онакав какав је, а у дотичној рубрици на картону да се тачно означи узрок неправилности мере и угао укочености, ако је она делимична.

Исто овако ради се и онда, кад су поједини делови прста одсечени, а ако је то случај са целим прстом, или су заостали делови по све мали, тако да се не би могли употребити за класификацију, мере се прсти десне руке. Разуме се већ, да је потребно ово тачно означити на картону нпр. Леви прст одсечен; десни 12·3 см.

Додајемо овде још и то, да је преко потребно пред почетак мерења поменутих прстију, одсећи нокте на њима, како они не би спречавали покретни крак компаса, да додирне њихов врх.

10. Мерење леве ноге (сл. 9).

Приликом мерења леве ноге, неопходно је потребно, да се на њу ослања сва тежина тела. Да би се то опет постигло, десна нога мора бити у назад повијена. Разуме се већ, да је индивиду-а босонога.

Сл. 9.

Ово мерење врши се помоћу истог компаса, којим и претходна два мерења и специјалне клупице, на којој индивиду-а седи приликом мерења главе и уха. На ову клупицу, која је удаљена за 60 см. од стола за мерење лакта, стаје дотична индивиду-а својом левом ногом, пење се у вис и нагиње у напред све дотле, док десном руком не ухвати за ивицу на поменутом столу.

Да би индивиду-а што лакше и брже заузела овај положај, Бертилон је прописао нарочиту команду за то, која се састоји у овоме:

— Метните леву ногу на напрт (обележено место на клупици) погните се у напред и ухватите десном руком за ивицу стола, а за тим, поднте се на клупицу само једном ногом, а другу повите у назад.

— Ове формуле, вели Бертилон, изговорене тачно и редом горе означеним, учиниће, да се и најограниченија индивиду-а само за неколико тренутака намести како треба.

Пошто је индивидуа заузела свој положај, треба се уверити: да ли су прсти (од ноге) сваки на своме месту, а нарочито пак, да се палац не ослања на страну клупице, или да није намерно савијен. У овом последњем случају, који је лако познати, јер остали прсти не рађо следују палцу, мерач је дужан да отклони ту намерну савијеност.

Кад је све ово уређено, онда треба ставити компас с десне стране ноге, али тако, да његов непокретни крак буде лако наслоњен на задњу страну пете, а његов лењир (држак) да додирује унутрашњу страну пете и зглоб палца. Ако је корен ноге толико испупчен, да спречава лењир компасов, да у исти мах додирује и унутрашњу страну пете и зглоб палца, онда компас треба ставити према тој испупчености, нарарелно положају који би заузео, када ње — испупчености не би било.

После овога не остаје ништа друго, но да се покретни крак компаса помиче дотле, док оплаш не додирне врх палца, а по том да се на лењиру, а према индексу, чита мера.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

7. Моравски округ

округно место варош Ћуприја

срезови: белички, деспотовачки, левачки, параћински, ресавски и темнићски

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Ћупријска	1	Ћуприја варош

I. Белички — среско место Јагодина

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Багрданска	1	Багрдан
		2	Вранковац
		3	Горњи Рачник
		4	Милошево
		5	Доњи Рачник
		6	Ловци
2	Бунарска	1	Белица
		2	Бунар
		3	Врба
		4	Лукар
		5	Шантровац
		6	Шуљковац
3	Драгоцветска	1	Бресје
		2	Винорача
		3	Вољавче
		4	Главинце
		5	Драгоцвет
		6	Ковачевац
		7	Међуреч
		8	Трнава
4	Јагодинска	1	Јагодина варош
5	Јовачка	1	Горњи — Јовац
		2	Дворица
		3	Доњи — Јовац
		4	Мајур
		5	Мијатовац
		6	Остриковац
		7	Сиња — Вир
		8	Трешњевица
6	Лошаничка	1	Гор. — Штиљче
		2	Деоница
		3	Д. — Штиљче
		4	Каленовац
		5	Лозовик
		6	Мишевић
		7	Прњавор
		8	Сиповац
		9	Црича
7	Ланишка	1	Буковче
		2	Ланиште
		3	Паљевац
		4	Рибник
		1	Бесчин
		2	Драгошевац
		3	Ивков. Прњавор
		4	Коларе
		5	Лођика

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
8	Лођичка	6	Медојевац
		7	Топола
9	Рибарска	1	Прањина
		2	Ракитово
		3	Рибаре

II. Деспотовачки — ср. место Вел. Поповић

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Буковачка	1	Буковац
		2	Ломница
		3	Милина
2	В. Поповићска	1	Балајинац
		2	Вел. Поповић
		3	Витанци
		4	Трућевац
3	Глоговачка	1	Глоговац
		2	Дражмировац
		3	Дубока
		4	Исаково
		5	Мали Поповић
4	Грабовичка	1	Грабовица
		2	Плажане
		3	Розида
5	Деспотовачка	1	Бељајка
		2	Вирине
		3	Деспотовац
6	Модрежска	1	Брестово
		2	Богава
		3	Модрежа
7	Стењевачка	1	Двориште
		2	Жидиље
		3	Језеро
		4	Кованица
		5	Паљевац
		6	Поповљак
		7	Ресавица
		8	Стењевац
8	Стрмостенска	1	Јеловац
		2	Липовица
		3	Сладаја
		4	Стрмостен

III. Левачки — среско место Рековац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Белушићска	1	Белушић
		2	Вранковац
		3	Секурич
2	Вел. Пчеличка	1	Вел. Пчелица
		2	Дулеки
3	Драговска	1	Драгово
		2	Сибница
		3	Мотриљ
4	Жупањевачка	1	Баре
		2	Богалинци
		3	Доброселица
		4	Жупањевац
		5	Малешево
		6	Надриље
5	Опарићска	1	Волујак
		2	Лепојевић
		3	Опарић
		4	Пуљци
6	Пољанска	1	Пољна
		2	Мала Дренова
7	Прозешка	1	Горњи Дубич
		2	Кал. Прњавор
		3	Калудра
		4	Превешт
		5	Ризаш
		6	Шљивица
8	Ратковићска	1	Вел. Сугубина
		2	Горња Сабанта
		3	Ратковић
		4	Слатина
9	Рековачка	1	Вел. Крушевица
		2	Коморане
		3	Ломница
		4	Рековац
		5	Сиљевица
		6	Урсуле
		7	Цикот
10	Течићска	1	Вукмановац
		2	Ковадар
		3	Рабреновац
		4	Течић

IV. Параћински — среско место Параћин

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бигренička	1	Бигреница
2	Бошњачка	1	Батинац
		2	Бошњане
		3	Главица
		4	Давидовац
3	Вуљанска	1	Вуљане
		2	Гор. Мутница
		3	Забрега
		4	Поповац
		5	Шалудовац
4	Доњ.-Мутничка	1	Доња Мутница
		2	Извор
		3	Клачевица
		4	Лепеје

*) У срезу поречанском опр. београдског, штампаном у бр. 7 и 8 „Пол. Гласника", погрешком преписача изостала је општина Степојевачка са селима: *Врбовна, Соколово* и *Степојевац*. Пека читаоци — претплатници — ову општину додају на крају поменутог среза.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Параћинска	1	Параћин варош.
6	Планска	1	Бусиловац
		2	Голубовац
		3	Крежбинац
		4	Мириловац
		5	Плана
7	Сењска	1	Иванковац
		2	Ползане
		3	Сење
		4	Ступица
8	Сикиричка	1	Горње Видово
		2	Дреновац
		3	Ратаре
		4	Сикирица
9	Стришка	1	Доње Видово
		2	Лебиње
		3	Стрижа
		4	Текија
		5	Чешуре
		6	Шабац
10	Супска	1	Влашка
		2	Крушаје
		3	Супска

V. Ресавски — среско место Свилајнац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вобовска	1	Бобово
2	Витежевска	1	Витежево
		2	Дубница
3	Војштанска	1	Војска
		2	Мачевац
		3	Радошин
		4	Рајкинац
4	Гложанска	1	Бресје
		2	Гложане
5	Грабовачка	1	Врлане
		2	Грабовац
6	Свилајначка	1	Свилајнац
7	Седларска	1	Туринац
		2	Луковица
		3	Прошћинац
		4	Седларе
8	Суботичка	1	Кушиновац
		2	Рожевац
		3	Суботица
9	Тропољска	1	Гладна
		2	Јасеново
		3	Тропоље
10	Црквеначка	1	Дубље
		2	Црквенац

VI. Темнићски — среско место Варварин

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вачинска	1	Вачина
		2	Залоговац
		3	Марсново
		4	Оранје
		5	Церница
2	Варваринска	1	Варварин
		2	Катун
3	Д. Крчинска	1	Горњи Крчин
		2	Доњи Крчин
		3	Карановчић
		4	М. Крушевица
		5	Пајковац
		6	Парцане
		7	Тољевац
4	Маскарска	1	Бошњане
		2	Маскаре
5	Обрешка	1	Избеница
		2	Обреж
6	Поточка	1	Поточац
		2	Рашевица
		3	Својново

8. Нишки округ

окружно место варош Ниш

срезови: алексиначки, бањски, моравски, нишки и сврљишки

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Нишка	1	Ниш

I. Алексиначки — ср. место Алексинац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Алексиначка	1	вар. Алексинац
2	Бобовишка	1	Бобовиште
		2	Вакуп
		3	Краљево село
		4	Ћићина
3	Веле-пољска	1	Веле-Поље
		2	Врело
		3	Горња Трнава
		4	Доња Топоница
		5	Доња Трнава
		6	Дражевац
		7	Палиграце
4	Делиградска	1	Вукашиновац
		2	Јабуковац
		3	Јасење
		4	Рутевац
		1	Бели Брег
		2	Бујимир
		3	Глоговица
		4	Добрујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Катунска	1	Доњи Крупац
		2	Катун
6	Мозговска	1	Брадарце
		2	Мозгово
7	Станачка	1	Горњи Крупац
		2	Липовац
		3	Прутовац
		4	Станци
		5	Црна Бара
8	Суботиначка	1	Бован
		2	Суботинац

II. Бањски — среско место Соко-Бања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Блендијска	1	Блендија
		2	Дуго Поље
		3	Николинац
2	Језерска	1	Језеро
		2	Ново Село
		3	Преконоги
		4	Реовац
3	Јошаничка	1	Жучковац
		2	Јошаница
		3	Рујевица
4	Лабуковачка	1	Гојмановац
		2	Лабуково
		3	Раденовац
4	Росничка	1	Бели Поток
		2	Врбовац
		3	Поружница
		4	Росник
		5	Трубореваи
5	Ртањска	1	Врмца
		2	Мужинац
		3	Трговиште
		4	Шарбановац
6	Сесалачка	1	Богдинац
		2	Мелушинац
		3	Руниште
		4	Сесалац
7	Соко-Бањска	1	Соко-Бања пар.
8	Читлучка	1	Орешац
		2	Церовица
		3	Читлук

III. Моравски — среско место Прњавовина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Гредетинска	1	Адровац
		2	Гредетин
		3	Крушје
		4	Пешчанница
		5	Радевце
		6	Г. Сухотна
		7	Д. Сухотна

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
2	Грејачка	1	В. Дреновац
		2	Грејач
		3	Дашница
		4	Дудулајци
		5	Сечаница
		6	Суповац
3	Корманска	1	Витковац
		2	Г. Љубеш
		3	Д. Љубеш
		4	Корман
		5	Срезовац
		6	Трњане
4	Куличка	1	Вукања
		2	Јаковље
		3	Каменица
		4	Кулина
		5	Лозница
		6	Љутеш
		7	Породин
		8	Чукуровац
5	Прњаловичка	1	Д. Адровац
		2	Житковац
		3	Мрсоља
		4	Прњаловица
6	Топичка	1	Бујмир
		2	Лужане
		3	Назрина
		4	Стублина
		5	Тешица
7	Туријска	1	Врћеновица
		2	Голешница
		3	Копривница
		4	Доњика
		5	М. Дреновац
		6	Честа
		7	Шурић

IV. Нишки — среско место Ниш

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Барбешка	1	Вилајдрица
		2	Гор. Барбеш
		3	Доњи Барбеш
		4	Дукат
		5	Ново Село
		6	Русна
		7	Тополница
2	Вел.-вртопска	1	Вел. Вртоп
		2	Калетинац
		3	Мали Вртоп
		4	Мали Крчимир
		5	Овсеница
		6	Шебет
3	Габровачка	1	Бербатово
		2	Вукманово
		3	Габровац
		4	Доње Власе
		5	Перутина
		6	Турлина
4	Г. Матејевачка	1	Гор. Матејевац
		2	Доња Врежина
		3	Кнез Село

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Гркињска	1	Горње Власе
		2	Гркиња
		3	Марина Кутина
6	Д. Душничка	1	Гаре
		2	Гор. Душник
		3	Д. Драговље
		4	Д. Душник
		5	Крастанча
		6	Миљковац
		7	Сопотница
7	Д.-Студенска	1	Бањарево
		2	Гор. Студена
		3	Доња Студена
		4	Чукљеник
8	Јелашничка	1	Бања
		2	Јелашница
		3	Просек
		4	Раутово
9	Каменичка	1	Д. Матејевац
		2	Каменица
10	Личка	1	Вел. Крчимир
		2	Гор. Драговље
		3	Личје
		4	Семче
		5	Ступница
11	Малошишка	1	Белотинце
		2	Клисура
		3	Княжица
		4	Малошиште
		5	Чапљине
		6	Чечина
12	Малчанска	1	Врело
		2	Гор. Врежина
		3	Јасеновик
		4	Малча
13	Миљковачка	1	Берчинац
		2	Гор. Топоница
		3	Кравље
		4	Миљковац
		5	Пањина
		6	Церје
14	Ново-селска	1	Бубањ
		2	Г. Међурово
		3	Д. Међурово
		4	Лалинац
		5	Ново Село
		6	Паси Пољана
		7	Чонот
15	Островичка	1	Куновица
		2	Островица
16	Прво-кутинска	1	Врзи Брод
		2	Драш. Кутина
		3	Лазарево Село
		4	Прва Кутина
		5	Радикина Бара са заселком Коритњак
		6	Суви Дô
17	Прок. Кутинска	1	Дуга Пољана
		2	Јагличје
		3	Копривница
		4	Прок. Кутина
		5	Телиja
		6	Чагровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
18	Сићевачка	1	Ореовац
		2	Пасјача
		3	Сићево
19	Трупалска	1	Вртиште
		2	Медошевац
		3	Мезграја
		4	Поповац
		5	Трупале
		6	Чамурлија
		7	Чиплак
20	Хумска	1	Бренина
		2	Гор. Комрен
		3	Доњ. Комрен
		4	Лесковик
		5	Рујник
		6	Хум

V. Сврљишки — ср. место Дервен

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Галибабинска	1	Галибабинац
		2	Давидовац
		3	Радмировац
2	Гушевачка	1	Гулијан
		2	Гушевац
		3	Лован
		4	Околиште
		5	Перин
3	Дервенска	1	Дервен
		2	Ђуринац
		3	Жељево
		4	Мерцелат
		5	Преконопа
		6	Шљиковик
4	Изворска	1	Бурдимо
		2	Бучум
		3	Извор
		4	Тијовац
5	Лалинска	1	Грбавче
		2	Копај-кошара
		3	Лалинац
		4	Пирковац
		5	Плужина
		6	Попшица
		7	Сливје
6	Луковска	1	Влахово
		2	Луково
		3	Манојлица
7	Нишевачка	1	Варош
		2	Дрваиац
		3	Мечи-до
		4	Миљковац
		5	Нишевац
		6	Палилула
8	Црнољевачка	1	Бело — иље
		2	Округлица
		3	Рибаре
		4	Црнољевица

РАСПИСИ

I

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 3.898

12 априла 1899 год.

У Београду

Свима окружним начелствима

Како се почетком маја ове године има, према закону, обавити редовно калемљење деце и ревакцинација ђака основних школа, министар унутрашњих дела у интересу правилнијег и бржег вршења овога посла нашао је за потребно издати следеће наредбе:

Начелство ће саставити распоред по коме се имају извршити калемљење и ревакцинација у појединим местима и према томе распоред требовање и потребне количине лимфе како би је лекари добијали увек свежу.

Овај је утврђен распоред, потребан и ради контролисања кретања лекарског особља за време калемљења.

Полицијски чиновници, као помоћни органи неће се употребљавати за време калемљења ако рад иде правилно по утврђеном распореду. У случајевима немарног поступања општинских власти при довођењу деце и ђака — према распису од 8 априла 1898 год. СЊ 3945 — на одређено место, у означене дане и часове кад је, по распореду заказан *први дан* рада у неком месту, *лекар, који врши калемљење утврдиће одмах исти дана, хабању радњу општинског суда и тражиће од преседнике власти да са председником опшг. суда поступи према члану 22 ставу четвртом, закона о устројству општина од 21 јуна 1898 год.*

Ако и на дан распоредом одређен за преглед извршеног калемљења краљих богиња, не би општински суд лекару довео сва деца, на којима, у тој години, треба први пут калемити краљве богиње, онда ће начелник срески, у договору са среским лекаром, наименовати друга два дана, за калемљење и преглед, у тим местима, па, према чл. 22 став. други и трећи закона о устројству општина од 27 јула 1898 год., одредити једног полицијског чиновника, који ће, у овим изузетним случајевима, лекара пратити и примењивати све законом прописане мере, а трошак — дневницу и поштарину — око овог наредног наласка, за чиновника и лекара, наплатити из имања председника и кметова, (ко се нађе као одговоран) поштo рачун о томе прегледу и одобри мин. унутр. дела, према закону о дневници и подвозини држ. чиновника од 19 фебр. 1892 године.

Пошто се сврши калемљење краљих богиња на новорођењој деци и редовна ревакцинација ђака према распису од 8 априла 1898 год. СЊ 3945 са ревакцинацијом одраслих, у колико то није учињено у ранијим годинама, среска лекари спремиће извештаје о извршеном раду према распису од 30 марта 1896 год. СЊ 2994 до краја године, и послати их своме начелству најдаље до 31 децембра текуће године. Окружни физикус спремиће извештај за цео округ, и овамо послати најдаље до 15 јануара, идуће године, као што је то поменутим расписом прописано.

Ови извештаји, према чл. 21 тач. 9 закона о чув. народног здравља морају увек садржати следеће податке:

а, Како је посло калемљења краљих богиња те године извршен;

б, Како су се владали у томе послу кметови и лекари одређени за калемљење;

в, Упоредиће се број успешно и безуспешно калемљених са тим бројевима у прошлој години, за сваки срез засебно и за цео округ укупно;

г, Састављене се табеларни преглед целог рада према распису од 30 марта 1896 год. СЊ 2994.

Да се не би у будуће дешавале неправилности које су до сада констатоване код појединих начелстава, овим се наређује, да лекари подносе благајни рачуне са уверењима о извршеном калемљењу најдаље до 20 децембра одговарајуће године, и да, благајне окружне, ове рачуне лекара примају и потребне суме депонују, али новац не издају, све донде, док од окружног физикуса не добију писмени извештај, да су сви лекари поднели уредан извештај о извршеном калемљењу у тој години, и да је физикус саставио и овамо послао извештај за цео округ. Тек пошто благајна прими овакав извештај, овлашћује се да лекарима исда новац на име награде за извршено калемљење, а на основу уредних уверења општ. судова и прописно састављених рачуна *према чл. 20 тач. 6 под. г, закона о чувању народног здравља.*

Препоручује се начелству да се стара о тачном извршењу ове наредбе; општинске председнике упозори на све последице у случају нехата или забавности, и увек на време шаље требовања анималне лимфе.

II

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 957

16 јануара 1901 год.

у Београду

Господин министар војни, писмом од 25 децембра 1900 год. ЈБр. 3378 известио ме је, да је у једном одељку Пастеревог завода у Нишу, смештена најмодернија и најсавршенија лабаторија за справљање „анималне лимфе" за калемљење краљим богињама, и да је у њој јесенас израђено 15.000 порција лимфа. Овом лимфом, у новембру пр. године калемљени су регрути са изврсним резултатом, без реакције. — Са наведеног, решио сам, да се, за ово-годишње редовно калемљење деце, набави лимфа из домаћег завода у Нишу.

Да би се потребна количина анималне лимфе могла у заводу спремити и благовремено ликеровати у употребљивом стању, потребно је да, окружна начелства настану живо око прибављања свештеничких спискова деце рођене у прошлој години, и састављања требованја лимфе, према распису од 3 априла 1900 год. СЊ 3075, и нарочито, њиховог пописања најдаље до 15 марта ове год., као што је тамо прописано. — Редовно калемљење треба да почне после 1 маја ове године.

Препоручује се начелству да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 7685

30 јула 1899 год.

у Београду

Свима окружним начелствима

По распису 5.668 од 12/IX—883 год. (види Санитет. Зборник књ. 11 св. 3-ћа стр. 91—92), уверења општинских власти, која оне издају лекарима о извршеном калемљењу деце у дотичној општини, оптерећена су таксом од 20 п. дин.

Услед неједнаке примене овог наређења, а поводом питања месне контроле окр. моравског, господин министар финансија по прибављеном мишљењу подручног им министарства и саслушању Пореске управе решењима Пр. Бр. 9407 и 18342, изволео је објаснити:

1. Да поменута уверења подлежају под одредбу чл. 3 тач. 13-та закона о таксама из разлога, што лекари врше то калемљење по службеној дужности, а по одредби тачке 6 под *г,* чл. 20 закона о уређењу санитетске струке, на се због тога и уверења општинских власти јављају као последица службене радње и треба да се издају по службеној дужности;

2. С тога не треба таква уверења оптерећивати никаквом таксом, па ни досадањом таксом од 20 п. дин. као прилоге. —

На основу оваког мишљења и објашњења *наређујем:*

1. Да од сада општинске власти издају ова уверења лекарима без наплате икакве таксе, по службеној дужности;

2. Да у будуће ова уверења не подлеже ни такси од 20 п. дин. кад се она употребе као прилог рачуну, по коме се лекару признаје и исплаћује зарада из средстава буџета санит. фонда, по одредби тачке 6 под *г.,* чл. 20 закона о уређењу санитетске струке.

Овим се решењем ставља ван крепости и замењује расписе СЊ 5.668 од 12/IX—883 што ће начелство у свом подручју објавити, и о његовом извршењу и тачној примени старати се.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Сл№ 9556
15 септ. 1898 год.
у Београду

Свима окружним начелствима

Прегледом свију извештаја поднесених према наредби мојој од 5 фебруара ове год. Сл№ 1573 уверио сам се да, скоро сви депозитори, воде овлашћен рачун о приходима и расходима проституткске болничке касе и да то *начелство* врло лабаво настојава на тачном вршењу постојећих наредаба о вршењу надзора над проституцијом, и о контролисању прихода и расхода проституткске болничке касе.

Да би се ово питање за у будуће извело на чистину, и осигурала једнолика и брза радња око прикупљања прихода за болничку касу проституткску, и ништо благовремени обрачун прихода и расхода те касе, а на основу: *правила о регулисању* проституције Сл№ 1141 од 29 фебруара 1884 год., правила о руковању са болничком касом проституисаних Сл№ 5816 од 22 децембра 1881 год. *расписа* мин. унутр. дела Сл№ 2762 од 14 јула 1881 год; Сл№ 921 од 5 фебруара 1893 год. *предмета* министр. унутр. дела Сл№ 2639 16 априла 1893 год. начелству крагујевачком и Сл№ 10.856 од 24 нов. 1896, Сл№ 10.860 од 24 нов. 1896 год управи града Београда,

Наређујем:

1. У сваком месту где има лекара, полицијско одељење и месни лекар, водиће засебне спискове о лицима која подлеже санитетско-полицијском прегледу, сваки за своју употребу. *Тач. 3 и 9 правила о регулисању проституције од 1884 године.*

Тај ће се списак водити по овде *1/3**] приложеном обрасцу, коме треба да буду одвојено назначена лица по проституткским радњама, од лица која сачињавају послугу по јавним локалима, (собарице, куварице, подсобарице и касирке); подлеже лекарском прегледу. У тим списковима, мора се, за свако лице, назначити: име и презиме, место рођења, године старости, име и стан газде код кога је, *од куда је и кад је* дошла у место где се преглед врши, датум прегледа, *кад је* и *где је* отишла из тог места, а у примедби, *је ли* се јавила кад је отишла, кад је у болницу упућена ако је нађена заражена, и *кад је* из болнице изашла оздравила, и т. д.

При дну оваквог списка, *на крају сваког месеца*, назначиће се сума прегледа и сума наплаћеног новца, затим, колико је предат депозит у каси и у *каквој форми*. — Онде где лекари сами наплату, они ће предавати:

а, у *готовом новцу*, суму која изнесе према прегледима, рачунајући по 1 дин. од прегледа; и,

б, у виду квите, исту толику суму, као награду за свој труд, према тачци 9. став. четврти правила о регулисању проституције.

Та квита мора имати форму означену у прилогу *1/3***] За собарице подсобарице и касирке у Београду према претпису Сл№ 10.860 од 24 новембра 1896 год., предаваће се сва наплаћена сума у виду квите.

Укупна сума наплаћеног новца који се предаје, мора бити на списку и словима назначена, јер се по њему новац предаје.

На овом списку, депозитор ће својим потписом утврдити *да је новац примио, кад је примио и у којој је форми примио.*

У местима где полицијски чиновници врше наплате прихода од прегледа, вршиће се месечни обрачун у истој овој форми, само ће, на декаревом списку, депозитор сваког месеца назначити да је исти исправан.

Оверена копија сваког оваког месечног списка, печатом утврђено, шиљаће се министру унутрашњих дела на крају сваке године најдаље до 1 априла наступајуће године, са тачно изведеним обрачуном болничке касе проституисаних, односно прихода и расхода. *Там. 4 правила о руковању са том касом.*

2. *У приходе болничке касе проституисаних* долазе:

а, наплате улога од газда проституткских радња, према тач. 24 правила о регулисању проституције од 1884, са објављењем Сл№ 4028 од 5 јула 1888 год. санитет. зборник књ. II св. III страна 224.

б, наплате од прегледа, који се врше два пут недељно, по 2 дин. од сваке особе, по распису Сл№ 921 5 фебруара 1893 године.

в, наплате казни по тачкама 9, 12, 13, 14 правила о регулисању проституције од 1884 год.

У расходе касе проституисаних долазе:

а, исплате лекарима за извршене прегледе, по месечном обрачуну;

б, исплате болничког трошка проституисаних, по годишњем обрачуну:

в, исплате евентуалних издатака за спрему локала у полицијској згради, за прегледе женскиња, где се ти прегледи не могу вршити у болници, — по годишњем обрачуну.

Ови издаци под *а* не могу се издати без претходног одобрења министра унутр. дела, и да прелазе суму од десет динара, по једном рачуну;

3. Све среске депозитске касе, дужне су, под личном одговорношћу депозитара, на крају сваке год., најдаље до 1 марта наступајуће године, свршити обрачун прихода и расхода ове болничке касе, у минулој години, и поднети извештај начелству са списковима, а то И _____ дужно је, под личном одговорношћу благајника, учинити то исто за цео округ, до 1 априла исте године, и поднети извештај министру унутрашњих дела на преглед, са свима оригиналним прилозима депозитних каса.

4., За сваку неуредност у свом погледу, која буде изазвала задоцњење извештаја примениће се дисциплинарна казна, а ако буде материјалне штете, ово ће се наплатити од лекара или депозитора, који је штету учинио.

Препоручујући _____ да се стара о тачном извршењу ове наредбе наређујем _____ да:

I. За све досадање године свршиш обрачун болничке касе проституисаних до закључно 1897 године, и поднесе детаљан извештај прихода и расхода најдаље до краја ове године.

II. За ову 1898 годину предузме одмах све мере како би _____ поднети извештај до 1 априла 1899 године.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Сл№ 9190
9 септембра 1898 год.
у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Од извесног времена почели су се појављивати у нашој земљи смртни случајеви после хотимичне или нехотичне употребе концентрисане сирћетне киселине — есенције — екстракта — само зато, што се тај артикал налази у слободном промету по трговинама и дућанима за мало — продају, те је тиме дата прилика свакоме да је лако може набавити.

Како је научно доказана јака отровна снага сирћетне концентрисане киселине, и како је секцијама утврђено брзо и смртно дејство њене корозивне особине, — те да би се несрећни случајеви свели на најмањи могући минимум, а на основу чл. 1 и 33 и чл. 24 тач. 5 закона о чувању народног здравља од 1881 год. у вези са наредбом од 1 септембра 1882 год. Сл№ 2542 (санитет. зборник књ. II св. III страна 28), и решењем мојим Сл№ 8412 од 18 августа ове године,

Наређујем:

I.

Од 1 октобра ове год. концентрисана сирћетна киселина, у јачини преко 15% киселине, има се сматрати као отров, и према томе, *ну могу држати* и са стране увозити само она *лица, која имају дозволу по чл. 24 тач. 5 закона о чувању народног здравља од 1881 године за увоз и продају отровних стварн.* Бакалима, дућанџијама и у опште свима мало — продавцима, забрањено је држати сирћетну киселину јачу од 15%, сирћетне киселине, па ма какав налив она посиђа (екстракт, есенција, и т. д.) а велико продавци, који концентрисану сирћетну киселину увозе у цељи индустријској, морају за сваки

---

*) Види образац на крају ове рубрике.

**) Види образац на крају ове рубрике.

засебан суд, имати уверење царинарнице, да је анализа извршена у погледу чистоте и степена концентрације.

II.

Увоз концентрисане сирћетне киселине врачке се само на царинарници београдској, где ће се, при увозу, одмах примити и анализа садржине сваког засебног суда у погледу концентрације и чистоте и одмах уверење о томе издавати.

Увози, који се буду пришли ван царинарнице београдске, морају се сматрати као кријумчарење, и са њима према томе даље поступити.

III.

Над изгредницима против ових наредаба *царинске* се казне према чл. *33* тач. *2*, а на основу § 334 казненог закона до 30 дана затвора, или до 150 динара новчане казне.

Препоручује се начелству, управи да ове наредбе у своме подручју објави и о њином се извршењу стара.

VI

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЖ 12.164
27 новембра 1892 год.
у Београду

Свима окруж. начелствима и управи вароши Београда

На предлог господина министра финансија, а по предмету увоза сирћетне есенције, нашао сам за потребно, накнадно решењу мог претходника од 9 септембра 1898 СЖ 9190, одобрити да велико-продавци могу слободно увозити концентрисану сирћетну киселину и без дозволе за држање и продају отрова и отровних ствари, ако је увозе, држе и продају у судовима затвореним онако како их прими на царинарници. Према томе, завршетак тачке I наредбе од 9 септембра 1898 год. СЖ 9190 онако допуњен гласиће — — — — — — — — бакалима, дућанцијама и у опште свима мало-продавцима, забрањено је држати концентрисану сирћетну киселину јачу од 15%, сирћетне киселине, па ма каква назив она носила (екстракт, есенција и т. д.) Велико-продавцима, који концентрисану сирћетну киселину увозе у великим количинама, дозвољава се да ову слободно увозе и без дозволе за држање и продају отрова и отровних ствари, ако је *увозе, држе* и продају у затвореним судовима; осим тога, морају имати уверење царинарнице да је анализа извршена у погледу чистоте и степена концентрације.

У тачци II расписа СЖ 9190 бришу се речи „садржине сваког засебног суда.“

Остале одредбе расписа СЖ 9190 од пр. год. остају и даље у снази.

КВИТА

прилог $^{1}/_{2}$

На основу тач. 9 става четвртог правила о регулисању проституције од 1884 год. тач. 3 правила о руковању са болничком касом проституисаних од 1884 год. и расписом министра унутрашњих дела СЖ _____ од _____ 1898 год. примио сам из болничке касе проституисаних (словима исписати) динара на име (словима колико) прегледа извршених над _____ проституки у месецу мају 1898 год. према овде $^{1}/_{2}$ приложеном списку прегледаних лица.

Датум.

Окр. физикус
Н. Н.

№1. Ако се због посла по окружу или отсутношћу, морају лекари замењивати, онда ће сваки за свој број прегледа поднисити квиту, у којој ће назначити датуме кад је прегледе вршио.

прилог $^{1}/_{2}$

СПИСАК ЛИЦА (вароши Крагујевца) за месец мај 1898 године

Лица која се налазе по проститутским радњама

Тек. број	Име и презиме	Одакле је родом	Година старости	У чијој је проституј. радњи	Од куда је дошла и ког дана?	Датум прегледа 1.	4.	8.	11.	15.	18.	22.	25.	29.	Свега	Кад је и куда је отишла	Примедба
1	Н. Н.	Земуна	20	Н. Н.	из Ћуприје 5 II 98 г.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	8	—	—
2	Н. Н.	Чачка	18	Н. Н.	из Београ. 2 V 98 г.	—	1	1	1	1	1	—	—	—	5	у Нишу 20 V ДН 815	Бројевка је ирон. истписана
3	Н. Н.	Београда	21	Н. Н.	из Ниша 15 V 98 г.	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	—	—
4	Н. Н.	„	25	Н. Н.	„ „ „ „ „	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	—	—
5	Н. Н.	Новог Сада	23	Н. Н.	из Неготина 25 V 98 г.	—	—	—	—	—	—	—	1	у бол. кући	1	—	25 V најена заражена ради ДН 941
					Свега . .	1	2	2	2	4	4	3	4	3	—	25	

Собарица, подсобарица, куварица и касирке

1	Н. Н.	из Сегедина	30	Н. Н.	из Круш. 2 III 98 г.	1	1	1	1	1	1 у болници	—	6	—	18 V најен заражена ради ДН 819
2	Н. Н.	из Пеште	21	Н. Н.	из Ужица 1 I 98 г.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	9	—	—
3	Н. Н.	„ „	23	Н. Н.	из Шапца 16 V 98 г.	—	—	—	1	1	1	1	1	—	6	—	—
4	Н. Н.	„ „	25	Н. Н.	из Ниша 15 II 98 г.	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	—	—
					Свега . .	2	2	2	2	4	4	3	3	—	26		

За 25 + 26 = 51 прегледа, по 2 динара наплаћено 102 динара. Преноси се: у квити динара прегледача . . . 51 динар
„ у готовини сребру и никлу . . . 51 „
Свега . . 102 динара

Свега сто два динара

ЛЂ...
2 јуна 1898 године
Крагујевац

Прегледајући лекар
окр. физикус
Н. Н.

Примио:
у квити = 51 дин.
у готовини = 51 „
Свега 102 дин.

3 — VI — 1898 год.
Крагујевац

Депозитар
Н. Н.

Да је попија верна оригиналу тврди:

Начелник окр. крагујевачког
Н. Н.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Нпр. кад се је извесно лице, као земледелац, задужило код повериоца по облигацији која је издата у 1897 години, па ја дужник осуђен на плаћање дуга по тој облигацији у 1899 години, хоће ли дужника, као земледелца, при наплати овога дуга, штитити § 471 грађ. суд. пост. у овоме смислу, како је тај законски пропис наређивао у времену када је облигацију издао, или ће у овој прилици и за њега предети она благодејања која овај законски пропис даје земледелцима са његовим изменама и допунама од 14 јула 1898 године.

У кратко, даје ли се дужнику земледелцу благодејање из § 471 грађ. пост. у оном случају по старом, када је дуг признанио, или по новом, када је на плаћање тога дуга осуђен?

Ми му на ово питање одговарамо:

По нашем мишљењу, које ћемо мало ниже и поткрепити, § 471 грађанскога поступка, треба у свима случајевима при испуњавању наплате дугова од дужника, примењивати онако, како тај законски пропис *сада гласи*, без обзира на то: што је дуг учињен пре његових измена и допуна, и, што је чак и осуда на плаћање тога дуга пре тих измена следовала. По томе, тим пре се има овако поступати онде, где је осуда на плаћање дуга следовала после измена и допуна поменутога § од 14 јула 1898 године.

Према овоме, благодејање које § 471 грађ. поступка даје земледелцима, треба при извршавању наплате дугова од њих сматрати и примењивати онако, како га тај законски пропис сада опредељује по његовим изменама и допунама од 14 јула 1898 године, без обзира на то, што су и дуг и осуда постали пре тих измена.

У потврду овог нашег мишљења, — а ради оних, који ће по прочитању овога нашег одговора можда казати: да закони по правилу немају повратне силе, и, да је са тога ово наше мишљење противно томе правилу, — наводимо следеће:

Заиста постоји правило: да закони немају повратну силу, које је правило унесено и у § 7 нашег грађанског законика, као и да нови закон не треба да вређа раније стечено право; *али, постоји опет и једно и друго правило: да формални закони — у овоме случају грађански поступак — имају ту привилегију, да имају повратну силу*, и, да за расправу грађанских спорева који *још* седе грађански поступак*).

Може нам на ово неко приметити, да је ово наше мишљење погрешно, за то, што то правило: *да формални закони имају повратну моћ*, важи само у науци, док међутим нигде у закону то није прописано.

Али, то не стоји у истини, јер је наш законодавац још 20 априла 1865 године знао за ово правило у науци, на га је и у закон унео.

Узмите прво издање грађанскога поступка од 20 фебруара 1865, и у § 2 закона, којим се уводи у живот устројство судова и законик о поступку судском у грађанским парницама, обоје од 20 фебруара 1865 године, и законик о поступку судском у кривичним делима од 10 априла исте године, — наћи ћете ово:

„Сворови, који се по затеку несвршени код окружних судова, и код великог суда, за грађанска дела, у време, кад закон о устројству судова и законик о поступку судском у грађанским парницама почну важити, довршиће се по прописима ових закона."

На овога, а и оних прописа у тачкама: 1, 2, 3, 4 и 5 наведеног § 2 уводног закона од 20 априла 1865 године, види се, да је и законодавац усвојио оно правило о повратној сили формалних закона.

Према изложеноме дакле: законик о поступку судском у грађанским парницама, као формални закон, *има повратну силу*, и, по томе, сва она извршења, која су се затекла несвршена у времену када су ступиле у живот ове измене и допуне у томе закону, *имају се свршити по тим новим изменама и допунама.*

*) Види стр. 8 Теорије грађанског поступка од Андре Борђевића (прво позивање).

* * *

Један општински писар пита нас, шта ће да раде општински судови у томе случају, када ког од својих грађана, за дело испуште кривице, казне својом пресудом, па се овај против исте жали надлежној полицијској власти по § 15 и 16 полицијске уредбе, и ова власт ту пресуду као закониту одобри? Хоће ли општински суд ову пресуду сматрати као извршну и кривца подврћи законој казни, и ако он поднесе доказ о томе, да је против решења полицијске среске власти, поднео жалби начелству окружном?

На ово питање одговарамо следеће: оне пресуде општинских судова, које су изречене за испуна дела било по званичној дужности, било по приватним тужбама, потпуно су извршне, када их надзорна полицијска среска власт одобри. Њихово задржавање од извршења не може спречити никаква радња од стране осуђеног и оптуженог § 15 и 16 полицијске уредбе прописује потпуно тачно и јасно у коме се у последњем степену осуђени има жалити, ако му се чини да је неправедно на казну осуђен. Само се њиком прописује ово: *Против сваке пресуде или решења о испупима имају право стране жалити се предастављеној вишој власти; и то, против пресуде општинског суда надлежној среској власти, против пресуде среске власти начелству...*" Дакле када је по жалби оптуженога надлежна полицијска среска власт, пресуду општинског суда одобрила, онда је она извршна, и има се извршити, без обзира на то, што се оптужени брани и подноси доказе о томе, да је се противу среске власти и њеног решења о одобрењу пресуде жалио начелству, јер томе нема места, пошто се начелству може жалити, као последњој инстанцији само онај, који је осуђен пресудом начелника среског у првом степену, а над општ. суд кога осуђује последња је степен за жалбу надзорна среска власт. Овакон је поступак под оних пресуда које се код општинских судова паричу на тужбу приватних лица, а кад се пресуде паричу „*по званичној дужности*" и „*према евиденцијама краљевскима и сеоским*", онда се оне одмах извршују нпр. ако се у оба случаја оптуженом оставља право на жалбу. Само исто се могу одмах извршивати и оне пресуде изречене над оним лицима из других места, „*што не би у стању биле новчано или лично јемство дати са којима би казну и накнаду штете обезбедили.*" Трећа и четврта алинеја § 15 и 16 полицијске уредбе. Оних прописа законских нека се тачно општински писари придржавају, без обзира на ту околност, што се осуђени на казну изгована, да се даље жалио, јер она власт, као на пример начелство, за расматрање општ. пресуда, није надлежна, за поништавање пресуда општинских судова које су од стране непосредне среске власти одобрене.

* * *

Један општински писар пита нас, хоће ли општ. судови осуђивати на плаћање таксе туженог у овом случају:

Један тужилац, као стања сиротиног, на основу поднетог уверења тужи извесно лице да му плати дуг по признаници, која се код њега као повериоца налази. Као сиромах нема такву да плати и суд му прима тужбу без наплаћене таксе. Даље вели пита би се имало чинити ако се после пресуде дужнике са својим повериоцем поравна. Од кога би се у том случају судска такса наплатила.

Ево нашег одговора. Такса ће се у овакном случају предвидети у пресуђеној, коју има платити крива страна. И у том случају да се тужилац са туженим поравна ван суда опет се од туженог као осуђеног има такса за судску касу наплатити, изузевши пресуде.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакву једну радњу општинског суда, са молбом, да о истој дамо своје мишљење:

Н. Н. свештеник тужио је Н. Н. за дуг од 100 динара. За доказ свога потраживања поднео је оригиналну признаницу, коју је тужени сам својеручно написао и потписао, но у којој није означено од чега проистиче дуг — дакле није означен основ дуга — као тражи § 191 грађ. пост., који гласи:

„*У облигацији треба да је разговетно написано: 1., име и презиме повериоца и дужника; 2., колики је дуг и од чега произлази, н. пр. од готовог новаца, куповне ствари од тога и*

тога дана и тамније вредности, од тровачке радње, свињарске, болтаниске и т. д.; 3., кад је и зде обламација писана".

Тужени је у одговору на тужбу навео: да у свему признаје обавезу — дуг — по признаници, али вели да је основ овога дуга за венчање његовог сина Н., а по чл. 8 тач. 4, закона о уређењу свештеничког стања, тужилац нема право, да да наплаћује неку таксу за венчање од 12 динара, и тражио је да га суд од тужбе као неумесне одбије.

За доказ ових својих навода, навео је то: што је признаница писана онога дана када је се његов син венчао, што се на саме кратке садржине признанице види, да су његови наводи истинити, јер се види и то да је писана на „*брзу руку*", даље позвао се и на сведоке, а поред истих тражио је да му се досуди допуњујућа заклетва, а ако суд нађе да томе нема места, он тражи заклетву главну, коју на наведено да стоји у истини нуди и тужиоцу, а повраћену прима.

Тужилац је остао при тужби и молио је суд да у границама тужбе, на основу поднетих доказа своју пресуду изрече.

По овоме је се суд упустио у извиђај ове парнице и нашао је: да је тужени, и испитаним сведоцима и осталим по извиђају нађеним околностима, своје тврђење до велике вероватноће донео, према чему је а на основу § 291 грађанског судског поступка

Пресудио

Да се тужени допуно закуне на то, да заиста основ дуга по поднетој признаници проистиче од венчања његовог сина Н., на кад се закуне онда да се тужилац од тражења одбије.

Не закуне ли се да плати тужиоцу дуг и т. д.

Ово нашег мишљења. Ова пресуда не вала нити одговара закону. Ово зашто. Ако исправа није записана онако како законски прописе у § 191 тач. 2 грађанског поступка тражи, онда исту суд има сагласити за неважећу, а не упуштати се у то да њен однос утврђује сведоцима. Где постоји доказ писмен онде не може у грађанским односима пред судом бити речи о сведоџбама сведока. Даље ако је суд сматрао да исправа поднета за доказ нема законски прописане услове, он ју је као такву требао одбацити. Но овде у овом даном случају долази то, да ју тужени признаје, но наводи да је исту на тражњу тужиоца као свештеника при венчању свога сина издао. Шта из овога излази? Уцена у званичној дужности и своме свештеничком позиву. Када је се већ суд упустио да испитује сведоке на које се тужени за доказ овога позвао, онда ни у коме случају није могао говорити о принетим доказима у овом конкретном случају до вероватноће и досуђивати по § 291 грађ. суд. поступка туженом допуњујућу заклетву за одбачај исправе, но је требао своју радњу наслонити на § 174 грађ. суд. поступка и решењем прекинути даљи извиђај све грађанске парнице, и акта упутити надлежној полицијској власти, да се продужи привично испитање против тужиоца, онде свештеника, за дело злоупотребе учињене у своме свештеничком позиву. Окончање ове истраге даље би јасно стање овога спорног предмета:

Даклe овде је могло бити само ово: или признати исправу као доказ, коју је и тужени за своју признао, или тужиоца одбити од тражења пошто исправа не одговара пропису § 191 тач. 2 грађ. поступка, или најзад поступити по § 174 грађанског судског поступка, а ни у ком случају спор, под доказа сасвим другог основа, расправљати допуњујућом заклетвом.

КУРЈАК У ЈАГЊЕЋОЈ КОЖИ

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ДЕТЕКТИВА

Једног дана посетио ме је прокуриста једне велике чувене фирме у Њу-Јорку, и саопштио, да је по налогу свога шефа, — назовимо га Џонсоном, а прокуристу Вудом — дошао к мени, да се разговори и посаветује, шта да се ради и како да се стане на пут повећим крађама, које су се у последње доба десиле које у радњи а које у магацинима те трговачке фирме. Разуме се, да се запелавало и на моју умешност у тој ствари.

У исто време Вуд ми је саопштио, да су оба ортака његови газде на путу, један на југу а други у Европи. Он ми је даље рекао, да су покрађе већ одавна примећене, и да су у последње доба нарочито учестале. Према његовом искazу покраће — извршене у току последњег месеца у чипкама, атласу и свили нанеле су на 20000 долара.

— И ја и господин Џонсон — тако је Вуд завршио своју исповест, — све смо учинили да лопова ухватимо, али нам је сав труд остао узалудан!

— А' на кога ви сумњате? — запитах ја одмах Вуда.

— Господин Џонс мисли, да је неко од помоћника у радњи!

— А колико их има?

— Тридесет и седам!

— А зар не можете ни за једног рећи да је сумњив?

— Не!

— Онда је бâме страх доста заплетена, и неће нам требати само времена и труда већ и довољне количине стрпљења, а то ће бога ми све стати и доста новаца...

— Ја сам са господином Џонсоном и о томе говорио и он се решио, пошто по то само да ухватимо лопова, па ма нас и доста стало!... А господин Џонсон такав је човек, да кад нешто уврти у главу, нико му то неће избити!

На дана моја питања сазнадох од Вуда, да и ако је роба разноврсна, ипак је тешко познати, ако приватна марка саме фирме *не*, а свака лопов но његовом мишљењу нити овако ни оно краде, доста је паметан, да са украдене робе збрише сваки траг, који би је могао одати.

Том приликом уговорио сам с Вудом, да сутра дођем и прегледам радњу и све остале локале под назначеним именом и као трговац на Бувела. Том приликом требао сам се и са помоћницима у радњи упознати.

Пошто се Вуд са мном опростио, размишљао сам подуже о овој загонетној покрађи, али је нисам могао решити.

Моји другови, с којима сам о томе говорио, мишљаху сви, да је лопов неко од помоћника, те према томе, било би потребно неколико ноћи пребити, да би се кривцу траг ухватио.

Али се у брао показа, да је лопова тешко ухватити.

Идућег дана посетих мистер Џонсона. Са Вудом сам се раније био споразумео, да у присуству његових другова, помоћника, поступа самном као са странцем довле ме господин Џонсон њему не представи.

На како ме и сам шеф те куће не познаје лично, то му се ја престависи са једним тобож препорученим писмом.

Господин Џонсон поступао је са мном са оном пажњом, какву трговци својим муштеријама указују и показа ми све просторије, да бих на тај начин утувио пре лица његових помоћника. Али, искрено рећи, сви су ми они изгледали поштени и нисам могао ни на кога посумњати, тако да рекох у себи: или ме је стара мудрост и познавање људске физиономије остављала, или су сви они млади људи најпоштенији људи на целоме свету.

Господин Џонсон позва Вуда у свој контоар и тада се сви троје саветовасмо, при чему забележих и списак украдене робе, који је одиста био позамашан.

На послетку изјавих за жељу, да извесно комаље од свиле и штофа прегледам, јер сам много полагао на своје вешто око, које је и најмању ситницу умело разликовати. Нарочито ми паде јако у очи једно парче свиле, које дотле немадох прилике видети.

Мало по мало на се у мене створи убеђење, да се лопов налази у самој радњи и њега треба потражити међу помоћницима.

Ја сам од тога дана многе ноћи пробденисао, па за тим тражио по крчмама и коцкарницама, нећу ли на којег од помоћника наићи, али сав мој труд оста узалудан.

До душе један од помоћника, станован је нешто удаљено, чак у Бруклину, и посећиване чешће једну сумњиву кућу... то је истина прва мрља на његовом карактеру, али у исти мах не даваше и довољна основа за полазну тачку истраге.

Неки од старијих помоћника, често су посећивали муштерије из околине, који су били солидни људи.

Без обзира на сав мој дотадашњи труд остах ја без икаква резултата.

Готово свакодневно виђао сам се са Џонсоном и Вудом и том сам приликом заволео овога, који је живо и неуморно тежио, да моје предузеће имадне успеха.

У колико је господин Џонсон губио наде и хтео целу ствар да батали, у толико је више Вуд журио и заузимао се, као прави помоћник и поштен човек, на коме лежи у неколико морална одговорност за те покраће, које су у последње доба још више

учестале, тако, да би какав сујеверан човек мислио, да су какви невиђени духови ушли своје престе у ову ствар.

Господин Џонсон на послетку се реши, да са једним чуваром и својим ловачким ртом пробденише неколико ноћи у својој радњи...

Али и тај корак није нас довео ни до каква резултата, јер су се омаше покрађе чак и у то доба дешавале.

Господин Џонсон услед ових неуспеха и још више услед непрекидне штете, коју је радња мораза трпети, постаде нервозан и на послетку се разболи, да је на крају морао баталити своје ноћно бденисање у радњи.

Једнога дана зовну ме он к себи и саопшти ми, пошто су сви досадашњи кораци остали узалудни, да се решио, да све помоћнике, били они криви или невини, отпусти из радње и попе ангажује. У исти мах показа ми и оглас свој, који је дао „Хералду*.

Ми смо се дуго разговарали о томе и ја сам био противан тој промени. Вуд ме је такође у овоме питању својски потпомагао, уверавајући, да се могу већи допови међу новим помоћницима наћи, а не би ни било право да се сви стари овако на пречац због једног невољника отпусте.

На послетку господин Џонсон попусти, јер се он према својим помоћницима био права мајка у доброти.

Вуда, кога су иначе сви волели, сада га још више заволеше, што је све колеге узео у одбрану.

Он је заиста и био честит човек и душа радње, кога би тешко било заменити. Поштен, вредан, он је чак и недељни одмор жртвовао да би могао поучавати ниже и млађе чиновнике и помоћнике...

Али, пошто су се покрађе све чешће дешавале, изрази Вуд једнога дана своме господару жељу, да напусти своје место.

Господин Џонсон, пак, нехте о томе ништа чути, већ му још повећа плату са педесет процената.

Вуд оста, али сада удвоји снагу да би се допи открио.

Али после неколико недеља, када се ни до каква резултата и открића не могаше доћи, а овамо крађе свакодневно не престајаху, и Вуд стаде очајавати и сумњати у успех, као пре и његов господар.

Господин Џонсон на послетку се реши да свој стари план и оствари и да све помоћнике на радње отпусти, — када у то доба стиже његов компањон, који је био јужне државе пропутовао.

Упознавши се са целом ствари, био је он противан Џонсоновом кораку, већ наређи да сваки помоћник одговара за робу, која му је поверена.

Неколико дана прође још добро, али после опет се стадоше дешавати покрађе чак код једног а чак код другог помоћника.

Помоћници су били незадовољни, дуто... али њихови шефови стадоше једног по једног отпуштати, чим би се код достичног приметио какав мањак.

На тај начин било је неких десет помоћника већ отпуштено.

Мене је та кућа задивно плашила и остављала подуже време и широко поље за моју делатност.

Али је и мени самом било криво, што су моји кораци били без резултата и сва моја напрезања узалудна. Тешио сам се међутим старим искуством, да се често по неки случај морао дуго трагати, и обично се опет случајно решавао...

На послетку, на три недеље после испричаног, отпоче да се недри...

Имао сам нека журна посла и био сам на путу за New-Haven-Depot у 27 улици*) у колима четврт авио-а, када код осме улице уђоше у кола две даме. Обоје су биле елегантно одевене, на прак се по оним драгоценостима, којима су се накитиле, могао закључити, да нису на „виших“ кругова.

Кола су била готово препуна, па нису се нико не помакнуше, дигох се ја и понудих једној од њих двеју своје место.

То је чудноват осећај неке неписане слутње... и данас не могу себи никако објаснити, зашто ми је пало на памет, пре но што сам бацио поглед на њено одело, да ћу код ње наћи клуч оних покрађа код газде Џонсона.

Али, прак је тако. —

Чим сам бацио поглед на њену свилену хаљину, која ми је јако пала у очи јер је била од необичне врсте, сетих се једног парчета, кога сам видео код господина Џонсона.

Дакле, шта је — ту је!

Сад је требало радити.

Али ја сам већ поменуо, да сам по једној другој ствари журно на другу страну.

Ја сам New-Haven-Depot-у пре но што се воз крене, требао да ухапсим једног човека, кога због извршеног злочина у Њу-Џерсеју одавно вијамо.

Могуће је лако, да ће и ова дама поћи с новом, али је тако исто лако било могуће да сиђе код 27 улице.

Шта да радим?

Ја погледах око себе, наађох на платформу, али не нађох никог, који би могао мој налог да изврши. Када погледах на задњу платформу, видео сам где се нека мала Талијан коње, носећи на рукама неке играчке, по свој прилици торбар.

Дечко ми се тај одмах допаде и ја га заинтах у шали колико му је година.

— Тринаест! — одговори ми он слободно и погледа ме бистрим очима право у лице.

На моје даље питање, да ли би имао вољу, да за то после подне заради једно пет долара, стави ми се он радосно на расположење. Забележих име његових родитеља, стан, и т. д. и онда му рекох:

— Ево ти моје карте... ја сам детектив, и ја ћу те умети наћи на ма се у најзабаченији угао сакрио, ако би ме хтео преварити. Дужност ће твоја бити, да ме у једном послу ово после подне заступиш. Ја ћу, међутим сачувати твоје играчке, које ћеш сутра моји подићи. Ево ти за сада два долара, а остало ћеш после добити. Ако налог који ти будем задао, похвално извршиш, доћи сутра к мени и ја ћу се већ постарати за у будуће за тебе.

Ја сам лепо почео, јер се дечко претвори сав у уво.

— Ућу у кола, — поучавах га ја, — и запамти добро оне две даме, — рекох му ја показујући. — Никако их нећеш испустити из очију, а ако се растану, онда пази на ону коју у свиленој хаљини. Потребно је да сазнам где станује, па с тога добро пази кућу, улицу и број, где буде ушла. Можеш ли ти то учинити а да не обратиш пажњу на се?...

Дечак је био частољубив.

— На сваки начин... — рече ми он радосно. — Ја ћу наћи на ћу до мрака и док ноћ не падне ако мора бити!

Ја му још записах на једној карти улицу и број свога стана и рекох му, ако сврши за рана посао, може к мени свратити и чекати на ме. У исто време, додадох да не жали новац који сам му дао, јер ћу му га двогубо накнадити.

У том тренутку стиже на станицу где сам морао сићи. —

У први сумрак, кад сам се вратио кући, затекох дечка и он ми опширно исприча све што је видео.

Обе даме возиле су се још подуже на трамвају, и на срећу не узеше кола. На тај начин било је моме малом агенту могуће да ону даму у свиленој хаљини прати до самога кућног прага. Она је становала у једном отменом крају деветнаесте улице.

Дечак је, пошто је известио оца о своме новом послу и предао му мојих 5 долара, остао то вече код мене. Сутра рано, били смо обоје у деветнаестој улици где сам разгледао с поља кућу и приближно број.

После краткот времена свађадох у једној суседној дућанчини име и занимање становника у тој кући...

После два дана стрпљиве пажње и чекања, на послетку ноће ми за руком да... али, то је био стари мој познаник и ако се зада знао Уиљем Брис, и био некакав спекулант. Два пут сам га дневно виђао где излази из куће и два пут да се враћа.

Али још нисам имао довољно доказа у рукама, да учиним одсудан корак; па с тога прво дођох мистер Џонсону и замолих га, да ми још једном покаже разноврсне мустре од украдене робе.

Господину Џонсону пак не хтедох још дати на знање да сам ушао у траг крађама.

Његов орткак и Вуд били су отпутовали у Џин цинати, да се тамо са једном фирмом која им је много дуговала а пала под стечај поравнају.

Они су требали кроз неколико дана да се врате.

Међутим ја сам од самога господина Џонсона био довољно обавештења добио и сутра дан пре зоре похитах пред кућу у

*) Улице у Њу-Јорку не носе имена већ бројеве.

Прим. преводиоца

деветнаестој улици, одевен као прост радник са алатима као прегледач водоводних уређаја у кућу.

Млада девојка отвори ми врата и пусти ме, када јој рекох зашто сам дошао. Да јој рекох, да би могла саопштити госпођи, над којом дежурам у партеру, да ће горе доћи, да тамо цеви прегледам, на што ми она одговори, да јој је госпођа отишла у посету код неке њене пријатељице, а господин Брис да је изненадно отпутовао, и да ће се тек кроз неколико дана вратити.

Ја сам дакле, сада имао довољно времена на расположењу, и пошто сам се са служавком мало прошалио, пође ми за руком да прегледам пажљиво целу кућу од подрума до тавана.

Тако исто пошло ми је за руком да видим и тоалету њене госпође, која је заиста била дивна...

Том приликом видео сам и неколико комађе неисеченог свиленог штофа, на којима је још била утврђена марка Џонсонове радње.

Са маказама, које сам у предсобљу мистрес Брисове нашао одевених парче од тога штофа и сакрих. Разуме се, да сам ја са служавком за све то време о које чему ћаскао, тако, да је она у мени рачунала новога љубавника. За тим се опростих и знао сам сигурно, да она о мојој посети неће никоме причати.

Пошто сам се пресвукао, одох господину Џонсону и испричах му моје откриће; у исто доба препоручио сам му да ћути и да ником на ни своме оштаку или Буду ни речи не кажује.

— Јонов је један од ваших старијих помоћника, — рекох ја Џонсону, — а господин Вуд тако је добра срца, да се можда неће моћи сналадати и на крају крајева пружити прилике Јонову да умакне.

Господин Џонсон обећа ми, да ће поступити по мојој жељи.

Сутра дан понесох испод одела знаке да сам детектив и у друштву са једним полицијским чиновником упутих се у деветнаесту улицу и запитах за мистрес Брисону.

Када се појавила, рекох јој, да имам с њеним мужем нека посла и запитах је, где га могу наћи.

Она ми пружи карту...

Ја се поклоних, као да хтедох оставити собу, али одмах забравих врата, јер сам приметио, да се госпођа, чим је угледала полицијског чиновника променила у лицу.

— Мистрес Брис, — обратих јој се тада, — ја сам овде у име закона дошао, да нам кућу претресем; ваш муж, као што врло добро знате, носи лажно име, и помоћник је у радњи господина Џонсона, где је крао до данас, не плашећи се, да ће му се у траг ући. Готово материја за све ваше хаљине, украдена је... Ја сам овде дошао, да вам хаљине узаптим, али сам готов да не правим никакве ларме, да суседи не би обратили пажњу. Не верујем, да сте и ви сакривао вашега мужа!... Међутим фирма Џонсонова мора опет доћи до накнаде, а ја видим, да ви имате доста и адиђара. С тога вас молим, да ми сав ваш шмук предате, док се ваш муж не израна са фирмом!...

Она је била, као да је гром из ведра неба погодио.

— Господине, — рече, — ја не могу веровати да мој муж нема два имена. Ја сам добијала писма од његове сестре, која живи у Пенсилванији и држала сам га за часног и поштеног човека. У осталом, ја сам готова да вам све предам, само, ако ће му тиме бити што поможенo!...

После тога пренео сам неколико разних кутера и сандука разне робе и драгоцености и депоновао на сигурно место.

Господин Џонсон означио ми је разно комађе робе као украдено из његове радње, а намешу осталога и један скупоцен шал од најскупље врсте, којих је свега три увезено из Кашмира.

Џонсон ме је тада окупио, да му демаскујем Јонова; али га ја замолих, да причека, док му ја ухватим Буд Цинцинатија прати.

После два дана посла господин Џонсон по мене.

Кад сам у радњу ушао затекох ортака његова и Вуда који су ипе неколико минута дошли с пута повољно свршивши ствар.

— Хе, млади пријатељу! — обрати се на ме газда Џонсон одмах при уласку. — Дркнм, да је сада крајње време.

— На сваки начин! — одговорих ја и хтедох почети, када ме Џонсон пресече...

— Само један тренут... — Па се онда врну ортаку и Вуду: — ја вам нисам ни саопштио, да је наш пријатељ имао успеха и да је откриво Јонова, па само чак и један део украдене робе спасли, а сад — продужи затим обраћајући се к мени — сада нам испричајте све, јер ја ни до овог трепутка не знам ко је Јонов.

Ортак Џонсонов и Вуд само се згледаше зачуђено.

— Тако је, као што рекох! — рече Џонсон. — Ну пре свега, — додаде за тим, — кажите нам име тога дунјева и онда нам остало испричајте!

— И ви желите господине Вуде? — запитах га ја немарно.

— На сваки начин!

— Е, онда господине Вуде знајте, да се Јонов зове Уљем Борис...

Оба ортака згледаше се, јер им ја бејах рекао, да је Јонов један од њихових помоћника, а и господи Вуд гледаше ме изненађено, и ако из других разлога.

Али његово изненађење тек беше појачано, кад ја наставих:

— Међутим господин Брис има и једно друго име „alias“... он се зове још и Чарлс Вуд, и ви господине, ви сте лупеж и Јонов који је све ове крађе вршио и коме сам ја на послетку ушао у траг.

Вуд беше као авет побледео и покуша да говори, али му глас беше на устама изумр'о.

— Господине Вуде, — продужих ја за тим, — кућа у деветнаестој улици предала ми је сва своја блага... то је учинила ваша љубавница која се као „госпођа“ ваша разумевала добро у послу! До душе, ја не верујем, да је она знала за ове ваше крађе и била је завређено изненађена, када је сазнала да је њен „муж“ двогодишњи помоћник, а не газда и да се зове Чарлс Вуд....

Он ми махинално пружи руке и стаде ме молити да Мистрес Брис ништа о овој ствари не сазна.

— Мени је право, — рекох ја, — како желите!...

Може се замислити како је газда Џонсон тек био изненађен, када је сазнао да је Вуд Јонов.

— Курјан у јагњећој кожи! — рече ортак Џонсонов када сам ја пошао с Вудом у полицијску централу.

Џонсон је био подигао и тужбу, али је доцније одустао под условом, да Вуд оде из Њу-Јорка и да се више никад у њ. не врати...

И тако је, можда, овај курјан у јагњећој кожи продужио и на другом месту свој занат!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА [92]

— Дуња није код куће, мамице?

— Није, Роња. Често, врло често пута је не видим код куће, оставља ме саму. Димитрије Прокофић, нека му је хвала, долази да ми прави друштво, и све о теби говори. Воли те и поштује, драги мој. Не кажем за сестру, да ме веома не поштује. Не жалим се, забога. Она има свој карактер, ја свој; она сад има некакве тајне; а ја опет немам за ас ништа тајно. Одиста, ја сам тврдо уверена да је Дуња веома, сувише паметна, а поред тога воли и мене и тебе... али већ ја не знам на што ће све ово изаћи. Ти си ме сад усрећио, Роња, што си дошао, а она отишла, ето, у шетњу. Доћи ће, а ја ћу јој рећи: брат је дошао, а тебе нема, где си изволела време провести? Ти ме, Роња, немој баш веома ни мазити; ако можеш, дођи, кад се не може, ништа, причекаћу. Јер ја, иначе, знаћу увек да ме ти волиш, и мене је то доста. Читаћу ето, твоје саставе, слушаћу о теби од свих, а ако не то, — ти ћеш доћи и сам да причаш, на шта ћу боље? Ето зар ниси и сад дошао да мајку овеселиш, видим ја то...

Ту се Пулхерија Александровна намах заплаче.

— Опет ја! Немој ти гледати на мене, будалу! Ах, Господе; а што ја седим, повиче она скочивши с места, — ето има кафе, а ја те и не послужих! Ето ти, што је старачка себичност. Одмах, одмах!

— Мамице, оставите то сад, хоћу већ да идем. Писам за то дошао. Молим вас, да ме саслушате.

Пулхерија Александровна послушно прође.

— Мамице, било шта било, чули што чули о мени, — хоћете ли ме онда тако волети као сада? запита намах препуна срца, као и не мислећи на своје речи и мерећи их.

— Роња, Роња, шта ти је? А како ти можеш о томе и да питаш? И ко ће ми итогод о теби казивати? Неће ју ником ни веровати, нека ми ко дође, просто ће ју га отерати.

— Ја сам дошао све вас да уверим, као сам вас видо малео, а сад ми је много што смо сами, чак волим што ни Дуњечка није овде, пастави он с истом плахошћу, — дошао сам да вам отворено кажем, на макар да ћете и несрећни бити, ипак знајте, да сви ваш воли сада више нео себе сама, и све што сте ви о мени мислили, да сам суров и окорао, да вас не волим, није била истина. Никад вас нећу престати волети... Е, на доста; чинило ми се, да тако треба учинити, и тиме почети...

Пулхерија Александровна ћутећи загрли га, притисну на своје груди и тихо плакаше.

— Шта је тебе, Роња, ја не знам, рече напослетку она. — Једнако сам ја мислила како ми сви тебе досађујемо, а сад видим по свему, да се тебе спрема тешко зло, с тога ти тако тужиш и јадикујеш. Давно ја то предвиђам, Роња. Опрости што сам о том преговорила; мислим о томе једнако, нити ноћу спавам. Ове ноћи и сестра твоја била је у неком бунилу једнако, и све је тебе споминала. Чула сам штошта, али ништа нисам разабрала. Цело јутро ишла сам као пред казну, нешто сам очекивала, предосећала, и ево дочекала! Роња, Роња, а куда ћеш ти? Хоћеш, валда, некуда да путујеш?

— Хоћу.

— Тако сам и мислила! На ето могу и ја с тобом, ако ти треба. И Дуња ће; она те воли, и Софија Семјоновна, ако хоћеш, нека иде с нама, ако треба; видиш, ја ћу је радо примити и као берку. Нама ће Димитрије Прокофић помоћи да се заједно спремимо... али .. на куда ти... путујеш?

— Збогом остајте, мамице.

— Шта! Зар данас! узвикну као да га за увек губи.

— Не може ми се, преме ми је, морам, врло ми је потребно.

— И ја не могу зар с тобом?

— Не, него ви клекните и молите се Богу за мене. Ваша молитва, може бити, наћи ће Бога.

— Па дај да те прекрстим, да те благословим!*) Тако, тако. О, Боже, шта ми ово чинимо!

— Јест, њему је мило, врло мило што никога не беше, што је сам с мајком. Као да за све то време сриче његово на једном омекша. Он падне пред њу, љубљаше јој ноге, и обоје, загрљени, плакаху. Овога пута она се и не чуђаше нити запиткиваше. Већ је и давно схваћала, да се са њеним сином догађа нешто ужасно, а сад је дошао неки за њ страшан час.

— Роња, мило дете моје, првенче моје, говораше јецајући, — ево сад си онакав исти какав си био мали, тако исто и онда долазио к мени, тако ме грлио и љубио; још док је и отац био жив, па смо саротовали, ти си нас весело и тешио и самим тим што си био уз нас, а кад смо ова сахранили, колико смо пута ја и ти, сто овако као сад загрљени, на гробу његову плакали. А што сам ја и одавна плакала, то је срце материнско предосећало беду. Ја сам одмах, тек што сам те угледала онда, увече, сећаш ли се, тек што смо нас две овамо допутовале, — одмах сам се досетила, па ми је срце ускрхтало, а данас чим сам ти отворила врата и погледнула, помислим, но, очевидно дошао одсудан час. Роња, Роња, ти валда нећеш одмах да отпутујеш?

— Нећу.

— Доћи ћеш још једном?

— Да... доћи ћу.

— Роња, не љути се, не смем ни да питам. Знам да не смем, али тек реци ми само две речи, је ли далеко куда идеш?

— Врло далеко.

— Па шта ћеш тамо, имаш ли службу какву, каријеру, шта ли?

— Шта Бог да... само се помолите Богу за мене...

Раскољников поће вратима, али се она ухвати за њ и очајно му погледа у очи. Лице јој упаканжено од ужаса.

— Доста, мамице, рече Раскољников, дубоко кајући се што је поумио да дође.

— Не за навек? Није зар за навек? Доћи ћеш је ли, сутра ћеш доћи?

— Доћи ћу, доћи ћу, збогом.

Он се напослетку отме.

*) Обичај у Руса да пред пут прекрсте овога који из куће путује.

Вече беше свеже, топло, ведро; разичистило се време још с јутра. Раскољников пође своме стану; хитао је. Хтео је све да сврши до заласка сунчева. А дотле пак не би желео ни с ким да се сусретне. Пењући се у свој стан опази да Настасија, одмакнувши се од самовара, једнако иде за њим и прати га очима. „Да нема већ некога у мојој соби?“ помисли он. Престани му се Порфирије и би му непријатно. Али дошавши до своје собе и отворивши је угледа Дуњечку. Сећаше сама самцата, дубоко замишљена, и, како изгледа, чекала га одавно. Он се заустави на прагу. Она га поздрави с дивана упалашена, и исправи се пред њим. Њен поглед, непокретан, упрт у њ, показиваше ужас и неутољиву жалост. И само већ по томе погледу он је већ познао да она све зна.

— Шта ћу, да ућем теби или да не ућем? запита он неповерљиво.

— Цели дан сам била под Софије Семјоновне; обе смо те чекале. Мислиле смо да ћеш ти опамо зацело доћи.

Раскољников уђе у собу, па, изнемогао, седне на столицу.

— Нешто сам као слаб Дуња; већ сам весма сустао; а жедео би да бар у овај мах потпуно собом владам.

Он баци на њу поглед непеверљиво.

— А где си ти био сву ноћ?

— Не знам добро; видиш, сестро, ја сам хтео самим да свршим и много пута сам близу Неве био; то знам. Хтео сам ту и да свршим, али... нисам се одлучио... прошапће он и опет неповерљиво погледаше на сестру.

— Хвала Богу! А ми смо се баш тога и бојале, ја и Софија Семјоновна! Мора бити, у живот још верујеш; хвала Богу, хвала Богу!

Раскољников се горко осмехну.

— Нисам веровао, а овога часа ја и мајка заједно, загрљени, плакасмо; ја не верујем, него сам је молио да се она за мене Богу моли. То Бог зна, како бива, Дуњечка, а ја ништа а томе не појмим.

— Био си код мајке? И казао си јој? узвикну Дуња ужаснута. — Зар си се решио да кажеш?

— Не, нисам казао... речима; али је она много појмила. Слушала је ноћас што сам ти бунцала. Уверен сам, да она већ половину схваћа. Може бити, рђаво сам учинио што сам доходио тамо. Већ и не знам рашта сам и долазио. Низак сам, Дуња, прост.

— Низак, а спреман да иде на страдање! Јер ти идеш?

— Идем. Одмах. Да, да бих тај стид избегао, зато сам се и хтео да удавим, Дуња, али стојећи већ над водом, помислим, ако сам себе досад смatрао за јана, то нека се сад ни стида не бојим, рече он и пошапни напред. — То је поносе, Дуња.

— Поносе, Роња.

Као неки пламен севну у његовим угаслим очима; њему као да беше пријатно осећати да је он још поносан.

— А ти, сестро, не мислиш, да сам се просто уплашио од воде? запита он, загледајући јој лице с непријатним осмехом.

— О, Роња, доста! горко повиче Дуња.

Потраја ћутање минут, два. Он је седео погнуте главе и гледаше у земљу; Дуњечка стајаше на другом крају стола и с мученьем гледаше га. Намах он устаде.

— Доцкан је, време ми је! Идем одмах да се предам. Али ја не знам зашто идем да признам.

Крупне сузе текле су јој низ образе.

Ти плачеш, сестро; а можеш ли ми пружити руку.

— А ти сумњао си у то?

Она га пребло загрли.

— А зар ти, идући на страдање не пеpеш тиме већ половину свога злочина! завиче она, отежући га у загрљај и љубећи.

— Злочин? Какав злочин! завиче намах он, као у неком неиздном бесу. — Зар то, што сам ја убио одвратну, штетну ваш, стару зеленашицу, која није никоме потребна, коју убити на је сто грехова опроштено, која је сисала крв невољним и бедним, зар је то злочин? Не мислим ја о њему, нити мислим спирати га. И шта ми сви са свих страна вичу: „злочин, злочин!“ Сад тек видим јасно сву глупост своје малодушности, сад, кад сам се већ решио поћи на тај непотребни стид признања! Решавам се просто из простоте, и неспособности своје, и зар још из тога, што је угоднije, као што је предлагао.., тај... Порфирије!

— Брате, драги брате, шта то говориш! Али ти си крв пролио! повиче Дуња очајно.

— Који сам проливају, прихвати он замало помаман, — која се пролива, и увек се дила у свету као водопад, коју лију као шампањ, и за коју славе, крунишу у капитолију, и потом називају га добротвором човечанства. Погледај ти само боље и размотри! Ја сам хтео сам добра људима, и учинио бих стотине, хиљаде добрих дела, место те једне глупости, па и не глупости, него просто невештине, пошто цела моја мисао није била никако глупа тако, како она сад изгледа, овако неуспешна...[1] у недаћи све изгледа глупо!] Том глупошћу хтео сам само да се ставим у незавидан положај, да учиним први корак, да дођем до средстава, а после би се све исправило и загладило неизмерном, релативно неизмерном, коришћу... Али ја, ја ни првога корака нисам надржао, јер сам — подлац! Ето у чему је сва ствар! Па ипак нећу ја гледати вашим погледима: да ми је пошло за руком, да сам успео, то би мене прославили, а овако сада у тамницу!

— Али то није, никако то није! Брате, шта то говориш!

— А! То није она форма, није тако естетички лепа и добра форма! Ну, ја доиста не схваћам: зашто је часнија и поштенија форма туђи људе бомбама, у правилној опсади? Плашња код естетике јесте прави знак немоћи!... Никад, никад јасније писам то знао него сад, а мање него икад схваћам своју злочин! Никад, никад писам био јачи и уверенији, него сад!

Чак и пресвело му лаби на бледу, изнуреву лицу. Али узвикујући последње речи он се нехотице сукобн с погледом сестрицин, и у том погледу наше ирло, ирло много муке и патње за себе сама, толико, да се прибра и стукну нехотице. Осети, да је ипак унесрећио ове две сироте жене. Ипак је он узрок...

— Дуња, мила моја! Ако сам крив, опрости ми [премда ми се и не може опростити ако сам крив]. Пратићу! Нећемо се препирати. Време је, крајње време! Немој ми за мном, молим те, треба још да одем... А сад иди и одмах буди поред мајке! Молим те за то! То је последња највећа молба теби. Не остављај ју за све време; остаћеш сам је унемирену, тај немир и узбуђење једва ако подноси: она ће или умрети или полудети. Па буди поред ње! Разумићеш ће бити с вама; ја сам говорио њему... Не плачи за мном: ја ћу се постарати да будем и мушки храбар и поштен целог живота, и ако сам убица. Можда ћеш ти катгод чути за моје име. Ја вас нећу осрамотити, видећеш; доказаћу... али међутим сад, до виђења, пожури он да завриш опазивши опет неки необичан израз у Дуњиним очима на његове потоње речи и обећања. — А што ти тако плачеш? Не плачи, не плачи; та не растајемо се сасвим!... Ах, да! Чекај, заборавио сам!

Пређе столу, узме једну дебелу, прашњаву књигу, отвори је и извади међу листовима остављену сличицу, акварел на слоновој кости. То је била слика њерке газдаричине, његове бивше заручнице, умрле од врућице, све чудне девојке, која је хтела да иде у манастир. За часак он се загледа у то изразито и болешљиво лице, пољуби слику и преда је Дуњечки.

— Ево, с њоме сам ја много разговарао и о томе, с њом самом, рече он замишљено. — Сруч њеном много сам казао и од онога, што се после тако ружно збило. Буди мирна, обрати се он Дуњи, — ни она није одобравала, као ни ти, и сад волим што је нема. Главно је, главно је у томе, што ће сад све поћи по новом, прекршиће се на двоје, заиче он опет враћајући се својој туги и јаду, — све, све, а јесам ја припремао за то? Хоћу ли ја сам то? То је, веле, потребно за моје пробе? Нашто ће само сне те бесмислене пробе, испити? Нашто су они, хоћу ли ја онда боље знати, кад будем притиснут и пригушен мукама, идиотством, у старачкој немоћи, после двадесет година робије, него ли што знам сад, и зашто онда имам да живим? Зашто ја и сад ово пристајем тако да живим? О, знао сам ја, да сам подлац, кад сам јучросе у зору стајао над Њевом!

Напослетку обоје изиђоше. Дуња је било тешка, мучно, али она га је волела! Она пође, али одмахнувши се за педесет корака, окрене се још једном да га погледа. Још је био на погледу. Али, дошавши до рогла, окрене се и он, последња пут се сукобише погледима; али опазивши да га она гледа, он махне руком нестрпљиво на њ и с досадом, дакнн јој знак тиме да иде, а он опгро зађе за рогла.

„Ја сам зао, ја то видим,[2] мисли он, застајкивши се одмах, свога лутитог покрета на Дуњу. — „Али, за што не сне толико воле ако ја не вредим те љубави! О, да сам ја сам био, и да ме нико није волео, ни ја не бих никад никога волео! *Ње би свега овога ни било!* Али занимљиво је, да ли се неће душа моја смирити за свих петнаест, двадесет година, што ће ја с побожношћу уздисати и јецати пред људима, називајући себе разбојником уза сваку реч? Јест, управо, управо тако! Тога ради ме они сад и прогањају, њима то баш и треба... Ево они иду улицом горе, доле, и сваки је од њих подлац и разбојник већ по својој природи; горе од тога је идиот! А дела оглеђај да ме прогоностно мимоје, и они ће се сви да помаме од благородног негодовања! О, како их сне мрзим.[3]

Дубоко се замисли о том: „каким то процесом може тако бити, да се он, напослетку, пред свима нама већ и без размишљања смири, да се убеђењем смири! На шта, зашто баш и не? Одиста, тако мора и да буде. Зар двадесет година непрекидна ропства неће дотући сасвим? Вода камен троши. И зашто онда да се после тога жива, зашто ја сад идем, кад сам знам, да ће све то бити баш онако, као по писаи, а не друкчије!"

Од синоћ је стављао себи можда и по сто пута ово питање, на ипак нпшао је.

VIII.

Кад уђе Соња већ се почело смркавати. Соња га цели дан чекала у ужасном узбуђењу. Чекала га заједно с Дуњом. Дуња је још изјутра дошла к њој, сећајући се јучешњих речи Свидригајлова, да Соња „о томе зна". Нећемо причати појединости разговора и суза обојн њих, и колико су се узајамно приближиле. Дуња је на тога познанства и њојзина понела, бар, једну утеху, да јој брат неће бити сам: њој, Соњи, њој прво је дошао са својом исповешћу; у њојзи је тражио човека, кад му је човек затребао; на она ће и поћи са њим, камо га судба пошље. Није ни питала, али знала је, да ће то бити тако. Гледала је Соњу шта више с неком побожном пбштом, и испраз се готово збунила од тога осећања, с којом се према њој дражала. Соња пак била је готова замало па да и заплаче: она је, напротин, сматрала себе за недостојну чак и да погледа у Дуњу. Дена слика Дуњина, кад је она њу, Соњу отпоздравила с таком пажњом и поштовањем, када се оно први пут видеше код Раскољникова, остала јој за навек у души, као једно од најдепших и недостижних виђења у њену животу.

Дуњечка, напослетку, не могаде се више стрпети, него остави Соњу и оде да брата чека у његову стану; све јој се чиниле да ће он тамо доћи. Оставши сама Соњу одмах поче мучити страх од помисли, да ће он можда одиста свршити самоубиством. Тога се и Дуња плашила. Али обе се цели дан узајамно разуверавазу доказима, да то тако не може бити, и биле су спокојније, док су биле заједно. А сад, тек што се растале, и једна и друга само су о томе и мислиле. Соња се присети како јој Свидригајлов јуче рече, да Раскољникову стоје два пута, Владимирка или... Уз то знала је она његову поноситост, занесеност, самољубље и неверовање.

„Зар тек само малодушност и страх од смрти могу да га приморају живети"? помисли, напослетку, очајно.

Сунце, међутим, већ залазаше. Она тужно стајаше код прозора и непрестано гледаше кроз њега, — али кроз прозор се види само једна главни, необељени зид суседне куће. Напослетку, кад је већ дошла до савршеног уверења у смрт неспешног младића, — он уђе у њену собу.

Радостан узлик отме јој се из груди. Али погледавши му дуже у очи она подбледе.

— Па, да! рече осмејкујући се, Раскољников. — Дошао сам по твоје крстове, Соња. Ти си ме сама понижала на раскршници; па шта сад, кад је дошло до стварн ти се уплашила?

Соња га задивљено посматраше. Необичан јој бешс тај тон; хладна дрхтавица прође је сву, али за часак она се досети да и тон и глас тај беху напаличии и усиљени. Он је и говорио с њом гледајући некако у пут, и као избегавајући да јој погледа право у лице.

— Ја сам, видиш Соња, напао, да ће тако, навесно, бити боље. Има ту једна околност... Него, било би дуго причати, а и нема се шта. Мене, знаш ли, само шта жути! Јутра ме што сва та глупа звер ска гробљима лица одмах ће да ме оникле, да право на мене издраче своје очи, да ми стављају своја глупа питања,

на која ваља одговарати, да показују престом... Фуј! Знаш, ја нећу ићи Перфирају; долијао ми је. Воље да идем своме пријатељу пароху. Ту ћу ја веома да задивим, врло велики еклекат, особити, да постигнем. А требало би да сам равнодушнији; већ сам и сувише жучан постао у потоње време. Верујеш ли, мало час попретио сам сестри мал' не песницом зато само, што се она окренула за миом још последњи пут да ме види. Права садост такво стање! Ех, до чега сам дошао! Е, па, где су крстови?

Не беше сам свој. Није се могао ни на једном месту скрасити један тренутак, ни на једном предмету не могаше прикупити сву пажњу; мисли му прескакаху једна другу, заборављао се у говору; руке му помало дрхтаху.

Соња ћутом извади из џепове два крста, од кипариса један, а други од мёди, прекрсти се, прекрсти и њега и метну му на груди кипарисни крстић.

— То је, велиш, символ тога, што крст узимам на се, хе-хе! Баш као да сам ја мало досад страдао! кипарисани, тојест прост, народни; међни је Лизаветин, њега узимаш себи, — покажи де! Такви је био на њој... у оном часу? И ја знам така два крста, сребри и иконицу. Свиную сам их онда старици са грудн. Одиста, кад би ми ти баш те крстове сад обесила о врат... Нето ја све сад измишљам, заборављу о стварн; некако сам расејан!... Видиш Соња, дошао сам управо зато, да ти унапред саопштим, да знаш... Ну, ето то је све... Ја сам тек само зато и дошао. (Хм! ја сам, усталом мислио, да ћу више казати) Али ти си и сама хтела да ја идем да се јавим, и да одем на робију, е па, сто ићи ћу, и твоја ће се жеља испунити; а што сад плачеш? Зар и ти? Престани доста; ох, како ми је све то тешко!

Иван нојани се у њему осећање; беше му жао гледајући је: „зашто баш и она?“ мисли за се. — Шта сам баш ја њојзи? Зашто плаче, и она се брине за ме, као и мати, као и Дуња? Биће моја њањка, чуваћемо моја!“

— Престани се, моли се Богу макар једанпут, замоли Соња дрхтавим, плашљивим покорним гласом.

— О, реци само, колико ти је воља! И са чистим срцем, Соња, баш са чистим срцем...

Уосталом, хтео би рећи нешто друго.

Прекрсти се неколико пута. Соња дохвати своју мараму и баци је на главу. То беше зелена пупена марама, вероватно, она иста о којој је онда Мармеладов напоменуо, она „породична.“

Расколњиков се тога сетио, али не запита. У самој ствари осећао је и сам да је страшно расејан и некако ужасно узнемирен. Уплаши се од тога. Намах ће запрепасти и то, што Соња хоћаше заједно с њиме да пође.

— А ти? Куда ћеш ти? Остани, остани! Ја ћу сам ићи! заиште он у малодушној досади и готово пољуљен, па пође вратима. — Нашто ће ту сад читава свита! мрмљаше он изласећи.

(Наставиће се).

ПОТЕРА

Јосиф Јовановић, војни бегунац из Василевца, среза ломпаланачког, у Бугарској, који је живео код нас у Параћину, отпужен је и решењем Ћупријског прпост. суда од 10 јула 1899 г. Бр. 10129, стављен под поротин суд зато: 1. Што је ноћу између 27. и 28. октобра 1898 г. на опасни начин из магазе Стајка Петковића, трг. из Параћина, украо 260 дин. у новцу, и тиме учинио кривицу казниму по § 223. т. 2. кр. зак. и 2. Што је свог бившег газду Влајка Милорадовића механицију из Параћина, у 1898 год. поступно покрадао у новцу, и тиме учинио кривицу казниму по § 222. тач. кр. зак. Ну како је опт. Јосиф из истражног притвора побегао, и није се могао пронаћи, Ћупријски првостепени суд актом № 7010 т. т., на основу § 314. кр. пост. овим позива опт. Јосифа да суду најдаље за три месеца *од дана када се овај позив у званичним новинама објави*, ради суђења предстане, иначе ће суд и без његовог присуства исљешење наредити и пресуду нарећи. Полиц. власти ако Јосифа пронађу, нека га изволе стражарно спровести дотичном суду.

Непознати лопов, ноћу између 9 и 10 ов. м. покрао је Аврама С. Ардити трг. из Рушчука. Између осталих ствари лопов му је украо и три комада српских обвезница и то: 1 комад 2% срп. лутр. зајма од 1881 Сер. 5519 Бр. 29. 1 комад дуванског лоза сер. 3571. Бр. 60. 1 комад дуванског лоза сер. 9577. Бр. 11. За ову крађу достављено је власти Јаков С. Којен овд. трговац. Кварт варошки актом од 17 ов. м. № 4129. овим путем моли све полиц. власти да лопова у кругу своме потраже и са нађеним надлежно поступе. Обрача се пажња и куцшима лозова да лице, које им буде понуђено на продају лозове под горњим серијама и бројевима, одмах пајављкоју полиц. власти предлоју.

Петар Гушпанац, надничар, однео је Илији Божићу вештачу једну ручну панораму у вредности 200 динара коју му је овај поверио да по овд. варошн ради. На кој се Петар није до данас своме газди вратио, нити се јавио, већ панораму као своју својину однео, — кварт варошки упр. гр. Београда актом № 4167 моли све полиц. власти да Петра у кругу своме потраже и нађеног заједно с панорамом стражарно спроведу своме кварту.

Јордан Илић, лебар из Београда, за учињену кривицу (лаку повреду тела) нанету Кости Гргујићу железничару из Крагујевца, осуђен је пресудом апелационог суда од 6 прошлог месеца Бр. 951. на двадесет дана затвора. Али како се Јордан није могао пронаћи, да се над њим изврши пресуда по кривичној и грађанској части, то Управа града Београда актом Бр. 9568 расписује тражење за проналазак овог Јордана, па ако се пронађе да се управи стражарно спроведе.

Велимир Николић, тежак из Жабара, провалио је ноћи Илије Прокића тежака ондашњег, и из истог украо кукуруз. То је било ноћу између 11 и 12 овог месеца. Велимир због овога био је стављен под кривичну истрагу и у притвор, но приликом спровођа успео је да побегне. Начелник среза лепеничког актом Бр. 5455 моли све полицијске власти, да Велимира потраже и ако га нађу, њему спроведу. Њему је 27 година, обичног стаса, црномањаст, носи кратку црну браду и бркове, сувоњав, иде накривено — коњарски. УБр. 10305.

Тихомир Мићић, бив. посредник из Крагујевца, има да одговара за више дела утаје, због чега је отпочета кривична истрага. Али како је он побегао, то начелство округа крагујевачког актом Бр. 5583 моли све полицијске власти да Тихомира потраже и нађена њему спроведу. Тихомиру је 24 година, црномањаст, косав, а по лицу има бубуљице. УБр. 10316.

Боривоје Ђурић, из Ћеике, решењем полиц. власти био је стављен под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе, одакле је побегао. Начелник среза крајинског актом Бр. 3564 моли све полицијске власти, да Боривоја потраже и нађена њему спроведу. Њему је 28—29 година. УБр. 10310.

Истражни судија у Брнслу известио је Управу града Београда, да се једна лажна индивидуа под лажним именом: **Луј Везожел и гроф Безожел** издаје, представљајући се да је аташе посланства. Њему је од прилике 35 година, висок 1·75 метра, средњег стаса, црномањаст, смеђих бркова, брија се и говори перфектно француски. Окривљен је за опасну крађу. Управа града Београда актом бр. 10194 расписује тражење за проналазак ове индивидуе, па ако се пронађе, да се управи спроведе.

Димитрије Мојић, сватинца, родом из Јарковца у Аустро-угарској, окривљен је за утају, коју је извршио као старалац узабрањене имовине Ленке Војновне, заштп је поведена истрага од стране панчевачке полиције. Али како је он, по самлању овога, пребегао амо у Србију, то се Аустро-угарска полицијска власт обратила Управи града Београда да она расписе тражење. Димитрију је 33 година, стасит, дугуљастог лица, угаситих очију, косе црне, проседе, бркова угаситих, брија се, носа великог. Управа града Београда актом Бр. 10371 расписује тражење за проналазак Мојића, па ако се ухвати да га спроведу њој, ради предаје. По свпмалу, нема стално место становања.

Миладин Ђорђевић, обућарски момак из Чачка, осуђен је пресудом Апелационог суда од 13 фебруара ове године № 5414 на месец дана затвора због лаке повреде нанете Милошу Константиновићу, обућару. Али се иста пресуда ни по кривичној ни по грађанској части није могла извршити због тога, што је исти отумарно непзнано где. Начелство округа рудничког актом Бр. 4555 моли све полицијске власти, да Миладина потраже и нађена начелству спроведу. УБр. 9863.

Василије Јечменица, слуга Милоша Живановића из Баље, украо је своме газди 25 прошлог месеца, одело и кошуље — у вредности 100 динара, па побегао. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 5448 моли све полицијске власти да Васи-

лија потраже и наћена њему спроведу. Јечменица је родом из Турске, 18 је година, средњег стаса и плав. УБр. 9546.

Непознати зликовци, ноћу између 5 и 6 овог месеца, провалили су дућан Алексе Стојадиновића из Медвеђе, унли у њега, извели касу (Вертхајмову), у речно корито удаљено од дућана 30—40 метара, исту разбили и однели 850 динара у српским повчаницама. Даље, 37 комада сребрна класне дутирје 21-ог кола под оним бројевима: $^{1}/_{4}$: 2650, 6582, 14059, 14573, 14575, 14578, 25449, 14068; $^{1}/_{2}$: 5532, 5284, 13387, 18391, 16265, 16266, 16267, 16268, 19139, 19140, 23007, 23020, 8865, 4031, 5165, 9688, 9691, 9692, 9695, 13316, 13302, 13303, 13316, 19196, 19951, 27414, 4055, 3995 и 13382 и један дуванска лоа бр. 37 серија 8058, и резервне кључеве. Начелник среза трстеничког актом Бр. 5536, моли све полицијске власти да зликовце и однађу потраже и њему спроведу. УБр. 10226.

Милош М. Ђукановић, бив. благајник „Савеза Стрељачких дружина", стављен је решењем кварта палилулског од 27 марта тек. год. Бр. 3521, под кривичну истрагу и у притвор због проневере друштвеног новца у суми 2897·18 динара. Милош је у бегству, па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домашајима живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Управе под Бр. 8116 и 9806, или кварту палилулском на горњи број.

Милошу је 25 до 26 година, средњег је стаса, у опште плав, сувоњав, браду брије. Од особених знакова има на трбуху белегу од револверског метка.

Алекса Костић, чувена варалица, о коме је толико пута било говора у нашем листу, овршљен је поново код Управе града Београда због извесног казнимог дела. Он је у бегству (како се дознаје у неком селу округа смедеревског), па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, а нарочито начелство смедеревско, да Алексу у својим домашајима најживље потраже, и у случају проналаска да га њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 10204. Пограничне власти треба да обрате нарочиту пажњу на то, да Алекса не оде у иностранство, а у случају да је то већ учинио, нека о томе одмах известе управу, како би она могла предузети потребне кораке за његову екстрадицију.

Алекса је рођен у Београду 1866 год.; повисоког је раста, плав, сувоњав. Ова му је слика на младјих година и ми је доносимо на брзу руку, јер нам је поцпи клише оксидисан и постао неупотребљив. Полицијске власти за познаше Алексино нека употребе слику изнету у 45 бр. „Полицијског Гласника" на стр. 350 од 1898 год., јер је она верна и по њој се може одмах познати. — Ако се Алекса не проналне до идућег броја, ми ћемо изнети нову слику његову.

ТРАЖИ СЕ

Радисав П. Лаловић, из Луке, треба да предстане команданту X пуковске окружне команде 12 овог месеца, ради упута у надар. Па како је поменути Радисав отишао од куће још пре пет година, то начелник среза драгачевског актом Бр. 3604 моли све полицијске власти да Радисава потраже и саопште му предњи позив. УБр. 8906.

Петар Стевановић и **Цветко Митра Стевановића,** из Дупљана, регрути, позивају се од стране команданта I (пранске) окружне брдске команде, да 14 овог месеца у 6 сати изјутра буду у Врању и да му се јаве ради упућења у сталин надар. Па како су обоје: и Петар и Цветко још пре неколико година отишли од својих кућа и сад им се не зна место становања, то начелник среза масуричког актом Бр. 2915 моли све полицијске власти да ове потраже и да им поздин саопште. УБр. 9824.

Драга кћи Ленке Ивановић, из Београда, у Аустро-угарској, која је служила код г. Добросава Милошевића, в. интенданта у горњем граду, изашла је 4 овог месеца и отумарала незнано где. Њој је 13 година, средњег стаса, дугог лица, у опште плава, широког носа. Тражи је њена мати. Била је одевена у сукњи и рекли од поркета, повезана црном марамом, на ногама имала је ципеле. Управа града Београда актом Бр. 10129 расписује тражење за њен проналазак и ако се пронађе да се спроведе управи.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Никола Милојевић, најпрепреденија варалица, о коме смо ми већ толико много писали у своје време и који је своју

вараличку вештину са великим успехом показао у Хрватској путујући по њој под фирмом путујућег професора надазајући се под именом Дунђерског те на тај начин извршио силне преваре код тамоп. Србе и Хрвате, (види бр. 16 и 17 „Полиц. Гласника" од 1899 год. на стр. 133) — издржао је затвор у Госпићу и дошао опет у Србију. Управа гр. Београда пре 3 дана стражарно је упутила Николу начелнику ср. алексиначког да га овај спроведе у његово место рођења — Ваљуп. Али, Никола по свој прилаци неће хтети да живи у селу; он ће и даље продужити свој тако омиљени посао варање, те му с тога доносимо слику и обраћамо пажњу полицијским властима да на њ. мотре а и свакоме да га се чува.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Д. Р. писару општ. мариновачке. Прочеквајте на ред.

Овлашћени са надлежног места најављујемо, да је по све неистините вест изнесена у вечерњим листовима, као да чиновници полицијски и министарства покрећу некакав други лист „Полицајац". То је измишљотина коју су лаковерни новинари протурили људи, чији су „стручни" радови из нашег уредништва одбачени и који своје умне производе нуде по два динара од штампаног табака. Али и ти људи нити су чиновници полицијски, нити министарства полиције. Преко осталих недотупавности изнесених прелазимо са презрењем.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 5. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг 2 до Управе града Београда, а у унутрашњости код означених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, кмезовштинама, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Господинтарама и механџијама за унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се ко овој цени могу претплатити само преко својих команданта колницијских односно потрагничких одреда. Надлештвима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

ВЕРТИЛОНАЖ
И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА
— Д. Т. Алимпић —

(НАСТАВАК) (4)

Као год код мерења прстију, тако исто препоручљиво је и овде примаћи и одмаћи више пута покретни крак компаса до врха палца и, том приликом, обратити нарочиту пажњу на то, да се оштрим положај компаса не поремети, као и да се прсти намерно и полако не савијају. Ако би било сумње за ово последње, треба их (прсте) притиснути палцем десне руке, пазећи при том да и шокуп не буду притиснути, у ком би се случају увећала мера за неколико милиметара.

Напомене о мерењу леве ноге

Ове напомене поглавито се односе на неправилност прстију и састоје се у:

а) *Повијености палца.* Слова *аа.* (скраћено од повијен), записана после цифре, која представља меру, значе: да је палац повијен унутра — за осталим прстима. Њима — овим словима — треба још додати и бр. "", те повијености, која у неколико смањује дужину ноге. Тако нпр. нога = 24·6 — пп. 3 означује ногу дужине 24 см. и 6 "", која би, да палац није повијен, показивала меру од 24·9 см.

Повијеност палца не треба ни у ком случају да утиче на промену правца компасовог, који увек треба да буде паралелан правцу осовине ноге;

б). *Згрченост палца.* Ова особеност произлази из употребе сувише кратке обуће. Кад је јако наглашена, умањује знатно меру дужине ноге и с тога је потребно, да буде тачно означена. Слова згр (скраћено од згрчен), праћена цифрама: 1, 2, 3 и 4 "", надокнађују, бар приближно, умањеност праве мере;

в). *Други прст већи је од првог.* Ова особеност не треба ни у колико да промени начин мерења, који смо напред изложили. Сва је разлика у томе што покретни крак компаса, у место да оплаши долирне врх палца, долирњаће у овом случају врх већег прста. Да би се пак знало, да је тај прст, а не палац, мерен, стаиља се после цифре аритметичка знак > после кога долази број "", за колико је други прст већи од палца. Нпр. нога = 24·4 > 2 "".

г). *Лева нога одсечена.* Ако је цела лева нога одсечена, онда ће се у место ње мерити десна, а у дотичној рубрици на картону тачно ће се означити узрок тог мерења.

Ако ли је пак само један део леве ноге одсечен, онда се мери остатак, опакав какав је, па се на картону то тачно означује.

У случају, да се на нози налази рана, која тренутно онемогућава мерење, онда треба исто одложити ако за то има могућности, — у противном, треба мерити десну ногу. *Апсолутно је забрањено узимати приближно меру.*

Што се тиче разлике између два мерења једне исте ноге, она се, с обзиром на тешкоће и обмане при мерењу, може попети до 2, а у дужем размаку времена и до 3 "".

Мерење левог лакта (сл. 10).

За ово мерење, поред већ поменутог компаса, потребан је нарочити сто, у виду ногара, на који индивидуа-а полаже руку за време мерења.

Постављајући отворени компас на овај сто, паралелно његовим ивицама, мерач позива индивидуу, да своју леву долактицу и то голу, т. ј. без одела и кошуље, метне између кракова

Сл. 10.

компаса, пазећи при том, да крајња тачка средњег прста, његов први зглоб и средина шаке, буду у једној правој линији и паралелно са ивицама стола.

Кад је ово постигнуто, мерач ставља своју леву руку на већ поменуту руку индивидуе која се мери, да би је [руку] тим учинио непокретном а по том нарељује, да идивиду-а своје тело изнесе мало у напред и, према потреби, управља својом десном руком тај покрет дотле, док лева мишица не буде доведена у такав положај, да са својом долактицом прави оштар угао, приближно раван половини правог.

Пошто се још увери, да оним изношењем тела у напред, није ни у колико поремећен положај долактице, мерач десном руком спушта покретни крак компаса док оплаши не додирне најистакнутију тачку средњег прста, а за тим на дељару чита меру.

Пре но што се прочита мера, саветно је и овде, да се покретни крак компаса неколико пута примакне (ноги компасу) и на тај начин, што тачније утврди права мера.

Напомене о мерењу левог лакта

Најчешће грешке, које се чине приликом овог мерења, састоје се у недовољном савијању мишице према њеној долактици, с тога је потребно, да се на то обрати нарочита пажња. Исто тако треба пазити, да се, приликом изношења тела у напред, не поремети положај лакта, који нам што смо рекли, треба увек да је паралелан са ивицама стола.

У случају увећености или сломљености лакта, ради се као и код мерења прстију и ноге, т. ј. мери се онако и у околико у колико се може и како се покаже.

Разлика између два мерења једног истог лакта, може се, из оних истих разлога који оправдају допуштену погрешку код мерења ноге, попети до 3 "".

Овим смо у најкраћим потезима наложили саставне делове антропометриског описа и начин, на који се он добија, а сада да речемо коју и о предметима без којих га је немогуће добити, а то су: сала у којој се обавља и средства — справе помоћу којих се обавља мерење.

1. Сала за мерење

Неопходно је потребно ради посматрања боје очију и што бржег читања инструмената, да ова сала буде светлости (јужној страни) окренута, и да има један раван и довољно осветљен зид (са источне стране), најмање од 2 метра висине и дужине, који ће служити са мерење висине стаса и ширине раширених руку.

Сем ове сале потребне су још две собе, од којих једна служи за сметњај попуњених картона, а друга за свлачење индивиду-е. Жељети је још, да све три собе буду једна до друге и у вези једна с другом.

2. Справе за мерење

Ове справе двојаке су: металне и неметалне.

Металне справе ове су:

а). **Компас — шестар за мерење главе** (сл. 11). Овај компас направљен је од обичног гвожђа али је по површини нивелиран. Он има кружни лук, градисан од 12—22 см., а служи за мерење дужине и ширине главе, као и ширине јагодица;

Сл. 11.

б). **Компас за уво** (сл. 12), градисан од 0—10 см., који служи за мерење дужине десног уха;

в). **Компас велики** (сл. 13) који се мере оба прста, лева нога и леви лакат. Овај компас истог је модела као и предходни, само је много већи. Његова градација варира између 0—60 см.

Сл. 13.

Почетна тачка градације ова три компаса није, као обично, стављена до унутрашње ивице покретног крака, већ је намерно помакнута ка средини, управ онолико, колика је дебљина покретног крака.

Кад су краци инструмента један уз други, т. ј. кад је инструмент затворен, онда ова почетна црта градације треба да буде тачно спрам индекса (право усечена црта на покретном краку компаса према којој бива читање градације). Ако се ове две црте не поклапају, онда је инструмент нетачан, и као такват, треба га одбацити.

Исто тако треба, и то одмах, одбацити сваки компас, чија би конструкција ма и најмање неправилна била, што се може познати помоћу једног, нарочитог металног прута, који, мерен помоћу сва три компаса, треба увек да показује исту дужину.

Од поменута три компаса, онај с луком — за мерење главе, највише је изложен квару, те га с тога треба и најчешће оверавати т. ј. уверавати се: да ли поменути метални прут, мерен њиме, показује исту дужину као и код раније два компаса.

Помињемо још и то, да је веома потребно, одржавати сваки од ове инструменте у чистом стању, а то ће се постићи, ако се они, после сваког мерења, набришу крпом, натопљеном са мало вазелина, или каквом меком кожом. Ако се овако не би чинило, или ако би се они трљали са каквим тврдим предметима, онда би брзо спао са кракова компаса за главу, а црте градације избрисале би се са сва три компаса што би у велико спречавало бројну и умањавало тачност мерења.

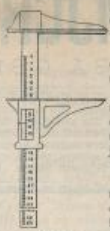

Сл. 13.

Сем набројаних металних справа или инструмената у ужем смислу, за узимање антропометриског описа потребне су још и ове справе:

г). *Један метар* од дрвета или од челика, који служи за мерење стаса. Он је, као што смо већ казали, утврђен у висини од 1 метра над подом. Приликом мерења индивиду-а му је леђима окренута, али тако, да је кичма за 15 см. у лево;

д). *Један полуметар*, исте конструкције, као и метар, градуисан од 0·70—120 см., који служи за мерење бустула. Овај полуметар утврђен је на зиду, у висини за 0·70 ^{mm}. изнад пода, или за 0·30 ^{m} изнад специјалне клупице, на којој седи индивиду-а за време мерења;

ђ). *Један четвртаст табак хартије* или *четвртаста стаклена табла*, градуисана од 130—200 см., која служи за мерење дужине раширених руку. Горња ивица ове табле, удаљена је од пода за 150—165 см. — управ за највећу висину рамена једног лица;

е). *Сто у виду нотара*, у висини 1·10 ^{m}., који служи за мерење лакта, а сем тога и као ослонац приликом мерења ноге;

ж). *Столчица* у облику четвртасте пирамиде, која служи за мерење ноге и на којој индивиду-а седи за време мерења главе и уха;

з). *Специјални троугао*, који припомаже мерењу стаса и бустула и

и). *Један мали лењир*, величине од 20 см., који служи за узимање особених знакова.

Ово су справе без којих је апсолутно немогуће добити антропометриски опис, али их има још неколико, као што су маказе за сечење поктију, даске за ограничење правца стаса, бустула итд., које само припомажу мерењу, и без којих се, у крајњем случају, може бити.

Овим смо у једно завршили са антропометриским описом, о чијој ћемо важности говорити доцније по што завршимо са налагањем ова три описа, а сад да видимо у чему се састоји.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

9. Пиротски округ

округно место варош Пирот

срезови: белопаланачки, лужнички и нишевачки

I. Белопаланачки — ср. место Б. Паланка

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Б. Паланка вар.
		2	Книсура
		3	Кременица
		4	Ново Село
1	**Белопаланачка**	5	Тјеловац
		1	Врандол
		2	Горњи Рињ
		3	Градиште
		4	Долац
		5	Дражево
2	**Врандолска**	6	Крупац
		1	Бабин Кал
		2	Горња Глама
		3	Доња Глама
		4	Љубатовица
		5	Сињац
3	**Љубатовачка**	6	Трешњанци
		1	Витановац
		2	Коиза
		3	Мирановац
		4	Орња
4	**Мирановачка**	5	Пајеи
		1	Букуровац
		2	Дол
		3	Доњи Рињ
		4	Клење
5	**Моклишка**	5	Моклиште
		1	Гор. Коритница
		2	Дивљане
		3	Д. Коритница
		4	Мокра
6	**Мокрањска**	5	Оросовац
		1	Вапа
		2	Лапиште
		3	Лесковик
		4	Равни дб
		5	Црвени брег
		6	Прича
7	**Тамњаничка**	7	Тамњаница
		1	Вргудинац
		2	Глоговац
		3	Коемовац
		4	Топоница
8	**Шпајска**	5	Шпај

II. Лужнички — ср. место Бабушница

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бабушничка	1	Бабушница
		2	Драгинац
		3	Извор
		4	Калуђерево
		5	Прохаљеник
		6	Радушевац
		7	Сурачево
2	Богдановачка	1	Богдановац
		2	Брестов — до
		3	Дол
		4	Штрбовац
3	Вел. Бошњинска	1	Вел. Бошњице
		2	Завидице
		3	Мало Бошњице
		4	Мозгрија
		5	Модра Стена
		6	Остатовица
4	Љуберађска	1	Берђуј
		2	Горчинци
		3	Грнчар
		4	Липово
		5	Љуберађа
		6	Радињинци
5	Столеска	1	Александровац
		2	Вава
		3	Дучевац
		4	Камбелевац
		5	Кијевац
		6	Сива Глава
		7	Сто
		8	Царев до
6	Стреличка	1	Валиште
		2	Масуровци
		3	Пресека
		4	Рајан
		5	Стрелац
		6	Студена
7	Стрижевачка	1	Бежиште
		2	Братишевац
		3	Горње Крњине
		4	Доње Крњине
		5	Ресник
		6	Стрижевац
		7	Шљивовик
8	Црв.-јабучка	1	Црвена јабука
		2	Раков до
		3	Радосин

III. Нишавски — среско место Пирот

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Балта-бериловачка	1	Алдина Река
		2	Бал.-берилован
		3	Вртовци
		4	Јања
		5	Равно Бучје
		6	Тупштица
		7	Црни Врх
2	Брлошка	1	Брлог
		2	Дојинци
		3	Јеловица
3	Вел.-лукањска	1	Бела
		2	Вел. Лукања
		3	Гостума
		4	Завој
		5	Мала Лукања
		6	Паклештица
4	Вис.-ржанска	1	Висока Ржана
		2	Ресовци
		3	Росомача
5	Градашничка	1	Басара
		2	Берилован
		3	Извор
		4	Градашница
		5	Добри-до
6	Гњилањска	1	Бори-Чипљик
		2	Вел. Суводо
		3	Гњилане
		4	Мали Суводо
7	Јал.-Изворска	1	Јаловик-Извор
		2	Станьинци
8	Калањска	1	Иново
		2	Кална
		3	Шестигабор
9	Костурска	1	Блато
		2	Костур
		3	Лопашница
		4	Пасјача
		5	Попор
		6	Расница
		7	Церовик
10	Крупачка	1	Велико Село
		2	Крупац
11	Обреновачка	1	Јалботина
		2	Милојковац
		3	Обреновац
		4	Планиница
		5	Срећковац
		6	Суково
		7	Чинглавци
12	Сирданска	1	Беровица
		2	Драгина
		3	Камик
		4	Пригојан
		5	Сирдан
13	Сопотска	1	Копривштица
		2	Извор
		3	Одеовица
		4	Покревеник
		5	Сопот
14	Томачка	1	Куманово
		2	Рагодеш
		3	Темска
15	Топло-долска	1	Зековци
		2	Топли до
16	Трњанска	1	Вел. Јовановац
		2	Војиеговац
		3	М. Јовановац
		4	Пољска-Рајана
		5	Трњане
17	Церовачка	1	Базовик
		2	Мировац
		3	Рудиње
		4	Церова
		5	Шугрин
18	Црноклишка	1	Вранште
		2	Осмаково
		3	Станичење
		4	Трвенчево
		5	Црноклиште

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЖ 5.993

12. јуна 1899 год.

у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

У 116 броју „Малих Новина“ од 29 априла ове године, налази се нотица под насловом „Да вино не цикне“, а под подписом „Д. М. Ђорић, индустријалац.“ У тој нотици саветује се читаоцима, да за поправљање вина, употребе салицилну киселину, у дози од 5 до 10 гроша на 100 литара вина, наглашујући, да та радња није за здравље шкодљива.

По овом предмету, као надлежан по чл. 1-ом и тач. 4-ој члана 4-ог, закона о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља од 1881 год. прибавио сам мишљења државне хемијске лабаторије и гл. санитет. савета, о значају додавања салицилне киселине вину и осталим предметима намењеним за исхрану људи, и, из добивених одговора, увидео сам, да би додавање салицилне киселине вину и осталим животним намирницама нанело озбиљну штету народном здрављу.

Са тога, а ослањајући се на чл. 24 тач. 25 закона о чувању народног здравља од 1881 год. § § 8, 11, 12 и 19 правила о држању и продаји отрова и отровних ствари од 1 септембра 1882 год. СЖ 2542.

Решавам:

1, Употреба салицилне киселине за поправљање вина, ма и у најмањој количини, има се сматрати као шкодљива по здравље народа;

2, Вино и сви предмети одређени за исхрану народа, у којима се нађе ма и најмања количина салицилне киселине, имају се сматрати као покварени дометањем шкодљивих ствари. Са вином и осталим на опај начин поквареним предметима и њиховим сопственицима поступиће се по § 372 казненог закона.

3, При продаји салицилне киселине, апотекари и другиоте морају се строго придржавати § § 8 и 12 правила о продаји отрова, у противном са њима ће се поступити према § § 11 и 19 тих правила и чл. 24 тач. 25 закона о чувању народног здравља, од 1881 године.

Препоручује се начелству — управи — да се брижљиво стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 737
16 јануара 1901 год.
у Београду

Свима начелствима и управи Београда

Господин министар војни писмом од 25 децембра 1900 године ЉВр. 3378, известио ме је, да је у Нишу отворен српски Пастеров завод за лечење лица изуједаних од бесних животиња, и да је према томе, престала потреба упућивати такве болеснике у стране Пастерове заводе.

Са тога, нашао сам за потребно изменити постојеће наредбе по овом предмету, и наредити следеће:

а, Сва лица, изуједана од бесних животиња, упућиваће се од сада на лечење у Пастеров завод у Нишу.

б, Ово упућивање вршиће окружна начелства, односно управа града Београда непосредно, и неће се више обраћати овоме министарству ради тога.

в, Само они имући болесници, који сами сносе цео трошак лечења и који су на ту цељ спремиле готовог новца 150—200 динара, могу тражити да их начелство — управа — упути овоме министарству, ради пошиљања у будимпештански пастеров завод.

г, За упућивање деце до пуних 15 година потребан је пратилац.

д, Трошак око путовања до Ниша и натраг, као и око лечења и издржавања у Нишу, како болесника тако и пратилаца сносиће имући болесници сами.

ђ, Путни трошак, сиротних болесника и њихових пратилаца, као и оних болесника, који тај трошак не могу подићи без осетне штете по имовно стање, пада на терет месне општине, а трошак око лечења и издржавања у Нишу пада на терет округа.

е, Изуједана лица, снабдевена уверењем о имовном стању, морају се писменом молбом обраћати месној власти ради упућивања на лечење.

ж, Надлежна месна власт дужна је одмах учинити све што треба:

1, Да изуједана лица набаве потребан новац за путовање и издржавање;

2, да се бесна животиња, ако је домаћа и жива, пронађе, затвори и стручно посматра, или да се над њом изврши секција, ако је убијено, и о свему саставе детаљан протокол.

3, да изуједано лице спроведе начелству округа — управи заједно са уверењем о имовном стању, протоколом секције и довољним путним трошком ради упућивања на лечење у Ниш.

4, да утврди коме гради припада бесна домаћа животиња.

5, ако постоји тужба за повреду, да поступи надлежно по закону.

з, Начелство округа — управа — поште се увери да је све испуњено што се наређује у тачци ж саставиће спроводно писмо за нишки Пастеров завод и у њему назначити:

1, Име и презиме болесника и пратилаца;
2, Године старости;
3, Дан уједа;
4, Изуједано место на телу;
5, Опште стање здравља болесникова;
6, Врсту бесне животиње, која је болесника изуједала;
7, Ко ће платити учињени трошак око путовања, издржавања и лечења.

Овако састављено писмо са протоколом секције бесне животиње, или протоколом посматрања за животна, начелство — управа шаље непосредно нишком пастеровом заводу заједно са болесником.

и, У свима случајевима уједених лица од бесних животиња, окружни физикус водиће одвојену евиденцију, и о њима министарству референсати у месечним извештајима лекара по формулару *Е*;

ј, За неизвршење ових наредаба казниће се одговарна лица према чл. 33 тач. 2 закона о чувању народног здравља од 1881 год.

к, Овим се укидају наредбе СЊ 5423/97, СЊ 7588/98 и СЊ 8327/98.

Препоручује се начелству — управи да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 1329
8 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Расписом од 16 јануара ове године, СЊ 737, није предвиђено коштање лечења у нишком Пастеровом заводу за изуједана лица од бесних животиња, јер у то доба цена лечења није била позната. Пошто ме је господин министар војни, писмом од 7 овог месеца ЉЊ 350 известио, да ће лечење једног лица коштати десет динара, то наређујем начелству, да, осим осталог потребног трошка, свако изуједано лице, снабде још и са десет динара, и нареди му, да тај новац на признаници предаје управи Пастеровог завода у Нишу на име лечења.

Излечена лица, која су лечена о трошку округа, предаваће добивену признаницу свом општинском суду при повратку а овај ће послати своме начелству, ради правдања издатка.

Препоручује се начелству, да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 2456
10 марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Расписом од 16 јануара ове године СЊ 737 јасно је регулисано питање о упућивању изуједаних лица на лечење у нишки Пастеров завод, и о њиховом путном трошку, дневном издржавању и трошку за лечење, на шта су поједина начелства тај посао вршили са тако мало пажње, да једнога изуједана лица стижу у Ниш без икаквих средстава за издржавање у месту лечења, и на тај начин, поред тога што се тешко злопате, још казњиву и излишну преписку.

Немарљивост појединих начелстава је у томе, што лицима, која упућују, издају само новац за путовање, а не и за издржавање у Нишу бар за 15 дана: и што се, ако у овогодишњем буџету немају сума предвиђених на ту цељ, не користе прописом чл. 10 закона о окружним, среским и општинским буџетима.

Да би се у будуће избегла свака забуна односно упућивања изуједаних лица на лечење у нишки Пастеров завод, наређујем, да се лицима, која се у Ниш упућују према тачци *б* расписа СЊ 737 ове године осим путног трошка за одлазак и повратак, има издавати још и по 15 динара на име издржавања у Нишу за време лечења, рачунајући по један динар на дан.

Ради контролисања радње начелства по овом предмету, наредио сам начелству окр. нишког, да од појединих лица која буду у Ниш упућена без довољног трошка прима жалбе и мени их шаље, ради даљег поступца према тачци *ј* расписа СЊ 737 ове године.

Ако начелство нема у овогодишњем буџету предвиђену суму за ову цељ, нека, према чл. 10 закона о окружним среским и општинским буџетима учини предлог господина министра финансија.

Очекујем од начелства, да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Одговори на задатак постављен у 7 и 8 броју нашег листа, а у спору општине Н., противу П. Мијаиловића из Н., правилно су одговорили они општински писари:

Глиша Поповић писар општ. дејанске ср. Взасотиначки
Аврам М. Куновић писар општ. придворичке
Лазар В. Рашић писар општ. мариновачке
М. М. Зарић писар општ. г. мајановачке
Љубисав Јовановић писар општ. витковачке
Милош Ђорђевић рачуновођа општ. врелашке
Живојин Ј. Шобић писар општ. липоличке
Јевр. Обренић писар општ. котрашке
Живојин В. Јовановић писар општ. тавничке
Раде Вучићевић рачуновођа општ. тавничке
Јован Милорадовић писар општ. књиже
Симеон Д. Вилимоновић писар општ. градачке
Стојан Д. Стевановић писар општ. луковачке
Драгић Н. Шелмић деловођа општ. блашке
Тихомир Спасић писар општ. блашке

који су се најаснили да је, донета пресуда неправилна.

Пресуда је неправилна са ових разлога:

На првом месту неправилно је примљена и сама тужба, јер као што се из стила реверата за пресуђење види, није у тужби означена сума приобитног задужења, да би се знала њена вредност како би се могла означити надлежност суда. Јер ако је главни дуг био већи од 200 динара, онда а на основу § 6 грађ. судског поступка, ова обавеза за тражење наплате и ако је одлагивана, када није замењивана новом исправом, не би могла за суђење доћи у круг надлежности општ. суда по јасној одредби § 27 са погледом на § 39 грађ. суд. поступка.

То је једно и на првоме месту, јер се да врло лако разумети, само са ових резона. Ако је облигација — признаница — прелазила вредност од 200 динара, онда би за оцуду био надлежни вишестепени суд, а никако општински, на чак ни у том случају да је сам дуг главни отплаћен а да је само остала исплата уговореног интереса, јер: *„Онај суд који је надлежан за главну ствар надлежан је и за споредну“*. — § 39 грађ. суд. поступка.

Друго, радња општ. суда и за исљешење овога спора, неправилна је, а ево зато разлога: тужени пориче обавезу и њено постојање од његове стране. Ова је обвеза приватне природе онакна какву тражи § 191 и 192 грађ. суд. поступка. Дакле имала је да изда прописну законом садржину и да буде од стране дужника својеручно написана и потписана. Онде то дужник одриче. Дакле шта је остало но да се њена идентичност рукописом дужника средством вештачења докаже.

Треће, наплата интереса не може се досуђивати ни у ком случају, ако се не поднесе уверење од пореске власти, да је примаље пријављено за разрез пореза. Онде то општински пуномоћник не подноси, дакле и у овом погледу је према јасним законским одредбама од стране суда учињена кардинална погрешка.

Четврто, општине у смотрењу својих приватних интереса и права, а на основу § 59 грађ. законика *„сматра се... као једно морално лице поле сва она права припадају њој и једнистеним лицима...“* Дакле у овом данном случају она је према туженом у своме праву, приватни поверилац, јер јој ни један законски пропис не даје друга права, а када јој то не даје онда она нема права наплате на интерес.

Пето, овде би требало изнаћети, када већ ово горе стоји у стварн, и то, колики је дуг од када постоји, колики је интерес и ако је исти стигао главницу, онда он даље престаје тећи по јасној одредби § 604 а., грађ. закона.

Шесто, када би се узело и то, да је ово интерес са изузетком од горње законске одредбе али је пропуштено тражење наплате за три године дана, онда се има процењити и та околност, да ли ово право није застарело, кривицом повериоца и онда донети и разлоге и обвезе за плаћање са обзиром на § 928 д. грађ. законика.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА [93]

Соња оста насред собе. Он се чак није ни поздравио с њоме, он је већ заборавио на њу: једна болна и бунтовна сумња ускипела му у души:

„Дакле тако ли је, тако ли је све то?“ опет помисли, силазећи низа степенице. — „Да ли се може још зауставити и опет све предпрогојачити... и не ићи?“

Али ипак ишаше. Намах осети и последњи пут, да нема зашто себи стављати питања. Изашавши на улицу он се сети, да се са Соњом није поздравио, како је она остала напред собе, у својој зеленој марами, а не сме да се мрдне од његове ноиике, и заустависа се на миг. У том пак маху наједном једна га мисао разведрила, — баш као да је чекала да га саприсе но пораи.

„На, ради чега то; на, зашто сам јој сада долазио? Рекох јој: послом; а каквим то послом? Баш никаквог посла није било! Да јој саопштим, да *хоћу да идем*; на онда шта је с тим? Баш је и била потреба! Вађа је љубим, шта ли? Јер то није, није зар? Јер ето отерах је као псето. Требаше ми да узмем од ње крстове, шта ли? О, како сам ја ниско пао! Не, мени су требале сузе њене, требало ми је да страх њезин видим, да видим како је сриде боли, како јој се сриде цепа! Потребно је било закачити се о шта било, повадрћати се, на човека погледати! И ја сам се смео надати тако на себе, маштати тако о себи, нађити ја, нићитавши ја, подлац ја, подлац!“

Ишаше обалом канала, и остајаше му још далеко. Али дошавши до моста, он се заустави, и одједном се врати на мост, у страну, и пређе на сеиску.

Жудно се осврнуше лево и десно, загледаше се с напрезањем у сваки предмет, и ни на чем не могаше прибрати сву пажњу; све му се измицаше. „Ето, кроз недељу дана, кроз месец дана пренешће ме некуда у затвореничким колима преко овога моста, како ли ћу онда погледати на овај мост, — да је да то запамтим! сеиу му кроз главу. „Ево она фирма, како ћу ја онда прочитати баш та слова? Ево ту пише: *Газаранчество*, е па, да запамтим то а, слово а, и да га погледам после месец дана, да погледам баш на то исто *а*; како ћу то онда гледати? Шта ћу онда осећати и мислити?... Боже, како све то мора бити ииско, све те моје садање... бриге! Свако, све то мора бити занимљиво... на свој начин... (ха-ха-ха! о чему ја мислим!), постао сам дете, сам се хвалим; али што се ја стидим? Уф, како се мувају! Где овог дебелог (мора да је немац), што ме гурнуо, па, зна ли он кога је гурнуо? Жена с дететом проси, занимљиво је што она сматра мене срећнијег од ње. Па шта, курнозума ради и да јој се подари. Ба, потак сачуван у цену, откуда? Ha, ha... уми то, матушка!“

— Бог те благословио и чувао! чу се плачевни глас просјакињин.

Доље на Сеиску пијану. Беше му неугодно, врло неугодно да се са светом гура, али он иде баш онуда, где беше више народа. Дао би све на свету, да буде сам; али осећа да неће бити сам ни једног часа. У гомили један пијани ларма; хтео би да игра, али сне се преваљује и тетура. Окоднше га. Расколљников се пробије кроз гомилу, неколико времена гледаше пијанину и намах кратко, испрекидано се насмеја. За час па опет заборави на њ, чак није га ни видео, ма да га је гледао. Удали се, напослетку, и не знајући где се налази; али кад се нађе на средини пијаце, намах осети један покрет, намах овладаше њиме једно осећање, обузе га целога: и тело и мисао.

Намах сети се Соњиних речи: „Иди на раскршће, поклони се народу, пољуби земљу, јер си ти и њој згрешио, и целом свету на послух викни: „ја сам убица!“ И он сан уздрхта сетивши се тога. Стална туга и немир за све ово преме, али особито потоњих часова, већ га толико гуши, да се он тако и бацио у могућност тога лекоиитог, новог, пуног осећаја. Као да га то осећање снаће неказо наступно: запали се у души као једна искра, и намах, као пламен, подхвати га цела. Све у њему омекша, јинуше му сузе. Како је стајао тако паде на земљу...

Био је на коленима насред пијаце, и погиу се до земље и са наслађом и срећан пољуби ту прљаву земљу. Устане и поклони се но други пут.

— Гледај, како је накпашен! опази неко момче које беше близу њега.

Зачу се смех.

— Он хоће да иде у Јерусалим, браћо, пошта се с децом и родбином, клања се целом свету, престони град Петроград и његову земљу целива! дода неказак пијан мештанин.

— Још младо момче! убаци трећи.

— Од благородних је! опази неко солидним гласом.

— Данасње им не можеш ни знати ко је благородан, а ко није...

Сва та узвици и разговор уздржаше Раскољникова, те и речи: „ја сам убио“, можда већ спремне да му слете с усана, умреше у њему. Иначе мирно поднесе све те увреде, па не осврћући се, пође право, кроз уличицу, у контоар. Једно привиђење приказа му се путем, али му се не зачуди; он је већ слутио, да је тако морало и бити. Онда кад се на Сенај по други пут до земље приклонио, окренувши се угледао је Соњу на педесет корака од себе. Она се крила од њега иза једне од дрвених барака, које беху на њиједи подигнуте; мора бити да је она пратила његов тужни пут! Раскољников у том часу осети и схвати, једном за свагда да је Соња сад с њиме за навек, и да ће поћи за њиме макар и на крај света: ма куд га судба упутила. Срце му се преокрете... но, ево га већ и до судбоносна места...

Доста храбро уђе унутра. Треба да се попне на трећи спрат. „Међутим док се успнем“, помисли он. Уопште чинило му се да је до судбоносног тренутка још далеко, да остаје још много времена, и још се може о многоме промислити још једном.

Опет оно исто ђубре, оне исте љуске и коре по заједничким степеницама, опет врата стана отворена широм, опет оне исте куће, из којих иде дим и воња. Одонда није Раскољников био овде. Ноге му се подсекоше и клецаху, али он иде. Застане часком да одахне, да се опорави, те да може ући као човек. „А зашто? Због чега?“ помисли намах, појмивши своје кретање. „Ако већ треба ту чашу испити, зар онда није већ свеједно? Што је гадније, тим боље.“ У том у његову се уображењу створи слика Илије Петровића Пороха. Да ли баш одиста к њему да иде? А зар се не може коме другом? Не може ли се зар Никодиму Томићу? Вратити се одмах и окренути самом надзорнику у стан? Бар ће се све проћи на начин домаћи, незванични... Не, не! Пороху, Пороху! Ако је истина, онда испити све одједном...

Сав охладнео и једва знајући за себе отвори врата од контоара. Овога пута у њему беше врло мало света, некакав вратар и некакав прост човек. Чувар и не погледаше ни своје преграднице. Раскољников оде у собу до те. „Може бити, још се може и не казати“ севне му у памети. Ту је једна личност, писар, у незваничном суртуку, спремао се да нешто пише на столу. У једном крају још један писар. Замјотина не беше. Никодима Фомића, одиста, не беше такође ту.

— Никога нема? запита Раскољников обраћајући се оној личности за писаћим столом.

— А кога тражите?

— А-а-а! Слухом не чути, видом не видети, него је руски дух... како оно тамо каже, каже... заборавио сам! М-маје п-пштовање! зазвиче неко; познат глас. (Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Опасна дружина.

Панта Симић — Ђибић, скитница родом из Костајница у Босни (1866 год.), средњег раста, сувоњав и рђ,

Срећко Баинић, зем. родом из Кормана у срезу поцерском (рођен 1861 год.) повисок, крупан, црномањаст, и

Ружа, жена Срећкова, средњег раста, црномањаста, рођена 1871 год.

Још 15 маја 1899 године власт среза поцерског ухвати Панту у кући Срећковој те га као скитницу и без занимања протера, али је Панта том приликом побегао испред спроводника и дошао опет овом Срећку и са њиме одпочео да краде, пљачка и убија.

Ево дела за која се зна да су почињили:

1, Ноћу између 21 и 21 марта пр. год. обили су дућан Павлу Антонићу трг. из Брдарица, покрали му разне ствари и готов новац у вредности до 1000 динара;

2, Ноћу између 6 и 7 априла пр. год. провалили су зид на стајаћој соби Панте И. Пајића механџије из Уровца, те му покрали разне ствари и готов новац у вредности до 1500 динара;

3, Ноћу између 18 и 19 маја пр. год. пробили су зид на дућану Живане уд. Арнаутовића, из Дебрца, покрали јој готов новац 1070. дин. и разне ствари у вредности до 750 динара;

4, Ноћу између 15 и 16 јуна пр. год. пробили су зид на дућану Димитрија Дамњановића трг. из Шапца, покрали су новаца 400. динара и разне ствари у вредности до 200. динара;

5, Ноћу између 6 и 7 октомбра пр. год. пробили су зид на дућану Драгутина Петровића трг. из Шапца, и покрали су разне ствари у вредности до 600 дин;

6, Ноћу између 6 и 7 децембра пр. год. обили су зграду г-ђи Јелени Савватићки, учитељици на Оријду, и покрали јој разне ствари у вредности до 300 динара; и

7, На дан 22 јуна пр. год. у $3^1/_2$ часа по подне, из заседе убили су на пушке Милоша Старчевића из Кормана, одборника општине оријдске, у путу кад се Милош враћао од суднице својој кући.

По свима овим делима, полицијске власти и то: начелство подринско, начелници срезова: поцерског и посаво-тамнавског, предузели су биле живу истрагу ради проналаска ових крвнаца, али сав труд беше узалудан.

Панта и Срећко вешто су се крили а Ружа примајући у кућу разне покрадене ствари ћутала је и опрезно им у свему помагала. Панта је зими долазио Срећковој кући на преноћиште, а лети је остајао у шуми у својој нарочито направљеној скривеној пећтери. Њега су чували и други јатаци (које су Срећко и Ружа показали), те је овај злиководац успешно вршио сва напред поменута дела.

Панта

*

Несташни сељачићи 17 марта ове године, играјући се у порти старе оријдске цркве, кроз разваљен кров попну се на таван и тамо нађу велики број разних ствари: гуњева, копорана, чаширa, тозлука, марама, обућа, прстења, пушнице, разних либадета и још доста других ствари.

На глас о проналаску ових ствари дођоше и оштећени, и сваки нађе по нешто шта је њему украдено.

Власт среза поцерског, енергичном истрагом, сазна да је све те крађе извршио Панта у друштву са Срећком, и једног дана бане изненада у кућу Срећкову. И заиста, по згрдамаи дворишту нађоше још масу покрадених ствари, које оштећени познадоше као своје.

Притегнут од стране власти, Срећко је после упорног одрицања признао да је све крађе вршио са Пантом, али га иначе није хтео одати где се налази. Ружу, жену Срећкову, због крађе мушијских ћурака и кокошију, суд општине оријдске беше пре овог открића осудио поред затвора и на двомесечни полицијски надзор, и она је морала редовно долазити на преноћиште у општинску ћансају. Али ноћу између 2 и 3 априла *непознати* злиководац дође општ. судници и кроз прозор од ћансане у којој беше Ружа избаци

један метак из дуге пушке. Друге ноћи Ружа није дошла у општину на преноћиште. Тај недолазак правдала је тиме, да јој је непознати јој зликовац пресрео у путу, тукао је и нагонио да му каже зашто је њен муж Срећко притворен и шта је показао под полицијске власти. Кад му вели она није ништа хтела казати, он је опет тукао и остављао је сву испребијану — полумртву.

Међутим, хајдук Панта, сазнав да је власт пронашла покрадене ствари и Срећка притворила, побоја се да их Ружа не ода, оде оне ноћи између 2 и 3 априла општинској судници и као што је речено напред, гађао је Ружу из пушке кроз затворски прозор.

Ружа је знала да је то био Панта, али га није хтела показати. —

Треће ноћи хајдук Панта опет дође општинској судници.

*

Била је помрчина кроз коју је једва могло навикнуто око по мало да назире. Стражар општински Миливоје Николић, око поноћи примети неку људску прилику да му се кроз општинско двориште приближује. Брзо и опрезно склони се иза једног дебелог храстовог слабла и прилика проће лагланим ходом мимо њега. Према врло слабој светлости која на шкиљаве лампе допире кроз прозор једне судске одаје, о рамену тајанственог госта блеђуњаво засветли дуга пушка, а за појасом револвер и нож.

Прилика се привуче уза зид општинске зграде и стаде на прозор који је претрпеле ноћи непознати зликовац разбио и пуцао на притворенику Ружу.

Стражар лагано пође за њом и заклони се за друго мање дрво.

Прилика дуго гледаше кроз разбијени прозор у мрачну авлију.... Ваљда није ништа видела. Скиде се и пође осветљеном прозору. Проне се тамо на прозор и гледаше....

— Ха, то је хајдук Панта, рече у себи стражар и целим се телом стресе.

Беше то зликовац који многима страх задаваше својим дрским нападима и убиством.

Хајдук сиђе с прозора, узе своју дугу пушку коју мало час беше прислонио уза зид, и пође натраг у правцу ка стражару.

Миливоје беше на незгодном месту за дочек зликовца који је наоружан до зуба, зато одскакута на своје старо место иза оног дебелог храста.

Једна сува грањчица, на коју стражар Миливоје стаде, хтеде да поквари целу ствар. Од ње се хајдук прену, па спазив да некога има одскочи као звер у страну преко ограде. Но баш тај пут одведе га оном дебелом храсту иза кога је Миливоје отишао.

— Стој! ко сиђ предај се! — викну стражар видевши хајдука где му се са пушком на „готовс“ приближи на пет метара.

— Мај . . ти твоју, зар хајдука заустављаш! загрме разбојник и у часу запе пушку и напицани.

Али Миливојева пушка плану, зликовац са гласним јауком и раширеним рукама испустивши пушку паде дећима на земљу.

Тако је завршио пакосним животом неваљалац који је толико њих оштетио и одузео живот оцу осморо нејаке деце, која остадоше прана сирочад.

Ни на последњем часу зликовац не хтеде показати своја недела. Али је зато поднео грдне муке од задобивене ране. Пуна два сата мучио се ужасно док није своју гадну душу предао у њавоље руке.

Полицијским увиђајем, код лепа убијеногра хајдука Панте нађено је: једна пушна остругуша, која се расклапа на три дела, на врат кундака, лежиште шишка и цев, за појасом имао је велики шестометни револвер и два велика ножа. Поред лепа зобница и у истој: 37 патрона напуњених одсечцима од олова за дугу пушку и 34 револверска метка, 35 великих и и малих калуза кључева, тестеру, бургију, и остале справе за обијање и отварање зграда; а сем тога још доста разних ствари. Од одела имао је на себи: 2 кошуље, 1 чохани коварак са свиленим гајтапом, прслук, сукнени термен и поред свега тога обучен извраћен гуњ, затим на ногама 2 пара чарапа сеовачких и банаћанске опанке, двоје гаће, једне панталоне и суконе чакшире.*)

*) Опавао је човек у нећини на се чувао да не озебе или да не добије јохтину (Слагић).

Зликовац је био писмен. У његовом потесу забележено је тачне податке о својим фамилијарним односима. У истоме је водио читаво књиговодство о „приходу“ и расходу у новцу и стварима, показујући датуме од кога је кад и колико дугао, које се потпуно слаже са напред изнетим званичним податцима о извршеним крађама.

Што је најзалосније, Панта је по признању Срећковом имао јатаке кмета села Кормана Спасоја Мијаиловића и одборника општинског Николу Ђурића, из истог села, који се сада налазе у притвору и под истељењем заједно са Срећком и овога женом Ружом. — Према томе није никакво чудо, што толике силне потере беху узалудне.

Срећко је још показао власти стан хајдука. По томе је нађена у једној чести у атару села Кормана ветачки издубљена пећина, као нека мала собица, у којој се Панта обдан скривао. У тој пећини нађене су ствари, које су хајдуку дали на послугу поменути кмет и одборник, као: канта за воду, кашике, дасне и остало.

Кад судови буду давали своје ми ћемо се још једном вратити на ову ствар и изнети још многе друге ствари.

ПОТЕРА

Драгић Пантић, осуђеник београдског казненог завода, побегао је са рада из Топчидера 28. пр. месеца. Драгић је родом из села Брешне, окр. подринског, има му 20 год., средњег стаса, смеђ, лица округла. На себи је одњео бело робијашко одело, које је јамачно у цели прикривала скинуо. Управа београд. казн. завода актом Бр. 1885 моли све полиц. власти да Драгића у кругу своме потраже и нађена ово) стражарно упуте. Може се спровести и управи гр. Београда с позивом на Бр. 11.466. Ово је онај исти Драгић, који је због извршене опасне крађе Владиславу Станковићу из Пасковице, тражен расписом начел. ср. јадранског а у потерници изнетој у 35 бр. „Полиц. Гласника“ од пр. год. на стр. 271 под презименом „Радовић“.

Раденко Миковић, из Турске, свештеник, био је пресудом начелства округа ужичког осуђен поред издржаног затвора и на прогонство у округ тимочки, где је био и упућен; али је побегао. Поменуто начелство актом Бр. 4444 моли све полицијске власти да Раденка потраже и нађена спроведу у округ крушевачки. Пресуда, којом је он на прогонство осуђен, носи № 3727, донета 24 марта т. г.. Њему је сада 18 год. УБр. 10755.

Илија Сандић, из Смедерева, окривљен је за дело из § 173 крив. закона, на како је он незнано где отишао, то начелство округа смедеревског актом Бр. 3292 моли полицијске власти да именованог потраже и њему спроведу. Илија је 18 година УБр. 10770.

Јован Илић, по занимању келнер, који се био уселио у стан код Љубише Јовановић, у Душановој улици бр. 29, само што је преноћио, одмах сутра дан нестало га је, и том приликом украо је газдарици: новчаник, џин, мали. са розе цветом. У њему је било 46 динара у новчаницама и сребру. Управа града Београда актом Бр. 10932 расписује тражење за проналазак Илићев, па ако се пронађе да још се стражарно спроведе. Не зна се одакле је родом. Има му 15—16 година, црномањаст, бубуљичав је у лицу; а кад говори замуцкује.

Непознати крадљивац извршио је 22 овог месеца крађу ствари Светозару Цветковићу, овд. трговачком помоћнику, приликом купања у купатилу г. Пере Петровића. Њему је украдено: пин новчаник (нов) са великом и малом преградом, у коме је било од новца три српске новчанице, 3 динара у сребру, један аустријски новац од 20 филера, један новац од 10 филера, 6 цванцика и у ситници до пола динара; часовник од никла „пикер“ под № 1055 464 и ланац је од никла — плетен; пероред са три сечива, једно мало је преломљено, а корице су прне од коже; четкицу за бркове са огледалом на полеђини, које је прекрило. Управа града Београда расписује тражење за проналазак крадљивца и покраће, па по проналаску да се њој спроведе с позивом на Бр. 10933.

Тодор Белољев — Крњајски и Милан Брановачки, обоје из Аустро-Угарске и поданици исте државе, који се надају за војне бегунце, по извешћу аустро-угарског конзулата у Београду, извршили су опасну крађу, на само у Србији пре-

бегли. Управа града Београда актом Бр. 11214 расписује тражење за проналазак њихов, па ако се ухвате да се Управи спроведу. Тодор је средњег стаса, косе и обрва црних, малих бркова, очију црних. Испод левог ока и на левој страни прсију има младеже. Милан је омален, плаве косе, округлих образа, плавих очију и обрва, босан. На левој страни врата има младеж. Обојици је 20—21 година.

Непознато лице украло је из судишне општине врбовачке тринаест комада белих оточних пасоша под серијом СХХ од броја: 17788 до броја 17800 закључно. Начелник среза бољевачког актом Бр. 3664 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 11052.

Побегли осуђеници. Прекјуче у четвртак у 1 сат по подне, ова два осуђеника из Топчидера — Пантелија Трифуновић звани „Баја“ и Драгутин Јанковић напали су изненада на свог чувара, отели му пушку и револвер, везали га за дрво у намери да осујете брзу потеру, па са отетим оружјем побегли незнано куд.

Пантелија је родом из Г. Врањске, окр. подринског; има му 21 година, висок, образа округлих, добро развијен.

Пантелија

Драгутин

Драгутин је родом из Гугла окр. ужичког, има му 21 година, високог раста, црномањаст, образа дугих.

Управа београдског казненог завода актом од 3 о. м. Бр. 1982 моли овим путем све полицијске власти да за овим осуђеницима нареде живу потеру и свакако да их ухвате и под јаком стражом њој спроведу.

Жорж Жак Дебрикер, рођен у Куртеји (Белгија) 9 новембра 1873 год., окривљен је код истражног судије у Бриселу за извршена два убиства, ноћу између 31 марта и 1 априла (по новом) над Харијом Ванделвадом и Кристином Павенхолц у Бриселу. Бриселски истражни судија писмом од 2 овог мес. уз које је послао и слику убичеву, моли наше полицијске власти да се на њ обрати пажња на случај ако би прешао у нашу државу.

Жорж је висок 1.68—170 м. косе је угасито плаве, бркова плавих и мало пунијих но што су на слици; очију плавих; црнкасте боје лица: доња му је усна мало испупчена а десна шака унирена. У једно је ухо глув.

На случај да се овде убица пронађе, треба га стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 11.244.

Живко Коларовић — Краверевић, ћурчијски момак, родом из Рипња извршио је прошлог месеца опасну крађу газди, код кога је у служби био, Милану Живановићу ћурчији из Сремчице и однео: 20 овчијих кожа (беле вуне) и 3 торбице од телеће коже за чобане, па побегао. Начелник среза посавског актом Бр. 3328 моли све полицијске власти: да Живка потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 11143.

Милан Арсић, родом из Пожаревца, који је био притворен због краће, побегао је прошлог месеца из притвора. Начелник среза јасеничког актом Бр. 6980 моли полицијске власти да Милана потраже и нађена њему спроведу ради предузећа кривичне истраге. Милану је 20 година, средњег стаса, дежмекаст, црномањаст, малих црних бркова. По занимању је кољев поткивачки. УБр. 11456.

Алекса Костић, препредена варалица, чију смо потерницу донели у прошлом броју нашега листа на страни 128 са старом сликом, по обећању доносимо је сада по најновијој фотографији. Али Алекса се и после овог последњег сликања прерушио у цели да избегне проналазак. Он сада више не носи браду на шпиц као што је у слици већ је пустио са стране тако звано „бакенбарде“. Као што је и у прошлом броју речено, њега тражи управа града Београда по извесном казненом делу, па с тога се моле полицијске власти да Алексу по проналаску стражарно упуте истој Управи с позивом на Бр. 10204.

Ближи опис Алексин може се видети у прошлом броју.

Пограничне власти треба да обрате нарочиту пажњу на то да Алекса не умакне у иностранство, а у случају да је то већ учињено нека о томе одмах известе управу.

Престала је потреба за тражење Милоша М. Ђукановића, чија је слика изнета у потерници прошлога броја на стр. 128.

ТРАЖИ СЕ

Стеван Ороз, из Перлече у Банату, служио је код Петра Илића — Лескића мех. у Перовцу, но одмах по упису побегне и остави своје исправе (служитељску из које се види да је служио у Обреновцу и да је добио 31 VIII 1900 г. под бр. 624; пореску књижицу Р. бр. 1653 с потврђењем о плаћеној порези за 1900 годину и књигу под насловом: „Немушти језик“. Начелник среза посаво-тамнавског актом Бр. 1131 моли полицијске власти да Ороза потраже и упуте га њему да прими исправе. Стеван је средњег раста, плавих очију, бркова жутих — танких, жућкасте косе. УБр. 10651.

Лудвик Богићић — Трновица, конистер из Моравске, радио је у фабрици гајтана „Поповића и компаније“ у Лесковцу, побегао је и одмео план од казана машиноског — који је контирао. Начелник среза лесковачког актом бр. 6725 моли полицијске власти да Лудвика потраже, па ако га пронађу да га саслушају, да ли се код њега налази план. Лудвик је у лицу плав, има бркове, брија се, средњег је раста. При себи има аустријски пасош. УБр. 10648.

Јања Ристић, — Чанди — шашави Грк, који је живео у Лесковцу, нестало је још у марту месецу. По сазнању он је 18. истог месеца отишао у Дубоко (село у срезу прокупачком) да тражи новац од својих дужника и више се нигде вратио. Наређењем округа врањског актом бр. 5826 моли полицијске власти да Јању потраже и по закону поступе. Њему је 23 године, средњег раста, црне браде и бркова и очију црних. УБр. 11457.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Молимо оне наше пријатеље, који нам шаљу своје радове за лист, да у будуће пишу само на једној страни табака и то у виду концепта, јер је врло тешко за слагање кад је цео простор хартије заузет рупописом на још и са обадве стране.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 396.

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 12. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(наставак) [5]

II. АНТРОПОЛОГИЈСКИ ОПИС

Док се антропометриски опис, као што смо видели, добија мерењем појединих делова човечјег тела, дотле се овај — антрополошки опис састоји из најбрижљивијег описивања, не само лица, већ и целе спољашности човечје. Начин, како то бива, у неколико је сличан добијању најобичнијег личног описа (као што је данашњи лични опис за пасоше, дозволе за лов итд.) али са куд и камо већом — скоро потпуном тачношћу.

Познато је већ, да су данашњи лични описи (бар код нас) у толикој мери непотпуни, да често пута, у место користи, стварају заблуде. Они су, може се слободно рећи, постали ствар „шаблона", која нам, у најбољем случају, може показати боју лица једног човека, и то само онда, ако та боја није мешавина више разних боја. Све друго, што нам овај опис пружа, тако је растегљиво и непотпуно, да би се, не претерујем кад кажем, могао применити на свако треће лице. Какве и колике ван заблуде могу на тога да наведу, излишно је, мислим, и доказивати.

Ако би се упустили мало дубље у испитивање узрока ове растегљивости, нашли би смо, да она лежи у недовољности израза обичног говора за описивање.

— *Природа не чини скокове*, вели Бертилон, *а све што расте и живи, осцилује између једног максимума и минимума, између којих се групира многима средњих облика, у толико многобројних, у колико је блискост мања, и у толико ређих, у колико је она удаљенија*, вели опет славни Белгијанац Кетле.

— Обичан говор — чедо свакодневне потребе, није изгледи за ове опште идеје (описивање — Бертилон). Он најчешће не располаже речима, довољно различним за екстремне случајеве, који су самим тим изузетни, а сем тога, он непажљиво оставља средње случајеве, што значи, да нам он за $^{9}/_{10}$ случајева пуди само изразе: *обичан, средњ заједнички*.

Да би што боље представио недовољност обичног говора за описивање појединих делова човечјег тела, Бертилон, употребљујући боје очију и делове носа, вели:

— Тако нпр. сваки зна шта се разуме под плавим и угаситим очима, али кад је реч о квалификовању очију, средњих између ова два етничка типа, обичан говор може нам дати само врло мало тачности, којом се не може означити ступањ и прелаз из једне класе у другу. То ће рећи, да очи, које се обично називају сиве, зелене, риђе, црне и т. д. нису ни сиве, ни зелене, ни риђе, ни црне, већ једна мешавина од спајућ ових квалификација.

— Нос нам показује сличан пример приликом посматрања његовог облика. Обичан језик говори нам о носевима заокругленим, широким, кукастим или орловским, али би био неспособан, да нам да израз за множину носева, који нису ни са спим заокругљени ни са спим кукасти.

— Ми би могли умножити ове примере, који сви иду на то, да нам докажу: *како народ тражи да наслика, а не да опише изузетне форме...*

Према изложеном, јасно је, да је за добијање антрополошког описа први и најбитнији услов: *нарочити изрази* — речник за означење и описивање разноликих редова и ступања, облика и димензије оних делова човечјег тела, које треба описати. Тај, пак, нарочити речник, Бертилон је састављао помоћу, за сваки од појединих делова антропологиског описа, пропису при том од већ поменутог правила: „*Природа не чини скокове*" и узимајући у помоћ неколико аритметичких знакова.

Да би тај свој речник што више упростио, Бертилон је, одвајајући описивање облика од означења димензије одредио за ову последњу нарочиту скалу од 7 ступњева и, што је најважније, удесио: да се она може представити свега са три израза: *мали, средњи, велики*. То је постигао тиме, што је сваки од ова три израза, а према потреби, подвлачио или стављао у заграду, означујући правим знаком појам крајности, а другим појам блискости. Тако нпр. приликом означења висине стаса, која варира између израза: врло мали и врло велики, у место да се употребе изрази: врло мали, мали близак средњем, средњи, велики приближан средњем, велики у обичном смислу и врло велики, може све то представити са поменута три израза: мали, средњи и велики, ако се реч мали за означење стаса врло малог, подиуче (*мали*) а за означење стаса малог, који је близак средњем, стави у заграду (мали). Ако се, према овоме, и остала два израза: средњи и велики, подвуку или ставе у заграде, онда би, горе набројане разне величине стаса биле овако представљене: ^{1}*мали*, ^{2}мали, ^{3}(мали), ^{4}средњи, ^{5}(велики) ^{6}велики, ^{7}*велики*.

Што се тиче форме, она се посматра према линијама из којих је састављена. Ове линије, по што се издвоје, треба да буду описане или према њиховом облику, или према њиховом правцу и општем нагибу, или најзад према двема узастопним тачкама лица, имајући при том у виду заједничке мореолошке разлике са посматраним органом.

О свему овоме ми ћемо доцније опширније говорити, а сад да видимо, који су то

Саставни делови антропологиског описа

1. Коса

Описивање косе обухвата ово двоје:

а) *Означење њене боје* и

б) *Означење њеног облика.*

а) Боја косе

Боја косе варира између две крајности: *плаво-бледе* и *чисто-црне* боје.

Боја риђа чини једну засебну серију, која варира између *махагонско* (боје махагонског дрвета) — *риђе* и *риђе-угашите*.

Кад се овим бојама дода још и боја угашита, као и изрази: *отворена, средња* и *затворена*, онда ћемо за одређивање боје косе имати ову серију:

плаво-бледа
плаво-отворена
плаво-средња
плаво-затворена
угашито-отворена
угашито-средња
угашито-затворена
црна
чисто-црна
махагонско-риђа-отворена
махагонско-риђа-средња
махагонско-риђа-затворена
риђо-плава-отворена
риђо-плава-средња
риђо-плава-затворена
риђо-угашита-отворена
риђо-угашита-средња
риђо-угашито-затворена.

Ако коса садржи још и неколико белих длака, онда наведеним изразима треба додати израз *проседа*, а ако једна боја косе доминира над другом онда то треба на картону означити

подвлачењем, и на против, ако је у малој количини, треба је стављати у заграду нпр. *(усисто-затворена)* означује косу, која је готово са сним угасита, али ипак не потпуно.

б). Облик косе

Да би се добио потпун облик једне косе, треба означити:

а) Природу и степен њеног израшћења;

β) Правац њеног израшћења око чела, и

γ) Њену обилност.

Посматрана са првог гледишта, то јест према природи и степену свога израшћења, коса може бити: *права, талласаста, уковрчена* (кад је савијена у облику пртена), *грозрава* (кад својом дужином представља облик једног завртња) кудрава (кад обрвује веома мале и фине пртенове, који се мешају један с другим), *вуната* (кад су ти пртенови нагомилани један преко другога) и најзад *дебела* или *танка, крута* или *витка.*

Што се тиче *правца израшћења* косе око чела, он може бити *правоугаони* ако коса образује око чела један правоугаоник коме обрве служе за основу) и *полукружни* (ако је израшћење у облику полукруга).

Правац полукружни одлика је мале деце а правоугаони личности.

Обилност косе изражава се изразима: *обилна, густа* и *ретка*, за које израде, мислимо, није потребна, нарочита дефиниција.

Особености, које се појављују приликом описивања косе, састоје се поглавито у ћелавости, која може бити: *темена, чеона* и *слепо-очна*, према томе, да ли обухвата теме, или чело, или делове главе изнад слепих очију (паријетале).

2. Чело

Да би се описао облик чела, индивиду-у треба поставити у положај профила и посматрати је са њене десне стране. Том приликом треба нарочиту пажњу обратити на:

а) *Испупченост лукова — свођова обрва,*

б) *Нагиб линије чеоног профила* и

в) *Димензије чела.*

а) *Под свођовима обрва* разуме се кошчани делови, који се налазе под обрвама. Већа или мања испупченост њихова изражава се помоћу, већ поменутих израза за димензију: *мали, средњи* и *велики.*

б) *Нагиб линије чеоног профила*, цењен према замишљеној, хоризонталној равнини која би пролазила кроз корен носа, може бити.

а) кос, ако је линија нагиба по све нагнута према поменутој хоризонталној равнини;

β) средњи, ако је мало погнута и

γ) вертикалан, ако је у истом правцу са хоризонталном равнином, и

δ) испупчени, ако линија чела превазилази правац вертикални.

Сви ови изрази, изузев средњег, подобни су да буду умањени или одлачени помоћу подлачења или заграђивања. Према томе целокупна серија за означење нагиба профила чела ова је:

веома косо
косо
косо ближа средњем
средња
скоро вертикално
вертикално
испупчено
веома испупчено

в). *Димензије чела* представљене су у његовој *висини* и *ширини.*

Висина чела, која се посматра с профила, јесте одстојање, које раставља корен носа од природне линије израшћење косе према челу. Изражава се помоћу једног од израза за димензију.

Ширина чела, посматрана с лица (en face) јесте одстојање између слепих очију. Изражава се онако исто, као и висина.

3. Обрве

Обрве су скуп длака, у облику вретена, наслагане на чеоним синусима — кошчани делови чела, више очних напака. Унутрашње стране обрва зову се главе а спољашње репови.

Приликом описивања обрва треба их посматрати према њиховом:

а) *Месту,*

б) *Правцу,*

в) *Облику,*

г) *Димензији* и

д) *Боји.*

а) *Место.* Унутрашње тачке обрва — њихове главе, могу бити више или мање удаљене, те према томе и обрве могу бити: *приближене* и *раздаљене.*

Тако и одстојање од средњих делова обрва од центрума очног лоба може бити веће или мање, а отуд и обрве: *високе* или *ниске.*

б) *Правац.* Општи правац линије обрва може бити више или мање кос, било с поља или изнутра, од куда и обрве могу бити: *косо-спољне* или *косо-унутрашње.*

в) *Облик* обрва, независно од њиховог правца, може бити: *прав, искривљав.* или *заломљен* и најзад *у облику лука.*

г). *Димензија.* Према њиховој апсолутној дужини, обрве могу бити: *кратке* и *дугачке;* а према њиховој ширини: *узане* и *широке.*

д). *Боја* обрва означиће се само онда, ако је различна од боје браде и косе. Означене бива оним истим изразима, који се употребљују за означење боје косе.

Као особености обрва означиће се, ако су оне *састављене*, или одвеј *ретке* или најзад *густе.*

4. Очни капци

Очни капци посматрају се према:

а) *Димензији и ступњу њиховог отвора,*

б) *Општем правцу тог отвора,*

в) *Облику и особености горњег капка,* и

г) *Облику и особености доњег капка.*

а) *Димензија и ступањ отвора.* Под димензијом очног отвора разуме се дужина расека очних капака, која може бити *врло мала* и *врло велика.*

Ступањ отвора овог расцепа цени се према његовој највећој вертикалној ширини, од куда израни: *очни капци мало* или *одвеј отворени.*

б) *Општи правац* очног отвора, треба само онда да буде означен, кад је одвеј наглашен. У том случају довољно је именовати уздигнутост или спуштеност спољњег угла нпр. *очни капци са спољним углом спуштеним* или *очни капци са спољним углом уздигнутим.*

в) *Облик и особеност горњег капка.* Овај капак често пути изгледа као да је састављен из два дела: једног чврстог, а другог покретног и окруженог длакама, који је, више или мање скривен — увучен под први, кад је око затворено. Да би се посматрао облик овог превоја, неопходно је потребно, да индивиду-а гледа право пред собом. Ако у овом случају, тај покретни део очног капка, изчезава потпуно под покретним, каже се, да је *горњи очни капак трепокривен*, и у противном, ако је тај покретни део видљив, вели се, да је *горњи очни капак откривен.*

г) *Облик и особености доњег капка.* Доња трепавица нуди посматрачу више особености у своме саставу него ли морфолошких разноликости.

Означујемо у почетку лаку испупченост од неколико ^{mm} дебљине, која окружује горњи — длакови део доњег очног капка. Ако је ова испупченост јако наглашена, означиће се изразима: *доњи очни капак испупчен.*

Око са модрим кољром испод њега биће означено само онда, ако плавичаста брада окружује цео доњи очни капак и раставаја га са свим јасно од горњег дела образа.

Доња трепавица модра карактеристична је и разлику је се од предходног случаја својим угнутим отоком, који описује више концентричних превоја.

Што се тиче општих особености очних капака, оне се већином односе на длаке трепавице, које могу бити: *веома дугачке* или *веома кратке, веома густе* или *веома ретке*, или их најзад може и не бити.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

9. Подрински округ

округжно место варош Шабац

срезови: азбуковачки, јадрански, мачвански, посавско-тамнавски, поцерски и рађевски

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Шабачка	1	Шабац
		2	Мајур

I. Азбуковачки — ср. место Љубовија

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Азбуковачка	1	Г. Буковица са заселцима: Брло, Возућић, Вршић, Јеловац, Литновић, Рагата, Цапорић и Шпанари
		2	Леовић
2	Љубовиска	1	Љубовија
		2	Д. Буковица са заселцима: Берловине, Дубоко и Пашемаћи
		3	Д. Љубовија са заселцима: Брђани, Врачевићи и Јеремићи
		4	Читлук са заселцима: Бобић, Глеђеће и Јавор
		5	Лоњин
3	В. Речка	1	Вољевци
		2	Црнча
		3	Селенац
4	Дрлачка	1	Грчић са заселцима: Доња, Рубежићи и Тјешница
		2	Г. Кањље са заселцима: Равни, Тапаловићи и Трушићи
		3	Д. Кањље
		4	Дона
		5	Дрлаче са заселцима: Забрђе и Тешића
		6	Сапковић
5	Љубовићска	1	Г. Љубовиђа са заселцима: Г. Читлук и Лазе
		2	Г. Оровица
		3	Д. Оровица са заселком Петића
		4	Торник
		1	Грочаница
		2	Постење

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
6	Узовичка	3	Рујевац
		4	Узовница са заселцима: Велеш, Кучевца и Пећи
7	Царинска	1	Гуњаци са заселцима: Г. Село, Корово и Павић
		2	Драго До са заселком Поноревац
		3	Царина са заселцима: Ковачи, Лелеши, Мрчки, Пецки, Пуљеви и Скодор

II. Јадрански — средиште место Лозница

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бадањска	1	Г. Бадања
		2	Д. Бадања
		3	Д. Сипуља
		4	Југовићи
		5	Рибарица
		6	Филиповићи
2	В. Лешничка	1	В. Лешница
		2	Стража
3	Гричарска	1	Гричара
		2	Козјак
		3	Липница
		4	Ружани
		5	Шор
4	Иверска	1	Брадићи
		2	Брњац
		3	Г. Добрић
		4	Д. Добрић
		5	Ј. Лешница
		6	Јашева
		7	Каменица
5	Јаребичка	1	Велико Село
		2	Дворска
		3	Јаребица
		4	Симино Брдо
		5	Ступница
		6	Цикате
		7	Шурице
6	Ковиљачка	1	Брасина
		2	Ковиљача
		3	Трбушница
7	Коренитска	1	Г. Недељице
		2	Д. Недељице
		3	Коренита
		4	Слатина са заселком Брезјак
		5	Трнић
		6	Трњић
		1	Вољак
		2	Зајача са заселком Поспосвац
		3	Клубци

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
8	Лозничка	4	Лозница са заселцима: Башчелуци и Плоча
9	Ново-селска	1	Ново Село
		2	Чокешина
10	Текеришка	1	Г. Сипуља
		2	Милина
		3	Помијача
		4	Текериш
		5	Тробасиље

III. Мачвански — средиште место Богатић

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Богатићска	1	Богатић
2	Бадовиначка	1	Бадовинци
3	Глоговачка	1	Глоговац
		2	Салаш Црнобар.
		3	Совљак
4	Глушачка	1	Глушци
		2	Метковић
5	Дрековачка	1	Дреновац
6	Дубљанска	1	Дубље
7	Засавичка	1	Засавица
		2	Равње
8	Зминјачка	1	Дуваниште
		2	Зминјак
		3	Петловача
		4	Скрађани
		5	Слепчевић
9	Клењачка	1	Клење
10	Липолишка	1	Бела Река
		2	Липо-лист
11	Митровичка	1	Митровица
12	Ноћајска	1	Ноћај
		2	Салаш Ноћај.
13	Петковичка	1	Петковица
		2	Рибари
14	Причиновићска	1	Причиновић
		2	Табановић
15	Прњаворска	1	Прњавор
16	Раденковићска	1	Баново Поље
		2	Раденковић
17	Прно-барска	1	Ц. Бара
18	Шеваричка	1	Увење
		2	Шеварице
19	Штитарска	1	Белатић
		2	Штитар

IV. Посавско-тамнавски — среско место Владимирци

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Белотић
		2	Брдарица
		3	Драгиње
		4	Каона
1	Драгињска	5	Пејиновић
		1	Бевин
		2	Бласаница
		3	Дебри
		4	Месарац
		5	Ново Село
9	Дебрчка	6	Суво Село
		1	Бобовик
		2	Владимирци
		3	Крнуле
		4	Меовине
3	Владимирачка	5	Скупљен
		1	Вукашић
		2	Вучевица
		3	Кујавица
		4	Лојанице
		5	Матијевац
		6	Риђаке
4	Вукашићска	7	Церовац
		1	Јазовник
		2	Јаловик
5	Јаловичка	3	Крнић
		1	Каменица
		2	Коварица
		3	Лутиће
6	Каменичка	4	Ћуковиће
		1	Брсеница
		2	Кацељева
		3	Мали Бошњак
7	Кацељевска	4	Субатица
		1	Звезд
8	Провска	2	Прово
9	Свилеувска	1	Свилеува
		1	Галовић
		2	Голо-чело
		3	Градојевић
		4	Мровска
10	Причињевска	5	Причињево

V. Поцерски — среско место Шабац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Вајна са заселком Слатина
		2	Главни
		3	Маови
1	Вајнањска	4	Метковић
		1	Волујац
		2	Грушић
		3	Десић
		4	Двориште са заселком Милошевац
2	Десићска	5	
		6	
		1	Богосавац
		2	Добрић
		3	Радовашница
3	Добрићска	4	Цуцковић
		1	Букор
		2	Крнјача
		3	Метлић
4	Метлићска	4	Румска
		1	Бајић
		2	Заблаће
		3	Накучани
5	Накучанска	4	Синошевић
		1	Драгојевац
		2	Жабари
		3	Јелсенча
		4	Корман
		5	Мала Врањска
		6	Мишкус
		7	Мишар
		8	Мрђеновић
		9	Орашац
		10	Предворица
6	Оридска	11	Трбушац
		1	Јевремовац
7	Г.-праштанска	2	Причиновић

VI. Рађевски — среско место Крупањ

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бела Црква
		2	Красава са заселцима: Ресавка и Томића
		3	Ликорда са заселцима: Јовановића и Радишића
		4	Мојковић
		5	Равнаја
1	Вел.-црквањска	6	Толисавац
		1	Борина (горња и доња)
		2	Мали Зворник
		3	Радаљ
2	Боринска	4	Сакар
		1	Будишић
		2	Д. Трешњица
		3	Планина
		4	Цудиће са заселком Гојалица
3	В. Трешњичка	5	Читлук са заселком Амаић
		1	Брезовица
		2	Завлака
3	Завлачка	3	Цветуља
		1	Белотић
		2	Комирић
4	Комирићска	3	Коњуша
		1	Бањевац
		2	Кржава
		3	Крупањ вар.
5	Крупањска	4	Томић
		1	Баставе са заселцима: Бесовалића, Доњића, Мирковића и Шушиће
		2	Врбић
		3	Стање са заселцима: Вуково, Горњићи, Сакковићи и Удбиња
7	Соколска	4	Шљивова са заселком Лазе
		1	Брштица
		2	Костајник
		3	Липеновић
8	Костајничка	4	Церова

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЖ 11.702
14 новембра 1899 год.
у Београду

Снима окр. начелствима и управи вароши Београда

Према извештајима који су приспели за последњих неколико месеци, види се, да заразна болест *Људска Куга*, није још престала у онима местима где је до сада владала. Лако је могуће, да се она појави у Турској, Бугарској, Румунији или Аустро-Угарској. У онима овим случајевима, а нарочито због хаџија, који ће свакојако проћаити на пролеће, може бити изложена опасности уношења људске куге.

Ради заштите од уноса и ширења те заразе, на основу чл. 1 и чл. 33 закона о чувању народног здравља од 30 марта 1881 год. а у циљи да се надлежне власти на ранује обавесте како им ваља поступати у случају појављења заразе, напао сам за потребно наредити:

А.

Из места заражених људском кугом забрањује се за Србију увоз и провоз следећих артикала:

а, зелен, поврће, воће свеже или сушено, путер, најмак, сир, свеже и усољено месо, шунке, кобасице, саламе, свежа и сољена риба, ајвар, лебац, брашно, двопек, пиринач, кава, шећер, кондиторски производи и сви остали свежи, усољени или конзервисани предмети одређени за исхрану људи; дуван сиров и прерађен; кравља шина; сва жита; дрва за грађевине;

б, коже сирове и штављене, поставе кожне, запушачи од плуте, употребљени џакови, крпе, фурда, струготине и остали отпадци разних тканва, хартије, и дрвета макар да су компримирани хидрауличном пресом у велике бале; памук, лан, кудеља, свила, ако нису манифактурирани; намештајне ствари, теписи и везови који су служили;

в, Црева сува и солена, као и сви животињски отпадци, крв, папци, рогови, кости, перје, длака, чекиње и вуна прана и неприна, туткало, гелатина; комина винска и зејтинова; бивша ткања, сено, слама и пресована трава; ђубре и све труле органске материје;

г, муст (echautillons) и поштанских пакета звани colis — postaux;

д, Сви предмети слични овде побројаним.

Б.

Која се места у Турској, Бугарској, Румунији или Аустро-Угарској и Босни са Херцеговином сматрају као заражена, објављује се у случају појављења заразе нарочитим актом и саопштењем у службеним „Српским Новинама".

В.

Од дана кад се зараза појави на где у побројаним пограничним пределима поступање се овако:

1, Све трговачке пошиљке номенуте под *А,* пуштаће се у Србију у слободан промет, или провозано само тако, ако долазе *из не заражених места,* или ако су из *заражених места после* *на 5 дана пре првог случаја куге.* У оба случаја треба то доказати писменим уверењем најближе месне државне санитетске власти онога места одакле полазе.

2. Пролазак путника у Србију или провозано, дозволиће се сувим само железничким пругама: *а* Београд — Ниш — Пирот; *б* Београд — Ниш — Врање; *в* Београд — Лапово — Крагујевац; а водом, само на станицама: Шабац, Обреновац, на Сави; и Београд, Смедерево, Дубравица, Градиште, Голубац, Неготин, на Дунаву. Остали погранични пролази забрањене се.

Укрцавању путника на пограничним железничким станицама, присуствоваће железнички или државни лекар; возно особље ће водити озбиљна рачуна о здрављу путника у возу. О свему што сумњиво примети извештаваће одмах шефа станице, а овај полицијску власт онога места где су путници изашли из воза.

Искрцавању на пароброднски станицама присуствоваће увек месни државни или општински лекар.

Путнички пртљаг, старо одело, селидбене и постељне употребљене ствари, подлежаће дезинфекцији на граничним станицама.

Сви путници који долазе из места кугом заражених подлеже двадесето [12] дневном лекарском посматрању у месту где су одсели, рачунајући од дана кад су пошли. Они имаће управо на слободно кретање у томе месту.

Да би се ово лекарско посматрање могло тачно свуда извршивати где има лекара, и могао контролисати рад општинских судова где нема лекара, наређује се начелству — управи — да полицијским органима дуж железничких пруга и пароброднских станица дуж Саве и Дунава, препоручи, да воде тачан рачун о пролазу путника из оних места за које се буде јавило да су заражена. У тој цељи, чим путници приспеју на границу, они ће од сваког прибавити тачне податке о месту и дану њиховог поласка за Србију, и месту и трајању њиховог бављења у Србији. Редовно сваки дан, све док би трајала зараза у означеним државама, одређени полицијски органи достављаће те податке, најкраћим могућим путем, оној окружној или среској полицијској власти, у чијем се домаћају буде који путник настанио, а ова ће извештавати дотичне општинске судове.

Ако путник одседне у вароши или варошици која има лекара, онда ће овај бити дужан да се сваки дан пре подне лично уверава о здрављу таких путника; а ако се настани у месту где нема никаквог лекара, онда ће месни општински суд бити дужан да сваки дан пре подне извештава свог среског начелника, а овај среског, или окружног лекара о стању здравља таквог путника. Ово посматрање о здрављу има се за сваког, вршити за 12 дана рачунајући од дана кад је путник пошао за Србију. Чим се на коме путнику, у означеном року од 12 дана, приметс сумњиви знаци разболевања, дужна је месна надлежна општинска или државна полицијска власт да о томе одмах извести начелство окружно, које ће на лице места изаслати свог окружног физикуса, да у друштву са месним среским или општинским лекаром, ако их има, утврди природу болести и даље надлежно поступе, у цељи лечења и спречавања ширења заразе.

Вагон са оболелим лицима неће се пуштати преко границе, него ће се вратити. Тако исто неће се дозволити искрцавање болесних путника ни на пароброднски станицама.

Ако се у возу деси какав случај сумњивог разболевања, онда ће се вагон са болесником оставити на оној станици која је најближа првој окружној болници, и болесник упутити месном лекару на даљи надлежан рад, а осталим путницима дозволити да продуже пут. — Наплате болничког трошка за овакве болеснике вршиће се као и за остале српске или стране поданике.

За лабаво вршење наредаба овде изложених примењиваће се казне по чл. 33 тач. 2 закона о чув. народ. здравља од 30 марта 1881 године.

Г.

Путници и њихов пртљаг, селидбене и постељне употребљене ствари, старо одело, муструе (echautillons) и поштански пакети звани colis — postaux; ако долазе са морских обала, морају имати уредне исправе, да су, у одређеним поморским пристаништима, издржали карантин дезинфекцију.

Д.

Хајдије, исељеници, цигани, скитнице, и у опште сва лица која путују или прелазе границу српску у групама пропуштаће се *само провозано,* под следећим условима:

а, Провоз кроз Србију може се дозволити само на пруги Земун — Београд — Пирот — Цариброд — Хебибчево — Цариград;

б, Дозвола се може издати под овим условима:

1, Ако је о дану и месту доласка путника на нашу границу на време извештен министар унутрашњих дела;

2, Ако путнике на њиховом путу прати наручити њихов лекар;

3., Ако су сменштени у засебним вагонима, тако спремљени, да измети путника не могу падати дуж пруге. За време пролаза кроз Србију, такви путници не смеју нигде излазити, нити се ма где задржавати. Ради осигурања ове наредбе, ако се укаже потреба, Дирекција Срп. Држав. Железница може наредити пломбирање вагона.

4., Вагони са таквим путницима не могу се никако задржавати на београдској станици, нити се путницима дозвољава да прелазе из воза у воз, већ морају у истим вагонима даље ићи. Ако путници са железнице прелазе на водени пут, онда ће вагони бити довезени на сапски колосек, и путници се одмах укрцати у одређени пароброд.

в, Лађе које плове Дунавом и Савом, а посе путнике ове природе, не смеју нигде пристајати уз српску обалу ван београдске станице.

Препоручује се начелству — управи — да се у случају потребе, строго придржава овде изложених наредаба, јер за сваку немарљивост, у овом погледу, лично су одговорни старешине дотичних надлештава.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

На пр: председник општине Н. претписом Господина министра Унутрашњих дела, укљоњен је са положаја председничког с наредбом, да дужност председника у тој општини прими и, до постављења другог председника, врши најстарији члан општинског суда.

Дотична среска полицијска власт, на основу овог прописа Г. министровог, наредила је општинском суду, да уклоњеног председника и, од председничке дужности разреша, да одреди свог најстаријег члана да исту дужност прими и отправља док се нови председник не постави.

У суду ове општине десило се, да има два члана који по дану право на заступање председника. Први вели да њему по

закону припада то право, за то, што је он за члана општ. суда изабрат много раније од онога другог, а други већи, да је то право његово, за то, што је он, и ако је доцније изабран за члана, по годинама старости старији од оног првог, и, што је у ранијим годинама бивао чак и председник општине.

Тај општински писар пита нас сада: коме од ове двојице чланова, припада право заступања председника у дужности, да ли ономе првоме, који је раније изабран за члана или ономе другоме, који је од првога по годинама старији, и, које је пре тога бивао и председник општине.

Ми му на ово питање одговарамо:

Да право заступања председника општине у дужности по јасној одредби тачке 4 члана 47 закона о устројству општина и општинских власти, која гласи: „Председника кад осуствује или је спречен, заступа у дужности *по закону* старији члан општинског суда, — припада ономе члану, који је раније за члана изабран, без обзира на то, што је неки други члан истога суда, који је за члана доцније изабран, по годинама старији од овога, и, што је раније бивао председник општине; јер је између дејствујућих чланова општинског суда, *по закону најстарији овај члан* који је пре за то звање изабран.

На случај пак, да у дотичном општинском суду имаде више чланова који су једнога дана изабрани, онда, по духу тачке 5 члана 47 поменутог закона, право заступања председника, у дужности председника општине, припада ономе, кога за то одреди општински суд. Никако пак то право по закону не припада неком члану суда само *по томе, што је он по годинама старости старији* од других чланова, јер то закон за оваке случајеве није предвидео. — Само у ономе случају, кад председник општине треба да дејствује као председник збора и бирачког одбора, па је спречен да тај посао прими, заступа га у тој дужности по годинама најстарији кмет исте општине, или, ако кмета нема, по годинама најстарији одборник. [Види четврти одељак тачке 3 члана 21 закона о устројству општина и општинских власти].

* * *

Од једног општинског писара добили смо и једно овакво питање:

У општини М. у срезу К..... десно се један овакав случај:

Пре неколико дана, када је време било веома топло и угодно за купање, два младића — Петар и Никола, купали су се у реци која протиче кроза село М..... Они су другови још од детињства, а скоро су заједно и из војске изашли, по одслужењу своје обавезе у Ст. Кадру.

Приликом овог њиховог купања: Петар је први изашао на реке, и, неонажен од Николе, обукао се на отишао, пошто је претходно Николино одело узео са речне обале и сакрио подаље од обале у једну шупљу врбу.

Кад је Никола изашао из реке, нађео је, да му је одело са обале однешено, па, немогући без одела да иде кући, вратио се опет у реку и у води остао све док се није ноћ спустила, а тада је по мраку отишао кући и без хаљина.

Никола је сутрадан оптужио суду општине М. Петра, за крађу одела са речне обале и тражио, да се Петар за ово дело казни по § 391. казненог законика, наводећи, да му је Петар и ниже други одело украо.

По овој тужби, општински суд узео је Петра на одговор и он је признао: да је донета одело Николино узео са обале кришом од Николе и сакрио га, па отишао, а Николу оставио у реки на купању, али, да је то учинио у шали, и, да је Николи сутра-дан казао где му је одело сакрио. Међутим, Никола није хтео овај поступак Петров примити за шалу, но је остао при тужби и тражио, да се Петар казни за крађу одела, ма да му је он донети сутра-дан казао где му је одело сакрио.

Суд општински, према наложеноме стању ствари, нашао је, да овде у опште не постоји дело крађе и за то је решењем својим одбио тужиоца од поднете тужбе, констатујући уједно, да у наведеном случају постоји дело незаконог и самовласног лишења слободе судски казнимо по § 192 казненог законика, и, да је за извиђај истога дела надлежна државна полицијска власт, па је зато тужиоца упутио да се са тужбом тој надлежној власти и обрати, ако хоће и успеху се нада.

Тај општински писар пита нас сада: да ли у наложеноме случају постоји дело просте крађе, нако је то тужилац у тужби назначно, или дело незаконог и самовласног лишења слободе, како је то општински суд констатовао?

Ми му на ово питање одговарамо:

Да у наведеном случају не постоји ни једно од именованих дела — ни крађа ни лишење слободе.

Дело крађе не постоји за то, што учињеним извиђајем није утврђено да је тужени Петар одело туженово узео у намери да га противзаконо себи присвоји; а, дело, лишења слободе оде не може бити, за то, што тужилац Никола ничим није ни био слободе лишен, нити је пак радњом туженога утврђена његова намера за такво дело.

Но, по нашем мишљењу, у наложеноме случају *може постојати само уврела части*, **делом**, јер је тужени Петар, сакривши одело тужиоца Николе који је остао у реци купајући се, изложио овога порузи и подсмеху, онога света, који је тада пород реке — која кроза село протиче — пролазио и гледао тенак Николин положај, што, у оскудици одела, не може од срамоте да из реке изађе и својој кући оде. А, још већим поругама и подсмеху Никола би био изложен, да је случајно још за видела из реке изашао и без одела кући отишао.

Како се овај случај десно код реке која протиче кроза само село, а таква се места сматрају за јавна, јер су свакоме приступачна, — то је и учињено дело према тужиоцу Николи судски казнимо, по § 213. казненог законика, као јавна увреда.

ОВОГОДИШЊИ КОНГРЕС ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА

За време католичких ускрших празника одржан је у Бечу интернационални конгрес противу алкохолизма, под почасним председништвом данашњег министра просвете — Хартла. На конгресу су учествовала представници науке — праксе и теорије — из целога света, и није без интереса да овде изнесемо у кратко рад самога конгреса, на који су и сва њена јевропска листови и журнала послали специјалне своје дописнике.

После избора биро-а, држали су чувени професори предавања из разних тема. Тим поводом за свако истакнуто питање, развила се жива и интересантна дискусија, после чега је доношена резолуција.

Од интересантнијих тема на овом интернационалном конгресу против алкохизма, поменућемо предавање **проф. Д-р Kassowitz-a** *о алкохолизму код деце*. Резиме и резултате до којих је дошао својим проучавањем, после драстичног описа разних случајева о дејству алкохола код деце ова су:

1. Тешко, нервозно стање познато под именом delirium tremens и промена осетна разних органа, последица су употреба алкохола код деце.

2. Те болести не појављују се само од раније или од ексцесивних већих доза другог алкохолног пића, већ и при *умереном* пићу пива и вина, или и при *најмањој* употреби коњака, и ако многи мисле, да је употреба коњака у врло малој мери често и неопходна.

3. Даље, из тога излази, да је нервни систем код деце и сувише осетљив и да је алкохол и у најмањој мери шкодљан за дечији организам.

4. Сем тога, погрешно је мишљење до кога се дошло физиолошким истраживањем, да алкохол храни тело и уноси *потребну* топлоту.

5. Даље је утврђено, да деца употребом алкохола тешко расту и у опште да су слабо развијена.

6. Поред тога у много случајева алкохол руши апетит код деце, и примећено је у више случајева, да је код деце повраћен апетат, чим су престала да пију алкохолна пића.

7. Даље је опажено, да алкохол код деце умртвљава мишиће и мускуле. И примена алкохола против слабости срца или у грозници код деце нема никаква научна оправдања.

8. Употребља употреба алкохола као и антисептично средство, т. ј. као средство противу бактерија код акутних инфекционих болести деце није рационална, јер опити који су чињени код животиња показали су, да алкохол на против изазива јаче бактериолошке болести.

9. Многобројни експерименти и посматрања даље су показала да и школска деца при употреби алкохола слабо памте и брзо заборављају, на чак и при најумеренијој употреби алкохола.

Предавач је на крају уз живо одобравање свију присутних дао израза жељи, да ће се борба противу алкохолизма и даље наставити и да наročито лекари за децу треба да буду увек одлучни и конзеквентни противници алкохола.

Сем овога предавања, држао је, по подне, *проф. Д-р Г. Антом*, управник психијатарске клинике у Грацу: „О алкохолизму и наследству“, даље *Д-р Софија Дазинска-Голинска*: „Алкохолизам и социјални односи у неким срезовима у Галицији“.

Поред тога држали су и учитељи из доње Аустрије један састанак, на коме је донета резолуција, да се и они ангажују против алкохолизма.

Изгледаћемо, по могућству, да донесемо кратке назоде из свију предавања и питања која су на конгресу расправљана, а за сада нека се читаоци задовоље и са овим.

НОВ ЖИВОТ

G. Ferri

Био је већ трећи дан, како је Јулија сахрањена. На дан њене смрти дошао је добре воље кући и затече је где надиже. Да јој последњу услугу укаже, да је пресучје у бело одело, да је опларе и испрати на гробље, да исплати потребне трошкове и дође до уверења да је заиста све свршено, — све је то за њега била тешка мука, за њега, кога никад у животу ни најмања несрећа није задесила.

Трећег дана с вечера, да би видио да ли се може навићи на стари живот отишао је да вечера у Hôtel Anglais. На срећу није нашао ни на једног свог старог познаника, и када Жерар, стара му камердинер донесе јеловник и стаде читати, рече му он:

— Молим вас, оставите, за то ћу се ја већ побринути: Када је врућу, мирисљаву супу видео на столу и пробао, осећао је као неко физичко задовољство, које одавна није код њега било и он стаде будан сневати, како ће почети да живи поштo је Јулија мртва.

Јео је лагано и размишљао о новом животу, који му не изгледаше бог зна како ружичаст и ако је био млад човек и није имао ни пуних тридесет година. Мислио је да путује, да путује на Исток или у јужну Америку; ко зна, можда ће у тим далеким земљама наћи опет изгубљену срећу, храброст, да оствари идуће свога духа...

Котлет, који му је Жерар сервирао изгледао му је нешто горак и то га освести: за тим исти гутљај вина, али му је и оно изгледало нешто горко. Онда узе дињу, румену крушку, али му ни она није пријала.

На један пут осети да су му прсти влажни и да га хладне руке његове жене додирују; у ушима му је чак и њен глас на самртничкој постељи зујао. У последњем тренутку спога живота, пре но што је глас изгубила рекла му је:

— Обећај ми, да ћеш доћи за мном; ја ћу те чекати...

Она га чека — то је он осећао. Та успомена огорчила му је једо и пиће. Јулија је била поред њега, са сузама у очима... За тим му дође друга мисао и он запали цигарету; али је и на уснама осећао горчину ...Стаде се самог себе гадити, и остави хотел, гоњен као фуријама.

Поред свега тога, после два, три месеца пошло му је за руком, да физички утисак везе између његовог живота и њене смрти одстрани. Он не отпутова на исток а ни у јужну Америку; мислио је, да ће наћи мира у друштву са раскалашним циркусним јахачицама, са Мис Клаудијом која је имала мишиће као од челика, а при том нежна и наивна као какво дете. Мис Клаудија била је у стању једним ударцем да га смозди, па ипак га је на коленима молила... Он је поступао с њоме рђаво и терао је од себе, када би але воље био и када му се чинило, да Јулија прислушкује његове разговоре са Мис Клаудијом.

По неки пут, ноћу, када би легао да одмочне, чуо би речи, али као у магли допираху до његова уха. И у сну имао је визије, које му нису давале мира — право фантастично очајање!

Јутром устајао је блед, уморан, те се реши да с Мис Клаудијом не пије толико шампањца...

Али сваким даном било је све горе.

Осам месеци било је протекло од смрти Јулијине. Надао се да ће оздравити и помишљао је опет на путовања.

Једнога вечера, — лакомислености пуста — сирну он опет у Hôtel Anglais. Келнери га дочекаше радосно и пошто је као обично избацио: „Молим вас, оставите мени!“ предастављајући јеловник, рече му, или боље, подсети га келнер на један мали рачун од пре више месеца...

— Заиста, хитао сам, морао сам ићи! — рече он брзо сећајући се оне горке вечере на три дана по смрти Јулијанинoj.

Али овога вечера имао је добар апетит. Нека стара дама, која је седела за столом гледала га удивљено, када је и читаву флашу вина испио.

— Чудновато, — рече он келнеру не заборавши овога пута да плати рачун, — чудновато, да ни вечерас нема мојих старих познаника.

— Да, знате ли, грофе, вечерас је ноћ у очи нове године, и вечерас долазе у хотел само странци.

Рег vaссо!... На то нисам ни мислио!

Он се диже, баци златник на име напојнице, и пође мирно, сећајући се, да је вечерас равно година дана како је последњи пут весело провео вече с Јулијом, која је онда још била здрава и пуна живота.

На прагу хаста за тренут: Како би било да оде до Мис Клаудије?

— Не! рече он одлучно и пође кући.

Дошавши у свој стан, стаде отварати и читати писма и карте које је последњих дана добио.

— Честитке... честитају ми нећаци, на ипак смео бих се кладити, да би им милије било да сам мртав!

Бацивши последње писмо на сто, зазвони и нареди слузи, да му донесе флашу шампањца.

— Последња година није ми била срећна! — рече он пошто је слуга изашао из собе. — Хоћу весело да дочекам нову годину!

На пошто је прелистао новине, упути се у спаваћу собу, где је слуга отворио флашу.

— Ти можеш ићи да спаваш или својој Гертруди, како ти је воља. Више ми ниси потребан!

Часовник је показивао једанаест и четрдесет минута. Седе у наслоњачу и посматраше плафон не мислећи ни на шта. То је први пут био случај да се осећа тако миран; верни му изгледаху умртвљени, а све је био нестрпљивији, што се спазарка на сахату ближила више поноћи и новој години.

На један пут пређе столу, на коме је био шампањац и већ хтеде пружити руку да узме чашу, када неки ужасан крик прозује мрзо мирну ноћ, а до ушију му допреху речи:

— Ти си ми обећао, да ћеш доћи за мном; ја те чекам!

Остави чашу и дохвати други предмет, који је на столу лежао. Само још неколико секунада требало је до поноћи, и он пану:

— Нова година...

Пуцањ из пиштоља разлеже се.

— Нов живот — рече он затворивши очи и надвинувши, докле му се мозак просу по соби.

Часовник је показивао прву секунду нове године.

ТРАЖИ СЕ

По слору Новице и Михајла Тутуновића из Радаљева, среза моравичког, **Михајло** је потребан због набора вештака. На како се не зна где се сада налази, то начелство округа рудничког актом Бр. 5887 моли полицијске власти, да именованог потраже и да о проналаску известе. УБр. 12284.

Војина Ђурчића, бегунца из Турске, родом из Трудова, тражи његова жена Љубица са дететом ради издржавања; (и она је амо пребегла и налази се у Чачку код девера Тадије и свекра Спасоја). На како му се не зна стално место становања, то начелство окр. рудничког актом бр. 5978 моли полицијске власти да потраже Војина и да му ово саопште. Ради бржег проналаска извештавају се власти, да је Војину 33 године, да је уопште плав и крупан и прилично ћопав (посечен му је велики прст на нози). УБр. 12273.

ПОТЕРА

Дојчин Анђелковић, овд. зидар, родом из села Лешнице у Турској, стар 40 година, смеђ у лицу, средње величине, —

решењем кварта палилулског Бр. 4290 стављен је под редовну кривичну истрагу и у притвор за дело из § 204 тач. 1 крив. зак. Како се Дојчину не зна место становања јер је он побегао из Београда, то се моле све полицијске власти, да Дојчина живо у реону свога подручја потраже и нађеног спроведе Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 11473.

Непознати лопов, 2-ог тек. мца украо је једну ждребицу, својину г. Мих. Мајсторовића свешт. из Азање. Иста је стара 2 год. мрко-дорастаста, на челу цветаста, добро урањена, без других знакова. Начелник ср. јасеничког, актом од 4 ов. мес. Бр. 7538. послао нам је ову потерницу, којом моли све полицијске власти, да у кругу своме потраже лопова и на случај проналаска да га заједно са покрађом њему стражарно спроведу.

Стеван Ивановић — Михаиловић, из Врањичева окр. пожаревачког, осуђеник београдског казненог завода, 4 ов. м. с вечери, побегао је из Љубичева с рада, заједно с Петром Глишићем из Јевремовца окр. подринског и Велимиром Остојићем из Копљара окр. крагујевачког. Стевану је до 35 година, средњег раста, приномањаст, образа округлих, бркова црних, брија се. — Петар је висок, приномањаст, просед; велика носа и бркова; има му 38—40 год. Велимиру је 28—30 год. средњег раста, приномањаст, у лицу је као пегаван, кратких образа, велика носа, танких и дугих бркова; на средњем прсту леве руке има рану од пришта, говори крупно. Сви су побегли у осуђеничком оделу. Стеван је због разбојништва осуђен био на 20 год. робије, Петар због краће и разбојништва такође 20 год. а Велимир на 15 год. због разбојништва у повратy. Слику Стевановy износимо а осталих немамо. Моле се полиц. власти да их проналаy и стражарно упуте Управи београ. каз. завода с позивом на Бр. 2015 или управнику у Љубичеву на Бр. 1615. (УБр. 12155.)

Ноћу, између 28 и 29 пр. м. непознати лопови разбили су велику касу Браће Чичановића тргов. у Лесковцу. Каса је само с пола обијена и зато лопов није могао ништа украсти. Начелство окр. врањског достављајући ово извађење сумњу на једног непознатог човека који је у очи тога дана обилазио око Чичановићеног дућана, казао се да је из Прибоја, а својом је изгледа: висок, сув, приномањаст, обријане браде, може му бити око 30 година. На себи је имао старе чакшире и гуњ, на ногама чизме са тврдим сарама. Начелство окр. врањског, актом Бр. 6974 по доставн начелника среза лесковачког под № 7565, моли све полиц. власти да на овако лице обрате пажњу и на случај проналаска с њим надлежно поступи. УБр. 11598.

Непознати лопов, ноћу између 28 и 29 пр. м. украо је Владимиру Димитријевићу из Звечке једног коња који је био на паши у расаднику среза посавског. Коњ је длаке дорастасте, стар 6 година у обе задње ноге путоногаст, на челу цветаст. Начелник среза посавског актом Бр. 3607 моли све полиц. власти, да у своме кругу потраже лопова па га на случај проналаска упути стражарно са покрађом. (УБр. 11790.)

Милош Војиновић, из Врњаца, бивши осуђеник из Ниша који је претписом Г. министра правде од 13 фебруара тек. год. № 1389 пуштен условно; али има да издржи и пет година полицијског надзора, па како му се не зна место становања, то начелство округа крушевачког актом Бр. 4561 моли полицијске власти, да Милоша потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 12010.

Непознати лопови, украли су ноћу између 28 и 29 пр. мес. Живану Јевтовићу из Степојевца две ждребице маторе по две године, обе длаке дорастасте и цветасте а једна је на једној нози чарапаста. Начелство округа београдског актом Бр. 2786 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. Бр. 12101.

Антоније Крњић, трговачки помоћник који је био у радњи Велимира Ђукића и Младена Крњића из Пожеге казњен је пресудом начелника среза ариљског са 15 дана затвора али је он да би казну избегао за времена умакао. Начелство округа ужичког актом Бр. 5204 моли полицијске власти, да Крњића потраже и нађена њему спроведу. Антоније је висок, сув, очију плавих и у опште смеђ; сад му је 17 година. УБр. 12107.

Непознати лопови, украли су ноћу између 30 прошлог и 1 текућег месеца Јеленку Младеновићу из Церовице једног коња длаке зелене, маторог две године, на челу лисаст, а на ушима са ровашима. Исте вечери украдено је и Стевану Милетићу оданављем један коњ матор 2 ½ године, длаке дорастасте, на челу цветаст, у једну предњу и једну задњу ногу пуштаст, а десно око разрокаст и непочишћен. Начелство округа нишког актом Бр. 7262 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 12105.

Милић Витровић, сеновал из Београда оптужен је за превару, па како је незнано где отишао то га кварт теразијски није могао узети на кривични испит, за то Управа града Београда актом Бр. 12060, расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се њој јавити.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо надаље се у притвору редарственог повереништва за град Земун због прикривања идентичности. На своме прном саслушању изјавило је, да се зове **Владимир Степановски** и да је родом из **Лемберга,** док је доцније — на саслушању своме од 30 априла тек. год. (по новом) поречко своj раниjи исказ и показало: да је родом из **Ниша** и да се зове **Јован Стошић** а по занимању је, вели, **типограф.** На том испиту, који је, узгред буди речено, веома дуг и интересантан, Владимир — Јован је, поред осталог, изјавио и ово:

„...До год. 1897 радио сам, као типограф по разним штампаријама у Београду и Нишу, а априла месеца те године, отишао сам у иностранство. После дужег путања по Аустро-Угарској и Швајцарској, дошао сам најзад у Рим где сам остао читаву годину дана у штампарији „*Gromdi Stampitmento*". На Рима сам отишао у Напоље где сам остао свега месец дана, па сам после, прелазећи на места у месту, пропутовао целу Италију. Јануара месеца ове год. дошао сам, најзад, у Анкону, одакле сам се, преко Фиjуме, вратио у Београд.

— Неко време радио сам у Београду — у државној штампарији, али, услед извесних непријатности са једним од г. г. фактора, напустио сам рад и, огорчен на све, па и саму отаџбину, отишао сам у аустро-угарски конзулат у Београду који ми је, после моје изјаве: да сам политички бегунац аустро-угарски и да, као такав, хоћу да се вратим у отаџбину, издао објаву за прелазак у Земун где сам, ево, ухваћен и затворен. — — —

Аустро-угарске власти сумњају и у истинитост овог другог исказа Јованова, па с тога управа гр. Београда, на молбу овд. аустро-угарског конзулата, позива све полицијске власти, које о Јовану ма шта буду знале, да јој то што пре доставе с позивом на акт Бр. 11496.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Жив. Р. Перићу, писару општ. Д. Трешњичке у ср. рађевском. И наш је одговор на задатак у 49 бр. пр. год. био правилан, али није у своје време изнет сигурно зато, што је ваше писмо стигло кад је лист био закључен.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ
И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА
— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (6)

5. Око*)

Око је основни део вида, у облику кугле, а смештено је у парочитим коштаним издубљеностима, које се називају *очне шупљине*.

Испитивано са компасом у руци, око нам, код разних индивидуа-а показује споро непримет не разлике у димензија. Знатне индивидуалне разлике у димензије, које се код разних очију на први поглед опажају, само су у резултат величине трепавичног отвора, комбинованог са већом или мањом испупченошћу очног лоба.

Ова последња особеност (испупченост очног лоба) цењена према кругу очне шупљине, изражава се изразима: *очи удубљене* (упале) и *очи испупчене* (буљаве).

Много важније, а узгред буди речено најделикатније и најинтересантније посматрање у целом систему Бертилоновом, односи се на означење боје очију.

Као што је већ познато, ни један карактерни знак не показује у једно исто време, више променљивости код једне исте индивиду-е, ни више разноликости код разних индивиду-а но што то чине очи. Тачна класификација према њима, равна је оној од најтачнијих мера, а лакоћа, којом се одмах, и на први поглед, може познати њихова боја, чине их једном од најзанимљивијих делова антропологичког описа. Што важност боје очију са гледишта описивања, није до сада била познатија, има се приписати осуству њеног рационалног означења.

Метода аналитичка, коју ћемо овде изложити, дала је, за време своје десето-годишње практичне примене, довољно доказа о спојој савршености. Да бисмо је што лакше и боље разумели, прво је потребно, да речемо коју о оним деловима ока, који су предмет нашег описивања.

Анализа очних делова

Око је, као што се зна, састављено из ових пет опни: беоњаче, рожњаче, судовњаче, дужице и мрежице. Од свију ових опни, предмет нашег испитивања само је дужица, позната под именама *iris*-а. Ако је пажљивије посматрамо, опазићемо у њој две, по својим бојама, различне зоне, од којих једна окружује зеницу, а друга је одмах до беоњаче. Прва, од ових зона позната је у анатомији под именом **ауреола** а друга под именом **периферија**.

Према боји ових двеју зона, све могуће врсте очију поделене су на ових седам класа:

а) ***Очи без пигмента****)
б) ***Очи са пигментом мутним,***
в) ***Очи са пигментом нераншастим,***
г) ***Очи са пигментом угаситим,***
д) ***Очи са пигментом кестењавим,***
ђ) ***Очи са пигментом кестењаво-зеленкастим*** и
е) ***Очи са пигментом пошпуно црним.***

Да би се могло одредити у коју од побројаних класа, долази навесно око, потребно је одредити — испитати понасооб и боју ауреоле и боју периферије. Боја ауреоле одређује се, у главноме, према боји њеног пигмента, али јој се, ради веће прецизности, додаје квалификација тона, која се означује изразима: *отворен, средњи* и *затворен*. Ова три израза, додата пређама пигмента: жут, нераншаст, кестењав и црн, чине једну скалу од 12 ступања, која допушта неосетни прелаз једне боје очију ка другој.

У очима, које долазе у I-ву класу, т. ј. које су без пигмента, описивање ауреоле изостављено је и замењено, у односној рубрици на картону једним знаком — цртицом (—), а боја ока означена је само по боји периферије.

Што се тиче периферије, њена је боја: *азурна* или *зеленкаста* или *жуто-зеленкаста* или *нераншасто-зеленкаста* или *љубичаста* или *кестењава* или, најзад, *црна*. Свима овим квалификацијама, додаје се, као и код ауреоле, изрази: *отворен, средњи, затворен*.

У VII-ој класи периферија је идентична са ауреолом, т. ј. обе су прне, што се означује знаком id (скраћено од idem).

Из изложеног јасно се види, ***да са квалификација боје очију заснива једино према количини пигмента и каквоћи његове боје.*** Из овога опет излази, да ће очи без пигмента бити упрошћене у I-ву класу, око с пигментом жутим у другу, око са нераншастим у трећу; пигмент угасит увршћује се у класу 4-ту; 5-та класа обухвата очи са пигментом кестењавим, где је ауреола растављена од периферије једном кружном зоном, више или мање отворено-кестењаве боје; класа 6-та употребиће се за очи препокривене кестењавом материјом, кроз коју се провиде жуто-зеленкасте или сивкасте бразде; класа 7-ма потпуно је кестењава.

На картону антропометриском налазе се рубрике и за боју ауреоле и за боју периферије. Ако једна од ових двеју боја доминира над другом, онда израз, којим је она означена, треба подвући, — у противном, т. ј. ако је у мањини, треба га ставити у заграду. Ако ли су пак обе боје једнаке, онда се то означује аритметичким знаком једнакости (=).

Кад се мерач устеже између две класе, треба прво да запише ону од њих, која му изгледа вероватнија, на тек после да стави ону другу са којом би била могућа конфузија.

Тако, означене: 2—3. што значи, да је:

ауреола = *жуто-средња* а

периферија = *зеленкаста* примениће се на очи са пигментом жуто-нераншастим, али ипак више жутим но нераншастим. Шта више, Бертилон препоручује, да се, у случају сумње, могу употребити чак и троструки бројеви за означење изразите боје очију.

Особености

Ове особености треба да буду уписане на картону у рубрици под бр. 11, у којој се пишу особени знаци лица.

Израз *пеге*, који се примењује за очи плаве и кестењаве, служи да означи изразе *пеге мрље* у оку. Оне пеге ни у колико не мењају квалификацију боје ока, јер оне нису ништа друго до само једни особени знак.

У извесним очима опажа се један *исек*, обојен много затворенијом бојом, но што је боја ока у опште. Према томе, да ли се овај исек налази у самој средини ока, или више може бити у лево или десно, означује се: *исек у средини* — *на десној* — *на левој страни десног или левог ока*.

Често пута налази се око периферије, парочито код старијих људи, један седефасти круг, познат под именом *старачки круг*, који прилично отежава посматрање ока, нарочито у класи кестењавој, па је с тога потребно означити га прецизно.

Таноље је неопходно потребно нагласити случај, кад је боја једног ока различна од боје другог, као и случајеве: *беле мапаше у очима, разширене зенице, стакласте очи, бараноот* у једно или друго око и т. д.

Помињем још и то, да испитивање очију бива увек према боји левог ока, које треба да је удаљено од ока посматрачевог за 30 см. од прилике. (Наставиће се).

---

*) Уредништво ће поручити литографску израду очију у свима бојама, и то ће дати за претплатнике као прилог уз Бертилонаж.

**) Под пигментом разуме се материја, више или мање жуто нераншаста, коом су у већини очију обојене — ауреола и периферија.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

10. Пожаревачки округ

округом место варош Пожаревац

срезови: голубачки, звишки, млавски, моравски, пожаревачки, рамски и хомољски

I. Голубачки — ср. место Голубац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бранићевска	1	Бранићево
		2	Д. Крушевица
		3	Пониква
2	Виначка	1	Винци
		2	Радошевац
		3	Усје
3	Голубачка	1	Војилово
		2	Голубац
		3	Малешево
		4	Сладиња
4	Добрањска	1	Брњица
		2	Добра
5	Клењска	1	Вуковић
		2	Душманић
		3	Зеленик
		4	Житковица
		5	Клење
		6	Мрчковац
6	Милешевачка	1	Барич
		2	Бикиње
		3	Мизевић
		4	Шувајић
7	Снеготинска	1	Двориште
		2	Кривача
		3	Кудреж
		4	Снеготин

II. Звишки — среско место Кучево

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Дубочка	1	Дубоке
2	Кучевска	1	Каона
		2	Кучајна
		3	Кучево
		4	Ракова Бара
		5	Турија
		6	Церемошња
		7	Церовица
3	Мишљеновачка	1	Лешница
		2	Мишљеновац
		3	Мустапић
		4	Сево
		5	Срнце
4	Нересничка	1	Буковска
		2	Волуја
		3	Нересница

III. Млавски — среско место Петровац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бистричка	1	Бистрица
		2	Мало Лаоле
2	Вел.-лаолска	1	Вел. Лаола
3	Вел.-поповачка	1	Вел. Поповац
		2	Паново
4	Добрњска	1	Добрње
		2	Крвиће
		3	Лапушник
5	Златовска	1	Бусур
		2	Златово
6	Кобиљска	1	Кобиље
		2	Манастирица
7	Кулска	1	Аљудово
		2	Кула
8	Мелничка	1	Мелнице
9	Орешковичка	1	Вешановац
		2	Орешковица
10	Петровачка	1	Забрђе
		2	Каменово
		3	Кнежица
		4	Лесковац
		5	Петровац
11	Рановачка	1	Кладурово
		2	Рановац
12	Рашанчка	1	Рашанца
13	Стамничка	1	Витовница
		2	Стамница
14	Табановачка	1	Буровац
		2	Табановац
15	Трновачка	1	Дубочка
		2	Трновче
16	Ћовдинска	1	Везичево
		2	Ћовдин
17	Црљеначка	1	Старчево
		2	Црљенац
18	Шетоњска	1	Ждрело
		2	Шетоње

IV. Моравски — ср. место Жабари

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александровач.	1	Александровац
2	Врзоходска	1	Врзоход
		2	Бошњак
		3	Козетин
3	Влашко-долска	1	Влашки До
4	Жабарска	1	Жабаре
		2	Четереж
5	Кушиљевачка	1	Кушиљево
6	Ливадичка	1	Ливадице
7	Миријевска	1	Врбовица
		2	Миријево
		3	Орљево
		4	Свиљарево
		5	Тићевац
8	Ореовачка	1	Ореовица
		2	Полотна
		3	Сибовица
9	Породинска	1	Породин
10	Ракиначка	1	Ракинац

V. Пожаревачки — ср. место Пожаревац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Батушка	1	Батуша
		2	Калиште
		3	М. Црниће
2	Барска	1	Баре
		2	Беране
		3	Каси До
3	Божевачка	1	Божевац
4	Бубушиначка	1	Брадарац
		2	Бубушинац
		3	Маруљевац
5	Брежанска	1	Брежани
		2	Драговац
		3	Живица
6	Вел.-прњанска	1	Вел. Прње
		2	Кравље До
		3	Салаковац
7	Дубравичка	1	Батовац
		2	Дубравица
8	Костолачка	1	Дрмно
		2	Кленовник
		3	Костолац
9	Лучичка	1	Лучице
		2	Пругово
10	Печанска	1	Петка
		2	Ћирковац
11	Поланачка	1	Пољана
		2	Шљивовац
12	Смољиначка	1	Смољинац
13	Топоничка	1	Велико Село
		2	Топоница
14	Тршанска	1	Братинац
		2	Набрђе
		3	Тршане
15	Шапинска	1	Забрега
		2	Шапине

VI. Рамски — ср. место В. Градиште

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вел. Градишка	1	Вел. Градиште
2	Десиновска	1	Десина
		2	Печањица
		3	Царевац
3	Затоњска	1	Вискуље
		2	Затоње
		3	Поповац
		4	Рам
4	Кличевачка	1	Кличевац
		2	Курјаче
		3	Речица
5	Кисиљевска	1	Кисиљево
		2	Кумане
		3	Острово
		4	Тополовник
6	Кусићска	1	Кусиће
		2	Пожежено
		3	Трибороде
7	М. Градишка	1	Гарево
		2	Љубиње
		3	М. Градиште
8	Макачка	1	Дољашница
		2	Макци
9	Мајиловачка	1	Бураково
		2	Мајиловац
		3	Сираково
10	Рабровска	1	В. Бресница
		2	М. Бресница
		3	Раброва
11	Средњевска	1	Кашпјево
		2	Средњево
		3	Чепља. Бара

VII. Хомољски — ср. место Жагубица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Ближначка	1	Крупаја
		2	Магудница
		3	Сиге
2	Влаолска	1	Влаоле
		2	Јасиково
		3	Лесково
3	Вуковачка	1	Вуковац
		2	Јошаница
		3	Милатковац
4	Жагубичка	1	Жагубица
5	Изварička	1	Изварица
		2	Рибаре
		3	Суви До
6	Крепољинска	1	Крепољин са заселком Брезница
		2	Осаница
7	Лазничка	1	Лазница

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 3044
11 фебруара 1898 год.
у Београду

Спима начелствима

Поводом акта дирекције српске држ. железнице од 8 ов. мес. Бр. 1485, којим се жали противу полициске власти, за нетачно вршење одредаба желез. полиц. закона, и што врло слабо раде по тужбама железничких органа, па због тога приноси остају без казне, и погрешке противу тога закона могу бити од недогледних рђавих последица по безбедност саобраћаја, препоручујем начелству да *одмах најстрожије* нареди спима подчињеним органима да најтачније врше одредбе поменутога закона, и да најбрже извиђају све доставе железничких органа које им они поднесу противу иступника желез. полиц. закона, како би се тим иступима једном стало на пут и избегла свака опасност по безбедност саобраћаја или по безбедност самих приватних лица који у таквим приликама и преко спиу опомена железничких службеника, страдају.

Нека начелство обрати нарочиту пажњу на тачно извршење оне наредбе, и са оним органима који не буду вршили шта треба, нека поступа строго по закону.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 3854
13 фебруара 1898 год.
У Београду

Начелству округа

Управа држав. монопола, актом својим од 23 пр. месеца МВр. 14.171, јавља ми: да се распис министра унутрашњих дела, од 1 септембра пр. год. Пр№ 16.524, у погледу лепљења таксених марака на сточним пасошима, не врши како треба; јер вели, њени надзорници и сада наилазе на сточне пасоше, који нису оптерећени таксом; па да не би била принуђена да опгужује поједине општ. власти за овакву незакону радњу, на штету угледа и ауторитета њихових, представила ми је своје мишљење; да би среске власти требале саме при продаји сточних пасоша општинским властима, од председника општинских судова наплаћивати прописну таксу за одговарајући број пасоша, и исту таксу у маркама предходно утиснути на пасоше и поништити, па их председницима тек онда предавати ради издавања приватнима на употребу.

Налазећи да је ово мишљење управе држ. монопола умесно препоручујем начелству, да спима среским властима нареди, да у будуће саме наплаћују од председника општ. судова таксу за сточне пасоше онако и на овај начин, као што је горе изложено, па их тек онда истима предају, ради издавања приватним на употребу.

За противно поступање одговараће дотични органи власти, који на овоме послу раде.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 3507
15 фебруара 1898 год.
у Београду

Спима окружним начелствима

Г. министар правде, писмом својим од 9 ов. мес. № 1652, јавља ми, како та је управа казненог београдског завода известила: да се полициске власти, не придржавају тачно чл. 2 правила о издржању затвора изван казненог завода од 17 августа 1883 год. № 2990, и расписа мога предходника, од 13 октобра 1895 год. Пр№ 18·734, који наређује: да се сва лица, како малолетна тако и пуноћетна, која би ма за какве кривице била осуђена на затвор до 6 месеци закључно, — задржавају при начелству или среској канцеларији, те да онди издрже казну ако могу о своме трошку и ако има места за њих, — већ изван спроводе онакве осуђенике заводу на издржање казне, и ако нису претходно утврђиле, да исти осуђеница заиста нису у стању да осуду о своме трошку код дотичне полициске власти издрже, и да за њих тамо нема места. Шта више, да се из спроводних акта не види, ни да су о томе овакви осуђеници и питани, а међутим, над заводу буду спроведени, који изјављују: да према своме имовном стању, могу казну о своме трошку издржати и код полиц. власти, али, да их о томе није ни питао.

Да се овакви случајеви не би више догађали, на велику штету државне касе, и пошто су и заводи препуни осуђеницима, господин министар правде, молио ме је, да по овоме нађам потребно наређење полицискима властима.

Сазнајући ово начелству препоручујем му, да се у будуће са подчињеним својим властима, тачно придржава, поменутог правила о издржању затвора ван казненог завода, и расписа мога предходника од 13 октобра 1895 г. Пр№ 18.734,

и да осуђена лица до 6 месеци затвора, никако не спроводя казненим заводима, док предходно, њиховим саслушањима и потребним подацима, не утврди; да иста лица досуђену им казну, не могу о свом трошку издржати код дотичне полицијске власти, или да за то код исте власти нема места.

За будуће протимно поступање, одговараће ми дотичне старешине.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 6910
26 марта 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Приликом отварања поште, која долази за подручно ми министарство, примећено је да поједина начелства *не означују на кувертима нумере свију акта, која се у пакету шаљу, него само ставе нумеру* са једног предмета, на пр.: № 2346 и друге, или № 2346 са још 4, 5, и 6 и т. д. нумера.

Оваква радња по све је неправилна, јер на кувертима треба означити нумере свију предмета који се шаљу, те да се контролише да ли се сви ти предмети и налазе у пакету, а и иначе је то потребно да се ана како би се избегле друге штетне последице.

Поред оне неправилности, има и друга у томе, што се писма и за полицијско и за санитетско одељење шаљу у једном пакету, те се ово раздвајања тих писама за одељења има изнимам посао и данууба.

Да би се оне неправилности у будуће избегле, и радило правилно, препоручујем:

1, да се од сада при адресовању писама за министарство унутрашњих дела, увек на куверту ставе (означе) нумере свију предмета који се у томе пакету налазе; и

2., да се писма која припадају санитетском одељењу министарства унутрашњих дела, шаљу одвојено и да се при адресовању означи да је то за санитетско одељење; на пр.: господину министру унутрашњих дела (за санитетско одељење).

Нека начелство пареди и обрати пажњу да чиновници и званичници по овом распису тачно поступају.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 12.470
7 јуна 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Претписом од 24 марта 1895 г. Пр№ 6299 наређено је, начелству да са подручним властима сваки достављени случај железничког полиц. истуна, кратко и брзо свршава, као што је то и раније расписима наређено, и да при израђању казне за учињену кривицу, расправља коначно, истом пресудом и питање о накнади учињене штете, осуђујући окривљеног да и штету по процени плати, као што се то и у другим истуним делима ради.

Изменђу осталога горњим претписом наређено је још и то: *да новац, наплаћен од криваца за овакве штете, извршне власти сваког шаљу главној благајници дирекције железничке* са назначењем: од кога је, по којој пресуди (дан, година, и број пресуде) и кога је дана досуђена штета наплаћена.

Међутим, дирекција крал. срп. државних железница писмом својим од 6 т. м. № 7608 известила ме је да се дотичне полицијске власти не придржавају у свему горњег расписа, нарочито овог последњег наређења, шаљући новац министарству финансија у место благајници железничке дирекције.

Да се не би и у будуће овако што радило, мимо постојеће наређења, то препоручујем начелству, да се у *своју* и најстрожије придржава напред поменутог расписа од 24 марта 1895 год. Пр№ 6299 јер ће без изговора дотично чиновно лице бити кажњено.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар, обратио нам се са оваким питањем, тражећи од нас упут, шта би требало општинским судови да раде у даном случају:

Општински суд пресуђује један спор, по својој надлежности, и своју пресуду изриче, по § 13 грађ. судског поступка и исту одма саопштава парничним странама, који саопштење истог дана подписују и признају. Но једна парична страна незадовољавајући се са пресудом подноси жалбу првостепеном суду, но исту жалбу, не предаје општинском суду, ради спровода жалбе са актама на расмотрење и решење надлежном суду, но је предаје поште на повратни рецепис, непосредно за првостепени суд. Од дана пресуђења и саопштења, протиче 8 дана и она страна у чију је корист изречена пресуда обраћа се општинском суду са молбом да се иста огласи за извршну и да се приступи њеном извршењу.

Општински суд уверивши се на својих књига, деловодног протокола и регистра, да жалба не постоји, оглашава пресуду за извршну и предаје је својим надлежним и одређеним извршним органима на извршење.

Приликом извршења пресуде, осуђена страна најављује, да је се противу ове пресуде жалила првостепеном суду, према чему пресуда није извршна и тражи, да се стане са извршењем, све дотле, докле она коначно не буде одобрена од стране надлежног првостепеног суда. За доказ, да је жалбу доиста поднела, подноси повратни рецепис, из кога се види, да је доиста предат зат упућен на првостепени суд, који би био надлежан за расматрење ове пресуде. Али како рецеписи у опште не садржавају својим текстом и утврђење, да је приложена жалба упућена суду баш по ономе спору, то настаје питање, шта ће се у овом случају радити, да ли да се чека на реч жалиоченог жалба од суда или да се без обзира на његове наводе приступи извршењу пресуде, пошто суд жалбу и ако ју је примио не шаље.

Радо одговарамо на ово питање, пошто имамо уверења, да оваквих случајева има доста, а нарочито по селским општинама, а то с тога, што осуђени увиђи пресуду којом је осуђен, одлази у окружну варош где постоји првостепени суд, и тамо од стране писмених људи саставља жалбу противу исте, и обично је предаје поште на повратни рецепис, како је онај који му жалбу више упућује.

У оваким случајевима, извршни орган треба од осуђеног да узме протоколарно реч на самим актима спора и да о томе одма извести дотични суд. Општински суд ће тада обуставити даљи рад за извршење, и одма се обратити дотичном првостепеном суду, са питањем постоји ли жалба противу ове пресуде и ако постоји умолити суд, да исту пошаље опшг. суду, ради оцене, да ли је иста благовремено поднета, и ако јесте, да се спорна акта спроведу суду на расмотрење и решење. Првостепени суд ако је жалба изјављена послаће је на овај захтев, а ако није одговориће, да жалба по томе и томе спору не стоји при њему.

У првом случају општински суд оценивши благовременост жалбе, или је шаље са актима суду, или одбија жалиоца решењем услед тога што је жалба неблаговремено поднета. У другом случају т. ј. да суд одговара да жалбе нема, онда се пресуда пушта у извршење, а према осуђеном, отворити кривичну истрагу и подвргнути га казни „за обламу“ по § 359 тач. I крив. закона. Даље у овако даним случајевима треба овако поступати, јер законски прописи дали су право незадовољнику право на жалбу, коју може предати и суду који је спор судио, а и непосредно надлежној претпостављеној инстанцији, па и преко поште на повратни рецепис у законом одређеном року.

* * *

Исти писар моли нас за одговор и на ово питање:

Изведно лице долази пред општинским суд са писменом или усменом жалбом противу некога, наводећи, да му је овај продао њиву, заузео земљиште, или му заузео пут који је се дотле служио. Како ће суд општински у овим питањима поступати, колику ће такву напаљивати и хоће ли узимати и колику дајурну за судије које ће изаћи на лице места.

На ово питање ево наше одговара. Сваки спорни предмет који долази пред суд на расправу мора на себи носити вид — карактер самога спора. Онај који шта од власти тражи мора се пред истом прецизно изразити шта жели и шта хоће. Ако тужи онога који га је оштетио, за накнаду штете, он ће то означити и казати колико на име те оштете тражи. Ако га тужи за осмољавање он ће својом тужбом тако изјавити и тражити

од надлежне власти заштите за своје право. Дакле престављење надлежној власти, да ли хоће да се са оним који га је оштетио или у његовом праву узнемирио суди путем грађанске парнице, или га тужи као самовласника кривично.

Када би га тужио за оштету грађанским спором, он би означио спорну вредност, и ако иста улази у круг надлежности овог суда, онда ће се наплатити такса $3\%_0$ од вредности, такође за позиве и пресуде, као напирна, а ако је вредност оштете не процењива она ће се средством вештака извињавом утврдити, и то онако како то тражи за вештачење § 248 и 249 грађ. суд. поступка. У овом случају вештачење не чини никад суд, но од стране парничара изабрани вештаци. Ако је пак пољска службеност из § 335 грађ. закона за коју су надлежни општински судови, онда ће се од тужиоца узети тужба која мора бити поткрепљена доказима, који тужиоцу дају право на исту и одредиће се рочиште за извињење овога спора и тада на суду утврдити право парничара. Ако би суд нашао да треба изаћи на лице места он ће то учинити, али опет средством вештака утврдити судски увиђај. У оба случаја право на дијурну имају изабрани вештаци, и судски органи излазе на лице места по својој законој и званичној дужности.

Ако је пак тужилац тужио кога за самовлашће по § 375 и 375 а крив. закона онда је ово кривично дело иступне природе и на исто се лепи такса од 2 динара у таксеним маркама, отвара се кривично истеђење над оптуженим и надлежна власт прибира на основу тужбених података доказе против оптуженог, узима га на одговор, излази ради извињаја на лице места, а за тим по извршеном коначном извињају, доноси своју пресуду као надлежан по § 4 полиц. уредбе и осуђује оптуженог на казну и тужиоца упућа у његово право. А ако је чињеним извињајем утврђено, да дело самовлашћа не постоји, прекида на основу 44 полиц. уредбе кривичну радњу и тужиоца упућује, да своје право тражи путем грађанског спора код надлежног суда, ако се успеху нада. У овоме случају ће се наплаћује никаква друга такса сем горе наведене, а извињаће суд прим по својој званичној дужности као надлежан бесплатно без икаквих дневница и дијурни.

* * *

Један општински писар управио нам је ово питање:

§ 471 тач. 4 грађ. поступка, штити земљоделцу на сваку мушку пореску главу њиву, кућни плац и по пет дана оране земље, рачунећи сваки дан орања по 1600 квадратних хвати.

Како ће се узети ова законска примена на оне који немају никога више у задрузи но је иноносник. Дале да ли овај може задужити што од имања ако нема више земље но колико горњи законски пропис као заштиту одређује.

Ми смо овај пропис законски, у нашем листу толико пута на разна питања од стране општинских писара тумачили, и увек непрестано нам стижу поновне молбе за његово објашњење, те у овом те у оном случају. Ова законска одредба довољно је јасна и треба је тумачити онако како је је законодавац у закон унео. Јасно се каже да се земљоделцу не може узети за дуговне у попис кућа са кућним плацем, осталим зградама и пет дана оране земље, за сваку порез плаћајућу мушку главу. Ово је јасно, а јасно је према томе и то, да онда ово овако заштићено законо благодејање не може земљоделац ни задужити ни продати па ма био задужан или био иноносан. Овом законском одредбом прецизирана је намера законодавчева, да је хтео да заштити земљоделца од пролетаријата, но да га учини могућним да на овом заштитном имању живи одржава себе и породицу. Дакле ово благодејање односи се како на задругу тако и на иноносника, а прецизно се забрањује задужење и одужење.

* * *

На питање једног општинског писара: да ли се кошевска храна из општинских кошева може узети у попис за наплату дугова општинских? ми му одговарамо:

да се по распису господина Министра Унутрашних Дела од 25 јуна 1897 год. № 12336., и члану 4. закона о кошевској храни, кошевска храна из општинских кошева не може узимати у попис ни за чији рачун, пошто та храна није општинска својина већ оних од којих је прикупљена, и, по што је она, специјалним законом нарочито намењена за исхрану становника дотичне општине, на случај какве гладне године.

ЗЛО ДЕЛО

— А. Чехов —

— Ко иде?

Нема одговора. Стражар не види ништа, али кроз шум ветра и дрвеће јасно чује, да неко пред њим иде по леђи. Мартовска ноћ, облачна и магловита, обмотала земљу, те се стражару чинило, да су се небо, земља и он сам са својим мислима слили у нешто огромно, непровидно црно. Могло се још само пипајући.

— Ко иде? понавља стражар и њему се поче чинити, да чује и пипат и уздржани смех. — Ко иде?

— Ја, бабушка... одговара старачки глас.

— Па ко си ти?

— Ја... пролазник.

— Какав пролазник? љутито виче стражар, желећи да прикрије њиком свој страх. — Нечастиња те овамо донео! Вучем се, сатано, ноћу по гробљу!

— Зар је овде гробље?

— На него шта? Разуме се, да је гробље! Зар не видиш?

— Ох-хо-хо... Царице небеска! чује се старачки уздах. — Ништа не видим, бабушка, ништа... Ја̀ке каква је то помрчина! Не види се прст пред оком, тако је мрачно, бабушка! О-хо-хо-ххх...

— Ама ко си ти?

— Ја... путник, бабушка, нисам одавде.

— Сатане сте ви, ноћне луталице... Путници, бајаги! Пијанице... мрмља стражар, умирен тоном и уздасима пролазниковим. — Да се огрешиш човек са вама! По цео дан пију, а ноћу их поси ђаво. Ама ја као да сам чуо, да ти нисн овде сам, него као да вас је двоје-троје.

— Сам сам, бабушка, сам. У колико је човек сăм... О-хо-хо-х, наши греси...

Стражар се сударн са човеком и застаде.

— Како си запао овамо? упита он.

— Задутао сам, добри човече. Пошао сам на Митријевски млин, па сам залутао.

— Којешта! Зар је овуда пут за Митријевски млин? Будало једна! За Митријевски млин ваља ићи много више лево, из града па право царским друмом. Тако нијан пишо читаве три врсте узалуд. Мора бити, да си се добро напијао у граду?

— Било је и то, бабушка, згрешио сам... Одиста је тако било, нећу да кријем своју погрешку. На како ћу сад да идем?

— Е ади сте право, право по овој алеји, док не дођеш до ограде, а онде одмах окрени лево и иди док не прођеш цело гробље, до самих вратница. А само су у вратанца... Отворн их и иди с Богом. Пазн, да не упаднеш у ров. А само иза гробља иди све пољем, пољем, док не изиђеш на царски друм.

— Нека ти Бог да здравља, бабушка. Спаси, Царице Небеска, и помилуј нас. Кад би хтео да ме испратиш, добри човече! Буди милостив, испрати ме до вратница!

— Ех, бан зато имам ја времена! Иди сам!

— Смилуј се, учини да се'за те Богу молим. Ништа не видим, помрчина као тесто, не види се ни прст пред оком, бабушка... Ах, каква тама, каква тама! Испрати ме, пријашко!

— Ама немам ја времена за испраћање! Кад би се са сваким заносио, не би се никад наиспраћао.

— Христа ради, испрати ме. И не видим, а и бојим се сам по гробљу ићи. Страшно је, бабушка, страшно, бојим се, страшно је, добри човече.

— Напезао си ми се ту на главу, удахну стражар. — На добро, хајдмо!

Стражар и путник крену се с места. Иду један поред другог, раме уз раме, и ћуте. Блажан ветар, који пробија до костију, бије им право у лица, а дрва, која се не виде, шуме и тресуће се сипају на њих крупне капи... Алеја је готово сва покривена баријадама.

— Једно само не могу да разумем, рече стражар после дугог ћутања, — како си доспео овамо? Врата су тек закључана. Прескочно си преко ограде, шта ли? Ако си преко ограде скочно, то је онда за стара човека — мало чудноват посао.

— Не знам, бабушка, не знам. Искушење неко. Бог ме казнио. Одиста, искушење, завео ме нечастиви. А ти си, бабушка, мора бити, онде на стражи?

— На стражи сам.

— Један за цело гробље?

Напор је ветра тако јак, да обојица морају за трепутак да застану. Стражар, сачекавши, док није ослабио ветар, одговори:

— Овде нас је тројица, али један је у грозници, а други спава. Нас двојица се измењујемо.

— Тако, тако, бабушка, тако. Какав је то ветар, какав ветар! Можда га и покојници чују! Урла, као лута звер... О-хо-хо-х...

— А откуда си ти?

— Из далека, бабушка. Ја сам Вологођанин, из далека. Ходим по светим местима и молим се Богу за добре људе. Спаси и помилуј нас, Господе!

Чувар застане мало, да запали лулу. Он чучну иза леђа путникових и изгори неколико палидрвања. Светлост првог палидрвцета, синувши, обасја за тренутак парче алеје с десне стране, бели надгробни споменик с анђелом и крин крст; светлост другог палидрвцета, силно плануши и угасивши се одмах од ветра, прелете као муња по левој страни а на помрчине се промолио само бошак неке гвоздене ограде; треће палидрвце осветли и с десне и с леве стране, бели споменик, крин крст и гвоздену ограду око дечијега гроба.

— Спавају сироти покојници, спавају миле душе! мрмља путник, удишући јако. — Спавају и богати, и бедни, и мудри, и глупи, и добри, и невальали. Сад су сви једнаки. И спаваће тако до трубе страшнога суда. Нека им Господ подари царство небеско и вечни мир.

— Сад идемо овуда, а доћи ће време, над њеми и сами лежати, рече чувар.

— Тако је, тако је. Сви, сви ћемо отпочинути. Нема тога човека, који неће умрети. Ах, ах! Рђава су дела наша, дукаве су наше мисли! Греси, греси! Душа моја проклета, ненасита утроба моја похлапња! Разгледно сам Господа, те ми нема спасења ни на овом ни на оном свету. Огрезао сам у греху, као црнац у земљи.

— Да, а умирати се мора.

— Па то је баш оно, што се мора.

— Хајдмо је, пајада, лакше умрети, него некоме од нас... вели чувар.

— Па има и хајдија од разне врсте. Има их и правих, који су богоугодни, чувају своју душу, а има их и таквих, који се моћу пуку по гробљима, с ђаволом се друже... је-ест! Понеки хајдија, опет, ако му се само прохте, знаше те држалом по тинтуле, па да одмах зевнеш.

— Ама шашто ти такве речи?

— Тек онако... А, гле, овде је, чини ми се, и капија. Да, тако је. На отвори је, мили мој!

Чувар, пипајући, отвара вратанца, изводи путника за руке и говори:

— Овде је и крај гробљу. Сад иди све пољем, пољем, док не удариш на царски друм. Само пази, ту је одмах јаран што граничи гробље, немој да упаднеш... А кад изиђеш на пут, узми право, па тако до самога млина...

— Ох-хо-хо-х.., удише путник, пољутавши. — Сад баш нешто мислим, да немам шапта ићи на Митријевски млин... Ког ће ђавола тамо? Боље, пријатељу, да овде с тобом постојим...

— Што би ти са мном стајао?

— Па тако... с тобом је пријатније...

— Ала си и шашао пријатно друштво! Ти си хајдија, али видим, да волиш и шалу збијати...

— Разуме се, да волим! говори путник промукло се кикољући. — Ах ти, драги мој, мој лудаксни! Чини ми се, да ћеш се сад дуго сећати хајдије?

— Зашто да се ја тебе сећам?

— Ала сам те фино обмануо... Зар мислиш да сам ја хајдија? Аја, нисам ја хајдија.

— Па ко си ти?

— Покојник... Тек што сам устао из гроба... Сећаш ли се бравара Губарева, што се обесио на покладе? Ето, ја сам тај Губарев...

— Хајде лажи, лажи још више?

Чувар не верује, али осећа по целом телу тако тежак и хладан страх, да се крену с места и стаде брзо пипати вратанца...

— Стој, куда ћеш? говори путник, хватајући га за руку. — Ех-ех-ех... шалиш ли, какав си? Па на коме ме остављаш?

— Пусти ме! више чувар, трудећи се да истргне руку.

— Ото-ој! Заповедам ти да станеш, ја стани... Не отимај се, нето погано! Ако хоћеш да останеш међу живима, онда стој и ћути, над ти заповедам... Неће ми се само да проливам крв, а одавно би ми ти жењу, никоговићу... Стој!

Чувару клецају колена. Он у страху склапа очи и, дрхћући целим телом, притискује се уз ограду. Хтео би да виче, али зна, да његов узвик неће доспети до стана... Поред њега стоји пролазник и држи га за руку... Три минута пролазе у ћутању...

— Један у грозници, други спава, а трећи прати хајдије, гуњаја пролазник. Красни чуварн, нека им је хлад плата! Не-е, братац, лопови су увек били вештији и окретнији од чувара! Стој, стој, ни мичи се...

Пролазе у ћутању пет, десет минута. Наједанпут доноси ветар звиждање.

— Е, сад иди, вели пролазник, пуштајући руку. — Иди и захвали Богу, што си остао жив...

Пролазник такође зазвиждн, одбеже од изласка, и чу се, како прескаче преко рова. Спутења нешто неома ало и још непрестано дрхћући од страха, чувар неодлучно отвара вратанца и, затворивши очи, трчи натраг. Кад је савио на велику алеју, чује нечије журне кораке и неко га запита писканим гласом:

— Јеси ли ти то, Тимофејеј? А где је Мићка?

А кад је претрчао целу велику алеју, опази у помрчини мален, слаб пламичак неки. Што ближе пламичку, то се страшније чинило и у толико је јача бивала слутња нечег злог.

„Пламен је, како изгледа, у цркви“ помисли он. „Откуда он тамо? Спаси и помилуј нас, Богородице! Тако и јесте!“

За трепутак стоји чувар пред разбијеним прозором и са ужасом гледа у олтар... Мала вонтаница, коју су лопови заборавили угасити, плаши од ветра, што кроз прозор бије и баца тамне, црвене колуте на разбацане одежде, оборен орманчић, на многобројне трагове од ногу око престола и жртвеника...

Прође још мало времена и ветар, који је урлао, стаде разносити по гробљу убрзане, неједнаке звуке звоњења на узбуну...

Јефта Угричић.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (94)

Раскољников задрхта. Пред њим Порох; одједном се обрео на треће себе. „Ово је сама судбина“, помисли Раскољников, — „отвуда он овде?“

— К нама? Којим послом? узвикиваше Илија Петровић. (Био је очевидно у најсјајнијем и мало узбуђеном стању духа). — Ако је послом, то сте врло рано изволели доћи. Ја сам случајно овде... Него, уосталом, чиме могу служити. Ја, признајем вам... Како? Како! Опростите...

— Раскољников,

— Ну, шта: Раскољников! Зар сте могли и мислити, да сам вам заборавио име... Ви ме, молим вас, већ немојте сматрати баш за таквога... Родионе... Ро... Ро.., Родионићу, тако, чини ми се?

— Родион Романић.

— Да, да, да! Родион Романић, Родион Романић! Ја, признајем, одонда сам искрено жалио, што сам онда с вама... после су ми објасниди, дознао сам, да сте ви млад књижевник, и шта вине научник... и, тако рећи, ваши први кораци... О, Боже! А и по вије од књижевника и научника прво чиино оригиналних корака! Ја и жена моја, — обоје цењимо књижевност, али жена, до страсности! Књижевност и уметност! Нека би био благородан, а све остало може се добити даром, знањем, разлогом, генијем! Капа, — ну, шта например значи капа? Капа је блин, ја ћу купити код Цимермана; али шта се под каном чува и покрива, то већ ја не могу купити... Ја, признајем, хтео сам чак да вам дођем на објашњење, и мислио сам, може бити, ви... Него ја и не питам; вама у самој ствари треба штогод? Чујем, допла вам хамијаја?

— Јест, мати и сестра.

— Имао сам срећу и част познати вашу сестру, — образована и дена особа. Признајем, зажалио сам што смо онда оно-лико пали у ватру. Казус! А што сам вас онда, због ваше несвесности, погледао неким погледом, — то се после објаснило на најсјајнији начин! Занесеност и занатизам! Разумем ваше негодовање. Може бити међутим стан због доласка породице?

— Н-не, ја тек онако... мислио сам да ћу овде наћи Замјотова...

— Ах, да! Ви сте се сигурно сјетили, слушао сам. Али, Замјотов није код нас, — нисте га застали. Да, немамо више Александра Гаврилојевића! Од јуче у готовини се нема; прешао... и, пролазећи, са свима се чак изгрдио... и то тако неучтиво... Ветреваст дечко, и ништа више; па ето, хајдете с нама, с том сјајном омладином нашом! Неки некакав, шта ја, хоће да дрзи, а код нас тек само да се говори, да се похвали, и тиме се испит свршава. Јер, ово није то, што сте например ви, али тамо је господин Разумихин, ваш пријатељ! Ваша је каријера — научничка, и нас већ недаће неће збунити ни пореметити! За вас, може се рећи, све те лепоте живота nihil est, асхет, монах, пустињак!... За вас је књига, перо за увом, научно истраживање, — ето куда ваш дух тежи!... Да тек погледате... Јесте ли читали Лингвистонов дневник?

— Не.

— А ја сам читао. Данас, уосталом, врло је много нихилиста; па, то је и појмљиво; каква су ово само времена, пишам ја вас? Него, уосталом, ја и ви, та, ви сваколико нисте нихилист. Одговорите отворено, искрено!

— Н-нисам...

— Не, знате, говорите са мном искрено, немојте се устезати, као сами пред собом будите искрени! Друго је служба, а друго је... ви сте мислили хтео сам рећи: *дружба*, не, не, нисте погодили! Писам хтео рећи дружба, него осећање грађанина и човека, осећање хуманости и љубави према Свевишњему. Ја могу бити и званична личност, и у дужности, али грађанина и човека вазда сам дужан осећати у себи и дати рачуна... Ви сте изволели напоменути о Замјотову. Замјотов ће што му драго скандалозно учинити на француски начин у непристојним заводима, при чаши шампања или доиског, — ето какав је ваш Замјотов! А ја сам, тако рећи, изгорео од преданости и узвишених осећања, и поврх тога имам знање, чин, запремам једно место! Женећи, имам деце. Испуњавам дужности грађанина и човека, а ко је он, допустите да питам? Ја се према вама понашам као према човеку, облагорађену образовањем. Ево се још прекомерно много намножило тих бабица.

Раскољников упитно подиже обрве. Речи Илије Петровића, који очевидно није давно устао иза стола за којим се пило, ударале су и падале пред њим већином као празни звуци. Али један део њих је којекако схватио; гледање упитно, и није знао чиме ће се све то свршити.

— Ја говорим о оним опишањим девојкама, настави разговорни Илија Петровић, — ја сам их сам прозвао бабицама, и налазим да им то име савршено доликује. Хе-хе! Узасе у академију, уче анатомију; па, реците ми, ево, разболим се, па, хоћу ли девојку позвати да ме лечи?

Илија Петровић се смејао, потпуно задовољан својим досетками.

— Опо, рецимо, жељ за просвећењем неумерена је; али је ли се просветила, лепо, доста. А зашто злоупотребљавати? Зашто ли вређати благородне личности, као што чини онај неваљалац Замјотов. Зашто ме је упредио, питам вас? Ето још колико се тих самоубистава намножило, и то се шири, да замислити не можете. Све то троши последњи новац и убија себе сама. Девојчице, дечаци, старци... Ето још јутрос јављено нам о некаком господину, који је скоро пристао овамо. Нале Павлићу, је ли Нале Павлићу! како се зове онај пентлмен о којем нам јавише малочас да се убио на Петроградској?

— Свидригајлов, промукло и равнодушно одговори неко из друге собе.

Раскољников уздрхта.

— Свидригајлов! Свидригајлов се убио! завиче он.

— Шта! Ви познајете Свидригајлова?

— Да... познајем... Допао је скоро...

— Па, да, скоро је дошао, изгубио жену, човек распусног владања, и наједанпут убија се, и то тако скандалозно, да се ни замислити не може... оставио је у својој бележници неколико речи, како умире при здравој памети, и моли да никога не окривљују за његову смрт. Имао је тај, вели, новаца. А како сте га ви познавали?

— Познајем га... моја сестра живела је у њиховој кући као васпитачица...

— Ба-ба-ба... Па ви нас, мора бити, можете о њему известити. А ви нисте ни сумњали шта намерава?

— Јуче сам га видео... пио је вина... ја нисам знао ништа...

Раскољников осећаше као да је на њ нешто пало и притисло га.

— Ви сте опет некако побледели. Код нас је овде врло загушљиво...

— Да, време је да... промрмља Раскољников, — опростите, што сам вас узнемиравао...

— О, молим, остан'те колико вам је воља! Било ми је задовољство, видети вас.

Илија Петровић шта више пружи и руку.

— Ја сам хтео само... ја сам Замјотову...

— Разумем, разумем, и учинили сте ми задовољство.

— Мени је... врло мило... до виђења... насмехну се Раскољников.

Он изађе; љуљао се. Глава му се врти. Не зна, не осећа да стоји на ногама. Силазаше низа степенице, опирући се десном руком о зид. Учини му се, да га некакав слуга с књигом у руци гурну изљи конторју, њему на сусрет; да некакво пстепаше бесомучно лаје негде на нижем спрату и да се некаква жена бацила на пстепаше шталом и завикала. Сиђе доле и паће се у дворишту. Ту, недалеко од уласка, стоји Соња, сва бледа, као обамрла и гледаше га врло чудно. Он се заустави. Нешто болно, намучено извија се на њену лицу, нешто очајно. Она пљесну рукама. Непривидан расејан осмех изумре му на уснама. Он нестоја, осмехну се и врати се опет натраг у контоар.

Илија Петровић засео и рије по неким актима. Пред њим онај нети мужик који мало пре гурну Раскољникова пењући се уза степенице.

— А-а-а! Опет ви! Нешто сте оставили?... Али шта је вама?...

Раскољников, бледих усана, укочена погледа, тихо му се приближаше, приђе самоме столу, одупре се на њ руком, хтеде нешто да каже, али не могаде; чуди се само неки звуци без везе.

— Вама је рђаво, столицу! Ево, седите на столицу, седите! Воде!

Раскољников се спусти на столицу, али очију не скидаше с лица врло непријатно изненађена и зачуђена Илије Петровића. Оба се часком гледаху и ћутаху. Донеше воде.

— Ја сам... пове Раскољников.

— Пијте воде.

Раскољников одбије руком воду, па тихо, у паузама али разговетно рече:

— *Ја сам онда секиром убио стару чиновницицу и њену сестру Лизавету, и покрао.*

Илија Петровић зину. Скупише се са свих страна.

Раскољников понови своје признање.

ЕПИЛОГ

I.

Сибир. На обали широке, степске пусте реке стоји град, један од административних средишта Русије; у граду има утврђење, у њему тамница. У тамници је већ девет месеци затворен осуђеник с прогонством, другога реда, Родион Раскољников. Од дана његова злочина прошло је скоро година и по. .

Судски поступак по његову делу свршио се без великих тешкоћа. Злочинац се тврдо, тачно и јасно држао своја признања, није замрсивао околности, није их ублажавао у своју корист, није извртао факта, није заборављао ни најмање појединости. Испричао је све до ситнице о убиству како га је извршио, разјаснио тајну залоге (дрвена дашчица с металном шницом), која се нашла у рукама убијене старице; испричао је потанко како је од убијене узео кључеве, описао тё кључеве, описао сандук за оставу и чиме је био испуњен; шта више и наброја неколико од издвојених предмета који су у њему били; објасниио је загонетну убиства Лизавете; причао је како је долазио и лупао Кох, а за њим студенат, исприча све што су они

међу собом говорили; како је он, злочинац, после стрчао са степеница и чуо вриску Миколке и Мићке; како се сакрио у празан стан, дошао кући, и на свршетку показао онај камен, на вознесенском проспекту, под којим су најеће биле ствари и кеса. Ствар дело поста јасно. Истраживши и судије веома се беху зачудили, између осталога, што је он кесу и ствари сакрио под камен, а да се њима није користио, а још више томе, што се он не само не сећаше до подробности свих тих ствари, које је сам лично приграбио, него се чак нарао и у броју тих ствари. Та особита околност; што он ни једном није кесу отворио нити је знао колико је управо новаца у њојзи било, изгледаше неверовна (у кеси беше триста седамдесет рубаља у сребру и три двогривењика; од дуга лежања испод камена, неколико горњих, најкрупнијих, новчаница беху необично ишчењене). Дуго су се паштили да дознаду: зашто на име криваца само у тој једној околности лаже, кад све друго признаје драгопољно и истинито? Напослетку, неки (особито психолози) допустише чак и могућност тога, да он доиста и није заиграо у новчанике, па с тога није ни знао шта је у њему било, и, не знајући, онако га и однео под камен; али из тога су баш и закључили, да сам злочин није могао ни бити друкчије извршен, него у неком привременом лудилу, тако рећи за време болесне мономаније убиства и краће, без дальих циљева и рачуњања на добит. Ту је добродошла најновија модерна теорија о привременом лудилу, коју тако често труде се да примене у наше време наспрам других злочинаца. Уз то још и давнашње хиноходрично стање Раскољниковљево би утврђено до тачности испазима многих сведока, доктора Зосимова, његових пређашњих другова, газдарице, послуге. Све је то веома допринело закључку, да Раскољников није напи на обичног убицу, разбојника и крадљивца, него да ту има нешто друго. На најновију неприлику и љутњу оних, који су то мишљење наступали, сам кривац готово није ни оглеђао да се брани: на последња и завршна питања: шта је поимеше нагнало га на убиство, и шта га је побудило да изврши крађу, он им врло разговетно одговори, најгрубљом тачношћу, да је узрок свему његов рђав положај, његово сиромаштво и беспомоћност, свему његов рђав положај, његово сиромаштво и беспомоћност, жеља да утврди прве кораке своје каријере за живот помоћу неких три хиљаде рубаља, које је мислио наћи код убијене. А на убиство се решио услед свог повртног и слабог карактера, поврх тога раздражен оскудицом и недаћама. На питања пак, шта га је баш побудило да се сам пријави суду, одговори отворено, да је то учинио из искреног кајања. Све је то било готово грубо, сурово...

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију слику износимо, стављено је под кривичну истрагу и у притвор решењем кварта палилулског управе гр. Београда Бр. 4870, због више опасних крађа. На саслушању своме изјавило је: да је родом из Београда, да је надничар по занимању и да се зове **Михајло Лазић**, док је кварт, опет, с друге стране сазнао: да је све ово лаж, а што је најважније, да је самозвани „Михајло“ осуђиван до сада више пута због крађе. На молбу поменутог кварта — да се утврди идентичност овог лица — износимо му слику и молимо, како власти тако и приватне личности, да све, што о њему буду знали доставе, и то што пре, било кварту палилулском било нама, било најзад Управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 12905.

Михајло има 50 до 55 година али изгледа много млађе, стаса је средњег и нешто мало погрбленог, у лицу је сувоњав и црномањаст, има повелике и црне брковне, на левом образу, непред уха има малу белегу од скрофула, а на десном лакту белегу од засекотине.

ПОТЕРА

Сретен Макић, бивши слуга у Крушевцу овршљен је за дело из § 229 крив. закона за шта је био притворен на побегао. Начелство округа крушевачког актом Бр. 1959, моли све полицијске власти, да Макића потраже и по проналаску да га начелству стражарно спроведу. Сретен је родом из Параћина, али се издаје да је из Вратчана. Њему је 16 год. УБр. 12400.

Божидар Глишић, бивши контролор дувана у срезу ресавском, учинио је много злоупотреба у дужности, за шта би се имао узети на одговор. Али како му се не зна место становања, то начелство округа моравског актом Бр. 6125, моли све полиц. власти, да га потраже и нађена њему спроведу. УБр. 12804.

Спасоје Стојић, бивши чувар државних шума из Поточца, који је извршном пресудом Апелационог суда од 19 августа прошле године Бр. 3685, за више кажљивих дела осуђен на пет месеци затвора, побегао је у намери да избегне издржање ове казне. Начелник среза темнићског актом Бр. 3688, моли све власти да га потраже и нађена њему спроведу. Он је средњег раста, косе смеђе; а носи дивално одело. УБр. 12756.

Рада Јојкић, родом из Аустро-Угарске, кочијаш г. Орешца адвоката у Шапцу проневерио је своме господару 600 динара, на 8 овог мес. побегао. Начелство округа подринског актом Бр. 5587, моли све полицијске власти да Јојкића потраже и нађена њему стражарно спроведу. Раду је 36 год., средњег раста, црне косе и округлих образа, више је смеђ. УБр. 12762.

Јован Станоја Мицића, војни бегунац из села Волуја, ср. звишког, одметнуо се испред власти са још своја два друга, непознатих зликоваца, и отпочео да живи самовласно у намери да врши кажљива дела. Начелство округа пожаревачког актом од 9 ов. мес. Бр. 6400, позива Јована и другове му да се у року до 28 ов. мес. предаду најближој полиц. власти, што ако не учине, онда ће Јована огласити за хајдука, и тада ће свакоме бити слободно убити га. Јовану је 21 година, 168 см. наспек, лица округлог, нуног, очију црних, чела малог, без пасуница је, нема једног зуба.

Рустем Аиет, турски војни бегунац, коју између 15 и 16 ов. м. обио је аналну судиште општине чачанске, где је био притворен због крађе, на побегао. Он је у опште прне масти и косе, малих бркова, очију великих; на рукама између шака и лакта има жиг полумесеца са звездом. На себи је имао стару блузу и панталоне. Начелство окр. рудничког депешом Бр. 6440, моли све полиц. власти да га у своме кругу потраже и са нађеним надлежно поступе.

Ладислав Фалкај, рођен у Бичке у Угарској, поштопоша у Пешти, — проневерио је 40.000 круна разног државног новца па умакао из Пеште. Њему је 36—40 год., висок, витак, при ходу нагнут напред, вилице напред испале, усне, жуто, болешљиво лице, ћелав на темену, са црном косом на главн, браду обријану, густе црне брковне, усне браун-боје очи; говори мађарски, немачки а мало и румунски. Наређује се тражење.

ТРАЖИ СЕ

Јован — Јовче — Тодоровић, петнајесто годишњи син Николе Тодоровића кафеџије код „Два побратима“, из Београда, побегао је од куће 13 тек. месеца, на се ни до данас није вратио. Сумња се да је бегство учинио због рђавог учења у школи. Он је средњег стаса, црномањаст, широких црних обрва и црне косе, а под десном вилицом има младеж. Био је одевен у прслуку и панталонама од штофа сиве боје. Пошто га траже његови родитељи, то Управа града Београда актом Бр. 12907, расписује за проналазак његов, па ако се пронађе да се упути Управи или његовим родитељима.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Пошто су ухваћени побегли осуђеници београдског казненог завода **Велимир Остојић** из Копљара, **Пантелија Трифуновић** — **Баја** из Г. Врањске, **Драгутин Јанковић** из Гугља, **Петар Глишић** из Јевремовца и **Стеван Иванović** из Врањчева, чије смо потернице донели у ранијим бројевима нашега листа; — то је престала потреба за њихово тражење.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 26. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краља Петра трг до Ужасне улице града Београда, а у унутрашњости код окружних начелника или на поште. Цена је листу: самим, који улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, пашченицима, општинским писарима и осталим званичницима у опште године 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама за унутрашњости годишње 16, полугодишње 8, полугодишње 5 динара, пу ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Т. Алимпић —

(НАСТАВАК) (7)

6. Нос (сл. 14).

Нос је орган, који највише доприноси особеном изгледу лица једне индивидуе. Посматран с профила, он нам показује:

а) *Издубљеност свога корена,*
б) *Општи правац својих леђа,*
в) *Нагиб своје основе и*
г) *Своје димензије.*

а) *Корен носа.* Под кореном носа разуме се издубљеност, више или мање наглашена, која се налази на горњем делу носа, између очију, а испод основице чела (А).

Сл. 14.

Ступањ ове наглашености изражен је изразима: *мали, средњи и велики.*

б) *Правац леђа носа.* Леђима носа назива се линија, која почиње од корена и иде до краја носа (А. В.).

Према правцу ове линије, нос може бити:

α) *издубљен,* ако се она — поменута линија одмах испод корена носа повија а при врху уздиже;

β) *прав,* ако је она права од корена па до краја носа;

γ) *испупчен,* ако је правац леђне линије у облику полумесеца, и

δ) *изломљен,* ако је леђна линија преломљена на два краја, који међу собом образују један туп угао.

Сваки од означених израза подобан је да буде умањен или ојачан помоћу заграђивања или подвлачења, те према томе, целокупна серија за означене правца леђа носа биће ова:

нос веома издубљен,
„ *издубљен,*
„ *мало издубљен,*
„ *прав,*
„ *мало испупчен,*
„ *испупчен,*
„ *веома испупчен,*
„ *мало изломљен,*
„ *изломљен,*
„ *веома изломљен.*

Ако леђа носа представљају још и искривљеност, т. ј. ако су преломљена на два, три или више места, онда се сваком од наведених израза може додати још и израз „искривљен“, који је такође подобан, да буде ојачан или умањен (помоћу подвлачења или заграђивања).

в) *Нагиб основе носа.* Под основом носа разуме се линија, која прати слободну ивицу ноздрва до краја носа (Б. В.).

Посматрана према замишљеној хоризонталној равнини, која би пролазила кроз слободне крајеве ноздрва, ова линија може бити:

α) *уздигнута,* ако иде више хоризонталне равнине;

β) *хоризонтална,* ако се с њом поклапа, и

γ) *спуштена,* ако пролази испод хоризонталне равнине.

Ако крајње изразе појачамо или ослабимо познатим нам путем, онда ћемо за бележење нагиба основе носа имати ову скалу:

веома уздигнут,
уздигнут,
мало уздигнут,
хоризонталан,
мало спуштен,
спуштен,
веома спуштен.

г) *Димензије носа.* Са гледишта димензија на нос треба посматрати:

α) *његову висину,*
β) „ *испупченост* и
δ) „ *ширину.*

α) Под *висином носа* разуме се одстојање од најдубље тачке његовог корена, па до слободне ивице ноздрва (А. В.).

β) *Испупченост* — испупчена носа јесте одстојање, које раставља најистакнутију тачку — врх носа, од тачке на којој је ноздрва за образ спојена. То је, управ рећи испупченост ноздрве.

Ове две димензије посматрају се увек с профила.

γ) *Ширина носа* представљена је у највећем хоризонталном растојању између крила носа — два побочна дела носа, која су доле ограничени двама отворима ноздрва, а према образу једним троуглом, више или мање продуженим.

Свака од ових димензија носа, изражава се помоћу једног од израза за димензију т. ј. *мала, средња, велика.*

Особености носа

Особености носа односе се поглавито на линију његових леђа, његов крај, ноздрве и корен.

Често пута налази се на горњој површини леђа, од прилике за 2 см. испод корена, једна испупченост у виду маслине која, ако је знатно наглашене, може дати носу нарочити изглед. Ова особеност означује се изразима: *нос нераван.*

Изразима: *нос сабоћен, нос разбијен* или *сломљен,* означује се носеви, који су таковим постали услед каквог несрећног случаја.

Ако се на крају носа налази једна мала равнина у виду троугла, означује се то изразима: крај носа *нераван,* а ако реквадрице, које образују крај носа, чине, свако за себе, по једну испупченост, каже се, да је крај носа *разделем.*

Поменимо још: *нос повијен* у десно или у лево, *нос згуљен, шиљаст, дебео, шврк, бубуљичав* и т. д. за које изразе није потребна нарочита дефиниција.

Преградом носа назива се реквадрица, која дели ноздрве. Ако ова ивица прелази доњу ивицу ноздрва, каже се, да је *нос са отвореном преградом.*

Не треба заборавити још *ноздрве састављене, посуграђене, танке* и *дебеле,* што се у пракси доста често сусреће.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

11. Руднички округ

окружно место варош Чачак

срезови: драгачевски, жички, качерски, љубићски, моравички, студенички, таковски и трнавски

I. Драгачевски — среско место Гуча

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Горачићска	1	Горачић
		2	Губеревац
2	Гучка	1	Вича
		2	Гуча варошица
		3	Гуча село
		4	Живица
		5	Кривача
		6	Рти
3	Дљинска	1	Дљин
		2	Лисице
		3	Лучани
4	Д. Краваричка	1	Вировo
		2	Г. Краварица
		3	Д. Краварица
		4	Лисе
5	Дучаловачка	1	Дучаловић
		2	Марковица
		3	Негришори
		4	Тијање
		5	Ртари
6	Зеочка	1	Граб
		2	Зеоке
		3	Пухово
		4	Рогача
7	Клисока	1	Брезовица
		2	Властелица
		3	Горњи Дубац
		4	Доњи Дубац
		5	Клона
		6	Милатовићи
8	Котрашка	1	Бели Камен
		2	Вучковица
		3	Котража
		4	Пшаник
9	Лучка	1	Лиса
		2	Луке
		3	Осоница
10	Мировљачка	1	Драгојевац
		2	Миросаљци
		3	Трешњевица
		4	Церова
11	Прилипачка	1	Ђерић
		2	Крстац
		3	Лопаш
		4	Пилатовићи
		5	Прилипац

II. Жички — среско место Краљево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Адранска	1	Адрани
		2	Грдица
		3	Јарчујак
		4	Милочаја
		5	Мусина Река
		6	Поповићи
2	Врдилска	1	Врдила
		2	Дедојевци
		3	Драгчићи
		4	Пекчаница
		5	Рољевићи
3	Врпска	1	Врба
		2	Вранеш
		3	Драгосинци
		4	Заклопача
		5	Метикоше
		6	Ратина
4	Гокчаничка	1	Гокчаница са заселком Борово
		2	Заступње са заселком Међуреч
		3	Предоли са заселком Попови Река
		4	Рудњак са заселком Ривни
		5	Церје
		6	Ирлан
5	Жичка	1	Брезна
		2	Готовац
		3	Зајчаки
		4	Каменица
		5	Ковањлук
		6	Ковачи
		7	Крушевице
		8	Матаруга
		9	Мељаница
		10	Рибница
6	Каваревска	1	Богутовац
		2	Канарево
		3	Лопатница
		4	Маглич
		5	Прогоревица
		6	Чибуковац
7	Краљевска	1	Краљево варош
8	Подунавачка	1	Вукушница
		2	Грачац
		3	Отроци
		4	Подунавци
9	Самаилска	1	Буковица
		2	Мрсић
		3	Самаиле
10	Сирчанска	1	Оплавић
		2	Сирча
		3	Трговиште

III. Качерски — среско место Рудник

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Волковачка	1	Волковац
		2	Доњи Бањани
		3	Лазинци
		4	Ручићи
		5	Угриновци
		6	Штавица
2	Драговска	1	Босути
		2	Драгољ
		3	Трудељ
3	Колањевачка	1	Живковци
		2	Калањевци
		3	Пазаница
		4	Шутци
4	Моравичка	1	Бранчићи
		2	Гукош
		3	Дићи
		4	Козељ
		5	Липље
		6	Моравци
		7	Иванovци
5	Рудничка	1	Војковци
		2	Гуришевци
		3	Загрђа
		4	Јарменовци
		5	Манојловци
		6	Рудник
6	Шилопајска	1	Давидовица
		2	Крива Река
		3	Мутањ
		4	Рељинци
		5	Церова
		6	Шилопаји

IV. Љубићски — среско место Пријељина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бресничка	1	Бечањ
		2	Бресница
2	Коменичка	1	Врачани
		2	Видова
		3	Јанчићи
		4	Пријевор
		5	Рошци
3	Љубићска	1	Балуга
		2	Коњевић
		3	Љубић
		4	Прељина
4	Мијоковачка	1	Вранићи
		2	Гор. Горевница
		3	Мијоковци
		4	Милићевци
		5	Ракова
		6	Трбушани
5	Мојсињска	1	Горња Трепча
		2	Доња Трепча
		3	Мојсиње
		4	Станчићи

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
6	Мрчајевачка	1	Д. Горевница
		2	Катрга
		3	Мрчајевци
7	Приклоничка	1	Брђани
		2	Приклоница
		3	Соколићи
8	Островачка	1	Острa са заселком Вујетинци
9	Тавничка	1	Лађевци
		2	Обрна
		3	Тавник
		4	Цветке

V. Моравички — среско место Ивањица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врезовска	1	Брезова са засеоцима: Јуришићи, Катићи, Равна Гора и Кацело
		2	Шареник са засеоцима: Тел. кипе, Мање, Радојчићи, Стишовићи и Чепово
2	Ивањичка	1	Бедна Варош са засеоцима: Бујићи, Гајдча и Шљивићи
		2	Будаљеља са засеоцима: Стварчица и Чиглук
		3	Ивањица (варош) са заселком Јавор улица
		4	Свештице са заселком Црљево
		5	Шуше са засеоцима: Сађевац и Рапчићи
3	Јаворска	1	Деретини са засеоцима: Зечевићи и Матићи
		2	Кушић са засеоцима: Барице, Јавор, Очва Стијена и Тасовица
		3	Маскова са засеоцима: Под Јавор и Страгарчина
		4	Опаљеник са засеоцима: Јовановићи, Ковранића и Милаића
		5	Сипчина са засеоцима: Баре, Буровјевића, Јевац, Калуши и Планинице
		1	Васиљевићи са заселком Бојовић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
4	Ковиљска	2	Вучак са засеоцима: Бабића, Вукојевићи, Дрљићи, Ђурђевићи, Ладојевићи, и Опорци
		3	Ерчеге са засеоцима: Варјачићи, Грабовићи, Зебићи, Милошићи, Рогопеч, Спасовићи, Уруновића и Косовићи
		4	Медовине са засеоцима: Дивља Река, Јешића, Каришићи, Писаван, Површановићи, Пушарићи, Северовац и Ступске Ливаде
		5	Равна Гора са засеоцима: Видојевића, Ношница и Цветковићи
		6	Смиљевац са засеоцима: Јевки, Ковиље, Стевић и Чевановић
5	Косовичка	1	Братљево са заселком Мало Брезљево
		2	Глеђице са засеоцима: Невошићи, и Полжобаље
		3	Комадине са засеоцима: Лапши и Павковићи
		4	Коменица са засеоцима: Парезани и Прпичево Брдо
		5	Косовица са заселком Бутково
		6	Мања са засеоцима: Васиљевића, Вучићевића и Ђорђевића
		7	Ровине са заселком Рудн Гора
		8	Рокци са засеоцима: Бујићи, Гробовићи, Зарићи, Калуши, Марићићи, Перишићи и Станићи
6	Оставичка	1	Брусник са засеоцима: Коратини, Котлови, Крњани, Лесковића, Остатија, Планишца, Пајчићи, Пашулу, Ракаса, Ратари, Угљари, Црна Река, Чапрића — речице и Шопаловићи
		1	Вијоница са засеоцима: Вулетић, Галума Горња, Галума Доња, Балићи, Заплатча, Арбунићи, Асаново село, Кајиновићи, Катунићите, Комани, Мачужићи, Перишићи, Рудине, Селиште, Чечина и Бубрица
		2	Врмбаје са засеоцима? Богићевићи, Брадушина, Гаугин, Гралина, Долови, Мидзајци, Придворица и Усиље
7	Придворичка	3	Добри До са засеоцима: Адучко брдо, Огрђенин и Тутићи
8	Прилучка	1	Дубрава са засеоцима: Буковица, Ђурђић, Јеван, Кленани, Нале и Церова
		2	Прилике са засеоцима: Варјача, Киса-вода, Прасоје, Рујина, Рабриновић, Полилгич и Стјепиће
		3	Радаљево са засеоцима: Брђани, Гајани, Дубље, Дубоки, Баковић, Пајевићи и Подгралина

VI. Студенички — среско место Рашка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Ваљска	1	Бања са засеоцима: Дреље и Шутановића
		2	Баре са засеоцима: Жупање, Копривница и Поне
		3	Војмиловићи са засеоцима: Багани и Пикровићи
		4	Ковачи са засеоцима: Дубрава, Жераће и Добрчин
			Раковац са заселком Мечкари
		5	Црна Глава са засеоцима: Бобе, Вележ и Чикаље
		1	Ваљевац са засеоцима: Черепље, Шашово и Шумни

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
2	Брвеничка	2	Беоци са заселцима: Бресник, Гостиљићи и Штаук
		3	Бело Стена са заселцима: Жижавци, Зараи До и Лучане
		4	Брвеница са заселцима: Грађевац, Луковац и Пакленье
		5	Побрђе са заселцима: Бичељ, Боровик и Рена
3	Градачка	1	Бинићи са заселцима: Вечевари, Доња Градац, Котража и Малошево
		2	Градац са заселцима: Крушевица, Пометина и Сремче
		3	Дражинићи са заселцима: Грабовик, Запкуле, Јаблановик и Ржани
		4	Зарепо са заселцима: Двориште, Рибни До, Луке и Чешљари
		5	Рудно са заселцима: Буче, Велике, Гибеље и Гладнице
4	Млавачка	1	Вазовик са заселцима: Грајићи, Дебели Јасен и Страшље
		2	Милићи са заселцима: Борково, Пурпце, Раленовићи и Шиће
		3	Млавча са заселцима: Красно Брдо и Рудник
		4	Орља Глава са заселцима: Бозкази, Чала и Шољаја
		5	Савово са заселцима: Газваче, Орнице, Попоре и Церова
5	Павличка	1	Бодањ са заселком Бабин Поток
		2	Жутице са заселком Ора
		3	Корјаћи са заселком Радовинци
		4	Кремићи са заселком Мисловље
		5	Курићи са заселком Јачанцевића
		6	Павлица са заселком Вребој
		7	Пискања са заселком Шљивовица
		8	Поцесје са заселком Лучко
		9	Рвати са заселком Радојевица
		10	Семеташ са заселком Драгодањ
6	Рудничка	1	Бељак са заселцима: Цепе и Шипачине
		2	Гувнишће са заселцима: Рајчиће и Тијоце
		3	Јарпље са заселцима: Карадан и Попово Село
		4	Кланојевићи са заселком Шарпел
		5	Лисина са заселком Присојници
		6	Муре са заселком Несво
		7	Ново Село са заселком Чајетина
		8	Рудница са заселком Бистрица
7	Студенička	1	Брезова са заселцима: Галовићи, Гунтерица и Полеж
		2	Бресник са заселцима: Гебела, Дубочица и Растиште
		3	Врх са заселцима: Деспотовица и Коњиска
		4	Долац са заселцима: Деспотовица, Рајан До и Ровине
		5	Долови
		6	Ћакова са заселком Калудра
		7	Засад са заселцима: Врањево и Обрак
		8	Река са заселком Избиште
8	Трнавска	1	Боровићи са заселцима: Лалојевића и Равни
		2	Милатковићи са заселцима: Бањска, Двориште, Жари и Салокевци
		3	Плешини са заселцима: Бркуше, Пиваље и Сасе
		4	Себимиље са заселцима: Бели Поток, Кантељава, Лазе, Пивацдол, Река и Тлавчина
		5	Трнава са заселцима: Бело Поље, Врапце, Драгинеља и Поселани
9	Рашка	1	Варево са заселком Вавково
		2	Варош са заселком Рашка
10	Ушћанска	1	Полумир са заселцима: Крезник, Луке, Одмење, Пађарица, Сеоци и Стаго Село
		2	Таденце са заселцима: Доњини, Конјева, Лозно, Пирјани, Сеници, Тепечи и Цепи
		3	Ушће са заселцима: Боровац, Жељезница, Коменьани, Краља, Ирћани и Слатина

VII. Таковски — ср. место Г. Милановац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Ваљанска	1	Ваљани
		2	Вах
		3	Г. Бранетићи
		4	Лозањ
		5	Озрен
		6	Полом
2	Врезанска	1	Беришићи
		2	Брајићи
		3	Брезани
		4	Коштунићи
		5	Леушићи
		6	Срезојевци
		7	Тесчић
3	Брусничка	1	Брусница
		2	Грабовица
		3	Јабланица
		4	Дуљевци
		5	Семедражи
4	Г.-Милановачка	1	Вар. Милановац
5	Гор.-Црнућска	1	Бело Поље
		2	Гор. Црнуће
		3	Гор. Врбава
		4	Дол. Врбава
		5	Доње Црнуће
		6	Липовац
		7	Прњавор
6	Мајданска	1	Велеречи
		2	Красојевићи
		3	Мајдан
		4	Невадп
		5	Сврачковци
7	Прањанска	1	Прањани
8	Трнавска	1	Врачани
		2	Д. Бранетићи
		3	Дреновa
		4	Калиманићи

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		5	Клатичево
		6	Лочевци
		7	Љеваја
		8	Љутовница
		9	Накучани
		10	Синошевићи
		11	Таково
8	Таковска	12	Шарани

VIII. Тршавски — ср. место Чачак

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бањица
		2	Забојања
		1	Јежевица
		2	Кукићи
		3	Липница
1	Јежевичка	4	Рајац
		1	Бабино Поље
		2	Горичани
		3	Жлочани
		4	Качулице
		5	Лазац
		6	Мршинци
		7	Петница
		8	Премећа
2	Лазачка	9	Слатина
		1	Јездина
		2	Лозница
		3	Паковраћ
		4	Парменац са заселком Међувриће
		5	Придворица са заселком Бољина
3	Паковрашка	6	Рибаре
		1	Балуја
		2	Вапа
		3	Вилуша
		4	Кулиновци
		5	Лтеница
4	Тршавска	6	Тршава
5	Чачанска	1	Чачак

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Да ли земљоделац, који је у кући сам пореска глава, а има преко 8 дана оранице земље и кућу с плацем од једнога дана, — може да прода овај пашак свога имања који му претиче преко онога које му штити § 471 грађ. поступка, кад тај земљоделац има поред себе у кући и жену мајку. Све ово имање остало је овоме земљоделцу у наслеђе од оца који је пре две год. умро.

Ми му на ово питање одговарамо ово:

По § 413 грађанског законика, жена, по смрти свога мужа, остаје као удовица на уживању добара мужевљевих и ужива их заједно са онима који су и за живота мужа јој у уживању учествовали.

Према овоме дакле, свака мати по смрти њеног мужа, има законо право уживања на целокупном имању које је иза мужевљеве смрти остало, и по томе, њен син и наследник не може од тога имања апсолутно ништа отуђити без њеног одобрења.

У конкретном случају, земљоделац, *без одобрења своје мајке*, — која по наведеном законском пропису има право удовичког уживања на целокупном имању мужевљевом, — *не може отуђити ништа од имања које му је иза умрлог оца остало*; и, са материним одобрењем, могао би, према § 471 грађанског судског поступка, продати сав овај пашак од имања које му претиче преко 5 дана оранице земље и куће са окућницом од једнога дана, пошто у кући осим њега нема више ни једне пореске главе.

* * *

Један општински писар пита нас за објашњење:

Да ли општински судови, по § 192 грађанског поступка, могу, сем облигација у вредности до 200 динара, потврђивати и уговоре, *«ма какве садржине,»* и друге исправе до горње вредности или не?

Ми му на ово питање одговарамо:

Да општински судови по наведеном законском пропису, могу, осим облигација до 200 динара закључно, потврђивати још и уговоре и све остале исправе до оне вредности, за које су по § 6 грађ. поступка, општински судови надлежни да суде спорове, који би на случај неиспуњења исправе могли произаћи.

Али, оне уговоре, које § 539 грађанског законика, нарочито забрањује, не може потврђивати ни једна власт па ни општински судови. По томе и § 538 реченог закона, уговор не може бити *„ма какве садржине“* већ се он може само о оним стварима учинити, које међ људима пролазе, и, које су могуће и дозвољене.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакво питање:

По садашем закону о устројству општина и општинских власти, председнике сеоских општина поставља господин министар унутрашњих дела. Па, како исти г. министар својим претписом поставља и остале званичнике (практиканте) у своме ресору, то, овај општински писар, — сматрајући по томе, да општински председници долазе у категорију државних званичника, — пита нас:

1, да ли се председник општински може по III части кривичног закона за учињене испупне кривице, казнити затвором или не?

2, да ли за неуредности председника општинских у дужности, важе одредбе закона о устројству општина и општинских власти? и,

3, да ли и за општинске председнике, у случају осуде за учињену какву испупну кривицу, важи § 26 полицијске уредбе, или не?

Ми му на ова питања одговарамо:

1, да се председници општинских судова не могу ни у ком случају рачунати у категорију државних званичника, ма да их на та звања поставља господин министар унутрашњих дела, јер су они по закону о општинама, чисто општинска чланица.

2, да председници општински, као и остали грађани, подлеже суђењу надлежних власти, за све учињене испупе кривице о којима је реч у III части кривичнога закона, и, да се могу казнити свима оним казнама које закон за учињену испупу кривицу одређује, па наравно, и затвором. Али, с обзиром на ту околност, што они, као председници општински, по својим положајима долазе у ред оних грађана, који су одликовани нарочитом почашћу, у овоме случају звањем председничким, дотичне власти које над њима ваљану осуде за испупе кривице, позване су, да им с погледом на § 26 полиц. уредбе, досуђену казну затвора замењују новчаном казном, у смислу § 318 казненог законика; и

3, да, за неуредности председника општинских у службеној дужности, важе и сада све одредбе закона о устројству општина и општинских власти, без икаква обзира на то, што председнике по сеоским општинама поставља министар унутрашњих дела.

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

Ујбуна, која је овога јутра владала у просторијама дворца Видехаген, беше неописана. — Ствар је била у овоме: Уплашеног изгледа беше ушао Фридрих, господарев послужитељ, у собу за млађе, где се као обично свако јутро, на доручак беху скупили: кухињски персонал, кочијаш, ковушар, вратар и обе собарице, па им јави, да је соба господина барона на првом спрату закључана, и да ни после дугог и јаког куцања није отворена. Кочијаш примети на то, да господин барон још спава. Ако је у овом часу — седмом — и био случај, који се није десио за десет година, од како је Фридрих код барона у служби, још никад, то се он ипак одлучи, да привремено послуша кочијашев

савет. У седам и по часова оде он опет горе, али ни овога пута не доби никакав одговор, као ни у следећем сахату. Сад се и кочијаш узнемири: помоћу једне полуте отвори врата, једина која воде на баронове собе у ходник, јер су остала једном приликом из неких разлога по његовој жељи била заузидана. И сад се указа ужасан призор. У соби за играње лежаше барон на канабету са плавим, разувеним лицем — он беше лешина.

У кући се потом подиже велика узбуна и помешња. Остали појурише такође горе, да својим очима виде ужас. Још убијен као у смртној борби, лежао је деч на јастуку. Лице му је било страшно погледати. Очи укочено гледаху напред себе, а уста чврсто стиснута. На устима се пиљаше бела пена, а за вилицу се залепила као крви, која је исцурила из уједене уске. На поду лежаше разбијена виноска чаша, на чијих се парчета још сијаше златно бело вино. На столу беше разбацан један шпил карата, једна празна и пола друге винске боце и таљирић за пепео, пуно испушених цигара, све као да се мртвац тек дигао од стола. Смрт га је дакле нашла сасим изненада. Мора бити да му је срчани напад прекратио живот.

Прво се вратару повратн присуство духа. Пре свега мишљаше да се мора тргати у полицију, на онда лекару. Прво предузе сам, а лекару отрча кочијаш. Пре тога вратар извуче ћук, да се не би у собн штогод дирало. Остала послуга потом уплоши се с чуђењем и јадиковањем.

После четвру часа полиција беше на месту. Беше дошао сам комесар, човек крупног раста и јаког састава, чији оштар поглед, енергично и интелигентно лице, даваху сведоџбу о његовој дугој делатности у служби. Не обазрући се на кукање жена, нареди, да се отвори соба, док оба полицајца, која су с њим дошла, остане у ходнику. Собару заповеди да остане. После неколико минута доће и лекар.

— Овде имамо неприродну смрт — изјави овај по кратком прегледу леша — барон је умро од отрова. И то, како изгледа од цијанкалијума. Очевидно, дакле, самоубиство.

— Најмање изгледа да је то — рече комесар, — јер би у том случају покојник оставио какву изјаву.

И својим оштрим погледом прелете целу собу. Али ни на столу, нити на ком другом месту, не беше никакве хартије.

— Могуће у којој другој соби — рече лекар — можда у соби за рад.

— Ви познајете положај одаја?

— Само врло површно; барон ме је једном звао због раљене ноге, отуд се опомињем. Може нас водити послужитељ.

Обојица пођоше за Фридрихом у собу за рад. Све беше отворено. На њему лежаху писма и брошура, све у неуредном стању. Комесар пажљиво расматраше хартије, од једном узе једну малу цедуљу и пажљиво читаше.

— Имате право — рече потом и пружи је лекару.

Писмце гласаше:

„Одношаји, који нису за јавност, наводе ме, да учиним што пре крај своме животу. На то сам се решио после дугог и зрелог размишљања. Молим да се не предузимају никаква истраживања о узроку мога самоубиства, јер је исто најинтимније природе, и поред свију мука не може се открити. Мој је тестамент одавно код суда депонован, и садржи ближа одређења о мојој заоставштини. *Ото ил. Вилехаген*"

Потези пера — матинска слова — беху мушки и крупни и без икакве замерке од дрхтања, што би било појмљиво пред блиском смрћу.

— Кад мислите да је наступила смрт? — упита овај.

— Леш је већ хладан и укочен, најмање пре десет часова.

— Сада је девет. То је онда било синоћ око 11 часова.

Лекар ово потврди. Тада упита, сме ли се удаљити, пошто је већ време, у које посећује болеснике. Комесар га не требаше више, те пошто оде лекар, осташе сами комесар и послужитељ.

— Чудновато — рече за себе — кад нема хоће себи да одузме живот, то обично уреди најпре своја писма. Пре свега неће их оставити овако растурене и на очи целоме свету. Затим опет посматраше цедуљу у својој руци, која садржаваше изричну потврду о самоубиству.

— Познајете ли баронов рукопис — упита он, подајући се једној мисли, слугу, који сад тек беше напао своје сузе, и мирно плакаше с пепом мараном на лицу.

— О, сигурно, господине комесаре; ја сам од толико година код господина барона.

— Погледајте ову цедуљу. Је ли то његов рукопис.

Фридрих баци на њ само летимичан поглед.

— Јесте, господине комесару, његов је.

— Хм! Сад ми испричајте како сте нашли леш.

Фридрих каза како је по старом обичају хтео да однесе у седам часова доручак господину, који увек у то доба, пошто је био страсан рањивач, сеђаше крај кључа; како је напао забрављена врата, и како су, пошто су она силом отворили, видели ужасан призор. (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (95)

Осуда, иначе била је милостивија него што се могло очекивати, судећи по свршеном убиству, и може бити, баш по томе, што се злочинац не само није хтео да прави, него чак је као најјаднр желу, да сам себе још више окриви. Све необичне, чудне и особите околности самога дела узете су у обзир. О болесном и бедном стању, сиромаштини злочинчевој до извршења злочина није било ни најмање сумње. То, што се није окористио узетим новцем и стварима, узето је делом за утицај пробуђења кајања, делом за недрављо стање умних способности за време злочина. И та околност што је Лизавета изненада такође убијена, послужи за пример који откриваше последњу претпостављу: човек извршује два убиства, а у исто време заборавља да су врата отворена! Напослетку, што се пријавио сам са оптужбом баш у оно време, кад се отвар необично замрсила услед лажног исказа клонула духом фанатика (Николе), и осим тога, кад на правог злочинца не само што није било јасних основа за оптужбу, него чак ни сумња се није имало (Порфирије Петрович је своју реч потпуније одржао), — све то сваколико допомогло је да се ублажи казна окривљеноме.

Показане се, осим тога, сасвим неочекивано и друге околности, које су неома ишле на руку окривљеноме. Бивши студент Разумихин, ишчезнувши је одједуда доказе, да је злочинац Раскољников, док је на универзитету био, својим последњим средствима потпомогао једног свог сиромашног и јектичавог друга са универзитета, и готово га издржавао за пола године. А кад је овај умро, гледао је старог и болесног оца умрла друга (који је издржавао и храпио оца својим радом скоро од своје тринаесте године), сместио је, напослетку, тога старца у болницу, и кад је овај умро сахранио га. Све те доставе имале су неки нарочнти утицај на решење судбе Раскољниковљеве. И његова бивша газдарица, мати покојне верснице Раскољниковљеве, удовица Зарнчина, посведочила је, како је Раскољников, док су још у другој кући становали, код Пет Углова, за време пожара, ноћу, из једног запаљеног стана, изнео два мала детета, и том се приликом изгорео. Тај факат беше брижљиво испитан и посведочили су га добро многи сведоци. Речју, свршило се тим, да је злочинац осуђен био на рад заточника другог реда, свега на осам година, с погледом и признањем његове личне приђане суду и неких олакшавних околности.

Још у почетку процеса мати Раскољниковљева се разболи. Дуња и Разумихин најбоље могућности да је из Петрограда одведу за време суђења. Разумихин изабра град на железничкој пруги и у близини Петрограда, те да би имао могућности редовно и правилно да прати сав процес, и у исто време што је могућно чешће да се виђа с Авдељом Романовном. Болест Пулхерије Александровне беше неклако чудна, нервозна, и пратило је нешто као лудило, ако не потпуно лудило, а оно бар делимично. Дуња, братовши се с последњег виђења с братом, заставе мајку већ сасим болесну, у ватри и зањосу. А тог вечера се баш договорила била с Разумихином шта управо да одговори матери на њена питања о брату, па је већ и измислила, заједно с њим, читав догађај о томе, како је Раскољников отпутовао некуда на Русије, по једној нарочитој поруци, која ће му напослетку, донети и новаца и познато име. Али их преневши, што сама Пулхерија Александрова ни о чем ни тада ни потада не распитиваше. Напротив, она је сама имала већ читав догађај о изненадну одласку синовљеном; плачући причала је како је он долазно да се с њоме опрости; при том је давала неке напомене на то, како је само њој јединој познато много шта, много врло знатних тајанствених околности, и како Роља има много врло моћних непријатеља, тако, да се он мора крити. А

што се тиче његове будуће каријере, њој се такође чињаше она несумњива и сјајна, док према неке непријатељске непри-лике; уверавање Разумихина, да ће њен син временом бити и државник, што доказује његов напис и његов сјајан књажев-нички дар. Тај напис читала ја непрестано, читала је каткад и наглас, готово па да и спава с њиме, и иван готово није ни распитивала где се сад управо налази њен Роња, макар што су чак очевидно избегавали да о томе говоре, — што је једино могло да покрене њену пажњу. Напослетку почеше стрепити од необичне ћутљивости Пулхерије Александровне у погледу неких тачака. Она се, например, није чак ни потужила на то, што од њега нема писама, док је прече, станујући у свом градићу, и живела цигло од наде и очекивала да што пре добије писмо од омиљена сина Роње. Ова окол-ност беше и сувише не-објашњива и веома је узнемиривала Дуњу; долазаше јој помисао, да мати може бити слути штогод ужасно у судбини синовље-вој, па се боји и да распитује да не би дознала штогод још ужаснije. Свакако, Дуња је јасно видела, да Пулхерија Алек-сандровна није при здравој памети.

Једном, дваш, уосталом, дешља се, да је сама навела раз-говор на оно, на што се није могло избећи: напоминала о томе где се Роња сад налази, али кад су одговори по невољи морали бити сумњиви и дати задовољења, она је намах постајала не-обично тужна, пеперала и ћутљива, што би потрајало врло дуго. Дуња је напослетку увидела да је тешко варати и измишљати, па закључи, да је боље савршено и ћутати о извесним тачкама; али све јасније и јасније, до очигледности, беше, да једна мати слути нешто ужасно. Дуња се међу осталим сећала братовљевих речи, како је мати чула њене, Дуњине, речи у бунилу још оне ноћи уочи последњег судбоносног дана, оно после сцене са Свидригајловом: па да није онда штогод чула и разабрала? Често, каткад после неколико дана суморног и жалосног ћутања и немих суза, болесница нека хистерично живахне и стане говорити гласно, готово непрекидно, о своме сину, о својим надама, о будућности... Фантазије њене биваху понекад врло чудне. Тешили су је, одобравали јој ли она је сама, може бити, јасно увиђала, да је они само теше и да јој поклањају, али она ипак говораше... На пет месеци после пријаве кривичне би наречена и ванa. Разумихин се с њоме виђао у затвору, чим је то било могућно. И Соња. Напослетку дође и растанак. Дуња се клела брату да тај растанак није за увек, тако исто и Разумихин. У младо] и ватреној глави Разумихиновој утврдио се пројект да на будућност метне три, четири године, по могућности, макар почетак будућег стања, да ушгеди новаца и да пређе у Сибир, где је земља богата у сваком погледу, а радника, људи и капитала мало; тамо да се настани у овом истом граду где ће бити Роња и... да сви заједно отпочну нов живот. На растанку сви су плакали. Расколников је у по-тоњим данима био врло замишљен, много је распитивао о ма-тери, непрестано се бринуо за њу. Чак се веома и мучно са-ће, што је Дуњу узнемиривало. Сазнавши до ситница све о бо-лесном стању материном веома се осумори. Са Соњом је био за све време некако врло неразговоран. Соња, помоћу новаца Свид-ригајловљевих, већ се давно спремила и припремила да пође са партијом заточеника, у којој ће бити и он. Између ње и Расколникова не паде ни једна реч о томе; али обоје су знали да ће то тако да буде. На последњем виђењу и опраштању он се чудновато осмејкиваше на ватрена уверавања сестре и Разу-михина о њиховој срећној будућности, кад он буде ослобођен заточења, и пророче, да ће се болесно стање материно брао свр-шити несрећом. Напослетку он и Соња одоше. (Наставиће се).

ПОТЕРА

Михајло Стевановић, из Горње Драгуше пресудом власти среза прокупачког од 18 фебруара т. г. № 1792 осуђен је на шест дана затвора за бесправни лов. Али он, да би осуђе-тно извршење пресуде побегао је. Начелство округа топличког актом Бр. 3417 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и нађена њему спроведу. Он је сад у 17-ој години. УБр. 13306.

Непознати лопови ноћу између 1 и 2 тек. месеца украли су Петру Стојковиу из Плеша једног коња маторог 14 година, длаке дорастасто-алатасте, на челу лисаст, у предње ноге по-ткован турским а у задње немачким ковом. Начелство округа крушевачког актом бр. 4749 моли полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 13175.

Василије Брадић, из Медвеђе, који се због краће налазио у притвору среза трстеничког, побегао је из притвора 14 тек. месеца. Начелство округа крушевачког актом Бр. 5114 моли по-лицијске власти да Василија потраже и нађена њему спроведу. Он је новисок, сув, у опште приомашаст, има му до 50 година. Био је одевен у капуг и панталоне од црног штофа. УБр. 13174.

Стојлен син **Милана Станковића,** земљака из Гргуровца, у срезу јабланичком, а округу пранском, за дело опеубиства с предумишљајем био је стављен решењем првостепеног суда лесковачког од 20 марта прошле године Бр. 4599 под суд, у притвор и оков. На како се Стојмен налазио у бегству, то се суд обраћа актом Бр. 3624 свима полицијским властима и моли их да именованог најозбиљније потраже и нађена њему стра-жарно спроведу. Стојмену је 27—28 година, средњег је раста, сувоњав, жутих очију, плаве косе, испод леве или десне руке има је заралу рану од пагре, а на палцу једне ноге има но-вокељу белегу од посекотине. УБр. 13145.

Мита Стојићевић и **Игњат Милетић,** оба из Михајлов-ца, који су били притворени због опасне крађе, напали су врата на затвору и побегли ноћу између 18 и 19 текућег ме-сеца. Начелник среза подунавског актом Бр. 7266 моли све по-лицијске власти да бегунце потраже и нађене стражарно њему спроведу. Мита је омаленог раста, у опште приомашаст, носи шпицасту браду; нема му више од 26 година. Био је одевен у сељачко одело [гуњ и чакшире]. Игњат је средњег раста, у опште смеђ, брија се; њему је 32 године. Био је одевен у сељачко одело [гуњ и чакшире]. УБр. 13655.

Ђорђе Живковић, берберин из Књажевца, оптужен је због дела из § 183 крив. закона због чега је књажевачки пр-востепени суд отворио кривичну истрагу. На како се не зна ме-сто становања поменутом Ђорђу, то суд расписује тражење и моли да се он потражи, па ако се пронађе да ће о томе и суд извести с позивом на Бр. 9257. УБр. 13613.

Урош Обрадовић, из Мељака, побегао је од куће да не издржи 20 дана затвора, на шта је осуђен од стране општин-ског суда. Начелник среза посавског актом Бр. 3908 моли по-лицијске власти да именованог што пре потраже и да га на-ђеног њему стражарно упуте због тога да не би пресуда за-старила. УБр. 12975.

Непознати лопови ноћу између 18 и 19 тек. мес. украли су Драгићу Арнаутовићу из Велике Ласнице у округу поду-навском једног коња маторог 10 година, длаке мрко-дорастасте, са жигом Т. на левој страни и белегом на нози од убоја; и једну кобилу матору 5 година, са белегом на стражњој нози — од конопца, а на челу је шугана. Начелник среза посавског актом Бр. 4274 моли полицијске власти да потраже лопове и покрађу и да по закону поступе. УБр. 13484.

Јован Дамљановић, бивши шунер српског бродарског друштва пресудом поротног првостепеног суда за варош Бео-град од 6 септембра 1900 год. Бр. 18571 осуђен је због дела из § 299 крив. зак. на два месеца затвора. Али како је он не-знано где отумарао, то се пресуда није могла извршити, па за то Упр. гр. Београда актом Бр. 13491 расписује тражење за про-налазак његов и пронађе ли се, да се њој стражарно спроведе.

Станисав Батукић, из Сикола, окривљен је за крађу два вола својину Милана Милосављевића на Чубре. Али је он одмах по саслушању да га тражи полицијска власт, побегао незнано где. Начелник среза крајинског актом Бр. 4679 моли све по-лицијске власти да Станисава живо потраже и да га нађеног спроведу начелнику среза неготинског. Њему је 35—37 година, стаса крупног, лица округлог, очију црних, косе и браде црне. Чело му је на левој страни више левог ока улубљено од убоја. УБр. 13594.

Илија Продановић, из Чачка бивши осуђеник, који је пуштен са робије, има да издржи и две године полицијског надзора. Али је он побегао, а надзор није издржао. Начелство округа рудничког актом Бр. 6473 моли све полицијске власти да Илију потраже и нађена њему спроведу. УБр. 13557.

Гаврило Грујић, баштован из Пожаре, који је решењем првостепеног пожаревачког суда од 31 августа 1894 год. Бр. 20525 био стављен под суд и у притвор за хотимично убиство — без предумишљаја Николе Јдића бившег из Пругова — изврше-но 14 истог месеца и године. Но доцније — судским ре-

шењем поменути Гаврило буде пуштен на јемство у слободу, коју је он злоупотребио и побегао незнано где. Поновним решењем судским од 27 априла тек. год. Бр. 48250/[illegible] пети је Гаврило поново стављен под суд, а ако се пронађе и у притвор. Зато преостепени пожаревачки суд актом Бр. 48250/[illegible] моли све полицијске власти да Гаврила потраже и ако га нађу да га њему спроведу. Он је родом из Новога Сада, али је дуже времена живио у Пољани село у срезу пожаревачком као тежак. Има прне очи, смеђу косу и кратке бркове, а браду брија. УБр. 13684.

Ладислав Фалкај Ијдек, родом из Бичке у Угарској и бивши поштански разносач, проневерио је, као што смо у прошлом броју јавили, око 40.000 круна и 15 тек. мца. побегао из Б. Пеште железницом према Ђуру. Он има око 40 година, средњег је стаса, слабуњав, нешто мало погурен, има пуне, црне брковне и упале црне очи и испупчене јагодице, говори мађарски, немачки и нешто мало румунски, а када је побегао имао је на себи од одела: при вли плавичаст сако капут, плавичаст прслук, загасите панталоне и трико капуљу, а на глави округао сламни шешир, већ изношен. На молбу овдашњег аустро-угарског конзулата, управа града Београда позива све полицијске, а нарочито погранич. власти, да Ладислава, ако га ухвате, одмах притворе и о томе ће му — Управу известе. Да би се Ладислав могао лакше пронаћи, износимо му ову слику, коју је конзулат послао управи и која је од пре 8 год. с напоменом, да су Ладислављеви бркови сада многи већи, коса ређа, лице бледо-жуто и много сувље, а очи сасма упале. Помињемо још и то да главна варошна капетанија у В. Пешти обећава 4% награде од проневерене суме лицу које прокаже или ухвати Ладислава. Акт управе града Београда Бр. 13498.

Стеван Стименковић, керамичија из Богдановца украо је коња свом другу Марјану Гмитровићу онд. па побегао. Ков је матор 10 година, „длаке мрке а у десно упо ровашен. Начелство округа крушевачког актом Бр. 5205 моли све полицијске власти, да Стевана потраже и нађена спроведу начелнику среза трстеничког. Њему је 30 година, средњег стаса, уопште план. Био је одевен у гуњ и чакшире од седог сукна. УБр. 13762.

Јаков Достић, осуђеник из Глогоња (у округу моравском), побегао је из пожаревачког казненог завода, где је био на издржању осуде. Њему је 28 година, високог је стаса, приомањаст, црних очију, бркова обичних, црних. Био је одевен у гуњ и чакшире од црног сукна. Управа пожаревачког казненог завода актом Бр. 824 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се њој спроведе. УБр. 13771.

Светозар Живковић — Милосављевић, родом из М. Сугубине (у срезу трстеничком) извршио је опасну крађу, па незнано где побегао. Њему је 25 година, омален је, плав, косав, кад говори шушкеље. Одевен у сељачко одело (гуњ и чакшире). Начел. окр. крушевачког актом Бр. 5119 моли све полиц. власти да га потраже и нађеним да по закону поступе. УБр. 13762.

ТРАЖИ СЕ

Тодор Павловић, бивши практикант судски, из Лесковца, 19 текућег месеца приликом спровода за Управу душевне болнице искочио је из воза на пишкој железничкој станици, па побегао незнано где. Њему је 23 године, средњег стаса, очију и косе прне, брија се, малих црних бркова (које је пређе бријао). Био је одевен у цивилном оделу. Начелство округа врањског актом Бр. 7791 моли све полицијске власти да Тодора потраже и нађена њему спроведу. УБр. 13634.

Милан Керец, који је као келнер служио код Јоце Соколовића механџије из Ратара (у округу смедеревском), побегао је од њега незнано где. Мати његова Христина молила је, да се он пронађе и њој упути. Управа града Београда актом Бр. 13750 моли све полицијске власти, да Милана потраже и њој спроведу. Њему је 13—14 година, средњег стаса, косе плаве, зелених очију, пуних образа, косав. Родом је из Београда.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Видак Зелић, пробисвет и варалица, родом из Бихаћа у Босни и подлник аустро-угарски, стар 45—48 год., омаленог раста, супоњав, плав и мало погрбљен, протиат је 18 тек мес. на свагда у Аустро-Угарску по пресуди управе града Београда Бр. 13339.

Познајући изодавна Видака као веома дрска, препредена и у сваком погледу одвеч сумњива човека, управа верује: да ће он и овога пута покушати повратак у Србију, као што је до сада већ више пута чинио, — па с тога позива све полицијске власти, да на њега, односно његов повратак, обрате најстрожу пажњу, а у случају повратка, да га казне за повратај из прогонства и по нова прогнају. У том циљу ми и износимо ову слику Видакову, коју имамо од пре три године — када је Видак био под истрагом и у притвору управе града Београда због једног разбојништва, које је извршио у друштву са Ђорђем Сударом и Јованом Томићем, и за које је ослобођен од стране суда из недостатка доказа.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лазар Ђорђевић, бив. покућар, родом из села Горчинца, округа пиротског, решењем кварта палилулског Управе града Београда од 16 тек. мес. Бр. 4978, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе. На молбу поменутог кварта, који верује да је Лазар извршио још неке крађе као у Београду тако и у унутрашњости Србије, износимо му слику и молимо, како власти тако и приватна лица да доставе било кварту палилулском, било кривичном одељењу Управе града Београда, било њима непосредно нама, све што би о Лазару, односно његовој ранијој прошлости знали. Лазар сада има 20 година; средњег је раста, добро развијен, у лицу пун, и плав. Акт Управе гр. Београда Бр. 13424.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У овом броју, због великог рударског округа, у „алман. поделе", изостале су неке рубрике, а скраћене су и друге стварн које излазе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ВЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Т. Алимпић —

(НАСТАВАК) (8)

7. Ухо (сл. 15).

Од свију делова човечјег тела ухо је, захваљујући многим удолинама и узвишења, који га образују, најважнији фактор за идентификацију.

Сем тога, готово је немогуће срести два уха потпуно идентична, а што је најважније, облик уха не мења се од рођења па до гроба.

Да би се, са гледишта антропологиског, могло довољно испитати, неопходно је потребно знати важније делове из којих се ухо састоји, а то су:

а) **Бордура** или **хеликс**, која почиње од средње централног нагиба уха (А), назива се унша шкољка, и окружује, као неки олук, две трећине уха (А. В. В. Г. Д.).

б) **Лоб**. Оде, где престаје бордура ноћње лоб. То је меканн део уха, који додирује образ својом доњом и, готово увек кружно ограниченом страном. (Д. Е. Ъ.).

в) **Трагус** (Tragus). Под трагусом разуме се мала, рекавчаста и пљосната испупченост, облика троугластог, која се налази у напред од слушног канала (Е. Ж.).

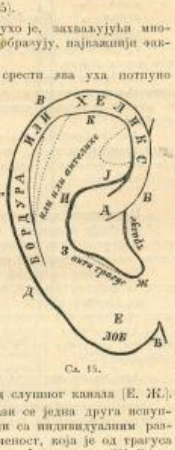

Сл. 15.

г) Преко пута од трагуса, налази се једна друга испупченост, по изгледу слична првој, али са индивидуалним разноликостима много већим. Та испупченост, која је од трагуса раздвојена слушним каналом, назива се **Антитрагус**. (Ж. З.).

д) **Антихеликс** или **Пли** — заовојица која се налази више антитрагуса и која се дели на:

α) *Пли — антеликс доњи* (З. И.),

β) *Пли — антеликс средњи* (И. Ј.) и

γ) *Пли — антеликс горњи* (Ј. К.). Овај последњи ограничен је са двема јамицама: с леве стране јамицом у виду чамца (fossete naviculaire) — пред словима (В. Г.) и с десне опет јамицом у виду прста (fossete digitale — више слова Ј.).

ѓ) **Бордура** се дели на три дела, која се, према њиховом месту, називају: *бордура почетна* (originelle — А. Б.), *бордура горња* (supérieure В. В.), *бордура спољна* (postérieure — В. Г.) и *бордура доња* (inférieure — Г. Д.).

Бордура почетна посматра се само са гледишта њене дужине, према којој може бити: *мала, средња* или *велика*. Она пак дужина рачуна се, према већој или мањој истакнутости бордуре испред унше шкољке.

Бордура горња и *спољна* посматрају се, не са гледишта њихове дужине, већ са гледишта месташт јастучића из кога су образоване.

Ако овог јастучића никако нема, каже се за бордуру да је *плоснато-рачна*, ако ли пак он постоји, бордура се квалификује изразима: *мала, средња* или *велика*.

За део *спољни*, означује се још и степен отвора помоћу израза: *отворен, средњи, приражтао*.

б) **Лоб** се посматра према његовој:

α) *Контури — облику*,

β) *Сразмери*,

γ) *Облику*, и

δ) *Димензији*.

α) Посматран са предњег гледишта, лоб се може сједињавати за образ у правцу „падајућем" — *лоб са контуром „падајућом"*, или у облику троугластом — *лоб са контуром троугластом*, или у облику средњим између ова два — *лоб са средњим контуром*, или, најзад, лоб може бити потпуно растављен од образа, у ком је случају заокружен и назива се *лоб у облику залива*.

β) *Сразмере лоба* за образ може бити тако, да се не примећује никакна испупченост или угнутост — брадва, т. ј., да је он потпуно сливен за образ. Тако сразмерје лоба означује се изразима: *лоб са потпуним сразмерјем*.

Ако ли се, пак, на месту сразмерја, опажа каква испупченост, каже се, да је *лоб са средњим сразмерјем*, и најзад

Лоб је растављен — ако је потпуно одвојен од образа (облик залива).

γ) *Облик лоба* може бити *попречан*, ако се бордура продужује преко њега у виду једне, неома наглашене бразде, *средњи*, ако је та брадва мало видљива, *раван*, ако се на његовој површини не опажа никаква узвишеност, и најзад, *искривљен*, ако лоб изгледа као једна брадавица.

δ) *Димензија лоба* наражава се општим изразима за димензију, т. ј. *мали, средњи, велики*.

б) **Трагус** у опште узев, има врло малу описну вредност. Описује се само у том случају, ако је *раздељен*, т. ј. ако је, у месту једне, састављен из две рекавчаше испупчености.

в) **Антитрагус** је правилно и потпуно описан означењем његовог:

α) *Нагиба*,

β) *Профила*,

γ) *Узајамности* и

δ) *Димензије*.

α) *Нагиб антитрагуса*, није ништа друго до нагиб линије његовог правца, који правац може бити: *хоризонталан*, ако се ова линија поклапа са замишљеном хоризонталном равнином, која би пролазила кроз почетну тачку антитрагуса, кос кад поменута линија чини са овом хоризонталном равнином угао од 45·° и, *средњи*, кад је правац линије у средини између ове две крајности.

β) *Профил антитрагуса*, или још боље профил линије која граничи антитрагус може бити: *издубљен, праволан, средње и испупчен*.

Сви ови изрази јасни су сами по себи, те им с тога не дајемо нарочито објашњење.

γ) *Узајамност антитрагуса*. Према томе, да ли је ова узајамност више или мање у напред наглашена, антитрагус може бити: *положен, средњи и прав*.

δ) *Димензија*. Са гледишта димензије антитрагус може бити: *мала, средња и велики*.

У случају, да је антитрагус потпуно отсутан, т. ј. ако га никако нема, означиће се то у односној рубрици на картону једном цртицом (—).

г) *Антелике* или *Пли*, као што смо већ казали, дели се на *доњи, средњи и горњи*.

Сл. 16.

За описивање доњег антеликса употребљује се један металан прутић, величине од 10 см., који на једном своме крају носи мало ђуле а на другом мали држак, такође од метала (сл. 16.)

Ако овај прутић, наслоњен на унутрашњу страну антитрагусе и спољашњу бордуру, не додирује никако антелике, каже се, да је он — антеликс *изгубљен*;

Ако ли пак прутић додирује у исто време и бордуру и антеликс, антеликс се, у том случају, означује изразом *средњи*.

Ако, најзад, прутић додирује само антеликс а не може да додирне бордуру, антеликс је *истурен*.

Средњи пли посматра се са гледишта његове дужине, која може бити: *мала, средња* и *велика*.

Горњи пли, према спојој испупчености и дебљини, може бити: *јако наглашен, средњи*, или га чак може и не бити.

Општи облик уха

I.

Означење општег облика уха резултат је, већ означених и поменутих морфолошких варијација, према којима оно може бити:

α) *троугласто,*
β) *правоугаоно,*
γ) *овално* и
δ) *округло.*

Особености уха

Ове особености могу се односити на *бордуру, лоб, антитрагус, антеликс, ушну шкољку, разне јамице, зарезе* и *урезе* и најзад *на пачнок*, којим је цело ухо за образ спасло.

Особености бордуре. Тачка, у којој се сједињују горња и спољна бордура јесте по некад столица једног малог и веома карактеристичног рекапитавог развића, које је први пут било опажено од славног природњака Дарвина, по коме је и названо *Дарвинов знак*.

Према споме облику и саставу овај се знак означује изразима:

а) *Испупченост Дарвинова*, ако је у облику зуба од тестере и са широком основом,

б) *Брадавица Дарвинова*, ако се на бордури налази једна округла испупченост, усамљена, више или мање бела, и

в) *Раширење Дарвиново*, ако бордура представља један затубаст оток.

На овој истој тачци — тачци спајања бордуре горње са спољном, налази се по некад један *исек*, што се означује изразима: *исек бордуре супер-постеријорне* [боље но горњо-спољне].

Може се догодити још и то, да се бордура почетна, сједињујући са горњом бордуром под углом оштрим или правим, што се означује изразима: *контура почетно — суперијорна оштра*, или *права*.

Ако ли пак бордура горње образује такав угао са бордуром спољном, означује се тада: *контура супер-постеријорни* (горњо-спољне) *оштар* или *права*.

Бордура горња, у место да заокругљена, може имати облик једног оштрог угла, која се особеност означује изразима: *контур горњи оштар*.

Најзад, биће потребно, да се, у извесним случајевима, означи: *бордура згњечена, изрецкана, сломљена, одсечена* и т. д.

Особености лоба. Најчешће особености, које се код лоба сусрећу, састоје се у његовој *пробушености* или *расцепљености* — случајеви, који су резултат нашења минђуша. Ове особености изражују се изразима: *лоб пробушен* или *лоб расцепљен*.

По некад се на лобу налази једна мала рупица у облику јамице, што се означује изразима: *лоб са јамицом*.

Најзад у веома наглашеним случајевима, означиће се и општи нагиб лоба према образу, који нагиб може бити: *косо-унутрашњи* или *косо-спољашњи*.

Особености антитрагуса, ушне шкољке и Антеликса. Антитрагус може по неки пут бити спојен са бордуром или антеликсом, у ком је случају много краћи но обично. Означује се то изразима: *антитрагус спојен с бордуром* или *с антеликсом*.

Треба означити, али само у особитим случајевима, ако је канал између антитрагуса *веома широк* или *веома узак*.

Што се тиче ушне шкољке, она може бити *веома широка* или *веома висока*, или најзад раздељена почетном бордуром.

Горњи антеликс може се растављати у више грана, или се може сједињавати са горњом бордуром. У првом случају каже се, да је *он двострук, трострук, четворострук* и т. д. а у другом, да је *спојен са горњом бордуром*.

Помињемо још и то, да је преко потребно означити потпуну осутност или претерану увећаност раније поменутих јамица: у виду чамца и прета.

8. Усне

Приликом описивања усана треба понаособ посматрати:

а). *Висину горње усне* од основе носа до уста. То је висина *носно-уска*, која може бити: *веома мала* или *веома велика*.

б.) *Испупченост једне усне према другој*, што се означује изразима: *горња усна испупчена* или *доња усна испупчена*.

в). *Бордуру* — црвени део усана, која може бити виша или мање наглашена, или је може и не бити Бордура усана означује се изразима:

горња усна веома црвена
доња » » »
горња » без бордуре
доња » » »

г.) *Дебљину усана*, према којој оне могу бити: *веома танке* или *веома дебеле*.

Особености усана. Кад доња усна не пристаје за зубе, означиће се то изразом: *доња усна отпуштена*. Ако ли, пак, то случај са горњом усном, каже се за њу тада, да је *посуварена*.

Ако је брада, која силази од преграде носа ка горњој усни веома наглашена, означиће се та особеност изразима: *брада носно уска јако наглашена*.

9. Уста

Посматрана *en face* уста нам показују:

а). *Своју димензију*, под којом се разуме одстојање од једног до другог угла пиховог. Према овом одстојању, уста могу бити: *веома велика* или *веома мала*.

б). *Правац* — *нагиб* својих углова, према коме могу бити уста са *уздигнутим* или *спуштеним угловима*.

в). *Ступањ обичног отвора*, који допушта да разликујемо: *уста стиснута* или *отворена*.

Ако су уста по навици отворена, тако да се виде горњи сечњаци, означиће се та особеност изразима: *горњи сечњаци откривени*.

Ако ли су пак уста веома мала, са угловима уздигнутим, горњом усном мало посуправеном а доњом црвено обојеном, и то доста, — добиће цела уста један нарочити изглед, који се означује синтетичким изразом: *уста у виду срца*.

10. Брада

Брада се посматра са гледишта:

а). *Општег правца* — *нагиба линије своје профила*, према коме она може бити: *повијена* или *испупчена*;

б). *Своја облика: брада равна, шиљаста, узана, широка* итд.

в). *Висине вертикалне* од уста до краја брада, према којој може бити: *брада висока* или *брада ниска*.

Особености. Посматрана *en face*, брада може показивати ове три особености:

а). *Увећане хоризонталне бразде*, која код извесних индивидуа растављ, веома јасно, доњу усну од бразде. Означиће се ова особеност: *брада под бразом јако наглашена*,

б). *Средњу јамицу*, која карактерише извесан број брада са великим врхом. Дешава се по некад, да се ова јамица, у место да образује правилну и кружну рупицу на средини врха браде, пружа од горе на доле, што се означује изразом: *јамица продужена*. Ако је ово продужење увећано, ово тада дели врх браде на два дела — *брада раздељена*,

в.) *Подбрадак*, под којим се, као што се зна, разуме доста дебели и меснати јастучић, који је од браде одвојен једном бразом и који је својствен само дебелим људима.

Све ове особености треба да буду тачно означене, ако су само мало јаче наглашене.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

13. Смедеревски округ

округно место варош Смедерево

срезови: јасенички, орашки и подунавски

I. Јасенички — среско место Паланка

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Азањска	1	Азања
2	Баничка	1	Баничина
3	В. Кршдањска	1	Велика Крсна
4	Глибовачка	1 2 3	Водице Глибовац Придворица
5	Голобочка	1	Голобок
6	Загњилска	1 2	Загњило Рабровац
7	Ковачевачка	1 2	Граница Ковачевац
8	Кусадачка	1	Кусадак
9	Паланачка	1	Паланка
10	Ратарска	1	Ратаре
11	Селевачка	1	Селевац
12	Церовачка	1 2 3	Башин Мрамораџ Церовац

II. Орашки — среско место Орашје

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вел.-орашка	1 2 3	В. Орашје Крушево М. Плана
2	Вел.-планска	1	В. Плана
3	Крњевска	1	Крњево
4	Лозовичка	1	Лозовик
5	Марковачка	1	Марковац
6	Милошевачка	1	Милошевац
7	Н.-арбеговачка	1	Н. Арбеговац
8	Ракиначка	1 2	Ракинац Радовање
9	Сараорачка	1	Сараорце
10	Ст.-арбеговачка	1	Ст. Арбеговац
11	Трновачка	1	Трновце

III. Подунавски — среско место Смедерево

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врановска	1 2	Врановo Радинац
2	Врбовачка	1 2 3	Врбовац Вучан Раља
3	Другоначка	1 2	Бадљевица Друговац
4	Дубонска	1 2	Дубона М. Орашје
5	Коларска	1 2 3	Биновац Коларе Суводол
6	Липска	1 2 3	Липе Кулич Шалинац
7	Лугавачка	1	Лугавчина
8	Михајловачка	1 2	Добри Дô Михајловац
9	Осипаоничка	1	Осипаоница
10	Скобаљска	1 2	М. Крсна Скобаљ
11	Удовичка	1 2 3 4 5	Водањ Лаудол Петријево Сеона Удовице

14. Тимочки округ

округно место варош Зајечар

срезови: бољевачки, заглавски, зајечарски и тимочки

I. Бољевачки — ср. место Бољевац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бољевачка	1 2	Бољевац Илино
2	Валаковска	1	Валаконе
3	Добрујевачка	1 2	Добрујевац Добро Поље
4	Злотска	1	Злот
5	Јабланичка	1	Јабланица
6	Криво-вирска	1	Криви вир
7	Ласовска	1	Ласово
8	Луковска	1 2	Луково Мирово
9	М.-изворска	1	М. Извор
10	Осињска	1	Осиње
11	Подгорачка	1 2	Боговина Подгорац
12	Планинička	1	Планиница
13	Сумраковачка	1	Сумраковац
14	Шарбановачка	1	Шарбановац
15	Врбовачка	1 2	Врбовац Бачевица

II. Заглавски — ср. место Књажевац

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Алдинска	1 2 3	Алдинац Дејановац Репушница
2	Бело-поточка	1 2 3 4	Бели поток Божиновац Скробница Сврљ. топла
3	Бучјанска	1 2	Бучје Д. Соколовица
4	Васиљска	1 2 3 4	Васиљ Глоговац Гревна Орешац
5	Валевска	1 2 3 4 5	Валевац Дреновац Калничина Лепена Стогазовац
6	Винска	1 2 3 4 5 6	Балановац Буљиновац Вина Зориновац Слатина Шум. топла
7	Гор.-каменичка	1 2 3 4	Габровница Г. Каменица Папрантна Татрсница
8	Доњо-зуничка	1 2 3 4	Берчиновац Горњи Зунич Доњи Зунич Ловка
9	Жланска	1 2 3	Жлне Ргоште Црнеље
10	Зубетинска	1 2	Влашко поље Зубетинац
11	Књажевачка	1	Књажевац (вар.)
12	Кремачка	1 2 3	Кремта Мучи Баба Попор
13	Потрканска	1 2 3	Потрканье Равна Штитина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
14	Радичевачка	1	Балинац
		2	Дрвник
		3	Радичевац
		4	Шарбановац
15	Трговишка	1	Видовац
		2	Г. Соколовица
		3	Градиште
		4	Жуковац
		5	Кандалица
		6	Старо Корито
		7	Трговиште
		8	Штрбац
16	Штрбачка	1	Д. Каменица
		2	Причевац
		3	Штрбац

III. Зајечарски — среско место Зајечар

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Зајечарска	1	Зајечар (варош)
2	Брестовачка	1	Брестовац са заселком Бор
3	Вел.-изворска	1	Вел. Извор са заселком Прита
4	Вражогрначка	1	Вражогрнац са заселком Николичево
5	Вратарничка	1	Вратарница са заселком Загађе
6	Грљанска	1	Грљан
7	Грлишка	1	Грлиште са заселком Шљивар
8	Д.-бело-речка	1	Доња Бела река са заселцима: Буџе и Топла
9	Кривељска	1	Кривељ
10	Леновачка	1	Леновац са заселцима: Г. Бела Река и Леновац
		2	
		3	
11	Дубничка	1	Дубница са заселком Звездан
12	Метовничка	1	Метовница са заселком Гамзиград
13	Рготинска	1	Рготина са заселком Трнавац
14	Слатинска	1	Слатина са заселком Оштрељ

IV. Тимочки — ср. место Књажевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врбичка	1	Врбица
		2	Дреновац
2	Дебелички	1	Дебелица
		2	Мањинац
		3	Трновац
3	Јаковачка	1	Јаковац
		2	Јелашница
4	Крал.-селска	1	Краљево село
		2	Петруша
5	Кожељска	1	Кожељ
6	Мариновачка	1	Маринобац
7	Мал.-изворска	1	Боровац
		2	Мали извор
		3	Селачка
8	Ошљанска	1	Ново корито
		2	Ошљане

ДОПУНА У АДМИНИСТ. ПОДЕЛИ

У округу ерањском, срезу јабланичком, — Господин Министар Унутрашњих Дела од 20 маја ове 1901 год. ПМ 11699: села: Лопаштица и Дрводеља, одвојена су од општине Бањске и придодата општини Бувској. Нека претплатници ову исправку учине у поменутом срезу штампаном у бр. 10 и 11 на стр. 73.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питање једног општинског писара, да ли свештеници имају права на повчану награду, за заклетве општинских одборника и служитеља, ми му одговарамо:

По решењу Архијерејског Сабора од 1891 године СБр. 19 свештеници имају права да траже награду за заклетву и одборника и служитеља општинских, само што тим решењем није одређена и количина за награде, већ се свештеници, према истом решењу, имају задовољити оноликом наградом, *колику добију од заклетих лица.*

* * *

Овај исти општински писар, пита нас даље: да ли свештеници имају права да траже повчану награду, за заклетве, које врше над оним лицима, која су општењем злонамерно паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари?

На ово питање одговарамо му:

По распису господина министра унутрашњих дела од 23 јула 1892 године ПМ 13,320, — господин министар просвете и црквених послова, објаснио је: да свештеници *морају по званичној дужности, без икакве накнаде,* заклињати општења лица злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари.

* * *

Један општински писар, молио нас је за упутство како се има поступати у приликама, кад општине хоће да подигну какву грађевину општинску?

Овој молби радо се одазивамо, и одговарамо молиоцу следеће:

I, За грађевине општинске уопште, важе одредбе које су прописане за те грађевине законом о подизању јавних грађевина од 23 марта 1865 године [Зб. 18. стр. 82] са његовим доцнијим изменама и допунама; а, за грађење школа, још и правила, која је за то прописао господин министар просвете и црквених послова.

2, За сваку општинску грађевину, чији трошак у варошима износи више од хиљаду, а у овоским општинама више од две стотине динара, нужно је, по тачки 6 чл. 66 зак. о устројству општина и општинских власти, одборско решење; а, ако се трошкови око подизање грађевине морају покрити општинским прирезом, онда је потребно још и решење збора.

3, Пре него што се изазову одлуке одбора и збора за какву општинску грађевину, нужно је, да се за исту грађевину најпре састави план по коме се грађевина има израдити, и предрачун, пита ће та грађевина коштати. — План и предрачун шаљу се на преглед и одобрење господину министру грађевина.

Док г. министар грађевина не одобри план и предрачун, и док се потпуно не осигура исплата за израду грађевине, не сме се никаква општинска грађевина дати у израду.

Стога је потребно, да дотични општински суд, ако се грађевина има да исплати из готовине општинске касе, најпре, — према тачки 1 под а. чл. 66 закона о општинама, — изде-ствује од господина министра финансија одобрење, да се тај издатак може учинити, па ће тек потом грађевину предузети.

А ако се грађевина има да исплати прирезом, дотична општинска власт надлежствоваће најпре надлежно одобрење за купљење тога прираза, па тек онда, кад се тај прирез покупи, приступиће изради грађевине.

4. Уз предлоге за одобрење издатака из готовине општинске касе или за одобрење прираза, треба поднети и одобрене планове и предрачуне од г. министра грађевина; и

5. Прикупљени прирез за подизање грађевине шаље се Управи Фондова на руковање, до времена, док за исплату грађевине не устреба.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

Ж. А. М. писару општине Б. У броју 19 „Полицијског Гласника" од 19 маја ове године, а у рубрици „општински послови" дали смо одговор на питање једног општинског писара, *које је сасвим слично вашем питању*. На тога одговора видећете, да је ваше мишљење, мађ да је оправдано, ипак погрешно, јер не налази ослонца нигде у закону.

Н. П. среском практиканту у С. Питате нас: да ли и Управа Фондова подлежи плаћању такса по закону о таксама, по предметима извршења наплата за њен рачун, као и остали повереници?

Одговарамо вам:

Да је Управа Фондова, по закону о њеном уређењу, државно надлештво, и, да као такво, по члану 2. тач. г. закона о таксама, уопште не плаћа никакве таксе, па, ни по предметима извршења наплата за њен рачун.

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

(СВРШЕТАК)

— Шта знате да кажете о јучерашњем вечеру? — настави комесар саслушање — како га је провео барон. Причајте о свему. Је ли био но под њега?

— Јесте, господин доктор Бернер.

— Ко је то?

— Средњи господина барона, с којим се од пре неколико година виђали. Доктор је хемије и мислим да пише за новине. Више не знам. Господин барон је од увек врло љутали, а с послугом је говорио само онда када је нешто желео.

— У колико је часова био тај господин код барона?

— Долазио је увек око 8, а одлазаше из куће у 11 часова; баш је избијало са торња 11 часова, кад је синоћ отишао, и како се осветљење са степеница тренутно опрашало, то му ја засветлих ниа степенице.

— Дакле чешће је посећивао господина барона?

— Јесте, недељно три четири пута, али тек од последња три месеца.

— Шта су радила господа када су се састајали?

— Вечерали су заједно, а по том играли се. Увек сам спремао по две кутије, карте и путњу с шахом. Господин барон не трпљаше уза се послугу ако му није требала. После вечере сам се укљаио и пише се писам враћао.

— Рекоете да сте светлили доктору Бернеру ниа степенице?

— Тако је. Али ја сам чекао у мојој соби. Стаклена врата од ње воде у ходник до кога су собе господина барона. Ходник је увек осветљен гасом, те сам тако при најласку могао приметити госп. доктора.

— Јесте ли помагали барону при скидању?

— Не, он имађаше обичај да то сам ради. Кревет сам намештао још изјутра. те ме тако више није требало.

— Јесте ли приметили последњих дана какве знаке жалости код барона?

— Ни најмање, господин комесару. Био је равнодушан и миран као и увек. Никакав траг није слутио на тако што ужасно.

— Можете ли себи представити какав узрок, који га је натерао на самоубиство?

— Апсолутно никакав. Господин барон био је потпуно здрав; нити је требао доктора нити апотекара. Имовни односи, изгледало је да су врло добри, јер за десет година од како сам код њега, никад писам што чуо о каквом повериоцу. Живео је врло поштено; са људима није долазио ни у какав додир, осим тога ни најмање није био претеран, укратко, потпуно ми је непојмљиво, никако не могу да схватим овај страшан догађај.

— Станује ли још који у кући; — упита комесар послужитеља после малог размишљања.

— Само послуга. Она је у партеру, одговори Фридрих: у просторијама првог спрата становаше искључиво господин барон, изузев једну собицу у ходнику. Господин барон је желео, да сам му увек при руци, и позивање ме електричним звоницетом.

— То с бароном није нико долазио у додир?

— Изузимајући мале посете по послу, и то само дању — нико.

Комесар премишљање неколико тренутака, за тим рече:

— Хвала вам! — Сад ми пошљите осталу послугу.

Саслушање ових не донесе ништа ново. Напослетку се комесар окрете опет Фридриху.

— Знате ли где је стан д-ра Бернера?

— Знам. Г'оподин барон је ме чешће слао да га позовем да седе у вече.

— Лепо. Идите и њему, известите га о овом случају и замолите га да дође. Потребни су ми његови искази.

Фридрих се поклони и оде. Сад комесар оста сам. Још једном испитујући разгледа собу, а затим прође пажљиво и све остале. При том је опазио, да соба, у којој лежаше мртвац, рачунајући од ходника, беше претпоследња, а соба за рад до ходника. Иначе ништа важног није биловлазећи тајанствену цедулу, коју непрестано разгледаше. При томе тражаше друге рукописе, који изгледаху да су написани барономруком, па и ове испитивање с великом брижљивошћу, сравњујући их с цедуљом. Тада се чињаше да је откриво нешто особито, јер му се на лицу огледаше израз пзненађења. У оном тренутку неко закуца.

Комесар оставља картије и цедуљу, па викну: напред. Врата се отворише и на њима се указа један још млад човек. На лицу му се могаше видети израз највеће погружености, јасан траг скоро примљене тужне вести. Иначе својим плавим очима, које гледаху кроз златне наочари, и плавом брадом, чињаше симпатичан утисак. А са елеганпгности спог одела пријатно падаше у очи, и ако ова елеганција беше већ по мало отрцана и избледела.

— Је ли истина што сам чуо? — узвикну он у највећој узбуђености, приносећи очима мараму, и ако ове, заиудо, ни једне сузе не пустише.

— На жалост — потврди комесар са пуно саучешћа — господине докторе Бернере? — додаде он питајући и врло уљудно, баишпи при том на доношење кратак али оштар поглед

— Тако се зовем! Али пустите ме да га видим и објасните ми, драги господине, овај грозни случај.

— Барон је мртав и, као што гласи цедуља његовом руком написана, сам је прекратио свој живот. Дошао сам од телесног послужитеља господина барона, да сте му били интиман пријатељ и сродник, те вам позивајућем моје усрдно учешће у нашој жалости. Веома ми је жао, што вам у таквом расположењу морам досађивати са неколико ништавних питања, јер је потребан протокол о стању ствари. Лекар је констатовао, да је смрт наступила синоћ око 11 часова, дакле, могуће после кратког времена пошто сте од посетника отишли. Због тога, молим вас, будите тако добри и испричајте ми што о вашем последњем састанку с бароном.

Доктор Бернер посади се на показану му столицу, тугујући гласно о „чудноватом догађају", и пошто је се у неколико од туге повратио одговори:

— Ја вам не могу много причати, госп. комесару. Управо баш ништа. Мој драги ујак...

— Ах, госп. барон вам је био ујак?

— Тако сам га увек звао. Али сам га требао звати оцем, јер је према мени био као отац, и ако су сродничке везе биле прилично далеке.

— Ви сте га познавали још из младости? Извините питање — додаде комесар уљудно објашњавајући кад га доктор зачуђено, скоро с неповерењем погледа — овде је потребно да се дозна за мотив овог жалосног дела, пошто остављена изјава о томе ништа не каже. Дугогодишњи поверепик покојников знаће, можда, бар нешто о томе, а пошто сте ви једини с којим он стајаше у ближим односима...

— Сажалевам, што нас у овом случају не могу услужити. Истина, мој ме је ујак већ од дужег времена удостојио свог повербњног опходења, али ми је непојмљиво, шта га је могло навести на тако страшно решење.

— Тако — одговори комесар — хоћете ли ми, дакле, саопштити шгогод о прошлом вечеру?

— Боже мој! Вечерали смо заједно — настави доктор, подражавајући још увек бољу — затим смо одиграли неколико партија „шесет и шест"; потом смо разговарали о великој Бизмарковој беседи, и т. д. На послетку сам му пожелео лаку ноћ,

при чем ме је испратио до врата. То је све, г. комесару, што вам могу саопштити. Боже мој, да сам слутио да ће ова „лака ноћ“ бити последња...

Обузет новим болом, покри лице рукама.

— Иначе немате ништа више да додате.

— Ништа.

— Опростите за још који тренутак, док саставим протокол.

Комесар паде међу хартијама један чист табак, узе перо и брзо написа докторов исказ. За тим рече:

— Ако смем молити — и пружи овоме перо. Доктор га погледа питајући.

— Само потпис — примети комесар.

— О, радо!

Доктор стави своје име на хартију.

— Захваљујем — рече комесар, узимајући табак опет у руку да се увери о потпису. Али га он мораше сасвим изузетно интересовати, јер беше на њ упро испитујући поглед, док му се на лицу не осу скоро тријумфујући осмех.

— Шта имате? — упита доктор мало узнемирен.

— О, ништа, — рече комесар равнодушно следећи доктора право у очи, већ само ту извесност да сте ви баронов убица.

— Ко то каже? — повика доктор скочивши, поводећи се изнад с промењеним, као смрт бледим лицем. У исто време комесар прибе вратима и стаде крај њих.

— Ваше лице то каже — настави комесар хладнокрвно, — а осим тога и једна маленкост у овом потпису. Ваше мало латинско г има тако названу п форму, док се, међутим, покојник увек и свуда служио другом формом. То показују његова писма тамо на столу. Паузетак чини ова цедуља. У њој су сва г као у вашем потпису.

— И из тога ви закључујете да са ја убица?

— Јесте, јер је ова цедуља лажна! Дакле ово није самоубиство већ убиство. Поштo су баронова врата изнутра забрављена, то мора онај, који му је усуо отров у чашу, по самој природи ствари, бити онај, који га је напослетку оставио. То сте ви.

Као уништен, неспособан да се више противи, доктор сасвим клону. Тада комесар позва оба полицајца, који очекиваху у ходнику, те приме полуонесвешћног.

Још истог дана предузетом истрагом дознало се, да се доктор већ од неколико година налазише у рђавим имовним односима, што је највећим делом имао себи да приписе. Раније је имао сјајан доходак у једној хемијској фабрици, али је ту изгубио место због једне злоупотребе фабричких тајни. Тада је покушао са кореспонденцијом за техничке часописе, али с тим дохотком није могао задовољавати своје страсти као пре, а рочито коцкање, те се тако натоварa с дуговима. Међутим пође му за руком да задобије поверење једног далеког рођака, барона Вилехагена, који га је се сетио са знатном сумом у већ пре неколико година направљеном тестаменту, што је доктор, свакојако, морао дознати. Нова и непрестана потраживања докторових повериоца и, напослетку, њихова претња, да ће се са својим потраживањима обратити у неким стварима врло строгоме барону, што би можда допринело разорењу његове егзистенције, могаху склонити несрећника на грозно дело. По мишљењу истражног судије, који, с обзиром на несумњиве доказе, не сумњаше више у његову кривицу, он је у тренутку, кад је барона остављао, згодним начином усуо отров у вино, а тако исто и цедуљу оставио на сто. Барон је тада закључао врата, а потом, као и увек, попио уобичајени напитак пред спаваћем. На овај начин даје се све лако објаснити.

Кад је ђувеџ јутра онтужени требао по други пут да се изведе пред судију, нашли су — лиш. Секцијом је утврђено, да је се, извесно, отровао конденсираном пруском киселином.

С немачког **Ж. А. Л.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (96)

После два месеца Дуњечка се уда за Разумихина. Свадба беше сетна и тиха. Између званица беше и Порфирије Петровић и Зосимов. За све последње време Разумихин је изгледао као човек тврдо решен. Дуња вероваше слепо, да ће он све своје намере испунити, а није ни могла да не верује: у томе човеку истицала се гвоздена воља. Између осталога он је опет ишао на предавања и универзитету, те да довршии курс. Обоје су правили планове о будућности; обоје су тврдо рачунали да се после пет година поуздано преселе у Сибир. А до тог времена су се надали тамо на Соњу.

Пулхерија Александровна радосно је благословила њерку за брак са Разумихином; али после тога брака постане некако још тужнија и забринутија. Да још учини који часак пријатан Разумихин јој, између осталог, исправа о студенту и његову слабом оцу, и о томе, како се Рођа опекао па и болестан био, кад је спасао од смрти два детета, прошле године. Оба саопштења доведоше, и без тога растројену, Пулхерију Александровну до раздражености. Непрестаиле је о томе говорила, ступала је у разговор и на улици (премда је Дуња увек пратила и чувала). У најамним колима, у радњама, само ухвати ли кога му драго да је слуша, навођаше разговор на своја сина, на његов напис, како је он помогао оном ђаку, како се ожежо при пожару, и друго. Дуњечка већ није знала како да је задржи. Већ и осим опасности од таког раздраганог, болесног расположења, још је само то претило радници, да је могао погод да напомене име Расколникова по делу суђења и да о томе почне говорити. Пулхерија Александровна је већ дознала и за адресу мајке оне од пожара спасене девице, и желела је свакако да јој оде. Напослетку њен се немир појне до крајних граница. Понекад намах заплаче, разбоји се често, и бунца у ватри. Једном, ујутру, она правце изјави, да по њеном рачуну Рођа мора скоро доћи, и да се она сећа, како је он, при опроштају сам напоменуо да та после девет месеци треба очекивати. Сташе у стану све расправити и спремати се за дочек, удеси собу за њ (своју), очисти намештај, опра и метну нове завесе, и остало. Дуња се уплаши, али ћуташе, на јој и помагаше да спреми собу за дочек брата. После немирног дана, који прође у непрекидним фантазијама, у радосним сновима и сузама, на ноћ се разболи, а ујутром већ беше у ватри и бунилу. Појавила се врућица. После две недеље она умре. У бунилу јој омицаху са усана речи, по којима се могло закључити да је она много више сумњала о ужасној судбини свога сина, него што су они и замишљали.

Расколников није дуго знао за смрт мајчину, ма да је пошта између Петрограда и њега заведена још у самом почетку његова преласка у Сибир. Њу је уделила Соња, која је тачно сваког месеца писала у Петроград на име Разумихина, и тачно сваког месеца добијала одговор. Соњина писма испрва су Дуњи и Разумихину изгледала некако сува и пису их задовољавала, али напослетку сви обоје наћоше, да боље писати и не може, јер и што се из тих писама може добити то је ипак само потпуна и тачна слика судбине несрећнога брата. Соњина писма испуњена беху најобичнијом стварношћу, најпростијим и јасним описом свих прилика заточничкога живота Раскољниковљева. Пису у њима излагане ни њене личне наде, ни загонетке о будућности, ни њена лична осећања. Уместо огледа да се протумачи његово душевно стање и уопште сав његов унутрашњи живот, беху сама факта, то јест његове сопствене речи, подробна извешћа о његову здрављу, шта је заželео кадгод при састанку, о чему је питао, шта још поручивао, и остало. Сва та изјешћа давала су необично подробно. Слика несрећног брата на крају показа се сама од себе, напртана тачно и јасно; ту није могло бити ни омашке, јер су ту била само верна факта.

Али Дуња и њен муж могаху мало утеше наћи по тим извешћима, особито у почетку. Соња увек јављаше, како је он једнако нерасан, зловољан, ћутљив, и готово да се нимало не интересује извешћима, која му она саопштава сваки пут кад писмо од њих добије; како понекад пита за мајку; па кад је она, видећи да он истину и сам погађа, напослетку казала да је мати умрла, он је, на њено чудо, и ту вест примио тако, као да она није на њ особито јако утицала, бар тако се њој по спољашности чинило. Писала је, између осталога, да и поред тога што он изгледа јако удубљен у себе сама, и према свима је као заклучан, — у новом животу свом понаша се врло просто; да он јасно схваћа свој положај, у скромности не очекује ништа боље, нема никаквих површних ни петреласгих нада (што би било врло својствено његову садашњем положају), и да се готово ничему не чуди у новој околини и приликама које га окружавају, и које су тако мало сличне на ма што дотадашње. Писала је, да му је здравље повољно. Он иде на радове, од

којих се бежи, и за које не моли нити пита. Према храни је готово равнодушан, али је та храна, изузев недеље и празничких дана, тако рђава, да је напослетку радо примио од ње, Соње, нешто новаца, да би могао редовно сваког дана пити чаја; а за све остало молио је да се не узнемирује, уверавајући да му све те бриге о њему само досађују. Даље Соња писаше, да је смештен у затвор заједно са осталима; унутрашњост њихових одељења она није видела, али закључује, да је тамо тескобно, ружно и незгодно; да он спава на *нарама**), простирући небе, и да ништа друго нема. Али, вели, он тако јадан и суров живот не води ни најмање по каком унапред узету плану или намери, него просто тако, из равнодушности и безобзирности према својој судбини. Соња непосредно писаше, да је он, особито у почетку, био не само равнодушан према њеним походима, него се готово и љутио на њу, био је мучаљив, нерадо је говорио и готово суров био према њој, али напослетку ти састанци прелоше му у навику и, шта више, за мало и у потребу, да је он чак био врло тужан кад би она неколико дана боловала па му не могла доћи. А виђају се празником, код врата тамничких, или у стражарници, камо га дозову на неколико минута кад она дође; у радне дане иан на раду је, и она му тамо иде, било у радионицу, било у керамички завод, или у појате на обали Иртиша. О себи Соња их известн да јој је пошло за руком у граду стећи и неке познанстна и заштите; да се бани нишевем, а како у граду модисиња готово и нема, постала је за многе куће и потребита, без ње се није могло обићи, али није напоминала, да је преко ње и Расколникова добио заштиту управе, да су му олакшани послови, и остало. Напослетку доће писмо Дуња је опазила чак и неко особито узбуђење и жебњу у њеним потоњим писмима, да се он од свих тућн, да га затворенини не воле; да ћути по цели дан и да постаје блеви и блеји. На једном, у последњем Соња писаше, да се он врло озбиљно разболео и да лежи у болници, у арестанској палати.

(Наставиће се).

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Пошто је помилован **Јован Дамњановић**, бив. матрос српског бродарског друштва, за кога смо у прошлом броју јавили да га тражи Управа гр. Београда ради извршења пресуде по цивилној части, то нема потребе да се још спроведе, већ се може полицијске власти да јаве његово место становања, како би се могла да изврши наплата кривичних трошкова.

Јаков Достић, из Глоговца, осуђеник пожаревачког казненог завода, за кога смо јавили у прошлом броју да је побегао, ухваћен је.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Река Морава 19 прошлог месеца избацила је на обалу код села Милошевца тело непознатог дечка, коме је било 15—16 година, одевено у капуту и панталонама; на једној нози имао је чарапу а друга му је била боса. Начелство округа смедеревског актом бр. 5267 моли све полицијске власти, да ово објаве, не би ли се породица утопљеникова могла пронаћи. УБр. 14066.

ТРАЖИ СЕ

Љубомир син **Цветка Трајковића**, из Вишевца (у срезу пчињском) нестао је из села 14 прош. месеца и не зна се где је. Начелство округа врањског актом бр. 7830 моли све полицијске власти да Љубомира потраже и нађена њему упуте, ради предаје *фамилији*. Љубомиру је 13 година. Био је одевен у чакшире, јелек и доламу од црногa сукна, појас црвени, а на глави шајкачу. УБр. 13992.

Мангуп коњ, један матор 10—12 година, длаке дорастe, на леђима има неколико белих длака, жигосан словом „В" и други такође матор 10—12 година, длаке мрко-дорастe, у задњим ногама путаст и жигосан словом „А", налазе се у општини малошишкој. Начелство округа нишког актом својим бр. 8416 моли све полицијске власти, да потраже сопственике и да их упуте начелству среза нишког с позивом на бр. 7577 УБр. 14067.

*) Војничке постеље, једна иза другом као полице поређане.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Јован Станоја Мијушића, војни бегунац, родом из Вољује у срезу звишком, није се у остављеном му року пријавио полицијској власти, те га је начелство округа пожаревачког решењем од 29 прошлог месеца Бр. 7531, на основу чл. 3 зак. о хватању и утамничавању хајдука, огласило га је за хајдука с тим, да је свакоме слободно убити га. Јован је висок 168 с. метра, има му 21 година, округлог лица — пуног, црних очију, малог чела, косан и нема ни једног зуба. Одевен у војничка чакшире, блузу и шињел, шајкачу и опуше. Оружан је дугом пушком — репертирком са метцима.

Од начелства округа пожаревачког 29 маја 1901 године Бр. 7531.

ПОТЕРА

Жарко Вујић, бив. редар на броду „Стиг", проневерио је до 100 круна друштвеног новца, на 24 прошлог месеца побегао, те се ни до данас није могао пронаћи. Њему је 26 година, средњег раста, сувоњав и црномањаст. Управа града Београда актом Бр. 14286 расписује тражење за поменутим овога Жарка и, ако се пронађе, да се њој стражарно спроведе.

Манча Гогић, тежак из Росомаче, побегао је из притвора среза нишавског, где је био због извршене опасне крађе. Њему је 33 година, средњег раста, сувоњав, у лицу блед, очију зелених, бркова и обрва смеђих, зуба ретких. Начелник среза нишавског актом Бр. 3793 моли све полицијске власти, да Манчу потраже и нађена њему спроведу. УБр. 14225.

Мика Спасојевић — Новокић, тежак из Здравиња у срезу прокупачком, извршио је у прошлој години убиство над Костом Димитријевићем бив. овдашњим, па побегао. Начелство округа топличког актом Бр. 3790 моли све полицијске власти да Мику потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 14334.

Антон Ротер иначе **Паричек** и жена му **Роза**, оптужују се да су у Аустро-Угарској извршили крађу, те се због тога траже њихова екстрадиција. На како се сазнало, да се и Антон и Роза налазе у Србији, то Управа града Београда актом Бр. 14234 расписује да се пронађу и нађени њој спроведу. Антону је 33 године, омален дугуљастог лица, плавих очију, плаве косе и обрва. Рози је 29 година, мршава, висока, дугуљастог лица, плавих очију, обрве нестењаве; горња јој уска стоји накриво.

Радован Карановић, бив. слуга у Крагујевцу, родом из Заборице у срезу грузанском, био је у притвору окружног начелства због опасне крађе, одакле је побегао 26 пр. месеца. Њему је 30 година, средњег стаса, дежмекаст, дугуљастог лица, прне масти (као да је Циганин), зелених очију, уопште смеђ, гргураве косе; говори брзо. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8666 обраћа се молбом полицијским властима да Радована потраже и њему спроведу. УБр. 14336.

Милуна Дубарића, и милосницу му из Гајтана, спроводио је 29 пр. месеца жандар Рајко Рајковић. Али кад су били на путу код ћеновачког моста, нападну га два непозната човека, наоружана кратким мартинкама, отму му оружје и муницију, потом га отерају у шуму „Јањушку", где га вежу, па се са Дубарјом и овога милосницом удале. Јака је сумња да су ова два зликовца — браћа Бојовићи, оглашени хајдуци. Начелник среза јабланичког актом Бр. 5719 моли све полицијске власти, да Милуна и непознате потраже и нађене њему спроведу. Лични су описи непознатих: има им по 24—25 година, плави су, средњег раста, плавих малих бркова. Били су одевени у гуњеве и чакширама. УБр. 14317.

Светислав Тошић, келнер из Гуче (у ср. драгачевском) оптужен је због крађе. На како се није могао пронаћи, да му се позив за претрес преда, то Ћупријски привремени суд актом Бр. 11.583 моли све полицијске власти, да Светислава потраже и њему стражарно спроведу. УБр. 14141.

Васиљије Стевановић, пиганин са Сења, ухваћен је у Великом Орашју са једним коњем, матором 3—4 године, длаке дорастe, на челу цветаст, непочишћен и поткован у све че-

тири ноге немачким ковом. Упитан одакл му коњ, одговорио је да га је купио на Ђупријском вашару. А кад му је затражен пасош, поднео је један под бр. 18203 серија СХХ, који се не слаже за нађеним коњем. Док је преглед вршен, Василије несхајано побегне, а коња остави, те се отуда изводи закључак, да је коњ украђен. Начелник среза орашког актом бр. 6769 моли све полицијске власти, да сајбију потраже и да га њему упуте. А тако исто моли, да се и Василије потраши па нађен њему стражарско спроведе. УБр. 14462.

Милан Буљугић, бив. осуђеник, родом из Ужица, стар 33 год. повисоког стаса, добро развијен, плав, без икакова стална занимања, окривљен је од управе града Београда због извесног казнимог дела. Он је у бегству, па с тога помента управа позива све полицијске власти да га у својим домаћајима најснажније потраже и нађеног њој стражарско спроведу с позивом на акт Бр. 14586.

Милан је раније био осуђиван на робију зато, што је ноћу између 13 и 14 августа 1898 год. у друштву са Танасијем Јовановићем и Јевремом Живковићем, обио шупу Радовану Савићу овд. опанчару и из исте покрали коже у вредности 400 динара. О овоме има опис у „Полицијском Гласнику“ од 1898 године на страни 396. Слика Миланова, коју износимо, од пре је 2 год., али је ипак верна оригиналу.

Непознати лопови ноћу између 29 и 30 априла тек. године уђењем кључем отворили су зграду Илије Милића из Котраже и из ове украли и однели: 80 динара у српским новчаницама, на којима је оштећени написао плаћазом прним знак Х; 80 аршина сељачког платна, две мушке и шест женских кошуља; један бијим у фарби; осам појасева; четири пара чаршава; пет пешкира, куповина; једну шамију; три мушке мараме и једну реклу цицану. Начелник среза драгачевског актом Бр. 5271 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 14256.

Тома Терић, из Љубића (у округу ужичком), и **Саватије Дрмановић**, из Равна (у округу подринском), осуђеници београдског казненог завода, који су били у Топчидеру на раду, побегли су 24 прошлог месеца. И Тома и Саватије били су због убиства осуђени на по 12 година робије — као малолетници. Обојици је општим помиловањем била сведена казна на по 8 година робије, од које су издржали по две године и 5 месеци. Томи је 21 година, стаса средњег, косе прне. Саватије је 20 година, омален је, косе и бркова црних, а очију плавих. Управа београдског казненог завода актом својим од 24 маја тек. године бр. 2292, моли све полицијске власти да предузму жиле потере за проналазак ових бегунаца, па ако се пронађу, да јој се под стражом спроведу. Уредништво пак, да би олакшало полицијским органима проналазак одбеглог осуђеника — Томе, износи му слику. Саватије није сликан. УБр. 13880.

Непознати крадљивац ноћу између 26 и 27 прошлог месеца покрао је Глишу Спасојевића и Тасу Станимировића кочничаре београдске железничке станице, кад су ови по службеном послу били у Нишу, пренеђили у служитељској соби нишке железничке станице. Глишин је одпео: половне чизме, пар чарапа, капу — шајкачу, крагну, пиштаљку, беги чешаљ, плетено округло огледалце и друге ситнице; а Таси, железнички дечији часовник са монограмом: С. Д. Ж. с белим ланцем и пиштаљку са жутим ланчићем. Начелство округа нишког актом Бр. 8510 моли све полицијске власти, да крадљивца и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 14251.

Димитрије Јовановић, из Горњег Вртоша у округу врањском, слуга Друштва Живановића мех. из Параћина, побегао је од свога газде и није се више вратио. Начелство округа моравског актом Бр. 6120 моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. Димитрију је 18 год., средњег је раста и у опште приомањаст. УБр. 13876.

Непознати лопови ноћу између 7 и 8 прошлог месеца украли су из обора Павла Бркића два јагњета, па побегли. Начелство округа београдског актом Бр. 3093 расписује тражење и моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже, и са нађенима по закону поступе. УБр. 14041.

Непознати лопов ноћу између 21 и 22 прошлог месеца украо је из заграђеног чарда Таси Милошевићу трговцу из Ђуприје једног коња маторог 10 година, длаке алатасте, високог 160 с. метра, на челу цветаст, на десном куку има белегу у виду круга, жуту, жигосан за коњицу „К“ и поткованог немачким ковом. Начелство округа моравског актом Бр. 6325 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраше и да по закону поступе. УБр. 13875.

Непознати лопови ноћу између 11 и 12 прош. мес. напрпили су крађу есапа из дућана Михајла Марковића из Дражевца, у вредности 300 динара, па побегли. Начелство округа београдског актом Бр. 3094 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраше и по закону поступе. УБр. 14041.

Василије Брадић, механџија из Медвеђе, који је решењем начелника среза трстеничког, од 9 априла текуће године № 5514 био стављен под кривичну истрагу и у притвор за дело из § 223 крив. закона, побегао је из затвора 14 прошлог мес. Њему је 50 година, повисок, сув, у опште приомањаст, бркова проседих и густих, брија се. Био је одевен у цивилу. Начелник среза трстеничког актом Бр. 7693 моли све полицијске власти, да Василија потраше и нађена њему стражарско спроведу. УБр. 14100.

Димитрије Јовановић, момак код Пантe Мијаиловића трговца у Савској улици бр. 1, отишао је по налогу свога господара да наплати 40 динара, што је он и учинио, дуг наплатио, па побегао незнано где. Управа града Београда актом Бр. 14026 расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да јој се спроведе. Димитрију је 18 година, средњег раста и уште плав. Био је одевен у цивилном оделу.

Гаврило Грујић, баштован на Пољане, решењем првостепеног пожаревачког суда од 27 априла 1901 год. Бр. 48·250/00 поново је стављен под суд а по проналаску и у притвор — за хотимично убиство без предумишљаја извршено над Николом Илићем тежаком из Пругова на дан 14 августа 1894 год. Бр. 20525, стављен био под суд и притвор, па другим решењем од истога дана Бр. 20544, пуштен на јемство приведених грађана у слободу па је он ову злоупотребио и побегао незнано куда.

Првостепена пожаревачки суд на основу § 314 крив. пост. овим огласом позива онт. Гаврила, да суду најдаље за три месеца од дана штампања огласа рада суђења предстане иначе ће суд и без његовог присуства исљењене наредити и пресуду изрећи. — Од првостепеног пожаревачког суда 27 априла 1901 год. № 48250/00 у Пожаревцу.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

И из овог броја постављене су неке рубрике због нагомиланог материјала. У идућем броју спрнпа се ваш роман „Злочин и казна“, а кроз неколико бројева спрнпће се и „Бертилонаж“ и „Административна поледа“.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 9. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ИЗ АЛБУМА СТАРИХ „ПОЛИЦАЈАЦА

Познајете га по њиховој и чувењу. По слици га нећете погодити. Она је из ранијега и млађега доба. Али га ви и иначе добро знате и сећате га се. Виђате га готово сваки дан да шета пред хотел „Македонијом", у којој је наше пријатељского пријема биће преко двадесет година. Онако миран, пажљив, шетне тек који пут Васином улицом до Позоришта и Кнез Михајловом до Калимеглана. То му је све. По природи скроман, миран, уклања се, тако рећи, и своју сенки, да никоме не досади.

То је г. Живко Милићевић, давно пензионирани члан београдске полиције, — један од најпоштенијих и најсавеснијих чиновника наших.

Ова гарда чиновника сада изумире. Њих је остао још један врло мали број. У добу, где се скромност не сматра као врлина, овај стари чиновник после 35 година најревноснije и најпоштеније службе, помажући још и своју сиротну родбину, тавори тешке дане са нешто мало више од 200 дин. пензије!

И ником да се пожали, ником да досади!

Г. Живко је родом из Брезовице окр. крагујевачког. Сада је већ у 67 години свога мирнога и повученога живота.

У државну службу ступио је око педесетих година; почео је као млађи, па онда старији писар и секретар начелства смедеревског. Одатле је постао срески начелник, па секретар министарства, и, најзад, завршио је своју чиновничку каријеру као члан управе града Београда.

У данашњем броју нашега листа прве редове посвећујемо овом ветерану полицијском, овоме узору чиновничке савесности и поштења. И доносимо његову слику из млађега доба, јер се он, онако као је скроман, није хтео ни давао још сликати.

На завршујући ове редове о овом добром човеку и чиновнику, ми ћемо, надамо се, погодити жељу свију његових пријатеља, ако му пожелимо и даље *дуг и задовољан живот*.

ВЕРТИЛОНАЖ
И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА
— Д. Ђ. Алимпић — [9]

11. Боја лица

Боја лица резултат је двају, један од другог поступно независних елемената: *боје пигмента* и *боје крви*.

Као што смо већ раније казали, под пигментом разуме се жућкасто-наранџаста материја, којом је обојена кожа свију људи, па чак и оних беле расе, док други елемената — боја крви — зависи поглавито од количине крви, која се налази у порама коже.

И једном и другом од ових елемената, одговара се на картону антропометриском изразима: *мали, средњи и велики*.

Означиће се, у рубрици особености, ако је боја лица *жућкаста* или *веома бледа*, као год што ће се означити и случај кад боја лица стоји у вези са етничким пореклом.

Помињемо још и то, да је црвенило у лицу резултат надмоћности крви, а бледило резултат надмоћности пигмента.

12. Боре лица

Под борама лица подразумевају се преломци — набори коже, које свака индивидуа према добу своје старости, више или мање притежава. Са гледишта идентификације, боре су важне само у том случају, кад су јако наглашене, иначе су корисно употребљене за *portrait parlé* (жива слика). То је и узрок, због кога се забрањује њихово уништаваче на матрицама приликом ретуширања.

Све боје по лицу могу се, ради лакшег прегледа, поделити на ове три групе:

а) ***Боре чела или чеоне боре,***
б) ***Боре око очију или очне боре,*** и
в) ***Боре око уста или усне боре.***

а) *Чеоне боре.* Ове су боре хоризонталне и могу се наћи: или само на средини чела, у ком се случају називају *средње чеоне боре*, или се распростиру по целом челу — *потпуне чеоне боре*. И у једном и у другом случају ове могу бити: *једноструке, двоструке, троструке* и т. д.

б) ***Очне боре.*** Међу овим борама разликују се:

α) Међуочне боре, које могу бити вертикалне или хоризонталне, а при том још и *једноструке, двоструке, троструке* и т. д.

Дешава се по некад, да се међу обрвама налази једна група бора мале величине, које су положене у облику трапеза или троугла, што се означује изразима: *међуочни трапез или троугао*. Тако исто може се по некад, сресги између очију једна двострука бора у облику аксана сирконфлекса, који се случај означује изразима: *међуочни сирконфлекс*.

Најзад, корен носа кад кад је хоризонтално пресечен са једном једином бором, која се назива *хоризонталном бором носа*.

β) Спољашње боре. Ове боре пружају се од спољашњег угла ока ка слепим очима. Кад су многобројне и веома наглашене оне имају облик *пуских ноге*.

в) ***Усне боре.*** Ову групу бора сачињавају:

α) Боре носно-усне, које силазе од корена носа ка угловима уста;

β) Јагодичне боре, које иду преко образа, паралелно предходним, и

γ) Боре подбратка.

Као год и ове раније, тако и ове усне боре могу бити једноструке, двоструке и т. д.

13. Општи облик лица

а) Профил

Ако се пажљиво посматра цео профил једне индивидуе може се на њему по некад опазити знатна испупченост *основе лица*, а нарочито *коштиџу горње вилице* и *основе носа*. За индивидуу, односно њен профил и у таком случају каже се, да је ***прогнат*** (prognathos сл. 17).

Ако ли је ова испупченост ограничена само на кости, које подржавају основу носа, профил је тада назван ***носним прогнатом*** (сл. 18).

Супротно прогнатизму стоји ***ортогнатизам,*** карактеристичан по томе, што је горња вилица толико у назад повучена, да цео профил, изузев врха носа, има облик једне праве и вертикалне линије (сл. 19).

Означиће се још, ако томе има места, испупченост доње вилице, изразима: *доња вилица испупчена.*

Сл. 17.

Сл. 18.

Сл. 19.

Често пута сусрећу се индивиду-е, које имају корен носа врло мали и нос правилан, а чија је линија чела продужење леђне линије носа. Такав профил назива се: *профил чеоно-носни правилан.*

На против, ако је чело вертикално праћено носом испупченим, са основом веома надигнутом, означиће се: *профил чеоно-носни узласт.*

Најзад, да речемо коју и о тако званом *профилу грчком* или *класичном.* Он је карактеристичан услед комбинације чеоно-носног правилног профила са кореном носа, који има врло малу надубљеност, и челом, чија је линија нагиба продужење оне леђа носа.

Димензија лубање, рачуната од ушне шкољке ка врху главе, може бити: *висока* или *мишка,* што је, такође, потребно означити.

Означиће се још, али у крајним случајевима, кад је потиљак *одвећ раван* или *одвећ испупчен.*

Дужине главе врло мала, праћена високом лубањом, даје глави нарочити облик, који се описује синтетичким изразима: *глава у облику шубаре.*

Велика дужина главе, праћена узаном лубањом, нарочито ако се та узаност односи на горње делове, даће глави облик *трбуха лабе.*

И најзад, подупирност једног чела угнутог, са потиљком испупченим, даће глави нарочити облик — *облик бисага.*

б) En face

Општи облик лица, посматран en face, зависи од односа у коме стоји његова висина са његовом ширином.

Висина лица проистиче из скупа димензија чела и носа, допуњених када томе има места, означењем висине браде.

Фактори, од којих зависи ширина јесу: слепе очи, јагодице и вилице.

Једно лице узано, са вилицама врло широким, производи лице у *облику крушке.*

Вилице стешњене, праћене одвећ широким челом, производе лице у *облику чиније.*

Раширене јагодице, са челом и вилицама тесним, производе лице у *облику ромба.*

Најзад, целокупна глава може бити: *округла,* овална, издужена и т. д.

Означиће се још, више узгред, пуноћа или мршавост лица изразима: *лице пуно* или *суво.*

14. Врат

Врат се посматра са гледишта његових вертикалних и хоризонталних димензија. Посматран са првог гледишта он може бити: *дугачак* или *кратак,* а посматран са другог, јесте: *танак* или *дебео.*

Означиће се, међу особеностима, испупченост гркљана или гуше, ако томе има места.

15. Рамена

Приликом описивања рамена треба понаособ посматрати:

а) *њихову ширину* и

б) *њихов правац — нагиб.*

Ширина рамена означује се помоћу једног од израза за димензију: *мала, средња* или *велика* (ширина), а што се тиче нагиба рамена, он може бити *хоризонталан* или *косе.*

Треба знати још и то, да је дугачак врат праћен увек косим раменима и обратно, т. јест хоризонтална рамена одговарају свагда кратком врату.

16. Ноге

Ноге се посматра са гледишта његове димензије, која може бити: *мала, средња* и *велика.*

17. Положај — држање тела

Означује се у овој рубрици, какав је, у опште положај тела једне индивидуе, а он, пак, може бити: *чврст, праве потребљен* и т. д. За тим ће се, као особености, означити: *леђа округла, ноге искривљене, глава у напред,* или у *назад забачена* и т. д.

18. Начин хода

Начин хода може, у опште, бити анализован са гледишта:

а) *Корачаја или хода у ужем смислу,*

б) *Гестикулације* и

в) *Мимике покрета.*

а) ***Ход.*** И ако је веома тешко описати прецизно ход појединих индивидуа, јер он најмање налази на окиира обичности, ипак је Бертилон успео, да у неколико израза скупи најбичније врсте хода, под које се, бар приближно, могу увући и све остале многобројне варијације. Тако, по њему ход може бити: *успорен или бра, са малим или великим корацима, тромим или лаким,* за тим *чврст* или *одмерен* и противно овом *ход несигуран* или *разломљен.*

Као нарочити — особени ход, биће означен *ход гегав.*

б) ***Гестикулација*** је вољна или инстинктивни покрет, који ми дајемо нашем телу, а нарочито нашим рукама или нашој глави, да би тиме нагласили израз наших мисли. Две крајности ове врсте, које треба означити, јесу: *обилна гестикулација* и *потпуно осуство гестикулације.*

По тврдњи Бертилоновом, свака народност, свака класа друштвена, тако рећи свака професија, притежава нарочиту, само њој својствену гестикулацију, као год што има и своје нарочито држање тела, само што се то, вели Бертилон, ако човек нарочито не обрати пажњу, не може увидети.

в) ***Мимика погледа.*** Посматран према својим покретима, поглед може бити: *праве* или *оборен, сталан* или *помичан, лаган* или *бра* и т. д.

Синтетички израз „поглед *испод ока*" означује нарочиту врсту погледа, који је сам по себи, лишен дефиниције.

19. Глас и Говор

Глас је најразличнији, а према томе и најпоузданије индивидуални знак. Сваки има, да ми наше сродиике и пријатеље, па и све остале личности с којима смо чешће у додиру, познајемо веома лако и сигурно по њиховом гласу. По несрећи, изузев фонографа, никакав други знак није тежи за описивање од гласа. Према овоме, не треба се чудити, што за описивање његово постоје само неколико израза, који, кад су правилно употребљени, могу много да користе. Ти изрази они су: *дубок, оштар, танан, крештећи, мушки* (код жене) и *женски* (код човека).

Што се тиче говора, он је, као што се зна, резултат веће или мање савршености органа за артикулацију.

Главни пак, недостатак говора, које треба свагда означити, јесу:

а) *Изговарање слова: ч и с* као *ћ, ш* и обратно

б) *Муцање,* које се састоји у утезању приликом почетка изговарања једне речи и доцнијем понављању извесних слогова, и

в) *Врскање,* које се састоји у изговарању слова р на грклана — помоћу ресице, у место да је изговорено покретањем језика према непцима.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

14. Топлички округ

округово место варош Прокупље

срезови: добрички, косанички и прокупачки

I. Добрички — среско место Прокупље

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александровачка	1	Александрово
		2	Балајинац
		3	Батушница
		4	Брест
		5	Градиште
		6	Крушце са заселком Крушачки Поток
		7	Мерошина
		8	Мрамор са заселком Мраморски Поток
2	Блаовска	1	Бела Вода
		2	Бериље са заселком Раставница
		3	Бучинце
		4	Блаово
		5	Добротић
		6	Лукомир
		7	Подина
		8	Стара Вожурна
		9	Ћуковац
3	Дубовска	1	Асановац
		2	Гор. Црнатово
		3	Грудаш
		4	Дубово
		5	Каре
		6	Коњарник
		7	Н. Момчилово
		8	Пасјача
		9	Топоница
		10	Ст. Момчилово
4	Ћакуска	1	Бучић
		2	Вољчинце
		3	Дражановац
		4	Ћакус
		5	Мекиш
		6	Орљане
		7	Пејковац
		8	Самариновац
		9	Шарлинце
5	Житорађска	5	Бадњевац
		6	Главинце
		7	Доње Црнатово
		8	Житорађе са заселком Студеник
		9	Јасеница
		10	Јасеница
		11	Речица
		12	Смрдић
6	Луг-Богдановачка	1	Арбанасце
		2	Водице
		3	Гор. Расовача
		4	Горња Стржава
		5	Доња Расовача
		6	Доња Стржава са заселком Ђуровац
		7	Луг. Богдановац
		8	Косталиновац
		9	Нова Вожурна
		10	Ново Село
		11	Појата
7	Облачинска	1	Азбресница
		2	Балиневац
		3	Биљег
		4	Крајковац
		5	Облачина
		6	Рожина
8	Пуковачка	1	Гор. Дреновац
		2	Доњ. Дреновац
		3	Доњевац
		4	Драшковац
		5	Кочане
		6	Међа
		7	Пуковац
		8	Шајковац
9	Петрозаачка	1	Вајчинац
		2	Балиновац
		3	Гор. Кординце
		4	Доње Кординце
		5	Девча (Горња и
		6	Доња) са заселком Ново Село
		7	Дешиловац
		8	Клисурица
		9	Летаје
		10	Микуловце
		11	Петровац са заселком Костеница
		12	Цигољ

II. Косанички — ср. место Куршумлија

Тек. број	Назив општине	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бабичка	1	Бабица
		2	Г. Левић
		3	Д. Левић
		4	Жалица
		5	Кнежево
		6	Магово са заселком Мерсез
		7	Судимље
		8	Тресак
2	Бањска	1	Бања
		2	В. Шатра са заселцима: М. Шатра и Црквиште
		3	Вредо
		4	Добиновац са заселком Вукојевац
		5	Жерово
		6	Кртог са заселком Матрово
		7	Љупча са заселком: Војићи
		8	Преветица са заселком Орашште
		9	Рашевац
		9	Тачевац са заселком Бунџиџа
		10	Тијовац
		11	Трнка са заселком Бесалина
3	Блажевска	1	Блажево
		2	Бабица
		3	Бело Поље
		4	Бело Брдо
		5	Безољни
		6	Боранце
		7	Витоше
		8	Градац
		9	Г. Левић
		10	Д. Левић
		11	Домишевина
		12	Ђеревари
		13	Земоница
		14	Јричићи
		15	Јелење
		16	Кнежево
		17	Ковиала
		18	Лескова
		19	Марушиће
		20	Мијоковићи
		21	Планиница
		22	Равниште
		23	Радуње
		24	Судимље
		25	Стануловиће
		26	Црнатово
		27	Чоковљар
4	Грабовничка	1	Варлово
		2	Богујевац
		3	Г. Точани
		4	Грабовница
		5	Д. Точани
		6	Дединац са засел. Курилово Брдо
		7	Космача
		8	Крчмаре
		9	Маричић са заселком Кућа
		10	Ново Село
		11	Плочник
5	Жучка	1	Влахиња
		2	Жалица
		3	Жуч
		4	Магово са заселком Мерћез
		5	Мулевићи
		6	Невади
		7	Пачараса са заселком Павлиштица
		8	Сагањево
		9	Сезова
		10	Трећак

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Добри До
		2	Такс
		3	Загађе
		4	Иван-Кула
		5	Мачија Стена
		6	Прекорађа
		7	Свињиште
		8	Секирача
		9	Три
6	Иван-кулска	10	Трнеза
		1	Куршумлија
		2	Бабоглава
		3	Бело Поље
		4	Вршевац са заселком Бај-Гора
		5	Г. Микуљана
		6	Д. Микуљана са заселком Дубрава
		7	Данковиће са заселком Дуга Лупа
		8	Висока са заселком Каменица
		9	Кастрат
		10	Лутена
		11	Мачковац
		12	Мариовићи
		13	Мирница
		14	Пепељевац
		15	Перуника
		16	Пљаково
		17	Самоков
7	Куршумлијска	18	Селиште
		1	Бачиће
		2	Жељево
		3	Игриште
		4	Калиманци
		5	Луково са заселком Шиговац
		6	Лутова
		7	Мијочиће
		8	Мрча
		9	Порада
		10	Растеница
		11	Сеоце са заселком Гошићи
		12	Требиња са заселком Пардос
		13	Трешњица
8	Луковска	14	Штова
		1	Барлово
		2	Бело Поље
		3	Вршевац са заселком Бај-Гора
		4	Мачковац
		5	Ново Село
		6	Пепељевац
9	Мачковачка	7	Пљаково
		1	Лубница
		2	Васиљевац
		3	Дегрмен
		4	Зебица
		5	Кутлово
		6	Механе
		7	Мердари са заселком Боровац
		8	Пушавица
		9	Рудари

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
10	Рачанска	10	Рача са заселцима: Дешишка и Кушиново
		1	Висока са заселком Каменица
		2	Кастрат
		3	Лубница
		4	Љупча са заселком Војишће
		5	Пушавица
11	Рударска	6	Рудари

III. Прокупачки — среско место Прокупље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Барбатовац
		2	Гргуре са заселком Намастир
		3	Кошевар
		4	Коњува
		5	Кутловац са заселком Дрешишка
		6	Мујаћ са заселцима: Рашица, Церовица и Шукова
		7	Станце
		8	Тмава
1	Барбатовачка	9	Чунџуле са заселцима: Вејчиновац, Више Село, Прескача и Потурења
		1	Блаце са заселком Г. Буресад
		2	Врбовац
		3	Попова
		4	Пребреза са заселком Доња Буресад
		5	Сибница
		6	Стуба
		7	Суви До
		8	Трбуње
		9	Чучале
2	Блацка	10	Џепница
		1	Белољин
		2	Баде
		3	Вича
		4	Д. Коњуша
		5	Калудра
		6	Конџељ
		7	Мађаре
3	Белољинска	8	Туларе
		1	Велика Плана
		2	Гор. Бресница
		3	Доња Бресница са заселком Крња Глава
		4	Здравиња
		5	Кончић
		6	Меровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		7	Мршељ
4	Вел.-планска	8	Прекопуце
		1	Буколорамно
		2	Гојиновац
		3	Гор. Топоница
		4	Гор. Коњуша
		5	Г. Бејашница
		6	Губетин
		7	Д. Бејашница
		8	Д. Топоница
		9	Дреновац
		10	Ђушница
		11	Мала Плана
		12	Обртиће
		13	Пискаље
		14	Поток
		15	Прекадин
		16	Прекашница
		17	Смрдан
5	Гор.-топоничка	18	Шишмановац
		1	Адабана
		2	Гор. Драгуша
		3	Гор. Јошаница
		4	Доња Драгуша
		5	Криваја
		6	Лазаревац
		7	Међухана
		8	Претежана
		9	Претрешња
		10	Придворица са заселком Качаре
		11	Сварча
		12	Суваја
6	Драгушка	13	Шиљемана
		1	Бабатинац
		2	Булатовац
		3	Гор. Речица
		4	Г. Трнава
		5	Доња Речица
		6	Доњ. Трнава са заселцима: Буквреж и Ковалдун
		7	Југовац
		8	Пашинац
		9	Рељинац
7	Доњо-речичка	10	Ресинац
		1	Бубљица
		2	Гласовик
		3	Драги Део
		4	Житни Поток са заселцима: Буровац и Мачина
		5	Злата
		6	Јабучево
		7	Кошници
		8	Мрчак
8	Жито-поточка	9	Становац са заселком Богојевић
		1	Арбанашка
		2	Бресник
		3	Буколорамно
		4	Пљасово са заселком Власо
		5	Грабовац
		6	Крушевица
		7	Обртиће

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општини сачињавају
		1	Пролом са заселком Вачија
		2	Пестиш
		3	Ргаје
		4	Товрљане
		5	Трнов Дол
9	Крушевачка	6	Широке Њиве
		1	Бресничић
		2	Г. Бејашиница
		3	Гор. Коњуша
		4	Гор. Топоница
		5	Гојиновац
		6	Губетина
		7	Д. Бејашиница
		8	Доња Топоница
		9	Дреновац
		10	Ђушинци
		11	Мала Плана
		12	Пискаље
		13	Поток
		14	Прекадини
		15	Прекашница
		16	Смрдан
10	Прекадинска	17	Шиљмановац

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар упутио нам је једно овакво питање:

На пр: г. министар унутрашњих дела, претписом својим, уклонио је Марка Н. председника општине М. са тога положаја и наредио, да дужност председничку у овој општини, до постављења другог председнике, врши, по закону најстарији члан суда исте општине.

Овај општински писар пита нас:

Да ли члан општин. суда, који у оваком случају врши дужност председника, има право на плату председничку, кад је председник укљоњен са положаја, а није на одсуству и т. д.

На ово питање ми му одговарамо:

По тачки 4 члана 47 закона о устројству општина и општинских власти, председника, кад одсуствује или је *спречен*, заступа у дужности по закону старији члан општ. суда. А, по тачки 8 истога законског прописа: „Ономе, који је одређен да заступа у дужности одсуствујућег председника, или члана општ. суда или кмета, кад то заступање траје дуже од 15 дана, даје се накнада, равна плати онога, кога заступа. *Накнада ова припада само онима, који не врше никакву другу платежну службу.*

Код оваких законских прописа, јасно је, да у наведеном случају, члан општинског суда, који је одређен да заступа у дужности укљоњеног председника, *нема право на плату председничку*, за то, што он већ има своју плату, као члан општинског суда.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Из § 471 тач. 4 грађ. поступка, јасно се види: шта се земљоделцу не може узети у попис и продати, за наплату приватних дугова. — Али, како ни тај законски пропис ни који други, нигде није предвидео, да ли се и цигани: чергари, колебари и т. д. сматрају за земљоделце, и да ли и за њих вреди законско благодејање из тач. 4 поменутог §-са, или не, — то нас овај општински писар пита:

Да ли се једном циганину, који стално живи у једној општини, са чергом или колебом, и у истој општини порезу плаћа, а нема непокретног имања нити га обрађује, већ има од покретности само два коња и кола, — да ли се томе циганину могу та два коња и кола узети у попис, за наплату његовог дуга приватним повериоцима, или не?

На ово питање ми му одговарамо:

§ 471 грађ. пост. штити само земљоделца, или другим речима: лице, коме је главно занимање земљорадња. На том основу се и регулише принцип благодејања, које је овај § предвидео, а стручно је питање: да ли је то лице циганин и да ли се оно занима и каким другим стручним послом, сем земљорадње.

Тако се има расправити и наведени случај. Но, ако је овом циганину главно занимање какав занат, као: ковачлук, калајџилук и т. д. а земљорадња споредно, или ако земљу никако и необрађује онда се он не може користити благодејањем горњега §-а већ му се може узети у попис и продати све имање, које му закон као не земљоделцу не штити, изузимајући најнужнији алат ако је занатлија, и, оне ствари, које сваком дужнику штити тачка 1, 2 и 3 наведеног § 471 грађ. судског поступка.

* * *

Један општински писар упутио нам је овакво питање:

Према § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, земљоделцу се не може за приватне дугове узети у попис ни продати, пет дана земље рачунећи дан на 1600 квадратних хвати са њиом и окућницом до једнога дана орања.

Како многи општински писари, при узимању земљоделчевог имања у попис, за наплату приватних дугова, рачунају, да један дан орања има 40 ари, а не 57—60 ари, колико има у 1600 квадр. хвати, — то нас он пита:

Колико ари треба рачунати у један дан земље: да ли 40 колико ари фактички има у једноме дану орања, или 57—60 ари, колико ари има у 1.600 квадратних хватова или у једноме ланцу земље?

Ми му на ово питање одговарамо: да у подобним приликама треба рачунати један дан земље, онако како је то поменути законски пропис изрично одредило, т. *ј: да у једноме дану земље има 57—60 ари*, колико ари има и у 1600 квадр. хватова.

ЧОВЕК С ЧУДНОВАТИМ ОЧИМА

— По Ришпену —

Истражни судија Пјер Аженор де Варње, права је слика *достојанства, озбиљности и исправности.*

Једног зимског дана, кад је хтео да изађе у осам сахати ујутро из свога стана, и да оде у судницу, предаде му његов послужитељ посетницу, на којој је било написано:

Д-р Џемс Фердинанд

Члан медицинске академије „у Порт-о-Принцу, витез Почасне легије.

При дну карте стајало написано оловком: *По препоруци господе од Фрожер.*

Ма да је господин де Варње имао хитна посла, ипак је наредио послужитељу да овог раног посетиоца пусти унутра, али му у исто време поручи да му може посветити само кратко време.

При улажењу докторову није могао господин де Варње, и поред своје обичне мирноће, да скрије покрет узбуђења.

Доктор је издавао ретку аномалију, што је био цинац најлепше прилд, а при том је имао очи беле расе: плаве, сасвим отворене, хладне и јасне очи.

Изненађење господина де Варње удвојило се, кад доктор, после неколико речи опраштања због посете у невреме, настани са чудноватим осмејком:

— Моје очи изазивају у Вас чуђење, зар не, господине? Знао сам, да ћете им се чудити, и, искрено речено, за то сам само и дошао овамо, да би их видели, па да их више никад не можете заборавити.

Смешење и још више чудноватe речи изгледале су као да их говори душевно оболео човек, one су, уосталом, изговарање изванредном нежним тоном, са оним детињским, црицима својственим, гласом.

Али поглед, бледи, хладни, јасни поглед није никако био поглед лудога човека. У њему је лежала нека извесна претња, помешана са пронијом, али пре спета је из њега говорила нека невероватна дивљина. Била је само једна мушја, један сен, али је тај зрак био довољан, да се те очи никад више не забораве.

— Ја сам, — вели сам господин де Варње у причању о свога свога доживљаја, — видео погледе тако поиског убице,

али ни код једнога нисам могао открити такву дубину злочина и такву дрску сигурност.

Утисак је био тако јак, да је господин де Варње у прва мах држао, да је залуђен каквом халуцинацијом, у толико више, што се доктор, пошто је изговорио горе поменуте речи, још једнако смешно и што настави на свој добровољан начин разговор:

— Ви, по свој прилици, не разумете ништа од тога, господине, што сам овога часа казао. Имајте онда доброту, да примите моја извињавања. Сутра ћете добити писмо, које ће вам све објаснити. Али пре тога сам вам се морао показати, или, боље рећи, морао сам вам показати своје очи.

После тих речи и сасвим правилнога поклона опрости се доктор и остави за собом истражног судију у најчеднем чуду.

Да ли је доктор био само луд човек? питао се господин де Варње. Или, можда, овај дивљи израз и преступничка дубина овога погледа нема никаквог другог основа осим особитога контраста мркога лица и отворених очију?

Несрећом је господин де Варње сваким размишљањем пропустио неколико минута узалуд. Затим помисли наједанпут:

„Не, не, то није била халуцинација. Овај је човек, то је сасвим јасно ужасни злочинац, требао сам га у сваком случају, ма и на своју одговорност, затворити!“

С тим речима јурну судија преко степеница, да потрчи доктора. Али доцкан! Непознатога је нестало.

Господин де Варње се појави по подне код госпође де Фрожер, да код ње прибани нешто обавештења. Она није никако познавала доктора и била је шта више у стању тврдити да је ме измишљено; јер пошто она одржана најбоље односе са отменим друштвом у Хантима, знала је сасвим тачно, да медецинска академија у Порт-о-Пренсу не броји међу својим члановима никаквог доктора тога имена.

Господин де Варен истраживао је даље и опрта тачан изглед докторов са нарочитим истицањем чудноватих очију; али се госпођа де Фрожер стаде смејати и рече:

— Поштовани господине, ни имате насигурно посла са неком варалицом. Очи, како ми их ви описујете, морају бити човека беле расе; ту нема сумње. Тај је човек био маскиран.

Кад је господин де Варње поново себи замислио особу странчеву, морао је до душе, признати, да је тај човек од арапина имао само сиву боју; коса је била раздељена, а сие су карактеричне особине црначке расе недостајале. Можда је, дакле, доктор одиста био само варалица.

Целога се дана господин де Варње занимао том мишљу, која је његову чиновничку сујету, до душе, нешто мало вређала, али га је, уопште узевши стишала.

Сутра-дан прими он обећано писмо. Оно је било, као и адреса, састављено из штампаних речи, и гласило је овако:

Господине!

Д-р Џеме Фердинанд не постоји, али човек, чије сте очи ви видели, постоји и ви ћете га сигурно по тим очима познати. Тај је човек извршио два злочинства. Он због тога не осећа никакву грижу савести. Али пошто је он психолог, испуњава га страх, да може једнога дана попустити заповедничком искушењу, да своја злочинства призна. — Ви знате боље него ико други (јер је та околност ваш најмоћнији савезник), са каквом необољивом силином, злочинци нарочито „интелигентни“, осећају то искушење. Велики амерички приповедач Елгар Пу написао је о томе права урнек-дела посматрачке вештине. Али је он заборавио споменути најважнији еноменон, који ћу вам ја, истражни судија, саопштити. Да, ја, злочинац, ја морам пошто по то имати некога, који зна за моја злочинства. А кад је та потреба задовољена, кад сам своје злочинство откриво једном поверљивом лицу, онда сам за увек миран; онда сам одагнао демона, који злочинцу само једанпут прастуша. На добро, дакле! Свршено је! Ви ћете сазнати моју тајну. Јер онога дана, кад ме будете по мојим очима опет познали, трудићете да сазнате, о шта сам се огрешио, и како сам постао злочинац. Само ћете ви то открити, јер сте мајстор у своме послу, због чега сам, узгред буди речено, и изабрао вас, да поделим терет моје тајне, која од сада припада нама двома, и то *само нама двома*. Ја кажем *само нама двома*. Ви нећете моји никоме да откријете садржину те тајне, осим мојим отворени признањем, а да тако што учиним, немам ни најмање намере.

После три месеца сретне господин де Варње на једној забави господина X... и на први поглед познаде чудновато бледе, отворене, јасне, једном речи, оне очи, које се не могу заборавити.

Странац не показа ни најмање изненађења, тако да је господин де Варње најпре морао себи рећи: „Овај пут сам играчка халуцинације, или постоји на свету још један пар таквих очију“.

Господин де Варње се распита о томе господину X... и сазнаде такве факте, који су разбили сваку сумњу.

Пре пет година био је господин X... спромашан студент медецине, који је још пре него што је постао доктором, био изашао на глас значајним, микробиолошким радовима. Нека млада, веома богата удовица залубила се у њега и он се оженн њоме. Она је имала из првог брака дете. У току од шест месеца умрло је прво дете, па онда и мајка, од тифуса, а господин је X... сасвим правилним путем наследио њихово имање. Мајка је наследила дете, а он мајку као своју жену. Сви, који су долазили с њиме у додир, тврдили су јавно, да је он обојим болесницима дивљења вредну негу био посветио.

Да нису, сад, ова двоје покојних биле жртве у писму поменутих два злочинства? Онда би требало да је господин X..., дакле, своју жену и своје пасторче отровао тифусним микробима, које је научним путем пренео на њихова тела? размишљао је господин де Варње.

„Сасвим је тако!, настави он. „И шта је при том најгоре, злочинац је имао право, ја не могу да га присилим на признање, без и једне трунке доказа... За тренутак сам помислио на хипнотизам. Али ко би могао хипнотисати тога човека са отвореним, бледим и јасним очима?... Са таквим би он очима био у стању присилити хипнотичара, да себе самог означи за кривца!“

Јефта Угричић.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (97)

II.

Он је већ одавно био болестан; али нису га оборале ни страхобе тамничког живота, ни радови, ни храна, ни опшивана глава, ни жалосно одело: о! шта му је стало до тих мука и напора! Напротив, он је шта више рад волео; намучен и заморен физичким радом он је бар имао неколико часова мирнога сна. И шта је за њ била та храна — жалосна или са бубамара шкабама? Док је био студент, у пређашњем животу свом, често ни то није имао. Одело му је било топло и удешено за овај начин живота. Окове чак није ни осећао да има. Па стиди ли се своје опшиване главе и половне куртке? Али пред ким? Пред Соњом; Соња се бојала њега, и зар пред њом да се стиди?

А шта? Стидно се и пред Соњом, коју је зато мучно своји презрењем и суровим понашањем. Али се није стидно он своје опшиване главе ни окова; његов поносе беше јако рањен; он се и разболео од рањене поноситости. О, како би срећан био кад би сам себе могао да окриви! Тада би све подносно, па и стид и срам. Али он је био строг према себи, и његова огорчена свест не налазаше никакве особите погрешке у прошлости му, осим просте *омашке*, која се свакоме могла десити. Стидно се управо тога, што је он, Раскољников, пропао тако слепо, без наде, глупо и глупо, но некаквој пресуди слепе судбине, и мора се смирити и покорити пред „бесмислицом“ некаке осуде, ако хоће да се колико толико умири.

Немир без предмета и без циља у садашњости, а у будућности само непрекидна жртва, којом се ништа није добило, — ето шта га чека у свету. И шта има у томе, што ће после осам година бити тек у тридесет другој и што се живот може изнова почети? Зашто да живи? Шта има у виду? Чему да тежи? Да живи тек да постоји? Али он је већу пута и пре био готов да своје биће да за идеју, за наду, па и за фантазију. Само постојати било је му вазда мало; увек је хтео више. Можда, тек само по силн својих жеља, он се онда и сматрао за човека, коме је више допуштено него другоме. И нека би му судба послала најаве, — најаве које неће, које сриче цела, гоиа сан, најаве такво, од чијих ужасних мука, привиђа замку или зид? О, он би се обрадовао најаву које би осетио! Муке и суже, — та и то је живот. Али он се није кајао за свој злочин.

Бар, могао се лутити због своје глупости као пређе и љутио на ружни и најглупљи рад свој, који га је довео

до тамнице. Али сад, већ у тамници, *у слободи* он је поново размишљао тако глупим и ружним, нагрдним, како су му изгледали преће, у оно судбоносно доба.

„По чему је моја замисао била глупља од других мисли и теорија", мисли он, које се роје и сударају једна с другом на свету од како свет постоји? Треба само погледати на дело погледом савршено слободним, широким и избављеним од свакидашњих утицаја, па ће свакако, моја мисао изгледати сасвим друкчије... необично. О, ви мудраци који се одричете, за нет попевака сребра, зашто се заустављате на по пута!"

„И зашто, по чему им се мој поступак чини тако ружан, тако нагрдан?" пита се сам. — „Зато, потоме, што је тај поступак злочинство? Шта значи реч злочинство? Савест ми је мирна. Свакако, учињено је прекомерно дело; свакако, нарушен је закон и проливена је крв, е па, узмите ми главу за закон... и, доста! Одиста у таком случају, чак и многи добротвори човечанства, који власт и моћ нису наследили, него сами присвојили, морали би каквогод бити још на првим корацима своји. Али ти су људи издржали своје кораке, и стога су они у праву, а ја нисам издржао, па мора бити, нисам ни имао права допустити себи тај корак."

Једино у чему је он признавао себи да је злочин што је завршио, то је, што га није поднео, што га није издржао, него признао и изјавио да је крив.

Страдао је и од мисли: што се није онда убио? Зашто је онда стајао над реком, и претпостављао признање с изјавом да је крив? Зар је тако велика снага у тој жељи да се живи, и тако тешко одолети јој? А Свидригајлов, који се бојао смрти, одолео јој?

Питао се тако с мученьем и није могао да појми, да је још и онда, над је стајао над реком, можда предосећао у себи и у својим убеђењима дубоку лаж. Није појмао, да је то предосећање могло бити навесник будућег прелома у његову животу, његова будућег васкрсења, будућег новог погледа на живот.

Пре је допуштао у томе само терет инстинкта, који он није отклонио, и који он није њиме био у стању да прекорачи (због слабости и ништавности). Гледао је своје другове по заточењу, и задивио се, како и они сви воле живот; како им је драг и скуп! И баш му се чинило, да га у затвору још више воле, и више га цене него ли на слободи. Каквих страшних мука и напора нису подносили неки од њих, на пример, скитнице. Да ли за њих зар много значи један врак сунчев, пуста и нема шума, негде у незнаној чести хладан извор, обележен још пре три године, а о виђењу с њиме тај скитач сања као о њаљубу с драгом; видети га у сну, зелену траву око њега, тичицу која пева у шевару? Посматрајући даље видео је погледе још нескхватљивије.

У тамници, у средини у којој се налазио свакако много шта није запазио, а није хтео да запази. Живео је некако као да је очи оборио; било му је мрско и несносно да гледа. Али на крају много шта почне га зачуђивати, некако нехотице запажање оно, што пре није ни слутио. Али уопште и најпише га зачуђивала она страшна и непрелазна бездан између њега и свих тих људи. Изгледало је, да су он и они разних народности. Он и они гледају се неповерљиво и немило. Он је знао и схваћао опште узрока те разлике, али пређе није никад хтео допустити, да су ти узроци у истини тако дубоки и силни. У тамници беху и прогнани Пољаци, политички кривци. Они су просто сле те људе сматрали за простаке, необразоване, за крпе, с висине су их презирали; Раскољников пак није могао тако да их сматра: он је лепо видео, да су ти неуки простаци у многоме чему њуд умнији од тих истих Пољака. Било је ту и Руса, и они су тај народ и суровше презирали, — једни бивши официр и два семинариста. Раскољников је и њихову обману јасно видео.

Али њега пак нису волели, и избегаваху га. Напослетку чак су га почели и мрзети, — зашто? Он то није знао. Презирали га, смејали му се, смејали се његову злочину они који су од њега били много већи злочинци.

— Ти си господин! говоре му. — Зар је за тебе било да са сеиром имаш посла! то није имало господски.

Друге недеље великог поста дође ред на њега да заједно са свим заводом пости. Ушао је у цркву и молио се Богу заједно са осталима. Зашто, не зна ни сам. Једном се породи свађа, сви га нападну љуто:

— Ти си безбожник! ти не верујеш у Бога! викаху на њ.

— Тебе треба убити!

(Свршиће се).

УХВАЋЕНИ

Осуђеници београдског казнепог завода **Драгић Пантић** из Брасине, **Сватације Дрпановић** из Рйвља, чије смо потернице изнели у прошлим бројевима нашега листа, и **Тома Терзић** из Љубина (чију смо слику у прошлом броју изнели), ухваћени су.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Украден сточни пасош. Из свеске сточних пасоша суда општине петковачке, нестао је један сточни пасош под бр. 10789, на коме је и печат истог суда стављен. Начелник среза мачванског актом бр. 2861 скреће на ово пажњу свима полицијским властима како се не би исти пасош употребио. УБр. 14778.

ТРАЖИ СЕ

Коста Атанацковић, сточар из Дојкинца, био је стављен под суд за гоpoсечу. Али како је исти одмах по свршеном делу побегао, то се и пресуда није могла извршн. За то првостепени пиротски суд актом бр. 5291 моли све полицијске власти, да Косту потраже и ако га пронађу, да изведе суд где се он налази. Кости је 35—40 година, средњег је стаса, косе, обрва, бркова и очију црних, округлих образа. Говори сем српског још грчки и турски. УБр. 14459.

Мијајло Радосављевић, син Марице Мојсиловић из Крагујевца, висок је 11 пр. мер. Њему је 12 година, малог раста, црномањаст, по лицу је пегав, у десном уху носи црвену минђушу. По лицу има неколико младежа, а предња су му зуби прло широки. Био је одевен у белушан капут и панталоне. Начелство округа крагујевачког актом бр. 7997 моли све полицијске власти да Мијајла потраже и по закону постуне. УБр. 14609.

Мангуп кобила, матора преко 10 година, длаке беле измешане црним пегама, висока 122 с.-метра, ухваћена је у селу Исакову, још у децембру месецу прошле године. Начелство округа моравског актом бр. 7195 моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте до 15 текућег месеца, јер ће се тога дана продати у корист државне касе. УБр. 15102

Трајко Матејић, из Власине, има да се узме на одговор по једном крађумчарском предмету. На како је Трајко отумарао непознано где, то начелник среза масуричког актом бр. 4117 моли све полицијске власти, да Трајка потраже и нађена да му га упуте. Њему је 50 година, средњег стаса, тапан, сувоњав, црномањаст, брије се, бркова плавих — подугачких, нестењаве косе. По занимању је земљоделац, а можда ради сада и дунђерски занат. УБр. 15118.

ПОТЕРА

Миленко Милинковић, осуђеник у Топчидеру, родом из Пилатовића у округу рудничком, побегао је из болнице топчидерске, где је на лечењу био. Управа београдског казненог завода актом бр. 2523 расписује тражење за проналазак Миленков, па ако се пронађе да се њој спроведе. Њему је 24 године, малог је стаса и у опште смеђ. УБр. 15027.

Максим Савић, слуга из Буприје, пресудом начелства округа моравског од 25 октобра 1897 год. КВр. 8394 осуђен је за 200 динара новчане казне или 40 дана затвора, због крађумчарења дувана. Начелство округа моравског актом бр. 3125 моли све полицијске власти, да Максима потраже и нађена њему спроведу. Њему је 25—26 година, средњег раста, црномањаст, доња му је трепавица једног ока мало доле повучена услед чега изгледа дрзак. УБр. 15103.

Непознати лопови, ноћу у очи 1-ог текућег месеца извршили су на опасан начин крађу Мити Николићу из Равног дела (у срезу власотиначком) и однели 150 динара у новчаницама и сребру и 40 дуката цесарских; сем овога однели су црног сукна, платна, џепеле, мушке вунене чараше, тканице, вуне и друго. Начелство округа врањског актом бр. 8482 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15105.

Коста Николић — Гиљанац, из Врање, **Андреја Стојановић,** из Црног Врха (у округу пиротском) и **Петар Милосављевић,** из Петрижева (у округу врањском), осуђеници пиротског казненог завода, побегли су 30 прошлог месеца. Управа пиротског казненог завода актом број 1140, моли све полицијске власти, да именоване бегунце потраже и нађене њој под стражом спроведу. Коста је 38 година, високог је стаса, црне косе, црних обрва, жућкастих очију, брковa црних, дугих. Андри је 35 год., средњег је стаса, косе затворено-плаве, малог чела, жућкастих очију, брковa малих, плавих. Петру је 30 год., високог је стаса, црне косе, црних обрва, плавих очију, смеђих брковa; на десној му је руци један прст згрчен. Сва тројица опасни су разбојници. Коста, званоме „Гиљанац", и Андреја је ово друго бегство. Они су и прошле године бегали, па су наскоро били ухваћени. Да би полицијским органима олакшали тражење, уредништво износи слике: Костину и Петрову. А за Андреју није сада у могућности да учини. Властима ближе Београду, ако би случајно ови бегунци пали шака, могу их стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 14626.

Коста

Петар

Миливоје Николајевић, из Београда, сви неког кочијања, у друштву са Јоцом Белимарковићем познатим копкаром, извршили су ноћу између 25 и 26 пр. месеца ону крађу на нишкој железничкој станици, о којој смо донели извештаје на овом месту у прошлом броју нашег листа. Миливоју је 14—15 година, доста крупан и бујмаст, има младеж на левој мишици. Начелство округа нишког актом бр. 14623 моли све полицијске власти, да Миливоја потраже и нађена њему спроведу. Јоца се већ налази у притвору. УБр. 14623.

Михајло Митић, тежак из Јагличја (у срезу нишком) осуђен је због горосече на 10 дана затвора и да плати 200 дин. шумском фонду. Али он је побегао, а пресуда се није могла извршити. Начелство округа нишког актом бр. 8642 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и ако га нађу да известе начелство или начелника среза нишког с позивом на бр. 7756. УБр. 14624.

Никола Радисављевић, Димит. Радисављевић и Ђорђе Димитријевић — Радисављевић, скитачки цигани, оптужени су суду што су ноћу између 2 и 3 прошлог месеца из затвореног обора украли Петку М. Цветковићу из Доњевца, 13 комада свиња. Сви се налазе у бегству. Николи је 50 година, приморањаст, средњег раста, суводњав, има малу браду. Димитрију је 60 година, високог је раста, приморањаст и Ђорђу је 30—35 година, приморањаст и малих брковa. Првостепени прокупачки суд, актом бр. 12068 моли све полицијске власти да Николу, Димитрија и Ђорђа потраже и да их нађене њему спроведу. УБр. 14866.

Непознати лопов ноћу између 24 и 25 прошлог месеца украо је Луки Обрадовићу из Прањане (у срезу беличком) кобилу са ждребетом. Кобила је матора 12 година, длаке мрко-доратасте, а на леђима има и мало белих длака; жигосана жигом К. А. Ждребе је матороо две године, длаке доратасте, на чеду цветасто, брњасто, а у обе задње ноге путасто. Начелство округа моравског актом Бр. 7190 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15102.

Непознати лопов 22 прошлог месеца украо је Марији удови Б. Дубљевића из наших Шајића, једног вола маторог 3 године, длаке зелене, средњих рогова, ујарљивог и нежигосаног. Начелство округа врањског актом Бр. 8477 моли полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да их по проналаску њему спроведу. УБр. 15104.

Сима Достић, из Гложувца среза деспотовачког, који се још од прошле године налази у бегству, оптужен је, за извршена разбојништва над Петром Пајановићем из Ратковића и Василијем Пауновићем из Слатине, која је дела почињено у прошлој години са још неким злиководима. Сима је високог раста, добро развијен, смеђ, очију великих — жутих, носа правилна, уста малих, брковa малих — смеђих, више црних; обрве су му црне — састављене, браду брије; иначе је смеђе боје, дугих образа, косе смеђе; има му 36 година; предњи су му зуби црни, јер су се почели да кваре, мало је богињав по лицу, што се то добро изближе примећује, говор му је обичан, ход му је правилан, пуши много, пиће не пије, воли женско друштво. Начелник среза беличког актом од 3 ов. м. № 8494 овим путем моли све полицијске власти, да Симу у своме кругу потраже и нађена њему стражарно спроведу, с позивом на горњу нумеру.

Никола Арсенијевић, царински стражар који је био са службом у Ритопечкој стражари, побегао је некуда и собом однео државно одело и оружје. Сакат је у левој руци. Родом је из Врбовца (срез прокупачки). Управа трочаничке царинарнице актом бр. 385 моли да се именовани пронађе и њој стражарно упути. УБр. 14898.

Војислав Обрадовић, шлосер из Београда, који је ухваћен у скитњи, на био у притвору начелства округа моравског, побегао је 23. пр. месеца из притвора. Њему је 21 година. Начелство се актом бр. 7059 обраћа свима полицијским властима, да Војислава пронађу и по закону поступе. УБр. 14492.

Милан Николајевић, звани „Приготорче", извршном пресудом пиротског првостепеног суда од 18 септембра 1900 године бр. 13524, био је осуђен на две године робије у лаком окову и на плаћање трошкова. Ну он је из притвора судског побегао 28 септембра исте године. Начелство округа пиротског актом бр. 8183/900 моли све полицијске власти, да Милана потраже и нађена њему спроведу. УБр. 14489.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Свима општинским писарима, који су нам упућивали питање о гласачком праву при избору посланика и сенатора, јављамо, да ћемо на њихова питања дати објашњења, чим буде готов изборни закон.

У данашњем броју, потеранца од начелника среза беличког која се односи на тражење Симе Достића из Гложувца, може послужити као пример полицијским органима који за проналазак кривца нађу потеранце. Није довољно само назвати име и презиме кривчево, јер то никоме не пише на челу. Потеранца начелника среза беличког обухвата опис такав, да човек и некотице представи себи слику онога који се тражи. И сваки опис кривац, често пута врло се лако може пронаћи и без фотографије. Ми ово нарочито истичемо ради примера, да полиц. органи у будуће обрате бољу пажњу при опису лица за које желе да се брзо пронађу.

Због облачног времена у прошли четвртак и петак, нису могле да се израде неке слике које су требале за ову у овај број.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг[2] до Управе града Београда, а у унутрашњости код обласних скупштина или на поште. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а које је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, занатчијама, општинским писарима и осталим занатлијама у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Кафеџијама годишње 8, полугодишње 4 динара. Ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно потпатичких одреда. Надзорницима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алексић — (10)

20. Општи утисци

Под „општим утисцима“ разуме се осећај, више или мање инстинктиван, који у нама производи једна индивидуа на први поглед и после првог говора.

Човек често пута може разликовати, не знајући ни сам по чему, становника вароши од становника села и у опште личности разних процесија.

Ова различна знаци изражење се општим формулама: *изглед лопова, кочијаша, убице, радника, трговца* и т. д.

III. ОПИС ПОМОЋУ ОСОБЕНИХ ЗНАЧАЈА

Употреба особених знакова у описима за пасоше, војничке исправе и допуштења за лов, позната је од најстаријих времена само што им је обрађена врло мала, или готово никаква пажња — обично једна линија испуњена речима: *„нема“* или *„мишава“*.

Опис по Бертилоновом систему, садржи за особене знаке око 30 линија, од којих, бар 5—6 морају бити испуњене са највећом тачношћу.

Пре но што би говорили о овом опису, неопходно је потребно да се упознамо са неколико анатомских израза, који су основа овоме описивању.

Ма који део човечијег тела посматрали, на њему се, као што је познато, могу разликовати ове четири стране: *антеријорна* (предња, горња), *постеријорна* (задња, доња) и *две бочне*.

За труп човечији, и. пр. страна антеријорна биће груди, страна постеријорна леђа, а бочне стране представљаће слабине.

За руке и ноге, побочне стране разликују се на *интерне* (унутрашње) и *екстерне* (спољашње), према томе: да ли су окренуте индивиду-и или у поље.

Претпоставимо, да предмет који се испитује заузима положај сличан ономе, који заузима приликом мерења стаса т. јест. руке су отпуштене дуж тела, мали прст је на ивици панталона, а шаке су потпуно у напред окренуте и у паралелној равнини са грудима.

У ономе положају, превој лакта, шаке и стране противју противположененоктима, чине страну *антеријорну*, док лакат, леђа руку и противју припадају страни *постеријорној*. Страна *интерна* протеже се од пазуха до малог прста, а страна *екстерна* од рамена до палца.

По овом истом принципу разликују се и стране противју. Тако за индекс (показатени прст) страна антеријорна јесте она која је против положена нокту а страна постеријорна она, њој против положена. Страна, која додирује палац јесте екстерна, а она, која додирује средњи прст, интерна.

Ако се један описни знак налази тачно између две стране, он се, у том случају, изражава средином, која седињује оба израза једном цртицом — почивком (—) нпр. страна антеро-екстерна, екстеро-постеријорна и т. д.

Приликом набора знакова за описивање, најважније је, изабрати међу њима оне, који су *сталани* и *непромењиви*, а сваки од тих знакова треба да буде описан према својој:

а) *Природи*,
б) *Облику*,
в) *Димензији*,
г) *Правцу* и
д) *Месту*.

а. Природа

Један особени знак може проистећи од посекотине, ватре, оружја у опште, удара, чира, или се, најзад, може састојати у младежу или брадавици. Ма какав да је особени знак који се описује, на картону треба тачно означити његову природу, пазећи при том, на истинитост објашњења, која дотична индивиду-а даје о пореклу својих особених знакова.

Нарочито треба брижљиво означити и описати брадавице и младеже (врна лепоте), које неке анатомисте називају брадавицама пигментним; број њихов код неких индивиду-а толики је, да превазилази границе могућег описивања на картону. У том случају треба изабрати и описати најважније међу њима, а остале само бројно означити.

Означује се, кад томе има места, још и то: да ли су брадавице с длакама или без ових?

Не малу, а можда и већу пажњу треба обратити особеним знацима, који проистеже услед тетовирања, које се датира из најстаријих времена и које није особина само злочинаца већ и читавих редова друштвених.

Ма колико да се они тетовирани знаци могу данас изменути, на у неколико и уништити, ипак они служе као веома важан фактор за идентификацију, нарочито пак кад су допуњени осталим особеним знацима. Ради тога, преко је потребно, да сваки тетовиран знак буде најтачније измерен и описан, а ако је састављен из каквих слова или речи, онда и преписан.

Помињемо, да се најчешће срећу они знаци тетовирања: *ленгер, ленгер са ужетом, срце* (обично пробушено), *мач, низа жена, дете у повоју, за тим велике историске личности, као и догађаји*.

У случају сумње о значењу једног тетовираног знака, треба тражити објашњење од индивиду-е, која га притежава.

Ако је један тетовиран знак са свим избрисан, што може бити само у том случају кад је на дотичном делу тела скинута кожа, познаће се то по заосталим траговима, који су у многоме слични траговима од изгоретине, и чији облик показује, више или мање првобитни напрт.

б. Облик особеног знака

Најчешћи облици, у којима се појављују особени знаци, јесу линије, које могу бити: *праве, криве* и *изломљене*. После њих у пракси се најчешће сусрећу особити знаци у облику *стреле, мониче, крста* и слова: Y, Ъ, X, У и т. д.

Изрази: *овалан, дугуљаст, кружан, полукружан* и *троугласт*, употребљују се за означење особених знакова, који нису линеарног облика.

За знаке криве: *кружне* и *полукружне* треба, приликом описивања, означити и облик издубљености или испупчености. Кад је индивиду-а у већ поменутом положају војника без оружја, онда ће знак у облику ∨ бити означен са издубљеношћу на горе, а ако је овај знак обратно положен ∧ са издубљеношћу на доле.

в. Димензија

Јединица мере за особене знакове јесте, као год и за коначне делове см. За особене знаке, чија је дужина мања од 1 см., употребљује се ^{mm}., али не као засебне јединице мере, већ као делови од см. нпр. *белега у облику праве линије дужине 0·2 сантиметра.*

Ако је особени знак полукружан, мери се само његов полупречник, а ако је кружан и овалан, мери се и пречник и полупречник. У овом последњем случају цифре димензије растављене су једном косом линијом нпр. *белега овалног* $4/_{2·3}$ *см.* представља белегу, чија је дужина 4 см. а ширина 3^{mm}.

Сваки особени знак, означен само једном цифром димензије, самим тим значи да је облика линеарног, т. јест. да нема ширине.

г. Правац

Правац једног особеног знака може бити или *вертикалан*, или *хоризонталан*, или најзад *кос*.

Излази већ само по себи, да не треба означавати правац знакова у виду тачака, кругова, брадавица и њима подобних.

У случајевима сумње, т. јест. кад један особени знак није потпуно ни вертикалан, ни хоризонталан ни кос, треба се помоћи изразима *готово* или *скоро*, нпр. *готово вертикалан*, *готово хоризонталан* и т. д.

Кад је реч о описивању особених знакова облика косог, треба нарочиту пажњу обратити на правац према једној од поменуте четири стране човечјег тела.

д. Место

Место особених знакова утврђује се према важнијим и њима најближим деловима тела, а изражава се једним од ових предлога: *на, изнад, испод, у средини* и *кроз*.

Делови тела према којима се локализују особени знаци, они су:

а) За лице:

а') чеони синуси,
б') обрве са својим деловима,
в') углови очију (унутр. и спољашњи),
г') корен носа,
д') јагодице,
ђ') поздрве (десна и лева)
е') трагус и лоб,
ж') максилари (вилице),
з') углови уста (унутр. и спољашњи),
и') брада и
ј') гркљан.

β) За руке:

а') корен руке (кари),
б') доручје (метакарп)
в') длан,
г') зглобови прстију и
д') фаланге (растојање између два зглоба једног прста).

γ) За груди:

а') грудне кости (клавикуле)
б') сисе,
в') пупак и
г') медијана.

δ) За леђа:

а') седми кичмени зглоб и
б') кичма.

Огромна важност, која се придаје особеним знацима, захтева, да они, ради лакшег прегледа и потпуније тачности, буду описивани извесним редом и уређени по извесној методи. Ради тога, картон у који се они бележе, подељен у је 6 разних рубрика, од којих свака служи за бележење особених знакова, који су само на извесним деловима човечјег тела, т. јест. сваком делу човечјег тела, односно његовим особеним знацима, одговара нарочита рубрика на картону.

Тако се у линијама, које су на картону означене са *I* уписују особени знаци леве руке, у линијама под бр. *II* особени знаци десне руке, у линијама под бр. *III* особени знаци лица и врата, у линијама под бр. *IV* особени знаци груди, у линијама под бр. *V* особени знаци леђа и њихов, у линијама под бр. *VI* особени знаци ногу.

Ово је у исто доба и ред којим се особени знаци, да би се избегла пометња, морају узимати и кога ћемо се ми придржавати у нашем даљем излагању.

I и II Руке

Анатомија учи, да се рука дели на ова четира главна дела: *раме, мишицу долактицу* и *шаку*.

Сваки од ових делова, као и делови шаке: *корен или ручје, доручје, длан* и *прсти* служе као репери (у овоме случају делови тела према којима се утврђује место особених знакова) за локализовање особених знакова.

Начин пак, којим се то ради, најбоље се може увидети из ово неколико примера:

а) *белега у облику изломљене линије, величине 9/*$^{mm·5}$ *см., правца вертикалног за 2 см. више левог лакта а ма страни интеријорној;*

б) *белега полукружна, са издубљеношћу на доле, величине 7 см., правца хоризонталног, на левом рамену, страни екстеријорној;*

в) *брадавица у величини кукурузног зрна за 3 см. више десног лакта, страни екстеријорној.**)

Ови примери односе се на особене знаке, који су се налазили на мишици, и којима су служили као репери, раме и лакат. Да видимо сада како се узимају особени знаци на долактици (аван-броју). Она је, као што вели анатомија, ограничена с горње стране рамењачом а с доње ручјем (корпом) који уједно служе и као репери за локализовање њених особених знакова н. пр. *белега полукружна са издубљеношћу на горе, величине 5·03 см., правца коса-спољашњег, за 3 см. више левог ручја, а са страни интеријорној, или белега у облику косе линије, величине 3 см., правца коса-унутрашњег за 4 см. испод левог лакта, страни постеријорној.*

Казали смо већ, да се на шаци разликују: *леђа, длан* и *прсти*. Сваки прст, изузев палца, састоји се из три дела — фаланге, које су једна с другом спојене зглобовима. Ради згодније и лакше употребе, ове фаланге, као и зглобови, назива се редним бројевима, који им одговарају, почињући их бројати од метакарпа.

Палац има само два зглоба и две фаланге. Део руке, који га сједињује за шаку, назван је у описној практици *базом — основом палца*.

Простор између прстију означује се овим изразима: *између палца и кажипрста* (индекса), *између кажипрста и средњег прста, између средњег и домалог, између домалог и малог прста.*

Да поменемо још и неколико особености, које се врло често сусрећу приликом узимања особених знакова прстију.

Тако, на постеријорној страни између палца и индекса сусрећу се по некад знаци тетовирана у облику денгера, срца, или почетних имена. Ови знаци имају велику описну вредност, јер су на месту са кога лако падају у очи, па с тога их треба најбрижљивије и најтачније описати.

Сами прсти, пак, могу бити одсечени на ма којој фаланги, а често пута, нарочито после пришта, последња је фаланга просто засечена. Каже се, у овоме случају, за дотични прст, да је *засечен* или *скраћен*.

Исто тако мора се означити и случај, кад је почетак нокта *прекривен*, или *повијен*, као и случај, кад је нокат *одебљан*, или *пругаст*, или га, најзад, никако нема, што се врло често сусреће.

Зглобови прстију, као и сви зглобови у опште, могу бити увочени, било од чести, или потпуно. У првом случају покрет је неправилан, а у другом са свим немогућ. У овом последњем случају треба тачно означити: да ли су делови сраслн у правој линији, или под углом, било правим или тупим.

(Настављће се).

---

*) За описивање особених знакова употребљују се нарочито — скраћена писања, о коме ће њега доцније бити говора.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

16. Ужички округ

окружно место варош Ужице

срезови: ариљски, златиборски, пожешки, рачански, ужички и црногорски

I. Ариљски — ср. место Ариље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Ариље
		2	Богојевићи
		3	Брусник
		4	Вране
		5	Вилошиће
		6	Грдовићи
		7	Грабовик
		8	Латвица
		9	Погледа
1	Ариљска	10	Ступчевићи
		1	Белуша
		2	Висока
2	Височка	3	Чачкова
		1	Брекоко
3	Добрачка	2	Добраче
		1	Кзекова
		2	Мочиоци
		3	Пресека
4	Мочиочка	4	Трудово
		1	Гривска
		2	Крушчица
		3	Радобуђа
5	Радобуђска	4	Сеперово

II. Златиборски — среско место Чајетина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бела река
		2	Јасеново
1	Белоречка	3	Ојковица
		1	Драгиница
2	Доброселичка	2	Доброселица
		1	Јабланица
3	Јабланичка	2	Семегњево
4	Кременска	1	Кремна
		1	Гостиље
5	Љубишка	2	Љубиш
		1	Дријетан
		2	Качер
		3	Качер
		4	Крина река
		5	Крина река
		6	Мачкат
6	Мачкатска	7	Тришкова
7	Мокрогорска	1	Мокра гора
		1	Бурађа
		2	Кућани
8	Негбинска	3	Негбина
		4	Сеништа
		1	Владаје
		2	Дренова
		3	Жељи
		4	Горњи крај села Рожаиство
		5	Доњи крај села Сирогојно
		6	Горњи крај села Трнава
9	Сирогојска	7	Доњи крај села Утробе
		1	Адића брдо
		2	Алин поток
		3	Алин поток
		4	Бачевац
		5	Вранежиња
		6	Бјелиш
		7	Велапоћина
		8	Ново село
		9	Мушеча
		10	Очка гора
		11	Очка гора
		12	Пантелића
		13	Подгорица
		14	Подгорица
		15	Пријани
		16	Прођица
		17	Рађенов омар
		18	Росуље
		19	Рудине
		20	Сапновина
		21	Чајетина
		22	Чајетина
		23	Шљивовица
		24	Шљивовица
10	Чајетинска	25	Шиповик

III. Пожешки — среско место Пожега

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Глумач
		2	Бјелиш
		3	Вранани
		4	Каленићи
		5	Засеље
		6	Мишковина
1	Глумачка	7	Отањ
		1	Годовик
		2	Горобиље
		3	Милићево село
		4	Почела свилатя
2	Гадовичка	5	Речице
		1	Горње Добриње
		2	Доње Добриње
		3	Сред. Добриње
3	Добрињска	4	Честобродица
		1	Дражиновићи
		2	Душковци
		3	Јежевица
		4	Љутиће
		5	Мађер
		6	Маови
4	Јежевичка	7	Томет. поље
		1	Богданица
		2	Гојна Гора
		3	Дружетићи
5	Каменичка	4	Мршаљи
		1	Бакионица
		2	Здравчићи
		3	Висибаба
		4	Ковачице
		5	Пожега
		6	Расна
		7	Радовци
		8	Узања
		9	Трнјановићи
6	Пожешка	10	Тврдићи
		1	Рове
		2	Рупељево
7	Рашка	3	Спрачково
		1	Гугаљ
		2	Јелен до
		3	Папратиште
		4	Табановићи
8	Табановачка	5	Тучково

IV. Рачански — ср. место Бајина Башта

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Б. Башта
		2	Бесаровина
		3	Вишеслава
		4	Зауглине
		5	Обој Гора
		6	Поруђић
		7	Рача
1	Б. Баштанска	8	Црвица
		1	Дуб
		2	Заглавак
2	Дубска	3	Злодол
		1	Драгсин
		2	Добротин
		3	Јакаљ
		4	Јеловик
3	Костојевачка	5	Костојевићи
		1	Оклетац
4	Стрмовска	2	Стрмово са заселком Бачевци
		1	Гвоздац
		2	Заражје
5	Овчинска	3	Овчина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
6	Пиличка	1	Пилица
		2	Придоли
		3	Солотуша
7	Растишка	1	Гаочић
		2	Заовине
		3	Јагоштица
		4	Растиште
8	Рогачичка	1	Љештанско
		2	Рогачица
		3	Сијерач
		4	Своједруг

V. Ужички — ср. место Ужице

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
1	Биоштанска	1	Аћимовићи
		2	Биоска
		3	Врутци
		4	Јанковићи
		5	Косеровина
		6	Малића брдо
		7	Омор
		8	Пашићи
		9	Пониве
		10	Пеор
		11	Лазићи
		12	Стапићи
2	Каракеса	1	Граница
		2	Братиновићи
		3	Алачевина
		4	Добродо
		5	Каран
		6	Локва
		7	Пађевине
		8	Поникваца
		9	Лелићи
		10	Ралетићи
		11	Средојевићи
		12	Трнава
		13	Шумице
		14	Ђуканци
3	Љубањска	1	Дрежник
		2	Збојштица
		3	Љубање
4	Равањска	1	Вране
		2	Колиживица
		3	Равни
		4	Скржути
		5	Никојевићи
5	Рибашевска	1	Гостиница
		2	Г. Гостиница
		3	Губин до
		4	Коштица
		5	Паринца
		6	Пеуле
		7	Рибашевина
		8	Тук
6	Стапарска	1	Вуар
		2	Волујац
		3	Гробачевићи
		4	Десна река
		5	Долови
		6	Дубци
		7	Дубоко
		8	Јасеново
		9	Мојковићи
		10	Подстење
		11	Стапари
		12	Сиљевац
		13	Тупаје
		14	Трнава
		15	Тосићи
		16	Татинац
		17	Шеварје
		18	Штитари
		19	Куда
7	Севојничка	1	Гај
		2	Гајени
		3	Забој
		4	Забучје
		5	Злакуса
		6	Горјани
		7	Крвавци
		8	Крчагово
		9	Вловац
		10	Поточање
		11	Подиење
		12	Врањача
		13	Стране
		14	Рујевац
		15	Мендино брдо
		16	Кошута
		17	Севојно

VI. Пријепорски — средиште место Косјерић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Називи села и заселака који општину сачињавају
1	Маковишка	1	Годечево
		2	Маковиште
2	Косјерићска	1	Брајковићи
		2	Галовићи
		3	Косјерићи
3	Радановачка	1	Дубница
		2	Парамун
		3	Радановци
		4	Таор
4	Сечо-речка	1	Годљево
		2	Полошница
		3	Руда Бука
		4	Сеча река
		5	Цикоте
5	Ржанска	1	Дреновци
		2	Мрчићи
		3	Росићи
		4	Сжаканци
		5	Стојићи
		6	Мионица
6	Субјелска	1	Белоперица
		2	Мужићи
		3	Субјел
		4	Тубићи
		5	Шевриуге

РАСПИСИ

Свима благајницама и другим органима, који врше наплату за државну касу

Поводом преставке царинарнице београдске, од 28 јуна тек. год. СВр. 8829, да се дукати аустро-угарски, уопште, више не примају на државним касама, — приметио сам, да поједини благајници и други органи, који врше наплату за државну касу, немају на уму постојеће законе одредбе, за примање страних новаца, и да врло мало обраћају пажњу на „тарифу, по којој се на државним благајнама примају страни новци, у динарском течају", те чешће примају поneке стране новце, а нарочито аустро-угарске дукате, без обзира на њихову прописну тежину, или их. пак, не примају никако.

Таквим неумесним поступцима, они, у првом случају наносе штету државним интересима, у другом стварају непријатне и тешкоће појединцима, што се, ни једно ни друго, не може одобрити ни трпети; јер се обоје коси са постојећим законим прописима и одредбама.

Не може се спорити, да циркулација неупоредивих новца у земљи уди како државним, тако и интересима појединаца, а вршноти наплата на државним и другим јавним благајнама, позвани су и дужни су, да то спрече, у чему ће брзо и потпуно успети, ако се буду управљали по реченој тарифи и другим постојећим законим наређењима.

У наведеној „тарифи" под „А" предвиђена је прописна тежина, садржина и предност оних страних новаца, који су по прописима међународне конвенције, за новчани савез, — копани; а под „Б" тако исто, то је предвиђено и за оне стране монете које нису кован по начелима и одредбама речене конвенције. Даље,

У чл. 2 исте тарифе наређено је, да се не примају:

а, никакви други страни новци, који нису именовани у тој тарифи, као ни

б, они страни новци, уопште, који су *излизани, крњави, нецуноважећи* (девалвирани), *бушени*, или иначе *оштећени* или *искварени*. Ово је наређено и трећим ставом чл. 2 правила за извршење поменутог закона (збор. 34 стр. 227).

Најзвишим решењем од 4 јула 1887 год. (збор 43 стр. 86) наређено је:

Да се више не примају на државним благајницама ни они страни сребрни новци, који су означени у тач. Б. чл. 1 споменуте тарифе, *који нису ковани по начелима и одредбама речене међународне конвенције* од 1885 год. (ст. 2 исте реш.).

Таме је намењен други део под Б. реч. тарифе само односно сребрне а не и односно златне стране монете. А четвртим ставом истога решења наређено је:

Да наше државне благајне примају аустро-угарски цесарски дукат само *по одређеној мери тежине 3·490*, као што је и у реченој тарифи означено.

О тога, а на основу последњега става чл. XXIII, закона о српским народним новцима [збор. XXXIV стр. 18] и § 29 закона о устројству централне државне управе [збор. XV стр. 90] и с погледом на раније наведене законе одредбе, — наређујем:

1, да благајници и други органи који врше наплату за државну касу, не примају, у томе наплаћивању, *никакву страну златну монету, која нема прошисну тежину*, означену у тач. А и Б чл. 1 „тарифе, по којој се на државним благајнама примају страни новци у динарском течају" [збор. 34 стр. 211—214];

2, да не примају *никако*:

а, оне стране новце, који нису у тој тарифи или нарочитом Краљевом указу именовани: тач. а. чл. 2 реч тарифе и закон од 1884 год. о допуни чл. XIV закона о „српским народним новцима" збор. 40 стр. 335, тако исто ни

б, оне стране новце уопште, који су: *изливене, кривени, нецирковани* (јексични), *вушени* или *иначе оштећени и искварени*. Ово се односи на све стране новце без разлике, који се иначе као *цирковани*, по горњој тарифи, или по нарочитом Краљевом указу, примају на нашим држав. касама (тач. б. чл. 2 исте тарифе).

3, аустро-угар. цесар. дукате да примају само ако су *цирковани* и по мери тежине од 3·490 грама по комаду; као што је означено у спомен. тарифи и највишем решењу; и

4, да би благајници могли одговорити горњем позиву нужно је, и препоручујем им, да одмах набаве, који већ немају, мерилице за мерење новаца, којима ће се у датим приликама, служити.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

КБр. 9605
12 јуна 1900 год.
у Београду

Свима благајницама и другим органима који врше наплате за државну касу

Поводом истакнутог питања о уништавању нецирковани — јексичних — златних новаца, који се чешће у циркулацији појављују, а у вези са мојим расписом од 19 августа прошле године КБр. 14.165, — у интересу државне касе, поново наређујем, да се на државним касама *никако не примају излизани, кривани, нецирковани — јексични, — вушени, или иначе оштећени и искварени златни новци*; јер ће се такви комади уништавати код Главне Државне Благајнице и код Благајнице Народне Банке, на штету самог подносиоца.

Који, пак, благајници немају мерилица за контролисање тежине новаца при примању истих, нека што пре обрате Главној Државној Благајници, која ће извршити набавку истих мерилица и послати им их по наплати њихове вредности, који ће издатак пасти на терет канцеларијских трошкова дотичног надлештва.

ОШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питања многих општинских писара о бирачком праву задругара за избор Народних посланика и Сенатора, одговарамо им следеће:

По члану 8. привременог закона о изборима чланова Народног Представништва: у задрузи имају бирачко право за бирање Народних посланика, онолико чланова задруге, по реду старости, колико пута има по петнаест динара у целокупној годишњој непосредној порези, које било врсте [без икаквих прireза] коју задруга плаћа.

А, по члану 114 истога закона, у задрузи имају право да бирају Сенаторе онолико чланова задруге, по реду старости, колико пута има по 45 динара непосредне порезе, које било врсте [без икаквих прireза] у целокупној непосредној порези коју задруга плаћа на годину.

На пр: над у једној кући живе у заједници отац и два пунолетна сина, па укупна њихова годишња непосредна пореза ма које врсте, [без икаквих прireза] износи 90 или 100 динара, онда они сви троје имају право да бирају Нар. Посланика; а, само отац и старији син имају бирачко право за избор Сенатора, наравно ако не би стајали у другом каквом законском изузећу који би им оно право осporавало.

Или, кад у задрузи живе два брата или отац са два сина, па укупна њихова годишња непосредна пореза [без икаквих прireза] износи 15 или 20 динара, онда у првом случају има право за бирање Народ. посланика само старији брат, а у другоме случају, само отац, ако не стоје у каквом другом изузећу. Али, наједан од њих нема и бирачког права за избор Сенатора.

На случај пак, кад један домаћин плаћа 45 или 50 динара непосредне порезе на годину, без икаквих прireза, а у задрузи има још 2 пореске главе, онда бирачко право за избор Сенатора има само домаћин а остали задругари не. А, бирачко право за избор Народних посланика, имају и домаћин и оба његова задругара, ако иначе не стоје у каквом другом законском изузећу.

* * *

Један општински писар управно је на нас једно овакво питање:

Пред општинским судом појавио се пре неки дан један овакав случај:

Једна жена, са своје две кћери, по смрти свога мужа наследила је све мужевљево имање као једина наследница.

Кад су јој кћери дорасле за удају удале су се, и, она — мајка им — одобри зетовима и кћерима те све њено имање, које је од мужа наследила, поделе на равне части и продају. Није узела никакву обвезу од зетова за њено издржавање. Живила је час код једнога зета и кћерке а час код другога.

Доцније, умру обе бабине кћерке, а свака је оставила и децу после своје смрти.

Услед свађе са зетовима они отерају бабу од себе не хотећи јој давати никакво издржавање. Она их за то тужи и тражи да јој плаћају издржање.

Овај општински писар пита нас: да ли је ово тражење бабино умесно; може ли јој се досудити издржање од зетова, на основу изложеног стања ствари, и, ако може, да ли је за суђење овога спора надлежан општински суд или не? као, и да ли се сме за издржавање њено пришти каква наплата из имања њених зетова, које су они од својих очева наследили, ако би т. ј. баш на то плаћање осуђени?

На ово питање одговарамо овоме писару следеће: по нашем мишљењу: тиме, што је баба Х. отуђила своје имање за живота својих кћери, на тај начин, што су њене кћери и зетови, *по њеном одобрењу*, исто имање продали, без икакве обавезе од своје стране за њено издржавање, она је изгубила и сва права и дужности које су са тим имањем биле скопчане, — ако је уопште могуће, да је у конкретном случају жена [баба Х.] наследила мужевљево имање поред живих кћери, у место да на истом имању има само права удовичког уживања, §§ 412 и 774 грађанског законика. — Управо, тим отуђењем имања, по њеном одобрењу, она је изгубила право издржања у задрузи са зетовима и кћерима, и, њезин опстанак у истој зависи чисто од расположења ових. § 523 и 524 поменутог закона.

Према овоме, она не може имати права ни на какво тражење издржања из задруге њезиних зетова, те по томе, ни наплата се не може на тај циљ пришти из њиховог имања.

Али, ни у ком пак случају, није надлежан општински суд да суди спорове овакве врсте, по § 6 грађ. суд. поступка, јер би се он имао расправити на основу законских прописа о наследству, пошта је надлежан дотични приостепени суд.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Милија Николић, трговац из варошице В., тужио је суду општине М. Ђуру Крстића општинског писара за 83 дин. дуга од узетог еспапа на његове трговачке радње, и тражио, да та суд осуди на плаћање.

Дуг овај, по изјави тужиоца и по поднетом рачуну учињен је пре 2 године.

За доказ тужбе тужилац је поднео од власти оверен рачун из потврђене трговачке књиге његове радње, као полудоказ, а на случај одрицања туженога, обећао је, у допуну поднетог рачуна и заклети се.

Тужени у одговору своме тражио је, да се она парница, на основу застарелости одбаци, јер је вели поднешени рачун из радње тужиоца, према трговачком закону изгубио силу полудоказа и застарио, пошто је од дана учињеног дуга до дана тужбе, протекло 2 године дана, а рачун од уистог еспапа није му никако од стране тужиоца поднашан на признање, као што то прописује § 15. трг. закона.

Тужилац је, на рочишту, према овакном одговору туженога, одустао од поднешеног доказа (рачуна) по трговач. књиги, и као доказ за своју тражбу обећао главну заклетву коју и тужене нуди.

Тужени је остао при свом првом одговору. Понуђену заклетву не прима нити је одобрава туженоме, пошто је вели дуг, по трговачком закону застарио.

Општински суд, усвајајући разлоге туженога Ђуре, одбацио је ову парницу својим решењем, са ових разлога:

1, Што по § 14. трговач. закона, потражива̂ња трговаца према петрговцу застаревају за годину дана од дана задужења, а овде задужење датира од пре две године, и

2, Што се тужилац по истеку једне године дана од дана задужења, није користио правом које му даје § 15. помен. закона, да поднесе туженоме на признање рачун из трговачке књиге од узиманог еспапа, па, ако овај не хтедне рачун признати, онда да га у тамо означеном року тужи за овај дуг. — А, кад он то није у своје време учинио, онда му је, према томе, и ономе што је означено горе под 1. и ово потражива̂ње застарило.

Овај општ. писар пита нас сада, да ли је ова одлука општинског суда правилна и закону сообразна, или није?

На то питање ми му одговарамо: да је гореналожена одлука општинског суда, по нашем мишљењу, неумесна и противна закону. Ево зашто:

Кад је тужилац на рочишту одустао од поднетог доказа по трговачким књигама, па, за доказ своје тражбине поднео главну заклетву, коју прима и нуди, онда није имало места примени § 14. трговачког закона, нити је тражбина тужиоц, према § 16. истога закона застарела, већ су по томе законском пропису — само трговачке књиге, од којих се овде одустало, изгубиле полудоказну силу у смотрењу ове тужиочеве тражбине, чију истинитост може он у овоме случају другим средствима па и заклетвом доказивати, док иста тражбина не би застарила по § 298. под ж. грађанског законика.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

8 јуна.

Украо сам! И назад!

Имам овај портфељ. Он је сада мој.

У њему држим папире од вредности, који по јучерашњем берзанском курсу вреде 117.328 франака. Имам даље пет хиљада франака у упутницама са још две стотине других што сам све у овом истом портфељу нашао.

Богат сам!

Не могу даље од узбуђења.

Вечерас сам у својој собици на крову разгледао све те папире и неписани, некакан страх беше ме из реда обузимао. Таман сам био разастро на малом асталичњу црвене и беле листове акција и облигација мојих, а учини ми се као да неко јако дуни на прагима, и да ме неко три пут песницом више трбуха удари.

Угасим одмах светлост и седнем на столицу не мичући се. Дисање беше од страха престало, а крв ми се у жилама заледила.

Спрочу мене у другој соби изгледало ми је као да чујем дисање мога суседа.

Дуго, дуго после тога стајао сам тако непомичан. На послетку хтедох са највећом опрезношћу да помакнем столицу. И ако сам био пажљив нпак случајно испустим на патос дршкаљу од пера. То ме чини ми се још више преплашн.

Поново седнем не мичући се и не смедох више ни да почујам да се покренем.

Напослетку устанем полако и прислоним уво на кључаоницу од врата. Чујем како се у другим собама моји суседи забављају. Један кирајџија, који је испод мене становао, баш онда дође кући.

Полако и врло смотрено, машим се за браву и одшрафим врата.

Нема никога!

Поново запалим лампу, али настући страха ме дају ми да радим.

Писам имао више чега да се плашим јер сам све мере опрезности употребио

— — — —

непоколебљиве, своје пресуде, своје научне закључке, своја морална убеђења и вероваља. Читава насеља, градови и народи заједно се и полудеше. Сви беху у немиру и нису један другог разумевали, сваки је мислио да се само у њему налази истина, и мучно се и патио гледајући остале, био се у груди, плакао и ломио руке. Нису знали кога и каква да осуде, нису се могли сложити шта да сматрају за зло, а шта за добро. Нису знали кога да оправдају, кога да оправдају. Људи су убијали једно другог у некој бесмисленој озлојеђености. У читавим армијама скупљаху се једни против других, али те армије, пошто би већ пошле против других, намах стаду саме себе мучити, редови се растурају, војници нападају један другога, кламу се и секоше, уједају и једоше један другог. У граду по вандан су звонили на ларму: сне су сазивали, али ко и зашто зове нико није знао, а сви су били у страху и немиру. Остављене најобичније занате и радове, јер је сваки предлагао своје замисли, своје поправке, и нису се могли сложити; заоставе земљорадња. Онде онде збегли се људи у гомиле, сви скупа пристајаху на штогод, закључкаху се да се неће раставаги, па опет оног часа почињаху нешто сасвим друго, а не оно што су таман у тај час предложили били, стадоше један другог бедити, тукоше се и клаше. Пожар, глад. Сви и све је пропадало. Зараза је расла и ширила се даље и даље. У целом свету могоше да се спасу само неколицина људи, а то су људи биги чисти и изабраженна, којима је одређено да од њих почне нов људски род и нов живот, да они обнове и очисте земљу; али нико и нигде тих људи није видео, нико не чу њихих речи ни њиного гласа.

Расколњикова је мучило то, што се то бесмислено бунило и занос тако тужно и тако мучно одзина у његовом сећању, што тако дуго траје утисак тих грозничавих тлапња. Била је већ настала и друга недеља после ускрснше; беху топли, ведри, пролетњи дани; па дому затвореничком отворише прозоре (е решеткама, под којим прозорима ходаше стражар). Соња, за све време његова боловања, могла је тек само два пут да га посходи у дому; сваки пут ваљало је измолити допуштење, а то је било тешко. Али она је често долазила у болничко двориште, под прозоре, особито у вече, а понекад тек само да може постојати мало у дворишту, и макар издалека да погледа на прозоре дома. Једанпут, пред вече, Расколњиков, који је већ готово сасвим одрављо, засна; кад се пробуди приђе нехадно прозору, и наједном угледа у дальни Сонју, код болничких врата. Стоји, и као да нешто чека. Нешто као да га штрецну у срце; уздрхта и брже се одмаче од прозора. Сутра дан Соња није долазила, ни прекосутра; он опази да је очекује неспокојно. Напослетку, пустише га на болиште. Вративши се у затвор дозна од заточника да се Софија Семјоновна разболела, да лежи код куће, и да никуда не излази.

Био је врло узнемирен, пошизло је и њој да се изшести. Брзо сазна, да болест њена није опасна. Кад је Соња чула како се он о њој брине и жали, пошаље му писамце да га извести, како је њој много лакше, да је то просто ништалан лак напеб, и да ће скоро, врло брзо доћи да се с њиме на раду види. Док је то писамце читао срце му је силно и болно дупало

Дан опет беше ведар и топал. Рано с јутра, у шест часова он оде на рад, на обалу реке, где је у једној стаји уделена била пећ за печење алабастра и где су свега три радника послата. Један од заточеника са конвојним оде у тврђаву по неке инструменте; други спремаше дрва и меташе у пећ. Расколњиков изађе на зграде на саму обалу, седе на дрва сложена код зграде и стане посматрати широку и пусту реку. Са високе обале види се пространа околина. С далеке друге обале једна допиру звуци неке песме. Онамо, на стени, њоју сунце осветљаваше, и која се догледати не може, виде се и то једва, као прне тачке, јурте скатачких насељеника. Тамо је слобода, тамо су живели други људи, ни налик на овамошње, тамо као да се и само време заустављо, као да још нису прошла доба Авраамова и његова стада. Расколњиков седи, гледа непомично, непрекидно; мисао му прође у свањење, у гледање; није мислио ни о чему, него мучила га и убуђивала нека туга.

Намах покрај њега искрсну Соња. Приђила једва осетно, и седе поред њега. Било је још врло рано; јутренња свежина још није попустила. На Соњи беше њен јадан стари бурнуе и зелена марама. На лицу јој се још опажају трагови болести, било је ослабила, побледила. опала. Она се љубазно и радосно осмехну на њ, али, као и обично, плашљиво му пружи руку.

Ваздa му је руку плашљиво пружала, понекад му није ни давала сасвим, као да се бојала да ће је одгурнути. Он је ваздa као с неком одвратношћу примао ту руку, ваздa је као с досадом дочекивао, понекад би упорно ћутао докле би год она била под њега. Дешавало се, да она уздрхти од њега и одвали с дубоким болом. Али сад се њихне руке не растављаху; он кријомице и брзо погледа у њу, не рече ништа и спусти поглед земљи. Били су сами, није их нико видео. Конвојни се у то време окренуо био. Како се то десило, не зна ни сам, али намах као да га нешто подухвати и баци њој пред ноге. Плакао је и колена јој обухватио. У први мах она се страшно уплашила, и лице јој побледе и уночи се као мртва. Она поскочи са свога места, па задрхтавши, гледала га. Али у исти мах све је разумела. У очима јој заспеташ бескрајна срећа; појмила је, нити беше за њу сумње, да је он воли, да је бескрајно воли, и да је напослетку, дошао и онај час...

Хтели су да говоре, али нису могли. У очима им суза. Обоје беху бледи и слаби у лицу; али на тим болним и бледим лицима већ је блистала зора обновљене будућности, потпуног ускрснућа за нов живот. Њих је љубав ускрснула, срце једнога било је бескрајни извор живота за срце другога.

Хтели су да чекају и трпе. Остајаше им још седам година, а до тога време колико још несносне муке и колико бескрајне среће! Али он је ускрснуо, и знао је зато, осећао је потпуно с тим својим обновљеним бићем, а она, — та она је и живела само од живота његова!

Тога дана увече, кад су одељења затворили, Расколњиков лежаше у својој постељи и мишљаше на њу. Тога дана њему се чак чинило, као да сви заточници, његови дотадашњи непријатељи, гледају на њ другчије. Чак је и сам ступио с њима у разговор, и они му одговараху пријатно. Сад се тога сећаше, али тако је и морало бити: зар не мора сад све да се измени?

Мишљаше о њој. Сетио се како је стално мучио, како јој срце пидао; сетио се њеног бледог, мршавог лица; али га та сећања готово нису сад ни мучила. Знао је каквом ће бескрајном љубављу сад она њена страдања да накупи.

А и шта су све, све те муке прошлости! све, па и његов злочин, и осуда и прогонство чине му се сад, у првој навали осећања, као нешто спољашње, туђе, као шта више и да нису факта која се њега тичу. Усталом, тога вечера није ни могао дуго и једнако мислити ни о чем, прибрати се на чему било; па не би он сад свесно и са знањем ништа ни могао да докона и расправи, он је само осећао. Место дијалектике настаје живот, и у сазнању и свести мора се нешто сасвим друго створити, разрадити.

Под утрашњем лежаше му евангеље. Узме га махинално. То је била књига њена, она исти, ни које му је оне читала главу о Лазареву ускрснућу. У почетку заточења мислио је како ће му она досађивати вером, да ће говорити о евангељу и доносити му књиге. Али, на његово највеће чудо, она ни једном не проговори о томе, нити му иједном понуди евангеље. Он је сам замоли замало пред својом болешћу, и она му га ћутећи донела. Досад није га ни отварао.

Не отвори га ни сад, али паде му на ум: „Зар њена убеђења могу не бити сад и моја убеђења? Бар њена осећања, њене тежње...“

И она је целог тог дана била у узбуђењу, а преко ноћ опет занеможе. Али била је толико срећна, толико неочекивано срећна, да се готово уплашила од своје среће. Седам година, само седам година! У почетку своје среће, у неким тренуцима, обоје су били готови гледати на тих седам година као на седам дана. Шта више нису знали, да им се нов живот не пружа забадава, да га ваља још скупо купити, и платити за њ великим, будућим подвигом...

Али сад већ настаје одавде нова приповетка, — приповетка о поступном преображавању и обнављању човека, приповетка о поступном препорођавању његову, поступном преласку из једног света у други, о познанству с новом, досле сасвим непознатом стварношћу. То би могла бити тема за нову приповетку, а ова наша приповетка сад је свршена.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јован Ивановић, досељеник из Црне Горе, пресудом начелника среза јабланичког од 25 пр. мес. бр. 5480 био је осу-

њен поред казне затвора, коју је издржао, да се на свагда протера из Србије. Али је код њега у обичају, да се из прогонства враћа, представљајући се непознатима као предузимач, резервни официр или друга већа личност, обмањујући лаковерни свет: да је у страну политичком животу много да учини, како он жели и како наради, да се његова реч мора послушати и т. д. како би само без муке и рада дошао до свога уживања. Јован је средњег стаса, дежмекаст, дугуљастих образа, косе, обрва и очију црних, бркова црних али подшишаних, покатках носа браду на шиш, а некада се брија. Носи цивилно одело. Начелство округа врањског актом Бр. 8526 скреће на ово пажњу свима полицијским властима, те да обрате пажњу на његов повратак из прогонства па да по закону поступе. Убр. 15370.

Арсеније Јегдић, родом из Крстура у Аустро-Угарској и поданик аустро-угарски, по пресуди кварта врачарског од 18 прошлог месеца Бр. 6598, прогнат је на свагда у Аустро-Угарску, а но издржању 20-то

дневног затвора, на који је био осуђен због иступне крађе. Како је Арсеније до сада неколико пута био протеран из Србије, па се из прогонства увек враћао, и како је он у опште познат као један велики крадљивац, који је, у години 1896 био осуђен на 5 г. робије од стране пречестеног суда за град Београд, — то управа града Београда позива све полицијске власти, да на повратак Арсенијев у Србију обрате најстрожу пажњу, а у случају повратка, да га казне за повраћај из прогонства и поново прогнају. Арсеније има 28 година, средњег је стаса, лица дугуљастог, косе проседе, очију жестењавих. Убр. 15136.

Начелство округа топличког решењем својим од 3 тек. месеца Вбр. 146, одузело је за неважење два службена печата, која су нестала сточном ревизору у Мерћезу (у срезу косаничком), на којима је био натпис: „Краљ. Сточни ревизор среза „$\frac{\text{Б}}{\text{I}}$“, па зато обраћа на ово пажњу, како би полицијске власти у случају појаве могле да предузму законске мере и да о томе известе начелство. Сазнали намењени печат носи натпис: „Сточни ревизор прегледани среза „$\frac{\text{Б}}{\text{I}}$“. УБр. 15617.

ТРАЖИ СЕ

Миливоје Вошковић, родом из Никшића у Црној Гори, дошао је амо у Србију пре годину дана. Служио је у Лозници код Николе Грујичића трговца тамошњег, одакле је извршио пре два — три месеца и сад се не зна где се налази. Њега тражи његова мати Смиљана. Управа града Београда актом бр. 15393 расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се о овоме извести Управа. Миливоју је 26 година, високог је стаса, црномањаст, малих бркова — жутих, плавих очију.

Сотир Јањић, каздрмџија из Лесковца, отумарао је 1 маја тек. године и оставио своју породицу без потпоре. Њему је 32 године, средњег раста, у лицу плав, очију плавих, без браде, и косе плаве; носи цивилно одело. Начелство округа врањског актом бр. 8610 моли све полицијске власти, да Сотира потраже и место становања јаве начелству. УБр. 15560.

Милутин син Миље удове **Стевана Арсенијевића,** бивши је на Ножеге 9 прошлог месеца отишао је са својим газдама Ибрахимом и Николом Николићем из Ножеге на вашар у Горњи Милановац, да продају бозу, па се ни до данас није вратио. Сумња је, да је убијен. Начелство округа рудничког актом бр. 7788 моли све полицијске власти, да Милутина потраже и по проналаску њему упуте. Њему је 22 године, плав је, у опште смеђ; на левој руци посечен. УБр. 15561.

Мангуп ждребе нађено је у атару села Варошки у срезу сврљишком, матерно годину дана а длаке пране. Начелство округа нишког актом бр. 9241 моли полицијске власти да пронађу сопственика и да га по проналаску упуте начелству или начелнику среза сврљишког с позивом на бр. 4225. УБр. 15732.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 29 и 30 тек. месеца, извршили су опасну крађу М. Чоркићу берберину из Шапца и однели: 6 комада машина за шишање; 4 комада за апцирковање бријача: троје кљеште за вађење зуба; један кључ за вађење зуба; 19 бријача, (7 комада са жигом набричним 7 звезда, 2 са жигом луга), 1 перорез са жутим корицама које се завршују у виду направе које личе; троје маказе (1 солингер, 1 клаубер и 1 са знаком шљука), два шевцајгла — купице за пуштање крви. Начелство округа подринског актом Бр. 6675 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15248.

Њица, Танасија Гаврић, из Душановца у срезу неготинском окривљује се за четири злочина (разбојништво, тешку телесну повреду и два убиства) извршена једновремено 24 пр. месеца у вече у М. Каменици (у брзопаланачком срезу). По извршеном делу Њица је побегао, и до данас не зна се где се налази. Начелник среза брзопаланачког актом Бр. 2929 моли све полицијске власти да Њицу пажљиве потраже и да га нађена под тврдом стражом њему спроведу. Њица је 40 година, средњег стаса, развијен, бркова риђих — средњих. Говори влашки и српски. УБр. 15444.

Непознато лице, наоружано пушком и ножем, напало је на Андрију Николића тежака из Вублице, општине житно-поточке у срезу прокупачком, на му је скинуло прне чакшире, опанке и чарше и побегло у правцу турске границе. Начелство округа топличког актом Бр. 4399 моли све полицијске власти, да непознатог потраже и нађена њему стражарно спроведу. Њему је 30 година, стаса новиског, мало погурен, у опште плав, бркова малих жутих, на десном образу испод самог уха има белегу од ране или убоја; говор му је бугарски помешан са српским језичком. УБр. 15558.

Мијајло В. Мијајловић, колнер, родом из Ваљева, пресудом начелства окр. подринског од 9 априла т. г. бр. 3976, казњен је за утају новца у 28·50 динара, колико је био примио од Мијајла Јовановића из Штитара, за београдско друштво за удају и женидбу — са десет дана затвора и да накнади Мијајлу утајену суму и на име такозе и дангубе 10 динара. Али је он побегао чим му је пресуда саопштена те се иста није могла извршити. Начелство округа подринског актом Бр. 6213 моли све полицијске власти да Мијајла потраже и њему спроведу. Њему је 32 године, средњег раста, супоњав, у лицу смеђ; носи цивилно одело. УБр. 15613.

Непознати лопов ноћу између 7 и 8 тек. месеца извршио је опасну крађу Илији Николићу тежаку из Сланаца и однео 32 дуката бушева, 5 турски ирмилука бушених, 1 велики, од 4 ⅓ цесарских, дукат и 6 рубља од по 6 гроша. Начелник среза врачарског, актом Бр. 6402 моли полиц. власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15641.

Непознато лице украло је Филипу Вујићу из Жељева у срезу сврљишком једну омицу матору две године, златасте длаке, на челу цветасту, са репом подсеченим — куса; висока 135 с. метра. Начелство округа нишког актом Бр. 9240 моли полиц. власти, да лопова потраже и њему спроведу. УБр. 15732.

УХВАЋЕНИ

Коста Николић — **Гиљанац** из Врање и **Петар Милосављевић** из Петрања (у окр. врањском), осуђеници, чије смо слике изнели у прошлом броју нашег листа, ухваћени су.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У овом броју свршене су две рубрике — „Админ. Подела“ и „Закони и плата“ — које су заузимале велики простор у нашем листу. Према томе, од сада ће бити у „Полицијском Гласнику“ заступљени ванредно и поучно-забавни део, пошто је због ових великих ствари у последње време било врло мало.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 396.

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. По потреби биће запредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг[а] до Ужаре града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а које је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механиџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ку они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно потпоручких одреда. Надлештвима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединих бројева „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Т. Алимпић — (11)

III. Лице, уши и врат

Раније смо већ казали, који делови тела служе као репери за узимање особених знакова ових делова човечјег тела. Овде поменимо, да су особени знаци лица не само најважнији већ, сразмерно знацима на осталим деловима тела, и најмногобројнији. То долази отуд, што је лице, почев од рођења па до смрти, вавек изложено спољним утисцима, док су готово сви остали делови тела заштићени од тога одећом.

Сл. 20.

Приликом узимања ових особених знакова, треба отпочети са челом и завршити са подбратком. Тим редом иду и примери, које овде наводимо са сл. 20.

а) *белега у облику праве линије, величине 2 см., правца хоризонталног, за 3 см. изнад средине леве обрве,* (1)

б) *белега у облику праве линије, величине 1·02 см., правца косог за 1 см. изнад корена носа* (2)

в) *белега у облику праве линије, величине 2 см., правца хоризонталног, на средини десне обрве* (3),

г) *белега у облику праве линије, величине 1/0·7 см., правца кососпољашњег, на десној страни носа а за 2 см. испод његовог корена* (4),

д) *брадавица, у величини просног зрна за 2 см. испод спољњег угла левог ока* (5),

ђ) *белега од скрофула, у облику полукруга са избуљењошћу на горе, величина 4 см., правца косо-унутрашњег, за 6 см. више, и у лево од гркљана а испод мокнилара* (6) и

е) *брадавица слична у величини кукурузног зрна за 1·5 см. испод гркљана* (7).

Уопред напоменимо, да је гркљан једини репер, који служи за локализовање особених знакова врата.

IV Прса.

Описивање особених знакова антериорне стране трупа или прсију биће по већ изложеним принципима, а њихово локализовање врши се, као што смо већ напоменули, према овим реперима: *грудним костима, сисама, areoli и медијани.* Ниже изложени примери, показаће нам, како се и ови знаци, као и знаци лица, могу потпуно тачно описати. (сл. 21)

а) *брадавица облика и величине пшеничног зрна за 6 см. испод гркљана и за 3 см. у лево од медијане* (1),

б) *белега од оприсања, величине 2·5 см., правца вертикалног, за 3 см. испод гркљана* (2),

в) *белега у облику праве линије, величине 6/1·5 см., правца нешто мало косо унутрашњег, за 4 см. у десно од медијана а на десној грудној кости* (3),

г) *белега у облику праве линије, величине 3·5 см. правца косо-спољашњег за 3 см. више леве сисе и за 2 см. у лево од медијане* (4),

д) *брадавица слична за 2 см. изнад и по зади десне сисе* (5),

ђ) *белега полукружна, са избуљењошћу на горе, величине 8/0·1 см. правца скоро хоризонталног за 9 см. више ањука и за 2 у десно од медијане* (6),

е) *брадавица у величини просног зрна за 3 см. испод леве сисе* (7),

ж) *белега у облику тачке за 10 см. испод леве сисе и за 6 см. у лево од медијане* (8), и

з) *белега од изгоретине, округла, величине 3 см. (пречник) на самој медијани, за 10 см. више ањука* (9) и т. д.

V. Леђа (сл. 22).

На постеријорном делу тела медијана је замењена кичмом која, са седмим кичменим обртљом, служи као тачка репера за локализовање особених знакова на овом делу тела. Седми кичмени обртањ налази се испод врата, а изнад линије плећа. Код

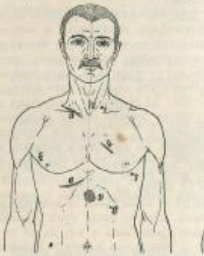

Сл. 21.

Сл. 22.

личности мршавих, он чини једно мало испупчење а код личности дебелих, он је готово изједначен са 5 и кичменим обртљима, те га је с тога, доста тешко од њих разликовати.

Примери:

а) *белега од чира у виду крста за 2·5 см. у лево од кичме и за 3 см. испод седмог кичменог обртља* (1),

б) *белега у облику праве линије, величине од 3 см. правца косо-унутрашњег за 1 см. изнад и у десно од седмог кичменог обртља* (2),

в) *белега полукружна са избуљењошћу на доле за 7 см. у лево од седмог кичменог обртља* (3),

г) *младеж у величини просног зрна за 3 см. испод седмог кичменог обртља* (4),

д) *белега полукружна са избуљењошћу на горе, величине 5 см., правца косо-спољашњег за 12 см. испод седмог кичменог обртља и за 9 см. у десно од кичме* (5),

ђ) *белега у облику праве линије величине 3/0·3 см., правца косо-спољашњег, за 24 см. испод седмог кичменог обртља и за 6 см. у лево од кичме* (6), и т. д.

VI. Ноге

Веома је ретко, да се морају узимати особени знаци и са доњих делова човечјег тела, јер док на њих дође ред, испуни се готово увек цео картон. Ако би се, по некад, и десило, да се појави потреба и за овим особеним знацима, а исто се може појавити само тада, кад на претходним деловима тела нема ни пет особених знакова, они се описују и локализују по већ изложеним принципима. Помињемо опет, да то врло ретко бива.

Скраћено писање особених знакова

Да би се, у одређеним рубрикама на картону антропометриском, могли уписати сви особени знаци једне индивидуе, као и да би се то што брже учинило, Бертилон је установио нарочито скраћено писање — *антропометриску стенографију*. Ова се састоји у скраћивању појединих речи било помоћу њихових почетних или средњих писмена, било помоћу нарочитих, конвенционалних знакова.

Посведневна употреба овог скраћеног писања утиче у толикој мери на личности који се тиме служе, да га они, у свакој прилици, претпостављају обичном читању и писању.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 19112
3 октобра 1900 год.
У Београду

Начелству округа

Расматрајући радњу појединих полицијских власти приметио сам, да у пословима поменх чиновника има доста неуредности и неправилности, што долазе: или од небрежења самих чиновника, или од њиховог незнања закона и непознавања министарских прописа и расписа.

Нарочито се опажа, да има чиновника, који своје послове врше олако, небрежљиво; да навијају, саслушања и извештаје пишу површно, ружно, аљкаво, тек да се рад што пре из руке избаци; да се шаљу акта неуредна, исперутрана, прљава и т. д. И онда, услед таквога неуредног рада, мора одаиде, из министарства, да се по неколико пута враћају акта начелству, да се траже накнадни извештаји; да се једном саслушана лица опет на саслушање позивају; да се поново траже објашњења; да се нарељују накнадни извиђаји и т. д. Оваквим неуредним радом дотичних чиновника изазива се, пре свега, излишна преписка, на штету других послова, а после, такав рад може бити и на штету приватних лица, која своје право траже, па га, услед оваквог рада, не могу на време да добију.

Даље примећује се и то, да се по осудама за иступна дела, а и по разним другим одлукама, доносе више пута пресуде и решења без позивања на законе; или бива и то: да се та позивања чине погрешно, да се у решењима именују закони, по којима полицијска власт није надлежна одлуке да доноси и покренута питања да решава.

Тако исто, по оним претписима, по којима се из министарства оставља рок за подношење извештаја, не одговара се, или никако, или не у одређеном року; а то је са тога, што на ове рокове и на радњу потчињених му органа, старешина надлештва не обраћа довољно пажње, него оставља, да му о томе млађи воде бригу.

Поглавито, на немарљивост полицијских органа у извршењу грађанских пресуда и решења дижу се из дана у дан силне жалбе; и домаћа изгледа, да је у овоме делу полицијских послова наступио прави застој.

Начелство треба да има на уму, да од тачног и брзог извршења судских одлука у многоме зависи кредит трговачки. Тај се зајело неће моћи да подигне, ако трговац, или уопште повериоац, мораво буде годинама да чека на исплату досуђене му тражбине. А како ће се одржати један трговац, и он својим обвезама одговорити, када не само на време, него и после неколико година, своје новце не може да добије? А имајући на уму, да од кредита трговачког много зависи и кредит земаљски, препоручујем најозбиљније начелству да зато и у овом погледу убраза радњу својих потчињених органа. Нарочито нека обрати пажњу на оне своје органе, који иду на руку и дају дужницима прилике, да одређене продаје одлажу; да плаћање досуде избегавају под разним изговорима; на оне полицијске чиновнике, који при попису, премеру, или одређивању продаја, намерно, или из непажње, пропуштају испунити законе прописе, те тиме дужнику дају основа, да извршену продају имања оборе код суда. За овакве чиновнике, чим се деси случај, нека ми се одмах јави, да се као несавесни и неуредни из службе уклоне.

Ради бољег контролисања овога рада наређујем, да начелство води нарочити списак о уништеним продајама, те да се види, код којих се органа то дешава; а да се у тај списак бележе и извршења колико их код које власти и од кад има и колико их је и над свршено.

Уопште се примећује код многих старешина, као што напред поменух, да своје послове остављају млађима, те како они израде, тако и остаје. Нико им радове не контролише, те отуда има случајева, да се чак и Министарству шаљу извештаји, које потписује само секретар и т. д.

На све оне и друге слична појаве неуредности код полицијских власти скрећем ће пажња начелству са препоруком, да својим потчињеним чиновницима и званичницима нареди, да добро проуче све прописе закона, по којима полицијски чиновници и званичници имају да раде; да тако исто добро проуче и све министарске расписе о свима питањима, која им на рад долазе, па пре него какав службени посао сврше или какав предлог или извештај министарству поднесу, да се претходно добро увере: је ли испуњено све што се по закону и расписима тражи.

Поред постојећих закона нека се нарочито проуче и добро утуве расписи министарски:

О личној и имовној безбедности. — О хајдучији. — О делокругу, администрацији и осталим пословима код полицијских власти. — О кривичном целебеву уопште, — О извршењу изречених пресуда. — О извршењима и каплатама. — О извршеној забрани и обезбеђењу. — О механама и кафанама. — О девојачким касама. — О употреби телеграфа. — О пасошима. — О подаништву. — О одсуству чиновника и т. д.

Изданајући овај расписо препоручујем да га начелство саопшти свима полицијским чиновницима и званичницима (практикантима), како онима у својој канцеларији, тако и онима при среским надлештвима; и сам ван начелник окружни стараће се лично, да се расписо у свему у даној прилици строго извршује, и по њему поступа.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 20.424
17 октобра 1900 год.
У Београду

Начелству округа

На основу писма господина министра финансија од 11 августа ове године ПБр. 25173, а рада што успешнијег прикупљања дугованога пореза, ја сам телеграфским путем 19 августа ове године Пр№ 15.360, наложио наредбу тоне начелству: *да се кулучење у томе округу одмах обустави.*

Али, како су ми се после тога многа начелства обраћала и тражила изузетно допуштење, да се може кулучење у дотичном округу продужити, наводећи: да су путеви у округу на појединим местима тако искварени, да би свако саобраћај био прекинут, ако се што скорије не поправе; како су се господин министар финансија и грађевина увек сложили у томе: да се појединим окрузима изузетно допусти и даља употреба народне снаге на оправку путова, *то опозивам своју наредбу о обустави кулучења и наређујем томе начелству: да се у будуће у овоме питању управља тако: да кулучење не смета финансијским органима у наплати пореза.*

Тако: народ се на кулук може употребљавати у свако доба године, кад то захтевају потреба и месне прилике у округу ради оправке мостова, и засађивање дрвећа поред друмова и другим радовима у округу али то удесите тако: да ти радови ни у ком случају не сметају најбржој наплати пореза. Правилним распоредом рада то се да постићи, и над начелство схвата време, прилике, месне и опште државне потребе и кад је прожнато

стварним напретком округа у свима гранама, оно то као политички преставник власти у округу, може извести.

Кад народ нема много пољских радова, кад је време погодно за оправку путова, онда би било и штетно такву прилику пропустити. — Али и у таквим приликама кулучарске радове наређивати и вршити поступно, не одређујући на кулук све општине једнога среза у један мах, већ редом општину по општину. Пре него се нареди кулук, уверити се претходно од надлежнога пореског одељења, какво је стање наплате порезе у дотичном срезу и по појединим општинама, па се и према томе кретати приликом издавања наредбе о кулучењу. Кад је где проценат наплаћене порезе недовољан, и кулучење је пак неопходно нужно, онда кулучарске радове одређивати брзо и за врло кратко време. Увек тражити извештај од пореских одељења односно стања у купљењу порезе, и кад је стање недовољно, онда бити у том погледу на руци пореским одељењима, да се што више и што пре покупи дугована пореза, и тада у таквој општини не наређивати кулучење.

Г'де би се начелство уверило, да поједина пореска одељења неверно престављају стање о успеху при наплати порезе и тиме сметају правилан рад начелства у погледу употребе народне снаге на радове, такве ми порезнике с места достављати, и ја ћу онда према таквим предузимати даљи корак. Ако би и после ове наредбе по којој полицијске и ове финансијске власти имају хармонирати, настала потреба у томе округу, да се кулучење мора обуставити што ово смета довољном прикупљању дугованог пореза, сматраћу да то начелство није схватило идеју моје наредбе или да је самим порезницима то најлакши изговор за њихову неенергичност у наплати порезе екзекутивним путем. Уверићу се у том случају о преставци порезника господину министру финансија о потреби обуставе кулука и за неверност извештаја, предузимаће се потребне мере према таквим државним службеницима.

Ову наредбу издату томе начелству, достављо сам господину министру грађевина и финансија и умолио господина министра финансија, да и он изда потребну наредбу пореским одељењима. Наредбу ће ону начелство одмах доставити свима полицијским властима у округу, те да се у будуће по њој управљају, скрећући пажњу томе начелству и на то: *да у будуће треба и мора бити хармоније* у интересу државне службе између управника пореских одељења и начелника среских, те се само у том случају неће прекидати кулучење и опет ће се успешно вршити наплата порезе, и онда ће само тако одговорити циљу оне моје наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

№ 17843
17 септембра 1900 год.
у Београду

Начелству округа

До сада су ми по готову сва начелства као и упр. града Београда уз акта појединих предмета, по којима су приватна лица најавила жалбу противу каквога њиховог решења, слали само оригинално решење противу кога је најављена жалба. Често се пута пак дешавало и то, да се пошаљу само решења начелства а не и решења нижих власти, која су ону расматрали. Међутим баш су та решења од важности, јер су у најпише случајева само у њима изнете побуде, чега нема у решењима виших власти. По досадашњој пракси акта таклога једног жалбеног предмета пратила су надлежним властима заједно са оригиналним решењима, против којих је најављена жалба, чим је по њима донето решење онде у министарству. На тај начин поред концепта министровог решења, којим се одобрава или поништава какво решење ниже власти, и налиочене жалбе, није остајало никакво трага у архиви подручног ми министарства, о томе, какво је било и на ком је основу донето оно решење, противу кога је најављена жалба.

Налажећи да је ова досадашња пракса са многих разлога штетна и погрешна, нашао сам за потребно да овим расписом наредим начелству — управи, — да ми од сада редовно уз акте предмета, по којима је најављена жалба противу каквог његовог — њеног — решења, шаље и своје оригинално решење у оверском *препису*, као и оперен препис решења ниже власти, ако га буде било.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

1. Да се по закону о устројству општина и општинским властима, општински одбор бира за целу општину од стране *Збора целе дотичне општине*, а ни у ком случају законом није дозвољено, да општинске одборнике бира свако село за себе на сеоским скуповима, нити су по закону пуноважне оне одлуке, које би само одборници из извесног села за своје село или за целу општину доносили, већ, сваку одлуку одборску, па тицала се она само једнога села или целе општине, треба да донесе цео одбор у седници општинског одбора.

2. Општинске пуномоћнике треба да бира цео одбор у седници општинског одбора, а не одборници из сваког села засебно за своје село.

3. На питање под 3. одговорићемо вам онда, кад нам будете послали у верном препису решење окружног суда од 1848 године, по коме су заступници општински за ушек уступили право механџије: де он сваке године о Митрову-дне полаже општини на име акциза за пиће по 100 динара.

* * *

Један општински писар управо је на нас једно овакво питање:

У општини Ж. постоји по пореском распореду овакна задруга:

„Вујица Иваћ, која плаћа чисте непосредне порезе (сталне личне порезе ослобођен као престарео)	3·22 дин.
„Син Михајло, плаћа порезе на личност . . .	6·— „
„Син Стојан, плаћа порезе на личност	6·— „
„Син Стамата, плаћа порезе на личност . . .	6·— „
Цела задруга плаћа	21·22 дин.

чисте непосредне порезе, без икаквих других прирева.

Овај општински писар пита нас сада:

Да ли који од чланова ове задруге има бирачко право за избор Нар. посланика?

Ми му одговарамо:

Ако је овој задруги за све три последње године о којима говори последњи одељак члана 50. устава, реална оволика иста пореза (свега 21·22 дин. на годину) или и мања, само не мања од 15 динара, на годину онда, према другом одељку члана 8. привременог изборног закона, има бирачко право за избор Нар. посланика, само старешина задруге, у конкретном случају само отац.

* * *

Други општински писар износи овакав случај:

На пр. по распореду пореском за последње три године, постоји задужена порезом задруга од три пунолетна задругара, којој целокупна чиста непосредна пореза, без прирева, за сваку годину износи по 37·50 динара.

У овој години, ти задругари изделили су се и живе одвојено. Међутим, по распореду пореском, они се још воде као задругари, јер им пореза још није изделена.

Износећи овај случај исти нас писар пита:

Да ли се и који од оних лица може уврстити у бирачки списак за избор Нар. посланика, или не може; јер, кад би им се, према томе, што су се у овој години изделили, и пореза поделила, онда би на сваког од њих дошло да плаћа по 12·50 динара непосредне порезе, и, по томе, не би један од њих имао бирачкога права.

На ово питање ми му одговарамо:

Кад су се задругари сада поделили, а по распореду пореском нису још задужени сваки за себе, већ цела задруга укупно, онда, према другом одељку члана 8. привременог изборнога закона и члану 50 устава, имају бирачко право за избор Народних посланика њих двоје из исте задруге, који су по годинама старији од овог трећег задругара.

* * *

На питање једног општинског писара, у коме се року подноси жалба против избора кметова и одборника, извршених на општинским зборовима у *варошицама* — одговарамо му:

Да се, по 31. члану закона о устројству општина и општинских власти, жалбе против избора извршених на општинским зборовима, *у варошицама*, подносе у року *од три дана*, рачунајући од дана избора, ма да у овом законском пропису, нису нарочито именоване и *варошице* већ само *варош*, јер је законодавац у овом законском пропису, и под речју „*варошима*" разумео и *варошице*, иначе би и њих именовао као што је то учинио са селима.

* * *

Један општински писар, управо је на нас једно овакво питање:

„ Указом Његовог Величанства Краља уклоњен је председник вароши В. са тог положаја.

Пошто је по овоме указу председник разрешен од дужности, општински је суд са одбором одлучио: да дужност председничку у овој општини, до постављања новог председника, врши по звању најстарији члан истог општинског суда, а дужност одсека члана да врши један општински одборник, пошто за то није било кметова".

Овај општински писар пита нас сада за објашњење: да ли члан општ. суда, који је одређен да врши дужност председничку, има права и на плату председникову, пошто његову — члановну — дужност врши одборник коме по закону за тај посао, као неплаћеном општинском чланику, припада плата тога члана?

На ово питање одговарамо овом писару следеће:

1. По тачки 8. члану 47 закона о устројству општина и општинских власти, члан општинског суда, *који већ има своју плату*, кад заступа у дужности председника општине, *нема зато никакве накнаде* ма да то заступање траје и дуже од 15 дана. По томе, члан суда општине варошки В. који је одређен да врши дужност уклоњеног општинског председника, нема права и на плату председничку, већ само на своју плату коју има као члан општинског суда.

2. По истом законском пропису, ономе, који је одређен да заступа у дужности члана општинског суда, кад то заступање траје дужу од 15 дана, даје се накнада, равна плати онога члана кога и заступа, *ако то одређено лице нема никакву другу платежну службу*. По томе, овај општински одборник, који је одређен да заступа члана суда поменуте општине, као чланик општински без икакве плате, има право на накнаду равну плати онога члана кога и заступа, ако то заступање траје дуже од 15 дана. Та накнада могла би му се надати на плате председничке пошто је његово место празно, али, свакако треба о томе да постоји и надлежна одобрена одлука општинског одбора.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо два оваква питања:

I.

Дешава се више пута, да извесно лице, које се код општинског суда испитује по каквом кривичном или грађанском предмету, неће после тај свој испит и да потпише, без икаквих узрока; и,

II.

Тако исто, у већим случајевима, дешава се, да неко лице неће да потпише саопштење пресуде, по којој је осуђено или од парнице одбивено, за то, што му пресуда није по вољи.

Овај писар пита нас: шта треба радити у оваквим случајевима, па, и саслушање, о коме је реч под I, и саопштење пресуде, о коме је реч под II, имају законску важност и без потписа дотичног лица, који оно неће да стави, или из каприца или што жели да тиме осујети закони рад суда по дотичном предмету? Да ли би се у овоме случају саопштење пресуде могло извршити пред два писмена грађанина; да ли би то саопштење по закону вредило, како за парничара тако и за њену власт; као и да ли парничар који саопштење пресуде није хтео сам да потпише, има право жалбе против те пресуде, или не?

На ова питања, одговарамо следеће:

Полазећи са тога гледишта, да је по закону јавна исправа сваки онај акт који је надлежном влашћу оверен, ми налазимо да у горе означеним случајевима треба поступати овако:

1, Кад извесно лице, које је по извесном предмету, било кривичном било грађанском, пред дотичном влашћу саслушано, то саслушање, без законских разлога неће да потпише, онда треба позвати два писмена грађанина, пред њима му прочитати саслушање, и понудити га да исто потпише. Ако оно пред тим грађанима изјави, да су у речи у саслушању записане, нетоне, али да иак саслушање неће да потпише, онде то назначити на месту где је он требао свој потпис да стави, па испод тога нека се потпишу оне два писмена грађанина пред којима је оно урађено. Потпис тих грађана нека овери иста власт пред којом је то и рађено, и, онда ће то саслушање по закону имати потпуну важност, као да је и само саслушано лице потписало; и

2, Овако исто треба радити и онда, кад неко неће да потпише пресуду која му се саопштава, само нека и у овоме случају општински судови операвање извршеног саопштења пресуде учине, онако, како то прописује допуна §. 13. грађ. суд. пост. од 26 јануара 1901 год. која гласи:

„*Саопштење пресуде, или решења, овериће увек председник и члан суда, а, ако би они били неписмени, саопштење ће се извршити у присуству два писмена сведока, који ће се на акту саопштења потписати*".

„*Дан саопштења увек ће се словима означити*".

Кад се онако уради, онда је извршено саопштење пресуде по закону за све власти пуноважно, т. ј. сматра се, као да је то саопштење пресуде само дотично лице потписало, противу које се, наравно, може исто лице, у законом року, и жалити, ако хоће, ма да саопштење пресуде није хтело својом руком да потпише.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

М..... Ј. М..... писару општине С.....

Простор листа не допушта нам да можемо штампати пресуду општ. суда и исљење које сте нам у препису послали. Али, да би вас задовољили са одговором на постављено питање: да ли је та пресуда правилна или не? ми вам јављамо: да је та пресуда скроз неправилна, за то: 1, што по закону није било места пресудом досуђивати клетву сведоцима; 2, што су тужбени наводи остали сасвим недовказни; и 3, што није поднео за доказ тужбе служитељску исправу, или уговор о погодби слуге, који би предвиђао и све услове под којима је братанчев туженога дило погођено да га служи, а, који би уговор једино могао у конкретном случају да послужи тужиоцу за доказ његових навода у тужби.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

(НАСТАВАК)

Сцена од прошлог дана поновила се опет. Кроз пукотине од врата угледам истог човека у шталн кад је ушао, беше спустио лампу на једну даску, и с великом муком подигао један тежак и широк камен. Пошто је то учинио мету портфељ у један крајичак, спусти поново камен на исто место и пестаде га.

Вратим се натраг и ту сам ноћ мирно преспавао. Сутра дан рано у јутру прегледао сам шталска врата и видео сам да се могу лако отворити. Не знајући ни сам како, узмем један од кључева мога ујака да с њим опробам не би ли могао отворити.

Знао сам да је сусед стар да је саможивац, и да је свршено сам у кући борављо.

Био сам већ и заборавио на глад од јуче — да, јуче је то било... Нисам имао ништа више да залажим, и живео сам у највећој беди. Кад је ноћ наступила пређем преко ограде, отворим шталска врата подигнем камен и нађем овај портфељ.

Узмем га, забравим опет врата, и одем право својој кући.

Није ме нико видео!

Прошао је цео дан, а ја не смедох да отворим портфељ. Тек вечерас прибрао сам се и решио на то.

117.000 франака у папирима од вредности и 9000 франака у унутницама. Имам дакле снега 126.000 франака!

9 јула.

Спавао сам добро, особито добро! Ништа од свега што је било самном ноћас сањао! Кад сам се пробудио требало ми је прилично времена да се приберем и уверим да ли је све јава што се самном десило.

Сад ми ваља радити да ме не ухвате. Интелигентан сам, разумем сам, умем логички да мислим. Не најем се што сам учинио и надам се да ћу се из ове афере извући.

Гладан сам. Изнадим из портфеља и понесем собом обадве стотинарке, спустим поново портфељ у ноћер завирнем кућу два пут на вратима од собе и одем.

На степеницама кад сам силазио говорио сам у себи: „хоћу сада прво да набавим сигуран завтор...“

Отпочнем гласно да се самом себи смејем.

„Како ће богат човек, као што сам ја и даље да борави у овој собици на кровy“!

Кад сам ишао и дошао до једне ашчинице онде на близу паде ми на памет да ли ту да уђем, или да идем даље јер се нисам био још решио.

Био сам већ и метао руку на браву с намером да уђем у ашчинницу, кад на један мах сетих се да бих с тиме велику глупост са собом учинио. У истој ашчиници остао сам био дужан за јело што сам се месец дана раније хранио, и ако сала плаћати дуг, који ће се нема сумње од мене тражити, навукћеву тиме одмах на себе подозрење. За то продужим пут даље.

Хоћу, дакле, да једем, у каван већи ресторан. Жеља ми је била да једном добро једем. Имам најпад и права на добар доручак. Ну, помислим, да требам сада да будем и штедљив и свој начин живота тек доцније да мењам. За 35 суа, дакле, доручковао сам. Док сам јео, посматрао сам неке беднике, који ушоше у салу, и волан сам био да им укажем помоћ од мојих 126.000 франака.

Пошто сам свршио с јелом, у мени се још више сажалиле пробуди. Радо бих помогао другоме, и радо бих и ово све добре жуде поклао да нешто приме од мене кад бих смео.

Пружих моју стотинарку келнеру да платим. Чекао сам дуго док је променио новац, и за то време неканоје страховит немир беше ме обузео,

Помислим већ у себи да сам пропао, и полициста тек што није по мене ушао.

Неколико тренута иза тога био сам, од страха тако рећи, ван себе. Узмем шешир и пођем решен да пре изгубим новац, него ли да допустим да ме као какво дете ухвате.

На један мах чу се звоно пика.

„Господине! Господине“!

...Био сам већ и врата отворио.

Да л' да бежим, или пак да станем и да чекам док се може бити и какав полициста не појави?

Нисам хтео, дакле, да станем. Али се после тога на један мах у мени опет пробуди дух и ја се смело окренем.

„Овде је ваш новац!“

...Изгрдим грубо келнера зато што сам на њега морао дуго чекати.

25 јула.

За ових 14 дана писам ништа погрешно.

...Од мојих сто франака остало ми је само 3 франка и 50 сантима.

Тек сам јуче досао да се напијем и загрејан кући дођем. Био сам на самог себе љут јер сам овом приликом свој капут и сукње исправио.

Јутрос сам прао капут... Услед прања избише многе мрље по њему, шавови беху добили првенкасту боју, а рукави и рупице од дугмета отрцали се.

Кошуља — последња коју сам већ имао — поцрнила од нечистоће да је писам више могао носити. Тражио сам другу међу прљавим, које сам био скинуо, и једну сам нашао која се могла још превртнути.

Кад сам се обукао изгледао сам самом себи смешан. Страховито сам био и прљав и подеран.

Ха! Ха! Морам се самом себи смејати! Подеран... а овамо 126.000 франака.

То је добро, што?

Узећу хиљаду франака, и купићу себи све ствари које су ми нужне!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Хиљаду франака у упутницама!

У оваком оделу да ја мењам хиљаду франака?

То би значило да се сам пријавим полицијском комесару и да му кажем:

„Господине, ја сам ово украо“.

Никако само глупости! Хвала богу нисам још толико помањкао да бих и такве будалаштине могао чинити.

Шта, дакле, да радим?

...Али зашто још сала да се бринем? Имам још толико колико ми је још потребно за храну. За храну сутра ћу се већ побринути.

26 јула.

Нисам могао ништа избринути.

Боже, зар сам ја пак сиромах у сред Париза и са својих 126.000 франака у џепу.

Остало ми је још 13 суа!

По подне истог дана.

Долазим из народне библиотеке. Ишао сам јутрос с упутницом и падао сам се да ћу уз пут успети да је где год променим. Мислио сам и размишљао о томе дуго. На један мах сину ми мисао у главу... Имам 126.000 франака... То сам једнако понављао у себи. Али, је ли то баш сигурно? Имаћу ли папира, које ја уза се носим, увек ону исту вредност?... Кажу ми да се они могу и „анулирати...“ Шта значи то „анулирати?“ Како бих ја сазнао, да није страгај ове папире поништио? Не смем ни да помислим на то да идем у Банку и да јој своје папире покажем.

Сетих се да би у народној библиотеци могао добити књигу, из које бих се могао о томе обавестити. Потражим, дакле, у у читаоници свеску о берзанским операцијама.

Један глупак, чиновник, само се на то насмеја.

Идиот!

Помислим у себи: можеш се ти мени смејати колико хоћеш, али ипак ја имам више од тебе!

Шта сам тражио то сам нашао у једним новинама, у којима се обично публикују нумере анулираних папира од вредности. Продајем се у близини берзе по 10 суа број. Купио сам те новине и остале ми свега још три суа за хлеб.

Немам више ни једног суа при себи. Остало ми је код куће 3000 франака у упутницама и 117.000 франака у облигацијама.

Шта да радим и како да се побринем за сутра шта ћу јести?

— — — — — — — — — — — — — — — —

Старац, види се, није никакве кораке предузимао за проналазак своје покрађе.

Његова имовина сад је моја.

(Свршиће се).

СТАРИ ПОЗНАНИК

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГА ПОЛИЦИЈСКОГА ЧИНОВНИКА

од

Ј. Д. Хамсона

I.

Тајни је горак хлеб! Тако сам мислио као млад човек, када сам морао постати појником. Био је почетак новембра, када сам сео у вечерњи воз, да се одвезем из своје отаџбине у Франкфурт на Одри, где сам тих дана требао да ступим у кадар као регрут.

У колима треће класе било је у почетку сем мене само још два путника; један дебели, весели сточарски трговац и један касапин, као што се могло закључити из њиховога говора, јер су се веома гласно разговарали, да сам их и преко своје воље морао прислушкивати.

Када смо после једнога сата ножње застали код једног малог места, дође код нас и четврти путник, који одмах при уласку избаци један масан виц, на који се слатко насмеја врло приступачни сточарски трговац. Уљудно обучени шаљивчина, који је имао у себи и извесне елеганције, био је човек од својих добрих тридесет година, маркираногa, нешто прежвелога и лукавога лица, сјајних очију, гргуљавих косе, бркова и браде. Ја сам га посматрао прилично равнодушно, а при том ми је изгледало

нао да сам ја тога човека морао познавати или гдегод пре видети. На велико задовољство остале двојице путника продужи он терати шале.

Тако је овој тројици прошло добрих пола сата веома пријатно. Воз је хујао пуном брзином кроз усамљени предео; њиве и ливаде, које су изгледале јесењи пусте и голе, виделе су се с леве и десне стране пута. Била је сјајна месечина.

Шаљивчина је баш причао једну своју епизоду, како је у једној ранијој ножњи из Ужа повукао за кваку којом се заустављa воз у случају каквe нужде.

„Зато сте морали да платите тридесет марака глобе", рече сточарски трговац.

„Ни аспре нисам платио", одговори он.

„Шта сте радили да избегнете казну?"

„Радо ћу вам показати. Сасвим просто овако".

Он устаде, и повуче за ту кваку. Зачу се јак писак локомотиве.

„До ђавола!" рече трговац. „Баш сам радознао, како ћете проћи сада без казне."

„Одмах ћете видети, па ћете се целога века сећати ове леле шале!"

Укочише воз и он стаде. Чудновати шаљивчина отвори врата и искочи напоље, и брзо прескочи преко ограде од жица у њиве.

Један кондуктер журно прегледаше све кваке:

„Овде је каска повучена", узвикну он.

„Јесте!" одговори сточарски трговац.

„Па шта има овде?"

„Ништа".

„Зар нема никакве несреће?"

„Нема".

„Онда то кошта тридесет марака; мора да се јави."

„Обратите се само господину, који је то учинио."

„А ко је то?"

„Он је изашао из воза, али ено га, још се види на месечини".

Кондуктер се обрати ономе: „Хеј, ви тамо!" викну он.

„Шта желите?" упита шаљивчина из далека.

„Ви сте задржали воз."

„Јесам, наравно."

„За што сте то учинили?"

„За то што сам имао овде да површим неке важне послове, те сам хтео овде и да сиђем."

„То кошта тридесет марака глобе."

„Ха, ха, ха! Ала ме се то много тиче!"

„Морамо да јавимо."

„Јавите; ја немам ништа против тога."

„А ко сте ви, како се зовете?"

„Зовем се Милер и из Берлина сам. Јавите то, ако вам чини задовољство. Због ме, господо! Ја вам се најлепше препоручујем, да се више никада не видимо."

За тим даде на вољу својим дугачким ногама, и оде преко поља.

Један тренутак је изгледало, као да учтиви кондуктер хоће да потрчи за њим, али напусти ту идеју, вађа за то, што му се то предузеће учинило да је без циља, или што би му однело много времена.

„Јесте ли познавали тога господина?" запита он трговца.

„Не; упао је у Најцелу", одговори трговац.

„То знам."

„Права шаљивчина. Дивно нас је забављао."

„Нека га ђаво носи; ја ћу само да потирам његово име. Милер из Берлина."

„Ха, ха! У Берлину има много хиљада добрих и неколико рђавих људи, који се зову Милер. По томе ће бити доста тешко да се пронађе."

„И ја се бојим, да имате у томе право."

Кондуктер се врати покупљена носа и зна се убрао крете.

„Штета што је отишао."

„Чудновато је само, што је тако у тренутку изашао."

„Па рече, да има ту негде посла. Ха, ха!"

„Хм!" промрмља, као не верујући касапин.

Ножња је трајала једно седам минута, када на један пут стаде вика дебелога трговца, као да је полудео.

„Шта је ово? Једни човек, проклета варалица! Пропалица!" и пре но што смо га могли сагледати повуче он кваку да се заустави воз.

Поново одјекну писак, укочише воз и он стаде.

Кондуктер дотрча у највећем раздражењу к нама. Био је врло рђаво расположен.

„Опет! На шта је? Ко је сада повукао кваку?"

„Ја", одговори трговац.

„Зашто?"

„Срамно сам похаран. Нестао ми је новчаник."

„Је л' било много у њему?"

„Три хиљаде и седам стотина марака у државним новчаницама."

„Лепа сумица, Бога ми! И ви ваљда мислите, да је крађу извршио онај човек, што је на онако чудноват начин изашао из воза."

„Да, ја сам у то уверен".

„И за то сте задржали воз?"

„Јест. Лопов треба да се отражи, да се учини потера."

„Драги господине, ви ћете и сами моћи увидети, да ће то у ономе тренутку бити са свим бескорисно, јер смо већ неколико километара одмакли, а он паравао није тамо остао, где смо га ми оставили. Ви дакле немате довољнога узрока да с правом повлачите кваку, да се заустављa воз, и за то ће те морати платити глобу."

„На то нисам ни мислио — био сам тако узбуђен, када сам приметио да ми нема новчаника."

„Ја морам службено да јавим за овај случај. Тешко да ће вам уважити ваша извињења. Да сте мало размислили, увидели бисте, да је сасвим бескорисно то радити, што сте ви учинили. А што се тиче краће, ја вам саветујем, да се одмах, чим стигнете у Франкфурт, обратите полицији."

„То се по себи разуме, да ћу учинити."

„Свакојако стоји у питању, хоћете ли пронаћи тога лопова Милера из Берлина, у толико више, што се мора узети, да је тај шаљивчина, како га мало пре назасте, променио и име".

По том оде кондуктер и воз пође.

Дебељку се више није повраћало расположење. Ужасно је грдио лопова и обећавао му грозну освету, ако га само нађе.

Касапин је дрхао, да ће тешко поћи за руком, да се он пронађе, јер му изгледаше овај као неки од најупрепеђенијих варалица.

У том се и ја умешах у разговор и рекнем: „Морао сам тога човека негде пре видети, јер ми се учинио тако познат."

„А где сте га видели пре?" упита ме трговац.

„Не могу да се сетим тога."

„То онда није много од користи."

„Мени се учинио као какав путујући вашарски уметник," рече трговац. „Можда какав мађионичар, коме је пало у део, да своје извештачене руке употреби на овај начин."

„Ха, сад знам!" узвикнух ја. „Ова ме је примедба подсетила. Видео сам га на вашару. Био је пред мајмунским позориштем. Позивао је публику на врло весео начин, да уђе у позориште."

„То је добар траг. А знате ли, коме је припадало то позориште?"

„Мислим, неком Мартини-у."

„Врло добро; велика вам хвала!"

Без икаквих других авантура приспемо око девет сати у вече у Франкфурт. С највећом утиснућу одведоше нас у шефову канцеларију на станици. Све што се десило узето је на протокол, а за тим изрекоше дебеломе трговцу, да има да плати глобу од тридесет марака. Службено ће се уништити ваша власт, да ли треба да се ослободи од казне, због особених околности; у случају да буде решење у његову корист, новац ће му бити враћен.

По том отидемо и у полицију, где дадосмо своје исказе о целоме догађају.

Власт је обећала, да ће све могуће учинити, да пронађе лопова. И према моме исказу мислили су, да се може очекивати повољан успех.

И заиста је труд полиције имао брза успеха. То се позориште налазило у то време у једној мекленбуршкој вароши, и када је упитан управник тога позоришта, он је одговорио, да се лопов не зове Милер, већ Август Шулце, и да није из

Берлина, већ из мале варошн Ацена. Из тога је позорништа истеран због неуредности.

Кад му је тако утврђено име, и када је изашла потерница, није дуго прошло, и лопов би затворен и спроведен у Франкфурт на Одри. На суденоме претресу, ја сам био као сведок. Шуџе је био даровит човек и имао је пристојан положај у грађанству, али је са својих авантура запао најзад и у алочин. Већ је био више пута кажњен због превара и крађа; сада је пак због крађе у железници био осуђен на више година робије. Од покраденога новца нађен је код њега већи део, три хиљаде и две стотине марака, и тај је новац пронађен стоичарском трговцу. Овај ми је на захвалности поклонио једну стотинарку, а за тим ме је повео собом у варош по извешаја. плаћајући сруда за мене. Томе је била последица, да сам ја изостао од касарне и при том јако весео вратио се у њу. За то сам добио три дана „ћупоне".

Тако то иде у војничкоме животу. Нема руже без трња.

II.

У војсци ми се допаде много боље но шта сам мислио, а и тајни ми је постао слађим. Тако ми се допало, да сам се решио, да ту и останем. Био сам каплар, а могао сам да постанем и подофицир, ако останем и на другом року. То и учиним. Када је прошло три године, одслужим ја још девет. После двањаестогодишње службе добијем отпуст из војске с правом на цивилну службу.

Решим се, да се одам полицијској служби, јер сам осећао у себи сам неке способности за њу. Прво сам постао обичан жандарм. Као такав служио сам две године и тако имадох прилике да се одликујем. Пронађоше моје способности у трагању и проналажењу најгалантнијих злочина, те постанем тајним полицајцем, а добијем и повишицу. Међутим сам се и оженио, и живео сам задовољно.

Био је баш 5 јуни, мој дан рођења, и најлепши сунчани дан, када сам пре подне око десет сати шетао улицама. Тада видех пред Вагнеровим хотелом газду од хотела где разговара са једним странцем, човеком неђ зреле старости. Пало ми је у очи његово лице, као да сам га пре дужега времена видео гдегод, ну како се у том моменту писам могао да сетим, просто ми сасвим обично. Од оних пет, шест, који су у то доба јурени, и чији сам ја опис имао у глави, он није био. Сем тога, тога сам се дана налазио у расположењу свога рођен-дана, те сам тога лепога дана имао необично добро и лепо мишљење о свету и човечности.

Четврт године доцније деси се ово: већ дуже времена — не зна се, да ли у Немачкој, Холандији, Белгији, Енглеској, Француској или у Северној Америци или у коме другоме месту, — правили су неки врло фини фалсификатори руске рубље необично нешто. Тврђено је, да су боље биле израђене него праве руске новчанице. И у Берлину је било повише штета код банкара и трговаца тим лажним новчаницама. Ја добијем задатак, да трагам ту ствар и убрзо сазнам, да је тај човек непознати трговац, већ зреле старости, а на изглед угледа велико поверење. Неко срећом исказа, да га је видео у ресторацији Вагнеровога хотела; дакле изгледало је могућно, да је тамо и становао; то је било почетком јуна месеца.

Одмах се упутим на хотелу и разговарах са газдом.

Господин Вагнер рече замишљено: „Сећам се једнога господина, који је пре једно три месеца становао код мене, а могућно је, да је то баш тај човек, пошто је много навалявао на мене, да му променим једну новчаницу од сто рубаља, што сам ја, на своју срећу, одбио."

„А како му је било име?" запитам ја нестрпљиво.

„Ја се тога не сећам онога тренутка. Али то је врло лако сазнати; треба само да загледамо у књигу страних путника."

„Је л' он становао код вас само тога пута?"

„Само тада."

„Дуже времена?"

„Само неколико дана".

Донеше књигу странаца. Газда преврте неколико листова уназад, прегледајући сва имена. За тим узвикну: „Ево га! Ово је он! 5 јуна: Милер, трговац, Берлин."

Он се у исти мах зацени од смеја.

„Што вам је то тако комично?" упитам ја зачуђено.

„Зато, што је то по своју прилици лажно име, под којим се крије право име фалсификаторово. У Берлину има хиљадама људи што се зову Милер, па баш и трговаца. Ништа згодније за шпијадере, који хоће да се сакрије, већ да се назове Милером, берлинским трговцем. И тако 5 јуна записа тај странац ово име у моју књигу."

„Молим вас опишите ми од прилике његову спољашњост, у колико се можете да сетите."

Он то учини. Да, бесумње, то је био онај трговац зреле старости са енглеском брадом. „То је она стара шкљивчина", мислио сам ја. „Мој стари познаник! Наравно да је од тада остарио, као и сам што сам, а и брада му је са свим друкчија но пређе. Али сигурно тај исти човек; ја сам у то уверен; за то ми се и учинило његово лице познато, кад сам га видео пред хотелом."

„Тешко да ће моћи полиција да га ухвати", мислио је хотелијер.

„О шшак", одговорим ја. „У најкраћем року имаћемо га."

„Значи да се он зове заиста Милер?"

„Не, зове се Шуџе и велики је лопов; већ је сам сте могуће послове радио, ну ни један на часан начин."

„А како можете сте то тако на један пут да тврдите?"

„Ваша ме је књига путника упутила на прави траг."

„То ми је мило! Желим вам срећу у даљем подузећу.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

По моме обавештењу поче полиција енергично да трага. У брзо се сазнаде, да неки брат Августа Шуџе-а станује у предграђу Берлина. Тај је човек био пређе литограф, и годинама се бавио у Русији и у Пољској; важно је као имућан човек, јер је живео од ренте и плаћао је приличну порезу на приход. Становао је у једној малој вили украј пута. Августа Шуџе је био често у посети код њега, па и по читаве месеце, а за тим је опет био одсутан, вала на путу. Баш је у оно време био код свога брата, а и још један господин, који је изгледао као какав странац.

Једно вече поседне полиција ту осумњичену вилу и уђе унутра. Ресултат је био, да су фалсификатори ухваћени баш на самоме делу прављења лажних руских новчаница. Августа Шуџе-а, његовога брата и трећега господина из њиховога савеза ухапсише, доведоше пред суд и подигнуше тешку казни.

Моје успешно трагање у свој важној ствари донесе ми ново унапређење у служби, поред повишице. Неко време после тога добијем и руски орден.

Често су ме користи такса стара познанства.

СТАРА МАРКИЗА

Један од најравнодушнијих лопова у Француској био је познати Видок, а од најватренијих поштовалаца његових лововина и мајсторија био је президент париске полиције, коме је најзад пошло за руком, да покрене тога славнога лопова, да постане полицијским чиновником.

Видок постаде страховит полицајац, коме нису биле дорасле све варалице у Паризу са својим лукавствима и умешностима. Једнога се дана чуше неке тужбе противу Видока и његових агената, а најгрље се тужила на Видока нека стара маркиза из Faubourg St. Germain-a, тако, да се президент полиције већ посао мишљу да отпусти свога штићеника.

Када чу Видок о предстојећем отпуштању, пребуче се као поменута стара маркиза и дође код президента полиције. Ту је нашао тане ужасне тужбе противу себе, да је президент, и не случајан да пред њим стоји сам Видок, узвикну огорчено:

„Овога ћу часа истерати из службе тога несрећника; кајдете са мном, госпођо маркизо, одвешћемо се ка Видоку хоћу лично, сам да га отпустим."

Президент полиције галантно пружи своју руку старој маркизи, отвори је до кола, којима су се одвезли славноме Видоку. Успут је маркизи нешто полазо, почела је страшно да кашље и најпосле доби несвестицу.

У том незгодном положају, задржа президент кола, и готово однесе стару маркизу у једну апотеку.

Ту се она опорави, и вожња ка Видоковом стану би продужена. Када су тамо пристали, упутише се обоје у кућу, и ту опет доби стара маркиза несвестицу.

Сиротом президенту није остао ништа друго, већ да однесе стару маркизу преко тра басамака у Видоков стан.

„Хеј, Видоче, Видоче!“ узвикну президент, не би ли му штићеник одмах изашао на сусрет, „нека ми донесе неко воде, госпођа маркиза је пала у несвест.“

У том му се оте из руку маркиза, скиде маску и хаљину те пред старога президента стаде сам Видок.

„Господине президенте“, рече Видок, „ви сте ме тако љубазно посили на својим рукама, и опет хоћете да ме отпустите?“

„Лопове!“ викну президент, остани у служби, али ако и једноме човеку у Паризу испричаш што о овој авантури, даћу да те обесе“.

Са француског.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Никола Арсенијевић — који се раније преко „Полиц. Гласника“ тражио, нађен је, и према томе престала је потреба тражења.

Осуђеник *Миленко Милинковић* из Пилатовића, за кога смо у једном од прошлих бројева јавили да је побегао, ухваћен је.

ТРАЖИ СЕ

Светислав — Слава, — син Николе Маринковића, тежака из Брестовца, среза неготинског отишао је 3 ов. мес. на свој тор — салаш — за млеко, и више се није вратио, нити се је по довољном тражењу могао пронаћи. Њему је 17 година, стаса малог, косе русе, лица обичног, очију црно-жутих; од одела одњео је на себи кошуљу сељачку памучну и гаће од памука и кучина, на глави сламњи шешир и бос. Начелник среза неготинског актом бр. 5570 моли све полиц. власти да Светислава у своме кругу потраже па нађена њему упуте ради предаје родитељима.

ПОТЕРА

Лазар Цојић из Поповиће (среза и округа крајинског) и **Милка** жена **Миливоја Миленковића** из села Метриша, сада војника сталног кадра XIII пука, отишли су непознано где, у намери да живе бадно. Начелство округа крајинског актом бр. 4701 моли све полицијске власти, да Лазара и Милку потраже и нађене њему спроведу. Лазару је 27 година, омаленог стаса, добро развијен, жораст по лицу од богиња, зеленкастих очију, косе, обрва и бркова плавих, а ходи погрбљено и полако. Одевен у сељачко одело, говори српски, румунски и бугарски, а разуме и цигански, осуђиван на робију. Милки је 24 године, омалена, косе прне, граорастих очију, врх носа напрћен. А може се по проналску спроведи и начелнику среза крајинског с позивом на бр. 5507.

Непознати лопов ноћу између 15 и 16 пр. месеца украо је Милутину Зорићу из Вучковице једну кобилу матору 12 година, длаке дорастасте, жигосану знаком О. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8090 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15781.

Непознати лопови ноћу између 4 и 5 тек. мца. украли су из његове сеници, која се налази на обали дунавској, три говеђе — америкашке — коже и једну коњску. Коже је купио у радња Гаиро Сабитаја из Београда. Начелник среза грочанског актом Бр. 3710 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 15726.

Непознати лопов ноћу између 15 и 16 пр. мес. украо је г. Љубомиру Калушевићу свештенику из Честина једног коња маторог 12 година, длаке алатасте, високог 145 с. м. жигосаног знаком В, и једну кобилу длаке затворено-дорастасте, високу 145 с. м. жигосану знаком О, а потковану немачким ковом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8145 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15731.

Непознати лопови извршили су уочи 1 тек. месеца Радовану Милошевићу из Ритопека крађу новца у суми од 180 динара. Крађа је опасна. Начелник среза грочанског актом Бр. 3661 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 15725.

Непознати лопов преко ноћи 15 тек. месеца украо је Ивану Савићу надничару из Крагујевца једног коња маторог 10 година, са раном на врату близу ушију. Начелство округа крагујевачког актом бр. 9978 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16492.

Михаило — Мика — Тодоровић, родом из Вел. Градишта, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 18 текућег месеца са рада, из касарне гардијске. Њему је 40 година, у опште смеђ, средњег је раста. Био је осуђен због опасне крађе на 20 година робије, од које је осуде имао да издржи још 11 година, 10 месеци и 18 дана. У осуди ниште био је заведен под Обр. 3199. Ожењен је и има деце. Управа београдског казненог завода актом бр. 2733 моли све полицијске власти, да Михаила — Мику потраже и нађена стражарно спроведу Управи. УБр. 16396.

КО ЈЕ ОВО?

Индивидуа, чију слику износимо, ухваћена је и притворена 16 тек. мес. од стране управе града Београда. На своме првом саслушању изјавила је да се зове: **Вуксан Вукчевић,** да је родом из села **Бревенице** у **Плевљима** и да је, све до пре месец дана, радила на неком подаемном каналу у Сарајеву, када је, вели, напустила рад и кренула за Србију, у циљу, да у њој бољег рада нађе. Границу српску прешла је, како изјављује на Вишеграду, па је по том, све пешице, а преко Ужице и Крагујевца, дошла у Београд. За доказ овог свога казивања Вуксан је поднео пасош турских власти који гласи на његово име, као и уверења о своме раније службовању. Али, како се из ових уверења видело, да је име преправљано и рендирано, и како Вуксан није одмах могао то ничим објаснити, то га власт подвргне формалном испиту, на коме је, после дугог увијања, најзад, признао: да му је право име **Сима Косић,** да је родом из Сељског Моста у Босни, и што је најважније, да је пасош, који претежава, купио у Сарајеву, а за 5 круна, од правога Вуксана Вукчевића, који се тамо бави надничењем. Да би, пак, уверења, која су гласила на његово име, донео у сагласност са купљеним пасошем, он их је поправљао од имена *Сима Косић* доста вешто преправио име *Вуксан Вукчевић*. Овом другом исказу Симином могла би се у неколико и поклонити вера, над се из поменутих уверења неби видело, да је њихов прави сопственик био ваљда бакалски, док Сима — Вуксан, по своме сопственом признању, није никад био ништа друго, до прост надничар.

Све наложено, као и опште држање ове индивидуе, побуђује сумњу, да је она доста сумњива личност, па с тога упр. града Београда позива све полицијске власти, као и приватна лица, да јој у најкраћем року доставе све што би о њој знали. Сима има 23 године, стаса је средњег, косе затворено плаве, чела малог и вертикалног, очију кестењасто отворених, носа доста великог, бркова малих, плавих, по лицу и носу роза је; говори добро српски и немачки а разуме и мађарски. Акт упр. гр. Београда Бр. 16215.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Експедицију овога броја исправили смо према последњим указима полицијским. Преместенам чиновницима послали смо у нова места опредељења, а отпуштенима и пензионисаним, који још нису платили обустављи смо. Ако би који од њих хтео и на даље наш лист да држи молимо га да нам нарочито о томе јави.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 226.

БРОЈ 25. и 26. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Т. Аџић — (12)

Примера ради изнећемо и објаснићемо овде неколико скраћених израза, који се најчешће сусрећу у пракси, а међу тим имају интернационални карактер.

Тако реч: *намад* представљена је помоћу једне хоризонталне линије, дужине од прилике 3 mm. и повучене с лева у десно, која на своме десном крају има један мали полукруг, са надубљењем у десно: ⊂

Реч *испод*, чије је значење противно значењу предходног израза, замењује се такође једном хоризонталном цртицом и полукругом, само што је њен полукруг испод хоризонталне линије, опет са отвором на десно — ⊂

Четири стране тела: антеријорна, постеријорна, екстеријорна и инферијорна представљене су почетним грчким писменима дотичних речи: *а, п, е* и *і*.

Изрази: *лево* и *десно*, који се тако често употребљују, замењени су: први помоћу знака ϕ а други помоћу знака ϑ.

Особени знаци у облику угла и троугла, представљени су најприма у минијатури дотичних фигура < и △, док се за изражавање односа *већег* или *мањег*, употребљују аритметички знаци истих појмова: > и <. Тако исто употребљени су аритметички знаци и за означење паралелног правца двају особених знакова.

Ако побројане примере за узимање особених знакова на сл. 20 испишемо сада скраћено, онда ће они изгледати овако:

а, *блг. ш. 2 см. х за 3 см.* ⊂ *ср. ϕ обр. (1),*
б, *блг. ш.* $^1/_{\pi/3}$ *к. за 1 см.* ⊂ *кр. ис. (2),*
в, *блг. ш. 2 см., х ма ср. обр. ϑ (3),*
г, *блг. ш.* $^1/_{\pi/3}$ *см., к. е. на ϑ стр. ис. (4),*
д, *бр. вл. просног зрна за 2 см.* ⊂ *г. < ϕ . о. (5),*
ђ, *блг. скиф,* ⊂, *4 см. х. г. за 6 см.* ⊂ *и ϕ од гр. а* ⊂ *вл. (6),*
е, *бр. дл. вл. кукурузног зрна за 1·5 см.* ⊂ *гр. (7).*

Изузимајући таблице о објашњавању знакова (коју ће уредништво у своје време издати заједно са изразом очију своју боја), овим смо у једно и завршили са излагањем сва три описа Бертилоновог система и сада нам још остаје да видимо како се срећују попуњени картони — да проучимо

Класификацију

Класификирати попуњене картоне значи: *средити их тако, да се у свако доба, и само за неколико минута, може међу њима наћи не само картон оне раније мерене индивидуе чије је име познато, већ и оне, која се врати у један антропометриски биро после 20, 30 па и више година под сасвим другим и у сасвим другом облику.* Колико је, дак, та важна и замашна ствар о томе, мислим, није потребно нарочито говорити. Најтачније мере и најсавршенији описи, били би скоро ништавни, кад неби било пута и начина користити се њима. Шта би, рецимо, радили они у Паризу где је до сада измерено 500.000 индивидуа-а, и где се дневно констатује идентичност на стотину лица, над би, за свако од тих лица, морали по шпособ прегледати свих оних 500.000 картона? То би апсолутно немогуће било извршити и за читав месец, а камо ли за један дан.

После изложеног, лако је, мислим, увидети вредност тачне класификације, без које, би, може се слободно рећи, цео Бертилонов систем, имао врло мале, скоро никакве вредности. Ну, проницателни дух Бертилонов, није та ни овде изневерио. Узимајући за основицу своје класификације оне мере, које су најсталније код исте, и најразличније код разних индивиду-а, он је успео, да испуњене картоне класификира до савршенства. Сам начин, којим он то изводи, тако је прост и дак да га и лајици могли, за веома кратко време, схватити.

Да би нам своју класификацију у теорији што јасније представио, Бертилон узима једну множину 120.000 антропометриских описа и дели:

I ***на мушке,***
II ***„ женске*** и
III ***„ малолетнике*** (лица испод 21 годину).

На основу тачних статистичких података, до којих је дошао дугогодишњим искуством, Бертилон тврди: да ће у овој множини од 120.000 описа, бити 20.000 женских, 10.000 малолетника, а остали 90.000 обухватаће лица мушког пола.

Ових 90.000 описа одраслих индивидуа, који, као што се види, представљају 3/4 од целокупног броја измерених личности Бертилон даље дели ***према дужини њихове главе*** на:

1, *Мале*, т. ј. оне са малом дужином главе,
2, *Средње* и
3. *Велике*.

Дужни смо овде поменута, да су ове поделе, после дугог истраживања, а на основу богатих статистичких података, тако удешене: да у свакој од њих има приближно подједнак број индивиду-а — у овом случају дакле по 30.000.

Свака од ове три поделе, подељена је даље за себе, и то ***према ширини главе*** на:

а, *Мале*, којих од прилике има до 10.000.
б, *Средње* „ „ „ „, и
в, *Велике* „ „ „ „.

Ових девет пододела раздељени су даље ***према дужини средњег прста*** на:

а.[1] *Мале*, којих од прилике има до 3.300,
б.[1] *Средње* „ „ „ „, и
в.[1] *Велике* „ „ „ „

На овај начин добили смо **27** пододела, које се даље деле ***према дужини ноге*** на:

а.[2] *Мале*, од прилике до 1.100 описа
б.[2] *Средње* „ „ „ „
в.[2] *Велике* „ „ „ „

Дужина лакта (девет пута је главна подела, према којој се горњих 81 пододела раздељују на:

а.[3] *Мале*, т. ј. са малом дужином лакта, којих ће приближно бити до 360 на броју,
б.[3] *Средње* са истом количином описа, и
в.[3] *Велике*, којих такође има 360 на броју.

Овом последњом поделом добивено је ***243*** подподеле до којих се обично стаје у практици, али теорија допушта и даље дељење, које би се, по изложеним принципима, имало још извршити:

VI ***Према разлици у висини стаса,*** опет на три групе: *мале, средње и велике,*

VII ***Према разлици у дужини малог прста,*** опет на *мале, средње и велике,*

VIII ***Према боји очију*** и најзад

IX ***Према дужини уха,*** која би подподела онај огроман број од 120.000 свела по 3—4 описа.

Ну, као што рекох, ово је само у теорији, а пракса обично стаје са поделом по дужини лакта, који у овом нашем примеру, ограничава тражење извесног старог картона на број од 360 описа. Ма колико да је овај број мали према оној огромној множини од 90.000 из које је постао, ипак би у пракси веома незгодно било, кад би се, у случају истраживања једног стварног картона, морало прегледати свих 360 картона, или, у случају среће, бар половину од овог броја. Остављајући на страну може се би то био веома замаран, а после дуже употребе изнодине Мидесадан посао нарочито у већим антропометриским

за то

њиме би се губило много и у времену, што би доста умањавало вредност Бертилоновог система. Да би све ово избегао, Бертилон је узео ову последњу групу од 360 описа па ју је, према изложеним принципима, по нова класификирао, почињући опет од дужине главе и спрашњући са дужином лакта, те на тај начин успео, да своје тражење ограничи, и та са позитивношћу на једну групицу од 2—3, најдаље до 4 описа, међу којима *се мора наћи* тражени картон, јер је разуме се индивиду-а била раније мерена.

Претпоставимо сада, да нам треба извидети је ли која, под лажним именом ухапшена индивидуа мушког пола била раније мерена, или не?

Да би у томе успели, узећемо њен антропометриски опис, т. јест измерићемо је и са добивеним мерама упутићемо се у одељење за класификацију. Рекли смо већ, да је прва и најважнија тространа подела изведена према дужини главе. Овде додајемо, да је то постигнуто тиме, што су главе, чија дужина не износи више од 185^{mm} учињене у мале, оне између 186—190^{mm} у средње и најзад преко 190^{mm} у велике.

Према овоме, ако дужина главе индивиду-е коју смо измерили и чији стари картон тражимо, не износи више од 16·2 см., онда би она долазила у ред *средњих*, т. јест оних које варирају 186—190^{mm}.

По што смо на овај начин утврдили којој, од подела по дужини главе припада мера непознате личности, отражићемо даље, али само у тој подели, одговарајућу подподелу по *ширини главе*. Ширина главе, пак варира између 154^{mm}—160^{mm}, т. јест главе, чија ширина не износи више од 154^{mm} учињене су у *мале*, оне између 154—160^{mm} у *средње*, а оне преко 160^{mm} у *велике*.

Ако је ширина главе мерене индивиду-е 14·8 см., онда ће она, према изложеном, спадати у групу малих ширина главе, па с тога је тамо треба и тражити.

Даља класификација изведена је, као што смо видели према дужини средњег прста и то овако:

а, Мере до *10·8* см. учињене су у *мале*,

б, Мере између *10·9* — *11·3* см. у *средње* и

в, Мере од *11·4* см. па на више у *велике*.

Ако претпоставимо, да дужина средњег прста наше индивиду-е износи 11·8 см. онда би она долазила у *групу великих дужина средњег прста*.

По овим истим принципима продужује се даље тражење у подели *према дужини лакта*, која варира између *40·9* см. — *45·8* см. и у подели по дужини ноге која варира између 23·8 см. — 26·5 см.

На овај начин наше истраживање ограничеће се на групу од неколико описа, у којој ће се, наћи један, чије се мере у свему подударају са мерама које у рукама имамо. Али како дрскост и лакомисленост често немају граница, нарочито код злочиначког света, то се врло често сусрећу међу њима и такове индивидуе, које, и поред најеног им и показаног им картона, продужују и даље одрицати своју идентичност. У оваквом случајевим тек испољава се предност Бертилоновог система, јер док се дотична индивидуа куне свим на свету, да картон, који му је показан, није његов, па шта више наводи и сведоке, који ће сведочити да је он у времену тог првог мерења живео негде у иностранству или у унутрашњости, дотле га чиновник, пошто га је посматрао кратко време са неким задовољством позива, да на одговарајућим деловима свога тела, показује, и то сам, особене знаке, који су раније на картону уписати... Разуме се већ, да је, после овога, излишно свако одрицање.

Сем класификације по мерама постоји још једна друга — класификација по азбучном реду, која описе сређује било по именима или презименима. Помоћу ове друге класификације може се одмах и још лако по помоћу прве изводити: да ли је једна индивидуа, чије је *име и презиме тачно познато*, била раније мерена или не? Сем овога, класификација по азбучном реду допушта истраживање антропометриских и биографских података једне индивидуе и онда, када је она одсутна, али само *по* условом, да право име и презиме није прикривено.

После изложеног, лако је увидети, да се ове две класификације допуњују, што другим речима значи: *да је немогуће* и најбоље *један потпун антропометриски биро, без обе ове кла-*

Све што смо казали за класификарање описа одрасли индивиду-а, важи потпуно и за описе женских личности, као и за описе малолетника, т. јест, и они се класификирају по изложеним принципима.

Овом приликом рећи ћемо неколико речи о, толико пута већ помињатим, антропометриским картонима, као и антропометриским регистрима.

Под првима разумеју се делови „картон“ хартије, величине 142—146^{mm} на којима се уписују мере и остали подаци мерених индивиду-а. Има две врсте оних картона, од којих се једна употребљује за класификацију антрометриску, а друга за класификацију по азбучном реду. Разлика између њих у томе је, што се на првима налазе места за фотографију и отиски прстију, док на другима тога нема.

I

Антропометриска опажања

Стас 1 м. ....
Крив. леђа ....
Дуж. рам. руку ....
1 м. ....
Стас седећ. О ....

Дужина ....
Ширина ....
Заглавље ....
Десно уво ....

Леви гр. прст ....
Леви мали прст ....
Лева нога ....
Леви лакат ....

Бр. класе ....
Аутопол ....
Пантеврија ....
Особености ....

Опар ....
Рођен у ....
Срез ....
Округ ....
Држава ....

Описна обавештења

Лук ....
Нагиб ....
Висина ....
Ширина ....
Сеобеност ....

Чело

Корен ....
Леђа ....
Основа ....
висина дуж. ширина ....
Особености ....

Нос

Горњ...а... р...2...
Доб...а...р...об...2...
Антитрогус...5р...
ч...2...
Доња...
Пап...в...в... б...2...
Особености ....

Десно уво

Врата ....
Коса ....
Развојен ....

Прим. ....

I ....
II ....
III ....
IV ....
V ....
VI ....

Мерен од ..... године ..... 190 .. Р.

II (полицајна)

Бр. ....

Име и презиме ....
Надимак и лажно име ....
Народност ..... Шта је учио? ....
Син ..... и ....
Занимање ..... Последње место пребивања ....
Доказ идентичности ....
Однос ....
Војне обавезе ....
Раније осуде, број листа ....
Место и дирок ранијег затварања ....
Узрок скл. затварања, одлучење правнос ....

Разна опажања и обавештења

ШТАМПА

II

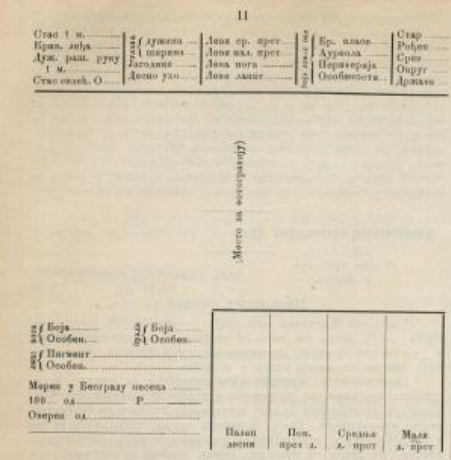

II (полеђина)

Бр.

Име и презиме
Надимак и лажно име
Народност
Син
Занимање
Домаћи идентичности
Одакле
Ближе обавезе
Раније осуђ. број листа
Место и управа раније затварања
Узрок сад. затварања, означење кривице

Шта је учио?
и
Последња место пребивања

Особени знаци

I

II

III

IV

V

VI

Пре но што би се попуњени картони класификирали, они се у изводу преписују у нарочите књиге тако зване *антропометриске регистре*, чији листови, на своме заглављу, носе отштампане рубрике за антропометриске и биографске податке, а у својој средини, место за фотографију. У ове регистре, којих може бити више у једној години, уписују се мерене личности по хронолошком реду. Нема потребе, да то уписивање буде по азбучном реду, јер постоји класификација по забуци, помоћу које се у свако доба може наћи тражени картон, на коме је опет означена страна дотичног регистра.

Једном у регистар уведена индивидуа, не уводи се, у случају њеног доцнијег доласка у биро по нова, већ се само у регистар дописује њена биографија, која увек мора бити основана на аутентичним подацима. Колика је пак предност ових регистара, нека послужи као доказ то, што се пресуде над рецидивистима примају у појединим земљама само на основу података који се у њима — овим регистрима налазе.

Разуме се већ по себи, да се ови регистри морају најбрижљивије чувати, као и да њихова садржина, из многих обзира, мора бити не приступачна за све, сем надлежних власти и судова.

Овим се уједно и завршава наша излагања о Бертиловажу, а дела из којих су она прављена ова су: Identification Anthropometrique и De la Reconstitution du Signalement Anthropometrique an moyen de vetements од Бертилона, Identificarea Antropometrica — Methoda Bertillon de doctorul M. Minovici, La photographie judicaire avec Appendice sur la classifiction, опет од Бертилона и, Scóla Antropologică de D-r N. Minovici (junior) Bucuresci 1900 год.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЉ№ 14990
5 септембра 1896 год.
У Београду

Начелству округа

Господ. Министар финансија писмом својим од 2 ов. мес. К№ 11384 известила ме о следећем:

„У колико је потребно да се на тачно прикупљање свију државних прихода обрати нарочита пажња, те да се сви приходи у држ. благајну у што већој мери уносе, у толико је не од мање важности, и потребе за државне интересе, да се обрати пажња на издавање новца, те да издавања државна буду свуда подједнака и за једно исто време. Никако не сме да буде да се у појединим надлештвима издаје било плата или за друге потребе по неколико месеци у напред, док у другим надлештвима не само да нису измирене текуће потребе, већ су остале неизмирене за неко време. Поред тога дешавали су се случајеви да су старешине и у опште старији чиновници у појединим надлештвима узимали плату по два—три месеца унапред, док осталом особљу нису издавали плату ни за раније месеце.

Сада настаје питање: на који начин је у општe могућно да са узима два—три месеца плата унапред, када је то противно законским прописима као и закону о уређењу Главне Контроле и када се према закону од 30 октобра 1844 год. §-5 (збор. III стр. 200) дневник благајне мора сваког месеца закључити и од старешине надлештва преглед касе извршити и дневник (касе) потписати, те на тај начи би се у дневнику имала расходовати напред предузета плата. Ово је с тога могућно, што се напред узета плата не расходује у дневнику, већ се држи у привременим издајима. Према распису Министру финансија од 3 октобра КБр. 11011/87 привремени издаци могу бити само на име плате у текућем месецу, а не за друге месеце.

Поред тога има чиновника, који приликом премештаја из једног надлештва у друго изузимају на привремене признанице из надлештва извесне суме новаца, било на рачун својих плата за идуће месеце било на рачун дневнице и подношине над су премештани по потреби.

Сви ови поступци, не само да су у противности са законским одредбама, него повлаче за собом и одговорност, како за онога који на тај начин новац из државне касе изузима, тако и за онога, који то допушта.

По закону од 10 септембра 1845 год. Бр. 1427 (збор. III стр. 90) наређено је: да се издаје плата при крају сваког месеца по платном списку, а на привремену признаницу може се аконто плате узети само за текући месец и то на личну одговорност рачунополагача (в. распис од 3/10—1887 год. КБр. 11011). Право на дневнице и подношине стиче један државни посленик *кад присне на своје ново опредељење и поднесе за то рачун с потребним исправама.*

Само у напредним и преко потребним случајима може се дати аконто попутнине и то само онда, ако Ви, Господине Министре, изволите одобрити.

Да би дакле и у пословима оне врсте сви државни посленици били упућени на правилан и законит рад, част ми је господине Министре, умолити вас, да изволите свима подручним вам надлежнима *најстрожију наредбу* издати, да се забрањује свако наузимање новаца било из државне или депозитне касе и поклањивање признаница у виду привремених издатака.

Само на тај начин моћи ће се потпуно сачувати државни интереси, с тога Вас молим, Господине Министре, да изволите наредити, да се ово свима посленицима државним на потпис саопшти с тим, да ће они који не извршују ову наредбу бити наређење, да се приморени издаци одмах намире, најосетније кажњени бити".

Саопштавајући ово начелству у вези расписа од 18 јануара ове год. № 1092, ја му препоручујем, да у будуће по овоме најстроже поступа и да ради тога саопшти овај претпис и свима подручним му среским властима са особитом напоменом, да ће сваки онај чиновник, који би поступио противно овој мојој наредби, неминовно искусити непријатне последице.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

№ 12625
1 јуна 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Дознао сам, да многе полицијске и општинске власти не предузимају ништа са сузбијање учестаних испупих кривица, које су предвиђене у закону о лову, и да је, због тога, све већи број ђуди, који лове и онда, кад је по чл. 16 тога закона лов корисних дивљачи, забрањен; или тамане оне корисне животиње, које је, према члану 5 закона, самим забрањено ловити; а неки, опет, ловe и ако немају ловачку карту, коју предвиђа члан 11 и који по члану 13 истог закона „сваки ловац мора у лову имати при себи".

Поводом овога и нарочите представке Управе савеза ловачког удружења, препоручујем начелству, да скрене пажњу свима среским властима у округу на строго и тачно вршење дужности из чланa 27 и 28 закона о лову и сваку појављену кривицу из поменутог закона узимају у поступак и расправљају као хитну ствар, у року, који је одређен по члану 35; а нарочито, кад би тужбе, или доставе, долазиле од надлежних ловарских органа из тач. а и б чл. 24, али појединих ловачких удружењу по чл. 29 поменутог закона.

Сваку доставу о незавршеној дужности среских и општинских власти, начелство ће, на личну одговорност окружног начелника, одмах узимати у поступак, и Министра Народне Привреде извештавати, како би он, према одговорном службеном органу, за сваки доказани случај намерно пропуштене, или неправилно извршене дужности, могао применити казну из чл. 41 и 42 поменутог закона.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

№ 14820
6 јуна 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Приметио сам, да многи полицијски чиновници узимају на рачун плате из државне касе много веће суме него што износи њихова једномесечна плата и да се ућета сума не може измирити за један месец од кад је изашета, него се као приморени издатак повлачи за дуже време и оно наплате истог води дуга и бесконачна преписка.

Сем тога, неки чиновници чине још веће погрешке, што из државне касе узимају унапред знатне суме на рачун квартирине и сталног додатка, ма да се, ни по закону ни по расписима, додати ма које врсте, не могу, ни у којем случају, унапред узимати, ни у најмањој суми.

Често се дешавају и случајеви, да старешине или руководиоци каса полицијских надлештава издају новац на рачун дијурни појединим чиновницима, кад су сви као чланови извесних комисија одређени и ако за такве исплате немају право без одобрења надлежног Министра.

Препоручујем начелству, да обрати најозбиљнију пажњу, да се овакве неправилности које су у основи противне закону и службеним прописима, не догађају и да, на ту циљ, свима полицијским чиновницима на потпис саопшти, да ће наредбодавце и руководиоце каса, као одговорне у првом реду, а сем ових и оне, који противно овом распису наузимају „конто" најстроже казнити, па и на службе отпустити, а у тежим случајевима да ће их, за злоупотребу, предавати суду, у смислу закона о чиновницима грађанског реда. Уједно нека начелство нареди, да се од дотичних чиновника све суме, које су неумесно наузели, одмах наплате и у касу унесу.

О томе, да је начелство овај распис примило и снима га полицијским чиновницима саопштило, поднеће ми извештај.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

№ 12410.
8 јуна 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Господин Министар финансија писмом од 26 прош. мес. ПрБр. 1474, јавља ми, како се уперно, да општински судови, у многим случајевима, противно закону о таксама, не наплаћују уредно прописну таксу у маркама.

Поводом тога, препоручујем начелству да одмах нареди среским властима, да повремено и чешће прегледају акте канцеларија општинских судова и уверавају се, јесу ли таксу правилно наплаћивали. Сваки доказани случај неправилне радње у наплаћивању и поништавању таксених марака, нека среске власти, по закону о таксама, одмах узимају у поступак и у границама надлежности из члана 10. и 42. истог закона расправљају, а Господина Министра Финансија о сваком пореченој кажњеној осуди известе.

Приликом изласка у округ, нека начелник окружни у појединим општинама и сам изврши овакав преглед и на тај начин контролише, је ли среска власт извршила своју дужност у смислу овог расписа.

У осталом, нека начелство среским и општинским властима скрене пажњу, да ће Г. Министар Финансија повремено упућивати своја изасланика, у циљу нарочитог контролисања, да ли се полицијске, општинске власти правилно придржавају закона о таксама.

На случај пенсправног вршења овог наређења, примењавају према одговорним органима најстрожије дисциплинске мере, по закону о чиновницима грађанског реда, без обзира на казпену кривичну одговорност, која је, за такве случајеве, у закону о таксама предвиђена.

Препоручујем начелству, да са овим наређењем упозна среске и општинске власти у округу.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Сбр. 6041
28 јуна 1901 год.
у Београду

Наредба

Управа врачарске штедионице као концесионар рибарске баље, представила ми је, да неке окружне војне команде и општинске власти упућују својим објавама сиротне болеснике на бесплатно купање у рибарску бању, а исто тако да долазе од своје воље и друга лица сиромашевна једино уверењем порезника о њиховој сиромаштини, па наосновну тога траже, да им се даде бесплатно стан и купање.

Тачком 5 чл. 9 концесије, као и чланом 14 уговора продужење је, да дозволе и објане за бесплатно купање сиротиње и официра, који су у ратовима оболели, даје Централна Санитет. Управа подручног ми министарства.

Да би се избегли сукоби, а и поједини овакви посетиоци баље и болесници сачували од могуће штете

Наређујем:

1., Да бањска управа баље рибарске у будуће даје бесплатно купање, па евентуално и бесплатан стан, само оним

болесницима, који јој поднесу за то дозволу и одобрење Централне Санитетске Управе.

2., да сваки болесник, који се жели користити овим благодејањем, мора се обратити благовремено санитетском одељењу, писменом молбом, уз коју да приложи: лекарско уверење о потреби лечења у бањи рабарској и прописно уверење пореских власти о сиромаштини.

3., Војене власти, и установе, које своје поједине болеснике према потреби по савету лекара, желе упућивати у поменуту бању, закључно до чина наредника, чињење своје предлоге санитетском одељењу звањично.

4., Официри се обраћају непосредно и писменом молбом, само за бесплатно купање, као и болесници означени у тач. 2 ове наредбе.

Наредба ова у пуној мери и без изузетка, почеће се примењивати од 15 јула тек. године.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЉ№ 5491

8 марта 1898 год.

у Београду

I

О ДЕПОЗИТНИМ КАСАМА

Начелству округа

Из послатих ми извода о привременим издацима, из депозитних каса тога начелства и среских власти у томе округу, — видио сам, да има и сувише неправилно издатих новаца, у ранијим годинама, разним чиновницима и осталим службеницима државним, на име аконтације, плата, сеобиног трошка и осталог, што је требало одавна наплатити и касе попунити, а тако исто, да има и великих издатака, учињених: аконто дијурне по закону о трошковима управних власти; аконто бира свештеничког и томе подобно.

Оваква је радња власти, за сваку осуду, и не да се ничим правдати, за то јој се мора једном крај учинити; а, да би се то постигло, препоручујем начелству да нареди и свом већилом настане, те да се сви привремени издаци, који се сада по депозитним касама налазе, *што пре* у ред доведу, у којој цељи наређујем:

1., да се с места преко надлежних власти траже наплата аконтираних сума, од свију лица која су те суме аконтирала, или, ако су они сада у немогућности — да то плате, онда од оних чиновника, који су за те издатке одговорни или као наредбодавци или као руководаоци касâ, — остаиив истим властима (којима се за наплату пише) за то рок, па ако и која власт наплату у томе року не изврши и наплаћени новац не пошље ради попуне дотичне касе, онда да ми се сваки такав случај доставља, ради даљег мог поступка;

2., да се у будуће, свештеницима не издаје из депозитних каса ништа аконто бира, већ да у каси за извесног свештеника имаде и прикупљеног новца за ту цељ, већ, да се исти бир, у колико је за кога свештеника у стварн покупљен и у касу унет, у толико и издаје дотичном свештенику, и то одмах преко депозитне књиге и на квиту, која да се с места по правилу разведе и расходује; а да се такве квите у будуће не држе више по касама, и не воде као привремени издаци, као што је то до сада на многим местима чињено, пошто ти издаци у стварн и нису привремени, кад се чине из новаца за ту исту цељ прикупљених;

3., да се до сада аконтиране суме на име бира, од стране појединих свештеника, с места наплате из оних сума новаца, које су суме да ту цељ и покупљене, на квите из привремених издатака извуку и по депозитним књигама разведу и расходују, према правилима о руковању са депозитним касама, те да се на тај начин касе попуне и са тим привременим издацима једном за свагда пречисте; и

4., да се у будуће чиновницима и службеницима, издаје на име дијурне по закону и трошковима управних власти, само оно и онолико, колико начелство буде одобрило, али и то никако из депозитних новаца, већ искључиво и само из оних новаца који су на ту цељ и прикупљени. Тако исто да се и остали издаци чине, али опет ни у коме случају без знања и одобрења начелства, односно среских начелника, који ће за такна одобрења и сву одговорност сносити, ако би их неумесно издавали, те би због тога каква штета за касу дошиње наступила или би се учињени издаци због неумесно издатих одобрења, морали по каси повлачити за дуже време од онога истога месеца у којима су и учињени, — и тиме били задржани од извршења они издатци, који би се у том времену имали правилно из касе издати, и за које је потребан новац у касу унесен.

Свако противно поступање у будуће сматраћу као непослушност према наредбама представљених власти, и немарно и неуредно вршење службе, за шта ће одговорне чиновнике подвргавати строгој законској кази.

Да би се пак могао уверити, како је и у колико она моја наредба послушана и извршена, препоручујем начелству, да ми *на комаду месеца јуна* тек. год. пошаље спискове свију привремених издатака, који се тога дана затеку у његовој и среским депозитним касама, са извештем: колико је до тога дана наплаћено и исправато, од привремених издатака који се буду нашли у истим касама, приликом пријема ове наредбе, и какви су поимене учињени кораци и где, као и за које издатке, да се исти доведу у ред и исправају.

Оне изводе са извештима, треба послати тако, како ће овде бити *најдаље и неизостанно до 10 јула ове год.*, па како би се према показаноме стању стварн, уредило даље шта треба. Напомиње се, да се за неподнешај ових извода и извештаја на време, *неће примати никакви изговори.*

За испуњење ове наредбе на одређено време, одговараће окружне, односно среске старешине.

О пријему ове наредбе поднеће ми се одмах извешће.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЉ№ 7217

26 марта 1899 год.

у Београду

II.

Начелству окр. тимочког

За то што ми многа окружна начелства неједнако и врло неуредно шаљу месечне изводе о стању својих и среских депозитних каса са списковима привремених издатака, противно постојећим наређењима о томе, па ми се тиме спречава могућност да контролишем рад дотичних органа на сређивању послова по депозитним касама, налазим се побуђен овим, још једном и последњи пут, препоручити свима на и томе начелству да ми те изводе са списковима привремених издатака у будуће шаље за сваки месец уредно, и тако да у Министарство стижу редовно сваког 10-ог датума у идућем месецу. — А да би ти изводи и спискови били једнообразни начелство ће наредити да се у њима отворе овакове рубрике, и то:

I *У изводима о стању депозитних каса*

а, текући број.

б, депозитни број.

в, дан, месец и година, кад је новац примљен у депозитну касу.

г, садржај, и

д, колико је новца по коме предмету свега примљено.

II *У списковима привремених издатака*

а, тек. број.

б, завта и коме издатак учињен

в, дан, месец и година кад је издатак учињен

г, колико је свега издато

д, нумера акта и од чијој је наредби издатак учињен.

За месеце *Јануар* и *Фебруар* ове године начелство ће ми овакове спискове и изводе послати у року од *осам дана* по пријему ове наредбе, а за Март и остале идуће месеце слати ми их у року напред означеном.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЉ№ 7189

27 Марта 1899 год.

у Београду

III

Начелству округа

Главна Контрола актом својим од 17. овог месеца № 4556. известила ме, да су месни рачуноиспитачи по окрузима, при-

ликом редовних месечних прегледа депозитних каса, приметили, да се из истих каса чине неправилни исплати и ранне аконтације, међ којима се по где-где налазе и аконтације самих окружних начелника.

Ако и у колико ово стоји, даље се не сме тако поступање дозволити, јер је противно:

1., Наредбом решењу од *1. Августа 1845. год. (збор. IV. стр. 85.)* по коме се новац не сме у каси задржати више од 15 дана, пошто је депозитни новац у опште приватна својина;

2., Распису Министра Унутрашњих дела од *25. Јуна 1865. год. Пр.* 4.603, по коме се депозитни новац не сме ни на шта друго употребити, сем на ово заштта је опредељен; и

3., Распису Министра Унутраш. дела од 29 *Маја 1869. год. Пр.* 2721, по коме се на депозитних каса не смеју чинити никакви привремени издаци.

Уверен и сам о тој неправилности код појединих депозитних каса, препоручујем свима, па и томе Начелству, да у будуће забрани ма и најмањи неумесни издатак из депозитних каса, а нарочито аконто плате и друго, пошто за то постоје нарочите државне касе; а у колико тога до сада буде затечено, да без икакна оклевања дотичне суме наплати и издатак попуни, како би се свака могућа штета отклонила, за коју увек стоји држава одговорна.

За неизвршење ове наредбе и противно будуће поступање одговараће дотични старешина.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар пита нас:

Да ли полицијска власт, при потврди пуномоћија, које изврсна општина издаје општинском пуномоћнику, има права да, по закону о таксама, наплати, осим два динара таксе за потврду, још и *на свакој* чланка општинског суда (председника, чланове и одборника), који то пуномоћије у име општине издају, још и по 50 пара динарских за прнјаву, или треба да наплати свега: 2 динара за потврду и само 50 пара динарских за прнјаву?

На ово питање одговарамо:

Кад суд и одбор општински — председник, чланови и одборници — у име општине, издају пуномоћије коме лицу на га поднесу и полицијској власти на потврду, онда они, као надлежни општински чланови, сви скупа, представљају своју општину као *једно правно лице*, и, према томе, дотична власт, која потврду тога пуномоћија врши, треба да наплати таксу за потврду и прнјаву онако, као што исту наплаћује кад јој једно приватно лице поднесе пуномоћије на потврду. То јест, 2 динара таксе у маркама за потврду пуномоћија, *и само 50 пара динарских* таксе за прнјаву, а не на сваког чланка општинског по 50 пара.

* * *

Један општински писар пита нас:

Како се има рачунати ово време од 3 месеца за застарелост пресуда по иступним кривицама, које изричу полицијске и општинске власти по трећој части казненог законика, и, да ли застарелост пресуде прекида молба поднесена за помиловање, или радња власти, да се осуђено лице, по истој пресуди, пронађе ради издржања досуђене му казне?

На ово питање одговарамо му:

По § 396 казненог законика, све иступне кривице застаревају по истеку три месеца од времена кад су учињена, изузимајући: крађе, преваре и утаје, у вредности преко десет гроша чаршијских (или 2,10 динара), које застаревају за годину дана.

По последњем одељку овога истог §-ка, *пресуда*, којом је неко за иступљене осуђен, застарева за оноликo време за колико би застарила и сама учињена кривица, за коју је дотични осуђен, *рачунајући од дана кад је пресуда постала извршна*, или, ако после тога криван побегне из *руку власти*, од дана кад побегне.

Према овоме пресуде, које изричу полицијске и општинске власти, по трећој части казненог законика, застаревају за три месеца *од дана када су постале извршне*, осим пресуда за крађе, преваре и утаје, о којима је горе реч, *које застаревају за годину дана*, или, ако после тога криван *побегне из руку власти, од дана кад побегне.*

Према овоме, време застарелости иступних пресуда, треба рачунати овако:

На пр. општинска или полицијска власт изрекла је своју пресуду по изнесеном иступном делу по трећој части казненог законика, и пресуду саопштила осуђеноме лицу. Ако то осуђено лице, у року које је предвиђен § 15 и 16 полицијске уредбе противу изречене пресуде не подносе надлежној власти жалбу, онда је пресуда, одмах првога дана, по истеку тога рока, постала извршна, и, време њене застарелости *почиње тећи од тога дана*. А, ако је осуђено лице поднело жалбу противу исте пресуде па је надлежна власт пресуду оснажила својим решењем, онда застарелост пресуде *почиње тећи од онога дана кад је пресуда од више власти одобрена*, т. ј.: од дана под којим је датирано решење којим се пресуда оснажава.

На случај пак, да је осуђено лице, после извршности пресуде, благовремено, било у руками власти, ради извршења исте пресуде, па је том приликом из руку власти побегло, *онда застарелост пресуде почиње тећи од дана тога бегства. А, застарелост пресуде не прекида ни молба поднешена за помиловање, нити пак радња власти да се осуђено лице пронађе ради извршења пресуде.*

* * *

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

1. Кад нека личност дође општинском суду и достави, да јој је украдена нека мртва ствар, или жива стока, а не зна *личног крадљивца*, нити има на каких доказа о покрађи и крадљивцу, већ изјави жељу, да покрађу и крадљивца, на основу *голе сумње* претресом или истраживањем по становима и осталим зградама и појатама учини и потраги, код појединаца или у више станова, — онда, у оваквом случају, има ли места и по ком закону, да општинска власт, може тражити повраћење предмете и т. д. и на који начин? Јер по § 55 крив. поступка, сматрам, да се истрага може чинити само онде где има *личног* крадљивца или ма с које стране каких доказа противу некога. Али, кад као што горе наведох, — *нема никаквих доказа* о покрађи и о крадљивцу, већ само *гола сумња*, — онда, има ли места оваквом истраживању краља у смислу чл. 30 устава, — или нема.

2. На случај, да има места, па кад се од покрађе ништа не нађе код осумњиченог лица, коме се, према чл. 30 Устава, мора дати одмах писмен акт, у коме, кад стоји да нема од покрађе ништа нађеног, онда, сматра ли се и по коме закону, да онде *постоји повреда личне* части ономе, у чијем се стану и зградама претрес учинио или се не сматра.

3. Ако се сматра да има какве кривице, онда по коме се закону она извиђа и казни; и

4. Је ли и по ком закону дозвољен општи претрес станова једног села, на глас о хајдучији или о каквој великој крађи, и, треба ли и онде надавати писмене акте претресаним лицима по горе наведеноме члану Устава, или не треба?

На ова питања одговарамо овоме писару следеће:

По нашем мишљењу, члан 30 Устава није забранио претресе станова, у циљу истраге, него је само једна превентивна мера, да се стане на пут злоупотребама, које се могу, иначе тога, учинити. У осталом то се види и из текста овога члана, који вели, да се претрес може вршити само под изнесеним условима, који су регулисани специјалним законом. Тај специјални закон јесте кривични судски поступак, а поимење члана VIII крим. суд. пост. Претресајући *појединe* § § ове главе видимо на који се начин претрес станова може вршити. Само су изложене све мере, које је дужан иследник у случају претреса да предузме, а које се у главноме своде на то: да претходно донесе разложна потврђено решење на основу којега ће претрес стана вршити, да то решење преда осумњиченом после чега ће претрес вршити, и да после извршеног претреса дотичноме лицу чија је стан претресан, по члану 30 Устава, одмах на месту изда писмени акт о томе: је ли што и шта поименце нађено у његову стану, ко је, по чијем налогу и зашто претрес вршио.

Разлози за претрес станова могу бити многобројни и у свима случајевима различити. Њих ређати било би излуворно. Зато је законодавац остављо иследнику широко и отворено поље у овоме правцу, те да он сам може за резонује да ли је претрес потребан или не? Отуда и јесте довољна само *голa* сумња приватног тужиоца, те да се претрес стана извши, нарочито

пак и за то, што та голе сумње никад није без икога другог, него увек у вези са неким удаљеним или ближим основима подозрења које добар истражник може назрети и предвидети. Никаки обзири неће могу руководити истражника да претрес не врши, кад приватни тужилац то на протоколу захтева, па ма то било и на основу голе сумње, јер за приватног тужиоца има казнене одговорности, ако је он ту своју сумњу у злобној намери употребио § 209 крив. зак. По овоме ће-у дакле, има се лажни тужилац казнити, ако се докаже да је он то „у злобној намери" учинио, а дело се наиша на тужбу приватног тужиоца, као престуи. Иначе, ако се то не докаже — да је приватни тужилац претрес захтевао у рђавој намери — само тај факт што је некоме стан претресен, не сачињава казнимо дело. Јер ако би се то дозволило, дало би се могућности кравцима, да се на овај начин заклањају једне мере, која је за истрагу од неопходне потребе.

И претрес станова целога села у важним и хитним случајевима (хајдучија, велика крађа и др.) дозвољен је на основу истог принципа: проналаске кривца и ствари. И овде се сваком појединцу мора саопштити решење о претресу, само што то решење може бити заједнично за све, а после извршеног претреса резултат је дакле саопштити сваком појединцу актом у коме ће се наложити резултат претреса.

* * *

Један општински писар упутио нам је следећа питања:

1. Тачка 4 под а. § 471 грађ. поступка штити земљодељу од пописа и продаје за приватне дугове два вола или два тегљена коња. Но, кад је случај, да земљоделац нема никакве друге тегљеће стоке осим једнога тегљећег коња, да ли се може истоме тај коњ узети у попис и продати за наплату приватног дуга?

2. Допуном овога § од 1898 године, земљодељу је, поред тегљеће стоке, заштићено још и: једна крава са телетом, једна кобила са ждребетом и т. д. Али, кад земљоделац нема кобиле са ждребетом, већ у место кобиле има само једног јахаћег коња, да ли се тај коњ може пописати и за приватне дугове продати; и

3. Кад земљоделац има само једну краву и једног вола као тегљећу стоку, а више никакве тегљеће стоке нема, да ли му се у таквом случају може одузети и за приватан дуг продати и онај један во који му са кравом заједно служи као тегљећа стока?

На сва ова питања одговарамо:

§ 471 грађанског поступка са његовим изменама и допунама од 1898 године, штити земљодељу од продаје за приватне дугове: два вола или два тегљећа коња, једну кобилу са ждребетом, и једну краву са телетом, и т. д.

И, кад тај законски пропис штити земљодељу од пописа и продаје за приватне дугове сопственост од шест грла крупне стоке, онда се само по себи разуме: да се то благодејање мора распростри и на: једног коња тегљећег, једног коња јахаћег, једног вола и једну краву.

Према томе земљодељу се, по нашем мишљењу, не може у попис узети ни продати за приватне дугове: ни онај тегљећи коњ и кола, о коме је реч у питању под 1; ни онај јахаћи коњ, о коме је реч у питању под 2; нити онај во па ни крава, о којима је реч у питању под 3.

* * *

Један општински писар пита нас:

Да ли се продајом имања умрлог дужника, земљодељца, могу наплаћивати дугови његови које је он код приватних поверилаца учинио за свога живота, и онда, кад је он после своје смрти оставио само 5 дана оране земље и њиву с окућницом од једнога дана, без и једне муше главе у кући, *до само једну неудату кћер, као једину* наследницу тога имања, — на све ово имање, повериоци су још за живота дужника стављали интабулације, па сада, после његове смрти, траже наплату дуга из тога имања. Међутим, умрли дужник — земљоделац — ни у време задужења није имао више имања од оног које је горе означено?

Ми му на ово питање одговарамо:

По § 471 грађанског поступка, земљодељу се не може за приватне дугове продати 5 дана оране земље и кућа са плацем од једнога дана, нити по томе законском пропису, сам земљоделац може оволико имање продати или *на којим начином отуђити.*

А интабулације, које су на означено имање стављене, за живота умрлог земљоделца, као дужника, *без вредности су*, јер је по § 380 поменутога поступка прописано: да се обезбеђење не може тражити на оне ствари и на оволико, колико се за извршење пресуде узети не може (§ 471 грађ. поступка).

Кад ствар по закону овако стоји, онда се *на горе означеног имања умрлог земљоделца*, који је после своје смрти оставио иза себе само једнога сина, *не могу наплаћивати никакви дугови приватних поверилаца*, које је покојник за свога живота учинио, ма да је то имање и интабулисано за те дугове, јер се пропис § 471 поменутог поступка не односи искључиво на личност земљоделца и не штити право самој личности земљоделца, да му се не могу продати нет дана оране земље и кућа с плацем од једнога дана, него то правило обухвата под собом земљоделца у потпуном смислу, са свом његовом фамилијом, куда спадају и жена и деца његова, и кад се у грађанским потраживањима не могу земљодељу за дугове продати нет дана оране земље и кућа с окућницом од једнога дана, онда, то исто имање, *и после његове смрти има тако исто остати његовој деци* без обзира и на шта друго, нити се спаклим имањем, према споменутом § 380 грађанског поступка, може ко год осигуравати, т. ј. интабулацију на исто имање стављати, јер, на што је то осигурање, кад се такво имање не може за измирење тога осигурања продати, а овде баш такав случај и јесте.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

(Свршетак)

Од силниног умног напрезања добио сам већ и главобољу. Хоћу да идем да спавам.

1 сат ујутру.

Потражим новчаник да ли је још под мојом главом. Гладан сам.

27 јул рано ив јутра.

Нек буде шта буде са мном; морам се данас ма како помоћи да бих само хиљадарку променио.

Поноћ.

Вратио сам се мртав уморан кући. Нисам се могао лако ни на шта решити. Не могу се више на ногама држати.

И опет! Урадио сам ово: ставио сам најпре самом себи питање: на који ће начин и како могао један сиромах човек уопште да промени једну хиљадарку?

Увртело ми се у главу да то не иде лако, јер ће сваки одмах посумњати да хиљадарка није његова.

После дужег размишљања сину ми ова мисао у главу.

Решим се да одем и да потражим железничну билету за које прво удаљено место н. пр. Цариград, или Моску. Чиновник, који продаје железничне билете, кроз отвор не види ме, већ само моје руке, које ћу ја на тај циљ брижљиво опрати. Затим ћу изаћи из чекаонице, билету ћу бацити и извештало одело заменити бољим те тако да изгледам сваконе на први поглед да могу имати 1000 франака, и да не наиучем сумњу трговца који ради с оделом на велико.

С овом идејом био сам задовољан и поносит.

Али, сада, питање је: на којој се станици може добити билета, рецимо, за Москву?

Да идем, дакле, на остбан. Уђем у велики ходник, пошнем се најуре горе, затим сиђем и доле том приликом студирао сам на прегледама истакнуте натписе.

У један мах пастуни у мени страховито разочарање. Поред свих прегледа стајао је по један чиновник, који је сваког оног који би приказао за билету пажљиво посматрао. Жандарми пак и то нарочито криминалисте врамаху се свуда... Они ће ме сматрати за каквог убицу, који је дошао да тражим прилику преко границе да умакнем.

Од свега што сам замислио нема, дакле, ништа...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

По сата дочиње паде ми опет на памет друга мисао.

Зар не би могао, рецимо, један сиромашак да промени баш и једну хиљадерку у билетама ако само дакле није његова — повлађо сам то у себи.

Ја сам такав случај имао раније. Кад сам био књижевођа у једној радњи с артијом, мој принципал слао ме често у једну банкарницу у Rue Drouot одакле сам повађ изузимао.

Одох кући. Потрудих се да заменим на мом прном жакету сунише јасне мрље. Кредом сам пак премазао окорчатник и манжетне.

Метух држаљу од пера иза увета, и пређох гологлаи, као што сам често пекад чинио да бих себи најпре купио дуван.

У Rue Drouot решим се да уђем, дакле, у једну банкарницу.

Изгледао сам с држаљом од пера иза увета и гологлаи као да сам помоћник у којој онде радњи на близу.

Угледах на једној од четири преграде натпис „каса“, извадих моју упутницу и пружих је чиновнику кроз.

„Молим за 1000 франака ситног новца.“

У металној каси видели су се сами луидори и читави свежњи од упутница у новчаницу.

Изгледало ми је већ да ће свршити намишљени посао.

Чиновник отпоче и да броји златнике.

На један мах трже се.

„За коју фирму?“

„Како?“

„Питам, за коју је фирму новац?“

Писао могао истину казати, пошто мењам за себе, и на један мах сетих се једне фирме.

„За Breval et Co...!“

„Не познајем је!“

„Rue Lepelletier!“

„Ми вршимо мењачке послове само с нашим кућама.“

Примих своју упутницу натраг и одох без и једне речи. Сад сам већ сасвим клонуо духом.

5 сати у ђутро.

Немам сна. Гладан сам. Имовина, која је у мојим рукама, не вреди ми више ништа.

Хоћу радије да умрем!

31 јула.

Ослобођен сам се! Сад сам свршено слободан!

Срећан сам! Расположен сам!

Немам више ништа!

Кад је наступила ноћ, истог дана осетио сам да сам изгубио сваку моћ услед глади. Устао сам, јер су ме наступи од глади јако мучили; узео сам портфељ, у ком сам хиљадарку, коју сам код себе држао, пошпо пратно и са њим сиочим у Сену.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Шта је даље било са мном — не знам ни сад, као што у тај мах нисам знао ни где сам, сем што сам неку вику чуо чим сам очи отворио. Сећам у томе једног полицајца и учини ми се да сам већ пропао... Мало по мало и дођем к себи. Дакле су ме извукли... Нисам ипак могао одолети а да не упитам:

„Где је мој портфељ?“

Тада сам чуо један глас:

„Ја вама кажем, да је он држао портфељ у руци. Изгубио га је у води.“

За тим ме тај исти запита:

„Шта је било у портфељу?“

Учиних се најпре да не разумем његово питање, да бих само на тај начин добио времена да му одговорим.

„Ништа“, рекао ћу ја, „папир без вредности“.

Један фино обучен господин сажали се у овој прилици на мене. Моја судба, моја беда, и величасте бразде од преде на мојој копуљи поснуле су га срца. Испричао сам му да ме је немање рада на овај корак натерало.

Нареди да ми се донесе ново одело и узе ме у своју радњу. Не радим сада много, а добро сам плаћен.

Више и не мислим на мојих 126,000 франака.

НВ. Морам још овде и то на завршетку споменути, да је старца капља вгодила чим је приметио да је покраден и од тога је умро.

С немачког **Д. К. Ј.**

КОЛОНИСТА

СЛИКА ИЗ ТАЛИЈАНСКОГ ЖИВОТА

од **Јосифа Ерлера**

Конте Силвестри лежаше на једном дивану у ђутрењем, рано угодном оделу, гледајући простране од дима, које је вештачки правио по вавдуху из своје укусне цигарете. Али он није при том гледао густе слике од дима, већ је пред његовим духовним очима лебдело јато девојака, које су у костимима шарених лентирова облетале око цвета, а међу њима Фарала, прима балерина великога балета, која је ђуче с највећим успехом имала главну пробу на даскама Teatro massimo. Ветрела, прва играчица, такође је имала ноћ тријумф, а и Конте Силвестри је нешто допринео томе. Сјајна дивадема, уметност своје врсте, коју је она имала на себи, била је његов поклон. Свакојако да је коштала читаво мало иметње, али за то га је она данас једним мирисљавим писамцетом, познала на интимну вечеру за вечерас — то је била богата награда, за то, а к томе ту су била његова добра, колонисте ће моћи платити. Облази дима бивали су све гушћи, као да би хтели да скрију већ преживело лице конта Силвестрија.

„Екселенца,“ зачу се иза завесе од дима.

„Шта је, Филино? Нисам те знао?“

„Опростите, екселенца, али колониста Бенедето Мелини чека већ пуна три сата, да би био примљен код екселенце.“

„Можда губи стрпљење? Онда треба још да се учи да чека. Слуге и пси морају бити дресирани на позив господареве. Марш! — Не, чекај! Тај ми је пас баш добро дошао. Када може три сата да продаје зјале чекајући, значи да му добро иде. Он треба то време на боље што да употреби и да се научи да плаћа више закупнине.“

Конте Силвестри баци угашеву цигарету у камин, запали нову и испружи се угодно по дивану, а у том даже слуга тешку зелену сомотску завесу на врата и у луксузну особу уђе један висок, мирисав човек у врло дефектном оделу. То је био редак контраст — Бенедето Мелини, колониста, слика најгрће невоље и суа; екселенца конте Силвестри, слика најразиниранијега бонвивана.

„Екселенца,“ зачу се са усана колониствних, који је обртао у руци свој искрзани шешир.

„Вути, немам ја времена за тебе. Свршимо на кратко. Шта плаћаш ти закупнине, Бенедето Мелини?“

„600 лира годишње.“

„Добро. Од данас плаћаш 800 лира.“

Око усана колониствних указа се презрив осмех.

„Екселенца може да каже ради заокруженја и хиљаду.“

Конте Силвестри продужи: „Како, ти се усуђујеш и да ми приговориш? На добро, можеш задржати то, и од сада плаћаш хиљаду лира.“

„А ко ће ме на то приморати, екселенца?“

„Ја. Сумњаш ли можда у моју добру вољу?“

„У вашу вољу? Екселенца ми је њу већ довољно осетно показала. Да сам имао породицу, жену и петоро деце и ја сам их знојем лица свога хранио на имању Маго, које сам узео под закуп од вашега оца. Он ми га дале, што сам му учинио услугу, ја, бедно госте, Бенедето Мелини моћноме гроју Силвестрију учинио услугу? Екселенца се смеје — мени, но ја ћу наставити. Оженим се Розином, куварицом из замка, јер је то господин гроф заповедно, и дадох њеноме детету часно име, јер је и то господин гроф заповедно, и за то сам добио под закуп Маго, за које сам плаћао о Ускрсу и Арађелов-дану по сто дина. Била је то човечна цена, коју ми је наш господин отац напрамно, а он је знао, за шта то ради; нама се породица увећала и ја сам лио знојем да бих је хлебом одхранио. Од својих руку, екселенца, јер и ако нисам бно горд да узмем Розину, ипак нисам био довољно бедан, да бих допустио, да ми наш отац и пару поклони, од када је она постала мојом женом.“ —

Конте Силвестри учини један нестрпљиви покрет.

„Баста, Мелини, шта ме се тичу те старе историје; мој је отац био навалеџ...“

„Истина је, екселенца, био је; и да није умро, моја би Розина и моје троје најмлађе деце били живи. Али како је он рано умро, то му је наследник, који нема имало милосрђа према људима, који су верно служили његовоме оцу, коме су прохтеле само да што више и више цеди колонисте као жуте лимуи, до последње капи, само да би створио себи новаца, који пуним рукама баца кроз прозор.“

„Бенедето!“ узвикну љутито Конте Силвестри.

„Бенедето!“ смејао се промукло колониста. „И само моје име изазива у нас најгорчу подругљивост. Зовите ме Маледето, екселенца, јер сам ја забележен — мој је живот прелет. Од како сте ви господар својих добара, у наше се колебе увукла

несрећа, несрећа у најгорњем облику. Место две плаћасмо четири па шест стотина лира, и ја плаћах, јер не хтедох да просим, оставивши своју жену, да умре у својој болести, пошто не могох набавити ни капи чорбе, па и троје ми деце умре од глади. Екселенца, знате ли шта то значи, када се пелагра увуче у једну колебу, тај зли дух, сестра куге и колере, са испијеним очима и лицем, када она немилосрдно дави једно сироте створење за другим. Не, екселенца, о томе ви не можете имати појма, јер иначе не бисте имали ни једног мирног часа у животу!«

»Наполе, безобразно нешто, или ћу те набацити преко степеница!« разника се конте Силвестри са стегнутим песницама.

Али колониста се не маче ни с места. Он само исправи своје повијено тело, а из очију му засја смртна мржња.

»Стрпљења екселенца, ја ћу својевољно отићи — за навек, далеко одавде преко светских мора у страну земљу, куда су отишли стотинама хиљада мојих претходника, где ни приморе робу не може да буде горе него што је овде. Буде ли ми тамо боље: добро, пропаднем ли, још боље, тада је једном за свагда крај беди и невољи. Овде неће останити ништа за собом сем Масо, које ћете ви сами екселенца, упропастити. Моја жена и три детета леже у гробљу, свога најстаријег сина Француска могу да сматрам за мртва, ви сте га послали у војску, а сада се укрцао за Америку. Није ми остало ништа друго, сем најстарије дете Марушија, које је ваша екселенца узела у своју послугу. Ми колонисте плаћамо државни синонима, а са кћерима плаћамо господарима крваву порезу. Екселенца је заповедила, ја моралох послушати и дадох кћер у послугу код екселенце. Али сада вам, екселенца отказујем њену службу, и тражим девојку натраг кући. Тога сам ради дошао. Тражио сам своје дете у целој кући, али узалуд, нико ми не хтеде ништа рећи. Смејали су се подругљиво, слегали раменима и мислили, да то могу да дознам само од екселенце, где је она, јер се екселенца на њу постарала. И ево ме, екселенца, овде не више као као слуга, већ као слободан, ма да и рупиран човек, питам вас с правом оца: »Где је моје дете?«

Преко лица конта Силвестрија пређе јаволски осмех. »У санта Мадалени, где и треба да буде као једног бедника, као што си ти.« —

На то се колониста страшно насмеја. »Ако верујете, екселенца, ја ћу вам сад открити једну тајну, а горе вас мора згодити пламени мач осветe свевишњега — ви нисте послали у дом за находчад кћер презреног колонисте, већ сестру конта Силвестрија!«

Као бесан се устреми конте Силвестри у једноме скоку на колонисту, ухвати га обема рукама за врат и узвикну: »Опозови то, исто једно, тргни реч натраг, или ћу те удавити својим сопственим рукама.« —

»Не, не«, прозбори овај, »истина је тако истина као један Бог — —« Ропац му украти даље речи; очи колонистине запсветлене као варинце, у смртноме страху напрегну он сву своју снагу, ухвати слободном десницом заоштрени штилет, којим је грло конту Силвестрију, који се окупан крвљу с узвином срушн на диван.

* * *

И не покушавајте да бежи или се одупре, предаје се колониста Бенедето Мелини у руке карабинијерима. Земаљским судовима не би суђено да изрекну пресуду над убицом. Пелагра, та ужасна болест, која му је и децу отела, снађе и њега — и он умре у лудилу.

Са немачкога
Д. В. Б.

У ПОТЕРИ НА ХАЈДУКЕ

(Шаљива прича једног предводника потере, у којој има отвари и за љубавно разминивање).

Добих наредбу начелника среског да са 16 добрих, наоружаних момака одем у оближњу шуму и да ненадно извршим претрес неколиких сумњивих салаша, за које су потајници дознали да се по њима крију ослањени »хајдуци«.

Одабрах најбољих шеснаест момака из моје општине, заказах им у $10^3/_4$ сати састанак пред општинском судницом и онда пред вече одох у К. да примим бојеве метке.

У К., где је среска канцеларија, добих од капетана потребну муницију, а, осим тога, још и мало наоданих упутстава како ћу да поступам у потери.

Беше још доста рано, те стога не хтедох баш одмах да се вратим у село, него одох »на по једну« у кафану код *Хајдук Вељка*.

У кафани беше до 10—12 гостију, који беху поседали за два стола, и живо се разговараху и препираху о »хајдучима«, који се појавише у околини. У једноме се слагаху сви, да би за њима вредало дићи што енергичније и што смишљеније наведену потеру.

Газда Милован, кафеџија, иначе веома разборит човек, сад је просто сиктао од љутине и брзим корацима је премеравао кафану, јер су му зликовци, о којима се водио говор, учинили неку грдну штету на његовом сеоском имању. Најпосле, након дугог ходања по кафани, умеша се и он у општи разговор својих гостију, тек колико да искаш срце, пуно срдбе због претрљене штете. Он је, наравно, како то обично чине људи кад их задеси какво зло, кривио за све власт и одрицао јој моћ да безбедност грађана очува.

У таквом расположењу још је дуго праскао, док најпосле не запе за реч једног од својих гостију и погледа га сасвим искосавше, што се овај усудио те зликовце назвати »хајдуцима.«

— »Хајдуци«, је ли! рече газда Милован више љутито но подсмешљиво своме госту. А што им не изабрасте још неко лепше име, тим положајима и зликовцима! »Хајдуце!... Хајдуце!«...

У тај мах паде чича Милованов поглед на лепо израђену малену слику Хајдук Вељкову, која висаше о зиду у кафани, и он је брзо дохвати, скиде је и стаде, гледајући у њу, декламовати:

— Хеј, Хајдук Вељко, Хајдук Вељко, што не устанеш, дико српска, те да видиш који су данас твоје друштво, којима дајемо ми твоје свето хајдучко име. И ти си хајдуковао, ама си хајдуковао за свој род и народ; бранио си земљу од душмана и крпошија народних; хајдуковао си да очистиш земљу од спахија, ага и бегова и да је оставиш потомцима ослобођену... А шта раде сад твоји потомци? Пљују на тебе и твоју свету успомену. Они твојим херојским именом, они именом Главаша и других *хајдука*, народних ослободилаца, називају данас најгоре људе, најгрље злочинце и непаљалце, који своју рођену браћу пале, неку вернгама, пљачкају и харају. Устај, јуначино, одбрани крајине, да видиш сад ко су српски хајдуци, па се дичи и поносн, што те је захвалио потомство изједначило у имену с Јосовцима, Десницима, Фујорама, Солдатовићима, Вркићима и другим паликућама, пркибабама и разбојницима!...

Док беше газда Милован говорио овај монолог, држећи пред собом слику Хајдук Вељкову, владаше у кафани мртва тишина. Свак осећаше као неки стид, као неку кривицу, што се свето и светло хајдучко име придева данашњим разбојницима и другим зликовцима, који чине зла по селима и друмовима.

На мене је газда Милованов говор учинио дубок утисак, и ја сам тек сад увидео, колико грешимо сви ми, а нарочито колико треше у томе *власт* и *штампа*, што те најодвратније, злочиначе називамо хајдуцима... Томе би бар лако могао да се учини крај, само би требало имати мало воље и наредити кратко:

»Од сад се у службеној преписци реч »хајдук« замењује речју разбојник или речју зликовац.«

Дркни да ће тако што брзо и да буде, јер му је крајње време.

Доста смо вређали и рушили имена наших ослободилаца.

* * *

На уречено време беху се искупили сви момци пред општинском судницом. Прегледах им оружје и муницију; све беше у реду и ми се кренусмо у потеру на—»хајдуке«.

Ноћ беше тиха, топла, пријатна за путовање. Ми имађасмо задатак да пређемо преко брда, преко неких урвина и готово непроходних путова, па да дођемо неопажени до означеног места. И ми смо ударили том странпутицом, на смо се, Бога ми, поприлично намучили и својски изнојили.

Наредно сам, и момци су ме слушали, да се означеном месту, где имамо наћи »хајдуке«, пристуна што тише и што опрезније, да не би изненадили нас зликовци у место да изненадимо ми њих.

Кад сам пред салашем, за који је речено као утврдо да су у њему „хајдуци", на 30—40 корака даљине распоређивао људе, тад ће ми један од њих шапатом рећи.

— Ено, погле онамо, оно је, Бог и душа, један од њих! Гледај само како хита у њиву да јави друштву наш долазак. Чујеш ли како се крши и ломи граље?

И мени се доиста учини као да видим човека где нагло замиче за салаш, а већ сасвим лево чух где се крши суво граље. Ноћ беше полуведра без месечине те не могах распознати да ли је онај онамо имао какву пушку или је био без оружја...

Но услед тога, што је тај незнани човек отуда из заклона спазио нас и дао збор онима унутра, настала је потреба да будемо припрани на све. Стога нађам заповест, да сви одмоче своје пушке, да их метну преко руке и да на први знак, који им будем дао, отворе паљбу али прихваће борбу, ако би је они изнутра отпочели. Разуме се, да сам ја у исто време распоредио своје људе тако, да салаш буде са свију страна опкољен а да сваки од мојих људи дође у какав заклон, како га зликовачки куршум не би могао лако погодити.

Ја, до душе, нисам сматрао за сигурну ствар да у овој кући има доиста зликих људи, али ми се ипак чињило сувише подозриво: што ли то онако нагло штуче онај човек, кад му је савест чиста? У један мах дође ми и та мисао у главу: биће да је то био сам домаћин, па кад је сазнао оружане људе, а он се склонио.

Тихо и полако примицасмо се салашу. На њему не беше ни једног прозора, нити каквог другог отвора осим једних јединих врата.

На вратима беше реза, али не беше метнута на њих, већ висаше спуштена, а на њима беше катанац и то отворен. То је значило у салашу има неког. Међутим, унутра се не чу никакав шум, ни говор, па чак, чини ми се, ни људско дисање.

Поседе дуге обликашена око салаша и најбрижљивије осматрања, реших се на једно и викнух.

— Хеј, домаћине, изиђидер часком!

Но изнутра никаква јавала. Викнух домаћина да изађе још два три пута, али од њега никаква јава.

Сад дадох знак потери да буде припрана и гурнух врата да уђем. Али јаха, и ако беше катанац само обешен о њих а реза спуштена на врата, ипак се врата не хтедоше отворити.

— Дакле, помислих у себи, ипак овде нису чиста посла; биће ту доиста некога, кад су врата с поља отворена, а овамо се опет зато не може унутра. Ушао човек, јавио да се примичемо, па су сад изнутра подупрли, ћуте и очекују припрани на наш напад.

Тако сам резоновао, али сам се ипак јако поуздавао у својих 16 момака, све по набор изузетних кадровација, добрих стрелаца и чврстих карактера.

Почех да постајем већ нестрпљив и љут. Стога се реших да учиним нешто одлучно, на куд пукло да пукло. Пређох поново вратима и стадох дупати, прво лагане, а после све јаче и јаче. Кад ударих једном сасвим јако у врата, да се све орило, а оно онда чусмо сви лепо, где непо претури бакрач, јер овај звецну јасно, као прекено звоно.

Сад наста опет тајац. Ми се онамо напољу само зледасмо и очима утврдисмо једно исто мишљење, да су унутра доиста она зликовци, за којима смо пошли у потеру.

Почех опет да дупам у врата и да вичем:

— Хеј, људи, има ли овде кога жива; но је унутра нек се јави!

Опет ударим снажно у врата и у тај мах чусмо и ја и сви око мене, где паде озго с тавана једна даска.

Узесмо пушке на готовс и размештемо се тако, да будемо припрани на отпор, ма с које стране дошао напад. Очекивасмо да ће се зликовци појавити или на врата или на кровну. А да их има унутра, о томе сад већ није могло бити више никакве сумње, јер поштен човек већ би се одавна јавио и отворио би врата, а зликовци, ето, у мраку руше и обарају поједине предмете, на ипак неће да се јаве живи.

Трентутак беше критичан, свима нам се дизаше коса у нос. Очекујеш сваког часа да ће пушка планути, али не знаш с које стране. И онда више да охрабрим себе, но да кога запламим викнем понова:

Ко је у салашу нек се јави! Салаш је опкољен са свију страна, нико се спасти не може; за то је боље предајте се!

Опет никаква јава ни гласа.

Јасно је, да се они унутра припремају на отпор, управо на борбу на живот и смрт. Чекају наш напад, па да на ватру одговоре ватром.

Планух од љутине и викнух мојима:

— Браћо, пушке на „готове" и кад ја опалим из своје пушке-онда сви слопште плотуном у салаш!

Хтедох да то чују зликовци не би ли се бар у последњем часу опаметили и предали се без крви. И онда и последњи пут викнух.

— Људи предајте се, боље за вас, јер вам иначе спасења нема: опколени сте!

А они унутра на сву ову моју дерњаву, од које већ промукох, ни абера.

Најпосле сетих се и тога лукавства да их запламим пљевином, те с тога приморе ради нађадох на глас овакву заповест:

— Хајд вас тројица брзо по сламу, па да запалимо салаш, а ви остали моштете на оне, који би хтели покушати, да бегају из куће, на убате свакога!...

И на ту претњу нико да се јави на салаша. Остаде ми још да их и последњи пут позовем на предају што и учиних, на кад ми се и опет нико не одазва изнутра, онда наредих да се врата обију.

Наравно, ја сам пред вратима с оружаним момцима учинио такав распоред, да би од наших плотуна пре изгинули они унутра, но што би нама каква већа зла могли учинити. Но, ради веће сигурности наше ипак сам викнуо:

— Отпор и не покушавајте, јер су на вратима напереле на вас три зашеће пушке, плануће пре, но што и мрднете!

Врата закрцкане и одсечошне под снажним ударцима и ми се најусмо пред отвореним салашом, у коме владаше још већа помрчина но напољу. Креснух жижицу и осветлих унутрашњост салаша... Нигде никог у њему. Али у тај мах чусмо опет дело где се нешто ломи и крха на тавану. Учини нам се да чујемо кораке.

Сад запалисмо сноју и пођосмо напред. Стукнути натраг, било би срамота. Нас толико наоружаних вађа сам кадри савладати једног, двојицу или тројицу хајдука. Но ерце куцаше ипак у сваког живље, јер, за Бога, пушка може сваког часа одозго с тавана планути и погодити те право у теме, а ти и не видиш одега ко те гађа...

Прегледасмо прво све доле у соби. Нигде никог ни за вратима, ни под креветом. Бакрач је ту, лежи претурен, око њега још трошиће од качамака. Ту је посред собе и даска, која је с отоличим треском пала с тавана. Али иначе ни живе душе нема.

Не оста нам ништа друго, но да се с најпеће смотреношћу испнемо на таван, те да и њега претресемо, јер беше очевидно да су се зликовци (или зликовац) тамо скрели.

Први ускочих ја на таван, а за мном остали. Светлост свеће осветли за час цео таван. Наши погледи прелетаху с краја на крај тавана. Рекли бисмо да нигде живе душе нема али у тај мах заста на погледу у једном углу у коме сагледасмо њћуљореног и престрављеног великог — мачка.

О да грдне бруке наше! То дакле, није био „хајдук" него велики при мачак, који је у страху над почесмо дупати у врата, искочио из бакрача и претурио га, пошто га је пре тога олизао од качамака, који је у њему пре кратког времена куван. Он оно клопарао по тавану и он је опет у страху оборио с тавана ону даску, која паде посред салаша.

Сад нам беше све јасно, али доцкан, јер се брука прочула, па се још и данас у моме селу прича како смо ја и моји храбри момци претрпели оволики страх од једног одиналог маторог — мачка.

М. Ј. Е.

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки *) —

Јужно небо потамнило од прашине с пристаништа; сунце мутно гледа на зеленкасто море, као кроз танку, сиву, попрену, и не може да се огледне у води, коју пресецају весла,

*) „Босјаци" су једна врста људи скитница, бесносленика и уједно посленика од сваке руке, психозношком страшном веома знаменити.

бродни точкови, кљунови турских и других лађа с једрилима, које у свима правцима крстаре по уску пристаништу, у коме слободни таласи мора, окивани гранитним зидом и притиснути огромним теретом што клизи по њиховим грбинама, бију о бокове лађе, о обалу, роњу и пенушају се, пузани од ране нечистоће.

Звекет дављања ланцерских, грохот уланчених товара у вагонима, метални звук гвоздених табла, које одпекућ падну на камени поиост, мукла душа дрвета, тандрканје ткања, звиждук с бродова, узвици и вика посачи, морара и царинских војника, — сва ти звуци сливају се у загушну симфонију радиога дана, па бучно љуљањем се дуже се у ваздуху изнад пристаништа, као да се боје успиљати нагише и ишчезнути под небом.

Гранит, гвожђе, дрво, пристанишни поиост, бродови и људи, све то разлеже моћне звуке манитостарске химне богу Меркуру. Али људски гласови, једва чујни у тој химни, слаби су и смешни. И сами људи, који су при ту хуку-буку изазвали и створили, смешни су и жалосни: њине свирање, прашњаве, у подерану и пошбану оделу, погрбљено под тешким теретима, мувају се тамо-амо кроз облаке прашине, кроз море звукова и врућине, а тако су ништавне и мале према оним гвозденим колосима око њих, према бреговима товара, према вагонима, према свему што су сами створили. Оно што су они створило покорило их и скинуло им маску.

Тешки гиганти бродови час вриже и пиште, а час као да дубоко уздишу, а у сваком звуку причувања се нека подсмешљива строгница и ироничка презирања према сурим, прашњавим фигурама људи, који миле по њиховим полубама и пуне њихове дубоке утробе производима свога роиског рада. До суза смешни су дуги редови посача, који на својим раменима носе изаде пудова хлеба у гвоздене утробе бродске, зато да сами зараде неколико фуната тог истог леба за свој желудац. Људи исцрпани, знојани, мртви уморни од напрезања, лармe и врушине, и с друге стране силне, сјајне и мирне машине, које су ти исти људи начинили, и које на крају крајева доводи у покрет не пара, него мишићи и крв њихих твораца... то је скупа читава поема сурове и ладне ироније...

Одјекну двадесет одмерених и звучних удара у звоно. На последњи мђни звук и необична музика рада стиша се готово упола. Одмах затим претвори се у тихи, незадовољни ропот. Сад се људски гласови и удари морских таласа зачуше јасније. Настало је време ручку.

I.

Носачи прекинуше рад и растурише се по пристаништу, у шумним гомилама, да куне себи јестива, на после седоше одмах ту на помост, по ладовинастим угловима, да се пријатеље. Међу њима се појави Гришка Челкаш, стари вук, добро познат пристанишном свету као древна пијаница и вешт, смели крадљивац. Био је бос, у старим, излизаним, панталонама од платна, гологлав и прљавој пиџаној кошуљи, раздрљена врата, те се из подеране јаке виде његове покрепљене суве и угласте кости, обложене мрко загорелом, врпенкастом кожом. Коса му црна, проседа, растрешена, а лице поснано, оштро, грабљиво, и види се, тек што се пробудио. Из једног му мрког брка стрчи сламка, а друга се сламка замрсила у чекиљи лаза, брјана образа, а за уво је сам заденуо малу, тек откинуту, грапчиву липову. Дугачак, коштуњав, мало погрбљен, лагано корача по камењу, на возељи лево и десно свој кукаст нос као кљун грабљивице, баца наоколо оштре погледе; његове ладне и сиве очи севкају живим сјајем, и загледају некога међу посачима. Његови мрки брци, густи и дуги, само поигравају, као у мачке, руке заугрене за леђа, тару једна другу, а дуги, криве, за борбу готове прсти нервно се сапирају. Чак и онде, у стотинама таких истих, подеранних, наглих, босоногих фигура он је на се одмах скретао пажњу својом сличношћу са степским јастребом, својом грабљивачком мршавошћу, и својим ходом као да стреља, ходом лаким и мирним по изгледу, али у стварн ходом узбуђеним и смотреним, као што је лет оне грабљивице на коју је подсећао.

Кад дође према једној гомили босјака посача који се размештали у сенци једне гомиле кошара с угљем, дикне му се насусрет један мали, дежмекаст, глуиа лица с црвеним печатима и изгребана врата, очевидно тек што су га добро истукли. Пође упоредо с Челкашом полугласно говорећи:

— Флотташи су два дељка робе узјагмали... Траже. Чујеш ли, Гришка?

— А? — запита Челкаш, и спокојно га премери очима.

— Шта: а? Траже, велим. Вине ништа.

— Вадла су питали за ме, да им помогнем тражити?

Челкаш с лукавим осмехом погледа онамо где се издизаше магацини добровољне флоте.

— Иди до ђавола!

Други му се врати.

— Ај, стани! Ко те тако пашарао? Их, гледај шако су му искварили ћирму (лице)... Мишку ниси онде видео?

— Нисам га давно видео! — довикне овај одлазећи своме друштву.

Челкаш пође даље, а сви га срегају као човека добро познаша. Али он, нада весео и заједљан, дапае очевидно није био добре воље, и на запиткивања одговараше кратко, одсечно и оштро.

Однекуд од царинске робе искрсну царински чувар, војничка држања и прашњава. Он препречи Челкашу пут, ставши предањ изазивачки, и ухватив се левицом за дршку свога тесака страво се десницом ухватити Челкапа за јаку.

— Стој! Куда ћеш?

Челкаш устукне корак, погледа на чувара и осмехне се суво, Црвено, добродушно-лукаво лице службеника трудило се да изрази претњу, те се стога надме, заокругли, поцрвене као крв, а дике обрве, и бечи очи, те беше веома смешно.

— Теби је речено, да на пристанишше не смеш долазити, ребра ће ти пуцати. А ти опет? — повиче чувар претећи.

— Здраво, Семјонићу! давно се нисмо видели, — мирно га поздрави Челкаш и пружи му руку.

— Макар те никад и не видео! Иди, одате!...

Али Семјонић опет прихвати пружену руку.

— Реци ми, — настави Челкаш, а из својих канца не пушта руку Семјонићеву, и пријатељски фамилијарно тресе је, — нисн видео Мишку?

— Какног сад опет Мишку? Не знам ја никаквога Мишку! Иди, брате, одавде! јер ако те магационар царински види...

— Онај рибџер, с којим сам потоња пут радио на „Костроми“? — држи се Челкаш свога.

— С којим заједнички крадеш, тако реци! Одвели су га у болницу, тог твога Мишку: ногу му пригњечила гвоздена карлица. Иде, брате, док те лено молим, иде, иначе ћу те за јаку спровести!...

— Аха, где ти њега! а овамо велиш: не знам ја Мишку... Ето видиш да га знаш. А што си ти, Семјонићу, тако срдит?...

— Ето шта, Гришка, немој ми ту заповетати него полази!...

Чувар се срди, обзире се и отима своју руку на крепке шаке Челкашеве. Челкаш га мирно погледа испод својих густих обрва, осмејкује се себи у бркове, и не пушта му руку, него настављ да разговара:

— Немој та мене журити. Док се с тобом сит наразговарам, отићи ћу. К па, реци, како живиш?... жена, дечица, — здрави су? — Очи му севнуше злослутно, а зуби му се указаше у подсмешљиву осмеху кад додаде: — спремам се да ти дођем у госте, али никако немам времена, — ето све пијем...

— Ну... ну... остави ти то! Не шали се... ти, ђаволе коштуњава! Ја сам, брате, доиста... Или се ти већ спремаш да крадеш по кућама, по улицама?

— Зашто? И овако је добро. Хвала Богу, стижем и овако, Семјонићу! Јеси ли чуо, опет су макли два дељка меке робе?... Пази, Семјонићу, боље! немој се изварати!

Љут на Челкашеву дрскост Семјонић се сав уздрма, запенуша, хоће нешто да каже. Челкаш пусти његову руку, па мирно својим дугим ногама откорача натраг, на излазку на пристаништа. Чувар, грдећи бесно, пође за њим.

Челкаш се разведељо; звиждећи кроза зубе, метнуо руке у џепове, па иде лагано ходом слободна човека, дељећи десно и лево заједљиве подсмешице и шале. Враћали су му мило за драго.

— Гледај ти, Гришка, како тебе ова управа чува! — викне неко из гомиле посача, који су већ јели на се одмарају пољупљи се по земљи.

Наше се међу њима и пропали „интелигента“, којима и неки сматрали нагон и неволе не дају да на једноме месту и на једноме послу дуго мирују. Босјаке Горки врочито лепо и радо узима у своје толико чувене приповетке. Прев.

— Ја сам бос, па што овај Семјонић иде за мном те пази да ногу на штогод не повредим, — одговори му Челкаш.

Дођоше и до капије. Два војника опипају Челкаша, и лагано га изгурају на улицу.

— Ej, ви, не пуштајте га! — викне Семјонић.

Челкаш пређе пут и седне на ваљак, наспрам врата од крчме. Из капије пристаниште излази бескрајни ред натоварених кола. Њима насуперт иду кола празна, у њима седе извозчици или ускачу на њих. Пристаниште, пуно јуте прашине, грми од ларме, земљу потреса.

Челкаш навикнут на тај машити метеж, узбуђен сусретом са Семјонићем, осећао се прекрасно. У изгледу је добра зарадица, смешка се на њ, треба само мало труда и много вештине. Био је уверен, да му те вештине мањкати неће, па жмирка очима и машта како ће сутра ујутру поћи на посао, и кад све буде готово, а њему у цену повчанице... После сети се друга Мишке, који би му њекад добродошао био да није ногу сломио. Челкаш сам себе наружи, што он сам, без Мишке, не може са послом изаћи на крај. А каква ће бити она ноћ?... Он погледа небо и доле улицом.

На шест корака од њега, крај тротоара, леђима наслоњен на ваљак, седи младић у плавој шареној рубини, на њему таке исте панталоне, на ногама опанци, на глави жућкаст изношен картуз. Поред њега мала торба и коса. Момче беше широких плећа, јак, препланула лица, плавих очију, којима гледаше у Челкаша повераљиво и добронћудно.

Челкаш искези зубе, испљази језик, начини страшно лице, и упрати избеченим очима у њ.

Момче, испрва не зна шта да мисли, па онда пресе у смех и повиче: да чудна човека! и, готово и не дижући се с места, неспретно се превали од својега ваљка Челкашеву ваљку, вукући своју торбу по праху и љускајући косом о камење.

— Шта, брате, био си мало у шетњи, види се у доброј, а? — упита он Челкаша и пољче га за поганицу.

— Било је рада, жутокљуне, те каква рада! — призна Челкаш искрено. Допао му се овај здрави, добродушни младић, с детињастим, ведрим, очима. — А ти идеш с косидбе ваљда?

— Него!... Косили смо за пресу, — накосили за грош. Лоша работа! На раду их мало! Само најгладнији... а раду оборена цена. На Кубани плаћају шест гривена. А пре, вели, било је и по три целе рубље, по четири, пет!...

— Пре!... Пре су плаћали по тројну само за гледуцаље на Руса. Ево јам са пре десетину година и радно само тиме. Дођем на станицу, — ја сам, велим, Рус! Одмах ме гледају, пипкају, шћућурђавају се, па — добијем три рубље! И још ме напоје и нахране. На онда живи како хоћеш!

Момче, слушајући Челкаша, испрва беше зинуло, а округло лице му изражаваше усхићење, али после схвативши да овај одрпанац лаже, цокне уснама и закикоће се. Челкаш лепо сачува озбиљност на лицу, кривљући осмех у бркове.

— Ти си особит човек, изгледа истину да говориш, и ја слушам и верујем... Али бога ми, пре...

— Па, о чему ја и говорим? Је л' какем, да је то пре тако било...

— Аџе!... — ману руком овај. — Јеси ли ти обућар? Или си кројач?...

— Ја? — прибрша Челкаш, па промисли се и рече: — ја сам рибар...

— Риба-ар! Гледај молим те! Шта, лонци рибу?

— А што рибу? Овдашњи рибари не воле само рибу. Утопљенике, старе ленгере, бродове, — све! Има удица и за то...

— Лажи, лажи!... Ти си можда од оних рибара, који о себи певају: да мреже расапињу по сувим обалама, по стајама и магацинима...

— А ти си видео такве рибаре? — запита Челкаш насмехнуто погледавши га и мислећи како је ово весело момче веома глупо.

— Не, откуда ћу их видети! Слушао сам.

— Свиђају ти се?

— Они? Него шта!... Слободна момчадија...

— Шта, зар ти слободу волиш?

— Него како? Сам свој газда, иде куд хоће, ради што хоће... Да је само то! Ако уме добро да се држи, да му не виси камен о врату, — куд ће боље, то је прво! Иди, тумарај куда хоћеш, само се Бога сећај...

Челкаш презриво пљуцне и прекине своја питања.

—Сад је код мене озбиљно... — озбиље намах младић. — Отац ми је умро, имање мало, мајка ми стара, земља сва испоштена, па сад шта могу да радим? Ваља живети. А како? Не знам. Да се удомаћетим у доброј кући. Лепо. Тек кад бих ћерку хтели да оделе!... Али сто ћаво таст неће хтети да је одели. Е, а ја онда да се пред њим претварам... дуго... Виш, какви су то послови! А овако кад бих задобио стотину и подруге рубаља, на одмах на ноге и Антипу ономе подносем: ај-де, загрази! Хоћеш ли да оделиш Марфу? Нећеш? И не треба! Хвала Богу, није у селу само једна девојка. И тако ово бих ја сасвим слободан, сасвим свој... Мха! — Младић уздахне. — А сад се ништа не може учинити, него се удомаћети! Као мислим се ја: ето, нелим, да ја одем на ту кубању, управлем двеста рубаља, — досте! господине!... Тамо-само, па ништа: пропадне све. Кве, хајде ожени се! Па у надницу!... И онда, потоме, за својим домаћулуком ништа не можеш учинити... никако! Ехе-хе!...

Младићу се никако није хтело да се ожени. Чак му и лице се помрачи и ожалости. Он се тешко и немирно преврташе по земљи и пробуди Челкаша на размишљања, у које је под утицајем његових речи утонуо.

Челкаш осети да му већ ипше није до разговора, али одједнуд опет га још запита:

— Па куда ћеш ти сад?

— На куда ћу? Извесно кући.

— Е, брате, а мени то није извесно... може бити, ти си намерап у Турску ићи...

— У Ту-урску! — развуче младић. — А који православни тамо иде?

— Ала су будала! — уздахне Челкаш па се опет окрете од њега, онога пута најмање вољан да му ма речцу проговори. Овај здрави сеоски момчић бујно је у њему нешто...

Неко нејасно, досадно осећање тињаше у њему, и сметаше му да усредсређено промисли о свему, што је те ноћи требало извршити.

Понуђен младић нешто мрмља за се, бацајући каткад косе погледе на босјака. На лицу му смешно исписано како му је криво, што се разговор с тим брканом одрпанцем свршио тако брзо и непријатно.

Одрпанац више није обртао главе на њ. Замишљено ваижкукаше, седећи на ваљку, и ударајући по њему такт голом и прљавом ногом.

— Ej, ти, рибару! Опијаш ли се ти често тако? — почне младић, рад квитирати с њиме, али у исти мах рибар се брзо њему окрете лицем и запита га:

— Слушај, жутокљоне! Хоћеш ли ти ноћас да радиш са мном? Брзо реци!

— Шта да радим? запита неповерљиво.

— Е, шта!... што изредим!... Ићи ћемо да ловимо рибу. Веслаћеш...

— Па... шта? Ништа то. Могу радити. Само... да не улетим с тобом у какво зло. И сувише си нешто мргодан и облачан...

Челкаш осети као да га нешто опече по грудима, па са хладном злобом рече полугласно:

— Немој ту брбљати... Јер, будало једна, ако те лупим по тој главурди, одмах ће ти се разоблачити...

Поскочи с ваљка, повуче левом руком бркове, а десну стеже у гвожђену, жилаву, песницу, очи му заблисташе.

Младић се уплаши. Хитро се обазре, и, плашљиво затрепта, па и сам скочи са земље. Обојица, мерећи се очима, поћуташе.

— Хм? — суровo запита Челкаш. Кипео је и тресао се од увреде, коју му је нанело ово теленце, које је за све време разговора презирао, а сад га смрзнуо стога, што су му плаве очи тако чисте, што му је лице здраво, преплануло, руке кратке, снажне, стога, што то створење има негде тамо своје село, кућу у њему, стока што њега тражи за зета имућан мужик, због његова цела живота прошлог и будућег, а ипше свега стога, што то дете, према њему, Челкашу, сме да воли слободу, којој не зна вредности, и која њему не треба. Увек је непријатно видети да човек, кога сматрамо за горега и нижега од себе, воли или зпа оно исто, што и ми, и на тај начин личи на нас.

Младић гледаше у Челкаша, и осећаше у њему господара.

— Ала ја пристајем, — поче он. — Хоћу. Ето, ја и тражим рада. Мени је свеједно радно код тебе, или код другога. То

сам тек рекао зато, што ти не личиш на радника... већ и сувише си, овај... подеран... Али, ја већ знам да то може са сваким бити. Боже, зар ја нисам досад видео пијаница: Иха, колико!... па још и не таквих, као ти што си...

— Е, јесо, лепо! Кле, пристајеш? — запита Челкаш већ мекше.

— Је ли ја? О-хо!... са задовољством: Казуј цену.

— Код мене је цена према послу. Какав рад буде. Какав лов, то ће рећи... Петнцу можеш добити. Разумеш?

Али ствар се сад нова тицала, а сељак је ту хтео да је начисто, па је то тражио и од свога најмиоца. У младића поново бунну неповерење и сумњичење.

— То мени није тврдо, брате! Него дајде ти мени плаћу (плаша повчаница) у руке...

— Не расподељ, остави се! Хајдемо у крчму! — уђе Челкаш одмах у ухлу.

Пођоше улицом један поред другога, Челкаш с изразом важности гледе, сучући бркове, а младић пун готовости да се покори и да слуша, али ипак пун неповерења и плашње.

— А како се ти зовеш? — запита Челкаш.

— Гаврила!

Дођоше у прљаву и чађаву гостионицу. Челкаш тоном својствена човека прије бизеу, а затражи стаклене потке, шчи, печена меса, чаја, па срачунавши све укратко добаци ономе за бифеом: „све на рачун!“, а овај ћутећи климне главом. Тада Гаврила одмах поста пречуп поштовања према своме газди, који, премда је изгледао као лупеж, ужива толико познатва и поверења.

— Е, сад ћемо да се прихватамо и да поразговарамо о послу. Сад седи овде, а ја ћу да одем мало.

Он оде. Гаврила се обзаре. Гостионица беше влажна, мрачна, као подрум, пуна загушљива задаха потке, дувана, смоле и још нечег оштро непријатног. Према Гаврили, за другим столом, седи пијан човек у морнарском оделу, риђе браде, сав у прашини од угља и смољан. Мумлао је неку песму, штуцајући кадкад, неку пуну неких испрекиданих речи, час веома шискавих, час грлених. Очевидно није био Рус.

Иза њега двојица Молдаваца, позбина одела, црне косе, преплануги, и они су тако исто мрмљали неку песму пијаним гласом. После на помрчине расположене се још неке фигуре, необично разбарушене и неуредне, све полупијане, немирне.

Гаврили беше мучно овако самоме. Волео бих да се газда што пре врати. А ларма у крчми сливаше се у један звук, чини се као да то мумла нека огромна животиња. Има стотину разних гласова, раздражена је, слепо се отима да умакне из оне камене јаме, а не налази излаза на слободу... Гаврила осећаше како се у његово тело уноја нешто што опија и вуче, од чега му се глава врти а замагљавају очи, које радознало и страшљиво обигравају по крчми...

Челкаш се врати. Заједно једоше и пише разговарајући. Гаврила се осећао од треће чашице. Овесели се, хтео би да каже штогод љубазно своме домаћину, који — славан младић! — не видећи ништа тако га укусно почастио. Али речи, које су му као таласи навирале кроз грло, никако да сиђу с отежала језика.

Челкаш га гледа, па осмејкујући се подругљиво, вели;

— И-их, трипе!... Напио се од пет чашица !... како ли ће радити?

— Пријатељу!... тепоша Гаврила. — Не бој се! Ја тебе поштујем!... тојест, знаш!... Дај да те пољубим!... а?...

— Е, е!... На, гуцни још!...

Гаврила пије, и већ му је пред очима све играло. То беше непријатно, смучи му се од тога. Лице му поста глупо усхићено. Пашћеви се да штогод каже он је смешно мицао и плескао уснама, и мукао. Челкаш га петремице посматра, као да се нечега себа, увуче своје брке и једнако се смешка, али сад већ натмурено и љутито.

Крчма једнако брује од пијаначке ларме. Риђи матроз, налакћен о сто, спава.

— Нуто, ајдемо! — рече Челкаш и устане.

Гаврила огледа да се подигне, али не може, на грубо опсује, и засмеје се празним смехом пијанца.

— Ухватило га! — промрмља Челкаш па опет седне наспрам Гавриле. А он се једнако церека и тупо гледа у свога домаћина. И овај гледа у њ стално, пажљиво и замишљено. Види пред собом човека чији је живот пао у његове вучје шапе. Он, Челкаш, осећао је у себи снагу да тај живот окрене или овако, или онако. Могао је да га сломије као дрвце, а могао је да га задржи у истрајну оквиру живота сељачког. Осећајући се господарем другога наслађивао се и мислио о томе, како тај младић никада неће испити такву чашу, какву је судба намепила њему, Челкашу, да испије... Завидео је и сажалевао тај млади живот, подсмевао му се па и љутио на њ, замишљавајући, да може још једном пасти у такве руке, као што су његове... И сва осећања Челкашева напослетку слију се у једно, — у нешто очишсно и домаћинско. Жао му је било малога, а беше му потребан мали. Онда узме Гаврилу под мишке, па лагано гуркајући га коленом изведе га напоље, и спусти га у сенку неких дрва, на седне покрај њега и запали цигару. Гаврила се мало мешкољио, дувао и мрмљао, па заспао.

II.

— Е, јеси ли готов? — полугласно запита Челкаш Гаврилу, који се с веслима петљао

— Одмах! Када се нешто клати, — могу ли једном ударити веслом.

— Никако! Нимало ларме. Руком га мало утврди, дође ће и сам на своје место.

Ноћ мрачна, по небу густи облаци, море мирно, црно и густо као масло. Мирише на со, умиљато шумори ударајући лако о бокове бродова и обале, и једва по мало љушка њихов чун.

— Ајдемо! — рече Гаврила спуштајући весла у воду.

— Добро!

Челкаш снажно потера чун, и он брзо заплива по глаткој површини воде, која под ударима весла плавичасто фосфоресковаше. Дуга пантљика сјајна, меко светлуцајући пије се за кормом.

— Шта, глава те боли? — запита Челкаш милостиво.

—Страхота!... како гвожђе звечи... Хоћу да га одмах наквасим водом.

— Зашто? На-де се ти сам изнутра наквази, — и он му пружи стакло, — пре ћеш намирисати.

— Благослови бояже!

Зачу се тихо бућкање.

— Ај ти! хоћеш да те чујУ?... биће ти! — задржи га Челкаш.

Чун се опет крете, нечујно и лако мичући се између бродова... Намах се опучи из те гомиле на море, бескрајно, силно, блиставо море простре се пред њима губећи се у даљини.

— Је ли лепо море? — запита Челкаш.

— Није ово ништа! Само је страшно на њему, — одговори Гаврила, равно и снажно веслајући.

— Страшно! Гледај будале! — прогуњи Челкаш подсмешљиво.

Он, крадљивац и џиџик, волео је море. Његова немирна нервна природа, жедна утиснва, никад се није могла заситити посматрањем те мрачне ширине, бескрајне, слободне и моћне. Беше му криво да чује овакав одговор на своје питање о лепоти онога, што он воли. Седећи на крми пресецао је воду и гледао мирно упарен, пун жеље да се дуго и далеко вози по овој кадпеласто глатковн.

У њему се на моју назва будило и расло широко, топло осећање, које му сву душу обузимаше и мапко је очишћаваше од животне рђавштине. Ценио је то, и волео је видети себе бољим овде, усред воде и ваздуха, где мисли о животу и сам живот губе — прве оштрину, а друге — вредност. Ноћу се над морем меко и глатко диже шум његова сиљива дисања, тај недосежни звук улива у човечију душу мир, и умиљато утишкавајући њене зле тежње, поравља у њој моћне мапте...

— А где је опрема, конопци? Е! — намах запита Гаврила немирно се осврћући по чуну.

Челкаш уздрхта.

— Опрема? Ево је код мене на крми.

— А какна је то опрема? — Запита Гаврила опет са сумњом у гласу.

— Каква?... допуштена и...

Али Челкаша беше стид лагати пред оним малим, и да крије своје намере, и беше му жао оних мисли и осећања, које овај младић уништи својим питањем. Ражљути се. Познато му оштро жежење у прсима и грлу надражи га, и он заповедничким и опоро рече Гаврили:

— Ти имаш ту да седиш, па Ћути! Немој свој нос забадати у те ствари! Најмљен си да веслаш, па веслај. А ако станеш јецик пружати, биће зло. Разумеш?...

Зачас чун се потресе и заста̂де. Весла остадоше у води, пенушајући је, а Гаврила се узнемирено узмиголи на клупи.

— Веслај!

Оштра псовка одјекну ваздухом. Гаврила ману веслима. Пун, као поплашен и сам убрза, под нервозним гурканьем, сеју воду шумно.

— Равније!...

Челкаш пружаше с крме, не пуштајући весла из руку, и упрши своје ситасте очи у бледо лице Гавриланово погрбљен, пагнут унапред, лично је на мачку, готову да скочи. Чуло се љутито шкргутање зубима и плашљиво звекетање некаких коштица.

— Ко то вече? — одјекну с мора сурова ваика.

— О, Ђаволе, та веслај!... Лакше веслима!... убићу ја!.. Е, дела, веслај!.. Један, два! Ајде! Само писни!... На комаде ћу те! — шкрипао је Челкаш.

— Богорице... дјево... — шапуће Гаврила, дршћући, сав изнемогао од страха и напрезања.

Чун се лако и лепо обрте и пође натраг пристаништу, коме се пламенови светиљника слили у једну разнобојну групу, а виде се стубови катарака.

— Ејј! ко то вече? — зачу се опет.

Сад глас беше даље него први пут. Челкаш се умири.

— Ти сам, пријатељу, на вичеи! — рече он у правцу онога гласа, па се онда окрете Гаврили, који још молитву шапуташе: — Е, брате, срећа твоја! Кад би ти Ђаволи нас појурили, — био би ти крај! Чујеш? Ја бих тебе одмах... рибама!...

Сад, када је Челкаш говорио мирно па и добродушно, Гаврила, још дрхћући од страха, изусти:

— Слушај, пусти ме! Молим те и кумим Богом, пусти ме! Избаци ме гдегод! Ај-ај-ај! Про-опао сам сасвим!... Ама сети се Бога, и пусти ме! Шта ћу ти ја? Не могу ја то!... Писам бивао на таким пословима... Ово је први пут... Господе! Ево ћу пропасти! Како ме ти брате, заведе овако? а? Грехота од тебе!... Ето, душу губиш!... Ну, послови-и...

— Какви послови? — сурово запита Челкаш. — А? Је ли, какви послови?

Занимао га страх младићев, наслађивао се тиме, и тиме што је он, Челкаш, такав, страшан, грозан човек.

— Мрачни послови, брате... Пусти ме, Бога ради!... Шта ћу ти ја?... а? Мали сам...

— Ама, Ћути! Да ми није био потребан ја те не бих ни узимао. Разумеш? — Зато Ћути!

— Господе! — плачно уздахну Гаврила.

— Е-е!... престани, гледај у мене! — пресече га Челкаш.

Али Гаврила се сад већ не могаше да уздржи, па тихо јецајући плакаше, шмркташе, кривљаше се на клупици, али је веслао снажно, очајно лудо. Чун као стрела јурн. На пуну им се опет указаше тамне фигуре бродова, и чун се опет изгуби међу њима.

— Ејј ти, слушај! Ако те упита штогод, ти Ћути, ако ти је живот мио! Разумеш?

— Хејој! — уздахну Гаврила очајно, и дода горко: — Судбино моја проклаа!

— Не кукај! — шану Челкаш заповедничка.

Од тога шапата Гаврила изгуби сваку способност што-било мислити и премре од хладна предосећања неке несреће. Машинално пусти весла у воду, устури се, уза̂ме их опет, баци опет, и једнако упорно гледа на своју обућу.

Ево пристаништа... Онуд од гранитна зида чују се људски гласови, попљескивање таласа, песма и утањено звиждање...

— Стој! — шапе Челкаш. — Остави весла! Одувпи се рукама о зид! Лакше, Ђаволе!...

Гаврила се хватање рукама за глатки камен док је чун вошо поред зида. Чун се креташе без шума.

— Стој!... Дај весла! дај овамо! А где ти је пасош? у торби? Дај торбу! Де, дај брже! То је зато, драги пријатељу, да ми одавде не умакнеш... Сад ми већеи умаћи. Без весла ти би некако и могао одавде ћиласнути и умаћи, али без пасоша било би те стра'. Чекај! На пази, ако само писнеш, — оде ти на дно мора!...

И онда, где, Челкаш се ухвати о нешто рукама, повиси у ваздуху, и нестаде га преко зида.

Гаврила устрепта... То се зби врло брзо. Он осети како се с њега свалује, сплаза онај проклети терет и страх, што је осећао покрај свог брката и мршава крадљивца... Сад да се бежи!... Одахне слободно и образре се. Лево се уздизаше џина маса без катарке, неканав огромаи ковчег, празан и без људи... Свакн удар таласа о његове бокове стварa у њему мукао и јечећи одјек, налик на тежак уздах. Десно диже се сури камени зид мола, као хладна и тешка змија. Позади истичу се такође неки црни постури, између зида и оног ковчега види се море, Ћутљиво, пусто, с црним облацима над њим. Све беше хладно, црно, злослутно. Гаврило се престравио. То беше страх горн од онога због Челкаша; стегао га за прса крепко, стиснуо га у плашљиву гужву и приковао за клупу...

Гаврила се осећао притешен и згњечен мрачном тишином и лепотом ове околине и осећаше како жели што пре да види свога господара. А ако он тамо и остане? Време протиче спорије од облака који по небу миле... И тишина постаје све злослутнија... Али ево (мола) од зида, чује се пљеска воде, шушкање, налик нешто и на шапутање. Гаврилу се учини да ће сад умрети...

— Ејј! Спаваш ли? Држи!... Смотрено! — Чу се загагли глас Челкашев.

Са зида спушташе се нешто кубично и тешко. То Гаврила прими у чун. Спусти се још једаи таки исти предмет. Затим се преко зида оиружи дугачка фигура Челкашева, однекуда се појавише и весла, код ногу Гавриланих паде његова торба, а Челкаш тешко дишући намести се на крми.

Гаврила га гледа на се радосно и кротко осмејкује. — Умрно се? — запита он. — Не може се без тога, телеше једно! Нудер, мани веслом добро! Терај што можеш јаче!... Добро сн зарадио, брате! Свршили смо пола посла. Сад само да се поклина одавде, с очњу наших Ђавола, — а после ћеш тамо добити своје паре, па онда иди својој Маши. Је ли се она твоја зове Маика? Ејј, дете! (Наставиће се).

ПОТЕРА

Крађа адиџара у Пешти. — 30 пр. мес. извршена је у јувелирској радњи удове Карла Зубанића у Пешти опасна крађа и том приликом однети су следећи адиџари: 1 златан женски сат ремонтоар са 2 капка бр. 122.087, 1 златан женски сат ремонтоар с 1 капком бр. 46814, 1 златан женски сат ремонтоар с 2 капка бр. 108424, 1 златан мушки ремонтоар сат с 1 капком бр. 24095, 1 златан женски ремонтоар сат с 2 капка бр. 752393, 1 златан мушки ремонтоар с 1 капком бр. 1198633, 1 златан мушки ремонтоар сат с 2 капка бр. 46547, 1 златан мушки ремонт. сат с 2 капка бр. 97892, 1 златан мушки ремонт. с 2 капка бр. 106471, 1 златан женски ремонт. сат с 2 капка бр. 74187, 1 златан мушки ремонт. сат с 2 капка бр. 106814, 1 мушки златан ремонтоар сат с 2 капка бр. 117751, 1 златан женски ремонт. сат с 2 капка бр. 91109, 1 златан женски ремон. сат с 1 капком бр. 104964, 1 женски сат златан ремонт. с 2 капка бр. 96318, 1 сребри мушки ремон. сат № 87728, 1 сребри мушки лонгин сат № 792393, 1 сребри мушки лонгин сат бр. 31364, 1 сребри мушки лонгин сат бр. 20324, 1 сребри мушки лонгин сат бр. 97501, са конем и џокејом, 1 мушки ремонтоар сребри сат с 2 капка бр. 558450, 1 мушки ремонтоар сребри сат с 2 капка бр. 558449, 1 мушки од туле ремонтоар сат с 2 капка бр. 136528 са златним џиферблатом, 1 женски сребри ремен. сат с 1 капком бр. 41993, 1 женски сребри сат ремен. с 1 капком бр. 11881, 1 мушки од туле ремен. сат с 1 капком бр. 76543, 1 мушки сребри ремен. сат с 2 капка бр. 1208, 1 мушки сребри ремен. сат с 2 капка бр. 136946, 1 мушки сребри ремен. сат с 2 капка бр. 1130, 1 мушки сребри ремен. сат с 2 капка; 1 мушки од туле ремент. с 2 капка бр. $^{7}/_{4}$, 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. $^{24}/_{3}$; 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. 951394, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 930314, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 671350, 1 мушки од туле лонгин сат с 1 капком бр. 904683, 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. 20018, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 99251, 1 сребри женски сат ремонтоар с 1 капком бр. 67, 1 сребри женски сат ремонтоар с 1 капком бр. 51819, 1 мушки сребри ременторар сат с 2 капка

бр. 1023831, 1 мушки сребрн ременторар сат с 2 капка бр. 1015772 1 мушки сребрн ременторар сат с 1 капком бр. 1046350, 1 мушки сребрн ременторар сат 2 капка бр. 0177541, 1 мушки сребрн ременторар сат с 2 капка бр. 1077539, 1 мушки од туле сат ременторар с 2 капка бр. 1017594, 2 мушка сата од туле ременторар са по 2 капка бр. 1047083 и 60012, 3 сата мушка од туле са по 1 капком бр. 1080897, 1023813 и 1088083, 1 оксидир сребрн мушки сат с капком бр. 1086171, 1 оксидир сребрн женски сат с 1 капком, 4 мушка оксидир сребрна сата са по 1 капком бр. 1010693, 1001749, 1010702 и 2764798, 8 оксидир. сребрна женска сата са 1 капком под бр. 82371, 102976, 102911, 80430, 403009, 700465, 29767 и 34408; 7 златних брзалетна са аметистом, 7 златних брошева, 2 златна дугмета за манжетне, 29 златних ланаца за врат и сат, 87 сребрних и од туле ланаца за сатове, 6 сребрних кашичица за јело, 6 сребрних кашичица за кафу, 2 сребрне кашике за супу, 3 сребрне кашике за млеко, 3 сребрне кашике за воће, 22 сребрна слапника, 6 сребрна бешчека без једног ножа, 12 сребрних кашика за јело, 24 сребрних кашика за кафу, 12 сребрних француских виљушака, 12 сребрних сандука за еспаџ, 6 сребрних слапника, 2 сребрна тањира за рибу, 1 сребрн нож за путер, 1 сребрн нож за сир, 6 сребрних брзалетна за лапчеве, 12 сребрних слапника, 10 сребрних дуванских кутија (неке и од туле) 3 сребрне бурмутике и 12 сребрних корпа за лебац и кашике за мока кафу. Сребрни еспаџи показује под увеличавајућим стаклом знак 5 К. На молбу аустро-угарских власти Управа града Београда расписује тражење за проналазак лопова и покрађе, па ако се пронађе да се њој спроведе. Нарочито вала скренути пажњу јувелирима и часовничарима, ако би им ко понудио на продају коју покрађену ствар. УБр. 17758.

Љубомир Миловановић — Чварковић, из Врзана у окр. крагујевачком, отишао је од куће 17 пр. месеца у своју њиву ради чувања стоке и усева, па се више није ни вратио. Собом је тада однео један револвер од шест метака и један нож велики за појасом. Пошто је био осуђиван због крађе, то се сумња да се није удружио с покварењим људима у намери да чини рђава дела. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 10450 моли све полицијске власти да Љубомира потраже и нађена начелству спроведу. Он је средњег стаса, лица смеђе-плавог, очију зелено-грашастих, косе смеђо-плаве, у лицу прилично пун, носи шпицасту браду, бркова смеђих обичних, кад говори врло због „р", а на грудима има белегу од убода од ножа. Био је одевен у летње сељачко одело (кошуљу). УБр. 17454.

Изгубљен часовник. — 29 пр. месеца на путу између Болева и Грошке око 7 часова увече, г. Драгутин Антонијевић, чиновник пошганско-телеграфски из Београда, изгубио је златан часовник, мушки, на обичном дуплом кратком ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месинганог закрпача, а на овом прво дугме. Сатна алка и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. На поклопцу од цилиндра има бр. 14. Спољa се познају знаци удубљења услед његовог пада. Лапиja је од никла. Начелник среза грочанског актом Бр. 4452, моли све полицијске власти да нареде трагање. А нарочито вала скренути пажњу јувелирима да приликом на лице, које би им исти часовник понудио на продају. УБр. 17681.

Стеван Радонић, Милутин Стевановић, Теофило Вучковић и Милисав Марковић, скитнице, који су по пресуди начелника среза жичког од 9 пр. месеца бр. 7104 у Лебањима, имали да издрже казну шесто-месечног прогонства, отишли су незнано где. Начелство округа врањског актом Бр. 9511 моли све полицијске власти да именоване потраже и нађене њему спроведу. Стеванy је 15 година, осредњег раста, плаве косе, плавих очију, Јосав, одевен у цивилу; Милутину је 40 година, средњег раста, црне косе, црних очију, бркова повећих — плавих, смеђе браде, одевен у сељачко одело; Теофилу је 26 година, малог раста, црне косе, бркова малих — црних, мале шпицасте браде; одевен у цивилу. УБр. 17689.

Непознато лице 29 маја тек. год. изукало је Радисаву Огњановићу, каџији повчаник од црвене коже, кад је исти Радисав путовао возом за Београд. Он је ту покрађу приметио у путу између Лапова и Марковца. У повчанику су биле следеће ствари: таспја од новца Радисава Огњановића; решење од његовог имања; заложнице државних лопова бр. 1 и 2 код Опште радничке задруге; лично каџанско право; уговор од имања од Пард. Јусуфа; 440 динара у српским новчаницама; његова војна књижица; општинско уверење да није земљодељац; две пореске књижице и извод умрлих за нов. жену његову Соколу. Управа града Београда актом Бр. 16614 моли све полицијске власти, да непознатог крадљивца и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16614.

Непознато лице, ноћу између 21 и 22 марта т. г. са железничке станице у Ћуприји украло је један кућер са следећим стварима: један полован зимски капут, нар новог одела од шајака угашито плаве боје, једно бело ћебе, шест комуља сатинских у боји, три пешкира од српског платна, два пара сељачких чарапа и друге ситнице. Начелство округа моравског актом бр. 7878 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16573.

Радомир Вујичић — Никљевић, родом из Вукосавца, у срезу јасеничком, округу крагујевачком, побегао је из пиротског казненог завода, где је као осуђеник надржавао казну. Њему је 26 година, средњег стаса, косе смеђо-плаве, обрва плавих, очију плавих, брковa малих — плавих; брије се. Био је одевен у осуђенично одело са црним гуњчетом. Управа пиротског казненог завода актом Бр. 1331, моли све полицијске власти, да Радомира потраже и да га нађеног управи стражарно спроведу. УБр. 16689.

Петар Нешовић, земљоделац из Доње Бејаштице, који је био под начелника среза прокупачког под истрагом, у притвору и окону за дело хотимичног убиства с предумишљајем побегао је из притвора ноћу између 1 и 2 тек. мес. Петру је 40 година, средњег је раста, у опште плав, малих брковa, ретких, брије се, њихав је у леву ногу, јер му је крања. Био је одевен у сељачко одело. Начелство округа топличког актом Бр. 4878 моли све полицијске власти да Петра потраже и нађена њему спроведу.

Боривоје Николић, свд. кројачки помоћник, 18 пр. мес. узео је од Николе Јовановића хлебара, зимски капут и један сако — жут, па побегао. Управа гр. Београда актом Бр. 16775. расписује тражење за проналазак Боривоја, па ако се пронађе да се управи спроведе.

Станија жена **Милутина Миловановића,** тежака из Милошенца, напустила је свога мужа још 21 априла тек. год. и отумарала незнано где, одневши собом неке ствари и 32 динара у новцу. Њој је 20 година, средњег стаса, пуна је, црних очију и црне косе, у лицу шорава од богиња. Била је одевена у сељачку сукњу и реклу од црвеног цица. Начелник гр. орашког актом Бр. 7839, моли све полицијске власти, да Станију потраже и нађену њему стражарно спроведу. Није искључена могућност, да је негде у проститутској радњи или у некој механи као собарица. УБр. 16684.

Иван Михајловић, покућар Вучка Ристића, каџије из Београда, извршио је своме газди 25 тек. мес. просту крађу, и одиео му: једну мешину од 500 динара, 1 пасош, 2 комада $^1/_2$ лозова класне лутрије Бр. 5730 а и 17320 а, $^1/_4$ лоза Бр.6565 а и 2 ($^1/_4$) не зна им бројеве. Упр. гр. Београда актом Бр. 17074, расписује тражење за проналазак крадљивца, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Иван је родом из Венчана или Поповића у округу подунавском. Њему је 17 година, раста повисоког, (дугљаст), црномањаст, био је одевен у цивилу.

Непознати лопови ноћу између 19 и 20 тек. мес, украли су Чедомиру Благојевићу и Димитрију Благојевићу из Бујимира у срезу моравском по једног коња и то, Чедомиру, маторог 8 година, браве длаке, на грбини има мало беле длаке, гриве и репа опшишаног, жигосан у врату. Димитрију, маторог 15 година, длаке затворено-дорастасте на грбини има белегу од седла, у оба уха рокашен; грива му је сасвим мала; жигосан са О. Начелство округа шшпког актом Бр. 10257, моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 17036.

Павле Гвозденовић, из Осаонице, по пресуди среске власти од 7 септембра пр. год. Бр. 10612, има да издржи 20 дана затвора и да плати 2 динара такође за дело из тач. 11. § 365. крив. закона, која је постала извршна. Ну Павле је одмах по саслушању за ову пресуду, побегао, те се иста није могла извршити. Начелник среза драгачевског актом Бр. 5792, моли све полицијске власти, да Павла потраже и нађена њему спроведу. Њему је 38 година. УБр. 17153.

Радивоје Милошевић, биз. покућар, био се погодио код неких странаца — сликара, који су одсели код „Србије", да их прати као тумач по Београду. Кад су га 27 пр. мес. ујутро послали да им донесе аберците, он је оне узео и побегао. Аберцијан су половни, дугачки, боје пепељасте са узаном сомотском крагном. Управа града Београда расписује тражење за проналазак Радивоја, па ако се проналје да се њој стражарно спроведе. Њему је 17 година, средњег стаса, смеђе косе, образа пуних, очи смеђе, тек назначених наусница. Био је одевен у капут сако, беличаст, стари; на глави је имао црну велошевдеску капу. УБр. 17302.

Вићентије Мијаиловић, скитница, родом из Сарајева у Босни, пресудом начелства округа ужичког од 23 тек. месеца Бр. 7635, осуђен је пред издржаног тродневног затвора, због скитње и беспосличења, и на прогонство у Босну, као у место рођења, не пети је у путу за Б. Вашту, побегао испред спроводника незнано где. Њему је 20 година, средњег раста и писмен је. Начелство округа ужичког актом Бр. 7761, моли све полицијске власти, да Вићентија потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 17377.

Непознати лопов, 24 пр. мес. украо је Михајлу Богдановићу на села Водља, у срезу подунавском, једног коња маторог 6 година, длаке дорастасте, у обе задње ноге и једну предњу путоногаст. Начел. окр. смедеревског актом Бр. 6457, моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе.

Милан — Михајло Јовановић, скитач, Циганин, био је стављен под суд и у притвор због краће коња и прављења лажних исправа. Али он је побегао из болнице, где је био на лечењу. Књажевачки првостепени суд расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе, да му се стражарно спроведе с позивом на Бр. 10239. Њему је 49 година, средњег раста, дежмекаст, широких прсију, црномањаст, црне косе, брнова црних дебелих, црних очију. УБр. 17257.

Никола Милошевић и **Милоје Стаматовић,** из Вирина, у срезу деспотоваčком, побегли су од својих кућа. Николи је 15 година, смеђе очи има, а на десном образу и увету има бео жег од шкрофула. Писмен је. Милоју је 15 година, смеђе очи и плава коса. Обоје су били одевени у сељачка одела (гуњеве и чакшире). Начелство округа моравског, актом Бр. 8075, моли све полицијске власти, да Николу и Милоја потраже и о резултату известе. УБр. 17279.

Коломан Маца, шегрт у фабрици ламела Макс Маце, отишао је из радње 25 пр. мес., па се није вратио. Управа града Београда актом Бр. 17301, расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да јој се упути. Коломан је средње величине, пун — бућмаст, округле главе, кратко ошишан, брнова малих црних, брије се, црних очију. Био је одевен у браонсако одело.

Непознати утопљеник, мушког пола, нађен је на спруду Мораве код села Својнова, у срезу темнићском, округу моравском. Тело је голо, дугачак је до врата 1·38 см. Глава је одвојена од тела, десне руке нема, остала је само мишићна кост. Преко средине тела налазио се један прост ужи као канџом од ножа. Од одела имао је један рукав од антерије од китајце са левом половином. На потиљку је нађена црна ретка коса, зубе има врупне, од којих нема: у доњој вилици два, а у горњој један. Леш је прешао у трулеж, јер је још пре 15 дана набачен. Може имати до 40 година. Начелство округа моравског актем Бр. 8163, моли све полицијске власти да потраже породицу утопљеникову и да ја ради обавештења упуте њему. УБр. 17376.

Радомир Вујичић — Пикљенић, из Вукосава, осуђеник пиротског казненог завода, на кога смо јавили да је побегао, ухваћен је.

ТРАЖИ СЕ

Мангуп во, длаке мрко-жуте, са неколико гука на глави, рожастих рогова, у десно ухо засечен, а лево нема, матор 5 година, нађен је у селу Вукомановој у срезу пиротском. Начелство округа пиротског актом Бр. 2939, моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте или начелнику среза пиротског с позивом на Бр. 8730. УБр. 16694.

Драгутин Антонијевић, чиновник поштанско-телеграфски из Београда, 29 јуна о. год. на путу Болеч-Грошка око 7 часова у вече изгубио је један златни часовник мушка на обичном пратком дуплом ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месингапог запучаша, а на овом прво дугме. Сатна алка, као и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. Не поклоњу од цинерблота има број 14 што значи, да је злато од четрнајест карата. С пољз се познају знаци удубљена услед падања његовог на земљу у два-три пута. Ланиџа је од никла. — Моле се све власти, да на згодан начин наређе да трагање овог часовника, па у случају проналаска мени га испошљу, у противном одговоре, а уредништво пак, да га изволи оштампати у свом листу. Начелник ср. грочанског № 4452.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Милош Симић, варалица, из Београда. — На тужбу више лица кварт дорћолски стално је онога варалицу у притвор и под испеђењем због више почињених превара овде у Београду. У колико се до сада зна, Милош је неколицини који су се до сада пријавили кварту на варалички начин узео 471 динар. Преваре је вршио махом тиме, што је ступао у споразум са зидарима који немају посла корсем на заједнички рад представљајући им извесан посао на коме би се могло добро зарадити. У тој цељи направио им је и подносно планове, па им онда закопто тога намишљеног посла узимао новац. Разуме се, да после тога није било ни посла ни пара. Да би се сазнало је ли Милош још кога преварио, Управа гр. Београда позива да се оштећени њој пријаве.

Милошу је 24 године, сувоњав, средњег стаса, лица дугуљаста, очњу смеђих, носа правилна, брковa црних малих, косе црне, врло је говорљив. У слици је добро погођен.

УХВАЋЕН

Михаило — Мика Тодоровић, из Великог Градишта, за кога смо у прошлом броју јавили да је побегао, ухваћен је.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Јован Скерлић, приправник гимназије краља Александра и сарадник нашега листа, 29. пр. мес. на Петров дан оне године, промовирао је за лозинском универзитету за доктора књижевности. Искрено честитамо изванон доктору на таком успеху, тим пре и више, што је он први и за сада једини доктор књижевности у Србији

Оне наше пријатеље, којима дајемо лист бесплатно и који су нам обећавали сарадњу, молимо их да нам по могућ ству сад за идуће бројеве, док траје судска и школска ферија, јер сад су најпре извести наши сарадници отпутовали у купатила.

Оних дана опет је у неким новинама недостојним начином извршен напад на уредника нашега листа, изнесени, како је он тобож почињене неке злоупотребе и да је због тога под кривичном одговорношћу. — Сматрамо за дужност најавити, да су то најобичније лажи инспирисане од људи који се ни у ком случају не могу похвалити са својом чашћу. А напад су тај извршили једино с намером да нашкоде листу и да га дискредитују код читалаца и претплатника.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 226.

БРОЈ 27 и 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг[а] до Ужасе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а који је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, свештеницима, општинским писарима и осталим званичницима у општ годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицијама из унутрашности годишње 10, полугодишње 5 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну они се по овој цени могу претплатити само преко својих команданта полицијских односно потрачких одреда. Надлештима у општ 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

Ма да је данас конструкција микроскопа веома унапред корачнула и ма да наука њиме ствара дивљења достојна ремек-дела, ипак се микроскоп врло мало употребљава у полицијској служби. Испитивање крви, констатовање семена и сравњивање коса, то је од прилике све, што микроскопичар може да учини за исленика, ма да има безброј случајева, у којима он не само да може исленику бити од драгоцене помоћи, већ у саму ствар унети потпуну јасноћу. Што микроскопичар тако ретко прискаче исленику у помоћ узрок је тај, што исленик не зна шта му микроскопичар може казати, а исленик не зна за шта би га исленик могао требати. Исленица је тога та, да један другом постају непознати, ма да би у многим пазаним случајевима вало да руку под руку. Колико су непознати исленици и микроскопичари један с другима види се најбоље по томе, што су на свима јединама написане читаве гомиле шала о свакој могућој употреби микроскопа, али нигде се ни речи не спомиње какве све користи може учинити микроскоп у области криминчног права. Не треба нам ништа више но да се уништамо, шта је овај благодетни инструменат учинио у области хигијене. Да није микроскопа не би било бактериологије, нити би се могла испитивати вода, ваздух, земљиште, животне намирнице и т. д. Што је то пак тако, узрок је једино и само у томе, што је хигијеничар знао, у чему му микроскоп може требати; он је тражио и добио тражену помоћ, као год што би је добио и исленик да је у њега умео тражити од микроскопичара. Што се пак микроскопичар и исленик ретко налазе, кривица је до исленика, а не до микроскопичара, који није дужан да овога пита зашто би му могао требати.

Јесмо ли ради, да у овом погледу што учинимо, не остаје нам ништа друго но да из праксе прикупимо што је могућно већи број случајева, у којима је исленику пало на ум да нам буде у помоћ микроскопичара. Тек кад се прикупи велика количина таквих примера, биће могућно, да се нети сједине у један систем, и да тако исленик не само има примера, у чему му микроскопичар може помоћи, већ и да се систематски среди у групе све оно знање што се микроскопом постиже.

У кратко се напоменимо: микроскопичар може користити свугде онде, где треба видети тачније но што је то могућно голим оком; за тим онде, где је потребно да се констатује из чега је састављен извесан предмет, а да се исти не мора растварати, што хемичар у већини случајева мора да чини; и напослетку онде, где је потребно, да се испитају физикални (не хемијски) састојци неког тела.

Овде ћемо да изнесемо један мали број примера, у којима исленик може од микроскопичара очекивати помоћи. Имамо да приметимо, да ови примери неће ни издалека представљати потпун или приближно потпун низ могућих случајева. Ово ће бити само као неки подстицај, да се у том правцу даље ради, да се микроскопичар признања у корист кривичног права у помоћ где год он може да нам буде од користи. За тим ћемо онде назначити, да не чинимо никакву разлику између посматрања, испитивања микроскопом и испитивања лупом. Оба та посматрања назваћемо микроскопским испитањем.

а) Код крвних мрља

Је ли потребно да се испитају крвне мрље, главни је задатак исленикова, да исте брижљиво потражи, да их узме уза се, да их најбрижљивије сачува и да их тако очување преда у руке стручњаку. Шта и како исленик у овом погледу има да ради, о томе смо писали врло опширно у неколико ранијих бројева нашега листа под насловом: „Крвне мрље“. Овде ћемо само да проговоримо неколико речи, како ћемо и кад познати стручњака.

Пре свега биће најумеснije, да се стручњак у самом почетку позове, да помогне исленику у тражењу крвних мрља. Тиме ће се омогућити систематско тражење, тако да се неће превидети ништа. У исто време уштедеће се и у труду, јер се нећемо бавити предметима, који немају крвних мрља на себи. Не треба сметати с ума, да крвне мрље никако не изгледају онако као што се у криминалним романима описују. Крвна мрља може, према подлози на којој је, имати све могуће боје, она може бити случајно или намерно, превучена каквим средством, у кратко — као што смо споменули и у пређашњој расправи о тој ствари — тражење крвних трагова у већим просторијама, у пољу и шуми није тако лако као што се мисли Потребно је велико искуство и познавање ствари, као што их има само стручњак. За тим стручњак ће помоћи исленику и саветом, како ваља сместити, спаковати и очувати те крвне мрље, поито је све то дужност исленикова, а никако стручњакова.

Све такве послове ваља да врши исленик, а не лекар. До душе исленик их може вршити под лекарским надзором, и ствар ће онда имати већег значаја. А сад да пређемо на то, шта исленик може тражити од микроскопичара, шта га може и сме питати.

Пре свега имамо да кажемо, да стручњак може у толико лакше и опширније одговорити, у колико су свежији и мање оштећени крвни трагови. Да већа количина објекта олакшава посао, само се по себи разуме, те и ако се на врло малих количина могу извести закључци, ипак ће бити ствар исленикова, да стручњаку поднесе онолику количину колико му је могућно а не да лакоумно оставља објекте, за то, што их „већ и иначе има довољно“. Каква ће бити ток истраге, не зна се, и да ли неће различни објекти дати различите резултате ни то се не може у почетку да зна. Међу тим поуздано је, да ће стручњак готово у свима случајевима без изузетка разликовати крвне мрље од других мрља; на чак и кад би оне човека могле обманути унутрашњом или спољашњом сличношћу, наука има довољно средстава, да може створити поуздан суд. Дакле мрље од фарбе, рђе, дувана, плесни и т. д. могу личити на крвне мрље, али стручњак се у томе неће преварити.

Друкчије стоји ствар с одговором на питање, од којих животиња је која крв. Колико се до данас зна, разлика се може сазнати по облику и величини крвних ћелија; зна се да су те ћелије код амфибија, риба, птица, за тим код сисавца, дромедара и ламе елиптичне, а код свих других пак сисавца заједно с човеком округле. Међу тим те крвне ћелије су код разних сисавца различите по величини, и најчеће су код човека. Научари су премерили све те ћелијице, те је створена таблица, која показује сразмеру у величини крвних ћелија појединих сисавца.

Али то за нас има готово само теоријске вредности; а и у правничким питањима ретко ће се кад употребити. Пре свега најчеће величине нису увек једнаке; код сваке животиње може бити извесан минимум и извесан максимум, н. пр. код паса

0.0066 до 0.0074 м. м., код канарине 0.0060—0.0070 м. м., тако да код једне нађене крвне ћелије у величини од 0.0066 до закључно 0.0070 м. м. настаје питање, од које је од тих двеју горњих животиња дотична крв. За тим та премеравања крећу се у хиљадитим а већином у десетхиљадитим деловима једног милиметра, дакле у границама, чија се апсолутна правилност не би могла ни признати у каквом кривичном случају. Напоследку не сме се заборавити, да се таква премеравања могу учинити само онда поузданима, кад се крвне ћелије сасуше у окна и кад нису биле подложне никаквим утицајима, који би их изменили. Али како ће то редак случај бити код крвне мрље, која служи као corpus delicti? На шпак има извештих случајева, у којима би се у том правцу могло учинити нешто поуздано. Поново напомињам, да ја од сваког иследника захтевам, да он не само пред стручњаку објекте и у своје време узме мишљење; већ он ће само онда учинити своју дужност, ако у току стручњакова посла буде узимао живог учешћа, посећивао га у његовој лабораторији, тражио да му се каже шта је дотле нађено, саопштавао стручњаку у истрази добивени нови материјал и с њим се разговарао о догађају. Не чини ли он то, може се десити, да је земљиште доказног материјала у време, кад је стручњак саопштио иследнику своје мишљење, сасвим друкчије, него у време кад је стручњак примио објекте, и да се стручњак мучи да одговори на питања, која су одавно постала беспредметна, а не одговара на питања, која су тек после постала важна. Све то може се избећи, ако је сарадња између иследника и стручњака непрестано жива; ја могу да кажем, да још никад нисам наишао на нестрпљиво и ружно понашање код стручњака, и оне часове, што сам их провео у њиховим различитим лабораторијама, сматрам као најоучиније часове у моме раду.

Рецимо дакле, да би се вратили на наш случај, да је стручњак саопштио иследнику, да су се крвне ћелије дотичног corpus delicta добро очуване и да се могу мерити; рецимо за тим, да окривљени тврди, да су дотичне крвне мрље од неке животиње, коју је он убио, и рецимо напоследку, да та животиња, коју окривљени спомиње, није канаринка, није пас ни каква друга у физиолошким лабораторијама позната животиња, већ животиња, чије крвне ћелије није још нико измерио и прибележио њину величину. Ћелије у крви те животиње можда су врло велике, велике као човечије, или су можда врло мале, мање него код свију сисавања, чије су крвне ћелије до сад мерене. Је ли први случај, т. ј. јесу ли крвне ћелије те животиње врло велике, онда се мора уопште врло често тврђење окривљеног сматрати као „могућно“, а ако је други случај, т. ј. ако су крвне ћелије те животиње и сувише мале, онда се наговор окривљеног може можда сматрати као неистинит.

Према томе ја мислим, да би иследникова дужност у таквом случају била, да од стручњака тражи, да набави крв не само од једног, већ од више примерака те животиње и да њихове крвне ћелије измери. Неко ће можда рећи: „Па шта би стајала таква испитивања?“ Али ја ћу им на то одговорити, да се таква питања могу с правом постављати само онда, кад је неки издатак налицан, или кад би се неко испитивање могло постићи јевтинијим средствима; у осталом не би било ни човечно ни правично одустати од неког испитивања, које би могло да прокаже кривца или ослободи невиног, а то због тога, што „много кошта.“

Друго једно питање може бити, да ли је извесна крв из артерија или вена, које ће питање у већини случајева бити у вези с питањем, да ли је нађена крв од веће или мање повреде. Крв из вене такође може шибати (услед наглог покрета повређеног уда, или притиска на исту), али по правилу и с извесном снагом шиба само артерија. Кад се дакле на неком предмету, н. пр. на зиду, нађу јаки млазеви крви, онда је појмљиво да одмах помислимо, да је у близини тих крвних млазева отворена нека артерија повређеног или убијеног човека. Лекар тада не само да може казати (види „Lehrbuch der gerichtlichen Medicin, од Хофмана), да је то крв из артерије, него чак и то, у којој даљини и у каквим положају се налазао повређени, кад му је нанета повреда.

Да ли је извесна крв из ране, или из носа, набачена у пљувачки, из чира, да ли је менструална, из мозга или која другог дела човечијег тела, може се у извесним приликама докучити, али не увек. Таква истраживања могу се чинити с успехом, само онда, кад у крви буде примеса, које су карактеристичне за поједине делове људског тела.

Што се напоследку тиче питања колико је стара нека крвна мрља, ово се може поставити, али ће одговор у већини случајева остати непоуздан.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 4082
22. фебруара 1898 год.
у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Ради лакшег и бржег спровођења привада из једног у друго место, дирекција српских државних железница, на предлог мој, издала је распис под № 2292, од 17. т. м. свима железничким станицама ове садржине:

Са Г. Министром унутрашњих дела, Г. Министар Грађевина, решио је, да се од 15 марта ове године транспортовање осуђеника врши на овај начин:

а, лети — од марта до закључно септембра — кад се возови могу максимално оптеретити, већи број осуђеника превожење се у нарочитим — малтеским колима, која ће се упрстити у воз, кад се год укаже потреба.

Полицијске, или друге власти, кад буду имали за транспортовање већи број осуђеника биће дужне бар на 6 часова раније да известе шефове полазних станица (Београд, Ниш, Крагујевац и Смедерево) а 24 сата раније, ако се овакови транспорти имају да отпране са које међустанице.

б, зими, од октобра па до марта — када је оптерећење путничких возова минимално, већи број осуђеника превозиће се као и до сада у колима III класе.

в, мањи број осуђеника до три, превозиће се преко целе године у фургону затворени у кабине за прибор возног особља.

Осим овога јавља се станицама да ће за ову циљ бити резервисани у Београду и Нишу по 2, а у Смедереву и Крагујевцу по 1 Н^а.

Ако наступи случај, да која међустаница има да отпрати већи транспорт осуђеника, она ће бити дужна према правцу транспорта, куда иде, да тражи од полазне станице воза, да дода потребан број резервисаних кола Н^а.

Напротив, ако би се десило, да полазна станица из ма каквих узрока не би могла додати возу ова кола, она ће одма о овоме телеграфском путем известити станицу, која их је тражила, а она ће о томе јавити дотичној власти, која је тражила транспортовање осуђеника, како би се знала управљати.

Ова кола Н^а пошто приспу у станицу опредељена и истоварене се, пратиће се првим мешовитим, или теретним возом станици, која их је додала возу, т. ј. станици у којој су резервисана.

Наређује се станицама, да се строго придржавају овога расписа и тачно га врше, како никад не би могло наступити случај, да осуђеници заостану од воза.

Саопштавајући предње начелству — Управи препоручује му — јој — се, да се у даним приликама овога расписа строго придржава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ. 7935
9 априла 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Расписом Министра унутрашњих дела, од 17 јануара 1892 год. П№700, наређено је свима полицијским властима, да неуморно посвете сву своју строгу пажњу безбедности телеграфских линија, не остављајући ни једну повреду истих линија, неспеђену и неказњену; а, расписима Г. министра народне привреде од 17 јула 1884 год. П№ 2049, 26 децембра 1884 год. ПТ№ 13835 и од 4 јануара 1892 год. ПТ№ 430. такође су у томе смислу издате наредбе истим властима за заштиту поме-

путих линија, али, како ми Г. Министар народне привреде писмом својим од 30 пр. мес. ПТ№ 7773 јавља, та се наређења, од стране полицијске власти, тако лабаво врше, да се и поред толиких наредаба, свакога дана дешавају врло знатне штете линијама телеграфским од стране несавесних људи и беспослене сеоске деце, гађањем каменицама у телеграфске изолаторе и разбијањем истих, крађом телеграфских жица и кварењем телеграфских стубова те се тиме чине врло велике сметње телеграфском саобраћају, а државној каси наносе осетна материјална штета, јер се свака изломљени изолатор, свако украдено парче жице, и сваки упропашћени стуб, зора одмах новим заменити, да се саобраћај, не би прекидао.

Због ових штета, Министарство народне привреде има грдних незгода, јер линије телеграфске не могу никад бити исправне, и ако се врло често обилазе и надгледају од стране парочитих чувара; па да би се овом кварењу телеграф. линија, и наведеним сметњама и незгодама које се чине телеграфском саобраћају, стало једном на пут, Г. Министар народне привреде, горњим својим писмом, молио ме је, да по овоме издам опет нужно наређење свима полицијским и општинским властима напочито у погледу вршења његових наредаба, за наплату учињених штета од одговорних лица, или ако се она не знају, од дотичних општина, пошто су оне по закону о општинама, одговорне, како за обдржање путова, тако исто и за обдржавање телеграфских линија, у своме атару, у доброме стању.

У споменуто овога а у вези напред поменутог расписа Пр№ 700, препоручујем начелству да одмах најстрожије нареди свима полицијским и општинским властима у своме подручју, да оне најозбиљније и најтачније врше све напред именоване расписе Г. Министра народне привреде, у погледу чувања телеграфских линија, од кварења; да виновнике хватају и строго кажњавају по закону и осуђују на накнаду штете извршујући над њима одмах своје пресуде и по кривичној и по грађ. части у смислу §§. 15 и 16 полицијске уредбе; а где се крици не могу пронаћи, да сваку штету, учињену телеграфској линији одмах накнади државној каси општина, у чијем се атару та штета десила.

Нарочито наређујем свима полиц. и општ. властима да оне све наредбе Г. Министра народне привреде за наплату учињених штета, на телеграфским линијама, најтачније и на најбржи начин, извршују.

За лабаво вршење ове моје наредбе, одговараће ми окружне и среске старешине, којима стављам у дужност најозбиљније стараће да до одговорности не дођу.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПР№ 12358.
4 јуна 1898 год.
У Београду

Начелству округа

Начелство ће одмах пошто буде примило ову наредбу, отпустити све дијурнисте, које су узете на рад у окружним и среским начелствима, а по одобрењу окружних и среских скупштина и који се употребљују на полицијске послове. У будуће их међутим никако неће узимати, нити ће одобравати скупштинама, да нове примају.

Држање дијурниста и примање нових не може се одобрити ни стога, што се тиме оптерећују окружни и срески прирези, који се, као што је начелству познато, купе на друге цели и за друге потребе, а не за плаћање дијурниста.

Што се тиче дијурниста који су узети по одобрењу друге господе Министара, за њих чекати наређење истих Министара.

Ако је међутим начелству потребна већа радна снага, нека ми се за то редовним путем обрати, наложив и разлоге, због којих траже нове радније.

О извршењу ове моје наредбе начелство ће известити.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПР№ 14307
7 јула 1898 год.
У Нишу

Начелству округа

Сходно закону о хватању и утамничавању ујдука често се дешава, да појединa начелства подносе Министарству унутрашњих дела предлоге и траже одобрење, да за извесне срезове образују потајне чете и на рачун тих трошкова купе прирезе од грађана дотичних срезова. И ти предлози неоспорно одобравају се од стране Министра, пошто овакви предлози по својој природи не трпе одлагања и даљег испитивања.

Да би овакви предлози у будуће били што потпунији и да би се правилније оцењивали и решавали, препоручујем Начелству да свагда при тражењу одобрења оваквих предлога наложи тачно:

1, у ком се је месту и какво казнимо дело догодило;

2, који је од ујдука поименце извршилац тог дела; колико је најнужније потајника те да се ујдуци похватају;

3, са којим платом имају бити они потајници месечно;

4, колико треба за покриће тих трошкова покупити прирез с главе на главу и за које време; и

5, колико свани дотични срез на који се овакав предлог буде односио има пореских глава од којих се овај прирез има покупити јер без ових подпуних података неће се моћи поднесени предлози о образовању потајних чета и куцељу прireза на ову цељ одобравати.

Сами пак предлози увек треба да се ограничавају на најнужнији број потајника, поред већ имајућих службеника и жандарма на редовној служби, као и на најмању цифру — стопу — прireза према броју пореских глава у дотичном срезу, како се са малишним узмаљем потајника, ван потребног броја, и великом стопом прireза, не би неоправдано товарила грађани дотичних срезова.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПР№ 19954
11 септембра 1898 год.
У Београду

Свима окружним начелствима

Г. Министар народне привреде, писмом својим од 3. тек. месеца ПТБр. 15839, достављено ми је, да је приликом расматрања многих жалби, које су му у последње време подношане услед знатног закашњавања телеграма по унутрашњој и међународној радњи, — приметио да је званична телеграфска кореспонденција на нашим линијама узела тако огромне размере, да се једна добра четвртина послова врши искључиво телеграфским путем. — Даље: да су му у току последњих 2—3 месеца подношани на увиђај читаве масе телеграма окружних и среских власти, који садржавају по неколико стотина, па често пута и преко хиљаду, речи, на којим су телеграмима званичници телеграфски по 40—50 часова непрекидно радили, на штету друге телеграфске кореспонденције. Међутим, да су ти последњи били већином расписи који су се према дотичним предметима могли без штете по државне интересе, достављати и путем редовне поште.

Да би се у будуће оваква штетна радња полицијских власти одклонила, те да би на тај начин наши телеграфи могли користити и званичној и приватној телеграфској кореспонденцији у оној мери, колико се то од једне такве установе с правом и очекује. — Г. Министар народне привреде молио ме је, да о том издам потребно наређење свима полицијским властима.

Одазивајући се овој молби Г. Министра народне привреде, а појмајући и сам важност брзе телеграфске кореспонденције, како по интересе државних тако и по интересе приватних, нарочито трговачких, односаја, — наређујем свима полицијским властима:

да се оне од сада телеграфом служе само и у случајевима *најхитнијих и неодложних потреба*, и за ствари које *не трпе апсолутно никакових одлагања*, или и тада, да та саопштења буду у колико је год могуће кратка, и расписе, нарочито *оне, који не садрже у себи значај сигурног схватања каквог криоца или покраље*, да шаљу увек поштом, пошто и најудаљеније среске канцеларије добијају своју пошту најдаље другог дана.

О важнијим догађајима који се у земљи дешавају, као: убиство, разбојништво, већи пожари итд., — полицијске власти и у будуће ће подношати само извештаје телеграфским путем по већ постојећим наређењима о томе.

Они полицијски органи, који у будуће противно овој наредби поступају, подвргаваће се плаћању такса за дотичне де-

пеше, и сем тога, биће и кажњен за непослушност и штетење државних интереса.

Наредбу ову нека начелство свопшти свима полицијским органима у своме подручју, ради знања и будућег управљања.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо на расправу овакво питање:

Н. Н. из Н. оптужио је суду општине И, Н. Н.; Н. Н.; и Н. Н. из Н. што су они, 24. пр. месеца у подне ускочили у његову заграђену градину и у овој обрали му и појели трешњу.

Прив. тужилац тражио је, да оптужени поред казне буду осуђени, да му накнаде општету по оцени вештака.

Такса за извиђај дела, утиснута је у таксеној марци од 2. динара.

Доказе није поднео.

Сва три тужена признају, да су одиста 24. пр. месеца прескочили ограду на градини тужиоца, у ову ушли, понели се на трешњу, његову и плод са исте јели, али се бране, да му нису никакву крађу учинили.

По свршеном извиђају суд је нашао: да постоји дело крађе по §. 391. крив. зак. и казнио је оптужене, са по пет дана затвора; да накнаде тужиоцу 2. динара, за обрату трешњу, по оцени вештака; да му накнаде плаћену таксу у 2 динара; а сем тога, да сва троица плате још по 2. динара, у маркама на корист државне касе, — па је питао за обавештење о томе да ли овди постоји дело крађе, и ако постоји, онда, по коме је закону општински суд могао осудити окривљене, да сем таксе у 2. динара плаћају свакн још по 2. динара таксе државној каси?

На ова питања ми дајемо овај одговор:

Да овди према извиђајем утврђеним околностима постоји дело просте крађе из § 391. а крив. зак. и да је казна у по пет дана довољна, а то искључиво зато, што протнву оптужених стоји признање: „да су били на трешњи и плод јели,“ те им овакво признање и у олакшицу стоји, — јер не каују намеру, да су хтели обрату трешњу продати; а кад би имало доказа, да су они плод брали у циљу продаје, онда би њихова казнена одговорност била већа и досила би под §. 223 а крив. зак. без обзира на вредност покрађе.

Што се тиче оног дела пресуде којом су оптужени осуђени, да плате и по 2. динара у так. маркама у корист државне касе, пресуда је суда погрешна, јер се овди досуђује само накнада таксе коју је прив. тужилац по т. бр. 87. таксене тарифе половно приликом давања тужбе поштo се дела овакве природе, по трећем одељку §. 391. казненог закона, казне само на тужбу оштећеног.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво једно питање:

Суд општине Н, добио је овакву тужбу.

По под -/- у оверену препису поравњењу, учињеном пред првостепеним судом у И, осуђен је Н И, да ми плати 40 динара. Тужим га и тражим, да га суд осуди, да ми оних 40 динара плати; накнади плаћену таксу и плати дангубу.

Покоран Н. Н.

Суд општински примио је тужбу, одредио рочиште и осудио туженога да плати тужиоцу 40. динара, да му накнади таксу у 2.40. динара, а од далег тражења одбијен је, — па је питао: да ли је ова радња општинског суда правилна.?

На оваконо питање ми му дајемо овај одговор:

У основи је погрешна дела радња општинског суда. Он је био дужан, да тужиоцу да обавештења, да је тужени на плаћене осуђен самим поравњењем учињеним код првостепеног суда, које, по §. 146. грађ. суде. поступка, има силу извршне пресуде; да ће наплату по томе поравњању извршити полициска власт и без новог суђења, да га не излаже новом плаћању таксе и дангубе.

Жеља нам је: да овакове погрешке поправимо, те да се у будуће не дешавају. Зато нека општински суд у сличним случајевима овакве тужбе одбацује, а још боље, нека потребним обавештењем упути необавештене тужиоце на прави пут, да се не излажу напшшим трошковима око неумесних тужаба.

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Извесно лице из села Н. живело је дуже времена у варопи Х. и тамо се занимало кројачким занатом.

Пошто је то лице у последње време остало у варопи без посла, оно се врати натраг у своје село, на своје имање, где од 1899 године непрестано живи, као земљоделац. Али, како је оно, за време свог живљења у варопи, направило тамо и извесне дугове код приватних повериоца, то, ти повериоци сада траже, да се из његовог непокретног имања, на коме сада живи, ти дугови наплате.

Дужник је поднео од дотичног еснапа уверење, да он, за време живљења у варопи Х. није био „мајстор кројачки, нити је на то имао еснапског права, наводећи: да се је он тамо само занимао кројачким послом, као споредним радом, и, да му је земљоделство било и онда и сада главно занимање, па је тражио, да му се за наплату моментних дугова изузме из пописа оволико имања, колико му као земљоделцу штити §. 471 грађанског судског поступка. Међутим повериоци траже, да му се све имање прода, пошто, по њиховој изјави, он није био земљоделац у времену када је дугове учинио, већ се занимао кројачким занатом.

Овај општински писар пита нас сада:

Да ли се овоме дужнику, код стања ствари, како је горе изложено, може продати све имање које у селу Н. има и из коме сада као земљоделац живи, или му се од имања мора оставити на уживање оволико имања, колико поменути §. 471. грађ. поступка штити сваком земљодељу?

На ово питање ми му одговарамо:

Кад је задужено лице, уверењем дотичног еснапа, доказало, да оно у времену задужења није било мајстор кројачки, а то није ни сада, јер живи у селу на своме имању као земљоделац, онда му се, за наплату моментних дугова, не може продати сво имање као не земљодељу, већ му се од истога имања мора оставити оволико, колико сваком земљодељу штити поменути законски пропис.

То, што је дужник неко време живио у варопи Х. и тамо радио кројачки — кројачки посао, па се као такав и задужио, не даје права ни повериоцима ни властима, да му за дугове, не дају времена учињене, продају све имање у селу на коме и од кога он сада као земљоделац, живи. Ово тим пре, што ничим није доказано, да је томе дужнику у времену задужења било главно занимање занат, већ напротив, дужник је, поднетим еснапским уверењем, доказао, да он никада није ни био мајстор; кад у конкретним случају овако стоји, онда је дужнику за време његова живљења у варопи Х. и кројачки посао био само споредно а не главно занимање, а то никоме не даје права да га лишава благодејања, које му као земљодељу даје §. 471. грађанског судског поступка.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

Код овога Суда општинског има више предатих тужаба оних лица, којима су на самовласан начин заузети и присвојени цели помади земље, и која по тим тужбама траже, да се заузимачи по закону казне за самовлашће, и да се одбију од заузете земље.

Тужени заузимачи, неки признају заузеће, а неки не признају. А и једни и други полажу право својине на заузета имања по томе основу, што су иста записата у пописну књигу „В“ на њино име; те, они, што признају заузеће, тиме признају овај свој поступак, а они други опет, тиме би хтели да докажу, да дело самовлашћа и не постоји.

Извиђајем неколико оваквих тужаба доказано је, да су спорна имања тужени заузимачи тужиоцима продали или дали у размену још од пре 10—15 до 20 година, и да су та имања одмах после свршеног уговора продаје или трампе тужиоцима уступили, те су их они од тада све једнако до сада држали и уживали; а ове године, с пролећа, да су тужени иста имања самовласно заузели, мислећи, да те продаје и трампе могу на овај начин да поквари пошто тужиоцима нису издали судске таписје, већ само таписје општинским судом потврђене, или никакве.

Суд општински, држећи се тога правила, да се затечено стање, створено једнаком њоом правних лица, има одржавати

све дотле, док се оно редовним законим путем не измени, и да се нико на санесене државине каквог имања не може истицати док се на то пресудом судском не осуди.

Пресудио је: Да се тужени заузимати каване за самовлашће са по десет дана затвора и да се одбију од заузете земље, а уједно их је упутио, да грађанском парницом, под надлежног суда, докажују јаче право својине заузетог имања, ако хоће и успеху се надају.

Овај писар пита нас сада, да ли је ова пресуда општинског суда правилна или није?

На ово питање ми му одговарамо следеће:

§. 375 а. казненог законика јесте једна превентивна мера, да се суноби, који могу произаћи између појединаца око својине какног непокретног имања, привремено код општинских и полицијских власти расправе, док се код надлежног суда спор о својини коначно не реши.

Заузимач, за самовласно заузимање туђег имања, може бити кажњен по горњем законском пропису, ако од дана учињеног заузећа до дана подношење тужбе није протекло више од три месеца дана, за које време овакве кривице, по §. 396 казненог законика, застарјевају.

Ако је кривица застарјела, онда полицијска или општинска власт, страни јачој у праву, остаља имање на уживање, а слабијој страну упућује на парницу.

При решавању питања о јачем праву својине, на првом месту долази, као најјачи доказ о својини, таџија, где таџије нема *држављена* спорного имања. И, кад ни једна ни друга страна немају уредну таџију од дотичнога имања, онда је у праву слабији онај; који имање *не држи*, или, јачи је у праву онај који га држи — §§. 201, 202 и 223 грађанског законика. На том основу треба и расправљати питања о јачем праву својине, и, према томе, општински суд, у коме је овај писар, који нам је ово питање упутио, правилно је донео пресуду о којој је горе реч, оглашавајући *право држаоце* имања за јаче у праву и упућујући оне друге на парницу, за доказивање права својине заузетог имања.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

Г. М.... Ђ..... писару полицијском у В.....
На ваша питања одговарамо вам:

I.

Уредбом од 28 фебруара 1852 године, Бр 155 (зборник VI. страна 86) која је и данас у важности, прописано је: како ће се поступати са депозитима који некоме припадају па их он, на понуду власти, неће да прими;

II.

Највишим решењем од 1. августа 1845 године (зборник IV. страна 85) које и данас важи, прописано је: да се приватни депозити који се налазе по касама среским и државним не смеју у каси задржавати за дуже време од петнаест дана: и,

III.

Законом о уређењу Управе Фондова од 8 јула 1898 године прописано је: да се све готовине: среског и окружног приреза, манастирске, црквене и т.д. имају предавати Управи Фондова на руковање.

* * *

На питање једног полицијског писара, депозитора, одговарамо му:

Да је расписом Господина Министра Унутрашњих дела од 28 новембра 1897 године Бр 22720, најстрожије забрањено издавати из депозитних каса а-конто досуђене браниочке награде адвокатима, док се те награде фактички и не наплате од осуђених лица.

Ако би који чиновник, противно овоме наређењу, учинио из касе овакав привремени издатак, са њим би се, према горњем распису, имало поступити најстрожије по закону, за неуредно вршење своје дужности.

ЕНГЛЕСКИ СУДСКИ И ПОЛИЦИЈСКИ ОВИЧАЈИ

(МЕКОЛИЈЕВ ЦРТИЦА*)

Енглеза са својим слободним установама не дају својим чиновницима власт, да над њима суде. У свима случајевима, криминалним или грађанско-правним, увек су поротници они, који одређују правац судске пресуде, који одлучују о кривици или невиности, дају за право тужиоцу или оптуженом и у случајевима у којима се ради о накнади штете, утврђују величину суме. Судија се само односи на закон и изриче пресуду.**) Ако он у своме закључку, који треба да је јасан и слободан сваког утицаја од сведока за и против, даје слободна маха своме властитом мишљењу, онда се може видети, како ће га новине сутрадан дохватити. Такав осуђенике постаје предметом општега учешћа, и појава јавнога мишљења у његову корист прибави му често одмах смањивање казне или општету. Сељак се једног случаја, над су четворица била осуђена на смрт. Казна тројице беше већ на тај начин преображена непосредно у заточење, а четврти је сместа био пуштен у слободу.

У Француској смо, — писао је Француз, — дали ми нашем легиону рђаво плаћених чиновника, од којих су већина, бар у унутрашности, бивши пропали адвокати, готово неограничено пуномоћје, да суде по своме нахођењу. Ја замчам, да једна Француска варош од 50.000 становника има више судија него цела Енглеска, укупно узевши.

Има мало земаља, у којима су демократска начела више истакнута него у Француској; али се јавно мњење не узнемирује много судским суђењима, јер се власти ни у једној земљи мање не респектују: ну план зато ја не познајем ни једну земљу, где је се више боје и где јој се драговољније потчињавају. Поводом најмање сумње може чиновник на своју одговорност да нареди у сваком приватном стану преметачину или хапшење.

Али се лична сигурност другаче схвата код слободних народности, на пример у Сједињеним Државама. Два члана њиховога устава овако гласе:

1.) Неприкосновено је право сигурности, које грађани уживају у својој особи, своме стану, својим хартијама и стварима, противу неоснованих претраживања и узапћења; никаква се наредба за хапшење или преметачину не може издати без основаних, заклетвом потврђених закључака.

2.) Ни једно се лице не може натерати, да одговара на тужбу, ако стављање у оптуженички положај не потиче од пуноправног суда.

И у Енглеској је затвореник, одмах, чим чује за шта га оптужују, рекао: „То морате да докажете.“ А полицијски месар ће му одговорити: „Ви немате ништа да говорите; морам, што више, да вам саопштим, да ће сваки поједини исказ, који можда будете учинили, служити судији као доказ противу вас.“

Је ли у Француској неко оптужен, да је украо сахат, истражни судија ће му насигурно рећи: „Најбоље, што ћете моји да учините, јесте да признате. Оптужени сте, да сте украли сахат; докажите, да сте невини.“

У Енглеској се обично каже оптуженоме: „Оптужени сте за крађу једнога сахата; да нисте рекли нешто, наша је ствар, да то докажемо.“ Таква је, отприлике, разлика у поступку.

Оптужених се пушта и у слободу на јемство, изузимајући свима тешке случајеве; он излази један дан после притвора јавно пред чиновника. Ако призна, да је извршио какав преступ, судија му саветује, да своје доказе задржи за одбрану и да се представи невинии. С таквим се не чини никакво претходно саслушање и рађо се гледа, кад се он сам издаје за невиног, па да се на тај начин дође до прилике, да га невиним сведоцима откриј како преступника.

Овде ћете, даље, свакога тренутка наићи на људе, који се сами предају суду под изговором, да су ма какво замишљено злочинство извршили; то је неки чудноват обичај, који се врло често дешава. Ако је, на пример, какво убиство остало потпуно неоткривено, све бежије уврте себи у главу, да су они учиниоци тога дела, и предају се као таква полицији. Предузме се истрага и пусте их, разуме се, у слободу.

*) Из дела *Мемоси О Рела*: „Џон Бул и његов острошки занатџија“.

**) Осуда се изриче само онда, ако поротници једногласно донесу своју одлуку; у противном, они се растурају и ствар се износи пред нов суд.

Саслушања и испитивања врше обично адвокати, судија руководи суђења и одржава равнотежу. Оптужени седи мирно на својој оптуженичкој клупи и слуша; сведоци су они, који имају да проказе једно непријатно пословање и да се покају, што су се појављивали.

Забрањено је, и то с правом, да се поротницима говори о ранијем начину живота оптуженикновог, ако овај није безусловно прекоран; боље се, да би то могло утицати на њихов суд, који имају да донесу. Ако се огласи оптужени за кривог, тек онда ступа члан полиције и објави, да је оптужени већ више пута био кажњаван, и затим употреби судија потпуну законску оштрину.

Што се тиче сведока, ту се чини све могуће, да би се показало, да се не може на њихове исказе ослонити. Постављају им се најнеугодинија питања. Тешко онима, у чијем се прошлом животу нађали каква тачкица, око које се труде, да је одрже у тајности. „Јесте ли с човеком, са којим живите, законито венчани? запитали су једну жену. „Јесте ли му верни? Је ли истина, да сте се одали пијанству?" И она мора на све то да одговара. По неки се због тога разљуте, и онда нема боље шале за слушаоце.

Најзнатнијим члановима адвокатског сталежа допушта се ступање у судску каријеру. Судијом се у Енглеској тешко постаје, али судије имају огромну плату и не могу бити смењене, то су за њихову независност и непристрасност две подједнако важне ствари, једна као и друга. Енглез плаћа своје слуге добро, али очекује и да буде добро послужен.

Кроз све промењене уставе француске за последњих сто година остао је један стари члан, који гласи:

„Државни чиновници, изузимајући министре, могу због погрешака у служби само на основу одлуке државног савета бити позвани на одговор."

У Енглеској дохватиш полицајца, који те је увредио или те се дотакао, за јаку и предаш га страни; страдали оптужник га пред судом, и он ће бити осуђен, ако можеш своје оптуживање и да докажеш. На ипак се он, ма да само један мали штап чини његово свеколико наоружање: више респектује него полицајци и жандарми осталих земаља са њиховом целом ратном опремом.

Овакав се случај десио недавно у Енглеској. Два полицајца на коњима водила су између себе једног човека, кога су били ухватили. Овај се опирао да с њима иде; један полицајац сјаха и веза га за седло; несрећник, не могући да иде с коњем, паде на земљу и тако је био вучен отприлике петнаест до двадесет метара.

Раздражен народ заустави оба полицајца и одведе их у затвор. Они буду саслушани и осуђени на седам година робије.

У колико је у Енглеској брза и одлучна кривична судска расправа, у толико је она спора и скупопена у грађанским парницама. Један правоваступник, ма не био ни мало познат, неће метути своју адвокатуру*) на главу за мање од 500 динара. Саветник Краљични (Queen's counsel) тражи биснословне суме. Solicitor, познавалац права уопште, обавља овде посао бележника, заступничког и извршитељског, ал чак и правоваступничког код полицијских судова. Његова су рачуни аештачки око своје врсте. Ево једнога:

1.	Једно писмо од Вас примио и прочитао . . . дин. 4,40
2.	На исто одговорио . . . . . дин. 4,40
3.	Узео изјакер . . . . . дин. 6,50
4.	У изјакеру разматрао о Вашој ствари . . дин. 4,40
5.	Ваше примедбе саслушао . . . . . дин. 4,40
6.	На њих одговорио . . . . . дин. 4,40
7.	Вашега таста срео и с њиме о Вашој ствари разговарао . . . . . дин. 4,40
8.	О једној се тачки предомислио . . . . . дин. 4,40
	Итд. итд...

Овде само још недостаје за претрпљени страх и за замарање већим личностима; а могли би се запитати, колико би овакав solicitor тражио од свога клијента за евентуално саслушање о његовој ствари, јер ове ситнице од по 4,40 дин. пуне читаве стране у рачуну.

*) Судије и правоваступници носе у Енглеској још завезуље са, мањама, као што је био обичај пре више векова.

Енглез воли своје старе споменике, дворове, замке и стародревне обичаје. Још и дан данас може се видети лондонски Таур исти онакав, какав је био пре стотинама година, недотакнут, са својим стражарама у ношњи из XVI столећа. И народ, који разгледа своје таванице, може сам да расуди, какве је напретке учинио род човечански!

У Енглеској се већа више преступника него у свима осталим европским државама укупно узевши. Енглез не допушта никакве олакшице у кривицама за убиство; довољно је, да се докаже, да је криваи некоме намерно одузео живот, па да буде осуђен на вешала; он има само једну казну за онога, који изврши убиство у тренутку раздражености или љубоморе, као и за разбојника, који је о смрти своје жртве много раније промислио.

Остане ли учињилац каквога преступа у Енглеској непознат, полиција излети широм објавама и нуди награду од 100, 200, 500 фуната стерлинга (2,500 динара), ценећи према тежини преступа, свакоме, који прокаже преступника и полицији помогне, да га ухвати и његов злочин докаже. Ово средство има често успеха, нарочито у Ирској. Потказивач, нарочито ако је и сам оптужен и издајом се својих сакривача извуче, approver од зајкада је играо важну улогу у преступничким анализма ирским.

Енглези воле, да обешени не претрпе никакве болове, сирт наступи тренутно; лако је могуће, али се често и поноипао кида, и више пута сам видео, — вели писац, — да се и целату смути око срца; а он је при том већ тако дуго у томе вежбању, требао би дакле свој занат добро да разуме.

*

Да завршимо једном малом причом о вешању: Кад је године 1873. Шах персијски посетио Енглеску, хтео је да види, на који се начин извршују смртне пресуде. Прађен многобројном свитом упути се у Њугет (Newgate). Весма се ту изненадио, кад је чуо, да поноипао извршује смрт тренутно брао. С тога се реши, да лично разгледа руковање вешалима у таквим приликама, те замоли тамничког директора, да буде тако добар, па да каквог преступника обеси у његовом присуству. Одговорише му, да, на жалост, моментано немају никаквог при руци за тај посао. Шах се већ хтеде због тога снуждити, али се присети и рече: „Ах! то не мари ништа, даћу ја једног из моје пратње."

О томе се после у Лондону дуго говорило и смејало.

Ј. У. —

ПОЛИЦИЈА НАДМУДРИЛА ПОЛИЦИЈУ

— Max Traunil —

Познато је да је прво царство било дело једног од највећих авантуриста, па и творац његов, велики Наполеон, готово цело своја века имао је посла са људима таквог калибра, који су често његово стрпљење постављали на тешку пробу. Частољубиви колос са челичним нервима, који је само нет часова спавао, непрекидно је био у послу, и оно мало слободнога времена, што му је преостајало, употребљавао је за одмерене и кратке аудијенције.

Једнога дана године 1805, када је посрћавао на брау руку текући посао, имао је да прими неке у аудијенцију. Три човека очекиваху у великој дворишти у Тиљеријама на миг маршала, који их је требао спровести до кабинета са примање великога цара. Али цар, мора да је још једнако био у великом послу јер су ордонанси непрекидно долазили и одлазили, а маршал двора још се никако није дао видети, и ако је сказаљка на великом часовнику показивала да је десети час давно прошао, које је време било одређено за аудијенције.

Сва три молиоца нису имали једно с другим ничег заједничког до ли само то што су им се преимена почињала једним истим словом, јер се први, Тиролац по рођењу, звао Карло Фоголари; други, Американац, звао се Роберт Фултон*), а трећи, Француз звао се Жан Фен. Могло је се сваком од њих, тако рећи по носу познати порекло и одакле је. Докле је Фоголари нестрпљиво корачао тамо амо по сали, Фултон је по-

*) Проналазач пароброда. прим. **Ур.**

сматрао модел, који је са собом носио, а Фен је опет бележио нешто у страну.

На један пут се врата отворише и на прагу се појави маршал Наполеонова двора, који позва сињор Фоголари, да за њим пође.

Цар је седео за својим писаћим столом и када се Фоголари појави промери га он од главе до пете, па онда рече достојанствено:

— Ви сте Италијан?

— Да!... Веле...

— Говорите на вашем матерњем језику, који је и мој. Али, само, кратко!

— Сире, — отпоче молилац у неколико тремиран правим угледом, — ја сам провео више година као трговац у Индији, и тамо, у близини Храма Џагернаутског имао прилике да видим тако зване свете крокодиле. Ја сам убеђен да се крокодили могу надресирати за јахање!

— Али, шта ми вреди то ваше чудно убеђење?

— Више, него што ваше величанство може и замислити.

— Како?...

— Неколико коњичких пукова, који би на крокодилима прешли канал Ла-Манш, били би у стању да омрсују Енглеску за тренут ока освоје.

— Господине, — рече ће за тим Наполеон и дак му осмејак заиграо на једно исеченим уснама, — ако сте ви у стању да и крокодила дресирате за јахање, можда ћу се онда и заинтересовати за вашу идеју!

На затим јасним покретом руке даде знак, да је аудиенција свршена. —

На скоро се поново отворише врата и у кабинет уђе сада Роберт Фултон држећи у руци и свој модел.

— Говорите ли Француски... или да зовнем тумача?

— Није потребно сире. Ја сам Американац, али у Канади у Монтреалу научио сам поред грађе разних машинерија и уобичајени Француски језик. Дошао сам, ваше величанство, да вам један важан проналазак покажем... Тај је брод који тера пара, и коме ваше не може ни бура ни ветар да досаде.

Цар устаде нестрпљиво.

— Са том машином коју тера пара, моћиће врло лако Француска Марина освојити Енглеску.

— И ви ми дозволите с предлогом да освојимо Енглеску. Ова будала која је мало час изашла препоручила ми је, да узмем крокодиле, а ви бисте по свој прилици хтели да на моје ратне бродове упрегнем китове.

— Величанство, мој је проналазак и ако у моделу остварљив. Мени фали само средства да га и остварим. Само из тога разлога ја сам предузео овај велики пут на Филаделфије за Париз...

— Кам' среће да сте се поштедили. Ја немам новаца за којекакве будорије!

— Зар ми неће ваше величанство допустити, да вам модел објасним?

— Немам времена за то.

— Величанство ће се можда доцније кајати, што је одбило овај проналазак!

— Још једну реч и ја ћу вас послати у лудницу! —

Американац је изашао, јер је аудиенција била свршена, и свој проналазак доцније и остварио; а Наполеон се доцније јако кајао, што није овај проналазак употребио за своје циљи, али је било већ — доцкан.

Али и ако су ова два молиоца тако ако прошла трећи је на послетку нашао одјека, и ако га је Наполеон у први мах непријатно као и његова два претходника дочекао.

— Ви сте Француз, — отпоче цар, — али немојте као и сви Французи да дате језику на вољу, већ ми у кратко реците шта вас је к мени довело?

— Величанство, ја сам пронашао средство да Енглеску уништимо.

— Зар опет?... Та зар се цео свет заклео да једнако мисли, како да се Енглеска освоји?

— Ја не мислим на освајање Енглеске, већ....

— Већ?

— Већ на уништење њеног кредита.

— Како?... Којим средствима?

— Фалзификовањем огромног броја њених банкнота.

— Тхе, на то до данас још нисам помишљао. А јесте на чисто и са средствима како да ту идеју остварите?

— Јесам величанство, овај меморијал садржи све принципе мога плана.

— Добро, дајте ми га; ја ћу га поверити стручњацима да га прочуе.

Али је то проучавање прилично дуго трајало, јер овај фалзификаторски план честитог господина Жана Фена би тек године 1812 остварен.

Разуме се да је остварење овога тајна била „свјатаја свјатих“ за све. Ради тога основана је нарочита полиција која је имала да пази на раденике. Сам атеље налазио је се на булевару Монпарнасском и дубока тајанственост обвијаше целу кућу. Раденици су у њој и спавали и нису се смели ни куд мађи нити с ким долазити у додир. Сем тога и нарочита полиција чувала је непрекидно све излазе и улазе.

Ну поред свега тога треба знати, да је у Паризу у то доба било неколико полиција која је једна на другу пазила. Осталљући муниципијалну и државну полицију, које су биле обе униформисане, на страну, било је још тројаке полиције: Наполеонова тајна полиција, која је пазила на Фушеову тајну полицију, а ова опет на све, па и на онај одељак који је пазио на фалзификаторе.

Али овај одељак тајне полиције који је пазио на фалзификаторе поред све опрезности није било приметно од неколико дана на овамо једног човека, који је аргусовим очима све осматрио,

И једне бурне ноћи испадоше на један пут врата и директор штампарије, исти господин Жан Фен, који је и предложио Наполеону ову идеју о фалзификовању, би ухапшен као и сва његови раденици.

Овај лукаво извршени препад била је извршила Фушеова тајна полиција, којом је управљао један инспектор коме је лукавством и надмудривошћу најпосле пошло за руком, да открије тајну. И не слутећи под каквом високом протекцијом ово мрачно предузеће просперише, надао је се, јалних, на сјајан аванзман овим ловом — ну, његова и сувише жустра ревност послу избацила га је на улицу и на послетку је и службу изгубио, као што је обично свуда.

До луке званично фалзификоване Енглеских банкнота овим је догађајем за неко време прекинуто, али не сасвим, јер је Наполеон после неколико месеци преместо атеље и штампарију у један од својих царских дворова, где полиција није могла полицију да надмудри.

По паду Наполеоновом престала је и ова фабрика банкнота лажних, и тек после педесет година јавност је случајно дознала о овом догађају, када је нађена једна стара фасикула у чијем је спевању мирно почивао меморијал честитог господина Жана Фена!

ВЕДНА АНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГ ЖИВОТА

од **Артура Цапа**

Ана Бергер била је свежа, лепа девојка од осамнаест година. Отац јој је умро пре годину дана, и оставио је њу и матер без икаквих средстава за живот. Стара је жена била болешљива и слаба, те је сва брига за насушни хлеб пала на Анина младалачка плећа.

Ана је била висока, стасита и окретна, те је томе имала да захвали, да је убрзо била примљена у једну велику трговину. Плата, коју је ту имала, таман је дозвољала да издржане матере и кћери.

Тако је живело њих двоје са тим скромним средствима срећно и задовољно, док се на један пут тај њихов срећан живот не прекрати озбиљном болешћу матере. Првих је дана Ана остала код куће, да најсрдачније чува драгу болесницу. Али одмах јој из трговине поручише, да ће јој место бити уступљено другој девојци, ако се она не врати.

И тако Ана мораде узети код болесне матере стручну чуварицу, ма да је знала, да се ова ни приближно неће бринути за њену матер, као она.

Недеља дана прође, како је мати болесна и дође дан исплате. Ана је примила у трговини своју заралу, и дошла је

кући да исплати болничарку. Ова је трајала за свој труд таман толико, колико је Ана зарадила за целу недељу. А где су средства за живот, где тек за лекове? Сви накити, које је чувала још из детињства, одоше код зајмодавца. Али то неколико марака што је за њих добила, једва је достигло за пола недеље.

Једнога вечера тако, стајала је Ана с узбуђеним срцем пред вратима приватне канцеларије свога шефа, која је била изван трговине. Пошто је неколико пута закуцала на врата, тек се после чу промукло: „Унутра!“

Господин Штаји, човек у почетку педесетих година, јако меспатих образа, малих очију и дебелих усана, седео је за својим писаћим столом и нешто је писао. Ана стаде зачуђена сјајем намештаја у канцеларији.

Шеф се најзад оставі свога писања и дуже главу, погледавши Ану, а на успана му се указа подругљив осмех. Позове Ану да приђе ближе и запита је за њене жеље.

Ана исприча своју молбу, да јој у овој грдној несрећи он помогне, и да јој даде тридесет марака аконто њене зараде, па ће она то у извесним роковима, кад јој мати буде здрава отплаћивати од своје зараде.

Трговчеве мале очи засветлеше као мућа када је почела говорити она млада девојка. Његови погледи прелетеше тако по њеном витоме, пуноме, младалачки свежем стасу, који је пред њим стајао, а дебеле му се усне скупише, као да срчу какав драгоцен напитак.

Ана спусти срамежљиво очи и чекаше тешко зубуљења на одлуку свога принципала, од које је можда зависио живот њене матере.

Господин Штаји није говорио ништа, само брзо написа неколико речи на парчету хартије и даде хартију Ани. Она брзо прочита са хартије: то је била упутница на тридесет марака. Хтела је већ да падне на колена и да му љуби руке, такав је осећај превелике захвалности обузе.

Шеф јој пријатељски помилова зацрвенеле образе.

„Добро је, лепо моје дете,“ рече он. „Ја немој се стидети да опет дођеш, кад ти нестане новаца!“

Болест се јако продужила. То је било младој девојци у толико теже, што је морала опет да употребљава доброту свога шефа, јер болничарку није могла да отпусти, а скупи су се лекови морали поново узимати.

И онога је пута господин Штаји био пријатељ и одмах је био готов, да јој укаже помоћ. Пошто јој је дао нову упутницу — овога пута на тридесет марака — приђе јој са свим близу, метне своју меснату, велику руку на њено раме и спусти је полако око паса.

„Дивна бисте!“ промрмља он.

Ана је сва дрхтала од његова додира и једна јој суза кану од унутрашњег узбуђења. Али није смела ни једном речи, нити каквим покретом да се противи. Срећом је сада пусти господин Штаји, те је готово детељи могла да се пожури кући својој, па да се прво добро исплаче, пре но што изађе мајци на очи.

Сутра дан је већ много мирније разишљала о јучерашњем понашању свога принципала. Сећала се и речи, које јој је говорио. Она није имала зна друге важности, већ као леп модел за трговину. А разлог његове доброте према њој? Њега је било лако наћи. Могао је рећи ко шта хоће, али ипак је она дала код публике у трговине омиљења него ли иједна њена другарица. Шеф је хтео да је обавеже, да остане у његовој радњи, то је био његов трговачки интерес.

Већ проз неколико дана једна је и мислила на овај догађај, који је у почетку изазивао у ње осећај срама. К томе се још и здравље њене матере, на њену превелику радост опрете на боље. Ма да је до потпунога опорављења била потребна још која недеља, ипак је престало сваке опасности и болесница је била на путу опорављења.

Две недеље дођиље устале болесница први пут на постеље, те је Ана могла већ да мисли на отпуштање болничарке. Она је имала да прими за једну недељу награду, али уз то дође и рачун од лекара, који је такође морао бити исправат. Ал и пилећа чорба, компот, вино, — све је то коштало новаца, а лекар их је препоручио као средства за окрепљење болеснице.

Ана се реши невољом нагнана, да још један пут, последњи пут још, апелује на доброту свога принципала. Последња зајам од четрдесет марака биће још довољан; а од идуће недеље, она ће сваки пут по неколико марака одвајати од своје зараде, да се одужи.

Када је изнела своју жељу шефу у његовој приватној канцеларији, наглашивши „последњи пут“, устане он са свога места од писаћега стола и примера младу девојку, да седне на мекани диван. Он је имао нешто да говори с њом, да јој нешто предложи.

Са неким страховитим осећајем следова она његовоме позиву, а за тим седе и он крај ње.

Очи су јој биле спуштене на доле, и грозничаво је очекивала, да је шеф ослови, и не видећи тако, каквим је изразом тријумфа, поноџе и дивљења гледао он у њу.

„Госпођице Бергер“, поче најзад принципал промуклим својим гласом, „надам се, да ћете бити толико паметни, колико сте лепи, и да се нећете бескорисно одупирати моме захтеву. Ви познајете Берлински живот: непрекидни лов за добити и уживањем, те вас неће уплашити ово што ћу вам рећи“.

Ту направи говорник паузу. Млада је девојка још непрестано гледала у земљу, а само јој је у унутрашности њеној владало мучно раздражење. Чему је то водило? Шта ће он захтевати од ње?

Пре но што је трговац продужио прекинути говор, привукао се уз њу и метну јој своју тешку руку на раме. Она задрхта при томе додиру, али се не усуди да се ослободи његове руке, која јој је падала као парче усијана гвожђа.

„Ви ћете се већ и сами“, продужи господин Штаји, „вољда сетити, за што сам вам ја онако без речи дао она два зајма. Зар не?“

Млада га девојка погледа упрашено и зачуђено.

„За то, што сте знали за моју несрећу и што имате добро срце“, одговори она.

„Та у свету има толико несрећа“, одговори господин Штаји хладно. „Мој позив није, да их ја бланим. То је општинским послао, и и добротворних друштава. А што се тиче срца, о њему не треба говорити, кад се тиче стварн трговачких.“

Преплашена је девојка укочено гледала у његово лице. Његове су јој речи звониле тако страно, тако загонетно.

„Да бисте ме обавезали да останем у вашој трговини“, рече она после дужег размишљања.

„Ваш сопствени интерес везује вас за моју трговину“, одговори трговац. „Ви знате, да сте код мене за доста неизатан рад имали добру плату, па вољда и нисте могли друкчије мислити, већ да што дуже останете на своме месту. Сопствени вас је интерес гонио, да на моје задовољство вршите своју дужност“.

(Свршиће се)

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(НАСТАВАК)

— Н... не! — промуца Гаврила, упињући се сам сагом да ради, груди надимајле као мехове, а руке му као челичне опруге. Однојио се сад, али не мари. Ове ноћи претрпео је двапут ужасан страх. На стрели да не буде и трећи пут, само једно жели: што пре да сврши овај проклети посао, да стане на суву земљу, и да оде од овог човека, докле га није убио или послао у затвор. Наући да с њиме не говори ништа, да му не противуречи, да ради све што му он заповеди, и ако га послужи срећа да с њиме мирно раскрсти сутра ће благодарити св. Николи чудотворцу... Из груди му само што не полети страсна молитва... Али он се уздржава, брекће као парни котао, пуни, и испод ока погледа на Челкаша.

А он, сув, дугачак, погнут унапред, налик тици спремној да полети, упро поглед у тмину и оштро мотри у напред својим застребовим очима, једном руком чврсто држи држак од кормс, а другом чупка свој брк, који подрхтавше од осмејака што му сваки час разваљене танке усне. Челкаш је задовољан својим успехом, собом и овим младићем, који се тако јако од њега преплашио и пустао му као роб. Унапред је сладко вољно весеље што га сутрадан чека, а сад ужива у својој сили и власти над овим младим, свежим момчетом. Гледа како се овај пашти, да му га беше жао, и хтеде да га охрабри.

— Бј! — осмејкујући се проговори он лагано. — Шта, добро си се уплашио, а?

— И... писам! — надуши Гаврила и уздане тешко.

— Е сад већ немој веома пажљивати на весла. Сад је доста. Само још једно место да прођемо... Одмори се мало.

Гаврила послушно заустави весларе, отре рукавом од рубине зној с лица, па опет спусти весла у воду.

— Е, весла лакше. Нека вода не шапуће и не говори. Само једна братанца још морамо проћи. Лакше, лакше... Јер овде је, брате, пуно људи код којих нема шале... Зачас могу да се пожртају пушком. Удариће те по челу, да нећеш ни јаокнути.

Чун се краде пречо воде скоро савршено немо. Само с весла кању плављачасте пљускње, и праве на води, где падну, тако исто плављичасте негиће. Ноћ, помрчина све тушћа и тиша. Облаци се ниско спустили над водом, па тако и стоје.

— Ех, да је да падне киша! — пропаше Челкаш. — Ми би онда могли проћи као ниа какве занесе.

— Кордони!... шану затим једна чујно.

Гаврилу, отказо му Челкаш заповедио да весла тише, опет ухватило силно запео ничеканање. Глава му пуца од напрегнута размишљања таме, из које очекује само тек да се појави нешто и да грокне на њих: „Стојте, крадљивци!...“

А кад Челкаш сад шану: „Кордони!“ он уздрхта. Хтеде викнути у помоћ... Већ је отворио уста, поустио мало с клупице, испреко се... али намах, нешто га пренерази, те затвори очи и паде на клупу.

Далеко на хоризонту из пре водене масе диже се огромни, ватрено плав, мач, просеца ноћну таму, своји оштрицама додахаја облаке, и нада на море као широка плава површина. У тој плавој светлој површини као да понипоше дотле невиђени бродови, црни, неми, омотани ноћном маглом.

Челкаш чун, заустављен, колеба се на води, као да се мисли. Гаврила лежаше на дну, лице покрио рукама, а Челкаш га гура веслом па љуто кипи на њ, али тихо да се не чује:

— Лудаче, то је царинска крстарица... Оно је електрична светиљка!... Устај, будало!... Јер тек што нас није светлост отуда обасјала! Упропастићеш, ђаволе, и себе и мене! Деде!...

Напослетку кад једном оштрије дохвати веслом дечја Гаврилина он сиочи, али још не сме очи да отвори, седе на клупу, напајући дохвати весла и крене чун.

— Лакше! јер ћу те убити! Амо, лакше!... Гледај будале, нек те ђаво носи!... Шта се бојиш?... Светиљка и огледало, — и ништа више. Огледало напреду овако и онако, те осветљавају море, да виде има ли где оваквих бродара као што смо ја и ти. То они трагају контрабанду. Нас неће заказити, — отишли су далеко. Не бој се, момче, неће нас они заказити. Сад смо... Челкаш се обазре победнички. — Одиста, испливали смо!... У—уф!... Ну, срећан си ти, цепанџо!...

Гаврила ћути, весла, тешко дише, и искосице погледа на ову страну где се пламени мач подизаше и спушташе. Не могаше никако да верује Челкашу, да је то само већег с рефлектором. Ладна, плава светлост, која расецаше помрчину и осветљаваше море сребрнасто, имађаше за Гаврилу нешто нераздвојивно, те он опет паде у хипнозу очајна страха. Весло је као машина, а једнако се јежи, очекује неки удар озго, и не беше у њему већ никакве жеље и ничега, — беше као празан и мртав. Узбуђења ове ноћи, напослетку, испрошше све човеџе у њему. Али Челкаш се опет победнички радује: успех је потпун!... Његови живци, навикнути на потресе, умирили се. Бркови му поигравају сладострасно, у очима се распаљује пламичак жудње. Осећао се сјајно, зевајућа проза зубе, дубоко уплаши плажан морски ваздух, осврће се и добродушно се осмејкује кад му се он заустаде на Гаврила.

— Ну, ти, брате, приберн се већ! Гледај ти њега, — баш кажда су ти ни ноже сав живот исписали, па остала само једна мешинаца костиџу! Не дај се, брате мој!... Већ је сад крај свему. Ејј!...

Гаврили беше ипак пријатно да чује човечији глас, па макар и Челкашев.

— Чујем ја! — тихо рече он.

— Тако, брате! И ти си ми нека мекушац... Нудер, седи на клупу, а ја ћу код весала, ето си већ сустао; оди!

Гаврила машинално промени место. Док су се мењали Челкаш му погледа у лице, и опази како човек посрће, и беше му још више жао младића. Удари га по рамени.

— Ну, ну, не бој се! Добро си већ зато и зарадио. Ја ћу те, брате, добро наградити.

— Мени... не треба ништа. Тек само да ми је да сам на обали...

Челкаш одмаиће руком, пљуне, и уме да весла, одбацујући весла удаљеко, имађаше дуге руке.

— Е, реци ми... — поче Челкаш, — отиђа ћеш у село, ожениће се, ораће и копати, сејати жито, жена ће ти деце нарађати, да их неће моја ни кажњати; ено, цела живота напићеће се и товарити... Па? Је ли то баш тако много лепо?

— Шта, лепо! — одговори Гаврила кротко и бојажљиво, — шта ту има...

Овде онде ветар поразмиче облаке, те се у освиту дана види плаво небо с две, три, звездице, које се огледаху у мору, а слике им скакуљу по таласима, час их нестане, час опет заблистају.

— Држи се удесно! — рече му Челкаш. — Мислим да ћемо већ скоро и стићи. Мхм!... Доконасмо ваљан посао! Ето видиш како је: једна само ноћ, и ја сам ио ињаде приграбио! а? шта велиш?

— Пола ињаде! — разувуче Гаврила неповерљиво, али се одмах и уплаши, па брзо запита, гуркајући погом оне свезање у чуну: — А ово овде шта је?

— То је свила. Скупа ствар. Све то, ако се прода по цени, ухватиће ињаду... Али ја ћеђу да будем скуп... Је ли оно вешто?..

— Је ли—и?... Отеже Гаврила. — Е да је мени овако! — уздану он, сетно се села, свога убогог имања, своје невоље и сиротиње, матере и свега онога што му је драго, далеко, рођено, ради чега је пошао на рад, ради чега се овако намучио ове ноћи. Обузе га плима сећања на своје сеоланце, речицу, скривену шуму брезову, на врбе, брекиње... Та сећања удахнуше уњ нешто топло и мало га охрабрише... — Ех, вредило би! — тужно уздахне.

— Мхм!... Ја мислим, ти би сад одмах железницом кући... Ала би те девојке волеле, а—ах, те како! Бирај коју волиш! На би сеће саградио кућицу... е, али за кућу је рецимо поваца мало...

— То је истина... за кућу не стиже. Скупо је дрво код нас.

— Па, шта? Стари би то сирнио. А коњ? Имате ли?

— Коњ? Па има, али је сувише матор...

— Тек онет, коњ да је. До-обар коњ! на крава... опше... разне живиње... а?

— Не говори!... Кад би то тако било! Ох, Боже! ала би се поживело бар!...

— Јес, брате, био би то живот, те још како... И ја се у томе разумем. Имао сам некада своје гнездо... Мој отац био је међу првима у селу, богат...

Челкаш весла лагано. Чун се љуика на таласима, а два човека мантају, љуикајући се на води и замишљено погледајући наоколо. Челкаш напођаше Гаврилу да о селу мисли, желећи да га мало охрабри и умири. Испраа је говорио скептички се осмејкујући сам за се, али после одговарајући другу и напоминући му радости сељачког живота, о којима се сам одавно разочарао, забораво све и сетно се тек сад, — он се постепено занесе, на уместо да расипитује младића о селу и сеоским стварима, и сам не зна како почне он да прича њему.

— Што је прво у животу сељака, то је, брате, слобода! Сам си свој господар. Имаш своју кућу, њива вреди грош, ако, твоја је. Имаш своју земљицу, кокош, јаје, јабуку своју! Краљ си на својој земљи!... Па онде онај ред... Устанеш ујутру на рад... у пролеће један, у лето други, с јесени, зими, опет други посао! Свуд је нова, па опет куће дође. Топло је!... Мирно, спокојно!... Је ли да си краљ? — одушевљено завршн Челкаш дугачко набрајање сељачких преимућства и права.

Гаврила га посматраше радознало, па и он се одушевљаваше. За то време разговора већ је забораво о селу и о другштву, и с ким ради, видео је такође сељака, као што је и сам, за навек притрљена за земљу својом многих покољења, свезана за њу многим успоменама детињства, који се од своје воље одвојно и отпадно од ње и од брига за њу, и који је због тог одпајања пошео кћеру, која је морала доћи.

— То је истина, рођени брате! Ох, и како је истина! Ето погледајдер се, шта си ти сад без своје земље и завичаја? аха!.. Земљу, брате, као и мајку, дуго нећеш заборавити.

Челкаш се замисли... Осети опет оно раздражљиво жаљење у грудима, које се појављује назад, чим би његово самољубље, —

самољубље немирна одметника, — ма ко било дирнуо, особито кад би га дирнуо онај, ко у његовим очима не вреди.

— Разнело си! — рече он љутито. — Ти си ваљда мислио, да сам ја то све говорио озбиљно... Метни ти то у мању торбу...

— Бога ми, јеси ти чудноват, — рече Гаврила већ плашљиво. — Зар ја баш за тебе то кажем? Мислим, има много таквих као што си ти! Ех, колико има несрећних људи на свету!... Тако, тумарају, тетурају час тамо, час амо...

— Седи, тулене један, под весала! — кратко заповеди Челкаш, уздржавши се од читава потока жестоке грдње, која му већ у грло дође.

Опет се промене местима, при чему Челкаш, прелазећи на крму преко оних завежљаја, осети живу жељу, да Гаврилу ногом удари тако, како би у воду стрмекнуо, а уједно немале снаге погледати му у лице.

Кратки разговор њин умуче, али сад већ Гаврилино ћутање утицаше на Челкаша тако, као да у њему види село... Сећао се прошасти, заборављање да управља чуном, који су таласи понели морем куд им је воља. Пред њим је прошлост, растављена од садашњице видом од једанаест година босјачка живота. Видео је себе као дете, видео је своје село, мајку своју, с добрим плавим очима, и оца, — риђобрадог дива, сурова лица; видео је себе као женика, и своју ћеноску Антису, пуначку, меку, веселу... па опет себе као лепа, гвардијска војника, на оца, већ стара, погрбљена од рада, и мајку, зборану, већ ближе гробу; видео је и то, како га је село дочекало, кад се са војне службе вратио; и то, како се пред целим селом отац поносно својим Григоријем, браћатим здравим војником, одрешитим, леним човеком... Сећање, тај бич несрећних, даје душе и камену прошасти, па усиња капи меда и у сриједи, кадгод попијени... и то све зато само, да човека задобије сазнањем погрешака, и приморавајући га да заволи то све прошло, да му одузме наду на будућност.

Челкаш осећаше како га освежава, како пирући на њ помиљина, ласкава струја завичајна ваздуха, која собом донесе до слуха његова и умилате речи материне, и честите речи доброга оца, селака, много заборављених звукова, и много свежег, сочног мириса мајке земље, тек одмекле од мраза, и тек поране, и једва тек покривене смарагдастом свилом озимиште... Осећао се скренут с пута, пао, тужан и жалостан, сам, откинут и заувек избачен из тога поретка живота, у којем је постала ова крв, која му тече у жилама.

— Ејʼ а куда ми ово идемо? — запита намах Гаврила.

Челкаш уздрхта и обазре се узнемирено, погледом отимача.

— Гледај ти, ђаво нас занео!... Ништа... Заронио-де веслима побоље... Одмах ћемо стићи.

— Нешто си се замислио? — запита Гаврила насмешујући се.

Челкаш га пажљиво погледа. Мали се већ сасим прибрао; био је миран, весео, на некако и свечан, као да се радује победи. Био је веома млад, живот му је у рукама сав. И ништа још не зна. Рђаво! Осим ако га нешто рођена земља задржи од пропасти... Кад Челкашу те мисли синуше у глави би још теже, и на питање Гавриланво он суморно прогуња:

— Уморан сам... А и љуља се...

— Пољушкује, истина је... И сад, велиш нећемо се сукобити због овога? — Гаврила гурну ногом у оне завежљаје.

— Нећемо... Буди без бриге. Сад ћу предати, и добићу новце... Мхм!...

— Пет стотина?

— Не мање, мислим.

— То је... да је пара!... Да је то мени, песелинку!... Ех, пево бих!...

Гаврилу понесоше крила маште. Челкаш као утучен. Бркова му висе, десна страна мокра од таласа, очи упале, без сјаја. Био је врло жалостан и теретан. Све отимачно у његовој природи некако се претумбло, замишљеност као да му вири из сваке борице његове праве рубине

— А и ја сам добро сустао... Заморио се.

— Ено сад ћемо стићи... Ено видиш где ћемо...

Челкаш нагло окрете чун, на га упути нечему црном, што је из воде стрчало.

— Стој! лакше — заповеди Челкаш.

Чун удари кљуном о корито барке.

— Ваљда спављу ђаволи? — гуњаше Челкаш ћутито и хвата куком некаква ужета, која се спуштају с бока барке. Лествице нису ни спуштене... Ено и кућа пада... Зар то нису могли раније спремити?... Ејʼ ви, сунђери, ејʼ ej!...

— Селкаш? — одјеку озго улагљиво врчање.

— Дела, пуштај лествице!

— Калимера, Селкачу!

— Пуштај лествице, ђаволе суви! — праска Челкаш љут.

— О, јутрос срдит, нам донео... Елоу!

— Ајде, Гаврила! — обрте се Челкаш другу.

За часак обојица беху на палуби, где три нејасне, браћате, прилике живо брбљаху један с другим неким туђим, бодљавим језиком, и преко ограде гледаху у Челкашев чун. Четврти, огрнут дугим огртачем, приђе Челкашу и ћутећи му пружи руку, па се онда сумњиво обазре на Гаврилу.

— Спреми до јутра поноће, — кратко му рече Челкаш. — А ја идем да спавам. Гаврила, ајдемо! хоћеш ли да једеш?

— Мени се спава... — одговори он, и већ замало па је рекао на калавом предњем делу барке, а Челкаш, седећи поред њега мерно на своју ногу нечиј обућу, и замишљено отпљукујући у страну, мрзовољно и невесело звиждукаше кроза зубе. После се спружи и сам поред Гаврише, и не скидајући с ноге обувену чизму, подметне руке под главу, и стане гледати само у палубу, мачући брцима.

Барка се тихо љуљкаше на узиграној води, негде неко дрво шкрипуташе жалостивно, кућа меко спиваше на палубу, таласи љупкају о бокове баркине... Све то беше суморно, и звоњаше као успаљива песма матере која нема куде у срећу синовљеву...

Челкашу се засветлише зуби, он поприђе главу и обазре се око себе... прошапута нешто, и опет леже... Раширених ногу лично је на неке велике маказе.

(Наставиће се.)

ВЕЛЕШКЕ

Прва статистика криминалитета у Србији. — Из дела г. Мите Петровића: председника пореске управе „Финансије и установе обновљене Србије до 1842 год.“ налимо ове податке о *првом* статистичком бележењу криминалитета у србији:

Од половине **1833 године** и полицајац је био одређен за затварање осуђеника. Међу тим, до тада су осуђеници затварани на издржавање осуда својих у *Крагујевцу* и *Пореч*у. И Кнез Милош 27. Марта 1833 тражио је од Народног Суда списак овоју осуђеника са назначењем: код је који осуђен, за што, и на колико година. Народни Суд истога дана са писмом под №606. послао је списак, по коме је било у целој земљи свега *осуђеника 15;* а *под колебљем 23*, и у *Пореч*у *2*.

Од 15 осуђеника било је 11 мушких и 4 женске, а намеђу 25 под колебљем није било ни једне женске. По врсти учињених кривица било је *осуђено* због убиства 5, покушаја убиства 2, убиства непорођене деце 4 (све женске), ајдуковања 1, краће 1, блудног живота 2; а под *колебљем:* због убиства 10, краће 10, блудног живота 2 и неознате кривице 3.

Сви осуђеници палазили су се на заточењу: у Крагујевцу 11 и то 4 женске и 7 мушких, од којих двојица, који су осуђену на 5 година заточења послати су „да чувају стоку кнежевску“; у Пореч је било 3 и у Манастиру Раваници 1, који је блудно живео са својом сахом „да у манастиру Раванници за учињено преступљење своје чрез цели свој живот грехе каје“.

ТРАЖИ СЕ

Јован Спаленцки, син Франца Спаленцког кројача из Београда, који је био шегрт код посластичара „Талијана“ у Васиној улици, побегао је од газде пре неколико недеља и не зна се где се налази. Управа града Београда актом бр. 18364 расписује тражење за проналазак Јованов и ако се пронађе да се њој упути. Њему је 14 година, средњег стаса, округлог лица, у опште плав и очију плавих. Био је одевен у цивилу.

Једна крава, жуте длаке, без рогања, са марком Н. на десној плећки (од катрана), сашета једном новом штрангом за рогове и за ногу, нађена је као мангуп, у селу Стублинама.

Мисли се да је неком трговцу са вашара Обреновачког (у прошлом месецу) побегла. Начелник среза посавског актом бр. 5532 моли све полицијске власти да сабају потраже и нађена њему упуте. УБр. 18162.

Мангуп во, матер 6 година, длаке мрке, обичних рогова, на челу цветаст, рован у десно уво, а у лево око њорав, кусог репа, са белегом на десној плећки, налази се у селу Копривници. Начелство округа пиротског актом бр. 11101 моли све полицијске власти, да сопственика пронађе и нађена њему упуте или Начелнику среза пиротског с позивом на бр. 9282. УБр. 18551.

Влајко син **Рањела Матковића** из Ивора у срезу сврљишком отишао је од куће 29 прош. месеца, па се никако није вратио. Начелство округа пиротског актом бр. 10691 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се Начелству упути. Влајку је 14 година, доста висок и танак, смеђ, граорастих очију, одевен је у сељачко одело. УБр. 17958.

Утопљеник, човек од својих 50—60 година, средњег стаса, седе косе, са брковима кестенасте боје, обријан, одевен у изношене чакшире загасите боје, а прелук исте боје, нађен је у Дунаву под ушћа реке Тамиша. Градска капетанија известила је Управу града Београда актом бр. 177 и умолила да се расписе за проналазак родбине, јер је утопљеник по свој прилици српски поданик. Управа актом бр. 1822 расписује тражење, па у случају проналаска, да се она извести.

Сат пикленi, без капца са лицем од пикла, налази се код суда општине Љубишке. Њега је нашао Живан Митровић из Гостиња, у срезу златиборском, 24 прошлог месеца у Горобињу у срезу пожешком. Начелство округа ужичког актом бр. 8468 обавештује ово свима полицијским властима да потраже сопственика и да га упуте начелнику среза златиборског с позивом на бр. 7304. УБр. 1900.

ПОТЕРА

Непознати лопов, ноћу између 29 и 30 прошлог месеца украо је Марину Митићу из Реовца у срезу бањском, коња длаке врапасте, маторог 3 године, у десно уво рованог. Начелство округа пиротског актом бр. 10937 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 18445.

Милисав Г. Миљковић, осуђеник Београдског казненог завода, родом из Саранова у округу крагујевачком, побегао је јуче са рада у Топчидеру. Био је одевен у своју летњу сељачку ношњу. Он је био осуђен због четири опасне крађе — као малолетан на три године затвора, од које је надзирао 5 месеци и 21 дан, а има да надзире још две године и шест месеци и 9 дана. У осуђеничку књигу заведен је под ОБр. 5317. Њему је 16 година, средњег је стаса и у опште смеђ. Управа Београдског казненог завода актом бр. 3022 моли све полицијске власти, да Милисава најзвање потраже и нађена њему спроведу. УБр. 18404.

Непознати лопов, ноћу између 27 и 28 пр. месеца украо је Милосаву Стојановићу из Дудулајца у срезу моравском, коња, маторог 8 година, длаке алватасте, неопткованог. Начелство округа пиротског актом бр. 10694 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступи. УБр. 17954.

Непознати лопов, ноћу између 2 и 3 тек. месеца, украо је Стевану Илићу касапину из Алексинца, једног коња длаке дорастасте, маторог 7 година, на левом уху рованог и има рану на леђима од седла. Начелство округа пиротског моли актом бр. 10722 полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 18445.

Велимир Т. Трнавац, из Каменице, пресудом начелника среза ужичког од 22 априла тек. године № 3205, осуђен је за обману власти, па се ни до данас није могла извршити, јер је побегао. Њему је 30 година, раста повисоког, смеђе косе, дугих образа, коврчасте косе. Био је одевен у сељачку — летњу ношњу. Начелство округа ужичког актом бр. 8139 моли све полицијске власти, да Велимир потражи и нађена њему спроведу. УБр. 18443.

Непознати лопов, ноћу између 4 и 5 т. м. украо је Тодору Косановићу ајкачеристи, коња, длаке дорастасте, маторог 10 година, на челу цветаст, стражње су му ноге подздуте и много рањаве од потковица, а на левој бутини има знак „О“. С коњем је украден и један пар обичних половних амова и ћебе. Управа града Београда актом бр. 18048 расписује тражење за проналазак лопова и покрађе.

Милева Секулић, из Аранђеловца, била је у служби код г-ђе Љубице Нејића, удове из Крагујевца, од које је пр. месецу побегла, незнано где. Начелство округа крагујевачког актом бр. 10863 расписује тражење за њен проналазак на ако се пронађе да се њему спроведе. Милева је 15 година, средњег стаса, косе, очију и у опште смеђа, обично чело. УБр. 18182.

Милисав Петровић, родом из Бровића, који је окривљен због покушаја убиства над Живојином Теофиловићем из Придворице, побегао је од куће. Начелник среза посавског актом бр. 5389 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе, да се њему спроведе. Милисаву је 35 година, средњег стаса, приномаљаст, носи раздељену браду, прних бркова, има уочљиве беле здраве зубе. Носи цивилно одело. УБр. 18056.

Велко Тодоровић, раденик на солари у Београду, који је становао у моравској улици бр. 31, код Јована Коцића служ. царинског управе је између 4 и 5 тек. месеца своме газди, пар пепељашог одела (новог), један врскавуп (пепељаш) шубару, штап и кошуље, па побегао. Управа гр. Београда актом бр. 18013 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Велко је родом из Књажевца, има му 38 година, а на једној нози има рану од куршума.

Вилна Вратарић, бивша служавка, родом из Гложа, (у близини Панчева) у Аустро-угарској окривљена је због краће. Али она је побегла незнано где. Управа града Београда актом бр. 18114 расписује тражење за проналазак Вилнин, па ако се пронађе да се Управи спроведе. Њој је 31 година, средњег стаса, у цицаном оделу била је обучена.

Непознати лопов, ноћу између 16 и 17 текућег месеца са ковалачке Саве Девића трговца из Пожаревца украли су четири коња, од којих су три дората у све четири ноге путоногаста, а један белац. Коњи су матори: један вранац дорат 10 година; друга два по 15, а белац 20 година. Сви су жигосани са „О“, а белац је и у десно уво рованог. Начелство округа пожаревачког актом бр. 10354 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 19134.

Павле Аћимовић, тек. из Погледа среза арилачког, пре кратког времена почео је нагло своје имање упропашћивати а 8. ов. м. у Мрчајевце продао је своје волове, па са својом љубавницом Миљком женом Тихомира Крунића из Вигошта отишао незнано где, и до данас се није јавио својој жени, деци и осталој фамилији.

Павлу је 26 година, висока је раста, приномаљаст, брије се, бркова повећих и лепих, писмен је. Од одела имао је на себи: сељачке кошуље, чохани јелек и на глави шајкача.

Миљка је омалена, плава, има јој 21 година, уста су јој велика, при говору брбљивка; у оделу је сељачком.

Обоје поред тога, што их фамилија тражи имају одговарати код среске власти по датим тужбама за проневерење блуда.

Начелник среза арилског актом од 13 ов. м. Бр. 7134 моли све полиц. власти да бегунце живо потраже и у случају проналаска њему стражарно упуте. По сазнању они се налазе у једном од ових округа: Крупењачком, Моравском, Крагујевачком и Рудничком. УБр. 19180.

Непознати лопов украо је ноћу 8 и 9 тек. месеца. Недељку Селићу из Чајетине, у срезу златиборском, једну кобилу длаке мрко дорастасте, матору 5 година, на челу цветаста, „жигосана жигом „О.“ Начелство округа ужичког актом Бр. 8469 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 19181.

Светозар Илић, из Смедерева, шегрт Животе Грујића столара одбацио, побегао је 10 тек. месеца од свога газде незнано где. Начелство округа смедеревског актом бр. 7095 моли све полицијске власти да Светозара потраже и нађена њему спроведу. Светозару је 13 година, малог раста у лицу плав, одевен у цивилу. УБр. 18-33.

Пера Стојановић, бивши говедар из Прекадина у срезу прокупачком, напустио је своју глуво-нему жену Бибу и мушко шесто годишње дете, оставивши их без икаких средстава за опстанак. Са собом је одвео и пасторку **Вулу** у намери ванбрачног живота. И Пера и Вулка по народности су цигани.

Пери је 40 година омален стаса, суводњав, црног дугуљастог лица, прне по мало седе косе, бркова малих — седих, црних очију: брија се. Одевен у сељачко полошно одело. Вукна је омален, округла лица, косе и очију црних. Начелство округа топличког актом бр. 5556 моли све полицијске власти да Перу и Вулку потраже и по закону поступе. УБр. 18958

Јања Илић звани „Домаћин," из Врање окривљен је за протурање лажног новца. Пре него што је узет на испит, побегао је незнано где. Он има загранични пасош, дат му од начелства округа врањског под 10 тек. мес. № 9826. Њему је 35 година, средњег стаса, у опште приможнаст, брија се очи пажење, изгледа разбојничког; одевен у црним чакширама, полловој памучији, опасан плавим појасом. Начелство округа врањског актом бр. 10068 моли све полицијске власти да Јању живо потраже и пађена њему спроведу. Убр. 18980.

Таско Петровић — Матић — Божиновић, родом из Гор. Међурова у срезу нишком, бивши осуђеник нишког пазиеног завода, има да издржи и три године полицијског надзора; али је он незнано где отумарао. Начелство округа нишког актом бр. 11280 моли све полицијске власти да именованог потраже и пађена упуте начелнику среза нишког с позивом на бр. 9655. Таску је 27 година, високог стаса, црне косе, обрва смеђих — танких, црних очију и смеђих бркова УБр. 19272.

Илија Куплић (Цупрић) из Бигренице окр. београдског, **Јован Ђорђевић** из Подгорца окр. тимочког, и **Никодије Микић** из Д. Видова окр. моравског осуђеници београд. казнено-

Илија

Јован

ног завода, који су били на раду у Љубичеву, побегли су 16 ов. м. Сва тројица су опасни разбојници.

Илија је у повратку, а осуђен је због разбојништва на 20 год. робије која му је казна помиловањем сведена на 14 година и од ове издржао 6 година 4 месеца и 14 дана, а има још да издржи 7 год. 7 месеца и 16 дана.

Јован је био због више разбојништва осуђен на смрт, од које је помилован на 20 год. робије, казна му је помиловањем сведена на 15 година, од ове издржао је 7 година 6 месеце и 28 дана, а има да издржи још 7 год. 5 месеца и 2 дана.

Никодије

Никодије је осуђен на 20 год. робије због разбојништва, која му је казна помиловањем сведена на 14 год. од које је издржао 6 година 3 месеца и 18 дана, а има још да издржи 7 година 8 месеци и 12 дана.

Управа београд. каз. завода, актом бр. 3086 моли све полиц. власти у земљи, да побегле осуђенике најжешће потраже и пађене под јаком стражом њој спроведу.

Станоје Богдановић, родом из Лелића у округу ужичком у коцкарском друштву звани **„Црца"**, опасан разбојник и лопов. Био је притворен код начелника среза јасеничког окр. крагујевачког, одакле је ноћу између 15 и 16 текућег месеца побегао. Њему је око 40 година, средњег стаса, у лицу црн, нема предње горње зубе. До сад је више пута осуђиван на робију због опасних крађа, а последњи пут на 20 година. Опасан је лопов, пастрљив и дрзак разбојник. Он непрестано тумара од места до места и по вашарима у намери да изврши пљачку. Врло вешто мења своју спољашност и крије се, те га власти с тешком муком могу пронаћи, ма да за њим увек живо трагају. Начелник среза јасеничког, округа крагујевачког, актом својим бр. 11175 моли све полицијске власти, да Станоја — Црцу, најжешће потраже и пађена њему спроведу. А уредништво да би одакпало полицијским органима тражене износи му слику из 1900 године, над је сликан као осуђеник Београдског казненог завода. УБр. 19134.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Грађанству престоничком, скреће се нарочита пажња на лопове који кроз прозоре вриле краду. Баш сад за време ових топлих дана, кад се прозори на становима отварају дутром и вечером предстоји им највећа опасност од лопова тек врате.

ОДРЕЂЕНА НАГРАДА

Потказивач или оно лице, које буде пронашло лопове, што су извршили опасну крађу алиђара у јувелирској радњи Карла Зубакија у Пешти (објављену у потерници на прном месту у нашем прошлом броју), добиће награду од 500 круна. Има везе са актом Управе града Бр. 17758.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наш пријатељ и сарадник нашег листа г. Светозар Поповић-Заре, — практикант Упр. града Београда, постављен је за писара II класе Начелства окр. Пожаревачког, а одма затим по својој молби премештен је за писара крагујевачког начелства. Ми се радујемо његовом заслуженом унапређењу и срдачно му честитамо.

Писало је већ и друго пилугоље, а веки срески начелници нису нам изнирали претплату ни за прво. Ми их молимо да по постојећој наредби Господина Министра што пре пошаљу дуг, јер и уредништво има своја плаћања која се не одлажу.

На наш позив у прошлом броју, већ су нам неколико њих послали своје радове за наш лист. Благодарећи онима на одазиву, ми се надамо да ће се и остали на тај начин одазвати уредништву.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИК УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. Но потребе биће напредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг[а] до Управе града Београда, а у унутрашности код окружнијех скупљача или на пошти. Цена је листу: целима, које узме у састав опитне и која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, свештеницима, полицијским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механицима из унутрашности годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, пу они се за овај цени могу претплатити само преко својих команданта жандијских односно пограничних одреда. Надлештима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ се продају се. Рукописи по враћају се.

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Код изметака.

Овде ћемо поставити питање, да ли можемо захтевати од стручњака, да испитује изметке и да ли нам он може својим испитивањем што користити. Ми одлучно тврдимо, да може. У том погледу многи стручњаци споменућу увек два случаја, који су веома поучни. Убијена је једна личност и осумњичен је један младић, на чијим су се чакширама (с поља) налазили трагови људске нечистоће. Испитивањем тих мрља и феналних маса из преда убијеног показало се, да те две нечисти нису биле идентичне, пошто је прва била од месне хране, а друга од биљке.

Други један случај дао је позитивне резултате. Један једне мале варошн нађен је покрај реке, која је туда протицала, леш неке убијене девојке, над којом је пред смрт извршено силовање. Извршена је тачна обдукција над убијеном, а прегледана су и прева. У истима су нађена зрна свежих смоквама. Тада је у тој варошн било свежих смоквама само у врту једне једне куће, траг је нађен, и даљом истрагом показало се, да је покућар из те куће домамио ту девојку к себи, дао јој смоквама ин врта, силовао је а за тим је убио. Стадијум варења смоквама такође је одговарао тачно времену, кад су се смокве појеле, па док девојка није убијена.

Код косе.

Исто тако може се што шта докучити из косе, која је у разним околностима нађена, и то много више но што се обично мисли. Наравно да овде није ствар иследникова, да сам почиње дотична истраживања, али му је до душе дужност — да у свима случајевима, у којима само има могућности, да се нађе и једна длака косе, која би могла послужити да се пронађе учинилац, тражи те објекте и предаје их лекару или микроскопичару. Према делу др. Емила Пасха: „Човечја коса у свом физиолошком, патолошком и форензијском значењу,“ могу се у разним правцима изводити закључци, који могу бити од доста великог значаја. Само се по себи разуме, да би било без циља, кад би се одре изнело све, шта је испитивањем утврђено, али сам ипак рад да скренем пажњу, и то по већ споменутом делу и по другима, у ком погледу може микроскопичар помоћи иследнику, кад му последњи преда косу, која би у неком случају била од важности. Пре свега не треба преувидети велику способност абсорпције човечје косе, пошто иста може да прими гасовите материје, воњу и т. д. и да их задржи сразмерно дуго времена. Ово може бити од важности, кад се тиче околности, да ли је неки човек (био он жив или мртав кад се има да одговори на ово питање) био на неком месту, које је испуњено каквим гасовитим телима, воњом и т. д., а констатовање тога може често бити мероДавно за цео случај. Али такве воње не трају сувише дуго на коси, те се мора или одмах предузети испитивање, или ако то није могућно морамо се побринути, да се добро сачува објекат (која се, као што се само по себи разуме, има састојати из што је могућно више длака). Иследник се дакле мора побринути, да коса буде затворена у што чистији суд, који да буде тако затворен, да коса не може ветрити.

Што дотичан суд мора бити чист, разуме се само по себи; а да мора бити и сразмерно мали, такође је јасно. Што је год суд мањи и боље затворен, коса је све мање изложена петрењу. Дакле у таквом случају узећемо косу с потпуно чистим рукама и спустити је у боцу с дугачким огрљком, а за тим запушити запушачом од плуте, који претходно ваља увити у чисту крпу намазану чистом машћу.

И овде ваља иследник да уради онако, како то мора да ради стручњак, т. ј. нека с највећом тачношћу опише, како је поступао при напоавању објекта. Тако ће стручњак моћи да испита тај његов поступак и да каже, да ли је ту учињено нешто, што би могло довести у питање сигурност стручњакове истраге, или пак, да је иследник радио тако, да се услед његовог манипулисања није могло десити ништа. Тада је иследник напитићен од оних тако честих приговора: „Јест, ко зна, како је то иследник радио.“

Други један куд и камо важнији микроскопичарев задатак састоји се у томе, да се коса, која је нађена на сумњивим местима, испита, да ли је од неке наведене индивидуе или није. Обичан је случај, да се у руци убијеногa нађе коса или длаке, које је он у очајној одбрани ишчупао са главе нападачеве. Такве длаке налазе се у руци убијеногa чешће но што се мисли, а налазиле би се још чешће, кад би се руке таквих жртава боље прегледале. Човек се мора често крстити од чуда, кад види како поједи иследник незгрално дочена убијеногa за руку и површи је прегледа. Кад би нешто у руци био читав чуперак косе дебео као палац, такви немарни људи можда би је и видели.

Према томе руке се морају прегледати најбрижљивије и тај посао ваља да преш иследник, а никако не сме га поверавати жандармима, полицајцима и т. д. Свака нађена длака мора се одмах и педантеријски брижљиво увити у чисту хартију (која ће се опет увити у једну другу јачу). На првом завоју ће се прилепити и то одмах, ко је, где и како нашао косу. Није довољно казати; „Коса, нађена у десној руци Н. Н.“ — мора се изричито утврдити положај косе, и. пр. „између палца и кажипута.“ Али најбоље ће бити, кад се начини какав, ма и примитиван нацрт; такав нацрт најлакше је начинити кад иследник своју сопствену руку с раширеним прстима притисне на табак хартије и оловком повуче око контура. Да ли су прсти на руци мртвачевој биди стегнути или нису, за овај случај је све једно, но потребно је само, да се имају контуре извесне руке, на којој се једним једником потезом оловке може одртати положај и дужина косе; нацрт, као што је овај овде намерно примитивни, може да направи сваш, на ипак он показује положај длаке боље но ма колика дугачка описивања.

За иследников суд може бити од велике важности, где је био врх а где корен длаке. Та околност може се утврдити на два начина. Длаку не треба много додиривати, да се не би збрисала она крв, која је на њој; најбоље је бити да је метнемо на комадић чисте хартије, па за тим да је ту утврдимо са два парченца хартије, онако као што то показује она друга слика. Али та парченцета хартије не смеју се ни по што цела превући каквом лепљивом материјом, већ се могу намазати само крајеви, како се не би испрљала сама длака; за тим се још једном начини

скица као и пре и обележе крајеви длаке на хартији самом длаком а на скици истим словима, тако да се не може никако сумњати, како је длака стојала у природи (види трећу слику). Ако смо и. пр. у рукама удављеника или обешена човека нашли косу, ипак можемо сами одредити, где је корен, а где врх длаке, и то по методи фризера који при прављењу пласуље или лажне косе морају сваку длаку тако наместити да корен буде уз корен, а врх уз врх. Уме се дакле длака између врхова кажипрста и палца (види слику четврту) тако, да коса стоји косо према земљи. (Разуме се да треба тачно прибележити, из кога је положаја узета длака с лења). Сад се кажипрст држи мирно, а врхом палца покрећемо по длаци полако тамо и амо; онамо, куда длака иде, апсолутно је сигурно њен корен; узимамо да иде длака на ниже, корен је доле, иде ли на више, корен је горе; *дакле напослетку врх добијамо међу прсте.*

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПБ№ 6122
17 Марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

По моме захтеву, које сам упутио преко Господина Министра Правде, Касациони Суд, у својој општој седници од 28 фебруара ове год. Бр. 1969, донео је начелну одлуку о разумевању члана 5 и 6. закона о трошковима управних власти.

Ту одлуку Касационог суда Господин Министар Правде, доставио је свима првостепеним судовима ради знања и управљања, расписом од 12 овог месеца Бр. 2800 следеће садржине:

Актом Министарства Правде од 24 фебруара 1901 год. Бр. 2019 умољен је Касациони Суд, да у својој општој седници донесе начелну одлуку, о овом питању:

„Извршујући наредбу суда, о добавци уверења о имовном стању дотичног парничара (тачка 11 правила Министра Правде од 4 фебруара 1874 № 354 као додатак § 471 грађ. суд. пост.), да ли полицијска власт, односно дотични чиновник или послужитељ, у опште имају права на дијурну, према члану 5 и трећој тачци чл. 6. закона о трошковима управних власти, као то имају права, ко плаћа ту дијурну и кад, и да ли полицијска власт може одредити рад, ако јој се дијурна одмах не положи?"

Касациони суд, у својој општој седници од 28 фебруара ове год. Бр. 1969, донео је о овом питању следећу начелну одлуку:

„Одредба § 471 грађ. суд. пост. постављена је је у јавном интересу, и све власти, дејствујући у кругу своје надлежности, имају да пазе да се право, које је овим законским прописима земљоделцу огарантовано, не повреди. По томе и дотична полицијска власт, која би имала на случај спора да изviди, да ли дотични парничар има оволико имање, колико му напеђени закон штити, *мора и без положене дијурне* овај посао да уради; јер у извршењу истога лежи и заштита *јавног интереса*, у коме је овај закон и донет.

Међутим, како изложено питање о имовном стању земљоделчевом, поред интереса јавног, садржи у себи и приватноправни интерес дотичног лица, то и држава према чл. 5. и 6 закона о трошковима управних власти, има права да дијурну, за рад свога чиновника наплати; но сама наплата ове дијурне, која свакако има да се изврши на начин, изложен у претходној и последњој алинеји чл. 6. поменутог закона, не може никако задржавати извиђај у смислу §. 471 грађ. суд. пост."

Препоручује се начелству да овај распис достави и свима подручним му среским начелницима и нареди, да се и они по њему тачно управљају: а о пријему да одмах одговори.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПБ№ 7060
26 марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Према извештају Управе Државне Штампарије од 24 ов. мца Бр. 5508, Управа Државне Штампарије уверила се је из својих књига, да већи део општина у Краљевини Србији никако не набавља потребне мономолисане обрасце од Управе државне штампарије, већ ове или саме шпартају, или их наручују код приватних штампара и употребљавају их немонополисане.

Како је оваква поступак општинских власти противан закону о монополу од 1898 год. (штампан у 163. броју Српских Новина за 1898 год.) и кажњив по §. 145 кривичног закона, а да би се заштитили интереси државне касе, — то у неки наређења од 24 октобра 1898 год. ПБ№ 22.977., препоручујем томе начелству, да одмах изда потребну наредбу свима подручним му полицијским и општинским властима, да оне у будуће набављају све потребне им мономолисане предмете од Управе државне штампарије која једино право има на израду ових образаца, као: деловодни протокол; депозитник; дневник касе свију облика; извод стања кошевске хране; кантарске признанице; књига главне кошевске хране; књига дуговача; позив општинских судова са и без реверса; списак за попис маса; предрачун (буџет); продајна листа образац „B"; признаница образац „Г"; признаница платна образац „Д"; преглед општинског дуговања; извод из признаничне књиге; извод патријалиа; инвентар стварн имања општинског; признаничка књига; Привентар стварн имања општинског; Протокол општинског суђења; ходник; Протокол вашарски; Расходник; Рачун тромесечни; Рачун годишњи; Регистар у табацима; Регистар стомесечни; Рачун годишњи; Регистар у табацима; Регистар стомесечних књижака са 12 листа; Списак за улог кошевске хране; Списак дужника за улог кошевске хране; Сточни бели и црвени пасоши.

Све побројане обрасце општине могу добити и код повлашћених књижара, сем кантарских признаница, које треба да траже непосредно од Управе државне штампарије, а тако исто за сточне пасоше да се обраћају среској полицијској власти, од које ће ове пасоше и добијати, јер непосредно општинама сточне пасоше Управа не даје.

Препоручујем начелству, да води строгог рачуна о тачном вршењу овога наређења, и где примети нетачност да са представницима дотичних власти, поступи најстрожије по закону, и о сваком таквом случају да и мене извештава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПБ№ 8268
14 априла 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Господин Министар војни, писмом од 11 априла ове године № 1734 известио ме је, да је на основу члана 72 закона о устројству војске одређено војне комисије, које ће да изврше преглед и упис целокупне стоке и возова налажених се у земљи, како би се на основу овога могла војска снабдети са потребним коњима и комором, и како би се одређени прирез за комору (5%) могао правилно разрезати.

Време у коме ће ове комисије радити одређено је од 1 маја до 15 јула текуће године, а место у сваком Бригадном округу одређене команданти дивизијских области.

Како при раду ових комисија, имају по закону (одељ. III. т. 1 реч. чл. 72.) суделовати општинске и полицијске власти, с тога поред наредбе и упута, које је Господин Министар војни издао подручним му командама, препоручујем томе начелству, да одмах и оно изда потребну наредбу полицијским и општинским властима у своме подручју, да оне својим присуством и

радом, војне комисије у овом погледу и послу најозбиљније потпомогну.

Од полицијских органа, имају се за ову цељ стављати на расположење председницима комисија и присуствовати сваћа на лицу места: од стране управе вароши Београда (за Београд) 1 члан, у окружним варошима помоћник начелства или секретар; а по срезовима дотични начелници, или ако је ко од ових спречен, онда један писар кога он одреди.

Од општинског часништва имају присуствовати: у Београду 1 члан, заступник председника и 1 члан и одборници дотичног кварта, са којим се ради; у окружним варошима председници, — или ако су спречени, онда њихови заступници, по 2 члана и 6 одборника; за остале општине сви часници општински.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Бр 9882

10 маја 1901 год.

у Београду

Начелству округа

По писму Господина Министра Финансија од 20 пр. месеца Пр. Бр. 10810 чланом 101. закона о непосредном порезу, предвиђено је, да ни једно пореско лице, које има новчано примање од државне или општинске власти, не може ово дићи све дотле, док пореским књижицом не докаже, да је сав свој порез за раније године и текуће четворомесечје каси државној исплатио.

„У вези тога наређења, стоји и наређење у чл. 102. поменутог закона, по коме извршне власти, не смеју учинити никакав распоред са новцем добивеним од продаја покретних и непокретних имања, извршених за рачун приватних потраживања, све дотле, докле дотични повериоац тога примања не докаже, да је сву своју порезу до идућег четворомесечја исплатио, и да је то своје потраживање редовно за порез пријављивао; а у члану 103. поменутог закона наређено је да су све државне власти на новаца добивених од продаја или закупа, дужне у року од 15 дана измирити све пореске тражбине по тим предметима, пошто је по члану 108. ном. закона, право државно за наплату пореза и прираза, у свима случајевима *привилеговано* и искључује све друге повериоце без обзира на њихова обезбеђења.

Но и код овако јасних законских прописа, ипак се многа пореска одељења обраћају са жалбама Господину Министру финансија противу полицијских и општинских власти, наводећи, како се оне приликом продаја и извршења за рачун приватних тражбина, као и приликом распоређивања отуда добивеног новца, неће ни у колико да се придржавају горњих одредаба закона о непосредном порезу, те тако распоређујући новац по свом сопственом нахођењу, знатно допринос, да се интереси државне касе у погледу њеног привилегованог потраживања у замашним сумама доводи у питање, а било је и случајева, да су код овако незаконите радње извршних власти многе суме државног пореза код извесних пореских дужника ове врсте, а и поред овако сигурне наплате, опет пропале.

„И ако је Господин Министар финансија да сада у више прилика на ову околност обраћао пажњу извршним органима; и ако је и самом одредбом чл. 115. закона о непосредном порезу прописана и одговорност и казна према свима државним службеницима који се о горње прописе законе буду огрешили; ипак то све није у потребној мери побудило све извршне органе власти, да се ових законских наређења у подобним случајима строго придржавају, већ и даље продужавају своје овакве грешке на штету интереса државних.

„Да би се овоме једном учинило крај и да би сви извршни органи власти своју дужност у границама напред поменутих законских прописа како ваља испуњавали", препоручујем томе начелству, да када потребну наредбу свима полицијским и општинским властима у округу, и упути их, да се означених законских прописа строго придржавају, те да на тај начин заштите интересе државне касе и избегну ону одговорност, која је за неизвршење горњих законских одредаба прописана чл. 115. закона о непосредном порезу, јер ће у се, за случајеве доказаног противног поступања, користити, не само применом што општије казне из члана 115. закона о непосредном порезу, који предвиђа губитак тромесечне плате, него ће у таквог чиновника осуђивати и на накнаду штете, а према тежини погрешака и и службе отпустити.

Нека начелство достави овај распис среским властима и саопшти га свему чиновничком полицијском особљу на потпис.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЉ 7131

13 јула 1901 год.

у Београду.

Начелству округа

Расписом од 7. фебруара 1899. год. СЉ 1218 регулисана је награда лекарима кад комисијска прегледају супружнике на позив Духовног суда. Али, како се често указује потреба да се за спекулисање и катетрисање матернице, и за микроскопско испитивање секрета, употреба нарочити инструменти и специјално стручно знање, то сам, под данашњим, а на основу чл. 17. закона о чувању народног здравља од 1881. год., решио, да, поред награда за дневницу, путни и подвозни трошак, предвиђене расписом од 7. фебруара 1899. год. СЉ 1218. припада још *шест динара* оном лекару, који врши спекулисање и катетрисање материце, и *петнаест динара* ономе лекару који врши микроскопски преглед секрета. Ако оне нарочите прегледе врше чланови комисије заједнички, онда ће означену награду међу собом поделити.

Препоручујем Начелству, да се стара о извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЉ 7130.

17 јула 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Према најновијим извештајима лекара округа: тимочког топличког, нишког и моравског у нашем народу почела се појављивати болест „Пелагра".

Познато је, да се ова болест појављује код лица, која се хране плесниним брашном од недозрелог и неосушеног кукуруза.

Учестане опогодишње непогоде, које су уништиле знатан део усева, могу учинити да народ почне прибегавати раније браћу још незрелог кукуруза и употребљивати за храну брашно од неосушеног зрна. Ако то наступи „Пелагра" ће се у нашем народу одомаћити и проширити.

Како су лица, код којих се „Пелагра" појављује у опште слабог имовног стања, то сам решењем од данашњег СЉ 7130, наредио да се у немаљским болницама бесплатно лече сва лица, која болују од „Пелагре". О болесницима ове врсте по болницама водиће се особена пажња, и њихове историје боловања морају се детаљно и ревносно попуњавати напоменом и дневним опажањима.

Препоручујем Начелству, да о овоме решењу извести свога физикуса, све подручне лекаре и Управе болница, да се његовом извршењу стара.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд и одбор општине Л..... у седници својој, држаној 1 Јула тек. год. одредио је да се на дан 29 Јула ове године, изврши избор кмета за село Л. и члана општинског суда.

Члан 16-ти закона о устројству општина и општинских власти, одредио је, која лица имају право гласања на општинском избору, а тач. 5 истога члана, каже и то „*но у име пореза нашта не дугује осам тек. динара.*"

Порезу по члану 106 закона о непосредном порезу, порез плаћају: — пољопривредници, два пут у годину; први пут до половине месеца Августа (припадајући део пореза за седам месеца: јануар, фебруар, март, април, мај, јуни и јули); други пут до 1 новембра, (за пет месеца: август, септембар, октобар, новембар и децембар).

Према наведеноме, овај нас писар моли, да му објаснимо: имају ли право бирати кмета и сви они правни гласачи, који *нису* измирили припадајућу порезу за прво полугође, т. ј. до 1 Јула, ове године, или до половине Августа исте године; које се време за полугође рачуна? да ли време од 1 Јануара па до 1 Јула, или од 1 Јануара па до половине Августа, до кога времена полоупривредник мора да исплати припадајућу разрезану му порезу за првих 7 месеци у години.

На ово питање ми му одговарамо следеће:

По тач. 5. члана 16 закона о устројству општина и општинских власти, на општинском збору имају право гласања, они грађани, који поред осталих услова имају још и тај услов, да у име порезе ништа не дугују *осим текућег полугођа*.

У свако полугође рачуна се време од 6 месеци, пошто у години дана имаде 12 месеци, и према томе: прво се полугође рачуна од 1 Јануара до 1 Јула, а друго полугође од 1 Јула до 31. децембра, без обзира на то, што закон пореска одређује полоупривреднику друго време за облигатну исплату порезе. И према овоме, који грађанин, правни гласач, хоће да употреби своје право гласања на општинском збору, који би се држао 29 јула ове године, тај грађанин, по наведеном пропису закона о општинама, треба да је до тога [29 јула] исплатио *целу полугодишњу сумму порезе, која је на њега разрезана, па тек онда да има и право гласања на томе збору, наравно, ако за то има и друге услове које закон о устројству општина и општинских власти тражи.*

По томе, јасно је, да по тачки 5 члана 16 закона о општинама, на општинском збору, који би се држао 29 јула ове године, *не може гласати и онај правни гласач, који до тога дана није исплатио припадајући на њега део порезе за прво полугође ове године*, т. ј. за време од 1. јануара до 1. јула, без икаква обзира на члан 106 закона и пореза, који одређује рок, када полоупривредник мора да исплати одговарајућу порезу за првих 7 месеци, а када за последњих 5 месеци у години.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Пре кратког времена, у овој општини, а од стране председника и чланова, породила се сумња, да ће све пресуде, и кривичне по иступим делима, и грађанске по грађанским парницама, по жалбама, или приватних тужилаца или тужених, — бити поништаване од надлежних власти, само за то, што заклетву над сведоцима и тужиоцем или оптуженим (по грађан. споровима) и над сведоцима, по иступим кривичним делима, не врши дотични свештеник, но само општински суд. Ову њихову сумњу утврдио је и овд. свештеник, који мисли, да заклетву треба он да изврши.

Да би се ово расветлило, овај писар моли нас да му по овоме дамо објашњења.

На ово питање ми му одговарамо:

1. **За заклетве по грађанским споровима:**

а) У § 22. грађ. суд. поступ. (допуна од 26-I-1901. г.) јасно је казато, да парничари и сведоци, (разуме се по грађ. споровима) полажу заклетву у општинском суду, *пред судијама*. Тај законски пропис гласи овако:

„Заклетву ће парничари и сведоци полагати у општинском суду пред судијама. Они ће, положивши три прста десне руке на крст и еванђеље, пред којим ће горети две воштане свеће, изговорити за судијама или писаром заклетву и потписати је, и потом ће председник заклетву оверити.“

Као што се на текста овога §-ва види, овде се свештеник нигде не спомиње, што би иначе било, да је законодавац хтео да и ове заклетве, у општинским судовима свештеник врши; и

б) У §§. 234, 273, 277 и 278. грађан. суде. поступка, јасно је опет речено, да ће се сведоци и парничари заклињати у првостепеном суду, пред свештеником, — али ово важи само за првостепене а не и за општинске судове.

2. **За заклетве по кривичним иступним делима:**

Законодавац у §. 113. кривич. поступка, за заклетве које тај пропис предвиђа, истина није изриком казао, у којим се судовима сведоци и остала лица заклињу пред свештеником, да ли само у судовима првостепним, или и у првостепеним и у општинским, али, пошто се зна, да општински судови извиђају и суде само иступне кривице, а за извиђај и суђење тих кривица поступак је полиц. уредба, која нема ништа заједничког са кривичним поступком, који прописује правила само за извиђај и суђење злочиних и преступних дела, која извиђају и суде само првостепени судови, — онда је ван свake сумње, да прописи § 113. казн. поступка *важе само за првостепене судове.*

Према свему овоме, дакле, општински судови, сами — *без свештеника* — врше у своме заседању пред судијама: и заклетве парничара и сведока по грађанским споровима, у ономе смислу, како то прописује измењени § 22. грађан. суд. поступка, и заклетве сведока по кривичним иступним делима, над којг од њих се потребно, према § 35. полицијске уредбе и постојећим расписима о заклетви сведока по иступним делима.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је штету, за полупане телеграфске изолаторе, *ако се кривац не може пронаћи*, дужна да плати *она општина, у чијем су атару изолатори и полупани*, пошто она мора и да мотри, да се телеграфска линија, која кроз њен атар пролази, не штети, и, да кривце, који то чине, хвата и кажњава, осујећујући их и на накнаду штете држави, за повреду линије.

ПОХАРА У НИШУ

У недељу, 8. априла о. г. изјутра пред канцеларијом г. Мите Стојановића, адв. из Ниша, беше се искупио силан свет. Полиција беше сва на окупу. У канцеларији се врши извиђај јер је прошле ноћи г. Митина канцеларија провалена, каса му разбијена и из ове му однето 19.870 дин. у банкама и сребру. Писар г. Митин Милан Ј. Динић, устрчао се, хуче и пада у очи са својом успаханошћу. Г. Мита је на путу (у Београду). Међу скупљенима на улици рана нагађања и претпоставке. Сваки се тиска да је што ближи канцеларија. Резултат извиђаја је био овај: да су крадљивци, којих је морало бити више, дошли на сокачета иза дућана, да су провалили двоја врата док су до касе дошли; да је каса наочитим алатом разбијена само према трезору, из кога је однет новац; да при разбијању касе није морало бити велике лупљаве; и најзад, у њушнику нађен је алат који је проваливане и разбијање извршено. Ту беше: 1 ћускија, 1 велике и необичне клеште, 1 замашна гвоздена полуга у доњем крају савијена и расцепљена, 1 винд-борер, 1 длето, 1 обичан нож, 2 бургије за дрва, 6 бургија за гвожђе и 1 стакло са зејтином. Одмах је на све стране расисано о овој похари и умољене власти да обрате строгу пажњу на сумњива лица. — Као полазна тачка за истрагу било је иследнику хапшење писара Милана, и ако би се свака, видеће га онако млада и знајући за његову дотадашњу верну службу, заклео, да је он у овој ствари невин! Иследнику је он својим понашањем, још за време извиђаја, био скренуо пажњу и он му није хтео веровати. —

Окр. начелник г. Ж. Богдановић, узео је истрагу у своје руке. Жив и окретан рад његов крунисан је успехом. Већ трећег дана после похаре. Одмах је узео преда се Милана, који поче са вриском, и завршни отворењем признањем. У главном, признање његово сводило се на ово: да су у ову похару умешани Сотир и Ђорђе браћа Тасића зв. Стамболије, код којих су једно 15 дана пред Ускрс дошла три странца, које су они у својој кући прикривене држали. Чак су жене њихове тим странцима износиле до њушника поган, само да они не би изналазили напоље. Ти су странци у 2-3 маха до Ускрса покуповали са Тасићима да г. Миту похарају, али кад им се то није дало, онда су двојица од њих на први дан Ускрса отпутовали из Ниша а један је и даље остао у Нишу. По казивању Ђорђа Тасића, она су се двојица опет вратила ради извршења дела, на које је и он — Милан — пристао јер је од њих застрашен, а и преварио се! Он им је обећао, да ће од дућана, у коме је г. Митина канцеларија, оставити отворена задња врата, као што је дотичне ноћи и учинио.

У исто време кад је ов Милана добио оно признање, г. Богдановић начелник, сазвао је све мајсторе Есиаја ковачког и браварског, којима је показао нађени алат, и питао их да

која златка није из њихова дућана изнета. Мајстори редом разгледаху алат, док у један мах узвикну радосно Алекса Ницевић бравар: „шраф, па овим клештама у мојој је рађьи грађен и градио га је мој шегрт Никола Јеремић, чији посао, мало ђушерски, да добро познајем“. Од Ницевића и његовог шегрта, који је и сам у опом праћу свој „ђушерски“ рад познао сазнало се, да је тај „шраф“ код њих ради преправке донео Јован Анђелковић, бозаџија и ашчија из Ниша. Одмах је послато по Јована, јака промена на лицу, забуна и мућење, беху најпоузданији доказ да је он доиста онај „шраф“ дао направити. Окружен иследником и мајсторима, Јован је ипак био свесан положаја у коме се налазио. Јасно му је било да овде одрицање неће помоћи, те с тога савлађујући забуну отворено признаде, да је он доиста онај шраф дао оправити, али не за себе, већ за једног нему непознатог човека, који је у његову радњу сврато, јео кисело млеко и замолио га за услугу да му по изнетој мустри даде где год направити један шраф. Није могао вели одбити молбу странчеву (који је лично на Талијана) и учинио му је услугу за коју се сада љуто каје. Начелство га је одмах притворило, и не губећи времена кренуло истрагу даље. — За тили час била је полицијом опасана кућа Браће Тасића. Кућа је велика, са чардаком и има доста одељења. Веровало се, да је лоповска дружина још и сада на леглу, у коме би случају без сумње било и отпора. Пре свега полиц. органи прођоше целу кућу, и кад се уверише да сем Ђорђа Тасића, његове жене, снахе, бабе и деце, никога скривеног нема, приступише детаљном претресу. Претресом је нађено: у једном сандуку у сарачани Сотировој 1000 дин. у банкама, везаним у једну мараму, 1 нов и 2 стара виндборера, а у пужнику испод дасака, пађене су једне нове њеште, које су ту сакриле жене Тасићеве. У нечистоћи пак, у пужнику, нађене су 4 банке које је бацила Фрузина жена Ђ. Тасића, само да се неби при њој нашле.

Ђорђе и жене беху се поплашили али ипак не хтедоше ништа признати. Од деце њихове сазнало се такође, да су код њих пред Ускрс били неки странци.

Решењем начелства од 11. априла стављени су под истрагу и у притвор Јован, Сотир, Ђорђе и њихове жене.

Истрага је утврдила ово:

Јован се од пре толико година бави истраживањем траве расковника. Он „зна“ једно место у Србији где је силно благо закопано; и, само му треба расковник, па да постане богат човек! Са браћом Стамболијама он се одавно познаје и често им иде у кућу. И њих је упознао са својим истраживањем. Ђорђе Тасић пак, због неког свог дуговања једном београдском трговцу, одиласио је чешће код г. Мите адвоката, који је оног трговца заступао. Долазећи код г. Мите, он се боље упознао па и зближио са писаром Миланом, кога стаде придобијати и своју кућу. Једном приликом упита он Милана, колико поваца г. Мита има у каси. Милан му одговори, да ће у каси бити до 30.000 дин. Кад је Јован после овога код Тасића био у посети Ђорђе му рече: „Шта ће теби расковник? Ено г. Мите адвоката, који у каси држи 30.000 дин.“ Јовану засветлеше очи, и он протрља задовољно руке...

Договори почеше.

Јован је пре 4 год. био у Софији због расковника и том се приликом упознао са Николом Логиотатосом, који се издаје за некаквог комисионара, међутим га софијска полиција зна као „касацију“ тј. таквога, који касе разбија.

Чим му Ђорђе каза да г. Мита има пара у каси, Јован се сети свог старог познаника, кога он одмах позва на договор у Ниш; писмо је написао Сотир Тасић. — Никола се одазва позиву и о тромину Јовановом дође у Ниш, и Јован га одведе Тасићима и упознаде са њима. То је било на неколико месеци пре ове краће. Шта је све говорено тада између њих не зна се; главно, да са Никола врати опет у Софију. Прођоше од тог времена неколико месеци. Приближаваше се Ускрс. Једног дана осванувше у кући браће Тасића два странца. То беху Никола Логиотатос и Ђорђе Адекаростос. На В. Петак дође из Софије и неки Ђорђе Милет. И он остаде у кући браће Тасића. Сва ова три странца махом су седели код куће и толико се привикавено држали, да су чак и нужду вршили у соби, а њихову нечистоћу износили напоље жене Тасићеве. —

Милан је још увек долазио код Ђорђа Тасића, који га са Николом и другованма му упознаде. Али, још пре онога, Милан је ступио у разговор са Ђ. Тасићем о похари г. Митине касе и дао свој пристанак на то. С тога Никола узе преда се Милана, охрабри га у одлуци и оде једног дана у канцеларију г. Митину те ону прегледа и врата на њој премери сантиметром.

Јован је на договоре редовно долазио, али се вазда од Милана крио и Милан га није никад у кући Тасићевој видео.

Уговорено је било, да Милан оне ноћи, која буде одређена за крађу, остави задња дућанска врата отворена, како се не би прево зида морало усецкати. Беше прво изабрана ноћ у очи Цвети; али, пошто не беше све спремно отвар се одложи. За овим је било решено да се похара изврши у очи В. Петка; али како Милет још не беше стигао са једном покретном алатком, одложише посао за ноћ у очи Ускрса. По Милану се те ноћи, и поред све воље, не даде да испуни своје обећање. На В. Суботу по подне г. Мита посла Милана својој кући испеном послом и кад се смрче, он сам позатвара све улазе. Око 8 сах. у вече, дођоше да изиђе: Сотир, Никола, Адекаростос, Милет и Јован; али напад дотична врата затворена, посумњаше у верност Миланову и одмах се вратише куће. Сутра дан Никола и Адекаростос, поплашени да их Милан не изда, отпутоваше за Софију а Милет остаде и даље код браће Тасића с тим, да нађи кад се прилика за похару увуче, па да одмах позове ону двојицу који ће доћи те да посао како ваља сврше.

Не могао извршити у очи Ускрса крађу код г. Мите, Јован је предлагао да се та лепа ноћ не пропушта, већ да се нета похара изврши неком нишком имућном абаџијом, или једном Јеврејину, житар. тргг. Било је говора и о похари држ. нишке соларе; али од свега овог не би ништа.

Ђ. Милет. оставши и даље код браће Тасића, водио је озбиљну бригу о наложеном му послу.

Кад г. Мита, после Ускрса отпутова у Београд, Милет посла телеграмом Николу и Адекаростоса; али, они не дођоше свакојако спречени опет каквом операцијом. Милет се тада, пошто не беше места одлагању, договори, са Јованом, да њих двојица изврше ону похару ноћи између 7 и 8 априла. — Милан је и те вечери оставио задња врата отворена. Ђорђе га те вечери одведе својој кући и ту га почасти питом и пивом. Око 8 сах. Јован и Милет крепуше се на посао. Алат је носио Јован испод горњег капута у једној торбици о рамену. Пратио их је до г. Митине канцеларије Сотир, па се он после вратио и са братом и женама очекивао њихов „богат“ повратак.

Милан је седео до 9 сах. па је онда отишао у једну механу где се мало картао и по том са мирном савешћу отишао својој кући да спава. Сутра дан, наређено му је било, да отвори канцеларију доцније него обично.

Јован и Милет провели су скоро до 12 сахата провађујући дућанска врата. Са одељењима дућана биле су већ

по казивању Николином упознати. Са разбијањем касе пак нишо је брже. Милет је бушио касу а Јован му светлио ѕенѕером удешеним нарочито за ову употребу. Кад је каса разбијена, Ђорђе утури руку кроз отвор да се награби блага. Њима овлада неизмерна грамзивост. Паде му крвно што је Јован ту, и да онај не би видео колико ће се новаца из касе извадити, он духну и угаси ѕенѕер којим Јован светљаше. Јовану беше јасан смер Милетов, и за то сиочи на Милета. Мало је фалило, па да један од њих као жртва падне баш у моменту, када су обојица стајали на самој жељеној мети. Милет морade попустити и тако се слога опет поврати, ма да је још једном истим узроком хтела да буде поремећена. — Око 3 сах. после по ноћи, беху са послом готови и умакав срећно из г. Мутина дуњана, обилазним путевима дођоше кући Браће Тасића, који их заједно са женама у највећем нестрпљењу очекиваху. Јован и Милет беху јако прашњави од пењења, који је из разбијене касе испадао. Препређењаци, још док беху код касе, поделили су међу собом већу суму новаца (преко 11000 дин.) а само 8000 дин. изнели пред Тасића. Милет учини овакав распоред са тим новцем: Себи и Јовану односи по 1500 дин. јер су се њих двојица највише намучили, 2000 дин. односи да понесе Николи и Адекаростосу; Сотиру, Ђорђу и Милану остави по 1000 дин. и Милет и Јован дадоше Тасићевим женама као „бакшиш“ по 20 дин. а оставише и деци по њеколико динара, па се онда, намивши се, дигоше да иду. Сотир их донекле испрати. Јован оде својој кући, а Милет на жеље. станицу, где седе на воз у 6 сах. ујутра и отпутова за Софију, обећавши при полasку да ће у Србију опет доћи септембра о. г.

Сотир и Ђорђе примаше паре дадоше женама да их оставе. Лепосава остави новац у сандук а Фрусина га посаше уза се (Код ње беху и 1000 дин. остављених за Милана). Кад је полиција опколила њихову кућу, Фрусина је била у комшилуку код једне своје сестре. Видећи жандарме, досетила се јаду и одмах сакри сав новац у пужницу.

* * *

У недељу 8. априла, кад се готово цео Ниш због ове крађе био узурјао, Ђорђе и Сотир сеђаху код своје куће: Ђорђе је кројио одело „које му је наручио Јован Анђелковић, а Сотира је целог дана болео стомак“ — те с тога нису могли изаћи у варош!

На неколико дана после похаре, добише и Окр. Начелник и г. Мита по једно писмо из Цариграда писано на бугар. језику са жигом „Константинопоѕ“. И у једном и у другом писму, која су без потписа, изјављује се велико сажаљење што је г. Мити крађа извршена. Уверава се Начелник, да су лопови далеко од Србије и с тога пласт не треба никога из Ниша да сумњичи за ово дело. Најзад вели се да су извршници дела пријатељи г. Митини, јер му нису из касе однели и хартије од вредности! Како је врло вероватно било, да се крађљивци налазе у Софији, а из Цариграда само замеђу траг, то је 14 априла одаслат у Софију комесар нишке жеље. полиц. г. Мих. Стојковић, са писмом нашем заступништву, да се ово заузме код Бугар. власти ради проналаска криваца. Са г. Стојковићем послаше су: писар Милан, кириџија браће Тасића Љубомир Миловановић и један жандарм. Да Никола и другови му не би познали Милана, ономе су обријани бркови и дате му мутне наочари. Комесар и жандарм биши су такође преобучени.

Софијске власти врло су се лепо одазвале у овој прилици. Градоначелник Софијски примио је г. Стојковића веома љубазно и наредио је одмах да се за крађљивцима најенергичније трага. Г. Стојковићу дат је на службу један детектив коме су добро добро познате софијске проблематичне личности.

* * *

„Хотел Мађедонија“ у Софији врло је жив хотел. Свобраћај на томе месту такође је велики и жив. Детектив са писаром Миланом отишао је пред тај хотел налажући се да ће ту познајпре наћи оне које траже. И заиста није прошло много времена, као ето ти Николе у друштву са још једним човеком. Обојица ућоше у хотел. Ушан унутра Никола оде за један сто и узе да чита новине. Сео је лицем окренут прозору који гледа на улицу. Милан стојећи пред хотелом баци случајно поглед у кроз прозор, и спазивши Николу сав уздрхта. Обазре се око себе да виду детектива, али онога не беше ту. Детектив беше ушао у хотел да види кога све унутра има. Милан брао одјури у један кварт софијски и извести полицију да је Никола у хотелу Мађедонији. За неколико тренутака „Хотел Мађедонија“ било је опкољен полицијом. Али, већ беше доцкан! Никола и његов друг умакоше за времена, један на једна, а други на друга врата. По опису и казивању Милановом као нагледа Никола и на коме је месту у хотелу исти мало час седео, детектив је знао с ким има посла. С тога он одмах оде до Николине куће и ту се прикри са надом да ухвати и Николу и његовог друга кад буду дошли. Тако прикривен чекао је до сванућа, па кад дотле нико не дође, он уђе у кућу и нашао самог Николу спроваде га до најближег кварта, који га одмах и притвори.

За осталим крађљивцима трагало се и даље, али узалуд.

Ушло се у траг и једном лицу, које је код једног банкара у Софији променило 1130 дин. у сра. банкама. То је лице било одсело у хотел Батенбергу без пртљага и казало се под именом Стојана Костова, да је представник трговачке куће Анђела Димитријевића из Ниша. Зна се међутим, да је у Нишу пре 6 год. живео ники Анђел Димитријевић, часовничар; али где исти сада живи не зна се. Пошто је Стојан одмах и напустио пом. хотел, није се ништа више о њему до сада сазнало.

Николу су бугар. власти пребациле у Србију 1. јуна о. г.

Ђорђе Тасић одмах је признао дело, а Сотир тек 18. априла. Жене њихове признале су такође одмах; али је нарочито Фрусина много ордала за време целог иследења.

Јован пак није хтео признати дело пред иследн. влашћу. Признао је за онај шраф, да га је он дао направити, а признао је и то да је од Ђорђа Тасића примио одмах сутра дан после крађе 1000 дин. у банкама само да га не би проказао јер му се Ђорђе поверио. Он — Јован — преварио се и пристао на то „јер ко не би учинио тако незнатну услугу за толику суму новаца!?“ Од примљеног новца пола је, вели, потрошио а пола бацио у Нишаву.

Никола је као код бугарске тако и код наше иследн. власти признао отворено о томе како су договорци о похари текли и ко је све у дело умешан; али се правда, како је њега амо из Софије довео Адекаростос као тумача. Јован их је вели обојицу одвео и наместио код Браће Стамболија. Тек је он ту видео у каквом се колу људи налазе али тада већ није имао куда! Са Миланом он је водио преговоре о крађи, јер Адекаростос и Милет нису се због језика могли са њиме споразумевати. Вели, да он није рђав човек; али га је као таквог, и као касацију, софијској полицији изнео један његов непријатељ у писму из Атине. Њему је одавде увек писао Сотир, јер је Јован неписмен. Писма му је слао на адресу „Никола Логиотато хотел Браће Миладинови.

Алат су пренели Никола и Адекаростос на Бугарске. Никола је пренео бургије, а Адекаростос остали алат у једном великом појасу испод горњег дугачког капута.

Под истрагом код Начелства као саучесници биши су и жене: Јованова — Неда, Сотирова — Лепосава, и Ђорђева — Фрусина.

Од повраћеног новца нађено је свега 3115.20 дин. Врло је вероватно, да је Јован свој део где год закопао, али неће да каже где. Копањем на више места новци се нису могли наћи.

Јован Анђелковић (број 1.) не занимаљу бољарија. Родом из Призрена у Ст. Србији; има му 50 год. средњег је раста, црњомањаст, добро развијен, очиџи црних мало упалих, оштра погледа.

Ђорђе Тасић „Стамболија“ (број 2.). Родом из Ниша; има му 35 год., средњег раста, сувоњав, црњомањаст, очиџи црних, лица овална, бркова средњих; обично се брије а сад је пустио браду у шпиц; косе црне.

Сотир Тасић „Стамболија“ (број 3.) брат Ђорђев, има му 40 год. Високог раста, пријезлав, црномањаст, лица бела и овална, очиџи црних, бркова средњих, проседих; бријао се а сад има браду округлу, проседу.

И Сотир и Ђорђе пекада су били имућни људи а и данас имаџу још доста имања. У Нишу су уживали леп глас. Били су увек мирни и поштени људи. Нико живи није могао мислити да ће они учинити овако право дело.

Милан Динић (овај млађи што стоји) бив. писар код похарапога г. Мите. Родом из Ниша; има му 19 година, средњег раста, црномањастих очиџу, обрва и косе црне; брија се, али носи кратке баченбарде и малу брадицу испод доње усне. Увек

је био кицош. Милан је лакомислен младић; изгледа, као да га је само та лакомисленост навела на ово дело. Сутра дан одмах се покајао што је учинио. Али, ако се не поправи може бити врло опасан члан друштва.

Никола Легиотатос (онај старији што стоји) Родом из Солуна, има му 48 година, по народности Грк. Средњег је раста, сувоњав, проседа, очију црних живих, бркова ретких проседих, косе такође проседе и на темену ретке. Врло је интелегентан човек, говори: српски грчки, талијански бугарски и плански.

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(НАСТАВАК)

III

Разбуди се први, немирним погледом погледа около себе, одмах се умири, и погледа на Гаврилу. Он слатко ркање, осмејак лебдјаше на његовом детињастом, здравом и преплашулом лицу, снивао је нешто. Челкаш уздахне, и усне се горе по уском лествицама од узета. Кроз отвор предњег дела барке види се плав комадић неба. Беше видно, али као у јесен суморно и досадно.

Челкаш се врати кроз два часа. Лице му црвено, бркови некако дрско увијени напише, на уснама сија добродушно весели осмејак. Имао је дуге, јаке, чизме, куртку, кожне панталоне, лично је на ловца. Одело му беше изношено, али још јако, и веома му доликоваше, изгледао је у њему крупнији, мање коштат, војничи.

— Ej, теленце, устај! — гурну он Гаврилу ногом.

Он скочи, не познаде га из сна, па уплашено заустави на њему своје мутне очи. Челкаш се засмеје. — Иха, какав си! — напослетку се Гаврила осмехну широким осмехом. — Читав господин!

— То код нас бина брзо. Али баш си и плашљив! ej! ej! Колико си пута ноћас био готов умрети? Рекидер!

— Е видиш, сам се размисли, ја сам припитао на такоме послу! Е, могао сам душу изгубити но сав живот!

— Е, а шпао би још једном? а?

— Још?... Па оно... како да ти кажем? За каку вајзу?... то је оно!...

— К, а кад би пале две шарене? (банке од сто руб.)

— Дакле двеста рубаља? Па ништа... Могло би се.

— Стој! А како би оно душу изгубио?...

— Па оно, може бити... не би се ни изгубила!... — осмехну се Гаврила. — Не би се изгубила, а ја бих био човек док сам жив.

Челкаш се весело церека.

— К, дено! још једном пошалићемо се. Ићи ћемо сад на обалу. Спреми се.

— Шта имам да се спремам? Готов сам.

На ево их опет у чуну. Челкаш на крми, Гаврила код весала. Небо суро, равно превучено облацима, а њиховим чуном игра се мутновезлено море. Далеко тамо, у правцу кљуна чунова види се жута пруга песковите обале, а иза крме одмиче даље слободно, пространо, усталасано море, ширивено валима, овде онде окићеним белим ресама од пене. А томе, у даљини, виде се многе лађе, љушкају се на грудима мора, далеко удево читава шума катарака, и беле куће градске... На све разастрта тајна копрена пепељаве магле.

— Ехе, до вечери ће се побоље разиграти! — ману Челкаш главом на море.

— Бура? запита Гаврила, браздајући море снажно веслима. Већ је од главе до погу био мокар од млазева и пљуска воде што их ветар по мору разбациваше.

— Аха!... потврди Челкаш.

Гаврила га упитно погледа.

— Па, колико су ти дали? — запита напослетку, видећи да Челкаш не мисли почињати разговор.

— Ево, — одговори Челкаш и пружи Гаврили нешто што је из цена изваднo.

Гаврила опази шарене новчанице, и пред очима све му устрепери у тим шареним, дугиним, бојама.

(Свршиће се)

АМЕРИКАНСКА ПОТЕРНИЦА

Ми смо већ имали прилике да нашим читаоцима прикажемо и америкапске потернице због њених интересних описа. Уредништво наше добило је ових дана и ову потерницу са фотографијом кривчевом, коју нам је послао судија из Њеворка Н. Ј. Уједињених америчких држава. Ма да смо уверени да кривац неће баш доћи у Србију, ми то ипак чинимо из пажње према људима, који живе управо на другој страни земљине кугле, па ипак знају да наша мала држава постоји као земља уређена, која има и своју уређену полицију и свој полицијски орган за извршење слика прпваца.

Потерница гласи:

„Карло Л. Ролер, побегао је од власти, тражи се у Грофству Есекс Н. Ј. по ниже означеним подацима због фалсификовања и протурања акција (приватних и државних) и облигација. Он је покушавао да у цељи протурања ових папира прадобије и учесника, па је због тога и одан властима.

Опис: Рођен је у Уједињеним државама; има му 27 год., ну по изгледу је детињастог облика, боје беле, средњег стаса, висок: 5 стопа и $4^1/_2$ пола, тежак 120 фуната, носа повеликог, лица правилног, боја коже тамна, дебелих усана, рамена лако улеглих; кад хода ноге му иду унутра (einwärts.) Занима се спекулацијом, трговином, али је највише радио на фалсификовању папира, јер му је то врло добро ишло од руке. Љубитељ је коња и бербе. Радо покаља забавне локале. Моли се свакп да га пронађе. Ако се ухвати да се притвори и одмах о томе јави депешом Борђу Варту судији Грофства Есекс. Зграда судска у Неварку Н. Ј.“

ТРАЖИ СЕ

Рајка Јончића, родом из Градашнице одвео је као момка Ђорђе Младеновић, лончар из Расинце, који је радио поменут занат у Параћину. То је било у месецу марту прошле године. Па како се Ђорђе вратио, а Рајко не, и на питање Агне жене Т. Манчића из Градашнице, матере Рајкове вели, да је Рајко отишао од њега неизнано где, то начелство округа пиротског актом бр. 4694 моли све полицијске власти да Рајка потраже и нађена њему упуте, како би се могао предати родитељима. Рајку је 15 година, омален, плаве косе, очију модро-зелених. УБр. 19284,

Јован Јовановић, бив. пуномоћник фирме Михаила Оглића из Београда, оптужен је за утају извесне суме новаца, што их је од појединих трговаца из унутрашњости наплатио за рачун исте фирме. Кварт варошки актом Бр. 7531 расписује тражење Јованово и моли све полиц. власти да га на случај проналаска њему спроведе. УБр. 19.244.

Катарина Магош, родом из П. Алмаша у А. угарској, још 9. јула т. г. погодила се у службу код г. Радивоја Попс-Драгића овд. адвоката. Кад се доселила, она је донела г. Драгићу своју буквицу, пасош и пуна кола разног покућанства и сместила у подруму и на тавану. Ну, пошто је г. Попс видео да Катарина има врло много ствари, он јој отказе службу јер нема где да прими и њене толике ствари. По томе је Катарина отишла у цељи да тражи себи стан, али се ни до данас није вратила по своје ствари. На доставу г. Попсову Управа гр. Београда, расписује тражење Катаринино и нађену да упуте Управи с позивом на Бр. 19592.

Владимира, сина Ранче Гавриловића, земљоделца из Пирота, који је до 13 тек. мес. био у служби код Симе Ђорђевића, трг. у Пироту па изненада службу напустио и побегао,

тражи начелство окр. пиротског актом Бр. 4879. Владимир има 15 год. омањег је стаса, сувоњав, плав у опште. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи гр. Београда с позивом на акт. Бр. 19745.

Нађен леш. Краљ. поверенштво у Земуну јавља: да је 15. ов. м. нађен један човечији леш у старом Дунаву на углу Ратне аде према Козари ади и новој Бајчи. Леш је човека од 40—45 година, око 170 с. м. висока, због врућина леш је у лицу био јако надупен и пречао у трулеж, те се не може описати; косе прне, али поврху опала, која је можда од трулежа ако није био ћелав; браде прне, кратке, пуне и округле; бркова прних који су већ опадали, очију плавих и избуљених; зуба здравих. Леш је био обучен у кошуљи и гаћама од белог сировог платна по српском крају, на врату је имао белу вешу мараму. Лекарским прегледом констатовано је да непознатоме није насилно живот одузет јер је после ово неповређен. Цени се да је у води био свега 8 дана. Како се према свему мисли да је утопљеник био наш српски грађанин, то Управа гр. Београда актом Бр. 19610 расписује тражење фамилије покојнике.

ПОТЕРА

Отказнен за хајдука. Решењем начелства округа топличког. од 21 јула ове године Бр. 5688, утврђено је, да је се Петар Нешовић тежак на Г. Бешштице среза прокупачког, одметнуо испод власти земаљске у намери, да самовласно живи, и да каквима дела чини. С тога, а на основу чл. 2. закона о хватању и утамањивању хајдука, начелство округа топличког позива одметнутог Петра Нешовића, да се до 10. августа о. год. — пријави најближој полицијској власти која ће га упутити Начелнику среза прокупачког. Ако се у одређеном року не пријави на којој полицијској власти. Начелство ће Петра по чл. 3. поменутог закона огласити за хајдука. Петар је: стар око 40 година, уопште плав, бркова малих ретких, брија се, ћопав у леву ногу и рамље, јер му је иста нога краћа од десне, раста средњег; од одела на себи има: кошуљу и гаће од тежињавог платна, копран без рукава од прног сукна, на глави шајкачу плаво затворене боје, на ногама опанке.

Бр. 5688. Од начелства окр. топличког 12 јула 1901 год. у Прокупљу.

Ђорђе Николић кочар из Смедерева који је осуђен на 5 година затвора, 21. ов. м. у вече, побегао је на притвора Београдског првостепеног суда. Ђорђе је средњег раста, сув, снажан, у лицу прн, очију жмиравих, кратке брадице, лепа му рука при покрету дрхти и на истој има жиг 1882, звезде, месеца и птице, а на левој бутини жиг турске сабље. Ђорђе је врло опасан зликовац а побегао је бос, гологлав, у гаћама и кошуљи. — Начелство окр. моравског актом од 22. о. м. Бр. 9089 моли све полиц. власти да Ђорђа живо потраже у своме кругу и њему стражарно спроведу. УБр. 19503.

Непознати лопов, ноћу између 21 и 22 или између 22 и 23 ов. м. насилно је отворио кућу и собу г. Франсоа Жозеф г. Пигаж, секретара министарства иностраних дела и Народне Банке, са стапом у улици „Краљ. Наталије" бр. 98, и украо следеће ствари: 7 чаршава пребетских, 3 кошуље женске, 3 беле рекле женске, 3 спаваће мушке кошуље, 3 данске мушке кошуље, 6 пешкира, 6 салвета и 4 мушких гаћа. Ове покрађене ствари по изјави оштећеног вреде 100 дин. — Управа града Београда расписује тражење лопова и покрађе, који ако се пронађе, да јој се стражарно спроведе с позивом на њен акт под бр. 19.532.

Љубомир Вуловић, б. искупшник манастира успенског у срезу бољевачком, округу тимочком, украо је старешини манастира 20 динара и једног коња па побегао. Он има 18 год., средњег је стаса, округла лица, косе и очију црних, носа кукаста, у оделу је цивилном. Начелник среза бољевачког депешом бр. 7587 од 27 тек. меса моли све полицијске власти за Љубомирово тражење. Акт управе града Београда бр. 19790.

Радисав Перлавић, из Сопића окр. крагујевачког, осуђеник београдског казненог завода, — 26. ов. мес. побегао је са осуде на Топчидера. Радисаву је 19. год., средњег је стаса, у опште црномањаст. Он је као малолетан осуђен због убиства на 8 година робије без окова, која му је казна помиловањем сведена на 4 године. Од ове казне до дана бегства издржао је 3 године 7 месеци и 8 дана, а има још да издржи само 4 месеца и 22 дана. Управа београд. казненог завода, моли све полиц. власти да бегунца пронађу и стражарно га упуте. УБр. 19652.

Марко Савић родом из Босне и **Сава Миленковић** из Крепољина окр. пожаревачког, осуђеници београд. казненог завода, побегли су са осуде 23 ов мес. и то: Марко из Добричева, а Сава из Љубичева где су били на раду. — Марку је 24 год. средњег раста, у опште смеђ; имао је на себи робијашко одело и лак оков. Сава је малолетан, око 19 год. (без јашно одело и лак оков. Сава је малолетан, око 19 год. (без јашно одело и лак окова. Управа београд. казненог завода моли све полиц. власти да ове осуђенике потраже и нађене њој спроведу лиц. власти да ове осуђенике потраже и нађене њој спроведу с позивом на Бр. 3156 (УБр. 18787 и 19608).

Пошто су нам све ове потере дате тек при закључку листа нисмо имали времена да им слике нарадимо. Ако се до идућег броја не пронађу, ми ће мо им слике изнети.

Герхард Перлинден, бив. управник једне фабрике у Оберхаузену (Немачкој), извршио масу превара, фалсификата, па најзад и дажно банкротство, побегао је пре неколико дана из места становања. Он има 41 год., стаса је омалена, косе затворено-плаве, чела обична, обрва правих, очију сивих, носа и уста обичних, лица округла, браде плаве, бркова густих и плавих. Нарочиту пажњу треба обратити на његов промукао говор, тром ход, кратковидност, фалачне зубе и ожиљак на левој страни прата, као и између средњег и показног прста десне руке. Герхард има код себе заграничне пасоше који му је издат 12 јула 1901 г. у Оберхаузену, а од језика говори: немачки, француски и холандски (последња два доста лоше). На молбу срп. немачког конзулата, управа града Београда актом својим Бр. 19201, позива све полиц. власти у унутрашности Србије да на бегунца Герхарда обрате најстрожу пажњу, а у случају проналаска да је о томе одмах известе. О затварању Герхардовом постоје решење истражног судије у Дунсбургу од 30 тек. месеца (по новом) Бр. 593. Истим решењем предвиђена је и награда од 5000 марака оном ко ухвати овог бегунца.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Одликовани: Његово Величанство Краљ 23 ов. м. благоволео је одликовати: Орденом Таковског Крста II степена [са звездом] г. Вожу К. Маршићанина управника града Београда; орденом Таковског Крста III степена г. Милутина Поповића, начел. министарства унутрашњих дела; IV степена: г. г. Спиру Поповића, секрет. мин. ун. дела, Вид. Недића и Теофила Максимовића, чланове управе гр. Београда; V степена: Милана Пузикевића члана управе и Уроша Грабовића гр. начелника, а Орденом Св. Саве V. степена: г. Душана Б. Хлинића шефа кривич. одељ. управе гр. Београда и паравлина нашега листа.

Честитамо.

(..... Ј. М..... писару општине Р.....

На ваше питање од 22. јуна ове године одговорићемо вам онда, кад нам саопштите и разлоге са којих је поништена пресуда општинског суда.

Због изванредног материјала а да би нашли у једном броју целокупни опис *Краља у Нишу* који заузима велики простор, ми смо поред осталог материјала спремљеног за овај број, изоставили и сериштан „Бедне Ане".

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Кад се нађе више длака, са сваком се поступи по поменутом начину, свака се сачува одвојено (ако није њих више улепљено крвљу) и свака се обележи за себе и то одмах. И овде хоћемо да почетнике опоменемо, да ни по што не помињају, да није потребно, да се све обележава и описује, него да се то може уштедити. Овде је памћење врло тешко, а нарочито за дуже време, јер обично наступају важнији догађаји, који раније побркају и збришу.

Испитивање длака може играти врло важну улогу при различитим полним злочинима. Овде ћемо навести два случаја полне обљубе са животињама. Код једнога човека, у кога се посумњало да је учинио сличан грех, нађене су коњске длаке, а код једне куварице, која је по истој ствари окривљена, нађене су црне псеће длаке.

Слично томе може се десити и приликом принудне полне обљубе. Врло је лако могућно, да у бурном полном акту испане длаке једне личности умешају се у длаке друге личности и ту остану. Препоручили би да се у таквим приликама увек тако што потражи (а то код обе личности, код окривљене и оштећене) и да се у случају проналаска таки објекти предаду стручњаку ради испитивања.

Увећана длака човечја длака.

Важна је уосталом свака длака, која се нађе у току једне истраге против непознатог окривљеног, ако се може доказати, да је она несумњиво припадала окривљеном.

Пфаф наводи један врло поучан случај, који спада у ову област. Неки непознати тешко је једне мрачне ноћи повредио једног човека, вероватно мислећи да је то неки други. Учинилац, о коме се није имало ни најмањи лични опис, изгубио је у бегству капу, која је донета у суд. У њој су биле залепљене две длаке, које су предане судском лекару ради микроскопског испитивања. Пфаф је нашао, да су те длаке биле седо-плаве, али да су у својој срж ној супстанцији имале још многобројне, као угаљ црне пигментске ћелије, ни чега се навело, да су оне од неког млађег човека, који је већ почео мало седети. Судећи по пресечној површини, која је још била са свим оштра, морао се учинилац неколико дана пре дела ошишати. Напоследку нашло се да је корење у длака било веома оскудно храњено, из чега се могло закључити, да су те длаке, које су у свом епителијалном слоју имале више увишице, које су у постале од зноја и биле у облику бразданица, извесно расле на њима ћеле неког човека, који је био склон гојазности, јер се на глави јако знојио. Микроскопичар је длаке донео овоме употребљав опис личности: „То је снажан, гојазности склон човек у средњим годинама, црне, проселе косе, који се пре кратког времена ошишао и почео ћелавити.“

Слична констативања моћи ће се учинити у већини случајева. Само треба уложити труда и не плашити се од трошкова.

Нису ретки случајеви, да је неки кривац у бегству или у тучи изгубио капу, која је за тим одњета у суд. Али врло се ретко дешава, да су исленици потражили да ли у тој капи није залепљена која длака косе и да су је предали на испитивање микроскопичару. Такође од врло велике важности је то испитивање, кад се на неком нађеном лешу, услед наступеле трулежи, не може више констатовати идентичност, његова доба, особине тела и т. д. Има ли ма и најмање сумње, да је свлованља, никада не треба пропустити, да се с лепа уму длаке и предаду микроскопичару, да овај констатује, што се може констатовати.

Ако питамо уопште, шта нам стручњак све може рећи о коси, дознаћемо да он може успоставити разлику између неких биљних стручака, сличних коса и длака као и између длака човечијих и животињских.

Исто тако разликује он длаке, које расту на човечјем телу. Пфаф износи у свом делу знаке, који постоје између разних длака (мушка и женска коса, обрве, трепавице, длачице у ноздрвама и у ушима, брада, бркови, длаке испод пазуха, на руци, на мишици, леђима, грудма, око мушких сиса, за тим: длаке на бутини и листовима, око мушког и женског полног уда, и т. д.) Све оне имају засвим опредељене знаке, обележја, по којима се разликују, и неногућна је погрешка, тако да се у даном случају може од исленика тражити да каже, на ком је месту мушког или женског тела расла дотична длака.

Исто тако, само у ширим границама, може стручњак одредити старост неке личности, од које му се даду длаке. Најлакше учини он то, кад му се даду длаке с кореном, пошто се корен длаке у толико лакше растпара у калијум хидрату, у колико је млађа дотична личност. Корен длаке мале деце растпара се одмах, а корен длаке старијих лица растпара се тек после неколико сахата у калијум хидрату. Ако је предато више длака исте личности на испитивање, онда се покушаји могу чинити тачније и утврдити средње време, које је било потребно за растпарање корена длаке; за тим ће се узети длаке људи, чије су године познате, и испитати, којих су од њих длаке требале толико исто времена за растпор и тако ће се приличпо приближно одредити граница старости.

Али има још и других средстава, да се констатују године, н. пр. смањење пигментских ћелија у оржиој супстанцији и празнине, које постану у истој, по којима се може закључити, да ли је нека засвим бела длака из косе човека младог, рано оседелог или из косе седог старца. Длаке код полног уда младе девојке свршавају се у једном шиљку а код старије жене затубасто; длаке испод пазуха код оба пола у младости су танке а у старијим годинама достигну просечно 0.15 м.м. а и преко тога; — у кратко микроскопичар има осим растварања корена длаке с помоћу калијумхидрата других знакова, да буде бар приближно на чисто о годинама дотичне личности. Као што смо још видели на мало час поменутог Пељеовог примера, лекар може да нам с већом или мањом поузданошћу каже још и друге соматичне особине, бар у извесним случајевима. У приликама он ће нам чак моћи казати нешто што се радило с косом (да ли су се употребљавале извесне помаде, боје и т.д.) што можда за нашу стварне неће бити од мале важности.

Исто тако по изгледу косе може се дознати, да ли су длаке испале или чупане, одсечене, што за опредељен случај може бити од одсудне важности. Тако се н. пр. доста пута код повреда на глави може по коси лакше закључити које је оруђе употребљено него ли по рани. Према томе увек треба да се лекару пошаље коса, да је микроскопски прегледа, кад год се тиче повреда на глави, при којима је употребљено оруђе непознато. Такође на друге ствари ваља исленик да скрене своју пажњу и да лекара одмах пита, кад се приликом обдукције, ексхумирања и т. д. на коси леша опазе нешто необично. Тако дешава се, да се код тровања арсеником и живом, за тим код многих тровања нарнотичним средствима, која учине да се кра растворе, врло лако могу чупати длаке, а нарочито оне око полног уда.

У једном погледу длаке су у форензијском смислу још важније: оне могу да се врло дуго одупру трулежи. Овде се смеју узимати за пример мумије или мумификирани лешеви, који се налазе у гробницама или иначе повољним локалима, јер се длаке морају одржати, кад су прилике одржања биле тако повољне, да нису иструлили чак ни делови тела који лако труну: мишићи, ткања, кожа и т. д. Али можемо скренути пажњу на оне случајеве, који се тако често дешавају, где су лешеви нађени доста пута у врло неповољним приликама одр-

жања, на којима су длаке биле врло добро очуване. Тиче ли се длаке питања, да ли неки леш да се ископа, или да због дужине времена нема изгледа, да се што важно нађе, увек се ваља одлучити за ископавање, кад се има очекивати, да би истрага носе и длака на лешу могла да нешто објасни (н. пр. за доказ идентичности. Ако време од смрти дотичнога није и сувише дугачко, онда се може при упоредном повољнијим приликама земљишта, где је леш сахрањен, рећи сматрати, да су се длаке сачувале, него да нису. Ваља упамтити, да длаке младих људи иструнеу пре него старих, да се црна длака боље одржава него плава и да коса дуже траје него друге длаке; длаке око полног уда иструну најпре.

Ма колико да може наука учинити овде с помоћу микроскопа, ипак практичан правник не сме у неким случајевима много очекивати, а нарочито онда кад се тиче доказивања идентичности длакама, т. ј., да ли је нека на трећем месту нађена длака од неког опредељеног човека. Ствар може бити несумњива, кад се на питање одговори негативно, и поште то већином може служити за доказ невиности неког човека, та наука баш ту стави своје најпеше тријумфе. Јер да права длака коса, која је нађена у руци убијеног, није с главе човека која има коврџаву и прну косу, може микроскопичар с несумњивом сигурношћу казати, и то питање може се у том правцу сматрати као свршено.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр. 15.839

18 Јула 1901 год.

У Нишу

Свима окружним начелствима

Господин Министар Народне Привреде, писмом својим од 23. јуна 1898 год. ПВр. 4213 известио ме је: да је и ове године предузео потребне мере, те да се једном стане на пут несавесној шпекулацији са сувим кожама, ради чега је издао 23 јуна т. год. ПВр. 4213 и расписе томе начелству, те да начелство обрати најозбиљнију пажњу на све оне шпекуланте који се при сушењу коже служе недозвољеним средствима, па их обично изнутра поможу глином или блатом, или их разапињу сировим и дебелим дрвцима, само да би тежина коже била што већа, као што је разапињење томе начелству расписом Господина Министра Народне Привреде од 5 децембра пр. год. ПВр. 8971.

Главно је тежиште у томе: *да се такве коже не извозе на земље*, те је ради тога Господин Министар Финанција наредио свима царинарницама а нарочито саској и железничкој станици, да ни један транспорт коже не приме на експедицију, док претходно о тим пошиљкама не известе дотичне полицијске власти у местима, где су царинарнице, односно полицијске одељке.

Сасшитавајући ово томе начелству препоручујем му: — а) да се све полицијске власти строго придржавају наређења Господина Министра Народне Привреде, која су издата по овоме а и наређења мога издатог претписом Пр. 23324; — б) полицајским властима биће дужност, да одмах комисијски изврше преглед коже, па ако нађу да у истима има дрвета у тежини преко 5%, или да је руно омазано блатом или глином у намери да кожа буде тежа, онда ће се такав транспорт враћати пошиљаоцима, а о извршеном прегледу послати протокол надлежној полицајској власти да дотичне указе на одговор и по закону казни.

Ове и осталих наредаба по овоме треба се строго придржавати, јер је циљ истим наређењима унапређење наше извозне трговине са земља.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр. 19101.

4. септембра 1898 год.

Београд

Свима окружним начелствима

Врло честе жалбе појединих царинарница, противу полицајских власти, за немарно извршивање осудних царинских решења, дале су повода Г. Министру Финанција, те ме је он писмом својим од 31. пр. мес. КБр. 11070, молио за наредбу полиц. властима, да се ови послови, као хитни, у будуће брзо свршавају у интересу повећања царинских прихода.

С тога препоручујем свима начелствима и среским начелницима, да у будуће осудна царинска решења, која ми појединце царинарнице доставе на извршење, сматрају као предмете хитне природе, и да их извршују одмах, а најдаље у року од 30 дана по пријему, јер само брзо извршивање царинских осудних решења донеће, да се приходи царински повећају.

За противно поступање овоме наређењу, одговараће ми окружне и среске старешине, односно њихова заступници.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд општински казнио је извесно лице са десет дана затвора и четири месеца полицајског надзора, за крађу ћурана у вредности преко десет гроша, заснивајући ту своју пресуду на прописе §§ 391. у вези са 320 *а* и 320 *б* крив. закона.

По жалби осуђеног, надзорна власт одобрила је пресуду у погледу затвора; а у погледу полицајског надзора поништила, са разлога: да по четвртој алинеји § 4. а. полиц. уредбе, осуде за стављање под надзор полицајски изриче општински суд *са одбором*.

Овај општински писар моли нас за објашњење:

Да ли општ. власти, које изричу казну над крадљивцима, могу у исто време осуђивати их и на полицајски надзор, истом пресудом, у смислу §§ 320 *а* и 320 *б* кривичног закона — или не?

На ово питање одговарамо му:

Да је, по нашем мишљењу, надзорна власт погрешила, кад је пресуду општинског суда односно полицајског надзора поништила, јер по § 320 *б* казненог закона „*надзор полицајски изричу полицајске власти поред других казни, само над крадљивцима*".

Осуђено лице било је крадљивац а општински суд искључујући ово дело и изричући по истоме казну затвора и полицајског надзора, прешао је власт и *полицајску* и *судску*, заиста је био и надлежан по § 4 а полицајске уредбе.

Али, кад је надзорна власт већ учинила ту погрешку, која се сада не да исправити, јер је њено решење, према §§ 15 и 16 полицајске уредбе, извршно и не подлеже даљем расматрању — онда, општински суд може, *са одбором*, на основу већ постојеће пресуде, којом је несумњиво утврђено да је осуђено лице учинило просту крађу у вредности преко два динара, донети одлуку, да се то лице по последњем одељку § 4 а полиц. уредбе по издржаној или опрошћеној казни досуђеног му већ затвора, стави и под полицајски надзор, за оволико време, колико суд и одбор нађу за потребно, али ипак не за дуже време од четири месеца, а за краће време може бити.

* * *

Једно питање општинским писарима.

По сноиштењу једног нашег пријатеља, многи општински судови, у спорозима између слугу и газда за неисплаћену заслугу, раде овако:

1. Кад дође општинском суду један слуга са тужбом и тужи свога газду за заслужену месечну или двомесечну плату, а можда и више, па ту његову тужбу преда после 4 месеца свога изласка од газде, или, на пример: преда је одмах, но суд за шест месеци по поднетој тужби не ради ништа, — он после шест месеци одбија тужиоца од тражења по истој тужби, као застарелој, а решењем својим упућује слугу да наново другу тужбу подигне и таксу плати, пошто је већ прва тужба застарела, и, тек по поновној тужби, суд општински узима газду на саслушање и осуђује га да слуги плати заслугу и т. д.

2. Неки опет општински судови раде овако: Кад један месечно погођени слуга донесе општинском суду тужбу противу свога газде, за неиздату му заслугу месечно погођену, и суд је предаје после шест месеци од свога изласка од газде, — суд му тужбу прима, исту у поступак узима и одбија га као од застарелог права за наплату и осуђује слугу да плати газди дангубу и остали трошак.

Општински писари!

Да ли је овакав рад општинских судова у поменутим споровима правилан и на закону основан, и, ако није зашто?

Правилно мишљење штампаћемо у листу, на овоме месту, с назначавањем имена онијех писара, који су правилно на ово питање одговорили.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

К.... С. П..... писару општине Г.....

Кад је С....а пресудом општ. Суда, која је извршна постала, осуђен, да поред казне одступи од самовласно заузете њиве И.....е, и упућен да путем парнице код надлежнога суда доказује јаче право својине тога земљишта, ако хоће и успеху се нада, — онда је сада С....а, понова учињено самовлашће, кад је поњешо исту њиву, и тим поступком учињено кривицу из § 375-а казненог закона, а та се кривица извиђа и суди на тужбу приватног тужиоца, ако та С.....а противзаконо радња не би у други вид кривица прелазила, у ком се случају по другим опредељењима има и судити и казнити.

Ч..... М. П..... писару општине П.....

Тачка 8. члана 47. закона о општинама тако је прецизна и јасна, да не потребује апсолутно никаква тумачења. По њој не може ни у ком случају имати председничку плату онај кмет или члан општинског суда, који заступа председника општинског, просто за то, што тај кмет или члан има своју плату, јер друга реченица тога законског прописа гласи: *„Наиначе ова прикада само онима који не врше никакву платежну службу.“* А, пошто кмет или члан општинског суда, већ врши једну платежну службу (прима кметовску или чланску плату), онда он према овакном законском наређењу, не може за заступање председника примати *накнаду равну плати онога кога заступа:*

И, по томе, објашњења наша по овој ствари, у раницим бројевима „Полицијског Гласника“, сасвим су правилна и закону сообразна, а ваше је мишљење погрешно.

ВЕДНА АНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГ ЖИВОТА

од Артура Цапа

(Свршетак)

Глас му је био тврдога тона, а сада поче добивати мекшу боју.

„Не“, продужи он, „намера ми је била друга. Зар је заиста не можете да погодите“.

Неки неодређени страх обузео је целу. Срце јој је готово болно било у грудима, а пуле јој је јако био. Она одскочи, као да би хтела да побегне. Он је задржа рукама и врати је да седне.

„Не плаши се ништа, драго дете!“ умиривао ју је. „Ништа вам се неће догодити, на шта ви не пристанете“.

„Боже мој! шта бисте могли ви од мене захтевати?“

Трговац је посматрао неко време немо погледима, од којих се она грозила. Очи су јој грозничаво сјајиле, образи се зажарили, а груди јој се бурно дизале горе доле.

А и на трговчевим образима указало се лако црвенило, и мале су му се очи усијале од унутрашњег надражаја.

„Ви сте лепа“, понови он опет, „врло лепи. Нарочито ваш стас има све драži, које назинавају дивљење у доброга познаваоца. Ја сам, од кад сам, био поштовалац женске лепоте, на сам то и данас, и — — кратко и јасно, ја заборављам наш дуг и одобравам и данашње тражење, ако ви — — — “

Код ових речи обли је око стаса и покуша сама, да је привуче себи.

Млада је девојка седела неколико тренутака као без свести. Овај је удар погодио страховито њену душу. Крај наивности свога неискусног срца није она ни издалека слутила о његовим побудама, за она доброчинства, као што се то сада дало разумети из његових речи и његовог понашања. Ужаснута скочи она. У очима јој се виде изражено најјаче убојење, а по покретима, да је спремна на одбрану.

„Никада!“ узвикну она са сним одлучно, сном тежином увређеног женског частољубља. „Никада! Радије ћу ићи да просим или ћу умрети!“

И он је био устао, а на гадним му уснама беше циничка осмех. Затим јој приђе ближе, да је загрли. Млада се девојка повуче натраг, побеже братима и дрхтавом руком ухвати за кваку. Трговац беше побледео, и на њу је гледао мрким погледом.

„Охо, горда госпођице!“ узвикну он подругљиво. Изгледа, да сте се нашли увређени. Моја вас жеља вређа? Добро! Па стављмо се на хладно трговачко становиште! Ви ћете ми платити узајмљени новац, а кроз четрнаест дана напустићете моју трговину — ја вам отказујем службу.“

Код последњих речи беше она већ отворила врата, и била је на прагу када јој је он довикнуо:

„Дајем вам рока на размишљање до сутра у вече. Кад се затвори радња, ја ћу вас очекивати овде.“

Она опет затвори врата за собом и погнуте главе изађе напоље. Шта ће бити од ње, шта ли од њене матере?

Када је приспела у свој стан, мати јој беше већ заспала. Болничарка исприча, да је лекар био ту, и да је веома грдно, што још није било набављено вино. Те су речи биле за младу девојку као усијане стреле. К томе јој још рече болничарка, да може да остане само још до сутра у вече, пошто се погодила на другоме месту. Ана је била дужна тој жени преко двадесет марака. А новац за вино?

Те се ноћи нису могле да сведу очи несрећне Ане, која је морила сву ноћ мозак, не би ли пронашла какав спасоносни начин, молећи и Бога за помоћ. Али као што толике дегиље очајних напада за помоћ осташе неслушани, неспуњени, тако је било и са њеним.

Када је сутра дан, бледа као смрт, отишла у трговину, сунце се већ указало на веселом, плавом, летњем небу. Окићена бурним зеленоварошким животом, корачала је она гледајући у земљу и неколико је пута била изложена опасности, да је прегазе кола. О, она се не би тужила, да су је прегазили точкови — што се ње тиче. Али мајка! Мајка без помоћи!

Стотинама људи пролазило је крај ње: људи, младићи, жене, девојке, све је то хитало средини вароши у трговине. Многи су ишли сами мирни, као и она. Други по двоје, троје, шалећи се и разговарајући. А нико од њих није ни слутио да крај њих пролази једно младо срце у најгорчој борби.

Па ни рад у трговини није могао да је отргне из тешких мисли. Са страшном трозовитошћу увиђала је, како протиче минут за минутом, сат за сатом. Први пут јој се десило, од како је ступила у радњу, да јој је особито омиљено деловођа радње због грубе непажљивости.

И дође седам сати; млади се људи и девојке спремаху да пођу кућама. Како је било весело разговарање и смејање тога младога народа, који је опет за собом имао један дан рада, а пред собом један веће за уживање.

Ана је стајала усамљена на страни, са пребледом грозниче на образима и очајањем у срцу. И још се једном окрете погледом око себе, неће ли се десити што необично, какво чудо, које би је сачувало од страшне судбине, да не буде жртва леденога разузданика? Ништа!

Сказаљка је неуморно, без икаквих осећаја кретала напред ка идућем сату, у коме су најнежнији осећаји неповређеног, неосрнаваљеног срца брутално пали у нал.

Када је Ана сат доцније дошла кући, наградила је болничарку и дала је мајци најлачега вина, које је успут купила. Матери паде у очи бледи измучени изглед младе девојке. Преко мере је радила у трговини, објаснила је Ана. Уморна је и хоће брзо да легне у кревет.

И леже у кревет, али јој сан не дође на очи, ма да га је она толико желела да би се заборавила мало. Непрестано се обртала по кревету, кријући главу дубоко у јастуке, да се не би чуо узвик страшнога бола, и немоћне јаутње. И када је већ сатима кршила руке и чупала косу, најзад је свладала сан, те тако преморена заспа.

Када се ујутру диже окрепљена неутешена, спопаде је бес и очајање још један пут. Још јој један пут изађе пред очи тај бедни удес у свој горчини. Још се један пут удари у груди,

уједе за усне. Мислила је, да ће морати или умрети или изгубити памет. Али лудило је не снађе, смрт је мимоиђе.

После једнога сата дуже се мирно: борба се у њеним грудима утишала, и наступи гробни мир. Друга је постала, чак и по спољашности. Сахрањено је било све што ју је везивало за безбрижно, невино детињство. Када је стала пред огледало, указа јој се нека страна слика. Да ли су то биле њене очи, што су тако хладно, мрачно, непријатељски гледале?...

Ана Бергер постаде јавна метреса свога принципала. Целоме персоналу нису остале неприметне честе и дуге њене посете у приватној канцеларији шефовој. Господина Штајна није се тицало, што су његови људи шапутали и смешкали се. Њему је било овосим свеједно, шта мисле други људи о њему. Он је све своје радње и понашање тако удесио, да није могао доћи у конфликт са законом. То му је било довољно. Велико богатство му је доносило сваковрсна уживања живота, те му није ни било потребно да буде јунак у врлинама.

А Ана? Она је све ниже падала. Није је се тицало, шта се око ње дешава. Она није чула, или није хтела да чује шта су говориле њене другарице међу собом, гласно се смејући. Још је само један једини племенити осећај живео у њој: брига за матером. Она није смела знати, ни слутити, по коју је цену плаћала кћи њена њено опорављење.

Биле је прошло већ четири недеље. Мати јој је истина још била слаба, али се ипак толико опоравила да је могла излазити, само не далеко. Једне после подне пошла је да купи неке намирнице, и то је одведе у близини Штајнове трговине. Било је баш око седам часова, те се она реши да причека кћер и с њом да се врати кући.

Уђе у Штајнов дућан, и нађе се међу младим продавачицама, које су познавале стару жену из пређашњих обичних посета. Међу њима се појави очевидан покрет подсмеха. Гуркале су се, шапутале једна другој на уво и подругљивим осмехом мериле су допашњу.

Стара није знала, шта то треба да значи. Кад је запитала, где јој је кћи, одговорише јој с прикривеним осмехом:

„Код шефа — у приватној канцеларији!“

Тада је и сви остали у трговини погледаше тако, да је она осетила као неки страх. Да би изашла из те неугодне ситуације, замоли она прву девојку крај себе, да изазове Ану.

„Ја, Бога ми, хоћу себе да чувам“, одговори кратко ословљена.

Шта је значило то непријатељство према њој? Стара жена веома узнемирена питаше за узрок томе саму себе. Она се окрете другој једној младој девојци, која је исмевала цео тај догађај, и њу запита шта све то значи.

Девојка јој одговори, безобразно смејући се:

„Но, госпођо Бергер, немојте се тако правити, као да не знате, да је ваша кћи —“

„Шта?“

Стара жена запита то, када је она девојка ућутала.

„Да је ваша кћи љубазница господина Штајна —“

Несрећна жена поведе се патрат, као да су те речи биле канап удар, који је згодно у лице. И не питајући даље ништа, изиђе мирно из радње и оде у свој стан.

Кад је Ана дошла кући, одмах је прочитала на мајчином лицу, да је она све сазнала, те јој паде на груди, да јој све призна, све.

Надражаји тога дана отерале стару жену опет у болесничку постељу. Ослабљено тело, и поред све Анине неге, није могло да се одупре грозници, и за мало дана после тога смрт одузе тој несрећници свест о њеној несрећи.

С матером је Ана изгубила и последњи узвишени осећај. Господин Штајн је нашао убрзо Али заменицу, оставивши бедну Ану, да и она буде једна од оних хиљада, које су изгубиле свако човечанско достојанство, које три четвртине свога доба проведу по улицама, где су за комад новца на расположењу сваком пролазнику — које имају само још једну тежњу: Заварати себе! Заборавити!

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(Свршетак)

— Гледај ти њега!... А ја сам баш мислио, да си ме лагао... То... колико износи?

— Пет стотина четрдесет! Ваљано, вештo!

— В-вештo јо! — прошапће Гаврила гутајући очима пет стотина четрдесет, који опет шпчезнуше у цену. — Ќ — хеј!... Да ми је таких новаца! — и уздахне под тешким теретом.

— Одштеткаћемо ја и ти, момчићу, опет у лов ћемо! — ускликне Челкаш узхићено. — Ех, немој мислити, брате, да ћу ја тебе творе... Четрдесет ћу ти дати! а? Јеси ли задовољан? Хоћеш ли, одмах да ти дам?

— Па... ако ти није кравo... што?... Дај ми! Примићу.

Гаврила сав трапери од шпчекивања и нечег што му чисто као нож сиђе у груди.

— Ха-ха-ха!... Ох, ђавола лутко! Дај ми! Примићу. Прими, брате, молим те! Много те молим, прими! Не знам шта ћу и где ћу с том хрпом новаца! Избави ме, примидер, на!...

Челкаш пружи Гаврили неколико црвених новчаница. Он их прихвати издрхталом руком, баци весла, на стаде новац крити некуда у недра, лакомо зажмиривши очима и шумно увлачећи у се ваздуха, као да срче нешто вруће. Челкаш га посматраше с подсмешљивим осмејком. Гаврила као опет дохвати весла, па не да их умаче у воду, него нервозно, брзо весла као да се уплашио од нечега, а очи спустио. Рамена и уши устресају му се.

— Ала си ти лаком!... Није то добро, рђаво је. Али, на шта?... Сељак... — замишљено рече Челкаш.

— Али с новцима се већ може штогод урадити! — узвикне Гаврила, намах пламтећи од страсна узбуђења. На претек, испрекидано, хитно, као да гони своје мисли и у лету хвата речи, стаде говорити о животу на селу с новцима и без новаца. Поштовање, безбрига, задовољство, слобода, радост, веселост!...

Челкаш га слуша пажљиво, озбиљна лица и очију, у којима искрикује некакна мисао. Каткад осмехне се задовољним осмехом.

— Дошли смо! — прекине напослетку Челкаш Гаврилин говор.

Талас подухвати чун и згодно га гурну у песак.

— Е, брате, сад је готово. Чун ваља испући подаље, да га вода не спере одавде. Дођи ће по њ људи. А ја и ти да се опростимо! Збогом! Одавде до града има осам врста. Ти ћеш се ваљда опет у град вратити? а?

На Челкашеву лицу сија добродушно лукав осмејак, и сав је изгледао као човек, који је намислио нешто за се врло пријатно а за Гаврилу неочекивано. Завуче у џеп руку, па шушкари банкама.

— Не... ја... нећу ићи... Ја... — Гаврила се задувао, гушило га нешто. У њему се комешна тма жеља, речи, осећаја који једно другo гута, и пече га као ватра.

Челкаш га погледа не знајући шта да мисли.

— Шта те то дави? — запита.

— Тако, видиш... — али Гавpилино лице час поцрвени, час побледи, узврпољо се на месту, или је рад напасти на Челкаша, или је растрган другим мислима, које му је било тешко извршити.

Челкашу не беше по ћуди видети тако узбуђење у своме младићу. Чекао је шта ће бити, на што ће изаћи.

Гаврила се засмеје некако необично осмехом пилик јецању и плакању. Глава му оборена, те му Челкаш не виде лице, једва се виде његове уши, час црвене, час бледе.

— Иди до ђавола! — ману Челкаш руком. — Ваљда си се заљубио у мене? Изгледа као девојка, тако се понашa... Или ти је тежак растанак са мном? Ej, жутокљуне! Говори, шта ти је? Или ћу да одем!...

— Да одеш! — звонко повиче Гаврила.

Песковита и пуста обала уздрхта од његова узвика, уздрхта и Челкаш. Намах Гаврила се опући са свога места, паде Челкашу пред ноге, обухвати их рукама и повуче себи, Челкаш посрне, тресне на песак, па шкрипнувши зубима, оштро просече ваздух својом дугом руком, стегнутом у песницу. Али не стиже да удари, заустави га стидљиво и молећиво шапутање Гавpилино:

— Голубићу!... Дај ти мени... те новце! Дај, за име божје!... шта ће теби!... Ето, ти то за једну ноћ... само за једну ноћ зарадиш... А мени би годише требале... Дај... молићу се за те Богу! Вечито!... у трима црквама... за спасење твоје душе!... Ете, ти ћеш их у ветар бацити... а ја би уложио у земљу... Их, та дај ми! шта је теби до њих?... Или ти је много да ми их

даш? Једна ноћ... и ти си богат! Учини добро дело! А ти си већ пропао, ето те који си... Теби нема права пута... А ја бих... ох, дај их мени.

Челкаш уплашен, зачуђен, и разљућен седи на песку, завалио се и одупро рукама, седи и ћути, а очи страшно бечи на младића, који је главу завукао међу његова колена, па грцајући шапуће и моли. Челкаш га одгурне, напослетку, скочи на ноге, па завуче руку у џеп и баци Гаврилов шарене новчанике.

— На, псето једно! — викне он, дршћући од узбуђења, јака сажаљења и презирања према томе несрећу робу. Давши новце осећао се јунак. Јунаштво му светли из очију, ведри се у свој му појави.

— Хтео сам ти и сам дати више. Синоћ си ме разжалостио... сетио сам се села... Помислих: дај да помогнем овоме младићу. А ти... Их, кождеру! Просјаче!... Зар се због новаца може човек... тако да мучи? Будало! Лакоми ђаволи!... Памет изгубе... За петак ће себе да продате!... а?

— Голубићу!... Бог те помиловао! Гледај шта сад ово имам? Идале!... сад сам ја... богатан! — цичи Гаврила усхићен, треперећи сав и кријући новац у недра. — Ох, драги мој!... Вовека нећу ти заборавити!... Никада!... Рећи ћу и жени и деци... моле се.

Челкаш слуша његове радосне узвике, гледа му лице, светло, сјајно, испрашљено од усхићења лакомога, и осећа, да он, крадљивац, скитница, одметник, никада не може бити тако лаком, низак да се заборави. Никада неће бити такав!... Та мисао и то осећање испуниће га свешћу о својој слободи и јуначности, задржавају га поред Гавриле ту на пустој морској обали.

— Усрећио си ме! — вичe Гаврила, па узме руку Челкашеву, и њоме додирује своје лице.

Челкаш ћути и као пук показа и кези своје зубе. Гаврила једнако тороче:

— И шта сам ја мислио? Идемо ми овамо... а ја сам новце,... видео... мислим се... дохватићу ја њега... тебе... веслом... одј-ј-једом, парнце себи, њега у море... баш тебе... а? Ко ће, велим, питати за њ? И кад га нађу, неће распитивати, које и како је то... баш убио! Није он, велим, такав човек, да се због њега диже галама!... Није потребан на земљи! Ко ће стати за њ? Ви'ш како!... а?...

— Дај овамо новце! — плану Челкаш и стеже Гаврилу за врат.

Гаврила се нопрцну једном, двапут... друга рука Челкашева као змија се увн око њега... запуца подерана рубина, и — Гаврила лежаше на песку безумно избечених очију, хватајући се пристима за ваздух, и умахујући ногама. Челкаш, прав, сув, налик на грабљивицу, зло искезио зубе, па се смеје крупним, ситним и јетким смехом, а бркови му нерповпо одскачу на њошкасту, оштру лицу.

— Шта, срећан си? — кроз смех запита он Гаврилу. Никада, откако се зна, не беше му тако одвеж тешко, и никада не беше толико разљућен. Окрете Гаврили леђа и упути се граду. Али није ни двапут корачнуо, кад Гаврила се нави пао мачка, устане на једно колено, па добро замане руком и баци за њим читав камен, и злобно викне:

— У-у-један!...

Челкаш узвикне, ухвати се руком за потиљак, заљуља се, окрете се Гаврили, па лицем тресну у песак. Гаврила жив премирање гледајући га. Виде га како маче ногом, огледа главу да подигне, па уздрхта и оружи се као струна. Онда Гаврила потрча онамо у даљину, само над магловитом степом висаше ресаст и чупав при облак. Падаше киша. Испрва мање, па се онда брзо претвори у кишу обилату, крупну, која из неба јицаше у танким млазевима. Правила је читаву мрежу од тих млазева воде, мрежу, која намах сакри даљину степе и мора. Гаврило неста у киши. Дуго се ништа не виђаше, осим кише и човека, који колико је дуг лежаше на песку крај мора. Али ево из кише се опет појави Гаврила; летео је као тица, па дотрчавши Челкашу, привадне му, и стаде га превртати. Рука му замоли у топлу, црвену, слуз... Он се стресе и одби одатле, блед, безуман.

— Брате, устаниде! — шапуташе он на ухо Челкашу. Челкаш се пене и одгурне Гаврилу од себе, промукло реканши:

— Иди... одлази!

— Брате! Опрости... Ђаво ме наговори... — дршћући шапуташе Гаврила љубећи Челкашеву руку.

— Аде... иди... — прокркља он опет.

— Скини ми терет с душе... Рођена мој! Опрости!...

— Одла... даље... иди!... Иди до ђавола! — намах повиче Челкаш и седне на песак. Лице му бледо, накасно, очи мутне, и скланају се као да му се веома спава. — Шта још хоћеш?... Учинио сн... што сн хтео... па сад иди!... Аде! — хтеде да гурне Гаврилу, кога бол беше убио, али не мораше ногом да макне, и опет би се превалио, да га не задржи Гаврила. У тај мах обојица беху лицем у лице. Обојица беху бледа, жалосни и страшни.

— Фуј! — плуну Челкаш у широко раширене очи свога радника.

А он покорно отре лице рукавом и прошапта:

— Чиш штогод хоћеш... Нећу ти ни словца одговорити. Опрости, за име божје!

— Тућаки гаде!... Не умеш ни да скиташ!... преариво викне Челкаш, исцена испод своје куртке рубину, па ћутећи, понадкад шкрипућући зубима, завијаше том крпом главу. — Јеси ли новце узео? — процеди кроза зубе.

— Нисам их, брате, узео! Не требају ми!... од њих је несрећа!...

Челкаш зачуче руку у џеп своје куртке, извади свежањ новаца, једну шарену банку врати опет у џеп, а све остало баци Гаврили.

— Узми, на иди!

— Нећу да узмем, брате... Не могу! опрости!

— Уз-зми, велим! — кипљаше Челкаш страшно бечећи очи.

— Опрости!... Па ћу онда узети!... — плашљиво и покорно рече Гаврила и паде крај ногу Челкашевих на влажни песак, који кипа обилато квасиште.

— Не лажи, узећеш, накасо! — уверено рече Челкаш, па с напрезањем дохвати га за косу и подигне му главу, и баци му новце у лице.

— Узми! Узми! Нисн, мислим забадава радио! Немој се стидети што умало не уби човека! За такве ћуфе, као што сам ја, нико неће питати. Још ће рећи хвала над сваваду. Ни, узми! Нико ништа неће знати ни чути за твоје дело, још ово и награде вреди. Ну, ево!...

Гаврила виде, да се Челкаш смеје, и би му лакше. Крепко стегне новац у руци.

— Брате! а хоћеш ли ми опростити? Нећеш? а? плачљиво запита.

— Рођени мој! — одговори му Челкаш истим тоном подижући се на ноге и љуљајући се. — Зашто? немам зашто! Данас ти мене, сутра ја тебе...

— Ох, брате, брате!... — тужно уздахне Гаврила машући главом.

Челкаш стојаше пред њим и осмејкиваше се чудновато, а крпа на његовој глави, мало црвена, личила је на турски фес.

Киша лије као из недра.

Два човека поћуташе.

Па, збогом, — подсмешљиво и хладно рече му Челкаш, и пође.

— Опрости, брате!... замоли Гаврила још једном.

— Немам шта! — хладно му одговори Челкаш идући.

Њаше посрћући и једнако дланом леве руке попридржава главу, десном пак лагано чупка своје мрке бркове.

Гаврила дуго гледаше за њим, док се не изгуби у кишн. Па онда скиде свој мокри картуз с главе, прекрсти се, погледа на новце, стиснуте у руци, слободно, уздахне дубоко па их сакрије у недра, и онда широким, чврстим корацима, пође обалом насупрот оној страни, којом нестаде Челкаш.

Киша и таласи брзо испраше ону црвену мрљу на месту где је Челкаш лежао, испраше и трагове његове и трагове мајчиневе... И на пустој и празној обали морској не остаде никаква трага ни успомене на малу драму, која се одиграла између два човека.

Прев. К.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа

I.

— Варате се, госпођо! Госпођица Моклер није код куће. Трипут сам звонила; али ми нико није отворио.

— Мора бити да није чула. Ја несигурно дрикам, да је горе; јер кадгод рано изиђе, она ми то увек каже, пошто ја онда код ње успремам.

— Онда је још у постељи.

— У десет сахати? Али она устаје увек веома рано!

— Тхе, али ако особа, која је данас код ње, рано устаје доцније?

— Шта кажете? Особа, која је код ње? Ви вальда нећете рећи, да госпођица Моклер има некога код себе?

— На сад, не мора то баш бити човек — али може код ње бити пријатељица, каква лепа пријатељица?

Овај се разговор водио 20. марта 188.. године, и то између вратарке једне куће у Ри Бланш и једне продавачице из у уметничком и лаком свету веома познате „радње В... за женску тоалету". Девојка је била и у лицу ружна, као и у целој појави; трговкиња, као и прве продавачице у радњи цениле су је веома ради њене окретности и умешности, али су је због њена ружна изгледа употребљавали само за послуживање „непознатијих људи"; а девојка је, на против, сањала о отменој господи и о „племству"; жудела је и зеленила од зависти и пакости и није пропуштала ни једну прилику, да говора ружно о својим ближњима, нарочито о ближњима женскога рода, па се често није устезала чак ни оговарања и клеветања.

Вратарка је изгледала као да не разуме њене речи, пато девојка остави завежљај, који је у руци држала, и седе без икакна околишења.

— До врага! рече; ви не знате, дакле, ништа о надимку, који носи госпођица Моклер?

— Какав би надимак то требао да буде?

— Ај, ај! На госпођица Алфонз!

— Госпођица Алфонз... шта то значи?

— Зар не знате, шта се разуме под именом Алфонза?

— Под именом Алфонза? Па то знам; у новинама се чита доста о томе. Тако се назива субјект, који издржава жена, са којом живи.

— Тако је, али није сасвим тачно, одговори девојка претенциозно. — Ако је Алфонз прави Алфонз, ако, дакле, име, које носи, сасвим заслужује, онда мора његова љубазница — мислим особа, која га издржава — да буде издржавана од једног или боље од више љубавника.

— Како тачно ви то знате! морала је да узвикне вратарка, одмеравајући девојку оштрим погледом.

— Мислите? викну девојке, не бунећи се ни мало, — наше муштерије су ме тако обавестиле; париски лак свет поручује код нас! Ако имам некој да пробам струк, обично ми се призачују без устезања ствари, које чине те и те даме, па ми је отуда познато и да је госпођица Моклер добила надимак — госпођица Алфонз.

— Мени та ствар још никако није јасна. Каква односа може да буде између госпођице Моклер и једног Алфонза?

— Ви то не разумете? К, па добро! Госпођица Моклер је као жена оно исто, што је Алфонз као човек, или — да се јасније изразим, — госпођицу Моклер издржава једна дама.

— То није истина! рече вратарка с негодовањем. — Госпођица Моклер је честита девојка, изображава се за позориште и доћи ће до нечега, у то можете бити уверени!

— О! до нечега ће доћи... само не код позоришта! За свој живот се она већ сад не мора бринути.

— Кад тако не би било, то онда она не би морала дан ноћ да кашље над својим улогама, него би могла свој живот згодније уредити. Али то она не чини, јер је за живот много потребно.

— То има свога основаног разлога, драга госпођо! Њена лепа пријатељица — ја се изражавам што је могуће више резервисано — напустила ју је, или ако вам се ова реч боље допада, отерала је. Ми то у нашој радњи знамо сасвим добро. Фина дама, о којој говорим, госпођица Икс, наша најбоља муштерија, била је прошле године код нас са госпођицом Бертом Моклер, да наручи за њу разна одела, и јемчила је за њу. Она рађо на тај начин осигурава себи младе девојке, које јој се допадају... Али данас не плаћа више рачуне за госпођицу Моклер; с тога ми је наређено, да хаљину оставим, само ако се плати... Да, да! у нас су паметни, а то је и потребно код оваких муштерија, какве имамо. С тога и морам детле чекати, док се лично не разговорим са госпођицом, и ако хоћете томе да припомогнете...

— Па то је проста ствар: отворићу вам!

— Најбоље средство... хвала лепо.

— О! Вама за љубав не чиним ја то... Та ви сте госпођицу Моклер и сувише оцрнили! Али ја бих хтела да вам докажем, да госпођица Моклер нема никога код себе, никога, разумете ли? Ах, што се мене тиче, можете се ви смејати пакосно колико год хоћете! Познајем вам: госпођица Моклер је честита девојка. Ваше приповетке о оделу и јемченина, коју је код вас учинила та висока дама, не доказују мени ништа! Глете молим вас, дакле више не могу женске никако ни да се спријатеље, а да не буду оговорене?

— Па то зависи само од женскиња и њихова гласа! Мишљење о госпођици Икс учвршћено је ван сваке сумње, и разуме се, да госпођица Моклер мора да подлегне резултатима, који на таквога мишљења проистичу.

— Добро, добро! Ви ми можете слободно веровати, да ја нисам од оних, који све верују, што се о људима брбља. Као вратарка сам већ са разним женама разговарала; сазнала сам за разноврсне тајне, и ако смем да вам кажем своје мишљење, онда — ја не верујем у такве женске Алфонзе.

— Како хоћете, госпођо! али ја задржавам своје неповање.

— У лепе ствари верујете... Него хајдемо! И сувише сам већ са вама торокала.

Она узеде кључ и напусти своје место.

Продавачица пође за њом радујући се у души, што је тако оцрнила госпођицу Моклер, коју је отровно мрзила због њезина отмена бића, због њеног елегантног струка, због њене лепе плаве косе, због њених великих плавих очију и због њених класичних уста.

II.

У трему између партера и првога спрата застаде вратарка, отвори стан госпођичин, затим замоли продавачицу да причека, и закуца на вратима, која су водила у собу за спаваље.

Пошто није добила никакав одговор, ухвати за кваку и пажљиво је притисну. Врата се отворише, и жена се приближи постељи. Ова је била празна. Нико у њу није ни легао, јер су застирачи били сасвим прави, неугужкани, а покривач је био још посуваљен.

— Где, јамачно је гдегод на другом месту спавала, рече вратарка тихо, као за себе, неутешна због тога, што се њено мишљење о госпођици Моклер почело љуљати. Али њена вера у девојку била је тако чврста, да она одмах додаде:

— Можда је и ову ноћ провела будна и учила своје улоге, као што је већ често чинила!

На то отвори врата, која су водила у салон, ступи два корака напред, погледа унутра и застаде, од ужаса прикована за под.

На једној наслоњачи поред камина лежао је опружен човек, чија је као восак бледа глава нисила уназад, докле су му руке висиле низ тело, а ноге, које је нешто спопало мртвачко крутило, лежаху укочене. Предук му је био од груди па на ниже натопљен крвљу, панталоне исто тако. Стопиле су му биле умочене у усирену кра, која је била текла до средине салона.

А прекопута од човека, с друге стране камина, опет у једној наслоњачи, седела је Берта Моклер и гледала преда се увученим погледом. Чак није ни главу окренула, кад је видела да се врата отварају — и кад је вратарка вриштећи изјурила из салона, изгледало је, као да није ништа чула.

— — — —

— Да ли се несрећним могао сам убити? упита комесар, кад је разгледао мач.

— Не верујем. Кад би овде било самоубиство, сечиво би ишло у правој линији. Молим, овако! додаде лекар, начинивши такав покрет, као да хоће сам да се удари ножем... — Само се тако може човек смртно погодити. Овде је, на против, ударац изведен одозго на ниже, — то, дакле, доказује, да овде није случај самоубиства. По моме мишљењу је убица стајао иза оне столице и своју жртву, која је можда била заспала, или у сваком случају га није могла видети, погодио изненада.

— Да ли је смртни ударац могла извести само снажна мишица?

— На то не могу да кажем ни да, ни не; без сумње је била већ и чврста рука довољна за извођење ударца... Та погледајте само, како је сечиво оштро и шиљасто; оно је свакојако веома лако нашло пут срцу.

— Хвала, господине докторе, рече полицијски комесар, прије вратарки, која је стајала на прагу са својим мужем и неколицином суседа, и упита је за име жртвино.

— Не знам вам ја то! одговори ова; — држим само, да је то онај исти господин, који је синоћ око девет сахати распитивао за госпођицу Моклер.

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ

Јован Ђорђевић, калајџија из Власотинаца, који има да издржи још 18 месеци полицијског надзора, по пресуди лесковачког првостепеног суда, због опасне крађе, а који је отумарао незнано куд у намери да избегне даље издржавање — тражи се и проналажен да се стражарно спроведе начелнику среза власотиначког с позивом на број 7827 УБр. 19823. Јован је стаса средњег, косе смеђе, обрва смеђих, бркова плавих, очи граорасте, носа обичног, уста умерених, у лицу рошав од богиња; говори српски и турски; од одела има је на себи: гуњ, чакшире од српског сукна, на глави шубару, на ногама опанке; заима се радом калајџијским и као такав путује по селима.

Марија Хес, из Београда, стара 13 год. која је била у служби код г. Васе Костића, агента овд. шестала је пре 4 дана и отишла незнано где, сама, бојећи се казне због тога, што је разбила један скуповен бокал. Марија је у опште плава, раста средњег, косе плаве, очију плавих; кад се смеје показује велике беле зубе; од одела има на себи плаво [као што се одевају све швабице], повезује се марамом. О проналажењу Марији јавити Управи града Београда с позивом на бр. 19850.

Урошу Урошевићу, из Грабовице, шестао је 1 коњ, 4 год. стар, висок 154 см., длаке дорастасте, поткован турским новом, у стражње ноге путоногаст, са десне стране од седла има беле длаке, гриве мало ретке, има жиг „К" дивизиону коњицу.

Андреји Јовановићу, из Забрдице шестао је такође једап коњ и кола, коњ је 10 год. стар, висок 142 см. длаке златно-алатасте, поткован немачким ковом, у стражњим ногама путоногаст, на челу цветаст, има жиг **Т.** Кола су за 2 коња на седерима, окопана, обе лотре кроз средину преломљене имају споне гвоздене.

Проналажење коња и кола као и доношење вести начелнику ср. ваљевског с позивом на акт бр. 8272, 8273 или Управи Београда на бр. 19847.

Јована, сина **Косте Цакића — Стојановића,** носача из Ниша, кога је нестало пре 25 дана, тражи начелство округа нишког актом бр. 2056. Јован има 15 год. омален је, црномањаст, образа округлих, косе, очију и обрва црних. Проналажење треба уштити поменутом начелству или управи гр. Београда с позивом на бр. 20056.

Раста Стошић, бив. пилар у Врању, напустио је још пре шест месеци, своју кућу и породицу, и отумарао у свет. Он има 27 година, средњег је стаса, црномањаст, у оделу сукненом. Начелство округа врањског актом својим бр. 10033 од 27 пр. месеца, моли све полиц. власти, да Косту у својим домашајима потраже, па у случају проласка протоколарно саслушају: хоће ли се вратити својој кући, односно жени на продужење брачног живота, или не? У случају, да се не мисли још враћати кући, треба га питати: хоће ли шиљати издржавање својој породици, и ако не, онда зашто? — па то саслушање да се што пре пошље начелству. Акт управе града Београда. бр. 19974.

ПОТЕРА

Вучко Тодоровић, родом из Арбанашке, окр. топличког и **Милорад Љубичић,** цигани, родом из Ваљева, бив. осуђеници београдског казненог завода, побегли су са осуде 31 пр. месеца у вече. Вучко има 22 год. средњег је стаса, сувоњав, очију плавих, косе смеђе, образа дугуљастих, босав је. Осуђен је био на 12 година робије због тих опасне крађе, од које је казне издржао 5 год. 6 месеци и 20 дана. Милорад има 25 година,

Вучко

Милорад

високог је стаса, дугуљастих образа, смеђ је у опште. И он је био осуђен на 12 година робије због две опасне крађе. Оба бегунца одиела су собом и осуђеничко одело: био гуњ, пар веша и капу, све маркирано са знаком „Р". Управа београд. казненог завода актом својим Бр. 3277 од 1 тек. мес. моли за најживље тражење ових одбеглих осуђеника. Акт управе гр. Београда Бр. 20286

Карло Кеплер, родом из Парабуња у Бачној, који се 19 тек. месеца пријавно управи града Београда као војнички бегунац аустро-угарски, извршио је, по извештају овд. аустро-угарског генералног конзулата, један злочин у Петроварадину, тамо је, као војник, у затвору био. Карло, који је из Београда отишао у унутрашњост Србије, има 26 година, високог је стаса, дугог лица, црномањаст је, говори српски и немачки и по мало мађарски. За бегунцем нарећује се живо тражење. Проналажење треба стражарно спровести управи града Београда с позивом на бр. 19501.

Непознати зликовци, на броју њих четири, напали су 28 пр. месеца, у први сумрак, на Димитрија Ђокића из Лажишта, среза беличког па му, на разбојнички начин, отели и одшели: 1320 динара у српским новчаницама, две ниске од по 12 ‡‡ и 5 акција клаичког друштва, које гласе на његово име. Двојица од зликоваца били су у тесним, сукненим црним чакширама и гуњевима, и црним, штофаним шеширима на глави, а двојица опет, само у гаћама и кошуљама, са летњим, сламьим шеширима. Сва четири зликовца, пак, била су наоружана дугим пушкама и револверима. Начелник среза беличког депешом Бр. 10916, моли за најживље тражење како ових зликоваца, тако и покрађе. Пронађење зликовце треба спровести, и то под јаком стражом, или њему, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 19516.

Јован Јовановић, звани **„Туре"**, родом из Београда, стар 22 године, средњег стаса, црномањаст, избријан, са црним малим наусницама, који је, као војник II-ог коњичког пука „Цара Душана" био под истрагом и у затвору београдског гарнизона, побегао је из затвора, и то по други пут, ноћу између 30—31 прошлог месеца. Управа гарнизона, актом од 31 пр. месеца бр. 3100, моли све полицијске власти, да овога бегунца у својим домашајима најживље потраже, па у случају проласка њој под јаком стражом спроведу. Проналажени Јован може се спровести и управи града Београда с позивом на Бр. 20125.

Ђулије Регеши, по занимању машиниста а у последње време биv. кафеџија у Параћину, пресудом начелства округа моравског кажњен је са 15 дана затвора због изнесене вступне кривице. Да би осујетио извршење ове пресуде, Ђулије је, пре неколико дана, побегао на места свога становања, тако да се сада не зна где је? Он је родом из Пегдерба у Италији, има 42 год., стаса је средњег, лица сувоњавог, носа кукастог, косе смеђе, очију жућкастих, бркова танких, малих, прата дебела; на десном образу има при младеж, обичне величине. Начелство округа моравског затим својим од 26 пр. месеца Бр. 8858, моли све полицијске власти, да Ђулија у својим домаћајима живо потраже и у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда. Бр. 19975

Глигорије Јовановић, родом из Власотинца и **Драгиша Вељковић,** звани **„Гишица“** родом из Београда, биv. осуђеници управе београдског казненог завода, побегли су ноћу намеђу 30—31 прошлог месеца, из ћелиског затвора у Топчидеру, по што су предходно провалили плафонон на заједничкој ћелији, кроз отвор се попели на кров и са истог, помоћу тканица, сишли у двориште. Први од њих — Глигорије, чију слику износимо, има 23 године, омален је, ћосав; осуђен је био по четврти пут на **20** година робије због опасних крађа и покушаја убиства. Драгиша пак, има 25 год. добро је развијен, стаса средњег, косе густе и смеђе, бркова малих, смеђи, браде шпицасте, очију плавих. Осуђен је био, по други пут, на **7** година робије у лаком окову због крађе ћеновца, у суми од 5430 дин. г. г. Кости Пазигорићу и Урошу Симићу, трг. из Крагујевца, коју је крађу извршио у год. 1897. Управа београдског казненог завода актом својим од 31 пр. мес. Бр. 3260, моли за најживље тражење одбеглих осуђеника, који се, у случају проналаска, могу сировести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 20209.

Матрица од лика Драгишиног разбила се пре неки дан несмотреношћу једног раденика, то с тога уредништво није могло у данашњем листу изнети његову фотографију.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ћира Арсић, надничар по занимању, родом из Сурчина у Срему, стар 56 год., омален, сувоњав, просед, прогнат је 27 прошлог месеца на свагда у Аустро-Угарску а по пресуди кварта врачарског управе града Београда од 17 истог месеца Бр. 10003. Како је Ћира до сада више пута прогњен, па се на прогонства увек враћао, и како је он по све опасан крадљивац, који је до сада два пута судски осуђиван на робију, — то управа града Београда позива све полицијске и пограничне власти, да на његов повратак у Србију обрате најстрожу пажњу, и у случају повратка, да га казне за повраћај из прогонства и поново прогнају. Власти ближе Београду ако би га ухватиле, нека га спроведу Управи града Београда, те да она у том случају над њим изврши казну и прогонство.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Некада је био сиромах, али поштен занатлија, но „жељан славе“ напустио је свој занат и постао тамбураш. Као такав, таворио је 3—4 год, па је напустио и ту професију и одао се једној, по његовом мишљењу, много практичнијој — одао се фалсификовању лажног новца. Неколико месеци уживао је плодове рада свога новог занимања, чудећи се осталом свету што се мучи и зноји, па је по том учинио још један корак у напред — постао је питомац „Чича Дојчинов“.

Никола Димитријевић, тако се зове овај бедник, родом је из Смедерева, има 34 год, средњег је стаса, сувоњав, смеђ, има дуго лице, велике уши и веома развијене јагодичне кости. До маја месеца тек. год. живео је стално у Смедереву, а почетком тога месеца преселио се у Београд — у улицу „Далматинску“ бр. 13. Прних два месеца, по своме настањењу у Београд, свирао је као тамбураш, по београдским кафанама, припремајући у то време калупе и опет за прављење лажног новца. Кад је спремио све што му је било потребно, напустио је свирање и сав се предао новом занимању, у томе се толико усавршио, да „његови динари и стопарци“, по уверењу стручњака, ни по боји ни по звеку, не устукују, на први поглед, државним новцима исте врсте.

— У почетку сам, вели Никола, дио по 4—5 динара дневно и сам их протурао, обично по хлебарницама, баналницама и дуванџиницама. Не знам, да ли су ови људи доцније опазили какав сам им новац давао, али у моменту мењања, никоме није ни на памет падало да га загледа. У осталом, ја се никада нисам по други пут појављао на једну радњу...

— Да сам остао овако обзарив, власт ме, можда, неби никад ухватала, али жеља за што већом количином новца и убрзањем с свршеношћи моје израде, учиниле су, да сам отпочео израђивати много већу количину лажних динара које, да бих протурио, морао сам јурити с краја на крај Београда. У почетку сам и овако добро пролазио, али напослетку, тако ми је валда суђено, пао сам у клопку. Један баналин код „Три кључа“, код кога сам у последње време, чешће мењао своју робу, предао ме је власти, у моменту када ми је разменуо 1 лажан динар, и даље већ знате како је било...

Приликом претреса Николиног стана нађени су калупи и смеса за прављење лажних стопарића, те је, на основу тога и свога признања, стављен под кривичну истрагу и у притвор од стране квартa палилулског.

Да би се истрага могла што успешније водити, управа града Београда, имајући у виду важност предмета, позива како власти, тако и приватне, који о овоме Николи ма што знају, да још то у најкраћем року јаве. У том циљу износи се и ова слика Николина.

*

На неколико дана по хапшењу Николином, пошло је за руком г. Бошку Ст. Новаковићу, начелнику среза беличког, да у Лагодини похвата читаву једну дружину за прављење и протурање лажног новца, које је, на жалост, била састављена из неколицине тамошњих трговаца и занатлија. Постараћемо се, да ове „птице“, које хоће хлеба без мотике, прикажемо што пре читаоцима.

Ур.

УХВАЋЕН

Радисав Первоновић, одбегли осуђеник, чију смо потерницу изнели у прошлом броју нашег листа, ухваћен је, по истој, у Кусатку и спроведен управи београд. казненог завода на даље издржање суда.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Није тако поуздана ствар, кад се утврђује идентичност косе, јер се свуда дешавају случајеви, а шта све може да учини случај зна сваш, а најбоље криминалиста! Једном је убијена нека стара жена, која се занимала примањем ствари у залогу и продајом истих. У руци леша нађене су три длаке, које је та жена у очајничкој одбрани ишчупала са свог противника. Осумњичени је рођен син убијене и те три длаке што су нађене код леша и примерци косе ухапшеног сина предати микроскопичарима. Они — случајно обојица научне величине с именима европског гласа — увеше и ревносно проучише ствар са свом научњачком вештом. Те три длаке, што су нађене у руци леша, биле су 6—7 см. дуге, изгледале су затворено-смеђе, биле су ишчупане (корење се одржало; и по свој прилици припадале су човеку између двадесет и четрдесет година. Под микроскопом изгледале су две длаке смеђе, али трећа беше, што је могло пасти у очи и стручњаку и лајику — смеђа и црна. Одмах иза корена била је смеђа, за тим после $1^1/_2$ см. црна, за тим опет смеђа и после $1^1/_2$ см. на крају опет црна — што се по мишљењу истих микроскопичара може сматрати као нешто необично и ретко. За тим је одсечено косе осумњиченога на више места на глави (до самог корена); осумњичени је био 29 година, коса је била 6—7 см. дуга, затворено смеђа и, микроскопски измерена, отприлике исте дебљине као и прве три длаке. За тим су длаке изврћране и једна за другом под микроскопом посматране. Отприлике две трећине длаке биле су смеђе, а једна трећина као и она трећа, длаке смеђа и црна. На икак, и ако су тако искусни микроскопичари нашли да се длаке у своју славу, сви није ово убица своје мајке, а кад је доцније нађен прави убица старе жене, обистинио се тај чудни случај, да је и он имао тако пругасте длаке и да се његова коса потпуно слагала с косом сина убијене жене. Као што смо већ рекли, овај случај доказује, да чак подударање свеким ретких знакова још никако не доказује идентичност дотичне косе.

Др. Гудер наглашава, да при доказивању идентичности и т. д. не треба заборавити ни случајно употребљена средства за ошрљање косе; рада скидања таког чега послужићемо се, како над, према средству, разређеном сопом киселином, сумпорном киселином или хлорном водом.

Код других медицинских случајева

Осем оних истраживања, која често искачу на дневни ред, иследник ће још у многобројним сличним случајевима наредити микроскопско истраживање, које би се могло придружити каквој обдукцији или каквом судском лекарском прегледу. Треба ли н. пр. да се констатује, да ли се извесна личност налазила у извесној прашњавој, задимљеној или иначе нечим испуњеној атмосфери, или пак у некој течности, која се није састојала из сасвим чисте воде, то ће микроскопски преглед садржине ваздушних путева (доста пута и косе) готово увек моћи дати поуздана обавештења (код живога пацовчића, а код мртваца садржина ваздушних путева). Исто тако у већини прилика микроскопско испитивање садржине желудца биће ће нам наћидити него хемијски преглед, кад је н. пр. потребно да се констатује јела, која је дотични појео, или пад се сумња да је неко отрован, органским биљним отровима, који се извесног разлога хемијски не могу испитати.

Ја сам тврдо убеђен, да би се велики део тровања открио, кад би се садржина желудца личности, која је умрла „загонетном“ смрћу или извршила над собом „самоубиство“, подвргла микроскопском испитивању. Кад промислимо, колика количина отровних биљака слободно расте свуда, морамо доћи до уверења, да се отровне биљке много чешће употребљавају за злочиначке циљеве, но што ми то службено сазнајемо.

Стари ботаничар Диоскоридес Аназорбос завршава своју ботанику, у којој има неколико стотина врста биљака, овим речима: „У пољима и шумама, поред зидова и плотова расту још многе друге биљке — али нико им не зна име, а ни ја их не познајем“. То исто може се рећи после готово две хиљаде година испитивања и за многе биљне отрове.

Узимимо прву страну најбољу токсикологију, или какав страни уџбеник о домаћим отровним биљкама, или какву судску хемију, па ћемо наћи тушта и тма биљака отровница, које могу да човека отрују и које се могу у желудцу констатовати једино микроскопом од стране ботаничара.

Микроскопско испитивање неће бити много тешко, ако је биљка дата као целина, н. пр. као примеса уз неко поврће или као само јело (отровне гљиве), онда је њене комадиће по правилу лако наћи у желудцу, превима, у бљувотини и т. д. Али ако је давао одвар, пак ће бити још могућно, да је у желудац ушао, и поред свега пеђења, какав повећи састанак део биљке. Већина отровних биљака имају тако карактеристичан изглед, да ће бити довољан један мали део, један прх листа, једно парче коре, па да је микроскопичар и ботаничар познају.

Код фалсификовања писмена.

Кад посумњамо да је неко писмено фалсификовано, ми ћемо га пре сваког другог рада подврћи микроскопском прегледу, пошто овај на предмету баш ништа не кварн, а у сваком случају води к циљу. Манипулације, које се врше на хартији, стругања, прања, гријења и т. д. када се не даду голим оком видети, истичу се веома јасно под микроскопом. Исто тако могу се готово несумњиво открити разлике у хартије, кад се н. пр. у неко писмено утури фалсификован лист, који под голим оком потпуно личи на осталу хартију; фалсификоване марке, фалсификовани водени знак, фалсификоване мрље, жутило и т. д. познају се одмах и готово увек под микроскопом; мастило правог писмена биће за голо око потпуно слично мастилу фалсификованог писмена, а под микроскопом ће разлике бити тако јасне, да ће се видети и голим оком, кад их већ једном запазимо. Шта више нећи ће се извести закључак о природи употребљеног пера, да ли је перо било оштро и да ли је дубоко усецало у хартију или је неко тубасто перо лако преко хартије проклизнуло. Напис челичног пера и напис гушчијег пера да се распознати, чим се писмена унеколико увећају, а исто тако могу се распознавати потези тање и мање одлоке и т. д.

Преглед материја и т. д.

Овај преглед може бити од значаја, кад се тиче идентификовања сукна, платна, конца, хартије. Само се по себи разуме, да се у таквим случајевима мора најпре прибавити мишљење и савет дотичног трговца или фабриканта, кад је н. пр. потребно да се зна, да ли је неки комад платна из ове или оне тканице, да ли је нека хартија снабдевена фабричким знаком произведена у извесној фабрици и т. д. и кад се тиче неке обичне крпе и т. д. Је ли пак ствар од веће важности, онда се њеном задовољити мишљењем фабричара и трговца, већ ћемо питати научног микроскопичара, који ће из броја конаца, који долазе на један квадратни сантиметар, из њихове јачине, из тога како је конац увређен казати нешто штошта, за тим ће код појединих конаца испитати њихов састав из памука, лана, вуне, свиле и т. д. и напослетку, узевши у обзир друге споредне моменте, рећи нам, да ли је нађена крпа од тога и тога комада одела, да ли је дотична врећа узета из извесног тудета врећа, да ли је конац, којим је прошивен неки corpus delicti, исти онај, којим су сашивене хаљине дотичног осумњиченога, да ли је хартија,

из које је начињен запушач за пушку, од исте хартије, која је нађена у кући окривљеног убице и т. д. Нека се је фабричар по сто пута преварио и изјавио да је неко парче произвео он, за то, што је учињена умео нешто да имитује, микроскопичарево стакло не да се превари!

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 2458
1. фебруара 1898 год.
у Београду.

Смина окр. начелствима и управи вароши Београда

Из месечних извешћа, која добијам од окружних начелстава и Управе града Београда увидео сам, да има грађанских предмета који од године до године стоје на завршењу код појединих полицијских власти, и да се само из месеца у месец преводе, без да се што по њима ради.

Међу овим предметима, има доста кривичних предмета, по којима је кривични део осуде већ давно завршен, и само се за делом по грађанској части за извршењем чека; па само с тога, што се по овоме грађанском делу извршити имају, уврштени су у чисто грађанске предмете и завршена, и тако су постали равни са предметима чисто грађанске природе, којима је већином основ осуде, зајам или који други основ, из чисто грађанских односа проистичући. —

Овакав рад полицијских власти, да и ове предмете чисто кривичне природе, само с тога сматрају за грађанске, и њих у ту категорију — грађанских завршена — уврштавају, што се наплате по грађанском делу пресуде извршити имају, неуместан је, неоправдан, и сасвим је противан духу и циљу кривичних осуда.

Кривичне осуде у целом *пространству* имају се одмах извршити. Само свестраним брзим извршењем кривичних осуда, постигнута је циљ осуде над кривцем извршене. Извршење кривичног дела пресуде — саме казне — над кривцем и без грађанскога дела, то је извршење осуде тек у пола. Тим једним делом извршења — само по кривичној части, дато је задовољење правди и друштву и кривац само морално почиње да осећа казну кривичног дела, које је учинио; али фактички још ништа није *дато повређеноме* или *оштећеноме*, чиме се његово повређено и оштећено право надокнађава.

Повређени или оштећени, у потпуној мери надокнађава се тек онда, кад му се фактички надокнади штета, коју му је кривац својим злим делом проузроковао и учинио.

Овакав пак рад, кад се кривичне осуде и по грађанској части не извршују одмах, и за време док још кривац издржава казну робије или затвора, по се тек онда приступи извршењу грађанскога дела, поште се кривац врати са робије или затвора кад их издржи или буде помилован, често изазива и може да послужи за повод нових кривичних заплета између осуђеног и повређеног или иначе отежава брже извршење и наплату, услед разних сплетки и интригирања од самога кривца.

И за грађанске предмете, који чисто из грађанских односа потичу, веома је незгодно, неоправдано, а у исто доба по друштвене односе и интересе веома штетно, кад дуже времена на *завршетку* стоје. *За кривичне предмете*, који дуго за грађанским делом завршена чекају, може се сасвим поуздано рећи, да су двојином штетнији.

Код чисто грађанских предмета, који за извршењем чекају, већином је пре осуде предходно између тужиоца и туженога, неки споразум, неки уговор, и тужилац је према томе за неко извесно време, већ учињено расподе за одсуствовање неког извесног дела својине из свога фактичког притежања. — Код кривичних дела није тако. Ту нема никакког предходног сазнања повређеног или оштећеног нити каква расподела. Ту је оштећени изненадно, противу воље и без икакве кривице од једанпут лишен извесног свога дела имовине, или приреде за себе или породицу (код убиства или повреде) а тиме наложен, штети, за коју није мислио ни он ни његова породица. И према томе, како га је брзо снашла штета, и како је брзо лишен имовине, тако исто брзо мора бити надокнађен у својим правима, мора бити обезбеђен.

Колико је ово нужно због оштећеног или повређеног, да он буде одмах надокнађен у своме праву; толико је ово нужно двојином с погледом на самога кривца. Кривац по изреченој пресуди, треба одма да осети и ову тежину осуде у свима њеним правцима како односно казне, тако и односно накнаде, коју има да дâ. Таким брзим радом при извршењима кривичних пресуда кривац фактички осећаће јачу осуду, и други ће се уздржати од злих дела.

Сваки противан рад, којим се *одуговлачи извршење* кривичних пресуда, доноси то, да се губи онај ефект и дејство, које пресуда треба да изазове у народу, и сузбијање злих прохтева и намера појединих криваца.

Саопштавајући предње наводе Начелству Управи а с погледом на § 10. и 27. Зак. о устројству централне Управе, препоручујем, да у интересу јаче *безбедности личне и имовине*, живо настане и подчињеним среским и општинским властима наређи, да се све осуде кривичне, по којима пресуде по грађанској части извршене нису, *одмах* и у *најкраћем времену* над кривцима изврше; и да у будуће, сматрајући ово као хитно, одмах, чим се казна над кривцем изврши, приступа брзо и завршењу по грађанској части.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 23664
25. фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Преме писму Министарства иностраних дела од 27 новембра т. год. Бр. 14.130, по предметима доставе решења и других предмета појединцима, неке се полицијске власти не држе строго прописа, по којима се предаја има вршити и да врло често шаљу решење о предаји без надлежне опере.

Како се овим стварa само узалудан посао и предмети, чија је достава врло хитна, често се тиме узалудно и често и на штету странака одуговлаче, то се препоручује начелству: да нада наредбу подручним му властима, да они чиновници којима се поверава извршење тих послова у будуће обрате пажњу на тачност извршивања прописне форме и не дозу правиле, да се услед тога предмети не праћају и штетно одуговлаче.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 4404
28 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

На основу писма Господина Министра просвете и црквених послова од 20 фебруара 1901 године Пбр. 1625, а према чл. 3 закона о штампи и чл. 71 правила о унутрашњем уређењу и реду у Народној Библиотеци, која су објављена у Бр. 36 „Српских Новина“ од 14 фебруара 1901 године, треба полицијске власти да позову све штампаре, и приватне и државне, да им од 1 марта о. г. предају за Народну Библиотеку прописани број примерака од сваке штампане ствари, која се буде печатала у њиховим штампаријама.

С тога препоручујемо томе начелству, да се од 1 марта ове године управља у смислу одредаба закона о штампи и правила о Библиотеци, а то је: да месне полицијске власти сваке недеље шаљу штампане примерке Народној Библиотеци.

Новац добивен од казне штампара предаваће месне полицијске власти Народној Библиотеци сваких шест месеци.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 4062
6 марта 1901 год.
У Београду

Начелству округа

Према писму Господина Министра финансија од 21 фебруара тек. године Пр.Бр. 5571, а по одредбама чл. 42 и 43.

закона о непосредном порезу, дужне су све полицијске власти, да пријаве надлорној пореској власти сваку промену и покрет капитала у коме оне суделују, како би се дотични повериоци — сопственици исправе — који односну пријаву подносе полицијској власти у циљу потврђења и т. д. могао на време задужити припадајућом сумом пореза.

Поједине полицијске власти не практикују, да, у смислу горњег законског прописа учине пореској власти пријаву, нити јој шаљу преписе исправе (менице, уговора, облигације и т. д.) одмах чим исправа буде поднесена у горњем циљу, те, пропуштајући ову дужност доприносе, да се знатан број пореских обвезника не задужују порезом благовремено.

Због тога се, не само одуговлачи наплата пореза, него, услед тога поступка, наноси се и штета интересима државне касе, јер није искључена могућност, да се потврђена или интабулирана примања наплате од стране повериоца пре но што пореска власт и прими извештај других власти о остварењу односних зајмова. Сем тога, ствара се и поље за разне изговоре пореских обвезника односно времена до кога је исправа била у важности, те пореска власт нема тада ни могућности, да констатује време кад је обвеза по исправи заиста угашена, него се у таквим случајевима, мора да ослања на изговоре интересованих лица и ако су такви изговори врло често и неистинити.

Саопштавајући ово томе начелству, препоручујем му, да одмах ову наредбу саопшти свима подручним му полицијским властима, те да ове у будуће више своју дужност по одредбама чл. 42 и 43 закона о непосредном порезу, а у смислу ове наредбе.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Чланови 35 и 40 закона о окружним, среским и општинским буџетима, опредељују надлежност одобравања општинских прираса према величини њихових стопа. Тако, први одељак чл. 35 гласи: „*Ако се у општинском буџету предвиђа и прирез за покриће буџетских издатака па тај прирез арелази, у сеоским општинама 10% а у варошким 15%, онда је за њ потребно нарочито одобрење општинског збора, па затим одобрење по чл. 40 овог закона. За прирез пак, до оних стопа надлежан је суд са општинским одбором*".

По члану 40 опет купљење прираса за покриће буџетских издатака, у варошким општинама 48% а у сеоским општинама и варошицама до 58% одобрава Господин Министар финансија. — Али, кад једна сеоска општина разрезује само до 10% а варошна до 15% прираса на своје грађане за покриће какве општинске потребе или буџетских издатака, да ли је и за купљење тога прираса потребно још чије одобрење поред одбрења општинског суда и одбора, или не?, јер, по последњој реченици првог одељка поменутог члана 35 изгледа, да сем одобрења суда и одбора, није за то потребно ничије више одобрење.

На ово питање ми му одговарамо:

1, По првом одељку члана 16 закона о: окружним среским и општинским буџетима, никакав прирез (без обзира на величину његове стопе) не сме се ни распоређивати ни купити, *докле га на одобри надлежна државна власт*. Према томе, не може се распоредити ни купити прирез до 10% у сеоској нити до 15% у варошкој општини, докле то, поред одобрења суда и одбора, не би одобрила и надлежна државна власт.

2, Како по члану 36 реченог закона, буџете општинске одобрава Г. Министар финансија, *то је он надлежан и за одобрење сваког прираза општинских, који су у буџет унешени*, до стопа означених у чл. 40 поменутог закона; и,

3, По члану 41 закона о окружним, среским и општинским буџетима, ван буџетског или напредног прираза не може бити ни у општинама варошким ни у сеоским нити по варошицама, а, не другом одељку члана 16 истог закона, сви прирези, које ма под којим именом и ма по ком закону плаћају: *округ, срез и општина*, морају се унети у: окружни буџет за округ, у срески за срез, а у општински буџет за општину.

Али, ако би се у току године показало, да је који буџетом одобрени кредит недовољан; па би било потребно да се он увећа, или, ако у буџету за дотичну годину није никако предвиђен кредит за неку *неодложену* потребу, општински суд према члану 10 поменутог закона, може, преко своје надзорне власти, поднети Господину Министру финансија предлог, у коме ће се означити: каква је потреба и колика је стопа прираза довољна за подмирење те потребе, ако се вета мора прирезом подмирити; а ако зато има других извора, онда: колика је сума довољна за њено подмирење и који је извор за покриће таквога расхода. Уз тај предлог, општински суд треба да поднесе и одлуку општинског одбора, и, док Господин Министар финансија не донесе своју одлуку по томе предлогу, издатак се не сме учинити, нити се прирез сме распоређивати и купити.

Овом приликом напомињемо: да би веома добро и корисно било, кад би сви општински писари и остали општински звапичници и часници, добро прочитали и проучтудирали цео закон о: окружним, среским и општинским буџетима, те да се на тај начин са тим законом добро упознаду, те тако да сачувају себе од могућих погрешака, у које би могли упасти са незнања закона и себе изложити опасности да одговарају за злоупотребе у дужности, јер је §-ом 3-ћим казненог закона прописано опште правило: *да незнање закона никога не оправдава*.

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Управа Фондова позајмила је извесној општини, на лично јемство њених грађана једну суму новаца, и, општина је тај новац употребила на изхрану сиротиње, у коме га је циљу и позајмила поштo је у дотичној години било у општини неродице, те је због тога већина њених житеља остала без хране.

Управа сада тражи наплату тога дуга, и за рачун истога узета је у попис општинска имовина.

Општински суд опет, да би сачувао општинску имовину од продаје, тражи наплату од својих грађана, којима је позајмљени новац у своје време и раздат.

Овај писар пита нас сада:

Треба ли се овде при наплати овога дуга од појединих грађана придржавати § 471 грађанског судског поступка, или не, и, како се сматра Управа Фондова: да ли ће и сваки други приватни повериоц, или не?

На ова питања одговарамо му:

1, да је Управа Фондова, по закону о њеном уређењу, државно надлештво, и свако задужење које се код ње учини, сматра се, као задужење учињено код јавних каса; и

2, шести одељак тачке 4 § 471 законика о поступку судском у грађанским парницама, штити земљодељу за наплату оваквих дугова само *два дана ораће земље и кућу с плацем*: и према томе, толико му се имања мора наузети од пописа и оставити за уживање. У толико се дакле у конкретном случају има и применути тај законски пропис.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

На молбу неких општинских писара, да им дамо потребна упутства за издавање уверења о сиротном стању, оним лицима, које хоће да се користе тачком 8. члана 2 закона о таксама, — одговарамо им:

Да је Господин Министар финансија, под 18 априлом 1898 године Пр.Бр. 10.449 прописао потребна упутва о томе и наредио следеће:

1, Да уверења о сиротном стању (због не плаћања таксе по зак. о таксама) *издају само оне власти општинске код којих се још налазе расходи порески за наплату порези, иначе, пореска одељења, за лица из оних општина, на којих је наплата порезе престала на која одељења. — Само за наше поданике који живе стално на страни, издавање ова уверења наша посланства и конзулати*, и ако се код њих не налазе никакви порески расходи;

2. Како се по закону о таксама 2-ом ставу, члана 2. тач. 8. за сиромаха сматра само оно лице, које не плаћа више од 5 дин. непосредне порезе без прираза и личног пореза, то да у *будуће општински судови или пореска одељења у самом уверењу означавају: колики непосредан порез, без прираза и личног пореза, плаћа лице коме се уверење издаје, и код којих је бројем или бројевима у расходу тим порезом задужено*; а, да и у ономе не би било какве преваре, општински судови и

пореска одељења, служиће се при издавању ових уверења и „списковима страница, које морају имати по тач. 7. расписа Господина Министра финансија од 14 марта 1897 год. Пр.Бр. 6558.

3, Ова уверења, по првом ставу тачке 8, чл. 2 зак. о таксама имају вредности само за годину дана; за то ће општински судови и пореска одељења у сеоском осаком уверењу стављати и до када оно вреди, рачунећи рок од дана кога је издато.

4, При издавању сваких уверења неком од задругара, власти, које издају уверења узимаће количину непосредне порезе, старешине задруге, односно оца, — као меродавну; и

5, *Да власти не примају уверења као доказ о сиромаштини, ако нису по овим упутствима издата.*

ОНИ КОЈИ СЕ НЕ СМЕЈУ ВИДЕТИ

— ПУТНИЧКА УСПОМЕНА —

Путовао сам на саоницама, да бих стигао у Иркуцк и допао до жељезничке пруге и пароброда. Рачунали смо, да ћемо стићи у варош уочи Божића на само Бадње Вече и мислили смо, да се тамо једну недељу задржимо. Али су путови били завејани а снег је засењавао, да смо тек око седам часова, неколико километара пред Иркуцк стигли и испрегли коње пред једном колибом маленога села, чија се имена више не сећам.

Као и сва сибирска села, и ово се састајало из једне дуге улице, која је била део друма, који је водио за Европу. Наши коњи застадоше сами кад угледаше зраку светлости, која је друм пресецала. Ноћ је била тиха и да светлост није падала на пут, ми бисмо ту крчму и прошли. Али мој кочијаш, који је зраку прво приметио скочи на земљу и куцну на врата.

— Хеј! Има ти кога? — запита сељана честита изгледа који нам се у првоме кошуљи са лампом у руци јави.

— Кога тражиш? — запита старац. — Моја је кућа вазда отворена за Божићна госта а штала за коње.

— Имам једног путника.

— И он ми је добро дошао!

При тим речима остави сељак лампу у страну, изиде из собе, приближи се саонама и позва ме врло учтивим тоном да сиђем.

Одмах сам приметио, да нам је домаћин имућнији сељак, а погледа у колибу појача ме у том мишљењу; колиба је била сграђена као и све у Сибиру са другим ходником у средини и подељена у две собе; десно је била одаја за свечаниће, са најбољим намештајем и сликама које су о зиду висиле, а лево је била кујна у коју смо сад ступили.

Чим нас спазише, појиже се домаћица са двема кћерима да нас поздрави, а деда се диже са огњишта одакле је посматрао обртање печенице.

Сећам се, да је то био врло стар човек; он се гласно смејао, када нам је руку пружио, као човек, који није ни при чистој свести.

— Дремља, — рече домаћин старијој својој кћери, — уступи твоје место нашем госту, да би се мало отварао.

Младо девојче прихвати радо моју бунду; она је носила црвени сарафан, знак да је за удају, а дуга коса која јој је била спуштена у витицу низ плећа појачавала је, да још није била верена.

— Желео бих ти човека по твоме срцу, — рекох јој ја и седох на једну дрвену столицу, коју беху намештили поред ватре.

Она порумене и оста собу.

Деда се беше спутио тик уз моје ноге. Очи му гутаху печену живину, а од времена на време погледао би у мене и насмејао би се.

Изгледаше ми озбиљан као да је наш домаћин очекивао госте да с њима подели вечеру; на столу је било разних посластица, које какав сибирски сељак тек један пут у години спрема. Сира меса, чорбе, печења на чак и квасa*).

Вечера је служена у соби за свечанице, коју у нашу част отворише.

При столу нас је било неких десет особа, — кочијаш и ја седели смо на челу стола као гости.

Када сам ушао у ту велику собу приметио сам поред прозора мали сточић на коме је била запаљена лампа, а на њему лонац квасa и хлеба. Кад год би какво ново јело дошло на сто, подигла би се најстарија кћи и најбоље парче остављала на мало сточе.

Радозналo запитах ја домаћина:

— Изгледа ми, да ти је један гост, који ти је најмилији одсутно на вечару? Или имаш каквог сродника у кући који лежи болестан?

Сви ћутаху и погледи осталих упућиваше се на домаћина, а и ја се сам збуних. Ипак одговори ми он озбиљним гласом:

— Тај хлеб, светлост и то ниже остаља се сваког дана у нашој кући на овом месту за... оне, који се не смеју видети.

После овог објашњење настависмо опет пити и певасмо разне народне песме.

Управо, ја нисам добро ни разумео одговор сељанов, па с тога се користих једним тренутком, када у весељу и пићу заборавише за тренут на мене, и запитах своју суседтку:

— Ко су ти људи, који се не смеју видети?

— Бродњаци, — одговори младо девојче и мету прст на уснице, — бегунци с робије!

На то збила нисам ни помислио; село у коме смо били, било је прво на другу за Европу када се из Њерчинска долази, где се налазе многи рудници, на којима робијаши раде. Пошто је тамошњи назнени завод један од најлошијих по своме уређењу, те на њега врло често бегаху робијаши. Обично их има највише у пролеће, на прак неки се крећу у сред зиме. Онда они и не мисле да се Европе што пре докопају, јер је на сто миља удаљена, већ траже уточишта и хране код сељака и бивших осуђеника у околини; уосталом ти бегунци у унутрашњем Сибиру све до Урала живе само од милостиње, јер и кад би имали новаца нису с њиме увек сигурни.

Они се обично крећу ноћу, појединачно у разним правцима, и рачунају, да ће путем ваздa наићи на осветљен прозор, који треба само да гурну, па да прихвате хлеб и чашу квасa, која их чека. Свет их помаже, јер је „Божја воља, када им се врата отворише за бегство", али их не смеју видети, да не би дошли у искушење, да их одаду гоницима...

Докле је млада девојка тихим гласом описивала ми појединости, чу се спољa пред прозора мала шкрипа; прозор се отвори и ми сви занемисмо и погледасмо на ону страну. У исти мах чу се глас, који је с поља на снега долазио:

— Помози Бог!

— Бог ти помогао! — одговори домаћин.

Па се онда подиже с места и не остављајући га рече:

— Ми те чекамо; вечера је готова!

На пољу се чуо шум и шкрипа снега, па за тим се прозор отвори још више и једна рука се пружи пипајући да дохвати хлеб — па се онда изгуби и нестаде је.

Ми се бесмо такође дигли следујући примеру домаћинову. Сви ћутасмо. Деда се смејао још једнако... И по други пут појави се рука и дохвати чашу.

— Узми је! — рече домаћин и не обративши главе. — Бадње је вече. Хоћеш ли још што?

— Молите се за ме! — чу се глас.

За тим осетисмо клокотање, он је пио, и онда нов шум и шкрипу корака, који се по снегу удаљаваху. —

* * *

Приповедач беше заћутао и гледаше преда се. Поглед му изгледаше да хита да пробије непрену ноћи не би ли опет видео удаљену лампу у оној сибирској ноћи на другу да светли за „Оне, који се не смеју видети ..."

Смедерево. превео **Ј. Б. М.**

*) Једна врста руске ракије. прим. **Ур.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Болоа 2

— Пре тога га нисте видели?

— Никад, господине.

— Госпођица је Моклер, о којој говорите, закупница овога стана, она млада особа, који тамо лежи онружена?

— Да, господине.

Он је њу опазио још кад је ушао у стан, али је мислио, да је жена или каква рођака или пак љубазница несрећникова. С обзиром на њено очајање говорио је био полако. Али ако је убијени јуче први пут ступио у ову кућу, онда она није сигурно била у каквом ближем односу према њему, те се према томе није могло тако лако наћи ни објашњење за њен бол и њену утученост. Он се, дакле, обрати Берти Моклер; а како је изгледало да га она не види, дотаче се његових рамена. Она се престрави, окрете главу и погледа га укочено.

— Пранућен сам, госпођице, — рече комесар нежно, — да вам ставим неколико питања, и молим вас, да ми одговорите. Ја сам полицијски комесар.

— Ах! оте се њеним устима. Изгледало је, као да је тај назив будио у њој успомене или окивљавао њену моћ мишљења, јер се она брзо подигла и чекала.

— Мени су потребна нека објашњења, — настави комесар, — о злочину, који је извршен у овој соби, можда пред нашим очима.. Како се зове особа, што лежи тамо испружена?

— Ја не знам, рече она.

— Ви не знате? Зар примате посете и таквих особа, чија вам имена нису позната?

Она је одговарала промукло, као да су јој грчеви стезали грлић — али без запињања, не мучећи се много с речима, пре са нерозном пренадражењношћу, али јасно и одређено, да се човек морао чудити, кад помисли на одсуство духа, у којем се она још пре неколико минута налазила.

— Било је око девет сахати с вечера, кад је зазвонило. Отворила сам. Неко се представио и хтео са мном да говори. Ја сам мислила, да је позоришни агенат или директор из провинције; — јер се старам да нађем ангажман. На то сам онога господина одвела у моју собу. Он се посадио тамо у наслоњачу... и онда...

Она прекиде. Било је, као да је грч опет спопао, као да је хтела да ћути, не могући да издржи ћутање.

Па? молим, даље! рече полицијски комесар, посматрајући је оштрије.

— Онда... и... онда, — отпоче она опет, пошто је од једног последњег грчевитог напада готово била савладана, — онда не знам, шта се са мном десило, каква ми је мисао пролетела кроз главу; али сам обишла иза столице, на којој је он седео, као да сам хтела да одем пратима и да се заклучам... затим... сам дохватала некакав мач... припала сам томе човеку и... пробола сам га.

— Шта? Ви? Ви... сте убица? изненади се полицијски комесар.

— Да! ја сам убица! ја! понављала је она енергично, као да јој до тога нарочито стало, да утврди вероваље у њено злочинство.

— Тако без икаквог повода не убија се човек, кога не познајемо! Шта вас је гонило, да га прободете?

— Нисам могла друкчије. Нешто ме је дражило да то учиним, и то драженье је било у мени јаче од разума.

Комесар је прво погледа зачуђено, као да има посла са душевно оболелом особом; а затим рече:

— Та ви сте морали начинити прво план! Како сте дошли до оног мача? Откуда вам он? Је ли то била ваша својина? Да ли се увек налазио овде у салону?

— Не! нисам га овде никад видела. Кад сам ушла за столицу, отклопила сам кутију, што је сад тамо на столу... некакав се предмет унутра засијао... оружје... је сам ограбила и... ударила... ударила...

Моклер паде уназад на столицу, на којој је малочас седела; али је све чинило такав утисак, као да су јој ужасна признања прибавила олакшање; њене притиснуте груди дахнуше слободније; образи јој се поново обојише; поглед јој изгубио укоченост. Исто тако је изгледало као да је њена оволина стала поново занимати, управо онако, као што се дешава с неким, који се после дуга сна враћа у стварност.

— Ја нисам ту девојку, — рече лекар полако комесару, — губио из очију, док сте се ви с њоме занимали и не верујем, да је при чистој свести... али сасвим несигурно се не заходи у потпуној власти својих душевних моћи.

— И ја сам у прво мах исто тако мислио, — одговори комесар, — али њени су одговори тако јасни, тако тачни... и какав би је разлог руководио, да се сама оптужује за такво дело?... Истражна ће судија, — додаде — расветлити ту тајну; а ја се морам постарати, да констатујем личност убијеног.

Он претури све по одећу покојниковом у нади, да ће нешто наћи, што би могло прибавити обавештења. У џеп мах не нађе ништа, нити новчаник, нити бележницу нити, уопште, ма парче хартије. Али кад је још једном завукао руку у пределук, извуче једно изгужвано писмо, које се налазило у оцепљеном завоју.

На завоју је стајало:

„Господину Шарлу де Живреју, предати у његовој кући.

Парк Монсо"

— Шарл де Живреј, повоља комесар, — мени се чини, господине докторе, обрати се он лекару, да ми ово име није непознато.

— Одиста не, одговори овај, — господин де Живреј се оженио једницом ћерком великога индустријалца Лорантеја, онога десетостручог милијунара, који је умро пре неколико недеља.

— То би онда, дакле, било име убијеног човека, узе опет реч комесар, — судећи бар по адреси у његовоме џепу најбољега писма....

И он разви писмо:

„Поштовани господине!" стаде комесар читати. „Веле, да сте исто тако добри и племенити, као што сте и богати... Немојте се чудити што се у моме ужасном положају, који ме спречава да излазим и радим, вама обраћам! Ако би хтели да будете тако добри, да ме посетите, ја бих вам исповедила своје јаде и открила патње своје — ах? а ви — ви би се сигурно сажалили на мене, па би ми помогли! Ја ћу до данас свако вече на вас чекати, као што се чека на свога искупитеља.

Са пуно преданости ваша

Берта Моклер;

Рв Баннг Бр...

Кад је комесар прочитао писмо, прође опет госпођици Моклеровој.

— Ви тврдите да не познајете своју жртву? упита је без околишења, а шпак сте му писали?

Ја? писала? томе човеку? Не! никада!

— Али ово је ваш рукопис? упита је, показујући јој писмо. Она погледа хартију и одговори:

— Да! то јесте мој рукопис... и моја хартија... и мој потпис...

— Па ето видите! и опет хоћете да одричете?

— Кунем вам се, господине, — рече она свечано — ја не могу да се сетим, да сам написала то писмо.

— Али ово је ваше, јер ви признајете свој рукопис... А опо, што стоји у писму, је ли истина?

Дрхљући целим телом, прочитала је писмо и рече:

— Оно садржи понешто, што је истинито; али и таквих ствари, које не постоје. Ја јесам у невољи, сама сам у животу, — али нисам болесна. Могу да радим, могу да излазим... па онда — ја нисам никога молила за помоћ...

Навикнут на лаж и притворство, полицијски комесар није знао шта да мисли у овом случају и како да се овде понаша: девојка се са много мање енергије бранила, него што је сама себе оптуживала; поглед њених очију био је јасан, провидан, њен глас природан; тон, којим је говорила, изгледао је само отворености.

Али једно ново откриће поручило је добар утисак, који је на њега учинила девојка. Полицијски инспектор приђе му, одведе га на страну и рече:

— Господине комесару, ја сам претражио стан, нарочито спаваћу собу. Један ми је јастук изгледао сумњив. На једноме је кошку био шав распарао; разгледао сам јастук и нашао сам у њему овај новчаник.

И он предаде комесару мали, елегантан портфељ од јухта. Комесар извуче једну гомилу банака и неколико посетница, на којима је било име господина Живреја.

— То даје овом догађају сасвим други изглед, шапну он, приђе Берти Моклер и изнесе јој пред очи новчаник.

— Овај вам је портфељчић познат? упита.

— Не, одговори она, пошто га је огледала, — нисам га никад видела.

— Одиста? Па шпак је овога тренутка нађен у вашем јастуку.

— У моме јастуку? Ја га нисам тамо остављала.

— Па је ли коју овде био?... Имате ли сакривача? Ако их имате, именујте их!

— Ја немам никаквог сакривача, господине, рече она енергично, готове сродити, као оно принуђут, кад ја сама себе оптуживала.

— Онда сте ви портфељ узели и сакрили. Друга претпоставка није никако могућа.

Он је сад видео само још голу истину: једнога је човека убила жена, која свој злочин признаје дрско, готово цинични, — после убиства извршена је крађа, коју би хтела сакрити, коју одриче да би само изгледало, као да је убиство извршено у раздражењу или лудилу — на истога је радила и одрицала да је писала писмо, које је нађено у џепу убијеногa. Све му је сад било јасно; добар утисак, који је на њега учинило невино биће девојчино и отворености њезина гласа, био је сада потпуно збрисан; он се чак није потрудио да нађе објашњење за ту околност, да је ова бедница, која је господина Живреја пробола и покрала, могла мирно седити у столици њему преко пута и чекати, док правда спусти на њу своју неумитну руку.

„У последњем тренутку", говорио је комесар за се, морале су је силе напустити. Често сам назадно на људе, који су били умешни у комбинације и смели у извођењу злочина, али су после извршеног злочина показивали дечје слабости, па, и ако се нису сами предавали правди, дали су се ухватити без икаква отпора.

III

Убиство у улици Бланш начињало је мању сензацију, него што се могло очекивати према великоме имању, које је убијени Живреј имао. Ко познаје Париз, лако ће наћи објашњења за таку незнатну меру учешћа; о томе се имању, на име, није никад много говорило, пошто се оно мање истицало при друштвеним свечаностима, него много више у разумном делењу милостиње, које је по правилу само изабраним особама било познато. Тако је дошло, да се свет мало по мало навикао на то, да равнодушно гледа на кћер и сета милијунаревог, који су водили отмен али ограђен живот у своме дивном, за велику публику, затвореном дворцу. Мираи, скоро манастирски живот у Лорети—Живрејеној кући приписиван је обично дубокој брачној љубави, која је сама себи била довољна и није имала потребе за забаву и друштво; само је неколико особа, који су некада сналази у ужи круг породице, онда онда мислило, да је госпођица Лорети била страсно заљубљена у једног помоћника свога оца, неког извесног Луја Шасена, и по свој прилици је само пуштајући воли свога оца, пружила руку господину де Живрејеу, али је ипак остала верна својој млађаној љубави и сад живи у таквој повучености само зато, да би се могла тонити у својим слатким успоменама.

Али за ово дело од стране суда постављени истражни судија подио је истрагу не расипајући ју о томе, да ли ће се парница развити до једног сауе célèbre или не. Он је био човек старе школе, био је рутинер и методичар, али искусан стручњак, који је своје званичне дужности испуњавао строгом савесношћу. Зато је он стао испитивати и проучавати разноврсне околности, и поред признања Берте Моклерове, и поред њеном руком написаног писма и после убиства извршене крађе; зато је он, као пре њега и полицијски комесар, постављао себи питање, да ли је за убиство оптужена, кад је злочинство извршила, била при чистој свести или није, те је дошао до закључка, да се њено душевно стање мора детаљно прегледати.

Судско—лекарско мишљење гласило је, да је оптужена до душе њеном раздражљива и у највишем степену нервозна, али је слободна сваке болести, услед које би се могла сматрати као неурачуњива. Судећи с те тачке гледишта, била је Берта Моклер одговорна за извршено убиство. Али колико се мотива за њ учинити одговорном према казненом законику?

Она је још увек енергично порицавала тврђење, да нема сакривача. Али судија, коме је овако тврђење недостојало најмање основе, истраживаше, ко ли јој је могао помагати при спремању и извршењу злочина.

Девојка је исказала, да никада није имала посла са љубавницима, а за сумњу у тај иска није било правога повода, пошто су многи непристојни сведоци тврдили, да је она само веома ретко излазила и ничи је под себе примала мушке посете, ничи је ноћивала ван њене. Јасни и одређени искази врагарки, која би то најбоље морала знати, искључивали су неоспорно сваку сумњу. На сваћењу је вратарка назад признала, да је последњих недеља госпођици Моклер четиће долазио неки млад човек средње величине и доброга изгледа, — чији се опис не слаже са изгледом господина де Живреја, — и то последњи пут, како јој се чини, на сам дан пред убиством.

О овоме упитана, признаде оптужена без околишења, да је њу одиста више пута посетио неки позоришни агенат Бријар, који је, као што јој је причао био, организовао позоришне дружине, с њима путовао по унутрашњости, па и по туђини. Он јој је, ако би она одиста имала дара за позорницу, обећао и ангажман набавити. Она га је с тога пријатељски поздрављала и код њега узела часове. Он се веома задовољно изражавао, ма да је мислио, да она мора још приљежно да ради, и последњих је недеља више узора, у којима би она имала највише и најлакше успеха, с њоме прешао.

— Да ли вас је он, као што вратарка држи, — упита истражни судија — посетио истога дана кад и господин де Живреј?

— Јесте.

— Кад?

— У шест часова по подне.

— Је ли какву роду с нама пролазио?

— Није, одговори она подвиснивши.

(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Хапшење Фалкаја. — У бр. 20. нашега листа од ове године донели смо распис пештанске полиције о проневери *Ладислава Фалкаја* бив. пештанског службеника од 40.000 круна. Том приликом пештанска полиција обратила се расписом свима полицијама и резултат њене хитрине врунисан је успехом. Из Њу-Јорка сада јављају, да је тамо Фалкај ухваћен и да је код њега нађено 36000 круна.

О детаљима, како му је траг ухваћен, доноси пештански полицијски „Централ-блат" следеће: Фалкај за време док се налазио на европском континенту показивао је извредну умешност и бистрину, да полицијску потеру избегне. Напротив, кад је стигао у Америку, мислио је да је сигуран и с тога није био онако обазрив као пре. Та безбрижност и сигурност бесумње је долазила отуда, што он није ни знао да између Аустро-Угарске и Сједињених Држава постоји уговор односно издавања криваца. Према свему изгледа да се Фалкај месецима носио мишљу да при првој згодној прилици дигне повеће суму и са женом и децом побегне у Америку. Кад је побегао полиција је извршила претрес у његовом стану и тамо нашла поред осталога и нека писма једног рођака Фалкајеног у Њу-Јорку, неког Волеганга Клајна, који је такође пре извесног времена побегао у Америку, да би избегао казну на коју га је пештанска пропстепени суд осудио.

Клајн је описивао живот у Америци ружичастим бојама. Новац — писао је он — лђжи на улици и Фалкај са својом вредношћом и великом енергијом постао би за неколико година богат човек. .

За будимпештанску полицију било је одмах несумњиво и јасно бегство Фалкајево; он је мора бити гледо да се докопа океана, те је с тога одмах телеграфисано у сва већа пристаништа са се пази на бегунца. То је у исти мах урађено и са полицијама на Истоку, у Београду, Софији, Солуну и Цариграду. Али Фалкај, као неказанљив жандарм, умео је врло вешто да се провуче и избегне из ока европске полиције и да срећно, жив и здрав стигне у Њу-јорк.

Као што је наканђно утврђено, Фалкај је, после посете код матере и шурака у Пати-ју, којима је дао 1000 форината, отпутовао преко Бура за Беч, где је под лажним именом отсео у једном хотелу у једном предграђу. Ту је браду скратио, а бакенбарте пустио да нарасту, те је на тај начин променио јако онаиономију лица, тако да се подуже могао позабавити у Бечу, а да га полиција не позна.

Докле је тамо био, истражио је једног агента за исељавање у Америку, који се тајно бави продајом годишњих фалсификованих пасоша, које су исељеници дужни кад стигну у Америку да врате натраг, како би их и други могли употребити. И збиља,

Фалкају пође за руком да набави један такав пасош, који се потпуно подударао са његовим личним описом.

Из Беча је узео карту жељезничку за Ротердам, али на путу оставио је на једној споредној станици воз, да би траг запарао и отпутовао другим возом за Бремен. И ту му је пошло за руком да превари полицију. Његовом превозу преко океана за Њу-Јорк није стајала никаква сметња на путу. И кад је стигао на америчко земљиште Фалкај је остао на миру. Сада је мислио да је потпуно сигуран, и учини прву глупост. Одседне је у један Hôtel Garni под својим рођеним именом, одакле се пресели у други хотел, који је држао неки Аустријанац. После неколико дана осећао се и ту неугодним и узме сталан месечни стан.

О своме доласку у Њу-Јорк јавио је Фалкај једном дописном картом своме шураку у Пати-у. Он је позивао родбину, да му што скорије дођу у Америку; разуме се, да су на прво место требали отпутовати за њим, његова жена и деца. Не знајући, да је шурак Фалкајев оних 1000 форината које им је оставио, овај предао одмах полицији, он је писао: „Новац за пут имате довољно".

Другом дописном картом коју је Фалкај послао у Пешту под својим целим именом и тачном адресом стана, јавио је Фалкај родбину да му што пре дође. Разуме се, да је ове карте добивала од централне поште редовно пештанска полиција која их је предавала истражном судији. Овај одмах похита и донесе решење о притвору Фалкајевом, које је преко Министарства правде и спољних послова послато телеграфским путем аустро-угарском генералном конзулу у Њу-Јорк. Овај је одмах известио о свему њујоршку полицију, која ни часа није часила већ је одмах притворила бегунца. По депеши, коју је послао Њу-јоршки аустро-угарски конзул, код Фалкаја претрешом је нађено и готовом новцу 36000 круна. Он је одмах признао дело, и показао се.

Аустро-Угарска влада дипломатским путем тражила је од Сједињених Држава експедицију Фалкајеву и повратак 36000 круна. Према томе губитак износи свега 4000 круна, што се има захвалити једино доброј и вештo организованој међународној полицији.

Како су наши читаоци упознати са овим делом из потернице, коју смо раније заједно са сликом Фалкајевом донели у овом листу, а ствар сама по себи долази у најинтересантније, гледаћемо да претрес овог дела бар у изводу, кад буде, донесемо у нашем листу.

Ко је ово? Хамбуршка полиција, потерницом од 3—VIII т. г. № 685, прево овд. немачког конзулата, послала нам је слику са описом ове индивидуе и молила да је дамо јавности ради проналаска индентичности његове.

Пре кратког времена ухваћен је на једној тржи у моменту, кад је једном посетиоцу извадио из џепа новчаник са 60.000 марака. На испиту казао је да се зове Петар Морел, да је по занимању трговац, да је рођен 13 марта 1875. године у Буџенс-Ајросу и да је аргентински поданик, — док међутим у хотелу је био записан под сасим другим именом. Приликом претреса, код њега је нађена: једна улазница за коњичарску салу у Монаку, три чека Лијонске кредитне банке у Монте-Карлу № А. 2053—55 и један алатан сат, за који је доказано да је спојила апотекара Шнидинда из Еберфелда и који је сигурно у путу овоме из џепа извукао.

Самозвани Петар није никако дао тачно обавештење о својој личности и својој народности, па зато хамбуршка полиција шаљући његову фотографију спима европским државама па и нама, моли да се проналеже које он и откуда је; тим пре што се мисли и верује да је овај још какве злочине негде извршио.

КЊИЖЕВНОСТ

Krankheit oder Verbrechen? Eine gemeinverständliche Darstellung des Geschlechtslebens, des Mordes, des Körperverletzung, Geisteskrankheiten, des Hypnotismus etc. in ihren Beziehungen zum Gesetz und zur öffentlichen Moral vor *Dr. G. H. Berndt.* — Leipzig, 1901.

У издању чувене лајпцишке књижаре Криста Вигта почело је излазити у свескама друго издање овог огромног дела Бернтова: *Болест или злочин?* То је опис полнога живота, убиства, повреда тела, душевних болести, хипнотизма итд. у односу према закону и јавном моралу. Дело од необичне предности за сваког мислиоца а најпаче за сваког полицијског чиновника. Управо човек не зна шта је важније и интересантније кад га чита. За сада је изашло 40 свезака, а знаће још толико док се доврши. — Нека је ово дело топло препоручено свима онима, који владају немачким језиком, јер ће у њему наћи пуно поуке и практичних примера у вези са леним илустрацијама које дело красе и чине га још разумљивијим и јаснијим.

— L.

ТРАЖИ СЕ

Вукомана Ђирковића, бив. опанчара из Раше, који је, још пре два месеца напустио своју кућу и породицу, и за кога се сада не зна где је, — тражи начелник среза студеничког актом Бр. 7551. Он има 31 год., високог је стаса, косе и бркова рибјих, у оделу је сукненом. Пронађеног треба упутити поменутом среском начелнику или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 20348.

Арсу Стојановића, родом из села Момчилова у срезу добричком и бив. слугу Николе Машовића на истог места, тражи начелство округа топличког актом Бр. 6156. Арсо има 18 год., средњег је стаса, округлог лица, косе плаве, пронаћи ће, по главн красташ; у оделу је сукненом. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20326.

Јелену Антић, бившу слушавку, родом из Карловаца у Аустро-Угарској, која је до 23 пр. месеца служила у Крагујевцу на службу напустила и некуд побегла, тражи начелство округа крагујевачког актом Бр. 11999. Јелена има око 12 година, средњег је раста, пронаћи ће, има велике граорасте очи, у оделу је цицином. Пронађену треба спровести поменутом начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20552.

Јакова Шерера, бив. пекара, родом из Далмације у Аустро-Угарској, окривљеног због извесног казненог дела, које је извршио у Аустро-Угарској, тражи управа града Београда актом Бр. 20646. Јаков има 53 год., средњег је стаса, дугуљастог лица, очију сивих, косе плаве, носа дугуљаста, дустобан је. Пронађеног треба стражарно спровести управи.

Марка Шарчевића, лађара, родом из Пуштара у Срему, тражи управа града Београда актом Бр. 20647. У случају проналаска треба га стражарно спровести управи.

Василија Брадића, бив. механичију из Медвеђа, окривљеног због опасне крађе, тражи крушевачки првостепени суд актом Бр. 12268. Василије има 50 година, стаса је повисоког, сувоњав је, пронаћи ће, има велике, прве обрве и мала уста, у оделу је народном. Нарећује се тражење. Пронађеног треба спровести или среском начелству или управи града Београда с позивом на акт бр. 20656.

Зигмунда Вијолу, родом из Сендрука у Аустро-Угарској, који је марта месеца тек. године пуштен са осуде, на којој је био због опасне краће, тражи управа града Београда актом Број 20101. Зигмунд има 33 године, омален је, дежмекаст, плав, има велике, смеђе бркове, по занимању је обућар; осуђен је био на две године робије због краће новаца Ђоки Стојковићу, кафеџији код „Златног шарана“, овде у Београду. Пронађеног Зигмунда треба стражарно спровести Управи. Како се сазнаје, он је сада радећи лађарски у једној мађарској варошици дуж Дунава заједно са својим другом **Јованом Раутеком**, који је такође био осуђен због истог дела краће новаца Ђоки Стојковићу, кафеџији.

Опширнији опис о краћи Зигмундовој и његовој дружини може се наћи у прошлогодишњем 12. броју „Полицијског Гласника“ на страни 96.

ПОТЕРА

Непознато лице, издајући се за **„Тодора Јовановића из Вел. Мошунице“** дотерало је 30 пр. месеца два вола у Смедерево и продало их Динку Наумовићу, месару там. Ну када му је овај затражио билете од купљених волова, самозвани „Тодор“ побегао је, оставив волове. По опису Динковом, то је био средњовечан човек, плав у опште, бркове жутих, у оделу сукненом. Начелство округа смедеревског актом својим Бр. 7583, моли за тражење како овог, по свој прилици продавца, тако и сопственика напуштених волова, о којима сада ово начелство води старање. Акт управе града Београда Бр. 20323.

Ноћу, између 27—28 пр. месеца извршена је крађа ствари Науну И. Јанковићу, трговцу на Аласница, и том приликом однето му: шар џинџ, салонског одела, 14 комада белих сервијета са монограмом „B. J.“, 20 пешкира, протканих са свилом, једну торбу, свилену женску блузу, 12 мушких кошуља, 6 свилених женских марама, 6 шамија за везивање, једно ново вунено ћебе и неколико метара белих чипки. Начелство округа нишког актом Бр. 12230, моли све полицијске власти, да крађљивца са покрађом живо потраже. Акт управе града Београда Бр. 20325.

Јеврем Марковић, звани **„Јоца“**, родом из Сибиње, среза косматског, извршио је једну крађу у Београду и побегао у унутрашњост. Он има 40 год., средњег је стаса, округла лица, косе и бркова смеђих. Јеврем је један од најстаријих и најопаснијих крадљиваца. Као такав, он је до сада три пута био осуђиван на робију све због опасних краћа. Што је веома интересантно код овог крадљивца, то је, што се је, у последње време, отиочео привидно занимати прошњом, у ком се циљу прави сакатим, на чак и штаке носи. То само дотле, док не улучи прилику, да што прибегне, а тада, у место сакатог просјака, постаје бесни звер, кога би најбржи хртови тешко могли стићи. Управа гр. Београда, која с Јевремом ратује има већ 20 година, позива све полицијске власти, да га у својим домаћајима живо потраже и пронађеног њој стражарно спроведу.

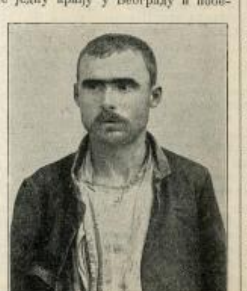

Марку Читлучанину из Беоца и **Петру Кнежевићу** из Пазовице, среза студеничког, украдена су, ноћу између 20—21 пр. месеца два вола, који су били на паши у Ковановику. Један од украдених волова длаке је жуте а други беле; оба, тек имају по 10 година и без рогова су. Начелник среза студеничког, актом својим од 30 пр. месеца Бр. 7564, моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 20300.

Светозар Живковић, земљеделац из М. Сугубине, среза расинског, решењем крушевачког привременог суда од 1 тек. месеца Бр. 13807, стављен је под поротни суд и у притвор због опасне краће. Он је у бегству, па с тога поменути суд моли све полицијске власти, да га у својим домаћајима ако потраже, па пронађеног њему стражарно спроведу. Он има 26 година, омален је, плав, босав, у горњој вилици има два зуба један преко другога. Акт управе града Београда Бр. 20573.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Личности, бив. осуђеници чија имена овде износимо, осуђена су судским пресудама на надзирање полицијског надзора, ну како се не зна, где се они сада налазе, — то управа града Београда позива све полицијске власти, да их у својим домаћајима потраже, па пронађене подвргну надзирању надзора.

Те личности ове су:

Божидар Милојевић, месар. раденик родом из Паланке подлежи надзору до 23-VII-1902 год. Велимир Ђорђевић, б. практ. родом из Пожаревца подлежи надзору до 14-IV-1903 год. Живко Игњатовић, скитн. родом из Пећи (Ст. Србија), подлежи надзору до 22-II-1902 год. Живко Николић, скитн. родом из Аранђеловца подлежи надзору до 23-VII-1902 год. Лазар Ђурђевић, скитн. родом из Београда подлежи надзору до 22-II-1904 год. Михаило Илић, б. пилар родом из Београда подлежи надзору до 3-II-1902 год. Милосав Петровић, скитн. родом из Крагујевца полежи надзору до 7-X-1901 год. Мирослав Стојановић, скитница родом из Д. Милановца подлежи надзору до 27-IX-1901 год. Радисав Марковић, скитница родом из Аустро-угарске подлежи надзору до 22-II-1901 год. Тома Илић, раденик из Новог села (окр. нишки) подлежи надзору до 10-II-1902 год. Тахомир Николић б. кафеџ. родом из Београда подлежи надзору до 1-III-1902 год. Тодор — Тојка Гаргорјевић, скитница из Београда подлежи надзору до 5-V-1904 год. Светозар Јовичић б. раденик из Београда подлежи надзору до 10-III-1902 год. Петар Радојичић, б. раденик родом из Београда подлежи надзору до 5-VIII-1902 год. Јоксим Минић, зидар-раденик из Крагујевца подлежи надзору до 9-VI-1902 год. Живота Николић, б. раденик из Аранђеловца подлежи надзору до 23-VII-1902 год.

УХВАЋЕН

Јован Јовановић, звани **„Туре“**, родом из Београда и **Карло Кеплер**, родом из Парабуља у Бачкој, чије смо потернице изнели у прошлом броју, ухваћени су по истима и спроведени коме треба.

Терлиндеп. — У бр. 19. нашега листа донели смо распис и слику банкара Терлиндена, који је проневерио и фалсификовао преко осам милиона марака акција разне вредности па онда побегао. Он је сад ухваћен у Милвоке-у у Сједињеним Државама Северне Америке. Код њега је нађено за сада само 25000 динара, које је Немачка преко свога посланства узабранила. Терлинден ће бити спроведен за Немачку, где ће му судови да суде. О начину како је ухваћен из Ну-Јорка телеграфишу страним листовима следеће:

— Пре неколико дана дошао је у немачку радњу у Милвоке-у један Немац, који је тражио, да промени двадесет немачких златника. Сопственик радње, на несрећу његову, био је такође Немац и као такав, немачки почасни конзуларни агент у Милвоке-у, Морис Беумбах, који је већ имао у рукама потерницу Терлинденову, те упоредивши је, позна га с места.

Терлинден се није много опирао и признао је своја дела, те ће немачкој влади бити олакшана његова екстрадиција.

Ово је већ други случај у скоро да су фалсификатори и лопови одмах у Америци ухваћени — прво пенгански поштански дефраудант Фалкај, па онда Терлинден. За лопове Америка није више сигурна.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 396.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ОБЈАВА

Одлуком Господина Министра Унутрашњих Дела под 28 пр. мес. ПЉ 12326, а по споразуму са досадашњим уредништвом, од сада ће се „Полицијски Гласник" уређивати у министарству унутрашњих дела, зашта је одређен и нарочити одбор под председништвом начелника полицијског одељења.

„Полицијски Гласник" доносиће од сада у својим бројевима сва званична и службена саопштења по струци полицијско санитетској, све објаве и потернице од стране власти у земљи, а поред тога, доносиће и стручне чланке и расправе.

У недостатку овога, „Полицијски Гласник" ће примати и износити судско криминалне ствари из области наше и стране литературе.

Саопштавајући ово читаоцима и нашим досадашњим сарадницима, позивамо ове последње, као и све оне који би желели на листу радити, да рукописе шаљу на адресу: Министарству унутрашњих дела за „Полицијски Гласник."

Радови ће се оцењивати од стране редакционог одбора и хонорисати по 30—70 динара од штампаног табака, као што је то и Министарсво званично објавило у бр. 180. „Српских Новина".

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставан)

Случајеви, у којима је таква истрага потребна, многобројнији су но што се мисли. Биће само потребно, да се увек, кад се тиче идентификовања материја и т. д., не задовољавамо тиме, што је дотично тело већ по изгледу „несумњиво" исто као и предмет с којим га упоређујемо, већ да сваки пут најпре питамо микроскопичара пре но што донесемо коначни суд. Ко у томе чини покушаје, доћи ће до уверења, да се много што шта сматра за различито, што је једнако, и да много што шта изгледа једнако, што није једнако.

Идентификовање конаца (њених и пртених) доста пута је од велике важности и микроскопичар ће у већини случајева исто доказати с највећом вероватноћу. Вала имати на уму, да он за своје циљеве треба врло мале крајичке, који ће се доста пута наћи, ако је на месту извршеног дела остао какав предмет. Сећам се из сопствене праксе, да су конци давали врло важне доказе, н. пр. конац, којим је била сашивена кецеља, која је остављена приликом једне провале. Кецеља је била од истог плавог платна као и многе друге плаве мушке кецеље. Али конац у истој као је несумњиво исти онај, који је нађен као једини шивални материјал у њеи осумњиченог. Даље: конац, којим је био пришивен пропис једног дечачића, послужио је за констатовање идентичности лепа детињег. Над истим је без сумње било извршено силовање, за тим је убијен; леш на коме није било хаљина нађен је у шуми под грањем готово распаднут; шпицске чакире дечачићеве нису биле ту, али у малом растојању од лепа нађен је један пропис сразмерно добро очуван; корице и исписана места беху искинута, није било никаквог знака. Само мајка несталог детета знала је, каквим је концем прошила последња детињи пропис, те је исти однела у суд; микроскопским прегледом доказана је идентичност. — Један кончић, који је био увишен у фитиљ приликом покушаја потпаљивања, могао се упоредити с једним концем из шубаре окривљеног и послужио је, као доказ да се исти ухвати као фактична кривац. — Једно мајушно парченце конца беше се задржало на турпији (онде где турпија улази у корице). Микроскопичар је могао да каже, да је то парченце највероватније с горњега краја једна онога капута, што га је осумњичени носио на дан извршења дела.

Од иследника се може много очекивати и у том случају, кад је неко из рубља извадио обележја, знаке. То ваљеће морало се извршити с нарочитом бржљивошћу и великом вештином, кад нам микроскопичар не може да каже, да је ту било ваљења; али у већини случајева моћи ће он да каже више и да докучи час, каква су раније била писмена и т. д. Од великог значења може бити његово извешће, кад је потребно да се констатује, да ли је извађени знак идентичан с оним знаком, који се налази на неком другом комаду рубља (н. пр. из истог туцета). У таквом једном случају микроскопичар ће тражити ситне трагове оног конца, којим су били начињени извађени знаци; таквих остатака конаца наћи ће се готов увек, а нарочито онда, ако је комад рубља са старим знаком неколико пута опран и углачан, тако да су се материја и знак ушлели. Ако се сад нађени остатак конаца микроскопски упореди с концем из знака на предмету с којим се врши упоређење, може се идентичност готово сасвим сигурно доказати.

Да је тачан преглед хартије доста пута важан, није потребно ни да се спомиње; у важнијим случајевима при фалсификовању исправа, пасцкалима, претхама, у кратко при свима злочинима, који се извршују с помоћу хартије и на истој, увек се изврши прометачина куће и том приликом се налазе код осумњиченог веће или мање количине хартије. Наће ли се тада у тој целој гомили хартија, која ма и мало личи на corpus delicti, даће се микроскопичару на испитивање. Погрешно је мислити, да већина људи једнога места узимају хартију од једнога или од неколико трговаца. Значајна је баш та околност, да се сваки овај, који је написао нешто злочиначко и истурио из руку, увек бори, да за то употреби куповну хартију. Искуство нас учу, да је готово у свима случајевима, у којима се такав corpus delicti показивао месним продавцима хартије, резултат био негативан, дотична хартија није била на трговачког стоваришта од последњег времена, јер се учинилац бојао, да такву хартију употреби; corpus delicti је готово увек нађен из неке свеске или књиге, или је то други део неког табака, на коме је први део исписан и т. д. Испадне ли нам за руком да код осумњиченог нађемо остатак хартије, онда констатована идентичност од стране микроскопичара има потпуну доказну снагу.

Испитивање нечистоће.

Ова испитивања су, могу рећи, таква, да се у њима најбоље може показати микроскопичарева вештина, јер се у већини прилика из најмањег и најневероватнијег може докучити најважније. Али и иследник може у таквим случајевима показати своју вештину, ако је дотични corpus delicti најбржљивије очувао у stadiu praesenti, дакле ако није нечистоћу скинуо и т. д. ако је уопште своју пажњу сконцентрисао на такве маленкости и ако разуме да из онога, што му је дао стручњак, изведе закључке. Све записи од онога, што смо већ толико пута понављали: цела вештина иследникова састоји се у опажању, незапажању, оцењивању.

Да наведемо неколико примера, од какве предности може бити испитивање нечистоћа.

а) ход оружја и оруђа.

Осим крвних мрља, о којима смо већ писали, оружје може имати и других нечистоћа, које могу бити у другом правцу од значаја, јер се дешава да се оно у чишћењу или потпуну управа нечим другим. Тако је мени саопштен један случај, како је једнога човека, који је пијан грдећи пролазио поред једнога гостионичарског врта, ударио један коњаник сабљом и расекао му главу. На иследницима захтев сутрадан су одузете сабље свима коњаницима у гаризону, који су за ту ноћ имали дозволу, да остану у вароши и сабље су предате микроскопичару, да их испита нема ли на њима крвних трагова. Ни на једној од тих сабаља није се нашао ни најмањи траг од крви, али једна сабља имала је на оштрици једну врло ситну зацепотину и у њој је само под јачим увеличавањем нађен мали струк траве. Поште је истрага била предузета врло брзо и поште је та травка коришћена била заштићена против сушења, то се могло доказати, да та травка није могла бити одавно залепљена за сабљу, јер је била свежа. Дакле овај коњаник, чија је била сабља, као што за тим и сам признао, најпре је ударио оног човека по глави, па је онда сабљу избрисао у роњој трави и осушио једном марамом, при чем није удалио ону травку, која је ушла у заосекотину. Овај случај је поучан у толико, што доказује, да се у прегледању неког предмета не треба ограничити само на онај једини објекат, који мислимо да ћемо наћи, већ се морамо проширити на све, што пада у очи или није обично на ствари. Али у том правцу стручњак може само онда радити с успехом, кад познаје случај у свима његовим најмањим појединостима и кад га иследник колико је могућно тачније обавести о целом току ствари. Да је стручњак у напред поменутом случају имао просто упутство, да на сабљи тражи крв, његов би задатак био испуњен, кад би подпео просто негативан извештај. Али он је био обавештен о целом току догађаја, те је одмах, чим је спазио ону травку, схватио откуд она ту и да мора бити од највеће важности.

На сличан начин могу послужити као јаван доказ трагови од земље, прахи, сасушене течности и т. д. Само се по себи разуме, да је иследнику дужност, да никад не одустаје од микроскопског прегледања, ако он на дотичном оружју и т. д. не примети ништа што би падало у очи, јер прво микроскопом се може открити велика количина важних ствари, које се голим оком не могу видети, и друго сваки стручњак зна, да он мора растанити оружје, оруђе и т. д. и баш на саставним местима тражити сумњиве супстанције. Н. пр. нека сикира могла се најбрижљивије очистити, тако да се чак ни под микроскопом не може опазити ништа. Али ако се скине држаљ, може се у ушипцима и на оном делу држаље, што је био у ушипцима наћи врло важна материјала.

(Свршиће се)

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
№ 25933
4. децембра 1899 год.
у Београду.

Начелству округа

На представку Дирекције Српских Државних Железница од 21 јула ове године бр. 9997. да полицијске и општинске власти у опште не воде довољан надзор у питању о чувању железничке пруге, нити брзо и енергично каквајају железничко полицијске иступнике, — мој је претходник, у вези својих ранијих наређења, под 23 петим мес. и године № 16968, издао потребну наредбу томе начелству, како ће полицијске и општинске власти у будуће поступати у наведеном питању.

Али, како ме железничка дирекција писмом својим од 30 ов. м. бр. 17469 извештава, многе полицијске власти не схватају подједнако своју дужност према издати им наредбама у овом погледу, јер се често дешава: да поједини органи полицијских и општинских власти, улазе у круг рада железничких органа и распоређу чуварима пруге без знања њихових секција, циркулишу колоском и пешке и на чохима и т. д. — као што је био случај на трећој секцији месеца јула и октобра ове године.

То ми даје повода, да свима полицијским властима, дуж железничке пруге, на захтев дирекције, објасним: да њима, поменутим наређама мога претходника, није дато упутство да воде надзор о томе, шта је од стране железничке управе предузето за чување пруге и какав је распоред железничког особља учињен од стране секција, већ им је само наређено, да потпомажу железничко особље у вршењу њихове дужности у погледу чувања пруге од повреда; да спречавају сумњива лица приступ на пругу; да на доставу железничких органа енергично изнађају и пресуђују железничке иступе и пресуде о томе брзо извршују, и најзад, да од железнице у свако прилици откључају сваку опасност, но, да ни у ком случају не могу чинити диспозиције по самој пруги и са железничким особљем; јер, пругу железничку, са свима њеним постројењима једино су у стању чувати железнички органи, који тај посао разумевају и који су за то лично одговорни.

Саопштавајући ово објашњење начелству препоручујем му, да се са подручним му полицијским и општинским властима у будуће истог објашњења строго придржава у даним приликама, иначе ће дотични органи, за противно поступање, бити кажњени.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
№ 26855
18 децембра 1899 год.
у Београду

Начелству округа

Главна Контрола писмом својим од 10 новембра ове год. Бр. 17.844 доставила ми је, како је при прегледу општинских рачуна о приходу и расходу у извесном округу, местна контрола код свих оних општина, којих су рачуни прегледани за 1896 годину — нашла: да ниједан општински рачунополагач, како за раније, тако и за 1896 годину, није са капиталима општинском поступао по уредби од 16 априла 1860 год. бр. 1085 (збор. XIII стр. 164), већ су допуштали, да облигације нису наплаћене од како је зајам издат, па ни 1896 године; да интерес нису наплаћивали дуги низ година, па ни за годину 1896-ту, или су интерес наплаћивали за по неку годину, а за многи број година не допуштајући чак и то, да интерес достигне и премаши главницу,

У потврду овога, Главна Контрола навела је, да је у наведеном погледу било и оваквих случајева:

1. Да је из општинске касе још 1878 године издато приватним под интерес 100 динара и да на име интереса и отплате дуга није ни паре добивено ни ни до 1896 године, за коју се рачун прегледа; да се овим облигацијом није поступљено према поменутој уредби, да су јемци сиротни а и дужник; и да се не зна, који је поименце од рачунополагача одговоран за ову суму.

2. Да извесно лице дугује 200 динара на име аренде наплаћене од 1880 године? да се ова сума нема од куда наплатити од овога арендатора, и да су рачунополагачи од 1880 до краја 1896 године познати, али су рачуни до краја 1895 године разрешени или је случај из члана 52 закона о уређењу Главне Контроле или је по члану 123 истога закона протекло десет година од дана разрешења рачуна, па ова аренда показана на дугу и у рачуну за 1893 годину, у ком случају нема се од кога тражети накнадна штета.

3. Да извесно лице дугује по облигацији од 1878 године 150 динара главног дуга са неплаћеним годишњим интересом од 1880 на све до краја 1896 године, и да са облигацијом није поступљено према поменутој уредби, међу тим добављена су дата, који су поименце у којој години били рачунополагачи, почев од 1878 на до краја 1896 године, али се не зна, ко ће од њих бити одговоран за штету, јер наплата од дужника и јемаца још није тражена.

Достављајући ми наведено, Главна Контрола наводи даље, да је оваково стање општинских капитала, скоро у целој земљи, на ме је за то молила за наредбу, да се оваковом злом стању једном на пут стане.

С тога овим препоручујем свима полицијским властима, да као надзорне власти над општинама, овима одмах нареде, да оне у најкраћем року сва протекла примања, како по облигацијама, којима су ронови протекли, тако и остала примања

ма из кога основа она потицала — пречисте, било паплатом, било заменом са новим облигацијама, било пресудама судским, те да се тим путем начисто изведе и утврди: шта је од капитала свакој појединој општини пропало, и, ко носи одговорност за ту штету.

Полицијске власти, уверавање се, бар један пут месечно, како општински судови врше ову моју наредбу и какав је успех отуда постигнут, на код којих чланика општинских примете неуредност и немарљивост у наведеном послу, да са њима поступају *строго по закону*, а дотичне старешине полицијских надлештава лично ће одговарати мени, ако не буду поступали овако, како им наређујем.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр№ 3237
15. фебруара 1900 год.
у Београду

Начелству округа

Дознао сам, да многа начелства, погрешно поступају при издавању пасоша оним лицима, која ради печалбе прелазе у Румунију, у томе, што у исте пасоше уписују поред носиоца пасоша, још и друга лица, која нису ни у каквом сродству са њиме, но су, често чак из другог села, општине па и среза.

Отуда немогућно поступају ове штетне последице:

1., Држава губи у томе, што није такса наплаћена од сваког, **који мора** за себе пасош радити;

2., Појединци од тих раденика штете се у томе, што по 4. динара дају драгоману за пасоше, а овај то за себе задржи, и трпа по неколико њих у један пасош;

3., По јавну сигурност и ред пак долази друга велика незгода, што се неки раденици, или услед слабости или из ма каквог другог разлога морају враћати раније у Србију но остало друштво, које је у пасошу записано, те је исто принуђено без пасоша у Србију пролазити, где, наравно, трпи велике незгоде и дангубе због тога, што путне исправе нема; док с друге стране са оним пасошем, у коме је ово лице било уписано прелазе друга лица, која никакве исправе немају, те се тако у велико стварa могућност улажењу у земљу разним проблематичним и сумњивим личностима.

Међу тим, користи од свега тога, али неправедна и противу закона, нади једино драгоман, који овакове раденике води, и од сваког наплаћује по 4. динара, а потрпа их у пасош по неколико њих, за који плати свега 4. дин.

Да би се у будуће избегле ове против законе и штетне последице по државне интересе, како у материјалном тако и у политичком погледу, а у исто време да би се пресекла поменута недозвољена шпекулација појединих драгомана и оних органа власти, који драгомањима у томе на руку иду, — препоручујем начелству, да од сада строго мотри на то, да се сваком путнику појединачно издаје пасош за прелазак у Румунију; да се у исте пасоше не уписују и друга лица, осем жене и деце онога, коме се пасош издаје; и, напад, да се при издавању и пуњењу тих пасоша обрати већа пажња на: личан опис, године старости, особене знаке и на писменост лица, коме се пасош издаје.

Противно поступање чиновника, који пасоше издају, казниће осетно.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр№ 4387
6 марта 1900 год.
У Београду

Начелству округа

Господин Министар Народне Привреде, писмом својим од 1. овог месеца СБр. 1566 жали ми се, да полицијске власти, противно распису Министра унутрашњих дела од 14. априла 1893 год. Бр№ 4596., при подношају својих извештаја пристепеним судовима, о извршеним јавним продајама непокретних имања, не јављају овима тачно и суму тражбине — дуговања — због које је извесно имање продато, те због тога и судови долазе у немогућност, да о томе поднесу тачне извештаје статистичком одељењу, коме су они подаци неопходно потребни за статистику.

С тога, у вези горњег расписа наређујем свима полицијским властима, да приликом будућих подношаја својих извештаја пристепеним судовима, о јавним продајама, увек овима тачно јављају и суму потраживања или дуговања, због које је дотично имање продато, како би статистично одељење Министарства Народне Привреде, могло имати о томе тачних података, за статистику промена у власништву непокретних добара.

Противно поступање казниће најстрожије.

Нека начелство ову моју наредбу одмах саопшти свима подручним му органима, ради знања и управљања.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр№. 3783
12 марта 1900 год.
у Београду

Начелству округа

Господин Министар Правде 1 фебруара ове године № 16.660, упутио је расписе свима пристепеним судовима и наредио им: да најживље настану на томе: да се стечајне масе, које се налазе у току рада, што пре и што брже расправе и да се у будуће предмети стечајних маса не гомилају.

Да се не би у будуће рад судски по овим предметима успоравао тиме: што полицијске власти, наредбе судова, отпуштене им по пословима ове врсте, не сматрају као предмете хитне, као што је то до сада рађено, те их и не узимају у бра поступак, то препоручујем томе начелству: да у будуће полицијске власти првенствено мимо §. 470 грађ. судског поступка, узимају у извршење налоге судова издати им по предметима стечајних маса и да сматрају те предмете као хитне; да се распродаја покретности, а нарочито непокретног имања, какве стечајне масе брзо извршује по наредби пристепених судова, а не да се протеже по 3 и 4 године, као што је то до сада бивало.

Да рад по стечајним масама не би застајао због спорости полицијских власти у извршавању судских наредби, наређено је од стране Господина Министра правде судовима, да један од њихових судија води белешку од свију предмета по којима је писато полицијској власти, за распродају имовине пресађених маса или лица, и да пази да полицијске власти ове продаје одмах предузимају и извршење истих не одуговлаче.

Где се год наредба суда брзо и на време не изврши имаћу могућности да то сазнам, и ја ћу такве небрижљиве чиновнике осетно казнити.

Нека начелство саопшти на потпис ову моју наредбу свима полицијским чиновницима својега подручје и о извршењу ме известити.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар упутио је на нас једно овакво питање:

С.. Ј... из К... пресудом Л... пристепеног суда, осуђен је на 10 дана затвора за дело из §. 213 у вези са §. 210 кривичног закона, за нанету јавну увреду Р. Љ. на Р.

Пресуда је постала извршна и послата дотичној полицијској власти на извршење.

Сад приватни тужилац долази код полицијске власти, од које је пресуда на извршењу, и спрашта досуђену казну осуђеноме С....

Овај општински писар пита нас:

Има ли приватни тужилац на то права, и може ли полицијска власт донети решење, да према опроштају не извршује досуђену казну затвора над осуђеним С...?

На ово питање ми му одговарамо:

Да у случају оespeca, за овакве кривице, приватни тужилац, по последњем одељку §. 216 казненог законика, има права да у свако доба од тужбе за нанету му увреду одустане па и да само извршење пресуде, којом је тужени за дело увреде на казну осуђен, задржи од извршења, ма да је та пресуда већ постала извршна; и кад приватни тужилац даде своју изјаву о томе, онда, по §. 17 казненог судског поступка, извршење пресуде, што се казне тиче *притвора*.

По томе, кад приватни тужилац, у случају осуде каквог лица за јавну увреду, код дотичне полицијске власти, од које се пресуда на извршењу налази, изјави: да осуђеноме правда досуђену му казну затвора, полицијска је власт дужна, да му ту изјаву прими и да стане са извршењем пресуде (што се казне тиче), па да исту изјаву са својим изјављеном достави ономе привостепеном суду, који је ту пресуду и изрекао, на решење, од кога ће очекивати даље наређење; али сама полицијска власт, ни у ком случају није надлежна, да по таквим изјавама доноси своју одлуку (пошто она није ни изрекла пресуду већ привостепени суд.)

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Н..... М..... из Б....., тужио је суду општине Г..... С..... С..... и Ј..... П..... из З..... за просту увреду части и тражио да се по закону казне.

Тужилац Н..... предао је ову тужбу општинском суду 9. октобра 1900 године. Цело испитивање по тој тужби и испит оптужених, суд је извршио још истога дана када је и тужбу примио, али по томе предмету није ништа даље радио — није никакву одлуку доносио — све до 19 априла ове 1901 године, а тога дана, суд је по овоме делу донео своју пресуду и над оптуженима изрекао казну од по 24 сата затвора, и, осудио их да тужиоцу плате дангубу и накнаде положену таксу у два динара.

Као што се види, од последњег рада општинскога суда на овоме предмету па до доношења пресуде по њему, протекло је више од шест месеци, и, по томе, кривица је тужених према §. 396 кривичног закона застарела, општински је суд још донео по истој својој пресуду и оптужене казнио. Донео је дакле пресуду по кривици која је одавна застарела.

Овај писар пита нас сада:

1, Да ли би се сматрало за лишење слободе, кад би општински суд поменуту своју пресуду над осуђенима и извршио; и

2, Шта би по тој пресуди требало радити, по закону ако се иста не може да изврши.

На ова питања ми му одговарамо:

1, Кад би општински суд над осуђенима извршио горњу своју пресуду, коју је изрекао по кривици која је одавна застарела, па би се испуњењем утврдило, да су дотични часници општинског суда *намерно и са знањем да је кривица застарела* донели и извршили исту пресуду, — онда би свакако за такву своју радњу били одговорни по казненом законику, али иначе не за незаконо лишење слободе, већ за дело из §. 122 у вези са §. 132, казненог законика; и,

2, Ако донешена пресуда, о којој је реч, није извршена, онда се она по закону не може ни извршивати. У том случају, општински суд треба да донесе своје решење, којим ће констатовати: да је пресуда погрешно и противно закону донета по кривици која је још пре доношења исте пресуде застарела, и, да се са тога не може ни извршити, већ да се има сматрати као и да не постоји, па то решење да саопшти заинтересованим странама; а, кад исто решење постане извршно, да остави аста у архиву као свршена.

Ако је приватни тужилац претрпео какву штету, отуда, што дотични општински часници нису благовремено по његовој тужби и по учињеном испитивању донели пресуду, већ су допустили да кривица тужених, са њиховог немарног и неправилног рада застари, он може, за накнаду те штете, тужити одговорне часнике надлежноме суду, ако хоће и успеху се нада. А, може их, за немарано и неправилно вршење своје дужности у овој ствари, тужити и надзорној власти и тражити да за то буду кажњени.

ОСВЕТА ЈЕДНОГ КЛОВНА

Новела од G. Lachand-a

Били су нераздвојни. Видео сам их први пут у Болоњи и сећам се да нисам никад присуствовао тако смелој и опасној престави.

После обичних телесних продукција, гимнастичар Паоло пењао би се на највећу висину циркуса.

Паоло је био леп момак, атлетских форма, правилних црта на лицу, црне косе, црних очију и дубока погледа; прави јужни тип.

Клови се звао Ђованни, по његовом лицу, намрченом црним и белим, и по његовом традиционалном оделу, могаше га човек одма познати, којој врсти уметности припада.

Ено како би они изводили најглавнију тачку преставе. Кад би се Паоло горе успео, да отуд учини salto mortale (вратоломни скок), Ђовани би заузео место, на половини висине, на једној дасци, нарочито за то начињеној. Паоло би се онда одозго бацио и на галаву полетио доле у празнину, и пре но што би пао на земљу, Ђовани би га са мајсторском вештином дочекао и рукама обухватио преко тела, тако, да би обоица остала у равнотежи на дасци.

Аплаудирању и расположењу публике не беше краја. Народ је прядолазио са свих страна, и свако вече циркус беше препун.

Сећам се да су новине много коментирале држање власти, која је допуштала тако опасну продукцију, не предузевши потребне мере.

Кроз мало година, та два артиста стекоше себи леп глас и заслужише приличну суму. Њихова срећа зависила је од њихова слагања; кад би се раздвојили, један без другога не би могао опстати.

*

Пре три године, њихово друштво замал да се не разврсту. Обојица су били родом из Сицилије, на истог места. После толиког путовања жељење да виде своје родно место, где бејаху тријумфално дочекани. Сви су их рado гледали и били им сусретљиви. Највише се за њих интересоваше млада и лепа девојка Росита Ваиди, кћи једног богатог сицилијанца. Као најбогатија у селу, она се сматраше велика госпођа и нико се не усуђиваше запросити је. Али Паоло и Ђовани, и ако су отишли у свет сиромашни, сад бејаху имућни и славни, па их Росита држаше себи равним. Пошла им се пријатна и љубазно с њима разговараше. Кроз неколико дана обадва уметника бејаху заљубљена.

Ђовани и Паоло били су у дени младићи, али први изгледаше сувише смешан с намазаним лицем и комедијашким оделом, док Паоло беше увек солидно обучен и елегантан, и Росита изабра себи Паола.

Одмах се венчаше. Било би сувише описивати бол којег Ђовани у души осећаше, видећи да је Росита њему предностављала Паола, и да мора он бити сведок њиховој срећи, јер Росита се одлучи пратити свог мужа по свету. Но изгледаше да се на брзо предао својој судбини и показаваше се несво и расположен да Росита, једног дана рече свом мужу: — Ја сам се бојала да ће нас Ђовани оставити, но срећом опасност је прешла. Шта би само било с нама без Ђована?... Али ето он се привикао гледати нас срећне, и сад нам је будућност зајамчена.

И, заиста не би нико ни помислио да је Ђовани невесео; он учествоваше представама с оним истим хумором и редовно долажаше на трпезу. Али, сваки пут, кад би се путовало из једног места у друго, док би се Паоло, Росита и Ђовани пењали на воз, опрезни и вешти посматрач могао је видети једног младог човека, сумњива изгледа, да улази у исти воз, у купеу III класе, и излази на исту станицу где и наша тројица излазише.

*

Приспеше једног дана у Болоњу. Ту огласише бубњом преставу на којој ће Паоло изводити чувене, „salto mortale" с главом у врећи.

Из Фиренце, Венеције и са свих страна Италије свет је долазио у Болоњу отимајући се ко ће пре добити места у циркусу.

Најутро, оног дана преставе, клови Ђовани, чим је ужинао оде на позе и прешавши градске беднме, упути се једној усамљеној кући; отвори врата, уђе унутра и чекаше. Мало за тим, дође у кућу онај непознати њихов саиутник.

И ту њих двојица, с нарочитом вештином, изведоше више пута „salto mortale".

Кад бејаху готови, Ђовани рече непознатом:

— Пистро! твоја је наука довршена; ти сад вредиш колико и Паоло, и твоја је срећа осигурана. Упамти само да нико не сме знати да смо се кад видели и састајали. Буди дискретан ако мислиш да се обогатиш.

— Али, приметн Пистро, пошто ми та способност кад Паоло врло добро ради свој посао? —

— Он би се могао разболети.

— Зашто онда држати то у тајности?

— Могао би Паоло постати љубоморан.

У вече бејах у циркусу. Кад се Паоло показа на оној висини, с главом у врећи, ужасна страх обузда публикум. —

Један... два... три... и Паоло скочи а Ђованн узаман рашири руке да га дочека. Тело несретниково падаше неизмерном брзином доле. Ђованн није успео да задржи свог друга на дасци, као до сад. Паоло лежаше мртав на земљи.

Описати онај ужас и врисак у циркусу, немогућно је.

Клови јаукаше и чупаше косе од жалости; на један пут, као обузет крајњим очајањем, склони очи и баци се немарно доле, метнувши тако и свој живот у опасност.

*

Ђованова жалост за својим другом, чињаше се искрена; сви су били тронути.

— Једни момак, говорило се: не губи само друга, пријатеља, него и срећу. Где ће да нађе другог Паола? Сви су давали кривицу оном последњем, кад није могао тачно одмерити скок.

Росита не рече ништа; баци један опгрн и дуги поглед на Ђована који. немогавши надржати тај поглед, удаљи се.

Три месеца после тог несретног догађаја, римске новине разносиле су по Италији ову рекламу:

„После ужасне смрти гимнастичара Паола, потпло је за руком клоуну Ђовану, да нађе способну особу, која ће са истом пештином чинити „talto mortale". —

Уторан, у краљевском циркусу у Риму, даваће се први пут престава, на којој ће гимнастичар Пистро заменити оплаканог Паола.

„Примећује се, да је надлежна власт строго забранила артисту Пистру, скок са главом у врећи".

Кад је Росита, која се беше вратила у Сицилију, прочитала ову рекламу, узе у наручја свога синчића од три године и шапташе му:

— Слатки Паолино, кад дорастеш до ножа, твоја ће ти мајка причати о освети једног клоуна.

превео Д. Ć.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов 3

— Зашто црвените?

— Јер се господин Бријар тога вечера први пут, откако га познајем, није са мном опходио, као са уметницом... Он ми је пришао близу, ухватио ме је за руке и погледао ме сасвим чудновато.

— Шта сте му рекли?

— То не могу да се сетим. Знам само, да сам била узбуђена и збуњена. Али он није остао при своме тражењу, него се брзо опростио са мном с молбом, да му не замерим за његове будалаштине.

— Кад вас је оставио?

— И то више не знам. Дуго после тога по свој прилици не.

— Ви знате сигурно да је он отишао?

— Сасвим сигурно — та ја сам га отпратила до врата.

— А кад је отишао, шта сте онда радили?

— Ништа... Било ми је врло непријатно у души... осећала сам почетке тужног расположења... и немира...

— Немира? због чега?

— Помислила сам, господину је Бријару можда било мање до тога стало, да ме ангажује за своје позориште, него да се зближи са мном на други начин. Доцније, мора бити, да сам заспала... Јест, заспала сам, јер се тога сећам.

— Али ви сте увече, око десет, отворили врата господину де Живреју?

— Јесам! Пробудило ме је звоњење.

— Ви сте га одвели у свој салон, понудили сте га да седне и после неколико тренутака убили, без повода, без разговарања с друге стране... то своје тврдње данас не поричете?

— Да.

— Затим сте му одузели повчаник и сакрили? То признајете још? Та тај новчаник ток није сам отрчао из салона у вашу спаваћу собу, на чела господина де Живреја на у ваш јастук?

— Не знам ништа о томе и не могу ништа да кажем, господине, али ја сам тај новчаник видела први пут у моме животу, пад ми га је показао господин момесар.

— Дакле од почетка до краја, — запрши истражни судија саслушање, — исти систем, иста тврдоглавост, поричати оно, што је тако јасно.

Полицијско трагање за особом, о којој је било речи у саслушању, доказало је убрзо, да у Паризу не постоји никакав позориштни агенат под именом Бријар. На плак тај Бријар нити је био уображено, нити Бертом Моклероном измишљено биће, јер су многи сведоци нађали, да је он девојци долазио и код ње звонио; исто тако су та нађали, кад је из њене собе излазио. Трагало се, дакле, и даље за том особом, која је у толико сумњивија била, што се брижљиво крила и у свету се кретала под лажним именом и лажним занимањем. Али, на жалост, без успеха.

Сад се судија старао, да дође до бољих и поузданијих резултата распитивањем о животу оптужене. Берта Моклер је тврдила, да није никад имала љубавника; и у том погледу није нимо ни знао што ружно о њој рећи. Али је она ипак морала имати односе са светом или са сродницима. Том приликом је утврђено, да је са госпођицом Икс одржавала интимне односе, — околност, која јој је била навукла у првој глави споменути ружан надимак.

— Ви знамени знате, — запита је на другом саслушању истражни судија, — да вам је у неким круговима придан надимак госпођица Алфонз? Ви, нема сумње, знате и шта то име значи. Да ли га и заслужујете?

— Не, одговори она, јако погрешивши. Чим сам сазнала, да ми је то име прикачено, прекинула сам свако општење са том госпођицом и писам више примала од ње никакве услуге.

— Истина је, до душе, да сте своју пријатељицу, известили, да ћете своје дугове од сада сами плаћати; али је госпођица Икс ипак по нешто за вас већ плаћала.

— Само један рачун, господине, који је могао износити око две хиљаде франака.

— Где сте се упознали с том дамом?

— Код једног позоришног директора, коме сам се представила, да бих добила какво место. Она је седела у углу његове приватне собе, дуго ме је досадно гледала, саслушала је, шта сам хтела, сигурно је уписмила име и моју адресу, коју сам морала казати директору, јер ми је хтео јавити, кога дана да дођем на пробу. Сутра-дан ме је она већ молила за посету.

— И ви сте отишли њој, и не познавајући је ближе?

— По имену ми је била, господине, већ од дужег времена позната. Та госпођица Икс је уметница.

— Та да, тако изгледа, рече истражни судија смешећи се.

— Могло се мислити, настави Берта, и да је имала што-год да ми каже о директору, с којим се, како је изгледало, познавала. Она ми је и рекла, да се директор изразио о мени с похвалом, да му се допао мој орган и моја појава, да сам само још врло неексусна, сувише страшљива, и сувише скромно одевена... Одговорила сам, да се не могу боље одевати, пошто сам сирота... На то је рекла она, да ће ми поручити одело и прочувати улоге са мном, а и да ће ми за кратко време помоћи да добијем место; затим ме је одвела својој кројачици и модискињи.

— Другим јавеварима вас госпођица није водила?

— Није, господине... та других потреба нисам ни имала; од мајке сам наследила мало покућанство... једино, што ми је од ње остало.

— Издашност госпођичина претала се дакле у извесним границама... а какве је границе повукла ваша благодарност? Ви сте јамачно дошли до убеђења, да јој не смете ништа одрећи?

— То нисам никад казала, господине! увикну она жало.

— Размислите се, молим Вас! Кад се тако енергично ограђујете, може се лако помислити, да ме разумете; а кад разумете и опажа, само слабо назначен, смисао, који сам ја исказао сасвим реверзивано, једна ћете смети одрећи, да тачно познајете тему, о којој говоримо.

— Ја нисам у том погледу ништа признала, господине, па и не признајем ништа, што се тога тиче.

— Онда ћу морати своју сречу покушати под ваше пријатељице; можда ће се она приволети признању!

IV.

Госпођица Икс није ни мало сумњала о томе, да се сазнало за њен однос према Берти Моклер; и сама је чак једна сматрала за потребно да о томе њима. С тога је била она и спремна, да добије позив од истражног судије. Али је с почетка била одлучила, да се користи извесним заштитницима, који су се налазили на положајима од утицаја, те да се, под изговором изненадне болести, ослободи личног представника. Доц није се друкчије предомислила, јер је нашла, да је за њу пробитачније, да своје искаже тако уђеси, како би се одустало од њеног саслушавања као сведока пред поротницима на претресу. Она зве једну тоалету, која јој је дивно стајала и у којој је изгледала једна старија од двадесет и пет година, ма да је достигла била већ тридесет и пету. Затим нареди да јој се запрегну кола, па се одвезе у палату правде.

Одмах је била уведена судији, који јој је био позвао. Смешећи се, уздигнуте главе, као нешто, кога ништа не може уздрмати, јер је већ све у животу искусно; или као глумица, за коју ни позоришна светлост, ни догледи немају у себи више ничег страшног, приступи столу, за којим је седео судија.

После обичних формалности и заклетве, да ће истинито сведочити — што јој је дало повода да са своје љупке ручице скине рукавицу — чекала је на питања судијина.

— Ви познајете неку Берту Моклер, која стоји под оптужбом, да је извршила крађу и убиство? запита је судија сурово.

— Да, та ми је особа позната.

— Тачно позната?

— Шта разумете, господине, под речју тачно?

— Молим, немојте мењати улоге, госпођице! Постављати питања имам само ја.

— Чујаћу се, да не променим улоге; али ја не могу да одговарам на питања, која не разумем тачно.

— Добро, онда ћу вам и поставити питање у другом облику: У каквом сте односу стајали с Бертом Моклеровом?

— У каквом односу? понова ми преиначавајући... Па, ја сам се с тим младим створењем сасвим лепо слагала; ми смо у мојој кући или у мојим колима, кад смо се возили око језера, пријатно ћаскале... давала сам јој савете, како да се понаша и како да говори... Јер она се спрема за позориште — а ја сам у позоришту већ одавно — те би јој моје искуство могло помоћи.

— И ништа више? запита судија.

— А шта би још могло бити, господине? одговори она са најбезазленијим изразом на лицу.

— Али гласови... свет говори...?

— О, што свет говори! узвикну она готово весело. Бар ви нећете зато дати ништа? Мени је то, што свет брбља, сасвим свеједно! Никад ту нема ни једне речи истините. Тако, на пример, морају, како свет говори, пред истражног судију позвани сведоци поневкад чекати од јутра до мрака, па онда још буду немилостиво примљени и с њима се, како веле, сурово поступа... Па сто видите, господине, колико се човек сме ослонити на светско брбљање! Та ви сте ме веома лепо примили, сместа сте ме себи пустили и, бар до сада, — додаде смешећи се, — нисте са мном ни мало сурово поступали.

Судија се уједе за усну.

Она лепушкаста, елегантна дама са својим сигурним ступањем, својим слободним духом, својом заједљивом чутливошћу била му је непријатна; и пошто се ни један истражни судија неће радо да покаже пред сведоком збуњен, рече он суво:

— Ваш духовити начин, госпођице, ма како био занимљив, није на своме месту. Ви сте овамо позвани да на различита питања дате одговора и објашњења. На како изгледа да питања не разумете добро, можда зато, што нисам био довољно јасан, то ћу се изражавати јасније.

— То ће вам тешко поћи за руком, господине, кад се зна да ће се човек из доброг друштва ипак увек промислити, пре него што ће даму од васпитања, па ма она и позоришту припадала, и сувише директно питати о извесним стварима.

— Судија, господо, не мора да осећа неодлучност васпитана човека.

— Онда ћу ја своје уши запушити и одрећи одговор.

— Госпођице!

— О томе можете бити уверени, господине, рече она поново, не обазирући се ни мало на извесна питања неће ништа одговарати, јер се мој приватан живот иза затворених врата у кући, која је моја а није најмања, тиче само мене лично и никог другог, догод се не покрене каквим поступком, који се коси са јавном пристојношћу! Немојте заборављати, господине судијо, да је само пунолетним људима и женама, који имају права да потпуно располажу својим делима, допуштам улазак у своју кућу и своје собе, које увек држим добрим завесама заштићене од туђих очију!... Госпођица Моклер има двадесет и две године, ја двадесет и девет — ми писмо ни речма, нити на који други начин досадили трећим особама.

— Ви заборављате, госпођо, да је та Берта Моклерова данас у затвору и да припада суду, као и да ја имам права односно ње ставити свако питање, које ми изгледа да је од значаја или користи за оптужбу, која је против ње подигнута.

— Та ја ћу врло рало дати објашњења и одговора, док је реч о оптужби, о којој говорите. Али у каквом односу може моје опхођење са госпођицом Моклер стајати према томе убиству? Ја не могу да знам у каквом?

— Шта знате о томе убиству?

— Шта ја о томе знам? Е, то је лепо, господине! Најзад ћете још посумњати, да сам имала и удела у томе послу? можда видите у мени сакривача? Зашто сте ме онда позвали као сведока, а нисте наредили да ме затворе као оптужену.

— Дешавало се, госпођо, да је неко био позван пред истражног судију као сведок, па онда полицајцима одведен у затвор; то записи од обрта, којим поће саслушање.

— Одиста? Па то су лепе ствари, којима се човек излаже и не знајући! А ја се притом одазивам вашем позиву тако поверљиво, тако мирно! а можда ћу пред шест минута седети у затвору, само ако се то вама буде дошло! Али бар да своја позоришног директора о томе известим, биће ми јамачно допуштено — или, можда, не? јер ја играм вечерас!

Ове су речи биле изговорене вашим комедијашким тоном, са још увек истим осмејном.

Ма да је судија морао увидити, да пред собом има пропредену противницу, на коју неће моћи много ишчупати, није ипак хтео признати, да ће га она жена збунити.

— Па ви сте рекли, отпоче опет, да ћете рало одговарати на сва питања, која би имала везе са самом оптужбом?

— Разуме се, господине; ја бих једва могла штогод знати, што вама не би већ било познато... У време, кад је убиство извршено, нисам се више дружила са госпођицом Моклеровом.

— Шта је био повод вашем растанку?

— Ништа. Ћуд нас је спојила, а ћуд нас је и растанила.

— Јесте ли ви биле ћудљива страна.

— Не, госпођица Моклер.

— Да ли знате за узрок, који је навео госпођицу Моклер, да се растани с вама?

— Надимак госпођица Алфона, који су јој дали... ја вам овим, јамачно, не казујем ништа ново, господине... али који она ни мало не заслужује.

— Зар јој ни ниште своју несу отворили?

— О! то мало новца!

— А чиме правдате ту издаинност?

— Ама она ји била моја колегиница, која је имала мање среће од мене... Уосталом то неколико франака, што сам за њу платила, важе само као зајам. Позајмљивала сам јој новац, јер сам веровала у њену будућност.

— Кад сте се растали, бар није Моклерова са вама говорила о своме дугу?

— Још како, господине, била је веома раздражена зато, што ми није могла вратити новац, па ме је наморала да примим признањцу.

— Плаћање у новцу или — in natura?

— Ви сте ме, господине судијо, малочас прекорели, што сам се усудила, да учиним духовиту примедбу, како сте је ви назвали — али сад ми дајете сами сасвим рђав пример!

— Шта сте помислили, кад сте чули за хапшење Моклерове?

— Да је ухапшена једна невина особа!
— Како сте дошли на ту мисао?
— Жена, која убија човека, мора да има енергије; али госпођица Моклер нема ни искрице од тога — она је тесто, које сваки може по својој вољи месити — слаба глава, која је покорна свакој туђој вољи.
— Која је и вашу морала слушати?
— Можда.
— За то ћу се ваше признање чврсто држати.
— Признање? Какво?
— Да се Моклерова налазила под вашом влашћу и да сте ви утицали на њу и нагонили је на извршење злочинства.
— Ах! то ми ви хоћете?
— Па разуме се.
— И сад ћете ме затворити?
— Можда; јер ваш исказ отвара поље нагађањима...
Она га погледа и на мах се јасно засмеја.
— Е, па добро, господине судијо! Изгледа да сте добили партију! Признајем да сам побеђена! Као казну за то, што нитам хтела да одговарам на ваша питања, полако сте ме дотле довели, да сам показала своју слабу страну! Да, ви сте ишли још и даље: за неколико трепутака сте ми улили прави страх!... О, та како сваки има право, кад каже, да се у вашим рукама најневиниији људи налазу највећим опасностима! Па јесте ли сада задовољни, господине судијо? Могу ли сада да идем на вечеру? Шест је сахати, а у осам морам већ да нађем на позоришту.
— Идите, молим вас! Мене ради не треба да заборавите своју прву реч.
— Хвала вам, господине.
Она устаде и поздрави; па вратима се окрете и рече судији, који ју је пратио:
— Верујте ми, да се не налазите на правој стази: Берта Моклер је невина.
— Али она признаје своје дело!
— Зар је то доказ? За њену, глупост јесте, али ни за шта друго!
Смешећи се, као што је дошла, оде она из собе.
У колико се тицало њене особе, остало се при томе првом саслушању, које није ни у акте забележено. Истражни судија, као и државни тужилац дошао је до убеђења, да оптужба нема никакве везе са интимним односајем, који је постојао између госпођице Икс и Берте Моклер, да у интересу јавнога морала власти раде, и то сасим оправдано, набегавајући дотицати се извесних осетљивих тачака горуће природе.

(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ових дана одговарала је у Бечу пред судом у Леополдовом предграђу шваља Амалија П. за проневеру, причињену тиме, што је заложила 40 комада војничких кошуља које је добила на израду. Доставу је учинио трговац Андреја Луп.

Оптужена је признала дело, правдајући се великом бедом и нуждом. Казала је, да јој муж служи у једној радњи, да има 10 форината недељно, да имају деветоро деце од којих су шесторо малолетни, и да она сама ради четрнаест часова дневно. Упитана, колико јој се плаћа за шивење кошуља, оптужена је изјавила, да јој се за 20 кошуља плаћа 70 крајцара, да свега тиме може да изради за дан и то кад се рано напрегне, али да дневно троши на то по 22 крајцаре за конац, што јој се од оне зараде одбија. Достављач Андреја Луп изјавио је као сведок, да оптужена, кад је вредна, може дневно да сврши 30 кошуља, за што се добија 1 фор. и 5 кр.

— Судија (судски секретар д-р Кинстлер): „Оптужена вели, да дневно може да сврши само 20 кошуља, да на то мора утрошити 14 сати рада, и да за конац мора да изда 22 крајцаре.“

— „Сведок: То последње је истина.“

Судија и вршилац дужности државног тужиоца: „Грозно! Ужасно!“

— Сведок, коме ови узвици не звоне пријатно, изјави, да није његова кривица, што је тако мала награда; јер прво, толика је награда одређена, друго, он само рукује предузећем за које швала ради, и, најзад, треће, саме шваље су својом конкуренцијом, смањиле награду.

— Вршилац дужности државног тужиоца (сведоку): — Ми вама и не замеramo; само смо из социјално-политичких интереса питали, колика је награда.

— Судија (оптуженој): — Ви сте већ једаред кажњени за слично дело?

— Оптужена признаје, даје 1886 године, дакле пре 15 година, кажњена на проневеру са два месеца затвора, али, вели, да је случај био овакви исти, јер „Не могу да гледам, да ми деца пиште од глади!“

— Судија: — Истина је да сте у невољи, али за то ипак не смете дирати у туђе.

— Судија затим изриче овакву казну: оптужена се кажњава за проневеру са три дана затвора. Као отежавну околност узео је раније осуђивање, а као олакшавну: што је оптужена у великој беди и сиротињи, а нарочито што јој је зарада онако бедна и ништавна сразмерно према раду и напору.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Петар Нешовић, родом из Г. Бејаштице, среза прокупачког, округа топличког, чију смо потерницу са описом изнели у 29 броју нашег листа, оглашен је за хајдука решењем поменутог начелства од 9 тек. месеца бр. 6341. Према овоме решењу начелства, од сада је свакоме слободно убити одметника Петра.

УХВАЋЕН

Глигорије Јовановић, одбегли осуђеник управе београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у 30-ом броју нашега листа, ухваћен је 9 тек. месеца у Нишу и враћен на издржање осуде.

ТРАЖИ СЕ

Татомира Конурића, бив. служитеља поште београдске, окривљеног за крађу и утају, тражи кварт. палиц. управе града Београда актом својим бр. 6503. Пронађеног Татомира треба стражарно спровести овоме кварту, или управи града Београда с позивом на бр. 21026.

Петра Варваринца, пројочког помоћника, окривљеног због крађе, који се у последње време налазио у Аранђеловцу, тражи кварт теразијски управе града Београда актом својим од 9 тек. месеца бр. 6525. Пронађеног треба стражарно спровести овоме кварту, или управи града Београда с позивом на бр. 20998.

Танчу Крстића, абаџију из Пирота, који је, пре неколико дана, душевно оболео, и као такав отишао од своје куће, тражи начелство округа пироткот актом бр. 5260. Танча има 50 год., сребељ је стаса, приломљаст, просед, у оделу је од пиротског шајка. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на бр. 21480.

Богомира Д. Стојановића, родом из Прњавовице, среза алексиначког, који је 4 овог месеца побегао из манастира Св. Романа, само је на лечењу био, и за кога се мисли да је душевно оболео, тражи начелство среза алексиначког депешом бр. 7348. Пронађеног Богомира, који има 45 год., а сребељ је раста, дебељкаст, рђ, очију шарених, треба спровести поменутом среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт бр. 21245.

Катарину — Кату, жену **Милијана Младеновића**, баштована из Обреновца, среза посавског, округа ваљевског, која је 5 тек. месеца одбегла од своје куће, тражи срески начелник актом бр. 6540. Пронађену Кату треба спровести или среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт бр. 21133.

П О Т Е Р А

Матијас Пихлер, родом из Шопронa у Аустро-Угарској, коњушар по занимању, окривљен је код управе града Београда због више крађа. Он има 27 год., сребељ је стаса, округла лица, кестењаве косе, очију плавих, носа и уста обичних. За Матијасом, који је у бегству, наређује се трагење. Акт управе града Београда бр. 20930.

Марко — Муја — Зарић, циганин-чергар, родом из Рибара, среза мачванског, решењем шабачког првостепеног суда од 9 тек. месеца бр. 17731, стављен је под суд и у притвор због краће стоке. Он је супоњак, поносник, смеђ, мута кад говори. Марко је сада у бегству, па с тога поменути суд моли све полицијске, да га у својим домашајима живо потраже, па у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Марко може се спровести и управи града Београда с позивом на акт бр. 20902.

Непознати разбојници, њих 5—6 на броју, напали су, ноћу између 13—14 тек. месеца на кућу Стојана Бојишића из Р. Баре, среза ваљевског и из исте покупили и однели: 30 динара у новчаницама, неколико старих талира и цванцика, два пара чизама, двоје сукнене чакшире, две сукнене блузе, 1 чохани јелек, 1 трубу белог и црног сукна, ам, узду и једну навезену, сукнену женску хаљину. Један од зликоваца био је средњег стаса, црномањаст, супоњав, са гуњом и чакширама од црног сукна и црном јагњећом шубаром. Начелник среза ваљевског депешом бр. 6292, моли за најживље тражење разбојника и пљачке. Акт управе града Београда. бр. 21495.

Непознати зликовац, средњег стаса, плав у лицу, стар 20—25 година, у сукненом фермену без рукава, ћаћама и кошуљом од српског платна, напао је 9 тек. месеца, у сумраку, Животу Узуновића, из Заклопаче, у намери да га опљачка. Напад је извршио на цуту Брестовик — Грошца са револвером, из кога је испалио на Животу три метка, од којих га је један опасно повредио, али се овај бегством спасао. Начелник среза грочанског, депешом својом од 11 тек. месеца моли за најживље тражење овог непознатог зликовца, кога, у случају проналаска, треба њему спровести под сигурном стражом с позивом на бр. 5156. Акт управе града Београда бр. 21184.

Ко је ово? У маси оних личности који цео свој живот проведу скитајући се из места у место, а које је наш народ врло лепо назвао *пробисветима*, долази и ова, чију слику сада износимо. Колико су пак ове личности тајанствене а у већини случајева и опасне, о томе је, мислимо, излишно и говорити. Поменућемо само то, да их савремене полицијске претекстуре, којима установа Бертилонаже допушта да прате сваки њихов корак сматрају као професионалне злочинце и крадљивце, који су, у већини случајева у вези један с другим.

Индивидуа о којој хоћемо да говоримо, интересантна је у сваком погледу. Остављајући на страну њено, по све маркантно лице, оно чиме она изазива велику сумњу против себе, јесте намерно приписивање своје идентичности. Док у почетку назива се да се зове Сима Радаковић, да је родом из Белоналивља у Црној Гори, и да никад није био у Србији, дотле доцније, када је згодним питањима иследника доведен у ширину — признаје, да је у Београду био пре 8—10 година, и што је најважније, да је на Србије неколико пута на сваћа претеривши. Последњи пут — пре три године, прогнало га је, вели, начелство округа топличког на свагда у Турску, одатле се вратио пре месец и по дана.

За време свог трогодишњег бављења у Турској, био је вели, неко време приватни учитељ у Белом Пољу па је по том, без икаквог циља, отишао у Солун, из овога у Свету Гору, одатле у Скопље, а из овога у Софију, само је остао 4 месеца, као прост радник. Пре неколико месеци вратио се на Скопље у Скопље, а пре два месеца прешао у Србију.

Из пасоша црногорског који је код ове индивиду-е нађен види се да се она доиста зове Сима Радаковић, али сем овога пасоша, она има још два, који гласе на исто име, од којих је један турски а други руски. И ако у сва три ова пасоша стоји, да је Сима родом из Белоналивља опак један Босанац тврди, да је он — Сима родом из Бихаћа у Босни.

Кад се овоме дода још и то, да се описи у пасошима ни у ком случају не слажу са стварним описом „Симиним" и кад се зна, де је он, у току последњих два месеца пропутовао готово целу Србију издајући се за пострадалог српског учитеља у Македонији и купећа, на име тога добровољне прилоге, а међу тим је толико неписмен, да ни своје име не може добро потписати, онда је основана сумња, да је он нека велика варалица, или можда, још нешто горе.

Да би се све то тачно утврдило, а нарочито, да би се извидело ко је, од куда је и какав је ово личност, што, другим речима значи; да би се утврдила њена идентичност, — управа града Београда позива, како власти, тако и приватне, који о њој буду ма шта знале, да јој то одмах доставе у ком циљу износи се и ова слика.

Сима може имати око 35 година, раста је средњег, косе отворено прне и ретке, чела високог и вертикалног, очију зелених, носа правилна, лица у облику квадрата. Од особених знакова има: белегу од посекотине на левој страни врата, белегу од изгоретине на левом слепом оку и две белеге од посекотине на десном длаку.

Карло-Виктор Стребингер — Клингер, бив. службеник једне трговачке куће у Бечу, проневерио је 26.500 круна и побегао.

Карло је родом из Будим-Пеште, има 32 год., средњег је стаса, широких плеча, загасито-плавих брнова, зуби су му вештачки.

На молбу овдашњег аустро-угарског конзулата, управа града Београда позива све полицијске власти, да на овог Карла обрате најстрожију пажњу а у случају његовог проналаска, да је о томе одмах известе с позивом на акт бр. 20931.

У циљу што лакшег проналаска Карловог, овд. Аустро-угарски конзулат послао је и слику његову са молбом да се преко „Полицијског Гласника" публикује, чему се ми одазивамо.

Ратко Дробњаковић, родом из Кретаца, округа рудничког и бив. осуђеник управе београдског казненог завода, побегао је 16 текућег месеца са осуде из Топчидера, коме је, као слободњак, био. Он има 22 год., средњег је стаса, смеђе косе, очију црних, обрва дугуљастих, обрва црних и састављених: собом је одњео и осуђенићко одело, од белог сукна, маркирано знаком „Р".

Ратко је, због више опасних крађа, био осуђен, као малолетан, на 10 година робије, без окова, од које је осуде издржао свега 3 год., 8 месеци и 14 дана; још има да издржи 6 година 3 мес. и 16 дана.

Управа казненог завода, актом својим од 16 текућег месеца Бр. 3562, моли све полицијске власти, да одбеглог Ратка у својим домашајима најживље потраже и, у случају проналаска њој стражарно да га спроведу.

Пронађени Ратко може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 21719.

О проналаску, може се власти, да известе и Уредништво „Полицијског Гласника", како би благовремено јавило о престанку потребе за његово тражење.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Свршетак)

б) Код праха.

Ако је нечистоћа по Либигу, предмет, који се налази негде, где не треба да је, онда је прашина околина у маломе. Дакле један прашњавим предмет покривен је збирком ситних примерака оних тела, која се налазе или су се налазили у ужем или ширем кругу тога предмета. Нечистоћа и прашина нису каква определена тела, већ прва се састоји из ситних тела, с којима је неки предмет дошао у додир и која су с помоћу неког средства, неке везе, уза њ одржана; друга се састоји из ситних, издробљених тела, која су се на предмет наслагала. На и ако би у извесним приликама ветар и т. д. донео прашину из веће даљине, она ће ипак бити из ближе околине, тако да ће се, кад се прouче саставни делови прашине на неком предмету, моћи отприлике казати, какви су се предмети око истога налазили.

Прашина на неком листу усред неке усамљене степе мучно да ће имати много чега другог осем земље и песка, као и ситних састојних делова биљака; прашина у једној пуној балској сали састојаће се већим делом из јако испитљених кончића, који су се искрзали с одела играчког; прашина у некој машинској радионици већином ће се састојати из ситног металног праха, а у праху на књигама у научаровој соби наћи ће се — поред земљиних састојака, које су становници собе унели на обући — у главном ситно издробљена хартија. Према овим примерима доћи ћемо до закључка, да ће раднички капут бравареов имати другчију прашину него млинарев, — да се прашина, која се прикупља у цепу једнога ћачића, битно разликује од прашине у цепу неког апотекара, и да ће се у корицама ножа неког варошког бошњака наћи другчија прашина, но што је на ножу неке скитнице; у свима овим случајевима није се према природи ствари истраживало неко опредељено тело, није се тражио извесни састојни део, већ је прашина просто скупљана и микроскопски испитивана — и сваки пут се налазило одлонца за даља испитивања.

Тако је једном на месту, где је дело извршено, нађен један раднички капут, према чијој се спољашности није могло сазнати чији је. Тај капут је метнут дакле у добро уленљен џак из јаке и мекане хартије и то је дуњаво штаповима све донде довле је хартија допуштала. За тим је џак неко време остао на миру, по том је отворен и прашина, која је нађена на хартији под капутом, брижљиво скупљена и предата микроскопичару. Истрагом се дознаде, да је та прашина, што је попаднала из капута, била састављена готово искључиво из дрвених струготина, тако да је ствар била јасна, да је капут својина неког столара, тесача, тестераша и т. д. Али пошто се у праху налазило и доста прашњавог туткала, с којим тесач и тестераш не ради, онда је капут морао бити својина неког столара, као што је и одиста био случај.

Нарочито је важна у таквим случајевима прашина, која се за неочекивано брзо време и у велико количини скупи у сваком џепу од хаљина, особито ако се дотични комад хаљина не четка и не дуна често. Танка прашина прича својим саставом целу историју дотичног човека за оно време, за које је он носио тај комад хаљине. На првом месту она се састојаће састојци из издробљених парчића оне материје, из које је начињен џеп. За тим долазе: прашина из атмосфере, у којој се носи капута кретао, и која или пада непосредно у џеп или продире кроз материју у њега; прашина, која се наслаже од предмета, који се мећу у џеп: мрве хлеба, дуван, који из табакере испада, испљени парчићи хартије, истругани метал, дрва и т. д. — Напослетку прашина, која је била на руци, која је сваћал турана у џеп — збирка, која ће у већини случајева имати бар један саставни део, по коме ће се моћи закључити чиме се носилац занима или чиме се занимао.

Исто тако важна је у том погледу она прашина, која се налази у корицама једног џепног ножа, т. ј. у оној расцепотини, у коју улази сечиво кад се нож затвара. Ко свој нож, који иначе држи чисто, прегледа, зачудиће се оној великој количини прашине и грубљих састојака, који су се ту накупили. Та прашина се да готово увек микроскопски определити, те ће се готово непогрешно моћи констатовати, где се нож налазио и шта је с истим било. Слично ће се наћи код свих предмета, који се непрестано или готово непрестано носе уза се, н. пр. у кожним наборима на спољашњој страни неког новчаника или бележника, на ивици спољашњег заклопца џепног сахата а и на унутрашњем заклопцу истога, напослетку и на медаљама, парама и сличним стварима, које се вешају о ланац на сахату, које имају узвишица, иза којих се накупи свакојаке прашине. Корисност таквих испитивања може се показати у свима случајевима, у којима је потребно да се констатује личност неког човека, који је имао такве предмете код себе, или над се исти сами нађу па се жели дознати, ко је могао бити сопственик, или кад се нађу код људи, који очигледно нису могли доћи до истих правилним путем а ради смо да дознамо ко је био ранији сопственик.

Признајем, да таква истраживања не обећавају никад сигуран успех, а не долазе такође ни у ред наших тако званих „очајничких корака", које ми чинимо, кад не знамо ништа друго да почнемо. Процената постигнутих успеха неће бити неповољан, ако стручњак и иследник буду вршили свој посао с највећом брижљивошћу и ако, што наравно није увек случај, има још и другог материјала, других доказних тачака, те да се оно, што се микроскопом постигне, може с тиме комбиновати. О таквим истраживањима може се толико рећи, да се она не смеју пропустити, ако је случај унеколико важан.

в) Код мрља на одећу и т. д.

И овде се микроскопско истраживање ограничава већином на откривање мрља од крви и сперме, ма да се могу добити драгоцена објашњења и у другом правцу.

Тече ли се каквог важнијег злочина, то не би требало остављати непрегледану ни једну мрљу на одећу осумњиченога. Никада се не треба задовољити мишљењем, да је примећена мрља ко зна колико стара, или н. пр. да је немогућно да је иста са злочином у вези. Да ли је мрља одиста стара не може се оценити онако голим оком; наоружаном оку стручњакову изгледаће старе свесним другчије него површном погледу истражитељевом; исто тако не може се унапред определити питање, да ли нађена мрља стоји или не са злочином у вези: то ће се показати можда тек онда, пошто микроскопичар објасни природу мрље; а можда се и то неће одмах показати, већ тек у даљем току истраживања. Такође није потребно да мрља стоји с делом ма у каквој непосредној вези, па ипак само то ако иследник зна из чега се мрља састоји може бити од великих последица.

Тако се у једној парници по убиству на панталонама осумњиченога нашла једна велика чудноватата мрља, која је материју на дотичном месту чинила крутом и несаломљивом. Микроскопичар, који је прегледао панталоне тражећи крвне мрље, стани и ту мрљу под микроскопом и констатова, да се она састоји из мешавине од пепела, струготина од дрвета и столарског туткала, дакле из онога теста, којим столари обично испуњавају пукотине и друге неравнине на дрвету. Та мрља није могла бити у вези с делом, јер је истрагом на месту извршеног дела констатовано, да тамо није било таквог теста у

свежем стању и у потребној количини. Па ипак истедник је питао осумњиченог где је добио ту мрљу, и овај му је, и ако спебивајући се, дао вероватно објашњење. Његови податци узети су у испитивање, да се види, јесу ли истинити, истрага око тога одуговлачила се, а пошто се други докази против тог човека нису умножили, хтели су таман да га пусте, кад али стиже константовање, да је његова изјава о постанку оне мрље била тотално лажна. Морало се држати, да он има нешто рђаво на савести, кад није сматрао да безазлену ту мрљу, за чији постанак он можда није знао, те је морао да прибегава измишљању. Он није пуштен и доцније је призвано дело.

За мрље на панталомама важи оно исто што је напред речено о нечистоћи и прашини: и оне су постале онде, где се посилао одела налазно и од оних материја, с којима је он доносио у додир. У многим приватним радњицама састоји се последњиков рад само у томе, да се констатује та околност где се окривљени налазио у извесном времену и тако је можда могућно, да се с помоћу мрља бар утврде етапе на путу, који је осумњичени морао прећи.

г) Код блата на обући.

Блато или друга нека нечистоћа на обући може нам у већини случајева казати више но што се може докучити највећим истрагама. То може бити од важности код лица која су нађена мртва а и код живих, која су осумњичена, ако се код прих хоће да дозна, одакле су дошла, или ако се код последњих хоће да констатује, да ли су била на месту где је дело извршено.

Само се по себи разуме да таква изтрага неће имати изгледа, ако је земљиште свуда једнако, н. пр. ако је иловача свуда у околини или улично блато у некој вароши и т. д. На ипак ја не бих саветовао да се у таквим случајевима одустаје од истраге, јер се истраживањем блата на обући могу изнаћи неочекивани моменти, који могу бар показати правац, у коме да се даље трага.

Узимо тај случај, да је у некој вароши нађен мртав човек; мисли се н. пр. да није изазано на вароши, јер на ципелама има само улично блато, које је по целој вароши једнако. Ако би сад било од важности, да се констатује где је тај човек био најпосле, н. пр. да ли је убијен у ближини места где је нађен или далеко одатле, учиниће се добро, ако се ципеле тога човека предаду микроскопичару, да он испита саставне делове блата на истима. Лако је могућно, да се у том блату нађу састојци, по којима се дају изводити закључци, н. пр. шталско ђубре, бизни састојци, који се налазе у извесним деловима вароши, рецимо плодови с извесног дрвета и т. д. за тим минерални састојци који потичу с извесне каларме, које има само у неком делу вароши, прашина од малтера или цигље, по чему се да закључити, да је тај човек био на неко новој грађевини и т. д.

Ствар је много лакша и има више изгледа на успех, кад се тиче прилика у пољу, пошто је тамо каквоћа земљишта различитија, а и локали по зградама нису свуда патосани и где на земљи има доста предмета који се леде. У том правцу позната су мени два случаја, која су слична и која су оба донела до позитивних резултата. У једном тицало се једног човека који је извршно разбојништво у млину, а у другом једног осумњиченог, који је велику суму новаца сакрио у једну шупљу врбу до саме реке.

У оба случаја испитано је блато на ципелама и показало се, да су била два један од другог одвојена слоја блата у првом случају била су исти одвојени брашном, у другог финим речним песком. У првом случају је дакле човек с блатњавим ципелама стао на патос посут брашном, а за тим опет у блато, у другом случају стао је такође најпре у блато, за тим у финим речни песак на обали, па онда опет у блато. У оба случаја слој од брашна, односно песка, познавао се тако јасно, да је сумња о његовом постанку била немогућна.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр№ 3449

17. фебруара 1898 год.

У Београду

Начелству округа

И поред постојећег расписа од 16. јануара пр. год. Пр№ 991. којим је наређено свима полицијским властима, да у своме подручју објаве грађанима, који имају потребу да путују у иностранство, да не полазе на пут без заграничног пасоша, јер им се на другом месту исти неће издавати, — а објаве да издају оним лицима која живе у пограничним местима и која обланце прелазе у иностранство, а за која се има уверења да то неће злоупотребити и њих даље ван суседног — пограничног места за које и траже објаву; а сва друга лица морају имати заграничне пасоше, — ипак се дешава, да многа лица иду са објавама ван онога места за које су их и добила.

Овакав поступак дотичних лица штетан је по државне интересе јер узимајући објаве избегавају плаћање таксе за пасоше и међутим изазивају протест суседних пограничних држава што се дозвољава путницима путовање без уредног пасоша.

Да би се ово избегло, препоручујем начелству да обзнани у своме подручју, да ће се оно лице, које се ухвати да са објавом путује ван одређеног места казнити по пропису тач. *1. Пр. 359.* кривичног закона, о чему ће полицијске власти строгог рачуна водити и према томе у појављеном случају надлежно поступити.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр№ 14004

17. јуна 1898 год.

У Београду

Начелству округа

Расписом Министра унутрашњих дела од 16 јануара 1897 год. Пр№ 991, наређено је начелству, да у своме подручју објави грађанима, који имају потребу да путују у иностранство, да не полазе на пут, без прописних *заграничних* пасоша издатих им од своје надлежне власти, јер се ни једном таквом лицу неће на другом месту издавати заграничну пасош нити објава за прелаз у иностранство, што је *таково поступање противно уредби о издавању заграничних пасоша од 5 новембра 1841 год. збор. II. (Бр. 143), погледом на тачку 10. чл. 34. зак. о општинама, правилима о давању заграничних објава и закону о таксама.* Међутим, опет се врло често дешава да молиоци на унутрашњости, а нарочито трговци, који тргују са стоком и другим производима, који имају потребу да путују ван земље, не узимају за то путоване прописне заграничне пасоше *од своје надлежне окружне власти*, као што је ред, него без истих долазе у Београд или друго које пограничко место и траже објаве за прелазак у иностранство, — *ма да се ове објаве дају само становницима пограничних места, за прелазак у које обликше место ван земље на обланцу или најдаље за три дана,* А често пута, ако који ни унутрашности изузетно и због великом навалењају и добије овакву објаву, он продужи путоване онамо, куда би иначе са пасошем морао ићи, избегавајући узимање истога на прописаном за то месту и плаћање таксе прописане за издаване заграничних пасоша.

Овакав поступак појединих грађана, који је противан напред поменутим законским прописима, неће се у будуће дозволити; — с тога понављајући горњи распис препоручујем Начелству, да оно у општини окружне вароши, а среске власти у општинама свога подручја, објаве грађанству на општинским зборовима да се у будуће свака свађе са заграничним пасошем за прелазак ван земље који ће узимати *само код својих надлежних власти* — окружна начелства и да ни један неће на другом месту добити заграничну пасош, нити објаву за овако путоване. *По граничним пак начелствима, среским начелницима препоручујем, да објаве за прелазак ван земље, не издају никоме другоме сем грађана из пограничних места свога подручја и то за оближње пограничка места на обланцу или најдаље на три дана,* — иначе ће дотични чиновник за противно поступање бити одговоран, као што ће бити одговорни

за обману власти и они грађани, који овакве објаве добију, па са истима продуже путовање даље, ван места, за које су објаву добили.

По саопштењу ове наредбе коме треба, начелство поднеће ми извешће са тачним назначењем, кога је дана у којој општини ове наредба за збору објављена.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
№ 16065
11. јуна 1899 год.
у Београду.

Начелству округа

Услед тога, што се често пута дешава, да многе полицијске власти издају нове и обнављају старе граничне пасоше и оним нашим поданицима, који су настањени и живе у страним државама, и ма да у тим државама постоје наша Посланства и Конзулати, који воде бригу о сваком српском поданику који тамо живи, и који су дужни, да тим нашим поданицима издају нове и обнављају старе пасоше кад год се за то дадне законске могућности, — наложим се побуђен, допунити мој распис од 12-ог јуна ове године № 14004, о издавању граничних пасоша, у томе:

Да полицијске власти у будуће, ни једном српском подániку, настањеном у страној земљи, у којој има Краљевског Српског Посланства или Конзулата, ни у ком случају не издају нове нити обнављају старе граничне пасоше, но да их увек тога ради упућују Краљевско Српским надлештвима у страним земљама у којима они станују.

Препоручујем начелству, да се са својим подчињеним органима овога наређења строго придржава, у противном ће дотични органи, поред казне за невршење Министарских наредаба, бити одговорни и за све штете по државну касу и остале зле последице, које произађу услед невршења овог наређења.

Начелство ће ову наредбу саопштити и свима полицијским и општинским властима у своме подручју, ради знања и поступања по истој, па о извршеној овамо поднети извешће.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар, управо је на нас једно овакво питање:

Пресудом општинског суда од 5. децембра 1900 год., осуђено је извесно лице, за просту крађу ствари у вредности 3-50 дин., са 2 дана затвора и на плаћање оштете и парничних трошкова.

По благовременој жалби осуђеног лица, среска полицијска власт, решењем својим од 23. децембра 1900 године, одобрила је пресуду општинског суда, а жалиоца одбила од жалбе. То решење предато је осуђеном 28. истог месеца и године.

Незадовољан решењем среске власти, осуђени је изјавио благовремено жалбу против истога решења, окружном начелству, и ту жалбу предао срескоj власти 31. децембра исте године.

Али, како је решење среске власти, у овом случају по §. §. 15 и 16 полицијске уредбе, извршио и не подлежи даљем разматрању, то је начелство жалиоца одбило од поднете жалбе, а пресуда је враћена општинском суду (која је примио 2. марта 1901 године), с наредбом, да је суд у свему извршн по пропису закона.

Дакле, по последњој жалби осуђеног лица, пресуда је дошла код општинског суда на извршење 2. марта тек. године.

Пошто осуђено лице није било у месту да одмах издржи казну затвора по истој пресуди, то је 10. маја т. год. та пресуда послата среском начелнику, с молбом да се пошље тамо где се је осуђено лице у томе времену налазило са радом, те да ову казну издржи, како пресуда не би застарела.

Полицијска власт — срески начелник — онога подручја, где се је осуђени тада налазио, нашла је и на акту предмета ставила, да је казна затвора, по §. 397 кривичног закона, застарила, зато, што је од 23. децембра пр. године, када је дана решењем среске власти, по првој жалби осуђеног лица, пресуда одобрена, прошло више од 3 месеца.

Овај писар моли нас, да му, према изложеном стању ствари, објаснимо:

Да ли је ова пресуда општинског суда, у погледу казне затвора, дошла по закону застарила или не? и, ако је застарила, онда од кога је дана почела ћи та застарелост?

На ово питање ми му одговарамо:

По првом одељку §. 396 казн. законика, ступљења застарева после 3 месеца, рачунајући од времена кад су учињена.

По другом одељку истога §-ка „*од ових правила изузимају се: крађе, преваре и утаје износеће по вредности више од десет дроша чаршијских, које ће застаревати за једну годину*“.

А, по трећем одељку истог законског прописа, пресуда, којом је ко за ступљење осуђен, застарева за оноликo време, за колико би застарило и само учињено ступљење, за које је кривац осуђен, рачунајући од дана кад буде пресуда извршна, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад побегне.

Према овоме:

Пресуда о којој је реч, *није застарила*, јер је кривац њоме осуђен на казну за *просту крађу ствари у вредности преко десет дроша чаршијских*, а од дана, кад је пресуда постала извршна, па до сада, још није протекло годину дана;

2, Пресуда је ова, према §. §. 15 и 16 полицијске уредбе, постала извршна оног дана, када ју је, по жалби осуђеногa, првопретпостављена виша власт, у овом случају власт среска — одобрила, пошто је по томе законском пропису њено решење извршно и не подлежи даљем разматрању; и

3, Како је среска власт поменуту пресуду одобрила решењем својим од 23. децембра 1900 године, то је она под тим даном и постала извршна, и, од тога дана почиње ћи тека њена застарелост. Али, ако је осуђено лице после тога времена, на пр: 2. марта ове године, било подигнуто надржавању досуђене му казне по истој пресуди, па истога или другога дана из затвора побегло, онда и застарелорлост пресуде почиње ћи од онога дана кад је осуђени на тај начин побегао из руку власти.

* * *

На задатак општинским писарима у броју 30. „Полицијског Гласника“ од ове године, правилно су одговорили ови општински писари:

1, Жика Милићевић, писар општине кожељске;
2, Милош Коларевић, писар општине ждранске;
3, Милан Марковић, писар општине оридске;
4, Владимир Милојковић, писар општине орешковачке; и,
5, Трифун С. Петровић, писар општине рановачке, у округу пожаревачком, и, изјавили су:

I.

На питања под 1.

Неправилна је радња оних општинских судова, који тужиоца слугу одбијају од благовремо поднете тужбе против свога газде за неисплаћену му заслугу на основу застарелости, само зато, што је тужба стајала у суду неизвршена за више времена од 6 месеци, ако је слуга био погођен месечно, или за више времена од једне године, ако је слуга био погођен годишње; јер, кад је тужба *благовремено суду поднета*, свака застарелост потражива његове заслуге *престаје* по §. 928 под в грађанског законика. По томе, суд је дужан, да тужбу изведи и спор пресуди, без обзира на то, што је тужба тако дуго време стајала у суду неизвршена. А, ако се тужени газда позива на застарелост, не треба му то позивање, према напеденом законском пропису, уважити, само ако је тужба од стране слуге *благовремено суду предата* и

II.

На питање под 2.

Сваку тужбу слугу против својих газда за неисплаћени им „*ајлук*“ општински је суд дужан примити сваког, кад му се год поднесе, без обзира, да ли је потраживање застарело или не, и, као хитну ствар у поступак узети (§ 102. тач. 10. грађ. суд. пост.), рочиште одредити и спор по поднесеним доказима изводити и пресудити..

Само у томе случају, ако се тужена страна на рочишту позива на застарелост, општински ће суд тужиоца, ако је био месечно погођен, па је од дана изласка од газде, до дана дате

тужбе, протекло шест месеци, или, ако је био погођен годишње, па је од дана изласка до дана поднете тужбе, протекла година дана, — одбити од граженја на основу застарелости; иначе, суд, ако се тужена страна не позива на застарелост, није позван, да сам својом иницијативом ту застарелост у призреље узима и примењује. — Види §. 949 грађ. закона. —

*

Ниже именовани писари одговорили су правилно само на питање под 1, и то:

Миладин А. Пандуровић, писар општине ноћајске;
Љубисав Јовановић, писар општине губеревачке;
Тодор Ранчић, писар општине стрелачке;
Јанко Докић, писар општине обрачинске;
Лазар В. Рашић, писар општине мариновачке;
Јован Р. Милорадовић, писар општине књиске;
Ђорђе Т. Станишљевић, бив. деловођа општинског суда, из Власотинаца.

Процена

Непокретна имања, која улазаче имају задагати као кауцију при ступању у брак са официрима, подофицирима и редовима.

Закон о женидби официра, подофицира и редова прописао је, за које је чиноне војне потребна кауција, колика сума готова новца односно вредност заложеног имања, треба да буде за који чин и колики годишњи приход мора то имање да доноси.

Детаљније о томе прописују и правила за извршење овога закона, која је прописао Госп. Мин. Војни 4. марта 1899 год. СЖ 318.

Полицијским властима реће долазе на потврду и овакве процене, те, услед тога, потврде чешће не буду примљене од надлежне војне власти, јер не одговарају прописима.

Тога ради, износимо овде формулар процене и потврде, за случај, где је заложено имање виноград. Ово за то што је и то рећи случај). Ако је заложено имање кућа, онда се, по себи разуме, да у опису граница и суседа а према тапији, отпадају ови детаљи, који се траже само за виноград.

Ево те процене и потврде:

Процена

Непокретног имања Госпођаце Н. кћери Н. Н. трговца из Н. које постоји у варошн Н. а које је, према тапији, потврђеној под Б. прворесеног суда 10. августа т. г. № 7968 права својина поменуте госпођаце Н. и које залаже за кауцију, те да може ступити у брак са госп. Н. Н. артиљеријским капетаном I. класе.

ТЕК. БРОЈ	ОПИС ИМАЊА	ВРЕДНОСТ ИМАЊА		ГОДИШЊИ ПРИХОД ИМАЊА	
		дин.	пр.	дин.	пр.
1.	Виноград на месту званоме „Делијско брдо“, од пре шест година, засађен американском лозом, а граничи се и има простора: 1). са истока: имањем Н. Н. кафеџије ова. двадесет и девет (29) метара; 2.) са запада: имањем Н. Н. економа ова. четрдесет и један (41) метар; 3). са севера: имањем Н. Н. кочача ова. сто и један (101) метар; (4). са југа: имањем Н. Н. трговца ова. деведесет и осам (98) метара. На овоме имању — винограду — нема никаквих зграда (ако има описати их тачно) а има две хиљаде и седам стотина чокота који рађају, а сто чокота, који стоје на под кас — допуне. Виноград рађа четири године. Виноград овај преди . . . . . и сложила три хиљаде динара.	3000	—		
	Доноси год. прихода најмање . . . и сложила хиљаду динара.			1000	—

Да напред описано имање — виноград — одиста постоји на означеноме месту; да су, према тапији, потврђеној код Б. прв. суда 10. августа т. г. № 7998 границе у овој процени тачно постављене; да на имању нема никаквих зграда (или ако их има описати); да преди три хиљаде динара а да доноси годишњег прихода најмање хиљаду динара; да је засађен американским лозом и број чокота у процени тачно назначен — ми потписани проценноци по личноме познавању како имања овог, тако и осталих прилика, потребних за правилну процену прихода његова — јамчимо нашом чашћу и имањем, које имамо у овд. варошн и обавезујемо се, да ћемо брачном пару надокнадити сав недостатак, који би се појавио у приходу од имања, у колико би он био мањи но што је по закону потребан.

Проценноци:

10. августа 1901 у Н. **Н. Ч.** трговац
Н. Н. златар

Потврда

Да су Н. Н. трговац и Н. Н. златар, оба овдашња, власти ово срески лично позната као имућни и правно способни грађани; да у овд. варошн имају непокретног имања; да су ову процену на месту где је имање, у присуству потписаног извршили и да су ту процену као и обавезу у горњој изјави пред влашћу овом у свему за своју признали; да имање има означену вредност и да доноси означени годишњи приход, — тврдим по напијати таксе.

Бр. 0000.
10. августа 1901 у Н.

Начелник срески
Н. Н.

Примедба: За изласак чиновника треба наплатити дијурну. Такса за потврду с моћом 4·50 дин. У потврди стављени израз: имућним и правно способним грађани, изгледо би излишан, али, а ако је прва имућност релативан појам, опак га треба ставити јер то, пред војних власти и закона трпења § 466 грађ. суд. поступка и израз правно способни грађани опет траже војне власти и ако се по себи разуме, да по закону правно неспособна лица не могу ни бити проценноци.

За ове процене по закону о женидби официра довољна су два грађанина са погодбама које се виде из само процене.

A LA MORA!

КУЛТУРНА СЛИКА ИЗ ТИРОЛА

Виђенцо Мурани обриса нож, којим је секао пројч и сарделе, увуче га у ножницу и метну га у мали џеп, својих цилиндричних панталона. Нож је био забрањено оружје у Јужноме Тиролу, али Виђенцо Мурани сматраше га као алат, којим је секао шибље за плетење корпи. Истина, била је то мршава зарада, коју тиме добијаше, али ипак је била довољна, да донесе хлеба њему, жени и за троје деце његове, овда онда помало козјег сира и недељом и празником по неколико сардела. Меса је јео на дан своје свадбе, а деца му никада нису ни видела куваних јела. Наши су јужни Тролци врло скромни људи; они раде од времена када шева своју прву песму запева, све до мрклог ноћи, једу као камен тврд хлеб, а никад се не туже — док им само траје вина. Вина морају имати; преко недеље „piccolo“, то је треће вино, које се излази водом из требера, о празницима праве „vin buono“ или „mezzo vino“ (друго вино). То је потреба становника те земље, у којој гроздје рађа. Кад би им се то ускратило, то би биле Танталове муке, муке жеднога, који крај бистрога потока не може да окуси ни капи воде.

Данас је била недеља, топал летњи дан у месецу августу. Виђенцо рукавом обриса зној са чела па се диже од стола, баци капут себи на раме и прихвати шешир.

„Виђенцо“, рече му жена, и у тој једној речи беше пуно плашљиве молбе.

„Шта би, Мадалена?“ упита он оштро.

„Зар ћеш већ да идеш — у Остерију. Зар не би било боље, кад би се мало одморио, данас је тако топло, а и подне је скоро прошло.“

„О, у башти Colombo d'oro је хладно, идем тамо на партију куглања.“

Маделена уздахну.

„Но, можда ти није што право? Зар ни недељом не смем да имам мало свога задовољства, кад се преко целе недеље мучим?“

„Наравно, Виђенцо, али много је попаца, што у Остерији остаје.“

„Јесам ли га ја зарадио? Ја сам тај што у кући ради, те само ја и имам права да располажем тим новцем. Баста.“ По том изјури из куће. А низ женино се лице скотрљаше две крупне сузе и падоше на скрштене јој руке. „Он је тај, што у кући ради — прозбори она, ну одмах се уједе за усну. „Деца не треба то да чују.“ —

У одређено време пађоше се три, четири Виђенцова пријатеља у башти Остерија „alla Colomba d'oro“. Кугле су биле спремне и отпочеше одмах омиљену игру. Виђенцо није био данас у добром „штосу“ био је и сувише раздражен, све му је расположење покварило тихо женино пребацивање. Час је бацао куглу сувише близу, час преко циља, другови су добро гађали, те је имао да сноси поругу и да плати вино.

Кафеџија је донео већ други литар на његов рачун, и Виђенцо баците о земљу чашу за чашом, да би — како рече — осмашао руку; а и чаше су, разуме се, биле на његов рачун. У почетку ове партије видела се узалудна мука Виђенцова, и он изгуби и ту партију и најпосле прекиде играње.

„Тако ће.....“ Врућина је, па се и не може даље да игра, хајдемо у Остерију, тамо ћемо попити и трећи литар у хладовини, даље од куглане.“

Пријатељи његови нису се имали шта да противе, јер је Виђенцо данас плаћао цех. Са торња црквеног зачу се хармоничан звук звона, које позиваше вернe на вечерњу молитву. Играчи клекнуше у прашину и очиташе по једно „Оче наш.“ Још пре но што су изустили „Амин“, дигоше се и пожурише у кафану. То је била пространа дворана са неколико грубих дрвених столова и клупа. Једна су врата водила право у кујну пуну дима, у којој је ватра весело пуцкарала. Остерија је била чисто талијанског пригинитивитет, али је имала одлично чисто вино, као што се само може наћи у таквима локалима. Када, Талијан долази у Остерију, не иде ради оговарања или политике, већ да пије и да се — пјаура. Омиљена му је игра „а la Mora.“ Она и одговара његовој живој природи, јер ту не раде само прсти, већ и руке и ноге — па и цело тело. То је народна игра, и њу може знати само онај, који ју је чешће пажљиво посматрао. Играчи се поделе на две партије, држе се за руке, па за један тренутак изнесу неколико прста с руке и одмах их врате натраг. Сада је противницима задатак, да погоди збир тих прстију. У случају сумње, суди један судија. Али и ауторитет тога судије не игра ју дуго, јер се готово свака „а la Mora - игра“ завршује са свађом, и зато је она у Тиролу полицијски забрањена у вече.

Виђенцо је страсно играо ту игру, те једва да је и сео, а већ предложи, да играју и другови је готово једва дочекаше.

Друштво, које од кугљане, које од вина, брзо се угреја и постаде живо, надвикивали су један другога, да би само дошли до споразума. Онога је пута ковач Доменико, иначе већ натрен и напрасит човек, два пута изгубио, те баме сам убуљен, а жиле му на глави набрекле.

„Cinque, tre nove sette...“ викаху околни. Виђенцо је сетте узвикнуо.

„Погрешно“, подсмевао се ковач, „било је шест.“

„Седам,“ понови Виђенцо, „а ако тврдиш да је шест, ти лажеш.“

„Ти си лажовчина!“ узвикну ковач.

На то скочи Виђенцо. „Шта си се усудио да ми кажеш?“

„Да си лажовчина, постала. —“

Даље не изговори, јер му Виђенцо удари шамар преко лица. То је био сигнал за праву свађу. Сви скочише са клупе и позукопе се, а ковач се у једном скоку устреми на Виђенца и обухвати га својим развијеним рукама. Настаде страшна борба, која се спрши тиме, да је Виђенцо пао на под, а Доменико пребо њега. Десном га је руком пригњечио на земљу, а левом му је задавао ударац за ударцем где је стигао. Виђенцо је урликао од беснила и бола. Најзад покуша Виђенцо свом снагом да се ослободи свога противника, удари га у груди тако јако, да га је овај морао за тренутак пустити. Но одмах га за тим ухвати за врат и поче га давити. Виђенцо је још корисно употребио оно мало слободе извукао је нож из кожнице, убоде њиме свога противника.

„Gesu Maria, mi sorpa!“ узвикну ковач, а Виђенцо осети, да је слободан. Укочени поглед паде му на крвав нож у руци, а за тим на разјапљену рану на Домениковим грудима.

„Santa vergine, misericordia!“ промуца Виђенцо и покри лице рукама, не би ли склонио поглед са тога ужаса.

* * *

Мало по том одведоше Виђенца Мурванија два жандарма у затвор. Саломљена, пуна неутешна бола, пошла је покрај њега жена му. Ужасну вест о тој несрећи, дознала је у Остерију, а сцена њиховога виђења и састанка нема потребе да се описује. Када је злочинац прошао покрај своје колебе, потрчаше му његово троје деце с узвиком „навво! навво!“ и хтеђоше да му приђу руци. Он их одгурну, јер на његовим рукама још беше трагова од крви убијеногa. Маделена прикупи себи та три сирота створења и онесвешћена паде на праг своје колебе, из које је отишла срећа за свагда.

„Он је тај, што у кући ради!“ дође јој на језик кад се освестила. „Ви несрећни црви, ко ће се сад за вас бринути. Боже, буди им од помоћи!“ — — — —

На леш убијеногa ковача пала је једна стара жена — Доменико, њена једина потпора — њега више нема. Нека би небо било милостиво, те да је скорим састави са сином.

„Colombo d'oro“ напуташе сви посетиоци, једини је гост била смрт. Из обližње Остерије чула се гласна ларма: „Cinque, tre, nove, sette... Sette!...

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Болоњ 4

V

И поред те, за оптужену пријатне, околности, није на претресу надимак „госпођица Алфонз“ био више никаква тајна. Многа леша уста, чак и дама из отменога друштва, шапутала га је у много лепо уво.

Адвокат, који је бранио Берту Моклер, водио је претресом вешто и енергично. Пошто је она и пред поротним судом поновила своје признање о кривици, то му није било могуће тражити да се ослободи као невина. Али се он чак умео и тим признањем користати, указујући на то, да у њему има јаке противности.

„Оптужена, до душе, признаје, да је извршила убиство; али да је извршила и крађу, одриче она најодлучније. Зашто? Чега ради се она окривљује најтежим преступом, које може да изврши човечја рука? А зашто се брани противу окривљења за крађу? Јер се убиство не може порећи, вели се. Али и крађа новчаника ни за длаку мање! На ипак она тврди, да је у овоме погледу невина. Кад одриче, кад из непознатих разлога покушава да заведе правосуђе, зашто јој се онда верује, кад каже: „ја сам га пробола“ — јер је тек само искао! видео није нико! — а зашто јој се онда не верује, кад каже: „Ниесам украла!“

„Па онда њено писмо на господина де Живреја! Она је могла порицати, да је то њен рукопис, и од оба пред суд позвана један би јој сигурно повладио, само да би ономе другоме опоречао... Међутим она не пориче да је писмо писала, него каже: Моја је хартија, мој потпис, мој рукопис; али се не сећам да сам то писала! Каква нова противност!

„Па пођ, за који пели да га је употребила, и која пре убиства није нико код ње видео! Откуда је он? Она га је, велите ви, набавила у последњем тренутку. Добро! али одакле га је добила или купила? Истрага није о том питању ничег сигурног дала.

„А каквога је порекла у јастуку нађени новчаник са десет хиљада франака? Господин де Живреј није му био власник, и ја имам права да постанем исто питање, које сам учинио односно ножа: „Где је купљен новчаник?“ О овоме је њихово ревносно трагање. Али се суда добијао одговор: „Код нас није тај предмет купљен“. Најзад се изнађаше, један фабрикант. Помислите молим вас, добро на то, господо поротници! Фа-

бриканта! Као да би се могло узети, да би господину де Живреју, милионару лично, да тако незнатан предмет купује непосредно од фабриканта!... За овај мах се добија извештај — од фабриканта! — „Новчаник је од мене купљен!“ — Коме сте га продали? Једном мени непознатом господину, који нити је трговачки путник нити препродавац — и због тога ми је баш и пао у очи. — „Присетите га се! Опишите нам, како је изгледао!“ Фабрикант га описује — и његово се описивање не слаже са господином де Живрејем!... Пре ће бити — и каква заблуда! — Да је то био онај непријатељи позоришни агент, такозвани Брицар, чије су се посете код Берте Моклер тако потанко претресале и који је на један сахат пред злочинством био код ње.

„За мене је, — завршни бранилац своју беседу, — он једини прави кривац — онај, који је убиство подстакао, па можда и извршио. Али моја клијенткиња тврди: „Ја сам извршила удар и немам сукривца“. На откада је то обичај, да се једино и само на основу исказа отпуженога доноси пресуда? Праведно правосуђе само ће га толико узети у проматрање, у колико се слаже са материјалним доказом, који оптужење мора да прибави. А је ли оптужење дало такве доказе? Ја велим: није! Оруђе злочинства: нож? Он није био својина Берте Моклерове. Новчаник? Он није никад припадао господину де Живреју. Десет хиљада франака није? Није ничим доказано да их је и при себи носио. Из његових рачунских прилога из његових, књига о надзању није се могло ништа утврдити о издатку те суме! Нашлу су убици поред жртве, и то је довољно. И за суме! Нашлу су убици поред жртве, и то је довољно. И за мене је то довољно, али у другом смислу; да осведочим њезину невиност! Та сваки кривац покушаа да се спасе, само ако је злочинство извршио“.

И поред овако одбране поротник је суд, после тако дугог саветовања, да се неће могло надати, да ће следовати ослобођење — огласио Берту Моклерову кривом за убиство и крађу, али јој је признао олакшавне околности.

На основу одлуке поротничке буде Берта Моклерова осуђена на доживотну робију.

VI.

Госпођа Лаура де Живреј жалила је искрено за својим мужем. Она се, до душе, као што тврде неки људи из њене најближе околине, није удала из љубави, него из послушности према обожаваоме оцу. А можда и из очајања због тога, што није могла добити човека, кога је управо љубила. Ну често се дешава, да такав јарам није онако тежак, као што се мислило. Бива можда још и то, али ретко, да је прва љубав у исто време и последња, једина љубав и да се у срцу за цео живот тако учврсти, да је ништа не може одатле ишчупати. По катшто се верује, да је изумрла, тако уме она да се притаји. Ко је у срцу носи, честита себи за своју победу. Онда се наједаиут поново ускомеша, избије из површину као на само упола угашеног пожара и брзо израсте до дивљег пламена.

У коме се случају сад налазила госпођа де Живреј? Јамачно у прном. Тако је бар она мислила. Њена детиња послушност није јој задала много јада, јер је господин де Живреј био према њој пун такта и нежности; његово племенито срце, његова висока интелегенција, морали су је задобити за њега; како га је могла не љубити, кад се он старао да јој прибави толико среће и блаженства? Господин Лоренти имао је потпуно право, кад је рекао својој кћери: „Ја старим; тешки послови су ме руинисали; можда нисам више у стању, да још дуго над тобом бдим. Верујмн, дете, били су озбиљни разлози, који су ме натерали, да се успротивим твојој удаљи за Луја Шасена. Питање о новцу није ту ни за тренутак играло ни најмању улогу. Ти си моја једница; ја ти остављам велико имање и мало питам за то, да ли ће твој муж принети два-три милиуна или не. Али ти треба да се удаш за човека од части, а не за мога помоћника, писара, који је више веровао поверење, моје гостопримство, моје преоптерећење пословима на то употребио, да младој девојци, богатој наследници украде мозак. — „Па он није крив, што сам ја богата“, помишљаше ти; „кад бих била сирота, он ме не би мање љубио“. — Ту се вараш, и ја имам основаног разлога, да у то верујем. На што да ти их казујем! Зашто да ти илузије својим разорим? Можеш сасвим мирно уобразити, да сам неправедан према томе младићу, али нека моја заблуда остане, а ти ми учини радост, да смем изабрати човека, о коме сам убеђен, да ће те учинити срећном... Ти погађаш, да говорим о господину де Живреју; ти га познајеш одавно и јамачно би га љубила, да га онај други није претекао. Али ћеш га заволети! Ти ћеш рећи — хоћу — као што желим, као што те молим; а над те будем морао онде на земљи оставити, учинићу онда то са ваше мира и поуздања, јер ћу моћи са собом да повеземе убеђење, да сам твој живот упутио мирним стазама“.

Овај толико жељени брак буде склопљен, а неколико месеци после тога умре господин Лоренти, ни издалека не слутећи, да ће његова кћи ускоро остати удовица.

На срећу она није као удовица била сасвим остављена сама себи: јер је имала пријатеља, Роберта де Верина, који је у друштву био познат као „Барон Роберт“.

Као о кум, а доцније и старатељ Живреј, чији је брак поглавито било његово дело, јер је он заслуге и врлине младога човека изнео господину Лорентију у правој боји — морао је љубав и пажљивост, коју је његовао према њеном оцу и њеном мужу, да пренесе делом на сироче и удовицу. Само што је код барона Роберта могла да настуни опасност, да се између особа, за које се он интересује, и њега лако испречи читав један свет; јер је он био готово увек на путовању од једнога дела света другоме и вазда се само неколико дана задржавао у Паризу.

Овај је цигански живот долазно поступно у сукоб са његовом старошћу, јер је педесету одавно био прекорачио; али није хтео ништа да зна за промене, пошто није никада живио другим животом. — „Ја ћу умрети једном на широкоме мору,“ говорио би он, „или у железничким колима или... у ваздушној лопти, ако се још дође до лопте, којом ће се моћи управљати, чиме се, усталом, и сам занимам.“

Вест о смрти његовог милог кумчета, госпођица Живреја, доспела је до њега тек у Панами, где је радио заједно с Лесепсом, и ако само као дилетант и главни удеоничар предузећа, који је у свако доба био готов да упише нове акције. Велики је био бол, који му је овај глас изазвао; јер се он већ био сасвим умирио у мисло, да у Шарлу де Живреју гледа рођеног сина и сад је само на једно мислио: да тога сина својега уображења освети. Али кад је дошао у Француску, правда је већ била дограбила особу, која је важила као убица, и за прни мах му је само остало, да сачека исход суђења.

Дан после главног претреса потражи он браниоца оптужене и упита, кад је стајао у соби код господина Н..., без икаква увода:

— Јесте ли ви одиста убеђени о садржини говора, који сте јуче држали пред поротним судом?

— Ја сам држао браниачку беседу, како се она од стране браниоца мора држати у оваком случају.

— И кад се не верује у невиност отпуженога?

— Онда у толико више! јер и поротници не верују, па им се тиме отежава њихов задатак.

— Је ли, дакле, Моклерова крива и поред ваше речите одбране

— То писам казао. Моје су речи биле опште природе.

— Да ли би ми хтели рећи, какво је ваше лично мишљење у овом даном случају?

— Ја немам никакво мишљење; не знам ништа о томе, осим онога што акта садрже.

— Ама, да ли је могуће, да ни један једини од ваших разлога, који су ме, то морам рећи, зрапирали, није основан? На чак ни с вашег личног гледишта? Ви сте их, дакле, непрујући ни мало у њих, навели само у корист одбране?... То би онда морало одвести закључку, да су поротници донели одлику, којој нема замерке?

— Ех, на ви идете далеко... Мојој је одбрани пошло за руком, да код поротника пробуди сумњу: не у кривицу оптужене, јер она признаје дело сасвим отворено, него у њену урачунљивост... и те би сумње морале да неспадну у корист оптужене...

— Ко вам каже, да су поротници уопште сумњали?

— То држим по дугом саветовању, које се подило... Тако исто ми је дошло до ушију, ма да се о таким стварима ништа не сме чути, да је одлука: крива је, изречена нећиком само од једнога гласа.

— Чему прописујете такав резултат?

— Једном гласу, који постоји о оптуженој. На поротнике веома лако утичу такве спореднје ствари; читајући новине они су већ често пута своје мишљење образовали пре претреса.

— Онда ми пресуда остаје у толико непомљивија, мишљаше барон Роберт. — Такав надимак, као што је једне госпођице Алфонз, који је поротницима насигурно био познат, требао је пре да одведе блажој осуди.

— Како то?

— Јер девојка доброга васпитања, какво се Моклеровој не може одрећи, мора да буде морално поремећена и разум јој не може бити прибран, дакле, као што ви рекосте, није урачунљива, чим такав надимак с правом носи. — Да вам опет речи не изазивају почем чуђење?

— Из ваших уста на сваки начин, господине барове

— Молим, зашто?

— У колико ја знам, ви сте са господином де Живрејом стајали у блиским одношима.

— Још више; јер сам господина де Живреја волео као рођена сина.

— А изгледа да жалите, што је његова смрт осветљена.

— Сналожако, али само зато, што осета није погодила правога кривца; јер ова неурачунљива Моклер мора да има сукривца, који је више него урачунљив... Ви на то ћутите? Зар не делите ово мишљење? А у своме сте га говору натрено истицали!

— Луче сам ја, како сам вас већ уверавао, испунио своју дужност, како сам најбоље умео.

— Онда вам се кланам! Ваша речитост ме је убедила да Берта Моклер има сукривца...

— Који, и поред снега трагања није пронађен.

— Али који се можда још може наћи.

— Да нећете да га тражите?

— Нећу; стало би ме можда узалудног труда; али се уздам у случај; ја верујем у случај, који ми је у моем пустоловном животу често чинио чудноватe услуге! И ако ми помогне у овом случају, доведе ли ми у руке питкога, који је убио мога штићеника, онда ћу га сам казнити. То ми је позузданије.

Он устаде, поклони се и изађе из собе.

* * *

Противно својим обичајима, остаде барон Роберт де Вернује у Паризу; али га његови пријатељи нису напали, нити чланови академије наука, нити они географскога друштва. Он се посветио искључиво госпођи Лаури де Живреј. Будућност младе жене спремала му је озбиљне бриге, пошто је остала у животу сама, без оца и мајке, без мужа и детета.

Од те усамљености хватао га је страх, на ипак се није усуђивао рећи јој, да се у таким животним приликама не сме остати удовицом, него је најбоље што пре се удати. С једне стране изгледало му је још рано, да о томе са њоме говори; с друге пак стране хтео јој је одстранити људе, који су према њој осећали интересовање само као према богатој наследници; та она је познавала живот управо толико, колико ни мало, пошто никад није била самостална, него је била поћена прво својим оцем, па онда мужем. Зар се, дакле, не би нашла изложена разполиним опасностима, кад би се одлучила, да се опет уда?

Једнога вечера, кад је барон Роберт, после јела, поред ње седео и дивно се савршеној чистоти линија на њеноме лицу, очима провидногa плаветнила и наивности, којој равне нема; дивно се дугој, плавој коси, која је била и сувише бујна, да би могла стати под удовичку капицу, дивно се под црном хаљином, у пркос њеног првог брака, још увек девичанским грудима; кад је она дубко и духовито по што-шта причала на живота њеноga оца и њеногa мужа, причала опаким језиком, каквим се у цркви говори, причала гласом тако мелодичким и ритмичним, да је изгледало као да се чује пенање духовне песме какве, остао је он до после поноћи код ње, те је слушао и гледао.

Кад је дошао кући, за његове очи не беше сна; мислио је само на њу. „Можда би било најмудрије“, говорио је у себи, „испомену на њеногa оца и њеногa мужа тиме осветлати, што бих се сам потрудио око те удовице, којој је заштита тако потребна! Наука ме се може, најзад, лашне одрећи!

Кад је био заспао, сањао је, да се оженио њоме, а кад се пробудио, стајао му је тај сан тако живо пред очима, да се готово упаљио. Да се оженим удовицом човека, којега је сматрао за сина! У његовим годинама, да се оженим женом од двадесет година! Какве ли је само мисли могао имати прекодана, па да њу сања о таким будоришама?

Не посећи се даље тим мислима, он устаде, седе за писаћи сто и написа госпођи де Живреј ове редове:

„Писмо, које сам баш сада примио, приморава ме, да одмах отпутујем, тако да ми не остаје чак ни времена, да се опростим с вама. Али ако заželите од мене савета или помоћи какве, ја ћу се, ма како био удаљен, на први знак с ваше стране одмах вратити.“

Онда позвони Курјеу, који је био његов пратилац на свима путовањима.

— Ми ћемо отпутовати, рече кратко — за један сахат... Лијониска станица.

— Летња или зимска гардероба?

— Летња гардероба... за Индију.

— Врло добро, господине барове.

VII.

Десет милијуна у готову, односно у земљама и непокретном имању; скроче од двадесет година, удовица, лепа, стасита, отмена, интелигентна, сјајногa васпитања, — одиста диван залогај за племиће, које су упропастили претци или поцка и који су у свако доба спремни, да усвоје име и титулу; за многе „из друштва искључене“, који, до душе, не располажу никаквим племићским дипломом, али не презају ни од чега, ни од скандала ни од завођења; најзад за многе „заводе за удадбу и женидбу“, који чине једну од најружнијих установа париских! Овим хијенама су, у крајњем случају, сва средства добра, да би уловиле дивљач, чији су траг њањушили, да њу пут на наследници, која треба да падне у клопку... Писма за писмима јој се пишу; на њу се чине јуриши молбама, изазивањима, претњама; ни корака не сме учинити на куће, а ја је ма која од тих креатура не пресретне. Њима није стало ни до обмане, ни до преваре, нити пак до лажногa имања, само да прибаве себи приступа.

Госпођа Лаура де Живреј страдала је целе зиме од такве гоњења. Кад је дошло лето, предузе она, да им се склони с пута на тај начин, што ће напустити свој париски стан и утећи у какво склоните местанце, где је хтела да живи тако скромно и повучено, да нико у њој не наслути богату особу.

Као најзгодније склониште, одабле би у исто време уживала и поље и море, изабрала је околину Сен-Валери-сар-Сом, где је имала кућу с вртом, што је господин Лоренти купио у доба, кад се почео богатити. Лаура је овде становала као мала девојка са својим оцем, а то је био за њу један разлог више, да се тамо и сад склони.

У јуну се прасели у Сен-Валери у пратњи дворе млађих и своје пратилице, госпође Дини, жене од својих четрдесет година, коју је примила по барановом савету. На ћутање ове три особе мислила је да сме рачунати, те је живила непозната у својој кући, што је лежала на увишењу ван села, под својим девојачким именом, које је за време опет узела.

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ.

Марију, жену **Младена Јовановића**, циганина — џамбаса, родом из Књажевца, окривљену због преваре, тражи начелство округа пиротског актом Бр. 5394. Пронађену треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 22064.

Сину Грандића, бив. учитеља, родом из Босне, који има 30 година а високог је стаса и приомањаст, тражи квартовски управе града Београда актом Бр. 10897. Пронађеног треба спровести поменутом кварту, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 21103.

Младена Зекића, родом из Ваљева, окривљеног за крађу, тражи начелство округа ваљевског актом Бр. 21854. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 21854.

КО ЈЕ ОВО?

На дан 16 текућег месеца, око 4 сата по подне нађен је леш чију слику доносимо, обешен шареним тканицама о једну шљиву на месту званом „Миријевски поток", у близини новог гробља. Увиђајем и лекарском секцијом, која је одмах извршена, утврђено је само то, да се ово лице, које је у осталом потпуно непознато само обесило на неколико часова пре но што је леш пронађен. Апсолутно никакве забелешке, хартије, или ма какве стварчице, није при њему нађено, нити га је ма ко од присутног могао познати. По тачном опису, који је одмах, на лицу места састављен, непознати самоубица могао је имати 36—40 год. а био је висок 1·70 м., црномањаст са пуним црним брковима и црним обрвама. Од одела имао је на себи црни и половни сако капут, црни прслук, беличасте панталоне, црни меки шешир, половне лаковане ципеле и што је интересантно, четири беле и чисте кошуље, обучене једно врх друге. Како се све до сада није могло сазнати ко је и од куда је био овај самоубица, — то управа града Београда, у циљу констатовања његове идентичности, моли сваког онога који о њему ма шта буде знао, да јој то одмах достави. У том циљу износе се и ове две слике фотографисаног леша.

ПОТЕРА

На дан 17. тек. месеца нађен је један непознат леш, лица мушког пола, у селу Грабовцу, среза посавског, округа ваљевског. Лекарским увиђајем констатовано је, да је убиство над овим лицем извршено пре 4 дана. Убијен је средњег раста, сувоњав, смеђ, браде шпицасте, могао је имати до 35 година; у десно је око аријкав. Од одела имао је на себи кошуљу и гаће од српског платна, (недра кошуље извезена су пуницом). Поменути српски начелник депешом Бр. 6479. моли све полицијске власти за тражење и из извештај о убици и убијеном. Акт управе града Београда Бр. 21956.

Непознати скитачки мађарски цигани, са четворо коњски кола, били су 20. тек. месеца у селу Неменикућама, среза космајског, под видом куповине перја. Тога дана њих 6—7, које мушких које женских, уђу у кућу Лазе Паунића, онд., и, док су једни заговарали женскиње по кући, други су се увукли у собу и из једног женског сандука украли једну нису дуката. На њиз је било: 2 велика дуката, 14 малих — обичних, и 1 њошалија златна.

По извршеној покрађи нестало их је из села.

Моле се све полицијске власти да на ове цигане, чији опис из ближе није познат, обрате пажњу и нађене спроведу начелнику среза космајског с позивом на Бр. 19891., или Начелству округа београдског с позивом на Бр. 5635.

Непознати злиководац, за кога се зна само толико, да је сувоњав и да је на себи имао жуто сламни шешир и жути капут, преслатио је, ноћу између 17—18 тек. месеца чекањем на главни Мују Мустапића, циганина, ковача из Ћуприје, по том га онеслачио и побегао. Начелство округа моравског депешом Број 9862. моли све полицијске власти, да непознатог злиководца у својим домашајима ухапсе и у случају проналаска њему под јаком стражом спроведу.

Акт управе града Београда Број 21911.

Радош Милојковић, родом из села Стубице и **Паун М. Коцеман,** родом из села Бигренице, округа моравског, бивши осуђеници београдског казненог завода, који су били на раду у Љубичеву, побегли су са осуде 19 тек. месеца, ноћутрa. Радош има 32 год., средњег је стаса, смеђ уопште. Био је осуђен

Радош

Паун

на 20 година робије због разбојништва, од које је осуде издржао 5 година, 9 месеци и 16 дана. Паун има 31 годину, средњег је стаса, црномањаст, ћосав, округлих образа, у сашма пристима десне руке сакат је. Осуђен је био на 20 год. робије због убиства с предумишљајем; до сада је издржао 5 год., 10 месеци и 12 дана. Управа београдског казненог завода актом својим од 19 тек. месеца Бр. 3607, моли све полицијске власти да одбегле осуђенике у својим домашајима ухапсе потраже, па у случају проналаска под јаком стражом спроведу. Акт управе града Београда Бр. 21969.

Непознати разбојници, на броју њих 7, напали су, ноћу између 18—19 тек. мес. на кућу Благоја Баковића из Бресничке њега и укућане застављали, а по том отели и однели: 240 динара у сребру, 5 ⌗, 100 метара полу-памучног платна, 5 мушких кошуља, 10 кила куне, 15 пари мушких а 15 женских чарапа, две пушке — кошњаче, 1 зелену антерију и 1 чаншире. Начелство округа рудничког депешом Бр. 11775, моли све полицијске власти за тражење разбојника и покрађе.

Акт управе града Београда Бр. 21124.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Према већ објављеној одлуци Господина Министра унутрашњих дела у прошлом броју нашега листа, извештавамо наше читаоце, да ће уређивање листа у министарству унутрашњих дела почети од 1. септембра ове године.

Од 1. септембра „Полиц. Гласник" имаће корице и на њима штампаће приватне огласе.

„Полицијски Гласник" као врло распрострањен лист кога и сва полицијска и општинска надлештва у земљи примају, биће врло погодан за огласе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 34 и 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља од 31 пр. м., на предлог министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза рамског, округа пожаревачког, Сима Т. Ђорђевић, писар прве класе среза рачанског, округа ужичког, по молби;

за писара прве класе среза лужничког, округа пиротског, Стојан Павловић, писар прве класе среза драгачевског, округа рудничког, по молби;

за писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Љубомир Радосављевић, писар прве кл. среза мачванског, округа подринског по молби;

за писара прве класе среза мачванског, округа подринског, Витомир Јовановић, писар прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, по потреби службе, без права на путни и селидбени трошак;

за писара прве класе среза рачанског, округа ужичког, Владимир Николић, бивши срески писар исте класе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Васа Лазаревић, писар друге класе среза поречког, округа крајинског, по молби;

за ванредног писара начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза рађевског, истог округа, и прима плату из плате овога, Коста Николић, ванредни писар прве класе истога начелства, и вршилац дужности писара среза посавотамнавског, округа подринског, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа крушевачког, а да врши дужност писара среза расинског, истог округа и прима плату из плате овога, Ђорђе Миленовић, писар друге класе начелства округа моравског, по молби; и

за ванредног писара друге класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза поречког, истог округа, и прима плату из плате овога, Добросав Шишмановић, писар треће класе Управе вароши Београда, по потреби службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У АДМИНИСТРАТИВНОЈ ПОДЕЛИ ЗЕМЉЕ

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, села Даросава и Прогореоци, која су припадала општини Трбушничкој, у срезу колубарском, одвојена су од општине трбушничке и образовала за себе општину под називом „општина даросавачка", у истоме срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 Пр. 19800.

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, село Осаница, које је припадало општини крепољинској, у срезу хомољском, одвојено је од општине крепољинске и образовало за себе општину, под називом „општина осаничка," у истоме срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 год. Пр. 19801.

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, сеоски села Валаконја у срезу бољевачком, који су насељени у местима „на салашима" око реке Тимока и „Букову," атару валаконском, по најављеној њиховој жељи и предлогу надзорне власти, — одвојени су од села Валаконја, с тим, да на својим имањима у месту званом „Црвени Брег" близу ушћа реке Арнаутке у Тимок, атару истога села, образују за себе село, под називом „Савинац", али тако, да то село Савинац остане и даље у саставу општине валаконске.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 год. Пр. 19797.*)

*) Да би ова полицијска надлештва имала у свако доба тачно стање административне поделе Краљевине Србије, треба ове промене да примене у бројевима „Полицијског Гласника" (у 7 — 23 бр. ове године). Сем ових наведених промена треба учинити и исправке које су раније указано направити, као и оне што су погрешно одштампане у листу, а то су ове:

1. *У срезу деспотоваческом:* (у бр. 15 и 16 стр. 115) бив. општина буковачинска, замењена је са именом: Мышковица.

2. *У срезу јабланичком:* села Дрводелца и Лопашинца, одвојена су од општине бањске и прикључени општини *брасној* у истоме срезу. (бр. 10 и 11. стр. 73 и 74.)

3. *У срезу жупском:* у општини Плешној прилазом штампања (у бр. 13 и 14 стр. 99) погрешно је изостављено село *Плеш*, и

4. *У срезу космајском:* (у бр. 7 и 8 стр. 50) прилазом штампања погрешно је изостављена општина, *Стенојевачка*, са селима: Врбовца, Соколовог и Стенојевац.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Пр. 22977.

24. октобра 1898 год.

Београд

Начелству округа

Управа Државне Штампарије писмима својим од 22 и 23 овог месеца № 18.034 и 18087, достављена ми је, да су се извесне среске канцеларије и општин. судови, отпочели, противно закону, служити штампаним обрасцима, рађеним у *приватним* штампаријама; па, како је устројством државне штампарије изричито предвиђено, да се она установљава: „ради печатања свега онога што је правительству потребно," молила ме је за

нужно наређење, да се будућем наведеном, против законом, поступању државних и општин. власти на пут стане.

С тога препоручујем Начелству да, како сиима среским и општинским властима у споме подручју, тако и друштвима, која уживају државну помоћ, одмах најозбиљније нареди, да у будуће све штампане обрасце, који су им потребни за службене радове, набављају једино и искључиво из државне штампарије, а све своје штампарске послове да штампају једино у државној штампарији.

Начелство ће водити строгог рачуна о тачном вршењу овога наређења, на ме где примети нетачност, да са представницима дотичних власти и друштава, која уживају државну помоћ, поступа најстроже по закону, а о сваком таквом случају да и мене извештава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 2770

4. фебруара 1899 год.

у Београду

Начелству округа

Господин Министар Народне Привреде, писмом својим од 27 прошлог месеца ПБр. 546, јавља ми, како му је достављено, да извесне полицијске власти, својим неумесним и неоправданим постушима, ометају и спречавају одржавање зборова, који се сазивају у циљу разговора и договора за образовање земљорадничких задруга, па, наводећи даље: како полицијске власти овакиим својим радом, убијају вољу код људи, који без икаква рачуна и личне користи, жртвују своје слободно време за популарисање поменутих установа, које служе на опште добро земље, — молио ме је за нужно наређење, да се у будуће, одржавању поменутих зборова не чине никакве сметње.

Одазивајући се овој молби Господина Министра Народне Привреде, а појмивши и сам корисност кооперативног удруживања, — препоручујем сиима полицијским властима, да распростирању земљорадничких задруга, не само не праве никакве сметње, но шта више да томе распростирању у сваком погледу на сусрет излазе, како би се што више тих задруга код нас на општу корист целе земље образовале.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 266

26 Новембра 1899 год.

у Нишу

Свима окружним начелницима

Познато вам је, да су се од пре пет година почела оснивати у нас особита сеоска удружења под именом: *Земљорадничких Задруга.*

Та се удружења оснивају поглавито у смеру:

1., да својим задругарима набављају новац и дају у облику позајмица за њихове пољопривредне послове.

2., да буде и шире свест о штедњи међу својим задругарима и да примају штедионичке улоге, како од њих, тако и од незадругара.

3., да набављају својим задругарима средства за посебну или заједничку употребу, као: пољопривредне справе, садниие, стоку и т. д.

4., да набављају својим задругарима средства за потрошњу, као: соли, гаса, зејтина, опанака и свих осталих намирница.

5., да заједнички производе пољопривредне производе, или да их заједнички прерађују или да раде и једно и друго.

6., да уреде и врше заједничку продају производа или израђевина задругара својих.

Број земљорадничких задруга, које су до данас основане и које раде, приближује се већ другој стотини (200), и непрестано се нове оснивају,

Већ сама та околност, што народ тако брзо прима ову појину у нас, доказ је, да су му земљорадничке задруге преко потребне и да је погођен тренутак за њихово оснивање у нас.

Влада Његовог Величанства Краља, којој је стављено у задатак, на првом месту, да истражује привредна стања и мере, којима се понајпре може унапредити привредна снага народна, и да свим силама ту снагу унапређује, гледа у земљорадничким задругама једно изврсно средство за постижење свога привреднога програма, особито на пољу пољопривреде народне, и с тога је и предложила Скупштини Народној, која је усвојила: 1, те је земљорадничким задругама обезбеђени материјални опстанак тиме, што им је стављен на расположење известан део прихода Државне Класне Лутрије, из којега оне чине позајмице својим задругарима; 2, те је земљорадничким задругама ујемчен и правни опстанак, тиме што је донесен особити закон о њима; најзад 3, те им је учињена олакшица у њихову међусобну општењу с Главним и Земаљским Савезом њиховим, тиме што су ослобођене од плаћања свих поштанских такса.

И баш за то, што Влада Његовог Величанства Краља тако гледа на ове младе привредне установе наше, ја сам се решио, да вас о њима опширније обавестим и упутим, те да и ви од своје стране, колико то од вас зависи, допринесете, да се жеље Владе Његовог Величанства Краља што тачније и што потпуније остварују.

*

Да би сте се ближе упознали с тим: *шта су то Земљорадничке Задруге*, шаљем вам неколико примерака правила њихових и неколико примерака књижица, које је издао Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду, у којима је на питање: шта су то Земљорадничке Задруге, одговорено посве јасно и лепо.

Ако будете дали себи труда, да ове књижице пажљиво прочитате, што је моја жеља, онда ћете добити потпуно јасну слику о овим установама и онда ћете тек моћи разумети, за што се Влада Њ. В. Краља тако јако интересује о њима и колико много полаже на то, да се оне правилно и брзо развијају у нашој Отаџбини.

После тога, уверен сам, вама неће требати никаквога обавештења о Земљорадничким Задругама, и ви ћете их морати заволети, јер то њихов патриотски смер и њихова деликатна природа потпуно заслужују.

* *

А да бисте се упознали опет и с тим: *како се оснивају Земљорадничке Задруге*, шаљем вам два-три примерка књижице „Како се оснива Земљорадничка Задруга?", у којој је на то питање одговорено тако јасно и просто, да ие може бити никаквога неразумевања.

* * *

Шаљући вам ове књижице, моја намера није, да вас покренем у села, да сами узмете у своје руке оснивање оних корисних установа.

Моја је намера, да вас упутим, да знајући миљење Владе Њ. В. Краља о овим установама, допринесете, колико до вас и до полицијских органа у опште стоји, да се мисао о њима што брже и што правилније шири код народа.

А ево колико и шта до полицијских органа стоји у овој ствари да раде:

1., Где год се појави интересоване за Земљорадничке Задруге, њихово је, да заинтересоване, кад им се и ако им се обрате, обавесте колико могу, а колико сами не могу да заинтересоване упуте на Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду, одакле ће добити сва потребна обавештења и упутства.

2., Где год се полицијска власт позове да присуствује збору, било за оснивање нових Земљорадничких Задруга, или за држање скупштина Задруга, које већ постоје, она треба да се одазива брзо и без изговарања, управо, она треба да сматра тај посао као хитан и да му се као таквом и одазива.

3., Присуство полицијске власти на овим зборовима потребно је поглавито с тога, што она има да оверава потписе задругара на правилима (члан 9. тач. 1. закона о Земљорадничким и Занатским Задругама.). С тога греше сва она среска начелница, који на такве позиве Земљорадничких Задруга одређују општинске председнике да они у место њих присуствују зборовима. Закон о Земљорадничким Задругама изречно тражи: *да среске полицијске власти оверавају потписе задругара на правилима*; закон не говори ништа о председницима општинским, који на скупштинама Земљорадничких Задруга могу присуствовати само као приватна лица, а не никако као представници или пуномоћници среске полицијске власти. И с тога и препоручујем, да среска начелници више никад не одређују

председнике општинске, да у место њих присуствују зборовима Земљорадничких Задруга, него да увек или сами присуствују, или, ако то није могућно, да одређују писаре среске.

4., Да обавештавају народ о Земљорадничким Задругама и њиховом смеру у свакој прилици, кад год им се дâ да с њим опште, а особито да истичу, како ова установа нема с политиком никаква посла, ја је правилима чак и забрањено мешати политику у рад Земљорадничких Задруга, те према томе, да ваља сва грађања, који осећају потребу у Земљорадничким Задругама, сложно без обзира на своје политичко мишљење, да улазе у састав ових чисто привредних установа.

5., Да се старају, да искоревавају рђаве вести и неистините гласове, које себични људи — зеленаши и интересанције — распростиру о њима у смеру, да би их омели у осниваљу или у раду.

6., Не само што је дужност полицијских власти, да се сâме брзо одазивају Земљорадничким Задругама и осниваоцима и управљачима њиховим, онде где је сарадња њихова по закону о Земљорадничким Задругама потребна, него то исто треба да чине и општинске власти у случајевима, кад им се задругари земљорадничких задруга обраћају с обвезницама својим, да их потврђују, јер сам савако, да се некоје општинске власти неправично понашају у том погледу: некоје неће да потврђују ове обвезнице без наплате таксе, и ако су и задруге и задругари ослобођени и државних и општинских такса у таквим случајевима (члан 95. и 98. закона о земљорадничким и занатским задругама), а неке чак и наговарају људе да не ступају у задруге или, ако су у задругама, онда их на различите начине заплашују, да би их нагнале да из њих иступе.

7., Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду чешће изашиље поједине чланове своје, а и чиновнике своје, да присуствују зборовима за оснивање нових земљорадничких задруга или, просто да присуствују зборовима постојећих задруга или надзад, да прегледају њихов рад и стање. Полицијских је власти дужност, да се у свакој прилици нађу на руци овим изасланицима, а ако они затраже, да ко год од среских полицијских чиновника пође о њима у села, онда да се том захтеву њиховом одмах одазивају.

8., Радећи у свим овим правцима брзо и свесрдно, полицијске власти не треба никако да губе из вида, да Влада Н. В. Краља жели, да се Земљорадничке Задруге правилно и брзо оснивају, да им се од стране надлежних власти не само не чине никакве сметње, него све могуће услуге и олакшице указују. И ја њу водити строгог рачуна о томе, да се ова моја наредба и извршује правилно.

Немојте очекивати, да њу вас расписима непрестано опомињати, сад на ову сад на ону дужност вашу и дужност полицијских власти у послу оснивања и рада Земљорадничких Задруга; овај један распис нек послужи вама и свима полицијским властима, поред закона о земљорадничким и занатским задругама, као једино и стално правило у целом раду, којега се свак мора придржавати строго и савесно.

После свега овога излишно је, држим, да вам нарочито напоменем, да њу о сваком оном службенику, који се у овом послу буде одликовао својом предусретљивошћу и заузимањем, да се мисао о Земљорадничким Задругама што више рашири у маси народа, водити особито рачуна.

Препоручујем вам, да овај распис саопштите свима среским начелницима, а они и своме особљу, па да не пропустите, да надлежним путем препоручите и општинским властима, да се према њему, у колико се њих тиче (тач. 6.), тачно управљају, како би се свак, кога се он тиче, упознао с гледиштем, које је у њему изнесено, те да би се у даним приликама умео управљати.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Пр№ 5632
25 марта 1900 год.
у Београду

Начелству округа

На основу писма Господина Министра Народне Привреде од 22 марта тек. год. СБр. 1552. — упутством за попуњавање и прикупљање листића о венчаним, рођеним и умрлим, наређено је да срески намесници и окружни протојереји прикупљају те листиће од подручних им свештеника. На тај циљ наштампани су коверти са адресом, на намесника и окружнога протојереја.

Али, како општински судови, којима свештеници предају на даље отправљање поменуте коверте са листићима, погрешно поступају, јер у место да их шљу намеснику или протојереју, они их шљу својој надлорној полицијској власти, или непосредно Господину Министру Народне Привреде.

Како се овим ствара забуна, јер намесници и протојереји не могу вршити контролу над подручном им свештенству, да ли они уредно шљу те листиће, а при том они су дужни да ове листиће прегледају, да ли су тачно попуњени, а досадањом практиком, то им је онемогућено, — то препоручујем томе начелству, да одмах нареди подручним полицијским властима:

1., Да у будуће коверте са листићима, кад им свештеници буду предавали, шљу протојерејеви или намеснику, каква адреса на коверту буде;

2., Да се одмах нареди општинским судовима, да коверте са листићима предају дотичном протојереју или намеснику, те ће се тиме постићи и брже прикупљање листића и моћи ће се контролисати тачност свештеника.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

Сваки Енглез поноси се националним поносом и великом предношћу свога свога, те сматра и своју полицију као најбољу у свету. Журналистика на континенту и сама сваком приликом хвали као узорита дела енглеске полиције, а установе енглеске полиције препоручује, као установе којима треба подражавати. Свуда се особито хвали егзекутивна полиција енглеске престонице, Лондона; зато је од великог интереса загледати боље у установе ове полиције. Чинећи то овом приликом, ми се, за сада, нећемо упуштати и у оцењивање, колико би згодно било заводити је таку и овамо на континенту, без обзира на нарочите прилике енглеског управног апарата. Хоћемо само да изнесемо актичку организацију лондонске егзекутивне полиције и њено дејање, како је то, по посматрањима на самом месту, описано у литератури.

Иначе потребно је неколико речи о томе, како се историски развила.

У XVIII столећу важила је као најбоља полиција париска. Под министром полиције Сартином дошла је она до врхунца савршенства свога. Прво правило, принцип тој полицији беше: предохране од злочина. На том принципу подигнута је сва система. У Енглеској нарочито Р. Colquhoun у списима својим најтоплије је препоручивао ту систему и непрестано тражио, да се прими и у Енглеској. Али радикална реформа прилика да се прими и у Енглеској. Али радикална реформа прилика да се прими и у Енглеској, дође тек под прослављеним министром сер Робертом Пелом. Нова егзекутивна полиција би уведена године 1829. законом Metropolis Police Act (Statute 10. Georg IV, c. 44.), а 1839. другим статутом даде се тој полицији двашње јој обличје.

По имену генијалног организатора свога, посе енглески полицајци још и данас надимак: „Бобі“ и Пеловци“.

Варош Лондон у границама престоничке полиције има, округло узевши, шест милиона становника и дели се у City Proper (права унутрашњост, средина вароши) и Metropolitan Boroughs (други делови престонице). Свака од та два дела има своју нарочиту егзекутивну полицију (Police Force).

Прва, ситна полиција грана је пристаре администрације лондонског „Сити,“ на чијом је врху Лорд-Мајор. Њена жандармерија има око 800 људи.

Метрополитанска пак полиција обухвата осталу територију престоничке полиције, која се пружа и на нешто удаљења предграђа, за 15 енглеских миља у пречнику, а површином скоро за 700 енглеских квадр. миља. Ова метрополитанска полиција има жандармерију од 16000 људи.

Обе ове жандармерије сличне су по организацији своје. Мање разлике у униформи им, биће поменуте доцније.

Сваколика жандармерија стоји под министром унутрашњих дела, Sekretary of State for Home Affairs.

Шеф велике метрополитске полиције, јесте председник или управитељ лондонске полиције и службена му је титула: The Commissioner of Police of the Metropolis (сада сер Едуард Бредфор). Годишња му је плата око 60.000 дин. Он има уза се три помоћника своја (Assistant Comissioners), од којих сваки је плаћен са по 35.000 динара.

„Главна Полицијa“ (управа варошн) лондонска има историско име: New Scotland Jard и налази се у најдаљичијем и најленшем делу вароши, на Victoria — Embankment, у новом велеленном здању скотландскога стила.

Metropolitan Police Force (жандармерија) има три команднра, који се зову: Chiefs Constable — шеф жандарма, сваки с платом 21.600—28.800. дин. Они су од официра на војсне.

Свакодпевна метрополитанска полиција дели се у 22 дивизије. Више таких дивизија (7 или 8) чине један дистрикт, који сваки стоји под једним од оних трију шефова констеблâ. Дивизија је једпница полицијске организације. Свака дивизија има своје локално име, по месту где је, а бележи се и каквим нарочитим писменом, н. пр. A. B. C. и т. д. Свака дивизија има једну главну станицу своју, Divisional Office.

Свака дивизија дели се у поддивизије, а ове у секције. Свака секција дели се, најпосле, у 8 кругова (beats).

У сваној дивизији има 2, 3 и више стражарница (Police Stations), које морају тако бити наменгене, да би целини биле што пристулније. Ту се стара о свекоднеј служби што је дивизија има. У крајњим дивизијама има и до 15 таких стражарница.

Већина полицијских стражарница, службом својом захвата по једну поддивизију, но у спољним, крајњим дивизијама има и много малих стражарница, које су само за територију једне секције установљене (Sectional Stations).

На врху је дивизије више интенлант (годишња плата 8.400—11.200 дин.). Он има уза се једног шефа инспектора, главни инспектор (Chief Inspector плата 8.400—9.800). Седиште је обојици у Divisonal Office-y. Њима је прндодат један локални инспектор за криминалне чиновнике (plain clothes men) дивизије, један резервни инспектор за нарочиту службу special duty у позорипштима и др. и потребан канцеларски персонал.

Под-дивизијом руководи и то тоне управља полицнском станицом један под-дивизијски инспектор (плата 7.000—7.840 дин.). Осим тога за унутрашњу и спољну службу има свака полицнска станица више инспектора (плата 5.040—6.440 дин.).

Секцијом руководе Sergeants (позорници), чија је плата 2.478—4.200 дин. Кругове (beats) у појединим секцијама надзирају констобли (жандарми, годишња плата 1.747—2.329 дин.).

Осем номенута 22 дивизијона има још дивизијона за нарочите циљеве, на ime одељење за егзекутиву и статистику у централи (нека врста ађутантуре), дивизија за јашу вожњу и 5 дивизија за полицијску пристаништа и бродовља.

Она грдна полицнска сила, примајући лица у своју службу, не тражи од њих никаква претходна васпитања војна за жандармерију. Кадар се само чопуњава из редова сних могућих занимања. Кандидат не сме бити старији од 27 година, ни бити хранитељ више деце од двоје, и мора бити бар 1·71 мет. висок. Зато је опет обука персонала врло марљива. Полицнски се регрути за прних 15 дана, а према прилнкама и даље, појачани вежбају; на и после, за све време службе, имају сваке недеље сахат вежбања. По пропису наставног плана, та редовна вежбања, неминовна су, да би се тело људи претало онако као дисциплина и правила траже, те да се не би убојало, ни пред гомилом бројем надмоћнијом.

Творнска настава садржи се у једној књизи, врло опсежној, од 500 страна скоро, која се даје у руке сваком полицајцу. Она носи овој наслов: Поверљиво. — Само за потребу полиције, — Метрополитанска полиција. — Инструкциона књига за вршење службе и уредба престоничке жандармерије. Лондон. Штампано и т. д.

Сувише би нас далеко одвело, ако бисмо ушли у појединости инструкционога плана. Прописи инструкционе књиге сматрају се као строго поверљни; књига се не сме дати никоме приватному, нити је коме другом допуштено загледати у њу. Зато је туђинцу врло тешко упознати се с унутрашњим односима енгпеске полицнске управе. Енглез је и ту необично закопчан и уздржљив, што потврђују и страни конзули који у Лондону живе.

За ширење општег образовања и стручних знања у жандармерији, излазе новине: „On and off Dity“ (у служби и ван службе), а monthlu Journal for Policemen и још: „The Police Rewiew et Parade Possip“, Organ of the Britesho Constabulary. Прва је лист правца строго хришћанског, пијетистичког и месечни је орган асоцијације International Christian Police. Претплата је само 1·20 дин. годишње. Онај пак други лист има за чудо слободан тон и у њему често палазе места дописи па и саме жалбе на самог кадра полицнског. Оба листа, уз многе вести из полицнског живота, доносе редовно поуке из рачуна, историје, географије и језика за оне који би то хтели знати. Као службени орган за полицнске власти постоји само „Police Gazette“, сличан берлинскоме „Fandungsblatt“-у, у коме су, као што је познато, само потернице, вести о попрадженим стварима, разна тражења и слична саопштења.

Ако се констаблер хоће да користи средствима, која му побољшавају васпитање његово и дају да се темељно изучи у служби, отворена му је сасвим добра каријера, сигуран је за унапређење, јер је прописано да, сваки констаблер од подобности, доброг васпитања, надарљивости, ревности и смислености може се испети до ранга дивизионог вишег интендента. Свако унапређење све до ранга вишег интенданта бива увек с првог нижег ранга тако, да се сва виша места, до места вишег интенданта закључно, попуњавају ранијим констаблерима. При томе се узима колико је потребно у вид и време у служби проведено, поред других најбољих квалификација. При постављању се не води рачуна о мешању приватних лица за ма кога кандидата.

Од свих полицајаца најлепши су, највећи и најваспитанији они, који служе у А — дивизији, а ова је у полицији оно, што у војсци краљева гарда. А — или Whitehall-дивизија јесте најважније одељење жандармерије. Територија коју она има сразмерно је најмања, али је она бар над замковима краљевим, позоришгима, парковима, парламентом, министарствима, посланствима и музејима. Служба чиновнпка у овој дивизији по који пут је врло интересна, но они од њих који су ожењени, а тако и сви остали женени полицајци у унутрашњим варошким срезовима, много пате од немања стапова. Чиновници треба да су са станом увек близу места службе своје, али не могу да поднесу велике цене станова у центрима. Та је невоља узрок, што је у последње време велики број полицајаца, морао бежати из службе, о чему је чак и у парламенту било речи. У томе је боле неженењим полицајцима, којих, међу чиновницима до две године службе, има 85%. Они су у касарнама и имају стан у згради своје стражарнице. За то плаћају само око 1·20 дин. Ту они уживају, у пријатном друговању с колегама својим, у песми и музици поучавајући се. Ту обично има једна соба за биљарење, мала библиотека и клавир, а нису ни без узнавања у заједничким спортовима, као што је њихов народни cricket. За чистоћу и послугу у опште страдају се удовице умрлих полицнских чиновника. Касарни чиновници морају поћу најдаље до 12 сати бити код куће, а у каквом ванредном случају, као што су побуне, пожари и др. имају врло тргати у помоћ. Установа касарнованља показала се као добра, те старија власт, кад се наређује подизање нових стражарница, тражи, да се даде што се може више места за неженење полицнсте. Тако је нова полицнска станица близу Викторијине железничке станице, уређена као касарна за 250 неженењих чиновника.

Но наш појам о касарнама, једва да се може применити на оне пријатно и врло угодно намештене просторије полицнских чиновника. Оне су у многоме верна слика искреног, чисто енглеског живота у клубовима, који развија дружељубље и чува људе од штетних великоварошких утицаја.

Сваки полицајст има у месецу слободан један недељни дан и један обичан, радни дан; уз то један пут у годнни добија десет дана одсуства.

Службено одело и опрему набавља за уннформоване чиновнике Управа. Унпформа се састоји из капута затворено плаве чохе и таких панталона. Уз то иде широк појас од црне коже, за који се кобу утврђује светла лампа. Дети мести капута долази лака блуза са два џепа спола. И капут и блуза имају белу металну опуцад. За време кише наплаче се панталоне од гуме и узима се пратка пелерина од гуме. На глави је црни шешир од филца са заклопом од сунца. На јаци од капута и блузе, а тако и на шлему, има писма и цифра, који казују ди-

висију човека и његову службену нумеру. То је униформа констаблера и сержана. Виши службени ступњи имају униформу, која мање пада у очи. Они носе црну капу, а капут је с пуцетима од црне вести.

Одело ситског полицајца у главноме исто је, само су пушал и омотач шлемов од жутог метала, а место пелерине од гуме, долази пелерина од плаве чохе.

Испод левог рамена носи сваки полицајет, кад је на служби, 5 см. широку везу (armlet), плаво и бело бојену код метрополитанске, бело и црвено код ситске полиције. Веза је обележје да су сержан или констаблер одређени на службу. „Свидање везе за време службених часова из ма каква узрока, један је од најтежих преступа против дисциплине“ — тако гласи пропис.

У опреми долази и једна метална пиштаљка о ланцу. За случај нужде, довољно је само писнути њоме, а она даје известан, нарочити, крештави глас.

Сваки констаблер на кругу носи ноћу на себи један фењерић, привезан за горе поменути кожни опасач.

Наоружање жандармерије прло је просто. Свакоднева полиција лондонска има као једино оружје — кијак (truncheon). То је дрво чије су гране скресане, 40 см. дугачко, и на коме је кајиш који се завиче око руке. О употреби овога оружја, биће речи доцније. Што је чудновато, и полицисти — коњаници носе само truncheon и ништа више од оружја. И криминални чиновници (detective officers) имају кијак, но овај је у њих нешто мањи него у униформоване жандармерије.

Кад иде слободан у цивилу, жандарм носи са собом као уверење белу легитимациону карту класи.

Плата констаблера још је доста скромна, те даје повода многим жалбама. Као што напред рекосмо, износи недељно 28·80 дин., но сваке године неће се недељно са 1·20 до 38·40 дин. (године 1467-60—1893-20 дин.). Уз то имају само још бесплатно лечење. Од онога, што им се недељно као плата даје, морају платити и стан.

Једне лондонске новине (Morning Herold) пишу о томе: „Не треба много тражита узрок што полицисти беже из службе; он је у недовољној плати коју имају. Рекрут одмах види да није плаћен ни колико обичан чистилац улица, који може ноћу да спава и у сваког недељног дана је слободан. Плата у лондонској полицији, за садање стање закупне цене станова ништа не стиже. Да би жандармерија опет привукла људе какве треба да има, морају се плате повисити, иначе ћемо остати без полицијске заштите“.

Нешто већу плату имају само констаблери у дивизији А — и ситској полицији.

Сваки констаблер, који служи најмање 15 година, има по закону право на пенсију, која, по протеку 26 година службе, достиже $^{2}/_{3}$ његове плате, т. ј. недељно око 1 ф. ст. = 24 динара. Ово право пенсије постоји тек од 1890. год. Но та пенсија може се доцније из неких узрока и одузети, н. пр. ако би њен прималац био осуђен преко три месеца затвора.

Удовицама и деци полицајца, даје се само милост под именом Compassionate Allowances. Они имају право на пенсију само ако им је хранитељ изгубио живот услед службе а без своје кривице. Ако пак умре констаблер за време служења у жандармерији из другог каквог узрока или пре истека 12 месеца после пенсионовања, држава може учинити удовици и деци само гратификације (gratuities), ако то за сходно налази.

Но у колико је државно старање за констаблерство од чести још оскудно, у толико је јача помоћ добротворних установа приватном иницијативом.

У овом реду ту треба поменути „The Metropolitan and City Police Orphanage“ (помоћ сирочади лондонске полиције). Једна, дивљења вредна, установа, која има свој дом за сирочад у идилском Twickenham-у, мечту пред Лондоном на горњој Темзи. Господње на најбољих лондонских пругова, н. пр. Lady Vincent, супруга по лондонску полицију веома заслужног Col. Sir Howard Vincent, својом милосрдном сарадњом јако су помогле и унапредиле овај завод за сирочад. Али пре снега само жандармерија, дајући прилоге за добротворства, ствара потребан фонд.

Писац, чијим се рефератом о енглеској полицији овде служимо, износи једну такву прилику, којој је и сам био присутан. То је била једна огромна и права свечаност у величанственој кристалној палати у Sydenham-у код Лондона. Истога дана, на свима јако живим уличним угловима и пред лондонским железничким станицама, стојали су жандарми у униформи и пудили на продају карте за своју свечаност, које дају права и на возњу железницом. У кристалној палати пак, приказивали су жандарми све што је у њих најбоље, да би забављали госте, публику лондонску. Било је ту пуно сто хиљада људи. Разне полицијске капеле, музике метрополитанске и ситске полиције (и завод за сирочад, а тако и сваки полицијски дивизијон, имају своју музичку капелу), дају концертну музику, а полицајски певачи певали су своје песме и најлепше изводили спортове из својих вештина. Свршетак је био с једним красним ватрометом. Ова једна свечаност донела је заводу за сирочад око 120.000 динара.

М. П. Јов.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЖИВЕ СЛИКЕ

Д. Ђ. Алимпић

Најзанимљивији, а у једно и најделикатнији део система Бертилионог — део у коме се на први поглед испољава сва његова предност, јесу тако звање „**живе слике**“ (partroits parlés), које је Бертилон удесио искључиво за полицијску сигурности, валда само с тога, да од ње створи вештину у правоме смислу те речи.

А зар би се и могла друкчије сматрати радња оних органа сигурности, који само на основу извесних особености једне личности, коју никада нису видели, проналазе ту одлучност у множини људи, на први поглед и тако поуздано, као да је годинама познају — као да су с њом одрасли? Најчешће и најоргиналније вештачке фотографије, ништавне су према Бертилионовим „живим сликама“, које у стварн нису ништа друго, до фотографисање без плоча и апарата, које у мозгу агента назива најсавршеније слике — слике које сасвим одговарају — слике живе.

Све ово, ма колико изгледало увеличано, а и у неколико и невероватно, суштта је истина и обична ствар за човека, који је посвећен у науку о идентичности крвнаца, и који разуме: да „**око може видети само оно, што посматра и посматрати само оно, о чему већ постоји идеја у духу човечјем.**“

Ово, на први поглед доста обично, а у стварн необично важно правило, послужило је Бертилону као камен темељац за стварање „живих слика.“ Сва је вештина била у томе, да се створи што потпунија идеја личности која се тражи, а то је он постигао тиме, што је, на нарочито удешеном картону, скупио њене најкарактеристичније знаке — знаке, који на први поглед падају у очи, а при том се даво могу запамтити.

Суштина, „живих слика“ састоји се, дакле, у особеностима једне индивиду-е.

Да би нам ово што јасније било сетимо се, како у обичном животу лако, и без нарочите пажње, уочавамо извесне личности, које се одликују било неким телесним особинама, било недостацима, било својим оделом, или ма чим другим. Шта је то, што привлачи нашу пажњу на ове личности и чини, да их ми, и после дужег времена, можемо познати у гомили других? Јасно је са свим, да то није ни интерес ни дужност, већ нешто сасвим треће: досада од обичности и тежња са особеношћу. Особеност је дакле то, што привлачи наше погледе, што у нашем мозгу репродукује, и без наше нарочите жеље, слику дотичног предмета.

Кад је овако с нама, који, као што рекосмо, нисмо позвани ни интересом ни дужношћу да обраћамо пажњу, често пута на извесне креатуре, шта је онда остало за личности, који се тиме искључиво баве, који су се у томе годинама спремали и вежбали? Није ни онде природно, што оне, „живе слике“ претпостављају фотографијама, које, и поред све своје тачности и оригиналности производе, често пута, највеће заблуде?

Као што се види, од једне сасвим обичне ствари, Бертилон је направио читаву сенсацију са својим „живим сликама“, које се данас тако много употребљују у земљама где је антропометрија уведена.

Материјал за „живе слике“ Бертилон је црпао из самог свог система, односно оне три врсте описа по његовом систему: описа антропометријског, описа антрпологијског и описа помоћу особених знакова.

У сваком од ових описа, он је нашао по неколико особености било по величини или морфолошком облику, које је на-

нео и ставно на један, за овај посао нарочито удешени картон, који се, у случају потребе, копира у више примерака и разаље агентима сигурности. Читајући један такав картон, агенат сигурности просто је приморан, да особености, у њему изражене представља у својим мислима, а над је то учинио, он је већ у својој памети насликао дотичну личност.

Примера ради замислимо једну живу слику са овакоим обавештењима:

Стас: пре мали но средњи;
Чело: испупчено;
Нос: правилан и при врху повијен;
Боја лица: са свим бледа;
Брада: шиљаста;
Лице: у облику чигре;
Усне: Доња дебела а горња посупрућена;
Врат: кратак и дебео:
Рамена: потпуно хоризонтална;
Руке: необично дугачке;
Ноге: криве;
Ход: тром.

Зар ово нису знаци, који и најобичнијем лајику допуштају, да у својој памети нацрта индивидуу, која их притежава?

Све је то лепо, рећи ће, можда, неко, али шта ће бити у оном случају, кад индивидуа не буде имала никаквих особености, или их буде имала у тако малом броју, да је апсолутно немогуће створити њену живу слику.

На ово питање одговорио је давно и давно славни Белгијанац Кетле својим, у природним наукама тако важним, правилом, које гласи: „Све што живи, расте или опада, осцилује намећу једног максимума и минимума...“

* * *

После изнесеног, не можемо пропустити, а да не речемо неколико речи о сувише бедним описима, којима се данас служе наше власти приликом трагања за извесним личностима. Праћени их са нарочитим интересом, опазили смо, да се сви они састављају махом по једном истом калупу. Обично се у њима каже, да је дотично лице „средњег“, „високог“, или „малог стаса“, „прав“ или „плаве“ косе, очиј и обрва „црних или „плавих“, чела и носа „обичног,“ уста „умерених“, лица „дугуљастог“ или „овалног“, а о осталим деловима тела, као и о особеним знацима, нема ни помена.

Какве и колико заблуда један оваван опис може створити, излишно је, мислимо, и доказивати!

Пре снега, израз „обичан“ излишан је већ и с тога, што су такови, а појмови: „средњи“, „висок“, „плав“, „рав“, „овално“ „дугуљасто“, пошто су растегљиви, да се могу применити на свако друго или треће лице.

С тога је природно, што оваван опис не допушта ни напредање а камо ли састављање живе слике индивидуе, коју, тобож, описује.

Говорећи о Бертадону и његовој практичној примени (Полицијски Гласник бр. 18), ми смо, у антропологијском опису, детаљно наложили начин, којим се може добити тачан опис једне личности. Упућујући оне, који се интересују, на то писање, сматрамо за дужност, да овде наложимо ред, којим код нас треба узимати лични опис, јер овај ред допушта, да се, бар приближно, постигне одмах слика дотичне личности.

Тај, пак, ред, овај је:

Године старости;
Висина стаса;
Развијеност;
Коса: боја и облик косе;
Чело: димензија и нагиб;
Обрве: боја, облик, место и правац:
Очи: боја;
Очне шупљине: димензија;
Нос: правац леђне линије и димензије;
Усне: дебљина, испупченост, бордура и положај једне према другој;
Брада: нагиб, облик и висина;
Уво: општи облик и величина;
Лице: Општи облик и боја;
Врат: димензије;
Рамена: правац;
Особености: код свију побројаних делова, и социјална обавештења.
Особени знаци: брадавице, младежи, ожиљци и т. д.

Оваква лични опис, и ово не би било сасвим тачно и потпуно, било би најприближније опису антропометриском, па с тога га треба усвојити.

ПОМОЋ ЛИЦИМА ПОВРЕЂЕНИМ ЕЛЕКТРИЦИТЕТОМ

Са већом употребом електрицитета по фабрикама, у индустрији и саобраћају појавиле, чешће су и случаји разних повреда електричном струјом. Шта више бивало је, а и бива, и смртних случајева. Било зато, што какво лице својом несмотреношћу лодирне електричну жицу, која струју спроводи, или каквим прекидом у паду сама жица дохвати лице — опасност свакад постоји не само за њега, већ и за остале, који би хтели, да му помогну.

У намери, да се овакви случаји спрече, а ако су се већ десили, да се повређенима указе помоћ и отклони опасност по остале, префект париске полиције издао је, још пре кратког времена свима комесарима расписана *упутства*, којим их обавештава, како треба поступати у таком случају.

Како су се и код нас овакви случаји дешавали, од како је почета употреба електрицитета по фабрикама, за осветљење и трамваје, то мислимо, да ће бити добро за наше читаоце, да их са овим упутствима упознамо, како би се и они њима користили у случају какве потребе.

Упутства су добивена од министра трговине, поште и телеграфа а на предлог електричног комитета. У главноме садрже ово:

Кад је неко лице дохваћено електричном жицом, било њеним палом или додиром, присутни не треба ни у ком случају да додирују рукама електричну жицу.

Нужно је, да се лице, што је могуће брже, ослободи електричне жице. При овоме року треба се послужити каквим дрветом (на пр. метлом од прућа са подужом дршком) и то са великом предострожношћу. Исто тако дрветом се уклања жица, ако би сметала саобраћају. Дрво се употребљава с тога, што је врло лош спроводник струје.

Одмах затим треба известити фабрику електрицитета телефоном, да би обустанила даље пуштање струје, и позвати декара, који ће са повређеним лицем поступати, као што се ради при повраћању утопљеника у живот.

Но присутни не треба само да чекају на лекара, већ и они треба да укажу помоћ повређеноме. С тога је нужно и остале упознати са првом помоћу, коју треба указати, а коју је прописао и одредио хигијенски и санитетски савет сенског департмана. Зато префект нарочито препоручује комесарима, да употреби сва могућа средства публикације, којима располажу, како би што више и што боље упознали свет са овим упутствима, као и да обаве наместе и сами индустријалце на видним местима својих фабрика, а особито на оним, где би електрична жица могла додиром да проузрокује какав несрећни случај или, да прекидом својим повреди какво лице.

Повређеног треба уклонити са места догађаја и одмах га раскопчата тако, да су му врат и прса потпуно слободни, а затим гледати, да му се изазове дисање једном од ових метода:

а) одмереним извлачењем језика.

б) вештачким путем.

Добро ће бити, да се употреби увек одмерено извлачење језика гледајући у исто време, ако је могуће, да се и вештачким путем изазове дисање.

а.) Одмерено извлачење језика.

Рад треба предузети што је могуће брже овако:

1. Наместити лице да лежи на леђа са главом окренутом мало на страну.

2. Отворити му уста удаљујући једну вилицу од друге, ма и силом, ако су стиснуте.

3. Ухватити језик десном руком између палца и кажипрста марамом или ма каквим платном, па га њим напоље и вратити натраг. То треба поновити до 20 пута у минуту и не треба се плашити, што ће, се језик јако вући. Пошто се уста довољно отворе, то при сваком вучењу језик треба да је са свим напољу.

4. Тако треба извлачити језик непрестано — најмање за један сат.

Ако се лице, које ово чини помете у броју извлачења, може се управљати по своме сопственом дисању: при сваком удисању ваздуха нека извлачи језик повређеног. Када се појави штуцање или повраћање — добар је знак, и онда треба још дуго продужити извлачење језика док се природно дисање не појави.

б.) Вештачко дисање.

Вештачким путем изазива се дисање овако:

Повређени се намести да лежи на леђа са плећима мало уздигнутим, уста му се отворе, а језик добро извуче.

Затим треба употребити једну од ове две методе:

1. Ухватити особи мишиће око лакта, јако их притиснути уз прса са стране, а затим их удаљити и подићи више главе, праћени круг, па их опет вратити на прса и те покрете понављати до 20 пута у минуту све дотле, док се не поврати природно дисање.

2. Са раширеним шакама својих руку притиснути особи изгло и јако доњи део груди са стране, а затим их после одма дићи. Ово треба поновити до 20 пута у минуту, док се не појави природно дисање.

В.

КОНГРЕС ЗА КРИМИНАЛНУ АНТРОПОЛОГИЈУ

У Амстердаму је концем августа месеца ове године, отворен Међународни Конгрес за Криминалну Антропологију, на коме учествују најугледнији представници из целога света. Председник је конгреса био проф. Хамел, а потпредседници: санитетски саветник *Бер* из Берлина и професор *Бенедикт* из Беча.

Прво предавање држао је професор *Ломброзо* из Турина. Ломброзо је сложштио своја истраживања и студије, које је у последње доба учинио на пољу Криминалне Антропологије и том је приликом навео многобројне експерименте, које је у своме институту у Турину извршио. Ломброзо је и овом приликом хтео да утврди своју теорију о урођеним злочинцима. Последњи дан његове расправе изазвао је сумњу, нарочито у лекарским круговима, због Ломброзових смелих закључака.

Пажња многобројних чланова конгреса сконцентрисана је била на оне расправе, које су догађајем последњих дана — атентатом на Мак-Кинлеја, председника Сједињених Држава Северне Америке, — добиле жалосну актуалност. На првом месту интересантан је реферат професора *Сципија Сигеле* из Брисла, о „колективним злочинима".

Проф. Сигеле изнео је како колективни злочин односно саучесника, његовим мотивима и односима једних према другима, добија разноврсне облике. Предавач је говорио о природи злочина које извршe дворица, тројица или читаво мноштво, чија се психологија једна од друге битно разликује. На послетку је прошао на злочиначку секту и на масу. „Злочиначка секта" по Сигеле-у нарочити је тип. Обично је таква секта каквo остварење једне идеје која има живота, али која је тренутно омражена; шта више, могло би се рећи, да је свака политичка странка, свака црква или школа, која је на крају крајева добила признање у своме пробитном стању у пра-стадијуму, била једна секта против закона и постојећег реда. Свака идеја, која је свет покретала, све докле је била у стадијуму секте, била је злочина, т. ј. она је се служала да би у своме циљу успела, незаконитим средствима. У томе је главна разлика између „злочине секте" и „злочина-удружења". Удруженје злочинаца назда је антисоцијално и егоистичко, докле је секта у злочину средство за успех у општим, алтруистичком и социјалним циљевима са пожртвовањем себе сама и својих личних користи.

Што се пак тиче политичких злочиних секта, код њих *суггестија* игра врло важну улогу. Једна секта поучава луде и чини их послушним као војничке војска или калуђере манастир. Члан секте постаје аутомат и ради просто као део какве машине. Такву секту представљају и данашње анархисте. И ако појединци не сносе сву кривицу за појединa њихова злочина дела, то је знак социјална опасност од сваке такве индивидуе бам с тога, што је она обичан аутомат у рукама других. Друштво с тога мора одлучно да се брани од таквих злочиних секташа превентивно спречавајући пристајање ове секте и одузимајући им могућност да чине злочина дела.

Данашњи модерни кривични систем има једну погрешку, јер познаје само „хајдучије" и „завере", т. ј. он казни удружења злочинаца у циљу заједничког извршења злочина, без обзира на то, да ли су они подједнако криви; већ гледа колико је чије злочино дело у заједничко извршеном злочину и појединца посебице казни. Једини пут да се спречи секташки злочин, јесте поправка данашњег стања. Пошто члан једне секте често као машина функционише треба на прном месту гледати да се створи могућност, да се спречи утицај једног секташа на другог.

Предавање проф. Сигеле-а саслушано је са ванредном пажњом. За њим је говорио проф. *Карара* о „Кривицама код животиња", на онда су читани неки реферати о „Дегенерацији и Криминалитету". На завршетку читао је проф. *Бенедикт* своју расправу о „Једној психолошкој основној формули у криминалитету".

Јов. В. М.

ОРИГИНЕРНО СЛАБОУМЉЕ, ПЕРИОДИЧНА МАНИЈА,

ПАЉЕВИНА И ХОТИМИЧНО УБИСТВО

ФАКУЛТЕТСКО МИШЉЕЊЕ ВЕЋЕЋОГА МЕДИЦИНСКОГА ФАКУЛТЕТА

Саопштио **D-r Freicherr v. Krafft — Ebing**

ц. к. двореки саветник и професор већег универзитета

Ноћу између 5 и 6 августа 1884 године појави се патра у њиви Луке Ј. у С. (Босна), ну, уз приномоћ фамилије, ноће Луки за руком да је угаси. За време гашења пожара прије Луки Миле П. са запетом напуљеном пушком, и подвикну му: „Кад си спасао своју њиву, онда ћеш сам погинути!" Присутнима је пошло за руком, пре но што је Миле могао да опали, да га обезоружају; за тим га везаше и предадоше суду.

За узрок Миловог непријатељства наводно је Лука, што је велепоседник одузео једно парче земље од Мила и дао га њему, Луки на уживање.

На саслушању од 8 августа 1884 године, овако је казао Миле: „Ја сам већ од 3 године њиовамо живео у непријатељству са Луком, мојим суседом, јер ме је више пута био. Моје се непријатељство држаше још више поостирило, када је велепоседник дао њему на уживање мој комад земље. Решим се, да убијем Луку, и у том циљу купим 2 пушке кремењаче и 2 револвера, те сам чекао згодну прилику. Ноћу 6 августа запалим му кућу, да бих га приморао да је напусти. Чим је Лука изашао у кућно двориште, ја дигнем пуну пушку на њега, у намери да га убијем, али ме баш у том противник мој и његова укућани ухватише, везаше и суду предадоше."

На месту тога дела заиста нађоше 2 пуне пушке и 2 револвера.

22 августа 1884 год. опозва Миле цео свој иском од 8 августа. Он се сам окривљавао, што су га жандарми тукли и претили му да ће га опет бити, у случају да опозове свој иском пред судом.

Жандарми су одрицали свако насиље и претњу и изјавили су, да је његов иском био са сним сво̂јеноља и да нико на њ утицао није.

На главноме претресу 25 октобра 1884 године, остаде оптужени при своме другоме исказу од 22 августа, велећи, да је његово присуство на месту дела било само случајно, и да је наоружан био као обично. (?) Због паљевине и покушаног убиства би осуђен на вечиту робију.

За време дела било је Милу 25 година, био је неженьен и неписмен. Општинско је уверење сласило, да је Миле до тада био беспрекоран и врло мирна темперамента.

Од 18 јула 1885 године, налазио се Миле у хрватском казамату у Лепоглави, а после неколико година пребеђен је у босанско-херцеговачки казнени завод у Зеници, где се и сада налази. 1890 године покуша Миле неко насиље да изврши над заводским надзорником, и том приликом учини се лекару казненога завода сумљиво душевно стање Милово, те га послаше на лекарско посматрање.

О пређашњем Миловом животу добисмо су ови подаци:

Миле је неким сведоцима познат већ од 13 године. Живео је мирно са својим родитељима и суседима, није бно пијаница, увек је волео рад, али је био ћутљив и избегавао је друштво.

На сведока С. увек је чинио утисак човека, не баш чисте свести.

Оптужења Лука, напротив, никада није приметно на Милу штогод непомирљиво. До самога атентата живео је у љубави са Милом, и веома је био изненађен његовим делом.

Готово су сви сведоци били сложни у томе, да је Миле од очеве смрти постао немарљив, радо је пио и куњевни рад запуштао.

Из дневника посматрања, закључно са 25 јануаром 1890 године, може се ово опазити:

5 марта 1888 године доведен је на посматрање из Лепоглаве Миле П.; висок је 180 см., овим главе му је 53,5 см. унутрашњост му је здрава, а и душевно изгледа нормалан. У почетку се понашао сасвим коректно. 14 априла је на врло чудноват начин захтевао да се одели од осталих у самоћу, и од 14 априла до 18 маја 1888 године би му молба услишена. При том је јако пало у очи његово понашање. Ускратио је себи и походу свештеникову, пошто га је овај својим говором о небу и паклу само залуђивао. Он неће о томе ништа да чује, он то може да сазна и из књига (у Лепоглави је Миле научио и читати). Заводском лекару паде Миле у очи, јер је већ дуже времена тражио обавештења о свакој ствари и све је подергавао неком особитој критици. У почетку усамљености био је врло јако раздражљив, способан за свађу и примећивао се на њему неки унутрашњи немир. После 2 недеље постао је миран, послушан и ћутљив. Да би га могао студирати, премести га лекар у једењске за болеснике код четворице робијаша. Кад су га другови нудили каквом храном, одбијао их је речима: „Остан'те ме на миру!“, а лекар га је често налазио да седи на патосу тупо решећи. И при раду (прављењу ужади) остајао је поучен и ћутљив. Од њега су сазнали да је син једне сироте закукуничке породице, и да су му мати, браћа и сестре рано умрли. Школу никада није посећивао, и никада није умео нери. 1881 године умре му отац, угушивши се при пољувању нрви. Тада остаде сам на овоме свету. Од 12 година почео је да пије ракију, све више и више тако, да је у 15 година био већ пијаница. У тој години тешко се поболи, изгуби памћење; по том је читаве месеце побољевао. Од тога доба није више никада пио ракију.

После те болести сасвим се променио; никада више није био весео, а од људи се плашио. Једне ноћи, у лето 1884 године, пробудише га из сна жандарми, везаше га и одведоше у Костајницу. Ту сазнаде, да је запалио кућу свога суседа Луке, и да је овога хтео да убије. Он није знао ништа и сада што зна о томе. Те је ноћи провео време мирно спавајући у својој постељи. Оружја никада није имао. И о главноме претресу није ништа знао, јер је тада био болестан и свест му је оскудевала. Тек му је аписанција казао, да је осуђен на доживотну робију. Он је са свим невин.

Миле је већ 6 пути кажњаван дисциплинарно до јануара месеца 1890 године, и то већином због безобразности и дрскога понашања наспрам надзорника. Пада у очи, да је Миле по читаве месеце био миран и радан, вредан. За тим дође време, када се он једно за другим, подиже на груб начин протину слугу и надзорника. Док је иначе врло миран, поучен и послушан, тада је напротив груб, својевољан и са свим се без разлога тужака. Једном је у таком расположењу напао и надзорника.

Своје периодично тако понашање овако мотивише: „Господине, надзорници су тврдоглави, и ако само што год промрмљам, они ме туже и изводе на рапорт. Ту ме увек казне, јер се не поклања ништа вере ономе што ја кажем. Мојим се сведоцима толико тешко мало верује, колико и мени, пошто су робијаши. — И сам главни надзорник ме гони, што сам једном подигао руку на једнога надзорника. Директор је још онда онда и праведан, али сви остали не вреде ништа.“

Управник казненога завода, који је могао посматрати Мила још у Лепоглави, примећује на горње мишљење ово: „Увек сам налазио Мила ћутљива, намргођена и повучена. Безброј пута тражио је да сазна узрок зашто је осуђен. Пресуда му је више пута спопштена и објашњена. Никада није пристајао уз те разлоге, увек је при том био у најпећој мери раздражен и почињао је да се губи у бескрајним говорима, који нимало нису засецали у јсаму ствар. Његови одговори нису имали логике, а приче су му биле шарена смеса фрала и празних поређања. То је Миле тако понављао, док није досадно свима чиновницима. Најпосле су га сви већ знали и нико се више није упуштао с њиме у разговор о тој теми. — Та околност, као и опасне заводскога лекара, доведоше ме до уверења, да је Миле душевно поремећен.“ (15. марта 1890. године.)

Новија посматрања од 3. јуна до 1. јула 1890. године изнела су следеће: Он би радије 30 дана у ћелији, него ли један дан у болници; без учешћа зверао је умиловало, давао је коректне одговоре, није знао зашто је у болници, пошто се осећа сасвим здрав. Он тврди да не зна где се родио, где је пре живео, па чак не зна ни имена суседу Луки. У даљем току посматрања бивао је замишљенији, ћутљивији, а кад би га ко позвао трзао би се као из каквога дремежа.

Из ових посматрања закључили су лекари, да је Миле несумњиво душевно поремећен човек. Боловао је од слабоумља умереног степена.

У потврду тога мишљења наведени су: сем знамените, успорености апперцепције у великом степену. Питања се морају више пута понављати, само да би се добио бар и најкраћи одговор. Сећање на догађаје из раније младости јако је отежало. К томе још додато је увек депримована нарав, бесмислено мрмљање, мутан, у земљу управљен, поглед, тешки успорен ход и одсутност енергије за ма какав рад.

Даље се додаје, да је Миле већ 8. јануара 1889. године, када је напао на надзорника, био душевно болестан и да му је била одузета моћ употребе разума. Бесумње је био још из младости душевно ненормалан и оболео је услед јаких душевних потреса (смрт драгога оца, губитак прихода одузимањем оногa комада земље, од кога се он хранио, осуда на доживотну робију, утицаји робије), у смислу душевне болести.

Само се може нагађати, да је Миле био здрав за време атентата 1884. године. (Мишљење од 13. априла 1891. године).

На основу ових разлога реши суд да попони парницу противу Мила и да затражи факултетско мишљење с одговором на ова питања.

1) Да ли је Милу П. ноћу између 5. и 6. августа 1884. године за време извршења дела, била у одсутну моћ употребе разума, и

2) Да ли је дело извршено у времену променљивога лудила, пошто је лудило трајало.

Мишљење:

Мишљење о Милу мора почети фактом, да обим његове главе износи 53, 5 см. Сувеност главе такве врсте (*Subniocrocephalie*) говори у прилог оргиненог, уродженог слабоумља.

Даље штета развитку мозга Миловог причињена је тиме, што је он преко мере био одан пићу ракије од 12. до 15. године, бем у време развитка пубертета. Та се периода запрнала са неколико недељном церебралном болешћу, која се по могућству могла сматрати као Delirium tremens.

По свима околностима изгледа да је од пуно значаја факт, да је Миле од тада променуо свој карактер, постао је плашљив од људи, морозан, ћутљив и немарљив. Од тада па до дела у 1883. години и све до почетка лекарскога посматрања 1888. године, подаци о Милу су врло оскудни.

Вредно је нажње, да је Миле чинио утисак на сведока С., који га познаје од 12. године као да није при чистој свести.

Од особенога је значаја исказ управника казнене завода, да га је налазио увек ћутљива, утучена, намргођена, увек да се тужака, пауке да не прима, крајње раздражена, конфузна и без логике, тако, да је назначао утисак духовно поремећенога човека.

И психијатриски судећи о овим опажајима, са специјалним карактеризовањем ових абнормалних душевних стања, овде је случај *слабоумља*.

На и брутално, безобзирно понашање његово при том, појава његова на месту дела са 4 комада оружја, елементарно наступно лудило, неузнајавност о праведности изношене противничке, мотивисање дела бекством жандарма, безумно опонашање првога исказа свога, све то указује на слабоумље.

У току тамновања, које слабоумни не подноси лако, појавиле су се даље реакције у смислу деменционог мозга, који је реаговао на притисак спољних прилика, на трајно одузимање слободе, морозно, несоцијално, ћутљиво и настрано понашање.

Болесна особа Милова, може се јасније посматрати у типичном, периодичном повраћају епизода, јутуте раздражености, непокорности, праведљивости, намргођености и сетности, која га је доводила до елементарног наступног лудила. Та стања означују поуздано периодични повраћај мањије и чине Милатешким душевним болесником. И агентат на надзорника у месецу јануару 1889. године, сигурно пада у време таког маничног раздражења. Да ли је његово кажњено дело од 1884. године падало у такво време, може се рећи да је могућно, али се не може утврдити.

Новија посматрања од јуна до јула 1890. године доказују, да поред знакова симулације слабоумља (неважне факата на ранијег доба, имена суседовога и т. д.), као прође. што их налазимо за неважне дела и главнога претреса, да има доказа о јаком душевном опадању.

На основу тих чињеница одговора факултет на постављена питања овим:

Не могу се добити докази о том, да је Милу П. нођу између 5. и 6. августа 1884. године била одузета моћ разума или да је био у лудилу.

Напротив поуздано је, да је Миле био натерећен органичним, урођеним слабоумљем и мора се признати могућност, да је његово дело имало везе са наступом периодичне мањије.

Према свима околностима Миле П. је сада душевно здрав, али периодичним повраћајем мањије, душевно болестан човек, који је изложен опасности, да временом са сеим облесви, ако се остави да живи у рђавим казаматским приликама.

Са немачког **Д. В. В.**

ЊУ-ЈОРШКИ ДЕТЕКТИВСКИ БИРО

Ни једна држава на свету, не троши толике суме на усавршавање и потпуност свога детективског кора, као сједињене државе америчке, а ни једна држава не располаже тако добро организованим и интелигентним кором детектива као Америка. О борби против злочинаца, као и о њиховој организацији искусних полицајаца, данас више нико не сумња, да важе оне речи које је један њујоршки судија једном рекао: треба доста пара, пара и опет пара. Али, најбоља је организација у самој Америци њу-јоршког детективског кора, или тако званог „Central Office". Његов глас шири се целим светом, те није без интереса, да о њему проговоримо коју опширније.

Детективи Central Office-a — сваки у 44 полицијска квартa њу-јоршка. стоји под командом квартовног шефа — стоје сви под командом шефа полиције, који је од половине прошлог децембра капетан George Titus, један од најбољих њу-јоршких детектива, ученик славног детектива Byrnes-a оснивача модерне службе сигурности у Америци.

Детективи биро налази се у самој згради њу-јоршке главне полиције у њеним најелегантнијим одељењима. Прво се улази у један широки простор, где и даљу и ноћу ина једне преграде стоје на страни два детектива, који дочекују публику. Чим се ко пријави да му је на пр. извршена каква крађа, детективи га уводе у другу собу, где се узима на протокол. После неколико тренутака излази у пратњи два детектива који имају да изврше увиђај.

Из те собе улази се у другу, т. зв. „собу за мерење" у којој се криминалац и осуђеница претходно мере, фотографишу и описују по систему Бертилоновој. Задови оне собе покривени су до врха огромним регалима, који садрже хиљадама хиљада разних таблица, фотографија, описних картона, готово велике већине злочинаца и осуђеника њујоршких. А одатле кроз једна тапетна врата улази се у „свјатаја свјатих" — у биро шефа сигурности.

Обично понедеоником капетан Titus издаје потребне наредбе за целу недељу. Под њим стоје педесет детектива и девет полицијских официра. Ово девет сахата изјутра појављују се официри на рапорт. Они јављају шта има „ново", шта су чули од других спољних детектива и примају заповести. Два човека обично су ваздa у оном крају где су велике јувелирске радње — Maiden Lane, John-овој и Cortlandt-овој улици. Ова два детектива ретко се кад мењају и премештају. Они годинама врше једну исту службу, јер имају запредно широко „познанство" са свима лупежима, који обично „пуцају" на јувелире.

Четири човека, а некад и више имају сталну службу у улицама, где су остале велике трговине и продавнице; њихов домен образују дућани и кесарошни, чије професионалне заступнике они већ познају. То је поле њихова рада. Уочи празника, када публика најчешће посећује радње, разуме се, да има више детектива на служби. Као што се из овога види, captain Titus следовао је примеру Byrnes-овом и службу до крајности специјализирао. Више људи годинама имају задатак да пазе на трамваје. Нарочито деца, приликом излета у околину, железничке станице пуне су кесарошна на које пазе детективи, јер њу-јоршки кесароши бирају железничке станице као најзгодније место за своје „операције". За њих не постоји „недељни мир."

Поште се издаду заповести и детективски официри остане приватни кабинет шефа детектива, отиочињу саслушавања ухваћених лопова, кесарошна, злочинаца и др. Огроман је број поквареног женскиња, које се подврставају тим саслушавањима. Оне чине већину и то тврдњу шефа детектива — а њему се као стручњаку може веровати — оне су нарочито као кесароши и лопови у радњама ненадмашне и превазилазе својом вештином, умешношћу и хладнокрвношћу чак и мушке колеге. Capitain Titus уведе је због тога женске детективе које у првој линији имају да пазе на женске кесарошне, поштo је мишљења, да се против женске умешности може борити само женском умешношћу.

Интересантна је „френолошка школа," коју је Byrnes основао. Ту се детективи тренирају у памћењу физиогномије. Сви похватани криваци који у току недеље падају полицији шака, пролазе пред шпалира детектива, а тиме се мисли да ће упамтити који од детектива кога привида и тиме га спречити да у будуће не чини кривична дела, — дакле превентивна корист, која свакој полицији треба да буде најважније.

У њу-јоршкој полицији налази се један детектив William Sheridan — Вилем Шеридан — који има необично памћење појединих факата и особа. Управо, његово памћење физиогномија и појединих дата учиниле га за једног од најважнијих сарадника детективског бироа, без кога овај тако рећи не може ни бити. Више од десет хиљада разних криваца тај Шеридан познаје лично и по имену, и чим кога дотерају, прво њега питају за име, кад је последњи пут био у затвору, колико је пута био кажњаван, у кратко све што је потребно, — ако би кривац лагао, или се потребна дата не би могла због његовог лагања наћи у одељењу за Бертилонаж. Шеридан има у глави и све карактеристичне особине појединих криваца, и у сто случајева, деведесет и девет пута Шеридан је у стању да погоди по начину извршеног дела, ко га је извршио. Он је чувар фотографског кабинета. Више од 50.000 слика разних људи и жена налазе се у збирци, која је њему поверена на чување, а међу којима се налазе најчувенија злочинци, анархисте из целе Америке и Европе. И све те слике Шеридан памти, и памћење га и данас још није оставило. Заиста прави феномен због кога се њу-јоршкој полицији може позавидети.

На послетку долази се у „полицијски музеј," који је најстарији у својој врсти, јер су тек после његовог оснивања и други га градови основали. Међу објектима овде изложеним налазе се најразне разна оруђа, разни калупи за прављење металног новца, пресе за фалсификоване банкнота, револвери, ножеви, кесарошке пиштоље жице, отрови, лисице итд.

Може се рећи, да њу-јоршки детективски биро располаже најбољим и највештијим детективима. То долази у многоме и отуда, што је у Америци полиција већином тајна, и ретко ће ко где видети жандарма, који се више брине за одржање реда. Плата њу-јоршких детектива нуд и камо је већа кад се упореди с платама по другим државама. Детектива — десетара почетна је плата 2000 долара, преко 10.000 динара; а обичног детектива 1500 долара (око 7500 дин.), годишње. Плате им се повећавају сваких пет година службе, а за нарочите тешке задатке, добијају они знатне награде, које одређује држава или појединци у циљу проналаска криваца или повраће. У многоме за успех њу-јоршког детективског кора има да се захвали богатој награди и праву, кога има њихов шеф при бирању нових детектива.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

Приче с француског Д. Ђ. Аликић.

Кад би се веровало извесној криминалној школи, злочинац би, рађен под једним неодољивим утиском, био неодговоран, јер он није ништа друго, до жртва свога темперамента, потисневаног једном врстом физиолошког фаталисма, који модерни теоричари стављају у наследство старој судбини. Полазећи са овог гледишта, злочинац би по самој природи, био стављен изван нормалних закона човечанства, из чега опет излази, да се он не би могао потчинити казни кривичних закона. Као би био изузетан, он не би имао ни један од оних осећаја, којима смо ми спојени за природу човечју. У том случају, ми би га се могли бојати, ми би га могли сажаљевати, али га никако не би могли судити, а још мање осудити и казнити. Теорија веома растегнима и пуна фраза, која тежи, да од злочинца створи болесника или чудовиште! Она га оним заклана и заштићује, јер његовом браниоцу пружа последње средство, којим он своју речитост стављ у службу једном жалосном разлогу.

Колико је ова теорија у противречности са стварним фактима, најбоље се може увидети из проучавања понашања једног злочинца, од тренутка када је учињено свој злочин, па до момента када о томе даје рачуна друштву. Оставимо на страну неколико умоболних који су, већ и самим својим унутарњим поремећајем, изузети од овог питања. Они, којима се ми занимамо, биће су злочиначка али и потпуно свесна. Проучавајући их, увидећемо да и код најопредељих злочинаца не ишчезавају потпуно осећаји човечански, и да њихова свест није никад потпуно уништена. И поред највеће своје покварености, човек је увек привезан за човечанство извесним везама. Ма како оно сазнање било лажно, помрачено, покварено и изопачено оно увек ђи. То је оно, које доводи злочинца дотле, да се сам издаје, да признаје своју кривицу, а по некад и да се каје.

Злочинац је подложан грижи савести

Злочин је учињен. Са страховитом хладнокрвношћу злочинац је све предвидео и припазио. Назад је успео, да побегне невиђен и неопажен, не остављ за собом, ма какав траг, који би га могао одати. Он зна добро, како су се други издали и с тога се тврдо одлучио. да не учини исту будалаштину. Обећао је себи, да ће водити строга рачуна о своме језику и својим покретима, и ево га, где се губи у гомили. Полиција је без икаквих трагова, који би јој помогли, да с успехом предузме истрагу; да ли ће њена истраживања остати узалудна?

Али, у већини случајева, то је сам злочинац, који иде пред оне, који га траже. У извесним његовим осећајима, који га обузимају одмах после извршеног злочина, полиција има најдрагоценије помоћнике, који га, најзад и издају.

Јер, тек што је злочин извршен, у злочинцу се рађа једна идеја, која га више неће ни оставити, која ће га мучити и којој он више не измиче. Он би хтео знати, шта је било после његовог бегства, хтео би знати, да ли се за догађај сазнало, да ли су се неки докази прикупили и, најзад, да ли се злочину ушло у траг, и у ком правцу. Ради тога, он купује новине и жудно их чита. Али, он не чита ништа друго, до само једну ствар, увек исту, а то је ствар, која ће га у будуће интересовати.

После извесног времена, само сазнање постаје му недовољно. Он би хтео нешто више, хтео би лично све видети, и с тога се враћа на позорницу злочина. То је највећа несмиљеност од његове стране, или је он несвестан. Он зна, да је та несмисленост стала слободе многе друге, па ипак је чини. Гоњен сенком своје жртве он скита по месту на коме ју је ударио.

Убрзана идеја више га не оставља; он сад припада њој. Она га непрестано дражи и гони, да говори бесвесно, или још боље, она је његова свест. Она га води. Он мисли да се окружно најпеће обазривошћу, пао и да је развио најпобедоносније лукавство, док је у стварн утонуо у завештање, које побуђује и најобичнију пажњу. Најзад, да би доказао осутност на месту извршеног злочина, он означује једно место где нека није остао и час, у који се није могао само наћи. Он иде још даље, па одговара на питања која му се не постављају, и даје обавештења, често пута изванредно тачна, и ако му их нико не захтева. Он убрзава страховитост злочина и дивљаштво убице. пре но што се за злочин и сазнало....

На местима и пред људима, које погоди, он исмева слабост убица, који не умеју извршити „добро" свој посао ни чувати „професионалну тајну"; он их сматра као слаботиње и подлаце. Он тако не би радио! Ако му се ма и најмање противреци, или му се указује неповерење, или се, најзад, појављују неке сумње, он устаје у одбрану својом вештином и дрскошћу, износећи, и то охоло, доказе за своје тврђење.

Међутим, поменута идеја све га више и више притискује. Како избећи њеним опасним клепетама; како се отрести нескосне и жалосне успомене? Да би оно постигао злочинац покушава да свој разум удави у пићу и задовољству. Он хоће да ужива, па ма то било само један, или неколико часова, у својој страховитој пијачки. Издашан и расношан, он пуним рукама сеје злато које је у крви скупио; он прирећује раскошне гозбе, и спушта се до најнижег разврата. Ово пуно расипање, у ствари побуђује сумњу.

Исто је овако и са оном легендом о храбрости и енергији злочинаца. Колико се пута само чују ове речи: *„Да је овај бедник поседно добру ма и половину енергије, коју је посветио злу..."*

Није никако довољно, познати само узроке, који покрећу на злочин. Очевидно је, да има злочинаца, који развијају изванредну лукавост приликом смишљања своје кривице и ову дрско извршују, али треба знати, да је ова дрскост ствар пролазног раздражења и резултат усиљености организма. По свршеном злочину, достигнутом циљу и задовољеној страсти, злочинци постају оно, што су и раније — пре злочина били; постају неодлучни и страшљиви, који се од сваког боје, који пред сваким дрхте.

Зна се, да полицајци без оружја, пркосе злиководима, до зуба оружаним и затварају их. Сазнав, како се један одбегли осуђеник хвалио да ће га убити, шеф полицијске из Равне, потпуно сам напље му у сусрет, и тисне му пун пиштоль у руке. У место да пуца, овај је само отпочео бледети. У сличном случају, један детектив енглески натерао је убицу, да га обрља, и овај је, са највећом бриљивошћу, извршио свој посао.

Славни криминалиста Ломброзо, који је, при том, поборник теорије о неодговорности злочиначеној, напомиње изричио, да су злочинци више дувани но вешти, као и да су њихови најсмишљенији планови без везе, те према томе, да и њихови правидни акти храбрости, не показују ништа друго, до једну урођену бујност и неосетљивост.

Како се открива злочин?

Ухапшен, после једног лутања, више или мање дугог, тешког, а у неколико и драматичног, злочинац се води у полицију. Тамо, он у затвору, очекује док комесар не састави записник и не дође кола затворенича, која ће га пренети у депо. Овде му узимају име, право или лажно, занимање и остала обавештења, а по том га питају за узрок затварања. За овим га мере и фотографишу, а по том сва његова, већ доста знатна акта, шаљу главној полицијској управи, која, ако томе има места, допуњује ранијим подацима. После свега овога, злочинац се спроводи истражном судији.

У року од 24 сата, која је остављен агентима, да од затвореног ишчупају тајну, или, бар, да прибаве ма какво обавештење, оправљена мора бити испитан од стране истражног судије. Према једној скорашњој одредби, он добија, било званично или на свој захтев, једног адвоката, који му помаже у објашњењу и одбрани. Као што се види, закон му пружа потпуну заштиту, која иде до крајњих граница његове слободе.

Ретки су окривљени, који признају своју кривицу. Већина њих препиру се, љуте за сваку маленкост и, на очиглед, све одричу. Канцеларија истражног судије јесте позорница на којој се развијају праве, у основи нешто мало промењиве, ну чији се глумци необично разликују један од другог. Ту се могу видети лицемери и догуњасти глупани, бујне и препређене инаџије и навештачени простаци, који са протестом бране своју невиност, а не знају, нити могу да погоде, шта се од њих тражи. Има ту препредењака, који исмевају и сам суд, цинична који потпуно јасно фактима додају ујбражење појединости на народ и бунтовника, који нападају друштво и захтевају и то с правом,

да се отклони учињено им зло. *Камиш* је све надмашио у овој својој улози: *„Кад аладе убијају, зашто и ја не бих имао право да убијам“*, изражујући, после овога, жељу да утамани све истражнике.

Да би се могао наћи у овоме силету лажи, судија мора располагати необичним разумом. Сем препређености окривљеног, он има још да се бори и са узбрђењем изјава своје околине. . . . Посао, деликатнији од свију других, за који је потребно, колико такта и психолошког онтроумља, толико и личног искуства.

Правда, у осталом, има и својих помоћника, а то су: полицаја и лекари. Чим је откривен један леш, на било да он лежи у трави или у отвореном пољу; на уличној калдрми или у блату каквог потока, или најзад, на застрачу каквог раскошног стана, закон забрањује, да се он дира. Ово наређење правда се користима, које се могу добити испитивањем положаја тела, облика и дубине ране, истечене крви и т. д. То је полазна тачка и зрачак светлости за онтроумљу полицију у истрази која одмах почиње. Отисци стопала, трагови пртиђу, нарчал, или, најзад, само неколико коначка какве материје, допуштају образовање хипотеза, које ће се утврдити доцнијим истраживањем.

— То је, господине управниче, рече једног дана шеф сигурности пред страховито упакованом лешином војводткиње до Пражена, удараи једног аматера...!“

Најобазривији злочинци не предвиђају све и падају полицији у шаке само услед своје невештине. Навесни знаци, често пута показују, да је убица био пријатељ своје жртве, или присни пријатељ његове куће.

Сем овога, треба још водити рачуна и о лекарском прегледу, као и о доставама. Секција приближно утврђује час у који је злочин извршен. Она је у стању да разликује привидно насилу смрт од природне, несрећни случај или самоубиство од доста честих случајева дављења и вешања жртве. Што се тиче достава, оне су тако многобројне, да полицију наручиту службу у прокуратури — службу „*вускалања*“, који отварају стотинама писама, са и без потписа. У већини случајева, доставе оне садрже само обавештења или лажи, лажне производе зантазије надражених мозгова, или, најзад, рђаве шале. Ну, и поред свега овога, у њима се понекад налази и поуздани мишљења, диктованих злобом, или мржњом...

Најзад, судија суочава окривљеног са сведоцима. Он га одводи на место, на коме је намерно приготовљена та сцена око извршеног злочина и открива пред њим леш његове жртве. Многи окорели злочинци, који су се одупирали, преклињали молбама и претњама, били су сломљени овим трагичним моментом, када су се нашли лице у лице са својом жртвом...

Ако је окривљени признао кривицу или ако, и поред његовог одрицања и кушања, судија држи да има довољно доказа, он га спроводи суду. Овај поново испитује акта његове кривице и, у навесним случајевима, решава прекид или допуну истраге. У противном, акта се спроводе поротном суду, окривљени постаје тада *оптужени*.

(Наставиће се).

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белра. 5

На опрезности једва је првих дана и излазила из куће, и никад даље од шумице бријерске, која се граничала с њеним вртом. Њено обично место за шетњу био је насип. Тамо је био живот, тамо се није осећала тако усамљена; под њеним ногама се дизало и падало море, на којој се кретала читава флотила чамаца и јахта, а покатшто би пропловио и какав енглески или шведски брод. Морнари су пролазили поред ње певајући; деца су се гонила, а женски свет, који се овде бавио ради свога летњег опорављења, шетао се горе доле, смејући се и кикотајући.

Почетком августа навео је једанпут пут поред мале касине одмах поред насипа. Неколико мушкараца седело је тамо ревносно се забављајући. Један се од њих траже изненадио, кад је њу спазио, па је чак нагледао, као да је хтео да се сакрије иза својих другова; али је после било, као да га је страх прошао; бар јој је, и ако још готово несрђљив, приступио. Она га је сместа упознала, и ако га није виђала скоро три године.

То је био Луј Шасен, некадашњи помоћник њезина оца — смели младић човек, који је тражио њену руку, кад је још била шипарица, и коме је њен отац показао пут.

Она застаде, и не знајући тачно шта чини и причека га.

— Ви, госпођице... опростите, госпође, хтедох рећи! Ви овде?

Она је отезала са одговором. Ако јој глас изда узбуђење? А она се стидила тога узбуђења и стало је доста напора, док се толико савладала, да је могла одговорити:

— Да, господине... овде станујем, отприлике већ четрнаест дана.

— Већ четрнаест дана, а ја вас нисам још ни једанпут видео!

— Станујете ли и ви овде?

— Већ одавно. Овде сам ради опорављења... Али, разуме се, нисам о томе ни слутио, да ћу се с вама овде састати!

Она је веровала његовим речима, као што је некада веровала у његову љубав. Није јој пало у очи, да је овај састанак био нешто чудноват, да га није створно пуки случај, него да је од дужег времена био спреман.

— Али молим за опроштење, моје госпође, што сам вас у шетњи вашој узнемирио, обрати се Шасен госпођи де Живреј као и њеној пратилици. — Да ли, можда, допуштате, да вас неколико тренутака пратим? Већ је тако дуго, откако нисам имао задовољства, да будем у друштву париских госпођа.

Она пастави свој пут, не давши му допуштење, које је тражио, а он ноће поред госпође Дини, која се налазила између њега и госпође де Живреј.

Она опрезност, као и одмереност, коју је стао показивати, његова учтивост, која се готово граничила са хладношћом, повратише младој жени опет њезин мир. Она му је одговарала на питања, која јој је стављао, па му је и сама управљала разна питања. За време целе шетње, која се простирала до пространог моста на насипу, нису се ничим другим забављали осим Сен-Валеријем и његовом околином. Луј Шасен није се усудио да учини никакву алузију, нити на прошлост, нити на садашњост.

Кад су опет дошли испред касине, он се захвали госпођама, поклони се и удаљи.

После овога, неколико дана није госпођа де Живреј крочила из куће, јер се бојала, да ће се на насипу или у околини опет срести са Лујем Шасеном. Њено је удовичко стање било још и сувише младо, да би се јавно показивала у друштву младога човека, који јој није био род.

Али неколико дана доцније рећи ће Лаура себи, да она није на море тек зато допутовала, да жини као калуђерица у манастиру. Зашто да она баш мора да избе на Шасена, кога ни прави дана није виђала у Сен-Валеријуј? Зар не би, ако не буде више излазила, тако изгледало, као да га избегава? или као да га се чак и боји? Најзад, ни по чему се не може закључити, да он још на њу мисли! Његово узбуђење, кад је онако неочекивано изишла преда њ, било је јамачно само изненађење, а такво изненађење није било ни мало чудновато при том неслућеном састанку после трогодишњега растанка! Зар није и сама била донекле узбуђена? А зар се није данас већ опет стишала? Зар јој није, уосталом, некадашњи секретар њезина оца у току времена постао сасвим равнодушан!

Она, дакле, после неколико дана изиђе опет на насип и то у времену пламе и осеке, — обично време за шетњу, — и као што је с правом слутила, Луј Шасен још не изиђе више пред очи.

Тако је прошло три дана.

Сви бањски гости беху још ту — само њега нема.

Да ли је отпутовао? или је, можда, срдит због тога, што се крила? Или с њене је стране тако поиашање било просто и објашњиво; јер жена не мора баш свако дан да излази, а назад и не може свако дан да излази, пошто је по хиљаду стварница задржавају код куће — али човек, који је сам и жини у хотелу, потпуно је господар свога времена!

Истражујући и размишљајући о томе, постаде јој шетња по насину мало по мало досадна: море с његовим монотоним шумом, његовом вечитом плимом и осеком, бањско друштво са њиховим досадним лицима и ружним костимима, правно тороканье, све је то њу чинило нервозном.

Зато је она од сада за своје излете изабрала шумицу бријерску, где ће, далеко од светске гунгуле, моћи сама шетати, и где ће се моћи одрећи и друштва њене вечите дуење, која јој се од неколико дана такође више не допадаше.

Већ о њеној другој шетњи у шумици спази она Луја Шасена, где седи с књигом у руци под једним дрветом. Као и код њиховог првог сретања, учини се он изненађен и узбуђен; али још се затим придружи.

— Ја сам мислила, да сте већ отпутовали, рече она, још пре него што јој је он ословио.

— Отпутовао! Ах, не, госпођо. Ја мислим овде целога лета да останем.

— Ви овде живите јамачно с породицом? упита она даље.

— Ја немам породице, него живим сам у свету.

Са радоснијим лицем, него дотле, настави га она питати:

— Ви сигурно радите много? и с тога се јамачно тако ретко виђате?

— Не, госпођо — у ово доба је на берги готово све мртво.

— Ах! ви радите на берги?

— Да! отприлике већ три године — и посао ми доноси толико, колико ми је за живот потребно.

Затим додаде, као да врати интересовање, које је она према њему показала:

— Верујте ми, госпођо, ја сам сву несрећу, која нас је снашла, смрт господина вашега оца и смрт господина де Живреја, пратио са великим учешћем. Ја бих се био сматрао за срећнога, да сам се у том жалосном времену рачунао међу ваше пријатеље; али сам се морао бојати, да не изгледам наметљив.

Она му се заблагодари једним покретом, а он онда даде разговору други правац, није се више занимао њоме, али не више ни собом, да би на тај начин назначио, да мудрост налаже, од таквих ствари далеко се држати. Тако је он њу постепено уљуљао у мир и сигурност — и кад је одлазио, упита, хоће ли се смети надати, да се с њоме сутра опет у шуми нађе. Сад се она није више плашила од одговора: „Ја се често овуда шетам.“

Отада су се често овде састајали, шетали се заједно, обично мирно и ћутећи, не говорећи ни о чему другом, осим о утиску, који је на њих чинила шума и поље или какав леп изглед или сунце на небу.

Једнога дана спази је он, кад је пролазио поред рита, где стоји иза живе ограде. Он је поздрави; — а она — она се сматрала обавезном, понудити га да уђе — прво само у врт, па онда и у кућу...

За овом првом посетом дошле су даље посете. Али њој није ни на ум падало, да се због тога узнемирује, тако је дискретно било забављање међу њима — тако је богаљавило он избегавао сваку алузију на прошлост и на будућност.

Око половине септембра отпутова господин Шасен опет у Париз. Тамо су га звали послови, као што рече — а госпођа де Живреј следоваше његовом примеру, јер је време постало непријатно, дани су се скратили, а баљевље у шумици је изгубило своју драж.

VIII

Луј Шасен се никако није одмах упутио госпођи де Живреј кад је за њен повратак чуо, него је остао да на њега чекају. Доцније је тек кад је био позван. Његове су посете њој имале вид хладне учтивости. Али су мало по мало бивале топлије, а после четири недеље чињене су сваког дана, поватило и двапут дневно.

Њихови разговори кретали су се око концерата, позоришта, забава и разноврсна разне врсте, о којима је она, за време живота њеног ода и мужа, мало слушала и видела, пошто ни један од њих двојице није волео друштво. Он јој је отворио нове светове, који јој ново интересовање, које се, док је удовица, једва може људски стишати, и водио је, полако али сигурно, корак по корак, брачној вези.

Затим је схватио ствар озбиљније, прешао је практичноме пољу, објасњо јој је, да за жену њених година и њеног неискуства у пословним стварима није ни мало пробитачно, да у недостатку мушке помоћи и саветника доводи у опасност своје имање, које, и кад би још једанпут толико било, ипак није сигурно од невољаца, који почињу код послуге, а не свршавају се још ни близу са агентима и посредницима.

— Ако когод баш и не краде, рече он једанпут, — проузрокује ипак штете нехатом и непажњом. Шта раде ваши људи с новцима, које за вас наплаћују? Затварају их у касу или их позајмљују са нижтавним интересом, док се пословима на берги за готов новац, код којих је искључена свака опасност, могу постићи велики добици.

— Па ви радите на берги! одговори му она; — могли би, дакле, само за мој рачун спекулисати?

У први мах он није хтео за то ништа да чује, на онда попусти; али није хтео за себе да узме ни најмањи део, над је учињено знатан добитак, ма како да га је она наговарала.

Другом једном приликом, кад је она читала неко писмено, које јој је био послао њен бележник, упита:

— Желите ли, можда, да вам помогнем?

— Ах! то би ми било веома мило! одговори она на то, јер, да вам кажем истину, ја не разумем ни речи од свега тога.

Он седе поред ње за сто, и док су заједно прочитавали разна писмена, додиривали су се при прелиставању њихови прсти и при читању њихове главе. Она је разумела садржину можда још мање него пре тога, јер је била узбуђена. Али је он разумео ствар изврсно и тако је умешно расправио, да је бележник, кад му је јавила за своју одлуку, узвикнуо:

— Врло добро: веома мудро! сасвим паметно! Ко вам је дао тај савет?

Она одговори, поцрвенивши:

— Сама сам тако одлучила.

Ну о љубави или пак о женидби не рече Луј Шасен ни речи. До душе код њега су очи заменивале глас: пар дубоких очију са проницавним погледом, сличних онима барона Роберта. Можда је њима имао да благодари за одликовање, које му је пре три године, као обичном писару, пало у део од стране тако богате наследнице, као што је била Лаура. Зато је он и сад остављао њима, да изразе његову вољу, која је, без обзира на сметње, тежила да се досте до брачне везе, до заједнице у имању.

Али скоро је изгледало, као да се грози милиуна господина Лорантија; и та је тактика учинила, да је у Лауре нестало и последње сумње и није много недостајало, на би она себе убедила, да би се њен отац, кад би још био жив, толико радовао због Шасеновог познанства и некористољубља, да би сам радио на остварењу брака, који пре тога није хтео одобрити.

Од тога времена, кад је свога љубљеног оца, коме је увек била послушна, стала питати за савет у стварима свога срца, и кад је стала уображавати, да би је он и сам наговарао, кад би још могао, морала је скоро уздаћу да сматра као најбољи корак у споме положају.

Све су је околности на то гониле: брига о њеном имању, склоност на промена, жеља, да досте у мирне односе, — ко би могао боље од Шасена да штити њен новац? На кога би се могла боље ослонити него на њега, на да се појави у друштву, у салонима, у позоришима, да се нађе на оним, њој непознатим местима уживања, о којима јој је он тако много причао? За кога би се уосталом, ома као удовица, и могла боље удати, него за човека, кога је волела као млада девојка и коме је у срцу сачувала верност?

Тако је дошло, да је она прво проговорила о браку. Он је био довољно вешт, да је дограја до тога корака и доста привидан светац, да се томе опире. Данас он има више искуства о животу, него пре три године, и данас га страши велико имање. Какву одговорност ће тиме да натовари себи на врат! Колико браће и старања!... А колико завађивања!... Колико ће непријатеља да стпори противу себе!... И она је била принуђена, да ове противразлоге један по један обара, док се он, најзад, није повиновао; али то није учинио, а да она не осети, да се он жртвује за њен глас.

Свадба је прошла без великих свечаности; али је „гигаро“ донео о томе кратак извештај у рубрици „знамените свадбе“, а неким чудноватим случајем десило се, да је истога дана у истоме листу међу разним вестима стајала ова белешка:

„Један господин, који стоји у вези с нашом редакцијом, отишао је био данас са овлашћењем министра унутрашњих послова у казнени завод за женске преступнике у Клермону и разгледао одељење, у коме су смештени на доживотни појединачни затвор осуђене преступнице. Он јавља занимљиве вести о, у своје време, много спомињаној, Берти Монлер, са надимком Алфонс. Како изгледа, баљевље у казненом заводу утиче на њу врло рђаво, јер ће нерпознати нападати, који код ње све чешће долазе, назначити потребу, да се премести у какав други казнени

завод. Она се за сада занима плетивом. Али она још једнако изгледа онако лепа као некада; ко зна, да ли би тако било и са поменом од наших париских госпођа, кад би оне, као Мокларова, морале да носе осуђеничку капицу и сукњу од цилика, које одело уопште не доприноси баш много улепшању женскога изгледа!

Део други

I.

„Бертону Роберту, Лима. Пријатељица у невољи. Дођите брзо! Дини.“

У своме последњем писму обудовљеној госпођи де Живрej, која се пре године и по дана удала за господина Луја Шасена, саопштио је био барон Роберт, који је био отпутовао, из Индије у Африку а из Африке у Јужну Америку, да ће отићи у Перу — једину земљу, коју с научнога гледишта још није био пропутовао.

Госпођа Дини је с тога мислила, да треба да телеграмише у Лиму, главноме граду у Пери, али не полажући много вере у срећно доспевање своје депеше. Ну депеша је стигла истога дана у Перу, кад и барон, и дође одмах у његове руке. Он је читао намрштена чела и премишљао неколико минута. Затим позва свога старог Курјеа и рече му, да се правац њихова пута мења и да ће, што је могуће брже, морати отпутовати за Француску.

Кад се, после одсуствовања од две и по године, барон вратио у свој париски стан у Авји Биго, нашао је тамо писмо, које одмах пробуди његову пажњу.

„Барону Роберту де Вернеје, с молбом, да писмо прочита одмах по своме повратку и то пре него што би ма кога посетио! стајало је на завоју, који је он одмах отворио.

„Господине Барове!“ гласило је затворено писмо, „ви сте ми у једно време мога живота, — кад је мени веома бедно било и кад сам, услед једне парнице, утрошила своја последња средства и тиме страњила све своје надање, — своје интересовање тиме доказали, што сте ми код госпође де Живреј створили положај пристојне и домаће. Ова се госпођа показала према мени исто онако добра, као што сте и сами били. Она је са мном сваґда поступала као са себи равном, као, са пријатељицом, а не као са потчињеном особом. Ја, дакле, дугујем њој и вама благодарност, и да бих тај дуг, колико толико, одужила, управила сам, и немајући на то потпуна права, на вас овај телеграм, који вас је молио за брзи повратак. Данас вам поверавам важну тајну: госпођа де Живреј, која је, као што вам је из њених писама познато, од године и по дана удата за господина Луја Шасена, живи у најгорем браку и најнесрећнија је жена на свету. Она сама не би вам никад казала истину. Поштo, дакле, сад знате, како ствар стоји, моћи ћете јој помоћи, сигурно ћете је спасти. Ну пре него што будете госпођу походили, позовите мене. Ја ћу вам све казати.

Ваша службеница Удова Дини.“

Барон Роберт нареди, да се позове госпођа Дини и она одмах дође.

— Захвалан сам вам, што сте ми послали телеграм. Као што видите, ја сам вашем позиву сместа следовао... госпођа де Живреј.. или госпођа Шасен... је дакле, као што сте ми писали, врло несрећна?

— Јесте, господине барове!

— Томе се не чудим! Човек, за кога се удала, познат ми је од дуже времена; јер га је Лоранти, који му је с почетка хтео дати посла у својој канцеларији, узео доцније за свога секретара, а није се о њему тачно распитао. Кад сам ја, на жалост и сувише доцкан, био умољен, да се о њему распитам обратио сам се на једнога од својих пријатеља у клубу, код кога је он ранније радио, и тај нам је веома препоручивао, да га се чувамо. На жалост, Лоранти није хтео да каже својој кћери, шта је чуо. И његова се погрешка свети сад на напој несрећној пријатељици, која је живила у уверењу, да њен отац куди Шасена само: као да му је више стало до новца него до срца његовог детета; а како је сад овај пронашао као мудро, да се представи некористољубивим, онда је и те једине мане нестало, и бедна се жена дала уловити.

— Сасвим је тако, господине Барове! Кад би ви само знали, како је он лукаво одиграо своју комедију.

— Зашто ме нисте још раније известила, кад вам је то било тако јасно?

— Увидела сам то, на жалост, тек кад се несрећа већ догодила. Његово је претварање мене исто тако завело, као и бедну госпођу.

— Ја се у том погледу ослањам сасвим на вас. Зашто сам морао путовати у такве дальне, да ми је писмо са објавом њене свадбе тек онда стигло, кад је већ све било свршено. Пошао сам опоменути је, да буде на опрези од лукавих људи, али сам био заборавио да јој именујем онога човека, којега се требала бојати понајвише. Али оставимо прошлост и забавимо се садањошћу, да би спасли будућност, у колико се још може спасти. Дајте ми, молим вас, опширнија обавештења о понашању Луја Шесена. Дакле, он не води бриге о својој жени? Њему није ништа до ње стало? Он је упропашћује?

— Дакако, господине, и то без икаква обзира! На толико стида нема више, да своја срамна дела врши прикривено. Исказује се са својим галантним пријатељицама у шумици, у позоришту, свуда! и често остаје два, па и три, дана ван своје куће.

— А шта вели госпођа де Живреј на то?

— Сад више ништа! Плаче целога дана.

— Али раније се иначе тужила? Зар не?

— Да, у прво време! Она још није била напустила наду, да ће га опет привући себи. Али сад је свему надању крај, откако се показао онаквак, какав је.

— Како то?

— Једнога дана му она у својем очајању довикну: „Ти ме дакле не љубиш? и ниси ме никад љубио!“ На шта јој је он одговорио: „На, напоследку, јесте. Нисам те никад љубио! Нека ти је то, дакле, речено, да комедија једном дође своме крају. Твој сам новац љубио, твој новац љубим још и љубићу га, надам се, још доста дуго. Тако! сад си на чисто и надам се, да ћеш ме оставити на миру.“

— Је ли вам то она сама причала? упита барон, пребледивши.

— Он можда није знао, да сте ви били тамо?

— Тако што не узнемирује њега ни најмање. Од срдобе је као преображен: он се чак више ни најмање не стара ни да се претвара, него се показује сасвим онаквак, какав јесте.

Барон Роберт је хтео, пре него што би створио себи суд о Лују Шасену, насигурно да прибави још даља обавештења, јер рече госпођи Дини:

— Те су речи можда биле у гневу изговорене? Можда му је за тренутак недостојало свести о тешкој срамоти, коју је нанео својој жени.

— Гнев не познајем ја код тога човека, господине барове! Он је хладан као риба. У осталом, ја се не бих могла никако преварити; јер му је глас био сасвим миран, а свако је реч тако полако изговорио, као да је имао намеру, да бедници све то сасвим загорча!

— Добро, рече барон. Па онда запита даље:

— Од те сцене, о којој ми причате, могла је госпођа де Живреј да осети само презирање према безобразном, невалалом човеку?

— Не, господине, то не верујем.

— Зашто не?

— Она се никад не тужи против њега, него увек покушава, да прикрије његове погрешке и све, што се о њу огрешио; а ако то не може, јер његове погрешке и сувише боду очи, онда се страна да их стави у ближу светлост. Она се даје плачати без поговора, без приговарања даје му она сваюга тренутна свој потпис, да би он могао продавати хартије од вредности и земље њене. Он се већ одавно не задовољава више само интересом и приходом, него мора да начиње капитал. О поменим стварима, господине барове, не вара се човек тако лако! На пример ни у овоме: Госпођа Шасен не скида очију са свога мужа, чим је он неколико тренутака код ње. Све нагледа, као да би хтела да му прочита мисли, да му погоди жеље, на да им више на сусрет.

— Невероватно! узвикну он. Та жена нежне душе, чиста срца! На још да љуби тога човека, који ју је сурово увредио, који је из дана у дан мучи... То је загонетка, чије решење ја не могу да нађем.

Он прође неколико пута горе доле кутећи; затим застаде.

— Али ако га она и сада још љуби, рече, шта нам остаје да радимо? Како да је онда спасемо?

— Ви можете то, господине барене, одговори госпођа Дини: с тога сам се и осмелила била, молити вас за помоћ. Госпођа де Живреј вас веома уважава; само вам утицај може још да одржи равнотежу према оном другом штетном утицају, а можда ће још моћи и да претегне.

— Покушаћу радо, рече он просто. Да ли ћу је наћи вечерас код куће?

— Свакојако. Она никад не излази.

— Али њега не?

— Мислим, не. У то доба он обично није више код куће.

— То би ми било милије; јер ћи, у крајњем случају, могао лако доћи у искушење, да га удавим, те да брже доспем до циља. А сад, драга госпођо, можете ићи. Вратите се бедној жени, али јој немојте рећи, да сам у Паризу. Хоћу изненада да нађем пред њу, како је она то од свога детињства с моје стране навикла.

Кад је госпођа Дини отишла, упути се барон Роберт на ручак у свој клуб, у чије се најомиљеније чланове бројао. Надао се да ће тамо сазнати што ближе о Шасену. Он дođуше није сумњао, да је госпођа Дини испуњена најбољим намерама, али није држао за немогуће, да би је њена привржености према госпођи де Живреј могла довести у искушење да претерује, и зато је нашао за право и умесно, потражити још с које стране обавештења. Али је брзо дошао до убеђења, да госпођа Дини није претеривала, него, напротив, да је још далеко изостала иза истине.

Луј Шасен, још до скора бедан ђаво а сада велики богаташ, јуче још непознат човек а данас друштвена величина, на коју су се управљале све очи, која је са свију страна окружена читавом гомилом витеза среће, његових ласкача — величина испуњена горуљом пожудом, да се освети за седам глађних година.

Луј Шасен се стрмоглавце бацио у вртлог распусничког живота, и то без штедње, без стида, прекосеља јавноме мишљењу, изазивајући гнушање чак и код оних, који живе од скандала. Он је мислио да са својим милионима може себи допустити све, па и најгрђе неваљаштво.

Барон Роберт је сад био умирен те се упути госпођи Шасен.

(Свршиће се).

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

—

Од једног општинског писара добили смо следеће питање:

П. П., земљоделац из села П. имао је у варошн кућу са плацем, а живео је у селу П. са задругом, где је такође имао непокретних имања.

Од пре 8—10 година П. је са фамилијом отишао у варош П. да живи, у својој кући, и продужио и даље бавити се земљодељством на имању, које је имао у селу П., а порез овога заједнички, отпочео је у варошн П. опорезиво радити и абаџиски занат у радњи, коју му је постојала уз кућу на главној улици, а уз то још, под именом трговца, продавао је по мало и разног ситничарског еспапа који је узимао од трговаца на кредит, и обавезе као трговац издавао и потписивао.

Овако је радио 6—8 година, а доцније, када је, ову спорелну радњу напустио, повеpивши шегови, који су му остали дакли на вересију, тужe га суду, и суд га осуди на плаћање дугова, као трговца, по шеговим обавезама. За ове шегове дугове, полицијска извршна власт пониште му еспап који му се у радњи затекао и прода, а за реста дуга тражи наплату на шеговог непокретног имања.

Пре, но што је се приступило поништају непокретнога имања, дужник је изјавио пред влашћу протополарно: да он никада није био трговац, да о томе никакве фирме код надлежног суда није протоколисао, шти је нам испуно ни какве услове који се по нарочитом специјалном закону за трговца траже, дале, изјавио је, да је он земљоделац и да је се он непрестано занимао земљодељством, а да се са шитим и даље занима, и, да је радије — у време задужења — поред земљоделства, — као његовог главног занимања доиста упражњавао у варошн П. број и абаџиску и ситничарску радњу, као споредну; па је тражио, да му се као земљодељу изузме из пописа за наплату оних приватних дугова: кућа с окућницом од једног дана и пет дана орање земље, колико му имања и сам закон, као земљодељу шти.

Овај општински писар, молио нас је за обавештење: да ли се у изведеном случају иненовани дужник има сматрати као земљоделац, над чије испуно никакав услов који се за трговца тражи, нити је нак своју фирму код надлежног суда као трговца протоколисао, и да ли му нако такоше треба изузети од пописа опонако нивна полицо ј 471 грађ. суд. поступка шти земљодељу или ко?

На ово питање ми му одговарамо:

Тачка 4 ј 471 грађан. судског поступка, шти земљодељу од продаје за приватне дугове — па живео он у селу или варошн, пет дана орање земље и кућу са згралима и плацем од једнога дана.

По тачки 1 правила господина министра правде од 4 фебруара 1874 године № 354, која су проширена за извршење закона од 24 децембра 1873 године, односно тога, шта се земљодељу за извршење пресуде може у попис узети, — под именом земљодеља, разуме се, не само онај који у селу живи, већ и онај који живи у варошн, али би му нак земљоделство била главна радња, којом себе и породицу издржава. По тим правилима, овде нарочито доказе они, који живе у варошн, каква занат ради, но, који им, без земљоделства не доноси такав приход да себе и породицу издржавати могу. Такви су поглавито: лончари, ушари, крпачи разних заната, одвеће: пешанци банали, берберн, рабџије и т. д.

Код овако јасних правила за извршење поменутог закона, по нашем мишљењу, излишно је свако друго објашњење о томе: коме закон нао земљодељу шти од продаје имања означено у тачки 4 ј 471 грађ. судског поступка, и коме не.

У конкретном случају, кад је дужнику био главно занимање земљоделство и тала, кад је он живио у варошн, онда се он, по изложеним законским прописима, има сматрати за земљоделца, без обзира на то, што се је у томе времену поред земљоделства, нао главног занимања, споредно занимао још и абаџилуком и ситничарском дућанском радњом. И, према томе, њему се по закону мора од пописа и продаје за наплату приватних дугова изузети и останти на уживање 5 дана орање земље и кућа с плацем од једнога дана, без погледа на то, у којој је општини он те дугове учинио, и како се је на обавезама потписивао, а његови поверноци требали су да воде рачуна о довољној обавези дуга у времену, кад су му зајми давали, на ни сада не би било у питању потраживање тога дуга, ако дужник случајно нема више имања но што му закон нао земљодељу шти.

Један општински писар управно је на нас следећа питања:

1, Како се имају сматрати пресуде општинских судова, иступне природе, које су изречене у ранијим годинама и у своје време извршне постале, па је од дана, када су постале извршне, до дана када општинска власт приступа наплати досуђене таксе у марками по истима, протекло пуних пет година дана ни и више. Може ли се досуђена такса по истима сада наплаћивати или но може и нако не може, како ће се са таквим пресудама поступити и шта се по истима има даље уradити? и,

2, Како се имају сматрати оне пресуде општинског суда иступне природе, које су изречене по тужби приватних тужилаца и такса за извиђај у напред напаћена, па окривљен и осуђен, да је приватном тужиоцу наплаћи заједно са осталим трошковима и дангубом, а протекло је више од пет година, од дана када је пресуда постала извршна, и за то време напаћа није извршена. Има ли право осуђени користити се и овде застарелошћу и каквом, или но?

На ова питања ми му одговарамо:

I. на питање под 1

По прном одељку члана 21 закона о таксама, државно право за наплату такса, застарева за пет година од дана када је требало таксу положити, односно наплатити. А по трећем одељку тог истог законског прописа, сваки рад власти, за наплату таксе, прекида ту застарелост, и она почиње поново тећи од последњег рада власти за наплату.

Према овоме, ако има иступних пресуда општинског суда, које су постале извршне пре пет година, а но њима није још наплаћена досуђена такса у маркама, шти је ма шта у тону *тога времена предузимало* за наплату те таксе, онда је право напаће такве по њима по закону застарело. У таком случају, досуђена се такса не може наплатити од осуђених лица, дан треба изнаћи опе органе општинске власти, који су због свога нерада на извршењу тих напата допринели застарелост и такве, и општинти их надзорној државној власти, а она ће са њима уradити даље шта треба по закону,

На случај пак, да је у тону прошлог времена у 5 година, ма шта од стране општинске власти предузимано, за наплату досуђених такса по поменутим пресудама и о томе на самим

пресудама, или иначе, има извесног звањичног трага, па од дана последње радње власти за наплату још није протекло 5 година, онда право напасте такође, по истим пресудама, по закону није застарело, јер је тим радњом власти застарелост прекинута и почела нова тећи од дана последње радње за наплату. У таквим случајевима дакле, таксу треба сада наплатити од осуђених, на пресуде приложити, прописно поништити, па их онда у архиву оставити као свршене; и,

II. На питање под 2

По § 396 прив. законика, пресуде по истуцима признавања застаревају, ако за три месеца а неке за годину дана — према врсти учињених дела. — Али, ова застарелост односи се само на досуђену казну по тим пресудама, а никако и на досуђену накнаду штете, таксе, дангубу и остале парничне трошкове приватном тужиоцу. Те досуде сачињавају грађански део пресуде, а иступне пресуде по грађанском делу, по нашем мишљењу, застаревају, према последњем одељку § 397 казненог законика, и § 939 грађанског закона, за три године.

По томе, и право наплате свију досуђених накнада и парничних трошкова приватним тужиоцима, по иступним пресудама, застарева за *три године*, рачунећи од дана када су те пресуде постале извршне. И због тога, општински суд не може по таквим пресудама својим вршити никакве наплате, ако је од дана извршности њиховог до сада протекло три године дана и више, већ ће их своји одузимать, које ће и интересованим странама саопштити, отказити за застарелост и као такве у архиву оставити.

Међутим, приватни тужиоци, који су, због неизвршења наплата по тим пресудама на време, оштећени, са немарног и неправилног рада дотичног општинског органа, могу овога тужити надлежном суду и тражити да им он ту штету накнади, ако се успеху нада.

* * *

На питање једног полицијског звањичника:

Да ли новац од продатог заложеног имања извесног дужника Управе Фондове, који претиче преко исплате дуга управи, треба издати дужнику или по одговарању му:

Да у томе случају, претиче новац од распродатог заложеног имања дужниковог, треба, сходно § 321. грађанског законика, издати дужнику само онда, ако се никакви поверилац није обратио дотичној власти са пуномоћним решењем или пресудом за наплату, своја привилија на тог претекнутог новца, или, ако дотични дужник ништа не дугује држави на име пореза.

Ако стоји први случај, онда претекнути новац треба послати пристојственом суду на расправу, сходно §. 889. грађанског судског поступка; а, ако стоји други случај, онда треба из тога новца предходно наплатити дужну порезу, па, ако и преостане тога што претекне, предати дужнику.

А, ако стоји и један и други случај, онда треба из новца о коме је реч, прво наплатити дужну порезу, па тек, што преко тога претекне послати суду на расправу.

* * *

На молбу једног општинског писара, да му објасним: какви су подаци потребни извесном лицу, да да може заменити своје досадање презиме другим презименом, — одговарамо му:

Кад неко жели, да своје презиме замени другим новим презименом, потребно је, по уредби од 30 јуна 1851 године ВЊ 470:

1, да за то поднесе молбу Министру Унутрашњих Дела, са објашњењем узрока због којих промену презимена тражи. На тој молби треба приложити 20. динара таксе у маркама; и

2, да уз молбу поднесе доказе: да је оно презиме које жели сада узети, старо презиме његово или његове фамилије, а осим тога још и доказе: којима се утврђују оправдани узроци, због којих тражи промену старог презимена.

* * *

На питања једног општинског писара, какву и колику таксу могу наплатити општинске бабице за труд и услугу које учине мајчини породиљици, одговарамо му:

По распису Министра унутрашњих дела од 26 маја 1895 године СЊ 4180, које је одштампано на страни 3-ој „упутства за бабице" — „Бабица има право наплаћивати за учињене посете пре и после порођаја од 1—3 динара, за порођаје 10—25 динара; но, код порођаја обухвата се цел ове таксе и сав остали рад око порођаја који је потребан.

„За све остале бабичке радове нико властвене испоруке кагане и т. д. од 2—4 динара, према имућном стању женскиња.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

Концем јуна месеца ове године дошао је у начелство окр. смедеревског Дашко Наумовић, месар и јавио је, да је купио два вола од непознатог непознатог лица, који му је волове остављао и обећао, да ће накнадно доћети пасоше за њих, а није дошао. Међутим 1 августа прибао је исти Дашко начелству ту непознату особу заједно са два пасоша, који су по његовом мишљењу били лажни.

Полицијска власт одмах је предузела истрагу по овој ствари и на прави саслушају, та се непозната особа назвала за **Тодора Јовановића**, сељака из **В. Мошт**ањице у срезу посавском округу београдском. Али на тражење

начелства округа смедеревског, начелник среза посавског јавио је да је особа под именом Тодора Јовановића тамо непозната.

На лажем исказу рекао је овај лажни Тодор, да је купио волове на александровачком пијацу, опет од непознатих особа и добио тамо пасоше. Али на другом саслушању рекао је да је пасоше купио од непознатих сељака за динар и да није знао да су фалсификовани.

Узимајте овај лажни Тодор узимао је неколико пута на испит и редовно мењао своје исказе. Цео месец август он је провео у притвору начелства округа смедеревског и исказа власт и ако је ге расписима обраћала свима полицијским властима није још у стању да утврди његову личност, нити да пронађе сабиље свих учињених њима, уље је пасоше лажни Тодор фалсификовао.

На последњу пасесним начином полицијске истраге, мисло се утврдити, да је та особа — лажни Тодор — била за убиство с предумишљајем осуђена од прв. београ. тодужавског суда и да је осуду издржавала неко време у Љубичеву, али и овога пута није се могло доћити: да ли се та особа одиста зове Тодор Јовановић или пак другчије?

Решењем начелства окр. смедеревског бр. 8150. стављен је овај Тодор у притвор, и то је решење и смедеревски председник суд одобрио. Он је стар 29 година, висок 1.76 м., глава му је овална, коса кестењасто затворена; чело високо, округло; коса под пуним меко; уво мало, нешто средње величине, бордура на цвету нешто тања; хеликсчвета обичан; брада по периферији мала; бркови затворено-плави, обрве кестењасте; очи мале, плаве, прао живе; погиб пешира; нос правилан, усне и крат обичан; боре на челу стоје овако ═ у првом реду на обе краја две полуборе, за тим испод њих две паралелне боре преко целог чела и онда с десне стране чела једна полубора; наглед лице је мршав; на левој пеавници има оиљак од 2 см. од сенице, а на десној бутини више колена за 12 см. има оиљак од 3 см, дужине и 5 mm. ширине од кибера.

Моле се све власти и пајрочите се свршене оиљака начелнику среза посавског и управи пожаревачког пашеног завода, ако што знају о овоме самозваноме Тодору, да јаве начелству окр. смедеревског с позивом на бр. 8150.

ПОТЕРЕ

Сретен Жакић, бив. механички слуга, родом из Параћина, који је био под истрагом и у притвору начелства округа крушевачког због уграје, побегао је из притвора 26 пр. мца. Он има 18 год., средњег је стаса, косе и обрва прних, очиј смеђих, у оделу је сукненом, на глави има војничку шајкачу. Пошељу начелство моли све полицијске власти, да овог бегунца у својим доминијама живо потраже и проналеђеног њему страпарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 20126.

Драгутин Јовановић, бив. баштански момак, а у последње време пешер, напустио је 30 пр. мца. једну опасну крађу у Београду и побегао. Он има 16—18 година, средњег је стаса, плав; у оделу је отворене боје. Казују дорођоци, који води истрагу по овој ствари, моли све полицијске власти, да Драгутина у својим доминијама живо потраже и проналеђеног њему страпарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23150.

Филип Фрањевић, бив. слуга, родом из Д. Сеанице, среза златиборског, напустио је кућу свиоју 18—19 пр. мца., крађу Јеремију Жујовићу из истог села па побегао. Он има 19 год., средњег је стаса, црномањаст. Начелник поменутог среза шатом од 29 пр. мца. Бр. 9152

моли за тражење овог бегунца, кога, у случају проналаска, треба строжајно спровести њему, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 22215.

Костадин Николић, из села Вучка, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза лепеничког, због опасне крађе, побегао је из притвора 28 прошлог месеца. Он има 20 год., средњег је раста, плав у лицу, у оделу је од прног сукна. Начелство округа крагујевачког актом од 29 пр. мца. Бр. 13174, моли за тражење овог бегунца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 22216.

Павле С. Петровић, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, родом из Влашког Дола, округа пожаревачког, побегао је са осуде 25 пр. месеца. Он има 28 година, средњег је стаса, округлих образа, смеђ је уошите. Био је осуђен на 20 година робије због разбојништва и ово му је била већ друга осуда. Од досуђене му казне издржао је свега 5 год., 10 месеци и 22 дана. Управа београдског казненог завода актом својим Бр. 3698, моли за живо тражење овог одбеглог осуђеника. Акт управе града Београда Бр. 22756.

Ђорђе Адекарестос и **Ђорђе Милет**, за које се не зна ко су и одакле су, решењем нишког пространог суда стављена су под суд и у притвор као саучесници по делу разбојне канцеларије и касе г. Мити Стојановићу, адвокату из Ниша. По опису њихових похваћених другова, **Адекарестос** има 40—45 година, високог је стаса, пун, пријављен, има велике просеве бркове, очи и обрве црне, браца се, одевен је у цивилно одело; говори: грчки, турски, румунски и по мало бугарски. **Милет**, нам има 25—27 година, висок је, у лицу црвен, очиру плавих, брковa тамних, дугачких и рђих, браца се, косе је рђе, над говори осмејкује се, у оделу је цивилном, а говори: грчки, румунски и по мало турски. Поменути суд моли све полицијске власти, да ова два, по све опасна зликовца, у својим домашајима најжешће потраже, па у случају проналаска њему стражарско спроводу. Акт управе града Београда Бр. 22549.

ТРАЖИ СЕ

Радомир Живковић, бив. бакалина из Обреновца, округа ваљевског кога је 21 пр. мца. нестало из Београда, камо је био дошао сво-

јим приватним послом — ради пријема новчане суме новаца, тражи управа града Београда актом својим Бр. 22503. Нестали Радомир нема 28—29 год., био је средњег раста, дугих образа, посе, браде и бркова црних, очиру црних, лица дугуласто. Сликa, коју доносимо од пре је 2—3 године, али је и сад верна оригиналу. Познаоцу се ове власти, да за непознатим Радомиром предузму најжешће трагање и о исходу истог известе управу Београда.

Илију, сина Михајла Јовановића, из Вел. Села, среза врачарског, који је побегао од своје породице, тражи начелник поменутог среза актом Бр. 9038. Илија има 22 год. старда, као да му нема више од 17, сувоњав је, косав, коса затворено-плаве, у оделу је народном. Пронађен, може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 22763.

Лазара Ристића, надничара и њер му **Стевану**, окривљене због опасне крађе, тражи квартовачки управе града Београда актом Бр. 7901. Пронађене треба стражарно спровести поменутом кварту, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23091.

Михајло Гаснер, запосленик броде „Стига“ код срп. брод. друштва, пошто је изузео преко 1400 динара на име бродске касе за брод „Такомо“, напустио је „Стигу“ у Оршави и пребегао преко. Гаснер је стар 46 година, омален, дугих брковa, округла румена лица, живих очиру. Родом је из Пеште, оженен, говори немачки, мађарски и нешто српски. Породица живи у Оршави, где је он пре кратког времена продао своје имање. Управа града Београда актом својим Бр. 23267 наређује тражење за одбеглим Гаснером, кога, у случају проналаска, треба њој стражарно спровести.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Милутин Панић — Поповић — Ранчић, бив. бакалски помоћник, решењем квартa дорћолског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе ствари, коју је извршио Војину Ђорђевићу, трговачком помоћнику на дан 29. пр. месеца у 10 часова у вече. Услед велике тежине Милутинове да прикрије своју идентичност, која се тежила огледа у

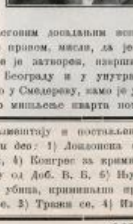

свима његовим досадашњим осталим, поменути кварт, с правом, мисли, да је он, сем крађе због које је затворен, извршио и још многе друге у Београду и у унутрашности Србије, нарочито у Смедереву, камо је у пре месец дана био. Ово мишљење кварта потврђује се и том окољношћу, што Милутин, од пре 6 месеци, нема никаква занимања, већ свита на једном месту у другу по унутрашности Србије. Да би се утврдила идентичност Милутинова, као и да би се навидело: да ли је учињено њим пакао казнено дело. — кварт дорћолски актом својим Бр. 5083 од 30 пр. месеца моли, нако власти свих и приватна лица за што скорија и поступања обавештења о месту рођења, начину живота, надаљу и свима осталим особинама његовим. Милутин може имати до 18 година, средњег је стаса, косе тамне, чела високог и испупченог, обрва црних, очиру кестењих, брковa малих и црних, уста малих, браде шиљасте, лица дугуласто и бледог. Акт управе града Београда 23150.

УХВАЋЕНИ

Ослишени зликовци Стан Анђелковић, из Табановића окр. крајишког, по извештају начелства окр. од 2. ов. м. ухваћен је 1. ов. м. у В. Јасикови од стране власти среза крајишког и сад се налази у притвору.

Зликовци, који су 7 пр. м. извршили разбојништво над Димитријем Мијатовићем из Вирине у срезу деспотовачком, по извештају начелства окр. моравског од 2. ов. м. № 10703, похваћени су и сада се налазе у притвору истога среза.

Убица Тоше Николића, бив чувара државних зверења у Топчидери, ухваћен је по извештају начелства огр. нишког Бр. 14.000 и притворен.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

Ранко Митровић, из Лепушника ср. изваског, 23 пр. м. бацио се српом на Тому А. Панића оидиш.; од истих га убо у главу од које је повреде Тома 25. пр. м. умро. Убица је у руках власти.

У атару села Слатина среза деспотовачког, на 15 метара удаљено од границе ср. хомољског, 19. пр. м. нађен је убијен Никола Милетић тежак из Крупаје ср. хомољског. Пошто је Никола иначе био рђав човек и дружио се са одметнутим зликовцима, то је мишљење, да су га они и убили бојећи се да их не изда.

Ноћу између 2. и 3. ов. месеца нађен је убијен на другу атару села Жупковца окр. Нишког, Димитрије Марковић — Алексић из Жупковца. За убицом се жива трага.

У атару села Љубића, окр. крагујевачког 29. пр. м. нађен је убијен Милентије Гајовић из истог села. За зликовцима је наређена жива потера.

Непознати зликовци ноћу између 3 и 4 ов. м. запалили су зграду и шталу Мајалу Марјановићу из Радешковца у опр. нишком. Поред зграда изгорео је и разни земљораднички алат, све у вредности 2500 динара. За зликовцима се трага.

Наша пограничка стража на Вучој Пољани, сукобила се 5. ов. м. на нашој страни са хопловима из Турске. Том приликом погинуло је њих двојица од хопова.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Указа о разрешењу и постављењу полицијских чиновника. 2) Измене и допуне у административној подели земље. 3) Расписи. II. *Стручни и научни део*: 1) Лондонска агентурна полиција, од М. Н. Јов. 2) Живе слике, од Д. Ъ. Алимпића. 3) Помоћ лицима повређеним електрицитетом. 4) Конгрес за криминалну антропологију, од Јов. Б. М. 5) Оригинално слабоумље, перверзна манија, од D-r Krafft — Ebing-a, у преводу од Доб. В. Б. 6) Њујоршки детективски биро. III. *Поучно забавни део*: 1) Историја једног злочина у преводу од Д. Ъ. Алимпића. 2) Ко је убица, криминални прича од А. Белох у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Које ово? 2) Потере. 3) Тражи се. 4) Из полицијског албума. 5) Ухваћени. 6) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ својим превисоким указом од 11. септембра ове године, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу првог одељка члана 15. и члана 44. Устава земаљског, и последњег одељка члана 2. привременог закона о изборима чланова Народнога Представништва, благоволео је решити:

Народно Представништво сазива се у редовни сазив за 1901 годину, на дан првог октобра ове године, у Београду.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела: 11. септембра 1901. године Пр. 20691. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Друга добротворна установа јесте: Christian Police Association (хришћанско полицијско удружење). Оно приређује религиозне митинге за полицајце и има своје седиште у Police Institute, London, la Adelphi Terrace, Adam Street, Strand, са читаоницом, библиотеком, одмориштем за сву жандармерију, све службенике и оне, који у Лондон дођу ради службе у жандармерији. Ту има и соба за спавање ради полицајца, који долазе са стране. За постељу се плаћа само 1·20 дин., што је, за тамошње прилике, једна багатела. Друштво је последњих година радило с врло добрим успехом.

Даље вала поменути дом одмаралишта, за полицију приморску (Police Seaside Home) у West Brighton, где се примају за малу цену од 9.60 дин. недељно они полицајци, који су због боловања на осуству.

Најпосле, има и једно друштво (The Metropolitan and City Police Pensioners Employment Association. 7. Victoie Street, Westminster London), коме је тежња, да пенсионовани полицајски службеници лондонским налази занимања, која би им давала какав доходак.

Посмотривши овако организацију лондонске полиције, хајде да видимо службу њену укратце.

На делање униформованих полицајаца имају битна утицаја ове две важне околности:

1. силан саобраћај престонички,
2. ужасно велики процепат злочинаца од заната.

Саобраћај, како у центру тако и у појединим деловима ове вароши, од 6 милијона становника прави је колос. Пре неколико година статистички је потврђено, да на дан броја Сити (унутрашњост, средина вароши) броји 1,123,708 лица и 92.488 кола. Само преко моста London Bridge, што преко Темзе води за Сити, пређе дневно 22.000 кола и 110.000 пешака. Могло би се мислити, да се под тако јаког саобраћаја дешавају често судараша и несрећни случајеви, али, напротив, сав саобраћај има сасвим добар ред и, што се кола тиче, иде напредно брзо.

Јавно мнење у Лондону и тамошња штампа чешће тврде, да за ову сигурност и лакост саобраћаја, има заслуга поглавито полиција и привилеј јој важаност. Но, ма да се не да спорити она, увек за дивљење, окретност лондонских уличних позорника, ипак има ту нуно и других узрока, што саобраћај иде тако глатко. Пре свега, у унутрашности вароши, па ни у другим веома живим варошким крајевима, нема никаквих уличних железница. Трамваја, који су у другим великим варошима, једна стална сметња осталом саобраћају; јер се не дају обићи и све остало мора им правити места — тих трамваја никако нема у најживљим крајевима, па онда, нема ни оних дугачких шина, које су често опасност за лака кола и велосипеде. Место тешких трамваја, хитро нове својим праћем кроз те најживље улице велики број лако саграђених омнибуса с местима унутра и са 14 седишта на крову. Са њима се утркују карактеристичне и лако покретне лондонске дрошке (cabs). То су двоколице и зову се cab или по имену свога проналазача Hansom. Оне су отворене спреда, а кочијаш седи позади, те преко глава оних које вози, а управља уздама и може пред собом видети сву улицу; кратке су а увене, те им је лако обилазити, све с малим кругловима. Стају махом на оним ушћишцима средином улице, а остали саобраћај јури десно и лево од њих. Трамваји раде само у правцим дистриктима. Кадрма је махом од дрвета, које се ту врло добро показало, противно искуству на другим местима. Кочијаши терају врло вешто и брзо, по који пут један поред другог у четири врсте, којима се крај, не да сагледати. Између њих, на раскршћима, промиче силетно пешака без страха и тако сигурно, да се странац мора задивити.

Као што је у најживљим крајевима варошким, главан посао полиције, да држи ред над уличним саобраћајем, тако је у осталим крајевима, без сумње њен главни посао и први задатак, да заштићује, да буде заштита од безброја злочинаца. Никоја варош на свету није толико лепо злочинаца колико Лондон. То долази отуд, што овде може сваки слободан, несметано да живи где хоће и како хоће. Нема ту ни пасоша ни подношења пријава! Странац може под којим хоће именом да закупи стан и дотле у Лондону да остане, док му је воља, па му нико неће правити никакових сметња, до год не дође у сукоб са самим казненим законима. За Енглеза је лична слобода највеће добро и по цену те слободе трпи он свако зло, које би могло доћи услед неподношења пријава. Кад је један немачки полицајт упитао о томе неког Енглеза, овај с хумором прече преко питања реквизиш: „Income Tax Colector — пореазник ће га већ наћи!"

Узгред ћу да кажемо, како је у оваким приликама тешко криминалној полицији радити. Полиција је принцип: да спречи злочин, да буде предохрана од злочина. Она није само зато ту, да чини истраге после учињеног дела, него је поглавито тога ради, да чува, да не да ни да се догоди злочин.

Том принципу одговара служба, коју полиција у Лондону врши. О томе се стара полициска станица. Она се, по величини територије за коју је, дели у секције; старе станице у у унутрашности вароши имају 4—5 секција. Свака секција опет се дели у 8 кругова (beats). Величина оних кругова зависи од важности краја. Они су кружног облика и тако одмерени, да констаблер сваког круга, свако место свога круга обиђе сваких 10 минута или најдаље сваке четврте сата, тако да свако коме он треба, може да га нађе, само ако за толико чека на једном месту. При том прописана је брзина кретања од 4. км. на сат. Отуд се види, да су кругови доста мали. Сваки, констаблер има у секцији свој круг.

Уличка служба може бити у патролованју по кругованма (beat duty), позорничка служба (fixed point duty) и служба саобраћаја (traffic duty).

Сваки је констаблер обично 8 часова на служби дневно. Служба уличка дели се на службу дању и службу ноћу. Полицајст, који је кроз осам месеци вршио ноћну службу, има за остала четири месеца у тој години да врши дневну службу. Дневна је служба од 6 сати у јутру до 10 сати у вече, а ноћна од 10 у вече до 6 у јутру. Дневна служба има две смене. Прва смена (1. relief) има службу патролованја од 6 до 10 сати пре подне и од 2 до 6 по подне; друга смена (2. relief) од 10 пре до 2 по подне и од 6 до 10 сати у вече. Ноћна служба врши се по 8 сати без прекида, од 10 у вече до 6 у јутру.

Свако одељење за смену има два инспектора. За време дневне службе, један од њих најмлађе је на станици а један контролише на улици. За време ноћне службе, један је од 10 сати до 2 сата на страни а за тим у контроли на улици, други од 10 до 2 на улици а по том на страни.

Свака секција има једну патролу, састављену од једног сержанта и 10 људи. Како свака секција има само 8 кругова (beats), то од сваке секције два човека остају на страни и на тај начин бива резерва за станицу, да попуни где недостаје и да и овде чини што буде нужно. На случај нужде, врања се и смењено људство, коме је тада допуштено спавати на страни, у колико то прилике допуштају.

У време смене, мора се све наћи, најтачније спремно, на зборном (парадном) месту — то је обично станично дворипте. Сваки сержан наређује десеторици људи своје патроле (секције) да му се приближе, те се уверава, јесу ли сви људи чисто и прописно одевени и сасвим трезвени. Сваки човек добија карту на којој је исписано његово име, број круга, улице и друго што му припада. Ако би била нађена каква дневна заповест, сержан је има да прочита и објасни. За тим јавља инспектору да је све готово, те и овај поново извриши преглед људи и сержанту да писмену заповест, *кад* има да контролише кружење у секцији. Најпосле, инспектор заповеди сержанима, да воде патроле у крајеве (срезове) за које су упућене.

Констаблер, догод је у служби, одговоран је за сигурност живота и својине и за одржање мира и реда у своме кругу. Неминовно је, да тачно зна све, делове свога круга, улице, све пролазе, дворишта и куће. Он треба становнике сваке куће у том кругу толико да зна, да би, на случај потребе, могао сваког од њих познати. Круг свој треба стално и редовно да обилази и увек право да се држи. Треба да је увек готов одговорити, и то са учтивошћу, на све што се упита. Круг не сме останити осем на случај пожара и других каких важних догађаја. Наређено има строго да мотри на крчме. Не сме се никад дати извести, да ма од кога прими част пића, „јер од тог тренутка кад прн пут подлегне овом искушењу, жртвује за увек своју независност као чувар закона.“ вели се у службеном настављењу. Ни под каквим изговором не сме ући у какву ресторацију. Ако му је потребно потказити му се, треба претходно да тражи допуштење од сержана или инспектора.

Врло је важна служба ноћног патролованја. Ту нарочито излази на видик превентивно дејање констаблерово. Његово је да мотри да нису остала отворена врата, прозори, решетке, подрумски капци и друга места, на која би крадљивци могао ући. У случају да јесу, има одмах да извести укућане, а ако то није могуће, да сам затвори врата или прозор или да обрати јачу пажњу на кућу и то да јави о смени. Одмах у јутру инспектор или сержан имају о том да известе имаоце стана. Треба у Лондону само једном ноћу дуже задржати се или у непреме запалити свећу, па ће одмах жандарм прилупати на врата и питати: „да ли је све у кући на миру? Is everything all right, Sir?

Констаблер треба да има чим год обележена сва места, за која се може надати крадљивцу, рачунајући ту врата или напије правих кућа у близини насељених крајева, расклиматане прозоре и врата, зидове, ограде и приспољене лествице, па, ако нађе да су белеге диране, одмах да траži узрок томе. За белегу може му послужити средство које му драго, само ако ће бити такво, да се мора дарнути отварајући прозора, врата, пужањем и прескакањем зида или ограде, или пењањем уз лествице. Један полицајст прича, како је неки дугачак зид у своме кругу сваке ноћи добро обележавао дугим концем, чиодама притврђеним. Требало му је само, кад год ту прође, да види је ли белега у реду. Породица, која хоће да отпутује, може у Лондону своју кућу са свима стварима без бриге да остави заштити полиције и једва да ће имати узрока да се што пожали због тога.

Смена кругова бива истим редом и по војнички као и постањење. Сержан се и тада уверава да ли су људи трезвени и још чисто и исправно одевени, извештава се о свему што се догодило и онда подноси инспектору рапорат.

Метода, којом се у ходу по кругованма служи, мора се често мењати и бринути се да, они који о злу мисле не сазнаду систему службе у кругу. (Свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЂЕЛИЈА БР. I.

(ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПОЛИЦАЈЦА)

Ђелија и лисице, две су ствари пред чијим споменом задрхћу и најохолелији злиководи. Шта више, у колико је зликовац опорелији, у толико је његова бојазан од ћелија већа. Није то само неугодност и немогућност кретања у оним малим просторима која толико на њих утиче, која их толико ужасава.... Не, томе је са свим други разлог.... који необично много уплашење на унутрашњу страну њихову, — то је усамљеност, од које се тако много боје тешки грешници. Нема сумње, да и гроза према лисицама потиче из истог узрока, јер оне спутавају руке, и тиме онемогућавају одбрану од уображених напада. Нису ретки случајеви, да злочинац, затворен у ћелију, нада толику ларму преко ноћи, да је апсанција, у интересу свога сопственог сна, приморан преместити га, бар у том тренутку, на ћелије у заједнички затвор. У овом погледу нарочито су интересантне ћелије управе града Београда, кроз које је до сада прошла маса најокорелијих зликовода и чији ишарани зидови пуде разумном посматрачу најстраховатије историје. Једна од ових ћелија, она под бр. 1, која је у исто време и најстрашнија за злочинце, постала је легендарном међу притвореницима управним, поводом једног догађаја, који се у њој десио пре неколико година. Ну, да вам то испричам.

* * *

Године 189.., у књигама кривичног одељења управе града Београда, коме сам тада шео био, забележено је 5 убистава, од којих најгрознije беше оно које је извршено над Танасијем Петровићем б. спекулантом, у атару села Пећана, идући ка Умци. По извештају среског начелника, Танасије беше заклан као јагње, па као такав, свучен с друма до Саве, која је у близини, и бачен у воду. Сем локве крви, која почињаше испод једног дрвета, близу друма, на се протезаше до саме воде, не беше никаквих других трагова ни о убијеном ни о убици. У деспеши, у којој о овоме извештаваше управу, срески начелник готово утврђаше, да ово убиство није могао извршити нико други до Кузман Н... ортак убијеног Танасија, с ким је, на један сат пре извршеног убиства, виђен у кавани остружничкој, камо, вели, причаху, да су пошли у Вељево на пазарук, ради куповине стоке. Сумњу своју начелник је нарочито поткрепљивао тиме, што се Кузман, исте ноћи када је убиство извршено братио у Београд, а то се, вели утврђује исказом једног Остружничанина, који га је, враћајући се из Београда, срео у Макишу. Најзад, додаваше начелник, на убијеном Танасију нађене су чизме, за које је утврђено, исказом сељака, да су биле на Кузману у времену када су оба ортака била у кавани остружничкој, а убијени Танасије био је тада вели, у опанцима.

После овакове депеше, на основу које би се и судска пресуда могла наређи над Кузманом, није ми остало ништа друго, но да наредим, да се он ухвати и притвори, што је у брзо и учињено.

Међу тим, док је то извршено, ја, можда, и против воље, отпочех мислити о убијеном Танасију и упињати се, да га замислим у оном тренутку, кад је на своме путу осетио хладно сечиво. Да ли се бранио? Да ли је запомагао, или му се, можда, чинило да је све то страшан сан? Покушах по том, да представим себи убицу Кузмана, како замахује голим ножем на успаваног Танасија, али ми то никако не испадаше за руком.

У место човека са округлим и руменим лицем, великим, црним очима, и пуним смеђим брковима, какав је од прилике био Кузман, по опису среског начелника, појављиваше ми се непрестано једно дугуљасто и сувоњаво лице, са малим и зеленим очима, и ретким рићим брковима — супта противност опису Кузмановом.

Из овог размишљања трже ме жандарм са својим извештајем о хватању и довођењу Кузмановом.

— Ха, зар је већ ту, рекох жандарму и наредих да га уведу.

Ослањајући се на садржину депеше среског начелника, рачунао сам, и то поуздано, да ће Кузман пасти под прим ударцима моје иследничке дрскости па с тога га одмах осло- вих речи, ако не одмах пасти на колена и молити за милост, а оно бар пробледнети и отпочети да муца, али у место свега тога, он ме само погледа својим великим очима и рече са сим мирно: „*Шта ти то говориш, господине?*“ Ма колико да ме је обезоружао овај одговор, ипак продужим у започетом правцу, па му, најзад, без икаквог околишења кресмен истину, односно кажем му да је он заклао Танасија.

— Шта . . . заклао . . . кад . . . ко . . . повци . . . јао повци . . . тешко мене . . . биле су узвица, којима ме је доцекао Кузман.

— Печен је, рекох присутним грађанима и остави га, да се сит изјадикује, које се даликовање више односило на неке повце но на убијеног — — — — — — — — — — — — — —

Испитивање, које је над осуменичем Кузманом готово целог дана вршено, није дало никаквих позовалих резултата, нити је, на и за длаку, поткрепило сумњу среског начелника. Потпуно скрушен, Кузман је, са најећом мирноћом, одговарао на постављена му питања, жалећи том приликом Танасија од свег срца. О каквом признању није хтео ни да чује, а свој по- вратак у Београду објашњавао је заборавом наплате једне ме- нице, која се наплата имала обавити сутра дан по њиховом одласку из Београда, и за коју се сетио тек у Паланским ли- вадама када је, заједно са убијеним, легао под једно дрво, да се мало одмори. Сам убијени терао га је да се врати, како би, у случају неплаћања повца, могао протестовати, или продужити меницу. Ради тога, он му је дао и своје опанке, по што су га чизме убијале, и обећао му чекати га у Обреповцу, камо је он имао доћи лађом. Најважније пак у исказу Кузмановом, било је његово признање, да је са убијеним ортаковао од пре 10 година, и да је, сав ортачки повац, у сума од 5300 динара, са којим су хтели куповати стоку у Ваљеву, остао код убије- ног Танасија. Говорећи о овоме Кузман је тако тужно нарицао, како за ортаком, тако и за пропалом ортачком имовином, да се један од присутних грађана, који их је, из раније обојицу добро познавао, није могао уздржати од плача.

Што се мене лично тиче, ја, у овоме тренутку, тврдо ве- ровах да је Кузман заклао Танасија и у његовом исказу не гледах друго, до оличену дрскост и претварство. Са таким убе- ђењем, донео сам и решење о притвору и окову Кузманову, и наредио апсанџији, да га одмах окује и, до даље наредбе, за- твори у ћелију бр. 1.

У место каквог протеста, Кузман ме тако тужно погледа да ја, на питање апсанџијино хоће ли му и лисице ударити на руке, моралох негативно одговорити.

Предомишљање се он већ и признати, и без лисица, само док преноћи у ћелији, уверавах присутне грађане приликом њиховог изласка из канцеларије.

* * *

Ко се лично није занимао истрагом неког важнијег дела, тешко ће моћи појмити узвишену дужност и страст једног иследника за откривем истине, нарочито у замашнијим истрагама. Човек чисто не може да верује, на ипак је супта истина, да ће добар иследник наложити опасности чак и своје здравље, па ако хо- ћете у неколико и поништити се, само да дође до циља. Нису то само особаји дужности који га на то гоне, — то је страст, слично страсти лова који, по највећој цичи, иде у лов на дивље зверове излажући се тиме двострукој опасности: да се сврне, или да га зверови растргну. Исто је тако и са иследни- цима, који се, за љубав сазнања истине, заплаве прерушени у најскривеније јазбине, или међу најокорелије зликовце, и тиме се сваког часа излажу ударцима каквог ножа, секире, гвоздене полуге и томе подобно. Све ово иследнику је врло добро познато, па ипак он преко свега прелази и јури своме циљу. —

Ја лично, био сам тек почетник у иследничкој вештини, те већ и с тога, нисам имао права на епитет „добар“, за којим сам толико жудео. Моји претпостављени, ласкајући ми, истина, по мало а у једно и уверавајући да ће од мене нешто бити, али то беху само претпоставке, које је требало остварити. Да се то, пак, учини, треба замашних ствара, које би ми створиле прилику, да покажем своју вештину и умешност. Убиство Та- насијево беше, истина, замашна ствар, али, на моју несрећу, убица је, ето познат те је с тога изгинула свака вештина. Али, зар је немогуће, да он баш и не буде убица? Зашто то не би било неко други?, Та он је тако скрушен; његов је поглед тако благ и жалостан, да га је тешко и замислити, као једног окорелог злиководца, који воље људе као јагањце. Ах, кад би то било...! Али опет... његов повратак у Београд, промена обуће, па ти проклети ортачки рачуни... све то вопује против њега... Ну, ко зна... можда је ипак невин...

Премишљајући овако изнијем на канцеларије и упутим се у Радојковића кафану на Вел. Пијаци, где се обично скупљају наши месари. Намера ми је била, да се што боље известим о прошлости убијеног и осумњиченог. И један и други били су врло добро познати посетиоцима ове кафане, и обавештења која сам о њима добио, била су у свакоме погледу одличка. Обо- јица су важили као предни и поштени људи, а Кузман још и као необично разборит и пешт спекулант. Једино му је мана, рекоше ми, што је одвећ поверљив, због чега је, више пута, имао неприлика са убијеним Танасијом. Што је најинтересан- тније, ни један од присутних гостију није веровао, да је Кузман заклао Танасија и, готово сви, беху вољни да јамче за њега. У даљем разговору изјавише ми: да је Танасија убио, по свој прилици, неки од његових и Кузманових поверилаца, који је врло добро знао за њихов пут у Ваљево, а без сумње, и за повац, који су собом носили.

— Не би било згорег извидети, рече један момак месарски, јесу ли ортаци имали, ових дана, какво неће примање, на шта један сеоски дођаде, да им Трајко Н... спекулант дутује по ме- ници 1000 динара, и да је рок плаћању био данас

Чувши ово, сетих се Кузмановог причања о наплати ме- нице, а одмах по том, не знам ни сам због чега, уштах при- сутне: да ли тај Трајко има зелене очи и риђе бркове?

— Па ви га онда познајете, одговорише, у један мах, њих неколицина.

— Чини ми се, рекох, колико тен да се што рече, и опро- стим се с њима. Уз пут до куће не мишљах ни о чем другом, до о затвореном Кузману и могућности да он не буде убица. Једна нова сумња постепено ме обузимаше..... али.... иследници не смеју бити брбљива....

— Када сам, сутра дан, дошао у канцеларију, прва ми је дужност била, да обићем затворе и видим шта ради Кузман.

— Спавао је, као да је био у најугоднијој постељи, ја- кањше ми апсанџија, отклучавајући његову ћелију.

— Шта радиш Кузмане?

— Кто, тамнујем, на правди Бога... Онај исти јучерашњи глас, исто држање, а поглед још блажа и недрији. —

— Неће, ваљда, тако бити.

— Са сним је тако, господине. Грешио само душу, што ме овако мучиш, али ћеш се, на крају крајева, уверити: да сам невин. Бог је добар, и он неће допустити, да на правди страдам.

— Претпостављено да је тако, али ко је онда, могао заклати Танасија?

— Власт је позвана да то испаће, а ја не би био рад, да се грешим.

— Шта рече, море?

— Рекох, да не би био рад да грешим душу, али....

— Шта, али? Ти онда нешто знаш, а нећеш да кажеш.

— Можда нешто знам, господине, али по што то није извесно, то нолим, да тражим овако још неки дан, но да се, може бити, огрешим о човека.

— Па ти ми јуче о томе ништа не кала?

— Јуче нисам ништа ни знао.

(Наставиће се)

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

Према с француског Д. В. Аћимовић.

(Свршетак)

Последњи дани осуђеног

У Паризу, од укидања затвора, званог „*Grende Roquette*“ лица на смрт осуђена, воде се у затвор „*Sante*“. Ту се они затварају по ћелијама, по што им се предходно одузме њихово одело, обућа, ни чак и чараше. У замену за ово, они добијају костим осуђенички: кошуљу, панталоне, тешку вунену блузу, дакле без мараме и краватице, помоћу којих би се могли угушити и тиме осуђетити извршење казне, која се, у срећним случајевима, може набећи само милошћу државног поглавара.

За преме, док се занимао својом одбраном, и док је још могао имати какве наде, оптужени је показивао извесну снагу и присуство духа. Међутим сада, по што је ватална поротничка одлука, већ изречена, он пада у толику малодушност, да често пута одбија да потпише жалбу за касационни суд, или то чини тек на велико наваљивање свога адвоката.

Као свако биће, чији су дани набројани, осуђени на смрт има права на сву могућу благонаклоност, с тога му допуштају, да по својој вољи, леже и устаје, једе и пије. Он захтева и чита књиге, романе а по најчешће путничке цртеже; он игра карата са својим стражарима; он се разгавара са њима, са управником и спешитеником завода, и, најзад, са својим сродницима, али је његова мисао увек осутна. Сваког часа он прекида читање, играње и говор и, са очима упртим у бесконачност, почиње да сања.

Страшан је то сан! Он ни за тренут не оставља несрећника. Он га, преко дана, чини спуженим и планираним, а преко ноћи, не допушта му да спава, или га приморава, да из постеље скаче у хладноме зноју и дрхтаву, проузрокованим страховитом мором. Обузет једном врстом халуцинације, он мисли, да чује удаљену и потмулу ларму и ход светине, а за тим све јасније и јасније гласове и ударе, сличне ударима чекића о дрва која се сламу. Он мисли, да чује пораке која се, по дугачком ходнику, приближују његовој ћелији. Он, најзад гледа, како се на истој отварају врата и слуша глас, који му саопштава: да је његова жалба одбачена, и да је дошао час, када треба да плати свој дуг... Она мора никако не престаје. Онај, који ће у скоро умрети, очекује у очајању светлост дана, који му заједчана продужења живота.

То је испаштање, које почиње...

Ретки су осуђени, који остају не осетљиви у овим последњим часовима. Сусрећу се, истина и не укрућена срца, која се ни чим не могу разнежити, и који наглеђају, да са приближењем казне добијају све више и више дрскости и цинизма. До последњег часа, њихов се понос буни и нож им, често пута, одсеца са усана последње богохуљење и упорство. Други непознавајући глумци, бришу се да „*добро умру*“, онако исто, као што су радили и стари гладијатори. Они се пантре, да пред светином одиграју што боље своју последњу улогу, како би новине хвалиле њихову „*будалаштину*“, а верни другови, који су се слегли у маси, да би сачували и ширили успомену о њима. Треба водити рачуна, још и о хипократском њању и крокодилским сузама, проливаним једино у тој нади, да се изазове убојљење, које ће радити за помиловање. Али врло често, или још боље, најчешће, ово позно њање није лажно. У својим успоменама, игумани: Возадје и Гроз, свештеници завода „la Roquette“ и М. Бокисе, директор истог завода, изнели су за ово доста доказа.

Из свега онога, што смо до сада казали, налази, да злочинац никако није болесник ни безумник, те према томе, да не може бити не сместан и неурачунљив. Важност овог констатована за одбрану друштва, огромна је. То никако није природна ватална, која води злочинца на убиство. Не. То је постепено опадање његове душе, то су неморални примери, осутност васпитања, испочетни савети, укус, покварен употребом болесних задовољстава, пошка, пијанство и, најзад, цео скуп порока, који прате леност. Један пут само увучен у ово коло, човек ту остаје целог свог живота. Леност Ласперова беше нечувена; најмањи посао беше за њега казна. „*Ако се мора радити, ја не марим за живот,*“ изјави један други убица.

„Ви ме питате, рече један окривљени истражном судији, како сам, припадајући тако часној фамилији, постао крадљивцем и убицом...? *То је несрећање рђавог друштва, које ме је упропастило.*“

Абадије, који имађаше литерарних претензија, а који је написао „Мемоаре“, прича у њима онако своју историју: „*Почео сам врло са забавама. Кад сам изјурен из службе морао сам красти да бих могао живети, а по том сам постао и убицом...*“

То је најобичнији пут свију злочинаца...

Онам је одређена дужност друштва. Не можемо се, без сумње, надати, да ћа свим укинемо злочин, али се можемо потрудити, да га учинимо што ређим. Да би у томе успели, треба штитити детињство, одвајкивати друштвену беду, чувати човека од страсти и бдити, да се он не одвикава од рада, а нарочито да не пође путем опадања, који води од лењости на злочину.

Драма пред поротним судом

Поротни суд састоји се из једног председника, изабраног међу члановима апелације, два судска помоћника, једног делоноше и 12 поротника. То је све порота, према чијој одлуци суд примењује закон. Пребацују се често пороти, веле заблуде, али је то без права. Поротници су људи, по томе подложни заблудама, али треба знати, да су у вршењу њихове пролазне дужности, веома тачни и савесни. Треба их само посматрати за столом поротничким у времену, када председник испитује окривљеног, или, када га државни тужилац тужи, или, најзад, кад адвокат изговара одбрану. Треба тада видети, са коликом марљивошћу слушају и прате ток претреса и читања, на њиховим, често пута простим лицима, необично велику жељу за што потпунијим схватањем целе ствари. Треба их, најзад, посматрати, како се усиљавају да не манифестују своје осећаје, јер знају врло добр>, да само један њихов узвик, или покрет, може имати озбиљних последица. Ну, и поред свега онога, виђају се често пута сузе на лицима, отврднм од посла и умора. Њихова тежња за истином, њихова унутрашња борба, као и њихов осећај о огромној одговорности, најбоље се виђа из питања, на први поглед, наивних и излишних, која они постављају окривљеном. Личности, веома познате и чувене, изјављују: да су им то биле најтежи часови у животу. То је тачно, што све изчезава, или постаје једно кад је реч о животу човечијем. Устаношва пороте у корист је оптуженог, јер је она милостивија од редовних судова.

Вађање и понашање оптуженог пред поротним судом, сасвим је дручије од онога у кабинету истражног судије. Дошао к себи, од првог изненађења, он је имао времена да о свему размисли, и да, научен од спога адвоката, преправи одбрану. Његова гриза савести, већ доста стара, није више онако жива и тешка, као што је у почетку била. Он се већ у велико надо, да ће поколебати мишљење поротника.

Ако је међу окривљеним било и таких, који су признавали кривицу и понашали се понизно и покајнички, већина их сада све порече. Уналуд им чита њихове исказе; они их сасвим поричу. Они се „*не сећају да су то казали*“, или, ако су казали, „*то је било само зато, да их остане на миру*“. Узалудно је и суочавање са сведоцима. Они дрско одговарају: „*да се сведок вара*“, или „*да има нешто против њих*“. У присуству једног позитивног факта, или неопорног доказа, они се праве „*да не разумеју шта то значи*“. По неки пут тако далеко, да прекидају председника у говору, правећем „*изјеве*“ и немеђавају сведоке причањем појединих шаљивих анегдота. То су обично адвапонди париски, ревносни посетиоци „кафе — шантана“ и малих позоришта, из којих су и позајмили овај начин говора. Кад дође ред на њихову одбрану, они се усиљавају, да представљају какву знатну особу, позајмљујући за то афектацију, глас и покрете из комада, којих се још сећају. Они се обраћају галерији, јер знају добро, да је тамо публика, и да ће новине репродуковати њихове фразе. Вечита сујета рђавих глумаца, да буду једнаки у свима правцима...

Противно овоме, седница је понекад плодна у драмским догађајима: напеадна признања, споје-вољна открића, дирљиве сцене. Поротни суд града „Haute-Veinne“ суђаше једно оцеубиство. Приликом суочавања оптуженог са сином жртве, који беху рођена браћа, означи овај последњи као творца злочина свога брата, али признаде и своје саучешће: „*То је Петар, поенка он, који је убио нашег оца, а ја сам само присуствовао зло-*

чему и помагао му. Грижа савести гушит ме и тони да кажем истину, да ми нетя било.[x] Ухапшен одмах и послат пред друго одељење, он поново своје признање, говорећи: *„Ја трпим врло много, али ми је сасвим лакше до тренутка када сам признао своју злочин.*[4]

И ако су ова екстремна признања врло ретка, ипак она доказују, да моралиа свест постоји и код злочинаца. Престављати овога као човека измученог грижом савести, немоћног да је даље носи; као човека који налази спокојства само у признању, — није никако уображење, симбол, ни идеја песничка и сликарска, већ резултат посматрања једног истинитог психолошког факта. Поједини теоричари узалуд покушавају, да осло-боде злочинца казне; он сам себе осуђује, или још боље, он постаје слободан тек са признањем свога злочина. — — —

— На то сам, до душе, већ помишљала. Али да ли бих могла и успета са разводом?

— А зашто да не? упита он зачуђено.

— Јер... јер, рече она устежући се и још тише, — јер би га развод учинио опет сиромашним, и... јер он не би допустио, да до такве пресуде дође.

— Како ће он то моћи да спречи? Његово је незнаљаство познато.

— Ја вам кажем, он неће допустити, да до тога дође.

Барон виде, како је она пребледела и дрхтала, па викну:

— Ах! Сад разумем вашу резигнацију! Мислио сам, да ни још осећате љубави према њему?... Хвала Богу, о томе нема ни говора! Ви га се дакле бојите?

— Јесте, јесте, ја га се бојим, шапутала је она.

— Он ће знати, да ја над вама бдим, и неће се усудити, да вам учини ма икакво зло.

— Усудиће се он све.

— Толико се, дакле, ви њега бојите?... Па онда је ваш живот још сто пута ужаснији, него што сам мислио. И ту да оклевам? Да чекам још? Ни тренутка више! звоните по вашу девојку! Наредите да вам се донесе шешир и огртач и пођите сместа самном!

Она је слушала, као да јој њен отац говори.

Али кад су хтели да пођу, зашта она бојажљиво:

— Куда хоћете да ме водите?

Не одговарајући, барон је уже под руку, правуче је себи и рече родитељским тоном:

— Ходи, драга кћери, ходи! хоћу да те спасем.

III.

Барон Роберт је одвео госпођу Шасен Др-у Рено-у своме адвокату, једном од најбољих у целом Паризу, који је, у колико му је допуштао посао, био и друштвен човек, те се, кад му је барон дао објашњења о стању ствари, изјаснио, да би под таквим околностима развод свакојако морао бити потребан.

— Јер ви јамачно знате, рече он, разлоге, као и смрт, разрешава брачни однос и доводи ликвидацију обостраних права. Она страна, против које испадне пресуда, губи оне користи, које су му уговором дате или су му после свадбе уступљене. За Шасена би то значило евентуалну пропаст.

— Е, драги докторе, одговори барон, онда би му пала у део само његова заслужена награда, праведна казна, и ми радо чујемо на вашу вредноћу и познавање закона, које ће му обадвоје што пре навући на врат.

— Што је могуће пре, одговори адвокат тресући главом; не уздајте се и сувише чврсто у добар исход! Баш тај закон, о коме говорите, забрањује ми брзо поступање. Какви узроци дају повода паричицама за развод брака? — Насиље, злостављања, тешке увреде. Је ли господин Шасен био ослоп према својој жени? Није! јер би ми то иначе већ приповедали! Да ли је злостављао? И то није. Остаје, дакле, само тешка увреда. У том погледу стоје ствари, разуме се, друкче. Шасен је своју супругу увредио исто тако речима, као и делима. Али ко је чуо речи? Ко је видео дела? Где су сведоци? Свако ће, одговарате ми ви, стати сведоком за његово срамно понашање! Али свако је веома лабав појам. Јавно мишљење, велите даље, биће на нашој страни. Али се јавно мишљење даје, ако је човек умешан и богат, и обоје је случај са Лујем Шасеном, без тешкоћа определити, упутити, обрлатити, створити. У осталом с тиме сте, јамачно, на чисто, да сваки судија радије доноси своју одлуку на основу стварности, него по гласовима, по спољњем изгледу. Њему није довољно, да има морално убеђење; он мора гледати да му се убеђење може оснонита на стварне доказе.

— А знате ли, драги докторе, да ваше речи утичу веома неповољно, није се могао барон уздржати, да не каже. Кад бисмо вас хтели слушати, онда би једна смели ствар и отпочињати.

— Ви ме исте добро разумели, господине барове, Хоћу само да утврдим, да ми смемо рачунати само са сасвим поуздним ударцима, ако желимо да добијемо паницу, и то да је добијемо брзо.

— Тако? То сте хтели да докажете? Зашто то исте раније рекли? Истога смо мишљења и ми, узвикну барон без обзира на госпођу Шасен, која је постала бледа као смрт на онда запита даље:

— Какве врсте треба да су ударци које хоћемо да изведемо?

Адвокат настави:

— Насиља, злостављања, тешке увреде остављамо на страну, јер би за њихово доказивање прошло много времена, ми ћемо се, на против, тужити, на основу § 230 грађанског законика, просто на просто због браколомства, учињеног од стране мужа, и тражити развод од стола и постеље.

— Браво! Тако је добро! викну барон, и овога пута без обзира на особу, поје се уриво ствар и тицала.

— Браколомство је, говорио је др. Рено даље, безуслован основ за развод, то значи: он чини сувишним сва разабирања. Судија има у виду само закон и ослања се на његове параграфе. Он испитује, да ли постоје довољни докази за браколомство.

— Да, али како ће се поднети ти докази? Та тешко је само у том случају кажњив, ако одржава интиман односај са туђом женом у брачноме стању.

— По кривичном закону, да. Али у нашем случају ради о тужби за развод; и овде постоји савршена једнакост између мужа и жене. Не пита се, где и како је повређена брачна верност, него је главно, да је она повређена.

— Изгледи се непрестано побољшавају, мислио је барон, који је прокињео сте ступње између нада и сумње. „Такав доказ ће се лако прибавити!... Луј Шасен се скоро никако више не бави у своје стану. Где проводи дане и ноћи? По свој прилици код какве метресе.

— По свој прилици, велите. Али нама је потребна сигурност! Он ће тврдити, да спава код пријатеља, у клубу, под ведрим небом. То сте није забрањено.

— Ја ћу до сутра сазнати за имена и станове његових љубазница, утврдићу истину, да он са њима живи.

— Како, молим вас? Разуме се, сведоцима. Али с тиме морате бити на опреза! Љубазница ће — одрицати. Послугу ће он поткупити поццем своје жене. Туђини или пријатељи умеће да се извуку из те ствари; јер ко се радо упушће у породичне односе?... Али узмимо, да ви нађете неколико сведока; хм, према њима ће он ставити друге сведоке, који ће опорећи исказе ваших сведока. Куда ће онда одвести резултати поједене истраге — ко може знати? Не! ако тако будемо поступали у паници, онда ће суд имати да рачуна само са нагађањима, и Луј Шасен не губи ни томе ни стопе од свога земљишта, а тако што морамо ми избегавати по сваку цену.

— На којим путем треба да пођемо? упита барон Роберт, овај мах живље него до сад, јер његов живахан темперамент није био згодан за околишења, којима се не може догледати краја.

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар управно је ми нас једно овакво питање:

Председник суда општине Н. дао је остатку на своје звање која му је и уважена. Начелство опружило наређење, да се председник разреши одмах и дужност да преда најстаријем члану општинског суда. без напомене: да ли најстаријем по годинама или по звању. Начелник среске спроводи исти акт општинском суду, и, општински суд у присуству општинског одбора, разрешава председника од дужности, а за заступника његовог одређује члана општинског суда који је по годинама старости најстарији, а не и по звању, осављајући ону своју рачуну на члан 23. закона о устројству општина и општинских власти.

Ово не буде право ономе члану општинског суда који је најстарији по звању, а млађи по годинама од онога који је одређен да заступа председника, те ово достави надзорној полицијској власти, и пита шаљет поништи радњу општинског суда, с напоменом, да је суд у овоме случају погрешно радио и наредн, да се дужност председника преда најстаријем члану општ. суда по звању, осављајући ону своју радњу на члан 47. тачку 4. поменутог закона.

Овај писар моли нас сада за објашњење: но је у овоме случају погрешно радио, да ли општински суд или полицијска власт? и на то питање ми му одговарамо:

Да је у конкретном случају радња среске власти правилна, а да је радња општинског суда била погрешна, са ових разлога:

Што по јасној одредби тачке 4. члана 47. закона о устројству општина и општинских власти, — која гласи: „Председника или осуствује или је спречен заступа у дужности *по закону* старији члан општинског суда“ — право заступања председника општине признало оном члану, који је рањи за члана изабран, без обзира на то, што је неки други члан истога суда по годинама старости старија од њега, јер је између дејствујућих чланова општинског суда, по закону старији онај члан, који је од њих пре за то звање изабран. Никако пак то право по закону не признаје неком члану суда, само по томе, што је *он по годинама старости старији* од других чланова, јер то закон, за осталре случајеве није предвидео.

Само у оном случају, кад *дејствујући* председник општине треба да председава на општинском збору и у бирачком одбору, или, кад треба да састави суд за суђење, па је ма каквим узроком моментално спречен да те послове врши, заступа га у тим дужностима по *годинама* најстарији кмет исте општине, или, ако имета нема, по годинама најстарији одборник. То је смисао четврт одељка тачке 5., члана 21. и прват одељка члана 23. закона о општинама, а за заступање у дужности председника општине, у општ, кад одсуствује или је спречен, закон о општинама прописао је специјалну одредбу у својој тачки 4. члана 47., иначе, та би одредби код поменутог члана 21. и 23. истога закона, била излишна, кад би се друкче тумачила и примењивала.

* * *

С... Ј. М. писару општине Р.....

Примили смо тражење разлога судије пространственог суда, које исте нам у прешису послали, а са којих је он поништио пресуду општинског суда, по спору села О. противу масе Ј.... Ш...., због заузећа извесног земљишта истога села, у вредности 18 динара, и, по разматрању и оцени тих разлога и пресуде општинског суда, налазимо: да су по нашем мишљењу разлози судијини, о поништају исте пресуде, погрешни и на закону неосновани. Зато би општински суд требао у овој правици да учини употребу од права које му даје § 20 б. грађанског судског поступка, који од речи до речи гласи овако:

„Кад судија по прељем §-у учини општинском суду примедбе на пресуду или решење, тицале се оне поступка или суђења, општински суд, ако их усвоји, управљаће се по њима и другу пресуду или решење донети, и, ако би на против, ако разлога да остане при своју одлуци, он може поново послати предмет пространственом суду, са својим разлозима, заито при пресуди или решењу остаје. Тада ће пространени суд разматрати предмет у пуној седници (колегијуму), па, ако разлоге општинског суда уважи, одобриће одлуку његову, у противном случају, учиниће општинском суду примедбе, по којима је овај дужан у свему поступити“.

(Види закон о изменама и допунама у законику о поступку судском у грађанским парницама од 26. јануара 1901 године).

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је ТБр. 96, 97; 97-а, и ТБр. 98, VII. дела закона о таксама, прописано: које ће такве општинске власти наплаћивати у корист своје касе а које опет у таксеним маркама,

Према томе, у погледу плаћате такве од општинских власти, треба се управљати по овим законским наређењима, и по § 23 под *а, б, в,* и *г*, грађанског судског поступка.

* * *

На залетак у броју 30. нашега листа, од ове године, правилно је одговорио још и Љубомир Ж. Давидовић, писар општине љубовијске, у овоју набубњаваном.

Његов одговор уредништво је добило као је протеривши број већ био отпремљен, но још не експедован, па с тога и његово име увршћујемо у ред оних општинских писара, који су правилно решили задатак.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Јеремије Ђорђевић, како се звања индивидуа, чију слику износимо, решењем већа полицајског стављена је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе ствари, које је извршила г. Анђри Чупићу, економу овд. ноћу између 7—8 тек. мца. Иста ова индивидуа почетком ове године била је осуђена од стране окр. суда смедеревског на 30 дана затвора због просте крађе ствари г. Бошк Вељковићу економу из Паланчана. Том приликом назвала се **„Јанко Ракић“**, те је под тим именом и осуђена. Према овоме, а у интересу успешне истраге, преко је потребно утврдити идентичност овог крадљивца, који је, и иначе, по свему сумњив, па с тога моментна полицајска власт моли, као власти тако и приватна лица, које о њему буду ма што знали, да му то одмах доставе.

Јеремије — Јанко има 26—28 год., позиског је стаса, добро развијен, у опште приличан, округлих, браон црних и кратких. Коса браду брије. Као Јеремија родом је из села Крчевца а као Јанко из Сарамовића, среза орлиначког, округа смедеревског. Акт управе града Београда 23115.

ПОТЕРЕ

Нетар Чулић, родом из В. Дреновс, среза тршевичког и бив. двадесето-годишње осуђенин иншког казненог завода, побегао је са осуде б. тек. мца у 5 сахата по подне. Он има 30 година, високог је стаса, носе праве, образ црних, очију грозастих, образа округлих, брчка црних и густих, на челу више десног ока има белегу од посекотине. Управа иншког казненог завода актом својим од 7. тек. мца Бр. 1877 моли све полицајске власти за најжешће тражење овог бегунца, кога, у случају проналаска, треба под јаком стражом, њој спровести. Акт управе града Београда Бр. 23988.

Ноћу, између 24. и 25. пр. мца украдени су: једна ноћ и једна кобила Вељмиру Марјановићу, земљоделцу из села Бољушна, округа смедеревског. Украдена ноћ има 15 год., длаке је боје тегет, висок 146 см., са жигом је *„B пук XI°.* Кобила има 8 год., длаке је доратасте, висока 145 см., са истим жигом, као и ноћ. Начелство округа смедеревског актом од 4. тек. мца Бр. 8852 моли за тражење ноћова и покрађе. Акт управе гр. Београда Бр. 23851.

Милан Бајић, трговачки помоћник, родом из Вилова, решењем иеготинског пространственог суда стављен је под суд и у притвор због покушаја убиства. Милан, који је у бегству, средње је стаса, приземљаст, има мало пуну браду и брнове. Поменути суд актом својим од 30. пр. мца Бр. 8296, моли све полицајске власти за тражење овог Милана, кога у случају проналаска, треба стражарски спровести или непосредно суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23852.

Јован Јестровић, бив. притворник среза посаво-тамнавског, побегао је из притвора 2 тек. мца. Он има 33 год., средњег је стаса, приземљаст, дежмекаст, носе и очију црних, брнова малих, танких, на бради има белегу од посекотине. Начелник поменутог среза депешом Бр. 8254, моли све полицајске власти, да живо трагају за овим бегунцем, који се, како се сазнаје, спрема за одметање у хајдуке, па, у случају проналаска, да га њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23351.

Раденко — Марицкић Милосављевић, Тома — Тодор Марковић и Ранко И., ситнији сватчи, решењем пожаревачког пространственог суда стављени су под поротни суд и у притвор због опасне крађе. Раденко има 50—60 год., високог је стаса, приземљаст, образа округлих, носа мала, брчка црних и кратких. Пожаревачки пространени суд актом својим од 25. пр. мца Бр. 34732, моли све полицајске власти за најжешће тражење ових крадљивца које, у случају проналаска, треба стражарно спровести поменутом суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23391.

Сима Лукић и **Светозар Љубисављевић**, родом из села Лозовника, среза јасеничког, округа крагујевачког и бивши притворници поменутог среза, побегли су из притвора 10. тек. мца Оба бегунца имају по 20 година, средњег су стаса, у оделу су народном. Начелство крагујевачко депешом Бр. 14213, моли за тражење ових бегунаца, које, у случају проналаска, треба стражарно спровести или непосредно суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24253.

Стањислав Ботунић, родом из села Сиколе и **Марко К...**, родом из Бутарске, решењем среза брегоналавичког од 12 тек. мца Бр. 6222, стављени су под кривичну истрагу и у прит-

вор због ваше злочинства. Они су у бегству, па о тога помоћни срески начелник моли све полицијске власти, да их у својим домаћинима најмање потраже и у случају проналаска, њему под јаком стражом спроведу. **Станислав** има 32 год., висок је, крупан, приземљаст, на челу, лици она, има белегу од убода. **Марко** има 30 година, средњег је стаса, дежмеласт, у лицу прави, браде и бркова плавих. Акт управе гр. Београда Бр. 24305.

Никодије Кода-Микић, из Д. Вилова, окр. моравског, **Илија Цуприк-Куљић** из Бигрените ср. параћинског и **Јован Ђорђевић**, из Полгорца ср. бољевачког, бив. осуђеници београд. казненог завода, а сада одметнути злочинци,

решењем начел. окр. моравског од 21. пр. м. № 10.067 позвати на предају, (187 бр. Српских Новина) али они се нису ни до данас јавили пласти. С тога начелство окр. моравског, решењем од 10. ов. м. № 11.053, а на основу чл. 3. закона о хватању и утамничавању хајдука, оглашава их за хајдуке и обавезује, да је свакоме слободно убити их.

Никодије (сл. бр. 876) средњег је раста, дежмеласт, трбушаст, над говори глас му је промукао и крклаво. Илија (сл. бр. 854) мало је већа од Никодија, црних је очију, бркова мањих, носи и бркандиу. Јован (сл. бр. 472) висок је нао и Илија, црних очију, мањих бркова. Свима је око 35 година.

Од одела носе чакшире и гуњеве од сукна, и носе астраганске шубаре, а по потреби хе-

љаду га и носе пашко са великим шубарама. Од оружја имају мађарицине са 7 пуца, а Никодије и револвер, сат са лацпом и на прсима неке беле ордење.

Манча Гагић, родом из села Росомиче, среза нишавског, решењем пиротског просвећеног суда стављен је под суд и у притвор због опасне праће. Манча, који је у бегству, има 33 год., средњег је стаса, приземљаст, просед, бркова смеђих, има зелене очи и ретке зубе. Поменути суд актом својим од 24. пр. мја Бр. 8260, моли све полицијске власти за тражење овог крадљивца коња, у случају проналаска, треба страживарно спровести истом суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23624.

Сима Достић, из Гзогонца, среза десетоваичког, округа моравског, **Љубомир Милорадовић** из Прутова, среза пожаревачког и **Владимир Милосављевић** из Каменова, среза нишавског округа пожаревачког, решењем начелства округа моравског од 10. тек. мја Бр. 11056, оглашени су за хајдуке. **Сима** има око 36 година, високог је раста, добро развијен, очиу великих и жутих, уста малих, бркова малих и смеђих, образ пуних и свежљавих, образи лутих, предњи су му зуби пуни, у лицу је но мало богољаво. Од одела има на себи уске чакшире и гуњ од жутог шајка, на глави црну шубару а на ногама преко опанке и шарене хуневе чарапе. **Љубомир** има 30 год., средњег је раста, добро развијен, смеђ, очиу буљавих, бркова смеђих и при врху завоврених, браду брија, зубе су му здрави и бели, говори крупно. Од одела има: антерију од сиког шајка, уске чакшире са великим гајтанима и јелек од истог шајка, на ногама преко опанке и шарене чарапе а на глави астрагањску шубару. **Владимир** има 31—32 год., средњег је стаса, широких плеча и прсиј, очиу малих и смеђих, обрва великих и свежљавих, лица округла и по мало богољавог, зуби су му крупни и здрави, а хол тром. Одевен је у одело од сивог, домаћег сукна а на глави има стари, истрошени шешир ирке боје. Начелство округа моравског апелиром од 10. тек. мја моли све полицијске власти да похватају или побију ове злочинце. Акт управе града Београда Бр. 24199.

ТРАЖИ СЕ

Ђоку, сина Илије Бинковића, машинбравера из Ваша, који је одбегао од својих родитеља, тражи начелство округа ваљевог актом Бр. 14622. Одбегли Ђока има 12 година, отац је њемачког пуи, очиу плавих, косе нестешљане, у оделу је матроском, боје жућкасте. Проналеног треба спровести начелству ваљевом, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24137.

Јована Вучковића, трговачког помоћника, родом из Босне, окривљеног за опасну праћу, тражи кварт врачарски управи града Београда актом својим од 10. тек. мја Бр. 12352. Проналеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или самој управи с позивом на акт Бр. 23412.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

× Ана ћи Миловина Батаљељића, из Д. Грбоња, у окр. крагујевачком, 3. ов. мес. обесила се у бапти испод њуе.

+ По извештају начелника среза белиичког од 7. овог мес. Павле Радовановић — Пољковић из Ратковића, судски притворени, који је на смрт осуђен, исекао је оком, обио апсану и побегао. Стражари то одмах примете и одаду се за њим у потеру. Један жандарм стигао га код воденице Радивојковића, позвао га на предају, на кад се овај није хтео предати, убио га је. Лет је пренет у заголичку болницу и секцирап.

— Обрад Малијић из Радобуђе, у округу ужичком, нову имаћу 3—4 о. м. убио је Миленка Стојадиновића оца, из освете и због бувшног односа убијеног са Катом сином Обрадовом. Обрад је у руиама власти и дело признао.

ИСПРАВКА

У прошлом 34 и 35 броју, Полиц. Гласника погрешком слагача и непажљном коректора, поткрале су се грешке: које местимице нкаре смисао. Грешке су ове: На стр. 265 у рубрици „Њене слике“ у 3-ем реду ово стоји „portroits portés“, а треба „portraits parlés“; у 8-ом реду исте ствари у место „проналазе ту одличност“, треба „проналазе ту личности“; у 13. реду одо место „ниje ни оне“, а треба да је „ниje ни онда“. На стр. 266. у првом ступиу, у 43 реду ово у место „нарози“ треба „кораз“ а у место „што су такови“ треба „што је такав“. У завршиу чланке „Њене слике“ у место: „и ово не би било свесни тачни и потпуно било би“ треба читати: „и ако не би био свесним тачни и потпуп“. На стр. 270 у 2. реду одо у место „где пекала ниje остао“ треба да стоји „где пекала ниje био“, а у 5 реду одо у место: „утонуо у законитање“ треба: „утонуо у пеизвесност“. У 2. ступиу 270. стр. у 4. реду ово, у место речи: „које погоди“ треба „које походи“. У 26. реду одо, у место: „Тамо он у затвору очекује“ треба: „Тамо он у затвору, очекује он“ и т. д.

Мопе се читаоци да ове грешке исправе.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Указ о сазиву Народнога Представништва за 1901 г. II. *Стручни и научни део*: 1) Лондонска егзекутивна полиција, од М. П. Јов. III. *Поучно забавни део*: 1) Телања бр. 1. 2) Историја једног злочина у преводу од Д. Ђ. Аланићка, 3) Ко је убица, криминална прича од А. Блоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Из полицијског забуна, 2) Потере, 3) Тражи се, 4) Криминалне белешке. 5) Исправке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 396.

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, благоволео је превисоким указом својим од 17. септембра ове године, поставити:

за писара прве класе среза тимочког, округа тимочког, Ђорђа Стојановића, порезника четврте класе крагујевачког пореског одељења, по његовом пристанку и по молби.

№ 21173. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 17. септембра 1901. године у Београду.

Министар унутрашњих дела, по предлогу начелства округа моравског, а на основу члана 4. закона о хватању и утамањивању хајдука, под 12. септембра ове године, решио је,

да се главе оглашених хајдука: Никодија-Кодемикића, из Доњег Видова, Илије Ђупрића-Куплића, из Бигренице, среза параћинског, Јована Ђорђевића, из Подгорца, среза бољевачког, Симе Достића, из Глоговца, среза деспотовачког, Љубомира Милорадовића, из Пругова, среза пожаревачког, и Владимира Миласављевића, из Каменова, среза млавског, који сви хајдукују у округу моравском — ухвате свака са по 1000 динара, с тим, да се ове ухваћене издаду као награда, оним лицима, која ове хајдуке похваћају или побију, или их прокажу власти да она то учини.

№ 20694. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 12. септембра 1901. године у Београду.

Милутин Рајковић, напредни писар прве класе начелства округа крагујевачког, и вршилац дужности писара среза крагујевачког, умро је на дан 12. августа ове године.

№ 21112. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 14. септембра 1901 године у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

№ 9238.

16. септембра 1901 год.

Београд.

Спима окружним начелствима

Примање болесника наших и страних поданика на лечење у земаљске болнице; утврђивање њихове принадлежности, и наплата учињеног трошка, регулисани су правилима за среске и окружне болнице и многобројним расписима од којих су за утврђивање принадлежности најважнији: Сж 1440 од 28. Априла 1881. год. (Санитет. Збор. кн. друга свеска друга, стр. 122), Сж 4715 од 21. Јула 1889. год., Сж 6398 од 28. Августа 1890. год. На ипак у последње време, учестали су случајеви у којима болнички трошак наших и страних поданика, лечених у нашим болницама мора пасти на терет народног санитетског фонда, само за то, што се, због неуредних исправа и упутница у болницу, или због немарљивости управника болнице или органа извршних власти, није могла утврдити принадлежност болесника.

Пошто ова немарљива радња одговорних лица у знатној мери штети касу народног санитет. фонда, то сам под данашњим Сж 9238. решио да се сваки болнички трошак који би од данас морао пасти на терет касе народног санитет. фонда за то, што се није могла утврдити принадлежност болесникова, наплати од оног управника болнице, или органа државне полицијске и општинске власти, за кога истрага покаже; да је својим немарљивим вршењем постојећих наредаба осујетио благовремено утврђивање принадлежности болесникове.

Препоручујем Начелству, да се стара о тачном вршењу ове наредбе и саопшти је свима подручним полицијским државним и општинским властима и лекарском особљу.

Министар унутрашњих дела,
Н. Д. Стевановић.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

За неке мучније крајеве установљене су нарочите вечерње патроле, које су на служби од 5 сати по подне до 1 сат по поноћи, дакле 8 сати без прекида, а у те крајеве рачунају се варошки источни делови Whitechapel и Shoreditch. Овај источни део Лондона сав је огрезао у јаду, сиромаштву, пијанштини и злочину; то су места у која мало који честит човек иде и за која остали Лондон, у колико само то може бити, неће да зна. Узане, бедне улице испуњене су само становништвом најнижега реда ма кога заједничког интереса, било једне народности или једног занимања. Ту живе по групама н. пр. пољски и руски Јевреји, немачки кројачи, Хинези и т. д. Куће су пуне гала, а у њих воде неки уски и поцрнели уласци, којима, рекао бих, не може се крај догледати. Лица свесим поцепана, жене пијане леже по каздрми, прибијене уза зид. Из оних најгорих јазбина, где се закупљују преноћишта, једни излазе а други улазе, а пуно их је што, немогући још ући, пред њима чекају. Читаве улице препуне су продавница сваковрсне старудије (тезалинције), у другима су опет пијаце тица, белих мишева пацова и т. д. Ту може да буде убиства, за која се никад не дозна. Деца, која ту завршају, могу бити увучена у оне мрачне пролазе кућине, да их ту за увек нестане. Са ужасом могу се видети вирљукти и пролази, где је злогласни „Jack the Ripper“ клао своје жртве. Пада у очи, да у том крају нема никаквих кола. То је зато, што би коњи ту морали скинати од глади. Из кућа бљади кужни дах, од кога не можете избећи у овим тесним улицама; смрчиће вам се, ако што брже не побегнете у коју ширу улицу, где ћете наћи више ваздуха. У овим крајевима патроловање по кругловима веома је мучно и пуно опасности.

Позорници (fixed points) имају у вароши дакле да мотре над малим простором од кругова. Они су постављени на нај-

важнијим местима улица, пред јавним зданьима и др. и деле се службом такође у два одељења. Прва је смена на позорничкој служби од 9 сати пре до 1 сата по подне и од 5 до 9 у вече, друга од 1 до 5 по подне и од 9 у вече до 1 сата по поноћи. Оба одељења сваке недеље равномерно се једно са другим. Позорници морају будним оком пратити све што се пронесе, да примете ако је што крадено, и да мотре на свако лице које се у пролазу јави као сумњиво.

Што страницу у Лондону најпише пада у очи, то је узорита и веома хвална служба свобраћаји. И ту је заведена смена на четири сата. Свобраћајни су позорници на својој тешкој служби од 8 сати пре до 12 у подне и од 4 по подне до 8 у вече, односно од 12 сата у подне до 4 сата по подне. Они могу ићи кола заустављати само кад је нужда, гледајући за то најмање кола заустављати, сарећи свобраћај, биће тужен и, ако је непознат, притворен. Пешацима се, у прелажењу, указује свака помоћ. Где толико кола згомила, да се женскиње и деца не смеју усудити да иду даље, полицајст сам спроводи заплашене поред коња и колских точкова до сигурног места.

Ови позорници свобраћаја задивљавају својом неуморношћу у служби. Са свих страна опкољени хаосем лондонског живота, усред вике људи, лупање коња и кола, стоје они на својим местима, на угловима и уличним наскрсницама, и леденом мирношћу дају правац снему, али све само знаком, мигом, без речи. Кочијаши се без поговора покоравају и најмањем знаку њиховоју. Речи нису уобичајене, а не би се ни разумеле уз вику која уши заглушује. При том ови позорници имају још времена да о свему могућном дадну обавештења онима, који их тога ради „провиђењем за странце". Мора им се признати, да су тога задовољења. „Боби" је љубимац публике од реда. Он је у исто време и живи путоказач, кога свако за пут пита. Често га питају и колико је сати. Увек је учтив, никад обесан; његова су саопштења увек кратка.

Констаблер у односима са публиком има да је увек учтив и пун поштовања и да на најбољи начин одговара онима, који га питају. У свако доба треба да је готов учинити све што му је у моћи и што се од сложити са службом, да би пуњења задовољио. Ма шта био питан, не сме у одговорима бити прек или набусит, него мора одговарати с највећом пажњом, не упуштајући се ипак у непужне разговоре. Нарочито према женскињу и странцима мора бити пун учтивости. Ако случајно дă какво погрешно обавештење, уобичајена учтивост чини те се то и не осети.

Но ипак као да се нађе по неки жандарм, коме је та учтивост више на себична рачуна. Тако кад је неки немачки полицајст, бавећи се као страпац у Лондону, упитао неког врло пажљивог и услужног уличног позорника откуд толика учтивост и љубазност у њих за свако обавештење, овај му одговори: „Па рачунамо да добијемо коју пару, јер смо рђаво плаћени!" А да сви полицајти заиста нису тако учтиви док им се што не пружи, показује прича једног у Лондону настањеног Немца, који је, напавши се у неком непознатом му крају, три полицајста једно за другим питао за прави пут, на му сваки од њих одговарао кратко: Тако право! Како му то није било доста јасно, питао је и четвртог, који му такође даде сличан одговор, и, кад му каза да му је криво за такав одговор, констаблер му рече: Вратите се у Немачку, одакле сте и дошли, ако вам није право! Таких, у осталом, изузетака има свуда.

С највећом смотреношћу мора поступати полицајст над кога хоће да притвори, јер се лична слобода у Енглеској врема цења. Ако има законских основа за притвор или лишење слободе, то се мора извршити лаким дарнућем рамена дотичнога лица. Униформовани полицајст том приликом каже: „Ви се тражите", а полицајст у цивилу: „Ја сам полицајст и стављам вас у притвор због —"

Ако полицајст није у стању да нога лиши слободе сам, законом је овлашћен сваког од околних лица да позове у помоћ. Тога ради има да каже: „У име краља, позивам вас (каже и име, ако га зна), да мени, полицајском чиновнику, у вршењу службе помогнете, да ово лице предам полицајској станици". Ко такав позив не послуша, крив је за преступ, који се казни новчано и затвором.

Ако би полицајски службеник у вршењу службе, нарочито приликом кад кога лишава слободе, био силом нападнут, има права да се за одбрану своју послужи оружјем. Но само у крајњим случајевима има право да употребе свој ките (truncheon), пошто су сва друга средства безуспешна остала, па и тада да не удара нападача преко главе, него преко руку и ногу, да би га онеспособило за борбу. И у таким приликама од констаблера се тражи собом потпуно да влада и не сме никако пасти у јарост.

Над свеколиком уличном службом воде надзор и контролишу је сержанти и инспектори. Но и виши интендапат често се јавља на улици, а у важним приликама (пожару и т. д.) увек је ту.

Нарочиту службу (special duty), као што је служба одржавања реда у позориштима, на зборовима, утакмицама и јавним продајама, врши у свакој дивизији једна нарочита, резервна жандармерија. Ову чине стари, а који су у служби били увек добри, резервни констаблери, сержанти и резервни инспектор, који за то имају умерен додатак. На јаци од напута носе писме: R. У осталом мало се који годинама старији жандарм може видети на улицама лондонским, јер се жандарм који одслужи 17 дети на улицама лондонским, јер се жандарм који одслужи 17 година, махом узима за позорника многобројних музеја и јавних скупова, где такође има додатак.

Свакој дивизији придаје се, даље, неки број полицајста цивилно одевених [plainclothes сержанти и констаблери]. Они извршују надзор над локалног инспектора на дивизионе канцеларије (Divisional-Office.)

Пада у очи, да на улицама лондонским нема жандармеријских коњаника. Свакојаку тешку службу отправљају само жандармеријски пешаци. Дивизионима унутрашње варошни немају никакве коњичке жандармерије, па ни старешине нису на коњима. Но дивизиони који су по периферији (Outer-Divisions) имају известан број полицајста коњаника, и код њих су као инспектори тако и виши интендапти на коњима. Од прошле године који се набављају из Канаде и плаћа се један 25 L (600 динара). Но у свему Лондону има свега само око 300 полицајста на коњима. Сваки коњаник неси пар гвоздених лапаца као резервну узду, да их одмах коњу намакне, ако му каише но злонамерно пресече. Коњаници (mounted men) су такође дневно 8 сати на служби, и то 3 сата, по правилу од 9 пре до 12 у поће, у поћним часима, а 5 сати на служби патролеваља. Ово патролеваље (dispach duty) обично започиње тек по заласку сунца и прописује се сваког дана.

[Наставиће се]

ПРИЈАВА СТРАНАЦА У ФРАНЦУСКОЈ

Установа личне пријаве странаца у Француској — месној полицајској власти — није данашња. Она је постала тек у новије доба услед неопходне потребе за јавну безбедност.

Полицаја, као установа јавне безбедности, треба и мора добро да познаје, не само људе — домородце — који су својим рођењем, положајем и запимањем, стално везани за место, у коме она врши своју улогу, већ тако исто, па још и од неће је важности за њу, да познаје и странце, који долазе или само пролазе, било ради каквог посла било ради простог уживања. Ово је потребно с тога, што се међу таким лицима — странцима — налазе врло често најпећи злиководи и зараднице, који својим прелазом најбржим средствима — железницом и лађом — у страну државу завараују траг свога казнимога дела и избегавају заслужену казну, а што је најопасније по само друштво, у коме су дошли — често продужују и у новоме месту вршење привичних дела, гледајући да и одатле умакну у ново и поново своје намере извршују. На зато је и за полицију врло важно, да добро позна тај елемепат, са којим ће немиповно имати посла.

Како ове установе, као још и многих других корисних за само вршење полицајске службе, на жалост за сада још нема код нас, а жеља је наша, а и сама потреба то захтева, да се што пре установи, — то у намери, да ово послужи као грађа и материјал за исту, изложићемо овде и упознати наше читаоце

са овом установом онако, како она постоји у француској и Паризу, где смо имали прилике, да се са њим из ближе упознамо на самоме месту.

* * *

До 1888 год. странци у француској нису имали никаквих обавеза ни дужности, да се *лично* пријављују овој полицијској власти, где мисле да се настане на краће или дуже време, било да ту врше какву професију, било да живе као рентијери. Могли су комотно доћи у ма које место француске, ту остати колико хоће, прећи у друго, треће и т. д. бавити се свуда по своју вољи, а да ни у једном од њих полиција не сазна ништа више о њима, до само оно, што им сопственик стана где су одсели, у пријави означи.

Било је дакле онако, како сада постоји у нас.

Овим је у многоме олакшан прелазак странаца, а нарочито злочинаца и паралаца, у Француску и њен центар Париз, јер су били сигурни, да се тамо немају никоме ни за шта пријављивати, да им нико неће тражити објашњења о прошлости, ни шта мисле у будуће радити, од чега живети, а још мање истраживати и доказе о својим наводима.

Услед тога настала је велика навала сумњивих лица, паралаца, лопова и т. д. Сви су они задавали француској а нарочито париској полицији, доста муке, брига и посла.

Осетила се дакле потреба, да се, ако не са свим, а оно бар на извесан начин у неколико спречи долазак оваких пробаратмтних лица. У том циљу издао је декрет од 2. октобра 1888 год. о бављењу странаца у француској, по коме су сви странци дужни, да се *лично* пријављују полицијској власти онога места, где буду дошли да живе, било на краће или дуже време. Овај је декрет и сада у потпуној својој важности.

Пријава се подноси у року од 15 дана од дана доласка.

У пријави мора се означити ово:

1. своје име и презиме,
2. име и презиме својих родитеља — оца и матере,
3. народност и чије је држање поданик,
4. место, дан, месец и годину свога рођења,
5. последње место свога становања,
6. своју професију — занимање и средства за издржавање,
7. име, године старости и народност своје жене и малолетне деце, ако се и они са њим налазе, и
8. улицу и број куће где станује у времену кад ону пријаву подноси власти.

За доказ својих навода у пријави и идентичности своје, странац мора показати на увиђај *јавне исправе*, којима се његов искази утврђују. Ако оних нема, може му се оставити известан рок, ради набавке истих.

О учињеној пријави добија *реверс*, у коме се налазе попуњене све горње рубрике по пријави још са назначењем јавних исправа, којим је утврђена истинитост пријаве и идентичност лица.

Реверс треба чувати за доказ учињене пријаве, а сем тога мора се увек показати на захтев ма кога органа власти. Ако се реверс не може показати, претпоставка је, да се особа није пријавила власти.

О сваког промени стана, странац је дужан да извести власт. А тако исто пре но што оде на досадањег места становања у друго које, било да се налазе на територији француске или не, — дужан је такође да јави власти, као и где мисли да отпутује ради бављења на краће или дуже време.

Кад на овог места оде у које друго, а из њега у треће и т. д. која се налазе на територији француске, дужан је да у сваком од њих учини нову пријаву онако, како је напред речено. У осталом, за промену стана и пре промене места становања, важи све оно, што је горе речено.

Пријаве странаца уводе се у нарочити *регистар их страноце*.

За сваке пријаве и добивени реверс не плаћа се никаква такса.

Када странац не испуни формалности, које се траже овим декретом, или када учини што противно одредбама овога декрета, казни се *истуцано*, а сем тога Министар Унутрашњих Дела има право, да, ако нађе, да је такво лице опасно по јавни поредак, да га протера са територије француске, било на свагда или на извесно време.

Казна прогонства може се применути чак и за саму непријаву или ако није учињена у прописаном року, па ма то лице иначе било у сваком погледу исправно. На сваки начин, да при решавању овога утичу још и друге околности, које оправдавају ову меру јавне сигурности. Како ове установе нема у свима државама то се скоро у свима књигама, које служе странцима као воља при путовању по француској и њеним варошима, нарочито скреће пажња на ову обавезу пријављивања, као и последице непријаве, и упућује, да се пријаве свагда лично врше, како се неби изложили непријатним последицама, које можда не би имали, да су знали, какву је обавезу требало испунити.

И већина странаца зна ово, на се и пријављује. Но ипак има их доста, који избегавају пријаву, само што се такви не могу дуго задржати у француској. Чим се ухвате, одмах се казне и протерују.

* * *

Ако странац сем становања хоће још да у француској врши какву професију — упражњава радњу, трговину или води индустрију, онда је дужан такође да учини пријаву, испуњивши све оно што је напред речено. — само што овде рок за пријаву није 15 дана, већ је краћи, 8 дана. Иначе све остале формалности и овде се траже.

И ове се пријаве уводе у одвојени регистар, а за пријаву и реверс плаћа се такса у 2·50 дин.

За оваке странце важи закон од 8. августа 1893 год. (који је и сада у потпуној сили и важности) о бављењу странаца у француској.

Овим се законом иште још и на то, да се заштити народна радиност, занати, трговина, индустрија, а нарочито раденичка класа од навала и конкуренције странаца, те зато су и одредбе о пријави, а и саме казне, много строжије но код пријава напред поменутих.

Ова заштита има своју санкцију у томе:

а) Што обезује све те странце, који су дошли да зарађују себи живот у француској, па и просте раденике, да се уредно и на време пријављују власти. Па пошто се пријаве и добију реверс о учињеној пријави, онда тек могу себи тражити посла: *предузети* какву радњу или ступити код другога у рад, ради свога издржавања и опстанка. Не учини ли овако, неће и без реверса о учињеној пријави предузимз ма какав посао, одмах се казне и протерују.

б) Што је свима лицима, која имају потребе за радну снагу, стављена обавеза, да не могу нити смеју узимати странце ни за какав посао ни рад, док се претходно — реверсом — не увере, да су се исти уредно пријавили. Поступе ли противно овоме, казне се истуцано, а такви се странци поред казне могу још и протерати. Овим су дакле домородци у неколико заштићени од навале странаца, јер се за њих опе формалности не траже, па према томе онда је и лакше узимати њих за рад, но странце, јер се тиме лица, којима је радна снага потребна, не излажу никаквој казни, што би им се десило, кад би узели странце, који се нису пријавили. Тиме је у опште отежано странцима, да могу себи наћи зараде, јер свуда, где је затражен, прво им се тражи реверс, па онда даје посао. На тај начин принуђени су, да на ком другом месту, у другој којој држави, где се сме оно не тражи, — затраже себи зараде на штету домородаца те државе.

Строжије одредбе налазе се у овоме:

За сваку промену стана или места становања, мора се учинити нова пријава најдаље за два дана.

Ко се не пријави у року одређеном овим законом или ко на позив власти не покаже реверс о учињеној пријави, казни се новчано од 50 до 200 динара.

Ко намерно учини нетачну или лажну пријаву, казни се новчано од 100 до 300 динара, а сем тога може се протерати из француске било на свагда или на извесно време.

Ако се овако једном протерано лице врати поново у француску без одобрења Владе, казни се затвором од једног до шест месеци. Иста је казна и за лица, када се врате у француску, пре истека рока прогонства. По издржаној казни, такна се лица поново протерују.

Новчане казне, које се овим законом изричу, иду у корист касе оне општине, у којој је странац живио. Овим се подстиче, да и сами грађани те општине такна лица проказују власти, јер ће се изречена и наплаћена казна употребити на опште добро и корист њихове општине.

(Свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЋЕЛИЈА БР. I.

(из завлежана једног полицајца)

(Наставак)

— Ниси, вала, могао нођас што сазнати?
— Баш нођас.
— Како то?
— Свиђао сам.

Ова наивност Кузманова поремети ми, за час, све планове. После одлучности с којом је говорио, очекивах врло важна саопштења, а он ми ево прича о сновима. . . .

Из је одвеh наиван, или је преко мере препреден, помислих и нехотице, наређујући апсанџија да затвори ћелију.

— Зар нећеш да ме саслушаш, господине...
— Хоћу, али мало доцније.
— Е, на, добро, добро.

* * *

Када сам, од прилике, после једног сата, позвао себи Кузмана, он ми тада исприча ово:

— Тек што је апсанџија затворио синоћ за мном врата, спопаде ме од једанпут неки неодољиви дремеж. Покушах, да га се отресем, тргањем очију и мишљењем о опасности у којој сам, али то не поможе. Очи ми се просто саме склапаху, те се тако, и против воље, испружих по поду, а у брзо и заспах. Ово, прано да ти кажем, господине, нисам баш одмах заспао. већ сам прво пао у неко стање сличио полу-сну или буњилу, не знам ни сам како да га назовем, јер сам, чини ми се, и спавао и бдио. Као да ме неко мртвило обузимаше. Од једном, ах тај тренутак не могу никад заборавити, обрте се поред мене, Бог једини знаће како, један Танасије. И сад ми се диже коса у вис, кад се само сетим, како је страшно изгледао са његовим пресеченим гркљаном. Она рана, модра као чивит, захватала целу предњу страну врата, а јабучица само што није испала. Лице му пак беше жуто као восак, а при том необично благо — баш као у неког светитеља. Да ли од страха или од чуда, тек ја остадох запањен услед ове појаве. Хтедох се прекрстити, али не могох ни руком мрднути. Моја запањеност постаде још већа, кад Танасије отвори мицати уснама и давати ми руком знак да му запушим ону рупу на гркљану. Не смедох га, у томе тренутку, ни добро погледати, а камо ли дотаћи га се. Покушах да начем, али без успеха. Као да ми усне беху слепљене. Док се ја упињах да дођем к себи, прође ми Танасије, леже уз мене и, лепо се сељам, дохвати моју руку па је положи на свој гркљан, проговоривши тек тада:

— Нећој се ништа Кузмане.

— Ах, Танасије брате, је ли ово сан или јава.? Је ли могуће да ти ниси убијен, нити је затворен и окован.? Ах говори молим те.

— Шта, зар си и окован? Ну, то није ништа. Опет ти велим нећој се. Но несрећи, ја сам још убијен, и то грозно... преклан као неко живинче, али ти то ниси учинио, већ неко са свим други . . . ти га већ знаш . . . оног нашег дућанџика и бив. ортака . . . Трајка . . . што нас је увек плашио својим зеленим очима . . . Трећег дана по убистну, управ сутра, он ће бити ухваћен, а тебе ће пустити у слободу. Дотле, пак, претрпи се, Трпим, најзад, и ја, јер ова моја рана неће зарасти све док њега не ухвате. . . . . Сад спавај мирно и веруј у Бога.....

— Молим те, Танасије кажи ми само још једну ствар. Шта је било с новцем?

— Новац је . . . . али то ће ти већ власт казати, одговори ми он, и у том га моменту нестаде. Мислио сам, да одмах устанем и вовем кога, те да му ово испричам, али се нисам могао маћи с места. У брзо после овога тврдо сам заспао и спавао, што но кажу као заклан све до јутрос.

— Ево ти ово испричах, господине, на сада ради шта хоћеш. Што се мене тиче, ја тврдо верујем, да ће сутра бити пуштен из затвора. — — —

убиству Танасијевом. На питање ко је одговори један одсечан глас:

— Жандарм из управе са писмом дежурног члана. Обукох се на двоје на троје, и отворих врата жандарму, који ми преда писмо ове садржине:

— Господине,

— По вашој синоћној молби, шаљем вам депешу, коју сам, пре једног сахата, примио од среског начелника са Умке, честитајући Вам, у исто доба, овако сјајан успех у истрази, која вас је све интересовала.

Ваш М... В...

Депеша среског начелника, гласила је овако:

— Синоћ, око 11 часова, по депеши управнној Бр. 13201 нарочито одређена стража, ухватила је, и то на самоме месту извршеног злочина, Трајка Н... спекуланта, који је признао, да је, пре 3 дана, заклао Танасија Петровића, бив. спекуланта из Београда. Код њега је нађен и сав новац, који је од убијеног узпљачкао.

— Молим за наређење: хоћу ли га тамо спроводити, или ћу ја продужити даљу истрагу? — — —

која је уживала то одликовање, била је госпођица Икс, она иста, чије је познанство било Берти Моклеровој онако судбоносно. Госпођица Икс, о којој би поneке даме very much желеле знати, да је не само у својој другој младости, него да се пита више већ налази на крају осе, била је при свем том сунце, које се показивало још изванредно жарко и пламено, а у своме се занату још врло добро разумела.

Друге опет загађају, да се Луј Шасен само због тога показује надасвим према госпођици Икс, јер је имао да плати неки стари дуг код ње. Пре његове женидбе, вели, она му је често позајмљивала новчића, поште је тадл био убоги ђаво: с тога је и било само право и у реду, што се он сада за то одужује.

Барон Роберт је дакле, без сумње велике муке, по своме схватању, констатовао јавно, тако рећи, очигледно браколомство.

Међутим је адвокат саставио тужбу, која буде поднесена суду, на што председник, као што се и очекивало, досуди госпођи Шасеновој право, да остане сама у своме дому, а њеном мужу забрани свако узнемиравање овога. У исто време поше мужу забрани свако узнемиравање овога. У исто време поше преко судског службеника отпуженоме мужу позив за први четвртак.

Требало је сад, пре пошиљања тужбе, прибавити фактички доказ о прекиду, да не би Шасен добио времена и омео истрагу. Али је изгледало, да то не прави никакве тешкоће, јер је позив требао бити послат само три дана пред одређени рок.

Без оклевања, дакле, одпео је барон Роберт лично тужбу госпође Шасенове суду. Код учешћа, које је у овој ствари узео тако опште омиљен и поштован човек, није могло изостати, да истражни судија и државни тужилац наиђу на своје обичне реверене и полицијском комесару надлежнога квартa далу унапред наредбу, да ствар отпочне.

Сад барону није више успех изгледао сумњив.

Чекао је два дана, да би дао полицијском комесару промена за утврђење браколомног делинта; затим ође своме адвокату.

— Па, јесмо ли успели? упита, улазећу у канцеларију др. Рено-а.

— Господине! одговори адвокат са уздахом, бојим се, да нисмо пошли погрешним путем.

— Да нису моји наводи нешто била погрешни;

— Нису. Да Луј Шасен своје слободно време и своје ноћи проводи код госпођице Икс, истина је.

— Комесар та је код ње нашао?

— У једном будоару, који се судара с њеном собом.

— Па? Шта вас још буни?

— Околност, што су недостојали сви знаци, по којима би се могао закључити такав деликт.

— Па ви сте ми сами казали, да је довољно, да комесар у соби, коју разгледа, нађе доказе, да је делинт извршен или је требао бити извршен, или се обично врши.

— Ама ја вам баш то и кажем, да од таквих доказа није нађен ни један једини, а они су нам ипак неопходно потребни, чим није било могуће утврдити сам деликт.

— Како? Кад се докаже, да је усред ноћи код ње! Шта би могао он код ње тражити?

— Замислити се тако може! Али то није казао ни он нити ико од његових пријатеља.

— Пријатеља?

— Па да! Он је са собом био довео два присна пријатеља: банкара Бишена и кнеза Зома. Као што видите, ја сам тачно обавештен. А госпођица Икс је позвала била читав женски квартет!

— Дакле одмах on gros! Знате ли имена тим дамама?

— Бар њима двема — оне су оне зиме неома у моди, увек су заједно, јер но хоће једну да види код себе, мора другу да уме као прилде.

— Како се зове тај племенити пар?

— Ружин пупољак и Златна киша.

— Сасвим идилски! Остале вам даме нису познате?

— Трећу сам морао да погодим. Пикантна, смеђа особа и даровита уметница, али што се тиче четврте, ту се чувала надарочита тајна — кажу да је из најбољега друштва! Знам само, да је велика, крупна и врло лепа, а и још слободна.

— Ах! врло добро! Па то је најсрећа партија! Али међутим је јасно, да господину комесару није ништа недостојало за утврђење деликта — или се браколомство зар може оправдати, кад се врши у четворо?

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар, послао нам је на расправу једно овакво питање:

Изменама и допунама у законику о поступку судском у кривичним делима од 26. јануара 1901. године, а на име: новим ч. 325, а истога поступка, који је ступио у живот 26-ог фебруара исте године, прописано је:

«Трошкови означени у тачци 4 и 5 ч. 322, и 323, кривичног поступка, наплаћиваће се из имања осуђеног, а ако овај нема засебног имања, већ је у заједници са оцем, онда ће се ти трошкови наплаћивати из имања оцева, ако су дела учињена из користољубља.»

Овај писар моли нас за објашњење: да ли се овај законски пропис односи и на она лица која су чре његовог поставка учинила казнима дела из користољубља, или ће се исти односити само на она лица, која тако дела буду учинила тек од дана када је овај закон у живот ступио?

На ово питање ми му одговарамо:

По нашем мишљењу, које ћемо мало ниже и поткрепити, нови ч. 325 а кривичног судског поступка, треба у свима случајевима, при исправљању налога привичних трошкова у њему означених, а по пресудама Судским које су донете после дана његовог ступања у живот, применивати онако, како он сада гласи, без обзира на то, што су кривична дела из користољубља, због којих се наплата трошкова сад тражи, учињена пре његова доношења и ступања у живот.

У потврду овог нашег мишљења, а ради ових читалаца, који ће можда казати: «да законом немају повратна снаг», и, да је са тога ово наше мишљење погрешно тоне правилу, — навешћемо следеће разлоге, изобразе објашњења г. Светозара Јањића, судије Касационог Суда, која су штампана у бројевима 19 и 23. «Поште су штампана у бројевима 19 и 23. «Поште која су штампана у бројевима 19 и 23. «Поште која су штампана у бројевима 19 и 23. «Поште која

У прном ставу члана 41. закона о устројству општина и општинских власти, стоји: „у месту где је председник, он је прва власт а у другим местима јемчи кмет.“

У петом ставу истога члана стоји: „да непослушног може кб но од њих одсудити на затвор од двадесет и четири сата, или од једног до шест дванаест новчане казне.

А, шести одељак тога истога члана гласи: „председ кмета, одмах се извршује“.

Овај писар пить нас сада:

Може ли према наведеним законским прописима и предсједник општинског суда изрећи овакву казну спрам непослушног лица, усмено, без писмене пресуде, и казну одних извршити, пад је то право дато самом сеоском кмету, или не може?

На ово питање ми му одговарамо:

Одредбе прног става горе помењутог законског прописа сасвим је јасно. По њој је, у месту где је председник, он прва власт, а у другим местима сеоски кмет.

Према томе, и 5-ом одељку напеованог члана 41. закона о устројству општина и општинских власти, за казњивање непослушника, нпшу једнаку власт, како сеоски кметови сваки у своме селу, тако и председник у своме месту стоиовања. Само ни једни од њих не може непослушнике сам судити нити као њима усмене пресуде изрицати. Сви кмет или председник не може изрицање непослушнима изваћати и судити, за то, што овај исти законски пропис (исти одељак члана 41.) у својој другој реченици вели:..... „поште претходно призове бар два одличпа сељака, кубиће старешине, и у присуству њиком стнар изнесе и пресуду изрече.“ По томе, изрицају непослушника, и кмет и председник треба да нзвади у присуству два грађанина — одлична сељака и кућне старешине — па, да у њином присуству и пресуду изриче, али те пресуде никако не могу бити усмене; јер, према закону и Уставу, нико не може бити осуђен док не буде саслушан. Према томе, и казни изгредницн, које важе у сеоски кметова, или председник општинског суда нада дејствује као кмет свога села, морају бити кратко саслушани и написмено пресудом на казну осуђени. На саслушању и целом изношењу кривице дотичиога лица, као и на пресуди којом се дотични осуђује на казну, треба да се као присутни потписну и она два грађанина о којима је горе реч.

Све пресуде опште врсте, и кметовске и председничке, заједе се у деловодни протокол општинског суда, а по предпоследњем одељку члана 41. закона о општинама, одмах се извршују; али, по последњем одељку, тог истог законског прописа, сеоски су кметови, ако у овакви случајевима својом радном учине какву противзаконитост, одговорни за то председнику општинског суда, а председник општинског суда и кметови, одговорни су непосредно надлежној државној власти, за противзаконитости, ако би какве учинили.

* * *

На питања једног полицијског писара, одговарамо му:

I.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 17. августа 1898. год. № 17.247, наређено: да полицијске и општинске власти не узимају на одговор и не кажњавају учитеље за иступе које они учине у њиховој службеној дужности, већ, да примећене неправилности и погрешности учитеља у њиховој дужности, саопштавају Господину Министру Просвете и црквених послова, на оцену и решење;

II.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 29. марта 1899. године № 6900, наређено: да полицијски чиновници не накнађују дневну по закону о трошковима управних власти, и за оне своје службе, које учине према наређењу члана 15. закона о оборожима и удружењима, прописи држаља зборова: од страже еспаза, хуманих удружења и т. д. пошто се та изласи чине искључиво по службеној дужности.

III.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 10. априла 1899. године № 8534, наређено свима полицијским и општинским властима: да оне у будуће, при подизању државних и општинских зграда, у својим подручјима, увек стављају предузимачима као услов, да за подизање тих зграда употребљују искључиво и само српски (рипањски) цемент: и

IV.

Да би се стало на пут прикривању капиталв од пореза, од стране појединаца, који под полицијска власти потпадају исправе о својим приходима и у опште прилама од предности, Министар Унутрашњих Дела, расписом својим од 9. априла 1899, године № 8434, наредно је свима полицијским властима: да оне у будуће, при сваком потпади општих исправа, шаљу од истих исправа сваки надлежном пореском одељењу по један примерак у препису, према члану 12. закона о несоредном порезу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

— НАЧЕЛСТВА ОКРУГА СМЕДЕРЕВСКОГ —

Лазар Богдановић-Селевчанин. — Престоница и друга већа места у отаџбини пате од коморића, али села пате од лопова, које је много теже ухватити. То су лопови стоке, којих доста има и који у појединим крајевима краду стоку као да прве какав занат.

Један од таквих лопова јесте и Лазар Богдановић-Селевчанин, чију слику овде износимо. Он у другоме се још нешто организовао је читаву банду, која је по разним крајевима краја стоку, па уденицама пасоше износила их на разним пијацама на продају, док ни на последњу полиција начелства окр. смедеревског није ушла у траг.

Лазар је у притвору и признао је последње дело, да је ноћу између 16. и 17. јуна ове године из чајира управо два вола Милоју Рајлсављевићу из Лукавице.

Лазар је млад човек. Тек му је 25 година, али до крајности дрзак и опасан. Кала је требало да се фотографише пре но фотографу, да ће га дубина заклати. Отимао се и копрцао, али су га три нандарма једва у моменту скинавши могли умирити, па и тада је хтео нешто да заусти и опсује, као што слика показује.

Лазар је често лутао и по другим окрузима сем смедеревског, те му износимо слику не би ли се ко сетио, још какве његове „посете“. Ко што зна, нека јави начелству окр. смедеревског с позивом на бр. 8006.

ПОТЕРЕ

Риста Милошевић, земљодељац из села Дубова, решењем прокупачког апостеновог суда стављен је под поротни суд и у притвор због краће стоке Мите Анђелковића, из Сурдулице. Риста, који је у бегству, средње је стаса, у лицу смеђ, бркова је жутих; одевен је у одело од шуњастог сукна. Помекнути суд актом својим од 30 пр. месеца Бр. 8714, моли све полиц. власти, да Ристу потраже у својим домашајима па, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Пронађени Риста може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 24594.

Ђорђе Ивковић, родом из Ј. Ковиља у Аустро-Угарској, који је у последње време живио, као слуга, у селу Вел. Мошгањици, среза посавског, округа београдског, нанео је тешку телесну повреду теса Димитрију Петровићу, слуги из истог села, и побегао. Ђорђе има 24 год., средњег је стаса, по лицу је рован. Актом својим од 10. тек. месеца Бр. 7330. срески начелник са Умке моли све полицијске власти да овога Ђорђа потраже у својим домашајима па, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Управа града Београда акт Бр. 24419.

Јосиф Фајучек, родом из Сиња у Аустро-Угарској, проневерио је у месту рођења 3500 круна и, по утеривању аустро-угарских власти, побегао у Србију. Он има 31 годину, високог је стаса, широких плећа, великих уста, доња му је усна отпуштена, а поглед непријатан. На молбу сисачке полиције, управа града Београда актом својим Бр. 24725, наређује тражење и одбегли Јосифов кофе, у случају проналаска, треба њој стражарно спровести.

Милан Кулановић, родом из Кондара, среза јасеничког, округа крагујевачког, решењем среског начелника стављен је под кривичну истрагу и у притвор због разбојништва. Милан који је у бегству, има 28—30 год., високог је стаса, сувоњав, има велике, плаве бркове, у оделу је народном. За разбојником Миланом наређује се живо тражење. Пронађеног треба под јаком стражом спровести помењутом среском начелнику с позивом на дописну Бр. 15739, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 25069.

Ноћу, између 17—18 тек. месеца 6 наоружаних хајдучина, од којих је један био маскиран, продрли су насилно у кућу Петра Полића, каменорезца из Вепчана, округа крагујевачког, па по што су претходно злостављали њега и жену му, отели су и одвели: 10 напољона, 5 $\frac{1}{2}$ и 5 фунти штерлинга све у злату; 70 динара у српским новчаницама, 40 динара у сребру,

7 златних прстенова и 1 један златан женски сат без ланца. Сви хиновници били су наоружани пушкама оструганама и револверима, а један од њих имао је и батаљан за пасом. Од одела имали су на себи сукнене гуњеве и чакшире. По опису оштећених, један од ових хиновница био је средњег раста, пеланих бркова, шишане-француске браде, а могао је имати 26—30 година. Начелство округа крајиначког јавношом од 18. тек. месеца Бр. 14612, моли све полицијске власти за пронађење тражених хиновница и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 25068.

Тодор — Тоша И., родом из Лесковца и бив. момак код Панте Тапавчевића кувара из Крагујевца, изарчено је, ноћу између 13.—14. тек. месеца, овакву крађу своме газди Панти и побегао, одиев са собом: нар прног одела и једне пантаљоне од шевијота. Тодор има 18—20 год., средњег је стаса, приомањет, ћосав. Начелство округа крагујевачког јавношом Бр. 14597, моли све полицијске власти, да овога крадљивца у својим домаћајима живо потраже на, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 24536.

Стеван Петровић, бив. земљодељи из села Скрљана, среза мачванског, који је ујел месеца тек. год. пуштен са робије, изарчено је мноштву овакових и простих крађа у срезу мачванском и побегао из свога села. Он има 50 година, средњег је стаса, дугих образа, бркова жутопроседих, очиу шарених, у оделу је народном. Начелник среза мачванског актом својим од 13. тек. месеца Бр. 14679, моли све полицијске власти, да овог Стевана у својим домаћајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 25185.

Спира Петров, звана „Чавре“, родом из Прилепа а бив. помоћник код Георга Н. Пинтева, трговца колонијалне робе у Софији, протеране је своме господару преко 8000 лева и

побегао у Србију. Спира има 24 године, омален је, пун, лица округлог очиу и бркова жућкасте боје. На молбу овдашње бугарске дипломатске агенције, — управа града Београда позива све полицијске власти, да овога Спиру у својим домаћајима пајзвање потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 24649.

ТРАЖИ СЕ

Живку Стојановић, служавку, родом из Ивањице, окривљену због крађе, тражи начелство округа крагујевачког актом Бр. 14366. Живка има 14 год., средњег је стаса, приомањета, образа дугих. Проналажу треба стражарно спровести помоћумом начелства, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24744.

Владимира Живковића, бив. покућара окривљеног због крађе, тражи кварт терашске управе гр. Београда актом од 16. тек. месеца Бр. 7618. Проналеног треба стражарно спровести помоћумом кварта, или самој управи с позивом на акт Бр. 24811.

УХВАЋЕН

Петар Чуљић, из В. Дреновог, одбегао двадесетогодишњи робијаш пиротског казненог завода, о коме је била потерница у 26. бр. „Полиц. Гласника“ — ухваћен је и спроведен пиротском казн. заводу на издржање осуде.

НАЂЕН ЛЕШ

По извештају начелства окр. ваљевског од 8. ов. м. Бр. 13839, на дан 17. пр. м. око 6 часова по подне, нађен је један човечији леш у шуми грабовачкој, у атару општине грабовачке среза посавског.

Увиђајем полицијске власти, која је одма изашла на лице места утврђено је да је непознато лице убијено на овом истом месту где је и нађено. Како у том крају нуме нема сабрађајног пута, то се дроки, да је убијена на то место доведен и тамо нађ њих извршено убиство из користољубља, јер је одело са њега скинуто и однето.

Рани проналаска идентичности убијеноја, изнове му се ове две слике, пко могу јбог врло рђавог снимања да послуже као поводно средство за проналазак. *)

*) Кад је среска власт већ предузела свакакве мере у циљу проналаска идентичности, требало је у јолној готовравоји бар већу газду да снима. При убијеним лицима, косе, бркова, очиу, стање зуба и т. д. а и све остале ствари које су још при лешу нађене. О томе је већ толико пута писано у „Полиц. Гласнику“.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

+ Према извештају штва. округа крајинског од 12. ов. м. № 12.180 5. овог месеца око 8 сати у вече извршено је разбојништво над Антом Миленковићем, трг. из Лесковца и отето му је 60 динара. — Разбојници се налазе у рукама власти.

× Штво. окр. пожаревачког извештем од 11. ов. м. № 13033, јавља: да је ноћу између 6. и 7. ов. м. нађен убијен под своја салаша 6. и 7. ов. м. нађен убијен под своја салаша Јован Јовановић Ђ. Старчева. Кривци су у рукама власти и против њих се води истрага.

= Према извештају начелства окр. пожаревачког од 11. овог мес. № 21053 Драгутин син Настаса Вељковића из Бубушинаца, бацио се синоћом са дрвета, на које се био попео, и случајно погодио Цвету жену Милоје Марјановића, сна., од чега је Цветa после $^1/_2$ сата умрла.

> Начелство округа ваљевског извештем од 15. ов. мес. № 14.110, јавља: да су 14. овог месеца у вече, Сиску удову Петровића из Радљева, у срезу тавнавском, убиле неке комшије.

⊖ Према извештају штва. округа пожаревачког од 14. ов. мес. № 13264, Милојка удова Стоке Тасића, из Курјачка, отровала се 13. ов. мес. сирћетном есенцијом. Узрок самоубиству непознат.

⊖ Начелство округа пожаревачког, депешом од 17. ов. мес. № 15.368, јавља: да је оглашени хајдук Љубомир Милорадовић, из Пругова, нађен убијен између села Рашовца и Клаџурова.

§§ Начелство округа моравског, извештем од 18. ов. мес. № 14198, јавља: да су злиководи који су пре кратког времена извршили разбојништво над Вучићем Мијаиловићем из Гор. Дубља, и том приликом изнудили му 200 дуката, — проваћени и да се налазе у затвору нчпел. ср. беличког.

⊙ Начелство крагујевачко, актом својим од 18. ов. м. јавља: да је 16. ов. м. у вече између 8 и 9 сати убијен из пушке Стеван Петровићев из села Ресника, пред кућом у дворишту. Кривци су проваћени и налазе се у затвору.

— Начелство окр. моравског извештем од 18. ов. м. № 11508 јавља: да је 17. ов. мес. убијен у селу Витежеву, срезу ресавском, Аврам Тодоровић, из Витежева. Убице се налазе у рукама власти.

△ Неколико Турака, 3. ов. мес. пашли су на жубу Краљића из Краљића среза студеничког. Наши су страхари убили два Турчина и једног рашли које је побегао.

† Драгић Срећковић земљодељи из Мионе у окр. подрињском 5. ов. м. пао је са трма, који је хтео посећи и на месту остао мртав.

, Данаја деце од 4 године Борисава Јовановића обуваре из Крагујевца, 3. овог мес. неопажена ушла је у магазу Јована Панића бакалина онд., и чинрикајући око пакова напуњених кукурузом отиснс нете које је протрнуло и на месту остане мртва.

Садржај: I. Службени део: 1) Указ о постављању и утамањењу хајдука. 2) Распис. II. Стручни и научни део: 1) Лондонска изванутшна полиција, од М. П. Јов., 2) Пријава странаца у француској. III. Поучно забавни део: 1) Келија бр. 1. 2) Ко је убица, приповетка прича од А. Балоа у преводу од Ј. Угричића. IV. Поуке и обавештења: V. Службене објаве: 1) Из полицијског албума, 2) Потере, 3) Трагом се, 4) Ухваћен, 5) Нађен леш, 6) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ. — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца поставити:

за секретара прве класе начелства округа рудничког, Милорада Пешића, секретара друге класе истога начелства.

№ 21785. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 22. септембра 1901. године у Београду.

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. и 25. и тачке 4. члана 58. под I. закона о устројству општина и општинских власти благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца, поставити:

за председника општине горњо-милановачке, Милорада Пешића, секретара прве класе начелства округа рудничког, са годишњом платом од две хиљаде пет стотина двадесет и шест динара.

№ 21786. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 22. септембра 1901. године у Београду.

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 26. закона о устројству општина и општинских власти, благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца, решити:

да се Живко Поњавић, председник општине горњо-милановачке, разреши од дужности председника исте општина.

№ 21784. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела; 22. септембра 1901. године; у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(СВРШЕТАК)

Унутрашњу службу у полицијској станици врше инспектор службе, писари (clerks) и резервна жандармерија. Ту се записује све до појединости; ближе у ово улазити, није могуће.

Свака станица има низ ћелија за оне који се доводе у притвор, јер се ови морају држати строго изоловани. Но има и ћелија за заједнички притвор, у којој једва њих 6 може бити. На вратима ћелије има отвор са гвозденом заклопницом, да би се могло мотрити на притвореника. Још на вратима стоји једна црна табла, на којој је исписано име притвореника и за што је притворен. Сваког притвореника треба у његовој ћелији видети и осмотрити бар сваког сата, а напитога свако пола сата, и то кроз овај отвор на вратима. Кључеве брижљиво закључано ћелије чува под себе инспектор. Ово има ту добру страну, што на тај начин нема никад ничије жалбе да је бојем злостављан у ћелији. Над женскињем, које се доводи у притвор, мајку претходно да извиде преглед т. з. полицијске матроне. Одмах у јутру сваки притворени изводи се пред полицијског судију (Magistrate), који такође одмах има да извиди основаност притварања.

Сви службеници лондонске полиције дужни су одавати почасти (saluting) члановима краљевске породице, министру унутрашњих дела и свима својим старешинама. То бива поздрављањем по војничком начину, ако је службеник у униформи, а скидањем шешира, ако је у цивилу. Ако које одељење полицајаца маршује улицом, инспектор који води командује: „Очи на десно“ или: „Очи на лево“, чим има да се поздрави какав старешина или који члан краљевске породице. Ако је случај службе на линији, где се има да спречава даље продирање света при пролазу краља, краљице и чланова краљевске породице, не поздравља се, него је још лицем окренут публици полицајац чиновник, те на све будно мотри, да се не би ко користио приликом, да испрати коме лепше, или да учини какав анархистички атентат, или да се приближи одвима краљевим.

Сваколика жандармерија је под војном дисциплином. Тражи се апсолутна послушност, без устезања, без погођора, без премишљања. Млађи није одговоран за заповест, него за њено извршење. Ако би који констаблер ма каква узрока имао да се жали на заповест кога инспектора или сержанта, мора је увек најпре извршити, претпостављајући да тим не чини никакву противзакону радњу, и тек после то пријавити вишем интенданту. Овај пак изнеси ствар пред старију власт на уобичајени поступак.

Ако службеник заповести извршује верно и зналачки и одликује се особитом ревношћу, окретношћу или храброшћу, може добити награду у новцу до 80 динара. На против, за рђаво поступање прописане су строге дисциплинарне казне, на име:

1. Позивање пред полицијског судију (Magistrate), чега је последица пресуда о отпуштању из службе, уз то затвор, који може бити с тешким радом, и губитак сваког права на сва доброчинства и на пенсију;
2. Просто отпуштање;
3. Одузимање службе и плате за неко време;
4. Смањење ранга;
5. Смањење плате;
6. Премештање у класи;
7. Новчана казна од прилике од динара до плате од више дана, обично не преко пет дана;
8. Враћање из резерве или које друге нарочите службе;
9. Губитак одсуства;
10. Строг укор;
11. Опомена.

Примера ради, као најобичније, побројане су ове погрешке: 1. пијанство; 2. пијење у служби; 3. скидање рамених паса (armelet) да би се што из крчме унело; 4. несубординација; 5. неследовање директној заповести; 6. прекорачење општих наредаба и инструкција, као и периодичних дневних заповести, које сваки констаблер мора из основа знати; 7. неодавање почасти претпостављенима; 8. непужна мешања; 9. употреба не-

потребне силе или власти према коме ради притвора; 10. неучтивост или употреба недатних речи; 11. саопштавање ма коме, без службеног налога, какве добивене заповести или тока које ствари; 12. неисправни извештај, којим би се могло заваранити са извршеног или налога за притвор или с каквим судским позивом; 13. недопуштено остављање свога места по-зорничког или круга; 14. пренебрегавање службе непредузимањем брзих мера за хватање кривца; 15. пренебрегавање службе непоналаском прозора и врата, осталих ноћу отворених или незнањем за какву извршену опасну крађу; 16. пренебрегавање да се за ноћно време обележе опасна места; 17. забављања и њаскања у служби; 18 остајкивање ради бакшиша; 19. примање од кога ма каквог бакшиша или поклона а нејављање за то; 20. одсуствовање с места на коме се мора бити, ако се за то нема допуштења, или изговарање болешу; 21. удаљавање са страже; 22. завада с друговима; 23. нетачно поступање; 24. прљаво одело и немарљиво држање; 25. неумесно жаљење; 26. предузимање необичних мера и остављање дистрикта без службеног налога; 27. пренебрегавање у сазнавању нужних имена, адреса и других прилика по каквој кризиции или по каквом несрећном случају; 28. пренебрегавање дужности да се притече у помоћ лицима повређеним или разболелим на улици; 29. задуживање или заједење новаца од кога странрјега; 30. свако наношење штете доброме гласу жандармерије или вршење ма чега што би ма нако било штетно по јавну службу.

Полицијски се чиновници обично отпуштају због одсуствовања без одобрења, несубординације, пијанчења у служби, самоволе, због идеја на руку да се који притворених ослободи или ма какве грубе повреде дужности или неноелушности према заповести. Службеници, који приме ниње од лица с којима се суоретају, од гостионичара и т. д. или од оних са којима су по служби у послу, чине себе недостојним службе. Напрашке чини чиновника свесним неподобним за његов позив, лишава га сваког изгледа на унапређење и доводи до казњавања и скорог отпуштања.

Ако би који конеташер напустио службу, не отказавши је на месец дана пре, плаше се казни од 120 динара и месец дана затвора са тешким радом, а, ако је пропустио да преда одело и опрему коју је примио, расписује се и потера за њим.

Осем старије власти, дисциплинарна је инстанца и полицијски судија (Magistrate). Он може сваког конетаблера, који је пред њега изведен да одговара због немарљивости или какве тешке повреде дужности, ако га нађе за крива, казнити новчано до 220 динара или, по нахођењу своме, са месец дана затвора с тешким радом.

Полицијски су судови (Police Courts) једна нарочита установа лондонскога судства. Них је свега 16, и то два за Сити а 14 за метрополитанску област. Они су надлежни за ломање приватне ствари; пред њих изводе оближње полицијске стражарнице те ноћи притворена лица. Теже кривице, које не могу пресудити саме полицијске судије, долазе пред Middlesex Sessions, Surrey Sessions и Kent Sessions, према томе у коме се крају Лондона дело догодило. Најтежи криминални случајеви долазе пред Central Criminal Court, који се зове и Old Bailey и који је надлежан за цели Лондон.

Полицијски су судови својим брзим и прикладним суђењем били увек од великог утицаја на углед и делатност егзекутивне полиције. Осетне казне, које они врачу одмах по учињеном делу, имају увек то дејство, да се на поступке полиције гледа с уважењем које им припада. У том суду старешина је и председава један судија (плата 35.000 и 40.000 динара годишње), а придати су му потребни секретари (Clerks) и нижи чиновници. Часови пословања су од 10 пре до 5 сати по подне. За време рада ту је непрестано кретање. Лица се непрекидно изводе. Судија, у циром цивилном оделу, расправи за кратко време већи број случајева. Полицијски службеници као сведоци, који имају у сали своје одређено место, на основу још свежих им утисака, дају своје исказе. Оптужени седи у средини сале. Сведоци се куну за чудо брзо, љубећи Нови Завет док један секретар изговори формулу заклетве.

Полицијски судови су сасвим ослободили полицију од терета изрицања казне и од свега што с тим има везе, а што је често узрок незгодама у односима намеђу публике и полиције. Полиција и судство у Енглеској законима су строго одељени.

Али у Енглеској нема ни оног административног распарчавања полиције. Завати, слуге, воде, путови, грађевине законом су марљиво уређене и на друге инстанце пренесене, те се полиција не бави и тиме, тако да нижи полицијски органи немају с тим никакна посла. Отуд долази, да је жандармерија ослобођена сваког трагања по кућама и становима и службеници полицијски имају сав свој задатак у томе, да су будни стражари сигурности и реда на улици. Ослобођавање жандармерије од многих теретних истраживања по кућама, која су махом неугодна и мучна свету, много чини да је одношај између полиције и публике постао за чудо пријатан. Конеташер се јавља само на улици, он је увек свету на видику и тако с њим ближен.

Ну, лондонски конеташер нема за се симпатије само велике публике него и добро мишљење својих најотарнјих. За доказ тога да наведемо, на закључку, речи министра унутрашњих дела, Sir William Harcourt, које је говорио пре неколико година приликом давања награда у дому за полицијску спрочад. Он вели: „По служ6еном положају своме, који ми чини ту част да ме везује за полицију, радујем се што ми се дала прилика да јавно признам њене превелике заслуге за земљу коју служи и публику коју штити. Велику поморску и војну силу гледамо с дивљењем, поштовањем и уверењем да нам је она заштита земље од спољних непријатеља; али од тога није ни мало мање уверење, које дугујемо храброј домаћој нам војсци, која и дању и ноћу мемирно ратује с непријатељима што стално угрожавају друштво. Нека би полиција знала да цени себе оволико, ако што ми знамо да ценимо велики степен часности и корисности службе коју она прши. Само тој безодморној и увек будној полицији имамо да благодаримо, што она неверватна маса света пашет може мирно да легне и сигурно да устане. Оно су, без сумње, будале и несмислени људи, који би се ругали и смејали опасностима; они пак, који знају за истину, нису никако склони да опасности пренебрегавају или игноришу, јер се не може казати да оне не постоје само за то што се о њима стално води рачуна и непрестано будно стражари. Имам задовољство да се поносим, што ћу овде сада дати јавну сведоџбу о светлим особинама и пуном такту делању оне „велике војске поретка“ (Great Army of Order), која је увек на месту, и дању и ноћу потпуно на бојном пољу и која никад не пушта из руку оружје своје. Ако погледамо на искушења, којима су полицајци изложени и на велике невгоде с којима се боре у зимским ноћима и на петру која сатире, наће, по моме мишљењу, чудо ако се, по који пут, дању и завести; али је право чудо како то ретко бива. Они раде тако верно, тако ревносно и с таком дисциплином, да се томе мора дивити свако, ко то зна. Ова никад немалакоала егзекутива будно стражари на све стране да угуши свако насиље и сваки злочин. Странци су ми често исказивали своје дивљење о томе колико је и како заштићена безбедност у Лондону. И ја мислим, да, у опште узевши, ако сила која има да заштити и подјемчи безбедност, енглеска полиција нема у свету себи равне.“

М. П. Јов.

ПРИЈАВА СТРАНАЦА У ФРАНЦУСКОЈ

(Свршетак)

У прелазним наређењима и декрета и закона о бављењу странаца у француској, био је остављен странцима рок од месец дана, да по истама учине своје пријаве, ако желе, да и даље остану у француској, а да не искусе последице њихових одредаба на случај да по њима не поступе. Што су паравно странци и учинили.

Од тога доба па и сада лична пријава обавезна је за све странце без разлике. По томе сваки странац, чим стуни на француско земљиште, тим самим прима на себе обавезу, да се лично пријави оној полицијској власти, где се буде задржао. Не испуњење ове обавезе, као што је речено, има за последицу: казну, а по кад над прогонство са територије француске.

Овакним пријављивањем полиција је у стању, да позна све странце, који буду дошли у њен делокруг; да сазна њихово име и презиме, занимање и све оно, што је напред поменуто; чиме су се раније занимали; а шта су радили, а шта ће у бу-

дуће чинити; од чега живети; где су раније становали, о томе се уверавати тражењем извештаја од дотичних власти, и ценити јесу ли искази истинити или лажни; и т. д. па према свему овоме оценити таква лица, да ли су опасна или не по јавну безбедност, као, и да ли им се може дозволити бављење у француској или не.

Теме се нарочито одстрањују сумњива лица, злочинци и варалице, да не иду у државе, где овакве пријаве постоје, из бојазни што или неће моћи истинитост пријаве доказима утврдити, или што ће се можда случајно одати прилици испитивања или у вечему у лажи ухватити, што све може створити сумњу и трагањем показати му у њиховој правој боји. Таквим лицима никако не годи да сами одилазе и предају се полицији, да их она испитује; у опште поље, да су мало подаље од ње, те зато и ретко одилазе тамо, где ова установа постоји, пошто врло добро знају, да баш и ако се не пријаве, могу бити ухваћени, па само због те непријаве, трагањем о њиховој личности, могу у њој лако наћи какног прекопеденог чуженог варалицу или злочинца. Те и то је један од разлога, који оваким лицима пречи улазак, јер се боје, да се при самој пријави не ухвате и одаду овакви, какви су у истини.

Све су ово разлози, са којих би требало што пре увести ову установу и код нас.

* * *

У париској префектури постоји нарочито одељење за пријаву странаца, које носи назив *Service des Etrangers*. Она има свога шефа са потребним бројем персонала. Рад је у њему овакав.

Када се прими каква пријава одмах се уводи у регистар по реду пријаве са назначењем редног броја, дана, месеца и године, када је примљена. Затим се на два картона испише цела пријава, на којима се такође стави број регистра, дан, месец и година пријаве.

Ова се два картона разликују по величини. Један је од њих мањи, а други већи. Мањи се картони увијају за општу азбучну класификацију, а већи за класификацију по државама.

Разлика се прави у величини картона зато, да се не би мешали при раду, те да картони из опште азбучне класификације не прелазе у класификације по државама, нити пак они у оне прве, што би могло после довести до збрке, да се оба картона нађу у истој класификацији.

Овако пак, када се по величини разликују не може бити грешке, јер ће овај, када је случајно баш и учини, одмах приметити, да картон није исте величине као остали, ако га буде метнуо у ону класификацију, где му није место.

У општу азбучну класификацију долазе сви картони од свих пријављених странаца без обзира на то, из које су они државе. Картони су смештени по азбучном реду имена у кутије, које су такође распоређене по азбучном реду тако, да се свако име врло лако, просто и брзо може наћи.

Класификација по државама састоји се у томе, што су државе распоређене по азбучном реду. У свакој од њих долазе само картони њених поданика. И они су картони по азбучном реду имена смештени у кутије, које су тако исложене по азбучном реду, да је и од њих врло лако наћи свако име.

На картонима се бележе и друге опсервације, које се тичу лица именованих на картонима, као на пр. окривљена за какво кривично дело, тражење за какав злочин, осуде и т. д. Тако на пр. чим се који странац казни, одмах се извештава и ово одељење, које на његовим картонима у кратко означује: ко га је, када, зашто и на колико казнио. Исто тако бележи се, ако се тражи за какву кривицу и т. д. На тај начин префектура свакад има потребних података о свакоме страпцу и његовом владању, те према томе лако ће знати, шта ће са таквима радити, ако јој дођу још који пут у домаћај.

Преписи свих пријава на картонима на целе француске шаљу се месечно министарству унутрашњих дела, где се такође класификирају по истоме систему, као што је напред изложено. У министарству се даклe води надзор над свима странцима.

Сви се картони чувају, док се не јави, да је странац отпутовао, а тада се на исти начин класификирају у архиви, где остају, док по годинама старости дотичне особе не постану без предметни, када се униште.

Регистри се такође сви чувају дотле, док и они по годинама старости не постану безпредметни, када се униште.

У одељењу води се још и статистика долазећих и одлазећих странаца тако, да се увек тачно зна, како у Паризу и другим префектурама, тако и целој француској, колико има странаца у опште, као и колико их има из сваке поједине државе.

Сем тога статистиком се доноше, колико је од странаца дошло да радом заслужи себи хлеб, колико дакле има и радника, занатлија, трговаца, и др. колико има ђака, лекара, и т. д. а колико их има, који су дошли ради свога задовољства.

Статистички подаци шаљу се министарству унутрашњих дела сваки шест месеци, што чине и остале префектуре, а у самоме одељењу води се по све дневно, десето дневна, месечна, тромесечна, шестомесечна, и годишња статистика странаца.

На овај начин министарство унутрашњих дела зна све странце који су дошли у француску и пријавили се власти. Исто тако зна и свака префектура све странце, који се налазе у њеном делокругу.

Према томе и министарство и свака префектура биће у стању, да сваког, када се то од њих затражи, тачно одговори, да ли се известан странац налази у француској и где, у коме департману, или не, ако се само пријавио на којој власти, ако је дакле испунио оно, што се од сваког странца тражи да испуни.

Овака су странска врло часта од стране разних Посланстава и Конзулата, када питају за своје држављане, којима имају што да доставе или саопште. А врло често и приватна лица обраћају се за обавештење о својој фамилији, сродницима или о особама, са којима имају каквога посла, па им је нужно да знају садање место њиховог становања.

За лица пак која се не пријављују, постоји одвојена класификација по истоме систему. Податке за њих одељење добија од другог одељења, у коме се врши пријава становника. —

Када се из пријавне листе у одељењу за пријаву становника види, да је пријављен какав странац, одмах се извештава и одељење за пријаву странаца. По овакој достави одељење за пријаву странаца контролише, да ли се то лице пријавило лично префектури или не. Па ако се утврди — прегледом картона — да се није пријавило, одмах се по адреси на пријаве становника позива, узима на одговор за непријаву и кажњава. Ако је пак то лице већ промењало други стан, опак се трага за њим, и чим се ухвати, одмах се кажњава.

Овим путем префектура — односно њено одељење за пријаву странаца — сазнаје и за оне странце, који се нису сами пријавили, већ које су пријавили сопственици хотела или станова, где су одсели, те и то чини, да се странци сами пријављују, пошто ће њихово име на сваки начин бити откривено по пријавној листи за становнике, баш и кад се не би хтели сама пријавити. Зато је и за саме странце боље, да испуне ту обавезу, па да буду мирни, но да их префектура гони и кажњава.

Статистика показује, да у Паризу има највише белгијанаца, па немаца, швајцараца, талијана, енглеза, швајцараца, руса, американаца и т. д. Па и Србија има своје место у класификацији држава. Истина да не заузима оволико простора, колико друге веће државе, али тек опак и она је престављена, ма и малим бројем својих поданика. Међу овим пријавама налазили смо и пријаве наших ђака, који су се бавили студијама у Паризу, а међу њима и пријаву Његовог Величанства Блаженоупокојеног Краља Милана, када је живио у Паризу.

Воја. Павличевић.

ПИТАЊА*)

Да би се судске и административне власти ограничиле у одмеравању казне за поједина кажњена дела, закони су прописали границе у којима се морају кретати. Означена је најмања или највећа мера казне и речено да се ван тих граница ни строжије ни блажије несме осудити кривац, дакле да се може поћи или спуштати казна наведеном кривцу али само у границама минимума и максимума.

Постоји истина један пропис а то је у §. 61. казненог закона, који допушта да се може и испод најмање мере по закпу казна спустити, али ја бих рекао да се ова законска по-

*) Ово питање једног полицијског чиновника пуштамо у лист. Отварајући ову рубрику и за ова питања, очекујемо од правника, полиц. чиновника да своје одговоре пошљу уредништву.

властица односи само на окривљење за злочина и преступна дела, а никако не и на иступљења.

За важљавање иступа према категоријама кривица и казна је прописана new или мања, као што се зна, али само нигде нема прописа да би полицијске власти могле у каквим случајима при одмеравању казне прећи највећу меру или је спустити испод најмање мере.

На пр: §. 372. казн. закона казни од пет до петнаест талира, али чиновник налази усљед олакшавајући околности да је и та најмања мера од пет талира, много, па га осуђује рецимо са два талира позивајући се у помоћ на пропис §. 38. полицијске уредбе.

Док неке полицијске власти разуму и овако раде дотле друге најзавишније држе се принципа, да се при одмеравању казне крећу само у границама минимума и максимума законом постављеног дражби да је темељ смисао и пропис §. 39. полиц. уредбе.

Као што се види, да се власти чак и у примени материјалног закона не држе једног начела, то је на сваки начин врло мужно ради једнообразног рада и примене закона да се објасни и каже: које је мишљење правилно да ли оних првих или оних других јер обоје несме остати.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЋЕЛИЈА БР. I.

(из завележака једног полицајца)

(Свршетак)

Поред свега мога уништења, нисам могао успети, да се Трајко спроведе управи града вођења даље истраге.

— Не можемо присвајати туђу надлежност, одговори ми управник Н... коме сам се обратио у последњем моменту.

После оваквог категоричног одговора, није ми остало ништа друго, до да сва акта истраге спакујем и пошљем среском начелнику, ну пре него што сам то учинио, донео сам својом руком решење о прекидању истраге над Кузманом и пустио га одмах у слободу. Само што он о томе није могао ништа знати, јер је још био у бунилу.

Даља истрага по делу Танасијевог убиства, текла је обичним током. Трајко је потпуно признао свој злочин и детаљно испричао начин његовог извршења. По што, вели, није имао нокада да о року исплати меницу ортацима а био је на њих много живан због неких ранијих рачуна — док су сва тројица ортачки радили, јер су га они, по његовом мишљењу, неправедно осуетили, управ са оволиком сумом, колико је меничин дуг износио, а сем тога изгубио је и сву своју готовину ортакујући с њима, — то се, после дугог размишљања, решио на убиство. Чекао је само згодан моменат, па да своју намеру у дело приведе. Тај моменат створио се њиховим поласком за Ваљево, за који је он раније сазнао од једног свог пријатеља. Истог дана, када су они пошли из Београда, пошао је и он, али са сним другим путем. Док су они ишли друмом за Ваљево, дотле је он ударио на Жарково и Железник, по том обишао Остружницу, и у први сумрак, спустио се у нећинске ливаде.

— Намерао сам био, изјављивао је Трајко, да им се ту придружим, па доцније уз пут, ако не на другом месту а оно над стигнемо на Дубоко, да их обојицу премлатим. За велику своју срећу, Кузман се вратио натраг а ја, напао самог Танасија где спава, променем раније план и закољем га. Ниje ни гласка пустио док сам га клао... само је страшно крвљво.....

— По што сам га добро преклао, узмем му сав новац који је код себе имао, а за тим га довучем до воде и гурнем у исту. У том моменту нисам се ни мало обазирао на то: да ли ће ме ко видети, јер бејах решен, да убијем сваког ко наиђе. Тек кад сам се вратио на место извршеног убиства и отпочео бројати узплаћани новац, кога је било 530 банака, спопаде ме неки страх, те с тога, чим сам био готов с бројањем, пренем убрзаним корацима пут Умке. Да ме, пак, не би ко опазио, сиренем с пруг пута и дохватим се стазе поред Саве, којом сам ишао све док нисам прошао Барич. У Обреновцу погодим кола и довезем се за Ваљево. Намера ми је била, да за сан новац, које сам од Танасија одузео, покупујем стоку, али кад сам дошао у Ваљево, мене спопаде толики страх, да сам се, под изговором да је стока скупа, вратио одмах у Обреновац, не купив ништа.

— У први мах био сам вољан запоћати у Обреновцу како би се сутра дан лађом вратио за Београд, али чим је настао први сумрак, спопаде ме нека луда жеља, да се вратим пешице, те да на тај начин прођем и поред места, на коме сам Танасија заклао. Нешто ме је просто гонило да то учиним и то тако силно, да сам се одмах морао кренути за Београд, и ако сам добро знао, да је то велика неспретност од моје стране.

— Дошао до поменутог места, нисам могао одолети, а да на њега не свратим, а кад сам то већ једном учинио, нисам имао снаге, да се од њега одвојим, већ сам, као прикован, остао ту читав сахат, док, назад, нису дошли стражари и ухватили ме... Даље већ знате...

— Зар ти није било жао заклати човека?

— Не, али ми је жао, што ћу за пропасти.

— Кајеш ли се сада због онога што си урадио?

— Ни најмање. Од тренутка када сам исповедио свој злочин и не мислим више на њега. За оно време пак, док сам био у бегству, било ми је веома тешко на души, и да нисам ухваћен, морао бих се, чини ми се, сам пријавити власти, и сне признати.

* * *

На два месеца после онога, Трајко је стрељан на оном истом месту, на коме је заклао Танасија, а сиромах Кузман, по што је у болници одлежао читав месец дана, за које му је време живот о концу висио, примио је од среског начелника сав свој новац, а у скоро по том напустио Београд и отишао у место рођења — Стару Србију.

При поласку, сватио је да ми каже „збогом" и том приликом да ми захвали, тако бар он рече, на моје „вештом" раду. У разговору о пок. Танасију, каза ми, да му се он још два пута у сну јављао: први пут у тренутку када је Трајко ухваћен, а други пут у моменту када је стрељан.

Зар то није најбољи доказ да има Бога, господине...

— То је, мој Кузмане, доказ да постоји нека невидљива сила, која води рачуна о нама и нашим поступцима, а коју ни смртни још не можемо да прозремо. Звала се она Бог, природа или судбина, објашњавала се она хипнотизмом или спиритизмом, са свим је споредна ствар. Главно је, да она постоји, и да о њој морамо водити рачуна.

— Тако је господине.

— Збогом.

— Збогом.

* * *

Догађај са Кузманом рашчуо се у брзо међу становницима доњег спрата управе града Београда. Као што то обично бива, нарочито над су људи беспослени, он је, у кратком времену толико модификован, да је од њиње бр. I којој се сне приписује, створио право страшило за злочинце. Желети је, да они у томе уверењу и даље остану.....

НА ПОСЛЕДЊЕМ ЧАСУ

— Julius Feemann —

Тишина је... Велики је парк, који се далеко пружа на подножју брежуљка, на коме се замак уздиже... Уздигнут је поглед на замак са његова два торња, а у даљини високе планине покривене снегом, где се мешају са облацима. Плаво, пријатно небо гледа доле на сеновити парк у тишини. На старим клупама у парку почива прошлост.

Живот у овом дивном зеленилу природном представљају птици који се дрско лепршају и тамо амо прелећу.

Врапци су познавали једна болесничка колица, која су се свакодневно вукла до водоскока у парку. Под точковима од гуме притао је песак а послужитељ је једноликим корацима гурао колица преда се. За њима је обично ишла млада, витка

жена — поред мирног и тихог краја, тих почетак; живот, који је тек настао да живи поред издисаја. Ову су групу врапци радосно поздрављали, јер су им доносили храше, и застали би тек код једне романтичне сеници поред водоскока.

Млада жена села би на једну столицу од трске поред устог болника и читала би што на какве књиге, а врапци би немирно скакутали тамо амо и својом дреком дизали ларму.

Никад се у парку није видело никакво страно лице, само би баштован поздрављао болника немо и тихо скинувши своју зеленкасту капу. У последње доба болник се осећао некако друкчије него обично и од промена на време бацио би значајно поглед на младу жену, која је поред њега седела.

Он је и сам осећао, да му је некако друкчије него обично. Био је сад мек и добар... као човек, кога савест гризе и који тежи да својом добротом све поправи. Али, зашто би и био крив?... Већ неколико недеља не напушта своју болесничку столицу, па чак ни ноћу... она осећа, да се он већ неколико дана са собом бори, туга, да га само једна мисао мучи, да се спасе... да издахне или оздрави — на крај, никада му ни речца не пређе о томе преко усана. И сада изгледаше, да она ништа не зна, да ништа не примећује. Била је отворила књигу.

— Хоћу ли да читам, Алфреде?

Око усана заигра му горак, нервозан осмејак, и са лаким уздахом наслони он главу на кожни јастук.

После кратког ћутања, затражи он њену десницу, с којом се она на кола била наслонила. Сувим пустима додирнуо је он њену руку, затим с муком нагне главу према њој, и она се трже, као да не хте удисати његов ваздух.

— Елза...

— Шта ћеш Алфреде?

— Ако мора бити... — рече он горко и дрхтљивим гласом, па за тим он настави: — последњег вечера, док си ти била у позоришту био је доктор Коне код мене...

— Ти си ме, дакле, пустио да идем, а било ти је зло?! Алфред јој стеже захвално руку.

— Нисам био приметио, да ми се стање погоршало; хтео сам с њиме само да говорим... само да говорим...

Докле је говорио, укоченом руком једна је дохватио срце, докле је полуотвореним уснима удисао ваздух.

Елза се уплашено трже. После неколико тренутака болник беше опет дошао к себи. Тешко дишући наслони опет главу на јастук.

— Хајдемо кући! — рече млада жена.

Са уморним погледом болник пристаде.

Опет се котрљаху болеснича кола по сувом песку, опет врапци скакутаху немирно тамо амо...

Кроз сеновите алеје возила на послетку застадоше пред угледном и лепом кућом, чија се капија сада са звеком отвори.

Кад су ушли у салон, Елза седе на једну фотељу од сомота обрнувши лице болеснику.

Он је дрхтао, докле је говорио...

— Ти ме мораш непрекидно гледати Елза, да би знао докле да говорим. Не прекидај ме, знаш!...

Млада жена беше јако поруменила и она и сама не знајући зашто, обори очи к земљи.

— Гледај ме Елза! — понови болник тихим шапатом.

Она подиже очи и погледа га некако силом, некако уплашено, па онда слободније.

— Надам се, да ћу у скоро свршити Елза; и ако доктор нели, да ћу још дуго година остати у овом укоченом стању... Кад бих имао срећу, рекао је, могао би после неколико година проходати на штакама... али, то је будалштина... је ли Елза?...

Више није могао да говори. Са погледом, који као да је питао, гледао је у своју жену, која је поред њега седела и ћутала.

Лагано, она се диже и приђе болнику да би му хладне капиње знојa са чела обрисала. Он је ухватя на белу руку и притисну дуг пољубац... Она стоја прано поред њега, мирно дишући, без икаква видљива узбуђења; поглед јој више не показује никакна страха.

— Седи тик до мене Елза!

Пошто је то била жеља болникова гурну она фотељу до кола.

Дуго је он радосно гледао, па онда шану лагано:

— Елза!... Сад знам шта је љубав!

Али и то не беше учинило никакав утисак на младу жену.

— Када те узех за жену, — продужи болник промуклим гласом, — то је било за то, што си ми се ти допадала, онако исто као и друге... Нисам био више млад човек и хтедох се смирити!... А, те... поред мене, млада тек у пупољку... а чежња... тада ме спопаде љубав... страх... да може друкчије бити... да ти... можда...

Глас му је дрхтао и бејаше све слабији, докле се на послетку не чуше испрекидани слогови.

Она окрете главу и не хтеде се с његовим погледом сусрести.

— Шта говориш Алфреде?... Та, не узбуђуј се толико! Имаш ли разлога да се на ме тужиш?

— Не, не!... Али ти... Елза?

Рече су се једва могле разумети; очи су му севале, а жути као восак усплаи образи горели су грозничавим жаром. Последња снага изгледаше у његовом телу да букти.

И по нова замоли Елза болника да се смири, исто као каква милосрдна сестра кад врши своју дужност.

Брзо обрте се он жени.

— Пусти ме, морам још да говорим... Елза, знаш ли, да ја само због тебе патим?... Замисли годинама си испрекидно везана за мој леш... Елза... годинама! Та то је немогуће... — —

Дршћући обли он своје суве руке око њеног лепог тела и већ му образи додириваху њено ухо...

— Елза, молио сам доктора, да ми дâ отрова...

— Шта?! — дрекну млада жена уплашено.

Болник се намести боље на јастуку и погледа је за тим захвално, и онда рече тихо, готово лукаво:

— Зар ниси и ти никад помишљала како да се мене опростиш?... Признај!

Она се окрете и покри десницом очи, не пустивши сузу, докле је левицу остављала мужу, да је љуби.

— Ти... заиђеш права... ти... али доста о тим!... Морам довршати.

Са напрезањем последњих својих сила, рече он узбуђено:

— Погледај ме Елза!... Ти треба да будеш срећна, али уживам... а ти си тако млада... пуна живота!... Не иде, Елза!... Прави је злочин од мене... и ја сам се решио... Чујеш одмах!... Докле живим, ти нећеш бити жена другога... али, ја ћу те учинити срећном... ја ћу тебе ради умрети!... Чујеш ли... умрети!... Кад будем мртав, онда си Елза слободна и онда бирај и буди срећна...

Са полугушеним криком клону млада жена поред кола на колена... обема белим као алабастер рукама беше покрила лице, као да није хтела даље гледати свога мужа како се мучи на последњем часу! Он ју је погледом гутао, осетио је да се уплашила, да дрхти. Али он хоће да јој види лице и покушава да је једном руком загрли и к себи привуче и у најзећем узбуђењу шапће јој.

— Буди милостива са мном Елза!... Милостива... — — —

Речи му изумреше на уснама. Груди му се сташе бурно надимати и спуштати. Са укоченим погледом посматра своју лепу жену, која му код ногу непомично лежи. Никаквих сузa, никакна страха, никаква узбуђења...

Њега, на против, спопада невзиеран страх; дршћућим рукама хтвата је за косу, покушава да је дигне... да јој прочита поглед! Она се опире. Зар га не може више гледати? Њено притворство можда је изневерило; морала би показати лице, а на њему би се могло прочитати, да она већ... — — —

Спопаде га беснило... а нема помоћи, нема снаге. Све се у њему бори и грчи... хоће да вичe, а не може и уснице му једва шапуће:

— Елза!...

Лагано подиже она главу и не погледав га, обриу се у страну.

— Блудницо...! — просикта он и стаде грчити песнаду, али је не могаде подићи и онда без гласка клону немоћно... — — —

Последњи зраци залазећег сунца бацаху некаку радосну сенку на мрачни замак и његове куле, на бледо, упало лице једног самртника, на златно-сиваву косу младе жене, која је била заронила лице у меку наслоњачу и тихо плакала...

КО ЈЕ УБИЦА?

ПРИЧИНДАЛНА ПРИЧА

А. Бекон. 8

— Не, али поврај свега тога не достаје позитиван доказ, јер је помесар затекао господу с једне, даме с друге стране стола; господа у фраку, с белом, исправном ратном марамом, исто тако копуља; шешир на глави а моноклa на оку Морањете ми признати, да се таква тоалета не бира од људи, који се спремају...

— А жене? упаде му барон у реч...

— Оне *нису* биле у тоалети. То нам украњује питање, да ли је та тоалета била коректна или није!

— Утврђује ли протокол и ту околност?

— Тачно и јасно. Одатле видети, да су била два подељена друштва: господа с десне, даме с леве стране, као у јавним етаблисманима, у топлим купатилима, на пример.. са видом који их дели...

— И то називате пристојношћу?

— Вар је Луј Шасен у својој потпуно исправној тоалети строго одржавао солидност... а то је за нас, на жалост, главна ствар!

— Одиста? Ви сте уверени о томе, да је он са својим моноклом на оку храпио солидност и пристојност?

— Уверен не. Али докажите ми да је друкчије!

Барон шкрипну гневно зубима.

— Дакле никаквих доказа, баш никаквих, за кривицу? узвикну. Никакве сварности? Никакав протокол! Ах! То је, дакле, та правда, којој сам се до малочас још тако дивио! Да сам то знао, не бих јој своју бедну пријатељицу никад поверио, не бих се никад обратио правди за заштиту не ради! Али добро, ја ћу јој сам прибавити задовољења!

Тон, којим су изговорене речи, уплашише адвоката, који је познавао свога клијента.

— Учините ми ту једину љубав, господине барове, и не доводите у опасност нашу ствар неумесним насиљем!

— Али наша је ствар већ у опасности! Шта ми остаје још да чиним? Да отпочнем парницу због тешке увреде? Кад би јој се крај догледао? И знамо ли, хоћемо ли је уопште добити?

— О-о! зато баш ја јамчио! На нашој страни честита жена, која ужива све симпатије. На другој страни један субјект, чије неваљалство познаје цео свет, и које ћемо ми још оштрије изнети на видик! То би било нешто! Нека најзад падне и делик и протокол! Али сви ти гласови, које сам вам испричао, које сам мучно и брижљиво сабрао, које ћемо ми, ако буде потребе и лично изложити, они су довољни да утврде, баш ако не браколомство у смислу законском, а оно бар распуснипство, јаван скандал. И тиме ћемо имати успеха, ослоните, се на то. Ја познајем власти у нашој земљи, па имам и поверења у њима! За сада се госпођа Шасенова уселе познате судске одлуке нема шта бојати од својега мужа... али њен муж има се од нас бојати свачега.

— Од мене у првом реду, мумлао је барон, и одмах се затим опрости са својим адвокатом.

V.

Тужба за развод пође својим путем; не изазвавши у први мах никакав догађај од важности. Луј Шасен се није ни најмање узнемирио позивом за покушај измирења, који се мора по закону учинити код оба супружника. Али му је позив био са свим исправно предат у малом хотелу у улици Франсоа, где је он пређе привремено становао и где се и сада опет настанио, од кад му је забрањено борављење у кући његове жене.

Противу њега, дакле, буде донета пресуда за недолазак; судија издаде госпођи Шасен пуномоћје за поновно позивање које се њеном мужу предаде у року од двадесет дана, али и оно искуси с његове стране исту равнодушност или омаловажење, управо онако, као да га се ствар баш ништа не тиче.

Адвокат госпођи није се тиме ништа бунио. — „Ако и до другог рочишта не узме адвоката, онда се он, по свој прилици, тако осећа, као да стоји на угљевљу; њега је сигурно страх, да не изгуби парницу, и хтео би, можда, да назове поравњање, које би се, разуме се, састојало у томе, да он тражи један део имања под погодбом, да неналаском пред суд призна развод, и да одустаје од жалбе противу такве пресуде.“

Барон Роберт је нагађао код Луја Шасена сасвим друге погледе, смешно се иронички, али не рече ни реч. Обећао је да ће се мирно држати и да се неће лично мешати, догод све буде ишло својим правим путем, и држао је реч.

Један део свога времена проводио је крај госпође Шасенове, која је од скора постала за спољне утиске осетљивија, нервознија него пре; била је то промена, коју је барон приписао њеном промашеном животу, разорених надама, дугогодишњем јаду и неизвесности за будућност.

Да се одазове свима призивањима, које је добијао, од како се знало да је опет у Паризу, било му је сасвим немогуће. Већина од њих отпутовала је у корду за хартију, али је поневима морао да се одазове на друштвених обзира, а још и због тога, што су му дражила радозналост.

Отуда је дошло, да он већ два дана није посетио своју пријатељицу, а кад је трећега дана у вече отишао њој, не нађе је код куће.

— Куда иде без мог допуштења? упита госпођу Дипи.

— Не знам, господине барове, одговори пратилица, ја мислим, да је госпођа Шасенова изишла само да дахне мало чиста ваздуха, да би умирила своје нерве, који су данас били баш у сасим бедном стању.

— Зашто је нисте пратили?

— Нисам је видела, кад је отишла. После јела устаде наједанпут, узе огртач и шешир и нестаде је, кад је нико није ни опазио.

— Нервозне особе воле такве ћуди. Она вам је дакле данас изгледала узбуђенија него иначе?

— Пре веома утучена, тромa, као буновина, сањива.

— Код нервозних се људи често јављају таква расположења. Али то ће проћи, кад опет отпочне мирнији, уређенији, срећнији живот. Нема ништа ново о парници, а?

— Ништа, господине.

— Господин Шасен је ништа не узнемирује?

— Хвала Богу, не! Он се више никако не мења. Синоћ је тражио да му се пошаљу неке ствари, које је заборавио понети са собом.

— Преко кога?

— Преко пратара Васера.

— Васер, дакле, још одржава односе с њиме?

— Да; шта више, вели, да му је у последње време више пута одазвао, и то заједно са собарицом.

— Јесте ли то казали госпођи Шасен?

— Казала сам! Али Она не придаје тој ствари никакве важности; она вели, да нема ништа да таји, и нико не може о њој рећи ништа ружно.

— Зашто мени нисте ништа о томе казали?

— Забранила ми је госпођа Шасен из страха, да ће јој господин барон препоручити, да отпусти обе особе.

— Разуме се, да би то по своју прилици, и било. Ја ћу јој представити опасност, у коју срља, и надам се, да ће се опростити таквих шпијуна.

— Они су ју тро с и сами отишли, не рекавши ни једне речи.

— Шта? На то сасим изгледа као бегство после зла дела од чијега се откривања боје. Зар не мислите и ви тако, госпођо Дипи?

— Сваколако, господине; с тога сам и мислила, да треба с нама да говорим и поред забране госпође Шасен.

— Тче! завршн барон разговор, несрећа се догодила и не може се ниште изменити.

Затим погледа на сахат и додаде:

— Рецте, молим вас, госпођи Шасен, да ми је жао што не могу да је сачекам. Спратно сам само у пролазу. До сутра, дакле!

Сутра-дан дођоше друге пролике, и он одложи заказану посету до увече, али је правно рачун без свога собара, који га је потсетио на један ручак, за који се он обећао још пре неколико дана.

Трећега дана устаде рано, да би се на време одвезао госпођи Шасен, и тамни се хтеде попети у кола, кад се пријави доктор Рено.

— А, ви сте то! Како стоји код суда? довикну му весело, али убрзо промени свој тон, кад додаде: Ви имате, мора

бити, нешто врло важно да ми саопштите, кад сте тако узбуђени.

— Свакојако.

— По свој прилици какво ново невољаштво нашега противника? Говорите, ја сам на све спреман.

— Не, на то нисте спремни. То прелази бар моћ појимања!

— Ама шта се догодило?

— Ја сам се дуго премишљао, да ли да верујем. Али сам се најзад уверио.

— О чему?

— Извините се, али вас молим, да ме не прекидате и да се не узбуђујете!

— То вам обећавам.

— Господин Луј Шасен, отпоче доктор Рено, замолио је оних дана једног мог веома вићеног колегу, да предузме његову одбрану у брачној парници. Доктор Н. не прима се лако, него је и у овом случају, пре него што се обвезао, прво молио за опширно објашњење ситуације. На то му је Шасен казао најнепристојнијим тоном, да се он није оженио, као што му непријатељи износе, ради новца, него из љубави. Али се госпођа де Живрej само зато поново удала, да би имала човека, кавалера, који би управљао њеним имањем и могао послужити покривалом за њене остале поступке.

— Ах, ништов један! узвикну барон Роберт. Он, дакле, тако далеко иде, да сумњичи и одриче љубав жени, која га је обожавала.

— Он иде и даље, настави доктор Рено, јер је окривљује, да стоји у односима с другим људима.

— Ви се шалите!

— Чујте даље! Пустићу сад њега самог да говори, онако, како га је чуо мој колега. Једнога дана, тако је дакле причао Шасен, једва по године после нашега венчања, опазим ја, да ме она вара. У своме очајању хтедох је у први мах убити. Али ја сам је љубио још непрестано... Хтедох да назовем њеног љубавника, али, пре него што сам тај корак учинио, чујем да се она држи још с једним и још с једним и — још с једним... а са целим Паривом нисам се тек, ни у ком случају, могао туђи.

— То је рекао ништов? викну барон, побледео од беснила и дрхћући целим телом.

— Да, и даље — понављам, да вам говорим још увек његовим рођеним речима: „Шта сам знао чинити?“ узвикнуо је код мојега колеге, да подигнем тужбу за развод? Из обзира према њој избегавао сам скандал, али сам се иселио. Знам, мени ће се пребацити, да јој нисам очувао верност. Али, молим вас! та ја сам тражио да се разгалим, да заборавим! излим вас! та ја сам тражио да се разгалим, да заборавим! излио сам било памет... Сад ће се рећи: Зашто он онда задржао имање? — Ама ја, молим вас, носим одговорност за то имање! Где да га оставим? Коме да га дам? Њој? Требало би само да знате, какву би употребу она од тога учинила. С тога сам сматрао за своју дужност, да не пустим из руку управу имањем. Она ме је увела за мужа само као интенданта, па као интендант хоћу да положим и рачун, а ако се имање смањило, ја ћу поднети доказ, да га нисам ја стрпао, него она, да би задовољила своје пожуде, о којима је најбоље ћутати;

Барон се подиже, прије адвокату и заниза промуклим гласом, положивши му руку на раме:

— Имате ли да ми причате још штогод од таквих глупости? Обећао сам, да ћу вас саслушати до краја; али такве лажи, такве клевете нисам очекивао!

— Ја нисам дошао још ни близу краја, рече доктор Рено, хладнокрвно као увек, а нисам још ни издалека рекао оно, што је најгоре. Хоћу ли, дакле, да престанем?

Он је покушао да својим миром угуши гњев другога, и то му је пошло за руком.

— Наставите, рече барон Роберт после кратког ћутања.

— Луј Шасен је, дакле, причао моме колеги даље, да је покушавао заборавити прошлост, заборавити своју жену, по кадшто се, пита више, предавао пади, да се она, мокла, количтолико опаметила. Али, она свакојако охрабрена његовим ћутањем, некажњавањем, које јој је даровано, а можда и мишљењу, да се сада све дражити свачега — она се, дакле, усуђује, да обрне копље и да подигне чак и тужбу за развод брака. Зашто хоће да се разведе? Прво из страха, да бих ја могао најзад изгубити стрпљење због њеног бесрамног живота и изложити је јавности! А друго, да добије одрешене руке према своме имању... и треће, можда, да би се могла и по трећи пут удати!

— За кога?

— За вас!

— Ама тај је ништов сазрео за луду кућу!

— То би ми било право! Али он не говори о вама и о свађи као умоболан, чак не ни као напад екзалтиран човек. Он вели, ви би били једини човек, који би је могао, својим карактером и својом влашћу над њом, одвратити од њеног срамног пута и повратити добру. То га је једино до данас удржавало, да се не противи разводу.

— Ала је то притворство! Нискост! А при том и лукавство! Ваш колега се, разуме се, тиме дао завести; па и ви сами... О! Али сам на срећу ја ту, да му здерем личину са њушке! Ви нећете из ове собе крочити пре, господине, него што из вас не исчезне свака сумња у часност те жене, коју ви сад тако кривите. Да, да! Одавно ја то опажам по начину, како ви понављате клеветничке речи.

Адвокат остаде исто онако миран, као што је и до сад био.

— А ја ћу вам, узеде барон опет мирним тоном, бити обвезан благодарношћу, ако бих могао преко вас да сазнам, зашто је Луј Шасен до данас избегавао, да се брани, и тек овако доцкан замолио господина вашега колегу да се прими његове одбране?

— Јер му је, вели, тек сад испало за руком, да набави доказе о томе, да се његова жена неће, као што је он мислио, напово удавати, него хоће само зато да се разведе, да би —

— Могла сасвим безбрижно водити свој порочни живот, зар не?

— То тврди он.

— А његов доказ зато?

— . . . Јесте један снежак писама.

— Писма од љубавника његове жене? Је ли те? Она се дају лако фабриковати.

Још бојажљивије и тише него до сад, јер је осећао, да му под ногама још јаче гори, рече адвокат:

— На жалост, то су писма, која је госпођа Шасенова сама писала!

— Јесте ли видели та писма?

— Видео сам.

— И читали?

— Да.

— Је ли њен рукопис?

— Поуздано. И ја сам сумњао; али сам брижљиво сравнио рукопис са њеним написима у мојој канцеларији. За мене не постоји више никаква сумња.

— Ако су писма одиста њена, онда у њима не може бити ништа, што би могло удити њеноме гласу, осим ако нису потворена!

— Ја бих свакојако желео, да тако буде!

— Коме је писала писма?

— Разним људима.

— Наравно! Један једини љубавник није био довољан ништкову, мора их одмах бити више! По свој прилици тај невољалац не крије ни имена тих особа!

— Уз писма су и завоји са адресама. На тај начин имамо сва имена.

— Позната имена?

— Већим делом.

— Из друштва?

— Већином уметници.

— И глумачки народ?

— Има и њих.

— Ах! Па то је све лепше! Замачно ће и њих позвати на претрес?

— Не, писма нису долазила до њихових руку.

— Дакле негде успут остала? Па та ствар бива све лепша. Жена се упропашћује, али човека, чији исказ може све да упропасти, њега поштују . . . На откуда су им онда та писма, кад пису успште ни достизала на своју адресу?

— Госпођа Шасен их је давала својој собарици, која их је морала предавати код вратара.

— Ах, право. Именом Августа и Пјер Васер, не?

— Да, да, сасвим тако. (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Једна општинска писар управио је на нас једно овако питање:

Може ли се наплата досуђене накнаде штете шумском фонду, по кривичним пресудама, извршити и по овог имања, које осуђеном лицу, као земљодељцу, штити тачка 4. ч. 471. грађанског судског поступка, или не може?

На ово питање ми му, у место писог одговора, саопштавамо мишљење Господина Министра Народне Привреде, које је он, писмом својим од 25. октобра 1899. године Пр№ 9047, изравно Г. Министру Унутрашњих Дела, на његово питање, које је било исте садржине као и горње питање овога писара, које је он сада на нас управио.

То мишљење Господина Министра Народне Привреде, од речи до речи, гласи овако:

„За сам узео у оцену наређења поменутих законских прописа о досуди штете шумском фонду и проше тачке 4. ч. 471. грађанског судског поступка, на налазим: да законско благодејање о заштити земље за уживање земљодељцу, о коме се говори у овом закону, по другом одељку овог законског прописа, не важи за извршење кривичних осуда, те по томе ни за наплату досуђене штете шумском фонду, по шумским кривицама, као кривичне осуде уопште.

„Наплата штете шумском фонду за украдени или оштећени предмет, и поачана казна за сваку шумску кривицу, то су два сасвим различна предмета кривичне пресуде, по кривицама, које се казне по закону о шумама.

„Штету плаћа кривац поред казне (члан 98.) као вредност украденог предмета, или наплату за оштећени предмет. Новчана казна израче се по члану 94. поменутог закона, за сваку кривицу, и ако је она казна толика, да је кривац не може платити трећином свог имања, замењује се затвором, на начин прописан у члану 97. Власт, која изриче казну, казиће у пресуди, колико ће дана трајати свај затвор, као је поменути случај (члана 96.).

„За извршење, дакле, ове наплате штете, досуђене шумском фонду, кривичном пресудом, као накнаде за украдена из оштећена предмет, нема никаквог законског ограничења, пити исту имовина, на коју закон од наплате из имања, о коме говори прише ч. 471. тачка 4. грађанског поступка. И ова се наплата, дакле, као и свака друга кривична осуда, може наплатити из имања осуђеног, о коме говори прше одељак поменутог законског прописа. (Но, ако би се што од овога имања продавало земљодељцу за наплату порезе, приреза и других општинских трошкова, као и кривичних осуда, на би по измирењу сума, за које је у овим случајевима продаја извршена, нека сума преостала, онда се тај преостатак не може употребити за измирење других повериоца, него ће се предати земљодељцу и т. д. Замена од 14. Јуна 1898. године В. између и домуне у закону о непосредној порези од 29-ог Септембра 1899. године, по коме се за наплату порезе мора остазити кући са 20 дра.)

„На пад ни једни од поменутих законских прописа закона о шумама, нити ма који други, не ограничава ону наплату досуђене штете шумском фонду, кривичном пресудом, но себи је јасно: да за ту не нама поменуто законско благодејање о заштити земље земљодељу за извршење пресуде".

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да, према расиову Министра Унутрашњих Дела од 17. априла 1899 год. Пр№ 8981. и члану 95. закона о земљорадничким и занатским задругама, не треба наплаћивати мисаону таксу по закону о таксама, ни од основања ни од представљања земљорадничких задруга, ни за оверавање потписа ни у опште за све разне што их дотичиа имају са државним и општинским властима.

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 23. јуна 1899. године, Пр№ 14574, наређено свима општинским судовима: да они увек шалу дотичним пристојењем судовима, у сваременом пређашу, све оне своје одлуке — пресуде или решења — против којих је изјављена жалба, заједно са жалбама дотичних жалилаца и са оригиналним одлукама против којих су те жалбе изјављене.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Димитрија — Мита Дујин, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, још 9. фебруара 1899 год. побегао из пландиште тврђаве и до данас није ухваћен од стране наше власти. За њим се сасвим је је пребегао у Влашку где је и раније често одлазио и подуже живио или се сад, већ по други пут — дестала, да је опет прешао нашу границу. Дујин је познат као врло опасан разбојник.

О њему је опширније писано у бр. 6 на стр. 48. „Полицијског Гласника" од 1899. год. Препоручује се свима полиц. и општ. властима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Димитрија — Мита Дујин, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, још 9. фебруара 1899 год. побегао из пландиште тврђаве и до данас није ухваћен од стране наше власти. За њим се сасвим је је пребегао у Влашку где је и раније често одлазио и подуже живио или се сад, већ по други пут — дестала, да је опет прешао нашу границу. Дујин је познат као врло опасан разбојник.

О њему је опширније писано у бр. 6 на стр. 48. „Полицијског Гласника" од 1899. год. Препоручује се свима полиц. и општ. властима.

нарочито пограничним, да обрате строгу пажњу на овог лопова. На случај проналаска, треба га под јаком стражом спровести Управи гр. Београда. Дујину је 60 година, средњег је раста, просед, ћелав. Најрадије носи бакенбарде, као што је и на слици, али је вероватно да је се обријао или да на другу начин браду шиша, да би се тиме што боље прикрио од потере, на шта треба обратити пажњу.

Драгутин Симић, из Баловинаца, извршио је, пову између 17.—18. ар. месеца крађу стоке Милоју Симићу, из истог села и побегао. Он има 18 година, раста је повишског, очију великих и гробастих. Косав је. Начелник среза мачванског актом од 20. тек. месеца Бр. 15161, моли све полиц. власти, да овог младића уз своју домаћинску потрашње и провођење њему стражарско спроведу. Акт управе града Београда Бр. 25710.

ТРАЖИ СЕ

Радисава — Раду — Ристића бојацију из Ужица, који познато отсумара од своје куће још пре Ђурђев-дана ове године, и оставио своју жену без икаквог потребног издржавања, тражи начел. окр. ужичког актом Бр. 11052. у случају проналаска треба известити начелство или управу гр. Београда с позивом на Бр. 25978.

Милку жену Јоксима Душића — из Сувог Дола. Тражи начел. окр. топличког Бр. 7667. због крађе своме мужу од кога је она одбегла 21. ов. мес. Млада је стара 30 год., раста је средњег плава у опште, очију зеленкастих, у одељу сељачком уништком, па гласи бела шишља у затворје од прног сукна. Проналазну треба упутити начелству окр. топличког или Управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 25980.

ПРОНАЂЕН

Радомир Живковић, који је Расписом Управе гр. Београда од 9. ов. мес. Бр. 22503 тражен по извешћу прногорске власти прано пашег министарства спољних послова, пронађен је на Цетињу, само је познат по слици изнетој у „Полиц. Гласнику".

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

† Оглашени азиковци, Цуцић и Мишић одбегли робијаши, б. ов. мес. око $2^1/_4$ сата по подне, на путу између Стрнше и Д. Видова, напали су на пределника општине стрнше Миленка Аврамовића и његовог писара Стамена Јовановића, када су исти пошли пореч у Параћин. Писар је погинуо. Председник се са новцем спасао бегством. Потере су дигнуте за азиковцима.

△ Начелство округа моравског, извешћем од 17. овог мес. № 11460, јавља, да су непознати азиковци, 17. овог месеца напали на Владислава Ристића, абаџију, из Параћина, на путу Рашевићком у месту „Шалоца" отели му 110 динара у банкама и свукли му и узели актерију, термен и шубару. За разбојницима се живо трага.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Указ о постављању и разрешавању. II. Стручни и научни део: 1) Лондонска извршитања полиција, од М. П. Јов.; 2) Превод страница у француско; 3) Питања. III. *Поучно забавни део*: 1) Телеја бр. 1; 2) На последњем часу; 3) Ко је убица, криминални прича од А. Белоу у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Пронађен; 4) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРОТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић

Казнима дела множе се из дана у дан, злочини узима све већег маха, опстанак друштва како којим даном све је више и више угрожен, речи су, које ћете данас чути како од најмањих криминалиста, тако и од највиших органа сигурности на западу. И доиста, кад човек прегледа статистичке податке ових земаља, а нарочито њихових престоница — тих центара цивилизације и прогреса, мора се ужаснути, кад види: да се злочини сразмерно многим много брже од становништва. Видећи то, човек и нехотице мора доћи на помисао, да ће злочин постепено захватити све чланове друштва, па се онда, са свим природно, запитати: шта ће, на крају крајева, бити од тог злочиначког света?

Допуштамо, да овде има по мало и песимизма, али је тек неоспорни факт, да су данашњи злочини не само многобројнији, већ у исто доба куд и камо свирепији, па ако хоћете и свирепији, но што су у старија времена били. Ово, истина, могло би се рећи, да је и данашње становништво куд и камо многобројније и интелегентније но што је раније било и покушати тиме паралисање оног пића у множењу злочина, али смо ми слободни подсетити све оне који би тако мислили на ту околност, да су и средства за сузбијање злочина данас много савршенија, што опет значи: да се пићан у становништву израњава савршенством средстава, док се пићан у множењу злочина — тај друштвени дефицит, нема су чим да израва, већ се, као и сваки други дефицит, повлачи и пење се из године у годину. Није ли онда са свим природно, што се питању о сузбијању злочина поклања данас нарочита пажња како од најбољих научењака тако и од самих државаа? Није ли онда потпуно оправдано, што напредније европске државе полажу данас тако много на добро уређену полицију и образовање хуманих друштава, којима је циљ да посредним путем предупређују злочин? Па када, и поред свега овога, видимо, да се у њиховим престоницама готово по све дневно дешавају најгрознија убиства и најдрскије похаре, онда се свака, надам се, мора сложити са нама у томе: да је борба друштва са злочином куд и камо опаснија но што то на први поглед изгледа, те према томе, да и жртве, које друштво у овој борби подноси, морају бити много веће, ако се неће да доведе у сумњу успех саме борбе.

Да видимо, како је у овоме погледу стајала наша престоница у току последњих 5 година, односно у времену од кад се прикупљају тачни статистички подаци о њеном раду на пољу сигурности. Помињемо одмах, да наше излагање неће бити само голо набрајање цифара, већ у неколико и једна мала историја о раду наше криминалне полиције у току поменутог времена, т. јест од 1896 па до краја 1900 године. Овај период времена важан је за нашу престоничку полицију већ и стога, што се она у добу његовом отпочиње попуњавати школованим људима који, по неким ранијим заблудама, нису никако били „подесни“ за полицију

* * *

Готово све установе наше државног живота претрпеле су до данас знатне измене у својим пробитним организацијама — измене које су захтевале потребе савременог друштва, само је наша полиција — тај општи и неопходно потребни помоћник свих ових установа, остала у главноме непакнута, ево и до данас. У овом погледу нарочито је интересантна престоничка полиција, која још постоји по устројству од 11 јула 1860 године, т. јест од времена, када Београд није имао више од 15.000 становника. Сви, до сада чињени покушаји, да се она реорганише, остали су без успеха. Готово увек налазило се, и то у последњим моментима „*оправданих*“ разлога, да се то одложи за „*боља времена.*“ *)

Изгледа према досадањем, као да је немогуће реорганизовати Управу Града Београда већ да ће она са својим устројством, за које г. Таса Миленковић згодно рече да је још из доба „*Руа - паше*“ остати још годинама...

Дакле, готово у свима јевропским престоницама криминалне полиције имају своје засебно устројство, у коме су тачно прописане њене дужности и одређен делокруг њиног рада, дотле је она код нас, по овом стародревном устројству смешана са санитетском, административном, па чак и извршном полицијом. Од 66 параграфа, који сачињавају ову уредбу, свега су 2 посвећена полицији сигурности. Сасколика њена дужност састоји се по њима у томе: да „*обрађа позор на беспосличаре, скитнице, просјаке и лица подозрителна лица, на њихова отношенија, пребивалишта аромене, и протерује се* и т. под.“

Природно је, што се недостатак ове уредбе морао доцније попуњавати многобројним расписима и наредбама, међу којима да данас има и таквих, које су у очигледној супротности.

Ну да се вратимо нашој теми.

* * *

После онако дрске и по начину извршења готово јединствене похаре поште, која је извршена у Београду на дан 7 децембра 1895 год. запрепастили су се била и полиција и грађани престонични. А и јесте била стварно запрепашљивање. У среду престонице, у једној од најживљих улица, у непосредној близини 2 војна стражара, отворена су поштанска кола и из њих украдено око 200.000 динара које у готовом новцу, а које опет у аманетима. И ако се овој похари ушло у траг, за што се по главноме има захвалити енергичности ондашњег управника и вештини исљедника, ипак је она учинила велики утисак како на грађанство тако и на полицију. Она је, може се рећи, пренула нашу полицију из мртвила у које је била доведена нешто онд. политичким приликама а нешто опет последицама рада укинутих истражних судија. С тога видимо, да се почетком 1896 год., када је дефинитивно и уљено у траг овој похари, предузимају извесне мере, које су се односиле на побољшање полиције сигурности. Оне мере поглавито су се тицале концентрисања превентивне полиције при самој управи, односно њеном кривичном одељењу, које се, у ранија времена, занимало само истуним стварима; за тим заведења криминалних регистара у којима су скупљани подаци о сумњивим личностима у опште, повећања детектива и појачана надзора над сумњивим личностима.

И ако ове мере нису са свим сузбиле казнима дела, ипак су их знатно умалиле. Што је најважније, оне су очистиле престоницу од старих и окорелих злочинаца, чијим се многим злочинима ни до данас није ушло у траг. **)

*) Прошлој скупштини био је поднет чак и пројект о новој организацији управе града Београда, али како није „досело на ред.“ то је остао — *у скупштинској архиви*, нема сумње за „*боља времена.*“

**) Године 1891 извршен је на баре Немчије један пљач, у коме је био ушишен један на парчад парчета немачки човек. Ни само да се овом злочину није могло ући у траг, но што више, није се, ни до данас, могла конституисати идентичност убијеног.

Број убистава, која се раније године пео на 5—8 случајева годишње, спустио се у овој години на 3 случаја, од којих ни један није имао за мотив користољубље. Сва ова 3 убиства извршена су у пијаству раздражености, а извршиоци њихови само су се предали властима.

Жалећи јако што немамо тачних статистичких података о кретању казнених дела у раније године, ми ћемо овде поменути само то, да је, у размаку од непуне 3 год., убијено у Београду 5 лица, и то све из користољубља. (наставиће се)

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева**

I

Јануара 1870 ручао сам у Паризу код једнога од мојих најбољих пријатеља, када ми Максим Ди Кан учини неочекиван предлог: он ме упита да ли желим да присуствујем извршењу смртне пресуде над Тропманом, и понуди ми да ми изради место у броју неколицине привилегисаних који су имали допуштење да уђу и у сам затвор.

Још није заборављен злочин славног убице; у тај мах цео Париз занимао се Тропманом, цео свет се интересовао само за њега и заборављало се постављање псевдо-парламентара Оливијера и убиство Виктора Ноара, кога је својом руком убио принц Бонапарта, који је, на општи скандал, био пуштен испод суђења.

У назовима свију књижара били су поређани редови фотографија *славног убице шантеског*; оне су представљале једнога младог човека са високим челом; црним очима и дебелим устима.

Већ од неколико дана шњале се свако вече *блузе*, поцрнеле од рада, где стоје на тргу Рокета, да виде да ли се намешта гиљотина, да чекају дуго после поноћи и поврле се преварени у својим надама.

Пошав Максима Ди Кана доцније је сасвим изненада, и ја га примих без размишљања. Обећах да у једанаест часова у вече будем крај кипа принца Евгена, на булевару истога имена. Када је дошао тренутак, мени дође криво што сам дао реч; али је било и сувише доцкан да одречем; некакав осећај лажнога стида ме задржа: — зар ће се помислити да ме је страх?

Да бих испаштао моју слабост, и у жељи да моја посматрања буду од користи другим, ја хоћу сада да испричам све што сам видео, хоћу да оживим у успомени све мучне утиске те ноћи. Можда ћу тиме задовољити и нешто више но што је просто љубопитство читаочево; можда ће се моћи извући каква поука из моје приче.

II

Када смо Максим ди Кан и ја дошли пред кип принца Евгена, више особа је ту већ било сакупљено и ишчекивало нас. Међу том господом налазио се чувени шеф тајне полиције, г. Клод, коме ме Максим Ди Кан представи. Остали су као и ја нарочитом привилегијом били повлашћени; махом су то били кроничари и новинари... Максим Ди Кан ми саопшти да ћемо пробдити целу ноћ у стану управника затвора.

Извршења смртне казне, зими, бивају у седам часова ујутру, али треба бити на тргу још пре поноћи; доцније је немогућно прокрчити себи пролаз кроз збијену гомилу света.

Од кипа принца Евгена до роџетског затвора, има најмање пет стотина метара. Ничега необичнога још није било, само булевари су били нешто живља но обично: цео свет ишао је на једну страну, а жене су трчале сатним кораком. Затим кафане и крчме биле су још осветљене, што обично не бива у крајњим предграђима париским тако касно у ноћ.

Није било магле, али ипак ноћ је била врло мрачна, влажна без кише, хладна без мраза — права јануарска ноћ у Паризу.

Г. Клод нам даде на знање да је време да се пође, и ми пођосмо. Он је био хладнокрван и загледао је као човек који механично врши свој посао, и који у свему томе не осећа ништа друго до потребу да сврши своју дужност што је могуће пре.

Г. Клод је човек од једно педесет година, средњег стаса, дежмекаст, четвртастих рамена, округле главе, врло кратке косе, и прта на лицу сећих као какви минијатура. Чело, брада и потиљак једино су била чудесно широки; енергија, несавладљива воља одјекивала је у његовом сувом и једномерном гласу, у малим бледим и сивим очима, у кратким и снажним прстима, у мускулозним ногама, у свима чврстим и спорим покретима. За њега се говорило да је врло вешт у своме послу, и да је страх лопова и убица. Политичке кривице њоу спадале у његов делокруг. Његов друг, Г. Г..., о коме ми је Максим Ди Кан такође похвално говорио, има финије понашање и лици на мекога и сентименталног човека.

Изузев те господе, можда изузев Максима Ди Кана, сви смо се врло пеланогано осећали; мало смо се и стидели, и нисли смо као у лову, усправљени и један за другим.

Што смо се више приближивали Рокети, све смо више људи срстали; ипак то још није било оно што би се могло назвати гомила. Није се чула вика, чак ни гласници разговор: — „призор“ још није почео. Много мангупчади шврљало је по тргу, с рукама у џеповима, ободом од качкета на носу; они су ишли оним млитавим кораком који се може видети само у Паризу, и који се, за тренут ока, претвара у најокретнији трк са тигарским скоковима.

„Ево га!... Ево га!... То је он!... повикаше више гласова ово нас“.

— Знате ли, рече ми одједном Максим Ди Кан, да вас драже за целата?

„Почетак обећава“, помишљах ја.

Париски џелат — Париски Господин — са киме сам се упознао неколико часова доцније, мога је стаса и исто тако беле косе

Назад опазисмо дуг простор, не сувише широк, са обе стране две куће које личе на касарне, црне и баналне архитектуре. Једна је била кућа младих апсеника, друга, с десна, кућа у коју су смештали осуђенике роџетске тамнице.

III

Трг су били заузели, на средини, четири реда војника. Друга четири реда била су на двадесет корака од прва четири. Обично трупа се није употребљавала за извршење смртне казне; али овога пута влада, због раздражених духова убиством Виктора Ноара, мислила је да је полиција недовољна да држи у реду гомилу, и узела је нарочите мере.

Главна врата роџетске тамнице ишла су право на средину трга коју су војници били опколили. Више сержанта са спорим кораком шетало се пред вратима; један млад официр, доста јака стаса, са каном богато навезеном, скочи на нас са нарочљивошћу која ме опомену на полицију у мојој домовини; чим познаде своје он се умири.

Тамничка врата отворише и уведоше нас унутра, јако предострожно, у пратњи чувара. Затим лажљиви преглед и дуго испитивање. Поштo је та формалност испуњена, проведоше нас преко великог унутрашњега дворишта, затим преко једног малог: најзад се најзсмо у стану управникоме.

Тај чиновник нас је очекивао. Он је био снажан човек; висока стаса, проседе браде и бркова: имао је типично лице пешадијског официра; нос орловски, непомичне очи дивље животиње, и мајушну лубању. Примио нас је љубазно и добродушно; али, поред свега тога, сваки његов покрет, свака његова реч, откривале су у томе чврстоме човеку слепо оруђе свога господара, који се не би устезао да изврши и најсвирепију заповест. У осталом, он је већ и био дао доказа своје одзности у ноћи 2 децембра он је са својим батаљоном био заузео штампарију *Moniteur*-а.

Као прави *gentleman*, он нам уступи свој стан, који је био за другом страну главне зграде, и који је имао две доста добро намештене собе. Пријатна патра буктала је у пећима. Мала хртица, која је имала једну ногу повређену, вукла се рамаљи од прозорче до простарке, непрестано машући репом; очи су јој имале тужан израз, као да се и она осећала заробљеницом.

Било нас је осам позватих; ја познадох неколико лица према фотографијама: Сарду, Албер Волф, итд. Али не осетих никакву жељу да их оословим. Седосмо у салон. Максим Ди Кан се приближи Г. Клоду.

Лако је погодити, Тропман је био једини предмет нашега разговора, средиште свију наших мисли. Управник нам саопшти да је осуђеник пао у тежак сан у девет часова у вече, и да још мирно спава „сном праведникоим“; да сагледа да је предвидео одбијање своје молбе за помиловање; да је прекинуло управника да му саопшти прави одговор на његову молбу, и да одсудно остаје при тврђењу да је имао саучасника које неће

да именује. Управник додаде још да ће но свој прилици, у одсудном тренутку, Тропман се ухлашити, али да је све до сада имао врло добар апетит. Тропман никако није тражио књига на читање.

На нашем крају салона, неки су се питали да ли се може повероваги тврђењима тога злочинца, који се показао архилажљивац. Поновна се исприча убиство у свима појединостима; упита се шта еренолоји вели о лубањи Тропмановој. И питање смртне казне би додирнуто... али разговор је био стром, пеирално се хладно, без убеђења, понављајући опште места, и при најмањем поводу разговор се прекидао и тешко се започињао... Било је немогућно говорити о другој ствари но о догађају те ноћи, и то због нехотичног поштовања смрти, због поштовања тога створења људског које је било осуђено да је поднесе. Неодређен осећај узнемиреност и притискавао нас је. Никако нам није било дуго време; али та необјашњива нелагодност, то неспокојство које нас је прождирало, било је овога пута мучније но досада... изгледало је да се та ноћ неће никада свршити.

Што се мене тиче, ја сам осећао саме једну ствар, то је да немам права да се нађем на томе месту; да моје присуство не може бити оправдано никаквим психолошким и моралним обзирима.

Г. Клод, после извесног одсуства, врати се к нама, и поче нам објашњавати како му је чувени Жид заклињао му руку, али како ипак не губи наду да ће га опет дочекати, ако је доиста жив.

Одједном се зачу тешка хука точкова, и после неколико минута рекоше нам да је гилотина дошла.

Ми тога часа истрчасмо на улицу, као да смо и журили да је што пре видимо.

IV

Пред тавничким вратима налазио се масиван и затворен фургон, са запрегнута три коња; други фургон, мали и никаз, са два точка, имао је облик дугачког сандука, и ишао је нешто позади првога. (Тај фургон био је намењен, као што смо после сазнали, да прими лешину одмах после извршења и да је пренесе у гробље.)

Више радника у кратким блузама било је око кола; један висок човек, са округлим шеширом и белом краватом, са лаким огртачем на рамену, полугласно је издавао наредбе...

То је био џелат. Све власти, Г. Клод, управник, официр са извесном качкетом, изменађе неколико учтивих речи са њим.

„Ах! господин *Ембрик*, добро вече, господин Кидриче" (његово право име било је Хајденрајх; био је Алсенашин.)

Ми му се такође приближисмо, и за тренутак он посташе предмет опште пажње.

Начин којим се њему приступало јасно је говорио: „Ми вас не презиремо, јер ви сте важна личност." Неки рађи *plus de chic*, без сумње, руковаше се њим. Додуше рука му је била приметно бељше и лепше.

Г. *Ембрик* био је простих манира, благ и учтив, не без неке патријархалне обзирности. Видело се да је разумевао да ће ноћи бити, после Тропмана, најинтересантнија особа за нас: први министар Тропманов.

Радници отворише фургон, извукоше разне делове који су сачињавали гилотину, и почеше је намештати на петнаест корака од тамничких врата. И тада се видело како се две лампе пређу при земљи у напред и у назад, осветљујући малим светлим кругонима истесано камење калдрме.

Ја погледах у мој часовник... тек је било дванаест и по. Ваздух је био још мрачнији и још хладнији. Било је већ приличио света, из редова војника који су опкољавали трг, пред тамницом, дизао се дуг и неодређен жагор људских гласова.

Приближих се војницима: они су били непомични, нешто збијени, и мало су пореметили симетрију равнања. Њихова лица нису изражавала другу ствар до досаду, лењу и резигнирану досаду, пуну стрпљивости. Сва лица која сам овамо под капацима, војничке униформе, тророги шешири и ређенготи сержанћ, све главе радника у блузи, све је имало израз досаде, са неодређеним осмејком ишчекивања.

Још даље, гомила се масама повијала и гурала; с времена на време, један јасан глас се одвајао:

„Ој! Тропмане! ој! Ламбере! Није требао да пође!"

Затим завађања, гурања и свађе око места.

Ређи једне циничне песме клизно је с уста на уста; одједном се подиже општи смех који диже целу ларму и назад неки неодређен жагор, као да се хиљаде гусака туну крилима брчкајући се у води. „Права ствар" још није била почела: нису се чули завидљивастични крици које је сваки очекивао, ни олујско хујање *Марсељезе*.

Ја се приближих гилотини која се лагано дизала. Један господин пријатног лица, накудрављене косе, са малим шеширом сиве боје, неки адвокат, као се варам, био је сасвим готов и говорио је са жестином, дајући једноличним покретом десну руку са одређеним кажипутом, дајући такт оно на више; при сваком покрету је потклецивао, као да је претварен теретом својих убеђења. Хтео је доказати двојици господе, који су били поред њега, да Тропман није убица, него лудак.

„Лудак! Ја ћу вам то доказати! Хајдете за мојим разлагањима, викао је он; његов покретач није било убиство, но суџета коју ће ја радо назвати прекомерном!... Хајдете за мојим разлагањима..."

Оба господина у капутима ишли су за његовим разлагањима; али, судећи по страху њихових лица, нису били убеђени. Радник који је склапао гилотину мерио га је од главе до пете са непрекинутим презирањем.

Ја повоља ућох у стан управникон. (Наставиће се)

ИЗВРШЕЊЕ СМРТНЕ КАЗНЕ У АМЕРИЦИ

Као што је већ познато, убица председника републике Сједињених Држава Северне Америке, осуђен је на смрт. Чолгош — убица Мака Кенлија платиће главом за злочин, који се, по америчким законима, кажњава смрћу средством електрицитета. Чолгош је, у истя мах, и први анархистички злочинац. Који ће бити погубљен електричном струјом.

Држимо, да ће и наше читаоце интересовати начин, којим се у Сједињеним Државама извршује казна над злочинцима, осуђеним на смрт.

Има једно десетак година, како је, у име хуманости, овакав начин пустињавања уведен с оне стране океана, али се одмах при првој екзекуцији, видело да страшно, већаше и сечење главе секиром или гилотином, није тако страшно и грозно као смрт од електрицитета.

На дан 6. августа (по н. кал.) 1890. извршена је у Њу-јорку смртна казна над Универом Кемлером, који беше убио своју љубавницу. Овај Кемлер беше први, над којим је смртна казна извршена по новом методу — т. ј. електрицитетом. Смртна пресуда беше му изречена још пре четрнаест месеца. Он је знао, да се ствар одуговлачила једино с тога, што су се адвокати, лекари, судије, електричари, па и сам конгрес сналази око тога, да ли да га вешају или да га убију електрицитетом. Најзад би решено, да се употребе електрицитет. Извршењу смртне казне присуствовало је двадесет и три лица — државних чиновника, лекара, адвоката, свештеника и новинара. Извршење смртне казне учинило је на све њих ужасан упечатак.

Кад су увели Кемлера у собу, где ће га погубити био је миран и готово несвесе и расположен. Смејући се сео је на столицу, на којој ће свршити. Одмах га увезаше каишима за столицу, тако исто и ноге и руке. По том му и главу привезаше за столицу, тако да није могао ни мрднути. У побочној су соби били „џелати" електричари, који су само чекали на знак, да приступе послу. И кад им јавише, да је све готово, „џелати" пустише струју; струјомер је у том тренутку показивао хиљаду волта. Кемлерово се тело страховито грчило — на лицу му беше израз ужасне мука. Чак и лекари не могаше да га гледају, већ окренуше главу на страну. У овој дубокој тишини чу се као неки шкргут зуба; из ужасно аталасаних груди отс се слаб уздах. Но после неколико секунада нестаде дрхтавице и тело се укочи. Надлежни лекар пустио је да струја дејствује још десет секунада, после чега пареди да се прекине и констатова, да је Кемлер већ мртав. И остали лекари рекоше то исто.

Одрешише каише, Кемлерове се груди подигоше. С усана му се оте тежак уздах. У том истом тренутку тело му се поче опет грчити и трести. Лекар одмах пареди, да се опет пусти струја. Пуних петнаест секунада дејствовала је онога пута струја на осуђениково тело; одједаред се подиже беличаста пара;

присутни осетише задах од изгоретине — *горело је Кемлерово тело.* Одмах прекидоше струју. Лекари реноше, да је сад осуђеник на сигурно мртав. Тако је било. *Цела процедура трајала је тринаест минута.*

После овог првог ужасног погубљења средством електрицитетом, устаде целокупно јавно мњење против тог начина извршења смртне казне, тражећи најодлучније да се укине. Но меродавни фактори нису сматрали, да треба послушати глас јавног мњења. Ма да су се и код следећих вршењима смртне казне повиљали стаховити призори, опет тај начин смрти остаде у сили па убице у држави Њу-Јорку.

На годину дана после Кемлера погубљен је електрицитетом убица *Јонс.* Код овога се струја мораја да пушта четири пута, и трајала је сат и осам минута.

Истина у току последњих година метода се много усавршила, али опет за то, овај начин је смрти много страшнији и тежи, него код вешања. Сад међу осуђенима електроде на глави, на крста и на листове и тако се подешава, да се још до чело, на крста и на листове и тако се подешава, да се још до што већег електричног контакта с телом. Осуђеном се меће на главу гвоздена капа, која му пада до очију, а и ноге му се притеже гвозденим шипкама. Онда струја улази најпре у мозак и убија осетљивост, а после разорава и све животне функције. Тако се бар мисли.

Као што већ напред рекосмо, у Сједињеним Државама увеђена је смртна казна електрицитетом, — једино у интересу хуманости. А у самој ствари, ова метода није ни мало човечнија. То утврђују медицински ауторитети. Тако, има чувених електротераписта, који тврде, да смрт не наступа тако брзо, како су многи склони да верују. Они веле, да, истина, електрична струја производи телесну узетост, али то још није доказ, да је и осетљивости нестало. Можда ће неко помислити, да треба тргнити само што јачу струју да, дакле, од јачине струје зависи, хоће ли смрт брже или спорије наступити. А то не стоји, јер и 100 волта могу да убију човека, ако струја улази на што више места и ако се дејствује на осетљиве регионе, пре свега на нервне центре, као на мозак и на кичму. Многи електротерапити деле мишљење, да се човек много више и дуже мучи под електрицитетом него на вешала, јер при вешању човек се обнеможе у тренутку, чим му се стегне вратна жила, ма да срце још и даље куца.

Као што се види из онога, што је напред речено, Мак-Кинлијевог убицу, Чолгоша, очекује ужасна смрт. Још да напоменемо, да ће се смртна казна над њим извршити 15. октобра.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КОБНА ЉУБАВ

— Étienne Rellet —

Беше то у доба када се отварање бањске сезоне. На морској обали, јунско сунце блештало је засењавајући очи; тихо море изгледало је као да се разређује у неку ситну белу чипку и отицање као монотони шум и певајући пољупце. Свежи ветрић с мора, пирњајући тамо амо, потресане лако костиме и надуваше их чаробно.

Пред једном шареном кабином, меа млада девојка, са немаром увек красним, оригинал који се наткада виђа по бањским варошима, изгледаше врло потресена.

Она беше у неком грозничавом ишчекивању, и шараше врхом од свога амрела почетна писмена своја предратога.

Подобна оном цвећу које гони у снове поезије, она се губљаше у идеалношћу са оним кога обожаваше, а љубав јој је прождрала већа него што је њена гордост и довољно силна да уништи њену нољу.

Обдарена врелом узбрашћом, упечатљива и осетљива, она беше увек под ударцем жеља које паралишу њене илузије. Она се сећаше, у том тренутку, парка у ком беше први пут видела своја драгана, између зелена дрвећа, где се чујаше излаз воде како жуборише у базену као по ружичастом мермеру.

Она ту зидаше куле у ваздуху, када од нечијег хода подиже главу. Заљубљени сиђаше с насипа споро и полако.

Образи Херинин добише другу боју, млади човек је поздравни фамилијарно, и, укротивши погледе, они се пољубише једним од оних идеалних пољубаја који понова оживљавају.

Вераздака беше један од оних људи који су крајње осетљиви у стварима срца. Овај први састанак потсећаше га на место где беше први пут срео своју драгану, једне вечери пуне месечине. Он као да гледаше још онај бледи профил и њену дугу плаву косу која се као злато спушташе низ њена слаба леђа као крила у птичице. Он поново као да гледаше њен лаки и ритмични ход, који не би скоро пшеницу када би преко ње ишла.

Грациозним покретом, она се окрете и живо, на ухо младе човеку, опусти увек очекивану реч од жене која се љуби: ја те волем...

С руком у руци, живећа мишљу, они разговараху пискајући, обоје узбуђени.

— Ти си у будуће моја, ти мени припадаш !...

— Ја сам ти одана!

— За увек?

— На цео живот.

— Опрости ми, драга, али помисли на моју жалосну судбину ако изгубим твој пољубац свежији од зорина миловања, то би било за мене уништење сваког сна, сваке амбиције. Ја тебе хоћу; ти си једини циљ мојих трудова који ће растерати моју несаницу.

И, обгрливши је око струка, он је привуче к себи и дуго ју је љубио по њеним ружичастим уснама.

* * *

Домаћинско звоњење позиваше закасниле. Они устадоше обоје, као са неком жалошћу, и не проговоривши ни речи једно другом стигоше једно поред другог; али обоје беху се тако промениле у лицу, да се један путник не могаде уздржати а да не каже, смешећи се, своме суседу: „Ја мислим да је пут заљубљених много дужи него пут ђака.“ Но у концерту од пиљубљених много дужи него пут ђака.“ Но у концерту од пиљубљених много дужи него пут ђака.“ Но у концерту од пи

Ручак се приближаваше своме крају, и неки од гостију пођоше столњама по врту на којима се пушила мока у јапанским шољама.

— Господине Трарије, ја желим с вама да разговарам један тренутак, рече Артур Гузон Херминину оцу.

— Познајмо најпре кафу, драги поручниче; после тога, ја вам се стављам на потпуно расположење.

*

У салону до спаваће собе г-ђе Траријеве, они пријатељски разговараху.

— Ја сам врло почашћован, господине, вашим траженьем. Ви сте у сваком погледу достојни моје кћери. Ја држим да човек, ма колико износило његово богатство, треба да има какво занимање; а позив који сте ви изабрали служи на част једној свези. Међутим ја нисам једини судија у овом питању. Г-ђа Трарије има ту поглавита гласа, као и главна страна, моја кћи ћарочито. Да би вас потпомогао, ја вас молим да сматрате од сада моју кућу као своју.

— Хвала, господине, покушаћу да победим, и будите уверени да је једина моја жеља да учиним срећним госпођицу Херминy.

* * *

Херинна плакаше.

— Ви сте глупи, госпођице, говораше њен отац. Имајте пре вере у искуство својих родитеља. Ти си ми мила, љубимице моја, и ја хоћу да ти осигурам срећан живот. Вералдак је сиромах.

— Он не узима богатство, него мене, а у осталом слава води срећи.

— Он је пао и сва песница нестали и ћудљиви: њихово непрестано истраживање непознатих осећаја, њихова сталва тежња ка неостварљивим, одвоја их и сувише од ситница овога света, и суде о којима они несвесно ласкају, упамтите добро, морају се просути крај снега.

— Ја сам у њима сигурна.

— Ти то мислиш, наивно дете, затим ћеш једнога дана доћи к нама, оплакивајући пропале илузије, свој уништени живот.

— Оче, ви сте неправедни.

— Да, признајем, ми немамо права када не дајемо за права вашим безумним главама покварене деце. Ти гледаш својим очима двадесет година, драга моја. Ти сте видиш ружичасто. Пази добро, кајање је страховито.

— Не, оче, ваша нежност за мене узрок је те ви све видите у магли; ви сневате о мојој срећи, дакле, дајте ми мога Вералдака.

— Ти мислиш да га волиш; ти сматраш за трајну страст тренутно расположење младе девојке. Брачони ја љубим, знај, јесу као руже које брзо свену. Прилика коју ти нудим, ако не задовољава твој романтични укус, јесте паметнија. Господин Гузон је по природи тих и умерен.

— Као и сви медлокритети! Ах! тај човек ми је страшно одвратан; оно вечно стварање о својој личности, она крајња правилност држања, све то говори ма да он неће никад ништа волети до једну ствар: своје ја. Што он особито воле, то је мој мираз. Премда је богат, он може имати извесних амбиција које му његово богатство не допушта задовољити. Уосталом, ја не могу бити његова.

— Шта кажете, госпођице?

— Херинна порумене, зајеца, и на коленима пред оцем, пропанута:

— Ја сам се заветовала Вералдаку.

* * *

Маја г. 1900., у протестанској цркви, Вералдак стајаше пред олтаром с г-ђицом Херинном Траријевом.

Пре личности на политичког, уметничког и књижевног света представљаху обреду венчања. Извесно, тешко је замислити лепши и симпатичнији пар, ово, у белој тоалети, цвет посебна цвеће, а он, мускетар у црном оделу, што даваше не знам чега романтичног.

У општинској кући, Херинна изговори светотајно *Да* са таквим одушевљењем, — да се грађански помоћник, човек од духа, накосно осмехну.

Сутрадан, мати Херининна, нестрпљива што младенци не силазе на ручак, уђе плаховито у свадбену собу, и изишавши одмах врикну од ужаса.

Они беху загрљени и укочени од ледене хладноће смрти; на ноћним столу, једна боца у пола празна и две чаше.

Када собарицу затворише, она потпуно признаде; тако да помесар, са решењем о стављању у затвор, закуца на врата Артура Гузона.

Сувише доцкан, ах! Јадник беше себи изрекао пресуду: пошто се осветио, он беше проварјао себи куршум кроз мозак.

КО ЈЕ УБИЦА?

ПРИМЕЊАЛА ПРИЧА

А. Њелса. 9

— Који су своју господарицу варали и сва тајна писма предавали мужу. Како неверватно! Писма такве природе шиљу се прево људи, за које је познато, да су плаћени у непријатељском стану? А госпођа Шасенова је то знала!

— На шпан није отерала те људе?

— Из слабости.

— Или — због страха?

— Мислите и говорите ви, што нам драго, рече барон суровo. Ја кажем, писма су лажна.

Адвокат се још устезао, пре него што ће задати последњи ударац, али је ипак држао да мора говорити, и узвикну:

— На жалост, она ће се сматрати као исправна, јер су прилог једном стварном браколомном деликту, који искључује свако порицање.

VI.

Барон се чинио, као да не разуме смисао последњих речи.

— О чему говорите ви? Ко је учинио деликт?

— На жалост, госпођа, о којој говоримо, одговори Д-р Рено тихо.

— Ухватили су је на делу — њу? — Госпођу... Шасен?

— Да.

— То не може да буде!

— Видео сам полицијски протокол.

Барон превуче узбуђено руком преко чела.

— А где се она то требала наћи?

— У једној соби улице Риволи.

— Ко тамо станује?

— Један господин из француске комедије.

— Он се зове?

— З...

— Кад је протокол састављен?

— Синоћ у десет часова.

Барон је бивао све блеђи и блеђи; затим промуца: — Си... ноћ!

Он се сетио, да ју је тога вечера посетио и није напао код куће. Сетио се и снега онога, што му је госпођа Дини казала. Али му још никако није пшло у главу, да је сматра за криву! На ипак се ништа није могло рећи противу слагања целог неочекиваног изласка истога дана са часом у који је комесар утврдио деликт.

Али он брзо напусти ону мисао подиже главу, коју је био оборио, и рече своме адвокату!

— Саопштите ми све, што нам је познато о овом случају. Морам о томе све знати до најмање ситнице, јер ја морам да утврдим, да је овде неспоразумење, или заблуда или какво ново невaљaлство.

На доктора Реноа је већ мало по мало чинио утисак, као да је барон у одбрани своје пријатељице и сувише енергичан, ма да се бар ово, што је очигледно не да опоровги.

— Луј Шасен, — поче он ипак објашњавати, јер му је барон с временом изгледао више као пријатељ него као клијенат — чим је дошао до писама своје жене, отишао је са једним пријатељем од утицаја државноме тужиоцу, показао му је писма, припремио га је противу госпође Шасен и најзад изравно молбу, да му се стави на расположење полицијски комесар ради утврђења кривичнога случаја. То му се, као мужу,

разуме се није смело одрећи, пошто је пре шест недеља исто то одобрено његовој жени.

— И што су јој то право одобрили, јамачно се сада кају? примети барон.

— Није немогуће! Ударац, којим смо промашили, ларма, која је том приликом настала, тужба, коју је подигла госпођица Икс, жалбе, које су поднели кнез и банкар, сасвим природно су суд опередиле и поднеле против нас. Остало су, као што је појмљиво учинила писма, из којих сам вам прочитао неколика места. Због свега тога Луј Шасен има за врло мах боље изгледе, и суд више за себе него ми. То се све догодило прекјуче.

— Да, прекјуче, потврди барон лагано.

— Око девет часова увече дошао је он полицијском комесару и замолио га, да се одмах упути у улицу Риволи и да тамо у једној кући потражи госпођу Шасен.

— Откуда је знао, да је госпођа Шасен тамо?

— Неко је видео нас је отишла, пошао је за њом и одмах известио мужа.

— Лепо удешено.

— О-о! рече доктор Рено. Тако бива увек у тим стварима. Наш противник није ништа немислио.

— То је наше мишљење. А моје је, да је господин Шасен измислио прво писма, па онда и љубавнике.

— Ама он није измислио и господина З... на Француске комедије! Цео ће вам Париз рећи, да господин З... постоји.

— Да он постоји као уметник и човек, не поричем, ја поричем само то, да је љубавник госпође Шасен.

— А констатоване деликта? упита адвокат.

— Је ли констатоване баш одиста било у потпуном смислу те речи?

— Није. Али из извештаја комесарског јасно се види, да је деликт био у току, а да је то правосуђу довољно, објаснио сам вам још раније.

— Правосуђу, да. Али ја верујем само што видим.

— Извесни догађаји, одговори доктор Рено, не могу се готово никад видити! да је и овде учињена обична опрезност и намакнута реза, можете већ и сами мислити!

— Је ли тај случај био?

— У протоколу стоји тако.

— Је ли комедијант З... на саслушању, којему су га јамачно подвргли, увео у заштиту част жене, која се код њега налазила или ју је денунцирао као своју љубавницу?

— Он се показао као џавалјер, уверавајући да му је госпођа непозната, чак и по имену, и да је оног трењутка тек ушла у његову собу. Исказао је, да он често добија посете од таквих госпођа, које би покадшто хтеле да заваре у његов привагнат живот, можда да би опет изгубили илузије, које им је позориште изазвало. На кад увиде, да су Клитандер или Хиполит обични, свакидашњи свеци, можда још обичнији него други свет, брзо одлазе, и редовно се чуде, што су уопште и долазиле.

— Па, могуће је! Зашто да не би могао и госпођа Шасен пасти на памет тако чудноват прохтев?

— Али онако позно доба. Десет сахати увече је иначе и сувише доцкан за чисте чудноватости! На намакнута реза? Прошло је нешто времена, док се отворило, а могао се, затим, опазити и лак неред у оделу. На столу је лежало писмо, које је Шасен показао комесару!

— Како! И Шасен је био ту?

— На дабоме. Тужилац сме да прати комесара. Од тога се правила чине изузеци, кад жена подиже тужбу, као што је то било, на пример, са госпођом Шасеновом.

— Па како се госпођа Шасен понашала према томе неваљалцу?

— Она га је гледала, управо не обарајући очију, али је дрхтала целим телом. Тако стоји у протоколу.

— Ва спомењусте неко писмо, јамачно писано госпођом Шасен?

— Да! Пошто га је З... прочитао оставио га је на сто. Мужевљеви погледи падоше прво на сто, па онда и на писмо. Њену се учинило, да види рукопис своје жене и замолио је комесара, да се о томе обавести.

— Шта стоји у писму?

— Да је она видела З...а у Комедији Француској, да се од тога тренутка заљубила у њега и моли га за састанак у тај и тај дан, у такав и такав час!

— Како се то десило, да је то писмо доспело на своју адресу, а није, као остала таква писма — тако сте се ви мало пре изразили — дошло у руке мужу уместо адресантима?

— Вратар и собарица нису више били у служби код госпође Шасен! дакле она је јамачно писмо предала на пошту.

— Она је признала.

— Шта? Признала?

— Али зар да вам још и то кажем, бароне? Та ви сте већ довољно уверени!

— Ја, уверен! Та ја сам са свим миран. У осталом, већ сте толико много казали, да се одиста више не морате уздржавати.

— Кад нећете дручије, добро! У присуству свога мужа, дакле, признала је, да воли З...а и да се њему упутила с намером да склопи љубавне односаје...

— Је ли признала постојање таквог односаја?

— Не, одрицала је, Али већ и непосредно признаста намера, ако и не буде других доказа, баше судији довољна, да призна развод противу ње.

— Против ње! Ах то ли треба да буде.

— По свој прилици.

— А последице тога?

— Лују Шасену ће остати добити, које су му брачним уговором уступљене, а са свима правима која су постојала пре развода.

— Дакле то он хоће! О, неваљалац један!

Овај израз као да се није донао адвокату.

— Немојте бити према томе човеку сувише строги, господине барене, а с друге стране опет не сувише попустљиви према жени, чија је погрешка утврђена, рече он.

— Утврђена за вас, као законског човека, коме је доношан протокол и једно писмо, да би створили себи суд. Али ја, као човек од науке, придајем куд и камо незнатније значење писменим документима, него радије проучавам догађаје и то нарочито такве, који ми изгледају непојамни. Ја нити ћу сад нити икада признати, да се једна благонаравна жена, као што је Лаура Шасен, која је добила изврсно васпитање, може тако дубоко понизити. Не замућава овде човека сама погрешка, него начин, како је погрешка требала да буде учињена, дрскост и обично незналаштво, који су ту умешани. Хоћу да покушам, драги докторе, да у овај ствар унесем светлости разговором са нашом клијенткињом, коју сте ви до душе и сувише брзо напустили. За данас, збогом! (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Када се изврши крађа стоке на који од начина описаних у § 223. крив. зак. онда стоји дело опасне крађе из тог прописа § 223. а не из § 223. б. крив. закона.

Одлука опште седнице касационог суда.

Државни тужилац тужио је Милана за то што је њему разбојно обор Наиде, из њега извадио три прошца, и истерао једног ждрепа у предности 70. дин. и својој кући отерао, тражећи да се каже по § 223. б. кривич. зак.

Поротни шабачки првостепени Суд нађе да је Милан за ову крађу крив и каза Милана по пом. § 223. б. крив. зак.

Касациони суд примећавши својим од 25. маја 1901. г. Бр. 4776. услед жалбе државног тужиоца поништио је горњу пресуду првостепеног суда са ових разлога:

„Погрешно је првостепени суд што је дело ово подвео под § 223. б. крив. зак. јер кад је поротни суд констатовао, да је она крађа извршена провалјивањем обора у коме је стока затворена била, који је обор у налиди тужиочеви, онда онде стоји дело опасне крађе из § 223. крив. зак. без обзира на то, што је предмет покрађе стока, јер овај последњи законски пропис нас генерално наређење о опасној крађи не чини разлику у предметима покраће, већ без обзира на предмет опасном крађом сматра сваку крађу извршену на начин у истом пропису назнокен.

За противно схватање које суд заступа, да се крађа стоке без обзира на начин извршења казни по § 223. б. крив. зак., — не могу послужити изрази у истом процесу: „*да где ово није*“, — из које се изразе суд нарочито ослања, поштo, лесто, са чега је покрађо извршена, није исти стварр.

Да нам противно тврђењу првостепеног суда и крађа стоке може у опште бити описна крађа из § 223. крив. зак. види се из § 223. б. истог закона, у коме се изречно вели да се на случај поврата или стицаја као је предмет крађе стоца, неће примењивати смртна казна, него § 223. предвиђа“.

Шабачки прв. суд није усвојио ове примедбе већ 31. маја 1901. год. под Бр. 14099. ако ове протицразлоге:

„На прописа § 223. б. крив. зак. јасно се види, да је законодавац највеће крађе земљодељских алата и стоке, као посебно дело и за исте је предвидео особену казну. Ово је, без сумње, учинио за то, што су земљодељски алати и стока врло честа, јер су најпотребнија потребина нашег народа, као земљорадничког. Према томе увек над крађљивцем ове предмете покраде „*на где ови били*“ извршује ово засебно дело, а не неко друго.

Што § 223. крив. зак. не прави разлику у предмету покрађе, ако што се у примедбама износи, не смета оном разумевању првостеп. суда о томе, што је § 223. б. дошији и од овог последњег чини изузетак као специјална одредба, која се само у особеним приликама према предмету покрађе и предности примењује.

Другачија би ствар била, над крађљивцем није имао намеру да краде стоку и не тражи је само где се она обично држи, већ на пример обиђе зграду где људи обитавају, да из ње стекне повољан, и ту случајно наће затворене стоке, па је отера. Тада би стојало дело из § 223. крив. зак. као над крађљивцем тражи стоку па је нађе у авлији, обору, свињцу, па где она била, и украде је, увек ће тада стајати дело према предмету покрађе и предности из § 223. б.

У овом последњем случају увек ће бити дело из § 223. б. па баш да би се налазила, обор или свињац, обзиром на разлагање и крађа се извршила на који од начина предвиђених у § 223. јер се у овом процесу зна, да ће се по њему прикан живинче над стоку покрадо на на коме месту она било. Према такође стилизацији овог прописа начина на који се описана дела извршују стоји у тесној неразделности управо зависности једна са местом, одакле је крађа извршена, јер ако је стока била у затвореном месту, онда се не може друкчије украсти док се то место не отвори, обиђе, развали итд. Према томе Првостепени суд не може да усвоји мишљење Касационог суда нашто у његовим примедбама да су место и начини специјално у овом законском процесу две засвим одвојене ствари.

То, што се у § 223. г. крив. зак. предвиђа да се у пократу и стицају дела крађе стоке не може примењивати смртна казна о којој се говори у последњем одељку § 223. крив. зак. не значи, као што Касациони суд у своји примедбама тврди, да крађа стоке може у опште бити и описна крађа из § 223. јер је то законодавац ставио за то, што је на крају § 223. б. казао да се крађе из тог прописа, баш и да по општој квалификацији не буду описне „*увршћују у ред описних крађа*“, и да само то „*увршћивање*“ не даје повода промени казне, која је у опште за описне крађе у случају стицаја и поврата предвиђена, законодавац одноја описне крађе стоке и наређује да се оне блаже казне.

Да се замена крађа стоке и земљодељских алата, кад се изречно изврћују, увек казне по § 223. б. крив. зак. без обзира на начин на који су извршене, најбоље се види из § 223. а. крив. зак. јер се у том процесу изреком вели, да ће се крађа стоке, баш да се и извршио на описан начин, описан у § 223. крив. зак. иначе неће казнити по том процесу, већ као засебно дело по § 223. б. ако је предмет покрађе преко 200 гроша чарш. ако што је и овде случај“.

Касациони суд у својој општој седници од 12. јуна 1901. год. под Бр. 5095 нађе да су приведене прот свог одељења Бр. 4776. на казну основане, и да противразлози шабачког првостепеног суда не стоје.

* * *

Једна општинска писар посло нам је једно овакво питање:

Кад се у годишњем буџету општинском неке од предвиђених позиција расходи у тој години не утроше, већ се са њима учиња уштеда, а у тој истој години покажу се опет друге одређене позиције расхода не довољне за покриће предвиђених потреба, или, ако у буџету није никако предвиђен кредит за неку неодложну потребу, која се мора у истој години подмирити, — да ли се ове уштеђене буџетске позиције могу употребити на подмирење тих потреба, и, ако могу, за ли је за то потребно и чије одобрење?

На ово питање ни му одговарамо:

По другом одељку члана 9. закона о окружним, среским и општинским буџетима, уштеђена на једне партије, могу се подмиривати недостатци у другим партијама, само ако су оне буџетом предвиђене. Тако исто, те се уштеде могу употребити и за подмирење оних неодложних потреба, које се у тому годишње показују, а које буџетом за ту годину нису никако предвиђене; али, то се, ни у једном ни у другом случају, не сме учинити пре, док општински суд претходно не поступи по члану 10. поменутог закона, и, док за то не добије потребно одобрење од Господина Министра Финанција.

* * *

На питања једног полицијског писара, одговарамо му:

I.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 12. маја 1899. године Бр 10567, наређено свима полицијским и општинским властима, да само од Надзорнице Задруге у Београду набављају неразичне производе, као: пећи, наплаке шеве, цигле од ватростална земље и т. д. потребне за: државне, окружне, среске и општинске грађевине; и,

II.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 15. јуна 1899. године Бр 11.355, наређено свима полицијским властима, да свештенике и остала лица осуђена на противзаконство, не протерују у: *Београд, Крагујевац, Крушевац, и Ниш*, већ у остала окружна или среска места у Србији — по могућству тако, где по свом занимању и начину живљења могу лакше себи зарадити за живот.

Ж... М..... писару општине К.....

На ваше питање одговарамо вам следеће:

Од сваког осуђеног лица на полицијски надзор по § 4 а. полицијске уредбе, треба наплатити два динара таксе у марками и на решењу приложити, ма да је једним решењем суда и одбора наше њих под надзор стављено. Таксу треба у маркама наплатити а не у новцу за општинску касу, зато, што општински суд и одбор у овоме случају више месну полицијску власт, и, што је законом о таксама у спорним тарифним бројевима 96, 97, и 97 а. нарочито опредељено које ће таксе општинске власти наплаћивати у корист своје касе, а тар. Бр. 98. истога закона прописано је опет, да се такође за општине родова општинских власти, наплаћују у таксеним маркама.

* * *

М..... С. С..... писару општине К.....

Правилно је ваше тумачите у питању које нам послали.

Ми само на једно питање које је овамо слично нашем питању, дали наше објашњење у 25 и 26 броју „Полицијског Гласника“ од 8. јула ове године. Прочитајте пажљиво те бројеве на које у њима нађе то објашњење и надети до се ово потпуно слаже са нашим мишљењем. С тога не налазимо за потребно, да по таквој истој ствари, поново дајемо објашњење.

* * *

Д. Р. председнику општине Г. К.....

На ваше питање одговарамо вам:

Ако је пресуда општинског суда, о којој траните обавештење, свештенка осуђеног опако, како то прописује наредба Министра и допуна § 13. грађанског судског поступка од 26. јануара 1901 године, па је иста постала извршна, онда се може и извршити. Али, ако свештенке пресуде није извршено према овоме законском пропису, онда спор треба на ново председати и том приликом испунити све законске услове, па, кад та нова пресуда постане извршна извршити је.

* * *

Вој. П. Ж..... писару општине Д.....

На ваше питање одговарамо вам:

Докле год постоји једна задруга у целокупности, дотле се сво имање на коме та задруга живи рачуна као имање своју задругара, и, по томе, пратиоци извршна уверења о извршном стању кога члана задруге, који би хтео да што год отуђи од задружног имања, треба прво саслушати све пуноважне задругаре, да ли они у опште одобравају отуђење кога дела од имања, па, тек ако они то одобре, приступити опени: да ли ће осим онога имања које се жели отуђити, остати још за сваку нужеску таву једно у тој задруги живи оволико имања колико предвиђа тач. 4. § 471. грађ. поступка; но, ако толико имања има онда се може и издати уверење о томе, иначе не.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Ноћу, између 25—26 пр. месеца нестали краљевски упрег је г. Лазару Бокићу, појачком мајору: три пара чизама, једну плаву блузу и једну велику женску кулину мараму, а подгосом кириџије г. Бошкабру Стојановићу чизмовицу, један полован капут и једну вуну

уједу са њеном. Кварт врачарски управе града Београда актом Бр. 14.458, моли све полицијске власти за тражење лопова и покрађе. Акт управе града Београда бр. 26.377.

Јован Нешковић, родом из Београда, који је у последње време служио код т. Драгутина Матковића, посредника из Крагујевца, ноћу између 30. прошлог и 1. тек. месеца украо је и однео своме господару: 150 динара у новцу и 1 пиштаљке сат са 2 звоника. Он има 28 год., високог је стаса, дугих образа, очију плавих, бркова тамних, у опште је плав. Начелство округа крагујевачког деленом Бр. 15.386 моли за тражење овог краљанина, који се, у случају пропаласка, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 15.386.

Живојин Јанковић, бив. кнеза код Ваљевине Атанацковића, кројача из Ваљаке, извршио је, ноћу између 16—17 пр. месеца, крађу својим своме господару и побегао. Живојин има 20 година, средњег је стаса, у опште је плав. Начелник среза јасеничког, округа смедеревског актом својим од 25. пр. месеца бр. 16060. моли за тражење овога краљанина, кога у случају пропаласка, треба стражарно спровести, или њему, или управи града Београда с позивом на акт бр. 26.095.

Панта Иванковић, скитница, из Маниће пресудом суда општине баљанске од 7. јуна т. г. № 1338. осуђен је на 6 дана затвора и 4 месеца полицијског надзора за дело прикривања § 391, призвн. зак. за учињену просту крађу опанака Милану Љубинковићу мех. из Баљана. Казну од 6 дана затвора издржао је, а полицијски надзор није, већ побегао неизвано где. Пошто је после пошкарен човек, одан свима могућим порокима, а највише крађи, јер је већ једном био на робији за крађу, и само Манић осуђено је, да његове кривичне трошкове плати, што је и учинило. Пошто је Панта један на такове пороке, и да не би још какову нову крађу учинио, то начелници среза косјерићког актом од 23. пр. м. Бр. 13022, моли све полицијске власти да га у кругу своме потраже и пронађена њему стражарно да га спроведу с позивом на горњи број акта.

Стојан Петровић из Травника, у Босни, 24. пр. мес., ухваћен је без путне исправе на Вашави, среза мачванског, и као та је начелник ср. мачванског спроводно начелству крајинском, од општине до општине, он је, ноћу између 27. и 28. ов. мес. утекао из затвора општине прибојске, среза пожаревачког. Стојану је 30 година, стаса је високог, косе црне, очију црних, на доњем престу десне руке тетоват му је крижуко. Од одела имао је на себи: капут и панталоне од штофа, али подерано, на гаћи боје, а на ногама опанке. Начелство окр. крајинског актом од 30. пр. м. Бр. 14112, овим путем моли све полицијске власти, да Стојана потраже и пронађена њему стражарно спроведу с позивом на горњи број акта.

Ноћу, између 30. прошлог и 1. овог месеца непознато лице увукло се у стан **Лазара Лазаревића**, трговца из Ваљева, и из једног ормана украо и однео: 1 златан сат са подужним златним ланцем, 1 велики лидијантски протеп на коме један 1 камен, 1 протеп брилијантски, 1 дукат и један полудукатски. Горњи напак украденог сата нашао је улупљен, а на другом капку кућутра, има женска слика. Начелство округа ваљевског бр. 14747, моли за најживље тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда бр. 26539.

Станоје Богдановић звани „Црна“ за коју је у 28 броју Полиц. Гласника на страни 226 (ове год.) расписана потерница, који није пронађен, међутим сазнаје се да редовно посећује

кашпаре по Србији. Њему је око 40 година, средњег је стаса, у лицу пун, нема предњих горњих зуба. Станоје је ирло опасан азиновац, вертлаш и дрзак; био је осуђиван на 20 год. робије и тек што је пуштен са ове, повона је отпочео да прши злочина дела. Провођење треба под јаком строжом осетношћу начелнику ср. јасеничког округа крагујевачког (у Аранђеловцу) из чијег је притвора и побегао.

Светозар Љубојевић, из Качера, среза азаборског, решењем среске власти стављен је под истрагу и у притвор због крађе. Он има 20 год., малога је раста, косе смеђе, очију булавих, носав је; у оделу је народном. Начелство округа ужичког актом бр. 11.239 моли за тражење овог краљанина. Управе града Београда акт Бр. 26.385.

Ноћу, између 4—5. пр. месеца покрађено је 5 ноња—кобила—Мратинца Стаиковића, Живка Милошевића и Милоја Лазића из Вланце и то:

Мратинац, једна ноћ, длаке мрке, жиг В-7, стар 10 год., и једна кобила, длаке дорастасте, стара две год.

Живку, једна кобила, длаке дорастасте, жиг В-7, на трбуху има малу ракву, стара 10 год.

Милоју, једна кобила, длаке затворено златасте, жиг Т-7, и једна ноћ, длаке мрке—праваи — без белега, стар 2 год.

Начелник ср. косјерићког, актом Бр. 11750 доставио је овај случај и моли све полицијске власти у земља, да лопове живо потраже и пронађене са покрађом њему стражарно упуте.

ТРАЖИ СЕ

Душана Костића, кајеу пиперског, родом из Власотинаца, који је у последње време радио у Чачку и Мионици, па га је од пре 7 месеци изненада нестало, на молбу његовог брата Димитрија тражи начелник среза ваљевичког актом Бр. 11.460. Душан има 18 год., високог је стаса, очију плавих, косе и обрва смеђих. Умољава се свани овај, ко о њему буде ма шта знао, да то достави поменутом среском начелнику.

Персиду, кћер **Љубомира Ђорђевића**, земљодавца из Бровића, среза посавског, округа ваљевског, које је нестало од куће ноћу између 15—16 пр. месеца, тражи начелник поменутог среза актом Бр. 7997. Персида има 18 год.; у опште је приповаљста. Сумња се, да не буде одбегла са Драгутином Вајковићем, земљод. из Пирошеног, истог среза, кога је такође нестало од куће, и који има 29 год. а при том је средњег стаса, округлих образа, правих, густих брковa; у оделу је сувишном. Акт управе града Београда Бр. 26.371.

Тијану, кћер Игњата Малијановића, земљодавца из села Петнице, среза тршанског, округа рудничког, која је била лечена у болници за душевне болести па из ове побегла 31. прошлог месеца, тражи управа поменуте болнице актом својим Бр. 1713. Тијана има 20 год., средњег је раста, приповаљста, добро уражена. Провођењу треба спровести поменуту болницу, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 26601.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

✕ Таса Недељковић из Потока ср. прокупичког окр. топличког извршио је над собом самоубиство на пушке капселаре 6. ов. мес. око 2 сата по подне. Узрок је непознат.

= Према извештају пгка. окр. топличког од 12. ов. мес. № 20910. Тога је дана пађен лежао Петар Бешевић из Мачковца, на њиви Косте Живића из Лесковице, ср. косаничког, за убицом се трага.

> Начелство округа тимочког извештаем од 7. ов. мес. № 9261. јавља: да је 6. овог месеца пре подне, у селу Боговини, среза бољевачког, погинуо Пауи Дабок, општински слуга, од непознатих злочинаца. За убицама се живо трага.

□ Према извештају начелника окр. крагујевачког, од 18. ов. мес. № 1792 Илије Пантелић, из Црног Кала, пађен је мртав 17. ов. мес. у њиви Васе Мијатовића ондашњег. Убици је кодем. Убица је за сад непознат и за њим се живо трага.

Садржај: I. Стручни и научни део: 1) Кретање казнених дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Пред Гвљотином, од Ивана Тургењева; 3) Извршење смртне казне у Америци. II. Поучно забавни део: 1) Кобна љубав, — Etienne Rellet; — 2) Ко је убица, приповидна прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. III. Поуке и обавештења. IV. Службене објаве: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 295.

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Александар I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета благоволео је решити да се:

Драгољуб Ђ. Новаковић, писар друге класе среза тимочког округа тимочког; и

Драгољуб Шљивић, писар прве класе начелства округа рудничког — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

№ 23359. Из Министарства Унутрашњих Дела 6. октобра 1901. године у Београду.

На молбу Косте Ђорђевића трговца из Неготина, а по оцени поднетих доказа, Министар унутрашњих дела, на основу височајше уредбе од 30. јуна 1851. год. ВБр. 470. (Збор VI стр. 30) одобрава: да молилац може досадање своје презиме заменути са „Глигоријевић".

№ 22651. Из Министарства Унутрашњих Дела 2. октобра 1901. године у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Аликић (2)

Као год што су се убиства умањила исто је тако било и са разбојништвима, крађама па и свима казнимим делима у опште. Једини изузетак у овоме чине иступна дела, чији се број у овој години знатно појачао услед веће активности наше полицијске у хапшењу и гоњењу скитница и бесposличара из престонице.

Опште стање казнимих дела на крају 1896 год. било је овако: убиства **3**, покушаја убиства **6**, самоубиства **12**, покушаја самоубиства **7**, разбојништва **2**, опасних крађа **76**, простих крађа **66**, повреда тела **6**, утаја: преступних **2**, иступних **11**, превара: преступних **1**, а иступних **16**, иступних дела (без превара и утаја) **5742**.

Поменули смо већ, да ни једно од извршених убистава није имало за мотив корист, као и да су се њихови учиниоци сами предали власти. Овде додајемо: да су 2 од њих извршена у раздраженом стању — приликом свађе, а једно из освете.

Ово исто пред и за покушаје убистава: **5** од њих извршена су у међусобној свађи, а шесто је потицало из освете. Сви њихови извршиоци похватани су и подвргнути казни.

Што се тиче самоубистава, ту је, као што видимо, са свим друга ствар. И ако она нису казнима по нашим законима, ипак их ми уносимо овде из простога разлога, што многа од њих често пута стоје у вези са раније извршеним казнимим делима. Њихов број у овој години доста је велики, али треба знати: да на њихово растење или опадање готово ни у колико не утиче превентивна полиција, нити се, бар за сада, могу код нас поставити каква правила о њихом кретању. Сем тога, већина од њих непознати су узроци, што такође отежава правилност њиховог посматрања. Тако, од целокупног броја самоубистава у год. 1896 извршена су: из љубави **2**, због болести **2**, рђавог материјалног стања **2** и најзад због гриже савести **1**. За остала **5** случајева узроци су потпуно непознати, па их је, нита више, тешко и наслућати.

По времену извршења, самоубиства ова, била су овако распоређена: у јануару **1**, фебруару **2**, марту **2**, априлу **1**, мају **2**, јулу **2**, октобру **1** и новембру **1**.

У погледу професије међу самоубицама били су: **1** судија (апелац. суда), **1** свештеник, **1** трговац, **1** ђак Вел. Школе (правник IV год.), **1** жандарм, **1** занатлија (дикерција), **1** надничар, **1** наредник (артиљеријски), **2** девојке и **2** служавке.

По начину свога извршења, ова самоубиства учињена су: вешањем **4**, револвером **4**, тровањем **3** и скакањем у бунар **1**. Женске су се тровале и скакале у бунар, војници, правник и трговац пуцали су на себе из револвера, а судија, свештеник и остали вешали су се.

Године старости самоубица нису тачно познате, али се зна толико, да су двојица од њих били у добу између 16—22, **5** између 22—30, **3** између 30—40 и **2** између 40—45. година.

Све што би из изложеног могло извести, то је, да професија нема у неколико утицаја на избор оруђа за извршење самоубистава.

Док је опште код извршених самоубистава, са свим је другчије код оних самоубистава, која остају у покушају. Пре свега, врло је ретко, да код њихових извршиоца постоји права намера за одузимањем живота, већ им је, у већини случајева, циљ: да маскирају какву неправилну радњу, или да, побуђивањем сажаљења, изнуде што. С тога се врло мало може поклонити вере њиховим исказима које дају после извршене чина, и из којих, готово увек, налази: да их је оскудица у материјалним средствима, гонила на самоубиство. Од свих **7** покушаних случајева, **5** су потекли из материјалне оскудице, **1** због свађе (жена с мужем), а **1** због болести.

Разбојништва су у опште врло ретка дела у престоници, а над се по некад и деси, то обично бива по граничним деловима града и пре имају карактер насилне изнуде но правог разбојништва, у год. 1896. било их је **2**, од којих је једном учињено у траг, а друго је, и до данас, остало непронађено.

Ну, најмногобројнија, најинтересантнија а за полицију и најнезгоднија казнима дела, то су крађе за које се, с правом, може казати, да су барометар полиције сигурности. У години 1896. било их је у престоници **142**, међу којима су **76** опасне а **66** просте.

Од овога, доиста знатног броја крађа, пронађено је свега **44**, и то: **14** опасних и **25** простих, док су све остале — њих **98** на броју остале непронађене. Ма колико да је неповољан овај резултат, ипак је несопорно бољи од резултата ранијих година.

За све ове крађе укупно, ухваћено је и спроведено суду на осуду **45** лица, од којих су њих **22** били раније осуђивани, **9** су из реда кесароша, **11** долазе на покућарје и служавке, а **3** су келнери. Изузев 3 служавке и 1 келнера, сви остали били су писмени, а 4 од млађих кесароша свршили су по 3 разреда гимназије.

Као што се из овога види, највећи контигенат крадљиваца за престоницу ливеру̀је се из бив. осуђеника, по том долазе „млађи," па тек онда несвропи.

По времену извршена поменуте краће биле су овако распоређене: јануар **14** (пола простих а пола опасних), фебруар **12** (8 опасних и 4 просте), март **6** (4 опасне и 2 просте), април **19** (13 опасних и 6 простих), мај **9** (2 опасне и 7 простих), јуни **10** (7 опасних и 3 просте), јули **17** (6 опасних и 11 простих), август **11** (5 опасних и 6 простих), септембар **7** (3 опасне и 4 просте), октобар **13** (9 опасних и 4 простих), новембар **16** (9 опасних и 7 простих) и децембар **8** (3 опасне и 5 простих).

Назад, целокупна вредност украдених предмета износила је 20947 динара, од које суме скоро $^2/_3$ долази на просте краће.

Вредно је поменути још и то, да су од ухваћених 45 крадљиваца њих 31 нису родом из Србије већ махом из Аустро-Угарске.

Од осталих казнених дела на год. 1896. једине су преваре, које заслужују, да се о њима рече неколико речи. Њихов број у свима земљама, па и код нас, расте из године у годину и, по мишљењу неких криминалиста, оне ће у далекој будућности потиснути краће. То у остатом неби било никакво чудо, кад се зна: да су преваре поглавито резултат интелектуалног рада, док се за краће, сем предходног размишљања, захтева увек и физичка радња. Природно је, дакле, да ће сваки онај који је у могућности да бира између две ствари, изабрати ону која је лакша а при том мање опасна. Тако, бар, данас резонују многи криминалисти, а ми би од наше стране могли само желети, да то њихово резоновање буде умесно, јер нам̀ало, да су краће пуд и камо опасније за друштво од преваре.

Строго узев, код нас нема, бар за данас, онаквих превара и варалица каквим обилује запад, али је бојазан, и то оправдана, да их у најскорији будућности не буде, јер се и ми, за дана у дан, све више и више „цивилизујемо" у свему, наузев организовања наше полиције.

Преваре, које су извршене у год. 1896. погламито су се састојале у продавању лажног прстена, купљењу, добровољних прилога и врачању. Од њих 17, похватане су 12, а остале су непознате. Додајемо још и то, да велики део превара остаје непознат властима, но што се преваљени стиде да обелодане своју наивност.

О иступним делима рећи ћемо само толико, да се два пута више деша̀вају зими но лети, и да су међу њима најмногобројнији иступи због скитње. Од **5742** иступа, колико их је било у год. 1895. долази на саму скитњу **1432.**

Кад је већ реч о скитњи, да речемо коју и о скитницама, које данас задаје у толико бриге и посла свима јевропским престоницама. По мишљењу Масе-а, бив. шефа париске полиције сигурности, скитнице су жива рана на друштвеном организму, која се, као таква, може само залечити, али не и излечити. Као и остали већи градови, тако и наша престоница има своје скитнице, у свему сличне са скитницама осталих престоница. То су вам на прво̀ме месту бив. осуђеници, за тим несвропи, омаљи крадљивци, пробисвети, просјаци, војници бегунци, маса нерадника и велики број из малена напуштених дечака, којима је са свим све једно да ли ће спавати у затвору управе града Београда или негде на Калемегдану, старом гробљу, у бари Венеција и т. д. Полиција их гони, хвата и протерује по све дневно, али све то не помаже тако много. Док је полиција прогнала **2** или **3** дотле су у престоницу стигли **4** или **6,** па можда више. Може се, без претеривања, рећи, да у затворима управе града Београда има по све дневно, с једно на друго, по **100** лица, од којих су $^3/_4$ скитнице. То су у осталом стални становници доњег спрата главне полиције који су, како нагледа, подељали ове бесплатне станове, јер док су једни у затвору, дотле су други у слободи, и обратно. Да се јасније изразимо: једни излазе из затвора, да би другима направили место.

Цео овај скитачки свет склон је на чињење казнимих дела, а већина њих живи стално од краће. На то их, поред навике, гони још и нужда, којој су, тако често, изложени. Може се слободно рећи, да свака скитница за себе, сачињава згодан материјал за образовање крадљиваца или злочинца, и да од скитње до злочина нема ни „један корак." (Наставиће се)

ДЕЦА ПОД ИСТРАГОМ

Особитост бића, које се показује у детету захтева нарочиту пажњу, како кад се оно јавља као сведок, тако и кад се појављује као оптужен. Подједнако поступање као и са одраслима било би у сваком случају погрешно. Исто тако из основа би било погрешно, кад би се та разлика тражила једино у нижем развићу и искуству; у мањој количини знања и у узем погледу; тиме би се објасниo само један, мањи део те разлике. Главна техника лежи у томе, што дете, различним развићем својих органа, и различним односом, у коме они један према другоме стоје, показује у сусрету са другим бићима и друкчију врсту функција него одрасли.

Кад само помислимо, како је детиње тело друкчије образовано, како је друкчије његово кретање, хранење; како друкчије стране утиснја на њега дејствују, тада из тога јасно излази, да и његово душевно биће, мора бити нешто са свим друго, него оно одраслога. С тога градитвним разликама није ништа учињено, већ се морају потражити битне разлике. Посматрања, која чини појединац не достижу; морају се дакле предузети студије у прилично богатој литератури.

Сем радова о посматрању деце у делима Локе-а, Кобаниса, Еразма, Дарвина и Херборта: радова Переза, Гроб-а, Сигисмунда Минтена и т. д. могли би још нарочито напоменути Прејера, Лобзика, Вијерот-а, Шоса, Бенеке-а и т. д.

1. У Опште

Не мора човек бити велики познавалац деце, па да зна да су деца због своје непокварености, по правилу тачнија и поштенија него одрасли.

У опште она врло добро опажају, мање су заинтересована и због тога и при исказу мање се руководе обзирима. Али исто тако, услед своје слабости, она су више подложна утицајима других лица. Одвојено од хотимичног утицаја на свако дете дејствује са великом снагом и моменат, у коме оно бира себи узоре, који необично јако утичу. Ово је особито лепо описао Карло Герок*) и опај утицај за нас је од необичне важности. Ако имамо пред собом за важног сведока каквога дечка, онда ништа неуздано нећемо од њега дознати, ако ни мало не будемо водили рачуна о томе, ко су и шта су његови идеали. Као што је непобитно, да сваки човек, који још нема својих идеала, стоји под њиховим утицајем, исто је тако непобитно, да су и деца, која су одана сањарјама, њима тако прожимана, да све што мисле и чине добија боју тон и значење тих сањарија. Оно што чини предмет њихових сањарија, то је добро, рђаво је како он то не чини; оно што има он, лепо је и то што он говори тачно је. Многобројна необјашњива резоновања и делања дечија само се тако могу објаснити, ако се на тај идеал дође јако се он тако све називати и пред његовом светлошћу прозаћу узроци, који дечије делање руководе.

У опште може се рећи да деца имају извесан осећај праведности и да се она одлучно непријатно осећају, кад неко са њиме друкчије поступа, него што он то заслужује. Али при томе не треба заборавити ни то, да деца о ономе, што неко заслужује или не заслужује, имају своје нарочите назоре, и да ми у томе погледу врло ретко смемо од нашег схватања одступити. Исто је тако поуздано, да се деца, због тога што немају на много да мисле и за много да се старају, јако интересују и да добро памте све, што се око њих догађа. При томе нарочито, кад овај узети у обзир, да је и то разлог веома важан, што деца у њихове тачке гледишта као и да је и њихово памћење конструисано само на њиховом досадашњем искуству. Ми обично можемо само оно задржати у памети што већ има тамо своју врсту. Ново, потпуно ново, мора себи образовати најпре врсту, а то иде увек теже. Кад је једно дете нешто већ приметило, то ће оно најпре потражити, да ли већ има врсту, на коју ће ово применити и ту се сад добро или рђаво схвата и разумева.

У томе што се ово често превиђа, лежи основ поцекоч лажног схватања онога, што дете каже: мисли се да је оно погрешно схватило, па погрешно и исказало, док је оно међутим само на свој начин схватило и на свој начин исказало.

Карактеристична је у многим случајевима важна, од ови Бенеке-а изнета примедба, по којој деца ретко имају тачан појам

*) „Illusionen und Ideale.

о правој вредности човечијег живота, због чега и пред несумњиво извесном смрћу стоје без икаквог страха. Оно објашњава и повеки неверовагни покрет привидне храбрости или мирног посматрања од стране детета у случајевима, у којима одрасли од ужаса и страха баш ништа не виде. После чега се то, са слегањем рамена најчешће приписује извесним својствима детета, од кога се „толикој храбрости није могао надати.“ Међутим то и није била храброст.

Што се пак тиче разлике између мушкарца и девојчице ту можемо заједно са великим посматрачем Лебиз-ом рећи, да девојчица више памти личности а мање ствари. Исти аутор вели даље: љутљива, више задављем наклоњена девојчица показује јачу наклоност поуци, него тврдоглави, уви фантазија дечак, који уопште теже схвата, тражећи увек разлоге и тежећи даљем продирању к знању. Девојчица је, у опште узев, више радозналаа; дечак на против жељан науке, одбацујући мрзовољно од себе, све што му не испада за руком, према чему не осећа љубави или талента. Девојчица оно што не разуме прима на веру; дечак међутим без неке врсте доказа, без једнога како или зашто неће се лако умирити. Дечак живи више у свету појмова, док девојчица о једној врсти предмета, не размишља као о врсти, већ као о појединој ствари.“

2. Деца као сведоци

Ја сам већ у једноме своме делу*) био послушао да престаним вредност исказа деце као сведока. Рекао сам тада, да су деца у извесном погледу најбољи сведоци, јер на њих, као код одраслих, не утичу ни страсти ни парочити интереси; затим да ми радије узимамо, да су деца мало него много разумела и да врло често многе догађаје, које у почетку нису разумела, већ једино инстинктивно осећајући да у њима нешто није у реду, доцније, кад им се хоризонат прошири, ако су их само запамтила, потпуно разуму.

Навео сам даље, да је дечак, изузев из доба првога детињства, само ако је правилно развијен, у опште најпоузданији сведок и посматрајац, јер он, пратећи са интересом, шта се око њега догађа, непристрасно комбинира и верно исказује. Међу тим девојчица у томе добу, не само да је као сведок непоуздана, него кад кад чак и опасна. Ово је нарочито онда случај, ако је она, „обузета неком врстом светског бола, са досадом присепела, на стеченије обдарености, полета, романтике и сањала.“ Ово се појављује врло рано, раније него што се то обично узима; и ако је девојче тада и своју сопствену личност увлело у круг замишљених догађаја, онда нисмо сигурни ни у најбољих претеривања, „од незнатног лоповлука тада се замишља крађа, од простог незадовољства пасртај; од глупе идеје занимљива отмица, а од несташног покушаја прави заплет. О таквим заблудама знамо ми сви причати на пак се дајемо у истим случајевима свакога тренутка преварити.

Овде и у другим случајевима, једино средство да би се уверили у томе је, да се што је могуће јасније поставимо у хоризонат дечков. О њему се у опште зна врло мало, и због тога су баш ти напори и хвале достојни, наиме нарочито они, које предузимају учитељи основних школа, и којима је задатак да овај јасно осветле.

Ми сви знамо на пр. да морамо правити разлику између варошке и сеоске деце и нећемо се ни мало зачудити, кад би чули, да једно сељче није никад видело гасно осветљење, лађу и тако што. Међу тим врло нам чудно изгледа, кад дознамо, да баш варошка деца ни најобичније ствари нити знају нити су видела.

Амерички лекар Стенлеј Хал, предузео је био у Бостону над шесто-годишњим дечацима истраживања, да би дознао да ли они заиста и познају име ствари, чија имена узгред сваки час помињу. И шта је дознао? 14% међу децом никада нису видела звезду, 45% никада нису били у пољу; да се млеко добија од краве беше непознато 20%, а 50% не знађаше ни да се гориво добија од дрва. 13—15% не могаху никако разликовати боје зелено, плаво и жуто а 4% никада нису видела сињу.

(Наставиће се).

*) Види „Полиц. Гласник“ од 1900. г. Бр. 47. стр. 361.

НЕСРЕЋНИ СЛУЧАЈИ — АКСИДАНИ-ЛИЦА

Једна од главних дужности сваке добро уређене полиције јесте и та, да предузме све нужне мере, које су потребних, се предупреди какав несрећан случај, или ако да отклони несрећу и опасност по друге, каквеница, затим постали жртве тога догађаја. ше, на-

Но ако се и поред свих предохрана деси какав несретни случај — аксидан — каквоме лицу, полицајска је власт дужна, да прибере и прикупи све податке, који су потребни ради објашњења самога догађаја, а који ће у исто време послужити и као материјал за саму кривичну истрагу, ако наравно у опште нема места, да се води кривична истрага или да се тражи учинилац догађаја, који би имао кривично одговарати. Но кад год, у оваким случајевима, кривац избегне заслужену казну или се чак није могао ни пронаћи само зато, што они податци и трагови нису били прикупљени или што се није означило све ово, што се на месту догађаја нашло, видило и чуло.

Желећи да наше полицајске органе упознамо како треба да раде у таквим случајевима, као и шта треба да ставе у сам опис догађаја и лица, — наложићемо овде у главноме општи начела и идеје, остављајући, да сваки појединце у конкретном случају то детаљније разради и опише.

Чим који полицајски орган буде извештен о каквом несрећном догађају или случају — аксидану — некога лица на пр. да се неко удавио, обесио, угушио, повредио, рањио, да је прегажен колима, трамвајем или железницом, да је пао са какве зграде, да је убијен и т. д. треба одмах са лекаром да оде на само место догађаја или тамо, где се повређена особа буде налазила, па о најеном стању да састави *протокол увиђаја*.

У протокол увиђаја треба означити:

1. Место и време — дан и час — када се догађај десио.

2. Изложити сва обавештења добивена о самоме догађају као и начину, како се извршио.

3. Означити пол повређеног лица, његов опис, име и презиме, занимање и године старости, т. ј. ако је могуће да се о свему томе сазна.

4. Изјаву лекара о стању повређеног: прави, истинити и стварни узрок и повод овом стању или претпоставе о истоме; како и шта треба са повређеним радити, као и колико ће требати времена за лечење до потпуног оздрављења.

5. Забележити све изнасе сведока — очевидаца самога догађаја, као и сваког другог лица, које је учествовало у самоме догађају.

6. Све трагове нађене на месту догађаја, као и предмете, којим је дело извршено, и у опште све ствари, које би могле послужити за проналазак учиниоца. Све ово треба тачно описати и чувати као материјал за истрагу, који доцније може дати какав основ подозрења или доказ, да је извесно лице извршилац тога дела.

7. Ако се може да сазна, онда означити и учиниоца дела или проузроковача догађаја.

Када се пак тиче каквога лешa нађеног у реци, на путу, у шуми, пољу или у опште ма где, онда у увиђају треба означити још и ово:

1. Име и презиме, занимање и место становања лица, која су извадила леш из реке, или која су га нашла на путу, у шуми, пољу и т. д.

2. Место, време и час, када су и где леш ухватили или нашли.

3. Описати одело, у коме је леш обучен; побележити све исправе, писма и у опште хартије било новчане вредности или не, које су при њој нађене.

4. Узети опис лешa, и

5. Име и презиме, занимање и место становања лица, којима је леш предат, ако је од истих познат и она су га тражила ради сахране.

Ако је леш какве особе, коју нико од присутних не би могао познати, онда и то треба означити, па ако је могуће, леш тада треба и сликати, и слику приложати увиђају, како би доцније интересована лица у слици могла познати особу, која је на овај начин нађена.

Овакву слику треба послати и уредништву „Полицајског Гласника“ са описом снега напред изложеног, како би и „Полицајски Гласник“ приномогао, да се пронађе особа у нађеноме лешу.

По свршеном увиђају са повређеним или лешом треба радити овако, како, лекар буде наредио.

Тако исто лекар ће казати, да ли повређеног треба упутити по времену на лечење, као и да ли треба леш послати у [illegible] секције, или не. И како се о свему томе лекар [illegible] овако ће полицијски органи и уредити.

Када се пак неко лице удави или када нестане каква особа, за коју се сумња да је убијена, па се и у једном и у другом случају леш није могао пронаћи, — онда у уништају на месту догађаја, када се тиче утопљене особе, треба забележити исказе сведока о стању и околностима самога догађаја, као и о начину, на који се десило, — а код нестале особе: исказе сведока о свему што знају за несталу особу, као и на основу чега изводе, да је ње нестало. Према оваким исказима трагаће се за нестали или удављеним лицем, док се не пронађе његов идентитет и не констатује, да ли над собом није само то лице извршило самоубиство, или је насилном смрћу уморено, или да није било жртва каквога несрећног случаја, — од кога резултата доцније ће зависити, да ли треба какву истрагу водити или не.

При оваким случајевима, ако је могуће, треба сазнати и означити: име и презиме, године старости, место становања и опис нестале или утопљене особе, као и опис његова одела.

У свима случајевима где је то потребно ради бољег објашњења самога дела или догађаја треба на протоколу уништаја нацртати, ма и слободном руком, план места, на коме су се дело или догађај извршили или десили. На плану, у колико је то могуће треба тачно означити те су се налазили окривљени, повређени, сведоци и т. д. или на пр. при судару кола, треба означити где су се налазили коњи, волови, кола и т. д. а где лица, и у опште треба означити све оно, што ће сам догађај боље да објасни и разјасни.

О сваком оваком догађају треба одмах, а најдаље у року од 24 часа известити своју претпостављену власт.

О нанетим повредама лекар издаје уверење, као и о узроку смрти, ако је ова одмах или доцније услед повреда наступила.

Према увиђају и осталим околностима под којима се догађај десио, иследник ће решити, има ли места, да се води каква кривична истрага и против кога или не.

Вој. П. Павлићевић.

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургенева** 2

V

Више наших „пријатеља“ били су се већ попона сакупили. Наш љубазни домаћин послужи нас врућим вином.

Тромпан је остајао једини предмет разговора. Питало се шта он мора осећати у томе часу; да ли ларма на улици допире до његове усамљене ћелије, и поред дебелих бедема који су је одвајали; да ли још непрестано слава...

Управник нам показа једну велику гомилу писама упућених Тромпану, које је осуђени одбио да чита, као што нас је уверавао наш домаћин. Та су писма била махом испуњена простачким ласкама и мистификацијама. Мали број садржавао је озбиљне ствари и прекидао га да призна злочин и да се покаје; један методистички пастор му је послао целу богословену дисертацију од двадесет страна. Било је писама са женским рукописом и китицама беле руже и смиља.

Управник нам још рече да је тамнички апотекар предао властима једно писмо Тромпаново, које, је Тромпан неким начином до њега дотурио, и у коме му је тражио отрова. Поред све предусретљивости нашега домаћина, опазио сам да ме он савршено не разуме „јашто се врага интересујемо за једну тако злу и погану животињу“ као што је Тромпан. У његовим очима ми смо били само љубопитљива господа, сваобоји који лете за јаким емоцијама.

Пошто смо разговарали за један час, попова се растурисмо. Цела ноћ прође у лутању као грешне душе, у улажењу под управника, у седењу у салону, у тражењу новости о Тромпану; затим се скласало у двориште и на улицу, враћало се после неколико минута и започињало се разговор о осуђеноме; и тако до јутра. Неки од нас почеше да причају мрске анегдоте које су давале личне вести; други су говорили о политици, позоришту, или су помињали име Виктора Ноара; више њих гледали су са сте шале, да лажу досетку, али то није ишло... Такви покушаји изазивали су усиљен смех и који је лажно звонио и као пресечени престајао.

Ја проналоох један мали диван у првој соби, и прострех се што је могуће угодније да потражим сна; али нисам спавао, чак нисам могао ни да трепим.

Око три часа из јутра, Г. Клод уђе, седе и заспа. Један тренутак после, један од његових потчињених дође и зовну га; он се одмах диже и нестаде га.

Сноја, ларма гомиле постајала је све јача, гушћа, продуженија; на тргу је било више од двадесет и пет хиљада душа. Тај жагор ме заљуља; чинило ми се да чујем рикање мора када се бали ломе о камениту обалу: оно исто недовршивно *crescendo* валова, које је тако верно Вагнер изразио у својој музици. То није била непрестано једнака ларма; било је великих шумова, трчања у средини којих оштре поте женских и дечјих гласова дизаху се и падаху, као прскање одбијених валова у ситну кишу, у тој огромној јеци. Човек се осећао пред брутланом силом једнога елемента. Час се тај елеменат примиривао и нагледао као да се прикупља; час се надимао, подизао, бацао се са удвојеним бесом, као да је хтео све да прогута...; затим, умирујући се поступно, стишавао се, да се још већма раздражи и да се попова умири, без умора, увек, без краја...

И шта знам то потмуло брујање? мислио сам ја... да ли изражава радост, ријештво, свирепост? Не, то није одјек никаквог одређеног осећања људског; то је само ларма: хука једнога елемента.

VI

Око три часа, ја сиђох на улицу можда по десети пут. Гилотина је била готова.

Два дрвета, одељена једно од другога једним полу-метром сечива које иде од једнога до другога, истицало се према црном небу, са изгледом више чудним но страшним. Ја сам био замишљао да то оруђе закона има импозантнији изглед; та уска и дугачка машина, као задављена чинила је утисак једнога опруженог забудовог врата који вреба; нешто злокобно али без величине. Тешка котарица изгледала је на сандук крваве боје и уливала ми је само осећај одвратности. Знао сам да ће у ту котарицу целат бацити још топло тело и одсечену главу која ће још дрхтати...

Општинска гарда, која је мало пре била дошла, образовала је велики полукруг пред лицем тамнице. Коњи су ђркали, гризли узду и климали главом. Калдрма се белела под њиним ногама од пене. Коњаници су жалосно дремали под својим капама кожним које су им на очи биле набијене.

Редови од војника пресецали су трг и уздржавали гомилу која се била збила; сада је био простор од триста корака пред тамницом, у место од двеста.

Ја се приближих једноме реду војника да би посматрао гомилу, који је задржавао непрестано у кретању. То је непрестано било хујање једнога слепог елемента. Сећам се једнога дечка у блузи, од двајстак година; он је имао погled управљен на земљу, и осмејкавао се, као да мисли на забавне ствари. Одједном одбаци главу у назад брзим покретом, отвори широм уста, и пусти један продужен крик, без речи; затим обори очи и поче се попова осмејкивати. Шта се дешавало у души тога човека? Ради чега је осудио себе да остане осам часова на ногама, да проведе ноћ без сна?

Ово ми није хватало ово што је гомила говорила. Само, општи гласови продавача новина могли су надмашити ту непрекидну вику.

Она су викали наслове књига и брошура које су причале живот, на чак и завршене пресуде и последње речи Тромпана... С времена на време, још сам чуо свађе, дивљи смеј и оштре уцвике жена.

Пет или шест гласова запеваше *Марсељанку*, али се прекидоше свакога тренутка.

Марсељанка је величанственa када је певају више хиљада гласова.

„Доле са Пјером Бонапартом! повика један громак глас... Ја! Ја!... „Рикање је ечало; одједном постадоше ритмични: „Бо-на-парт, Бо-на-парт,“ на глас *Lampions*.

Овај народ, сакупљен, пуштао је неко кисело испаравање, сва тела била су прогутала огромну количину вина. Било је

много пијаних људи. Кроме су се привезле као привезе пеге на каквој слици. Ноћ је била постала црна, но небо се било сасвим покрило. На дрвима, која су се дизала као сабласти, висили су трогодишња деца, који су завијали и подражавали тичје звуке. Један од њих паде и слома ногмени стуб. Био је смртно рањен, али се гомила само насмеја.

Вратих се у стан управника. Пролазећи поред гилотине, опазих на њеном патосу целата, кога су окруживали неколико љубопитних; он је правио „пробу“ за љубав те господе. Додиривао је оругу даске на коју се везују осуђени; та даска спрашавала се једном рупом у облику полумесеца смештеног под сечивом. Додиривши ту оругу, сечиво је падало, тешко без заустављања, са неким мукли м и брзим звуком.

Писам могао присуствовати тој проби. Ћисам се хтео испети на губилиште. Осећање злочина, тајни спор обузео ме је све више и више...

И можда зато неки гилотински који су мирно зобали овде пред вратима таминчким, изгледали су ми једино невини међу нама свима.

Ја се попова скупих на дивану и слушах хуку те пламе која се непрестано дизала.

VII

Као што вели изрека, последњи час очекивања прође брже но остали. Сви смо били извешћени доказано да је избило шест часова и да има да протече свега шест минута до извршења смртне пресуде. Затим рекоше нам да ће нас, кроз по часа, узести у белицу Тропманову. Знаци умора ишчезоше сместа са свију лица.

Ја не знам шта су моји другови у тај мах осетили; али моје срце се болно стеже.

Неке личности се увадоше: свештеник међу њима, један омален човек беле косе, омршавелих црта, обучен у дугу одећу опатску, са траком Почасне Легије у рупици од капута, и са шеширом великог обода.

Управник нам понуди мали доручак; послужише нас у салону, на једном округлом столу, великим њоњама чоколаде. Ја писам хтео ништа да узмем, и ако ме је нап домаћин непрестано нудио да се прихватим чиме. „Јутарњи ваздух је тако опасан.“

Али није ми се јело; то није био тренутак, и по стоти пут ја сам себи понављао: „Ја немам права да будем овде.“ Ћисам се осећао на своме месту.

„Још спана?“ запита неко из наше групе, пијући чоколаду.

Нико није називао Тропмана његовим именом; под „он“ разумеваше се само осуђени.

„Спава“, одговори управник.

— „И поред те наклене дарме?“

Хука је почела да заглушује, то је било дивље рикање; злокобни хор није више ишао *crescendo*, но је тријумфално, весело пресано.

„Три зида одвајају њега од улице,“ додаде управник.

Г. Клод, на кога је сада дошла главна улога погледа свој часовник и рече:

„Шест часова и двадесет. Време је...“

У својој савести, свака је од нас дрхтао, ја у то не сумњам, али нико није допустао да се то примети. Као да се ничега не тиче, гости управникови, један за другим, узеше шешире и појоше за својим појом.

„Где ћете данас ручати? упита гласно један хроничар.

То је превазилазило сваку меру, било је очевидно да је та немарност била аеектација.

VIII

Ми уђосмо у велико двориште тамнице; у једном углу, с лева пред у пола отвореним вратима, имали смо да издржимо једну врсту предаха. Најзад, уведоше нас у високу и уску собу; она је била празна изузев једнога табуреа покривеног бакром, који је био у средини.

„Овде ће се спремити осуђени, шапну ми Максим Да Кан. Сва наша пријатеља нису нас била допратила. Рачунајући управника, Г. Клода и свештеника, било нас је десеторо.

За два или три минута што смо провели у тој соби, осећање да немамо права да чинимо оно што чинимо, осећања, да присуствујемо, са извештаченом озбиљношћу убиству једнога од наших ближњих, да сви ми играмо једну гадну и безакону комедију, то осећање ми прође кроз дух последњи пут.

Г. Клод нам даде знак да ступимо за њим у великн ходник натосан каменим плочама, осветљен са два кандила, и, почев од тога тренутка, ја ништа више нисам знао сем да ће се, одмах, одмах, тога секунда десити нешто ужасно.

Пошто смо се журно испели преко двају степеница, затим прешли други ходник и сишли низ неке криве степенице, ваљосмо се пред једним гвозденим вратима... *Ето га!*

Чувар пажљиво окрене кључ у брави. Врата се без шкрипања отворише на шаркама и без ларме; не проговорише ни једну реч, ни склизнусмо у једну пространу собу, жутих зидова, прозора са решетком, у којој је била постеља намештена за спавање, али празна. Једнака светлост једнога кандила добро је осетљавала све предмете.

Ја сам био последњи, и сећам се да сам преко воље затворио очи; али у брзо приметих, близу мене и са стране, једно жуто лице, прне косе и очију. Оно се лагано кретало, с лева на десно, и посматрало нас је „другим неодређеним погледом.“

То је био Тропман.

Био се пробудио пре нашега доласка, и ми га нађосмо за столом, на коме је довршио у тај мах опроштајно писмо својој матери. (То писмо било је незначајно.)

Г. Клод скиде шешир и приближи се заточенику.

„Тропмане! рече он својим суним, тихим и негипким гласом: ми смо овде дошли да вам кажемо да је ваша молба за милост одбијена, и да је час испаштања дошао.“

Осуђеник подиже очи на њега, у којима није више био онај поглед неодређене укочености; он га погледа мирним и још дремљивим изгледом, не реагујући ни речи.

„Сине мој! повика свештеник муклим гласом, приближивши се с друге стране, храбро!“

Тропман окрете на њега исти поглед који је био бацио на Г. Клода.

„Знао сам добро да га неће бити страх, рече сигурним гласом Г. Клод: сада када је храбро претрпео први удар, за одговарам за њега.“

Рекао би човек да то учитељ хвали свога ученика на испиту да би га охрабрио.

„Ох! није ме страх! одговори му осуђеник: није ме страх.“

Имао је глас баритон, млад и пријатан, врло једнак.

Свештеник извуче из свога џепа једну бочу:

„Хоћете ли мало вина, дете моје?“

— Хвала вам, није ми потребно, одговори Тропман са учтивим полупоздравом.

Г. Клод му се обрати:

„Ви остајете при томе да ви нисте криви за злочин због којега сте осуђени?

— Ја нисам био.

— Али... рече управник.

— Ја нисам био.

— И ви тврдите да имате саучасника који су убили?

— Да, тврдим.

— Нећете да их именујете?

— Не могу... и нећу. Јест, нећу...

Његов глас постао је пун претње. Лице му се обоји; изгледао је готов да се наљути.

„Лепо! лепо... пожури се да рече Г. Клод да би га умирио, дајући му тиме на знање да је тај испит само проста формалност, и да је већ време да се мисли на другу ствар.

Да, требало га је спремати.

Пре те мрачне церемоније требало је учинити неколико припрема. Два чувара се приближише осуђенику и почеше да му скидају луданчу кошуљу, једну врсту баште од платна и просте материје, која је на леђима била везана каишевима и пређицама, и снабдевена затвореним рукавима као џакови и чији су крајеви били везани јаким конопцем.

Тропман је био на два корака од мене, са стране. Могао сам посматрати његово лице но вољи. Могао би изгледати лепо да га нису кварила надувена и непријатна уста, у облику левка, као код дивљих животиња, и која су откривала црне и ретке зубе, размештене у облику лепезе. Његова загасита коса била је густа и мало коврџаста, трепавице дуге, очи изразите, чело отворено и чисто, нос правилан и савијен, мала брада и коврџаста брадица.

(свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ПОСЕТА

Државни саветник Константин Варадин, пре него што седе за писаћи сто, запали цигарету, у том се створише врата и слуга јави:

„Доле чека један човек и жели да говори са екселенцијом!“

„Како се зове?“

„Неће да каже име. Он вели: да је пријатељ Ваше Екселенције“.

„Чудновато! нека уђе!“

После неколико минута уђе странац. Саветник Варадин пажљиво га посматраше, али не могаше да га се сети. Странац му приђе врло коракцима и изненада га загрли и узвикну:

„Драги мој пријатељу, како се радујем што те опет видим! Па како си ти? Добро је л'?“

Саветник се са великом муком опрости његовог загрљаја и строгим гласом запита:

„Извините господине, али јесте ли ви сигурни да сам ја ваш пријатељ?

„Шта, ти још сумњаш? Зар сам се толико променио од онда, кад смо били заједно на универзитету?“

„На универзитету?“

„Дабоме! Видим да ти морам казати име... Мислио сам да ћеш се сетити, али сад видим да си слабијег памћења него ја... Ја сам Василије Саркон, знаш ме сад?“

„Василије Саркон?“

Заиста, то му име беше познато. Али зар је опет баш тако лако познати некога после двадесет и пет година?

„Извините признајем, да сам после тако дугог времена заборавио у неколико на вас!“ рече саветник, смешећи се.

„Неблагодарниче! Толико слатких дана смо као браћа провели!“ рече странац, кореви га. Затим седе и устури се на столици као да је код своје куће. Говорио је поверљиво, помињући са сигурношћу неке догађаје из њиховог живота. И сад већ не беше сумња, да то није пријатељ Василије Саркон, који сад беше пред саветником Варадином.

„Дозволиће те ми господине Саркове, да морам на ручак, жена ме већ чека! Хвала вам на посети“, рече саветник, гледајући на сахат.

„Константине, ти си спрам мене и сувише хладан!“ узвикну странац љутко.

„Али кад морам на ручак!“

„И заједно ће мо слатко ручати!“

„Како то?“

„Ја мислим с тобом и са твојом женом.“

„Дакле ви сам себе зовете на ручак?“

„Твој сам гост, иначе нећих смео“.

„Говорећи то извади Саркон револвер на пена и мирно га метну на сто. Саветник се трже и стаде за сто.

„Драги пријатељу“, говораше Саркон, играјући седревеларом“, „срећан сам што те опет, после тако дугог времена, видим, и не могу да се решим, да те тако брзо оставим. Желим да се упознам и са твојом родбином, да ти видим жену, децу... Сад ми је баш згодна прилика. Сешћемо заједно за сто и провести се као пријатељи. Знам те ја, врло добро Константине; знам да си племенит човек и да ми то нећеш одрећи“.

Саветник се обазре око себе по соби у којој беше сам са странцем и смешећи се одговори му:

„Слажем се са вама, ручаћемо заједно“.

Саркон устаде и метну револвер у џеп.

После пола сахата пратише се са ручка. Пошто запалише цигарете, рече Саркон, окрећући се саветнику:

„Сад ми, драги мој пријатељу, не остаје ништа друго, до да ти се захвалим на гостопримству. Али уједно имам и још једну молбу. Испрати ме и стегни ми руку на пратима твоје куће, по обичају наших старих!“

Саветник га погледа и запита!

„Мислите ли то озбиљно?“

„Са свим озбиљно!“

„А за доказ да заиста мисли озбиљно, зануче руку у џеп, и извади револвер. Саветник, уверен тим сигурним доказом поћусти и испрати пријатеља. У ходнику се пријатељски дуго руковаху тада Саркон звизну за фијакеристa, паде му пареље и скочи у кола.

Саветник гледаше неколико тренутака за колима, па се онда и сам реши, седе такође на кола, и после десет минута беше је у кабинету Министра полиције, коме у неколико речи саопшти шта му се десило.

„Василије Саркон!“ узвикну Министар скочивши са столице. „Како та небн знао господине саветниче! То је име једног опасног шпијунисте: Већ недељу дана како полиција трага за њим, и беху му ушли у траг, али их он превари уласком у вашу кућу“.

„Сад разумем зашто је био онако паметљив“.

„То му је била намера, да се што дуже код вас задржи!“

„А његова молба да се самном опрости на улици !...“

„Да би тиме одвратио пажњу полиције!“

„Ах, никад нећу заборавити да сам био машином у руци једног разбојника, ја Константин Варадин, верни слуга царев!“ узвикну саветник жалосним гласом.

Превео **Ж. Ружић.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов. 10

VII.

Барона Роберта уведоше у мали салон, у којем је био обично приман и само наће Лауру саму, заузету неким везом.

— Најзад сте ту! узвикну она, обасјана радошћу; остависте ме скоро три дана да чекам. Шта вам се догодило?

— Ништа — послови, договори! У осталом ја сам био прекључе овде; али сте били изишли.

— Имате право; било ми је веома непријатно, пошто иначе никад не излазим с вечера! Ја не знам, што ми је то пало на памет. Није ми се седело код куће. Мени је та... вечерња шетња у осталом добро чинила, од јуче се осећам боље, неколико дана пре тога сам била уморна, нерасположена, сањива... Па? Јесте ли задовољни? питала је смешећи се.

— О самим задовољан, прихвати он.

Што га је највише чудило, било је њено добро расположење, неусиљеност, како је говорила о својој вечерњој шетњи. Шта је то требало да значи? А писма? А комесаром утврђени деликт? Ако се и уме, да би јој недостајало поимања за значај њеног поступка, да је одласком у улицу Риволи учинила само једну непаметну ствар, требала би бар да осећа покајање и не би се смела смешкати тако безбрижно; тако равнодушно! И како то, да она о овоме положају, у који је запала својом несмотреношћу, тотално пречутује пред човеком, који је њену ствар руководио са толико пожртвовања, који дели с њоме невољу и јад?

— Да нисте последњих дана видели свога мужа? упита је барон сурово, нецуствајући досадну намеру, да са њоме поступа обазриво.

Не осетивши скривену питања она одговори:

— Видела сам га у сну.

— У сну? питао је он неверујући.

— Да... увече, јер пре мога изласка, одмах после вечере. Седела сам у својој соби и читала до поноћи, кад га наједаиштуут видех где улази, мени прилази и упорено ме гледа. Затим је ставио своје руке на моје очи.

Барон је мислио, да ће она наставити; али пошто застаде, упита је:

— На? даље? Је ли ваш сан тиме свршен?

— Јесте — бар ја не знам, да сам даље сањала.

— Знате ли поуздано, да сте то сањали?

— Разуме се! Како би он могао ноћу доћи у моју кућу?

— Хм! лако! Ваш вратар и ваша собарица су његове креатуре! Сад то знам!

— Али он не би тек без икаква узрока дошао! Можда би хтео са мном говорити, или ме изговорити да одустанем од тужбе за развод брака. Тако бих штогод пак морала чути — бар бих га морала видети — видела бих га кад одлази, као што сам га видела кад је долазио!

— Сликовито, примети барон.

— Верујте ми, да је био сам, настави она, или, ако вам се то више допада, привиђење у сну или у полусну. Та то и није тако чудновато! Та зар немам непрестано пиме да се бавим

— свакога тренутка, чак и у будном стању, стоји ми пред очима! Као што рекох, онога дана, кад ме нисте нашли, била сам нашла: идем мирно својим путем, не бринући се о томе куда идем или где сам, дакле јамачно у мисли удубљена или заузета каквом стазном идејом... над ми се наједанпут учини, као да га видим где преда ме излиже. —

— Ви мислите само, да вам се привидео?

— Да! Како би могао да ми излиже на пут, а да ме не осломи, да ништа не каже?

— Дакле, то није учинио?

— Није! Али ми је тако било, као да ми је стављао руке пред лице... овако, раширене! Видите ли?... а онда, као да ми је хукнуо на очне капке... овако! Мора, дакле, да је био сам у будном стању — халуцинација... Али ме је то потресло и тек сам се донекле сетила и пута, којим сам ишла.

— Куда вас је водио ваш пут?

— У улицу Риволи, поред врвада.

— У које је доба то могло бити?

— Око једанаест сахати. То знам тачно, јер сам погледала у сахат. Можете мислити, како сам се уплашила, што сам тако доцкан у ноћ још далеко од куће, сама самцита по улицама париским!... Једна кола, која вада поред мене пролажаху, одвезла су ме кући; било је четврт на двапаест, кад сам дошла кући.

— Иначе се не сећате ничега?

— Не! А на шта то?

— Зар не знате више, шта сте радили између девет и једанаест сахати?

— Па рекла сам вам: шетала сам се, одговори она мирно, док је своје плаве очи држала на њега управљене.

Он је стајао ту као погођен и тражио је објашњења — али, пошто му није полазило за руком, да га нађе, он прибаци на њу свој озбиљни, укочени поглед, — о чијој су му сили већ много лица чуда причали, — да би упознао њене мисли, да би читао у њеном срцу...

— О! о! та немојте ме тако гледати! узвикну она наједанпут и изви се уназад.

— А зашто не? запита он зачуђено.

— Тако ме је мој муж увек гледао! и онда сам се увек тако плашила!

— Од чега?

— Да хоће да ме успава!

— Је ли то покушавао?

— Често! Ама останите то молим вас... Немојте ме више тако гледати; молим вас, немојте тако! не тако! Та зар не чујете, да се плашим!

Уместо да се повинује њеној жељи, он, следујући неком унутарњем нагону, узеде наједанпут обе њене руке, привуче је себи, држаше је сасвим уза се, погледа јој дубоко у очи и рече полако и заповеднички:

— Спавај... ја хоћу, да ти спаваш! (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Милунка жена Ђуре Н. из Н. пресудом суда општине Д..... од 24. фебруара ове године № 571, кажњена је са три дана затвора за нетурену примицу из тачке 2. ч. 357. казненог законика.

Кажњењој Милунки ова је пресуда саопштена истога дана — 24. фебруара 1901 год. — кад јој је и саопштена, и, пошто противу исте није било жалбе, она је постала извршна 28. истог месеца, кад, над Милунком ни до 9. јула ове године није била извршена.

Милунка је, позивима општинског суда знала: 3. маја, 9. маја и 20. маја ове године, да представе општинском суду ради извршења досуђене јој казне, али ова није могла позиву следовати због болести једног њеног детета које је на сиси.

Овај писар пита нас сада за објашњење: да ли је према изложеном горња пресуда до 9. јула ове године застарела или није, и, како се у поменутом случају има рачунати застарелост, да ли од дана када је пресуда постала извршна, или од дана кад је осуђена последња пут звата да дође општинском суду ради извршења казне?

На ово питање ми му одговорисмо:

По трећем одељку ч. 396. казненог законика, потпуне пресуде за кривице какву је учинила осуђена Милунка, застаревају за три месеца. Та застарелост, по истом законском пропису, рачуна се од дана кад пресуда постане извршна, или после тога пријаци бегство из руку власти, од дана кад је побегао.

Према овоме, застарелост извршне пресуде ни моли прекидати никакви други рад по њој, па ни позивање осуђенице ради извршења казне, до једног бегства осуђенога из руку власти; т. ј. над је осуђени по дотичној пресуди стављен у затвор па из затвора побегне, и, тада застарелост почиње новона теки од дана тог његовог бегства.

Пресуда са којом је Милунка кажњена постала је, извршна као што се на питања види, 28. фебруара 1901. године, и према изложеноме, та је пресуда застарела 28. маја ове године, без обзира на то, што је у томе међувремену осуђена неколико пута позивана ради извршења казне.

Да је по тој пресуди осуђена лице стављено у затвор на пр. 25. маја ове године, па би ово 27. истог месеца из затвора побегло, онда би застарелост пресуде почела поново теки од тога дана — 27. маја — и, ако осуђени не би био ухваћен све до 27. августа ове године да и ресто казне издржи, онда би пресуда застарела тек тога дана и месеца (27. августа ове године).

* * *

Један општински писар послао нам је једно овакво питање:

Суд општине П. издавао је у овој години, до Јула месеца, плату општинским писарима по прошлогодишњем буџету месечно по двапаести део од предвиђеног кредита на ону цел за прошлу годину, пошто буџет за ову годину до тога месеца још није био одобрен од стране надлежне државне власти. Над је општински суд добио одобрени буџет за ову годину, видео је, да је у истом смањен кредит на плату општинских писара за ону годину за 200 динара годишње во што је то било одобрено у прошлој години.

Овај писар моли нас за објашњење:

1, да ли је правилна радња општинског суда, што је општинским писарима до времена док није добио одобрен буџет за ову годину исплаћивао на име плате месечно по двапаести део од предвиђеног кредита за ту цел за прошлу годину, и ако је правилна, онда да ли се ова сума, која се писарима за то време више исплаћивала на име плате по што је по добивеном одобреном буџету приказала има од истих тражити да је врате нази натраг, или се овај остатак одобреног кредита за ову год. на ту цел, има распоредити на остале месеце, без обзира на износ плату писарима до месеца јула ове године. У противно, како се у овој приликн има поступити по да се радња општинског суда сагласи закону?

На ово питање ми му одговорисмо:

1. Да је горња радња општинског суда била правилна и сагласна другом одељку члана 6. закона о окружним среским и општинским буџетима; али, над је после тога надлежна државна власт у буџету општинском за ову годину смањила кредит на плату општинских писара, и сама га на маљу цифру по што је он био одобрен по буџету за прошлу годину, онда је потребно, да одбор општински, сходно члану 10. истога закона, донесе своју одлуку за расходовање оне суме која је до одобрења буџета више издата писарима на име плате, по што је кредит на то за ову годину одобрен. Ту одлуку треба, преко надзорне власти, послати на одобрење господину Министру финанција, на кад је и он одобри извршити је.

2. По нашем мишљењу, никако се не може дозволити, да се остатак не утрошеног предита за ову годину, рачунећи од дана одобреног буџета, расподели на остале месеце, јер би онда општински писари у дотичној општини, за те месеце имали маљу плату но што је буџетом одобрено пошто је раније, док буџет није био одобрен, из тога предита више утрошено но што се је по одобреном буџету могло утрошити.

3. Ако господин Министар финанција не би одобрио расходовање више издате суме о којој је реч, онда се тек у томе случају има приступити тражењу да дотични писари исте суме врате општинској каси.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да се према ч. 23 грађанског судског поступка, у корист општинске касе наплаћује на ниже таксе и то:

1. на вредност спора три од сто;

2. за сваку писмену пресуду или решење једам динар више додаје и решења о забрањама до 200 динара;

3. за мали печат пет пара динарских; и

4. за сваки потрошени табак хартије и штампања позив, по десет пара динарских;

За Извештаја о немогућности наплате дуга или каквог другог потраживања по судским пресудама, не треба наплаћивати никакву таксу.

Опет нас један општински пицар пита: да ли члан општинског суда, који заступа председника, који је сменен, има права на месечину или не, и, ако има, да ли је за такве платак потребно нарочито одобрење?

Одговарамо му: да смо на слична питања до сада давали неколико пута наша објашњења. По тим објашњењима а по јасној одредби тачке 8. члана 47. закона о општинама, члан, који заступа председника нема права на плату председничку, већ, ако суд и одбор нађе, да би му са каквих оправданих разлога требало дати неку накнаду за то заступање но што је његова чланска плата, онда треба да о томе донесу своју одлуку у којој ће означити одакле ће се тај платак учинити, па ту одлуку послати преко надлежне власти господину Министру финансија на одобрење. Док г. Министар финансија ту одлуку не одобри, дотле се платак по њој не може учинити.

Опширније објашњење по овој ствари одштампано је у 24 броју „Полицијског Гласника" од ове године.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Мијаило Секулић, кавгар, украо је од Радована Јовановића мех. из Маденовића један сребрн сат-ланкер ремонтоар са два капка, на коме је уресано „Војислав Р. Јовановић" и један четворострук сребрн ланац са дугметом по средини на коме има с једне стране крвен а с друге плав камен. Комесар одељења полицијске у Младеновцу, актом Бр. 11411. моли све полицијске власти да Мијаила потраже у свом кругу и њему га стражарно сероселу.

Михајло Гаспер, родом из К. Пеште и бив. запосленик брода „Стата", као што смо јавили у 35-ом броју нашег листа, проневерио је 1400 динара српском бродарском друштву и побегао у Аустро-Угарску. Он има 46 год., оњален је, слабунаст, има округло лице и плаве очи; говори немачки, мађарски и по мало српски. И ако је управа града Београда још под 2. септембром тек. год. актом својим Бр. 23.267, молила Аустро-Угарске власти за тражење овога Гаспера, ипак је он, све до данас, остао непронађен. С тога, а на молбу српског бродарског друштва, износимо слику поменутог Гаспера ради његовог што успешнијег проналажења. Пограничне власти треба да обрате нарочиту пажњу на Гаспера, јер се сазнаје, да је он неколико пута досада пређао у пограничним местима преко Дунава.

Марко Арсић, сиџи, родом из Кнежице — среза мишевог опш. пожаревачког, решењем пређашњег окр. београдског од 2. септембра 1897 № 12462 стављен је под суд и у притвор за то, што је на дан 30. августа 1897 г. у атару села Венчана пуцао из пиштоља на Драгића Лакића из Венчана у намери, да га убије. Како је Марко убрзо после овог дела утекао, те га ни начел. ср. Косјерићког, који га је опљачио, није ни могао суду спровести уз акта исљеђења — па с тога је суд под данашњим вредно потеру за Марком. Марку је 62 године. Пропаћеног Марка треба стражарно спровести истоме суду с позивом на Бр. 3309.

Милица, жена **Марка Миловановића**, саопштава из Београда, с којим се осећала пре 8 месеци, одбегла је од свога мужа 9 тек. месеца и том приликом покупила и однела све своје ствари као и сав готов новац у суми од **1600** динара, који је Марко радом својим заслужио у току последњих година. Милица је родом из Босне, има 21 годину, омања је, плава, сунчавља, баз особених знакова. Пре удаље за Марка, служила је у Шапцу и Београду. На молбу мужа Миличког, кварт палилуцки управе града Београда актом својим од 10. тек. месеца Бр. 9444, моли све полицијске власти за њено тражење. У одлучају проналаска, Милицу, треба пре претрести и одузете јој новац и ствари, па по том је с њом проћи до стално изврту. Слика Миличина пао мале, коју извесимо на молбу ж. палилуцког, послужиће за што успешније тражење полиц. власти, као и за бегунцем. Акт управе града Београда Бр. 27.358.

*

При закључку листа добили смо извештај да је Милица ухваћена од стране среске власти у Љубовији заједно са покрадом.

ТРАЖИ СЕ

Јована — Жоба Лиадин, по занимању зидара, родом из Тошеза у Италији, који је пређе у Србију од прилике пре 10 година, на молбу овд. италијанског посланства, тражи министарство унутр. дела актом од 5. тек. месеца № 22878. Жоб има 50 год., средњег је раста, носе смеђе и нарочите, носа пошиљског, лица округлог; на десну ногу накарљује по мало. Ко о њему буде на што знао, моли се, да то достави најближој полиц. власти, која се опина, да о томе одмах извести министарство с позивом на поменуте претње.

Илија Симоновић, земљоделац из Слатина среза посавског, 3. оп. м. пошао је од своје куће у Београд под правоснажан суд београдски, да 4-ог пређе суду и да прими тапију на куњевину земљу од Милутина Симоновића из Тополе. Илија је понео собом 300 динара да исплати куповну цену. На жалост Илија ни до данас није вратио кући, а зна се да је он уредан човек и никад није изостајао' начелник ср. посавског мисли да је Илија завео у пут погинуо, или га је неко, злудући да овај носи новце пресрео и убио, па је понео жену истрагу и овим путем моли све полицијске власти за настављање да се Илија пронађе. Оне отпутовао из свога села преко села Стојника. Баба и Раље. Има ну 36. година, расте средњег, лица смеђа, брада се. Обучен је био у чакширама и гуњу од сељачког сукна, а понео је и једну вунену алену торбу. О резултату треба известити среског начелника с позивом на акт његов од 8. о. м. под Бр. 14438.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

— По извештају начелства окр. топличког Бр. 7854. упао се у траг убицама који су 26. пр. м. на друму Куршумлија — Прокупље уда вили Ивицу Павићевића из Дубраве, кириџију. Зарија Бојковића мех. из Куршумлије.

> По извештају начел. окр. пожаревачког Бр. 14.787, 29. пр. м. увече, Саша Бабановић тешко из Шљивовца, пребијен се из варошки кући, убијен је на путу и опљачкан на другу ниче села Лучане. За убицом се трага.

□ По извештају начелства окр. топличког Бр. 7896, ноћу између 2. и 3. ов. м. убијена је на путу Јована, жена Јанићија Ристића жандарма из Богутевца среза посавичког. За убицом се живо трага.

✕ По извештају начелства окр. моравског, 4. ов. м. увече, лопаа су три непознате зликовца у кући села Буљана среза Параћинског, ту пред полебом заспали Богосава Јовановића и брата му Алексу из Буљана, па Алексу отсекли у колени а Богосава нагнали те их овај одвео у Буљане кући његова стрица Радисава Јовановића, од кога су тражили пара. Кад им овај није хтео дати, они су отворили сандук, из кога узели 1500 дин. у банкама, па затим нагнали Богосава те их овај отпратио до међе села Буљана и Шоудовца. Ту су пустили Богосава да иде и да каже, да су они хајдуци: Никодије, Јован и Илија Цуцић. Власт је предузела истрагу и потеру.

= По извештају начелства окр. топличког, Цветко Анђелковић тешко из Житног Потока ср. прокупачког, 8. ов. м. у 5. сати по подне, тешко је обрвано из пушке остругање своја сина Николу. Куршум је остао у њему, рана је смртоносна.

⊙ По извештају начелства окр. крагујевачког Бр. 14802. 9. ов. м. нађен је убијен у својој кући Јован син Алексе Чемпоровића из Кнића. Истрага је одма предузета за проналажење злочинца.

8 По извештају начел. окр. смедеревског Бр. 10068, ноћу између 3. и 4. ов. м. убијен је на путу Васа Миловановић, чобанин из Дупа. Убистно је извршено у обору Кате удове Николе Урошевића где је Васа заноћио код стоке. За убицом се живо трага.

Садржај: I. *Службени део*. II. Стручни и научни део: 1) Кретање казнених дела у престоници, од Д. Ђ. Аламанића; 2) Деца под истрагом; 3) Несрећни случаји — аксидани-лица; 4) Пред Гидотиком, од Ивана Тургењева. III. *Поучно забавни део*: 1) Посета; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Болоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Криминалне белешке. V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се;

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВ ТЕЛЕФОН БР. 276.

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за лекара среза подунавског, округа смедеревског, Др. Милана Стефановића, лекара ср. моравског, округа пожаревачког, по потреби службе;

за лекара среза моравског, округа пожаревачког, Др. Јована Илића, лекара среза жупског и копаоничког, округа крушевачког, Др. Добривоја Поповића, доктора целокуп. лекарства и бив. питомца среза жупског;

за лекара среза добричког, округа топличког, Димитрија Милића, лекара среза масуричког, округа врањског, по молби;

за лекара среза масуричког, округа врањског, Др. Тому Милића, доктора целокупног лекарства, и

за лекара среза јадранског, округа подринског, Др. Милена Деспотовића, доктора целокупног лекарства и бившег државног питомца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 13 октобра 1901. године СЖ 10.363 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, од 13. ов. м. на предлог Министра унутрашњих дела а у договору са Државним Саветом од 5. октобра, тек. године, бр. 4051., решено је:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправке зграда алексиначке окружне болнице може утрошити суму од 3.077·09 динара, по ревидисаном и одобреном предрачуну, и да овај издатак може показати у расходу на терет партије материјалних трошкова под *б* одељ. XXIII. бр. 95. санитет. буџета ове 1901. године."

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 13 октобра 1901. године СЖ 10.362 у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Т. Алимпић (3)

Година 1897-ма испуњена правом и залеђеном борбом између полиције сигурности с једне, и злочинаца и крадљиваца с друге стране. У колико се прва пантила да све више и више корача у напред, продужујући извођење оних превентивних мера из прошле године, у толико су и њени противници, као у пркос томе, бивали све активнији и дрскији.

Већ сам почетак ове године обележен је једним убиством из користољубља, које је остало непознајено пуне 3 године, и које је, како се доцније сазнало, извршено, на жалост, један бив. орган полиције сигурности,*) док је њен сарштетак започињен једном необичном дрском и великом похаром,**) као и једним покушајем разбојништва са убиством, и то у сред бела дана.***) Извршиоци оба ова дела ухваћени су, истина, одмах, али је њихов утисак, који су они учинили и на полицију и на грађанство, остао за дуго времена не изгладим.

У опште узев, ова година по броју казнених дела, а нарочито начину којим су она извршена, много је гора од предходне, али је куд и камо надмашује по постигнутим резултатима у проналажењу казнимих дела и хватању криваца.

Да је полиција сигурности у овој години била много активнија и енергичнија но у прошлој, доказ је и то, што је око половине ове године установљено при управи града Београда фотографисање криваца, а мало доцније — августа месеца, покренут је њеном моралном потпором и лист — „Полициски Гласник," који је, као што ће се доцније видети, веома много користио целој нашој криминалној струци у опште.

Што, и поред свега овога, год. 1897 обилује у казнимим делима, узрок је у отпуштању великог броја осуђеника из управе београдског казненог завода. Колико је ово „на квантум" отпуштање осуђеника неумесно, па чак и опасно, најбоље се види из већ поменутог случаја са „Ердолијом" који је са осуде пуштен 6. децембра, а одмах сутра дан — 7. истог месеца, покушао је да заволе и опљачка човека. Ако ба се ово отпуштање осуђеника пре надлежна досуђене им осуде, морало и у будуће продужавати из материјалних разлога, желети је бар, да се обраћа много већа пажња на избор лица која се предлажу за помиловање, међу којима, по нашем мишљењу, никако не треба да буду злочинци и крадљивци из навике, чему би, као доказ, служио повратак. На што, у осталом, и давати слободу лицима, која ће је злоупотребити само после неколико месеци и вратити се по нова у казамат са неколико злочина више, али и надом на поправку мањом. Није ли онда много боље оставити их тамо где су и у стању које је за њих редовно? Зар се њиховим преповременим пуштањем у слободу не причињава највећа штета баш њима самим тиме што се налажу новим и тежим осудама, које им са свим убијају вољу за поправком, и до којих, вероватно, неби дошли, да су остали тамо где су били, и дошли до уверења: да би њихова будућа борба са друштвом била по све изузетна. Не само да верујемо, но и тврдимо, на основу стеченог искуства, да би се већина злочинаца у овом

*) Фебруара 24. год. 1897. нађена је у Ташмајдану једна мртва баба — непажњ „Баба Ката", бив. служавка из Великог Бечкерека у Аустро-Угарској за коју се тек у њој вицеју 1900 год. сазнало, да је била удављена од стране Живојина Мојсиловића, бив. жандарм кварта скадарског и овога пилосинца Лепосава. Живојин је због овог убиства стрељан октобра месеца 1900 год., а Лепосава је осуђена на 20 година робије.

**) Ноћу, између 7.—8. новембра извчена је паса Николе Ковачевића, магазинџије са Саве и из ове украдено и одњето око 6000 динара. Захваљујући једној енергичном трагању престоничке полиције извршиоци ове покраље — њих 3 на броју, похватани су у року од неколико дана. Један од њих — Мита Витез, звани „Штета" стрељан је, а остала двојица осуђени су на ко 20 година робије.

***) Милан Сретоновић, звани „Ердолија", бив. пекарџар, родом из Краљева, покушао је на дан 7. децембра око 10 часова пре подне да заволе Васу Живковића, дућанџију до старог „Град хотела." Захваљујући присебности и великој одважности Васиној, дело ово остало је само у покушају, а злочинац „Ердолија" ухваћен је одмах од стране уличног поморника и доцније осуђен на 20 година робије.

случају добро предомислила хоће ли по нова ступити у борбу са друштвом, или ће просто пред њим капитулирати, и онда, наравно, пристати на све услове победиоца. Корист би била и то огромна, кад би злочинци били убеђени: да им досуђену осуду ваља целу издржати, а не као што данас бива, а што они врло добро знају: да се од 20-то годишње робије у поврату издржи највише 7—8 година. Зар ово није и смешно и жалосно?

Сматрали смо за дужност да речемо ово неколико реči о нашим осуђеницима. Искрено да кажемо, њима није изражено само наше лично мишљење, већ и мишљење и убеђење великог дела полицијских чиновника, чије дугогодишње искуство довољно јамчи за правилност овог гледишта.

* * *

Кретање казнених дела у току 1897 год. било је овако: убистава **2**, покушаја убиства **12**, детоубистава **1**, самоубистава **11**, покушаја самоубистава **4**, разбојништва **2**, опасних крађа **86**, простих крађа **73**, повреда тела **10**, утаја: преступних **2**, а иступних **8**, превара: преступних **3**, а иступних **11**, иступних дела у опште **5932**.

Као што се из изложеног види, у овој години знатно су се појачали случајеви покушаја убиства и крађе у опште, док су се покушаји самоубиства скоро преполовили.

Ну да прегледамо редом сва набројана казнима дела:

Поред већ поменутог случаја убиства „Баба Кате" коју је из користољубља убио Живојин Мојсиловић, бив. жандарм у овој години било је још једно убиство, које се десило на дан 17. децембра. Неки Милун Богавац, бив. пограничин жандарм убио је на Вишњичком друму Миленка Теодосијевића, бив. практиканта. Убиство ово Милун је извршио у заблуди верујући, да је Миленко један од крајцумчара, кога је он од дужег времена очекивао. Кад је видео шта је учинио, Милун се сам предао власти.

Од поменутих **12** случајева покушаја убиства: **6** су потицала из међусобне свађе, **4** из љубави и **2** из користољубља. Сви њихови извршиоци похваљени су и предати суду на суђење.

Узрок овом огромном повећању случајева покушаја убиства треба тражити у већ поменутом општем узроку повећања казнимих дела у овој години, то јест у оном великом отпуштању осуђеника из београдског казненог завода. За доказ овога може послужити тај факт, што је **7** покушаја убиства извршено од стране бив. осуђеника.

Детоубиства се врло ретко дешавају у престоници, а код се по некад и деше, то бива у најнижим слојевима друштва. Ово ни године 1897 извршено је од стране једне служавке — неке Спасеније Филиповић, која је, одмах по порођају, бацила новорођенче у пужник, где се угушило.

Самоубиства у овој години умањила су се снега за 1 случај од оних из предходне ваздa само с тога, да би се у идућој години попели до 17 случајева. Као год у прошлој години, тако су и у овој већина од њих за **7** случајева непознати узроци. Од остала **4** случаја, њих **2** потицала су из материјалне оскудице, **1** због неизлечиве болести а **1** због гриже савести.

По времену и начину извршења опажа се знатна разлика између ових самоубистава и оних из прошле год. Тако, од овогодишњих самоубистава извршена су: у јануару **1** и то револвером, у фебруару **1** такође револвером, у марту **1** помоћу тровања, у мају **2** помоћу дављења у води, у јуну **3** од којих су **2** помоћу дављења а **1** револвером, у јулу **1** пешањем, и у децембру **2** оба пешањем.

Док у год. 1896 у месецима: јуну и децембру није било ни једног случаја самоубистава, дотле у овој години, као што се види, у тим месецима пада њихов највећи број; мај месец дао је исте резултате у обе године, т. ј. по **2** случаја самоубиства; док у месецима: августу и септембру ове год. нема ни по једног случаја.

Исто је овако знатна разлика и у начину којим су извршена самоубиства из обе године. У години 1896 њихов највећи број извршен је пешањем и помоћу револвера, а дављењем (скакањем у бунар) само **1**, док су у овој години **4** самоубице одузели себи живот скакањем у воду (Саву, Дунав и Топчидерску реку).

Па и то самој професији, као и полу, самоубице из ове године разликују се у многоме од оних из предходне. Међу њима је у овој години: **1** чиновник (бив. секретар једног министарства), **1** ђак (V-ог разреда гимназије), **1** апотекар, **1** касиција, **1** келнер, **2** занатлије, **1** портир, **1** земљоделац (из Жаркова), **1** кравар и **1** надничар. Од свију њих, једини се апотекар отровао, чиновник, занатлија и касиција пуцали су на себе, ђак, келнер и надничар обесили су се, а остали су скакали у воду.

Као што се види, међу самоубицама ове године нема ни једне женске, нити у опште личности са већом интелигенцијом.

По година старости само је **1** од самоубица испод 20 год. (ђак 17 год.), **5** су између 20—30, **3** између 30—36, **1** између 36—40 и **1** између 40—42 год.

Све што смо рекли о покушајима самоубистава и разбојништвима у прошлој години, вреди у свему за та дела и ове год., изузев већ констатованог факта, да су се покушаји самоубистава знатно умалили.

Извршиоци оба разбојништва похватани су.

(Наставиће се)

ДЕЦА ПОД ИСТРАГОМ

(Свршетак)

Карло Ланге чинио је сличне покушаје са 500 ученика и то не у најнеžим варошима. Изишло је, до 82% маловарошке деце нису никад видели излазак сунца, 77% залазак; 37% нису никада видели поље засађено житом; 49% бару, 82% раст, 80% шеву; 37% не беху још никада у шуми 52% на брду, а 72% не знађаху како се хлеб добија из жита.

Нехотице намеће се питање, шта се може радити са том сажаљења достојном децом по великим варошима и како можемо хтети нешто да дознамо од деце, која ни такве ствари не познају, и ако их свакодневно употребљују? Нека се не каже: то не може бити — јер је и с нама често то исто. Ми никад нисмо видели живога кита, нити буру у пустињи, нити старога германца, па ипак говоримо о њима потпуно поуздано и убеђљиво и никога не уверавамо, да ми то све нисмо видели. Као што ми дакле тако говоримо о старome германцу, тако и деца говоре о шуми, коју они никада нису видели. Само што су у том случају њихови подаци исто толико поуздани, колико и наши о старим германцима.

Тима подобне покушаје чинили су са 7200 деце. Бине и Хенри, у погледу оспособљења чула. У опште, чула су код деце оштра и добро развијена. Али је такође познато и то, да са свим мала деца рђаво чују, што је Дутенхоген и анатомски доказао. Само поште је то у најранијем добу, то нас се то не тиче много. У погледу чула мириса, Хајзингер је саопштио, да је оне код деце тупо, и да се развија тек у доба пубертета — међутим доцнији посматрачи, и то баш они, који се тим чулом баве, не говоре о томе ништа.

Што се пак тиче исказâ, које ми од деце можемо добити, ту постоје најсупротнија мишљења. Да наведемо само неколико. Монтеђ вели: Сва су деца тврдоглава и лажу; тако исто и Бурден: Сва деца лажу, а нарочито находчаи. И искусни људи од струке не полажу много на исказе дечије. Тако Модслеј вели, да деца врло често бивају обманута и то баш јасним сликама, а Митермајер одбацује децу као сведоке „због њихове површности и младићске фантазије." С њиме се слаже и Фридрих. Међу тим практично искуство ово нам не може потврдити. Искусни Хердер хвали децу као рођене физиономисте, а Соден их због непристрасности, као сведоке цени врло високо. Исто тако и Лебиш узима у заштиту дечије исказе:

„Кад дете каже неистину, то оно још не лаже. Оно каже, што њему у души стоји. Да ли пак то објективно егзистира и ван њега, или можда упола само у његовим мислима, то ни само дете не зна, нити га се то много и тиче."

И ми се с тиме потпуно слажемо, јер је ону половину испричаног „која егзистира само у његовим мислима" врло лако надвојити. Оно је тако карактеристично различно од онога што је заиста било, да мешању никако не може бити места.

Исто тако ми не смемо заборавити ни то, да и у признању онога, што је дете тачно опазило, морају постојати продоретине. Кад дете посматра какав догађај, њему је онда н. пр. први део потпуно јасан, други потпуно нов и непојаман, трећи опет разумљив, четврти не и тако даље. Ако се сад дете подстакне, оно ће онда гледати, да и те продоретине сећањем и својим комбиновањем испуни — само, јасно је, да ту може бити и погрешака.

Ове продеротине и нетачности у толико су веће и знатније, што догађај захвате дубље у рано доба детиње, поред свега тога, што истинска моћ сећања иде врло далеко. Прегледи износи довољно ујамчене случајеве, у којима деца од 34, 32, 24 па чак и од 18 месеца, несумњиво тачно причају ствари, које су они доживели, којих се они дакле сећају.

Ми одрасли наравно да се не сећамо догађаја из тако раног времена, пошто смо их давно већ заборавили, али мала деца баш их се с тога и сећају.

Овакве сведодбе у највише случајева, за нас су потпуно без предности — јер ми са дететом, чији је круг идеја тако мали, да у њих не падају ни најобичнији догађаји, не можемо говорити; али је њихова употреба, нарочито у случајевима да се главне ствари тиче [је ли био ко ту? Где је стајао човек?] потпуно оправдана.

Сведодбе дечије у погледу одређивања времена потпуно су несигурне. Јуче и данас дете брка врло лако; а већ за разлику између прекјуче и пре једне недеље и једнога месеца, ту је потребна нарочита интелигенција.

Да у таким случајевима нађа увек и тачно пазити на индивидуалне разлике, разуме се само по себи.

Најважније су околности, у којима је дете одрасло и кругови, које је познало. Спада ли стање, које је у питању под горње појмове, то ће онда и најнеобаренније дете више и боље умети објаснити, него и најдаровитије, коме су мередјане околности биле потпуно непознате.

Тек у другоме реду могла би се у обзир узета интелигенција. Али је ту онда важније правити разлику између детета практичног и непрактичног, него између глупљег и бистријег. Та је разлика битна. И даровита и недаровита деца могу бити практична и непрактична. Је ли дете даровито и практично, од њега ће постати у сваком погледу најспособнији човек, који ће се свуда правилно умети наћи и у сваком се положају сам помоћи. Ако је даровито и непрактично то у најидеалнијем облику може од њега постати научник, у смислу у коме се они обично узимају. Ако је дете без дара а практично, оно ће онда своје место поштено заузимати, и према приликама, ако би баш среће и помоћи, могло би се докоторати и на највиша места. Је ли пак и без дара и непрактично, онда постаје само једно од оних бедних створења, која ништа ничему не доприносе.

У узоан сведока главно је питање да ли је практично. Ако јесте, оно ће онда масу ствари видети, приметити, схватити и исказати, на шта се непрактични не би ни осврнуо. Наравно да је за неколико степена боље, кад је дете даровито али ја поналазам: Не обдарено практично дете, као сведок много више вреди него најдаровитије непрактично.

Шта се пак под практичним човеком има да разуме, тешко је казати, али то сваки зна; да таквих пак и међу најмањом децом има, то је могао видети сваки, који се је и најмање са њима занимао.

3. Рђаво у детету.

Никад није недостајало писаца, који су и деци велику множину грехова приписивали; а од Ломброза је у извесним круговима постао већ и обичај, да код сваиога, па и највећег злочинца прођу, како су се на њему још и у детињству показивали знаци злочиначки. Кад се говори о рођењим злочинцима, онда природно да их и међу децом мора имати! Наравно, чим се указује на то, да су најсвирепији и најнечовечнији људи као Нерон, Каракала, Калигула, Лудвик XI Карло IX и т. д. још у правим годинама свога детињства показивали знаке неосноране свирепости. Пером износи примере гњева и беснила код деце, које Моро објашњује као рано развијен осећај освете. Још је Лафонтен рекао о деци: Оно доба не познаје сажаљења. Исто тако и Нас (Nasse) обраћа пажњу на дивљачност код деце, која се манифестује у томе, што она врло радо слушају страшне приче, и што се у ретким само случајевима може допустити, да је њиховом мучењу животиња узрок у томе, што нису свесни бола, који им тиме проузрокују.

Слично се изражава и један модерни Француз. „Ретко да има," вели Брусе, „и једнога детета, које своју надмоћност према физички слабијем дечку не би злоупотребило. То је његов први импулс. Узвици бола његове жртве, уздрже га од даљег злостављања, само ако му није урођена сродност. Али и тада само тренутно: првом приликом, која му се пружи поново ће следовати своме инстинктивном импулсу."

Отуда се више и не верује у моћ васпитања, отуда и изрека „деца и народи сећају се само последњих батина." Нарочито се рђаво гледа на доба развића пубертета, које доба модерни, по примеру Вознена и Фридрајха, сматрају као почетак најопаснијим изгонима. Кад је Ескирол проашао мономанију, у свету се појави читава литература. [Бирман, Ландоберг, Масје] нарочито о пироманији код девојчица. Па и сам Фридрих саопштава по томе, да готово сва деца у доба полнога развића пате од пироманије; а Громан још утврђује да обично скрофулозна деца краду.

Ако ове и све друге најсупротније судове подвргнемо тачнијем испитивању, онда ћемо морати доћи до уверења, да се и овде сувише генерализало. Догађај ни мало чудан. Да има рђаве деце, у то нико не сумња; али и ако смо мишљења, да велики део злочинаца ни у раној младости није ничему био од користи, ипак то није попуштање позитивностима. Овде је главно карактер детињства, и онда је ван сваке сумње претерано кад се он сматра у опште за нижег, од онога одраслих. Кад се пита: на шшто онда треба да служе васпитање и образовање, кад су деца и без њих добра — ми одговарамо, да би они далеко задовољавајуће деловали, кад би на теоријама морала могли образовати противну тежњу према све рђавијим утицајима живота и пробуђених страсти.

Кад најчешће на децу, која су врло рано рђава, видећемо да она у наш круг посматрања ступају необично снажно; она праве буке и ларме више него хиљаду лепо васпитане деце; и ми се заустављамо на неколицини тако рђавих егземплара. Познато је међу тим да је велика већтина ствари добро опазити. Што мирно, обично чроје не чини никакав утисак, на ма у коликом броју било. Међу тим поједини, ако чучи случаји толику пажњу иазову да се њихово обележје после целој врсти даје.

Изгледа да се је од неколико тако појединачних случајева и овде дало завести, да се нетачно изведе и сам карактер.

Исто се тако сувише генерализало и о дечијем расуђивању. „Ако сн ово разумео, то ћеш разумети и оно" — чујемо како се често деци говори. Наравно већином неиравилно. Овде се стаиља на становиште искусна човека, коме се је ово тако исто често догађало као год и оно, и који сем тога има још толико и искуства, да оно мало више интелекта, које је за „оно" потребно, не чини никакве разлике. Али дете само баш то „мало више интелекта" још нема; и ако му се је догодило једно, друго још није. Да изаберемо један пример: Дете зна за пример рђаво добро, да се не сме красти, да је красти срамно, грех, злочин, али незна да је забрањена велеиздаја, праљење лажног новца, пљачкиња и т. д. Ове границе могле би се још ближе стиснути. Оно зна да је забрањено красти, али ипак не држи за недопуштено појести воће из врта суседова; оно зна да је лагање грех, али не зна да су извесне лажи и законом забрањене и да се зову преваре. Кад оно дакле отрчи ујаку и рекне му: Отац пште новаца, нема код куће, и кад тако излагани новац потроши на посластице, оно истина не одриче да је то гадна лаж, а ни да је то законом кажњиво — о томе оно њиховом нема ни појма.

Детету је тешко и субјективисати. Дете је више егоист него одрасли. То долази једно с тога, што се у многоме погледу од онога више одликује и чува а друго, што природом ствари, нема ни за кога да се брине и пропада, ако то други за њега не чини. Природна последица тога је, да оно незна границе, до којих је њему више допуштено него осталима. Краус вели с правом: „При разликовању између добра и зла, повлажује неарела младеж једну нарочиту особину. Поставши ли се каквом индивидууму све старости задатак, да пресуди неку ралљу, без обзира према ма коме лицу, то се онда на тачно решење неће дуго чекати. Стоји ли пак та радња у ма каквом погледу у вези са Ја — свером, са личношћу упитаног, одмах се показује врло приметна збуњеност, нетачност судова неспособност ставити се на објективно гледиште."

С тога је врло погрешно кад се дете пита: „Зар ти није знао, да се оно не сме учинити?" Дете ће можда и одговорити: „да, писам то знао" — али се никад неће усудити и да дода: „не сме се чинити, јест; али ја смем!" Није ни најмање потребно, да размажен љубимац, коме се у свему попушта, каже

то. Свако дете има у извесном погледу првенство — иако ће давле оно и моћи знати где су те границе? Одрасли морају радити, дете играти. Мати мора кувати, дете седа за постављен сто; мати мора прати, дете одело добија чисто; њему припадају лепши залогаји, оно се више чува од хладноће, њему се праште и оно, што већи, одрасли, нити би смео чинити ни рећи — и сад од једном треба том злу стати на пут и одучити га од употребе његових обичајних права! Ко давле овај вештачки одневаван егоизам дечији има пред очима, тај ће увек гдекоја делинкат дечији блажије судити.

При томе најзад не сме се заборавити, да понешто што дете чини, да је то само просто и слепо подражавање. Нека сви психолози обрате једном тачнију пажњу на овај моменат, па ће видети, како је пуно које чега, што дете чини, само чисто подражавање. Не може се заиста оправдати важновност, ако дете не подражава само онога, који треба да му буде тај пример — учитељ, родитељ и т. д.

У опште можемо рећи, да нам још нико није доказао, да су деца рђавија него одрасли; а и искуство нас учи да су претварања, прорачунато неваљаштво, намерна корист и тенденциозне лажи код деце несравњено ређе, него код одраслих; за она у опште добро и вољно посматрају, тако да их, са изузетком девојчица у добу пубертета можемо сматрати као добре, врло често као и изврсне сведоке.

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева** 3

Да је срео човек то лице гдегод ван таминце, и у другим околностима, учинило би новољан утисак. Ја сам тај тип сретао стотинама међу париским радницима и њацима јавних кућа.

Био је средњега стаса, танак, младићски мршав, врло витак, и није му било више од двадесет година.

Његова боја лица, сасвим природна, показивала је добро здравље; био је свеж, ружичаст, и није побледео чак ни у тренутку нашега уласка у његову ћелију.

Био је мирно проспавао целу ноћ.

Док су му свлачили лудачку кошуљу, он подиже очи; дисање му је било редовно, дубоко, као дисање човека који се лагано пење на какву високу планину.

Једанпут или двапут, он забаци косу једним покретом главе, као да је хтео да одагна какву непријатну помисао, затим истури главу унапред, брзо погледа у нас, и пусти једва приметан уздах.

Изузев тих брзо и пролазних покрета, ништа није у њему одавало страх, чак ни узнемиреност или на какву студију. Сви ми остали, без икакве сумње били смо блеђи и узнемиренији но он.

Када му извадише руке из кошуље, он их мете, са задовољним осмејком, на груди, док су одвезивали кајише позади; мала деца имају исти покрет када их сплаче. Затим сам он скиде кошуљу и обуче нову, закопчавајући огрлицу са много бриљивости.

Чудан је то био призор гледати широке и слободне покрете тога голога трупа, тих голих удова, што се одбијало на жутом основу таминчкога зида.

Довршти пипеле, и са лармом стаде лупати ђон и потпетине о патос да би нога лакше ушла. Он изврши све те мале ствари без икаквог устезања, весело, као да се дошло да га поведу у шетњу. Тутао је, и ми смо такође ћутали, измењујући погледе и слегања рамена.

Нас је била пренеражда простота његових покрета, простота која је имала, као сви мирни и природни појави живота, извесну елеганцију.

Један од присутних кога сам случајно срео истога дана, рече ми, да док смо били у ћелији Тропманової, њему је изгледало да нисмо више у 1870, но у 1794, да нисмо били прости грађани но Јакобинци, и да смо водили на губилиште не једног вулгарног убицу, него каквог легитимистичког маркиза са прененом потпетицом...

Примећено се да у опште осуђени на смрт, при саслушавању смртне пресуде, падају у једно стање несетљивости које се граничи са каталепсијом, као да су умрли пре извршења смртне пресуде: или позвраћу и прокосе смрти да би себи дали више значаја, или се бацају у очајање, плачу, дрхте, преклињу за опроштај... Тропман није припадао ни једној од тих врста. Његово држање изненадило је и самога Г. Клода.

Ја признајем, да се Тропман био показао слаб, моји живци не би то могли издржати, и ја бих утекао. Али, видевши га како му је држање чврсто, просто и скромно, сва моја осећања одвратности које ми је уливао убица, чудовиште које је дању малу децу док су она викала: „мама! мама! мама!“ — осећање сажаљења који сам осећао према људском створењу које ће смрт ускоро прогутати, — сва та осећања су нестајала и стапала се у једно једино осећање: чуђење.

Какав је могао бити морални ослонац Тропманов? Да ли је играо улогу дрског *гледаоца*? Да ли нам је давао последњу представу? Је ли та хладнокрвност долазила од урођене храбрости? Је ли то било самољубље потпирено речима Г. Клода? Гордост у борби коју је до краја требало надвити, или које друго осећање које ми нисмо могли наслутити?

То је тајна коју је он са собом у гроб понео. Више њих су убеђене да Тропман није било потпуно умно здрав. Луди поклоњ који је извршио канда потврђује то мишљење.

IX

Када је обукао пипеле, Тропман устаде, стресе се и рече: „Готов сам!“

Навукоше му опет лудачку кошуљу. Г. Клод нас замоли да оставимо осуђеника на само са свештеником.

Једва да смо провели два минута у ходнику, када се ломни млади човек, храбро дигнуте главе, управљена стаса, већ показао пред нама. Религиозно осећање било је слабо код њега; тај обред испунио је као какву формалност.

Свештеник изговори хладно опраштање грехова.

Цело наше друштво, са осуђеником у средини, попе се уским вијугавим степеницама којима смо се били спели пре четврт часа. Одједном се нађосмо у непробојном мраку; кандило се било угасило. То је био тренутак неописане забуне. Ми сви нагосмо на горе гурајући се; Бучан и журан одјек наших ногу чуо се на степеницама. Тискали смо се; рамена су нам се додиривала. Неко изгуби шешир и поче се дутити и псовати: „До сто врага! свећу, свећу!“ А међу нама, у тој дубокој ноћи, налазила се наша жртва, наш пљен онај несрећник!

А он? Ако му се прохте да се користи помрчином, да се послужи својом окретношћу и енергијом очајања, могао би се спасти... где?

Где? Ма где, у један угао таминце... и ту да разувза своју главу о зид... Бар би сам над собом извршио правду! Не знам да ли је осталима то било падо на памет... у свакоме случају, моје постављање биле су без основа. Цело наше друштво извађе кроз лабиринат од степеница у ходник, са ломним младим човеком у средн.

Гилотина није изгубила свој пљен! И тада поће литија на губилиште.

X

Ти литија је пре била бежање разбијене војске. Тропман је ишао напред, лаким еластичним, готово веселим кораком; журно се. Ми смо ишли за њиме у корак. Неки су гледали да га с десна и с лева престигну да би последњи пут видели његово лице.

Прешли смо ходник скоро у трку, исто тако спили преко других степеница. Тропман је скакао све преко два и два басамака. Тако прелетосмо дуж једног узаног ходника, и пошто смо прескочили преко још неколико басамака, нађосмо се поново у собн у коју смо прво били уведени, и којој је у место намештаја било само један табуре.

И на томе седишту учини се опрема осуђенога.

Ушли смо кроз једна врата, а кроз друга, са противне стране, изиђе један човек, озбиљним и одмереним кораком. Био је у црном оделу и белој краватн, — рекао би човек да је дипломат или пастор; — то је био џелат. За њим је ишао један старчић у црном рединготу; то је био први помоћник Париског Господина, џелат на Бовеа. Старац је носио у руци једну кожну кесу.

Тропман се држао непомичан пред табуреом; ми смо се у исто доба, груписани око њега, били заустављали. Џелат и његов помоћник били су се смештали с десна; поред њих, свештеник, Управник и Г. Клод с лева.

Старац отвори кесу кључом и извуче неколико белих кајишева са пређицама; доста тешко, он клече иза Тропмана и поче везивати ноге. Осуђеник је нехотице спустио ногу на један од тих кајишева; старац се уплаши да га извуче, и два пута му рече: „Опростите, господине,[6] пре но што је додирнуо Тропмана у ногу да би му скренуо пажњу.

Овај се окрете, и својим учтивим полу-поздравом, подиже ногу и остави кајиш.

За то време, свештеник је полугласно читао у једној књизи француске молитве.

Друга два помоћника џелатова скидоше брзо худачку кошуљу, дочешаше Тропмана за мишице везаше му руке на леђима, у облику крста, и цело тело покрише узицама и кајишевима.

(свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ГРЕХ У ГРЕХУ

(ЈЕДНА ПОЛИЦИЈСКА ТАЈНА)

Тамам сам хтео да доручкујем, када ми један полицијски агент донесе једну целуљану од управника полиције, и на њој речи исписане управниковом руком: „Неизостанно да се пронађе[1]. К томе беше још написано: Из Порцеланске улице Бр. 6 4. спрат, јављено је двоструко извршено самоубиство. Молим вас, да одма предузмете значајни увиђај на лицу места. Лекар је већ позван[2]. —

„Поручите одмах једна кола[3], заповедим агенту полицијском.

„Она су већ спремна по наредби господина управника[4].

„У толико боље. Пођите са мном[5].

За неколико минута довезоше нас кола пред означену кућу. Група људи, која се беше скупила пред улазком, али не могаше ући у кућу, јер им то жандарми нису допуштали, тврдила је, да је тај жалосни случај већ продро у јавност.

Брзо се попнем уз степенице на четврти спрат. То је било уз сам таван, где нису били станови, већ саме неке ћумуране. Врата од једне такве собе била су широм отворена и муку сам имао, док сам се прогурао кроз мноштву укућана, који се из љубопитства беху скупили. Кад сам ступио унутра, осетих јак задах од угља, и пре но што ми је приступио полицијски лекар, знао сам већ шта се десило.

„Самоубиство угљеном, — жртва једна жена и једна дечојчица од 2—3 године[6].

„Самоубиство? Да није искључена могућност несрећног случаја[7]? упитам ја.

„Са свим искључена. Зар не видите тамо мангале, које су нарочито запаљене[8].

„А зар није било могућно спасење[9]?

„Није. Сви су покушаји за повратак у живот остали без успеха; смрт је морала наступити пре неколико сати. Штета за обе младе животе.“

„Заиста, штета! На сламњачи бедној, загрљене, нашао их је лекар — младу жену, финих црта и једно мало девојче са златно-гргуљавом косицом. Ни јад ни невоља, коју су трпели, па ни страшна борба са смрћу — све то није могло избрисати њихову лепоту. Сажаљења достојна створења!

„А но је та несрећница[10]?

„Једна сирота шваља, која од неколико недеља станује овде са својим дететом, Фани Гертнер звала се[6], јецала је једна жена крај постеље самртника.

„Да ниете што род покојника[11]?

„Нисам, ја сам газдарица куће, али спомоћу мене напела је она себи смрт[8].

„Како то, с помоћу вас[8]?

„Синоћ је дошла доцкан к мени у вече, и молила ме, да јој дам мало угља, јер јој дете плаче од хладноће, и она то већ не може више да подноси. У соби није било пећи, јер није имала ни средстава, да је дозна. Страшно је било видети сирототу госпођу, како јој се крупне сузе ниже низ лице. Нисам се дуго ни мислио, већ одмах напуним мангале угљем, дам јој и замолим да пази, да се не деси каква несрећа. Не брините се, драга госпођо, одговори она, знам ја како се то употребљује. Истина је, она је то врло добро знала, — ах, милостиви Боже, ја ћу себи целога века за то пребацивати[8]! и опет поче плакати.

Ја се писам могао даље с њима бавити, јер ми привуче пажњу један мали папир, што је лежао на столу. Био је концем пажљиво савезан и носио је наслов: „За полицијску власт[2], а испод тога: „Молим за нелику дискрецију[6]. Узмем тај пакет, саставим протокол увиђаја и лекарског мишљења и уредим све, да се лешеви пренесу на те куће у капелу за мртвце. Тиме је био готов мој задатак, и ја одем у свој биро, да бих тамо на миру прегледао тај пакет, што је на полицију адресован. У њему је био један отрцан молитвеник, на коме се још могло видети, да је у своје време био и те како елегантан, у загасито плавоме сомоту са сребрним грбом грофовске круне. Хартија, којом је молитвеник био увијен, била је исписана. И у прилог раздражењу, у коме је била особа, која је то писала, могло се лепо видети диван рукопис какве лепо образоване женске. Ево садржаја:

Моја исповест. — Ја сам згрешила и зато се предајем својевољно смрти. Свет може сматрати као злочин од моје стране, што и дете своје предајем смрти, али ја не мислим да је тако. Ја сам дала живот своме детету, и мислим да му га смем одузети у моменту, када сам стекла потпуно уверење, да би у животу било само за мучење. Моје дете нема имена, — и ако му је мати грофица Ерна Линденхајн. А како је то дошло? Мој брат Ервин одговорће на то питање у поверењу. Он ваљда неће дозволити, да је он довео у нашу кућу тога заводника, који је извршио злочин нада мном, неискусном девојком, да је он тај, који је злочин потпомагао, а после га може још у најцрњим бојама осликао. Он је хтео тиме да скрије тамну сенку, а тиме и свој младићски грех, њему је требао мој део наследства, јер је његов био преоптерећен дуговима. Његова је тежња била, да ову љутњу очеву пренесе на мене, и то му је пошло за руком. Шта је све било између мене и оца, тога нећу да се сећам, — ноћу побегнем од куће и он ме више није ни тражио. Ох, да нисам имала матере! Тешко томе детету, које је лишено њене заштите, — за то и не треба Ада да ме презира. Шта сам ја претрпела? Ни више ни мање од хиљаду преварених и остављених жртава пре мене. Ко на то пази у вртлогу велико-варошкоме? Прво сам сама гладовала, за тим са својим несрећним дететом. Као кћи гроба Линденхајма имала сам сјајно васпитање, а радом руку својих могла сам само мало новаца зарадити. Од три дана на овамо хранили смо се сувим хлебом, а над сам данас видела Аду како плаче од глади, сакрила сам лице велом и истрчала на улицу да просим за своје дете! Јако сам била узбуђена, пред очима ми је све играло. Првога пролазника ословила сам; шта сам рекла, то сам Бог зна. „Ерна[2]! узвикну он — Ервин, мој брат. Не знам шта ми је било, само знам то, да сам га ухватила за руку и довукла га само у оно легло беде, „Ево, погледај све ово — то је твоје дело[2]! рекла сам му.

Он је стајао као канап осуђеник.

„Ерна све ће се то поправити. Отац је умро пре месец дана. Он на тебе више није мислио, али ја ћу сам његов грех поправити[6].

„Његов грех? А ко има све ово да носи на својој савести до ти[6]? узвикнем ја. „Ко ме је истерао из родитељске куће, ко други, за име Божје, него ти[6]?

„Смири се, Ерна. Ти ћеш бити тамо опет примљена, ако се вратиш као и пре — сама[8].

„Без мога детета? Бедниче, зар ти мислиш да сам ја тако ниско пала као ти? На овоме свету немам другога сродника сем овога детета, — никада га напустити нећу[6]!

„Онда буди бар толико паметна, уами што ти нудим, то ти припада по закону. Ти си у најнећој невоља, та ће те сума спасти, док се не доведе све у ред[6].

Одгурнем ту руку, која ми је нудила новац. „И кад бих од глади морала са својим дететом умрети, никада се не бих дотакла ни једне паре, која долази из руку једнога Линденхајма[6].

„А ја ћу се онда путем власти постарати, да једнога дана не буде осуђена због прошље грофица Линденхајм[6], рече он и залупи врата за собом.

Ада је дотле спавала, али се од те дуге пробуди из дремежа. Плакала је. Сирото, јадно дете, пусти сузама на вољу! — „Мама, зима ме је[2], уздахну дете. Буди мирна, срце моје, учинићу још један тежак корак, просићу овога пута не за но-

ваш, већ за угаљ, он ће нас огрејати и — милостиви Боже, ах, ти не ћеш више плакати, анђеле мој, свет ће ме осудити, Бог опростити[4]! — — — — — — — — — — — — — — — —

Тиме се завршава исповест самоубице.

Отворим молитвеник. На првој страни беху написане речи: „Моме брату Ервину гроф од Линденхајма ради комплетовања мога дела наследства. Сад може бити задовољан. Ерна[5].

Дубоко потресен гледао сам у молитвеник, кад неко закуца на врата мога биро-а. У Биро уђе један млад, велики човек, са прекињеним цртама лица у најелегантнијем оделу дубоке жалости.

„Ја сам тако слободан, да вам се због једне приватне ствари представим[6], рече он кроз нос, „моје је име — Ервин гроф Линденхајм[7]. —

* * *

Првог идућег правника „Сви света[8] шетао сам стазама на ма гробљу, и на породичном споменику грофа Линдехајма приметим нову таблицу од мрамора, на којој је било просто урезано само име Ерна. Познаници те фамилије причали су, да је тако било име кћери старога гроф, која је још за његова живота умрла у замку Линденхајм у чешкој. И сад је млади гроф пренео амо њене посмртне остатке. Она је умрла у најлепшим годинама, пре но што је познала муке овога света. Срећна Девојка!

Ја нак помислих на фасциклу акта Гертнер-Линденхајм, која лежи прашљива у нашој полицијској архиви и која је тамо и сахрањена. Сирота Ерна! Са немачког **Д. В. Б.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Бељеа. 11

Она се хтеде бранити, хтеде га отиснути од себе, затим га је опет молила да иде, али њен је глас бивао све слабији, њени нервозни покрети нечешће, њене заморене очи склопише се...

Он је још непрестано гледаше, али не више онако оштро и укочено као мало пре, његова победа, коју нити је тражио, нити хтео, збунила га је и уплашила; било му је незгодно да према тој жени, коју је он успавао. Поред све његове храбрости улевала му је бојазан и страх ова, њима изазвана, натприродна појава, коју он себи није могао да објасни, јер се још није био упуштао у дубље студије о хипнотизму са његовим узроцима и последицама.

Убрзо уседе његов страх још и један други правац: како да опет пробуди ону жену? како да је поврати у живот? Он није познавао начин, којим се служе лекари и оператори — само му је пало на памет, да је опасно, хипнотисану особу напрасно пробудити, јер се тиме лако изазивају нервозни напади и озбиљне болести!

Он покуша да се с њоме разговара, покуша да је пробуди заповешћу, као што је заповешћу и успавао — али га она није послушала, изгледало је, на против, као да су јој се удови још више почели — и сад га спопаде неописан страх — и кад у то уђе у собу госпођа Дини, викну он као изван себе: „По лекара! брзо! брзо! по лекара![9]

VIII.

После пет минута дође лекар, човек од својих тридесет година. Он праће госпођи Шасеи, прегледа је, опипа јој било, ослушну јој срце и онда рече барону Роберту, који је стајао пред њим са госпођом Дини:

— Госпођино стање није опасно. Она спава — разуме се, не обичним сном, него једним њој наметнутим сном, који ми зовемо хипнозом. Ко је пренео у ово стање?

— По свој прилици ја, рече барон.

— Ај, ај, узвикну лекар, па пробудите је онда!

— Та ја сам покушао; али ми не иде од руке.

— Дакле први пут сте госпођу успавали?

— Да.

— Како сте то учинили?

— Ја сам је стално гледао и заповедио јој да спава, и не слутећи, да ће ме послушати!

— И то је било довољно?

— Као што видите.

— Онда мора да је госпођа изванредно пријемљива за хипнотисање. Она је хистеричка? Је л' те? Под хистеријом разумем неку врсту нервозности, која са чудним надразајима нема ничег заједничког. Ја то нарочито наглашавам, јер се под хистеричном женом радо замишља чудно јако осетљива жена. У самој ствари је сасвим супротно, као што тврди и доктор Бруарден.

— Знам ја то добро, рече барон смешећи се.

— Опростите, али ја не знам, одговори, овај с киме имам част говорити? Ја сам овамо утрчао, и не распитујући куда идем.

— Ви сте у кући госпође Луја Шасена а ја у мени видите верног, одавног пријатеља њеног оца, — ја сам барон Роберт де Вернијв.

— Велики светски путник и научник!

— Име светског путника примам; али противу научника протестујем, нарочито у овој приликн, где чак не знам, како се буди хипнотисана жена.

— Ја сам вам већ рекао, господине бароне, госпођино стање је слободно сваке опасности од тренутка, кад се не буде изазивао ни осмишљени сан нити какво сугестивно дејство.

— Шта разумевате под сугестивним дејством?

— Оне разне појаве, које се код појединих индивидуа сугестијом производе; то јест: пошто им ми за време спавања улијемо мисао, онако како ми желимо да се схвати и осети, или ам чак наредимо да изведу и неку радњу при којој је њихова воља равна нули и зависи искључиво од наше воље.

— Дакле, тако се далеко већ дошло са хипнотизмом?

— Зар ви то нисте знали?

— Читао сам о томе, али још нисам створио никакав свој суд.

— Па то сте могли лако учинити, бароне. Података има за то довољно; та ја вам већ годину дана шаљем свој часопис за хипнотизам!

— Како! Ви сте доктор Барило?

— Част ми је.

— То се зове срећан случај! Одавно сам већ желео да вам се захвалим и непрестано сам хтео да се с вама разговарам.

— Али мој часопис нисте читали.

— О, молим! Ја морам код својих радова да поступам с методом и ваш сам часопис остављао за доцније... наравно да сам погрешно! Требао сам о хипнотизму да учим код вас, код Шарков, Ришеа, Бернхајма, Вошена, који су ми, као пријатељи, сви веома блиски... Ви дакле велите, сугестијом...

— Сугестијом се иде тако далеко, да се поништава воља извесне личности, и да се своја властита воља ставља на место туђе. Од такве личности постаје за нас, према томе да ли је хипноза јаче или слабије утицала, права аутомат, чија се душевна зависност од нас управља једино по сиаи хипнозе.

— И до таквог резултата може свако доћи?

— Готово. На ме, мање зависи од оне особе која сугерира, него од оне коју треба сугерирати. Ова последња мора да буде пријемљива за хипнозу.

— Дакле да буде хистерична, као што сте се изразили мало пре?

— За хипнотичке циљеве обично важе као најгодинији субјекти од карактеристичне нервозе оболеле особе или просто и обична нервозна лица; али ми налазимо такве субјекте и међу савим здравим људма, међу људима снажне конструкције. За наше циљеве довољна је већ и слабија нервозна осетљивост за утиске.

— Од тренутка, кад је наступила хипноза, може се дакле тим особама сугерирати свака туђа мисао.

— То не бих рекао да сам казао; јер сугестија није неизбежна последица хипнотичке склоности. Једним се особама може лакше сугерирати него другима.

Барон Роберт показа на г-ђу Шасеи, која је још непрестано дежала у сну, и рече:

— Да ли би вас она послушала?

— Мене? Сад? Пошто сте је ви успавали? Не! то не верујем, јер је она сада у вашој власти. Али ће пре следовати какној сугестији с ваше стране Покушајте само!

Барон се устезао. Овака врста науке била му је непријатна! у њему се противило, да једној особи, коју је до сада

руководно нежним саветом, заповеда брутално вољом или да јој чак и пластичну снагу воље одузме. Шта се, у осталом, тиме могло постићи?

Тако лако њиме изазвани сан; поука, што му је дао доктор Барило, који је цео свој живот посветио проучавању нервних болести; разговори између њега и познатих људи од науке, које је он дуже време изгубио из очију, али их се сада поново сетио, — свему је то дало могућности да разуме. Али навикнут, да властитом студијом прибави себи известности, а не да учења да претпостављена, да увек верује само оно, што је видео рођеним очима, хтео се и сада тога држати и због тога саплада своје премишљање.

— Шта је потребно за тапав покушај? упита; је ли довољна сама заповест;

— Не сасвим. Причекајте, молим вас!

Он прође госпођи Шасен, прегледа је још једанпут и онда рече:

— Она је у стању, које ми називамо сомнамбулистично—каталептично или каталептично—летаргијско, које чини прелаз к једном од три хипнотична ступња, који се зову летаргија, каталепсија и сомнамбулизам. Пошто је од важности, да се ради у једном тачном одређеном ступњу, то ћете ви изазвати сомнамбулско стање. То је лако, ја ћу вам водити руку... видите: овако!... Тако. Као што видите, немају удови већ више пређашњу укоченост, лице добија израза. Ако хоћемо, можемо оваком лицу отворити очи. Само опрезно, молим вас! Ствар има и својих тешкоћа. Тако! успели смо: очи су отворене, али госпођа остаје савладана сном. Заповедите јој сад, да устане... Ах! Изгледа, да не разуме. Можда одиста не разуме речи, које јој говорите; а можда и неће да послуша.. Да покушамо једним другим средством... Ступите мало у страну и покушајте, да утичете не речима, него покретима... Тако! Испружите руке, сасвим отворене, и полако их опет привуците себи... то је више поступак магнетизерски него лекарски — видите, она устаје, иде поред вас. У овом тренутку види она само вас, чује само вас! Кад бих сад хтео да станим какву сметњу између ваших очију и очију госпођиних, она би ту сметњу сломила, а ако јој не би ја то доспевало снаге, ако не би била у стању то да сломиде или да одстрани, могли би је снаћи нервни напади... Шта хоћете да јој заповедите?

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Зна се, да кметови општински, при изналажењу и суђењу појединих грађанских спорова на лицу места у атару, својих општина — према постојећем расписима — несмеју вршљавшати никакву дидурају од парничних страна. Али, кад приостанеши суд, решењем својим изузме од суђења цео суд ове општине одакле су парничари и где су они спор повели и одреди суд друге општине за суђење тога спора, па суђење тога другог општинског суд, према свом поседеве парнице, морају ради извиђаја и пресуђења истог спора изаћи на лице места у другу општину, изван атара своје општине, — да ли у томе случају те судије — кметови — имају права и на какву дидурају, поштто је спорно земљиште удаљено од места њихова становања по 4—5 сати растојања, тако, да морају до тога места плаћати подвоз, а поред тога подносити још и друге трошкове за потребе им животне намирнице, приликом изласка на лице спорног земљишта?

На ово питање додајемо следеће објашњење:

Расписом Министра унутрашњих дела од 20. априла 1889 год. № 5127, наређено је и објашњено: да кметови по закону немају права ни на какву дидурају, ни за какав посао, који раде по службеној дужности своји, као кметови у кругу своје општине; а исто тако да права на то немају, у овим границама, ни остали чланови, званичници и служитељи општински.

Као што се из свега наређења види, ово забрањује кметовима и осталим члановима и званичницима и служитељима општинским вршљавање дидурне само онда и у оним случајевима кад они раде своје службене послове у кругу — атару — своје општине, или кад се деси случај какав је у горњем питању изложен, због кога би кметови и остали општински чланови или званичници и служитеље ради изналажења изнесног спора морали изаћи на лице места које је у атару друге општине, онда, по нашем мишљењу, они немају права и на дневнице и на путне и подвозне трошке, исто овако, као што то право немају и изборне судије. У таквим дакле случајевима, парничари су, сагласно ј. 440 с погледом и на ј. 241 грађ. суд. поступка, дужни, да плате и унапред положе: за сваког члета — судију — по пет динара с погледом на дан, на име дневнице, поред путног и подвозног трошка поштно би исти изашао за одласак на лице места и повратак у место њихова ста-

* * *

На питање једног полицијског писара, одговарамо му:

Да је расписом Министра унутрашњих дела од 13. септембра 1899. № 20536, наређено свима полицијским властима: Да сваки, у приликама кад иноји да у Турску прогнаду какво сумњиво лице, предходно извештавају Турске пограничне власти о прогонетима тих сумњивих лица у Турску, како турских тако и других, страних, поданика.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Стеван Миленковић, **Светозар Васић** и **Јован Савић**, бив. момци кол Ђорђа Гуслинца пекара из Ниша 10. тек. месеца побегли су од свога газде и одвели му у готовом новцу око 60 динара а сем тога и коње у којима су ескапирали равноспи. Стеван је родом из Пирота, има 18 год., високог је стаса, смеђ је у очите, чело му је високо. Светозар је такође родом из Пирота, има 20 година, средњег је стаса, лица дугуљастог, боје лица смеђе. Јован је родом из Ниша, има 22 године, високог је стаса, смеђ, Ниша, има је сваки има плаву војничку блузу и шајкачу. Начелство округа нишког актом од 11. текућег месеца Бр. 17.247, моли за тражење оних крадљивца које, у случају проналаска, треба њему спровести. Акт управе града Београда Бр. 27900.

Владимир Старченић, бив. капелар парничке страже у Великом Селу, решењем начелника среза врачарског Бр. 10012, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због извесног кашинног дела. Он има 27 година, високог је стаса, крупан и добро развијен, приомаљаст је, има мале прне бркове, браду до пекла броја, глас му је крупан, усне дебеле, а поглед сшштар. Пре ступања у парничку стражу био је пекар. За Владимиром, који је у бегству од марта месеца тек. год. наређује се парничке тражење. Проналазног треба спровести начелнику среза врачарског, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27.683.

Велимир Николић, кафеџија из Ниша украдена је 1. тек. месеца једна кобила, стара 9 год., длаке беле, са белегом од ама на сапима. Начелство округа нишког актом Бр. 17.248 моли за тражење лопова и повраћаје. Акт управе града Београда. Бр. 29000.

Милисав Луг, лађа коларин, родом из Горине у Хрватској, решењем начелника среза посавског, округа ваљевског Бр. 8204, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе новца Матеју и Тешићу, тоговцима тополшким: Он има 21 год., средњег је стаса, лађе образа округлих, бркова малих, у оделу је цивилном. Поменути срески начелник моли све полицијске власти за пронађење тражене овог крадљивца, кога, у случају проналаска, треба њему спровезнуо спровести. Акт управе града Београда Бр. 27.930.

Михајло-Милан Стојановић, родом из Аустро-Угарске, извршио је, ноћу 13. и 14. тек. месеца, разбојништво са убиством у селу Пландиштима, среза посавско-тамнавског, и побегао. Он има 60 година високог је стаса, разнеден, просед, очију црних, бркова малих, без браде је. Од одела има на себи један стари капут и пантаљоне, на глави јагнећу шубару, а на ногама бакалске опанке. За убицом и разбојником наређује се најстрожије тражење. Проналазног треба спровести под јаком стражом начелнику среза посавско-тамнавског с позивом на депешу Бр. 9949, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27928.

Ноћу, између 1. и 2. тек. месеца, непознати лопови украли су 2 вола са појате Павла Павловића, из Батинаја општ. моравског у вредности 600 динара. Оба украдена вола длаке су шутоварене, рогова белих и великих, стари по 3—4 год., без роваша су. Начелство округа моравског актом Бр. 12203. моли за тражење крадљивца и повраћаје. Акт управе града Београда Бр. 26897.

Станислав Лукић, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, родом из Кличевца, округа моравског, који је био на раду у Доњичеву, побегао је са осуде ноћу између 4. и 5. тек. месеца. Он има 27 год., средњег је стаса, у лицу је црвен и рапав од богиња. Био је осуђен, и то у поврату, на 20 година робије због убиства с предумишљајем, од које је казне издржао свега 6 год. 5 месеца и 6 дана. За одбеглим Станиславом наређује се најстрожије тражење. Проналазног треба спровести под јаком стражом начелству округа моравског с позивом

на депешу Бр. 1734, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20.742.

Михајло-Мика Ивковић, бив. келнер код Јанка Најдановића, оод. касапије, покрао је, ноћу између 3. и 4. тек. месеца, своја газду, одузев му том приликом: 16 дин. да у новцу, 1 мали револвер и 1 пиштољ сат. По извршеју крађе Михајло је побегао на Београда у унутрашњост Србије. Он је родом из Голупца, има 18 год. средњег је стаса, плав, у оделу је беличастом. Квартовање управе града Београда актом својим од 4. тек. месеца Бр. 8180, моли за тражење овог крадљивца, кога, у случају проналаска, треба стражарно спровести или непосредно у кварту, или самој управи града Београда с позивом на акт Бр. 26.812.

Миливоје Чокић, земљорадник из села Кочанства, среза јасеничког, округа смедеревског, који је био под истрагом и у притвору среске власти *због убиства с предумишљајем*, извршеног над *својом женом*, побегао је из притвора ноћу између 16. и 17. прошлог мес. Он има 48—50 год., стаса је средњег, приломљиват је, има црне и подебеле брнове, брија се, неса му је црна а по врху тамена ротиља, у оделу је сукненом, на ногама има грађене опанке са врх којих су шарене чарапе, а на глави прну јагњећу шубару. За одбегли убицом наређује се најамљење тражење. Проналажење треба, под сигурном стражом, спровести помоћу среског начелника с позивом на депешу Бр. 17361, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28208.

Драгутин Н... бив. келнер код Светозара Мунишића, кафеџије из Пожаревца, 13. тек. мес. покрао је своја газду и побегао. Он је малога раста, смеђ, косав, на десној руци има палца. Начелство пожаревачко актом Бр. 12318, моли све власти полицијске, да га у својим доменима потраже, и услучају проналаска њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 28199.

Ноћу, између 13. и 14. тек. месеца непознати лопов украо је Благоју Радошевићу из Лошчанина 28 комада ована, од којих су све биле беле длаке. Начелник среза посавског, округа ваљевског депешом Бр. 8660, моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 28440.

ТРАЖИ СЕ

Илију Савковића, земљорадника из Сакиње, среза космајског, који је 3. тек. месеца отишао из свог села за Београд са 300 динара, па се ни до данас није вратио кући, тражи начелство округа београдског актом својим од 10. тек. месеца Бр. 6926. Илија има 36 год., средњег је раста, смеђ је у очиште, у оделу је сукненом, на глави има шубару, на ногама опанке о ремену једну торбу, а у торбици. Сумња се, да није у путу убијен и опљачкан. Ко ма шта буде знао о нестанку Илије, позива се, да то одмах достави најближој општинској или полицијској власти, која ће о томе одмах известити начелство београдско. Акт управе гр. Београда Бр. 27.615.

Ристу Влајковића из Прокупља, кога је нестало 2. овог месеца, тако да се до данас није могло ни што о њему сазнати, тражи начелство округа топличког актом Бр. 8156. Нестали Риста имао је 75 год., висовог је раста, очију плавих, косе и брнова седих, сувоњав је у очиште, одевен је у сукнено одело. Ако би полицијске власти ма што сазнале о ономе Ристи, нека то доставе поменутом начелству. Акт управе града Београда Бр. 27776.

Босиљку, кћер г. **Владимира Стаменковића**, пенсионера из Пожаревца који је, као душевно оболела, одбегла од своје куће ноћу између 14. и 15. тек. месеца, тражи начелство округа пожаревачког депешом Бр. 15.499. Одбегла болесница има 27 год., омањена је, у лицу бледа и слаба. Акт управе града Београда Бр. 27.929.

Милоја Лазаревића, из В. Дренове округа крушевачког и бив. новачког шегрта код Јевтимија Стојановића из Крушевца, који је 17. пр. месеца побегао од свог газде, пошто му је предходно проневерио 42·60 динара, тражи начелство округа крушевачког актом Бр. 10441. Проналажење треба стражарно спровести помоћу начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27.775.

ВАШАРСКИ КЕСАРОШИ

Ми смо и раније у неколико прилика проказивали у групи и појединце вашарске кесароше, којима је главно занимање да иду од вашара до вашара у цели сечења кеса и других превара. Лица у овој слици спадају у ред најопаснијих вашарских кесароша, о којима је више пута било речи у нашем листу. Они су похватани од стране помесара вашарског на Рудничкоји је био 20., 21. и 22. септембра ове године. Да би полицијским органима а нарочито вашарским комесарима и општинским властима било олакшано да их познају, јер они непрестано крстаре по Србији, ми ову слику пуштамо и скрећемо им пажњу. Друмске механџије, где ове индивидуе најчешће налазе склоништа и очекују жртве, треба да их одмах прокажу власти.

Имена су њихова: 1 Живојин Ђорђевић „Пижа“, 2 Милан Марковић, 3 Благоје Марковић „Кригуџавчанин“, 4 Јовица Костић, 5 Милоје-Мика Вићентијевић „Жабарац“, 6 Милан Петровић „Дутчић“, 7 Милан Радаковић, „Лончанин“, 8 Стевко Окановић и 9 Љуба Јанковићев „Гола“.

Милоје „Жабарац“ под бр. 5, ова је прва пут као власти у руке и сликан. Што је полицијски забун ипуњен и високом сликом, приказа заслуге г. Јовану Јов. Јанковићевићу

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Кожном октобра ове године, даје у штампу, ако ми се јави довољан број претплатника, чувено дело славног италијанског научника и писца **Чезара Домброза.**

ГЕНИЈАЛНОСТ И ЛУДИЛО

Дело је преведено са последњег издања и износи око 25 штампаних табака велике осмине, на финој сатинираној артији и стајаће за претплатнике.

САМО 4 ДИНАРА

Обраћам се свима пријатељима и колегама да ме помогну у скупљању претплате. Скупљачима ће сваких 10 књига дати на дар. Претплату треба слати потписаном или Београдској књижари Мате Ђорића (Позоришни трг).

Смедерево у октобру. **Јов. Б. Мандић** мајор начел. окр. смедерев.

Садржај: I. *Службени део*. II. Стручни и научни део: 1) Кретање казнима дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Дела под истрагом; 3) Пред Гвозденом, од Ивана Тургењева. III. Поучно забавни део: 1) Грех у греху, један полицијски тајац; 2) Ко је убица, приповедака врачи од А. Белоа у преводу од *З. Угричића*. IV. Поуке и обавештења. V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3. Вашарски Кесароши. VI. Књижевни оглас.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављамо:

за начелника прве класе округа пиротског, Милана Милетића, инспектора друге класе Министарства унутрашњих дела;

за инспектора треће класе Министарства унутрашњих дела, Тодора Петковића, судију првостепеног суда за варош Београд;

за начелника четврте класе округа крагујевачког, Петра Благојевића, начелника исте класе округа ужичког, — по молби;

за начелника четврте класе округа крушевачког, Ђорђа Карајовановића, начелника исте класе округа пиротског, — по молби;

за начелника четврте класе округа ваљевског, Спиридона Поповића, секретара друге класе Министарства унутрашњих дела;

за секретара прве класе Министарства унутрашњих дела, Радосава Радосављевића, начелника четврте класе округа ваљевског, — по потреби службе;

за вапредног помоћника прве класе начелства округа ужичког, а да врши дужност начелника истог округа и прима плату из плате овога, Љубомира Марковића, помоћника друге класе начелства округа врањског.

за помоћника прве класе начелства округа врањског, Владимира Поповића, председника општине параћинске, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. октобра 1901. године П№ 24.760 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за лекара среза златиборског, округа ужичког, Д-р Павла Вајтеха, лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, по потреби службе;

за лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, д-р Милутина Јанковића, лекара среза златиборског, округа ужичког, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. октобра 1901. године С№ 10.632 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела у договору са Државним Саветом од 12. октобра, тек. год. Бр. 4167., решено је:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправку зграде, у којој је смештена лозничка окружна болница, може утрошити 1.780·13 динара, по ревидираном предрачуну, и овај издатак ставити на терет партије материјалних трошкова под *б* одељак XXIII. бр. 95. санитет. буџета ове године, одређене на оправке и доправке болница и других санитетских грађевина".

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. октобра 1901. године С№ 10.628 у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СБр. 10.180
16. октобра 1901 год.
Београд.

Свима начелствима и управи града Београда

Примећено је, да поједини трговци и дућанџије држе и продају разне минералне воде без обзира на њихове лековите састојке.

Ова радња трговаца може бити од врло штетних последица по народно здравље, јер међу минералним водама имају многе, које су јаког дејства.

Како расписом од 1. септембра 1882. год. СБр. 2542, у одељку под **Б** (санитет. збор., књ. друга, св. трећа, стр. 28), који говори о стварима које бакали не смеју држати и продавати. — нису предвиђене минералне воде, то

Наређујем:

1., Бакали, дућанџије и остали трговци *могу држати и продавати* све природне минералне воде, које су познате као киселаци: аранђеловачку, паланачку, ломничку, гиехиблерску кронпорску, селтерску, билинску, и овима сличне природне минералне воде; осим ових вода они могу држати и продавати и горке природне минералне воде, као што је будимска и њој слична;

2., *Не могу држати ни продавати* воде које садрже арсеника, као сребрницу, левико Равчењо, и овима сличне; затим алколно-салиничне, као: карлсбадску, Вини, Најенор, маријенбадску и овима сличне. Ове природне минералне воде, као и све вештачке минералне воде, које осим гасоните угљене киселине, имају и других састојака, могу се држати и продавати само у апотекама и дрогеријама:

3., *Морају да крају ове године* распродати сву количину минералних вода овом наредбом забрањених, коју сада имају на стоваришту. После овог рока са њима ће се поступити према правилима о држању и продаји отрова и отровних стварн, пошто се ова наредба има сматрати као допуна одељка **Б** расписа од 1882. год. СБр. 2542.

Препоручујем Начелству — Управа да ову наредбу у свом подручју објави и о њеном се извршењу стара.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Т. Алимпић (4)

Са сним је друга ствар са крађама из оне године, које се, као што ћемо видети, разликују од оних из претходне не само по квантитету, већ и по квалитету, њихов укупни број у овој години износи **158**, дакле за **16** више од оних из прошле. Од овог већег броја **9** опасне су, а **7** просте крађе. Разлика између простих и опасних крађа у овој години достиже број **12**, док је у претходној износила **10**.

Посматрана према времену извршења, ова маса крађа овако се кретала: у јануару **11** (**8** опасне и **3** просте), у фебруару **13** (**8** опасне и **5** просте), у марту **14** (**9** опасне и **5** просте), у априлу **12** (**8** опасне и **4** просте, у мају **11** (**5** опасне и **6** просте), у јуну **16** (**11** опасне и **5** просте), у јулу **11** (у опасне и **6** просте), у августу **17** (**10** опасне и **7** просте), **5** септембру **10** (**4** опасне и **6** просте), у октобру **16** (**7** опасне и **9** просте), у новембру **16** (**5** опасне и **11** просте), и у децембру **11** (**5** опасне и **6** просте).

Док је у предходној години највећи број крађа извршен месеца априла (19), а најмањи месеца септембра (7), дотле у овој години највећи број пада у месецу августу (17), а најмањи опет у септембру. Месец новембар дао је обема годинама исте резултате, а месец, фебруар једнак је у обема годинама по броју опасних крађа.

Вредност извршених покрађа у овој години износила је **33.600** динара, што значи, да је за читаву $^1/_3$ већа од суме у прошлој години.

Скоро овакву исту знатну разлику добићемо, ако крађе обеју година посматрамо и поредимо по резултатима рада полиције сигурности у погледу проналаска њихових извршиоца. Као што смо видели, у год. 1896 било је **142** крађе и од њих је пронађено свега **44**, што опет значи: да је од **100** извршених крађа пронађено свега **31**. Док је овако са год. 1896, дотле је у овој — 1897 год. од **158** крађа пронађено **90**, дакле **59%**. Из свега овога опет излази, да је рад полиције сигурности у год. 1897, а у погледу изналажења крађа, био, без мало, **2** пута више успешнији од рада у претходној години.

За све ове крађе укупно је ухваћено и предато суду **119** лица, од којих су њих **74** били раније осуђивани, и то: **2** по **4** пута, **5** по **3** пута, **22** по **2** пута, а други по један пут. Од осталог броја похваћених лица, долазе: на кесароше **17**, на слуге и слушкиње **13**, на келнере **9**, на надничаре **3**, на занатлије **2**, и, најзад, **1** је био практикант (свршио 6 разреда гимназије).

Поменимо још и то, да су од похваћених крађљивина њих **4** били осуђени на смрт, и од њих опет само је **1** стрељан. Од осуђених лица већи је део данас у слободи, а неколицина њих већ су и по други пут спроведени у београд. град.

Преваре из ове године много су интересантније, од оних из предходне. Поред кућевних добровољних прилога, прачања и протурања лажног новца, у овој години нарочито узимају маха преваре према трговцима. Поједине варалице, којима је на челу био неки Димитрије — Мита Илић, звани „Брка“ беху обрановале читаву једну дружину за варање на начин веома прост, ’али и веома дрзак. На име, они су улазили у поједине трговине, нарочито оне са колонијалном робом и, за рачун отменијих личности, узимали знатније количине еспапа, издајући се за њихове младе. Наравно, да су се предходно добро обавештавали о тачним односима између дотичних трговаца и личности за чији су рачун робу подизали. Ово је у почетку ишло доста глатко али кад једнога дана „Брка“ толико забрљаши, да од једног бакалина на „Зеленом венцу“ покуша придићи читав џак кафе и пола џака шећера, а на име једног угледног трговца из Палилуле, буде ухваћен у моменту када је хтео подићи наручени еспап, а у скоро за њим, пали су у шаке полиције и остали чланови дружине.

Од целокупног броја превара у овој години, свега су **3** остале непронађене, а од похваћених лица: **3** су био осуђеници, **5** кесароши, и **3** циганке.

Вредност ових превара пак, износила је **2100** динара.

Утаје у овој, као и у прошлој години, састајале су се по главноме у дефицитима појединих чиновника и несавесном раду неких трговачких агената и писарача. Од њих **10**, похваћене су **7** а остале су остале непронађене.

Вредност свих утаја укупно, износила је **7300** динара.

Поменимо још и то, да је рад превентивне полиције на предупређењу утаја готово ништав, по што су оне искључиво ствар предходног поверења.

Повреда тела, којих је у прошлој год. било **6**, попеле су се у овој години на **10** случајева. Од овог броја 4 су извршене од стране господара према млађима, а остале су резултат међусобне свађе. Крајеви Београда у којима се ова дела за данас најчешће дешавају, јесу Палилула и Савамала.

Заборавили смо поменути раније, да је у овој години било и једно силовање, које је извршено на Врачару октобра месеца над једном 11-то годишњом девојчицом, и чији је извршилац и до данас остао непознат.

За иступна дела из ове године, вреди све оно што смо за њих раније казали, изузев факта, да су се иступи због скитње у овој години знатно појачали. Њихов број неће се до **1760** случајева.

Овим смо уједно завршили са казнимим делима из 1897 године, а сада да прегледамо њихова кретања у идућој — 1898 години.

Морамо одмах поменути, да је први дан ове године обележен једним разбојништвом, коме по дрскости његовог извршиоца, нема равна у нашој криминалној историји новијега доба. Престоничка грађани сећају се, вала, још, добро, да је тога дана, око 11 часова пре подне, дошао у радњу, г. Стевана Јевтовића, златара овд. неки Љубомир Трета, бив. покућар овде у Београду, родом из Сомоша у Аустро-Угарској, и тражио да купи извесне скупоцене ствари. Кад му је г. Јевтовић одвојио све тражене ствари, и по тражењу његовом отпочео да му пише рачун, удари са овај, у моменту када се сагао ради писања рачуна једним, у напред спремљеним чекићем тим пута по глави, од којих је удараца г. Јевтовић пао онесвешћен. Тада разбојник, из касе која је била отворена, узимаћи: 31 наполеон у злату и 200—250 динара у новчаницама, а из дућана зграби: један златан ланац, два дијамантска протена и 1 пар златних дугмета, — све у предности до 1000, па по том побегне.

Прошао са сним дрско поред целе престоничке полиције, која се тада налазила на поретку у Кнез-Михајловој улици, разбојник сврати у једну мењачницу, и размени у аустријске форинте један део узплаћаног новца, а по том се изгуби у правцу на Врачару.

Док је полиција, извештена од г. Јевтовића о свему, кренула читаву хајку за злиководцем, опасав предходно цео Београд коњичком жандармеријом, дотле се он одмарао од свога, доиста трудног посла, у једном њумеју на Врачару, а у крилима своје милоснице, и премишљао, како ће се доченати Аустро-Угарске. Можда би у томе и успео да је био неке обазривији, али баш зато, што је приликом извршења злочина био и сувише дрзак и обазрив, морао је, по већ утврђеном правилу код злочинаца, постати, по извршеном злочину, плашљив, неодлучан и до крајности необазрив.

У жељи, да сазна шта је било са г. Јевтовићем, зликовац је, пред ноћ, напустио своје склониште и изишао у град. Од првог продавца новина купио је све вечерње листове, на кад је из истих видео да је г. Јевтовић остао у животу, а то га је највише тиштало, ударио је, као што је већ обичај код зликоваца, у пиће. Како је била Нова Година[a], то његово весеље није никоме падало у очи. Тако је бацчио целе ноћи по радњама у улици „Болничкој“[a], а сутра дан, око 8 сахати пре подне, ухваћен је мртав пијан у кафани код „Нове Владе“. Том приликом, код њега су нађене све драгоцености, а и већи део украђеног новца. По што је свој злочин потпуно признао, то је од стране првостепеног суда за град Београд осуђен био првом пресудом на смрт, а другом на 20 година робије у тешком окову коју осуду и сада издржава у београдском граду.

Разбојник Трета нити је био злочинац из навике, нити душевно растројен у моменту извршења свога злочина, па ипак се, по дрскости и умешности, коју је показао, мора закључити, да није био обичан зликовац. Као је веровати његовим изјавама, њега је на злочин побудила жеља за новцем, помоћу кога би, са својом милосницом, могао отићи у Аустро-Угарску и тамо засновати неко лајно огњиште. Горко се кајао због онога што је учинио, а неколико пута и плакао је. Кад му је саопштена

смртна пресуда држао се прилично хладно, али је доцније у апсани са свим клонуо и ударао у плач. Најзад, приликом спровођења на осуду, зарицао се сам на свету да ће у будуће бити честит човек. Желети је, да одржи реч. — — — — — — —

Погледа, да је овај рђав почетак са г. Јевтошићем, врло рђаво утицао и на целу годину у опште. Поједина казнима дела, а нарочито убиства, знатно су се умножила. Док их је у години 1896 било **3**, и у год. 1897 само **2**. дотле се њихов број у овој години попео на **5** случајева, што ће рећи, да је само у овој једној години извршено оволико убистава, колико у обе предходне. Доцније ћемо већ видети како су она убиства извршена и шта је са њиховим учиниоцима било, а сада да часом прегледамо сва казнима дела из ове године, која су се овако кретала: убистава **5**, детоубиство, **1**, покушаја убистава **4**, самоубистава **17**, покушаја самоубиства **1**, разбојништво **1**, силовање **1**, опасних крађа **78**, простих крађа **47**, повреда тела **8**, утаја: пресупних **1**, иступних **8**, превара: преступних **2**, а иступних **9**, иступних дела (без преваре и утаје) **5382**

Као што се из овога општег прегледа види у овој години сем убистава нагло су појачала и самоубистава, чији број износи, без мало, колико у обе претходне године, док су се, на против покушаји и убиства и самоубиства знатно умањили. То исто вреди и за краће, а нарочито просте, које су се умањиле за $^1/_3$ и нешто мало јаче.

(наставиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

1. У опште.

Осуда жене остаће за криминалисте увек један од најтежих задатака не само стога, што је она и соматски и физички сасвим нешто друго него човек, већ и стога, што се човек не може никада потпун поставити у положај жене. Осуђује ли криминалист човека, то он има посла са себи равним, који је неминовно створен из истих фактора из којих и он сам, па мапар канда да је између њих разлика по добу старости, занимању, образовању и моралу. Ако има да суди каквоме старцу, који ма колико да му је по годинама измакао, то он ипак има пред собом човека, онаквог какав ће и он једнога дана бити, који је дакле исте конструкције, само на удаљењем ступњу развића. Ако је то какав дечак, онда криминалист ана врло добро како је и сам као дечак мислио и осећао, јер се расположења и схватања никада не заборављају, ма колико времена да је прошло, — ми их до душе сваката више не одобравамо, али каква су она била, то нам не излази никада из памети. Чак и над каква девојчица стоји пред криминалистом, ни тада му не недостаје правило за њену осуду, јер пре развића пубертета биће дечка и девојчице још није тако одсудно различно, да криминалист не би смео правити анализе закључке, да не би смео као објект упоређења иставрити своје сопствено ја, онако, како је оно било онда, кад је он био дечак.

Али за природу жене, нама људима недостаје свако правило, које би имало да постави паралелу између жене и нас; и највеће погрешке у казненом поступку чињене су само стога, што смо ми према жени исто онако закључивали, као кад би на њеном месту био и човек. Мерили смо дело или исказ какве жене истом оном мером, као кад би они и од човека проистицали, и то је на сваки начин било погрешно. Жена је нешто друго него човек; ово нам каже анатом и лекар, историчар и књижевник, теолог и филозоф; на то сам види и свака лајик. Жена је друго по својој појави, по своме посматрању, по својим судовима, по својим осећајима, вољи и делању — само ми правници каквајавамо дело жене као и дело човека и исказе њене уважавамо као и исказе човека. Чак кад смо и на чисто с тим, да у том грешимо, ипак ни тада не можемо доћи до правог сазнања, јер ми људи никада нисмо били жене. На ни саме жене не могу нам у томе рећи истину, јер ни оне никад нису биле људи.

Као што појединац никад не може дошати, да ли и други сматра за зрело ово, што тако назива он, тако ће исто за навек остати неиспитано и то, где треба тражити несумњиве разлике у животу душе човека и жене. Али ако не можемо продрети у саму *битност* питања, можемо проучити *појаву*; трудићи се да је што боље осветлимо, у колико то сама техника ствари допушта.

При томе нас обузима једно особито, могао бих чак рећи и ненаучно осећање: у овоме питању мање вере поклањамо напредцима и установама научника, него уверењу народа, које се исказа у општем схватању, у правним причама, обичајима и пословицама, јер инстинктивно осећамо, да народно схватање представља поуздан талог најстарије искуства, исказаног како од људи тако и од жена, узимајући при том са самопоуздањем, да су се погрешке посматрања појединаца пред опажајима других ма колико поправиле. На тај начин добијамо једну врсту просечног појетка, те и ако су просечни бројеви у великом проценту лажни, јер се појављују или сувише високо или сувише ниско, ипак учињену погрешке не треба сматрати са свим, већ упола. Ако је нпр. у једном реду бројева најмања 4, највећа 12, просечни број 8, онда ако у посебном случају уземемо последњи, можемо се највише за 4 преварити, никада пак за 8, као што би био случај, кад би узели 4 место 12 или обрнуто. Народно схватање даје дакле просечност, и ми ни у којем случају не смемо узети, да се оно ње није држало. Оно не би могло ни ући у правне приче и пословице, кад столећа не би показала, да су учињене погрешке незнатне.

Нека нам пре свега буде допуштен један летимичан преглед, какав је положај имала жена у раја времена код народа, који су имали утицаја на нашу културу.

Велики број класичних места, који су скупили Хенри Фиик и Шмит показује, како је класични грк мало ценио жену; а В. Бекер од свију доказа за ово, највише указује на онај, по коме је грк увек ценио више децу него ли жену. Ни грчки природњаци не мишљаху друкчије. Хипократ и Аристотело држали су жену одлучно само за полу-човека, па ни сам песник није слободан од оваквог погледа. Омир се (Савети Агамемнона Одисеју) највише срди због њихове брбљивости и лажљивости. И сам Еурипид цени их врло мало.

Старо-римско схватање цијела непрестано на ово нама чудновато, финцено и дисхармонично у жени, које најјасније определјује Хорације („Desint in pisceм mulier formosa superne“ — „горе жена, доле риба“).

Ни Оријенталци нису боље чинили. Хинез вели: жена нема душу, а Мухамеданац верује, да је за њу рај затворен и дефинише је као „створ, који расте међу украсима и у кавељу, и свагда се препире без разлога“. Колико се такво мишљење одржало, показује и отоманско кодекс (чл. 355) по коме искази двају жена вреде колико исказ једнога човека. На ипак корен поред свега тога ставља жену знатно више, него што су то чинили очеви цркве. Питање „an mulier habeat animam“? четиће је изношено на концилима, и једино од тих, Масоново, озбиљно је претресало спис Ацидалов „Mulieres hominemben esse“.

Овакво посматрање одговара и садржини онога градног броја средњовековних пословица, чији је предмет унутрашње бићне женино. Исто тако оно објашњава зашто је и тако велики број жена сматран за вештице, којих је само у Немачкој, по Шеровом рачуницу спаљено најмање на сто хиљада. Законодавства брињаху се о женама тада само у толико, у колико им се вере може поклонити на сведзнима. Бамбергензис нпр. (чл. 76) допушта само у „једнојим“ случајима сведочења „младих лица и женских пралића“; а какве су се биткe водиле о предности исказа жена међу старим правницима, најбоље нам показује Митермајер (Наука о доказу).

Ако се окренемо на Тацита по коме иностранн писци говоре о великом поштовању жена код Германаца, нашли ћемо на читав ред сведочења, почевши од старо-северног Хавамала, који претежно презрино говори о женама називајући их непрестано луканим и безумним („девојачком говору не верује ни један човек, као и женином речима), на све до модерне пословице, која сиаја и најмање не жене: „Подајте жени крила па ћете добити или анђела или гуску“. Ма колико да је опора она изрека, ипак јој се тачно схватање често не сме одрицати. Жена стоји или изнад или испод човека. Исто тако појединa жена стоји у извесним својствима изнад и извесним испод нас — само такве као што смо ми, нема никако. И кад Плос каже: жена је према своју природи исто тако савршена, као што је и човек према својој, то се онда ово слаже са именованим схватањем; само у том случају ми то „више“ или „ниже стајање“ не смемо сводити на какав коренат „одговарајуће целе“. Вишу или нижу организацију ми судимо само са наше тачке гледишта моћи и осећала и ни мало се при томе не осир-

ћемо, на то, да ли она одређеној цељи одговара или не одговара. Каквоме једностраном и по духу убитачном раду, који захтева до душе малу али ипак непрекидну пажњу, одговара средње образи, стрплив, не-мисаони човек извесно много пре, него какав генијалан ватрен интелект. Први је за овај задатак много подобнији него други, али он не стоји и више. На тако је и са женом: За неке, само њој одређене цељеве она је извесно боље конструисана, али да ли ону конструкцију и са наше тачке гледишта, нашега схватања моћи и осећања, треба означити као вишу или нижу, то је друго питање.

Стога је само у извесном смислу тачно, кад ми неке својства жена, која се не слажу са нашим, означимо као гора. Јер узимајући по себи, ми би превидели да су за задатак и природу жене баш та својства тачна; исто као што модерни природњак узима, да се свака животиња за своје цељеве потпуно правилно развила. Кад ово не би било и код жене, онда би то био први изузетак Законâ теорије природног развића. Стога и није наш задатак да идемо у одношености и особености психе женине, већ само да проучавамо њен, већ једном од природе одређен положај и задатак. Тада ће се показати да и ово, што смо пре схватали као особитост, није ништа друго до сама природна потреба истога.

Пре него што почнемо обрађивати саме поједине моменте у психи жениној, требало би да додирнемо и употребу литература у нашој теми. Наиме треба нарочито на то да укажемо, да се исход наших студија за песника неће моћи назвати баш срећним, нарочито у погледу ће то у очиглед онога, што нама криминалистама треба. Било би природно да се, кад је питање о познавању срца, тога најважнијег дедила жениног, прво на песника обратимо; али утврђено је, да нас ти славни познаваоци срца жениног често остављају на цедилу; на шта више, одводе у златне заблуде. Ми овде не спушћамо Изводе из Свет-ске Литературе и не тичемо нас се решење песничке загонетке Женине — овде смо ми суве јуристичке душе, којима је задатак, да у своме послу не падају у погрешке које би друге коштале части или имања. (наставиће се)

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева**

Парискн Господин дакао је наредбе, означујући прстом на десно, на лево... у каџишевима нису биле пробушене рупе за закачке; старац потражи прво у кеси, затим у својим џеповима, и најзад извуче једно прво шило. Хтео га је забости у кожу, али надувени прсти од узетости нису га служили, кожа је била тврда и нова. Са муком је најзад пробушио једну рупу; затим, када је хтео пронући закачку, она није улазила; он поче отварати нову рупу... свештеник, опазивши да све не иде као што ваља, говорио је споро своје молитве да би дао времена старцу.

Најзад, када се свршила та операција, за време које, признајем, падао мој ни је облио лице, онда се поче друго нешто.

Замолише Тропмана да седне на табуле, и узети старац поче га шишати. Он прво извуче маказе, и са много гримаса на устима, пажљиво одсече огрлицу осуђеникове кошуље, исте оне кошуље коју је овај мало час брижљиво дотеrао и која се тада лакше могла одсећи. Али платно је било дебело и давао је отпора сечиву.

Парискн Господин надгледао је те припреме, и изгледао је незадовољан: отвор није био довољан; требао је да буде шири. Узети старац отпоче понова, и одсече још једно велико парче платна.

Горњи део леђа био је откривен; могле су се видети плеће; Тропман их подиже: било је ладно у тој соби. Старац удари на косу. Једну надувену руку мету на главу изађивачу, који је сместа послушно обори; шишао је десном руком.

Праменови косе, затворено плаве, клизали су низ рамена и падали на земљу; једна корприца докотрља се до мојих ногу.

Тропман је још непрестано држао са резигнацијом оборену главу; свештеник је још спорије читао молитве.

Ја нисам могао одвојити очи од руку осуђеног, оне руке црвене од невине крви, а које су тада немоћне лежале једна на другој.

Али нарочито ми је погледа падао на онај бео и нежан врат, онај дечји врат... и моја уобразиља је на њему нехотице тртала једну попречну линију.

Ту, помишљао сам..., кроз неколико минута..., тешка секира ће пређи... ломећи кичмени стуб, сећући мишиће и жиле... то тело не изгледа да ишчекује своју судбину..., он је био тако млад, тако бео, тако учтив, тако пун живота...

И ја се питах и пресо воље: наша мисли у овај мах та оборена глава? Да ли мисли без престанка, стегнутих зуба: Не, ја не ћу да будем слаб!* Можда гледа где у вихору пролазе успомене из прошлости. Можда види у последњим трзањима смртне борбе коју од својих жртава. Може бити да та глава вели самој себи: „Још то није ништа, видећемо доцније...* И она ће то себи понављати докле год је смрт не дотакне, и тада више неће бити начина да избегне судбини...

Старац је непрестано шишао, коса је шкрипала под маказама... и тај посао најзад се сврши. Тропман се подиже и затресе главу...

Обично, тога тренутка, осуђеница који имају још снаге да говоре упућују последњу молбу управнику тамнице, дајући му ово што им остаје од новца и моле га да уреди њихове дугове. Тада захваљују својим чуварима и стављају у дужност присутним личностима да преваду или последње писмо или једну драмен косе њиховим родитељима... Тропман није припадао тој врсти, презирао је те „сентименталности;* не рече ни речи, и очекивао је у мирној ћутљивости.

Бацише му на рамена један кратак капутић; дељат га ухвати за лакат.

„Чујте, Тропмане, рече Г. Клод у сред гробнога ћутања... Последњи тренутак је дошао; кроз неколико минута све ће бити свршено. Остајете ли при тврђењу да сте имали саучесника?

— Да, господине, остајем при томе, одговори Тропман; и његов глас пријатног и јаког баритона није ово ни мало промењен. Осуђеник је ове речи пропратио лаким поздравом, као да му је било жао што не може да одговори у другоме смислу, на задовољство онога који га је упитао.

„Добро! хајдемо!* рече Г. Клод.

Ми изиђосмо у велико двориште тамнично.

XI

Било је седам часова мање један минут; небо се једва било расветлило, магла је помрачивала ваздух и покривала предмете.

Викање гомиле нас је заглушивало; непрекидна и страшна дрека, несносна, дочекала нас је чим смо прекорачили праг. Ми се журно упутисмо ка вратима; неки од нас осташе позади; и ја сам, идући са осталима, повукао сам се у страну.

Тропман је брзо одмицао; ноге су му се вукле, јер су му кајиши сметали да иде.

Како ми се тада учинио мали, млад, готово дете!...

Одједном, позако као какав чељуст која раствара своје виљице, врата се пред нама отворише; узвик задовољства оте се из гомиле, и чудовиште које је очекивало свој плен, гилотина, показа нам се, са своја два дрвета и сечином у ваздуху.

Ладна студен нас прожима, студен од које осетих бол у срцу. Изгледало ми је да је та студен изишла кроз та врата; ноге ми заклецаше. Пиах сам гледао Тропмана; он учини један покрет у назад и обори главу, колено му се преви, као да га је неко лупио посред прсију.

„Онесвестиће се,* рече један глас поред мене.

Али он се с места повратн и пође чврстим кораком. Они који су желели да виде како ће пасти глава, пођоше пред њим трчећи. Ја нисам имао ту храброст. Срце ми ослаби и заустанех се крај врата.

Видео сам целата, сличнога каквој прној кули, како се изненада подиже са леве стране гилотине; видео сам како се Тропман одвојио од групе позаних, како пође и успела се прво степеница (Било је десет басамака, десет!...) Видео сам како се заустављо и бацио један поглед у назад; чуо сам како је изговорио оне речи: Реците Г. Клоду... Видео сам га на есгради, видео сам како два човека, с лева и с десна, бацише се на њега као пауци на мушицу; видео сам како се даже напред, с главом у напред, и како му се ноге сташе бацакати.

Али дошао дотле, ја окретох главу и очекивах; земља се окретала пода мном. Изгледало ми да сам очекивао целу једну вечност. Имао сам времена да приметим да када се Тропман

појавно крик гомила праснуо је као каква бомба, и да је одмах после тога настало ћутање без и једнога даха...

Пред мном је био један стражар, млад момак ружичастих образа, здрав као трешак... Видео сам да ме укочено гледао, са запањењошћу и неком глупом сметењошћу.

Видевши га, ја рекох себи: „Ево овај војник, дете из забаченога села, на каљане и честите породице... Шта му се овде показује!“

Најзад, ја зачух лаган удар дрвета о дрво; то је био горњи полукруг оградице што држи непомичном главу осуђенога, која је падала.

Најзад зачух мукло, протегнуто рикање, нешто се са лармом скотрља и учини: уф!... Рекао би човек нека јака животиња која олакшава себи повраћањем.

Не могу наћи другога поређења. Све постаде тамно око мене.

Неко ме ухвати за руку; погледах: то је био помоћник Г. Клода, Г. Г..., коме је, као што сам доцније сазнао, Максим Ди Кан препоручио да пази на мене.

„Ви сте врло бледи... хоћете ли воде?“ упита ме он осмејкујући се. Али ја му захвалих и пратих се у тамничко двориште које ми је изгледало као заклон од свирепости које се чињаху иза врата.

XII

Наше друштво се поново сакупи у стражари, близу врата, да се опрости са управником и да ће времена гомили да се растури. И ја ућох унутра и прикупих извесне појединости. Тровман, већ везан о даску, био је бацио главу на страну, она није била ушла у оглицу; желати да би је устурили, почели су га ћући за косу и он уједе једнога од њих за прст. Дознадох још да одмах после извршења, док се тело бачено у ђутрог брзо удаљавало, два човека су се пробила кроз редове од војника, приближила гилотини, и замочила своје мараме у крв која је текла кроз пукотине дасака.

Слушао сам тај разговор као у сну; био сам и сувише уморан... Цео свет изгледао је заморен и у исто доба као да му је нешто олакшало, као да му је неки камен скинут са срца. Али наједан од нас, ја једним *нисам више изгледао као човек који је осећао да је био присуствовао једноме чину друштвене правде*; сви су окретали главу од те помисли, и сваки је отклањао далеко од себе сву одговорност тога убиства.

Ја поздравих управника и пођох са Максимом Ди Каном. Река створена људских, људи, жене, деце, кулала је пред нама у својим правцима и гадним валима. Сви ти људи ћутали су. Само су се блузе питале: „Где ћеш? — А ти?“ Деца су поздрављала о времена на време завиђавши коноте у колима.

Како су сва та лица изгледала врачна, сањива, тупа! какав вараз досаде, умора, незадовољства, разочарења, парочито неке неописано преварене наде! Писам видео пијанице, или их је полиција покупила, или су сами отишли кућама да спавају.

Свакодневни живот узимао је поново сву ту гомилу у своје зуиде. Зашто су сви ти људи пошли те ноћи из својих навика? Са којим ће се осећањима вратити на свој посао?

Путем, препирао сам се са Максимом Ди Каном о ономе што смо мало час видели.

По коме праву дају се овакве представе? Зашто одржавати варварске обичаје средњега века? Какви срамни поступци! Шта значи то опремање, оне шетње по ходницима и степеницама?

Па сама смртна казна, како је оправдата?

Ми смо видели какав утисак чини она на гомилу.

Рекао бих чак да је сама представа једна илузија, јер од све те руље од седамдесет хиљада људи, можда педесет или шездесет, највише, могли су штогод видети у нејасној светлости замњега ђутра, и кроз редове војника и коњаника.

А остали? каква је корист по велики број од те срамне ноћи, од те ноћи развратa?

Ја мислим на онога младог радника кога сам неколико минута посматрао; да ли има кога који верује да ће он сутра заседти на посао са више енергије, са јачом мишком на нерад и на порок.

И ја сам, шта сам испричао на емоција те ноћи?

Нехотично осећање чуђења пред човеком за кога сам знао да је убица, чудовиште од неваљалства, зато што је знао да је прокси сирти! Је ли на тај резултат мислио законодавац? Где је чувени „морални циљ“ извршења смртних пресуда, који су толико пута факта утерали у лаж?

Али довољно је дискутовање, тај би ме предмет и сувише далеко одвео. Свакоме је познато да је смртна казна једно од најважнијих питања која занимају данашње човечанство.

Ја ћу бити срећан, и опростићу самоме себи ту ноћ проведену пред гилотином, ако моје причање може дати који разлог више поборницима укидања смртне казне, или ако ми бар ноће за руком да та извршења не буду више јавне предстае.

С француског **Љ.**

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КОД ТОЛИКО ЖЕНА ПА БЕЗ И ЈЕДНЕ

ИЗ БЕЛЕШКАКА М. Горона шефа париске полицијске безбедности

преводи **Д. Г. Ш.**

Каже стара пословица: што више, то боље. Али по ономе што ћу сад испричати, може се видети, да не ваља, кад човек има пуно жена.

Наше правосуђе гони полигамију. Казне су још и сад врло строге. И поротница су обично рђаво расположене према глупацима, који се по други пут жене, а нису слободни.

На и сва та лица, што нате од потребе да се по неколико пута вежу браком, и они су *парије* љубави. И то су несрећна створења. Непрестано траже љубави, јуре за њом, мисле да су је ухватили а једва су се сенне њене дочепали.

Биће томе десетак година, како сам у Нељшју, по налогу истражног судије, ухватио једног човека због двоженства. Тај човек је био од врло честите и познате породице. Рецимо, да се звао Ролан — јер нећу да га издам.

Било му је већ око шесет година. Висок, сув, седе браде, крута држања. Прави енглески поп. Сви су мислили да је Енглез или Американац, јер, и ако је био француски држављанин, није знао добро француски да говори и заносио је много на енглески.

— Знам, зашто ме хапсите, — рече ми својим хладнокрвно. — Криве ме због двоженства.

— Не, господине, него због троженства.

— Ја, истина, имам три жене; али мој први брак не вреди, а други је пре нет година судски разведен, и тако сам био у потпуном праву, да се у Америци оженим по трећи пут.

Ја сам видо полазо с тога гледишта, да је човеку доста већ и то, кад се ухвати, те је сасвим излишно, да му се та непријатност повећава разговором о његовој кривици. С тога му и писам противречио, него сам чак казао, да ће ми бити врло мило, ако му буде пошло за руком, да унери истражног судију, како није ни мало крив.

На то ми је Ролан испричао свој роман. Прво је казао, да се родио под несрећном планетом, и досита није имао среће. Цео живот његов био је испреплетан све самим несретним случајностима.

Био је из одличне породице. Браћа су му била официри. А и он је служио у једном јерчичком пуку, па како је био врло интелигентан и храбар, брзо је дотерао до подофицира. Несрећа је његова тако хтела, те кад је добио за наредника, буде му поверено да рукује касом у својој чети, па једно вече напије се и прокоцка сав новац.

Сутрадан, кад се пробудио још онако бупован од пијанке, сети се шта је урадио и силно се поплаши, јер је тога дана имао да положи рачун своме командиру.

Чисто као луд оде из касарне под некаквим изговором, на одјури до најближе жељезничке станице седне на воз и неколико је дана тако лутао по провинцији, а после оде брату, официру, који је био са службом у једном провинцијском гарнизону.

— Брате, — рече му, — ја сам ти пропао. Проневерио сам поверени ми новац. Отишао сам без дозволе. Знам, да су ми већ прегледали рачуне и да је моја кривица обелодањена.

Али брат, место да му помогне и да поправи братову погрешку, а за то је требало само седамдесет и осам франака, јер је снега толико прокоцкао и за одсуство без дозволе био би кажњен само са неколико дана затвора, — брат, официр,

падне у сасвим неосновано очајање, испсује наредника и пружи му револвер, рекавши:

— Осрамотио си нас све. Ништа ти сад више друго не остаје, него да се убијеш.

Ролан је био храбар човек; али му се чинило, да тако решење није ни у каквој сразмери с кривицом коју је учинио, па рече, да ће побећи из Француске, како неби дошао пред војни суд. А брат, који се и најзад плашио због војног суда, куни му грађанско одело, да му још нешто и новаца и пошље га у Енглеску.

На тај начин официр је дао више од оне своте, коју је наредник проневерио, али је био толико запрепашћен и попашен, да просто није био кадар да мисли. Вина то тако код многих; у многим случајевима несрећа би се сразмерно још и добро свршила, само да је мирнога разбора и паметног дељања.

Благодарећи грађанском оделу, Ролан се срећно провуче до Лондона. Ту одседне у малој гостионици у француском крају. Одмах се упозна с једним запућем из Нормандије, који беше дошао у Лондон да ваше заступника, коме ће моћи да шаље масло и јаја на продају. А зна се, да Нормандија нарочи за Енглеску велику количину масла, јаја, живине и воћа.

Разуме се да је Ролан оберучке прихватио ову згодну прилику, те тако од бившег наредника постаде одједарег трговац масла. У осталом, послови су шли прилично, те се Роланов новчаник почео пунити, али му брзо огади такав посао, те ноче узгред давати часове из Француског језика, на очас стече прилично ученика.

Но не прође много времена, а њему ђаво не даде мира, него се спорећа са закупцем, па се прими да заступа другог неке француске трговце. Али сад послови пођоше у назад. Од тога заступништва није имао готово никакве зараде, те се мораде латити и других разноврсних послова.

Био је и приватни цртач, па видећи да се у Лондону минијатурни живописи много цене, баци се на тај посао и није му било лоше.

Могао је врло лепо да живи, да му није пало на памет да се жени, па се ожени неком младом Енглескињом, Аделом. Венчали су се по енглеском закону. Брак је благословио и католички свештеник, али није био срећан. Жена га је непрестано варала. Ролан намисли да се разведе, али пошто је био војни бегунац, а и војни суд га in contumaciam строго осудио, бојао се да пробуди пажњу енглеских власти. С тога се потпишу обоје, да се договорно растављају и да једно другоме дају потпуну слободу. Одмах после тога Ролан пређе у Америку.

Тамо се баци на фотографију, а био је и вредан и бистар, те му некако пође за руком да измисли ноћ начин фотографисања на стаклу. Тако га послужи срећа те заради много новаца, па је опет могао да живи врло лепо и задовољно.

Али га одједарег повуче силна жудња у Француску, па се и крене у Париз, мислећи да се већ заборавило шта је урађено пре толико година. Понео је и врло добре препоруке на Америке, где је имао одличних веза, те га многе отмене куће приме с највећим задовољством и поштовањем. И у једној од тих кућа нађе се с једном богатом младом удовицом, којом се и ожени. Разуме се, да више није ни помишљао на своју прву жену у Енглеској.

Несрећа је његова тако хтела, те његова женидба побуди завист у неких познаника, који су такође пуцали на богату младу удовицу, па почеше да распитивају за његову прошлост, и тако им пође за руком да сазнаду за његову женидбу са Аделом.

Једнога дана добије државни тужилац доставу о томе и један полицијски агенат добије налог, да се распита за Ролана, но је и шта је. И тај полицијски агенат оде у елегантну кућу у Шамп-Елисеру, где је Ролан становао. Ту му рекоше, да је Ролан Француз.

Исти полицијски агенат, који је био још неискусан почетник, срео се пред кућом са самим Ролаком, који је хтео у кућу, па га учтиво запита, да ли познаје г. Ролана, а није му ни на ум падало, да је то главом баш тај елегантан човек, који је изгледао као прави Енглез. И Ролан му врло учтиво одговори, да познаје г. Ролана, јер и он станује у истој кући.

Из кратког учтивог разговора с полицијским агентом, Ролан виде, да га државни тужилац тражи због бигамије (двоженство), па изјани сасвим спокојно, како се томе ни мало не чуди, јер му је Ролан увек изгледао врло антипатичан и вечито му се чинило, да тај човек живи у страху, да је учинио нешто, због чега се плаши суда и т. д.; напиша је о самом себи пуно неповољних ствари, па најзад рече сасвим хладнокрвно:

— Надам се, да ћете нас што пре курталисати те сумњиве индивидуе.

О, ни браге вас за то, господине; сутра ћемо га ухапсити.

Разуме се, да је гђа сутра дан било празно. Ролан се вратио у Америку, где се опет бацио на фотографисање и минијатурне портрете. Опет је врло лепо зарађивао. Кад је једног дана добио награду за изложби минијатурних слика, говорило се о њему и у Паризу — али у суду, где га због двоженства осуднше in contumaciam на неколико година затвора а његов брак с богатом удовицом поништише.

Макар да је већ у два брака ђаво прошао, Ролан се реши, да и по трећи пут покуша. У Њу-Јорку се упозна с једном младом сликарком, која је такође радила минијатурне портрете, залуби се у њу и млада Јенн постаде г-ђа Роландова.

Прва га је жена варала, друга је била толико бездушна, да му није ни на једно писмо одговорила и чак је тражила развод брака, а ова трећа, блага и добра душа, искрено га је волела, па му, како ће се после видети, и у несрећи остала верна.

Ожењивши се по трећи пут, Ролану паде на памет несрећна мисао, да запита једног чувеног адвоката у Њу-Јорку о своме положају. И овај му даде уверење пуно цитата, у коме је лепо разложио, да Ролан може без браге да се ожени. Јер први брак по француском закону, није важно, пошто није било родитељског одобрења а и брак није био огласнен. А други брак у Паризу поништава је она пресуда in contumaciam.

Онана категорична уверења врло су опасна, особито, кад потичу од иностраних правника, који не познају довољно ни француско право ни његову примену код француских судова.

Ослањајући се на то уверење, Ролан је рачунао да се више нема чега бојати, јер му исти тај адвокат није и то казао, да осим застарења другог дека нема на да се човек спасе осуде на робију, а не да тај случај наступа тек након читавог низа година.

Па кад му се случајно неки на Париза јавише, да ће да откупе његов фотографски проналазак, Ролан без браге опутује у Ливерпул, где остави жену, лепу Јелицу, закупивши красан летњиковац близу отменог енглеског купатила Брајтона.

Али чим је дошао у Париз, где је узео стан у Неј вају, одмах га неко достани државном тужиоцу, те га ухапсише.

Претрес му је необично посећен. Парочито је женски свет појурио да види тога човека са три жене и како ће се бранити, све даме од моде, што се виђају на напредним позоришним преставама, навалише у суд, само да не пропусте и ову интересантну комедију, а нешше су не може бити живље коментарисале овај процес. као прави causе célèbre, у разноме смислу.

Лепа Јена, налазећи се у Брајтону, обавештава је мужевљевог бранноца дирљивим писмима, бранилац их је донео и на претрес поротницима. А и она париска удовица, друга жена Роланова, што га је пре неколико година тужила, е да би добила развод брака, дошла је на претрес и сведочила у корист његову. Изјавила је да је поштен човек, да није ни дарнуо у њено велико имање, једино му је пребацивала, што је крио да се већ једаред женио. Међутим прва жена, Адела као да је у земљу пропала. Ипак јој је тражила на све стране, па за бадава. Чак се није могло утврдити ни да ли је још у животу. или је већ отишла Богу на истину.

И тако поротници нису били на чисто, колико се пута Ролан оженио, два ред или три ред; на нпак једногласно изјавише да је крив, признајући му олакшавне околности. И тако Ролан прође са три године затвора. Кад је председник прочитао пресуду, жене су пљескале. По томе се могло оценити, да многа напријатна воле да има по неколико мужева, али не трпи људе, који имају по неколико жена.

Још да додамо, да је Ролан пол своје старе дане остао без жене. Јер се погонарало да је лепа Јени напала у Брајтону неквакво богаташа из Аустралије и одбегла с њиме у његову постојбину, заборавивши на мужа, који је проводио горке часове на робији.

Хоћу да испричам још две ствари, које доказују, да двоженство није никад без непријатности.

Једном сам имао налог, да ухапсим једног човека због бигамије. Авантура тога човека подсећа живо на Бисанов подвиг „контролор вагона за спавање.“ Просто да човек мора рећи, да истински живот надмашује машту романсијере и драмских писаца.

Тај човек прошао је неколико година са својом првом женом прло срећно и задовољно, и онда му од некуда дође у главу, да потражи мало промене, па се поче удварати извесној драженој девојци, с којом се познао при шетњи у парку. Разуме се, да није спомињао да је ожењен.

Млада девојка је била од добре куће После неког времена, девојка, побеђена његовим затреним речима и огњевитим погледима, изјави да ће га волети, али тек пошто се венчају. Човек пристаде и тако се венчаше, и у суду и у цркви.

Сад се морао довити, како да уђесе, те да га не ухвате т. ј. да задовољи и једну и другу страну, па ћеприча своју првој жени, да је добио за инспектора при парискоj трошарини, те мора недељно по четири пута да дежура у канцеларији, ради контролисања млађих чиновника. Разуме се да је и другој жени казао, да мора недељно по три ред пробавити у канцеларије, јер та „проклета дужност веже га да мора контролисати млађе чиновнике.“

Једно три четири месеца среће га је послужила те су га обе жене поштовале као узор доброга мужа. Али крчаг иде на воду док се не разбије, па тако проће и овај двогубн муж. Упропасти га једна ситница, једна незнатна случајност.

Једно пеће журећи се једа у канцеларију на дежурство, заборави белешку код прве жене. А жена као жена, хоће све да зна, па је отвори и наће унутра слику друге жене. Разуме се, да је одмах помислила, да му је то каква љубавница, па се реши да га уловн. И једнога дана уловн их, где иду под руку па поче гдити на пред улице. Човек се нашао у прин: хтео је да стругне, али жене га ухватиле за капут, па не пуштају. Одмах их окружи гомила радознала света, како то већ у Паризу обично бива. — Артуре — дрекнуће љутито друга жена; — ваљда ћеш заштитити своју закониту жену од уврела ове женгурине.

— Његова законита жена! — подвикне жена број један. — То сам ја и сад ћу да те научим памети, што ловиш муж-евке поштених жена.

Реч по реч, па се позаваде и потуку, те се уплете и пандур па потера цело друштво у полицију.

Ту полицијски комесар узе на строг испит краснога инспектора, те овај немаде куд већ признаде све. Сад се тек обе жене разјарише и би га рашчупале, да није било комесара. Поротници осудише „инспектора“ на много година затвора. Тамо у затвору имао је кад да размишља о лепој пословици: „не треба седети на две столице.“

Један други случај бигамије прошао је са мање јарме, али је довео једног полицијског инспектора у врло непријатну ситуацију.

Ево тог случаја.

Полиција добије анонимно писмо, како се један човек носи намером да се ожени, а још му је жива прва жена, коју је напустио пре неколико година. Одмах један инспектор добије налог, да се у даном тренутку појави као власт, те да спречи дело бигамије.

Инспектор направи познанство с дотичним човеком, да би га лакше контролисао. Но то познанство оде даље, него што је мислио. Јер га је нови пријатељ толико заволео, да га је чак престано родбини своје невесте, те га позову и у сватове.

Инспектор се нађе у небраном грожђу, тим пре што „пријатељ“ није крио, да му је веома симпатише. Једна се изувукао па не буде сведок при венчању. Сиромах, колебао се између својих дужности и својих добрих односа према човеку, на кога треба да пази.

Колебајући се, не паде му ништа боље на памет, већ да свој налог, на који сам ја и заборавао зазвет хрном других послова, преда другом инспектору, на извршење. Но опет било му је жао пријатеља. Не, не, нека га да бар ужива једну ноћ! И тако, свој налог предао је другом инспектору на извршење тек сутрадан, после свадбе.

И тако се доиста извршило дело бигамије.

Кад сам чуо шта је било, знао сам да је доцкан и да је ако већ извршено. А дотичног инспектора благо сам укорио, јер сам знао, да га је само његово добро срце навело да се огрешн о дужност, и да је ако начни имао боље осећаје човечанства, него способности за свој позив као полицијски чиновник.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара, добили смо једно овакво питање:

Један сељак из општине Н. обратио је општинском суду свог мештину, што му је овај ноћу намерно: 5. и 6. тек. месеца без знања и нарадбе власти посекао кобилу затечену у штети у своме кукурузу. Повређена кобиле оцењена је 10 динара.

Вештачким увиђајем на лицу места и великом садржа утврђено је, да је тужени донети тужиочеву кобилу повредио у свом пољу.

Овај писар пита нас за објашњење: како ће суд општински узети у расправу ово дело и да ли могу општински судови судити овакве ствари; и, ако може, онда по коме закону, јер се код кметова појавила сумња: да општински суд за расправу овога спора није надлежан, него да се исти има судити према закону о нанашли штете учињене хлопамерном паљевином и намерним против законим понашањем туђих ствари.

На ово питање ми му одговарамо:

Дело прикаже изложено у овом питању, по начину извршења и по врсноети повређеног предмета, иступне је природе и казни се по тач. 7. § 375. казн. закона. За извиђај и суђење истога надлежан је по § 4. полиц. уредбе на прном месту општински суд.

Тек онда, пад би кривац учињо кривицу овакве врсте или сличне природе, па би вредност оштећеног или повређеног предмета била већа од 40 дин. била би надлежна за извиђај исте кривице истражна полицијска власт а за суђење кроистепени суд (§ 289. казн. закоиика).

Ово вреди за случајеве над се зна за кривца; а, за случајеве овакове природе, без обзира на предмет оштећеног предмета, где је кривац непознат и где се исти не ухвати у року од 30 дана од над је исказна државна власт извештена о извршеиу учињеног дела (а овакав треба известити државну власт кад је кривац непознат), — надлежна је за извиђај истражна власт и за досуду казнаде штете од општине проистекене суд, сообразно закону о накнади штете учињене хлопамерном паљевином и намерним против законим понаштајем туђих ствари.

* * *

Један општински писар упутио нам је једно овакво питање:

У § 471. грађ. суд. пост. одређено је, да се земљоделцу за пропаштене дугове не могу у попис узети ни предмети пет дана орање земље и кућни плод од једнога дана. Али, кад у једној задруз ној три поресне главе, онда, треба ли узузети из пописа осим по пет дана орање земље још и по један дан земље за кућни плод за сваку главу, или ће се из пописа изузети само једна кућни плод од једнога дана за сву задругу?

На ово питање одговарамо му:

Да је прошао поменутог законског прописа који о овоме говори, довољно јасан. Но нему треба у изложеном случају изузети из пописа и од продаје за сваку пореску главу: по пет дана орање земље и по један дан земље за кућне плочеве.

У конкретном случају изузета из пописа сваа 15 дана орање земље и 3 дана земље за кућне плочеве. Осим тога треба изузети из пописа и куће и све остале зграде које би свакодневно на тим плочевима постојале. (Види тачку 8. Правила од 4. фебруара 1874. године № 354. У збориику XXVI страна 14).

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

Полицијска власт среза топлићског, округа моравског, ушла је у траг једној крупнијој лопи из села Тешица, истога среза и округа, која су вршила разне крађе по варошима: Крушевцу и Крагујевцу и по вашарима: јагодинском, јошаничком, параћинском, краљевачком, крушевачком и осталим.

Приликом претреса њихових стапова, нађене су ове ствари: 6 гуња од сукна и шајка, 9 чаршава од сукна и шајка, 1 1/4 кила памучна за ткање, 6 ћермеза од сукна и шајка, од којих је један са три реда пуцала, 1 ћермеи од чоје, 53 комада шајија у фарби, 2 чарше вунене, 3 јелека сукнена и шајачки и 1 атлазни, 6 шубара полуастраганских и 1 сама астраганска, 2 мараме и један огртач, 2 пова патапша са кључем, 1 нова брава, 9 веза вуненпх у фарби, 1 чохано, 1 атласно и 1 памучно либаде, 2 пара цицеља-штиклета, 1 зимоврег стари, 2 лапца за сахат, 1 парче пеохата од 1 метар, 1 чешаљ дрвени, 1 калеи комада, 2 пара тегаонских опанака, 1 нова торба, 1 појасна ва-

плаха, 1 кожух без рукава, 2 пока џинобрана, 1 пока пакана фуруна, 1 бисаге нове, 2 туџета пових плећених вољушака, 1 пок женски јакет црни и 10 комада дугмета камених белих.

Советеники предлаже овакви позива полиц. власт среза темнићског, да јој се што пре јаве, ради познања ствари и подизања тужбе. Са овим треба похитати јер су 17 дана по овоме делу у притвору[1].

Бр. 9498. Из канцеларије начелника среза темнићског, 20. Октобра 1901 године.

ПОТЕРЕ

Владимир Старчевић, бив. каплар царске страже у Велико-селској нахији, извршио је кривично дело, на знађући да је против њега поведена кривична истрага, побегао је. Владимир је високог раста, има му 27 година крупан и јако развијен, у лицу црномањаст, косплава, оштрог, гласа крупног, усана дебелих и носа широког; има мале прне бркове, брађу по леви пут брија. Зна пекарски занат; пушећи је. Начелник среза врачарског актом Бр. 10.012, моли све полицијске власти да Владимира у своме кругу потраже и нађени њему стражарно спроведу с позивом на горњи број акта.

Станку Радојковићу, земљоделцу из Јашена среза посавског, округа ваљевског, украдена су 17. тек. месеца два коња, од којих је један алаке дораласте, а други зелене. Први има 14, а други 6 година. Начелник среза из Обреновца деленом Бр. 8754, моли за тражење краљавица и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 28309.

Неку, између 10. и 11 тек. месеца украден је један коњ Милисаву Катићу, из села Рогачке, среза посавског. Украђени коњ био је дакле кудаласто-затворене ге врнов пругом преко леђа и житом «Т». Висок је 143 см. а стар 10 год. Начелство бегардено актом Бр. 7177 моли за тражење краљавица и покрађе. Акт управе гр. Београда Бр. 28.613.

Милош Димитријевић, калфа опанчареки, решењем начелства округа рудничког стављен је под привичну истрагу и у притвор због опасне крађе. Он има 19 год., висок је, смеђ, супоњав. Помењуто начелство деленом Бр. 1415 моли за тражење овога краљавица, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.477.

Младен Митић, — «Шарлетић»[2], келнер по занимању, родом из Алексинца који је у последње време радио у пошаревцу, извршио је 11. тек. месеца једну превару у Београду и побегао у унутрашњост. По сазнању, он се сада налази у Крушевцу или Књажевцу, и пије неплаћена могућност да буде и у месту рођења. Младен има 36 год., средњег је раста, плав, белпо, нос му је прнаст и на гребену нпао преломљен. Кварт каронине управе града Београда актом својим Бр. 10934, молише полицијске власти, да овај варалицу у својим домаћинима живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 28857.

Војин Јовановић, земљак из Стуличевића среза врањског, окрпљен је за опасну крађу. Он је стар 23 године средње величине, пун плаи, очи плаве, брисова плавп мали, брпја се, нос правилан, коса плава, нема других знакова. Како је Војин пре 20 дана отишао од своје куће непознато куд без пасоша, ради тражења рада или какве државне службе, начелник среза ариљског, моли све полицијске власти, да га живо потраже и у случају проналаска стражарно га спроведу, с позивом на његов акт под Бр. 9265.

ТРАЖИ СЕ

Тихомир, сина **Андре Белића** из Забрежја, среза посавског, округа ваљевског, који је одбегао од своје куће 15. тек. месеца, тражи срески начелник из Обреновца деленом Бр. 8650. Одбегли Тихомир има 13 год., има је, очвиђ крних, у оделу је сувенном. Пропаћеног треба спровести помењутом срескпм начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28139.

Ђорђа Милосављевића, земљоделца из села Шалудовца, среза варадинског, који је нестало 4. тек. месеца, и за кога се, с разлогом верује: да се помешао с неким разбојницима, тражи начелник помењутог среза деленом Број 17.790. Ђорђе има 46 год., средњег је стаса, плаво је погрбљен, има жуте очи, широка уста и дебеле усне. Пропаћеног треба спровести срескпм начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.531.

Михајло, сина **Јована Милошевића** из Раниће, који је пре 3 год. био слуга код Томе Вујичића, земљоделца из Слатине, среза расинског, тражи начелник помењутог среза актом Број 18.022. Михајло има 16 год., средњег је стаса, смеђ. Ко о њему буде ио шта знао моли се, да то достави срескпм начелнику. Акт управе гр. Београда Бр. 28.620.

Павла, сина **Милана Матијевића,** земљоделца из села Копљара, среза јасеничког, округа крагујевачког, тражи среска власт актом Број 18.105. Павле има 17 год., средњег је стаса, црномањаст, косав, у оделу је од шајна. Пропаћеног треба спровести помењутом срескпм начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.593.

МАЛА КРАЂЉИВИЦА

И ако је доста млад тек јој је 14 година, пнак је одиза свима могућим порокима, а нарочито крађи. У тоју последње 2 године била је преко 30 пута у затвору управе града Београда, махом због крађа. Ну ма није свпо обична краљавица, она је и варалица, и то вој девојче.

Користећи се својим детињастим и безазленим изгледом, ова мала краљавица, која је познata под именом **„Драга Рајић“** ишла још боље **„Мала Драга“** умиче се нао служавка у поједине отмене куће, у којима дошаје необично пешто изводи своје операције. Врлих дана необично је вредна, пажљива и искрена, а то само с тога, да би задобила поверење својих господара. Кад је у томе успела, отворене прилу оних отворчина и изутра од кпоца, за које се обично верује, да су легле затворене. Ако по ноћи и постоје каква сумња против **„Мале Драге,“** она мора ишчезнути после пеколико дана, за које је време она мала краљавица врло пажљива. Ну тек што је ове сумње нестало, кад ено ти једнога јутра краљавице тим се праћа куће са пајаца сва улакпна и ћепа, нао да јој је пено умро. Питају је за узрок тога, али ова у почетку **„немоће пшта да каже,“** но тек доцније, када су је мало утешили, нарикује: да је изгубила банку, коју јој је господја дала за њпм, и моли да јој се пста од плате одбије на прају месеца.

— Сирото дете колико пачо за једну банку обично су речи, којима господје у таком приликама утпшавају сирбу г. г. мужева.

На неколико дана после овакових сцена, мала краљавица приступа осуљом пакаду. Знајући из раније где стоје све спуповпне стпари и новац, ако га има, она једне ноћи **„ирши бербу,“** а сутра дан је већ на другом крају Београда.

Ретки су покрадени, који би се жалили полиц. власти због извршене им крађе, јер би у том случају, поред штете од покрађе, морали још плаћати и глобу због нерадпца. Но што Драга радним пажњалитпма намерно нпје избегава, а гпнаи пнпак пикад пе врши реже 15—20 дана.

И сада, када ове ретке нашемо, **„Мала Драга“** је у затвору управпном, опет због крађе.

Да би се једном с њом пречистила рачуни, као и да би престопичком грађанству скренули пажњу на ову краљавицу, изношемо јој слику и молимо сваког опог ко о њој буде што знао, да то достави кривичном одељу управе града Београда.

Садржај: I. Службени део. 1) Указ; 2) Расписи. II. Стручни и научни део: 1) Кретање напазна дела у престоници, од Д. Ђ. Аланинића; 2) Жена под истрагом; 3) Пред Гвљотином, од Ивана Тургењева. III. Поучно забавни део: 1) Кол тошпо жена на без и једне, из бележака М. Горова шефа париске полиције безбедности превели Д. Г. III. IV. Поуке и обавештења. V. Службене објаве: 1) Потере; 2) Трагна се; 3) Мала краљавица.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 216.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I на предлог Министра унутраш. дела решено је:

да се село Милошевац у срезу беличком, округа моравског, по изјављеној жељи становника истог села одвоји од општине багрданске, па за себе да образује општину под називом „Општина Милошевачка".

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (5)

Од поменутих 5 случајева убистава, 1 је извршено из користољубља, 1 у нужној одбрани, 1 у међусобној свађи, и 2 из љубоморе.

Од свих ових убистава, за полицију сигурности најинтересантније је оно из користољубља, па с тога ћемо о њему рећи коју више.

Ноћу, између 30. марта и 1. априла, убијен је у своме стану — на другу крагујевачком, близу Јерма, Танасије Благојевић, бив. ошљ. млекар. Убиство је било извршено једном секиром, која је нађена поред убијеног, и за коју је доцније утврђено, да је била његова својина.

Извештена о овоме убиству од момка убијеног Танасија — неког Пантe Секулића родом из села Лабудишта, у близини Охрида, полициска власт — у лицу дежурног писара кварта врачарског, изиђе одмах на лице места и констатује:

1. Да је Танасије прво убијен, и то на патосу своје собе, па онда, онако мртав и крвав, положен у кревет;

2. Да је убиство извршено са његовом сопственом секиром;

3. Да су биле две убице, што доказују њихови трагови у земљи, која је била влажна од кише;

4. Да су убице, по извршеном убиству, разбиле један сандук у коме је убијени држао новац и из истог узимајући сву готовину и неке хартије од вредности; и

5. Да је, према поменутим траговима, један од убица отишао из стана убијеног на крагујевачком другу, а други у шталу убијеног, у којој је спавао његов момак Панта.

На основу оваког констатовања, а нарочито његове последње тачке, истражна власт ухапси одмах Панту, на коме се, приликом прегледа, нађу трагови крви, а даљом истрагом утврди се: да су убиство над Танасијем извршили он и неки Сава Ковачевић, бив. месарски момак, родом из Турчина у Босни.

И ако ни један од похваташих убица није признао злочин, ипак их је суд, на основу прибављених доказа, осудио на по 20 година робије у тешком окову, коју казну сада издржавају у београдском граду.

И извршиоци осталих убистава, похватани су и осуђени.

Вредно је још поменути за убиства из љубоморе, да су оба извршена у једном истом месецу (јуну) истим оруђем, на исти начин и од личности, једнаких по интелигенцији (један је био момак хлебарски а други покућар). Поред свега овога, један од убица осуђен је на 15 година робије, а други на 4 година затвора. Овај други већ је у слободи.

Покушаји убистава из ове године разликују се у многоме од оних из предходних по побудама из којих су потицали. Док су она раније, као што смо већ видели, потицала махом из међусобне свађе, дотле 2 од њих у овој години имају за мотив љубомору, 1 освету а 1 је извршено у нападу душевног поремећаја. Жртве љубоморе биле су жене, а сви извршиоци дела похватани су.

Детоубиство из ове године остало је и до данас непропаћено. Новорођено женско дете било је нађено на Старом Гробљу 18. марта и све што се тада могло утврдити, то је: да је оно било рођено живо а по том насилно умарено и доцније, нема сумње, намерно однешено и остављено на месту где је и нађено. Желети је, да „Јарко сунце" прокаже и овај злочин, као што је учинило са оним убиством из Ташмајдана.

Огромни број самоубистава у овој години готово је разноликв у сваком погледу, да је апсолутно немогуће ма чим објаснити његово нагло увећање.

Посматрана према времену извршења ова самоубиства долазила су се: у јануару 2, од којих је једно извршено вешањем а друго револвером, у фебруару 1, извршено помоћу револвера, у марту 2, од којих једно вешањем а друго помоћу револвера, у априлу 3: дављењем у води 2 и 1 помоћу вешања, у мају 1 вешањем, у јуну 1 револвером, у августу 2: једно револвером а друго тровањем, у септембру 1 помоћу тровања, у октобру 2, оба револвером, и у новембру 2, такође оба револвером.

Од свих ових побројаних случајева, свега су за њих 7 познати узроци. Тако, њих 2 потицала су из љубоморе, 2 због болести, 2 због оскудице материјалних средстава и 1 због гриже савести.

Ако сада поредимо самоубиства на ове са онима из предходних година, наћи ћемо да су месеци: јули и децембар 1896. и 1898. год. потпуно једнаки јер у њима нема ни једног случаја извршеног самоубиства, док је у истим месецима год. 1897 извршен њихов највећи број. Месеци: фебруар и јули год. 1897 и 1898 дају исте резултате (по 1 самоубиство), а тако је исто и са месецом мартом год. 1896 и 1898. У априлу месецу год. 1897. нема ни једног случаја самоубиства, док у години 1898. у том месецу под њихов највећи број (3).

Пада у очи, да је највећи број самоубистава у овој години извршен помоћу револвера (9).

Професија самоубица ове године неома је разнолика. Тако се међу њима налазе: 2 судије, 1 официр (странац), 1 филозоф [IV год.], 1 црквењак, 1 лађар, 1 адвокат са женом (странци), 1 предузимач, 1 слуга, 1 каплија, 2 тапицара, 2 занатлије и 2 службе.

Службене, црквењак и 1 тапицар вешали су се, 1 од судија отровао се, а лађар и 1 тапицар удавили су се у води.

За године старости самоубица зна се само толико, да су 8 од њих (официр, адвокат и жена му, црквењак, 1 судија, 1 каплија 1 тапицар и 1 занатлија) били у добу између 50—60 год., а обе службенке, 1 лађар и 1 занатлија испод 20 година.

Као на супрот оволиком броју извршених самоубистава, у овој години био је свега 1 покушај истих, и он је потицао из љубоморе. Самоубица у покушају данас је угледна занатлија, али без љубавних осећаја.

Казали смо већ, да је у овој години било само 1 разбојништво, ако и да је разбојник ухваћен и осуђен. Исти је случај и са силовањем, које је извршено месеца јануара над једном 6-тогодишњом девојчицом. Извршилац је био један коларски

калеа, родом из Старе Србије. Ухваћен је одмах по извршењу дела и доцније осуђен на 5 година робије.

* * *

Почињући овај говор о крађама у овој години, констатујемо одмах, и то са задовољством, да се њихов број знатно умањио према бројевима предходних година. Он не износи више од **125** случајева, што ће рећи: да је од броја у год. 1896 мањи за **17**, а од онога из 1897 год. за **33** случаја. Да је ово пак једна огромна добит, излишно је, мислимо, и доказивати.

Има још једна ствар коју морамо констатовати пре анализања ових крађа. То је знатно умањење простих крађа, чији се број у овој години спушта на цифру од **47**, према цифрама предходних година од **66** и **73**.

Узрок овоме умањењу простих крађа ваља тражити у јачој активности полиције сигурности приликом гоњења скитница и сумњивих личности, која је активност била назначена убистном Танасија млекара и разбојништвом Третинима.

Неоспорни је факт, да се казнима дела, а нарочито крађе, крећу упоредо са активношћу полиције сигурности, а што ова опет не може увек да буде активна оволико колико би требало, не зависи ни у колико од ње саме, већ од неких, са овим других фактора, о којима ће доцније бити говора.

Анализишући ове крађе истим начином као и оне из предходних година, напомињемо, да су се оне овако кретале: у јануару **9** (5 опасне и 4 просте), у фебруару **9** (6 опасне и 3 просте), у марту **7** (5 опасне и 2 просте), у априлу **12** (8 опасне и 4 просте), у мају **10** (7 опасне и 3 просте), у јуну **7** (5 опасне и 2 просте), у јулу **16** (10 опасне и 6 просте), у августу **9** (7 опасне и 2 просте), у септембру **11** (3 опасне и 8 просте) у октобру **11** (8 опасне и 3 просте), у новембру **9** (5 опасне и 4 просте) и у децембру **15** (9 опасне и 6 просте).

Као што се из овог прегледа види, највећи број крађа у овој години извршен је месеца јула (19), док је у предходној години тај број надао месеца августа (17). Месец новембар једнак је у све три године по броју опасних крађа, а месец април даје подједнаке резултате у обе последње год., док је у години 1896. тога месеца извршен највећи број крађа (19).

Од целокупног броја крађа ухваћено је њих **76**, дакле **60·8%**, а укупна вредност извршених покрађа износила је **9440** динара.

Према овоме, јасно је, да је рад полиције сигурности у 1898. био још бољи и успешнији од рада у предходној години, за који смо већ рекли, да је био два пута бољи од онога из 1896 год.

За све побројане крађе ухваћено је и предато суду **94** лица, међу којима су њих **42** били раније осуђивани, и то: 1 четири пута, 3 по три пута, 14 по два пута, а остали по један пут.

Од осталог броја похватаних крадљиваца долазе: **26** на кесароше и скитнице, **14** на слуге и слушкиње, **5** на келнере, **4** на надничаре и **3** на занатлије.

Најзад, поменућемо још и то, да је међу похваћаним крадљивцима у овој години била једна дружина, која је своје операције изводила помоћу једног дечка од 10 година. Тај дечко*), који је врло добро знао, да због својих година не може бити осуђен па ма шта учинио, улазио је по све слободно у куће које су остали крадљивци у напред добро уходили и на истих просто узимао оно што је хтео. Захваљујући своме маломе расту, а при том и необичној дрскости и бистрини, овај крадљивац извршио је за кратко време масу крађа, од којих су се погодније користили његови саучесници. Ухваћен најзад, није ни пошто хтео одати „*своје другове*", па чак ни онда када су већина од њих признали своје кривице.

Од осталих казнених дела ове године вреди поменути једну, по све интересантну превару, коју је извршио неки Јован Михајловић, бив. практикант према Цветку Пешићу, земљоделцу из села Дубља. Варалица Јован, који по дрскости и генијалности својих операција ни у колико не уступа најпознатијим варалицама нашим, намирисао да Цветко има код себе 500 динара, који новац беше наменьен регулисању једног зајма код управе фондова, пазури се за њим, и у казани код „Зелена" придигне му сав новац на једноставан начин.

Издајући се за адвокатског писара, понуди се он наивном Цветку да му за неколико динара уреди ту ствар око регулисања зајма, на што овај радо пристане. По што му је, како вели Цветко „*превео*" цео рачун на једном табаку хартије, узме му новац да га са овим рачуном спакује у куверат, као би му на тај начин уштедео свако објашњење са чиновницима управним. Својим рођеним очима гледао је сиромах Цветко како је „*Господин Јова*" наколао банку по банку у један повећи куверат, на шпак, кад је после једног сата отворио тај исти куверат у присуству неколицине личности, нашао је у исто, место банака, листиће од старих новина (хаључије).

Док се Цветко чудио овим „*мађијама*" и запомагао за својим банкама, дотле је „Господин Јова" грабио пут Младеновца. На неколико дана после бегства, сазнао да му је полиција ухвата у траг, јави јој се сам једним писмом и у истом објасни „*своју мађионичарску вештину*".

— Кад сам, вели, спаковао све банке и пред Цветковим очима запечатио куверат, који је, због множине новчаница, био доста набубрео, бацам га на једну празну столицу и седнем на њега *да би се банке пресовале*. За једно два минута, колико сам од прилике на тој столици седео, ја сам, заговарајући Цветка, успео, да куверат с банкама променим са једним другим, потпуно једнаким и у напред спремљеним кувертом, који је био у позадњем џепу героја, и кад сам се са столице дигао, Цветко је сам узео са ње куверат, и пошто га је добро увио једним пешкиром, метнуо га је у недра. Разуме се, да је то био онај куверат са новинама. — — —

већ казано даје генерализати, и да ли смо ми то, или томе што слично и у животу опазили. Ми не смемо заборавити да је у лепоти форме, ма како она парадоксално звонила, само једна врста доказа, нарочито над се речено износи са највећом одређеношћу. Један од најзначајнијих псалмова Клопштокових почиње се овако: „око земаља путују месеци, земље око сунца, сва стада сунчана путују око једног великог сунца: господе, то си ти“! У овим неискваном узвишеним речима лежи закста, и то само у запањавано наведеној поступности, један доказ за егзистенцију Бога, и кад и најзатученији атеиста ове стихове прочита, он ће, ма и за тренутак неровати у неког Бога. На крај тих речи је сигурно, нити покушавано какво стварно доказивање; то су само сјајно изабране слике, три неприкосновене истине: месец се креће око земље, земља око сунца, цео сунчани систем око неког централног сунца — и читалац је просто освојен. Оваква ствари деловају се врло често у песништву, а нарочито тамо где је реч о жени. Стога ћемо се сложити у томе, да од песника нити тражимо поуке, нити пак да допустимо да нас они одведу у заблуде.

Ко би хтео да боље проучи разлику између жене и нас, тај се мора, одбацивши све постачно, исто као и цинично, одати озбиљним дисциплинама: Светској и Културној Историји (где не долазе и меморари и томе слично, што увек заступа субјективно искуство и једностран поглед). Анатомији, Физиологија и Антропологији. Наравно да се претпоставља широк поглед и воља за радом: све непрестано посматрати, све непрестано упоређивати и привремене резултате све поново испитивати, sine ira et studio, sine odio et gratio.

Из посебне литературе, која такође садржава тачне податке и изворе и коју можемо препоручити за студију наименованог дела: Мора-а, Шопенхауер-а. Локе-а, Вуш-а, Кветеле-а, Рајха, Лоренца, Кор-а, Хелвалда, Шера, Шнајгер-Лерхенфелда, Вајнхолда, Маја, Летурноа, Мишле-а, Рајнсберг-Дирингсфелда и т. д.

Разлика између човека и жене

Прилазећи утврђивању разлике између психе мушке и женске, падају нам у очи многи наразноврснија покушаји у Литератури, који су имали за задатак да ову разлику схвате што праће и поуздање.

Фолкман је покушао да да један преглед самих тих покушаја. Али ти поједини прегледи само указују на немогућност, да се о томе говори јасно и одређено. Нешто је сувише опширно, нешто сувише уско, нешто неразумљиво. Погледите ако само тачно, ако познајемо опште појмове ауторове и с њима се слажемо. Да изнесемо за часак те редове. Прво је карактеристика људи а друго жена:

Индивидуалитет — Рецептивитет (Бурдах, Бертолд).
Активност — Пасивност (Дауб, Хагеман),
Вођење — Пратња (Шлајермахер).
Одлучност — Раздражљивост (Бенеке).
Свесна — Несесна делатност (Хартман).
Свесна дедукција — Несесна индукција (Вунд).
Воља — Свест (Фишер).
Самосталност — Целина (Краус, Линдеман).
Одређеност — Опште-Родно (Фолкман).
Негација — Позитија (Хегел и његови ученици).

Као што рекосмо, ни једна од ових супротности не задовољава. Поноше су сасвим не разумљиве (Фишер); Бурдахова је тачна само са ограничењима, а Хартманова само привремена, кад се уђе у његов круг појмова. Ни ми не неруједмо, да ће ма коме пасти на ум каква идеја, кад оне разлике прочита. Са показаним речима није у стварн ништа учињено, то само уноси још већу пометњу.

Једва са мало више разумевања, прилазимо ми ствари са изнесним изренама, које за предмет имају изнесна још неодређена својства жена. Кад се нпр. каже: „На забрањеним стазама жена је опрезна, човек дрзак“ — то ово у неком каквом случају може бити од важности само тада, ако се хоће да дозна, да ли је учињилан дела ово човек или жена. Ако је врло опрезно изведено, то би требало закључити да је жена; ако врло дрско, да је човек. Али та ирека кад бисмо је хтели употребити, има два недостатка: прво, тако човек и жена раде не само на забрањеним стазама, већ у опште и друго, ово се може узети само као обично; никако пак као правило, јер је било више случајева у којима је жена била дрскија него човек и човек много опрезнији него жена.

Слична опасност за лажно схватање лежи још и кад се у некој лепој исказаној и стога привидно вероватној иреци говори о особитом схватању код жена. Узимимо на пример ову познату реченицу: „Лепој жени човек оирашта све, а жена ништа“. Ствар по себи потпуно истинита. Искуство је показало, да се почевши од салонских разговора, па до најтежих криминалних случајева, моменуто групирање, кад лепа жена нешто ради, увек тако образована. Сви су људи наклоњени, да због лепоте грешиице и њено делање што ближим преставе, док њене једно-родиче још у толико оштрије суде, у колико је она лепша и у колико више обожавалада има. Из тачности ове реченице могло се дакле при истраживању дако извести, да су људи у овом случају попуставли а жене неумољиве; али цео би закључак био неправилан само да изрека није случајно потекла од жене. Јер би се исто тако могло рећи: „Лепом човеку жена оирашта све, човек ништа“. — тако на свега овога само би дознали ту истину, да завист у животу игра велику улогу.

Даље тешкоће при употреби исказаних истина за наше опазање лежа у томе, што су оне често у више или мање јасним сликама схваћене. Кад се нпр. каже: „Човек захтева речима, жена погледом“, онда се то у многим иривичним случајима може употребити, и ако често од доказа зависи, да ли је међу лицима постојао и какав љубавни однос (нпр. при убиству супруга, однос надживеле жене према осумњиченом). Иследник наравно да не би могао присуствовати њиховом састанку, на ком је он бесно говорио а она очима превртала, — али ако истражни судија има писма при рукама, то ако хоће да чини употребу од горње реченице, мораће је тако окренути, да у њој много јасиији буде он, него она, која је до извесне границе непрестано застиђена, јер ако се у његовим писмима говори јасно, онда иривилу не оиовргава, што о томе нема помена и у њеним писмима. Тада се треба сетити да „што он хоће то стоји у врстама, а што она хоће, између истих“.

Како је за људе увек било тешко, кад су хтели да представе разлику између жене и човека, показује најбоље Жан Пон, који вели: „Жена не може у исто време љубити и своју децу и четири дела земљина, човек може“ — но је то видео човека, који љуби сва четири дела земљина? Затим: „он љуби појам, жена појаву“ — ко то разуме? или: „њему је свет срце, жени срце свет“. Шта дознајемо из тога? Да је женина љубав већа и да више испуњава њено биће? Извесно не, већ само да човек има више да рада него жена, што га и заустављa да се не подаје својим осећајима и да га не треба свог да обузме само једна једина наклоност, па ма како она јака била. Отуда стара изрека: човек сваком новом љубави постаје глупљи, жена пametнија“, т. ј. човека свака наклоност заустављa у раду и напредовању, трошећи му делатност, док жена за сво то време само скупља живоино искуство. До душе то је и човеку потребно, али он има знатнијих прилика и предмета, где ће га скупљати; жена међутим, која не стоји тако у животу, мора скупљати искуство где га нађе.

Према томе једино нам остаје држати се простога, таштога искуства, које говори без лепих речи и без изузетака, па но томе и уче нас. Тако Фродрајх: жена је више узбудљива и више физички покретљива, него човек. Док код последњег више преовлађује душевна страна, дотле код ње господари срце. Човек мисли, жена осећа“. Ове јасне неиакићене речи, које у ствари ништа ново не нуде, ипак садржавају све, што се речима може исказати. Стога ћемо их допунити по Хајзингеру: „Жене имају више репродуктивне него продуктивне снаге уображења. Отуда је увек имало добрих цртачица цветних ландшафта и портрета, али никад, од како жене живе, није ни једне било, која је успела у историском цртању. Оне пишу песме, романе и савете, али никада још нису написале, ни једну озбиљну трагедију“. Ово неколико редака за нас је врло важно, јер је и на искуству потврђено, и стога их како при криичним делима тако и при исказима увек треба имати на уму.

У овом случају ово се не може лако променити и на само дело и на начин извођења, али врло лако на начин, како је план створен. Што је план за извршење неког казнимог дела више самосталан и што је потпуније изведен, у толико се ире може узети, да га је измислио и извршио човек; тражи ли он пак наслона, и туђе помоћи и потпоре при извођењу, тада је

његов творац жена. Ово иде тако далеко, да се у последњем случају може на жену, као на интелектуалног подстрекача и онда посумњати и кад је дело човек извршио. Обрнути закључак не би требало сматрати за правилан. Ако је човек измислио план, који треба да изведе жена, то се основне линије бришу и под женином руком, свега онога у чему има продуктивности нестаје или са свим, или тако мало остаје, да се никаквав поуздан закључак не може извести.

Исто је тако важна ствар и при исказу сведока. При многобројним случајевима, где део исказа или само један део његов, држимо да нетачан, намерно измишљен или нехотице уображен, ипак нам по неки пут полазу за руком да најважнији део његов објаснимо и из саме грађе у исказу проналазимо шта је у њему нетачно и неистинито. Ако је у таквом случају сведок човек, и ако је оно у шта се сумња образовано као продуктивно; као и ако је сведок жена, па се оно у шта се сумња покаже као репродуковано, то ће ту врло ретко бити неистине. Разуме се само по себи, да све ово још није никакав доказ, али оно може бар пробудити сумњу или изазвати пажњу, а у поменим случајевима и свиа је све учињено. Из своје сопствене праксе, ја могу потврдити да ми је горња реченица старог марбуршког професора[1] пружила често најбоље услуге. Ако је постојала сумња, да је нека прича сведокова, наиме цела конструкција неког тобож учињеног злочина неистиниста, то се ја увек сећам Хајзингера и питах се: „Кад ствар није истинита, да ли је онда сонет или трагедија"? И ако би одговор гласио „трагедија" а сведок био човек и „сонет", а сведок жена, закључио бих да је лако све измишљено и одмах би постао опрезнији. Не могући тако доћи ни до каквог закључка, тада би помогла друга реченица Хајзингерова и ја бих се питао: „Ландшафт или историска слика"". На тај начин добијах правила и савета да будем неповерљив. Стога понављам: Овим се неће добити никакав доказ, али ми смо већ добили, кад смо упућени и опомунти.

(наставиће се)

СИМУЛОВАЊЕ ГЛУВОНЕМОСТИ И ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ

од Д-ра мед. Ј. Лоспихахера

Ретко се кад дешава случај симуловања глуновемости због своје велике нелагодности. То ме и нагони, да опишем такав један случај, који је изводјен са врло великом надмудрошћу.

Крајем децембра 1897. године даде ми иследна власт налог, да дам своје мишљење о душевном стању лопова Х., који је до тада био често пута кажњаван.

11. децембра исте године саслушаван је Х. по другу пут због своје последње крађе, и том се приликом понашао као какав глувоњем човек или психички поремећен, ма да је 11 дана пре тога, на првоме саслушању, са свим добро чуо и говорио! тада се, такође, нису могли приметити на њему никакви трагови душевне поремећености. Када ми је Х. први пут био доведен, остао је на свако моје питање нем и без учешћа, гледајући право у земљу. Кад су затварници од њега да ниште у затвору, на то није хтео учинити. Од стражара и из причања његових другова у затвору сазнао сам, да Х. никада ни једнога часа преко усана није пустио у будноме стању. Код суда је играо исту улогу. На ипак се из неких знакова могло познати, да он није глувоњем.

Кад сам већ завршио своје покушаје испитивања, реknем му да иде. Он остаде непомичан као зид.

За тим га намерно оставим да стоји, и забавим се извесно време неким својим пословима. Најзад, кад сам га још један пут ословно, не дајући му знаке да иде, он оде одатле, јер му је вађда било досадно такво стојање без никаква циља. Други пут опет, на захтев чувара апсанског, изу ципелу и извади из ње сакривену мараму, којом се пређе хтео као обесити.

Када је правно лице, као да не може јести, могао се на то приморати обећањем дувана. А с друге је стране опет било важно, што је тврдио један апсеник, да Х. у сну говори. Други опет апсеник вели, да се Х. једном уплашио од неке ларме у ћелији и да је тада гласно узвикнуо.

[1] Хајзингер.

У осталом и по томе се мислило, да је то симуловање, што Х. никада на саслушањима није ни покушао да чује што или каже. Ни једним се увом није нагнуо ономе, који је говорио, није му се приближивао, нити је покушавао да говори, није тражио писаљку, и никаквим покретом није показивао ни у најмањем намеру, да жели да га присутни разумеју. Глуновемост би била претерана, када би се њоме изгубио сваки глас. Једном ми је само подражавао отварању уста и мицању језика. У осталом ни иначе није било никаквога знака, нити разлога, од куда би овај увек здрав човек, који је до тада толико пута одговарао пред судом, да од једанпут изгуби слух и моћ говора, без икаквих других појава узетости. Само је требало још једну сумњу решити, да он то не чини под утиском халуцинације или меланхоличнога расположења тога ради, што је душевно поремећен. На то у неколико указује и његово устезање у примању јела у почетку надражавала апсе. Да би се могло тачно утврдити право стање ствари, ја га пошаљем на посматрање у болницу за душевне болести.

И у њој у скоро познаше, Да Х. није изгубио слух, и да би могао говорити кад би хтео. Тамо им је пошло за руком, да га натерају да пише и на нека постављена питања добише писмен одговор. Написао је да не може да прене језиком, али томе није било за веровање, пошто је држао језик чврсто уз вилицу прињубљен и могао је слободно да пљује.

Осим тога на Х-у се нису могли познати у болници душевних болести никакве депресије душе, нити какве појаве, из којих би се могло закључити, да халуцинације постоје. Ту није одбијао понуде јела, већ се шта више и претоваривао.

Што је Х. написао, то је обично било у противном смислу, сваково с том намером, да се направи душевним болесником.

Против постојања душевне слабости говорила је нарочито та необична енергија, с помоћу које је он тако конзекветно ћутао.

Кад је враћен у затвор, стао је одбијати јела, која су му доносили у почетку. На ипак су недостајали други симптоми, који би стварали слику меланхолије. Изгледало је, као да је Х. стекао у болници тако уверење, да је за утисак меланхоличнога човека преко потребна одрицаљка сваке хране. И тако према свима резултатима посматрања у болници за душевне болести, у складу са својим сопственим посматрањима, дођем до уверења, да Х. симулује и на основу тога мога мишљења би он и осуђен.

Понашање Х-ово после судскога претреса утврдило је тачност мога мишљења. Када се вратио у затвор, тако је Х. у велико беснило због свога пропалога симуловања, који је био скопчан са тако великим незгодама — он је на име симуловао од 11. децембра поменуте године до 11. марта идуће.

Ударао је главом о зид, тако да су му све чворуге искакале, бацао се ципелама и показивао је велико разјарење. У таке наступе љутине не падају никада меланхоличари услед осуда. Два дана за тим утишша Х-ово раздражење. Стао се интересовати за читање и 11. марта, када су га запитали колико му је година, одговори смешећи се: „Стар сам двадесет и четири године".

Тако престаде бити нем.

Х. се доцније понашао као душевно нормалан човек.

Из горњега случаја види се како је тешко симуловати глувоњемост и душевну поремећеност. Претеривања, говор у сну, преплашеност од ларме — све је то издавало симуловане глувоњемости. А због оскудице психијатиског знања и неконсеквенце у незгодним одбијању хране, није пошло Х-у за руком, да правилно симулује душевну поремећеност.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДАН НЕОБИЧАН ИЗРОД

Сва румунска, а толики део и туђе штампе, забављена је ових дана једним необичним догађајем. Пред суд долази кривац, окривљен не за што мање, већ за хотимично убиство, на самом претресу злочинац се показује тако дрзак, циничан и без икакве узнемирености, као да му није тек двадесет година. Али шта је

најзанимљивије, а, уједно, и најгоре, тај је младић из одличне куће некадањега, добро познатога, генерала Попеска!

У једном опширнијем допису из Букурешта износи се ово о овом необичном догађају:

Букурешт 13. окт. Једини син покојнога генерала Попеска, познатог са толике храбрости у рату против Турака, Кандијано, отпужен је пре кратког времена са убиством и пљачку. Човек млад, образован (говори четири језика), из тако одличне куће и у тако добрим приликама, па у својој првој младости на отуженичкој клупи! Али се још у раној младости опажало, да је Кандијано пошао лошим путем. Његове неставности нису биле оне врсте које и остале деце његових година; он немилосрдно мучи све домаће животиње; а још му није било ни девет година, кад кроји планове, да убије своју гувернанту. Због лошег владања отпустили су га из школе, а та га судбина стигла и у војничкој школи, у коју су га због очева угледа примили и у којој је надвисио преко сто казнављања. Од природе прек и упоран, Кандијано је, без довољно надзора, почео још од десете године да срља на порока у порок. У шеснаестој години н. пр. упознаје се с једном младом девојком, којој на тај начин исказује своју љубав, што покушава да је убије, па, кад му не испадне за руком, пуца на самог себе! Тај му је случај још више увеличао раздражљивост, која је и дотле била ухватила дубока корена, а од ових је последица било и то, што се тане није ни могло извадити. То је био само почетак многобројних чудних израда. Он се ни даље ништа не устручава да води пуст и раскалашан живот још у тим годинама, да од својих родитеља revolverom изнуђава новаца, и да се, истог тога ради, чешће послуже нечасним средствима и код угледнијих чиновника, пријатеља његова оца. Добивши једном приличну суму новаца, Крене се у Конго, где остане годину дана, па се врати опет у Румунију, хвалећи се свуда и свакоме многобројним јунаштвима, која мучно да су била истинска. На молбу очеву приме га у један лицеј, где је, изузетно, уживао велику слободу. Али он ту слободу употребљава на то, да иде по кафанама, прави грдне тропикове и задужује се на очев рачун. И тај дуг, ако управо, писмена опомена једнога Келнера да врати позајмљену повећу суму била је непосредни повод злочину, за који је и отпужен.

Да би дошао до новаца, Кандијано смисли доста оригиналан план. Створио је био „крвно братство“ и тесно пријатељство с једним петнаестогодишњим дечком, Владојаном, кога су за неке приче о Кандијановим јуначким делима и слено му се покоравао, и с њим је одиласно Букурешким угледним дамама, да, као наследници Македонског Комитета, — изнуђавају новаца, или прете убиством. После једног празног покушаја, у коме их је собарица омела, излазе лутити на улицу и ту сретну Јулију Јарку, једну од лепотица које су већ зашле у године, али о којој се причало, да је веома богата. Кандијано јој приђе, да је прати, уђе у њен стан и замоли је, да му одсвира нешто од Вердија. Узгред нека је речено, да је веома волео музику и она га је могла ганути до суза. На шпак, и пред тога, он удари Јулију, докле је свирала, неколико пута ножем у леђа, жртва одмах падне са столице, тим се начини ларма, те утрчи собарица, па, кад виде шта је, нада вику, и полицији испадне за руком, да ухвати убицу и његова друга, који га је пред врата чекао.

Испитивање је трајало четири дана. Кандијано је цинички одговарао готово на свако питање. Кад је причао о току самога убиства, рекао је: „Да је боље и правилније свирала, не бих је убио, али је свирала веома погрешно, а ја сам према томе јако осетљив.“ На претресу је било грдно много света, на чак и даме из најбољих кућа. После света морали су бити уништани за мишњеве и лепари, чији је извештај био, да Кандијано пати од „моралног лудила“ (mor. insanis) и да, онда, на сав поступак треба друкчије гледати. Како је ствар била крупнија, питани су и поједини светски стручњаци, међ њима и чувени Ломброзо, и сви су дали мишљење, да је злочин учињен у настуну помењутога лудила. И са Владојаном је било нешто слично, јер се показало, да и он пати од слабости воље (abulia) и да је непрестано био од Кандијана сугерарам, па му се као и покоравао као дете.

Али се у току претреса јавило још једно ужасно откриће. По свршеном претресу долази у таминру пуковник Владеско, Кандијанов ујак, и пуди му да попије неки пранак, помињући, да је то морфијум, да ће се од њега умрвити, после чега ће га предати породици, која би га, као онде однела на неко пољско добро, да га тамо, кришом, поврати у живот, и тим његa спасе, а себи отклони срамоту јавне казне. Али бистро око Кандијаново опази, да се ту спрема нека превара, те, посумњавши да је пранак од стрихнина, достави таминчару све намере пуковникове, и при стручном прегледу одиста се утврди да је то био стрихнин и да се породица хтела отровом да послужи, да би се свог народа ослободила. Тако је сада и против Владеске отпочета истрага.

И поред лекарског мишљења, *суд је осудио Кандијана на десет година таминовања, а Владојана је ослободен сваке казне.*

Јер.

МОМОЛО

СЛИКА СА ТАЛИЈАНСКОГ СОКАКА

од Јосифа Брнера

„O signore, per l'amore d'Iddio, fatemi la carità, un soldo!“ То је дете, седмогодишњи, а најмање осмогодишњи дечко, бос и гологлав, у одрпаном оделу, чија се боја није могла определити од блата, тај, што је од нас запросио милостињу и који се неће од нас откинути, док му из сажаљења или само да га се опростамо, не бацимо коју пару. За тим као хрт отрчи, не ренавши ни хвала, и тражи другу жртву свога заната. Момоло мора добро да користује своје време, јер ако у вече не донесе четири гроша, он место парчета проје добије батина, те по целу ноћ не може да спава од бола. Момоло мора већ да зарађује, јер је оцу довољно што мора да се брине за четири детета, млађа но што је Момоло. Ако је прилоп добар, онда и он добије награду за то. Он може и у вече још један пут да изађе од куће, али то време употребљује искључиво лети, и тада се муза по ресторанским баштама. Ту се приближује столовима, где седе Немци.

Illeđesco mangia bene e dé im buon nomo.

„Немац је добар и добар је човек.“

Он баци Момолу парченце меса, што му преостане, као и половину земичке. И за то Момоло благодари, тражећи у исти мах који отпадак од цигаре.

Тако то иде док Момоло не напуни 9 до 10 година, а после тога доба, не може више да заради довољно. Код куће надају батине као киша, те се Момоло мора да постара за приходе на другој страни. Његови другови са сокака пруже му тајно добар савет, који га не доводи дуго у забуну. Он се придружи својим друговима и почиње да краде као гавран по пијацама, дућанима и трговинама. Међу тим „бирихинима“ — тако се зову ти мангупи сокачни — обично постоји каква лоповска лига од 20 до 30 глава, која су страх трговачком свету и велика срдња полицији. Они имају свога вођу, строгу организацију, никада се међу собом не издају и увек деле плен. Од времена на време ухвате их на делу и предаду суду. Али шта то користи? Пошто су испод законог тражења од 14 година, то се за њих не може наћи никаква строга одредба казненога законика. Шта је неколико дана казне затвора упоређујући их са батинама, које су их редовно пратиле код куће, када дођу празних руку?

Колико сам пута опомињао Момола, колико пута затварао, и увек ми је обећавао да ће се поправити, али никада није одржао реч. „На како ћу да зарадим новаца,“ јецао је он једном, „ја сам тако млад, а снага ми је тако слаба.“

„Покушај на путу часноме, потруди се да добијеш у којој трговини за шегрта, макар само да трчкараш по спољашњој служби, а док ти то не пође за руком, потражи другу какву мању службу, за коју ће ти се опет платити; ја ћу ти, само пробе ради, дати допутнице, да смеш на железничкој станици да носиш путнике.“

„Mille grazie, signor Commissario,“ рече он, пољуби ме у руку и једна да је прошло осам дана од тога, добијем извештај, да је на железничкој станици један дечко, по опису Момоло, одевао кесу једноме путнику.

А Момолов отац? Позовем га у канцеларију, и озбиљно га опоменем на његове очинске дужности, али са каквим успехом? Он слеже раменима.

„Боже мој, господине помесаре, над човек има шесторо деце и жену у другом стању, од куда му онда још времена и да их надгледа? Ако сам ја сгрешио, затворите ме, тада ће се можда оштедна бринути о мојој породици. У осталом, Момоло ће бити старији и паметнији." —

Да, Момоло је постао старији, а да ли и паметнији? Кад је видео да више не иде са дечачким крађама он се удружи са неколико младића, који су се страшно плашили рада, а који су већ били уписани у нашу „црну књигу," и стајали под надзором тајне полиције. Ако се ма какав и ма где десила крађа, одмах су они хватани за врат, пошто су најближе били оку полиције. Обично се није грешило — у њиховој средини налазио се допов. Момоло је ишао код њих у школу. Њега упознаше са обичним доповским мајсторијама, служио им је неколико пута као весник, али га још не употребљаваху у озбиљнијим пословима.

Једнога дана, на моје велико изненађење, рапортираше ми, да је Момоло добио место у једној мануфактурној трговини неког далеког рођака његове матере, и то након великог његовог молкања. Да ли хоће да се поправи? Свакојако ја није превише своабрађај са својим ранијим друговима, тек га је ограничио. Месеци су прошли од тада, и већ се хтело да прекрта име Момолово из црне књиге, кад се на један пут деси у рађи, где је Момоло служио, велика крађа — украдена је велика сума новаца, која се случајно те ноћи десила у каси. Наравно, да су Момолови другови одмах узети на одговор, па и ухапшени, а наравно и Момоло, и након целог претреса куће дође се до жељеног резултата. Као што се види неколико месеца његове службе, нису имали успеха, да га сачувају од праље, за коју би осуђен на осам месеца затвора као саучесник.

На жалост, тих осам месеца били су за Момола виша школа. У затвору се упознао са неким Базилијем Бамбом, чувеним крадљивцем по талијанским привама, који је и у нашој околини вршио своје опите, па је био ухваћен затворен и осуђен. Готово у исто време кад и Момоло, изађе из затвора и Бамба, и протераше га преко границе. Неколико дана после тога нестаде Момола из нашега реона; хтео је да иде преко Италије у Америку. —

Неколико недеља доцније прочитах у једним оријенталским новинама, како се у близини Брешије дешавају у последње време разне крађе по црквама. На сређу, ухватише једнога од злочинаца, који признаде, да је прави злочинац Базилијо Бамба. И с помоћу прецизних извештаја тога затвореника, карабинијери назад ухватише Базилија.

Два дана за тим добих од квестуре из Брешије телеграм, из кога видех, да је из истражнога затвора побегао неки Момоло Ренци, који је био под истрагом због последње крађе у једној оближњој цркви, и који је по свој прилици отишао у свој завичај. Наредих све потребне мере ради проналаска, али остадоше залуду. —

Од тада је прошла читава недеља дана, када један гласоноша из близине наше вароши донесе вест, да је црква Санта Маддена похарана и да се у близини једнога оближњега потока нашао леш једнога младића, на коме су нађени трагови насиља. Одвезем се одмах са судским изледником на место дела. При првом погледу упознадох у убијеноме — Момола. Није било сумње, да је ту био случај убиства, што се видело по траговима очајничке борбе на ивици обале, по разјашњеној рани на потиљку главе убијенога, по крвавоме, шиљатоме камењу, који је био у непосредној близини. Истрага нам је донела више разјашњења. Момоло је исто вече пре тога дошао у казану „Согона д'оро код Санта Маддене и тамо се нашао са извесном индивидуом, која је према свима описивањима био Базилио Бамбо. Обе су се ове индивидуе прво воздравиле, попиле литар вина, па се за тим посвађале, којом је приликом рекао онај други убијеноме „maledetto traditore," па су се најзад и побили. Каснија их је растанио и Момола отерао кући. Његов непознати друг оде брзо за оним. Шта се после десило, лако је комбиновати. Оба су се зликовца попова сусрела и Бамба је убио Момола оним каменом, на га за тим бацио у ров. Он је знао да ће га Момоло издати, па му се на тикан ужасан начин осветио. —

Базилија Бампу ухватише жандарми истога дана, и поротни га суд осуди на смрт, и ако је он одрицао то ужасно убиство, али му милост дође, те му смаљи казну на 15 година робије. Ако издржи казну биће прогнат. —

Момола у најмањем миру однесоше на гробље варошко. На гранитну, који обележава његов гроб, по талијанском обичају, има нумера, ако се добро сећам 876.

Ако се нема новаца да се купи гробница у аркадама, онда остају нумере. Оне не издају ништа из живота умрлога, иначе би те нумере умеле много и много причати о сличним пропалим егзистенцама, које сада на далеком гробљу мирно почивају вечити санак са Момолом. С немачког **Доб. В. Б.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 12

— Да седне за сто и да пише.

— Наредите јој, дакле, то.

Барон Роберт учини то, али се госпођа Шасен не помаче.

— То је чудноват случај, рече доктор. Изгледа, као да би хтела да нас послуша, али је нечим спречена. Знате ли, да ли је госпођа још и раније била хипнотисана?

— Имам повода, да у то верујем.

— Насигурно је онде такав случај! Она је послушна на навике неком другом, и то је спречава према вама. Да покушамо, хоће ли се тај туђи утицај моћи разорити! Ја мислим, да ће вама поћи за руком. Оно што смо до сада видели, доказује, да и ви имате на њу великог утицаја, и то моралног утицаја, који се над физичким пре може удаљи него што би обрнуто био случај. Ми то називамо психолошко-сугестивном методом... Дакле! изузмите из тога утицаја користи! Говорите нежно с њоме, као што је по свој прилици увек наш обичај! наговорите је лепом речју, уместо да заповедате...

Барон послуша тај савет, који је довео до циља. Ускоро приђе госпођа Шасен аутоматски столу, који јој је био показан, узе хартију, перо и седе.

— Сад јој можете диктирати, шта хоћете, рече доктор Барило.

— Све? упита барон.

— Сем ствари, који јој вређају осећање стида или су противне њеној савести. Али ако се дуже време експериментише са једном особом, тако да се навикла на послушност, онда се опирање једна може познати; успех је лакши... Дакле, зашто не диктирате!

Ма како да му је било тешко, ипак се барон беше одлучио, да доказ потпуно прибави. Ако би се госпођа Шасен, која је увек била нежна ка пуна љубави, повела, да пише што би јој он хтео говорити, онда би се могло увети, да је она све написала, што јој је било диктирано — онда би се утврдило, да она у хипнотичком стању изгуби свако владање над собом.

Блеђи још него жена, која се његовој вољи покоравала безусловно, диктирао је:

Мој отац није био према мени никад друкчији, него осион, суров и рђав. Он ме је мрзео, и ја га нисам могла никад трпети[1].

Без противљења је она исписала речи, и потписа по налогу барановом: „Лаура Шасен, рођена Лорзити".

Он узеде хартију, прочита, јер је још сумњао, поцена је и рече лекару:

— Проба је била сурова, али несумњива. Ја вам захваљујем за савет.

Затим се окрете госпођи Дини, која је грозничаво узбуђена присуствовала овом узбудљивом експерименту.

— Њен муж је оправдаће рече, да је писала гадна писма, која јој је он сам диктовао, пошто ју је успавао хипнотичким сном.

— Што му је у толико лакше било, одговори госпођа Дини, пошто је умео да се увуче у кућу и пошто се ноћу онде бавио.

— Можете лито доказати?

— Најстарији слуга у кући пређутао је то из страха од вратара и собарице, који су били у служби Шасенову). Али откако су обоје отишли, он ми је све признао.

— Да ли се Луј Шасен често овамо довлачио?

— Последње недеље два пут. Пре три дана је око поноћи опет овде био — пред оно вече, кад је госпођа Шасен излазила.

— Тако, тако! што је она сматрала као провиђење, била је, дакле стварност.

Неколико тренутака ходао је барон по салону лагано тамо амо разговарајући са собом: „Што се тиче писама, ту смо, дакле, на чисто; али посета код глумца? Па дељат сам? И о томе хоћу да имам доказа". И окренувши се доктору Барију, рече смешећи се:

— Ви нисте овде, господине докторе, као уредник часописа за хипнотизам, него као лекар једне болесне жене?

— Разуме се! Зашто то питате? Јесте ли неповерљиви према новинару?

— Према њутаљу лекаревом имам више поверења.

— Имате право! Говорите без страха... Али! — додаде, показујући на госпођу Шасен, која је још седела за столом, — наша би се болесница могла лако заморити. Одведите је пажљиво до дивана... Тако, добро је... И сад ћемо је опет пренети у летаргичан сан, који не само што не доноси никакве опасности, него има више даље первном систему опорављење и мир... Тако! сад је све као што треба... Е, да чујем, шта имате да кажете.

— Докторе, отпоче барон, до душе миран у души, али кратак и одређен у своме говору, — госпођа Шасен је подигла тужбу за развод брака, а њен муж за кога је развод то исто што и пропаст, ако пресуда испадне против њега, труди се, да своју жену компромитује пред судом. С тога тврди, као што сте управо сада чули, да је она писала писма ружне садржине. Та писма је она одиста написала; али помоћу вашом знамо ми сад, каквом се она утицају при том повиновала. Али то није све! Он сумњичи ону жену, углед свога пола, браколомством и тврди, да је прекршиоћ оборила код свога љубавника.

— Његова жена! узвикну госпођа Дапи.

— Да! његова жена! Оптужба се ослања на, сведоцима поткрепљену, истину, да је госпођа Шасен ноћу сама отишла једном човеку, који се може сматрати као њезин љубавник и кога су за таквога и држали... Каквоме се утицају она при томе повиновала, докторе? Како да се објасни тај поступак?

— Такође сугестијом! одговори Доктор Барије. Та она је мало час написала на ваш захтев писмо, које у будном стању сигурно не би написала. Исто сте јој тако могли наредити, да оде ма на које место, ма коме човеку.

— Јест; али је она у сну, а стојим поред ње, заповедам јој. Али је на састанку била будна, далеко од свога мужа, тако да није могао њоме владати.

— Мислите? Зар нисте баш сада чули, да се он још дан пре тога умео увући у њену собу?

— Па?

— Па, без сумње ју је он тамо пренео у пост-хипнотичку сугестију, другим речима: издао јој је заповест, коју она треба да испуни после хипнозе, у будном стању.

— Да ли је тако што могуће?

— Питајте професоре и докторе Бернхајма, Љеврода, Ришеа и т. д.; они ће вам рећи да су могли да сугерују радње, које је хипнотисана особа извршила доцније, тек после четири недеље, четврт године, па и читаве године дана.

— Та шта кажете!

— Доктор Ладам, доцент на универзитету у Женеви, заступа мишљење, да се ова граница може повући још много се хоће далеко, с претпоставком, да је сугерисана идеја окружена разним моментима за памћење, који су тако удешени, да хипнотисаној особи будући датум чврсто утисну у руку, која треба да је изврши. Време трајања за сугестију само по себи нагледа му да је споредногa значаја: али, на против, придаје великку важност спољним околностима које је прате.

— А док та латентна сугестија траје, жива ли таква особа као и обично?

— Разуме се! она се одаје својим поступцима и забавама. Али одређеногa јој дана повинује се она несвесно, гоњена неодољивом силом, примљеној заповести или, како се то обично каже, својој раније сугестији. Али ја сам опазио, кад се тиче заповести која треба да се изврши у најближе време, можда само после неколико часова, да онда хипнотисана особа остаје под утицајем те сугестије, не задржавши ни најмање сећања на то, ни најсенатнију представу о томе. Обично се може опазити, да је сањива, утучена, немирна, узбуђена, док не изврши заповест, која јој је сугерисана.

Барон и госпођа Дапи се погледаше; обома паде на памет стање, у каквом се госпођа Шасен налазила онога дана, над се упутила у улицу Риволи.

— Да ли хипнотисана особа, питао је барон, кад сугестија прође, наставља свој начин живота онде, где га је прекинула?

— Дабоме! И то и не слутећи, да га је прекидала туђом вољом. Али понајпре се јављају и необични симптоми: непријатно осећање, мука, тежина у глави, напади заглупутости, нека општа сањивост. Зато сам ја свикао, да своје болеснике ослободим сугестије. Под овим разумем поступак, којим их ваља на ново пробудити после пост-хипнотичког чина, дакле кад је сугестија престала, као што ви сада треба да пробудите госпођу Шасенову, под које је сугестија обављена за време сна.

— Шта треба да чиним, ако хоћу да је пробудим?

— О! нема прост посао — тако прост, да би будале и лудаци, са којима се не може ништа отпочети без сложеногa апарата, без театралности и шарлатанских маневара, не верујући окренули главу. Дахните болесници енергично у чело и очи, привлачним махањем руку додајте јој више ваздуха и раскопчајте јој груди. То је у сваком случају довољно да се неко пробуди из летаргичног сна. Но неки пут је шта више довољно само рећи: „пробуди се!"

— Ај, ај! рече барон, могло би се скоро помислити, да је Луј Шасен био ваш ђак! Прво сугерује својој жени, да оде једном љубавнику, који се као такав налази само у фантазији, а чим она крочи ногом из куће, у коју је послао, он је ослободи сугестије.

— Да, јер се боји, да се може разболети, да може претрпети први грчевити напад, синкопу. Сваки позвани лекар сместа би погодио узрок болести. Већина данашњих лекара прати експерименте у Салпетријери са великим интересовањем. Само се још неколицина из старе школе уздржавају од тога.

— Ја, драги докторе, рече барон, верујем безусловно вашој поуци. Радња, коју је госпођа Шасен извршила, помоћу вашом постала ми је сасвим јасном; теоријски ми је доказано, да на беду ниоје на пада никакав грех, ни бар да не поси никакву одговорност. — Али ја се чврсто држим принципа, да никојој науци не сме недостојати санкција праксом — и с тога бих хтео да и пост-хипнотичку сугестију изведем сам, пошто смо управо сад проучили другу сугестију.

— Разуме се! Шта желите да заповедити болесници?

— О! ма какву радњу... Идете ли одавде кући?

— Идем; сад ће ми бити час примања.

— Смем ли болесници заповедити, да кроз два сахата дође у ваш стан и да вас консултира?

— Наравно. Ви јој шта више, можете удати веровање, да пати од узетости десне руке, од које је само ја могу излечити. Она ће вам неосporно веровати.

— Да покушамо!

— Прво пратите болесницу у самнамбулски сан. Затим се ставите с њом у везу, говорите с њом, покушајте да од ње добијете одговор и онда јој сугерујте заповест и мишљење! Препоручујем вам јасан разумљив језик, сасвим одређене заповести, тачне наводе, који искључују сваку сумњу. Молим још једну незнатну околност: кад јој будете заповедали, метите јој прст на чело.

Барон је извршио све тачно по препоруци. Кад је рекао госпођи Шасен, да боље од узетости једне руке, она је проницала и рече да нема никаквих болова. Али он поновн своје речи и кад је осетила, да десну руку одиста не може да покрене, пристала је, да после два сахата оде доктору Барију, у ту и ту улицу, тачно у тај и тај број.

Најзад је барон пробудн. Она остаде још за неко време збуњена, па је онда покушавала да се прибере као неко, који се још није испавао и радије би наново заспао него устао. Али се мало по мало опорави и упусти се, ма да још непрестано сањиво и збуњено с бароном у разговор, који је раније водила, не знајући ништа о поступцима или разговору за време сна, не сећајући се ни узете руке, ни посете доктороне, који се беше удалио мало пре њеногa буђења.

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да, по нашем мишљењу, нема места жалби противу оних решења председника општинског суда, којима би он по тачки 5. члана 46. закона о устројству општина и општинских власти дисциплински кажњавао општинске званичнике и чиновнике (чланове општинског суда), јер тај законски пропис изгледа да говори против о жалбама; а, да је законодавац хтео кажњавним званичницима и чиновника дати право жалбе *К* оваквим случајевима, он би то и у закон унео.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

1., Да општински судови не треба да наплаћују ону таксу од 0·50 динара у таксеним маркама, која је предвиђена у ТБр. I VII дела закона о таксама и која се наплаћује само од државних власти.

2., Које таксе треба општински суд да наплаћује у таксеним маркама предвиђено је у ТБр. 98 закона о таксама, а које ће опет таксе наплаћивати у корист своје касе предвиђено је у ТБр. 96, 97 и 97-а истога закона, као што смо то објаснили у 38 броју „Полицијског Гласника" од ове године; и,

3., Кад неко лице поднесе општинском суду једну тужбу противу два или више лица за једну иступну кривицу коју су му она заједнички и једновремено учинила, онда на тој тужби треба, по ТБр. 87 закона о таксама, да прилепи само 2 дин. таксе у маркама, а не за сваког туженог по два дин.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан К. Поповић, кљоа сарајски који је радио код г. Милана Милетића, сајџије у Шапцу, ноћу између 24. и 25. тек. месеца покрао је свога газду и однео му: 100 динара у новцу, један џепни сат и неке алатке сајџијске. Милан има 20 год., средњег је стаса, плав, очију и бркова плавих, нос смеђе и гргуљаве, с леве стране врата има белегу од шкрофула. За проналажење парнђује се живо тражење. Проналазног треба стражарско спровести начелству округа шабачког с позивом на депешу Бр. 13631, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 29080.

Тодор Миланковић, земљодилац из Бурова, округа пожаревачког који је, као притворени пожаревач. пра. суда, био на посматрању у окружно. пожаревач.-болници, ноћу између 19. и 20. прошог месеца побегао је из болнице. Он има 26 год., стаса је повишског, косав, нос смеђе, нос малог, на челу и потиљку има белеге од убоја, а на левој руци нема једног прста: у оделу је сукненом. За одбеглим Тодором, који је био под судом због неке опасне крађе, парнђује се најстрожије тражење Пропаћеног, под сигурном стражом, треба спровести помоћутом *суду*, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29171.

Војин Јовановић, земљодилац из села Опгупченића, среза врањског окривљен је код среске власти због опасне крађе ради чега је, пре месец дана, побегао из места пребивања. Он има 23 год., средњег је стаса, плав, бркова малих плавих. Начелник помоћутог среза актом Бр. 9265 моли за тражење овога краљевића, који се, у случају проналаска, може спровести и управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29172.

Миливоје Чокић, тежак из Кончевца које је било под полицајном за убиство своје жене, ноћу између 16. и 17. т. м. побегао је из ово среског притвора. Миливоју је 48—50 год. средњег стаса, у опште приломљост, црних бркова, које увек носи на више обешене, косе приче, у опште ретке, по врху темена ћелав је. Од одела имао је на себи гуњ и фермен од сунка браон боје. кошуљу и гаће од техничког платна, на ногама шарене чарапе и грађеве опанке, а не гаши ову своју новчану шубару. По пареди је врло миран и тулаш тако, да се неби могло ни помислити да је убица. Он је у притвору судском научио да прави виске кандиле и полеже од жица и неких шарених кугица које спрашља од печеног хлебног теста, перфектно је да ће овај свој производ и у бегству израђивати и продавати ишар средством других. Миливоје се дои је у притвору био бријао, али је вероватно да ће сад у бегству пустити браду која ће му бити црна и пуна каква је била кад је у притвору дошао. Начелник ср. јасеничког (Шалинца) актом Бр. 17361, моли све полицајске власти да Миливоја у своме кругу потраже на најбезе њему стражарно спроведу.

Мориц Вајзбергер, родом из Хомоље у Гор. Мађарској, Јеврејин по народности, проневерио је 25. пр. мес. 15000 круна фабрике Пашка и комп. на Б.-Пешти, код које је био благајник и побегао. Он има 47 год. средњег је стаса,

добро развијен, округлог лица, високог чела, брада и бркова проседих, кратковид је, уби су му фалични, ход егзи, говори: мађарски, немачки и енглески. На молбу одлазног аустроугарског генералног конзулата, управа града Београда актом својим Бр. 29277, позива све полицајске власти, да ако Морица обрате пажњивају пажњу, а у случају његовог проналаска, да га притворе и о томе одмах њу управу известе.

Ноћу, између 22. и 23. пр. месеца, непознати злочинци извршили су разбојништво на Милојем Мирчетићем, земљодилацем из Смеде, среза посав. округа полевског и том приликом отели му и одвели: једну киску од 40 бушених дуката, 2 велика дуката и 15 новчанића од по 10 динара. Једна од новчаница, по опису Милојевом, био је Банабанин и могао је имати око 40 година, високог је стаса, плав, великих косматих брковa, преко одела имао је дугачки плави шињел, а од оружја кратку остругушу. Начелник помоћутог среза деспенком Бр. 9033 моли све полиц. власти за живо тражење разбојника и плачке. Акт управе гр. Београда Бр. 29388.

Г. Драгољубу Божиновићу, пореском трговцу из Књажевца, који се 28. пр. месеца по подне правно железничким возом из Штајнбрука у Београд, упућено је у самоме возу а на путу између Б. Пеште и Н. Сада **5000** круна у разним аустриским новчаницама, 2 записа (бона) главне српске државне благајне од по **5000** динара. оба издата у марту месецу 1894 год. и од Бр. 24 и 25; за тим, један нов, златан и дутачан џепни сатић, 7—8 српских новчанића од по 10 динара, неколико срећака краљевско српске државне класне лутрије и једна белешка са натписом: „*Свејина Драгољуба Божиновића*". Управа града Београда актом својим Бр. 29276 позива све полицајске власти на живо тражење за проналазком и покрађом, а међународним сврхе нажњу на бонове под означеним бројевима. Г. Божиновић обећава награду од 1000 динара оном ко би указао краљевима за покрађом.

Беле Дајч — Виктор, родом из Кечкемета и биз. чиновник пореског одељења у Б. Пешти, проневерио је 1. тек. месеца **588 000** круна државног новца и побегао. Он је стар 23 год., висок 174 см., округла лица, плаве косе, очају плавих бркова малих и плавих. Одевен је у угасити зимски капут са црном крагном, а на глави има тврди црни шешир. Новац који је покрао, састоји се из 293 ком. по 1000 форинта, 200 ком. по 100 форинта, а остало су десетице. На молбу Будим-Пештанске полиције, управа града Београда позива све наше полиц. власти на трагање за овим краљевицем, а онај који га укаже добиће **4000** круна награде. Акт управе гр. Београда Бр. 29068.

ТРАЖИ СЕ

Сашу Милосављевића, бив. сароча из Смедерева, окривљеног због крађе, тражи ивирт крочарске управе гр. Београда актом Бр. 13795. Пропаћеног треба спровести помоћутом ивирту. или непосредно управи с позивом на акт Бр. 29620.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Указ. II. Стручни и научни део: 1) Кретање казнима дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом; 3) Симуловане душевне болести. III. *Полуно забавни део*: 1) Један необичан народ; 2) Мемоло, глина са талијанског сокола; 3) Ко је убица, криминална приче од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*. V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављен је:

за вандредног секретара прве класе Министарства унутрашњих дела, Велимир Милојковић, бивши председник првостепеног суда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године Бр. 25·585 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, на основу члана 24. и 25. и тачке 4. члана 68. под I. закона о устројству општина и општинских власти, постављен је:

за председника општине пиротске, Велимир Милојковић, вандредни секретар прве класе Министарства унутрашњих дела, по потреби службе, с тим, да из касе општинске узима на име плате три хиљаде и пет стотина динара годишње, а вишак плате до суме, коју има у државној служби, да прима из државне касе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године Бр. 25·586 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општинских власти, решено је:

да се Милутин Адамовић, председник општине смедеревске, уклони са тога положаја, по својој молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године Бр. 25.537 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. и тачке 4. члана 68. под I. закона о устројству општина и општинских власти, постављени су:

за председника општине смедеревске, Тоша Марковић, досадашњи председник општине алексиначке, са платом од две хиљаде и пет стотина динара годишње, по потреби службе;

за председника општине врањске, Риста Стајић, трговац из Врања, са платом од две хиљаде и пет стотина динара годишње;

за председника општине лесковачке, Сотир Тодоровић, трговац из Лесковца, са платом од две хиљаде динара годишње;

за председника општине алексиначке, Милун Миљковић, трговац из Алексинца, са платом од једне хиљаде и осам стотина динара годишње;

за председника општине прокупачке, Мика Х. Тонић, трговац из Прокупља, са платом од једне хиљаде и пет стотина динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године Бр. 25.538. у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Сбр. 10.900

2. новембра 1901 год.

Београд.

Свима начелствима и управи града Београда

У циљу да се спречи уношење заразних болести из народа у касарне наређено је расписом од 2. Јануара 1885. године, КСЊ 9573—84 год. да се из места у којима влада нека заразна болест упућивање регрута у команде не врши све дотле, док зараза не престане. Али, како се дешава да војници, који су били код својих кућа на одсуству, уносе заразне болести у касарне кад се са одсуства врате, само зато, што команде не знају да ли у местима, одакле се војници враћају има заразних болести, — то на представку Гос. Министра војног од 30. октобра ове год. Бр. 3.408. а да би се спречило ширење заразних болести овим путем

Наређујем:

Да окружна Начелства одмах известе дивизијске команданте, чим констатују да се у неком месту њиховог округа појави каква заразна болест. Кад зараза престане дужне су опет одмах известити дотичне дивизијске команде, како би оне биле у стању доносити потребне наредбе о претпазу војника.

Министар унутрашњих дела,

Н. Д. Стевановић

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (6)

За год. 1899 рекли смо одмах, да је, посматрано у опште, боље од предходних година. То је, у осталом, била природна последица озбиљнога и енергичног рада полиције сигурности у предходне 3 год. — рада, чије се благотворно дејство још очитије показује у току идуће 2. год.

Изгледа, као да су стари злочинци, крадљивци и пеласроши у овој години почели долазити до уверења: да је престоница, ако не са сним изгубљена, а оно бар веома опасна за њихове операције, те су се с тога повукли у унутрашњост.

Сем овога, један њихов велики део похватан је у току ранијих година и, наређеној осуди, спроведен у казнат. Како су међу њима били најокорелији и најопаснији елементи, то је полиција, по што се њих отресла, могла са много већим успехом гонити остале, а ова је то и учинила.

Опште стање казнимих дела у току ове год. било је овако: убиства **2**, детоубиство **1**, покушаја убиства **7**, самоубиства **8**, покушај самоубиства **1**, разбојништво **1**, опасних крађа **74**, простих крађа **63**, повреда тела **6**, превара: простих **2**, иступних **6**, утаја: преступних **3** и иступних **5**, иступних дела у опште **5987**.

Већ и сам овај општи преглед довољан је доказ о напретку полиције сигурности у овој години, ну то ће се још боље увидети специјалним анализирањем побројаних казнимих дела.

Тако, оба убиства из ове године резултат су тачног и савесног вршења дужности од стране органа сигурности.

Један чувар осуђеника убио је априла месеца у Топчидеру једног од најозбиљнијих злочинаца — Ђорђа Радосављевића, питомца, који је, већ по трећи пут, био на суду. Убио га је у бегству, које он беше предузео са још 2 осуђеника.

Друго убиство извршено је од стране једног њихег стражара ноћу између 18. и 19. септембра. Исти је убио Косту Павловића, општег лопова и бив. осуђеника, који те ноћи, а у циљу краће, беше обио врата на хлебарници Михајла Трајковића овд. Опажен од стражара, отпочео је бежати, али се сиђи натури за њим, и у једном дворишту улице „Сарајевске" испали на њега 3 метка, од којих га један смртно рани. Од добивене ране Коста је сутра дан умро у опште државној болници, а стражар је, због своје ревносне службе, предложен команди жандармерије за одликовање.

Од **7** покушаних случајева убиства, **3** су потицала из љубави. **2** из међусобне свађе, а **2** су дело атентатора Княжевића. Жртве љубоморе биле су 2 распуштенице и 1 типографе, која је било напустио обмануту девојку, те је ова с тога, баш на сам Митров-дан, набавила на њега један револверски метак, али га није погодила.

Распуштенице су, међу тим много горе прошле. Њихови бив. мужеви, вероватно на угледу на убице милосница, из предходних година, ишпали су их на сред улица и ножевима их тешко повредили.

Сви извршиоци ових дела биле су похватани и предани суду на осуду.

Детоубиство и у овој години остало је непронађено. Мртво новорођенче нађено је било у улици „Душановој" на дан 14. децембра. Лекарском секцијом утврђено је, да је било рођено живо, па је доцније услед нејаке хладноће умрло.*)

Самоубиства у овој години умањила су се за половину према онима из предходне. Њихов највећи број пада у месецу августу **4** за тим у септембру **2** и онда долазе месеци: март и април са по **1** случајем. Интересантно је, да у месецима: августу и септембру год. 1896. и 1897. нема ни по једног случаја самоубиства, док их у овој години, као што се види, највише пада у тим месецима.

Узроци овим самоубиствима потицали су: из материјалне оскудице за **2** случаја, због болести **1**, страха од казне **1** љубави **1**. За остала **3** случаја узроци су непознати.

Начини, којим су ова самоубиства извршена, доста су разноврсни. Тако, за **2** од њих употребљен је револвер, **2** су извршена помоћу нешиња, **2** дејањем на жељезничке шине и **1** дављењем у води.

Самоубиства на шинама непозната су у току предходних година, а у овој години што је интересантно, извршена су, и то оба, од стране бив. жељезничких службеника.

Сем ова **2** жељезничка службеника, међу самоубицама у овој години налазили су се: **3** трговца, **1** чиновник (полиц.) и **2** занатлије.

Године старости ових самоубица јако се разликују, јер се крећу између 20—75. Ну највећи њихов број (4) пада између 45—50, а 2 између 32—37 година.

И међу самоубицама ове године нема ни једне женске.

Покушај самоубиства извршила је једна жена, родом из Лознице скакањем у Саву, близу штека оријског бродарског друштва. Спашена благовремено, изјавила је: да је хтела себи живот одузети услед рђавог брачног живота и бедног материјалног стања.

И разбојништва из ове године, као год и она из предходне, одликују се великом дрскошћу. Извршено је ноћу између 28. и 29. августа на Бањичком пољу, а од стране 2 војника сталног кадра и 1 војног служитеља. Разбојници су напали Ратка Радовановића, бив. спекуланта из Куршумлије, који беше потерао у Београд стоку ради продаје, па по што су га предходно везали и с голим ножевима попретили убиством ако вичне за помоћ, отели су му 31 динар, колико је свега и имао код себе. По што су га још заплели „*Св. Јованом,*" да о овом злочину ником не казује, разбојници су побегли остављи сиротог Ратка снег увезаног конопцима. Тек сутра дан нашли су неки оволи чобани и ослободили га веза, а по том га унутпли у кварт врачарски ради подизања тужбе. И ако разбојници не беху остављи никаквих трагова за собом, ипак је истражна власт, само на основу тачног описа њиховог, успела да их, у току од 3—4 дана, пронађе и похвата.

За велику срећу Раткову он беше, на један дан пре овог догађаја, послао поштом кући 670 динара.

Краће из ове године, и ако бројно нешто мало веће од оних из претходне, изостале су далеко од њих у погледу своје опасности, под којом разумемо начин, време и место извршења. То су, већим делом, краће ноћа из отворених дворишта, живине и других ствари из незаклучаних шупа, затим краће слугу према господарима и назад, краће по купатилима, излозима и трговина. Нема спора, да и опасне врсте краћа морају озбиљно занимати полицију сигурности, али је, на сваки начин, огромна разлика између њих и оних из претходних година где прадбивци, у сред престонице, харају пошту, секу касе, разбијају дућане, и т. д.

Сем овога, има још једна ствар која се мора имати у виду, приликом оцене рада полиције сигурности у овој години. То је, свима нама добро познати Ивањ-дански атентат, који је, нема спора, много пореметио овај ред скрећући, за кратко време, полицију сигурности, са њеног правог пута. Само њиме, може се објаснити, што од 57 краћа, колико је извршено у другој половини ове год. није пронађено више од **14**, дакле **26.3**%, док је за време прних шест месеци тај број износио **86.2**%.

Укупни број краћа у овој години износио је **137**, дакле за **12** више од броја на претходне год. Те краће биле су опако распоређене: у јануару **12** (6 опасне и 6 просте), у фебруару **17** (9 опасне и 8 просте), у марту **13** (6 опасне и 7 просте), у априлу **7** (5 опасне и 2 просте), у мају **12** (5 опасне и 7 просте), у јуну **11** (6 опасне и 5 просте), у јулу **14** (8 опасне и 6 просте), у августу **12** (9 опасне и 3 просте), у септембру **9** (5 опасне и 4 просте), у октобру **10** (7 опасне и 4 просте), у новембру **5** (2 опасне и 3 просте), у децембру **7** (5 опасне и 2 просте).

За све ове краће ухвећено је и предато суду **78** лица. Од овог броја њих **49** биле су раније осуђиване, а остали долазе на кесарошке, млађе у опште, надничаре, келнере, и т. д. Међу осуђиваним лицима **2** су била у четвртом повратку, **9** у трећем, **14** у другом а остали у првом.

Најзад, укупна вредност свих покрађа износила је **12590.**

Од осталих казнених дела у овој години вреди поменути иступе и преваре. Као што смо већ видели, при су се у овој години знатно појачали јер достижу број од **5987.** Овај огроман број резултат је оног силног протеривања за време ванредног стања. Сами иступи због скитње, достижу цифру од **3100.**

Што се тиче преваре оне су све похватане, а међу њима су биле најинтересантније оне, које су се односиле на тражење „*законаног блага*". Представници ових превара беху: Андреја Димитријевић из Солуна и Ђорђе Николић — Козић из Аустро-Угарске. Први је, помоћу „*чаробног кључа*" и „*неких записа*", које је продавао лаковерном свету, означавао места на коме има закопаних новаца, а други је, показивањем тестамента неког Августа Бојсе-а потомка кнеза Лазара (?), у коме се помињаше силно закопано благо у западном крају Србије, мамио од појединих лица новац за куповину потребних машина за копање тога блага, по што је он већ пронашао место на коме је оно закопано, а то је, вели, негде у округу подринском. На овај начин варалиција Ђорђе годинама је обмањивао поједине имућније сељане у округу ваљевском и подринском, док најзад није био власти у шаке у половини месеца октобра. Проказао га је неки Ђорђе Петровић, тежак из Белог Поља, среза посавског, округа ваљевског и то онда, када је све своје знатно мање упросторно, односно продао, да би само могао Ђорђу дати потребну суму новаца за „*машине*". Приликом вођења истраге, утврђено је, да је Ђорђе на исти начин придигао 250 динара и Николи Јевтићу, стругару са Уба. Ван спора је, да је било још варалан Ђорђевих жртава, али се људи, од срамоте, нису хтели јављати.

По издржаном затвору Ђорђе је прогнат у Аустро-Угарску на свагда и скоро је 2 године како се о њему ништа не чује.

(Наставиће се)

*) Један од наших најсентијих асепата, трагајући за овим злочином дуже време, прибавио је био доста јаких основа против једне „лепотице," али како се ова у скоро удала за мужа који је, како изгледа, све инцинтрао, стварје остала несаршена. Интерес морала с једне, и моментална оскудица правних доказа с друге стране, онемогућили су свима даљи рад истражне власти по овоме злочину.

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(НАСТАВАК)

3. Сексуално.

а). У опште. И ако ми знамо, да нису баш само „глад и љубав“ што „вреву одржавају,“ то ми ипак познајемо ону свеопшти утицај, који су љубав и све, што уз њу спада, од најкада у току догађаја заузимали. И ако је ово у опште тачно, то је онда питање о сексуалним утицајима много важније код жене него код човека; јер код ње делује читава гомила сексуалних момената, који дубоко захватају, и који су мушкоме телу потпуно непознати. Не би никако било довољно, кад би ми обратили пажњу само на физиолошке промене у соматском животу жене, на менструацију, трудноћу, порођај, период дојења и климактеријум; ми морамо обратити пажњу и на оне, можда још важније психичке моменте, који се рађају из саме природе жене и захтевај културе и обичаја. Мора се објаснити и значај онога карактера, који од момента, кад има њега стоји детињство, има тежњу да свију месеца кроз извесно време нешто притиска; мора се објаснити, шта значи то, кад оне тајанствености, за време трудноће, пред децом и млађим људима обично дуже него иначе трају, и ако се не може порицати, да ту велику улогу игра и обичај, који женама налаже више уздржљивости и на њихово биће има увек велики утицај. По нашем мишљењу, жена кад мрзи, кад јој је неко непријатан, она то још и може отворено показивати; али кад љуби, она онда то не сме јасно ни наглашавати а најмање пак још и прва почети: све се мора страшљивцком, скривено и узгредно догодити, и кад то тако кроз хиљаде година траје, онда то мора и овоме карактеру позајмити извесан одређен израз, који је за нас криминалисте од најпеће важности. Често је довољно само да се потсетимо на ову околност, па да разрешимо читав низ појава.

Прелазимо на саме те поједине моменте.

β). Менструације. Овај особени, нама људима ничим сличним ни из далека не наглашени догађај, у животу жена је у психичком погледу од много веће важности, него што се то обично узима. У многобројним случајевима, у којима се сумња, да је на какав злочин или искај имала утицаја и менструације, обично се мора консултовати лекар; али се у исто време и судија, већ стога да би и лекара могао позвати, мора привремено и сам умети оријентисати у томе, кад у извесном одређеном случају постоји менструација. Кад лекар дође, његов је задатак само да утврди: кад су катаменије наступиле, и дали се болесни моменти могу открити. Психолошка оцена и овде је стварно само судије, који у своме образовању мора Психологију познавати исто толико, колико и лекар.

О соматском бићу менструације, може се довољно наћи у сваком уџбенику Физиологије. За нас је само потребно да знамо, да у нашем климату менси почињу од 13—15 године, да се свршавају у 45-ој до 50-те; даље да је међувреме у појединим случају један сунчани месец (27—28 дана); да менструација траје 3—5 дана, и да је после свршене менструације сексуална нагон већином појачан. Сем овога важна је и околност да већина жена за време периода показује и у своме духовном животу врло приметну промену, тако да за то време наступају и извесне психичке појаве, које су им иначе потпуно стране.

Пошто се ми у већини случајева најчешће питамо, да ли су менше већ наступиле, то никако не можемо бити равнодушни према оној примедби (од Штрола и Ландоа) по којој већина жена менструира у првој четврти месеца, а врло мало њих у време пуног и пунога месеца. Веће поуздапости за узимање, да ли су менше већ наступиле или не немамо; од народа сапштени знаци (особити изглед, необичан сјај очију, рђав задах из уста или од испарења) потпуно су непоуздани, а други знаци (нелагодност, умор у ногама и т. д.) су такви, да их је лакше и простије добити директним питањима, или лекарским прегледом.

Ако дакле постоји сумња да је менструација имала утицаја на злочин или искај, и ако се други и горе наведени знаци подударају, онда још треба утврдити, да ли је у питању и какав психички догађај, на који су менсе могле утицати. Као најбоља монографија у овоме правцу, бити ће сумње на Икарова,[1]) која ове моменте свестрано расправља.

[1]) Ikard „La femme dans periode menstruelle“ Paris. 1890).

Осврнемо ли се да посматрамо ствар у појединости то ћемо наћи да већ Осијандер[1]) обрате пажњу на велику важност, коју треба придати почетку менструирања. „Никада није девојчица нежнија и повученија, духовитија и фантастичнија и у исто време размишљанију наклоњенија, као у почетку године развића, нарочито пре него што месечна периода отпочне и свој правилан ток утврди.“ У овоме је времену дакле опасност, да девојчица која се развије, не учини злочин врло мала, можда мање него у сваком другом добу; али у толико пре се је бојати, да такво створење не постане жртва понудама каквог похотљивца, или да и сама замишленошћу не учини себи ово зло. Ово је у толико чешће случај, кад се околности тако сложе, да девојчица ништа не ради а при том даровита је. Не заузете друштвене особине, досала, пробуђена поља за размишљањем и сањањем стварају једну опасну мешавину, која се појављује у облику чежње за интересантним догађајима за нечим романтичним или бар необичним. Сексуалне ствари су можда још са сим или само једним делом својим непознате, али ту је покрет у ономе правцу, и тако се рађају оне по себи нехармоничне сазарије о авантурама на којих се опет рађа она опасност, кад нешто фантастично има одшуда начела и наклоност на неистиниу. У томе су сви предходни услови за оне познате случајеве о неправилном опгужењу, о лажним тужбама за одвођење, о силовању, као, тако исто, и о пљувањима, љубавним писмима и оговарањима и клеветањима сваке врсте.

Сваки од нас довољно познаје такве тужбе, сваки зна како се често не може вичудити, како се иначе „тако мирна, ваљана и тиха девојчица“ могла одлучити и на такве „неразумљиве“ шале. А ако би се испитао, да није „шала“ баш у време првих менза извршена, ако би се приметило да је баш тако, и утврдила се још и необична промена, која је на њој примећена, — онда би судски лекар цео догађај објаснио. За знам више случајева учињених злочина од стране полуразвијених девојчица и која им се у почетку никако нису могла приписивати. Међу њима је била једна пљеваница, једна увреда Вели чанства, учињена путем многобројних анонимних писама, и једна клевета, учињена саопштењем о извесном потпуно измишљеном одвођењу. У свима овим случајевима, пошло је за руком да се утврди, да су дотичне девојчице извршиле дела у времену прве менструације, да су иначе мирне и ћудне, али и да при првим изливима мензама такође на њима опасимо необичан немир и забуњеће. Чим су менше пак узеле свој правилан ток није ништа више примећено ни од сваје предашњих промена а девојчице не показиваху више никакве наклоности за чињење злочина.

Сличпа опасност за такав створења постоји и онда, кад треба да искажу примедбе, које су или саме по себи интересантне, или се само њима чине интересантним. Овде треба двоструко обратити пажњу. Прво, да ли је дотична девојчица у времену опажања предмета о коме је реч, менструирала и затим да ли је и времену давања искала имала катаменије. У првом случају, она је више видела, него што је приметила а у другом она обично уображала, да је више видела, него што је и у ствари било. Како су пак искази младих девојака непоуздани и какву пометњу они изазивају, то зна сваки; али се ретко кад примећује, да ова непоузданост није код исте индивидуе и стална, него да се обично мења са потпуном нероватношћу. Досета судија готово никада није у стању да разноликости у исказима једне такве девојчице процењује, пошто и њу као сведока види обично једном, највише два-три пута; стога се ни разлика у њеној наклоности ка истини не може ни приметити. Среће је још само то, што су искази таких девојчица, које први пут менструирају, кад су неистинити, обично врло карактеристична, пошто су увек непрепатани романтиком чудноватости и интересантностима. Нађете ли само ову склоност, која просте и свакодневне догађаје хоће да престане као нешто особито назначено, то онда нека вам то увек буде опомена, исто као и кад се исказ девојчице не слаже са исказима других, или кад је већ пошло за руком да се открије њена жеља за претеривањем у романтично. Хоће ли се у томе још поузданије ићи, онда колико се вере може њеним исказима поклонити, моћи ће се дознати испитивањем људи, који је из ближе познају. Ако се и при томе њихова сумња да су менсе имале утицаја,

[1]) Joh. Osiander, „Die Entwicklungbkrankheiten,“ Tübingen 1870

онда ништа друго не остаје него доћи до истине директним питањима и у случају потребе и лекарским прегледом. Покаже ли се да је опажај или неки од времена пре периоде, онда се може са највећом вероватношом узети, да је сумња да постоје груба претеривања јако не и потпуне измишљености сасвим оправдана.

Али не само да су за судију само пре мање опасне, него је и жена само ако менструира исто тако као и девојчице, сумњива као сведок; и то како у погледу опажања, тако и у погледу самога исказа. Још је Барон од Рајхенбаха[1]) саопштио, да је за време менструације код жене пре појачан сензитивитет. И ако је овај самозни откривач Од-а и у овоме правцу навео на пут много безумља иплк и као проналазак врезоата, парњења и сумњона и т. д. доказује, да је био врло вешт човек и изврстан посматрач. Он сензитивитетске свакојако назива: примљивим за Од-појаве; али нема сумње да су његови „сензитивни“ људи били просто нервозни, који на сваке утиске јако реагују. Но како се његово саопштење сложе и са другим опажањима то слободно можемо узети, да су његова посматрања бар то показала, да су жене за време менструације много узбудљивије, осетљивије и раздражљивије, него иначе. Поznato је, да при извесним нелагодностима улиса опажања јако поштрена; да је пре него што добијемо најавицу, чуло мириса по правилу увек појачано. При извесним главобољама смета нам повећа ника, коју у здравом стању и не чујемо; а како је према додиру осетљиво какво повређено место, знамо већ довољно. О овоме постоје многи радови који иду до у најдубље финесе, на име од: Дорна, Лајдена, Шпанера, Дознта, Нотнагела, Дена и т. д. Стога ћемо морати веровати и жени, чије је тело за време менструације сво узбуђено, да су јој и чула за то време поштрена, нарочито чуло пипања и осећања коже. Ова је околност важна за нас у многоструком погледу. Стога нећемо држати за невероватно, кад нека жена у време менструације оће да чује, види и осети ствари, које други и она сама у друго доба не опажа. Ми ћемо такна схватања само свести на мало скромнију меру с чим ћемо бар још бити на чисто, да границу између фантијер осећања и просте осетљивости није лако наћи. Према овоме ми видимо један поступан прелаз на сензитивитета ка најављеној раздражености, која је најчешћи извор прекорачења и под чијим утицајем стоји и сведок и оштећени и окривљени.

У опште је познато, да несразмерно већи део тужбе за увреду части, потиче од жена, — интересантно би било знати, колико је таквих тужби потекло од жена у времену менструације. Наравно да овакву статистику није нико водио; али је сигурно, да би се увек добро чинило, кад се расправа о увредама части жена, напада не би свршавале четири недеље доцније од дана упреде, јер ако им је упреда части учињена за време менса, онда је извесно да ће оне и четири недеље доцније бити исто тако увређене и противне спаономе израњању. Ја сам једном позвао једнога угледнога, мирнога грађанина, једне мале варошице, чија се жена непрестано intiurisam сашка тужила, с намером да то једном прекратим, али добих одговор, да је његова жена „добра душа“ само што у извесно време у месецу „као да њно уће у њу“, непрестано трпи заљевање и за час се ње тешко увређена.

(наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горановних мемоара)

Нема дана, а да се париској полицијској префектури не достави велики број нестанка појединих лица, међу којима има: одбеглих мужева, младих девојака, које су напустиле родитељску кућу, удатих жена одбеглих у друштву каквог љубазника, не рачунајући овде оне очајнике, који остављају овај свет не известивши своје.

Родбина која се обраћа за захтевом, да се потражи нестало лице, изјављује готово увек да страхује, да дотично лице није постало жртвом каквог злочиног атентата. Међутим, од 10.000 случајева нестанка лица, нема може бити ни једног јединог који би био резултат каквог злочина. У овоме као да игра улогу и неко питање части, јер личности које се обраћају молбама, да им се пронађе муж, жена или кћи, — неће никако да допусте, да се предпостави случај каквог самоубиства, а још мање случај каквог бегства.

Сећам се још добро онога што ми се десило једног дана са извесним лицем из најотменијег света, веома чувеног имена. Беше дошао к мени с молбом, да му потражим жену, која се, пошто је изашла из куће ради поруџбине шешира код модисткиње, није више вратила кући, а коју није могао да нађе ни у Моргу[1]) ни у болницама.

У разговору са њим, приметих му могућност постојања самоубиства или злочина, ну оне претпоставке беху оглашене за невероватне од нас обојице. Потом бих принуђен да му говорим, наравно са великом дискрецијом, о могућности каквог бегства из дубави.

На ово муж, нашавши прилику да заборави мало на свој дубон и искрен бол, удари у смех.

— Молим за извињење, рекн ће он; ја, заиста, немам воље да се смејем, али је та помисао о смешна и апсурдна за сваког оног ко познаје моју жену! Превареи — ја?! Ја... овом, да употребим реч Милајерову! Молим вас, пустите ме да се смејем. Та господине, моја је жена права светитељка! На, дајте ли ви, да би једна светитељка могла варати свога мужа?

Шта сам могао друго да урадим до да се поклоним са целим респектом, који дуговах овим узвишеним изјавама!

На моје велико запрепашћење, муж попова отпоче говор.

— Хоћете ли да вам изнесем, господине шеће, једну претпоставку, која ми изгледа вероватна? Е, дакле, чујте ме. У прилог њеним осећајима крајње религиозним, моја жена има и један недостатак: претерана је кокета. У исто време пати и од нервозе.... Видите ли, господине, она се могла заборавити једног тренутка, прегледајући одељења у Louvre-y и Bon-Marché-y.... Дакле, појављује се могућност постојања какве крађе у једном од ових великих базара. Ох! ви хоће је наћи у Dépôt-y!

Са извесним сажаљењем посматрах овог веома васпитаног и богатог човека, високог положаја у друштву, који радије претпостављаше да му је жена извршила крађу, но да и за један тренутак призна, да му жена има љубавника.

Да бих га задовољно, отпратих га до дело-а, где наравно не нађемо госпођу.

Неколико дана доцније, пошто су учињени сви потребни кораци, дознах да неки млад човек, сви најразнијег пријатељице нестале даме, беше такође изашао једне вечери и да од тога дана није нигде више виђен.

У прилог поштовања које дугујем светитељкама, не могох се уздржати да не доведем у везу ова два нестанка, и ускоро имађах непријатну дужност да известим мужа, да му жена не беше крадљивица, већ да је просто „придигла“ једног младића десет година млађег од ње.

Ова анегдота и много других истог жанра, довољне су да објасне, од како су, обично, мале важности, у таквим случајевима, обавештења добијена од стране родбине.

Кад каква дама дође и плачући прекиване, да јој се пронађе муж, који се већ три дана није вратио кући, додајући, да се боји, да га нису убили ради покраље, пошто је изашао из куће понео новац са собом, — агент, који предузима истраживање мужа, увек помисли:

— Ево још једнога, који се спарио са каквом donzelle[2])!

Исто тако, кад су улоге промењене и кад се муж обрати са захтевом, да му се потражи жена, која је изашла да учини какву посету и коју више никако није видио, — увек се држи, a priori, да је дотична дама побегла у друштву са каквим галантним лицем.

Морам рећи, да у већини случајева агенти имају право, и ако се нестали или нестале не нађу у Моргу, као жртве каквог несрећног случаја, увек се на крају дозна, да су муж или жена отишли у „шетњу“.

На жалост има и изузетака од овог правила.

Концем 1888 године, колико се сећам, госпођа О. дође у префектуру и пријави се у одељењу за истраживања у нште-

[1]) Зграда у Паризу, у којој се изилажу лешине нађених непознатих лица, не би ли их ко из родбине познао.

[2]) Женска средње сталежа и подозривог владања.

ресу породица с молбом, да јој се пронађе муж, постар човек, који једног дана беше изашао из куће рекавши, да иде да тражи службу, па се више не врати.

Стари баштован О., стекавши радом својим мале ренте, уживаше репутацију једног врло поштеног, врло озбиљног и одмах умереног човека. Беше, дакле, потпуно невероватно, да је могао наћи какву службу, а да о томе не извести своју жену.

Међутим, истрага поче својим редовним током и ма како да господја О. изјављивање са највећом сигурношћу, да је убеђена да јој је муж убијен, закључи агената, који беху вршили предходна истраживања, били су далеко од ове претпоставке.

Ну, господја О. беше тврдоглава. Објашњавала је, да је апсурдно и помислити да јој се муж убио, пошто му је разум био на своме месту, што је био савршено срећан, те сигурно није имао никаквог мотива, који би га наговио да остави овај свет.

Ова поштена жена, ретке енергије! не малакса. Прођоше недеље и месеци, док се она назад не обрати полицији сигурности. Ње ме, дакле, једног дана и покуша да ме обавести о опоме, у шта она беше убеђена.

Поверих ствар једном од мојих најспособнијих агената. Прво што учини мој инспектор, услед надметања које увек влада између разних служби полицијских, — беше то, да поништи истрагу колеге из преседатуре и да предпостави онде случај убиства.

Саопшти ми своје утиске на тајан начин, да и сам добих уверење да стари О. беше жртва каквог злочина с предумишљајем. Али где? Како? У Сенском департману ни једна нађена лешина не беше баштованова. Што се тиче ових, које провинција могаше имати у изобиљу, није ваљало на то ни помислити, пошто нигде не постоји нека централизација криминалних акера.

Требало је, дакле, рачунати на читаве потиће у каквом журналу, који би ми ствино до знања, да се нашла у каналу X..., у шуми Y... нека лешина у распадању, у којој нису могли познати лешину човека са села.

Зар не беше простије, да се одмах обратим новинама, који су, са њиховом рубриком „разно," судски циркулари издати у правом примерку?

Саопштих, дакле, свима париским репортерима потпун и тачан опис одела, које носаше О. на дан његовог нестанка.

Видећете, да сам закуцао на добра врата.

Читајући у „Малом Журналу" потицу о нестанку старог баштована, жандарм један из Ебли-а, мале неке општине у околини Лања-а, размисли се за тренутак, па ће реши себи:

— Дођавола! та овај обешени у шуми, кога сам откачио, биће томе скоро два месеца, носаше овакав капут, панталоне и прслук!

У толико је лакше могао бити фратиран овим детаљима, што идентичност обешеног, кога погребоше у општој гробници гробља Еблијског, нису могли никако утврдити.

Жандарм потражи своја бригадијера а овај кмета, који ме одмах извести о свему. Сутра дан по пријему кметовог писма, мој инспектор са господом О. стизаше у Ебли.

Чим јој изнесоше одело обешеног, она га познаде. Нестали би пронађен. Ну, беше ли се драговољно обесило ово лице, које жандарма из Ебли-а беху нашли у једном шипрагу? — Господине шефе полиције сигурности, говораше ми г-ђа О., осветите мога мужа, који је жртва злочина извршеног над њим. Ја вам се заклињем, да се он није сам обесио!

Констатована жандарма, који беху нашли лешину, била су врло површна, да би нам могла бити од велике користи.

Ипак се сећаху врло добро, да обешени беше окачен врло дуско, и да су у томе запазили, да је самоубица морао имати ретку енергију да успе, да се тако задави.

Мој агенат, на наваљивање г-ђе О., која је пошто по то хтела да осветн смрт свога мужа, поново се са тврдоглављством ода овој истрази и ускоро прибра изврсне податке.

Баштован О., бан у јутру онога дана, када га је нестало, беше узео из штедионице суму од 500 динара — а код обешеног није се нашло више од 25. пара динарских.

Изгледало је по томе вероватно, да је несрећник покрађен и убијен.

Истрага би вођена од стране полиције сигурности са великом ревношћу и мало по мало дознадосмо, да је О. и поред велике љубави према својој жени, ипак од исте скрио једну малу тајну. Не беше јој на име рекао, да је већ на прагу да се прими управљања неког великог имања у околини Париза, хтевши јој припредити изненађење, не објавивши јој ону добра новост пре но што буде већ отпочео да ради.

Сазнадосмо такође, да је повукао новац на штедионице говорећи, да је то кауција, коју мора да положи за места, које му прибаља један од његових пријатеља.

Наредих да се потраже сва лица, која имађаху односе са старим О. и тако сазнах, да у последњим данима свога живота, стари баштован посећиваше неког кириџију, по имену Матлена, који уживаше доста рђав глас и о коме се говорило да је суров и лумпав.

С почетка се задовољих да буде под присмотром, немајући још никакког јачег основа сумње, ну кад меускоро известише да Матлен, који очевидно немађаше ни су-а, беше исплатио дуг од 100 динара одмах сутрадан по нестанку О., не оклеваг дуго, већ наредих да се затвори.

Истог још вечера испитивах га дуго, ну он одрицаше изразима простодушног човека. Признаваше да је познавао старог баштована, ну тврђаше да га последњег дана није никако видео. Најзад дођосмо и на оних 100 динара, што је исплатио. (Наставиће се)

ПОЉУПЦИМА УГУШЕНА

— Albert Deplit —

I.

Ево како ми је та историја испричана:

Седео сам на морској обали, преко од Фаре. Олуја је ишчупала хладни морски ваздух, који дува с времена на време, ублажен сунцем, долажаше пун опира, слана мирисе.

Према мени, океан пусташе своје таласе те се разливаху по глатком песку, као што зелена змија истеже своје светле претворе према сунцу. Позади, стена, са сурим пухотинама, прорасла овде онде ућмалим шибљем, понајвише жућвичастим пресом. Мало више, нека пространа пећина, пуна свежина и хладовине, отварајше своју тајанственну шупљину.

Бејах сам обузет мислима које природа изазиваше, када ме пећија рука удари по рамену, и чено ми смешећи се рече:

— То ти је баш добро јутрос?

— Беше ми то неки пријатељ на кога паћох у очи тога дана, поручник с брода „Габријем Ф..."

— Сама те природа довела овде, настави он; ти и не сумњаш каква се драма одиграла баш на самом месту где се сада чалазиш.

— Драма... овде?

— Да. У тој пећини. Она је због тога постала чувеном. У целој околини зову је „Соба Љубави". Ја знам историју коју су јунаци преживели, има томе неколико година. Заиђи цигару па слушај.

— Слушам.

II.

Била је тада у Бајарицу једна лепа девојка по имену Паскалина. Баскиња од осамнаест година, висока и витка, отмена изгледа какве су све брњанке. Њене црне очи блештаху иепод жуте свилене повезаче, везане кокетно. Њене румене усне, када би се насмејала, откриваху фине беле зубиће.

Паскалина је била модисткиња и издржавала свог оца, великог добричину у пола узетог, изгубљеног у свађарајама, и који одговараше само шпанским пословицама, увек мало нејасним, на питања која би му човек постовио. Она обожаваше старца, и бринула се о њему као о детету. Тако се говораше: „Паскалина ће полудети од рада!"

У осталом, она могаше окренути на добро или на зло, како би хтела, јер имађаше два суседа. Један, Моиз Дунец, богат, стар и ружан, који још нуђаше... добар брак. Познат као вођ по Пиринејима, Максим, у ствари, бејаше кријумчар за право, Паскалина је волела Максима, јер љубав тражи љубав.

Тако је трајало неколико месеци.

Често би се Моиз Дунец заустављао пред дућаном Паскалинин и рекао би озбиљно чачкајући нос:

— Ја вам нудим добар положај, Паскалина... добар положај!

Она би одговорила.

[1]) Carl Treiherr v. Reichenbach, „Der sensitive Mensch", J. G. Cotta, 1854.

— Ви сте врло часни, господине Монзе, али ја љубим Максима.

И Монз би отишао мрмљајући:

— Пристаће једном! Пристаће.

Међутим, завало се решити. Максим и она често се шетаху заједно по стеновитим морским обалама, и у околини се о томе већ говораше. По несрећа, они беху сироти. Модискиња не добија много, особито када има да храни своја оца; крцијумчар има мртвих сезона; истина је да је то стање врло красно! Они се толико љубљаху да једнога јутра одоше тражити оца Паскала па му рекоше:

— Ми се волемо и хоћемо да се узмемо. Стари подиже главу и одговори полако:

— Добро... добро... *Будите од малог броја.*

Заљубљени клекоше на колена и он их благослови: неродба се сврши.

Паскалина одведе младога човека, и те вечери они остадоше дуљше, сувише дуљши, на обали.

Како лепа Васкиња бејаше она срећна и срце јој пуно радости, она ће сусрести Монза Дунеца, који јој рече озбиљно, чачкајући нос:

— Ја вам нудим добар положај, Паскалина... добар положај!...

Она ће му на то одговорити.

— Ви сте врло часни, господине Монзе, али, баш онога вечера, Максим Сарабејру и ја верасмо се.

И г. Панз оде опет мрмљајући:

— Опет ће пристати! Опет ће пристати!

После неколико дана понудише Максиму један посао; диван посао! Цео један товар ваљао је увести у Гвипуцкоа. Млади крцијумчар показиваше се поверљив, и, међутим, сезона бејаше рђава. Целог дана и целе ноћи ишушкаше: спучине ветар који је говорио мрмљаше: „Богородица од Гвадегуте кле.“ Богородица од Гвадегуте, бледа богородица и зеленог очију, која односи у свом лету оне који се ноћу одоше на сиње мору.

III

— Вратићу се кроз недељу дана! рече Максим Сарабејру, пољубивши румене уснице своје пријатељице.

Али недеља, затим месец, два, три месеца протекоше, а Паскалина не доби никакве вести од истога крцијумчара. Она плакаше и даљу и ноћу, од јутра до мрака. Када би свршила посао, остала би стојећи, по неколико часова, на стеновитој обали, с погледима упртим ка шпанској обали.

Ах! када би она била слободна, лако би она пошла у трагање за својим вереником, тамо даље, кроз те високе планине које је деле од њене љубави!

Али ваљало јој је остати: имала је старога да храни.

Једнога дана пронесе се глас да је Максим убијен од царинске страже; и, доиста, цела година прође, а он се не појави.

Како једна несрећа не долази сама, Паскалин дуњан нагоре, а не сазнаде се ко га запали: Паскалина и њен отац беху уништени.

Монз Дунац имао је срећу као и увек, његова кућа остаде нетакнута.

Он се не усуђиваше више да тражи лепу Васкињу, знајући добро да би му она одговорила:

— Ви сте врло часни, господине Монзе, али ја чекам Максима Сарабејрда који ће опет доћи. Ако не буде дошао, ја ћу му остати верна као његова удовица. На онда, ја сам честита девојка и нећу пропасти.

Да, она беше честита, сирота Паскалина, у толико честитија у колико беше несрећнија. Од како беше изгорео дуњан, она није више радила за себе, него код другога. Мучила се два пута више, а добијала два пута мање. Стари остајаше сам целога дана и вечу је полако.

Било је тада две године од како беше нестало Максима Сарабејрда. Најзад, беда Паскалининих постаде тако велика да Монз Дунец поче да их сажалева. У осталом, он беше заљубљењи више но игда, услед презрења ове лепе девојке, тако младе спеже. Отпоче опет обилазити ону ње. Само јој овом приликом каза:

— Ја вам не нудим више добар положај; Паскалина. Али ми треба да се узмемо. Ви се убисте радећи, и ако тако не радите, ваши би отац умро од глади. Максим је умро. Спасите онога који живи!

Она не одговори ништа, него стаде плакати и прихвати његову руку.

Тада, Монз оде тражити оца Паскалина и исприча му ствар.

Стари подиже главу и рече му тихо:

— Добро.., добро... *нема више птичја у лимском гнездима.*

Али они не клекоше на колена пред старим, и он их не благослова.

IV

На три дана пред венчање, у доба јесење равноденице, лепа Паскина ишаше путем дуж Форе, близу ове пећине, када један глас рече позади ње:

— Паскалина! Паскалина!

Она стаде дрхтати као лист, и повикаваши: „Максиме! јеси ли то ти! јеси ли то ти!“ она полете као рањена птица у наручје своме драгоме.

То беше главом он, још леп, али блед и мршав. Он је стеже уза се, врло јако, врло јако.

— То није истина, то није истина, да ћеш ти поћи за Монза Дунеца!

— То је истина. Ако не будем пошла зањ, отац ће ми умрети од глади. Зашто се наси вратио?

— Зато што ме Шпанци ухватише и држаше у тамници. Али ја сам сада слободан. Радићу.

— Шта ће бити са оцем, ако те опет ухвате?

А Максим је пратише узасе снажно, страсно, дуго.

— Не, не, не говоримо више, рече он; останимо све то на страну; ја те љубим!

И он је обасипаше пољупцима, шапућа је полако к пећини. И она се не одупираше више. И у слатком хладу пећине, они се разговараху тихо, сасвим тихо, прибљубени једно уз другог, у заносу од бескрајне љубави која жели и која се мења. Најзадред, истрашивши се из његових руку, она ће рећи.

— Време пролази, пусти ме да идем; чујем воњоћ.

— То није воњоћ; то летење галебова пушти.

Дуго после тога, она ће опет рећи:

— Како мумла море!... ако нас погута?

— Не мумла море: љубав наша пева!

— По трећи пут, она ће опет рећи, дуго после тога:

— Чујеш ли, Максиме, како бесни ветар.

— Не бесни то ветар. Богородица од Гвадегуте то иде! Наши последњи часови живота јесу наша прва ноћ љубави. Та нећеш поћи више за другога, сада! Вто нам свадбене собе, а талас ће нам бити наш зелени покров?

И он јој затвори уста пољупцима врелим као пламен...

Најзопе их, сутрадан, снажно прибљубене једно уз другог, и пећина се, сада, зове „Соба Љубави.“

Стари је потпуно узет. Проси пред црквом. Слабо што да рекне, али промрмља о времена на време:

— Лоше... лоше... нада је била јалова и магарац јој је појео.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање које смо изнели у броју 38 „Полицијског Гласника“ од ове године, правилно су одговорили: г. Радосав Берковић, писар среза јасеничког, округа крагујевачког и г. Т. А. Радојевић, практикант среза мланачког округа пожаревачког. — Њихови одговори, којима ми придружујемо и наше мишљење, гласе овако:

За иступно кривице из III-ће части казненог законика, пита се може *гимлазити* иста казна поводом истог иступног кривице пропсана. — То се не може учинити са образложи:

Што је § 25 полицијске уредбе, која каже као поступак за кажњење иступних кривица по казненом законику,* — нарочно прописује:

* Вила *правилу* код загалања полицијске уредбе,

да се за сваку иступку кривицу само онолика казна досудити сме, колико се за њу казнителним законом одређује. Овако исто наређење стоји и у првом одељку § 38 исте уредбе, с тим само додатком: *да се ова казна може и повећати и умањити према околностима које кривица истерећавају или олакшавају.* Али, то умањавање казне не може бити жешће него повећање *може бити већа и од оне мере коју*

је за изнесену иступину прописану сам казнени законик прописао. Овакво мишљење најбоље и најочигледније утврђује § 30 полицијске уредбе који од речи до речи гласи овако:

„У напоменутом закону означене су границе казни, од најмање до највеће, тако ово су и границе одређене, које се наблюдавати имају. Полицајна ће бити власт, држећи се тих граница, одређивати према отежавајућим или олакшавајућим околностима (§ 38) казну себи или жалбу, означене тамо границе неће не преступајући".

(2) Према овоме стању ствари, § 38 полицијске уредбе о узимавању или неузимавању ваше треба примењивати овако:

За одмеравање казне за иступке кривице, треба узети средњите од оне мере казни који казнени законик за дотичну кривицу одређује, ка, од те средње тачке, с обзиром на олакшавајуће околности, побројане у моментуом § 38, сказати до најмање мере коју је сам закон одредио, или, с обзиром на отежавајуће околности, пети се до највеће мере законом одређене за кривицу по којој се казна изриче. На пример: § 372 казненог законика одређује казну од 5 до 15 талира за иступке кривице у њему наведене. По томе законском прописи кривац може бити, с обзиром на околности побројане у § 38 полицијске уредбе, кажњен најмање са пет талира, а највише са петнаест талира. Ова казна, према отежавајућим околностима може се повишавати само помоћу од пет талира па до више, но то повећавање ни у ком случају не сме прећи меру казне од 15 талира, али се Чора казне ни у ком случају не сме спустити испод одређене минимума од пет талира.

Само се у повратку одређене мере казни за иступке кривице му по § 372 казненог законика, повећавати још са једном половином казне коју је закон за дотичну кривицу одредио, али нипи тако, да та увећана казна не прећи највеће мере казни одређењем за иступке кривице §-ама 311 и 313 казненог законика.

На иступке кривице ни у ком случају не могу се примењивати одредбе из § 61 казненог законика које говоре о смањивању казни, јер се те одредбе односе искључиво на кривице за злочинства, за које закон доноси робију или заточење, ако што и сам тај законски пропис гласи. — Да је законодавац хтео ль успоји тај принцип и за иступке кривице он би га унео и у трећу част казненог законика као што га је унео и у § 61 за злочина дела.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да се по закону ни једна пресуда на ни пресуде општинских судова које су застрашене не могу извршивати. Ако се деси случај, да је неко лице, — које је осуђено на новчану казну, или му је казна затвора замењена новцем, — ту новчану казну, према §§ 15 и 16 полицијске уредбе, морало одмах платити, најваљујући у исто време у законом року и жалбу против те осуде, за је пресуда, пре, него што је од надлежне власти разматрена, застарала, онда се по нашем мишљењу, осуђеноме лицу, које је по тој пресуди казну одмах платило, треба тај новац ль врати натраг.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да смо ми у Бр. 7 и 8 „Полицијског Гласника" од 4. Марта ове године, дали општинским писарима потребна објашњења за правилну примену §. 335. грађанског законика и осталих законских прописа који се односе на њихове службености те се тога не изискимо за потребно да сад опет ту исту ствар објашњавамо. Који је потребан да са нашим објашњењем по њој ствари користи, нека нађе и прочита горе означене бројеве нашега листа, на ће у њима наћи упутства која му буду требала.

* * *

Једни општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд општине Н. пресудом својом од 7. августа тек. год. казнио је Миласина Н. и Митру Н. са 60 дана. затвора за кривицу из тач. 10 и 11 т. 365 казненог законика. Пресуда је осуђенима саопштена 8. августа ове године. Осуђени су противу исте пресуде изјавили жалбу, али је нису у законом року од три дана по саопштењу предали општинском суду, већ је вол 11. августа предали пошти на прост реценице са адресом на општинска суд, а суд је жалбу добио тек 15. истог месеца, — петога дана по саопштењу пресуде.

Кад је општински суд правио жалбу, нашао је, да је иста неблагоревемена, па је исту као неблагоревемену својим решењем одбацио. Осуђени, сада у законом року, изјаве жалбу противу тога решења општинског суда надлежној вишој власти, и суд општински пошље ту жалбу дотичној власти на решење, заједно са свима актима овога предмета. Виша власт, и не упуштајући се у оцену о умесности или не умесности решења општинског суда противу кога је ова жалба и изјављена, узела је у разматрење пресуду по којој жалби осуђених није је суд као неблагоревемену одбацио, па је исту пресуду поништила, прогласивши притом ново жалбе и решења о неблагоревемености прве жалбе.

Овај писар пита нас сада за објашњење: чија је радња у овоме случају погрешна и на закону основана, да ли радња општинског суда или радња више власти?

На ово питање одговарамо му: да је и радња општинског суда и радња више власти у конкретном случају неумесна и против закона са оних разлога:

Жалба, коју су осуђени на изложени начин поднели противу пресуде општинског суда, дошла је неблагоревемена, јер су они, према §§. 15 и 16 полицијске уредбе, требали исту жалбу за предају суду у року од три дана по саопштењу пресуде, или, да је, с обзиром на §. 15. кривичног поступка, у томе року предају пошти на поштански реценис и, тек онда би им та жалба била благоревемена, али, како они нису учинили ни једно ни друго, а суд је жалбу примао тек петога дана по саопштењу пресуде, то им је и жалба неблагоревемена, без обзира на то, што су је они у року од три дана предали пошти на прост реценис, — Но, по нашем мишљењу, нека је неумесна радња општинског суда, што је ту жалбу он сам својим решењем као неблагоревемену одбацио, већ је суд требао исту жалбу са дотичним актима и својим извешћем послати вишој власти на разматрање и решење, конституујући уредно да потребним разлозима снажи, да је жалба неблагоревемена, и та виша власт као надлежна, донела би своје решење по истој жалби.

Виша власт, пак, погрешила је, што се је у изложеном случају упуштала само у разматрање акта по жалби поднешеној противу речене пресуде, предавши притом преко оне жалбе који су осуђени изјавили противу решења општинског суда којим је та жалба као неблагоревемена одбачена, већ је требала једном својом одлуком да расправи питање и по пред и по другој жалби поште су обе на ну и упућене, тиме: што би по другој жалби констатовала неумесност рада општинског суда, што је прву жалбу изјављену противу пресуде он сам својим решењем као неблагоревемену одбацио и не шаљући по њој ште вишој власти, и, што би, на основу изложених законских прописа одбила жалиоце од пре жалбе као неблагоревемено поднешене и неупуштајући се у разматрање пресуде о којој је реч.

* * *

На питања једног општинског писара одговарамо му:

Уверења о надлању кметова и одборника општинских општужења за уређу части, вена издају они кметови, одборници и заменици одборника исте општине који нису оптужени, без обзира на то што су они из других села кад и та села сачињавају исту општину из које су и обвиђени, јер, закон нигде није изричито определио да сваки уверења треба суд општински да издаје само са одборницима оних села одакле су оптужена лица, већ је за издавање таквих уверења у тачки 7. члана 55. закона о устројству општина и општинских власти прописано само то: да та уверења даје општински суд у договору са одбором кад нета власт захтева; а у §. 90. кривичног судског поступка за прибављање оваких уверења прописано је ово правило:

„Кад је потребно да се лица о догађајима животу, карактеристичном поведењу и за какве се обвезници у грађанству сматра, онда ће исљедник узети писмено сведочанство од општине обвиђеног, или испитати она лица, која о томе најбоље извешће дати могу".

За јавну употребу части извешћу каквом лицу путем каквог писменог јавног акта предатог јавним државним властима, може дотични подносилац тога акта, на тужбу оштећеног лица, одговарати одмах, без обзира на то, што по подношењу акту, који садржи увреду, није још учињен никакав извиђај на чак и без обзира и на то, ако би се учињени извиђајем и утврдили наводи који су у томе акту изнешени противу дотичног лица који садрже увреду, ако се ни начина потребљена или других околности ради намера да се је на увреду мисли: — § 211. кривичног судског поступка.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

— ПОТЕРЕ

Ноћу, између 26. и 27. пр. месеца непознати лопови разбили су магазу Стапоја Китановића, земљодјелца из Бановца, среза расинског, и из исте украли и одвезли: 200 кгр. пше и 30 кгр. беле пшене. Начињена срезу расинском актом Бр. 18670 моли за тражење крадљивца и поправље.

Нађа Манојловић, родом из Новог Сада, по извешћу Аустро-угарских власти извршио је тамо више опасних крађа и побегао у Србију. Он има 35 год., средњег је стаса, високог чела,

косе и очију црних, лица округлог, говори српски, немачки и мађарски. Управа града Београда актом Бр. 29.949 позива све полиц. власти, да ово краљевића у својим домаћинима потраже, а у случају проналажења њој страначно спроведу.

Виктор-Геза Кечкемети, родом из Шинега, (општине Цала) у Мађарској, за кога смо у прошлом броју јавили да је, као бив. порески званичник у Будим-Пешти, проневерио 588.000 пруна и побегао, поред најживље тражења Аустро-угарских власти није ни до данас пронађен, нити му се ушло у траг. С тога, а на молбу аустро-угарских власти, износимо ову своју белешку те да би га ипак власти, у случају да прође у Србију, могле познати и ухватити. Тачан лични опис бегунчев ми смо јавили

у прошлом броју, па о тога овде само додајемо, како није искључена могућност, да он путује под лажним именом свога бив. друга **Карла Чолнаја**, правника поме је, на дан пре бекства, узео идентс, под изговором зидања удавница за позориште. Ако би ко ма шта сазнао о овом белином краљевићу моли се, да то телеграфским путем достави управи града Београда. Акт управе Бр. 30.034.

Ноћу, између 6. и 7. тек. месеца украдена су 2 вола Стевановићу Милосављевићу, механџија из Отуџића, среза посавског, округа ваљевског. Од украдених волова један је дакле шуто-бео у оба је ува повишен и има 5 година, а други је бело-зеленкаст, стар 7 год. и без рожица. Начел. среска на Обреновца дописом бр. 9272, моли за тражење крадљивца и пострање Акт управе града Београда Бр. 30212.

Иван Иванович, родом из Аустро-Угарске, који је био помоћник под Косте Вимбашића, берберина у Крагујевцу, ноћу између 31. прошлог и 1. тек. месеца понеко је своја тадаи побегао одавши му том приликом: 5 мамузија, 3 шарене пешкире, 1 секиру и 1 нож са њиховом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 17.134 моли за тражење крадљивца и пострање. У случају проналажења крадљивца се може спроведсти и управи града Београда с позивом на акт Бр. 30.117.

Мара — Мица Радић — Јованович, бив. собарица а у последње време служавка код Симоније Јохерић, удове ожд. обица је 7. тек. ме-

сеца кућер своје госпође и из истог украла и однела: 1 брилијантски прстен са 2 камена, 1 златан прстен без камења и у готовом новцу 17 динара. Крадљивица Мара родом је из села Жарнова, среза врачарског, има 17—20 год., омалена је, пуна, смеђа, но некад се облачи и у сеоско одело. Кварт полицијски управе града Београда актом Бр. 19213 моли за тражење ове крадљивице коју, у случају проналаска, треба страначно спровести управи Београда.

ТРАЖИ СЕ

Милицу, жену **Владимира Мандића** из Ваљева, која је 2 тек. месеца одбегла од свога мужа, и однела много ствари и новца, тражи начелство округа ваљевског дописом Бр. 16.960. Милица има 38 година, расла је омалено, црномањаста је, по једном облику има брадавицу. Пронађену треба спровести помоћутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 29.933.

Димитрија Јовановића, бив. трговца, помоћника, оправданог због утаје, тражи изврт трговински управе гр. Београда актом Бр. 89.27. Пронађеног треба страначно спровести помоћутом изврту, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29.817.

Милоша Рошића, слугу, родом из Суботице и жену му **Мерему**, окривљене због крађе, тражи управа граду Београда актом Бр. 22.100. Пронађене треба страначно спровести помен. управи.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јован Михаиловић, звани „Пустоглавац,“ пребредена паралитика, чија је генијална превара ово лето описана у прошлом броју «Полиц. Гласника» (види стр. 334.) јелинн је скоро од наших потентијарних, који је за данас у слободи. Док «Дука од Медуна» студира Мало-Јанјеву затворе, а Алекса Костић очекује с нестрпљењем да буде спроведен у београдски казамат на издржавање 7-мо годишње робије, дотле се «Господин Јово», како сељаци називају ову паралицу, као најмилији међу свим лепим друштвом, сиита по сеоским општинама и мањим паросцима по унутрашности извајући се, према приликама, за «доџурџисту», «земљомера», «истамот рачуноиспитача», «тајног полицајца», а по најчешће за «Политичког мученика».

Поред многобројних преварс, које је ова парализа до сада извршила, нахом прети сељацима, најинтересантнија је, и у њиној приналилатиња, нека сумље, једногставна је она коју је извршио према Цветку Пешићу, земљодалцу из Дубља, среза ресавског. Ова у исто време пребоље доиадоје колико је «Господин Јово» «мајстор» у своме занату. Због ове преваре, он је пресудом привременог суда за град Београд од 19. маја 1898 год. Бр. 11308 био осуђен, поред губитка грађанске части, и на годину дана затвора, коју је казну издржао у пожаревачком казненом заводу. За време судског испитивања Јован је успео, једини у току последњих 5 година, да побегне из затвора, а у бегству је провео пуних 2 месеца. Указивши је у близини Ужице, у моменту када је хтео подвалити једном општин. пролеснику за га прими за општинског писара.

По што је Јован у слободи од пре годину дана, а издржана осуда није ни у колико утицала на њега, но је ита више, како смо напешћени, постао још незаситнији и дрскији, то смо сматрали за дужност да му изложимо слику и таме сирепено пажњу свима полицијским и општинским властима на његове особине и склоности.

«Пустоглавац» је родом из Ужица, има му 32 год., стаса је позамашног, лица округлог, сунчаног и по мало рожног, смеђ је, има мале и увале очи и подигнуо погледа, а кад говори осетиће иако и невична парализа од знатна. Ако ко о њему буде што више знао, моли се да нам то достави.

Садржај: I. Службени део. 1) Указ; 2) Расписи — II. Стручни и научни део: 1) Кратке казнени дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом. — III. Поучно забавни део: 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Пољуљина утопљена. — IV. Поуке и обавештења. V. Службене објаве: 1) Потере; 2) Тражи се.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 286.

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за помоћника прве класе начелства округа београдског, Ђорђе Стојановић, помоћник исте класе начелства округа тимочког, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године Пр. 26.338. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за начелника прве класе среза зајечарског, округа тимочког, Димитрије Павловић, начелник исте класе среза тимочког, по молби;

за начелника прве класе среза параћинског, округа моравског, Живојин Крстић, начелник прве класе среза зајечарског, округа тимочког, — по молби;

за начелника прве класе среза тимочког, округа тимочког, Коста Петковић, начелник прве класе среза неготинског, округа крајинског, по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за начелника прве класе среза ражањског, округа крушевачког, Милоје Петровић, начелник прве класе среза алексиначког, округа нишког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза бољевачког, округа тимочког, Мијајло Петровић начелник прве класе среза нишавског, округа пиротског, по потреби службе;

за начелника прве класе среза нишког, округа нишког, Милосав Милосављевић, начелник исте класе среза посавотамнавског, округа подринског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза бањског, округа нишког, Димитрије Барбуловић начелник исте класе среза нишког, округа нишког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза косанског, округа београдског, Риста Тасовац, судија привременог суда на расположењу;

за начелника прве класе среза нишавског, округа пиротског, Димитрије Гребенаровић, начелник исте класе среза добричког, округа топличког, по молби;

за начелника прве класе среза орашког, округа смедеревског, Властимир Ст. Максимовић, начелник исте класе среза лепеничког, округа крагујевачког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза алексиначког, округа нишког, Димитрије Мијаиловић, начелник исте класе среза моравског, истог округа, по потреби службе;

за начелника прве класе среза моравског округа рудничког, Антоније Петронијевић, начелник исте класе среза црнорогорског, округа ужичког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза таковског округа рудничког, Сава Мијалковић, начелник исте класе среза пољаничког, округа врањског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза колубарског, округа ваљевског, Михајло Благојевић, начелник исте класе среза параћинског, округа моравског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза љубићског, округа рудничког, Јосиф Пантић, начелник исте класе среза косанског, округа београдског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника друге класе среза крајинског, округа крајинског, Василије Митић, начелник исте класе среза орашког, округа смедеревског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника друге класе среза жичког, округа рудничког, Урош Ломовић, начелник исте класе среза ражањског, округа крушевачког, по молби;

за начелника друге класе среза неготинског, округа крајинског, Јаков Јелисавчић, начелник исте класе среза крајинског, истог округа, по молби;

за начелника друге класе среза сврљишког, округа нишког, Јован Б. Мијаиловић, начелник исте класе среза копаоничког, округа крушевачког, по молби;

за начелника друге класе среза црнорогорског, округа ужичког, Јован Јовановић, начелник исте класе среза студеничког, округа рудничког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника друге класе среза посавотамнавског, округа подринског, Милорад Деспотовић, начелник исте класе среза бањског, округа нишког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника треће класе среза копаоничког, округа крушевачког, Божидар Ристић, начелник исте класе среза жичког, округа рудничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза дунавског, округа пиротског, Спира Станојевић, начелник исте класе среза моравичког, округа рудничког, по молби;

за начелника треће класе среза добричког, округа топличког, Тихомаљ Денић, начелник исте класе среза бољевачког, округа тимочког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза пожешког, округа ужичког, Станоје Бељић, начелник исте класе среза ужичког, округа ужичког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза тамнавског, округа ваљевског, Љубомир Михајловић, начелник исте класе среза драгачевског, округа рудничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза ужичког, округа ужичког, Милан Радмиловић, начелник исте класе среза тамнавског, округа ваљевског по молби;

за начелника треће класе среза драгачевског, округа рудничког, Миленко Чабрић, начелник исте класе среза таковског, истог округа, по потреби службе;

за начелника треће класе среза пољаничког, округа врањског, Момчило Татић, начелник исте класе среза дунавског, округа пиротског, по без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника треће класе среза студеничког, округа рудничког, Милан Лазић, бивши порезник;

за начелника треће класе среза качерског, округа рудничког Марко Бурашковић, начелник исте класе среза колубарског ог, округа ваљевског, по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа рудничког, Јован Јовановић, начелник треће класе среза качерског, округа рудничког, по потреби службе;

за напредног секретара друге класе начелства округа нишког, а да врши дужност начелника среза моравског, истог округа и прима плату из плате овога, Љубомир Рајић, секретар друге класе начелства округа моравског, по потреби службе;

за напредног секретара друге класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност начелника среза лепеничког, истог округа, и прима плату из плате овога, Драгољуб Миливојевић, секретар друге класе начелства округа крајинског, по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа крајинског, Владислав Богдановић, секретар исте класе начелства округа пожаревачког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

На канцеларије Министарстава Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године № 26-339. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

Кроз кратко време претресаће се у Народној Скупштини и пројект закона о општинама. У чл. 97. Земаљског Устава предвиђено је, да се „да се општине у својим чисто унутарњим пословима уређују по начелу самоуправном“, и том начелу треба дати израза, наравно, на законодавној основи. Какав је смисао и обим самоуправе, устав није одредио ни у најелементарнијем обележју онога појма, који би начело самоуправе изражавао. Уставни текст ограничио се само на повлачење општих граница, у којима принципи самоуправе може да буде примењен; али, у обележавање његове битне садржине, његових момената, без којих он, ни као политички ни као правни појам није могућан, устав није улазио. Другим речима, ван напомене, да се самоуправни режим може применити на чисто унутарње послове општинске, устав је све остало остављао законодавству. Због тога, улога законодавства, истина је тежа, али за непосредни, практични интерес ствари, за остварење саме установе, важнија. Законодавству је остављено да само одређује појам тога начела и да га по свом схватању и оцени повеже кроз организацију општинских власти. Ограничено само овим обележјем, до кога допиру „чисто унутарњи послови“, законодавство може уносити у извођење начела самоуправе сву своју самосталност у појмању и оцени ствари. Оно није везано на уставној основи ни исписаном садржином, ни облицима, ни границама онога, што чини смисао начела самоуправе, или „чисто унутарњих односа“. Тако на пример, начело, по коме се органи самоуправног режима, јављају искључиво по избору а не постављењем, спада у основна, типична обележја самоуправе. Како ће се овај избор практиковати, хоће ли, на пример иметове бирати грађани, или само овлашћени му представници, на пример општински одборници, ствар је законодавства. Не би била неуставна ни једна ни друга практика. Можда је добра страна устава, што се у излагање појединих, ма и важнијих начела, није упуштао, остављајући законодавству одрешене руке, да мења праксу и на основу ње уноси преиначења, која би се показала као најкорисија. Али, устав је отишао и даље, у колико је остављао потпуну слободу законодавству, да оно, можда из погрешног појмања ствари општи и основне, битне моменте самоуправног принципа. Јер, и не спомињући ове моменте, не би се могло тврдити, да би законодавац уставом био спречен, да и само начело избора потпуно негира, ако би нашао, да то више одговара његовој оцени политике и права. Наравно, да не мислимо да ће се до таве практике доћи али, тек, хоћемо нарочито да нагласимо, колико много и управо све зависи од законодавства, хоћемо ли у истини имати општинску власт, која би била исправно и с обзиром на начело самоуправе уређена.

Већ на ових напомена, може се запазити, да је од велике важности имати колико толико пречишћено гледиште о природи самоуправног начела, ако се хоће и да то начело буде у довољној мери и истински примењено и да се са његовом применом не оде даље, него што је устав одредио. Као год што би било умесно захтевати, да се у закон о устројству општинских власти унесе оно што припада општини као самоуправном телу, исто тако умесно, па још и више, захтевати, да се преко тога не оде даље и да се не општи оно што општини као самоуправној власти не припада, већ је саставни део државног права и надлежности државне власти. Ако би било тешкоће, очувати потпуно једну страну, а да се друга не повреди, ми ни мало не сумњамо у то, да би у том случају било и више корисно и више оправдано, наћи се на страни, која би захтевала чување целине државног права. И с политичког и правног гледишта државно право стоји над самоуправом, а већ и према важности и обиму јавних интереса, који припадају заштити државног права, не може бити речи о томе, да је оно много и важније и веће од самоуправног режима. Наравно, да је добро, кад су оба режима сређена на јасној и одређеној основи, која их разликује и дели, те да се, по могућству, сукоб њихова дејства не дешава, па је, због тога, за добру организацију општинских власти веома потребно, да се тачно сређивање надлежности и опште организације једног и другог режима оствари. Али у пракгици није то питање лако извести, а сукоби су онда неминовни, кад се у томе, ма у колико, не успе. Тешкоћа је, пре свега, у томе, што још није довољно пречишћено: довле треба да иде појам самоуправног режима, па да он и корисно послужи државном режиму или управо да олакша и да припомогне остварење једног дела оних интереса, о којима је и држава позвана да води рачуна; докле ту надлежност треба распростерти, а да она ипак сачува обележје локалних интереса — самоуправне природе, а самим тим и самосталност, која самоуправном телу припада, за самоуправне, или, како наш устав вели, „за чисто унутарње послове општинске“. Треба ли дати ову самосталност у мери, која би потпуно искључила надзор државе као целине, ма да је ова позвана за сваки део своје области да се стара и да отклања сваки сукоб који би јавни интерес штетно, па ма од кога тај сукоб долазио; може ли се дати толика самосталност, која би искључењем надзорног учешћа државне власти омогућила злоупотребу на штету интереса оних грађана, према којима се самоуправни режим практикује? Или, ако се и кад се већ мора оправдано практиковати надзор државе, докле може ићи такво право државе, па да се принцип самоуправе не оштети и да самоуправни режим може ипак самостално дејствовати. Сем тога, у колико стоји сукоб, да се самоуправном режиму придаје у надлежности и један значајан део строго државног права, а не само „чисто унутарња послова“, а у нас, управо тај део надлежности и чини суштину задаће и службе општинских власти, — држави несумњиво припада право најширег надзора, јер, управо, то су послови који непосредно њој припадају, но које је она пренела на самоуправни режим на законској основи и из разлога, који су литковале њене прилике и разлог њене законске организације. А кад већ она има то право, како ће га она изводити, па да заједно сав потребан успех у том врсти службе општинских власти, а да не окриви самосталност и важност општине као самоуправне власти. Овоме питању нарочито има места онда, кад ту т. зв. делегирану надлежност практикују она иста лица, која престављају органе општинске самоуправе, као што је, на пример, у нас случај. Кад се већ државни моћују оставити сва средства на расположењу, да општинска власт мора уредно вршити своју службу, а нарочито оне послове, који су од државе на њу пренети, а ти су послови и многобројнији и важнији; и кад она, због тога, у првом реду мора имати потпуно исправне и спремне органе, има ли онда право на збацивање или смењивање тих истих органа који су уједно представници самоуправне власти.

Све ове тешкоће јасно казују, да је веома тешко у пракгици извести начело самоуправе на начин, који би заједно и успешан рад самоуправног режима и потпуну самосталност и слободу према државном режиму. Ове тешкоће у толико су веће за наше прилике, што држава нема у општини нарочитих својих органа за примену оног дела надлежности, који припада државном праву, а који је на законској основи пренет на општинске власти. Сем тога, без обзира на сукат, да од надлежност готово и јесте прави и најбољи предмет службе општинских власти, у нас, ваља-да из претеране ревности за истицање и чување самоуправе, а можда толико исто из пера-

зумевања њеног правог смисла и значаја, — многи, и ако често угледни политички људи, па и правници, показују воље, да се што више одстране утицаји надзорне власти, терајући често дотле, да тај утицај хоће и сасвим да униште.

Да би, у вези с овим напоменама, у границама наше скромне моћи, допринели бар под једног дела читалаца, колико толико потпунијем и исправнијем појмању начела самоуправе, у напоменутој примени на организацију општинске власти, потрудићемо се, да о томе изнесемо неколико важнијих начелних напомена, поглавито, при том, с гледишта, које је неђ садржано у горњим наводима, а на име: да организација општинских власти не може и не сме слабити ауторитет и утицај државног права и да начелу самоуправе, с обзиром на природу локалних интереса, који припадају њеном старању, не може бити места ван тих граница. (наставиће се)

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Т. Алимпић (7)

Година 1900 јединствена је и по броју казнимих дела и резултатима рада полиције сигурности. Огроман преображај, који је у почетку друге половине ове год. наступио у целом нашем државном животу, не само да није омео њен рад, но је што више, као што се доцније показало, благотворно утицао на њега као и на све друге државне установе.

Томе је, на сваки начин, много допринела и увиђавност меродавних фактора, који су умели и знали оценити предност добро уређене и стално полиције сигурности која, у осталом, и није имала никаквих веза са политичком полицијом предходних година.

Велика и потпуно оправдана пажња, коју су ти фактори њој указали, дали су јој нова полета, који је најбоље означен у већ поменутом пројекту о реорганизацији престоничке полиције.

Оно пак, што нарочито карактерише полицију сигурности у овој години, а нарочито њеној другој половини, јесте њена већа самосталност у пословима чисто криминалне природе за коју, без ласкања, припада заслуга правилним погледима данашњег управника полиције г. Маршићанина о задатку полиције сигурности. Користи ове самосталности показале су се неоспорне већ и у овој години, а у идућој — 1901. ове су еклатантне.

О свему овоме ми ћемо на завршетку опширније говорити; а сада да прегледамо стање казнимих дела у овој години, чији нам општи преглед даје: убистава **4**, детоубистава **2**, самоубистава **15**, опасних крађа **42**, простих крађа **33**, утаја: преступних **2**, иступних **4**, превара: преступних **3**, иступних **5**, повреда тела **14**, иступних дела у опште **4755**.

Као што се види, у овој години нема ни једног случаја покушаја убистава, самоубистава, разбојништва и силовања, а крађе су се скоро преполовиле. Противно њима убистава су се удвојила према онима из предходне године, али треба знати: да ни једно од њих нема за мотив користољубље, већ да су **2** резултат несрећног случаја, **1** љубоморе и **1** међусобне свађе као и да су сви њихови извршиоци пали власти у шаке.

Казали смо већ раније, да на оваквом престе убиства, као и на сва самоубистава у опште, превентивна полиција може врло утицати.

Од **2** детоубистава једно је ухваћено, а друго је остало непознато. Прво је, на дан 5 марта, извршила нека Даница Јовановић, служавка, родом из Бановаца у Аустро-Угарској, а друго се догодило тачно после месец дана. Новорођено мушко дете нађено је мртво у улици „Моравској“ и о њему се, ни до данас, није могло ништа сазнати.

Као год убиства, тако су се и самоубиства у овој години скоро удвојила према онима из предходне (15:8.). То је, у осталом, најбољи доказ онога што смо већ напоменули, а то је: да је код самоубистава апсолутно немогуће поставити на канва правила. Све што нам код њих остаје то је: да их пратимо, поредимо и нагађамо им узроке, по изгледу, врло просте, а у стварн необично дубоке и интересантне.....

Посматрана према времену извршења, ова самоубиства кретала су се: јануару **3**, у фебруару **1**, марту **1**, априлу **2**, мају **1**, јулу **3**, августу **2**, септембру **1** и децембру **1**.

Из овога прегледа види се да у месецима: јулу и октобру нема ни по једног случаја самоубиставања, док је у месецу јуну 1897. год. извршен њихов највећи број.

Према овоме, месец јуни даје исте резултате у год. 1896., 1898., 1899., и овој 1900., јер у побројаним годинама нема ни једног случаја самоубиства за време његовог трајања, док је у год. 1897., као што се види, за време његово извршен највећи број самоубиства.

Начини, којим су ова самоубиства извршена, доста су једнолики. Тако, за **8** од њих употребљен је револвер, **6** су резултат вешања а **1** је извршено помоћу угљеног диоксида. У овој години, дакле, нема ни једног самоубиства помоћу дављења у води, нити помоћу тровања.

Пада у очи, да међу самоубицама ове год. има **4** женске (жена једног чиновника, **1** гувернанта и 2 служавке) од којих су се **2** убиле револвером, **1** се обесила а **1** опет угушила угљен диоксидом. Од осталих самоубица **3** су занатлије, **3** служитеља **2** трговачка помоћника, **1** ђак (V разр. гимназије), **1** трговац и **1** тестераш.

Што се тиче узрока ових самоубиставања, они су познати само за **8** случајева, од којих су **3** потицала из љубави (гувернанта, **1** занатлија и **1** трг. помоћник), **2** због болести (**1** служитељ и **1** занатлија), **2** због материјалне оскудице (**1** служитељ и тестераш) и **1** због рђавог брачног живота (жена чиновника).

Самоубиства женских помоћу револвера, непозната су у току предходних година.

Од побројаних самоубица, **1** је имао 60 год. (тестераш), **2** по 50 (**1** жена и **1** занатлија), **4** су били у добу између 30 до 40 год., а сви остали били су у добу између 20—30 год., изузев ђака који је имао 16 год.

Овом приликом, а поводом завршетка нашег писања о самоубиствима, сматрамо за дужност да оваш додирнемо једну ствар која, је, како неки мисле, већ давно пречишћена, а то је питање о душевном стању самоубице у моменту одузимања живота. Као што је познато, већина психијатра, заступају гледиште, као да је сваки самоубица душевно поремећен у времену извршења самоубиства, из чега опет излази, да је потпуно несвестан онога што чини. Како ниемо ни психијатер ни нарочити стручњаци то се, разуме се, не можемо на упућтати у правилност и неправилност овога мишљења, али као практичар, можемо и смемо овде изложити један свој, који стоји са свим у супротности са горњим гледиштем. Тај факт састоји се у остављеним писмени изјавама појединих самоубица, у којима они нарочито наглашују: да „*при потпуно чистој свести*“ а на тих и тих разлога, одузимају себи живот.

Оваквих изјава има више и, како изгледа, самоубице су их са нарочитом тенденцијом писале.

Овај факт констатујемо без икаквог коментара, а на стручњацима је да нам га објасне.

* * *

О крађама из ове године казали смо већ, да су се скоро преполовиле према онима из предходних. Њихов укупни број не износи више од **75**, док је у прехидним годинама износио: **142**, **158**, **125** и **137**. Само овај факт довољан је, мислимо, па да се увиди напредак полиције сигурности у овој години, ну ол ће се још боље увидети у њеним успесима приликом изналаска крадљивца.

Ако крађе и на ове године посматрамо по времену њиховог извршења, као што ћемо, да су оне биле извршене у месецима: јануару **7** (4 опасне и 3 просте), фебруару **7** (4 опасне и 3 просте), марту **5** (4 опасне и 1 проста), априлу **2** (обе опасне), мају **9** (5 опасне и 4 просте), јуну **4** (2 опасне и 2 просте), јулу **3** (1 опасна и 2 просте), августу **5** (2 опасне и 3 просте), септембру **8** (3 опасне и 5 простe), октобру **8** (5 опасне и 3 просте), новембру **10** (7 опасне и 3 просте) и у децембру **7** (3 опасне и 4 просте).

Од побројаних крађа пронађено је њих **50**, дакле $^2/_3$ или **69·3%**, према бројевима предходних година: **31%**, **59%**, **60%** и **50·4%**.

Вредност извршених покрађа у овој години мало нас изненађује. Она износи 21.300 динара, што је, према овако умањеном броју крађа, веома много. За утеху је, што су покрађе

у вредности $^3/_4$ од овог броја пронађене и враћене сопственицима.

Што се тиче лица, која су похватана као извршиоци оних крађа, њихов број износи **61** од кога $^1/_3$ долази на малолетнике а скоро $^2/_3$ на бивше осуђенике. Остало су кесарошки „огољо“ и келнери.

Међу бив. осуђеницима налазили су се: **2** у четвртом, **5** у трећем, **11** у другом и **22** у правом повратy.

Дужни смо, најзад, изјавити, по што то до сада нисмо учинили, да смо, у току нашег досадањег излагања о крађама, у просте крађе убрајавали и крађе иступе, те према томе, да се надовеше опасне повратy и раније осуди и на њих примењују. Према овоме, под изразом „предат суду на осуду“ треба, кад је реч о простим крађама, преварама и утајама, разумети и полиц. власт, у колико је она, по § 391 казненог зак. надлежна за њихово суђење.

Извршиоци преступних утаја били су држани чиновници, а иступних разни писмарчи, за њима келнери и 3 бакалска момка. Само 1 од утајача спасо се је бегством, а остали су предати суду.

Што се тиче преваре, оне су најобичније природе, те е тога о њима нећемо нарочито говорити. Главно је, да су све варалице: коцкари, „пострадали“ и врачаре похватани.

Нагло уважавање попреда тела у овој години резултат је међусобна свађа, изазватих јачом употребом алкохола поводом овогодишњег весеља и расположења.

Иступна дела знатно су се умножила, а истуни за скитњу пали су на **1760** случајева.

(свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(НАСТАВАК)

Ломброзо указује на једну још опаснију особину, него што је сама расрљеност. Он нели да је жена, за време менструације наклоњена не само гњеву него и лагању, у шта можемо потпуно веровати, јер је лаж са осталим овде наведеним својствима готово увек у друштву а и сами смо више пута опазили, да и најсавије госпође кад када најбезобразније лажу. Ако давле за ово не можемо да нађемо никакав други мотив, међутим знамо да је она у периодичном абнормалном стању, онда можемо са свим оправдано узети да ће обојег изједно шестати т. ј. да је само оно периодично стање узрок лагања и код жене, која то иначе не чини. Тако и овде имамо бар оно мену, да будемо опрезни. Стога кад у важним случајевима чујемо каква необична, доказло не потпомогнута сведочанства, нећемо никад губити испред очију могућност да постоји менструација и да и она има свог утицаја на исказ.

Али ми можемо још даље ићи. Легран дн Сол саопштава да се на основу подробних испитивања може рећи да је један необично велики број кућа - које су испред великих париских магазина почињале многе, често и најелегантније даме, учињен за време менструације и то не мање, него у 56 случајева 35 пута.

Ова се дрска крађа по великим магазинима париским у последње време повторила, дапши тиме Бонтану и Лакасању предмет за најинтересантнија научна испитивања, при чему се показало да узрок тим крађама често само налазање, нарочито оних ствари, за којима су жене пожудне. Кад се сетимо да жена за време менструације налази у много узбудљивијем и за отпор много мање способном стању, онда ће нам бити јасно, зашто се тако лако дају сапладати примамом лепих парчета одела и других трчарија. Ова нам посматрања допуштају још и даље ићгледе, јер нису једино лепе ствари, што жене у тим магазинима привлаче. Случајеве, које пре називаху Клептоманијом и који, на да су ту ствари склоне, нимало не престаше, већ се шта више сне нећма понављаху, покушавају данас пре да објасне менструацијом него ли трудноћом.

Менструација може одвести и на најтеже злочине. Фрндрајх, Дагоне и Модслеј наводе многобројне примере у којима дотле потпуно разумне жене, беху дотеране до најневероватнијих ствари, често и до самог убиства, — и доиста таква би се убиства још много чешће дешавала, само кад овако њихово понашање не би било познато и њиховој околини, која је за то време и више на опрези.

Најзад познато је, да менструација даје повод и самим душевним болестима. При томе наступа обично она врста тих болести, која се у многобројним случајевима обично превиђа. Оно је толико пре могуће, што оне не пролазно наступају због чега су у околини познате обично као „нервозна раздражења.“ — или се и са свим пређуте. Оно је изврсно обрадио Еме Шваб[1].

γ). Трудноћа. Овде би требало да говоримо о сличним односима као и код менструације, али ми ћемо то само укратко учинити. Пре свега сумња, да ли је једна жена трудна или не, врло ће се ретко појавити у опште је познато, какав снажан утицај има трудноћа на душевни живот, као и да у свима случајима има трудноћа на душевни живот, који је учинила нека чајевима, где се ради о каквом злочину, који је учинила нека трудна жена, или где она има да као исказ, да у свима тим случајевима треба одмах позвати и судског лекара. Томе нису узрок само више пута код трудних жена опажене пожуде и ретки, често сварени нагони; најчешћи и најдубља значаја момента у биће трудне жене су оне често психичке промене, које се над јаче, над слабије појављују у њеним схватању и исказивању. Саме по себи оне нагледају као да су од најнезнатније важности али не допуштају да у целом понашању једне жене, према неком догађају, који она има да исприча судији, наступи једно такво померање позлзног становишта, да је то у стању да изазове и потпуну промену осуде у таквом случају. Да познајем и овде, да је то тачно кад се теориски каже: „сведок има само гола факте, и искључно само голе факте да нам саопшти,“ — али у стварности то није тачно. Без обзира на то исто, исказ садржи увек а суд опажаја, зависи исказ увек још и од нашег схватања, које опет зависи од расположења у коме се ми налазимо. Жена трудна зна, да је њено стање увек опасност и самом њеном животу, или бар најмање, да оно доноси муке, болове и тешкоће. Нехотице осећа жена, и то не само образована, оно тајанствено и неспхатљиво у животу овога што ниче у њој и треба да сада на свет дође. Отуда се она осећа увек и смрти ближе, и то је онда узрок разновременим размишљањима, која се зато везују и која се сасвим различно образују, различно према општем биће, односима и осећајима саме мајке. Како је дручије очекање сироте напуштене девојке, која очекује дете, од осећања младе жене, која на свет доноси тога тако жељног пшченинаног наследника, да на њега преноси своја очекује деце, од осећања младе жене, која дете, да је то ново дете само сувишан прираштај, чије рођење може другу децу и саме мајке лишити — и осећање срећне једне жене, која ни мало не опажа разлике у томе да ли ће у кући бити само њих троје или четворо.

На кад су ова осећања онако различна, зар она онда не утичу и на цело понашање, на дапје и на то, како жена опажени догађај схвата? Можда ће неко приметити, да субјективно схватање сведоково ни у коме случају не може утицати на суђи, који мора лако умети извући истину из једностраног посматрања некога догађаја. Али не преузносимо се сувише и узмимо ствари као што су. Субјективно схватање може постати објективна ненстина и у прнос најбоље волје сведокове, јер шта је истинито а шта измишљено, то ни он сам не може разликовати. Затим у колико случајева морамо питати сведока за утисак, који је на њега извесни догађај начинио, а овај се речима не да описати. Колико пута морамо питати: да ли је утисак који је сведок добио, заиста такав, да је извесан напад изгледао опасан, једно претња озбиљна, једно насиље сумљиво, једна кавга намерна, један гест упредљив, један покрет разјединања, једна ствар неопходно потребна, једна ствар сувишна? Ако ли ми и хиљаду других случајева ми морамо знати шишљен, — у овим и хиљаду других случајева ми морамо знати шишљен, — у овим и хиљаду других случајева ми морамо знати просто схватање и морамо се по њему владати. Најпосле од нас иерује, да је потпуно заштићен од индукције? Сведок од нас иерује, да је потпуно заштићен од индукције? Сведок нам описује догађај у одређеним тоновима који почну и у нама да звуче. Ако има и других сведока, то ће се погрешно схватање још и моја поправити; али ако је само један сведок, или само један, коме се из ма кога разлога, мора више веровати, то онда држање, схватање и голи факат увек остају нетачни. Ко дакле има пред собом трудну жену, са њених хиљаду промењених осећаја, тај се мора добро чувати.

О злочину трудних жена говоре нарочито: Гал Брузрдел, Марц, Кабанис, Ломброзо, Икар и т. д.

[1] Aimé Schwob, Les psychoses menstruelles au point de vue medico-legal.

У извесном погледу старија литература за нас је важнија, јер се она са највећом каузистиком, највећма бави случајевима, у којима трудне жене показују нарочите прохтеве, и највеће необичности и неставности у опажању и понашању. Ту су нарочито значни редови: Фридрајха, Најмана, Иделера, Ширшла, Хофбауера, Волзарта, Флеминга, Рајла, и т. д. које за студију најтоплије препоручујемо.

б). Еротично. Има и једно питање, које се исто тако често, колико и узалудно поставља, а то је питање, које расправља о степену полиног нагона код жене. Да би за нас било ипо важно, да смо и у овоме поучени, ван свако је сумње јер би ми многи полни злочини, могли тачније судити, кад би смо знали, у колико је жена изишла човеку на супрот.

Пре свега потреба појединог женског створења у овом погледу нека је тако различна, као и код појединог човека; исто тако различна, као што је разлика и потреба за јелом, пићем, топлотом, спавањем и хиљадом још других анималних момената. Чак ни тада, кад бисмо смели узети и као средњи пресек, ни тада не бисмо имали тачнога мерила, да бисмо могли поставити на какву упоредјења. Отога је потпуно безначајно, кад на пример Tait,[1] тобож први жени гинеколог саопштава како је сексуални сензибилитет код жене мањи него код човека. Исто тако није нам ни стим ништа поможенo кад нпр. Sergi[2] вели: код мене, је мањи сензибилитет него притабилитет, или Мантегаза; код жене врло ретко долази до тако јакога полнога захтева да јој то причињава и истински бол. И онде ће мо се помоћи само употребом неколиких лепих посматрања. Кад нпр. италијански позитивисти непрестано понављају да жена има мање еротичнаа и више сензуалитета онда то значи да је човеку више до тога стало, да свој полни нагон задовоји, док жени свој матерински инстинкт, — и ово сазнање моћи ће нам пружити поneко објашњење; ово ће нам објаснити бар поneку погрешку девојке а да при том не морамо одмах узимати да је то силовање, задовољење обезбављењем брака и. т. д. Ако само трезвено узмемо пред очи, какве последице доноси лишавање части једној девојци: подсмех и срамоту, терете трудноће, зазада са рођацима, можда избацивање на родитељске куће или губитак доброга места; затим болови муке и опасности порођаја, брига за дете, украшавање ласуле, муке и незгоде са дететом, отежано упражењење, умањен изглед на обезбеђење браком, — ако се само имају пред очима те тако тешке последице, онда је немогуће толиконе полноне нагону приписивати такву елементарну силу, која ће моћи замрачити и цео изглед оваких последица.

Велики бечки гинеколог Браун рекао је колико психолошки толико и духовито: „Да је природа тако уредила, да у сваком браку мора човек бар свако друго дете родити, то ни у једној породаји не би било више од три детета. После прнога порођаја дакле, жена би се решила на друга; али човек, тај се никад не би на то упустио. Поштo дакле немамо никаквог осложда да бисмо могли узети, да је полна потреба жене битно већа, или да жена много више болова има да издржи него човек, то онда принуђени, морамо узети, да код жене постоји још један нагон, који сва она, рецимо укратко страшала занбрачног или иначе не жељеног порођаја, савлађује, и тај нагон пратићемо у сексуалности, у материнском инстинкту.

Изгледа да је природа само у поменим случајевима хтела ово схватање потврдити. Тако Икар саопштава, да има жена, које се само због тога дају оплодити да би имале задовољство, које проузрокује дојење, које или причињава сладострасно осећање. [познато је да је утврђена веза између мамеле и утеруса]. Ако је дакле природа полни нагон само зато створила, да одржава врсте, онда је сексуалност, матерински инстинкт даке још више изазвала и нагласила, кад га је макар и само у изванним случајевима украсила нарочитим нагоном. За криминалисте је наглашавање сексуалности жене од важности, јер нам она објашњава велики број појава, нарочито поданаве жене, из кога се опет може извести још читава гомила психичких, иначе врло тешко разумљивих појава.

Овоме само привидно противуречи један ред факата, нпр: овако детоубиство, затим она мрзовоља, коју према дојењу и имању дете нарочито показују младе жене, [види образоване класе код Францускиња и Американака], и друге сличне појаве; али ми не смемо заборавити, да се сви нагони сриваају тамо, где се противан нагон појачава, и да се у овоме стога тако далеко отишло, што се ту дејује против најјачег нагона, нагона за одржање интегритета своје сопствене особе. Овамо спадају и сва она дејања против свога Ја, и која су или делимичног или потпуног очајања као: чупање косе и браде, грување у прса, бесњаво против сопственог здравља и најпосле самоубиство. Кад мати убије своје дете, онда то дело долази у горе означени ред: то је очајничко дело против једнога одвојеног дела свога сопственога тела, из страха због последица. Умереннјим делима и осећањима у овоме погледу нпр. именованој мрзовољи за добијањем деце, налазимо друго објашњење и то у томе што их сматрамо као последице извесних културних односа. Кад се само сетимо, како су нам неприродне, безумне и полудудачке навике у погледу храњења, одевања и друштвеног уређења донеле мода и култура онда нам нису потребне праве перверзности на да појмимо како су тежња за угођношћу, сујета и трчање за добијањем новца за уживање, могле и дотле дотерати да и матерински инстинкт угушује и да се ни деца не жале.

Има још и других мање важних момената, који привидно говоре против материнског инстинкта. Онде се највише на то указује, што полни нагон постоји извесно време и после, кад се деце већ више не може имати. Али ми знамо да „прва седа длака не значи и последњег љубавника;“ а и но споменућемо већ поменутог гинеколога Таita често се дешава, да одмах непосредно иза есимактеријума наступи још једна периода јаког полног нагона — примедба дакле, која је за цаљ рађања деце потпуно безначајна.

Али отуда што природа одржава још извесно време нагоне, кад јој или за њен циљ нису више потребна, отуда још није нагон без везе са циљем, јер ми врло често једемо и пијемо, кад је то за циљ исхране непотребно. И ма како да је природа чудновато уредила нагоне и функције и неке циљеве, то она ипак нигде није повукла оштре границе и баш тамо учинила крај, где потреба престаје. Баш стога, што је природа отуда штедљива и изгледа она тако раскошна, јер је увек, кад она ово изгледа, раскош била још најефтиније средство, да потребни циљ постигне. Стога можемо ми и тада, кад је похота жене за још материнства већ престала, још једнако рачунати на нагон за њим, па то онда наравно и у гдекојем случају психолошки и применити.

Сва је ствар у томе, да као фактор узмемо у рачун и матерински инстинкт, — и јесмо ли то учинили то ће се онда наћи објашњење неома многим не само сексуалним деликтима, већ још више овим финим питањима, која се тичу мање или више чистих односа између мужа и жене. Како се жена понаша према мужу, како према деци, шта од њих захтева а шта им жртвује, шта јој то чини могућним продужити привидно несносан живот, а шта олет са свим непосредно и у прилог незнатне важности изнесена поткошава њену животну сржаност — све су то питања, која се у многобројним просецима појављују и која се могу решити само једном речју: материнским инстинктом. До сад се при томе по правилу помагало необјашњивошћу љубави и полнога нагона; једном се необјашњивошћу објашњавала друга. Покушајмо једном објашњавати их материнским инстинктом!

(Наставиће се)

[1]) На француском хирургишком конгресу 1891 год.

[2]) Sergi. „Archivio di Psychiatrie“ 1892, vol. XIII.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

(Наставак)

Матлен одрече ову исплату с дрскошћу, која га упропасти.

Послах да се потражи човек, коме је исплатио дуг и овај суочен са Матленом изјави, да је оно што је Матлен говорио истина и да он никад од њега није примио суму од сто динара.

Како, средством тачних навештаја, имађах доказа да овај човек лагаше, показах се према њему одвећ строг и рекох му:

— Пошто ви лажно сведочите, ја вас затварам. Може бити, најзад, да ви имате и интереса да говорите невистину? Ко зна,

да ви имате биле чак и саучесник Матленов у убиству, за које се оптужује.

— Како, рећи ће он, реч је о неком убиству? Онда, не даље! Враћајући ми новац, Матлен ме је молио, да му обећам да нико неће рећи, да ми је исплатио дуг. Ја сам хтео да одржим своје обећање, али сад кад знам, да је питање о једној тако озбиљној афери, ја морам рећи праву истину. Да, господине нисте, истина је цела, да сам примио сто динара од Матлена.

У прилог овој сведоџби, Матлен одрицаше са суровом упорношћу тврдећи, да је његов друг продан полицији, да би га упропастио.

Да би га натерао да се сам потпуно ухвати у лажи, писам му хтео рећи, да смо пронашли деш старог О. Истражни судија нађа наређење, да одведемо Матлена у Ебли онога дана, када се буде ископавала његова жртва, како би га суочили са лешем. Судија се надаше да ће овај призор одлучити Матлена да призна злочин.

Наредих, дакле, једног јутра да се Матлен спроведе на источну железничку станицу. Поред њега ишаху два жандарма, а за њима ја, на неколико корачаји, и то тако да ниво не би могао посумњати, да кириџија беше притворених.

Чим смо стигли на перон, од једном се приближи Матлену неки железнички чиновник.

— Како! узвикну он, то си ти, стари мој Матене! Има већ дуго времена од како те писам видео!... Управо баш од онога дана, када си ушао у воз са овим старим господином...

Нагло се приближих томе чиновнику и рекох:

— Опростите, ја сам Горон, шеф полиције сигурности. Хоћете бити тако добри да допуните оно што мало пре рекосте?

Чиновник, најпре збуњен, разумеде врло брзо, да је дужан да покаже праву истину, и док га мој притворени, тужног изгледа, слушаше, — исприча ми, да је од пријаве пре три месеца, говорио једног јутра са Матленом, кад је исти узимао нов за Лањи са неким старим господином.

Ова сведоџба, коју нам случај донесе, беше од нарочите важности и постаде још важнија, кад се чиновник, после кратког размишљања, сети тачно дана кога је срео свога пријатеља Матлена. И заиста то беше онај дан, када је нестало старог баштована.

И поред свега овога, кириџија одрицаше још увек дрско и упорно.

Илак, кад уђе у воз за Лањи, намршти мало обрве. Ну за време одмора у овој лепој малој вароши, чувеној међу риболовцима, сташа се. Шта више, чак је био врло доброг апетита и у неку руку весео.

Али кад чу да се траже карте за Ебли, постаде сав блед. Тек што уђосмо у воз, а он ми рече:

— Господине Гороне, ви ме водите тамо ради суочења са лешем. Ја нећу да га видим! Јест, ја сам убио старог ова О. Волим радије све да признам но да га видим.

И тако, између двеју станица, Матлен ми укратко исприча, како је у лешим бојама изнео пред очи старог баштована једно тобожње место управника неког замка у околини Лањи-а. Сиромах О. беше наивно пао у замку, која му би спремљена, и извукао из штедионице 500 динара, који су, према тврдњи кириџијиној, неопходно били потребни за кауцију.

— Тако, дакле, рекох му ја, ви сте за 500 динара убили човека?

— Шта ћете, одговори Матлен, Хтео сам прво да исплатим своје дугове, а потом да прибавим себи једну теревенку у Лањи-ма Хајлеѕ! И ту ми исприча, да је једном приликом видео неког од његових пријатеља, како је по примљеном наслеђу пијанчио целу ноћ по механџијама у околини Лањи-а. Како му је та пијанка остала дубоко урезана у памети, као нека врста вечито жељеног раја!

— Да би провео овакву једну теревенку у пријатним крчмама, овај несрећник убио је човека!

Мајка Берлан, кад јој даваху 30 динара најених код убијене госпође Моџе-Десељ, говораше:

— Децо моја, ви сте извршили једно лепо дело!...

Велики број убица не налази ништа код убијених лица. Ну, у ствари, они и не знађаху у напред, каква ће корист бити од злочина, док Матлен знађаше добро, да неће зарадити више од 500 динара.

За ону суму он беше хладно комбиновао свој план.

Зар да се човек не запрепасти, кад промисли о тако незнатним узроцима, који гоне људе да убијају своје ближње.

У осталом, Матлен није себи стварао велике илузије о судбини, која га очекиваше. Он је врло добро предвиђао могућност да буде ухваћен, осуђен и погубљен... ну њему требаше једна ноћ теревенке! Да би је себи прибавио, није се устезао да уништи живот оца О., ризикујући свој сопствени.

Несрећник би осуђен на смрт и погубљен. Кад су га допукли до гиљотине, сирт га беше већ дотакла својом руком.

У затвору се био разболео од грудне болести, те то би тако рећи лешина, којој „maître“ Дајблер отсече главу.

Тако се заврши ова афера.

Извесно је да Матлен никад не би био ухваћен и осуђен, да господја О. не беше енергично настала, да се тражи тело њеног мужа и потом смрт овога осветн. Оваква се енергија ретко налази.

И ето због тога је ова афера један од најуочљивијих примера за доказ великих недостатака, који постоје у уређењу француске полиције.

Да изваљивање госпође О. не беше тако силно, да ме заинтересује, те да сазнатим новинама потпун опис одела нестало баштована, никад се жандарми из Ебли-а не би сетили, да известе париски или провинцију, да обезнани, погребен у гробљу њихове општине, беше неки стари баштован, оплакиван од супруге.

Дрхим, да је жалосно да у овој епоси прогреса, правосуђе и полиција, буду сведени на један тако рудиментарни метод, да се на неколико хиљометара од Париза налази једна лешина под тако драматичним околностима, па да иста бина погребена пре но што се сазнала њена идентичност и без да је париска полиција о томе била извештена.

Налазим, да случај Матленов јасно указује на потребу централизације полицијских и судских података и стварање једног циркулара, који би се слао свима полицијским комесарима, паркетима и жандармијским бригадама, у коме би се налазио опис најених лешина и несталих индивидуа, са потребним упутствима, која би довела на траг кривцеи.

Ова централизација, коју сам толико пута пожелео, док бејах шеф полиције сигурности, била би још једна гаранција више за безбедност грађана и одржање њихових имања. Заиста, сваког дана извршују се знатне крађе, како у департманима, тако и у Паризу. Замци се опустошавају, цркве харају и тек после више месеци узалудних истраживања, власти из провинција обраћају се Паризу.

Истина је, да и тамо има штампе, али је она локална, те се та јавност креће у врло малом кругу, и у већини случајева и не досиена до Париза.

Ну, често разбојници и не припадају дотичном пределу, те се мирни и безбрижни враћају кућама са њиховим пленом, кога се отарасују у корист јатака париских или страних.

Нема дана, а да се при претресу код злочинаца, не нађу предмети огромне вредности, сигурно украдени, којима је, због оскудице у податцима, апсолутно немогуће пронаћи сопственика, ако крађа није извршена у дотичном месту или околини.

Кад би се увео систем централизације у Паризу, као што напоменух, централна административна власт дала би да се оштампа одмах списак украдених ствари и познати детаљи на подозривим лицима, и послала га на све стране.

Могла би се чак предвидети, као што су то Енглези и Американци тако добро схватили, — и награда, коју, ми француски, јавно дајемо само поштеним људима, којидонесу какву нађену ствар.

Ова централизација, не само што би допринела да се пронађу крвници, него би врло често послужила и да се докаже невиност једног неправедно осумњиченог човека.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов. 13

IX

На један сахат раније од госпође Шасен упути се барон доктору, да потражи неколико списа, из којих би се могао обавестити о хипнози.

*) Централна, највећа зграда у Паризу.

Барон се ревносно удуби у свеске о хипнотизму, нервном систему и нервним болестима, које су лежале разбацане на једном столу. Притом га је веома занимала дуга листа о лечењима, која су већ била извршена од стране париског медецинског факултета и која су тек хипнотизму била дала научну основу.

Али у расположењу, у каквом се барон налазио, била је приметљиво једна диференција између два научника од значаја, која га је нарочито интересовала. Један од њих, доктор Килер, тврди: могућност, да је жена за време хипнотичког сна апсолутно неподобна да собом влада, дакле, да се не може управити никаквој радњи, који би се на њој или с њом предузела, искључена је док други, професор; Ријеков, тврди супротно томе, да дакле ни једна хипнотисана жена није моћна, да се у стању хипнозе одупре преступничким делима.

Њега је испуњавао осећај особитог умирења, што је госпођа Шасеи све томе слично енергично порицала, ма да су је комесар и њен муж хтели убедити, да је ступила са гдуицом З... у ближе односе Не, не, тако што није јој падало на терет. Јест! у то је био убеђен чврсто, па га је инак болело, што је за њега постојала и сама могућност, да у њу посумња.

Ну убрзо се ослободио сваке сумње, и кад га је доктор Барило потражио и замолио да дође у његову собу за пријатње, дахну он олакшано.

— Ви насмгурно нећете погодити, ко је баш сада одавде отишао? рече доктор Барило.

— Да није она већ! узвикну Барон.

— Не! Она или неће никако доћи или само у тачно утврђен час, дакле кроз двадесет минута; све особе, које су преступачне сугестији, до крајности су савесни... Глумац на Француске Комедије, господин З... био сад овде. Ви ми до душе нисте казали, да је он то био; али је то инак он, зар не?

— Нашто да од вас кријем? Та он нам је, као што изгледа, већ све казао.

— Варате се! он није ништа рекао о госпођи Шасеи. Име сам погодио, што није било тешко, пошто ме је З... питао, како би се имао држати у једној парници због браколомства, ако би се таква, као што има изгледа, повела против њега.

— И за то тражи он од вас савета?

— Ја сам његов лекар, а и пријатељи смо; ја проучавам хипнотизам, и он је често са мном хипнотисао.

— А! он је дакле веровао као и ми, да се...

— Госпођа Шасеи, кад га је посетила, повиновала каквој сугестији. Сасвим тако!

— Зашто он то није изјавио на протоколу?

— Јер му је та мисао дошла у главу тек после дужег премишљања... Та човек се увек збуни, кад овако наједанпут упадне у стан муж са полицијским комесаром... Али се после тога занимао својим ретким гостом и чудноватe очи, нервозни покрети, испрекидане речи изазвали су у њему сумњу, да га није посетила, можда, хипнотисана госпођа. Затим се сетно разних особа, које сам ја у његовом присуству хипнотисао, па је онда као духовит али скроман човек убрзо дошао до закључка, да цела ова посета не само што није била никаква срећан случај, него ита више превара најниже врсте... Ви видите, драги барене, да се писмо превариле; пријатељ З... би нам ствар већ разјаснио, кад би нам то још било потребно.

— Какав сте му савет дали? питао је барон.

Никакав. Молио сам га да ми остави времена за размишљање, пошто сам хтео прво с вама да се разговарам.

— Рецте своме пријатељу, да се нема чега плашити. Господин Шасеи ће поудано повући своју тужбу, као већ није учинио. Њему је стало само до кривичног протокола.

— За такав случај се З** изразно вољним, да се предстане суду као сведок.

— Благодарите му за то у име госпође Шасеновe.

Изгледало је, као да је имао нешто важније да каже, што се стебинао изрећи. Најзад се одлучи:

— У корист особе, рече он бојажљиво, према којој, као што знате, стојим као отац или брат, морам нешто да вас запитам. Кад је З** изрекао, да је она, кад му је дошла, подлегла сугестији, то је за нас од интереса да знамо, докле се та сугестија управо простирала. Да ли је, дакле, Шасеи својој жени само заповедио да оде њему у улицу Риволи, или јој је хтео на фактичну кривицу навести, — односно навео?

— З** није имао времена да реши и то питање, јер се већ на неколико минута после госпође Шасеи појавио код њега полицијски комесар.

— Је ли то тако одиста?

— Сасвим поуздано. Зашто би ме пријатељ, који ме моли за савет, варао или ма само и један део истине скривао преда мном? Ни једно ни друго не би за њега било корисно! Он ми није рекао име госпође, која га је посетила, а није га ни знао, као што ни данас не зна, да је ја познајем.

— А реза? уништа барон, још непрестано по мало сумњајући.

— Резу није он навукао после доласка госпође Шасеи. Код њега тек кад је звонио комесар. Та размислите само! Код њега се у позно вечерње доба налази госпођа, која се понаша и изгледа као дама из бољега друштва.

У то звони. Он се уплаши, да не компромитује госпођу, пошто слуга, ништа не слутећи, може лако пустити унутра каквог странца или пријатеља — с тога он навлачи резу, као што би, по свој прилици, и ми учинили.

Лице се барономе разведри.

У том трепутку отшкрину слуга врата, да би јавио своме господину, да једна госпођа жели с њиме говорити.

Доктор и барон погледаше у исти на сахат, који је показивао тачно седам часова, време, које је барон одредио госпођи Шасеновој.

— Нека уђе, рече доктор.

Госпођа Шасеи уђе брзо, и не назеши на барона, можда чак и не видеви, приступи непосредно лекару, и упита кратко:

— Јесте ли ви доктор Барило?

— Јесам, госпођо.

— Мени је рука узета... не могу њоме да крећем.

— Зашто долазите овамо, госпођо? У колико ја знам, ви не спадате још међу моје пацијенте?

— Не знам.

— Ко вас је упутио на мене?

— Нико.

— Јесам ли вам иначе био познат?

Она не одговори ништа.

— Покажите ми, молим вас, руку... Ви, дакле не можете да је кренете?

— Не.

Он опипа мишицу, учини, као да је хтео поиући за руку па је онда опет пусти да клоне.

— Зглавнови су сви у одличном стању; нема је рука здрава.

— Али ја вам кажем, рече она готово срдито, да је моја рука узета.

Барон Роберт ступи напред, госпођа Шасеи се не показа ни мало зачуђена, — и, погледавши јој у очи, рече:

— Доктор има право, ви сте имали болова, али сте сада од тога ослобођени. Рука вам није узета; ја нећу да то буде. Ви то чујете! ја нећу да вам рука буде узета.

Она приклони главу, обори очи, и кад јој доктор ускоро затим даде парче хартије с речима: „Ево, госпођо, молим вас, један рецепт за трљање! она рече:

— Не треба ми више; мени није више ништа.

Доктор одведе барона на страну и запита га, да ли сада сматра постхипнотичку сугестију као доказану.

— Свакојако, одговори овај; само не могу да се спријатељим са нашим изразом *пост-хипнотично*; јер хипноза постоји још.

— Сасвим моје мишљење! хипнотисана особа остаје тако рећи у латентном (скривеном) сну; зато сматрам ја, као што сам рекао, за корисно, да уклоним сугестију, чим се буде могла сматрати као свршена. Ову опрезну меру, којој оператори обично не поклањају пажњу, подражава Луј Шасеи *мени*, и с тога ми то још није јасно. О томе писам ништа предао јавности; предавао о хипнотизму такође писам ништа; нити пак имам клиншку... Да ли сам, можда, на само пред њим описао? Да ли га, најзад, нешто не познајем? То бих радо хтео да сазнам!

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар упућено је на нас једно овакво питање:

Љубица жена Н. Н. из села Н. родила је у ванбрачном животу са мужем Н. сина Живана и две кћери: Живану и Даницу, па се после тога са истим мужем и венчала, али у брачном животу нису имали порода.

Љубица је умрла, а по себи оставила је своје инвалиде — мајку, на коме сада живе Живан, Даница и Живана, и они сви полажу подједнако право за наследство иза пок. Љубице.

Овај нас писар пита сада: но ће од деце Љубичине по закону бити наследници пеног иметња, да ли сам син Живан или и он и обе њене кћери?

На ово питање одговамо му:

По § 396. грађ. законика наследство по закону примала највећим сродницима по крви, а по § 396. истог законика, иметње родитеља наслеђују прво мушка деца и њихови мушки потомци; они искључују: сестре, ова и матер све претке њихове и њихово потомство или побочне сроднике. Женској деци, по § 397. поменутог законика, у овом случају, припада, из заоставше имања умрлог им родитеља, ужинање, издржање, снабдевање и пристојно удомљење по постојећем обичају. (Види § 529. грађанског законика). Наследство на женску децу по § 400. истог законика, преласи тек онда ако мушке деце нема.

И сини и кћери покојне Љубице, и ако су рођени ванбрачно, равнају се брачној деци. поштo се је Љубица после њиховог порођаја венчала са истим мужем са којим их је родила — § 134. грађ. законика; а по § 409. истога законика: деца изван брака рођена добијају право на наследство само и други закони наследници, само онда, кад би позивши законни брачном сина оказивала биле, а овде баш тај случај и јесте.

Према изведеноме дакле, у конкретном случају, право је и целини наследни целокупног Љубичиног имања, њен син Живан, а кћери јој: Живана и Даница, имају само право: ужинања, издржавања, снабдевања и пристојног удомљења из заоставштине Љубичине. Право ужинања, издржавања, и снабдевања, разуме се да имају само дотле, док се не удоше а после тога не.

Само у томе случају, да је пок. Љубица, још за живота свога, завештањем учинила расположење са својом имовином, могла је она, по § 478. грађанског законика, нас изузетно у наследству женску децу са мушком или им особити део оставити; али кад је она умрла без завештања, онда, по § 394. поменутог закона, њена заостављена имовина пао наследство, прелази на другога, кога по реду закон определује. А како закон то у овакви случајевима определује, писали смо већ.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Радомир Обрадовић, бив. момак код г. Михаила Јовановића, в. интенданта у Ваљеву учињо је 10. тек. мес. про полке г. Јовановићу 8000 динара, па побегао. Он има 16—18 год., средњег је стаса, пежног лица, женског изгледа, смеђ је. Од одела њиво је на себи чакшире и зубун од прног шајка, а на ногама опанке. Начелство округа ваљевског депешом бр. 17056, моли све полиц. власти за најхитније тражење краљевића са покрађом. У случају пропаљења краљевића се може спровести управи града Београда с позивом на акт Бр. 30658.

Ђорђе Спасић, кочијаш, родом из Пирота, решењем пирот. прв. суда Бр. 8506, стављен је под суд и у притвор због краће. Он је у бегству, па с тога помоћни суд моли све полиц. власти, да га у својим домаћајима живо потраже и пронађеног њему отправљено спроведу. Ђорђе је средњег стаса, црномањаст, очиј граорастих, бркова дугих, лица широког. Акт управе града Београда Бр. 30737.

Данила Стојановић, кројачица из Крагујевца 13. тек. мес. извршена је крађа ципара и том приликом одето јој: мала женска златан сат са златним дугачким ланцем који се носи око врата, дијамантске минђуше са по једним каменом и 3 дијамантска прстена, од којих су 2 са по 1 каменом а трећи има 1 велики камен и средини а около 12 малих. Вредност целокупне покрађе износи 480 дин. Сумња се, да је ову крађу извршила **Марија**, жена Аранђела **Живојиновића**, бив. там. заштозара, које је, по извршеној покрађи, нестало из Крагујевца. Начелство крагујевачко депешом Бр. 16948, моли све полицијске власти за живо тражење за осумњичење и покрађом. Акт управе гр. Београда Бр. 30801.

Живојин Михајловић, слуга из Шапца, нову шајкачу 31. прошлог и 1. тек. мес. управо је, па описни начин, Стојану Јовановићу, обућару там. два сребрна протенаш пар шнала, сребрн сахат под знаком „В. Н. 34.“ са сребрним ланцем и једне плаве, штофане пантаљоне. Живојин је средњег стаса, сувоњав, црномањаст. Начелство подрињско депешом Бр. 14199. моли за тражење краљевића и покрађе. Акт управе града Београда 21967.

Тихомир Жупић, бив. старешина поштанско-телеграфске станице у Пожеги, проневерио је 46.812 динара у сребру и 340 динара у злату државног новца на, њему имену 7. и 8. тек. мес., побегао.

Он има 50 год., стаса високог, добро развијен, лица смеђег, брија се, има смеђе бркове, средње величине, развијене вилице и кукаст нос. По сазнању собом је одњео и једну пушку мигалинку а снабдевен је и исправним загрвничким пасошем, који је издат од стране начелства округа ужичког, на дан 15. септембра тек. год.

На молбу мешовите комисије, која је одређена за изналаз оних Жупићевих могућности, позивају се све полицијске власти, да го у својим домаћајима најживље потраже, па у случају проналаска њој комисији стражарско спроведу с позивом на акт Бр. 2. Акт управе гр. Београда 31200.

ТРАЖИ СЕ

Димитрија Брадоњића, бив. чувара осуђеника тражи управа града Београда актом Бр. 30091. пронађеног треба стражарно спровести поменутој управи.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Драгутин — Драгиша Вељковић, звани **„Гишица“** двадесето годишњи осуђеник београд. каљеног завода, који је још у месецу јулу тек. год. побегао са осуде а у друштву са Гаврилом Јовановићем, осуђеником из Власотинца (види Полиц. Гласник бр. 30) ухваћен је 21. прошлог месеца на перону железничке станице у Нишу, а под лажним именом: **„Милорад Милутиновић“** звани **„Мика Кицош“**. Приликом претреса, кол њега је нађено два пара одела: 1 пов и 1 полован, лановане ципеле. 1 зл. прстен и до 200 динара готовог новца, а томпо исто беше потрошно за путна 24 сата у Крагујевцу. Новац у 150 дин., у новчаницама, био је свирнен у кишобрану.

По захтеву начелства округа ниншог **„Гишица“** је спроведен у Ниш само је осумњичен због једне опасне крађе, али, како је доста вероватно, да је он, за ово време од кад је у бегству извршио више лажних дела, — то му износимо слику у данашњем броју и позивамо,

како власти тако и породице које о њему буду на што знале, да то одма доставе нама, или непосредно начелству ниншком.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази. — II. *Стручни и научни део*: 1) Неколико напомена, о организацији општина. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Кретање казнених дела у престоници, од Д. Ђ. Аднамића; 3) Жена под петрогом. — III. *Поучно забавни део*: 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу *І. Угричића*. — IV. *Поуке и обавештења*. — V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Из полицијског албума.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 256.

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за начелника треће класе округа крајинског, Мијаило Церовић, начелник исте класе округа тимочког, по потреби службе; за начелника треће класе округа тимочког, Љубомир Обрадовић, начелник исте класе округа крајинског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. новембра 1901. године Пр. 26.847. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се д-ру Милутину Јанковићу, левару среза таковског и качерског, округа рудничког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године Пр. 11.606. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављен је:

за писара друге класе среза драгачевског, округа рудничког, Сава Јовановић, бивши срески писар.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године Пр. 26.988. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се Милорад Стевановић, писар друге класе управе вароши Београда, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 18. новембра 1901. године Пр. 26.987. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

I

На првом месту потребно је, да се што ближе и тачније одреди, шта је битна карактеристика за оцену надлежности самоуправних власти. Кад се то зна, онда је лакше појмити излагање начела, која треба да обележавају организацију тих власти, јер се оне резултују из њихове надлежности као њене логичке последице. Управо, све оно, што би имало начелно да изрази организацију самоуправних власти, мора бити сагласно са надлежношћу, која тим властима припада и која им, због тога, служи не само као полазна тачка него и као пресудни притеривум њихове исправности.

У колико се питање о правој надлежности самоуправних власти третира као спорно, треба тражити узрока не толико у њеним начелним странама, колико у сталној намери државнога права да ограничи самоуправну власт у свему ономе што би захтевали политички интереси јаке и стално државне власти. Отуда стална појава законодавства, да ту надлежност преначава и да то ограничавање изводи махом у правцу одстрањивања свега онога, у чему би се самоуправна власт јављала као сметња у политичком делу њених амбиција. И ако је у интересу државног права да што пространији део своје строге службене надлежности, преноси на самоуправну власт, на због таквог интереса, све више проширује надлежност ове власти, уступајући јој на многим грана државне управе поједине врсте послова, као на пример послове: из области правосуђа, полиције, просвете и т. д. — она се вазда у непосредном интересу свега политичког ауторитета тако исто старала, да самоуправној власти не уступа још и оне прерогативе, које би је учиниле политички моћном и према државној власти толико самосталном, да би јој могла правити сметње и доприносити потискивању њеног ауторитета или утицати на опстанак владе. Међу тим, баш у тој страни, у присвајању политичке надлежности и тежиће, да јој се у том делу зајамчи што већа самосталност према државној власти, самоуправна власт истицала је све веће захтеве. Наравно да је државни режим потискивало овакве захтеве, колико му је год за то давала могућност парламентарног система, бранећи упорно своју решеност, да се сузбијањем самоуправних власти на политичној основи, сузбије сваки њен неповољан утицај на политички ауторитет режима и његов опстанак. Руковођена таквим циљем, државна власт пошла је у својој општој пракси према самоуправним властима често и тако далеко, да се самоуправни режим није више ни познавао у његовом начелном обележју, него се сводио или на непосредно потчињену инстанцу државне власти и на тај начин улазио у њен састави део као почетна, прва административна јединица, или је и формално негирао, тако, да га као самоуправне власти није у опште ни било. Блажији или строжији прелази у свима могућим модификацијама, кроз које тада пролази самоуправни режим, само су разни облици, који манифестују такву праксу државног права. Тиме се могу објаснити и честа законодавни радови на овој истој материји.

Међу тим немогућно је, као што ће се видети на доцнијих разлагања, измирити такву праксу државног права са начелима самоуправног режима, јер, поред осталог, његова је начелна добра страна и у томе, што он у истини служи као јака заштита за правилну употребу политичких права у пракси парламентарне владе, па зато и као јака отпорна снага против насртаја државних органа на употребу тих права. С тог гледишта постаје појмљиво, да је за установност потребно, да се самоуправна власт огарантује, на начин, који ће је што приближније истаћи у њеном чистом облику и позадине обезбедити од утицаја, који не би био сагласан са њеном начелном природом. Али тако исто, опет, не може се дозволити да се самоуправна власт истакне према државној власти са неким ауторитетом и самосталношћу, која би слабила ауторитет овој власти и реметила начела њеног јединства и њене опште моћи у примени државног права. Државна је власт најнепосредније позвана на зато и у првом реду и највише одговорна за правилан ток свију јавних послова и односа у земљи, на јој се због тога, мора дати довољно гарантија, да практика самоуправне власти неће оштетити интересе јавнога реда ни у облику повреде позитивног права — законодавства у опште, ни у облику праксе ономе дела надлежности, који припада државној власти. По томе, унети у организацију власти све потребне елементе

и те врсте, као саставне делове, па да та организација буде и добра и потпуна, дужност је, која се не би смела немарити.

Да би се у смислу дотакнутих напомена претресла најважнија, основна начела, која треба да добију и своју доследну и исправну примену у организацији општинских власти, као првом и најважнијем облику, у коме се јавља самоуправни режим, требало би, што пространије расправити питање о овоме:

1. Начела о надлежности самоуправних власти.
2. Начела о односима самоуправних према државној власти.
3. Начела о организацији њихове хијерархије.
и 4. Начела о њиховом поступку.

На овако широкој основи, претрес стварно отишао би врло далеко. С нарочитим обзиром на општинску власт, као најразличнији облик самоуправних власти, довољно је да се задржимо на питању о надлежности, а само у колико је за објашњење тога начела потребно, узећемо у обзир и друга питања.

Најпири појам ове надлежности могао би се простирати до аналогије надлежности државног права, само, наравно, за узану област, на коју се односи и за интересе који су од непосредног значаја за унутрашњи јавни ред оних грађана, који у тој области живе. Изгледа, да је природни развој надлежности општинских власти тако и упућен. И државно правни културе има, у главном, ове тенденције, са гледишта његовог најширег моралног циља, које има и локална управа, само што обим задаће државног права захвата државу као целину, црпи средства из целине, па се на целину као израз њене организације и односи у свима правцима своје радње. Овакоме обележју надлежности самоуправне општ. власти нашта не смета, што се њена организација није још развила до ступња, на коме би се и у ствари могло запазити, да је та надлежност слична надлежности државне власти. Ако се надлежност самоуправних власти цени са гледишта јавних потреба и интереса, који је стварају, а то гледиште мора имати значај главног критеријума за оцену питања докле може њен обим задаће самоуправне власти, онда у логици тих потреба, у томе: што је самоуправна власт подмирењу тих потреба и наменьена, треба тражити објашњење овог најширег појма њене надлежности. Другим речима и ову надлежност диктују јавне потребе и ако само извесног дела државне области. У осталом, и држава као целина састављена је из великог дела тих истих области, па је природно, да она, као највиши чувар јединства и интереса заједнице као целине, у ствари практикује заштиту тих интереса и за сваки део своје области, само с том разликом што она то не врши с нарочитим обзиром на сваки делић посебно, но на све укупно, као на целину. По томе, са овог гледишта, у коме пресуђује општи а не локални интерес, влоги облици њене јавне дужности могу бити практиковани разнолико и у разној мери, тако да се у разним местима та исти облици њеног јавног старања и не запазе и да су засвим напуштени (на пример установа школа). С тога поменске управе имају, и ако начелно исту задаћу, засвим супротну полазну тачку, а на име, да оне без обзира на остале делове државне области, негују јавни културе у границама своје области надлежности, не водећи, при том, рачуна о целини друкче, него у колико је потребно да се на законској основи не оштете, да с њом не дођу у сукоб и да у испуњавању општих, обавезних правних одредаба, своје поступање сообразавају и потчине јединству државног права, у колико је оно и за самоуправне установе прописало извесне услове, установило извесан јавни ред.

На ипак, и поред све начелне сличности, има разлике у природи ових двеју надлежности, а та разлика одређује уједно и карактер њихове разлике у обиму, до кога се простиру. Да се то објасни потребно је потсетити на раније напомену, да су им полазне тачке различите. Док надлежност државне власти има непосредни задатак да служи интересима целине, а само на тај начин и са таквим критеријумом још и појединим деловима њеним, дотле самоуправни режим има непосредну задаћу да служи интересима области коју представља, а у толико, докле посредно, још и интересима целине, јер је ова у толико и потпомогнута и јача тиме што су јој и поједини делови помогнути и јачи. Док она прва, често негирањем неких интереса извесног дела своје области или бар напуштањем тих интереса у једно дато време, с обзиром на интерес целине, те исте интересе негује у другим својим деловима скрећући им нарочиту пажњу, дотле самоуправна власт не водећи рачуна о другим деловима ван њене области, обраћа нарочиту пажњу својој територији, а на остале делове само на негативан начин т. ј. у колико је потребно, да њих, као саставне делове целине не оштети, или, да са интересима целине, као претежнијим, не дође у сукоб.

Локални интерес, дакле, битна је особина у задаћи самоуправне, а интерес целине, битна је особина у задаћи државне власти. Ова разлика има огромну политичко-правну важност, која те две власти значајно разликује у две нарочите категорије и која се уноси као критеријум и обележје и у сву осталу могућу и потребну разлику, кад је реч о уређењу њихових односа и њихове практике. Последице те разлике треба увек да су јасно и у законодавству изражене, ако се хоће да оне буду и правно загарантоване и да добију своју санкцију у организацији самоуправне власти. Ближи и одређенији појам ове поставке, своди се на ово правило: интерес целине као претежнији влада локалним интересима, па му се зато ови морају стављти у службу, у свој мери, у којој је потребно, па да они не само не буду на сметњи интересима целине, него да су им још и сагласни.

Однос ове зависности, мора се, због тога, добро појмити. Он се мора свуда добро уочити, а потом извести на начин, да се нигде начелно не оштети. Јер, у целокупној организацији самоуправне власти не сме бити ничега, што би повредило или што би давало могућности за повреду интереса целине, или што би исту категорију јавних интереса, о којима се ове власти старају, доводило у сукоб. С друге опет стране, ван тих граница, зависност самоуправне од државне власти, не само да није потребна, него у опште не сме да постоји друкче и на њиној основи, него што захтевају гаранције, да правилно практикује своју надлежност.

После ових напомена о овој начелној разлици између самоуправног и државног режима и важности, коју та разлика треба да има, неподобни говор о начелу надлежности самоуправних власти, биће, по свој прилици, јаснији.

(наставиће се)

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Т. Алимпић (8)

После свега овога што смо до сада изложили о раду наше престоничке полиције сигурности у току последњих 5 година, ми немамо нарочито потребе да доказујемо како је она — полиција сигурности у означеном времену стално напредовала, те према томе, да се и начело о множењу казнимих дела, изложено у почетку овог нашег рада, **не може применити и на нашу престоницу.** То се јасно види из целокупног нашег излагања, а нарочито из цифара, чија се позитивност не може ни чим у сумњу довести, и за чију тачност опет, ми јамчимо.

Према овоме ми би се, потпуно задовољни са овим констатовањем, односно нашом полицијом сигурности, могли овде зауставити, кад неби осећали дужност, да будемо искрени како према својим читаоцима, тако и према самој својој служби.

Ма колико да је изложени напредак и јасан и ласкав за нашу престоничку полицију, ми је, искрено да кажемо, далеко изостао од правог, стварног напретка — напретка који би се појављивао као природна последица полицијског делања у свима правцима у опште.

Очаван, какав се сада појављује, овај напредак резултат је усавршног рада појединих личности, или да се јасније изразимо *заснован је на традицијама* а полиција, нарочито престоничка, не сме никад рачунати с **традицијама.**

Пажљиви посматрач могао је јако опазити, да се напредак о коме је реч, *пре свега у изналажењу учинилаца казнимих дела, него ли у спречавању оних последњих.* Модерне полиције, међутим, већ су изодавна појмиле и себи у задатак ставиле: **прво спречавање казнимих дела,** на тек на другоме месту изналажење њихових учинилаца.

Што то пак наша престоничка полиција није могла до сада учинити, није зависило толико од ње саме колико од њеног стародревног устројства, које је онемогућавало сваки њен

развитак и спутавало и оно мало полета које су јој појединци с времена на време давали.

По овоме уређењу, наша престоничка полиција нема јасно одређених атрибуција, нити постоје границе њене надлежности или ненадлежности. Оваква каква је данас, она представља један конгломерат најразновр снијих дужности и права. Са свим је природно, што се у овоме конгломерату, као и у сваком конгломерату у опште, мора лутати и нагађати, често пута о најобичнијим ствоима.

Неуређеност или боље да речемо неодређеност једна је од главних препрека правилном развитку и стварном напретку наше престоничке полиције.

Ну и то није све.

Наша жандармерија, која би по своме позиву и устројству требало да је орган чисто полицијске власти, пре је војничка но полицијска установа. Способност жандарма и њихових старешина не цени се по њиховом стручном полицијском знању већ по разумевању војничке дисциплине и осталих војничких предмета. Полицијске ствари долазе на последње место. Жандарм је дакле на првом месту војник, па онда орган сигурности. Као први изврстан је, као други ирло је мало употребљив. То с тога, што жандарме нико озбиљно не обучава у њиховим дужностима као органа сигурности, а ако се по некада и нађе који вредњи члан или писар па то отпочне са жандармима који су му дати ради службе, он увиђа, на крају крајева, да му је труд био залудан из простога разлога, што команда жандармерије, по својој вољи прима, отпушта и распоређује жандарме, те је, према томе, ништа не вежи, да и оне обучене жандарме премести, и то по најчешће у унутрашњост.

Шта више појединн жандарми који су показивали и воље и дара за чисто полиц. службу, отпуштани су из жандармерије само с тога, што нису могли подесити своје војничко држање или да се јасније изразимо, за то што су их њихове војничке старешине нерадо гледале због тога што им је указивана од стране полиц. чиновника. Сећамо се врло добро неколико случајева из ранијих година, где је команда жандармерије наложила отпустила неколико жандарма, које управа града Београда беше предложила за одликовање или унапређење због ревносне полицијске службе. Шта више, појединн команданти жанд. ишли су тако далеко, да су од жандарма и њихових млађих старешина стварали нарочите сепаратне полиције, којима је главна дужност била, да контролишу рад полицијских чиновника. Разуме се већ, да је од овога највише штетила служба.

Далеко би нас одвело, кад би овде рећи све оно што у престоничкој полицији не ваља, па с тога ћемо се ограничити, да изнесемо само оно што би, по нашем мишљењу, требало учинити, да она постане престоничка полиција у правоме смислу те речи, а то је:

1., Одузети од ње извршења и пренети их на суд — установом судских извршитеља као што је то у другим напреднијим земљама. Ако се ово, из буди каквих разлога, не би могло учинити, онда да се извршна полиција са свим одвоји од праве полиције — установом извршног одсека, који је и раније постојао.

Поред многобројних користи које би се овим одвајањем постигле, најважнија би, нема сумње, била та, што би и јавни кредит био много боље загарантован, а за то се давно опажала потреба.

2., Концентрисати са свим полицију сигурности у управи града Београда проширење круга ради досадњег кривичног одељења, или установом нарочитог одељења сигурности, каква одељења данас постоје готово у свима напреднијим државама. Персонал овог одељка, емапципован од осталих, често пута нашпих полиц. послова, а нарочито од политичких ствари, имао би се искључиво старати о личној и имовној безбедности престоничких грађана, ступајући ради тога, у вези и са страним полицијама.

Ово одељење ослеђавало би све злочине и преступе у престоници, те према томе, квартовима би остали само исгуни који би им допуштали, да са много већим успехом и мањим персоналом но данас, обављају **превентивну, редарствену и санитетску** полицију, као и да се старају о **јавном моралу,**

3. Образовати нарочиту жандармерију за престоницу, која би искључиво стојала под управником Београда, односно министром полиције, и чија би органи у вршењу службе били емапциповани од свих могућих обзира. Пре него што би се ови жандарми употребили за службу, морали би се, бар за неколико месеци, упознати са истом. ради чега би се опет имала установити нарочита школа за њих, као и за све нове, који би доцније у жандармерију ступали,

4. Створити могућност добрим полиц. чиновницима да могу годинама, па и за сво време своја службовања остати у престоници,

5. Поднћи, и то што пре, завод за поправку малолетних преступника, и

6. Образовати друштво за прихваћање и поправку отпуштених осуђеника.

Све ово изложено је у најопштијим потезима и с тога је са свим природно да би се, пре остварења овога, морало много што шта изменити и уредити, а нарочито у погледу административне и политичке полиције, која би такође морала постојати као засебни одељак.

Тек после овога могла би наша престоничка полиција потпуно одговорити своме задатку, који би се онда састојао у томе: **да предупређује злочине, преступе и иступе, да истражује њихове учиниоце, да би над извршењем закона и судских одлука, да заштићује личност и имовину грађана, да одржава ред, да се стара о чистоти и да чува морал.**

Што је, и поред свију изложених мана, наша престоничка полиција стално напредовала, има се захвалити с једне стране особинама нашег народа који је најмање склон на чињење правих казнимих дела, а с друге опет приликама у којима се наша престоница, односно њени грађани налазе.

Треба знати да код нас нема ни анархизма ни пролетаријата, као и да сваки човек може, само ако хоће, зарадити себи на поштен начин парче хлеба. Али тако исто треба знати и то, да смо и ми на прагу великог социјалног преображаја, као и да ће анархисте скорим закуцати на наша врата: Зло ће бити, ако нас пролетери и анархисте затеку неспремне, а то је навесно, ако нам полиц. остане овакав каква је данас....

Qui habet aures audiendi audiat.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горњовних мемоара)

(Наставак)

Навешћу сада о овом другом случају један убедљив пример. Пре неколико година; приликом истраживања, би нађена у Сени, на два сата од Париза, једна лешина сва чврсто стегнута платненим пешама. Све се збило дрикуће но у авери Матленовој.

Жандарми закључише, да имају пред собом извршен злочин и нека бедна скитница, позната као подозрина, бн ухваћена.

Како му је било немогуће да означи идентичност жртве, за убицу које је држан, пошто је никад није ни видео, задржаше га у засебној скривеној ћелији добрих месец дана, док једног дана случај не учини, да његова невиност изађе на видело.

Имаћах, по моме мишљењу, изврсну навику, да као шеф полиције сигурности, с највећом пажљом читам рубрику „разно“ у новинама, јер то су оне, које за сада замењују судски циркулар, за који је рекламујем. Оне га, у осталом, замењују непотпуно, јер штампају само оно, што се њима допада.

Ну илак, пошто су оне, у одсуству сваког званичног циркулара, једино средство ради обавештења, — добар полицајац треба да их чита са највећом пажњом.

У једном, дакле, листу бејах прочитао кратак извод приче о открићу увезане лешине и затварању бедног скитнице. На неколико дана после тога, паде ми у очи један навештај послат подручној ми полицији, у коме се говораше о нестанку једног поштеног грађанина парисног. Нека кућна чуварка беше дошла код комесара дотичног кварта да јави, како је један од њених кирајција, постарији неженьен човек, изашао једног јутра из куће, не поневши ни кућер ни ручни пртљаг, па се више није ни вратио.

Комесар полицијски вршио је истрагу по овој афери са врло похвалном марљивошћу, док једног дана акт један би упућен нашем одељку, ради извесног обавештења.

Зашто ли ме акт овај потсети на онај чланак из новина? Како се у моме духу створи у исто време представа о увезаној пешчини, — не знам ни сам.

Извесно је било само то, да ја бејах убеђен да се не варах. Добих одмах дозволу од паркета да отворим врата на стану тога поштеног човека, кога оплакиваше кућна чуварка.

Још ми не беше могуће да се упустим у свестран претрес, али већ уласећи у собу, спазих на постељи дуге беле направљене од креветских чаршава.

Истог вечера известих о томе паркет, који вођаше истрагу по овој афери и после два дана добих једно парче платнене веже, којом удављени беше увезан. Заиста, оно беше једнако са платненим везама, које нађох на постељи несталог.

Извршив се потпун претрес у стану несталог и тада нађосмо, међу његовим хартијама, дугачко писмо, у коме објашњаваше, да се решио, да сврши са животом, немогући више да трпи извесну неизлечиву болест.

„Како знам врло добро пливати, додаваше у своме post — scriptum-у, то се бојим, да у последњем моменту нагон за самоодржањем не буде јачи од моје воље, ја ћу себи везати удове. Нека се дакле нико не чуди, ако моја лешина буде нађена јако увезана.

Овај тако објашњив post-scriptum ослободи веселог пробисвета одмах затвора, у коме је у усамљеној ћелији, провео више недеља.

Овај пример јасно показује да је централизација података по криминалним аферама, неопходно потребна не само ради проналаска учинилаца кривичних дела, већ и ради спречавања упадања у судске заблуде.

Сви они који су се бавили криминалним аферама, полицијски комесари и истражне судије, — поборници су, у то сам сигуран, за стварање једног министарства полиције, потреба тога позната је свима посланицима, ну, из политичких обзира, оно, без сумње, никад неће бити образовано..., из бојазни да министар истог не постане човек неома моћан, због тајни којих ће он бити ходилац и због усред срећења у његовим рукама свих средстава за судска и политичка истраживања.

Напоследку, ако је немогуће добити оно, тако корисно, министарство полиције, бар је увек могуће централисати криминалне податке у министарству правде, на пример, и онда се не би посумњало у број смртних случајева осталих непознатих, тобожњих самоубијстава и напуштених афера од стране чарпета провинцијских, јер би се исте поново узеле у поступак и најзад би се дошло до резултата.

Ја идем чак и даље држећи, да је једино средство за стварно уништење оне врсте интернационалне заједнице, коју образују лопови сих земаља, — стварање једне интернационалне полицијске заједнице.

Зашто се не би, кад је у питању опште опасно злочинство против личности и имања, — полиције целог света помагале узајамно?

Ово је један факт, који сам тако добро био појмио, да сам се за време, док ја бејах шеф полиције сигурности, увек старао да останем у најпријатељскијим односима са шефовима европских полиција.

Шта више користио сам се многобројним путовањима, која сам по дужности чинио, или кратким боравењем у Паризу извесних мојих колега из иностранства, — да ступим у што тешње односе са њима.

На тај начин бејах успео да будем у особито пријатељским односима са готово свима страним полицијама тако, да су ме кадкада истражне судије, државни тужиоци и председници кривичних одељења, — молили да потражим од мојих енглеских, белгијских, талијанских, швајцарских, немачких, шпанских или турских колега, податке, који су им били преко потребни.

После неколико дана ја сам већ исте добијао, док дипломатским путем, као једним којим се по правилу могу служити чиновници, — чекало се на одговоре недељама, ако не и месецима.

Оно, дакле, што ја добијам искључиво услед пријатељства са мојим колегама, требало би да буде на основу извесног права. Све полиције образованих земаља морале би брзо достављати једна другој потребне податке. Исто тако за све опште опасне злочинце пронађене у иностранству, све формалности око екстрадиције морале би бити упрошћене.

Док бејах још на челу полиције сигурности, никад нисам, из принципа, одбијао паркетима из департмана помоћ у агентима, које су ми тражили, ради проналажења учиниоца извесног злочина. На жалост, тражења су ова увек доцкан стизала, јер кад моји агенти стизаху на место опредељења, дала истрага већ беше осујећена.

Узрок овим закашњењима лежи у томе, што ово изашиљање агената проузрокује трошкове те, пре но што захту ове помоћнике, држани тужиоци и истражни судија, морају тражити одобрење од главног државног тужиоца њиховог ресора, који је опет са своје стране дужан да размотри бућет, те да види, да ли је могуће учинити овај утрошак.

Ово је, пак, преме довољно кривцу да умакне.

Сдруге стране префект полицијски не одобрава одлазак агента пре но што су трошкови, који су у питању, загарантовани, па чак и онда, кад су ови трошкови плаћени, он се још устеже што, услед тога што трошкови општинске полиције падају на терет вароши Париза, — има појединих чланова општинских који протествују против тога говорећи, да они не потирају бућет за одржање полицијских агената из Кемлер — Карантена или Каркасона.

Изузев неколико великих варошии, као што су: Лион, Марсељ, Бордо, Лиљ, Нант, Версај и т. д.., нема у провинцији, управо рећи, полиције сигурности. Државни тужиоци немају на њиховом расположењу, сем жандарма, никаквих других полицијских агената.

Жандарм је одан слуитељ закона и његова храброст иде кадкада и до хероизма. Обично је оштроуман и зна да напрши потребна констатовања, откривајући с лакоћом, на којој би му кадкад позавидели и агенти полиције сигурности, — најзамршеније детаље, мерећи и најмањи траг корака. Ну ту се сршава корисна радња његова, сем ако буде срећан да нађе на странпутници злочинца и да га ухвати.

Зашто? За то што жандарм може да дејствује само званично, са његовим чизмама, сабљом, легендарним шеширом и традиционалним кајасом Пандорином, кога у осталом недавно заменише опасачем.

Како се, до ђавола, може тражити да он, посећи сву ову опрему, ухвати каквог препреденог модерног злочинца?

Ја сам видео много опаких ваљаних жандарма, који позајмаху да им под оваквим условима није могуће дођи до позвољног резултата. Они би волели више да скину униформу и да дођу у оделу, у коме дејствују агенти полиције сигурности. Ну то није могуће, пошто се томе правила противе! Жандарм није више жандарм, ако нема своју униформу.

Зар није отштампано у заглављу свих жандармеријских протокола:

„Под знацима наше униформе и сваброзно наређењу наших шефова?“...

Очевидно је, да нема боље полицијске школе од самога Париза.

У великој вароши агенти имају сваког дана посла, те се убрзо усавршје у гоњењу разбојника, навикнавајући се мало по мало да познају све жице тога заната и наиграју подвале њиховог „посла.“

На тај начин успевају да се из основа упознају са овим засебним светом лопова, били они из Париза, провинције или из иноземства.

Да би се провинцији могли дати агенти, која јој потребују, држим да би најбоље било умножити број агената париске полиције сигурности. Тако би, без и једне од садашњих формалности, чим би се канал важан злочин догодио, — паркет дотичне вароши одмах телеграмисао у Париз и два агента би сместа отпутовала.

Ова агенти слали би у два примерка рапорте паркету, који их је стално у дејство, и полиција сигурности, те би се на тај начин у Паризу оживели злочини, извршени у провинцији, сазнали би се сви детаљи, а тако би се дошло и до много извршних података о злочинима извршеним у престоници. Врло би често онда полиција сигурности — обавештена на време о

идентичности лопова или убице — истог ухваћала још у моменту његовог пребегавања у Париз.

Додајем да би оваква организација имала изванредног моралног дејства на злочинце, који би доста изгубили од храбрости видећи, да се ни у најмањој варошци у провинцији, не може више „оперисати“ некажњено, због доласка у исту добро наученог агената.

Само се полиција не управља по моди. Мало по мало, интелегентни лопови — les beaux pègres по арго-у, појмили су да им ваља тражити клијентелу, и тако седа они одлазе зими у Ницу, а лети у Вишу, Лишон и Трувиљ. Лопови, дакле, имају њихову „villégiature,“ као и богаташи.

Мој би предлог био, да се тако исто и агенти полицијски пошаљу да пробаве неко време на обалама Средоземног мора, плажи Трувиљској и у опште свуда онамо, куда одлазе Парижани.

Агенти који познају специјалне категорије лопова, који обично одлазе у разне бање и на морске плаже, имали би их увек пред очима, и као год што агенти париски, на јавним друмовима, каткад недељама вребају каквог крадљивца, да би га ухватили на делу са полугом за обијање у руци, — исто тако и агенти у бањама и на морским плажама, знали би очекивати згодну прилику, те да лопова оне друге врсте ухвате у моменту, када ухвати руку у џеп какве лепе „baigneuje.“

Поштo већ говорим о овим летећим бригадама, које би требале за траже лопове до њихових зимских или летних прибежишта и, следствено, о потребним путовањима, која би имали да чине агенти полиције сигурности, — дужност ми је да изнесем један од највећих недостатака данашње полиције.

Док специјални комесари одељења опште сигурности и већина чиновника са службом при министарству унутрашњих дела, имају у џепу течајну карту, која им допушта да се могу користити свима возовима, — агенти полиције сигурности и сам њихов шеф, дужни су да плаћају карте на каси.

Да се закључити, шта се због тога дешава.

Агент гони каквог злочинца, ну нема сигурног доказа, који би му дао право да га одмах ухапси. Злоковац улази у какву железничку станицу и агент га гледа како гордо пролази поред контролора, показујући му или годишњу карту или просту билету за одлазак и повратак.

Агент, дакле, приморан је да стане у ред пред касом, да би купио карту. Кад изађе на перон, може само да види воз, који му одмиче, носећи му човека, кога је гонио.

Ево још једног простијег и много чешћег примера:

Агент јури за каквим лоповом и види га, како на станици Орлеанској (у Паризу) купује карту за Бордо, за који ће се воз тренути кроз неколико минута; инспектор, убоги ђаво, нема у џепу чиме да плати карту ни до Орлеана!

Принуђен је, дакле, да пусти лопова да му измакне. Траг је изгубљен, а колико пута и сама дала истрага осујећена.

(Свршиће се)

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов. 14

X.

Барон Роберт је сад био добио све оне доказе, које су му тражиле правда и савест, пре него што је смео себе створити мишљење. Али да ли би ти докази били довољни и судијама? Он је у то сумњао после разговора, који је био водио са својим адвокатом. Његов се адвокат, не поричући хипнотичку сугестију, изнак о њој изразно веома непоповљено.

— Муж предаје суду писма веома непримамљиног, али несборивог садржаја; он подноси доказе кривицом in flagranti. Шта има да поднесе противу тога његова жена? Излагања, која почињају на једва тек откривеној науци, о којој наравно још није казана последња реч. Та излагања ће, разуме се испитивати наша скептична јустиција. Постаће дуга парница, дебате за дебатама, које ће се до душе, водити у тајним претресима, али ће без сумње доспети у све новине; јер су хипнотизам и суггестија питања од приличо великог интереса. Што се пак тиче писама, неће се много устезати да их прештампају. Зар ће мислите и ви тако? На овај делицт? in flagrante, при којем игра улогу глумаџи из Комедије Француске, даје изванредан материјал за фељетане! И онда још једна околност, која се најпаче вас лично тиче: Дође ли до претреса, то ће госпођа Шасен, хтела не хтела, морати да сазна о оговарањима, која су се још до данас могла од ње крити. Представите себе њену одпратност, њезин бол, кад буде читала писма, која је против своје воље, што и ја радо признајем, писала, али је ипак писала — а како ће тек изгледати ситуација, кад сазна за своју вечерњу посету код комедијанта са свима појединостима! Ви видите, да сам на поштовања према нама признало хипнотизму и суггестији сву оправданост, у колико сам могао и смео. Али ја познајам мишљење, да ништа не свега мора бити доказано, да је госпођа Шасен одиста била жртва суггестије — а такав доказ је под оваким околностима, које се морају укупно узети у вид, веома опасна ствар.

Барон Роберт, који је под овим објашњењем очевидно био клоњу, упита најзад:

— Па чему ви саветујете?

— Напустити парницу и закључити поравнање.

— Какве погодбе он поставља?

— Госпођа Шасен треба пре свега да тргне своју тужбу за развод брака.

— Како би он добио право, да јој се врати и да је поново мучи? Никада.

— Није тако. Он хоће да се обнеже, да живи одвојено од ње и да је ни на који начин не узнемирује. На место судског развода са обостраним пристанком треба да дође развод путем поравнања.

— А имаља ће, разуме се, задржати он?

— Да! Али би он осигурао своју жени сто хиљада франака годишње ренте.

— Дакле осам милиуна хоће да задржи себи, а два од тога да врати у ситним ратама! Разбојник!

— Претпостављате ли паричење? Добро! Али једно вам морам рећи! Парница је већ изашла на претходних ступњева и убрзо ће доћи до претреса. Размислите се о свему зрело, али немојте више губити времена.

Барон је разумијало, али није одмакао ни корака. По кадшто је уступао реч мудрости. Али га је увек савладавао поново гнев, и онда би се питао, да ли да Луја Шасена у клубу или на којем другом јавном месту просто опамари? Али да ли би се опет тај невалалац тукао? А ако би то и био случај, може ли пророћи исход двобоја? Не би ли госпођа Шасен онда била изложена опасности, да изгуби једииога пријатеља, једииога браниоца своје части?... А кад њиме опет преовлада гнев, онда се јављао у њему на прво место посилан културе, светски путник, чувен истраживач непознатих земаља, који с пиштољем у руци заступа своје право и иде за својим интересима. Барон Роберт није био противан таквом начину свршавања парнице и помишљао је покадшто да га употреби и против Луја Шасена. То би помогло да се добије парница без суда и без адвоката; јер ако развод поништава брак, смрт га поништава још радикалније.

Али се барон с друге стране чврсто држао начела: зуб за зуб, око за око, а убилну смрт! Шасен, разуме се, није убијао; али он није ово боље од подмуклог убилца, бар не, колико је барон знао. Он је своју жену две године мучио, кињио на све могуће начине; њене је нерве растројио, да би је могао хипнотисати, изнети је на рђав глас, њену част упропаштити и покрасти је. Али то све у очима бароновим, који се строго држао речи, још није оправдавало смрт.

Па шта да се чини?... Тим се питањем занимао на своме путу за Енглеску кавану где је хтео за ручком да се нађе са доктором Барилом; он на име није могао више да буде без друштва доктороног, откако га је овај посветио у хипнотизам, и није пропуштао ни једну прилику узалуд, која би га могла увести дубље у ту науку.

— Доносим вам, — рече доктор, који није дао на себе чекати, барону, док су јела пробали, — један чланак из новина и „Jean Morgas“ од Клартија. Доктор Ладам у Женеви вели о овом роману, да је хипнозу у њем сам проживео. Новинарски је чланак, који је изишао у „Матену“, од Бело-а — познајете ли га? И то је један модеран белетристичар. —

— Не; али настаните — није од значаја, да ли тога човека познајем или не. —

— Адоље Бело прича тамо с погледом на једну студију у „Фигару“ следећи догађај. —

— Допада ли вам се вино? упита барон, коме је изгледало, да Бело-ов чланак није био такав, да би требао због њега заборавити на дужности госторинства.

— Допада ми се изванредно... Догађај, о коме говорим, је овај: „Доктор Лиј, у своје време лекар у „Салпетријера“, заповеди једног дана некој од својих болесница, именом Естера, пошто је био успаван, да после четири недеље, око девет сахати ујутра, чим он ступи у болеснички дворану, опали на њега два револверска метка, и то по сред груди. Он јој означи место, где ће наћи напуњен револвер. Четири недеље прођу; доктор заборави на своју заповест, или, као што би још могли рећи, на летаргију сугестију, али буде на њу опомењут врло јасно и опоро. Тек што је, на име, ступио у двораи, као Естера изиђе преда њ и опали двапут на њега. Болесница буде опкољена, саслушана; чиниле су, као да хоће да је ухапсе Она дрхће целим телом...

„Доктор јој рпвје:

„— Зашто сте ме хтели убити?“

„— То не знам. Та ми је мисао наједанпут дошла. Потражила сам себи револвер и чекала сам вас на степеницама.“

„— Та мора да вас је неко наговорио?“

„— Не, није нико; не сећам се...“

„Ништа се није могло од ње сазнати. У најближем тренутку не опомиње се болесница ни драме, нити узбуђења, која су је пратила; не опомиње се ничега из света, ако се тако сме рећи, другога живота; не сећа се заповести, коју јој је издала друга особа, или да јој је каква страна особа паметнула своју вољу...“

— Догађај, који ја држим за истинит, закључи доктор, јесте још једна потврда за хипнотичну сугестију.

— Лепо, рече барон, док је хитао, да послужа свога госта... Али то ме утврђује и у оном другом гледишту, да би се власти баш с тога и морале више занимати тим нервозним појавама, које за урачунљивост навезних особа нису од незнатнога значаја.

— О, ја сам се у „Салпетријери“ већ више пута састао са истражним судијом Гијом, који тражи пута и начина, како да се дође до каквљавања посредних преступника, који су путем хипнозе, преко другога извршили злочине. У том занимљивом проучавању њега помажу како лекари тако и професори правних наука... Ви видите, драги барове, да се и правосуђе удружује с нама; оно се опрема, да служи науци, а и да се послуши нашом новом науком.

— Али међутим још субјекти, као Луј Шасен, мирно пролазе некажњени.

— Ах, Луј Шасен! Добро, те сте ме на њега потсетили. На њега умало што нисам заборавио... а имам о томе човеку да вам јавим интересантне ствари.

— Одиста? упита барон, остављајући нож и виљушку.

— Сетио сам се. Па ја познајем тога човека. Његово име, које ми он није никад рекао, дознао сам сасвим случајно. Госпођина сам видео први пут у једном веома сумњивом друштву.

— Каква је била то сорта од друштва?

— Јесте ли већ слушали о госпођици Икс, те ваш сасвим непознатој глумици?... Е, па, кад сам је ја познао стајала је госпођица у тесној вези са једном плавом, младом дамом посве исправне ћеште, са једном девојком веома доброг васпитања, о чијем се гласу могло само добро чути. Лепа плавуша је, како изгледа, била противна таквој вези, због чега се госпођица Икс служила посредовањем једног пријатеља или љубавника, реченога Луја Шасена, који се тада већ бавио хипнотизмом.

— У које време мислите то? упита барон Роберт живо.

— Па, пре три године, године 188*, могу вам шта више рећи и тачан датум, који сам још нашао у својој књизи о болеснидама. Било је 2. марта... зашто сте се тако препали? Буди ли вам тај датум какве успомене?

— Да, јер сам крајем марта 188* године изгубио пријатеља, који ми је готово био као син! — Али наставите... Рекосте, да се госпођица Икс служила посредовањем Луја Шасена.

— Тако комбинујем ја; казао ми наравно није... Али је Луј Шасен тада био још дилетаник... хипнотичар, који је описао само у салону или будоару, и што је тако као и ви мало разумевао да хипнотисану особу опет пробуди; па као и ви био се и он уплашио, да не наступи синкопа и даде познати првог лекара на кога наиђу. Као што сте ви напшли на мене, тако је и он дошао у додир са мном. Али сам имао много муке, да пробудим из њезина сна његову пацијенткињу, која је била веома хистеричпа особа, и која је, без сумње, била хотимично и сувише јако хипнотисана. Али ми најзад пође за руком, и како сам се бојао даљих нервозних напада, ја сам је тада одвезао кући, у Ри Блапш.

— Ри Блапш! узвикну барон; сећате ли се још и њезина имена?

— Разуме се! после неколико месеци био јој претрес у суду!... Звала се Берта Моклер — али шта је вама? пребледели сте као...

— Мени није ништа... На страну са мном! Говорили сте о претресу... јесте ли га пратили?

— Читао сам у новинама о томе.

— Јесте ли се чудили?

— Помислио сам: оптужена, чије ми је душевно стање било познато, није никако могла ово убиство учинити на властитих побуда.

— Али код суда нисте о томе учинили никакав исказ;

— На то се не би нико осврнуо... Било је пре три године, и ја сам тада био још непознат, а хипнотична сугестија још непознатија од мене. Тек је у Нансију само привлачила пажњу, где се професор Берихајм занимао проучавањем тога питања. У осталом ја сам за време те парнице, као што ми сад пада на памет, био код Берихајма у Нансију и експериментисао. Само сам случајно сазнао о претресу и осуди, пошто сам ја онда једва имао времена за читање новина.

— Неправедна осуда! рече барон устајући.

— Па ви идете можда сувише далеко! мислио је доктор Баријо... Што сам рекао, тек је само нагађање, али још ни из далека не извесност...

— До извесности ћете, настави барон енергичним тоном, доћи као и ја, ако се сетите на име човека, којега је Берта Моклерова убила.

— Он се звао господин де Живјер — али та ми ствар ништа не објашњава.

— Е, видите — господа Шасен била је удова господа де Живреј, пре него што је постала госпођом Шасеиопом. —

— А-ах!

— И сад разумете? Је л' те? Луј Шасен је преко Берте Моклерове убио мужа, да би се затим оженио удовицом, десеторуким милијунаром!..

XI

Сад барон Роберт, приближивши се сасвим доктору, понови целу парницу са свима појединостима и околностима, пустивши да читава ствар још једном прође пред његовим душевним очима. Док је доктору описивао све епизоде, водио је ствар Берте Моклерове тако искрено, да боље не би могао учинити ни један бранилац, који би веровао у хипнотичку сугестију.

Био је, дакле, убијен човек. Полиција изиђе на место догађаја и нађе поред лешине престрављену, саломљену девојку, на чијем је лицу, у чијим очима, у чијем држању био оцртан чудноват израз, тако да лекар није могао а да не каже помесару, да по његовом мишљењу не може она девојка бити сасвим при свести. Она буде саслушана и призна, да је убила господина де Живреја.

„— Зашто?“

„— Писам могла друкчије, одговара она.“

Али се том одговору правосуђе не чуди, ма да се сва хипнози склона лица служе у сугестији готово сасвим таквим истим изразима, тако, да би већ само то било довољно, па да се наслути стање, у којем се налазе такви душевни болесници.

„— Проболи сте га овим ножем онде?“

„— Да!“

„— Је ли тај нож ваша својина?“

„— Није. Нашла сам га тамо у кутији.“

„— Ко га је тамо метнуо?“

„— То не знам.“

И она то одиста не зна. Она зна само, што јој је наређено да нади.

„— Немате ли сакривача?“

„— Не, немам! одговори она журно.“

Наравно, онај, који јој је заповедио убиство, рекао јој је још и: сакривала немате!

Правосуље не уме да се нађе, не може себи да објасни злочин. — Девојка их доводи до дивљења. — Али се код жртве нађе писмо, у којем се моли, да дође у Ри Бланш. Берта Моклер признаа без устезања рукопис, хартију и потпис, али уверава тврдоглаво, да није писала господину де Живреју. Којешта, као да се господа Шасен опомиње гадних писама, која су јој диктирана?

Доктор Барије није одговарао. Ослоњивши лактове на сто, слушао је он и није пуштао да му измакне ни једна реч.

— Писмо и признања, настави барон Роберт, не би можда суд још убедили о кривици, јер није било никаквог мотива за злочин. У недостатку таквога, морао би суд тражити друге путеве за сазнање, а то је могло бити опасно за правога кривца. Због тога се овај постарао, да се поред убиства констатује и крађа; у особи девојчиној сакрио је он новчанике са десет хиљада франана и са посетницама господина де Живрејa. Само је заборавио, да девојци, коју је хипнотисао, још заповеди: „Признаћеш крађу као и убиство.“ С тога она одрече крађу енергично, као што и госпођа Шасен пориче браколомство. А може бити да ствар стоји и овако: да Луј Шасен, који ништа не губи из вида, није из нарочитог разлога Берти Моклер заповедио, да призна крађу, јер је суд због њеног одрицања, док су већ и иначе све околности против ње говориле, био заузет према њој непоновљиво.. Да, да! Луј Шасен хтео је све да предвиди, само му је једна околност измакла да ми је случај, на који сам у животу увек рачунао, као награду за то, позвао нас, господине докторе!... Луј Шасен је године 188* познавао Берту Моклер и хипнотисао је!

— Дакле, питао је доктор Барије, јесте ли сад убеђени, да је Луј Шасен заповедно злочин?

— Чврсто убеђен, јер је само њему овај злочин донео користи. Али има још и даљих разлога, који су га на то понукали.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног полицијског писара, одговарамо му следеће:

Поводом тога, што су се досадашњи случајеви: да су извесне наше полицијске власти издавале пасоше многим странцима појединцима, а нарочито онима који од дужег времена живе у Србији, као: мајстори, пазе, радници и т. д. на основу којих су они, при повратку из Србије, добијали од надлежних полицијских власти и путне исправе за иностранство, па су многи од јових страних одлазака, на основу тих српских пасоша и путних исправа, примани и по нашим и по страним болницама на лечење, као српски поданици, за које се дописе — немогуће доказати њихову припадљивост — морао плаћати болнички трошак из народног санитетског фонда. — Министар унутрашњих дела — да би се једном стало на пут овакој неправилној разни полицијских власти, којом се знатно штети народни санитетски фонд — расписом својим од од 28. августа 1890 године СЊ 6398 прекопучио је свима полицијским властима, да оне нарале свима својим подручним органима: да ни једном страном поданику не издају путне исправе, јер, ако се, и после оне наредбе, деси, да који од страних поданика буде примљен у коју страну болницу, на основу српског пасоша, сав болнички трошак падне на терет онога органа власти који му је и путну исправу издао.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Пош. Н. Н. бив. рачунополагач и председник суда општине Н. напаштио је 484 динара општинског прираза по дневнику касе примања на исту суму није предао каси општинској. Кад је он као председник и рачунополагач у тој дужности умро, надзорна и среска власт извршила је преглед касе и рачуна, па је тим прегледом нашла и констатовала у општинској каси недостатак у горњој суми, с тим, да је за тај недостатак одговоран пок. Н. Н. као рачунополагач. Ово стање среска је власт утврдила својим рефератом.

Нађени недостатак у 484 динара пода се сад на дугу по општинској књизи дуговања, као заостали на дугу општинских прираза код именованог рачунополагача.

Сада пак овај писар моли за објашњење:

Може ли се она сума у 484 динара наплатити од рачунополагачевих наследника, без судске пресуде, као општински прирез по закљученим дневницима, и, може ли се у овом случају поступити по пропису тач. 2. § 465. грађ. судског поступка, као и то, може ли се на ову суму тражити $6^{0}/_{0}$ интереса од дана над је умрли рачунополагач оглашен за одговорног? Да ли се реферат полицијске власти о изведеном недостатку може сматрати као јавна исправа по § 187. грађанског судског поступка? као и сматра ли се за јавну исправу преглед општинског дуговања и потраживања, који је потврђен општинским судом и одбором?

На случај, да би наплату требало тражити судским путем, онда треба ли плаћати и такву такву за тужбу?

На ово питање дајемо молиоцу следеће објашњење:

Сума нађеног недостатка о коме је у питању реч, ни у ком случају не може се наплатити без пресуде надлежне власти, јер ово није случај о коме говори тачка 2. § 465. грађанског судског поступка. Та законска одредба дозвољава наплату без судске пресуде само општинског прираза који је разрезан на појединог житеље на та или иначе сами да плате, а не и наплату прираза кога је рачунополагач већ покупио од грађана па га утајио, као што је појављени случај.

Наследници умрлог рачунополагача дужни су да плаћају све дугове попођинске само онда ако су се они примили и наследства његова иностављене, а ако су се наследства одрекли не морају по закону ни његове дугове плаћати.

У наведеном случају појављеног недостатка требало је овако поступити:

Кад је надзорна државна власт, по смрти рачунополагача, извршним прегледом рачуна и касе, са којима је он руковао, нашла по истима недостатак у 484 динара од прикупљеног општинског прираза, па то и својим рефератом констатовала, — онда је она према одредби 13. члана 78. закона о општинама, требала одмах да траши обезбеђење код надлежног суда у смислу члана 46. тачке 2. и члана 49. 71. и 88., закона о уређењу Главне Контроле, а за тим да о свему томе и Главну Контролу извести.

Ако то није учињено одмах, онда пека се учини сад.

По члану 50. и 97. закона о уређењу Главне Контроле, пресуде над рачунополагачима за појављене недостатке у каси и рачунима са којима су они руковали, изриче Главна Контрола, и овом пресудом оправдава се забрана стављена на покретност рачунополагача за појављени недостатак а прибављена се претварања у наплаћивању, о чему се и приостављена суд извештава.

Што се тиче интереса на суму појављеног недостатка о њему је изређи своју суд Главна Контрола правном изрицања пресуде по овој ствари.

Реферат среске надзорне власти о прегледу рачуна, који је она извршила, сматра се као јавна исправа за обезбеђење појављеног недостатка према § 187. у вези са §§ 277. 278., и 293. грађанског судског поступка, и, пресуда општинског дуговања и потраживања не може се узети као јавна исправа, све дотле, док Главна Контрола не би прегледала рачуне и разрешила их као исправне.

Пошто је за пресуђење овога питања надлежна Главна Контрола, онда не треба рачунополагача тужити суду за појављени недостатак, него поступити у овој ствари онако како је горе изложено, а у том случају, такса није потребна, пошто се дела овакве природе извиђају и суде по званичној дужности.

* * *

Једна општински писар послао нам је једно овакво питање:

Новим ! 20 б грађанског судског поступка од 26. јануара 1901. године, прописано је: да општински суд, ако не прими примедбе судије приостепеног суда које би овај учинио на пресуду или решење општинског суда, поводом појављене жалбе од незадовољне странке, — може позвати послати предмет приостепеном суду, па својим разлозима зашта примедбе не усваја но остаје при пресуди или решењу, и тада ће приостепени суд разматрати предмет у пуној седници, па, ако разлоге општинског суда уважи, одобраће његову одлуку, у противном, учиниће примедбе општинском суду по којима је овај дужан у свему поступити.

Овај писар моли нас, да му поводом овог законског наређења објаснимо следеће:

Кад какву пресуду или решење општинског суда одобри одређени судија приостепеног суда, као добру и на закону основану, да ли у томе случају незадовољни странкар има права да тражи, да се та пресуда или одобрена врати приостепеном суду те да и њу цео суд у своме колегијуму разматра или не?

На ово питање ми му одговарамо:

да је законима прописе који се у питању помиње (§ 20 б. грађанског поступка) сасвим јасно и прецизно опредељено: да само општински суд може, своју пресуду или решење, које је судија правоснажног суда својим примедбама поништио, — ако те примедбе не усвоји, — поново, са својим разлозима, послати правоснажном суду те да и он у својој пуној седници исти предмет расмотри и реши; али, не тај нити који други законски прописе, не дају права ни парничару, који не буде задовољан са решењем судије правоснажног суда, којим је пресуда или решење општинског суд одобрено, да тражи, да се и та тако одобрена пресуда поново прати правоснажном суду на расматрање и решавање. *Према овоме је свака ова пресуда или решење општинског суда, коју судија правоснажног суда одобри, одмах извршна и не подлежи даљем расматрању.*

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Драгутин Јовановић, циганин из Ресника, среза леванског, који је, као притворник тога среза, био у чачанској окружној болници на лечењу, побегао је из болнице ноћу између 9. и 10. тек. мес. Он има 18 год., средњег је стаса, при је као и сви цигани; под истрагом је био због крађе новца. Начелство округа ужичког дјенешем Бр. 15072, моли за тражење овога краљанина, који се, у случају проналажења, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 21200.

Велимир Протић, бив. чиновник гл. контроле решењем кварта врачарског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због два дела фалсификата. Он је на два мењицима, од којих је по једној узео зајам од Стевана Р. Горњовића, окл. рентијера у 1050 дин. сребра, а по другој од Данила Лесића мешчана у 700 дин. злата, лажно потписао једног генерала у пензији и тако зајам остварио. Почетком месеца октобра ове год. Велимир је своју дужност напустио и побегао негде у унутрашњост. Он има око 45 год., средњег је стаса, лежеваст, носе проседе и бркове и бркове и зашиљених, очију жућкастих, образа пуних, усана дебелих, у горњој вилици нема два предња зуба. Кварт врачарски управе града Београда актом од 20. тек. месеца Бр. 15.738 моли све полиц. власти, да Велимира у својим домаћијима најжешће потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Сазна Велимирова је из много мањег дела али не нам моћи да послужне властима да га по њој познају.

Данило Видојевић — Тасић, родом из Јагодине, решењем зајечарског правоснажног суда стављен је под суд и у притвор због опасне крађе. Данило, који је у бегству, и коме се не зна занимање, има 20 година, високог је стаса, приномањаст. Поменути суд актом својим Бр. 14679, моли све поменуте власти, да га у својим домаћијима живо потраже па у случају проналаска њему стражарно спроведу — акт управе града Београда Бр. 31788.

Драгутин Јовановић, циганин скитачки, који је био под истрагом и у притвору код среза дубичког због крађе побегао је, ноћу између 9. и 10. тек. месеца, на чачанске болнице камо је био на лечењу. Он има 22 год., средњег је стаса, танак, образа округлих, очију црних, у опште је приномањаст, косав је. За одбеглим краљанином наређује се тражење. Проналажено треба стражарно спровести поменутом среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 31188.

Анта Ђорђевић, занар из Зелен-града у Бугарској украо је 16. тек. месеца 4000 динара Ђури Милошевићу, занару из Смедерева, и побегао. Он има 35 година средњег је стаса, у опште смеђ, бркоса је великих, браду брије, у одељу је сукненом. Начелство округа смедеревског дјенешем Бр. 1415 моли за најжешће тражење овога краљанина, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 31196.

Драгомир — Васа — Бошковић и Јанка син **Алиља** И. циганина из Врела ср. тамнавског у друштву са још једним циганином, који се налази у притвору извршили су у овом срезу девет опасних крађа. Драгомир је по извршеној дела покушао да убије још и служитеља ово среског, приликом хватања. По извршеној горњег обојица су побегла незнано где.

Драгомир је високе, у лицу бео, бркова повећих рифаљ, брија се, само оставља понумонт, косе црне. Добро развијен са узлигнутим рамењима, леђа са десне стране шкрбавих и краћих, стар је 25—27 година. Од одела носи на себи уско сукнене чакшире, сукнени копоран, гуњић и на глави шубару. На погама опанке.

Јанка је стаса високог приномањаст, и бркова црних, брија се обично, развијен, стар је 24 године, од одела носи дебеле шарене панталоне, сукнени копоран и гуњић, на глави шубару. Начелник ср. ваљевског дјенешем Бр. 12.265. Моли све полиције власти за најжешће тражење истих. У случају проналаска треба их спровести Управи града Београда с позивом на УБр. 31.865.

Никола Ступар, бив. служитељ гвоздарске радње Брунера и комп. у Сарајеву, 8. ов. месеца напустио је проневеру своје господарице и побегао незнано где. Њему је тога дана предато 3 новчана писма и 12 унутница, и 8243 круне и 3 хелера, и то 2 хиљадарке 19 ком. по 100 форината и 443 круне ситнијег среброг новца, да са писмима и унутницама преда на пошту, и он у место да то учини побегао је.

Никола је родом из Петровца у Босни, има му 31 година, Србин; стаса је средњег, више завршкавно, у лицу блед, мести браде, брковна танких црних, брија се. Не може брзо да иде јер је шлогиран и има грчеве у ногама. Начелство ужичко актом бр. 13778 посљедо је ову потерницу са сликом и моли све полицијске власти да на проналазак Николин обрате нарочиту пажњу. О проналажењу Николи треба известити исто начелство и уредништво нашега листа.

ТРАЖИ СЕ

Николу Мишића, варошиу, који се издаје за контролора управе државних монопола, тражи кварт сахаималски управе града Београда актом Бр. 8.647. Проналажено треба стражарно спровести овоме кварту, или самој управи с позивом на акт Бр. 31.557.

Јована Николића, бив. пешачког поднаредника, који је пресудом правоснажне суда за град Београд од 25. новембра пр. године. Бр. 25293, осуђен на 15 дана затвора, тражи управа града Београда, ради извршења ове пресуде. Проналажено треба спровести поменутој управи с позивом на акт Бр. 1787/901.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше окл. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпил: „Уредништво Полицијског Гласника.“

Садржај: I. *Службени део.* 1) Указ. — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Кретање казнених дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; — III. *Поучно забавни део:* 1) Непознате земље, из Горопашких мемоара; 2) Ко је убица, криминална врач од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 256.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 2. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Милан Ђорђевић, секретар прве класе министарства унутрашњих дела, на расположењу, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године № 27.428. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Вићентије Вешевић, окружни начелник II класе, који је указом од 10. септембра 1900. постављен за председника општине нишке, а указом од 4. јула 1901. године разрешен од ове дужности;

Тимотије Миловановић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. постављен за председника општине пожаревачке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности, и

Милан Надашковић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. год постављен за председника општине велико-градишке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности. —

на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стане у стање покоја, с пензијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године № 27.429. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општински власти, решено је:

да се Арса Трифуновић, председник општине ужичке, уклони са тога положаја.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године № 27.310. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 24 и тачке 4. чл. 68. закона о устројству општина и општинских власти, постављен је:

за председника општине ужичке, Милан Станић, бивши управник тканичке радионице из Ужица, са платом од [2500] две хиљаде и пет стотина динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године № 27.311. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег Министарског Савета, решено је:

да се Предраг Обрнежевић, напредни писар друге класе начелства округа подринског и вршилац дужности писара среза јадранског, истог округа, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 25. новембра 1901. године № 27.550. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4537., које гласи:

да се Јован Јежек, наредник војне музике III. пешадијског пука, родом из Бистре, у Чешкој и поданик аустро-угарски по молби својој, прими у српско подданство са својом женом Јозефином и дететом Француском, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадашњег подданства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године № 26.989. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4494., које гласи:

да се Божидар Ђурић, пешадијски поднаредник XII. пешадијског пука „Цара Лазара", родом из Призрена, у Старој Србији, и поданик турски, по молби својој, прими у српско подданство, изузетно од § 44. грађанског закона, као досадашња српска заштићеница.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године № 26.991. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

3

Показани однос разлике даје типично обележје надлежности и једне и друге власти, а одређује уједно и границе до којих се та надлежност може проширати. Самоуправна власт, по томе, може практиковати само онолику и онакву надлежност која обухвата подмиривање јавних потреба и интереса њене области, али уз негативна ограничења, која не допуштају да и у том обиму самоуправна власт може да шта предузимати, што би се косило са јавним интересима целине, или би те интересе вређало. Критеријум за оцену такве супротности интереса или њихове повреде, састоји се у оној врсти надлежности државног права, које, — било по формалном, било по материјалном праву, припада само државној власти, на пример: законодавни послови, постављање државних чиновника, држављанство и подданство и т. д. Обележје тога критеријума, по којем би се он лако уочити могао и који треба да служи као начелни упут, на да се у надвајању, у сређивању надлежности самоуправне власти не учини погрешка, састоји се у оцени: да ли поједини

облици јавних дужности захватају непосредно или више интерес целине, а само посредно и мање интерес месне управе. Задаћа је позитивног права, да на тачној основи обележи начелни круг пословања које би припадало самоуправним властима, те да је увек могућно, прецизно и без тешкоћа судити о томе: припада ли један посао надлежности самоуправне или државне власти и да ли је такав суд увек сагласан логичким претпоставкама оних начела, која су основна и за једну и другу надлежност.

Према оним поставкама о најширем могућем обиму надлежности, која би смела припадати самоуправним властима и са гледишта строго државног права, па да ипак самоуправни режим не прећа практичну државне власти и да не улази у њен ресор, — она би могла обухватати све јавне послове, којима се занима и практика државне управе, но са свима ограничењима, која претпостављају искључиво надлежност државне власти као представника целине. Тако на пример: просветни, економски, полицијски, санитетски послови и т. д. у тим границама, могу начелно припадати надлежности самоуправних власти. Међу тим, према савременом ступњу, до кога се развила надлежност самоуправних власти, она је још далеко од онога највишег појма надлежности, који се предњима само као начелна, теоријска могућност. Прогресиван и јако лагани ток њеног развоја, све ће је ближе водити тој задаћи, ширећи је све више у правцу, који би локалну управу богатио и снагом и правом, те да временом целокупни јавни културе буде у маломе предмет њеног старања онако исто, као што је он сада, у великоме и у главном предмет задаће државне власти, а врло мало или скоро ни мало припада и задаћа самоуправне власти. Кад се практика државног права ослободи оних обзира, које јој у главном диктују интереси политичких амбиција појединих парламентарних режима, с једне стране, и кад опет општа моралина подобност грађана за рауњивање и практику самоуправне власти дадне више јемства, да самоуправни режим може бити и веома јак, а да се опет ауторитет и задаће државног права тиме не оштете; што се и у једном и у другом односу буде више напредовало, биће према томе мењан и све шири појам о надлежности самоуправних власти. Таквим напредовањем самоуправног режима, државни режим не само не би био оштећен, него би још знатно добио. Дајући поменим управама све шири обим надлежности у његовању јавне задаће за њихове области, оне би у практици такође задаће добиле знатан полет, а тиме потпомагале државни режим, јер би било мање послова које врсте за његову надлежност или би на његове надлежности и сасвим отпали и прешли у ресор самоуправног режима. А у том случају, државна би власт и са више времена и средстава, дакле, са појачаном подобношћу, могла своје старање применити другим јавним пословима, за које је она надлежна.

После овога, што је речено о најширој надлежности самоуправне власти, било би на реду питање о томе: који су основни, састанни делови самоуправне власти, или управо, шта је то, што чини њену битност, која су то начела што улазе у сам појам те власти и без којих самоуправне власти нема. Одговорити на ово питање, значи одредити елементарни појам управо моменте, битне надлежности самоуправне власти, надлежности која је за самоуправну власт карактеристично обележје њеног појма, без кога не може се узети, да самоуправни режим постоји и у ствари. У осталом, са гледишта садашњег стања државног права у нас, о надлежности самоуправне власти у овом ужем, правом обзиру, једино и може бити говора. У колико се, у једној земљи, на принцип самоуправе, у опште полаже, њему треба, на установној основи, дати гаранције у овом ужем обиму, у коме управо, што чини његову битност. Док самоуправни режим нема ни тога, не може се ни мислити о његовом даљем прилагођавању, о проширивању његове надлежности, кад он стварно као „самоуправни“ нема основне услове, везане за његову појаву и пуноважно дејство. С практичне, дакле, стране, овај ужи појам о надлежности самоуправних власти, и јесте главна стварна, о којој треба дати објашњења.

У том реду мисли, право и најважније начело, са којим се сусрећемо, садржано је *у праву изборне репрезентације домаће управе*. Другим речима, самоуправни режим представљају особе, које су изабране пуноважном употребом бирачког права грађана или изборне колегије оне области, за коју тако изабрани власти припада надлежност.

На овај услов треба скренути нарочиту пажњу: треба објаснити шта је прави његов смисао, како би се потом могло знати шта треба унети у његову законску организацију те да у истини буде изражен и довољно заједчен. Велика важност овога начела, које је од пресудног значаја, за карактеристику самоуправне власти, захтева, да се мало више задржимо на објашњењима, која треба што ближе да изразе општи појам и организацију овог првог начела једне истинске самоуправне власти.

Начело изборне репрезентације, кад је реч о самоуправној власти, односи се на састав целе колегије, која по закону ту власт треба да представља и да је пуноважно практикује. Према томе, ово начело не односи се на остало спомоћно особље које самоуправну власт не представља и не практикује, већ још само служи, извршујући или израђујући њене одлуке. О овој разлици особља мора се, због тога, водити рачуна и у закону о организацији самоуправних власти; а према већ обележеној, начелној разлици није тешко одредити који органи припадају једној, а који опет другој врсти особа. Сваки онај орган, коме по закону припада право на учешће у пуноважној примени законом одређене надлежности самоуправне власти, припада првој категорији; а сви остали који то право немају, него се њихове услуге јављају само као резултат примењене пуноважне надлежности самоуправне власти, припадају другој категорији службених особа. У овом смислу, примера ради, наводимо, да су кметови, одборници, председници општ., представници власти пре категорије, а општински писари, пандури и т. д. само спомоћни органи те власти, органи друге категорије.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Познато је како велики значај у Криминалистици имају трагови од стопала и отисци руку, а то доказују и они многобројни књижевни радови, који се до ситница занимају питањем о постанку и формацији тих трагова. И у нас, у овом листу, било је раније доста говора о томе. Сваки човек одмах види огромну разлику у траговима од стопала оног који трчи и оног који полако ходи. Зато и за криминалиста мора бити од великог значаја студија не само оног великог низа разних момената у постанку стопалних трагова, него и свака промена у слици која би томе одговарала. Но само проучавање из књиге ту не помаже колико треба. Нека би и постојало баш какво дело, у коме би била јасно на видик изнесена сва испитивања и свеколико искуство што се тиче стопалних трагова, ипак ће потребно бити да свако, ко је нарочито заинтересован да буде добро упућен у питању истраживања и идентификације стопалних трагова, и сам чини огледе с целокупним ту прибраним градивом, да га сам од почетка до краја практички испита и на делу оверн. То неминовно мора бити, јако ће да од тога има праве користи, да добије правог знања и да стече искуство, које му треба за вршење позива, службе своје. Само читање јамачно ту ништа не помаже. Да би то било јасније, ево једног примера. Зоолог нам уме тачно описати траг неке животиње, али кад нас нађе у планини иди на на том месту обично хоће да погреши у оцени. С ловцем ће њих бити тако; његова је теоричка спрема у томе мања, али темељније познаје саму стварност, сам живот и, као практични спремач стручњак, показаће много више успеха од веома образованог зоолога, ако оболица стану истраживати и оцењивати какав траг.

А што важи за траг животиња, то још у већој мери, важи за трагове човечије.

Веома је поучно, а у неком погледу за нарицање суда често је неопходно, испитати и знати моменат под којим је постао траг од стопала. Онај, пак, који је позван да изнесени траг нађе и да га даље прати, мора располагати великим практичким знањем, пре него што приступи послу да реши постављено му питање. Није тешко увидети, да се до тих практичких знања не може доћи од једном или самим теориским студовањем из какве књиге, па ма како она била исцрпна, него само путем систематског практичног школовања.

Сваки, који се за ово интересује, одмах ће наћи пут, којим му ваља поћи. Покушаће најпре с траговима који се лако налазе, па ће се, по том, окренути траговима од којих се само делови налазе и који се тек допуњавањем могу констатовати

као ти трагови. Кад се у томе извежба, приступиће корак даље и започеће да се вежба у испитивању трагова, који се голим оком и не виде, него тек с помоћу лупе која за више пута увећава, при чему наравно да је нужно имати што веће поље вида. Најпосле, проучавање трагове, који се ни наоружани оком не дају видети и који излазе на видик тек употребом нарочитих хемиских средства.

Истраживати и пратити добро изражене трагове или оне од којих имамо само делове, није још велика тешкоћа. О томе је већ било довољно говора у овом листу и ми ћемо предностављати да ће се, према томе, сваки која се тиче лако моћи и практички извежбати. Пато ћемо одмах прећи на трагове, који се голим оком само сасвим тешко или никако и не виде, али се лупом дају разпознати. Како пак врло често може бити случај да се наће или и за таким трагом иде, то треба избјежде да загледамо и у то питање. Ово тим пре, што се често у таким приликама тврди, како бајаги никакна трага нема. Међу тим, то је само изговор, да би се дотични ослободио посла који је мало тежи. Да таних трагова може бити и да их заиста и има, о томе се може уверити свако, ко неколико пута кораче, не пазећи право, по каквој чврстој подлози и онда стане испитивати да ли може наћи трагове својих корака (наравно ако такан траг није намерно каквом бојом обележен). Ту је врло тешко изнаћи трагове од стопала, па ни хемиским агенцијама, не дају се изнаћи; али, ко је извежбан у тражењу таких трагова, наћи ће више и ту нешто што други и не слути да је ту, колико је та извежбаност корисна, јасно је кад се узме на ум, да велики број злочина чине људи изузев своју обућу пред извршење дела и услед тога остављају од својих стопала трагове, које као да је још теже испитати. У стварн пак толико тешко није, јер нигде није без и мало прашине, а гола или врло лако и за нечујни ход обувена нога оставља и на најтањем слоју од прашине траг, који се може наћи, ако се гледа са земље полегнуто, ако се, дакле, трагови посматрају кад се прилегне на под на коме су и у правцу пода. Кад је траг од босих ногу, да се лако изазвати и хемиским путем.

Узимимо прво имамо да изнађемо трагове од стопала без примене хемиских агенција. Потребно је поново напоменути и нарочито нагласити, да је за то незаступно потребно имати неке извежбаности, бити предходно нарочито спреман и вараћен за то, а не мислити да се може томе послу приступити одмах кад се који случај јави и тек тим путем тек знање. Та предходна спрема, практика или искуство може се стећи овако.

Да бисмо могли себи представити како може бити по извршеном каквом злочину невидљивих трагова од стопала и шаке, треба учинити један ији огледа, при чему можемо се послужити једним лицем које ће нам у том бити од помоћи или нам бити као објект за огледе. Узећемо да се по најбоље можемо поучити о сним могућим траговима стопалл и руку, ако изведемо све шаке каквог за то згодног дела — каквог насиља, разбојничког убиства, крађе — па ћемо онда проучавати тиме произведене трагове. А да би нам они били јасни и лепо видљиви, напунимо лопту са два дела толка и једним делом брашна од пиринча, па притиснимо лопте растурено прах над подом, столовима, столицама, креветима и т. д. собе у којој смо ради чињити огледе, тако да свуда имамо једнак слој белог праха, кад се овај спусти доле, а дотле, т. ј. док се прах не спусти на предмете и под, ћенајмо изван собе. После неког времена, а пошто је лице које нам је онде објект за огледе већ заузело место, које леки: на дивану, постељи или ма где, пуштим се ја да спокља уђем у собу са сном овом опрезношћу, с којом би у даном случају прави аликовац радио. Ушуњам се на врата у собу и приступам обављо циљу, да изведем какво насиље или што слично. Да бих добио добро изражене, карактеристичне трагове, трагове какви под приликама правог извршења оваког злочина морају бити, гледаћу да с неколико бајаги удараца каквим опасним оруђем „сирсни конце“ ономе, а одмах по том, или пошто га још тобож опљачкам, да побегнем. И сад почећемо проучавати трагове. На како су разполини и врло поучни они трагови, који су знома добро и сасвим видно оштрани на сном слоју оне прашине! Трагови што воде месту дела махом су из самих отисака стопалама палца и по нешто од табана, и то не увек равног дела; онде пак, где сам вребао и стао да ослушкујем на томе путу, види се траг целог стопала, као и пред самим местом дела, где се још виде нарочито добро изражени отисци петâ, који су постали приликом оних „удараца“. При кораци после „учињеног дела“ показују обично трагове целих стопала, као и при претурању ормâна и сличним манипулацијама, де се јасно огледа безобзирност и узбуђеност; у повратку пак биће своро увек трагови у оном облику какви су били у приступању, само ће често бити доста већи и отисци биће у опште мање јасни, због хитања да се побегне. Само при оваким огледима ваља добро имати на уму „своју улогу,“ да немамо да прикажемо на делу бајаги правога злочинца, иначе резултати наравно неће одговарати стварности. Пошто се још узму, ради вежбања, разне мере, изврше потребна уцртавања и копирања, и пошто се прауче на исти начин и заостали трагови шакâ који су исто тако интересни, пребришћемо све трагове шаком сухом кпном и огледе можемо поновити с неким променама. Тако, у колико се само то да известн, можемо продужити огледе са уласком на прозор (н. пр. из ходника), јер су интересни трагови од стопалâ и шаке на даскама од прозора, или ћемо учинити другчи размештај отвари, тако да мора бити извесних забављања и т. д. Извешћемо оглед и с тим, кад се „жртва“ не држи пасивно него се брани, те се развије нека или мања борба, којој злочинац учини крај каким хитрим ударом или на како јој доскочи. Посматрања, која ћемо за тим учинити, даће нам најинтересније резултате. а све појаве имаћемо услед тога тако грубоване, да ће нам после тако бити из јасно најени трагова погодити шта се све догодило.

За ход при истраживању могућих трагова и испитивању оних који би били нађени добро је употребити какву нарочите врсте обућу, како се трагови који се при том остављају не би брикали и после погрешно узимали за трагове учињене при самом вршењу злочина.

Таке би од пралине имале бити предходне студије, којима би се имао ко учинити подобним за изналазак и оцену нађених трагова. Тиме би се око научило да гледа тако како му треба гледати у даким случајима, а тиме се опет јако развија посматрачки дар. Све је питање у главноме у томе, прошаћи заостале трагове с помоћу искуства које смо стекли раније учињеном пробом и којим имамо сад да се користимо приликом највеће пажње. Очевидно не може бити чест случај, да је злочин извршен, где кроз дуже време нико није дирао и брисао прашину, у којој би се наравно лако дали читати трагови који су од злочинца заостали; зато и мора бити што више вежбања, на да се и у најсићнијем слоју од прашине може што видети. Наравно да у сваком случају треба приступати послу са што већом супгилношћу у испитивању, пре него што би знаци или белеге којих има били искварени многим оним лицима, која се ту или по службеном послу или из радозналости тискају. Чим дакле видимо да се нешто ивило што нам је загонетно, те мислимо да ту има нечег, биће најболе сваком другом забрањити улаз, а за истраживање трагова позвати кога у том искусног знаоца. На жалост обично бива, да се не може доћи до саучесника и за истрагу врло важних оних података само зато, што се безобзирно још пре тога тапкало око места учињеног дела и тако сасним уништили сни трагови. Ако је уз какна барица од крви, дешава се шта више да се и у њу чак тани и ногама разноси, те тиме постали нови трагови од стопала уносе само непотребну забуну и одуговлачење развоја саме стварн.

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

ві. Скривено Сексуално. — Најтежи моменти за криминалиста у психолошком погледу, налазе се увек тамо, где дејују скривени нагони и где привидно изгледа, да они са учином немају готово никакве везе, јер се повод тада обично тражи у погрешном правцу. Ја велим „повод“ јер „мотив“ може бити свестан а „основ“ би се могао рћаво разумети. Нама су познати многобројни кривични случајеви, пред којима стојимо без икаквог савета; јер, или познајемо кривца, али не можемо да нађемо узрочну везу између њега и самог дела, или га не познајемо, али оцажамо по свима околностима, да бисмо врло лако могли доћи на траг, само кад би нам психолошки постанак дела био јасан. Кад мотив и дело стоје у отвореној вези, онда је врло лако нпр. жеља за имањем: крађа: освета: паљевина; зу-

бомора: убиство и т. д. У овим случајевима целокупан посао истражника само је један пример за рачунање, кад-кад и теже, али увек са чврстим основама. Али кад су логичка ред, почевши од дела па до последње основа, до којег се могло доћи, постави па се опет објашњење не може да нађе, онда је са конструисањем свршено и онда нам ништа више не остаје, до да по мраку пипамо. Не нађемо ли при том ништа, то је онда према околностима још и најбоље; рђаво је кад мислимо да смо за истином рђавим путем пошли па то и даље верујемо.

Такав један скривени повод, и то још најчешћи, налази се у сексуалности. Што он пак често само невидљиво делује узрок је у стиду, стога се он и јавља само код жене у јасном и уоквиреном облику. Скривени сексуални повод игра своју улогу код малих, незнатних лажи и код најневиднијих жене сведена исто тако, као и при тровању супруга због изгледа на другог љубавника. Он свуда плови под лажном заставом и нигда се не сме звати похотљивошћу, јер њу жена одбија од себе.

Ако посмотримо неколике форме сексуалног нагона, под којима се он јавља, онда ћемо на прво место изнети лицемерност или лажну религиозност. Ово је познато од старине. Фридријх указује нарочито на унутарњу везу између религиозног шарлатанства и сексуалног система и цитира неколике историјске светиде као нпр. ону о калуђерици Бланбекиновици, о којој се саопштава: „eam scire desiderasse cum lacrimis et moerore maximo, ubinam esset praeputium Christi“[1]. Блажена Вероника Јулијани из побожности према јагњету божијем примала је увек једно јагње са собом у постељу и дојила га на својим грудима. Сличне, само много ватреније ствари причају се и о светој Катарини Ђеновљанској, светој Армели, светој Јелисавети и т. д. отуда и са сним тачно вели Рајнхард: „Сладосрдне молитве нису ни више ни мање него налици пратећих наслада и наступи чулне љубави[2]. И Сеи[1]) се вара кад вели да мистицизам нећиком лежи у слабим нервима и рђавом желудцу — он лежи један педаљ ниже.

Наук је лак. Морамо се увек обавештити о томе, да ли је једна жена нарастворено чиста или је похотљивица и т. д. — јер то не само да игра улогу само при нарастворености, већ то може бити важно и у сваком другом процесу. Одговори и обавештења, која ћемо на таква питања добити скоро су без изузетка са сним безначајна и неистинита, јер је предмет питања ретко очевидан и врло га је тешко посматрати. Међутим много лакше и готово увек до циља се долази ако се питање управи на лажну религиозност, шарлатанство и томе слично. Ово не само да је лако спазити, већ оно према својој природи само налази на видик; јер ко негује лажну побожност, чини то обично због људи, па стога онда то и не крије. Зато, утврдили се само сведоџима религиозно шарлатанство, онда ће се врло ретко погрешити, ако се ту буде рачунало и на мање или више скривену похоту.

Случаји у овоме правцу познати су сваком од нас, и као примере могао бих навести два из свога сопственог искуства. У једноме радило се о томе, што је једна постарија госпођица придизала необично велике суме, и поклањала их своме слузи. У почетку свака сумња у овоме правцу беше неоснована; и тек утврђење постепено појављене лажне побожности [она је себи била удесила један домаћи олтар, у коме се и слуга заједно са њом морао молити] узоворило је на чакат, да се тако нарастворена госпођица и за свога бедитера интересује.

Друга случај био је убиство једног старог, импотентног супруга, кога је отровала његова још млада жена. На њу није нико сумњао, али кад је као сведока узеше на испит, даде у очи само и једино њена необично пуна побожности спољашност. Дохватише је за ову тему и изађе на видело тако ватрена љубав према свештима и религиозним тајнама, да се више није могло сумњати да под оним пепелом букти жарка чулност. Развод се није могао доказати, јер га је се она морала из ма којег разлога плашити; али да се отровани супруг њој није допадао, било је ван сваке сумње. Узети да га је она сама склонила, само да би се за другога удала није било далеко; и кад је овај други потражен а нађен онда доказивање већ више није било тешко.

Како је то тугаљиво, директно указати на похоту и са овом и основе за сумњу стојати и колико је потребно скривено утврдити показује једна примедба Краусова, које вели, „жена пред човеком никад не аеектира похотљивошћу; она хоће само да га заведе, а она то не би хтела, кад не би била и сексуално похотна“. Само је општост саопштења тачна али не и да жена нема ту никакву основа за аеектирање; јер ми познајемо њене случајеве, у којима жена, затруднела од неког сиромашног, покушава да заведе неког богатијег, само да на тај начин прибави своме детету имућнијег оца. У овим и сличним случајевима све ће се вештије завођења употребити и ако се у стварн нема ни најмање похотљивог расположења.

Друга исто тако важна форма је досада. Шта је то, досада ни један човек не уме рећи, али је свако зна најтачније. Нико не вели да је она порок, а свако зна да велика множина рђавих дела само досади захваљује за свој постанак. Она није исто што и беспослење — ја могу бити беспослен али ни најмање у досади, и може ми бити досадно па ма у послу био. Најбоље ћемо погодити ако досаду назовемо расположењем, у које нас ставља незадовољена жеља за субјективно захтеваном променом. Само у преносном смислу можемо говорити о досадном предлогу, досадном предлогу, досадном друштву — ми увек мислимо на расположење, у које нас они стављају. Мерођаван је субјективан моменат, јер један предео многима може изгледати досадан, док би овоме, који је тамо рођен, или можда богатичару, минералогу или другом каквом испитивачу био необично интересантан. Неко друштво, библиотека, предлог може једном исто толико бити досадан, колико другоме интересантан; укратко, у преносном смислу појам досаде најрастегљивији је. С тога ћемо ми о досади говорити само као о расположењу, и ово ми налазимо као прегнантни облик појаве нећиком код девојчица и младих жена, а такође често и код неразвијених, или женских људи. Она је тада ово особито, сањалачко, лагодно или нелагодно расположење с чежњом за нечим што није ту, с таким прекорима за све у опште, што жељено украњује, с непрестаном жељом за испуњењем неке унутрашње празнине — и све то нећиком на сексуалној основи. Ова се основа не може израчунати математички, али искуство посведочава, да се оно расположење појављује само у време потпуне полне енергије; да га нестаје кад се у том случају чежња баш по жељи испуни и да и иначе и најбогатије и најбоље промене не могу дати замену — закључак на еротичан повод није дакле дат насумце. Истина је и да ми видимо и морална и васпитни утицај рада, који строго поделен, нарочито захтевајући и потпуно испуњујући и сва излишна расположења одстрањује; али све има своје границе и често је јача и мека, слатка сила досаде од морања и нагона за радом. И је ли она већ ту, тада ће неће последице добре никад нису, равнодушне ретко, а најчешће у њиховој сенци сазрева лагано забрањен плод. Нико неће рећи, да је до сада узрок недовољењем одношајима, почевши од завођења и прељубе и свију оних многих грехова, који са тим долазе, од малих краја за љубав љубавника па све до убиства нељубљеног супруга, — али за криминалисте је она увек једак симптом, који казује, да је жена била незадовољна оним што је имала и да је тежала за другим. А од тежње до жеље и од жеље до дела, колико има? Ако упитамо покајане браколомнице, кад им је на памет пало каквима мисао увек и увек ћемо за одговор добити, да је то било у часовима неналичне досаде. И рђаве мисли и планови, све је из тога времена. Упитајте само искусне криминалисте, да ли су они ма и једном погрешили кад су код жене in anni nubis periculosis, које су извршале злочин, прво на часове досаде питали. О њима обично она околина и окривљена и сама верује и зна, да је већ унола ухваћена, кад се већ и о оним часовима пита. Cherchez la femme — cherchez l' amour — cherches l' ennui — и стотину пута наћићете решење.

Скривени сексуалитет лежа такође и у сујети, више него што се обично мисли. Ову реч смемо употребити само у нарочитом значењу, јер кад говоримо о сујети начелниковој, чиновниковој и војниковој онда мислимо на славољубље, на тежњу за истицањем, похвалом и признањем. Нарочита сујета је само ствар женска или женских људи и као што је Дарвин показао да боја перја птица, инсеката па и самих цветова само за намеру одабирања служи, има дакле сексуалну основу, исто тако и женска сујета има само полни циљ, она је сујетна само за људе. У овоме се најтачније изразио Локе: „Све што обраћа пажњу на њену личност, а не иходи јој, употребиће жена макар и ин-

[1]) Seume, „Gesammelte Werke, 3 Bd.

стиктивно као средство у сексуалној борби. Баш у овим речима „средство у сексуалној борби“ лежи много истина. Човек прима борбу директно и над ствар схватимо без цифрања нећемо моћи а да не закључимо, да се и у животињском царству исто тако дешава, као и међу људима. Мужјаци се за женке боре директно међу собом а ове морају да гледају да растуре ту борбу за њихову личност, у чему је онда и употреба сујете у њиховом сексуалном животу. Да су жене сујетне, то нас криминалисте ни најмање не изненађује пошто ми то врло добро знамо и нико то не треба да нам објашњава; али за нас није равнодушна врста, на који се начин та њихова сујета испољују; За нас су важне последице њихове сујете и место њене међу другим односима.

(Наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горкових мемоара)

(Свршетак)

Међутим простим једним средством могла би се неизгода ова избећи.

Зашто се не би сваком агенту, коме могу бити поверене важне мисије, — издала дозвола за једно једино путовање без одређеног места опредељења, за сваку од железничких пруга? Приспевши на одређено место, он би предао дотичну дозволу и имао би бар времена да телеграфским путем тражи новац од управе.

Ове карте, којима би се на показани начин служили агенти биле би потом исплаћене железничком друштву од полицијске префектуре.

Сви би били задовољени, па чак и префектура, која би сигурно добила олакшице у цени за ове дозволе, док данас један агент као путује, плаћа целу карту. Ни железничка друштва не би ништа изгубила, јер би путовања агената била много чешћа и многобројнија но данас.

Колико би малих реформа овог рода, могле имати најлепше последице.

Тако, и за важни и тако одани персонал комесаријата, имао бих да изложим неке корисних захтева.

У току истраге по делу нађене, у Сени, увезане лешине, о чему је раније било говора, — послужило сам се много умешношћу једног од инспектора из комесаријата, у који је кућна чуварка била дошла, да јави о нестанку њеног кирајџије.

Бивши полицајац врло оштроумног духа, пошто је прибавио себи податке о навикама несталога и разабрао о неизлечивој болести од које је патио, — закључио је одмах, да је нестали морао над собом извршити самоубиство.

Мало познати, али веома одани сарадници комесара полицијских — ови инспектори, немају никакву будућност пред собом. Почињу каријеру са 1.800 динара и знају добро да после тридесетогодишњег службовања, њихова „маршалска палица“ биће плата од 2.000 динара од прилике!

Има, дакле, хитних реформа за извршење, у погледу на париске комесаријате, на чијем персоналу лежи тако велика одговорност, а који је тако сметено плаћен у времену, у коме живимо.

Чим уђете у какав комесаријат, у првој соби спазићете иза ограде два пристојно одевена чиновника (са платом од 1.800 динара треба да буду увек чисти), — то су инспектори. Већином су то поштени људи, јако цењени у дотичном кварту, који они ретко остављају и ако имају слабе наде да ће се наградити њихова оданост.

По сваку цену треба побољшати судбу ових ваљаних људи.

Има у Паризу од прилике 180 инспектора по комесаријатима, који сад више не добијају тако лако као некада ни награду за хватање, пошто данас налазе, да није довољно само ухватати каквог лопова, ради добијања награде, већ да треба још приприемити ово хватање. Испити, којим их подвргавају, тежи су од оних које полажу агенти полиције сигурности. Сасвим је дакле, праведно дати овим добрим службеницима сатисфакцију на коју имају права.

Треба да имају исте изгледе на напредовање, као и агенти полиције сигурности, и то не би био тако велики издатак за буџет, јако би се међу инспекторима при комесаријатима, поставила два или три главна инспектора, четири или пет бригадијера и осам ‘ли десет подбригадијера. Ја узимам цифре у односу на целокупан број инспектора и полажај агената полиције сигурности.

Ово охрабрење на рад дало би најбоље резултате у полицијским комесаријатима, где обично отпочињу све афере и где прве истраге могу имати врло велику важност.

У осталом нису инспектори једина службеници при комесаријатима, којима би требало побољшати стање. Ја хоћу да заступам и стварполицијских службеника — „пасја комесароних,“ како их некада зваху, који немају више од 1300 динара годишње, а међутим и они имају њихов део у опасностима нераздвојним од заната полицијског, чему за доказ нека послужи догађај из улице „Bons-Enfants, када бомба Емила Хапри-а баци у ваздух цео комесаријат.

„Пусто комесарово“ има многоструке послове. У једном од тих су га данас одменили општински поливачи улица. За време лета претрчавање улице дотичног кварта, клатећи мало зпоше и напојтавајући на тај начин кућне чуваре и дућанџије, да је време да се полива улица испред њихових кућа.

У моје време полицијски службеник имађаше још једну другу, тужнију, службу, коју у осталом мора да врши још и данас.

Он је тај који носи у Морг т. зв. macchabées — т. ј. људе умрле на јавном друму, самоубице и жртве несрећних догађаја, којима се није могла утврдити индентичност. За ову службу „пусто комесарево“ има једна мала кола за гурање рукама, која ма да су обојена црно немају никако тужан изглед и лако наличе на пекарска кола.

О овоме чак има и једна стара класична историја у полицијској префектури, која је већ прешла у легенду.

Један такав полицијски службеник, који терашше кат Моргу колица, у којима се налазаше нека сирота жена прегажена омнибусом, срете на путу другове, који га позваше у крчму на „једну чашу“.

— Немогуће! не могу да оставим напољу кола и лешину.

— Којешта! та неман шта друго да урадим, до да утерам кола у авлију и да ником не говориш, шта има у њима.

Понуда беше примамљива. „Пусто комесарево“ прими позив и наскоро се ређаше чашица за чашицом. Пиће му толико удари у главу, да изгуби свако памћење и посрћући изађе из крчме, у друштву својих другова, да заврши код другог једног крчмара, одакле га мртвог пијаног однесоше у комесаријат.

Међутим, кобна кола стајаху још увек у дворишту. Нико и не сумњаше, какав се тужни товар у њима налази.

Кад се смркло, у времену када хтеде да затвори врата, — кућни чувар заћуди се, што неко не дође да потражи она кола. Распита се код суседа, ну нико не знађаше коме припадоху.

Тада их радозналаст све већ довољно обузе. Кућни чувар праћен свима кућним „алапачама“, приближи се свечано колима и подиже заклопац, докле млада нека вешерка осветљаваше свећом кола.

Сви погледи управише се на унутрашност кола, која једва осветљаваше трепераћа светлост свеће. Један врак паде на лице мртве особе и у исто време исти узвик ужаса оте се из свих груди. —

— Једна жена убијена!

Кућни чувар чије зубе цвокотаху од страха, затвори нагло поклопац и оде да потражи варошке сержане, док неки берберин из суседства отрча да зове полицијског комесара из кварта — своја клијента.

Са нечувеном брзином прочу се глас о извршеном злочину до булеварâ и беше већ око 20 новинара пред вратима, кад иследни чиновник приспе и констатова: да кола припадоху суседном комесаријату а да ла macchabée беше лешина, коју очекиваху у Моргу.

Но, будите уверени, да је ово пијано „пусто комесарево“ изузетак, и да највећи број његових другова живи врло поштено и умерено, испуњавајући до скрупула своју дужност.

Могу ли, пак, они живети са 1.300 динара годишње? Довољно је мало само познавати потребе модерног живота, па да човек себи објасни ову немогућност живљења.

Рећи ће неко, да они добијају мале награде?

Њихов најмасовнији извор су хотелијери, који не желе да се узнемиравају, већ предају њима полицијске књижице, које мора да визира полицијски комесар једанпут месечно.

Сваког 30-ог или 31-ог може се видети полицијски службеник како гура мала кола (не она, на којима превозе лешине у Морг) и заустављa се пред вратима свих хотела и меблираних кућа, ради прикупљања путничких пријава.

Сваки од сопственик намештених соба дâ за то какву малу награду. У централним кварговима, где су хотели многобројни и богати, награде су знатне. Оне су, пак, ништавне у кварговима близу фортификација. С тога има огромне разлике између полицијских службеника по комесаријатима ових осталих кваргова.

На сваки начин, рђаво је што су мали службеници, који се тако рећи и не виде у буџету, да би могли живети, приморани да кажњаре и да буду у неку руку административни кулучари.

Нека им, дакле, варош Париз дâ пристојне плате!

С француског, **Др. Антула**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов. 15

Живо, са мало речи, али јасно и оштро оцртао му је барон појаву Луја Шасена и испричао му у крупним цртама његов живот, наслеђе му је частољубље, дрскост и гадне принципе овога човека, који је успео, да се госпођица Лоранти заљуби у њега, и има смелости да запроси њезину руку. Због тога отпуштен из службе и истеран из куће, не узмиче он ни пред каквом препреком, да свој план изврши. У то умре господин Лоранти. Прва је препрека савладана. Али пре своје смрти удао је господин Лоранти своју кћер за господина де Живреја. То је била нова препрека, ну коју он савлађује, кад му једнога дана откриће науку о хипнотизму. Док лекари у њој виде један систем лечења за нервне болести, опажа он у њој могућност, да нечакњен чини преступе. Код госпођице Ике наилази на изврсан објек за хипнозу, налази Берту Моклерову, и убрао се увлачи у њену кућу, несумњиво преобучен и под именом чувеног глумца, којега полиција никако није могла да пронађе. Тамо спрема несрећну девојку за своје циљеве и потчињава је себи потпуно: кад је исчеала у ње и најмања поља, кад је свако противљење било искључено, он јој нарељује злочин и она га изврши.

— Сад је требало издатке накнадити; стнар га је ова коштала десет хиљада франака, што их је бушиво у новчаник, да би убиство начинио неприатним. Десет милиуна требали су му они донети. Сасвим лукаво пусти да прођу неколико месеца; затим нађе, као случајно, опет на жену, коју је некада љубио и, можда, још љуби; помоћу разноликих мајстора поће му за руком, да се њоме ожени. Успех је ту; сад је он на сигурном месту. Ко би могао у њега да посумња? Можда једна једина особа, госпођица Ике! Она је, разуме се, могла да помисли, кад је видела, да се жени удовицом убијеног, да је Моклерової заповедио злочин, пошто ју је он још раније пред њеним очима хипнотисао. Али он расипа са госпођицом Ике милиуне, и кад се његова жена убуши против такве увреде, кад хоће да се разведе, онда се он даља понова опробаног средства сугестије, која треба по други пут да му пође за руком, која му је донела десет милиуна, па сад треба и да му их одржи! И да нас није било, докторе, не би се то друкчије ни свршило!

Ту застаде, да запали цигару.

— Јесте ли сада убеђени? упита.

— Јесам, одговори доктор.

— Да ли још ма колико сумњате?

— Ни најмање, јер ми паде на памет још једна околност, на коју до сада нисам никако мислио. Онога дана, кад сам био знат код госпођице Ике, да пробудим Моклерову, доласно ми је у веће Луј Шасен под изговором, да ми се захвали и да ми плати и дуго се са мном разговарао о пост-хипнотичној сугестији. Ја нисам имао узрока, да му не верујем или чак да у њему слутим човека, који спрема злочинство, него сам му, колико сам год могао, давао објашњења. Како сам баш тада имао, кућу једну пацијенткињу, која је била погодна за хипнозу, експериментисао сам пред његовим очима и, на жалост, веома успешно!

— Ви сте чули, размислили сте и мишљења сте: Луј Шасен је крив. Какву казну заслужује?

— Смрт и то не само зато, што је убилац, и то кукавички, подмукли убилац, него и што је једно невино створење довео до таминце.

— Је ли то ваше убеђење?

— Да, моје непоколебљиво убеђење. Али, да би он могао бити окривљен за убиство, морала би се прва парница поништити; а томе се одупире закон!

— Знам ја то, рече барон, али додаде тихо, тако да се једва могао разумети: Али још сам ја ту!

— Пре свега ће, отпоче доктор, пре и него што будемо помишљали на кажњавање правога убилца, бити моја брига, да се одлакша судба несрећне Моклерове, колико то буде зависило од моје моћи.

— Браво! одговори барон; — али да ли ће јој се моћи израдити помиловање? Она је осуђена на доживотно заточење, а сад су једва томе прошле три године.

— Знате ли, где издржава своју казну?

— У Клермону.

— Ја имам веза са првим лекарем тога затвора. Он је изврсно школован за нервозне и хистеричне болести сваке врсте. Смео бих се опкладити, да Берта Моклер код живота, какав сад пади, и код њене природне склоности, ако већ није, да ће несигурно бити претерано хистеричка жена. Помоћу мојега пријатеља могу с тога успети, да наша штићеница остатак своје казне одржи у каквој болници.

— Сјајна мисао! Као мислите да приступите послу?

— Сутра. Отпутоваћу у Клермон и разговараћу се са мојим пријатељем о потребним корацима. Ви ћете ме, међутим, потпомоћи? Је л' те?

— Хоћу; али посредно, јер би се иначе могло лако томе чудити, што се ја заузимам за убицу мојег најближег пријатеља.

— Ту, до душе, имате потпуно право!

XII.

Благодарећи докторовом заузимању, које је барон Роберт ревносно потпомагао, буде Берта Моклер из клермонског затвора пребедена у париско уточиште св. Ане, које, до душе, прима само умоболне, али је код Берте Моклер допуштен изузетак услед мишљења двају славних лекара за нервне болести, чија је дијагноза, подударајући се, гласи: напади лудила, услед веома развијене хистерије, поред сачуване неурачунљивости.

Барон Роберт није пропуштао издашно се старати за своју штићеницу, разуме се посредовањем доктора Барија. Али је сјајно и жељу, да створи себи сам суд о стању здравља Берте Моклерове. То га је довело на мисао, да се упозна са директором уточишта Св. Ане, објашњујући тај поступак својим живим интересовањем за душевне болести и њихово лечење хипнотизмом и сугестијом. На тај му је начин такође пошло за руком, да под изговором хипнотичких експеримената прибави приступ у завод а убрзо затим и приступ Берти Моклеровој, а да нико не погоди прави смер, који је он имао са својим посетама.

*

Четврт године после тога изашао је у једном јутарњем листу под насловом: „*Тајанственo убиство и један догађај у другоме*“ овакав чланак:

„Јуче после подне, око два сахата, распитивала се за стан у једној кући са намештеним собама, у Ри де л'Аркад нека млада госпођа особите лепоте, да би, као што рече, провела овде неколико недеља; стварн ће се за њом послати, а она је о овоме доласку већ известила једног рођака; ако би се устезали, да приме у стан сами даму, тај би господин за њу јамчио Управитељ куће мислећи да има посла с каквом високом дамом на провинције, поиуди јој стан на првом спрату, који је од неколико дана био празан. Госпођа плати кирију за четрнаест дана уна-

пред. записа се као госпођа де Тесер и замоли, да њеног рођака, чим дође, доведу њојзи.

Мало затим питао је за госпођу веома елегантно одевен господин од својих тридесет година и веома отмена понашања, и кући га управитељ сам одведе на први спрат.

После неколико минута видео је кућњи управитељ из своје канцеларије, како госпођа де Тесер кроз ходник оде из куће. Он је мислио, да ју је њен рођак испео у шетњу, и с тога се није у своме послу нимало узнемиравао. Али ово шест сахати запитао је за господина један ноћњак, који га је довезао пре више од три сахата и на којега је он још непрестано чекао. По опису, који је ноћњак дао, погодио је управитељ, да се то тиче онога господина, те рече:

„Али он је већ давно отишао с једном дамом.“

„Онда сам изгубио свој новац?“

„На послетку, можда се варам, боље да питам.“ —

Он се попе на први спрат, заволи, закуца на вратима и најзад сасвим одлучно ухвати за кваку и отвори.

Али већ на прагу траже се ужасну; јер је на патосу лежао човек у својој крви; оружје, један ноџжић нож са дамаском извезеним сечивом, био му је забоден посред груди.

Полицијски комесар и лекар, који је одмах био познат, утврдише, да је смрт морала наступити пре три до четири часа и да је убилац напрану на своју жртву у оном тренутку кад је крочила ногом у салон, јер се била срушила на патос једва на три корака од врата. Већ је и први удоб био довољан, да убије човека, јер је и поред једно преко другог скопчаног капута, и поред прслука и кошуље било срце погођено. Али је убилац извео још и други, исто тако поуздан ударац и после тог другог ударца оставио је оружје у рани.

После тога тражио је комесар да дође до извесности у погледу идентитета жртвиног. Кад је претресено одело убијеног нађено је двадесет златника и један златан сахат, на чијем су заклопцу била урезана писмена Л. Ш.; у капуту је нађен новчаник од јухта са девет банкнота од по хиљаду и шест од по стотину франака. — Разбојништво или крађа нису дакле били повод убиству. Овде је пре била у питању освета, коју је извршила жена, која је била тачно упозната са карактером и навикама убијеног човека. То доказује писмо, које се нашло у џепу на капуту и које смо смели прешасти.

„Драги господине Шасене“....

У самој ствари и јесте било име онога несрећника, који је пао као жртва мачу оне жене, Луј Шасен, и то онај својим огромним богатством и својим многобројним пустоловинама познати бонививан.

„Ја сам једна од оно мало жена, за којима се не жудели, а код којих вам жудња није имала успеха. Претражите по својим успоменама, и ја ћу вам убрзо ступити пред очи: млада, лепа, здравог натурела (како сте ви возели рећи)! Али ја бих се могла лако наћи, кад бих хтела да продужим тим гоном. Ви сте ми се допадали; ја волим, на име, оштар израз нашега лица, ваше свеже усне, ваш јасан, хладан поглед. Ви сте, да се тако изразим, мој тип. Али нас је случај у животу отргао једно другоме и мене одвео на крај света. Отуда сам се сад вратила, слободна, богата, богата као ви, лепша него некада и упућена у вештини љубавној. Париз' стоји у том погледу дубоко испод нивоа осталих великих градова европских а нарочито азијских. Збиља! одлазите ли још непрестано госпођици Икс?... или вам је најзад прецветала дама постала досадна? Већ се одавно свет чуди вашим дугим односима према њој; али ја бих вам могла показати једно средство, да се опростите госпођице Икс.... Најзите се око пола три сахата у Ри де л' Аркад, №... и упитајте за госпођицу Тесер! О свему осталом усмено оппширније. Али немојте заборавити да је тачност учитивост — краљевић.

Ваша

(Свршиће се) **М. Л. Г.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да је расписом господина Министра унутрашњих дела од 4. јуна 1901 године ПБр. 9605 СВр. 4641, односно: кланица, салама и колара наређено следеће:

1., да општинске власти могу у атарима својим дозволавати отварање кланица јесенас за топљење лоја, само на оним местима, која претходно прегледа комисија састављена из: лекара, једног члана и два одборника и одлучи за удесна по ону цељ, како у погледу санитетском тако и у погледу јавне сигурности;

2., О сваком таквом допуштењу општинска је власт дужна да извести надзорну државну власт у року од три дана и послати јој односне акте;

3., Надзорна власт, (старешина среског са лекаром било среским било окружним) дужна је, да у року од три дана испита, јесу ли од стране општинске власти испуњени сви обзири у овом распису изложени и да ли дато допуштење није противно § 368 законика казненог и у опште хигијенским обзирима; па ако нађе, да је допуштење дато погрешно, забранће га од извршења, на основу закона; о устројству општина и општ. власти иначе вратиће акта општинском суду на извршење. —

4., Али, ни у ком случају не смеју се допуштати кланице у средини атара и лицима која не доказу своје добро владање од надлежне општинске власти; и,

5., Као најгрђавије на овим кланицама мора се тачно вршити прегледа стоке и меса, по пра-

вилима од 7. фебруара 1883 год. СВр. 696. санитетски Зборник књига II свесна III-ћа страна 58. и допуњена и измењена од 4. априла исте године СВр. 2008 (исти Зборник страна 4) и 11. јануара 1888 године СВр. 208 (исти Зборник страна 185) и 21. априла 1890 године СЊ 2943.

* * *

Једна општински писар пита нас:

„Како треба сматрати — за извршење или не — оне пресуде по истужени делима, односно грађанског дела њиховог, на које су благовремено жалбе изјављене, па су послате вишој надлежној власти на разматрање, али је осуђене за учињене кривице, пре разматрања истих пресуда, обухватила амнестија Владалачева, те са тога надлежна власт није могла ни доносити никакве одлуке по њима поводом изјављених жалби, већ их нас пересмотрене вратила општинском суду.“

На ова питања ми ну одговарамо:

Пресуде, о којима је горе реч, а на противну коју су благовремено жалбе изјављене вишој надлежној власти, на их је у току рада — и пре донете одлуке више власти по изјављеним жалбама — обухватила владалачка амнестија, нимају се сматрати, као по кривичној тако и по грађанској части за свршене и као такве остаити у архиву, пошто је амнестијом одузета могућност надлежној власти да те пресуде по поднетим жалбама расмотри и оцени да ли су правилне и на закону основане, или не. Али, како се амнестија односи само на кривични део пресуде а не може се односити и не односи се и на њен грађански део, то у поједином случају, остаје право приватним туженицима, који би, због ове немогућности за извршење пресуда по грађанској тасти, имали какву материјалну штету, да засебном тужбом путем грађанске парнице, траже накнаду те штете од кривца коме је кривица путем амнестије опроштена пре него што је надлежна власт могла одлучити, да ли је дотична пресуда била на закону основана или не.

На самма такиим пресудама општинска суд треба да донесе одлуке у овоме смислу и да те одлуке сакупити интересованим странама па потом да акта остави у архиву.

На случај пак, да осуђени кривац по пресуди која је већ постала извршна, добије помиловање, ту се само мала шта извршивати, а грађански део пресуде треба имати у своме извршити.

* * *

На питање једног општинског писара, да ли се сматра за торбарење и продаја гаса — петролеума коју продају ређе појединци и на мање количине, и да ли се та радња може као торбарење казнити, пуштамо овде, у месту шшег одговора, расније Господина Министра унутрашњих дела од 10. фебруара 1900. године №. 2769., који од речи до речи гласи:

„Управа државних монополна, дошавши својим од 1. ов. м. М.Бр. 1922, представила ми је, како извесне полицијске власти забрањују појединцима продају гаса (петролеума) и на мање количине, калькавајући их за ганку радњу по ч. 387. крив. закона, као за торбарење, ја ме је молила за пареДбу, да такву радњу полицијских власти спречим, пошто је иста противна закону и интересима државне касе.

Овај свој захтев, управа је бавирала на следећим разлозима:

1, што је по члану 3. закона о монополу соли, продаја соли на ситно, у њиој земаљ. ва сама слободна радња;

2, што се по члану 15. закона о установљењу појединих државних монопола од 3. августа 1893. год. продаја петролеума и шкигља, тако исто сматра за слободну радњу, јер за њу није потребна никаква нарочита дозвола од управе, као што је потребна за продају дувана, шпагер-папира и шећера.

3, што су законски прописи унесени у поменуте законе, искључиво у томе циљу, да се што више олакша продаја поменутих монополисаних предмета;

4, што томе циљу служи и наредба управина од 11. децембра прошле године МБр. 45,826, издата стоваришта петролеума, да она сама непосредно продају потрошачима и по један сандук или 30, к. гр. петролеума и,

5, што томе циљу најзад, служе и они појединци који разносећи петролеум по извесним местима и доносећи га на ноге препродавцима, несумњиво олакшавају продају тога предмета; а, олакшавајући његову продају, они стварају врло подесне погодбе за њену потрошњу петролеума, за чији се мора тежити, ако се хоће да води строга рачуна о оним важним државним интересима који су поверени управи државних монопола.

Усвајајући ово следеће управнику, а узимајући у обзир још и то:

а, што ниш законодавац, у ч. 387 крив. закона нити ма у ком законском пропису, није одредио, који се вид трговања сматра за торбарење, нити је у опште дао дефиницију те је тиме дао право пластима да оно саме опредељују: који се вид трговања сматра као торбарење па то и да суђијају, пазећи при томе, да као торбарење не забрањују и оне радње, које служе на општу корист свију државалана итд.

б, што управа државних монопола ни кome не одобрава сталну радњу са робом монополском, пошто то и дотични закони не дозвољавају, разумевајући закон о монополу дувана);

в, што ће се, према најновијим изменама у закону о монополу соли, и со продавати на мање количине из државног стоваришта и најзад

г, што се у Београду према наређењом одобрењу већ продаје приватима петролеум и на један сандук, — наилазим се побуђен.

Наредити свима полицијским властима:

Да, у будуће, продају монополских артикала и на мање количине, не сматрају као торбарење, и да према лицима која тај посао раде не поступају као према другим торбарима.»

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Павле Петровић. — Петкић, разбојник и одбегли 20 годишњи осуђеник управе београд. казненог завода, ухапшен је 27. тек. месеца у вече, а од стране жандарма топчидер. полиције. Том приликом код њега је нађена једна пушка репетирка, пајцокајер системе, за коју је јоцицијом истрагом утврђено од куда му је ита, и из које беше испалио два метка на жандарма Мату Милутиновића. За време од кад је у бегству, Павле је извршио више разбојништва по округима: моравском, пожаревачком и смедеревском због чега је, решењем начел. округа пожаревачког од 14. тек. месеца Бр. 16.929 а на основу чл. 2-ог зак. о хватању и утамањењу хајдука позват преко званичних позива

на предају. Колико је овај позив имао на њега дејство најбоље се види из тога, што је, одмах после његовог публиковања, лично у Београд да се свиле што бољим оружјем. Ту своју дрскост Павле је, најзад, платио слободом, за којом сада тужно шкрипе у затворима главно полиције. Да би се сазнало и изашдело све оне што је овај дрски разбојник за време од кад је у бегству ноћивао ни му, по наређењу управе града Београда износимо слику и позивамо, само њега тако и приватна лица која о њему ма шта буду знала, да то одмах доставе управи с позивом на акт Бр. 32.298. Павле има 28 год., средњег је стаса, црномањаст, образа округлих, у опште је смеђ, ћосаст је. Од одела носио је на себи гуњче и чакшире од црног сукна, на глави астрагенну шубару или шајкачу, на ногама шарене чарапе од вуниче а са потпетинама.

ТРАЖИ СЕ

Раду Крстоношића, родом из Вел. Кикинде, старог 20 година, средњег стаса, црномањаст, тражи управа града Београда актом Бр. 32.223. Проналеног треба спровести поменутој управи.

Љубомира — Љубу Дакића, који се издаје за шећер прегледача свиња, окрајљеног због краће престоа једној овд. кућарици, — тражи кварт пазидурета управе града Београда актом Бр. 19.876. Проналеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или непосредно управи с позивом на акт Бр. 32.354.

Василија Протића, бив. артилеријског редника, окрајљеног због крађе, тражи начелство округа пишког актом Бр. 20.624. Проналеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 32.484.

КО ЈЕ ОВО?

Да би се констатовала права идентичност лица чију слику износимо и за које се сумња да прикрива своје право име и презиме, —

управа града Београда позива сва полицијске власти, као и приватна лица која о овоме лицу буду ма што знала, да то одмах доставе најном најближем одељењу с позивом на акт Бр. 30.214.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше овд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штамбиљ: „Уредништво Полицијског Гласника.»

Садржај: I. *Службени део.* 1) Указ. — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општина, власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Напављење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом. — III. *Поучно забавни део:* 1) Непознате личине, из Горњовних мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Из полицијског албума. 2) Тражи се; 3) Ко је ово; 4) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 200.

БРОЈ 48. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

4

Према томе, начело изборне репрезентације односи се само на органе прве категорије, на особље праве општинске власти. Колико је и каквих органа потребно, одређује обим надлежности самоуправне власти. У практици, као мерило за оцену ове потребе могло би се узети правило: сваки облик признате надлежности треба да има довољно органа, који ће је примењивати. У моралним особинама, у квалификацији тога особља, потребно је довољно јемства, да кандидати имају подобности за савесну и паметну употребу власти. Због тога, држави у начелу припада право, да за те положаје нормира квалификацију, у којој би такве гаранције биле садржане, наравно, на законској основи. Шта у појединостима треба да уђе у појам такве квалификације, питање је практичне природе, јер зависи од специјалних прилика сваке државе. Међу тим и с обзиром на те прилике, квалификација органа општинске власти, не би ни у којем случају требала да иде дотле, да она искључи могућност ширег избора кандидата и да њихов број ограничи дотле, да већина правних бирача не би имали право на изборну кандидацију. Другим речима, квалификација кандидата за практичну самоуправног режима треба да буде сагласна општем стању квалификације њеног грађанства, а уз то, чувајући такву основу и крећући се у тим границама, да одговара још и потребама правилне примене појединих облика надлежности самоуправне власти.

Наравно, да ово начело преди за случајеве, кад самоуправна власт практикује искључиво послове своје праве надлежности, а не и за случај, кад самоуправна власт прши у облику делегиране надлежности још и послове, који иначе у начелу, припадају државној власти, те се самоуправна власт, у том делу дужности јавља као орган државне администрације. Јер, за овакав случај, држава се мора признати право, да она, уз особље самоуправног режима, унесе још и своје особље, које ће као њен орган, за послове, који њој припадају, а треба да их изврши општина, представљати нарочиту гаранцију, за тачну и правилну примену те врсте надлежности. Учешће оваквог особља јавља се тада само у тим пословима, у којима самоуправна власт дејствује као административна инстанца, под свима погодбама, које је држава прописала и на начин који је она одредила, како о квалификацији, тако и о начину поступања и општој надлежности тога особља.

Ово треба нарочито за наше прилике имати на уму. Код нас се општинска власт стално и поглавито јављала као административна инстанца и онда, кад јој је законодавством признат и неки мање више неодређени облик самоуправне власти. Главно је, у том случају не губити из вида правило, да организација такног учешћа државног особља треба да буде изведена са гаранцијама, да оно ни у колико не ремети слободно и самосталио кретање самоуправне власти за послове самоуправне природе.

У колико би стајала горња поставка, да се самоуправна власт, поред своје праве надлежности, јавља још и као орган државне администрације, на се у њену организацију не би уносиле још и учешће нарочитих, државних органа, по горњем начелу, у толико би државна власт била у праву захтевати, да се квалификација органа самоуправних сазбрази још и том делу надлежности, да се квалификацијом заједчи не само претпоставка о подобности за послове строго самоуправне, него још и за оне послове државне, који су законом пренети у надлежност самоуправне власти.

Друго питање, које излази из начела изборне репрезентације, односи се на учешће бирача и општи поступак изборне колегије у области самоуправне власти. По томе, што је смисао задаће самоуправне власти, да се стара искључиво о интересима грађанства своје области и што сва потребна средства за тај циљ изузимље само од тог грађанства, природно је, да овоме и припадају сва права која су потребна, да те своје интересе што боље заштите, да их унапреди и чува од повреда. Таква општа подобност њихова, уз овакат, што они служе као извор и мери и средтава за службену практику самоуправне власти, чини, да се они јављају не само као пуноважна контрола према тој власти, него још и као њени бирачи.

(наставиће се)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

(Наставак)

Ако имамо да тражимо трагове у каквој соби, искуство нас учи, да је најбоље онако поступати. После тачног прегледа ходника и свих пролаза који соби воде, посмагра се са самога улаза у њу што је могуће тачније и боље све што би од ма каква значаја могло бити, одатле разгледају, запамте и утврде сви евентуални знаци и белеге. Размисли се најпре како је учинилац пришао жртви својој, или бар како је могао доћи до ње; да ли је и на коме је месту може бити било борбе и т. д. Ипак треба се чувати да се не пренагли са закључима у том погледу, јер таке неосноване предпоставке само ће ометати успешан рад. Поште смо се на тај начин оријентирали колико нам треба, обратићемо сву пажњу поду и пратити. где је год могуће, кроз пакно добро стакло што увеличава, правац којим је злочинац, по најбољем нахођењу нашем, ишао. Наравно да наши закључци о томе неће бити увек исправни, много пута заваћемо се; мора се имати много стрпљења, обазривости и опгроумља, да би се дошло до резултата. Нека се само ништа не остави не запажено, нека се не нагли и нека се ради *увек по некој системи и с јасном присебношћу и душевном мирношћу.* Пређи ћемо једним погледом правац, који смо узели као пут којим је учинилац пришао својој жртви а тражићемо има ли каквих белега које одмах падају у очи, н. пр. трагова прних или од кавање обуће и т. д. Ако их у том правцу заиста и најемо, предпоставка нам је била тачна и онда ћемо одмах приступити детаљном истраживању, које нам може открити какве су стопале, чији траг ту имамо, колико широке и много што шта друго. Ако нам је била она пруа предпоставка лажна, треба тежити да се продуженим или сасвим новим истраживањем дође до јасности, до чега поуданог. Не треба пренебрегнути послужити се у ходницима и тавним просторијама подесним осветљењем, те да се и она са свима угловима прмотре, јер се често баш на таким местима може наћи што од предности. За те сврхе најподеснија је каква електрична ручна лампа са сувим елементима (може се добити сада по трговинама), удешена да баца светлост како је потребно; иначе може добро

да послужи и ацетиленска лампа, коју сада много употребљавају велосипедисти.

Све што се наће на месту дела и што може послужити као ма какав знак или основ за проналазак или идентификацију злочинца треба да се згодним начином обележи и, пошто се ти трагови осигурају од сваког кварења покрићем или на којим подесним начином, тек тада може се допустити улаз осталим за даљу службену радњу овлашћеним лицима. Сасвим природно је да ће, тако рећи, често доћи до поуздана доказа о учиниоцу злочина и да ће бити сачувани од многог чега, што би било само бесмислено трошење времена и труда у предходној истрази; но нека и не би био тај случај, нека и не бисмо тиме дошли до поузданог доказа о самом учиниоцу, примећени знаци и трагови даће нам може бити једну полазну тачку с које можемо поћи у трагању за њим.

Кад је подлога, на којој су трагови од стопала, повољна, наравно да је лако тражити траг и поредити га са трагом другога, са трагом онога на кога сумњамо. На против, кад се ни лупом не може ништа открити, морамо гледати да на други који начин дођемо до сазнања трагова, којих може већ бити ту. Француз Рене Форно дао нам је једну методу, која би у таким случајевима имала да изнесе траг, који се голим оком не да видети. Он је, на име, нашао, да боса нога и гола рука, услед влаге која природно долази из њих, кад дође у додир с ма каквом површином, увек оставља скривене трагове, који се овако не примећују. Али ако склизнемо преко тога места обичним настављеном накнашену плочицу, биће видљиво не само облик него и додирне линије овог дела тела, којим је површина долирнута. Но то поступање има својих мана, јер, ако се ништа баш не зна где се траг налази, морала би се сва површина тим путем испитивати, што би била и страшна дангуба и од врло сумњивога успеха, а да и не помињемо како се тиме могу упропастити многе може бити врло важне друге белеге. Ако бисмо се хтели уверавати о корисности овога поступања у истраживању трагова стопалних, наравно у случајевима кад позитивно знамо где су, можемо чинити и других огледа, који ће нам пружити повољне податке. Најбоље слике отисака стопала и шаке добићемо са на белој хартији за писање, па онда на белим и отворене боје талетима и на врло добро рендисаној дасци; даље, на лаковано дрвеној површини дају се још познати таки трагови, а врло тешко на полирано или воском натрто дрвеној површини, у ком случају дају само нека ресултат још три процентна раствор нитрата сребра с мало додатка винског алкохола; на камену се не може ништа наћи. Лакови трагова на стакленој површини, који се могу назвати „фаворедоничним киселином, показаће доста оскудно напиларе. Огледи ови могу се чинити тим начином, што ће се узети један балак, овлажен течношћу која нам је од потребе, па се тим ваљком врло преко места, где се траг налази, али је боље за тај посао употребити четку, нарочито за то подешену. Оно место, на коме мислимо наћи траг, треба брзо премазати антрацењским маслиом, разблаженим с потребном количином дестиловане воде, превукавши га једном меком и широком четком, од косе начињеном. Добивши тако премазану изнесну површину, настаћемо да неједнако налеглу течност исправимо другом, сувом четком, превлачећи више пута тамо амо. На тај начин названа слика трага биће много јаснија увек јачег дејства боје, и како је при том и шклагање боје сасвим подједнако, то и због тога битно је лакше посматрање. Врло добре слике нарочито кад се гледа на светлости која кроз њих пролази, могу се добити раствором једног грама сеизина у 50 сеп. дестиловане воде. Но ма како да је и тај начин добар кад се зна где је или бар где се може наћи траг, ипак веома је тешко тим начином тражити трагове, кад се ни из далека не зна где се налазе. Пустимо неко лице да кроз ходник и собу изнесним правцем пређе босим ногама у изнесном правцу, а да томе нисмо присутни, па покушајмо да горњим начином изнађемо невидљиве трагове. Једва да ћемо имати који пут повољна резултата. Према томе као да је за добар резултат још једнако повољнија добра луна. Наравно стварје још сасвим нова и треба још сачекати од стручњака, који се овим баве, да објаве потпуно све појединости.

Она Форонова метода даје повода за један други начин изналажа невидљивих трагова, који у неком погледу могао би се предпоставити њој, полазито овде, где су трагови на напрвој површини и где је стало за тим да се не укваре сва површина и за позније огледе не учини неупотребљивом, што по методи Форновој често мора бити.

Истражујући код фалсификовања исправа да ли је једно инкриминовано место гумом или мрвицама хлеба истрто, узета је једном приликом једна пара, па је примећено, да је на једном месту сасим јасно изашао на видик отисак од прста у пртену попиларних линија. Чињени огледе даље у том правцу дошло се до врло повољних резултата. Како то бива, казаћемо сад.

У какав разласт стаклени суд метнућемо неколико зрнаца јода и, поклопивши га каквом стакленом плочицом, изложићемо га благом загревању у води ако 70° топлој. Услед тога развијаће се у суду слаба јодна пара. Ако сад хартију, која нас се тиче, угурнемо под стаклени поклопац и изложимо је дејству једне паре за неко кратко време, изаће не јасно на видело отисци шаке или стопала којих на хартији има, с тачно оштрапим папиларима. Ако, по том, добивену слику превучемо сунђером натопљеним у дестилованој води, она с почетка жута боја преће ће у отворено плаву (због штирка кога махом има у хартији), у којој се јасно распознају угасито љубичасте линије. Не влажи ли се више, после неколико часова скоро сасим се изгуби јодном паром изазвало жуто бојадисање и хартија остаје готово неоштећена тако да се и за друге огледе да употребите.

(Свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

Користити се сујетом жене, кад јој се као истражник обраћамо требало би схватити не као просту вештину, него као потпуно недопуштену вештину, која ће можда врло далеко моћи одвести. Ово је изодавна било познато нарочито Француза. „Ко хоће да успе код жена", вели madame de Rieux, „мора у игру унети и њихову сујету" и Saint Prospère вели слично! „Ко хоће жену да схвати не треба да то тражи у њеном уму; њене слабости леже у срцу и сујети". Али је ова особина тако снажна, да она врло лако може одвести и у заблуде. Ако истражник не ће умео да се користи овим написом, он му као и иначе, ништа неће помоћи; разуме ди пак, онда је добио у руке такво оружје, с којим ће моћи терати жену докле хоће, јер тада најснажније почиње да делује попрећена сујета, гнев, па често и суђеститија. Узимимо на пример да једна жена хоће да пред истражником сачува своја љубавника, онда ако му само поће за руком да навођењем природних, потпуно истинитих факата уђуби њену сујету; ако му поће за руком да је увери, да ју је њен љубавник, кога она штеди, издао, оптерећно или заборавно, и ако успе да она и најмање у то поверује, онда она у већини случајева иде и даље, него што може и доказати, оптужује га и терети што је могуће више, па ако јој није немогуће покушава чак и да га уништи — да ли пак с правом или не, на то не пази. Она је своја љубавника изгубила, па га не смеју ни друге имати. „Сујета жене", вели Доморозо, „објашњава се најме тиме, што је у животу жене најважније њена борба за другим полом". Ово се саопштење утврђује другим редом примера и историских података и с тога нам у многим случајевима може служити као средство за разрешај. Али је од свега у поменом процесу највише од важности знати најпре, да ли је једна жена ову „борбу за другим полом" примила већ или не, т. ј. да ли већ има некога за љубавника или тек хоће да га има. Буде ли се могло доказати само, да је у њој сујета изненада пробуђена, или бар битно појачана, онда је безусловно потребно питање потврдити. При томе доста пута полази за руком одредити и саму личност човека, ако је само могуће поуздано одредити време, кад су се они знаци сујете показали, и ако је баш тада имала какве ближе или даље односе са неким човеком. Нека ови моменти и упола само буду подпомогнути, и нека не буде никакве погрешке у посматрању, па је закључак поуздан.

Исто тако много пауке о сујети жене добијамо и тада, кад хоћемо да знамо, како то може бити, да једну жену често узоби човек, који јој ни у коме погледу — не може бити раван. Али ни у тим случајевима није потребно говорити о „нераз-

решљивој заговетци у срцу женином[1] или о „вечито тамној тајни душе женине[2], — vulpes vult fraudem, lupus agnum, femina laudem — таме су све дубине тајанствености решење. Дотични човек умео је само поклонити laudem, разумео је пробудити сујету па стога је и изашао као победилац и над овим, који је био много достојнији од њега.

Ово иде тако далеко, на одговарања на питања о сујети женином можемо добити похвални и одређен одговор и на саму живахност њеног сексуалитета, а тај је одговор за криминалисте врло често од највеће важности. Стари Хајарот изврсно вели: Свака женски индивидуум показала себи, само док још може, или док верује да може полагати право на нешто, највеће поверење; сујета је полни карактер[3], а ми још додајемо, и мерило сексуалитета. Чим дете метне у косу пару шарену пантљику, полност је се већ убудила, она се с љубављу пење до највишег кићења и украшавања и умире, кад се постарела жена занемари. Жена лаже над вели, да је у њеном срцу све изумрло, а седи пред нама чиста и накићена; она лаже над вели да још љуби свога мужа а и најоскуднија брига за одело и тело говори друкчије; она лаже над уверава да ће увек иста остати и да ју је сујета прошла. То су правила без изузетка, и свака греши, ко им не верује.

Често долазимо у прилику да будемо поучени и о томе, колико вреде женска знања и у колико се на њих можемо ослонити. Али није овде место да се о капацитету и женског мозга оријентирамо, и да се упуштамо на опасно поље, на коме су ненад Шопенхауер и другови а за њима и модерни Антрополози радили, и још и данас раде — у даноме случају то је стварно исходиште, и он ће и то испитати, као и све остало. Ми ћемо само указати на симптоматизму вредност женских знања у погледу на њихову сујету. Тако Локе вели, да жене у цркву и позориште иду само да изнесу своје хаљине и покажу своју побожност и разумевање у уметности, а madame d' Arconville вели жене уче само да се кажу, како и оне нешто знају међу тим до самих знања врло ми је мало стало.

Ово је важно што ми баш у овом погледу можемо по који пут учинити жени неправо. Ми смо напакли узмати, да жена за задобијањем ма каквих знања мора имати изнесни одређени циљ, који са њима стоји у узрочној вези. Ми се обично питамо: за што се он интересује за њих, зашто је стекао себи та знања, и у већини случајева чинимо потпуно правилно, кад се те логичке везе себамо и логички је тражимо. Ово је донекле много разумевања и у најтежим процесима — али би код жене ту било лажно закључено. За вештине, литературу и знања оне се већином интересују из сујете; али и за стотине других ситница још, само зато, да би знале, да би чиме могле сјајити, показати: да се зна. Сујета и радозналост врло су сродне и жена често долази до знања, која би је веома јако могла осумњичити, само кад се она не би могла на најбедњији начин објаснити: њиховом сујетом; а ова се опет објашњава само борбом за другим полом. И сама жена инстинктивно зна, да своја знања само на овом пољу може употребити.

И ова борба за другим полом, најчешћи је издајник жени, и то како за своје сопствене злочине тако и за туђе. Свуде ће ово бити драгоцено: „Прва Евина помисао после греха беше: Како ме одева овај смоковни лист?“ Ово је изврсна представа, да Ева, која се само своме Адаму имала да допадне, поред свију других беда због греха, прво дође и на ову помисао. Али је ова потпуно тачна; чак и Евине мисли можемо од прилике представити: „Да ли ћу му се сад више или мање допасти?“ Сказано, врло је карактеристично, што се вели, да јој је то била прва помисао. У томе и лежи сила сујете, што се она брзо напред пробија. Може се рећи, да би од свију откривених деликата, које је руководила жена за имовином, најмање још половина остала неоткривена, само да су учиниоци још толико снаге имали, да се са неправичном задобијеном тековином, још извесно време притаје и на миру остану. Отуда се и свака криминалист, при истраживању покрађа, у толико више може надати, да ће учиниоца открити, у колико је сама покрађа већа. Велика покрађа се на лопову да одмах видети, док је само неколико банака прво тешко приметити. Ово опште начело, много се више даје применити на женски род, него ли на мушки; стога криминалист, који сумња на извесног човека, треба мање пажње да обрати на његов лични трошак, већ много више на трошак његове жене или љубавнице. Кад посљани украде што господја мајорица, онда нову кецељу добија његова љубазница, која је онда не чува у ормару, већ с њом одмах сутра дан иде на пијац. Ово иде тако далеко, да жене не могу ни да дочекају тренутак, кад ће се накитити. Једном се десило, да ухвате цигане баш на самоме делу, и кад су изишли пред кућу, пред којом су цигане, док су они кроз прозоре покрађу избацивали, стражу чувале, беху оне већ покрађу и поделиле, на чак, поједине хаљине и обукле — њима је најважније било, да накићене дочекају своје мужеве.

О сујети треба још прегледати и „Romantic Love and personal Beauty“[4] од Хаврија Фиска.

У погледу сексуалности за нас је важна још и уседелица, јер је она сама по себи, нешто са свим друго од снега сестлог женскиња. Стога ју треба друкчије и посматрати и схватити. Какве се особине приписују овима, већином врло бедним створењима, познато је довољно, а биће прилично да су тачне такође још и све оне многе необичне и непријатне особитости, које се о њима причају.

Уседелица је промашила свој природни циљ и тада излази на видело и све остало, што овом случају одговара; а то је: огорченье, завист, злоба, опоро оцењивање туђих особина и дела, незгранност у схватању нових односа, претерана плашљивост и стидљивост, последња већином као симулације невиности.

Познат је факат, који сваки искусни криминалист може потврдити, да уседелице ми овде мислимо само на неудате у године већ запше жене без деце; никако пак на госпођицу у анатомском смислу). Да уседелице као сведоци увек по нешто ново донесу. Нека сте десет сведока по једној ствари испитали и нека су сви десет њих једнако један догађај описали, нек дође само стара госпођица као једанаести, она ће целу ствар са свим друкчије знати, јер ју је она, одговарајући својој природи, са свим друкчије посматрала. Она ће увети у њу читаву масу сумња и размишљања, тврдећи да је најобичнија ствар најважније ало; и ако јој само буде могуће, довешће све у везу са својом личношћу. Ово колико је карактеристично толико је и јасно. Она обично у своме животу није много добра прожавела, није никада имала мушке заштите и врло често била је без одбране предмет и мишан подсмеху и задиркивању; учтивост и пријатељство често јој је врло ретко указивано, и онда је са свим природно, што она сваки сама зло види и што је сво то зло само на њу управљено. Ако је стара госпођица видела са свога прозора какву тучу, и треба по њој да сведочи, она ће најавити сумњу, да је туча само зато израђена, да њу узнемири. Ако је какав момчић пред ње неко дете пregазио, она ће проклети, да је он управо на њу хтео, само да је уплаши; лопов, који је продро у суседов стан имао је намеру, да то у њен учини јер је само она без заштите и само је она свакоме изложена — појмљиво је дакле, да је он само њу хтео да оштети. Али како по правилу има увек више сведока, и како ће она често и сувише донети, то она онда са својим исказом неће моћи свагда зато шкодити; међутим шпак треба бити на опрезу.

Да има и изузетака, разуме се само по себи; али је такође исто познато и да се и онде изузетци у екстремности бркају; и кад се по који пут деси, да нека старија госпођица, нема алиса особина својих другарица, онда ће се тако исто и то десити, да ће она бити и много љубазнија и мекша, те ће на тај начин опет као сведок бити опасна, јер ће сваку ствар сувише благо и помирљиво схватати. Исто је тако тачно и то, да су по неке старије госпођице и много образованије и цивилизованије, него остале жене; и као што де Quincey изводи, то долази отуда, што оне, немајући да се брину о мужу и деци, много више имају времена и мира да се и лепим баве, — само ако су томе ма и најмање наклоњене. Ваља само обратити пажњу, на ће се одмах видети да су већина осиромашене добротворних друштава, обично старе госпођице или удовице, које нису имале деце, код којих се дакле материнство није могло правилним путем задовољити. Не треба дакле да се нарамо и да се, кад о племенитости једне жене судимо, и тиме дајемо завести, што су оне толике и толике добротворне институте основале, или се при њиховом оснивању јако интересовале и истицале, ту може бити племенитости, али по правилу томе је основ увек само у оскудици занимања и, као што поменусмо, у тежњи за неком врстом материнства.

(Наставаће се)

ТРЕБА ЛИ ЛЕКАРУ ДОЗВОЛА ЗА ОПЕРАЦИЈУ?

Један скорашњи случај у Москви дао је повода, да се узме у претрес, и не само да се теоријски, него и на праксн, лакоћудавним *aperçu*, што пре расправи и реши питање: сме ли лекар, и без пристанка дотичног болесника, у извесним случајевима преке потребе, предузети над болесником хирушку операцију, само ако, по лекарској савести своју, налазно буде, да је та операција била неизбежно нужна, или не сме него мора да пусти, да болник, који би операцијом могао бити можда спасен, оде без ове несигурно у загрљај смрти?

Случај, о коме говоримо овде, десио се 14 пр. мес. у Москви. Тога дана било је пред Московским среским судом суђење д-ру Модлинском. Казањено мало ниже за што је тужен, а пре тога да речемо реч две о њему лично и о интересовању публике за његову стваг.

Др. Модлински је ученик и последник гласовитог московског хирурга и оператера Кина и важи данас као најодличнији хирург у Москви. Колико је он уважен као зналац и поштован као човек види се по томе, што се московска публика није никад у тој мери интересовала ни за једну ствар, као што се овога пута заинтересовала за процес др. Модлинског. У судској сали могле су се видети и особе, које припадају највишим круговима у Москви. Огромна Митрофанска сала московског суда беше дупке пуна с краја на крај.

А због чега је то дошао један тако угледан лекар на оптуженичку клупу? Дошао је с тога, што је следујући позиву своме предузео био и извршио једну операцију у доброј и најбољој намери, али је ова испала фатално, а за извршење хирушке операције није имао овлашћење, дато му по свима формама.

Од прилике у августу месецу прошле године дошла је у његову клиннку, која носи име његова учитеља Кина, нека сељанка, девојка Прасковија Чернова, којој је могла бити осамнаеста година. Дошла је да је лекар ослободи неке гуке, која јој беше нарасла на врату и која је страховито ружнше. При прегледу пацијенткиње, пре операције вратне гуке, која је, у осталом, веома успешно испала, др. Модлински је констатовао да Прасковија има и на трбуху оток ембриолошког карактера, који би, по његовом схватању и нахођењу, ваљало такође у интересу доброг здравља девојчиног удалити отуд. Но како је за ту другу операцију био потребан пристанак Прасковијина родитеља, то је др. Модлински наредио, да његови асистенти прибаве дозволу родитеља а да се операција не извршује дотле. Сутрадан су асистенти приказали оца девојчиног и он, ма да се први мах противно, дао је усмено свој родитељски пристанак, да се операција може предузети. Асистент др. Коцебу сведочи, да је он изјавио само своје чуђење што ће та операција кад се његова кћи није никад пожалила ни на какве унутрашње болове. Сутрадан, после добивене усмене дозволе очеве, др. Модлински, уз асистирање редовних ординарнјуса, предузео је и извршно операцију пред неколиким хирургима из губерније, који су се у тај мах случајно затекли у Москви. Операција је у први мах ишла брзо и испала је срећно. али баш у последњем моменту, кад је процесао и хтео да удали гуку а оно прсну и један део гноја просу се из ње у трбушну дупљу. После брзнзално извршене дезинфекције извршено је потребно зашивање и операција се сматрала за срећно свршену. Али убрзо се погорша стање болесничино и пошто се појавише знаци запаљења трбушне марамице, то др. Модлински приступи другој лапаратомији, која показа, да је наступио случај септичног ператонитиса. На 24 сата после тога Прасковија беше хладан леш.

Није протекло много времена, а родитељи девојчини поднеше суду тужбу, што је др. Модлински предузео операцију, без пристанка девојчина и без дозволе родитељске. Тражили су да суд осуди хирурга по § 142 привичног закона. Асистенти, кад су саслушани, рекли су, да су родитељи дошли дали дозволу. Но неке од „свједочица", које су такође биле присутне при операцији, тврдиле су донекле др. Модлинског тачним неуредностима на клиници. Суд је позвао као експерте професоре *Снегирева, Рајдиша, Мишакова* и *Баконова* и они су дали мишљење одлучно у корист туженика др. Модлинског. Сам туженик у завршној одбрани своју речито је доказивао, да је био у *праву* предузети операцију већ и на основу своје савести својег уверења, да је операција потребна, макар и не било допуштења и пристанка родитељског. Није хтео признати да је по чему био крив и одговоран за *смрт* девојчину. До сад је било преко 30.000 особа под његовим ножем и он ни у једном случају није предузео операцију без потребног формалног пристанка дотичне особе, њених старалаца или њених родитеља. У одбрани своју и по други пут је нагласио, да би за извршење једне операције требало да је довољно само то, што лекар, хирург оператор, налази, по лекарској савести и зналичкој оцени своју, да је операција потребна. Он је, вели, сав свој труд све своје нерве уложио, да у Москви створи једну клиннку за углед, али ако би га суд, због смрти Прасковије Чернољеве, огласио за крива, онда би он окренуо медицини леђа и све би напустио, што је годинама с тешком муком подизао и чему је сав свој живот био посвећно. После сјајне одбране туженикове браниоца адвоката дра Ледницког узео је реч државни тужилац и тражио је осуду докторову. Суд је нашао да је др. Модлински крив и за то га је осудио на 7 дана затвора, с тим да га у перском погледу има још и црква да казни.

Овај случај заповедно налаже, да се закони у погледу предузимања операција битно измену и да се лекарској савести даде шири мах, а да се за могуће злоупотребе потраже предострожне у каквим другим мерама, а не у несувременом тражењу дозволе од болесника или, што је још горе, његових родитеља, које често баш љубав родитељска заслепи, те не допуштају спасавање своје деце, помоћу хируршке операције. **В.**

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Волов. 16

Чудновато писмо ово пробуди Шасенову радозналост, узбуди му чула и речима о госпођици Икс уљуља га у сагурност. Тако се упутио на састанак, који му је донео смрт.

За женом, која је н.. лила стан и која је, без сваке сумње, убилац, трага се непрестано. Али њена умешност пре злочинства даје основа жебли, да се ни после тога неће глупо понашати. Пре свега нити се зна, куд се изгубила, над је напустила Ри де л' Аркад, нити откуда је дошла, над се упутила у Ри де л' Аркад. Пошто јој је утрт траг, има мало нада, да ће се брзо пронаћи. За *први* мах требало би сазнати, од које би се међу разним женама, са којима је Луј Шасен одржавао односе, могло убиство очекивати убиство. Љубавница обичне сорте, изневерена или преварена особа тешко да би се овако страшно светила, како се овде догодило. Непозната припада свакојако бољим круговима нашега друштва; за то говори отменост њене појаве не мање од у основи циничког писма. Тако исто нека је напоменуто, да јој је Шасен морао добро познавати или да је бар раније био с њоме у тешњим односима... С тога му и није оставила ни мало времена за приседање или за оријентисање, него га је напала, чим је крочио преко прага."

Исти лист извештава сутра-дан даље:

„Веома претерани, ако не и лажни, гласови тврде, да је суд предузео у Шасеновом убиству истрагу у сасвим новом правцу. Ово до душе пада у очи, да је госпођа Шасен за време од две године двапут постала удовицом на сасвим исти начин. Оба се пута јавља нека жена као убилац, која је своје жртве примамила себи писмима; само је садржина писама била различита: у првоме се следовало на племенитост господина деличата: у другоме ласкало пороцима једног распуснпка. Појмљиво је, што суд трага и у овом правцу; али тешко ће коме пасти на памет да посумња у жену, која ужива изврсан глас, која је свога првога мужа преко сваке мере волела, а која је на развод са својим другим мужем нагнана најодвратнијим околностима. Осим тога ми смо у стању саопштити истину, да удова госпођа Шасен лежи тешко оболела и није свој стан напуштала већ неколико дана; у осталом, нема она ни најмање сличности са госпођом, која се појавила у Ри де л' Аркад.

Говорило се такође и о хашњеву госпођице Икс. И та је вест неистинита. Госпођица Икс је била позвата, да буде испитана о жени, за којом државни тужилац трага на све стране, која њу, како је бар по њеном писму изгледало, исто тако добро

познаје, као што је познавала Шасена. Госпођица је Икс исказала, да се у њој још ни према коме није пародила сумња, да је жипот Луја Шасена са њезиним имао само веома лабавих веза, и да је он себи прибављао и таквих забава, о којима она није имала ни појма. Она је у свима својим исказима показала велику поштеност, чему се ми и не чудимо код још увек врло лепе даме. Још је, дакле, умотано у поту тајну убиство у Ри де л' Аркад; а да ће се икада разветлити, изгледа нам за сада још веома сумњиво".

*

Код злочинства, чији је једини покретач била освета, ретко доводе истраге до брзога успеха. Јер где полиција обично тражи преступнике? По јавним свраћајним местима — једним, где она има приступа,.. Али кога тамо може да нађе? Преступнике од заната, обичне злочинце. Ну ако кривац припада другим друштвеним слојевима, који би се морали потражити и на другим местима, онда јој се делање особито отежава, пошто полиција, ако нема позуданих знакова, не сме одако да продре у приватан стан. А и познате су навике, познате већ мере, које се предузимају, које готово увек остају исте, јер је, што је у осталом разумљиво, и полицијска наложена старим обичајима рутине; у самој ствари и њој само веома ретко дође каква нова мисао на памет.

Код Шасеновог убиства, на пример, не би јој никад пало на памет, да убицу тражи у каквој болници за душевне болеснике. Већ сама та околност, што се болесници у таквим заводима драже добро затворени, искључује код полицијских чиновника и помисао на такву могућност. — Али зар не испада покадшто и каквој осуђеници за руком, да се докопа слободе? Зар је, на пример, искључена предпоставка, да ће каква богата или и само умешна особа међу болесницама моћи добавити средстава и пута за кратак излазак, на време од неколико часова?

О таквој повреди заводске уредбе, на била због тога кривица до директора, до лекара или чувара, бити онда поуздано историја за сва времена, чим се догодила каква несрећа или је болесник при таквом изласку учинио какву погрешку или чак извршио злочин.

*

Убиство, чији учинилац остане непознат, које се поротничким суђењем не одржава на дневном реду, у Паризу је брзо заборављено. Тако се исто и о убиству у Ри де л'Аркад после четири недеље једва још и говорило.

*

Смрт је извршила развод брака радикалније, него што би учинила ма како повољно свршена парница.

Госпођа Шасен је и по други пут удовица. Да ли ће се по трећи пут удавати? — Можда! Та она има тек двадесет и четири године и изврсног је здравља, откако је ослобођена свога другога мужа; располаже још са седам милиуна — јер је два милиуна Шасен спирно за две године, — те је сваколико вредно помучити се око ње! Најзад, није јој јамачно много до тога стало, да дуго носи име, које је у њеном срцу будило најналосније успомене, ма да барон Роберт није сматрао за потребно рећи јој, да је као жена припадала убици господина де Живрејз, њеног првог мужа.

* * *

Берта Моклер се осећа у заводу Свете Ане врло добро. Али се сме као искључена сматрати могућност, да буде икада враћена у Клермон. На против, душевна ће се болка, које је без сумње већ донала била, кад је извршила онај иначе непојмљив злочин, употребити као мотив за молбу о помиловању. Њена је будућност осигурана: доктор Варијо стављен је у могућност да јој одреди поприличну ренту; он ће је јамачно онда-онда употребити и као објект за хипнотичке студије, јер се лекар радо не одриче тако изванредно згодно објекта.

*

Госпођица Икс је редуцирала свој буџет после Шасенове смрти, али се својих навика није одрекла. Вија се у позоришту, у Булоњској шуми, са лепим пријатељицама, које су у истој сразмери млађане, у колико она стара — једна околност, која доказује, да се не плаши упоређења, и да се још убројана међу лепе жене.

Барона Роберта су опет спопали путнички беси онога дана, којега није више било потребан својој пријатељици.

Тога дана је позвао свога Курјеа.

— Спремај сандуке, заповедио му је, отпутоваћемо за један сахат.

— Зимску или летњу гардеробу? питао је Курје.

— Обе! Од сад се више нећемо нигде задржавати!

— Врло добро, господине Барове, одговорио је Курје.

И они отпутоваше! **Ј. У.** —

Праг

КАРТЕ И КАРТАШИ У ПАРИЗУ

„... Краљ је заповедио господину Сесаку, да напусти своју службу, и да се одмах сели из Париза; а знате ли за што? За то, што је при картању варао, служећи се обележеним картама,[2] тако је писала у једном писму од 18. децембра 1678 године госпођа де Севиње, која је била хладни и непристрасни посматрач свога времена и својих савременика. А у једном писму од 18. новембра 1780. године прича гроф Мерси д'Аржентро царици Марији Терезији, која га је молила, да јој поверљиво саопштава, шта год се деси на француском краљевском двору, у коме је била сјајно средиште њена кћи Марија Антоанета, дакле прича овако: „Маркиз де Шабр, официр у личној краљевој гарди и познати карташ играо је први пут у двору и добио је 18.000 дуџора, али је за неколико дана свога бављења у Марлу изгубио 30.000. За тим је ишао по изнајмљиним пописарницама, и у једној га је притворила полиција, што је украо грофу Дилону кесу са 500 луџора.[3]

Ово неколико речи могу послужити као довољан доказ, какви су били коцкарски столови у Паризу у разна времена, па били они јавни или у скривеним салонима или у краљевој палати. Увек се у тој дрској игри служило с разних страна најгорим средствима, нешада као и данас! Кардинал Мазаран, моћни стуб државе под Лујем XIII., важно је као лажни играч при картама. Од њега се још вади она изрека „Prendre ses avantages,[4] која се некада врло често употребљавала, а која у слободном преводу значи: „Свако је коришћење слободно,[5] па макар то било и коришћење лажним средствима. И за време владе Луја XIV. играло се дрско, а и не мање... лажно. Један његов љубимац, који се у Паризу образовао, а по рођењу је био Грк Апулое, био је познат са свима финоћама игре на срећу, и заразио је нашим лажне на карташким столовима, док најзад није ухваћен као лажни играч. Његов новац оде опет у касу државну, а он буде осуђен на двадесет година робије. По њему се од тада називају сви страсни играчи, који се служе и не допустивим средствима „Dreck[6] (Грци). Лажних играча било је и у осталом дворском друштву, међу дамама и господом плаве крви. Принцеза де Харкур играла је јавно с обележеним картама, и „када би је ухватили, она би стала грдити, па би се чак служила и погрдним речима, али је варала и даље," прича Сен Симон у својим мемоарима. Господин Грамон, који се бројао међу миљенике Луја XIV. вели у својим успоменама са свим равнодушно, да је он, кад год је само могао, „кориговао" игру у своју корист, и што је најоригиналније, истиче за то неко „право" на вели: „Свакада је било моје уверење, да то није непоштено, већ да је то моје право, да се послужим у своју корист умешношћу и талентом, које ми је подарила природа; па и у свом осталом животу умешност има право да тријумфује над неумешношћу. Да су умрли сада сви који још живе и пишу своје мемоаре, а припадају највећим круговима, и да су поштено написали, видело би се, да се више њих разумевало у ту вештину, и да су је срећно практиковали, играјући лажно у своју корист, више но што би се могло и сањати."[7]

Када се већ почела завлачити потајно бура револуције, када је у Паризу владала глад, а у земљи се почела множити сиротиња, тада су карташки столови у Фонтенеблу, Марлиц и Тријанону у велико радили. Неколико дворана, које су имали ту ћаполу страст, умели су да наговоре Марију Антоанету, да уведе коцку у двор; па како је Луј XVI. био човек слаб и непостојан, попустио је најзад молбама своје жене. За кратко време постала је краљица најстраснији играч; по некад је седела за карташким столом по тридесет и шест сати, а свој је месечни пенарис од 500 луџора изгубила обично истога вечера,

но често су губиле биле и веће. Једне је ноћи, на пример, изгубила у Марлиу 140.000 франака. Када би са својим дворским дамама напустала коцкарску собу, свилене су јој хаљине биле тако пуне од златних новаца, које је држала при коцкању у крилу, да су је дворкиње морале пресвлачити, ако је хтела да се опет врати у коцкарску собу. При коцкању је често долазило и до занимљивих сцена; тако н. пр. гроф Артои се обично гласно радовао или је тужио, кад је добивао, односно губио; па и када би се приметиле обележене карте, или да је нестало са стола који пакет банкнота, ипак се по извињењу ствари продужавала игра и даље. Свакојаке су се авантуре дешавале на двору; Некакав извикан Енглез вратио се био из Индије, па распростре глас међу дворске кругове, да њему то није ништа, да се усуди да изгуби при коцкању по 200.000 луџдора. На неколико дана после тога добије он позив на дворску забаву, и још је истог вечера седео у Марлиу за коцкарским столом са краљицом, те од тада постаде ту редован гост. Поште је за сразмерно кратко време дигао од краљице и њене околине 500.000 луџдора (преко 10.000.000 динара), њега нестаде са дворског паркета. „Срце ми се цепа, кад чујем приче о теби,“ писала је Марија Терезија својој кћери, која је поред издатака на коцкање расипала силне паре на наките; али узалуд беху све молбе и све опомене.

За време Марије Антоанете коцка је тражила и налазила жртве само у финансијским и аристократским круговима, али данас се њоме занимају све класе и стаљежи, и жртвују јој суме од многих милијона на годину. Треба само походити безбројне вашаре у околини Париза, или се прошетати недељом и празником изван булевара, па се може наћи мноштва варалица, које бацају попа, и који се у Паризу зову „banteur,“ а у Немачкој „Bauernfänger,“ како на столићима показују своју вештину са три карте. „Ево кец, поп и жандарм,“ чује се њихов весео позив, „пазите добро, господо моја, брзина није никаква мађија или опсена, све је то природно; добит се одмах исплаћује — та де, рескирајте један динар; молим вас пазите добро: један, два три, где је сад поп?“ и наравно добију најпре неколицина, која су у друштву с варалицом, а после тога други бивају добро очерупани.

Свуда у Паризу — у локалима свеке врсте, на железницама, на ађама, у хотелима и т. д. — има карташа по занимању, који, као и горе поменути господин Грамон, сматрају за своје право, да се послуже брзином и талентом, који им је природа подарила! И ако се лажно играње карата већ и јавно врши, ипак се све више мноши број лаковерног света, који трчи рулетским и карташким столовима, и једва чека од нестрпљења, тако рећи гори од нестрпљења, док се не окрене карта, и док га не опљачкају до последње паре. Да је та професија једнака и код нижих и код виших класа, може се видети и по томе, што нам казује ово неколико редака. У Риму је код Квиринала био бразилијански посланик Дон Калодо. Он је био редован посетилац коцкарског клуба dela gracia, и једне је вечери ухваћен у том клубу као лажни играч тај племенити дипломата, који је своје друштвено и дипломатско образовање стекао у Паризу! У Сениној вароши има и тако званих професора лажног играња карата,“ од којих је пре кратког времена један ухваћен; он је у отменим круговима изгубио све своје велико имање, па се најпосле одао лажном коцкању, те му је ово још нешто извесно време омогућавало продужење раскошног начина живота. Како је то много практиковао, буде ухваћен, те му тако клубови затворише своја врата. Он је падао све дубље и дубље у блато, док га назад полиција није ухватила.

Колико је велик број тих лажних картароша и варалица, види се већ и по величини полицијске бригаде, која се бави искључиво коцком и коцкарима, а у њој има 110 људи. У Берлину има на ту цељ нет тајних полицајаца и један комесар. У прилог своју привлачности и воља за службом мали су усјеси према њиховој мноши и издацима, који се на њих ладу; издаци су тога ради велики, што се тим људима, полицијским агентима, пружају богата средства, да би могли у разном оделу улазити у коцкарнице, и да би могли само ради својих посматрања чак и изгубити по неку стотину динара.

Но колико је тешко улажење у такве куће, још је теже насилно улажење; јер кад се већ продире насилно, то не може да буде без икакве ларме и у кратком времену, а дотле наравно нестане свих подозривих предмета. Пре неколико година обратила је полиција пажњу на једну кућу у некој мирној улици поред Волтеровог Булевара, која је дању била тако рећи мртва и нема, а ноћу се из ње чула иза дебелих прозорских шалона сваковрсна ларма. Полицајци су добро посматрали зграду, и никада нису могли приметити да когод улази на добро закључану капију, те је дакле морао постојати неки тајни улазак. Најпосле најоше и њега, кад су једну алеју опколили сами полицајци а неколицина људи, који су ту били, на један пут нестаде, као да су у земљу пропали. Бљажим испитивањима напшо се, да из те алеје води један са свим узан подземни ходник у ту кућу; једне ноћи упадне унутра један официр са једном десетином жандарма, који су могли ићи у ходнику само један за другим, али им се стеар са с вим поквари, јер крај ходника беше ограђен једном закључаном гвозденом капијом, и кроз њу се могло проћи само ако се има подесан кључ, или ако се зна лозинка. Полиција је опет по сваку цену хтела да сазна унутрашњост те тајанствене куће; једне од идућих ноћи успузају се полицајци на кров једне суседне куће, те прећу на ту кућу, отворе прел и низ таванске басамаке сиђу у кућу. Ипак су их доле морали чути, јер су нашли само друштво господе, која су се, изгледало је, безбрижно забављала поред пића и цигарета, и који су добро одиграли своје чуђење нежељеним гостима, али ипак при бољем испитивању, извукла је полиција на камина једног лажног карташа.

Другом је праником полиција са свим тачно знала за лозинку, којом се улазило у једну врло леиу кућицу у улици де Навариј; она је гласила: „Доносим цвеће за Виргинију,“ и сваки је посетилац морао носити у руци киту цвећа. Кад је тајна полиција на тај начин ушла, ипак се одмах посумњало, и одмах је дат знак у коцкарски салон, што је полиција по томе приметила, што кад је ушла у салон, нађе тамо велико елегантно друштво дама и господе, које се врло весело забавља и шали, а у златно одело ливрејисани момци служе их чашем. Све би приметно, али ништа не би нађено; већ су се хтели полицајци да удаље с киселим лицем, кад се на један пут ван салона чу гласно кицање, и оно се понови више пута. Жандармеријски официр отвори један прозор и виде у узаном улазу у зиду једног човека већ у годинама у фраку, који се беше готово смрзао од зиме, јер је био већ крај јануара. „Молим вас, драги мој, ходите овамо; можете се још више расхладити,“ рече му весело полицајац. Дебелко клецајући уђе унутра, и у његовом џепу најоше карте и све улоге у банку; и тај џентлмен беше полицији добро познат лажни коцкар и нарташ.

У Паризу има тих приватних коцкарских салона безбројно. Већином су то салони извесних дама, које су некада играле велику ролу у свету, у коме се не траје дуго, и које у то време нису само стекле себи који леп, елегантан стан, већ су и спасле десетину својих познаника. Код њих долазе тамни људи на чај, после чаја се почне картање ради забаве и најпосле оне прећу к хазарно; добри пријатељи такве куће доводе своје пријатеље собом. Али ради обазривости, да не би добили какве неочекиване посете, лозинке се у таквим кућама често мењају, као: „Је ли ту доктор?“ — „Прима ли данас милостива у девет или у десет?“ — „Долазим ради слика“ итд., а пред тога се тршки и извесно знаље лупања у звонце или куцање на вратима, па и поред свега тога ваље се неки срећан ритер, који свима играчима дигне нешто, по овом праву, све новце.

У свима се готово париским круговима игра коцкарски, а број је тих клубова врло велики, њихови су назива врло звучни, а многи су отворени само ради коцкања. Они се деле на „тајне“ и на „јавне“ клубове; код првих се тако звана „пикла“ употребљава у корист клуба — на луксузан намештај, на раскошне свечаности итд. — а у другима то иде у џепове оних који добију. Велике варошице претпостављају тајне клубове, јер ту долази само боље друштво. У Паризу има увек спремних места за коцку; или у тајним собама каквог угледног ресторана, или у салонима бољих гдумиџа. Кад дође у који хотел какав странац на се у хотелу даје бал, одмах се налази ту и једна мала собица, у којој су спремљени столови за коцкање, те се странац, пошто он обично не игра, привољева од старијих лица на балу, да се забави с њима мало картањем. И тако коцкари черкују своје птице, све дотле, док их полиција не ухвати; полиција обично на такве забаве изашиље по неколико својих агената.

Ако је коцкарима и варалицама по некад Париз и опасан, онда они почаствују провинције својим посетама, и онда се коцкају с великим господином летн у купатилима. А да им се не би лако ушло у траг, они и ту изумеју начине, како да празне џепове својим блажењима. Познати лажни коцкар Ардисон дуго се времена бавио у првим париским коцкарским клубовима под именом гроф Андреа, и једва су га једном познали у једном таквом клубу, када је он већ био лепо зарадио читав милијон. За тим је ишао по разним великим купатилима под најразноврснијим именима и у најразноврснијем оделу, да му се не би ухватио траг.

Једног дана донутова у Бијариц Херцог Талавера, ороиули старац, с дугом, белом брадом, окружен мноштвом послуге; најмио је једну вилу крај обале, али због своје превелике слабости у прво је време чувао кућу. Пошто се мало опоравио, слуге су га возиле у шетњу покрај обале у колицима; није хтео никога ни да погледа, а већ је одавно наредио, да се распрострте глас о његовом силном богатству. То је био тако добар лепак за најугледнији коцкарски клуб! Најугледнији чланови клуба представиле му се, и молиле га да учини клубу ту почаст, те да га посети; херцог се извиљавао својом изнемоглошћу, али на велике молбе чланова клуба, обећа им, да ће доћи. Тако даље, да га једно вече одвезу у његовим колицима у клуб; ту се прво забави на концерту, за тим после концерта забави се и у соби за читање и забављање, и најпосле, на велико заваљивање, оде да види и собу за картање. Приведу га зеленом столу, и ту као отмена личност извади неколико стотина наполеона, и изгуби их, а и не трепну ни један пут. То се понови неколико пута, јер је изгледало, да се херцогу допала игра карата. На један пут му се осмехну срећа, и добијаше, и добијаше непрестано; губио је с времена на време мање суме, али само за то, да би му ћудљива богиња била што наклоњенија. Кад је тако лепо Херцог Талавера придигао два милијона франака, тада се он уклони из Бијарица, јер се господин Ардисон бојао, да се не би неким случајем открило његово зарогонство и да му не би скинули белу браду!

Други један познат коцкар Гарније отиде из Француске у Мексико. Помоћу својих људи покупује он у престоници те републике све нове карте, тако да се једног дана осетила велика оскудица у картама, што се у вароши, у којој се тако страсно коцка јако осећало. У том се прочује по вароши, да на једној француској лађи има грдна количина карата. Карте су биле врло лепе, али и скупе, но коцка нове бивати због лепих карата све већа. Гранције је већ ушао дотле у разне серклове, и кроз неколико недеља оставио је Мексико пун злата и банкнота, да би — неколико година доцније у Француској био затворен због просте крађе.

Дакле и код коцкара важи она изрека: Како дошло — тако прошло!

Но дешава се, да и саме варалице по некад наседну. О томе сведочи ова мала историја: Два позната париска коцкара упознаше се у позоришту са неким по изгледу богатим странцем. И тако овамо, онамо, дођоше они у један мали кабинет у неком отменом ресторану заједно са тим странцем. Један коцкар шану своме другу: „Пустимо га, да прво он добије коју хиљаду динара, па ће нам бити сигурнији за после.“ За тим добије странац 3.000 динара, па на један пут поче једно за другим јако кидати, и метну мараму на нос: „Пардон, господо, само за неколико тренутака, док оперем мало нос; то је моја стара слабост, да ми кра иде на нос, одмах ћу се вратити.“ Њега нестаде, а варалице још дуго чекаше залудно на његов повратак.

БЕЛЕШКЕ ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ослобођен због недовољне разумности. — Неки Ајзенкшир, један од бив. служитеља грофа Јована Палоња, буде отпуштен из грофове службе. Но како је он сматрао да му је нешто закинуто од зараде, то је код бечког суда грађанском парницом тражио од грофа накнаду. Суд је, услед Ајзенкширове тужбе, позвао, саслушао и на даљи пеказ заклео, ћуеералног инспектора грофових добара. Кодерца, који је посведочио да је Ајзенкшир потпуно по погодби исплаћен и измирен. Ајзенкшир, жалећи се овоме суду против ове пресуде проистеченог суда, употребио је нераз, да је Кодерца криволклетник. Због ове увреде тужи Кодерце Ајзенкшира кривично. По таквим кривичним случајевима у Аустрији извиђа и суди кривицу само један судија. И надлежни судија, по свршеном извиђају, донео је овако мотивисану пресуду: „Објективно узев нетачно је, неистинито је, тврђење туженикоео да је Кодерло криволклетник, или како туженик, субјективно оцењујући ствар, држи, да је у пуном праву и како му његова недовољна интелигенција и спорост у размишљању нису дали могућности за друкчу процену, то он, према својој недовољној интелигенцији не може бити кривично одговоран за свој поступак“. И тако је Ајзенкшир због недовољне интелигенције пуштен као невин.

Воли спрт, но робију. — Фрању Власан бивши позорник полицијски у Прагу, убио је пре извесног времена своју заручницу Антонију Колмја. Услед тога суд га је осудио на смрт на вешалима. Но цар му је путем милости заменио смртну казну двоастогодишњом робијом. Кад је осуђенику саопштена царска милост он рече: „Лепо је то и хвала цару на милости, али ја бих волио да сам обешен, но што ћу ја се 20 година мучим на робији“. Дакле, није задовољан, што му је смртна казна опрошћена!

Ухваћен др. Мандл. — Да један адвокат учини проневеру или утају свада свакако међу ређе кривичне случајеве, јер тај ред људи нема потребе, да се на тај начин маша туђе имовине. Према томе изазвало је у Бечу опште изненађење кад се дознало, да је др. Рихард Мандл, један од млађих адвоката бечких. извршио пре 15 дана проневеру масених новаца стечаје масе Фердинанда Бауера и да је услед тога и утекао. Захваљујући окретности и доброј организацији бечке тајне полиције др. Мандлу се одмах ушло у траг и он је већ на 6 дана по извршеној крађи и бегству ухваћен у Удини, у Италији.

Оптужени чланови апелације. — Талијански министар правде оптужио је Касацијни у Риму пет судија неаполског апелационог суда, што су се у миланском процесу Нотарбартоломеом дали подмитити и што су и варалучку радњу фирме: *Суриће* и *другови*, услед примљеног мита, огласили за неказњиву. О свему томе министар је највишем земаљском суду поднео и потребне доказе.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински пописар упутио је на нас једно овакво питање:

„Кад се у кривичним делима, по тужби приватног лица или по званичној дужности, пред општинских судова досљеђује и наплаћује на корист државне касе по два динара таксе у маркама, — има ли општински суд права, да [illegible] су и новчану таксу наплаћује и у корист [illegible] касе, или не, и како нема онда [illegible] у таквим пракласа троша општински материјал око извођења кривице, а не државни?“

На ово питање ми му одговарамо:

„По § 4. а. полицијске уредбе, општински суд, вршећи полицијску и судску месну власт, надлежан је и позван да извиђа и кривично казне и о свима иступима изложеним у трећој части закона кривичног, а то му у дужност стоала и прва одредба члана 33 закона о устројству општина и општинских власти.

У свима таквим случајевима, општински суд врши дужност државне полицијске власти, и по томе, за њега вреде и све оне законске одредбе које су прописане и за полицијску државну власт изд она те послове врши. Према овоме општински суд, за сваку иступну кривицу коју извиђа и суди, треба својом пресудом да досуди и наплати само два динара таксе у маркама (за државну касу) сходно Тбр. 87, 87 а и 98. VII дела закона о таксама, без обзира на то, што је приликом извиђања трошен општински материјал а не државни; а какве такође општински судови наплаћују у корист своје касе, изложено је у Тбр. 96, 97 и 97 а реченог закона о таксама и § 23 грађанског судског поступка.

Према овоме, општинским судовима не могу досуђивати и наплаћивати никакве друге таксе, у корист своје касе, осим оних које су наређене у горњим прописима законским предвиђене.

Да је законодавац хтео, да општински судови, и за овај материјал који утроше правилом извиђања какве иступе прописе, наплаћују, сем таксе у маркама, и какву таксу у корист своје касе, он би то и у закон унео, као што је то учињено за потврду тапија, а потврђење исправа од вредности до 200 динара итд. а, над то у закон није унешено, онда се не може ни наплаћивати.

* * *

Један полицијски званичник пита нас: да ли полицијске власти могу извршивати пресуде земаљских судова, по њиховом кривичном делу и онда, над је осуђено лице, пре него што је по каквој судској пресуди у затвор стављено, поднело молбу за помиловање од досуђене му казне, или се те пресуде, због поднешених молаба за помиловање не могу извршивати док се по таквим молбама не донесе дефинитивна одлука од стране надлежних фактора?

На ово питање ми му одговарамо: да по закону не може ни једну пресуду задржавати од извршења поднешена молба за помиловање, већ да се свака извршна пресуда треба одмах извршити, без обзира на такве молбе. А, над осуђени, који је по дотичној пресуди већ подвргнут издржавању досуђене му казне, — по поднетој молби добије помиловање, онда га тек треба ослободити од даљег издржавања казне. За потврду овог нашег мишљења најбоља је доказ расније Господина Министра унутрашњих дела од 1. марта 1900 године Пр№ 4.045, који од речи до речи гласи:

„Господин Министар Правде писмом својим од 26. јануара ове године № 2.718 достављао ми је, да полицијске власти, у више случајева, без икаквих оправданих узрока одугоглачиле извршење судских пресуда, по кривичној части над осуђеним лицима из њихових домашаја. У потврду тога, навео ми је један пример, којим се утврђује, да је извесна полицијска власт одугоглачила извршење једне судске пресуде над осуђеним за пуне три год. и више дана, само за то, што је осуђена поднео молбу за помиловање; — па ме је молио, да у будуће овакве поступке полицијских власти спречим.

Налазећи, да су оваква поступања полицијских власти противна и закону и њиховој дужности, јер се, непзвршењем кривичних пресуда судских, не само убија ауторитет судова и закона, већ се тиме слаби и онај ефекат, који судска пресуда при свом постојању учини на околину, а осим тога изазивају се и оправдане жалбе приватних тужилаца, што или осуђени, налазећи се у слободи, приносе и прете освета, — ја најстрожије наређујем свима полицијским властима: да оне у будуће ни у ком случају не одуговлаче извршење извршених судских пресуда над осуђеним лицима, на штету угледа судова и закона, већ, да исте пресуде одмах извршују, без обзира на поднете молбе за помиловање.

Противно поступање као небрежење у дужности казниће најстрожије.*

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Јован Јанић, бив. суд. приставнап, решењем кварта варошког управе града Београда, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због уништаја акта и краће маражи. Он има 22—25 година, средњег је стаса, сушљав, очију грозрастих, обрва смеђих, брковa малих смеђих, браду брије. Поменути кварт моли све полицијске, да Јована у својим домашајима живо потраже па у случају проналаска њему страживо спроведу с позивом на акт Бр. 4.574. Акт управе града Београда Бр. 33.075.

Милош Димитријевић, калфа опанчарски извршио је једну опасну крађу у Пожеги и побегао. Он има 18—20 год., оженьен је, смеђ. За одбегли кралљичким наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа рудничког с позивом на акт Бр. 1.515, или управи града Београда с позивом на акт 28.477.

ТРАЖИ СЕ

Радоја Пешића, земљорадника из Вапоне, ср. косјеричког, пога је пестало од куће још у месецу септембру тек. год. тражи начелство окр. топличког актом Бр. 9.444. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 33.110.

Ђура Арсића, по занимању палинчара, родом из Сурчина у Аустро-Угарској, тражи управа гр. Београда због извесног кажњивог дела. Ђура има 56 година, оженьен је, просед, плав сувоњав; до сада је био два пута осуђиван на робију због краће. Пронађеног Ђуру треба стражарно спровести поменутој управи с позивом на акт Број 34.201.

Стапоја Милосављевића, родом из Доњина у срезу расинском, који се сада као слуга налази негде у Србији, тражи начелник среског актом бр. 26.848, да му се јави ради неког саопштења.

Милутина М. Ивановића, родом из Јасике, окрајљеног због протурања лажног новца, тражи начел. округа крушевачког актом Бр. 10.943. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 33.381.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше овд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпиљ: Уредништво Полицијског Гласника.*

Садржај: I. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Попављење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом; 4) Треба ли лекару дозвола за операцију. — II. *Поучно забавни део:* 1) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића; 2) Карте и карташи у Паризу. — III. *Белешке из страног света:* 1) Ослобођен због недовољне разумности; 2) Воли смрт, но робију; 3) Ухваћен Др. Мајал; 4) Отпужени чланови анархистичке организације. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ - ТЕЛЕФОН БР. 256.

БРОЈ 49. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за начелника прве класе Министарства унутрашњих дела, Милутин А. Поповић, начелник друге класе истог Министарства.

за начелника прве класе округа рудничког, Васа Драгићевић, начелник друге класе истог округа; и

за комесара железничке полиције при београдској железничкој станици, у рангу секретара друге класе окружног начелства, Душан Алимпић, писар прве класе среза подунавског, округа смедеревског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.533. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара треће класе Управе вароши Београда, Димитрије Грудић, свршени правник, и

за писара треће класе Управе вароши Београда Михајло Михаиловић, практикант исте Управе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.507. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се Д-р. Владиславу Богдановићу, секретару друге класе начелства округа крајинског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.508. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгољуб Ђ. Јанчић, писар прве класе среза косанчићког, округа београдског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.510. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Светозар Димитријевић, напредни писар друге класе начелства округа рудничког и вршилац дужности писара среза жичког, истог округа, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе с тим, да му се у име надржања надаје из државне касе 30% од плате коју је до сада имао.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.556. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета решено је, да се:

Радосав Ђермановић, писар прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког;

Милија Бранковић, писар прве класе среза качерског, округа рудничког;

Живојин Белошевић, писар друге класе среза пчињског, округа врањског;

Ђура Петровић, писар прве класе начелства округа тимочког;

Ђорђе Јовановић, писар прве класе начелства округа нишког;

Милоје Т. Јовановић, напредни писар прве класе начелства округа ужичког и вршилац дужности писара среза златиборског, истог округа; и

Јован Тодоровић, напредни писар друге класе начелства округа ужичког и вршилац дужности писара среза ариљског, истог округа, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године № 28.509. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

5

Овако учешће грађанства у контроли и избору општинске власти, прши се у облику општинских зборова. Према томе, било би на реду, изложити главније мисли о организацији и надлежности општинских зборова. Међу тим, пре тога, добро је, и поред оног општег обележја које треба да се налази у квалификацији представника општинске власти, проговорити нешто ближе и о њеној организацији; а о нарочитим обзиром на надлежност, која тој власти на законској основи, припада у нас.

Наше општинске власти јављају се, с обзиром на највећи и најважнији део своје надлежности, не само у главном, него скоро искључиво, као органи државне власти. Готово све оно, чиме се наше општинске власти занимају, у ствари је посао државне власти, који је по закону пренет на општинске власти. Надлежност општине, као самоуправне власти, тако је незнатна, да се скоро и не опажа у практици. Да се је она стално у том правцу развијала и да се је само у том смислу ширила, показује нам не само законодавство и раније и садање, него и општински буџети и готово потпуна оскудица јавних, локалних установа, које би биле резултат, творевине самоуправних режима. У колико, у том односу, чини изузетак Београд, има више да благодари својим нарочитим приликама, које му дају, релативно јачу материјалну могућност за реалније вршење дужности самоуправне природе. Па и он, у главном, у том односу нема неку већу самоуправну власт, неки истакнутији облик самоуправе. У начелу, и његова је надлежност, на законској основи, ономе истог значаја и обима, који имају и остале наше општине. И он се заноша у оним истим законским границама

практином послова самоуправне природе, у којима се крећу и остале општине, само што је он у материјално бољој могућности да те послове и са више успеха и сталније врши. Обичне дневне, свакрашње потребе, ако и нису искључиви, а оно су готово једини важнији предмет надлежности самоуправног режима у нас, као на пример, оправка калдрме, осветљење и т. д. Ни на економском, ни на просветном пољу, ми не видимо скоро никаквих самоуправних установа. Кад се испак и у штампи и на зборовима и при парламентарним дискусијама са неким нарочитим нагласком истиче начело самоуправе као нарочита, општа добит, која се облигатно захтева, па се чак истиче и као мерило за политичку исправност једног режима и његово слободоумље, онда би човек одиста могао препостављати, да се захтева у основи друкчи, начелни обрт у организацији и стварној надлежности општине као самоуправне власти. Међу тим, тога није никад било, а у колико се принцип самоуправни хтео законски да ограничује, спречена је готово искључива пажња на чисто политичку тенденцију, да народ што слободније и што самосталније може бирати општинску власт. На тај начин, чинило се, да је у слободно изабраном имету постигнуто све оно, што појам самоуправе захтева. Што тај кмет, у ствари, нити има престава да дејствује као самоуправна власт, нити му је у опште прописано законом шта је то што он треба да ради, па да као самоуправна власт буде од користи, — на то се није, готово у начелу, ни мислило. Према томе, није чудо, што је општинска власт као самоуправна, била беспредметна и пре и сада. И кад то стоји, и докле год стоји такав закат, да је општинска власт као самоуправна, беспредметна, а да се она у главном и скоро једино јавља само као државно правни, административни орган у строгом смислу те речи, онда одиста изгледа чудновато, како се испак мисли, да је сасвим исправно захтевати, да се начело самоуправе може применити и на такву општинску надлежност, која са самоуправним начелима нема никакве везе, већ искључиво са државно правним принципима и са државним режимом којем та надлежност припада, али је врши преко општинских власти. Ово нарочито треба имати на уму, не само кад је реч о организацији општинске власти, него још и више кад је реч о организацији права надзора, које припада државној власти према општини.

Из ових напомена, јакше ће се појмити назори, које имамо о саставу управне општинске колегије. Према већ постављеном начелу, да састав општинске власти треба да одговара њеној законској надлежности, јер само под том погодбом, она може с успехом вршити дужности, које јој припадају, за наше прилике; а због веома простране и важне надлежности коју општина има као државна орган, може се слободно рећи: да неписмена општинска власт није никакна власт и да ми не можемо имати ни јаку државну власт све дотле, док се саставом општинске власти, на озбиљан начин не заједничи њена довољна и морална и материјална подобност за примену законске јој надлежности. Да ми, од веома дугог времена, имамо веома слабу општинску власт, која ни из далека не одговара условима једног исправног локалног административног режима, то није потребно доказивати. Упосећа се својом надлежношћу готово у све врсте послова државне управе, јер се ти послови, у главном, преко општине и врше, јер је готово сва санкција за извршење огромног дела тих послова у томе хоће ли умети, хоће ли моћи и хтети те послове општинска власт да изврши — ми смо свакога дана очевидци једне опште пометње, несређености и неподобности за извршење тих послова готово у свима, нарочито селским, општинским канцеларијама. За пример да узмемо две — три врло важне врсте послова, а на име: послове месне полиције безбедности, послове око расправе имовинских сукоба и послове правосуђа. С обзиром на тешке дечење, од кад Србија постоји као држава, још се није успело, да се појава злочина сузбије у мери, која би више одговарала једној добро уређеној држави. Често, да не кажемо стално појаве хајдучије, са веома драстичним сликама, које она оставља као последице, нису ли бар, у нас, најубедљивији пример, да се још није довољно успело извршити ни прву, тако рећи основну дужност једног исправног државног режима. А може ли се у том односу доћи до бољих резултата онда, кад ни у једној сеоској општини, у целој земљи и нема нарочитих органа јавне безбедности, и кад се, на жалост, и после толико искуства, чак и међу виђенијим политичким људима, може заступати гледиште, да би завођење пољске жандармерије, или уопште оружане јавне послуге, по општинама, било несагласно принципима политичких слобода и самоуправе; као, да политичке слободе и самоуправа могу имати каква смисла тамо, где би злочин био јачи од власти. Напротив, права појам и смисао политичке слободе и самоуправе претпоставља као своју прву погодбу: несумњиво постигнут и огарантован јавни ред и безбедност. Где таквих услова нема, нема услова ни самоуправи ни политичким слободама, јер је тада власт немоћна да изврши и своје прве дужности: да заштити личност и имање; а без слободе у том односу, не знамо, шта би друго могло интересовати једног слободног грађанина. У таквим приликама, самоуправа само омета још и онај успех, који може дати колико толико јака државна власт. А она ће бити у толико слабија, у колико је њен утицај на општинску власт слабији, а сама општинска власт неспособна за озбиљну службу у корист јавног реда. Слобода се тада компромитује, а држава губи ауторитета, као прву погодбу за добро вршење свога позива. Усљед општег расула, које се тада јавља, и у општини и држави, тежња за централизацијом постаје својинон често и најугледнијих политичких људи, и кад се она оствари и кад се усне у заспиавању бољег јавног реда, грађанин је у толико задовољнији и постаје апатичан и према политици и слободи.

Нека нас нико крваво не разуме, кад кажемо, да у таквој квалификацији власти и странака, које су их давале, треба често тражити сасвим оправдање, и ако не једиког, а оно зацело главног узрока, кад се општа апатија народа према политици појави као сасвим уочљива појава, која многима улива страха. Само је штета, што се у нас никада и на таквој основи не тражи објашњења политичким појавама, у колико и у нас у горњем облику наступају. Шта може учинити општинска власт па да задовољи тај први захтев једног слободног грађанина, кад она за то нема ни подобности ни средстава? Може ли се полицији безбедности вршити с успехом ако општинска власт, као прва и најближа, није у стању ни да гони, ни да открије, ни да сузбије злочин, него своју надлежност ограничава на дужност, да о овему писмено извести среску власт, да ова тек после 2—3 дана, кад је можда сваки траг за хватање кривоканца изгубљен, изађе на лице места да учини увиђај, и да при иначе слабим средствима којима располаже, донесе решење „да се акти оставе у архиву до проналаска кривца“, као да ће кривац доћи сам и јавити се власти. Није онда чудо, што при једном срезу може бити на 1100 несвршених кривичних предмета. А какво је то стање јавне безбедности у једној земљи, кад се из године у годину чињене толике кривице, па се за тако страшан број од једне хиљаде и стотине кривца, у самом једном срезу, није још довршило испеђење; а код огромног броја, не зна се чак ни који су кривци? Кад толики кривоканци, који су та дела починили дођу до уверења, да се може вршити кривица, да да се испан чак и не зна да је он ту кривицу учинио, и кад се у маси људи стекне уверење, да у тако великом броју кривица, кривци нису не само дати суду, него још нису ни пронађени, онда се они лакше могу решити да кривице чине и у будуће.

Шта тек да кажемо за расправу имовинских сукоба и за послове из области правосуђа? (наставиће се)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

(Свршетак)

А сад једно друго питање: како да се горњим начином добивени трагови стопала и шака пореде са стопалом и шаком подозривога лица, како да се потврди истоветност њихова, индентификација. Пошто траг може бити од потребе поглавито тога ради, да бисмо се што већом сигурношћу изнашли учиниоца, то морамо бити кадри чинити поређења. Рецимо траг је ту, нашли смо га — све једно којим начином — и сад имамо пред собом задатак да извршимо поређење. Питање је, дакле, о доказу идентичности. Нема сумње да је већ сама форма, прост спољни облик једнога трага од велике важности, али ми овом приликом нећемо о томе говорити, јер, колико се сећамо, о томе су читаоци овога листа могли у њему раније наћи добра обавештења. Овде хоћемо ми да поређењем *најпларних линија* најбољега трага и тих линија детаљнога дела тела учиниочева — докажемо индентичност. Како су ти напилари код човека

нешто што се најмање мења, а код разних лица су сасвим различни, то се заиста тим путем често долази до жељеног циља. Тога ради пре снега неминовно је потребно имати добар отисак дотичног дела тела, лица на које сумњамо. Ово свакојако није тешко. Знамо и ми мало нам није тешко по горњој методи доћи до таква трага, на коме бисмо имали верну слику папилара. Али се приметило и то, да од осам до десет таких папилара намерно произведених ликова ни два се потпуно не подударају. Ту игра велику игру та околност, да ли је на хартију притиснута нога (или шака) сасвим суха или више и мање влажна била (в. пр. од зноја). Код сасвим влажних руку (или ногу) папилари на добивеној слици тако се слију у једно и не дају распознати на добивеној слици, да могу послужити за све пре само не за доказ идентичности. На онда, један део папилара после извршеног дела лако може бити искварен каквим повредама и добити оживљене, тако да ту може бити великих разлика. Остаје нам, дакле, да као потребно желимо ово двоје: прво, да имамо тако отиске и друго, да су они таких својстава, да се на њих сасвим поуздано можемо ослонити и да нам остану трајни. Разни огледи, чињени у том погледу, показаше као довољно тачне отиске само оне, која су произведени на сасвим равномерно и мало почађалој или гаром превученој површини на онда фиксирани, сталним чињени, и да само тако добивени отисци испуњавају горње погодбе, тако да само они могу да послуже као најисправнији објект за поређење. Како се слика само тако начињеним и фиксираним, дакле неће се не дају ни обрисати, може дати неки значај, треба да детаљније приказамо како се до њих долази. Пре свега стало је за тим, да добијемо до што је више могуће равномерно или свуда подједнако начађене површине, на којој ћемо извести отиске. У тој сврси можемо изнад каква пламена, који јако чађи, вући хартију тамо амо, те тако добити гаром прењучену површину. Но тај начин не одговара ни мало циљу, јер се добија на слагање гара и врло мало и сасвим неравномерно. Да бисмо што већу површину сасвим подједнако нагарили, може се конструисати овакви апарат. Направићемо један суд узан а дугачак, у облику жљеба или олука. Помешаћемо 8 делова обичнога терпентинског уља, 1 део бензина и 1 део воде (пред сваку употребу смесу треба добро промућкати), усути у тако направљени жљеб и припалити. Тако ћемо имати пламен који чађи. Остаје још да пламен регулишемо тако, да свуда подједнако чађи и равномерно гар оставља. То није ни мало тешко оном, који се разуме у регулисању пламена на лампи и на тај начин не морамо овде описивати тај регулатор пламена за случај који нас занима, нарочито што би сам опис опет остао мало јасан. На извесном одстојању од овог извора гара има један валак, који се да окретати (начињен савијањем дебеле хартије) и на коме се маленим клинчићима притврди хартија коју желимо нагарити. Овоме припада још један у облику крова начињени покривач или омотач тога снега апарата, да би се гар који пада ограничила на што мањи простор и да бисмо се тако њоме што више користили. Иначе би и овај који рада и сва непосредна околина прилично трпели од гара. Кад у тако уређеном апарату окрећемо валак с папиром на њему утврђеном, овај ће чађити свуда подједнако и биће припремљен свако како нам треба. Кад свршимо ту операцију дигнућемо горњи део овог кровастога омотача, узећемо с највећом пажњом нагарену хартију и наместити је право ради узимања потребних отисака. Под њом треба да је као подлога сасвим углачана, глатко рендисана дрвена површина. Стане ли сад лице, од кога нам требају отисци, једном или обема ногама својим на ту нагарену хартију, или метне ли на њу своје шаке, не притискујући сувише јако, добићемо не само веома тачан отисак облика него и веран лик папилара, тако да лепше не може бити. Ове слике пак могле би се лако кварити брисањем, зато се морају фиксирати, учинити постојаним да се не бришу. А ово ћемо постићи, ако се на слику са стране пажљиво сипа мешавином равних делова colodium elastisum-а и сумпоровог етера. При томе гледаћемо, да брзим мењањем слике на једну и другу страну течност растуримо по свој слици. Да бисмо ове покрете могли лакше изводити, препоручује се, да се хартија са добивеним отиском налепи на какву подесну лаку и танку дашчицу, која допушта лакше и сигурније радити при том послу. Чегком не сме се никако колодијум примазивати, јер ће се њеним потезима уништити слика. Чим се колодијум осуши (а то бива за неколико минута), отисак је фиксиран и онда треба каквом сухом чохом избрисати онај део нагарене површине, који колодијумом није дарнут; евентуално растрља се на другој страни слике неколико капи каквог месног уља, да би се хартија ученика провидном и тиме је добивен за чување згодан отисак. Као што се лако да увидети, оваким отисцима стопала и шаке разних лица придаје се особита вредност нарочито због тога, што су антропометријским мерама једна врло важна допуна. Са тога гледишта, отисци шаке имали би више значаја него отисци стопала, чија форма врло лако подлеже променама; поменућемо н. пр. врло узаних џепела, за време не баш дуго, знатно се промени та форма. Наравно да то не важи за папиларе, који се услед тога само искразњују и нешто кваре своју пребојиву слику, али се не уништавају.

Од особите је важности и та околност, што се овим путем могу добити и тачне слике ожиљака и других карактерних знакова, која могу бити врло карактеристична по индивидуу.

И студији облика овом методом веома је поможено, јер се њоме за разне моменте под којима траг постаје добијају много вернији отисци, вернији ма с којом материјом за бојадисање стопала или шаке.

*

Ове најновије податке из области Криминалистике износимо пред читаоце „Полицијског Гласника“ као допуну онога што је раније у овоме листу писано о трговима и отисцима папиларних линија. Због тога молимо читаоце, нарочито наше сарднике и образоване иследнике, који се по позиву своме морају интересовати овим стварима, да ово сада читају и студију у вези са свим раније, јер, имајући то у виду, ми нисмо улазили у нека иначе потребна објашњења. И да поновимо опет, оваке ствари треба не само читати и о њима размишљати, него и саме огледе изводити. То најбоље показује цела садржина овога чланка. У осталом ми смо, једном другом приликом, већ казали да је Криминалистика природњачки елеменат у Казненоме Праву. Све што она даје и о чем она учи, стоји на земљишту опита. Она иде методом природних наука; тражи беспрекидно прибирање чиниоца, истраживање, њихово поређење, огледе и приказивања њихова. Њено учење није у голом предавању него у демонстровању. Ствари треба изучавати опитом.

М. П. Јов.

ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕТСКЕ ПОЛИЦИЈЕ У НЕМАЧКОЈ

Државни рад на пољу јавне хигијене је битно полицијске природе, те према томе и власти су на овоме пољу готово у свима састављене немачким државама оне исте које налазимо у унутрашњој управи, у полицији, но поред које постоји још и техничка чиновничка одељења, као саветодавни органи. Поштo је организација свих власти искључиво ствар земаљског законодавства, онда није ни чудновато што постоје поједине разлике код појединих савезничких држава немачке царевине; та је разлика нарочито приметна између оних држава код којих је сами ет савремено уређен и оних код којих је санитетско уређење остало по старом — без обзира на савремене захтеве јавне хигијене. У опште уређење санитетских власти и њихове надлежности базира на истом принципу: свуда постоји, једна виша власт као надзорна и која управља свима пословима, и нижа санитетска власт као извршна инстанца. Код појединих држава постоји још и средња инстанца као, надзорна власт.

Као виша, *централна инстанција*, у чији делокруг улазе ноћење свију санитетских послова, постоје, готово без изузетка, код свију појединих немачких савезних држава, нарочито одељење, санитетско одељење, санитетски департман, одељење за јавну хигијену при коме министарству или код земаљске управе. Код неких савезних држава, које имају разна министарства, санитетско одељење је приодато коме од ових министарстава, и готово обично је при министарству унутрашњих послова; изузетак од онога чини Пруска где је санитетско одељење код министарства просвете и Мекленбург-Шверин где је санитетско одељење код министарства правде. Какво нарочито санитетско министарство не постоји ни у једној од немачких држава и државица. На челу санитетског одељења стоји обично које административно или судско лице коме су приодатни на службу

медицинско-технички саветници. У већим немачким државама је положај медицинско-техничког саветника нарочито плаћен положај; саветници су ограничени у њиховој приватној пракси. У малим савезничким државама немачке царевине овај је положај као споредан уз главни што га лекар има. Сем тога а већини немачких држава постоји под централном управом разни медицински одбори чисто саветодавног карактера, који по науштеку, као што је то случај у Вертембершко]; могу да врше улогу надзорне и извршне санитетске власти. Председништво ових санитетских власти је или у рукама којег административног лица као што је то у Прајској, Бадену, Олденбургу, Брауншвајгу и т. д. или у рукама лекара, као што је то у Баварској, Саксонији, Саксен-Вајмару, Вертембергу и т. д. Оне су власти у исто време и испитне власти за државне лекарске испите и играју улогу највише власти у судско-медицинском пословању, и само у Баварској за ове случајеве постоје нарочити комитет при универзитетима.

Средње инстанце. Под овима је управо надзор над нижим, локалним инстанцама, а постоје само у Прајској, Баварској, Саксонији, Вертемберту, Хесенској и у Елзас-Лотрингији. Ове власти имају поред административних чиновника још и медицинско-техничке саветнике.

Ниже и локалне инстанције на пољу санитетске полиције у већини савезничких држава немачких представљају надзорну власт а извршну власт представља локална полицијска власт. Ну окружни и срески физикуси који се дају на службу месним полицијским властима као техничи саветодавци ангажују у исто време као државни санитетски орган прве инстанце; они су у исто време и судски лекари, но у Баварској, Олденбургу, Саксен-Вајмару, Бременту, Кобург-Готи и Елзас-Лотрингији и у неколим већим варошима Прајсне постоје нарочити судски лекари.

Службени посао и положај санитетских власти прве инстанце врло су различити у појединим немачким државама и само онде где они постоје као специјална установа, а не као споредна служба, одговарају више или мање захтевима јавно-хигијенског рада; тај је случај у Баварској, Саксонији, Бадену, Хесенској и Хамбургу. У свима осталим државама оне се власти карактеришу споредношћу свог службеног карактера; оне немају ни права ни дужности да се крећу, и да се по својој сопственој иницијативи уверавају о здравственим приликама места или краја у коме служе, а за своја издржавање упућени су у главноме на зараду у виду приватне праксе, те тако према полутанском положају њиховом нису у стању да воле довољно употребе своју радну снагу у корист јавне хигијене. Прво је потребно да се овакове стање промени, јер и најбољи закони и прописи на пољу санитетске службе остају без дејства ако се за извршење тих закона и прописа не воде стручњачки надзор од стране компетентних.

Прави извршни и решавајући органи на пољу санитетске полиције јесу месне полицијске власти (локалне инстанце), којима се у варошима придодају као саветодавни органи: санитетске комисије. Ове комисије нису чисто техничке природе него се већином састоје од једног или више местних лекара и неколико лица из општинског одбора, тако да је у тим комисијама заступљен и лаички елемент. Сталан санитетски чиновник обично има право гласа у овим комисијама и може увек суделовати при комисијским седницама.

За извршење санитарних мера у свима савезним државама немачке имају право као надзорне тако исто и извршне власти да издају наређења према спојој надлежности у смислу полицијских одредаба, а за неизвршење прописаних мера могу изрицати новчане казне или казне затвором. При издавању наредаба одређено је у појединим државама и сачуваће општинских власти, ну ови органи немају иначе ничег са санитетском полицијом, већ је то искључиво државна брига. Другачије стоји ствар над је реч о подизању завода за лечење и неговање, или кад је реч о подизању ма које било комуналне установе која служи јавно-хигијенским целима-постројавање водовода, канализација и т. д.; овде се комуналним и самоуправним властима оставља широко поље за благотворно деланье.

Довде је било речи о организацији санитетских власти у Немачкој у опште, а у редовима што довазе биће речи о детаљнијем уређењу ових власти у Царевини Немачкој као заједничкој држави, и у појединим њеним саставним државама.

1. Немачка

Санитетске власти царевине искључиво су централне. На челу власти стоји државни канцелар, који у опште води надзор над вршењем закона и који води надзор над свима приликама државе. Њему су дати на службу државни секретари. Санитетски послови спадају у делокруг надлештва за унутрашње послове у смислу прописа од 12. августа 1867. године. На челу овог надлештва стоји државни секретар за унутрашње послове, који у пословима свога ресора заступа државног канцелара. При вршењу надзора на санитетско-полицијском пољу осетно је се недостатак нарочите техничке власти. И још 1872. године установљено је царевинско санитетско одељење, које је придато одељењу за унутрашње послове као саветодавни орган стојећи непосредно под одељење за унутрашње послове.

Задатак је овог одељења да води надзор над вршењем санитарних и ветеринско-полицијских прописа; да припрема и израђује законе на овоме пољу; да се упознаје са уређењем ове струке у појединим савезним државама; да проучава дејства прописаних јавно-хигијенских мера; да прати санитетско законодавство у осталим државама пан граница Немачке; да израђује статистику за целу Немачку. Да би литературе и друге врсте података научног испитивања могли да се оцењују у њиховој практичкој примени, да се критички проучавају, или по могућству модификују, санитетско одељење, које је смештено у засебној згради — има четири лабараторије — хемиски, хигијенски, бактериолошки и фармаколошко-физиолошки. Санитетско одељење је на овај начин стално посредник између чисте науке и јавног живота; оно суделује при изради законских предлога на снима пољима у колико при том и здравствени интереси улазе у питање.

Лични састав царевинског санитетског одељења састоји се из једног директора (правника) десет редовних чланова (7 лекара, један марвени лекар и 2 хемичара), девет прописних и једанаест привремених помоћника (и то осам лекара, десет хемичара, један правник и један марвени лекар). Сем тога припада санитетском одељењу још 35 ванредних чланова у почасној служби, које именује цар на 5 година а из средине виших санитетских чиновника из појединих савезничких држава и заступника појединих наука, техника и администрације. Према потреби они се позивају као саветодавци при решавању каквог важнијег питања, а често се призивају као саветодавци и остали представници наука, индустријалци — кад је реч о изради законских пројеката.

У вези са санитетским одељењем стоји још и стална комисија за израду немачке фармакопеје. Она се комисија састоји из директора санитетског одељења као председника комисије, из ванредних чланова санитетског одељења, и 15 нарочито именованих чланова (професора медецине, фармакологије и ветерине, апотекара и представника великих хемиских и апотекарских индустрија).

2. Прајска

Санитетска управа као централна инстанца према закону од 22. јуна 1849. године стоји под министарством просвете; санитетско одељење чини IV. одељак овог министарства. Санитетско одељење састоји се из директора, три медицинско-техничка саветника, ђенералштабног лекара војске и више квалификованих чиновника и помоћника. Ово је одељење највиша управа свима медицинским и санитетско-полицијским пословима, надзор над квалификацијама лекарског особља, употреба лекарског особља у државној служби и највиши надзор над свима јавним и приватним заводима за лечење. Код ових санитетских питања воја додирују и интересе осталих ресора санитетско се одељење споразумева са њима пре коначног решења појединих питања, а то бива и обратно.

Министарству непосредно потчињени су као саветодавне колегије за теже гране санитетске управе:

а) *Научне санитетске депутације* у којој је директор као председник, затим 13 краћем постављених чланова (3 техничка саветника, 9 професора медецине са берлинског медицинског факултета, и 1 професор хемије), уз то долазе још 12 ванредних чланова као заступници лекарских комора. Ова научна санитетска депутација има задатак да проучава корисност појединих научних резултата медецине за јавни практички живот; да исказује своја мишљења на сва министрова питања, а да

му из сопствене иницијативе подноси предлоге на пољу јавне хигијене; у судско медицинским случајевима ова депутација чини највишу компетентну власт.

б) *Техничка комисија за апотекарске послове*, на челу које стоји један технички саветник, а поред њега улазе у комисију још четири апотекара из Берлина које министар именује.

в) *Апотекарски савет* који је створен 1896 г., и који се састоји из директора санитетског одељења као председника, техничких саветника из санитетског одељења и 8 министром постављених чланова од којих 4 имају своје апотеке, а 4 немају.

Техничка комисија за апотекарске послове заним се дневним пословима а апотекарски савети према своме пословнику занимају се питањима која се односе на организацију апотекарства. Апотекарски савет овај посао ради или по својој иницијативи или даје своје саветодавно мишљење на питања која добија од министра о мерама за унапређење апотекарске струке.

Под министром стоји и *медицинска ствна испитна комисија* у Берлину, као и медицинске и апотекарске испитне комисије на универзитетима; које све податке за оправдавају лекара достављају министарству.

Провинцијалне и среске инстаце. Санитетску управу у појединим провинцијама руководи „Оберпрезидент“ који даје дозволе и за подизање нових апотека, нових апотекарских експлизала и руководи санитетско-полицијски надзор у провинцији. У опште ред „Оберпрезидента“ на пољу санитетском није тако значајан као саветодавни орган оберпрезидент има поред себе *провинцијалну медицинску колегију*, коју сачињавају један стални медицински саветник, три редовна медицинска асесора, од којих је један апотекар и један марвени лекар; поред ових долазе још и два напредна члана које бира лекарска комора. Делокруг рада провинцијалних медицинских колегија ограничен је на реазизју обдукционих радова и подноси обдукциона и судско-медицинска мишљења у сумњивим случајевима; њен рад на пољу санитетске и медицинске полиције је врло незнатан.

(Свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

Још се лакше при осуђивању старих госпођица варало још и стога, што оне, као што је Дарвин изврсно опазио, имају увек у себи нечега мушиога, и то како у својој спољашности тако исто и у понашању и осећању. Таква нам је жена страна и ми често хоћемо да при осуђивању некога човека одступимо од обичних правила, на стога и да погрешимо, само ако у дотичном случају више обратимо пажње на чисто женске особине, а одсечно мушке превидимо. Уз то долази још и особита продуктивност старих госпођица, на коју је врло добро указао Бенеке. Он упоређује рад и вредноћу једне оптерећене домаћице са редом и вредноћом једне уседелице и предност онога, што прва чини цени као свакојаку вешу, али вели, „дубљавим фантазијама, интригама, сањању о изненадном наследству и лутриским добицима и хипохондричним бубицама“ друга више доприноси. У ово мало речи изврсног психолога, налази се такође много поуке за криминалиста, који у свима овим различним правцима не може никад бити довољно обазрив при испитивању уседелица. Исто је тако оправдан и обрнут закључак, и код при каквом казнимом случају буду умешане и какве карактеристичне интриге, уображена наследства и лутриски добици, увек ће се добро учинити, ако се ту мало потрага и за улогом какве уседелице; врло често и то ће много што-шта објаснити.

Према свему дакле, што о предности ових досад већ више пута поменутих женских бића знамо, и што све и народ зна, појамно је, одкуда код младих девојака онај ужасан страх, да не остану уседелице. Обично нам се износи како се ово у иностранству догађа. У једном добром опису шпанских народних обичаја, прича се, како шпанолка, чим напрши године најзаше младости узима прнога, који нађе; у Русији свака старија девојка, којој само средства допуштају, иде на неколико година у иностранство, да би се отуд вратила као „удовица“; сиак зна догађаји али нико не пита за особе. Али тако не само да је у Шпанији и Русији, већ у наведеном погледу свуда, па и код нас. Девојке које су у 17. и 18. години много бирале, па можда и после продужиле, у двадесетој су већ скромне, а у 26 удају су по сваку цену, само „да не плету седе“. Да сад ово нису брачони из љубави, и да су само под притиском разума закључени, лако је увидети; а кад браком не управља ни срце ни разум, њано је ту; стога нам они брачони из очајања и задају највише посла. Пређуба, бегство, обострано злостављање, подкрадање супруга и све остало зло само њима дугују. Имамо ли само на столу акта о томе, и томе сличноме, или постоји ли ма и сама сумња у овом погледу, то онда никад неће бити узалудан труд, да се и то види, како је брак, који је у питању постао. Је ли то само био брак „у име Бога“ какве старије госпођице, тада треба најмање дуплу пажњу обратити, и, у овом правцу трагати.

Није равнодушно оријентисати се и о схватању људи, кад девојка постаје уседелица, јер је ово ствар разног схватања и једна девојка осећа се старом и јесте то, тек кад по општем мишљењу то буде. У овом питању свакојако најмеродавнија биће да је белетристичка литература, јер је она најмоћнија, да извесну моду утврди; а што је мода, у то се верује. Овим питањем нарочито се је занимао Брандес, и дошао до изненађујућих резултата. Јунакиње класичких романописаца Расина, Шекспира, Молијера, Волтера, Арноста, Бајрона, Лесажа, Скота и т. д. готово су већином биле у 16. години; у модерно доба међутим жене у романима најчешћи значај достижу у тридесетој. Није наша ствар да сад изводимо откуда ово, али ће мо се и ми морати придружити, те на тај начин доба уседелиштва и мало помаћи.

Пре него што завршимо главу о сексуалним моментима треба да поменемо и хистерију, која је већ толико пута дала узрок варања шеледника. Име Хистерији долази од грчке речи материца, што је потпуно оправдано. поито је већином у њој узрок злу. Хистерија је за нас у многом погледу од важности, јер својим уображењем хистеричним често дају повода најопширнијим и најнеосновајијим верозањама. Они се непрестано собом занимају непрестано мисле о томе како ће обратити пажњу на себе и врло често одузневе се за неког без икаквог разлога. Кад мрзе хистеричня иду тако далеко, да се човек не може сачувати ни од најгрубљих денунцијација, нарочито у погледу полних преступа. При томе обично жене су врло веште и често имају болесно-раздражљива поошгрена чула. Нарочито чуло слуха и чуло мириса који су некад невероватно осетљиви. Али и поред свега тога оне обично више виде него што има у ствари. Због својих финих чула често могу бити врло корисне. Бијанши с правом обраћа пажњу на то, да хистеричии с необичном пасијом пишу анонимна писма. Она готово увек потпиу од жена и то обично од хистеричних. Ако човек више таква писма онда је он извесно више женске природе, хистеричне су најдосадиије кад се туже како их неко вређа.

Све ово припада у област судског лекара, који увек мора дати своју реч, кад се има посла са хистеричним. Ми правници морамо само знати, каква нам опасност од њих прети. На жалост за хистерију не можемо наћи никаквих знакова на које би лајику могли указати. Мора се помоћи само са овим што је поменуто. Али она *срећом* тако распострта, да њене знаке данас готово свако зна.

4. Разум жени.

Требало би да је оправдано, кад се о женском разуму засебно говори, јер је разум заиста једна функција, која и код човека и код жене произилази из истих погодаба, које слично хоће и које се по истим правилима управљају; али би у исто време значење разума морало бити и спуштено, кад би се узело, да се он заиста тако укочено и тако тешко образује и да њега нису никаквог утицаја имале и оне већ неповима утврђене разлике у положају човека и жене. Основно различне соматске форме морале су нема сумње утицати врло дубоко и врло осетно; али овде нпак ваља имати на уму и то, да се је од најкада још увек држало извесне подељености у положају између оба пола, због чега и треба нарочиту пажњу обратити на то, шта је с једне чисто позитивно, и да ли оно није појачано једнако само негативношћу с друге стране. Кад се једно тело утисне у друго, то посталом удубљењу није узрок само тврдоћа једнога тела, већ исто тако и мекоћа другога; отуда кад чујемо, кад се о особитом духу неке жене говори, морамо

томе великом делу потражити узрока и у глупости људи, који њу окружавају. Јер колико у женски разум вала веровати, за нас криминалисте је од највеће важности, пошто ми једино од схватања и суђења сведоковог зависимо и често вредност онога што нам је изнето, морамо увајамно одмеравати.

Од онога што ће доћи нећемо чинити уобичајене одеље, већ ћемо само у повећим засебним групама описати функције тако и у толико у колико су оне само за нашу струку потребне.

1. Схватање. О чулним опажајима жена говорено је раније, у томе разлике у оба пола нису баш тако знатне; али код појединачног схватања оне су врло јако истакнуте. У опште речењемо, да жена са свим друкчије схвати него што то ми чинимо, о чему се и у обичном животу можемо сваког тренутка уверити. Ако смо ми нешто у одређеном правцу схватали, ако смо се уверили да и туђе дрyги људи то исто схватање дели, — напштајмо једну жену, и код ње је положај ствари са свим друкчији. Оно, на шта нарочито треба овде указати у томе је, што ми у таквим случајевима врло често увидимо, да жена има и право, и да је боље схватила, и ако ћемо при свем том увек опет онако исто схватити, па ма и десет пута у исти положај дошли: докад да може постојати и друкчије схватање, које другој организацији одговара, и да и у томе има битне разлике.

Замислимо ли изједначене вредности, покушај ће различно испасти, према томе да ли питамо за оно што смо већ добили, или само за пут, начин, на који се оно добило. У схватању ситуација, у опхођању распложења, у оцењивању човека у навесним односима, у опште у свему што се назива тактом; затим у свему, где је реч о изласку из запетљаног положаја, и назад у објашњењу људи човекових — у свима тим важним питањима, жена нас несумњиво надмаша. И кад се у каквом кривичном случају ради о таквим питањима, онда се безбрижно може више веровати једној жени, него десеторици људи. Али пут, којим је жена до њеног схватања дошла, по вредности је мањи, јер је то само прост инстинкт. Или назовемо ли то финијим осећајем, — све једно је; оно је већим делом несвесно а од мање је вредности само у толико, у колико је жена утрошила мање муке за схватање; вредност пак исказа није тиме ништа умањена, него још утврђенија. У рационисматично напредоване човека, може се увући стотина погрешака, а у инстинктивном схватању и директном исказу лежи нешто поуздано, кратко, на отуда и много сигурније.

Кад бисмо се запитали, где је извор овоме инстинкту, ако га у опште смемо тако назвати, не би требало ни мало да се размишљамо, па да умемо, да је то тако Драги Бог уредио и да га је дао женама у замену за нешто друго; али то није. Ми морамо чисто селекционистички напредовати, и стога ћемо рећи, да је цео положај и задатак жени на то управљен, да односе, који је опкољавају и који јој се нуде, нарочито пажљиво уочавају и тако им је се и унутарње чудо нарочито посветило, и то у толикој мери, да се претворило у несвесно схватање. Врло тачно се у своје време изразио о овоме Кабанис. Стари револуционар рекао је: „Интересоване женино, за спољу околину позајмљује њеној институцији такву брзину и поузданост, да се до ње не уђише ни Медитација највећег филосова.[*] Оно на шта треба указати лежи у уздизању „брзине[*] у институцији, која свако размишљање искључује и у њеку руку ослобађа. Исту је мисао изрекао и Спенсер: „Једна од најистакнутијих особина жене, управљена је на то, да што брже и тачније перципује душевно стање личности, које је опхођењу. Ово се односи на институције, не на размишљању.[*] — док је Шопенхауер стожер рђао схватно: „женски начин схватања ствари са свим је друкчији од нашега, нарочито у томе, што оне увек имају пред очима најкраћи пут, а погрешно оно, што је најближе и што ми, баш стога, што нам пред носом лежи, обично превиђамо. Оно у чему треба правити разлику није то, „што оне најкраћи пут бирају,[*] већ што се, избегавајући сваки што је немогуће више компликован пут закључивања, само на своју институцију ослањају, која их већином право води. Очевидност је могућа само тамо, где је могуће посматрање, дакле у близини; што је удаљено и загрнуто, то се не може посматрати, већ само закључити, стога то жена оставља на страну и чини оно, што може боље. Овим је дакле додирнуто и како ми имамо да употребимо ово, што смо до сад рекли. Ми ћемо остати при Спенсеровој „институцији[*] и „размишљању[*] и рећи: *тиче ли се правога, вероваћемо жени, а тиче ли се другога, онда ћемо бити на опрезу.*

Сличан однос као и код схватања у духовном смислу, постоји и у погледу на чисто чулно; ми ћемо то овде навести само као потпору за оно, што смо до сад рекли. Мантегаца[*] је тачно нашао, да жена има нарочито добро око за нежан дах предмета, и да је много мање у стању да својим погледом схвати далеке хоризонте; удаљен, усамљен предмет њено интересоване мало побуђује. Мантегаца хоће ово, баром делимице, тиме да објасни, што жена не види тако далеко као човек, или тако удаљене предмете не разликује тако добро као овај. Али свакако да ствар не треба тиме објашњавати, јер би се у том случају то тако исто могло рећи и о свима кратковидима. Најважнија појава једино се тиме разумева, исто као што смо раније рекли: за схватање удаљених предмета [наравно само „великих[*] јер се мали и невиде] увек је потребно мање или више размишљања. Кад ја видим један удаљен брег, који се у облику силуета на далеком хоризонту уздиже онда он чини на мене утисак само тада, ако ја помислим, да је он толико и толико миља удаљен од мене, да и тамо непознати људи станују, да су и најпространије шуме са лисним дрвећем на њему сигнице, да је на његовом врху снег и лед, и све остале реелекције које ту могу бити. А то жена навесно не чини: све ове ствари она не види, оне се измичу пред њеном институцијом, следствено не егзистирају. (Свршиће се)

*) Mantegazza, „Fisiologia del piacere.“

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЛОНДОН НОЋУ

I.

У тренутку када наше вароши леже и предају се сну, Лондон пали свој гас, то право сунце Енглеске, и приступа свечаности.

Било је три часа изјутра кад стигох у Лондон, и од станице Лондон—Бриџ па до стана у ком сам имао одсести, имао сам прећи готово целу варош.

Када прођох мост, варош ми се учини као да спава, па реци се не чујаше никакав шум; катарке и димњаци од бродова дизаху се у вис непомично, и у бледом јутарњем обзорју реке обале, које се једва виђаху у танкој магли, беху мирне и пусте.

Али у Канон—Стриту, настаде промена. Учини ми се, у пркос ситне кише која отпоче ромињати и ударати у прозорска окна од мојих кола, да видим сенке од фењерâ где се вуку дуж кућâ; изгледаше ми да видим, на степеницама од врата, друге прилике где чуче и чекају. Око Сен—Пола, који надвајаше своју горостасну цркву величину према беличастом небу, опазих неке гомилице људи.

У Елит-Стриту, сенке се боље оцртаваху у мојим очима; беше ту жена у дроњцима са руменастим шеширима; беше их и у свиленим хаљинама.

У Странду већ не беху то поједине групе; сада се образоваше низ од осталих жена; неке се беху склониле по улицама од варошки и дворишта; али већина њих беше тротоаром, не обзирући се на кишу.

У Хај-Маркету не беху то више ни групе ни низови; сада су моје очи гледале гомилу која се тиска; ниједна кућа да је затворена; сауда светлост, вика свет; исто тако у Ковентри, и у Регент-Цирку, на угловима Пикадила и Квандрана.

Да ли је то канва свечаност вечерас?

Те вечери — као и сваке вечери.

Када сам сутрадан и следећих дана прошао истим улицама, могао сам се уверити да у Лондону постоји цео један свет који не спава, и да се у њему налази једна варош од послова и рада и друга од задовољства и уживања, и да су обадве предане своме послу с таквим жаром, заносом жестином, да то странац не може ни замислити.

Бајрон је написао славних стихова о ноћном разврату, о чистоти ноћној као што говораху стари, и разуме се да су они дошли са свим природно у душу песника, пошто је протрчао Лондон од десет у вече до пет часова изјутра. Када се сунце

умири, претераност устаје, и цела варош је њена. Она пуни паркове, улице, и двanаест или петнаест хиљада лондонских кафана.

Али њен општи кварт — изузев суботу, када је она свуда — јесте у Пикадилији, у Регент-Стриту, у Хај-Маркету. С обе стране улица, дућани су отворени и сјајно осветљени. Кафане су препуне, да се чисто преливају. По изложима се виде ванке школьке и дивне робе. На самој улици, на сред пута или на тротоарима, у центру раскрсница, дижу се столови препуни разноврсна јестива, а свеће се на њима пуше и дркћу. Светина иде од ресторана до ресторана, излази из кафана, гура се, тиска се дозвна се и враћа се. Два часа изјутра, и нико не мисли да је време да се спава. У сред тишине, обилазе озбиљни и разнодушни полицајци; ништа не говоре. Енглеска је земља слободна, и сам порок има право.

Али чим се појави каква свађа, чим се једна жена толико опије да помисли да јој је све допуштено, и почне да харма, ремети мир и скупља гомилу, ти полицајци интервенишу; несрећницу тада вежу на једним носилима, и, у пропс њене вике и дерњаве, носе у кварт. За то је потребно само један минут: полиција посматра и не вели ништа; и чим се за њу јавя прилика да се умеша, она то чини без оклевања и с поуздањем; јер она има на то права, и то своје право врши умерено, те нема потребе да се туче с онима које има право да апсп, да их бије и да их злоставља. Ја сам наткада видео где је требало шест људи да савладају једну жену; али нисам никада видео те људе да прибегавају свирепости; они апсе једну од тих несрећница као што би апсили ког члана парламента.

Оно три часа или три и по, осветљење почиње да слаби, и они који су изишли ради уживања помишљају да иду кући; али оне које су то учиниле по своме послу, оне остају: за њих је тада тренутак када се дају на посао. Колико сам их пута ја видео тада, када их јутро хоће да отера, где улазе у кафане и, седајући за столове који други остављају, прождиру кромпире и остатке од ракова што би у тањирима остало! Пиано свира свој завршетак, певачи певају своју последњу романсу; сваки полази својој кући. Оне знају да неће јести него тек сутрадан, и још шта ће имати јести?

Пир — или остаци.

Кроз мирне и пусте улице, при чудноватој светлости коју производи дан који се рађа и гас који бледи, срећају се несрећна створења бледа као крпа, разрешене косе, где вуку своју укаљану тоалету.

— *Шест пенса, господине, ах, шест пенса!*... не знам где ћу лећи спавати; нисам ништа јела, а пила сам целе ноћи!

Оне су кадшто тако мало јеле, али су често тако много пиле, да падају и заспе на прим степеницама на које наиђу.

У Лондону има много јада, много ужаса, много срама; али ништа није горе него видети ове пијане жене које посрћу и које спавају по тротоарима.

Једнога дана, око пет часова, ишао сам оксфорском улицом, разговарајући се с једним полицајцем; на углу једне куће, опазисмо женску где се извалила; глава јој беше завучена.

— „Је ли болесна?"

— „Није, господине; она је пијана".

И узимљући је за мишке:

— „Хајде, рече јој, устај!"

Она устаде, пође неколико корака, затим, посрћући, паде свом својом снагом у поток. Дигосмо је опет. Она стаде плакати и хтеде од нас главом убрисати са себе ужасно прљаво блато.

— „Зар је нећете водити у затвор?" каже ја полицији.

— „Нећу, то је једна сиромашна девојка из мога кварта; нема јој седамнаест година; до пре осам дана била је поштена; немаштина ју је натерала да се пропије. Па онда, моја служба истиче кроз један час; када бих је затворио, морао бих устати одвећ рано да је предам суду. Одвешћу је на крај мога „реона"; предаћу је свом другу, који ће је одвести њеној кући".

И с таквом раном на своме телу, тада су њихове улице, ноћу, права река блата. Енглези се усуђују називати нас Грцима у декаденцији, оптуживати Париз да је место пропасти, где су претераност организовале све зладе од реда код нас! Шта ли се Енглеска нада да ће добити с овом хипокризијом и оним лажима? Кога ли ће она моћи убедити да је Хај — Марх зборно место самих страшаца и да тамо нема ништа енглеског? И онда када би то било: у Суреју, у Бетнел — Грену, у Кларненвелу, и то нису страшци који преплављују улице у суботу у вече; претераност расноши ту се не налазе, него немаштина, беда, са својим цинизмом и ужасима. У томе што Енглеска од себе саме крије и одриче своје ало, има можда то добро што она не угњетава жену која је једном пала, што јој не затвара пут који води честитости, што је не предаје за навек полицији. Али после? чини ли то што да ало не постоји? Одрицати је ли уништити?

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Стараталски судија првостепеног суда И. решењем својим од 5. јуна 1895 године, казнио је, на основу члана 91 закона о старатељству, једногa старешина њевесни новчане масе, са 24 динара новчане казне, због доказане непуредности у вршењу старатељске дужности. Ова одлука пи до сада није извршена, а, кажњени стараилац противи се да казну на лен начин сада плати бранећи се овстрашеном одлуке.

Због тога, овај писар пита нас: да ли се горња одлука може сада извршити или је она доиста застрела, и, ако је застарела, онда по коме закону, над законом о старатељству, која је казну предвидео, није предвидео и застарелост исте казне?

На ово питање ми му одговарамо следеће:

И ако закон о старатељству, који одређује казну од 10 до 120 гроша чаршијских за старешине који су непуредни у својим старалачким дужностима, — није предвидео и то да ли је осуда изречена по његовим прописима, и за које време застарелаје или не, ипак — по нашем мишљењу — те осуде морају застарети, ако се за извесно време не изврше, над исти закон није предвидео ни то: да такве осуде не могу никако застарети.

У таквим случајевима мора се поступити по општим правилима која је прописао казнени законик за прекиде, и осуде, које долазе у ону пету категорију, у којој долазе и прекиди и осуде о којој је напред реч. А, кривица старешина за непуредне вршење стараилачке дужности, за коју закон о старатељству доноси казну од 10 до 120 гр. чаршијских, долази у категорију петушних кривица, према четвртом одељку § 1. казненог законика, који од речи до речи гласи: „Истушење је оно дело, за које законн доносе затвор до месец дана или новчану казну до *тридесет талира*." — На жално је по ј. 396. реченог казненог законика, пресуде којом је ко за испуљење казнен, застарева за три месеца, рачунећи од дана кад је извршена остала, (изузимајући пресуде којом је прекид казнен због: просте крађе, преваре и утаје у вредности преко десет гроша чаршијских, које застарењу за годину дана), — тако је по томе законском пропису застарала и она осуда стараталског судије о којој је у питању реч, пошто за време од 1895 године па до сада није извршена, и, она се, као застарела, по нашем мишљењу, не може сада извршити.

Но, да би ово питање могло расветлити и меродавне државне власти, потребно је, да се у конкретном случају прима протоколарна изјава изнајмљеног старешине, којом се он брани да је помоћу осуде застарела, и, да се иста поднесе стараталском судији — са разлозима које сам горе изнели — на решење, противу кога ће казнењи стараилац, ако са истом не буде задовољан, моћи употребити правно средство, и томе дати могућности стараоцу малолетној власти да ову стварправилно расправи, ако стараталска судија буде одлучио да поменуту казну коју је он изрекао није још застарела.

* * *

Један општински писар упраша по нас једно овако питање:

„Н... Р... трг. из Г... тужбом својом од 14. Априла 1900 год. оптужио је суду општине В... М... М... из истог места, да му је овај на самовласан начин заузео извесно земљиште; па је тражио, да се помоћу вештака премери и заузето му земљиште уступи као његову својину.

Оптужени М.... на саслушању свом одговорно је, да он И... није заузео ништа, већ да је старо земљиште његова својина, али тапију при себи нема, јер ју је изгубио.

Вештачким извођењем на лицу места, нађено је, да је заиста М... слузио земљиште тужиочево.

Суд општински на основу вештачког извођења, пресудом својом од 18. Априла 1901 год.

№ 6382., која је извршном поставл, осуђено је М... на поправај заузетог земљишта и плаћање трошкова.

После тога М... М.... тужбом својом од 19. Августа тек. год. оптужио је опет И... Р... наведени, да му је И... заузео извесно земљиште, а за доказ позвао се је и на тапију коју је суду на увиђај поднео, а коју је доцније напао, т. ј. по завршеном спору по рашњој тужби И.

По овој тужби М... суд општински, у лицу свога кметов. помоћника, изашао је на лице места па је нашао: да је заиста тужени И.... заузео старо земљиште за које га тужи М....

И... пак, у одговору своме, брани се, да је предузом истог суда Бр. 6.382. стекао право на спорно земљиште, и, да је истом предузом М... тапија изгубила силу важности.

Сад нас овај писар моли за објашњење: како се у овом случају има поступити те да стварбуде правилно по закону расправљена?

На ово питање ми му радо дајемо следеће објашњење:

У парници И... Р... трг. са М... М... оба из Г... на првом месту потребно је казати: но има право својине на оспорено земљиште.

По првој тужби И... а према вештачком увиђају налазо је: да има заузећа од стране туженог М.... који се у одбрану позивао на тапију, али је није могао наћи, јер вели да ју је изгубио, и по томе, према датае подлетни домашин суд је правилно уредио, што је осудио М...

Но, како је М... доцније напао тапију, као исправну на коју се у првој парници позивао, али није могао наћи, прилином изнађаја и суђења ако тужби И... суд је требао за ово да упути М... да тражи код суда поновљење парнице по праву које му даје тачка 12. и 2, став тачке 13. ј. 426. грађ. пост. ако није протекло 6 недеља од дана, кад је парничар за ове доказе дознао, и за три године од времена извршене пресуде по којој парници, па кад суд донесе своје решење, да има места поновљењу парнице, онда ће томе парници у суђење и другу пресуду донеси, и, према томе, кад М.... донесе нове доказе, пред пресуда под Бр. 6382. не може имати своје правне вредности и не може послужити И.... као доказ о својини оспореног земљишта, кад је М... доцније благовремено доказао право својине тапијом.

Даље пред је право својине ове земље, М... по тапији, него И.... по пресуди, пошто је горњим законским прописом дозвољено парницу поновљати, кад се докаже оно што се у прописима овога ј изложе, и, према томе, треба у конкретном случају овако поступити

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Иван Васић, спекулант из Сомота, пошу између 5. и 6. тек. месеца извршио је на варошки начин, од г. Живе Анђелковића, пенсионера један златан сахат у вредности 152 дин. и 8 дин, готовог новца, на побеску. Он је средњег стаса, смеђ, плећан, у оделу је сувишном. За напријном Иваном нарећује се живо трагање. Пронађеног треба стражарно спровести кварту сазнавалском с позивом на акт Бр. 9.556, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 33.857.

Милосав Лукешић, осуђеник београдског казненог завода, родом из Рогојевца окр. крагујевачког, стар 18 год., стаса високог у опште приомаљаст. Побегао је са рада из топчидерске експлоације 9. ов. м-на. За одбегли осуђеником нарећује се живо тражење. Пронађеног треба спровести поменутом заводу с позивом на акт № 5.504, или управи града Београда с позивом на акт № 33690.

Ђорђе Ивановић, родом из Д. Ковиље у А.-Угарској, и бив. слуга на Вел. Мошгашице опр. београдског, решењем првостепеног суда округа београдског од 5. Децембра тек. год. № 31.422 стављен је под суд но из слободе да се брани, зато, што је 4. Јула тек. године напао у друштву са Грујицом Остојићем, из Вел. Мошгашице на Димитрија Петровића слугу из Вел. Мошгашице и тукао га те му нанели тешку повреду тела. На како наведени срез посавског принца Ђорђа није могао спровести суду, јер је одмах по извршеном делу побегао, — по чувењу — у Аустро-Угарску, и како је врло могућно да се прикаи ипак налази у Србији или ако се налази и ван Србије, да ће врло згодну прилику узчити и у Србију се вратити, — то првостепени суд београдског окр. актом од 7. ов. м. Бр. 21.422 моли све власти у земљи да у своме кругу потраже Ђорђа и на случај проналаска да га стражарно упуте наведеному срезу посавског окр. београдског с позивом на овај Расписе.

Панта Крстић, бив. момак код Пантe Милошевића, насељена из Палање, извршио је 11. тек. месеца у ноће две опасне крађе у Палањи и том приликом украо и одњео: 400 динара у новчаницама од по 10 дин., 2 наполеона у злату и 1 ‡‡. Крађевши Панта има 23 год., средњег је стаса, косе смеђе, очију граорастих, бркова малих, смеђих, уста умерених; у оделу је сувишном. Наведени срез јасеничког, окр. смедеревског актом Бр. 20.611 моли све полиц. власти, да Панту у својим домашајима пажљиве потраже на у случају проналаска њему строга жарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 34.117.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Иван Крнјан — Крнјанин — Ристић, родом из Мађарске, решењем казрта варошког управе града Београда од 10. текућег месеца Бр. 12.688, стављен је под кривичну истрагу, притвор и окон због 25 које простих а које опасних крађа, извршених током ове у Београду. Досадашњим полеђењем утврђено је: да је Иван до г. 1895. живео у Грошкој где и сада. ожи-

ма њу и нешто мало земље, као и да је у год. 1897. био осуђен од стране судбеног стога у Пиначеву на 3 год. затвора због крађе. Пошто је данас неровашно да је Иван, сем крађа због којих одговора, извршио још неке казнима дела у Србији, и како он врло нешто прикрива своју идентичност, то ћварт варошки моли све полицијске власти, као и приватна лица која о њему буду ма што знала да му то што пре доставе. У том циљу на изношено и оку слику Иванову, који има 31 год. а средњег је раста, брпова дугачких и смеђих, очију плавих, косе и обрва смеђих; средња врет десне руке пресечен му је и одељало, а с обе стране чела белеп је. Акт управе гр. Београда Бр. 33.212.

КЊИЖЕВНОСТ

Изашла је из штампе и већ се растура књига: „О пенсији чиновника удовичког фонда", по званичним документима израо и сложио г. Свет. А. Буђевац, чиновник Управе Фондова. Књига има 33 стране текста а сеам таблица. Корисна је за сваког нашег чиновника, зато, што, је обухватила преглед пенсије фонда за 57 година, а те је од поветна. Ми је топло препоручујемо. Може се добити код писца г. Буђевца и код свију окр. благајника у земљи. Цена 80 пара динар.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Организација санитетске полиције у општини; 4) Жена под истрагом. — II. *Поучно забавни део:* 1) Лондон ноћу. — III. *Поуке и обавештења.* — IV. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Из полицијског албума; 3) Књижевност.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 206.

БРОЈ 50 и 51. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за инспектора друге класе министарства унутрашњих дела, Ђорђе С. Ђорђевић, начелника друге класе административног одељења министарства финансија, и вршилац дужности државног правобранилаца и управника државних добара, по потреби службе.

за начелника треће класе округа пожаревачког Тодор Петковић, инспектор министарства унутрашњих дела, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1901. године Пр. 29.284. у Београду.

Његово Величанство Краљ Александар I. Указом својим од 18. ов. м. благоволео је потврдити усвојени од Народног представништва.

ЗАКОН О ШТАМПИ

који гласи:

ГЛАВА ПРВА

Опште одредбе

Члан 1. Исказивање и предавање јавности својих мисли путем штампе сваком се српском грађанину ујемчава. Ограничења у томе прописује овај закон.

Штампа се не може подвргавати никаквим административним опоменама и мерама.

Члан 2. Штампарска и књижарска радња подлеже одредбама трговачког законика.

Члан 3. По одредбе закона о штампи долази све оно што се штампањем или механичким или хемијским путем, као што је сликање и т. д., изради за умножавање и растурање, па се и заиста умножава и растура.

Од овога се изузимају гласачке листе, ако на њима ништа више нема сем имена кандидата, предлагача и представника; трговачки протоколи, формулари и остало што је за трговачку радњу потребно; посмртне објаве, позиви на разне забаве и зборове, ако на оним последњим нема ничега више осим означења оних који се позивају, дана кад се позивају, места где ће бити збор, циља ради кога је збор сазван, ако циљ није противан законима, и имена сазивача и, напослетку, ствари искључиво за редакције намењене.

Члан 4. На сваној штампаној, објављеној или механичким или хемијским путем за умножавање и растурање израђеној ствари, мора стајати име и стан штампара (сликара, резача и т. д.), као и место штампања. Ако је то књига или иначе штампана ствар, која не долази у повременој штампи, а намењена је за растурање, онда мора стајати и име писца или издавача. Издавач може бити и сама штампарија.

Ко противно овоме учини, казниће се новчано од 50 до 100 динара или затвором од 5 до 10 дана за сваки број, свеску, књигу, примерак.

Члан 5. Штампар је дужан дати на реверс од сваког броја новина или повременог списа, над се почне растурати или разашиљати, по један примерак месној државној полицијској власти.

У исто време, а најдаље за пет дана од публикације, сваки је штампар, и приватни и државни, дужан дати на реверс за Народну Библиотеку Управи Београда односно месној државној полицијској власти, по три примерка од сваке штампане ствари, осим оних поменутих у другом ставу члана 3. овог закона (члан 25. закона о Народној Библиотеци).

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 100 до 300 динара или затвором од 10 до 30 дана за сваки број, свеску, примерак.

Члан 6. Све, што је казано у предходном члану, важи и за прештампавање.

ГЛАВА ДРУГА

Повремена штампа

ОДЕЉАК I.

Издавање и уређивање

Члан 7. Сваки лист (новине) и сваки повремени спис мора имати одговорног уредника.

Одговорни уредник листа или повременог списа може бити сваки српски грађанин, који стално живи у Србији и ужива сва грађанска права, а који је за последње три године плаћао најмање по 60 динара непосредне порезе. Али они, који су свршили нашу Велику Школу или универзитет на страни или какву стручну школу по навршеном четвртом разреду средње школе, могу бити уредници ако су плаћали најмање по 30 динара непосредне порезе за последње 3 године. Одговорни уредник мора имати најмање 25 година старости.

Одговорни уредник кад се осуди и пресуда постане извршна, престаје бити уредник, ако је осуђен на затвор — док га не издржи, а ако је осуђен на новчану казну — док не плати.

Нико не може једновремено бити уредник више политичких листова.

Ко издаје или штампа лист (новине) или повремени спис, а није испуњио погодбе овога члана, казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеци.

Члан 8. На сваком броју новина или на сваком свесци повременог списа мора бити напштампано у дну или у врху листа име, стан и место становања власника, одговорног уредника и штампара.

Власник листа може бити и сам уредник.

За сваки број или свеску, на којој ово не буде, биће кажњен штампар, ако је штампани предмет кажњиве садржине, од 200 до 600 динара или затвором од 20 дана до 2 месеца. Ако штампани предмет није кажњиве садржине, штампар ће у овом случају бити кажњен затвором од 1 до 10 дана или новчано од 10 до 100 динара.

ОДЕЉАК II.

Забрана

Члан 9. Новине и друге штампане ствари (чл. 3. ов. зак.) може забранити државна полицијска власт само у случајевима ако нађази да садрже:

Увреду Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља; или ако нападају и нађазу подсмеху Устаном и законима одређени ред престолонаслеђа;

Позив грађана да устају на оружје противу законитих власти или на вршење дела која се казне по § § 87. и 91. а., први став, кривичног законика.

Власт која је решила забрану дужна је своје решење спровести надлежном првостепеном суду у року од 24 часа. Суд је дужан у року од 24 часа, од кад прими решење полицијске власти о забрани, решити има ли места забрани или нема и своје решење саопштити странама истога дана.

Противу судског решења о забрани могу се жалити и тужени и државна власт у року од 24 часа од пријема судског решења. Жалба се предаје суду, који је о забрани решавао, и он је дужан истога дана спровести је Касационом суду, који за 24 часа од пријема ствар коначно расправља.

Судско решење, којим се забрана одобрава, има карактер отварања предходне кривичне истраге и не може утицати на судску одлуку о постојању или непостојању дела, које се тек претресом и пресудама има да утврди.

Кад после извршене забране или Касациони суд поништи судско решење о забрани, или се претресом и судским пресудама утврди да каквинога дела по овоме члану закона нема, забрана је тим самим дигнута, и узапћени списи враћају се писцу односно уреднику или власнику, и растурање је допуштено. Исто тако забрана пада ако власт, која је је решила, не спроведе своју жалбу суду у року од 5 дана, од кад је суд забрану одобрио.

Суд по службеној дужности извештава решењем пошту да је забрана дигнута.

Кад се забрањују штампани примерци, онда се забрањују и слова, плоче, форме, каменорези и т. д. Ако штампар захте, слова ће се растурати и плоче истрти. Ако се неокрњени делови могу одвојити (додати броју новина или свесци повременог списа или табаци и листови књиге), онда се они неће забрањивати.

Примерке штампане ствари и остало, што се при забрани одузимље, власт која је забрану извршила дужна је, на случај поништења забране, одмах све потпуно и неповређено предати. Реверс о одузетим примерцима и штампањим стварима предаје власт штампару у тренутку вршења забране.

Члан 10. Ко забрањене штампане ствари намерно распростире, казниће се затвором од 2 до 10 месеца или новчано од 600 до 3000 динара.

Члан 11. Кад се један лист или спис због написа каквог узаити, онда се може исти лист или спис поново одштампати тако, ако се чим год испуни оно место, на коме је била штампана каквагод садржина, због које је лист забрањен.

Ко противно учини казниће се по чл. 10. ов. закона.

ОДЕЉАК III.

Исправке

Члан 12. Одговорни уредник дужан је примити у свој лист сваку исправку, коју му пошље власт или приватно или правно лице, чије је име споменуто или о чијем је раду или поступцима у листу или повременом спису било речи. И власт, и приватна и правна лица достављају уредништвима исправке непосредно или преко првостепеног суда онога места где лист излази. Суд је дужан истога дана уредништву исправку послати.

Исправка се мора ограничити на само исправљање нетачних навода и података и не сме садржавати ничега каквогог. У противном случају уредник је није дужан штампати.

Да ли је уредник имао права не штампати исправку, цени суд по тужби дотичне власти или приватнога. Према тој оцени суд или ослобађава од одговорности уредника, или досуђује накнадно штампање исправке како је послата или с потребним изменама, или изриче још и казну што уредник није то одмах учинио, ако нађе да је без основа није хтео штампати.

Пресуда првостепеног суда у погледу штампања исправке извршна је.

Исправка се мора штампати у првом броју од како је уредник прими, без икаквих додатака, мењања или умetaка; а ако је редакција листа закључена већ онога дана, онда је мора штампати у првом броју по том.

Исправка може бити најдужа или стубац целога формата листа или два пут онолика, колики је био чланак који је је исправио.

О истој ствари уредник је дужан штампати само једну исправку, коју прво добије кад се тиче државне власти.

Исправке се штампају на оном месту листа, на ком је био штампан чланак или белешка и оним словима какав је био штампан чланак или белешка. Исправка се не може прекидати, ако није прекидана ствар, која је је изазвала.

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Страни листови и повремени списи

Члан 13. Листовима или повременим списима, књигама, сликама и другим штампаним и објављеним стварима, што на страни излазе, слободан је улазак у Србију.

Али министар унутрашњих послова може у појединим бројевима страних повремених списа или новина, где би нашао дела предвиђена чланом 9. овога закона, она напише који она дела садржавају, нечитким учинити пре него што се пусте у слобраћај.

Ако би пак који страни лист или повремени спис имао чешће таквих увредљивих напомена или белешака, или би писао стално противу интереса земље, Министарски Савет може му забранити улазак у земљу до две године.

Ову забрану објављује министар председник у службеним Српским Новинама.

Уредништва домаћих листова и јавне библиотеке добијају свакад, па и у случају забране, све стране листове или повремене списе, књеге, слике и т. д. без цензуре; а свако прештампавање или спопштавање из страних листова или повремених списа или растуране одштампаних или објављених ствари са стране подлежи одредбама овога закона, био лист или број листа или примерак какве штампане ствари забрањен или не.

И појединци добијају чисто научне и књижевне часописе научна и књижевна дела, која на страни излазе, слободно без цензуре.

Ко после објављене забране продаје или намерно растура забрањене стране листове, књиге, слике и т. д., казниће се новчано од 600 до 1500 динара или затвором од 2 до 5 месеца.

ГЛАВА ТРЕЋА

Растуране, продаване, прилепљиване на зид.

Члан 14. Слике Краља и Краљице не могу се растурати без одобрења Министра Унутрашњих Дела.

Новине, књиге, повремене списе, брошуре, цртеже, слике и т. д., које нису забрањене по овом закону, слободно је сваком српском грађанину растурати продавати по јавним местима. За то није потребна пријава ни општинској ни општинској ни државној власти.

Члан 15. У свакој општини општинска власт мора одредити место, где ће стално прилепљивати службене обзнане.

Приватне обзнане могу се лепити на свима јавним местима, осим места где се лепе службене обзнане, осим зграда за богомоље и наставу и осим оних јавних места, где је то изречно забрањено.

На приватним зградама не смеју се лепити никакве обзнане без одобрења сопственика.

Члан 16. Сваки онај, који би целио, премазивао или на који начин чинио нечитким службене обзнане на одређеним местима или бирачке прогласе, казниће се новчано од 200 до 300 динара или затвором од 20 до 30 дана.

Исто тако казниће се и онај, који би лепио обзнане или прогласе на јавним местима или приватним зградама без допуштења за то.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

Злочини и преступи штампом учињени

ОДЕЉАК I.

Подстицање на злочин и преступе

Члан 17. Као саучесница једне радње, која се по кривичном законику сматра као злочин или преступ, узимају се сви они, који би на којим начином, обележеним у члану 3,

овога закона, или продавањем или растурањем штампаних ствари, непосредно подстакли кога или које, да учини или учине злочин или преступ, па иза извршења (проклamације) дође одмах део или покушај злочина, како је одређен и предвиђен у §. 41. кривичног законика.

Саме пак учињене кривице казниће се по кривичном законику, ако нису нарочито овим законом предвиђене.

Члан 18. Они, који би средствима, побројаним у претходном члану, нарочито позивали да се учине кривице убиства, пљачке или пожаре, или каква кривица предвиђена §§-има 83, 84., 85., 85.. 87., 88., 89., 90., 91. и 91. а. кривичног законика у случају кад иза изазивања не дође дело ни покушај, казне се затвором од шест месеци до три године.

Члан 19. Свако подстицање, учињено средствима побројаним у члану 3. према лицима војеног реда, у намери да се одврате од вршења војних дужности и послушности према законитим старешинама у свему оном, што она наређују за вршење закона и законих правила војних, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године.

ОДЕЉАК II

Кривице против државе, њених представника и интереса и против приватних лица.

Члан 20. Клевета и увреда.

Клевета по овом закону постоји онда, кад се против једне личности неистинито наводи један факат, којим се вређа њена част и њен углед. А увреда постоји онда, кад се неуљудним тоном или непристојним изразима вређа част или карактер једне личности, а не наводи се против ње никакав одређени факат.

Члан 21. Клевета и увреда Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља, учињена једним од средстава, побројаних у члану 3. овога закона, и начином тамо казним, казниће се затвором од 6 месеци до 5 година.

Клевете и увреде нанесене Народној Представништву, казниће се затвором 2 месеца до 2 године дана.

Члан 22. Клевета Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља и Народног Представништва не може се доказивати.

Члан 23. Ко ружи или псмева уставна права владаочева или Уставом и законима утврђени ред престолонаслеђа, казниће се затвором од шест месеци до 5 година.

Члан 24. Објављивање или прештампавање лажних или намишљених гласова, као и објављивање или прештампавање лажних или лажно којеме приписиваних докумената, казниће новчано са 150 до 2400 динара или затвором од 15 дана до 8 месеца, кад објављивање тих гласова или докумената наноси штету држави и њеним интересима или ремети јавни мир.

Истинитост објављених гласова или дела може се доказивати.

Поднесени доказ ослобођава окривљеног само за доказано дело.

Члан 25. Ко путем штампе изречено позива на непокорност према законима, законим уредбама или законим наредбама, казниће се затвором од 6 месеци до две године.

Члан 26. Ултна и пристојна критика уставних наређења и ма каквог другог закона не подлежи никакној казни.

Члан 27. Омаловажавање и исмевање вере или морала, учињено једним од средстава и начином у члану 3. поменутим, казниће се затвором од 1 до 6 месеца или новчано од 300 до 1800 динара.

Иста казна примениће се и на продавање, растурање или излагање цртежа, гравира и слика неморалних.

Члан 28. Клевета, нанета једним од средстава побројаних у члану 3. судовима, војсци, јавним надлештвима, казниће се затвором од једног до 18 месеца.

Истом ће се казном казнити клевета, нанета члановима Народног Представништва, јавним службеницима, представницима власти, свештеницима и грађанима који приликом врше какву јавну службу или испуњавају какву јавну дужност.

Члан 29. Клевета, нанета приватним лицима, казниће се затвором од једног месеца до две године дана и наплатом оклеветаноме од 300 до 5000 динара, ако суд по захтеву приватног тужиоца нађе да јој има места.

Члан 30. Увреда, нанета лицима побројаним у члану 28., казниће се затвором од 1 до 8 месеца, или новчано од 300—2400 динара; а увреда, нанесена приватним лицима, казниће се затвором од месец дана до четири месеца или новчано од 300—1200 динара.

Члан 31. Ако је увреди предходило изазивање или незаконо поступање, поступиће се по §§. 215. односно 104. д. казненог законика.

Члан 32. Клевета или увреда, нанета умрлим лицима, казниће се по овом закону само онда, ако је учињена у намери да повреди част или науди угледу њихових живих наследника.

Наследници у сваком случају имају право на исправку по члану 12. овога закона.

Члан 33. Истинитост наведеног факта може се доказати у свима случајевима осим кад се тај факат односи на породични живот приватних лица и јавних радника или на приватан рад једних и других, ако такав рад нема везе са њиховом јавном радњом или јавним достојанством, или с предузећем које се обраћа на јаван кредит.

Члан 34. Ако се делу, изнетом у клевети, већ повела кривична истрага, његова се истинитост не може доказивати све док о њему не би извршна пресуда или решење.

Члан 35. У случајевима, где је доказивање клевете допуштено, тужилац има право подносити противне доказе.

ОДЕЉАК III.

Кривице против страних владалаца, њихових домова и дипломатских представника.

Члан 36. Увреда према страном владаоцу, учињена једним од средстава побројаних и начином именованим у члану 3. овога закона, казниће се затвором од 1 месеца до једне године дана.

Члан 37. Увреда страних посланика, пуномоћних министара, дипломатских агената или отправника послова, који су акредитовани при Двору српскога Краља, казниће се затвором од 1 до 6 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Недопуштене публикације

Члан 38. Ко штампа и објави:

1. тужбу или ма какве акте по кривичној парници док се не прочитају на претресу;

2. извештај о кривици за клевету, где доказивање није допуштено (члан 34. овог закона);

3. несврщене акте грађанских парница без нарочитог допуштења суда (§ 148. грађ. суд. поступка);

4. саветовања поротног и осталих судова;

5. приватна писма и телеграфске депеше за које се нема одобрење од писца, ако по садржини својој нису јавного карактера, — казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеца.

А ко штампа и објави:

1. службену повељну преписку, ако по оцени суда има од тога какве штете по јавне интересе земље;

2. извештаје или саопштења о кретању војних трупа за време рата, ратне опасности или опште мобилизације, а о војним спремама, утврђењима и осталим средствима одбране и у мирно време;

3. дела из тачке а. и б. §. 86. казненог законика;

4. извештаје о тајним седницама и ма каква саопштења из тајних седница Народног Представништва, — казниће се затвором од 6 месеца до 5 година.

ГЛАВА ПЕТА

Суђење и осуђивање

ОДЕЉАК I

Ко је одговоран за кривице штампом или против одредаба овог закона учињене.

Члан 39. За кривице учињене штампом или против одредаба овога закона одговорни су:

1. писац, уредник, власник, штампар, олнкар, резач, разносач или растуривач;

2. уредник је одговоран за све, што је без потписа у листу написао, као и онда, кад је потписник измишљена личност или је нан домаћаја српских власти;

3. кад се не зна за одговорног уредника, — штампар; кад се не зна штампара, — онај који растура, продаје, разноси, приљепљује.

За власника вреди одредба члана 40 овог закона.

Члан 46. Власник је одговоран за све такве и трошкове, као и накнаду штете, предвиђене у члану 29. овог закона, ако то писац или уредник нема од куда да плати или је у бегству.

Члан 47. Кад одговорни уредник који није платио или издржавао досуђену казну потпише какав лист или повремени спис, казниће се власник и бесправни уредник тога листа или списа затвором од 15 до 30 дана или новчано од 150 до 300 динара.

ОДЕЉАК II

Поступак

Члан 42. Све кривице, учињене штампом или на којим средством и начином именованим у члану 3. овог закона или противу његових одредаба, извиђају и суде само државни судови.

Кривице противу овога закона учињене извиђају и суде судови као хитне ствари.

Свака тужба, било приватна било државне власти, мора се узети у поступак најдаље петога дана од дана пријема у суду. Дело, узето у поступак, не сме се прекидати ни у ком случају до коначне расправе његове.

Кривице клевета и увреда Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, Народне Скупштине и Сената, и позивање на оружје узимају се у поступак истога дана кад суд прими тужбу.

За радњу противну одредбама овога члана и члана 49. овога закона односно рокова биће кажњен председник суда, његов заменик, или дежурни судија или судски исљедник, новчано судским дисциплинским судом по закону о судијама (члан 25. и 28.).

Члан 43. Истрага и суђење почеће се водити.

1. ако се тиче приватног лица на тужбу тога лица с обзиром на §. 216. казненога законика; ако се тиче какног удружења на тужбу представника тога удружења;

2. ако се тиче Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, по одобрењу министра унутрашњих послова, а на тужбу државне полицијске власти;

3. ако се тиче лица која врше јавну службу, и то у послу њихове службе, — по захтеву министра под којим су;

4. ако се тиче судова, војске, државних тела, какве приватне корпорације, административне власти и т. д., — по захтеву тога суда или тела или старешине његовог, а по одобрењу министра под којим стоји;

5. ако се тиче поротника, сведока или у опште грађанина, који привремено или стално врши какву јавну службу и т. д., — по тужби њиховој;

6. ако се тиче страног владаоца или страних дипломатских представника, — по њиховој тужби или кад то затраже од министра спољних послова по тужби овога;

7. у случајима, предвиђеним у тач. 2., 3., 4. и 6. овога члана (изузимајући корпорације), или ако су преступи учињени противу формалних одредаба овога закона, полицијска ће власт по дужности својој сама дати суду тужбу или ће известити министарство унутрашњих дела.

Тужбу ће суду дати у окружним варошима и Београду окружно начелство, односно Управа Београда, а у осталим местима дотична среска власт.

Члан 44. Свака тужба мора навести од речи до речи окривљене изразе, због којих истрагу треба повести. Иначе се по тужби неће ништа радити.

Члан 45. Кад суд прими овакву тужбу, исљедник ће одмах позвати туженога позивом, у ком ће нареком споменути спис, лист, чланак, планат, цртеж, слику, медаљу и т. д., због чега има да се саслуша, одредиће природу кривице и навести члан овог закона по коме се та кривица казни.

Ако у позиву нису испуњене све ове формалности, онај који се зове не мора му следовати.

Члан 46. Ако је тужба због клевете, па тужени хоће да докаже истинитост тврђења, онда је дужан, у случајима где може бити доказивања, за 20 дана од пријем саслушања поднети исљеднику напомено:

1. заразе окривљене, чију истинитост хоће да докаже;
2. преписе или оригинале писмених доказа; и
3. име и презиме, занимање и стан сведока, који ће посведочити истинитост онога за шта се оптужује.

Одлагање овога рока не може бити. Ако тужени поднесе у одређеном року тражено писмено, исљедник је дужан истога или најдаље другога дана саопштити га тужитељу. Тужитељ има право тражити од суда исти толики рок за подношење противних доказа.

И тужени и тужитељ имају право употребити на претресу и нове доказе.

Одлагање претреса може бити само онда, кад је одбрана, по оцени суда, била у немогућности доћи до доказа, који су по судској оцени од утицаја на исход суђења. Претрес се у овим случајевима може само један пут одложити.

Члан 47. Где год је овим законом допуштено доказивање, оптужени има права користити се и оним доказима, којима је публикација забрањена. Суд је дужан, ако оптужени захтева, а сам није могао до њих доћи, доказе службеним путем прибавити, ако само одбрана ближе именује и одреди где су и какви су то докази.

На суду и пред судом оптужени мора имати потпуну слободу одбране у границама пристојности.

Члан 48. Ако оптужени одриче на суду, да се окривљена штампана ствар тиче тужитеља, онда ће пред судом дати изјаву, која ће се забележити, да се ствар не у колико не односи на тужитеља, и ту ће изјаву дужан бити, ако тужитељ захте, штампати на челу свога листа у првом броју.

Ну ако тужилац и после изјаве туженога, да се окривљена ствар не односи на њега, остане при тужби, онда ће суд претходно решити, према наводима и доказима које поднеси тужилац, односи ли се на њега или не, па према најбоем стању даље по закону поступити.

Члан 49. Ако уредник не штампа изјаву у првом броју свог листа, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца, а тужитељ има права изјаву, учињену пред судом од стране туженога, штампати сам.

Члан 50. Кад решење о стављању под суд постане изршно, државни ће тужилац одмах дати суду тужбу, коју ће суд саопштити оптуженом, ако је у месту, проп дана, а ако је ван места, у најкраћем року; и од дана саопштења тужбе најдаље за десет дана претрес за суђење одредити, ако томе не стоји на путу судски одмор.

Ако се суди уреднику, на претрес се мора позвати и власник листа.

Члан 51. Где год је у закону одређена новчана казна или затвор, ту ће редовно суд осуђивати оптуженога на новчану казну, казавши у пресуди са колико ће му се дана затвора ова казна заменити, при чему ће се дан затвора увек рачунати 10 динара.

Сваку новчану казну мора изврша власт наплатити за тридесет дана од дана пријема пресуде.

Члан 52. При изрицању пресуде ако има олакшаних околности, суд за кривице противу овога закона учињене не може спуштати казну испод минимума.

Члан 53. Против пресуде или решења нижег суда може се изјавити незадовољство или жалба вишем суду у року од три дана по саопштеној пресуди или решењу.

Незадовољство или жалба, заједно с актима, спровешће се за 24 часа вишем суду, који ће решити као хитну ствар за десет дана по пријему.

ОДЕЉАК III

О повратку и застарелости

Члан 54. За повратак у заочињетвима и преступима, који се казне по овом закону, не вреде одредбе кривичнога законика о увећању казне.

Члан 55. На случај стицаја не може по овом закону бити казна строжа, него што је казна кривичним или овим законом одређена за најтеже дело.

Члан 56. Кривице, учињене штампом и противу формалних одредаба овога закона, застарevају за шест месеци од дана кад су учињене.

Извршење пресуде застарева по одредбама кривичнога законика.

Закључне одредбе

Члан 57. Новине и повременим списи не подлеже никаквим на ни огласним таксама.

Члан 58. Одредба кривичнога законика у §§ 47. а), 103., 104., 91. б), 91. в), 91. г), 207. т. 1., 207. б), 209.; први став § 212., § 213., 214., 218., 357. т. 2., 3., 4.; § 358., 359. т. 3. и § 363. не пређе за кривице учињене штампом или другим средствима јавности, набројаним у члану 3. овога закона.

Овим се законом укида досадашњи закон о штампи од 12. марта 1881. године са свима његовим изменама и допунама, и одредбе закона о таксама, које су овом закону противне.

Члан 59. Садашње новине и привременим списи морају у року од месец дана испунити све погодбе овога закона.

Члан 60. Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а објављу сиу добива кад се објављује у Службеним Новинама.

На канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 18. децембра 1901. године № 29.474. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНСКЕ ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

6

Да су наше општинске власти, готово по правилу, неспремне, за брзу и правилну расправу имовинских сукоба, а у неки с тим и за пословне правосуђа, давно је позната истина. Из године у годину, само усљед тога факта, дешавају се кривице, не само у облику обичајних преступа, као што су самовлашће, повреде и т. д. но често и убиства. У колико власт, којој се грађани обраћају за заштиту сб мање подобности и доцније улази у расправу овакових спорова, у колико је, због тога, више покољења пера, да ће се апелом на власт доћи до задовољења из законскоj основе, у толико наступа лакше решеност грађана, да мимо учешће власти, прибављају задовољења сами, упадајући у кривице, које их изводе пред државни суд и шаљу у казнене заводе. Неоспорно је, да сукоби, који проистекле на имовинских односа траже и брзу и одлучну, а одређеју радњу власти, која ће у сваком конкретном случају имати одређеног законског критеријума шта још треба чинити на да у границама своје надлежности, правилним решењем стварн, васпује између спорних страна однос, који ће оне морати поштовати, све до друкче дефинитивне расправе спорнога питања. У колико општинска власт не може истакнуто спорно питање, по својој надлежности дефинитивно расправити, него тек редовна судска власт, или у колико ни за прилрмену расправу предмета, није надлежна узаити у расправу административног спора, него интересована лица има да уђу пред надлежној полицијској власти — или све то и брзо и правилно па да странке у најкраћем времену знају шта им треба чинити — општинска власт у огромном делу случајева или у опште нпшта на време не предузима, или оно што предузима, извршн погрешно и без резултата. У свима овим случајевима, који најитимније интересују грађане, услуге пре, најближе власти, самим су природан позив, који јој припада и који она треба са потпуним успехом да врши. Без обзира на празнину нашег законодавства, јер ми још немамо чак ни поступка за расправу административних спорова, и према ономе, што у нас као закон за такве случајеве постоји, општинска би власт и требала и могла да уради много, на би шта више, кад би за то у своју организацију имала услове, значајно могла допринета да се послови ове врсте не јављају ни пред државне судове ни пред полицијску власт у једном повећем делу. Тако на пример, као „примерителна власт којој је задатак, да путем обавештења, утиче на грађане да се сами у својим односима спразумевају и равнају, па да их на такној основи, на јеп начин сами и решавају, наша општинска власт, готово је беспредметна. Колико на пример има случајева, да су се парничари, који воде процес код државног суда, па то често с врло великом дангубом и трошковима, траје кроз веома дуго преме, колико се парничари измирило и од парнице одустало само услед умешне и „срећне интервенције општинске „примирителне власти? Такви случајеви, бар ни ранијег доба, веома су ретки, да не кажемо и сасвим непознати.

Да општинска власт и у овом односу буде јака; она треба да је у пуној могућности, да закон примени и брзо и правилно и да по том такној својој радњи као месна полиција може дати потпуне санкције све дотле, док друга већа власт, на законски начин не би преиначила једно стање, које је ма и привизорно, али у интересу јавног реда, створено надлежношћу општинске власти. Али за овакну могућност треба много услова, а те услове наша општинска власт нема.

Да може одговорити овакним својим дужностима, општинска власт треба да је спремна и морално потпуно исправна. Упућена да у оцену ствара уносн строго законски критеријум, она пре свега мора бити свесна таквог критеријума и у сваком случају решења да мимо законске обзире, не уноси друге недозвољене у примену закона. Под претпоставком, да овај други, строго етички моменат постоји, да је организацијом општинске власти бар с формалне стране заједчено, да на општинску власт могу долазити само људи, у чију се моралност не може сумњати, — употребљивост општинске власти биће ипак беспредметна, она неће корисно вршити службу, који јој закони намењу, ако није довољно урачунљива, ако нема довољне писмености за исправно разумевање и примену закона. Општинска власт не дејствује поротски, она не ради по савести и убеђењу, које јој одређује њена слободна оцена стварн, него по закону; она мора на конкретни случај да примени оне законске одредбе, које се на тај случај односе, јер само убеђење, које би било сагласно таквим законским нормама, треба да буде примењено у решавању ствари. Ако општинска власт таквог критеријума нема и ако је она по својој организацији неподобна да на такној основи расправља конкретне случајеве, онда је она, према огромној и врло важној надлежности коју у том односу има, скоро за најважније облике њене надлежности беспредметна, јер је у начелу немоћна да ту надлежност правилно практикује. Шта више она се тада, ни као позиција безбедности, не може у многим случајевима, на законској основи, ослањати заштити повређених интереса, само ако би заштитутребало дати на основу претходне оцене питања о томе: да ли и у ствари постоји незакопна промена правних односа, а таквих случајева, у којима повреда права није тако учињена и јасна, има много. Колико наша општинска власт у овом односу не одговара својим дужностима може нам најбоље објаснити онај део послова, који припада општинском правосуђу. За послове те исте врсте, то бар питање није више спорно, прва је претпоставка правничка квалификација. Тек са том квалификацијом, могу се решавати у државним судовима. Међу тим такве исте и често заплетеније спорове до извесне вредности суде не само људи без икаквих законска критеријума, него још и потпуно неписмени; а зна се да су такви спорови најмногобројнији и да готово општинско правосуђе, у пракгици, више интересује наш тежачка свет, него редовно правосуђе — код државних судова. Практика општинског правосуђа, због тога, и ако формално, по закону, припада општинској власти, њу у ствари врши општински писар, дакле лице, које у начелу ту власт не представља. Сасвим је онда појмљиво што по сеоским општинама, а то значи, скоро у целој земљи, правосуђе стоји врло крһано. Огромни број општинских пресуда, које правоснажени судови поништавају и дуго, веома дуго чекаше, док се и најобичнија парница може да сврши, то је већ тако обичан ствар да више и не изазива нарочиту пажњу у јавности.

На шта је то што може дати неписмена власт и према овакној надлежности, какву у нас имају општине, може ли се у опште говорити да и у ствари постоји општинска власт, ако је она неписмена? На то питање, ова општа што је до сада речено, како ми мислимо није потребно давати нарочита одговора. И сувише је доста, ако су нам горњи наводи били толико умесни, да само с правом могли и овако питање истаћи.

(Настаниће се)

ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕТСКЕ ПОЛИЦИЈЕ У НЕМАЧКОЈ

(Свршетак)

Среске инстанције чине дотични управници (Regierungs präsident), а у Берлину председник полиције. Она је главна надзорна власт у свима санитетско-полицијским пословима; у његовој је руци надзор над вршењем постојећих закона и уредаба и издавање нових наредаба у случајевима потребе. Као технички саветодавац придодат је по један медицински саветник, који по добивеним упутствима разрађује све јавно-хигијенске послове и прегледа све важније медицинске установе; лекарска пракса му је само утолико дозвољена уколико то дозвољавају његови званични послови.

Окружне и локалне инстанције. Државни орган је у округзима „ландрат" и под њиме је и управа медицинском и санитетском полицијом. У овој особини својој ландрат је дужан да води рачуна о свему ономе што се односи на јавну хигијену свака одлука; да код заразе наређује мере у циљу сузбијања даљег ширења; да се оболелим указује потребна помоћ; да пази на хигијенске услове животних намирница, и да води надзор над свима заводима за неговање болесних и сирошаших у његовоме округу. Као технички саветодавац придодат је ландрату округзни физикус који у исто време е.нгтира и као службено судско-медицинско лице, и стоји непосредно под „регирунгс-президентом" среза. У многим округзима постоји једно судско-медицинско лице, као други обдуцент при вршењу судских секција. Службени положај округзних физикуса је спорединг карактера на пољу санитетско-полицијском води надзор над апотекарима, бабицама, заводима за лечење, над бањама свога рејона; у санитетско-полицијском погледу је његова службена радња у главноме ограничена на извршење налога које добија од управне власти — ландрата, и према томе је узаног делокруга.

Локалне инстанције на санитетско-полицијском пољу чине месне, локалне полицијске власти, у чији задатак спада брига о животним и здравственим приликама. Помажући и саветодавни орган за њене полицијске власти јесу *санитетске комисије*, које у варошима од 5000 становника постоји стално. У састав ове комисије улази управник месне полицијске власти један или више месних лекара које полиција изабере и више других способних лица које полиција изабере (апотекари, техничари итд.) а у гарнизонским местима у ову комисију улази и по један официр и старији војени лекар. Дужност санитетски комисија је да води бригу о здравственим приликама места или кварта и да помаже месне полицијске власти нарочито у пословима око сузбијања заразних болести.

3. Краљевина Баварска

Централну власт чини Министарство унутрашњих послова коме је као саветодавни орган придат *висш медицински саветник*, и *виши медицински одбор* као знатајни орган за санитетску службу, медицинску полицију, апотекарство и ветерину. Он је посредник за практичну примену научних начела, и својом иницијативом подноси предлоге за поправку одредаба које се односе на санитетску службу. Одбор се састоји из медицинског референта при министарству који је у исто време председник, и неодређеног броја редовних чланова. При пленарним седницама суделују и професори медецине које шаљу универзитети, и они чланови имају права гласа у одбору. Сем тога у овај одбор улазе још разни напредни чланови за ветеринарске и апотекарске послове, а тако исто и апотекарске и лекарске помоћне имају права да сваке године шаљу по једног свог изасланика. При пројектовању прописа који се односе на равно-хигијенске послове, за грађевне места у служби равно-хигијенској, при решавању молаба за отварање нових апотека и филијала мора се питати и овај виши медицински одбор, но он није надлежан и за послове судско-медецинске природе, за ове последње послове ангажују се медицински факултети са три земаљска универзитета, који у тој цељи састављају нарочите медициналне комитете под председништвом декана, а има још 4—5 чланова, једног хемичара, и више чланова замењеника.

У средњој инстанци, управља санитетским пословима управа. Свака округзна управа има по једног округзног медицинског саветника и *округзна медицински одбор*. Задатак округзног медицинског одбора одговара задатку вишег медицинског одбора; председништво је у руками једног лекара и по правилу у лицу округзног медицинског саветника.

У *ареој инстанци* медицинска и санитетска полиција јавља се у директним полицијским властима, среским надлештвима и магистратима већих варошци, којима се придодају као санитетско техничка орган срески лекара. Срески лекари брину се не само службеним лекарским пословима, него више и лекарску службу под судова, ако за тај посао није нарочито одређен који други лекар. Ну под сваког „ландесгерихта" (земаљски суд) постоји нарочити судски лекар. И у Баварској могу се образовати санитетске комисије са лајичким елементима, чији је задатак да испитује санитетске неприлике у општини или срезу, и да истражује средства за његово отклањање.

4. Краљевина Саксонска

Највиша санитетска власт налази се у Министарству унутрашњих послова. При министарству постоји виши медицински саветник као медецински референт а као санитетско тело постоји *Земаљска медицинска колегија*. Она је највиши медецински научни ауторитет у земљи и као такове њен је задатак да теоријска научна начела практички примењује; да отклања сва зла народног здравља и благостања; даје мишљења судско-медицинске природе. Медицинска колегија има свога председника који је лекар, 8 редовних лекарских чланова, и 2 редовна апотекарска члана; у одређеним случајевима појачава се колегија са 12 напредних чланова (8 лекара и 4 апотекара) које бирају округзна лекарска и апотекарска друштва. И медецински факултет универзитета у Лајпцигу има право да изаније у колегију по једног члана са правом гласања. За бактериолошки, хемијска и судско-хемијска испитивања стоји под министарством и колегијом *централна штаница за равно хигијену*, чији је управник увек члан колегије.

Средње инстанце чине округзна надлештва код којих је на служби један лекар као медицински или виши медицински саветник.

Организација нижих санитетских власти у краљевини Саксонској почива на закону од 1836. године и одредбама од 1878. године. У сваком политичком срезу постоји *срески лекар* чија је дужност регулисана. Ирло опширним инструкцијама од 1881. године. Срески лекари фунгирају и као судски лекар постоји *судско лекарски помоћник*.

Извршење санитетско-полицијских мера, као и у Пруској у рукама је месних полицијских власти. Оне власти имају права да набављају тзв. *полицијске лекаре* (Polizeiärzte) ради лечења сиротиње и осуђеника, ради прегледа проституткама и ради отправљања судско-медицинских послова у округу полицијске надлежности, у њихову компетенту не улази ниједан посао који улази у округ среских лекара. Санитетске комисије које помажу месне полицијске власти у реду могу се стварати но нису облигаторно прописане.

5. Краљевина Виртембершка

И овде је највиша санитетска власт у Министарству унутрашњих послова, а као технички орган постоји *медицинска колегија*. Она је централна власт за надзор и техничку управу санитетском полицијом и равном хигијеном. Она је од части саветодавни орган, а од части надзорна и извршна власт. Медицинска колегија чије послове руководи директор састоји се још из два редовна административна и седом редовна медицинско-техничких чланова: медецински саветници и виши медицински саветници. Поред тога овој колегији припадају још два редовна ветеринарско-техничка члана и по један напредни хемиско-технички, апотекарски и ветеринарско-технички члан. За управљање пословима државних болница, бабичких школа, кућа за сумануте постоји нарочито одељење „Одељење за државне болеснице заводе", а за све ветеринарске послове постоји још и „Одељење за ветерину". Један од чланова медицинске колегије са хонораром руководи пословима бактериолошким у „хигијенском лабораторијуму", који стоји под медецинском колегијом при министарству. Дужности медецинске колегије прописани су законом од 1889 године. Она фунгира и као

највиша судско-медицинска власт и то за северне крајеве, а за јужне покрајине (округе) ову функцију врше медицинско-хируршке колегије са медицинског факултета у Токингену.

Средње инстанције — Окружне власти по закону од 1883 воде бригу о јавно-хигијенским пословима и пословима санитетско — и ветеринарско-полицијским, у колико не буде то надлежност медицинске колегије. Код сваке среске власти постоји срески лекар као јавно-хигијенски чиновник. Његов службени положај је спорединог значаја; у своме срезу овај је лекар у исто време и судски лекар, а као други судски лекар функтира лекар кога бира среска скупштина, а чији избор потврђује окружна власт, а плаћа га општина.

6. Херцеговство Баденско

Централна власт налази се у Министарству унутрашњих послова; ту је „виши медицински савет" који се састоји из два медицинска референта и по једног апотекарског и ветеринарског референта. Као техничка колегијална власт код централне власти постоји „земаљски санитетски савет", који се састоји из медицинских референата при министарству и из по једног члана са медицинских факултета у Хајделбергу и Фрајбургу, а поред тога и извесног броја других чланова које министарство именује. Дужност земаљског санитетског савета је саветодавна у медицинским пословима изузев судско медицинске послове, за које постоји као виша судско-медицинска инстанца нарочити референти при земаљским судовима.

Ниже санитетске власти су среска надлештва које стоји под министарством. Код среских надлештава је као техничка саветодавац срески лекар, који је у исто време и судски лекар за службене послове у срезу. У срезовима који имају веће варошн и који имају још које судско место сем оног суда у среском месту, постоји срески лекарски помоћник као заступник среског лекара вршећи извесне послове самостално. За испите бабичке постоји нарочити „окружни бабички лекари" који су у исто време и бабички учитељи.

Санитетске комисије могу се образовати у већим варошима као саветодавне власти у свима јавно-хигијенским питањима. У овим комисијама је увек члан и срески лекар.

7. Велико Херцеговство Хесенско

Највиша санитетска власт налази се у „одељењу за јавну хигијену" при министарству унутрашњих послова и правде. Председник је један министарски саветник а поред њега постоје више техничких саветника — два лекара, један ветеринар и један апотекарско-хемиски члан. Одељењу спада у дужност и судско медицинско посао на захтев управних власти.

За тумачење и доношење наређења општег значаја на пољу јавне хигијени постоје као техничке колегије: *лекарски, ветеринарски и апотекарски централни одбор*. Они одбори састоје се на одређеног броја изабланика окружних лекарских друштава (6) и ветеринарских и апотекарских провинцијалних друштава (2), а поред њих улазе још и други компетентни чланови. Председник централног одбора и још неколико чланова узимају се из одељења при министарству.

Средње инстанције су провинцијалне дирекције и слабо су ангажоване у пословима јавне хигијене; као технички саветодавац служи окружни лекар дотичне главне вароши.

Као *ниже санитетске власти* које врше санитетску полицију јесу окружна надлештва са својим „окружним санитетским надлештвима" на челу којех стоји окружни лекар, и који у исто време функтира као судски лекар. У случају потребе долазе са овоме један „помоћник окружног лекара". Херцеговство Хесенско, Баденско и краљевина Саксонска долазе у ред оних немачких савезних држава који је санитет уређен према захтевима равне хигијене.

У појединим окрузима и већим варошима постоје окружни односно месни санитетски савети као помоћ властима; они су познати да се саветују о свима предлозима у округу и варошима, да дају своја мишљења и подносе предлоге.

8. Елзас Лотрингија

Централна власт је у министарству за Елзас-Лотрингију при одељењу за унутрашње послове. При овом одељењу постоји један технични медицински саветник. Средња инстанца је код среских власти код које се налази један медицински референт. Окружне инстанце санитетске полиције су код окружних директија, а техничка је орган окружни лекар. Он није у исто време и судски лекар, већ код судова постоје нарочити судски лекари који немају сталне плате већ добијају досуђене награде.

За свака округ постоји „окружни санитетски савет" од 7—10 чланова; председник је директор округа, а чланови су медицински референти код среских власти и окружни лекари.

У Елзас-Лотрингији постоји и институт за *кантоналне лекаре*, који стоје под среском управом, а у главноме су за то да лече сиротињу и врше вештачења.

Др. В. А. И.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЛОНДОН НОЋУ

(Свршетак)

II.

За особито је чудо што Енглеска, која се толико пашти да сакрије ону рану, излазе другу често са неким поносом, која без сумње, у неким очима није тако озбиљна и тако срамна. Ви ћете уверити Енглеза ако му говорите о претераности у његовој земљи; напротив, насмејаће га ако му почнете хвалити уметност његових земљака у вештини крађе. И он ће вам са извесном гордошћу одговорити:

— „Да, енглески су лопови вешти!"

Историје лопова јесу јако цењене у Енглеској, и г.г. разбојници јако су у њој дошли до славе, каткада чак до популарности као Џонатан Вилд. Признајем да ми је била велика жеља ући у тај свет тако знаменит у сваком погледу, и видети да ли су енглеска лопова на висини њихова гласа. Али како? Упознати се са жандармима јесте врло лак посао; као што вели једна стара пословица, треба човеку само ући код часовничара, купити један часовник, и одмах си ступио у везе са тим достојним чуварима својине. Али лопови?

Више пута сам пређао квартове где ми се рекло да они станују, али нисам могао ништа особито видети.

Тек ће ми пријатељ у помоћ један од мојих пријатеља.

— „Учинићу вам да вас прати један инспектор полиције, рече ми он, и ви ћете видети све што се може видети".

Али тај инспектор беше у трагању за неким лоповом, чега ради је морам ићи у Бристол, Сутамптон, Манчестар, Ливерпул, пробавивши у томе читаву недељу дана; најзад стиже, ухвативши лопова баш у тренутку када се овај укрцавање за Америку.

Био је то млад човек од једва тридесет година, општа погледа, мршав, по изгледу первозан; на себи није имао ничег од Херкула.

Беше једанаест часова у вече.

— „Како треба да се обучем?" упитах га ја.

— „Како год хоћете; прио одело ако хоћете. Само ћу вас молити да не узмете ново одело, јер ћемо обрисати многе зидове. Можете понети са собом новаца колико хоћете; ја за то одговарам."

Пођосмо.

— „Хоћете ли посетити француске лопове?" запита ме он после неколико минута хода.

— „Нећу, хвала: Енглезе више волим."

И хотећи опипати његово национално частољубље:

— „У осталом, ваши су вештији!" додадох ја.

— „Ниподшто, одговори он; ја сам уверен да народност не доприноси ни мало вештини, и што вам могу потврдити јесте то да, у овом тренутку, ми имамо хрпу француских лопова које ми нисмо у стању ухватити на делу; приморани смо да тражимо агенте на Париза."

Што доказује да ја нисам енглеске нарави јесте то што он ја не осетих ни мало поносити са ове почасти учињене мојим земљацима.

— Онда хоћете ли у Сен-Жил?"

— „Али зар Сен-Жил није преображен, очишћен услед рушевина?

— Да, тако неке књиге: али ви ћете видети.“

III

Сен-Жил, одељак у џеннору Лондона, између Странд и Оксфорд-Стрит; једним крајем додирује Сид-Бајвељ, другим Сен-Мартенс-Лан. На том простору има силет од ћрних, уских улица, врачних и загушљивих, где жива вашш од ста хиљада душа. Ту се налазе позоришта Друри-Лен и Ковент-Гарден. Кроз наше шире улице извлаши се у богате крајеве Лондона. За последњих година много се рушило од старих развалина; али остаје још кућа, улица, квартова чији су становници сама лопоша; за своје суседе они имају оне које је сиротиња стерала у ово допонско гнездо.

Када бесмо ша пијаца Ковент-Гарден, оставимо улицу на уйомо у неку уличицу; на крају те уличице, беше неко двориште; затим још једно. У колико сам могао ценити спрам сумњива осветлења, ми смо били нао у неком каналу; зидови беху зедени од влаге; чињаше ми се да идем по растворепој земљи. Нинакна светлост не допираше с прозора који гледаху у двориште.

— Ухватите ме за рукав, рече ми инспектор, и хајте за мном стопу у стопу.“

Забисмо се у неко сокаче, где сам се морао сагињати; учини ми се да чујем гласове који долажаху као из неког подрума; свијесмо низ неке степенице у помрчину као тесто, затим, мало по мало, бивше видело. Бесмо у стварп у неком подруму. Био је осветљен са једном свјалицом; у камину пламтијаше жар од њумура. Око дугачког стола седело је четири или пет жена које ми се учинише да имају више од тридесет и пет до четрдесет година. Два младића којима није било више од четрнаест година седела су крај камина и пила писпја. Једна од жена упути се к нама:

— „Ах! ја сам вас по ходу познала, господине Џоне, рекла ће она, — да ли не долазите да ме водите у затвор?“

— „Таман, одговори он, вас у затвор!... ви сте и сувише часни за то!“

— „До ђавола, ја часна! Но! имам овде у џепу једну песу и два часовника која сам данас украла. Али ви ту нећете ништа видети.“

— „Познајете ли их? запита ме инспектор показавши ми жене.

Ја посматрах, разумевши да је том питању циљ да се оправда моја присутно. Жене су се правиле као да ме не гледају, али ме праћаху погледом с неким страхом; беше очевидно да њедпна од њих немаше чисте савести. Било ми је задовољство да их ду го испитујем; оне су биле пре учиниле него остариле; али ипак осећаше се у њима нејасно нека пламен.

— „Не!“ одговорих ја.

— „Истина!“

Жена која се похвали да је украла два часовника замоли инспектора да узме чашу виски ја: пуцила га је, он одби.

— „Она жена коју сада видесмо, рекао ће ми он при изласку, јесте једна од најчешћих лондонских крадљивица; има и неки рачун у Банци; све оне жене које сте видели за њу раде.“

— „Па зашто је иисте ухапсили?“

— „Зато што је нисам ухватио на делу и што нисам имао паредбе; у осталом, ја не верујем ни речше ономе што нам је рекла: она се хвалила да би вас обманула.“

— „А она младићи?“

— „Они су њени љубавници; и ви који пишете романе, господине, ни не знате но кога више воли. Немојте се мучити: они. Ах: ето, оне имају извесну чар за то; она их је оба поткварила, они краду за њу: то је жена која разуме свој занат!“

Непрестано разговарајући се, ми смо ишли тесним и кашњим улицама. На моткама преко улице беше простро рубље и дроњци; било је то некако чаробно видети према месечини. Где бесмо ма? нисам ништа знао о томе. Колица беху закрчпа пролаз, и ми не сретосмо нијединог полицајца.

— „Полако!“ рече ми инспектор гурајући пека врата и идући пред њим.

Али не пођосмо ни два корака када чусмо неко крцкање испод наших ногу; учини ми се као да газимо по храсовим љускама. Неки човек изађе пред нас и у мраку биште измењене неке речи између њега и инспектора на језику који ја нисам разумео. Доцније дознадох да је то био „slang“ лоповски говор енглески. Уђосмо у собу у коју се беше искупило око двадесет људи. Инспектор ми управи питање: „Видите ли?“ и ја сам их могао испитивати на тешање. Иста пантомима као и код оних жена; сваки зауве равнодушан изглед. Признајем да ме изра тих лица чињаше мало спокојним, и држим, када бих познао свога тобожњег лопова, да бих се устегао да га ударам. Сви они, поседали на клупе или столице, пушаху разговарајући се међу собом; неки су пили пива, друга; поседали за столове, правили су се као да спавају. Све то беше врло присно и надаваше неко благостање.

• — „Они спремају експедицију у унутрашњост,“ рече ми инспектор када бесмо на улици.

— „Ко вам каже да тако мислите?“

— „Нијих број у оном трепутку, луске од орахă, одсутно женскиња и свирача. Ноћи ће сутра железницом, и отићи ће на сто или сто педесет миља одавде да тамо извршс удар. То су опасни људи; сви су већ били осуђивани.

— „Па како се онда усуђујете да уђете и њима у таквом трепутку?“

— „Ах! нема за то опасности! Када би ме убили, они знају да би сутра били ухваћени. У осталом, код нас се врло ретко убија, и то бива са инспекторима који нису правични: кад ми пришмо просто нашу дужност, они нас поштују. Јесте ли видели како су уљудни са мном?“

У четири или пет кућа у које уђосмо, сруда од пријапе исти призор. Готово увек силажасмо у земниие који се протежаху до испод улице. Бојах зачућен гледајући инспектора како се управља улицама, двориштима, на степеницама, без видела, и непипајући о зид, као да је код своје куће и као да је ту дозапно више пута ноћу; с времена на време, па би ми рекао: „Не бих вам препоручио да поново дођете сами овамо, чак ни дању; не бисте изишли одавде другачије него голи као дивљак!“ Када би врата била затворена, што беше редак случај, он би закуцао на известан начин, и она се одмах отварају. Прекорачивши праг од једних таквих врата, он ми рече: „Сада ћете видети где ноћивају ти џентлмени.“ У свијској и уској соби, беше двапесшк постеља: готово сше беху заузете: ноћа беше ужасна, загушљива.

— „Ово стаје два новчића, рече ми инспектор показујући ми собичак на чијој артији беше написано: *Стан за једног џентлмена само!*“

И ми се поново упутисмо кривим улицама, сокацима с најчичканим кућицама без нумера. Готово у свима тим кућама, слушајући на пратима, могао се чути жагор од разговора; у меним јака музика и играња. Беше ту читав један свет који не спаваше.

— „Хоћете ли да се упознате с крадљивцима паса? рече ми инспектор; уђимо овде.“

Закуца, врата се отворише: беше то нека крчма. Сруда у паоколо зидова беху руже и у њима пси. Оно келнерија беху пет, шест људи.

— „Три чаше пива! рече инспектор.

Двојица или тројица лопова пријоше да се разговарају с инспектором; између њих беше један који изгледаше да има шесет година, а имаше понашање правога џентлмена: седе косе, достојанствена држења, с лакованим чизмама, с огрпачом од свиле аљаге. „Сада ћу вам показати мога јазавца,“ рече нам он, и одведе нас те сиљосмо у неки подрум, потпуно осветљен, где се неки младићи куглаху; на зиду беше написано црпаним словима: „забрањено је кладити се.“

— „Да није тако добрза, рекао ће нам тај џентлмен, ја бих пустио свог јазавца да се бије са псима који су овде. Видели бисте како би их он уморио! То вам је шампион Енглеске; не бих га дао ни за педесет гинпеја.“

Почињаше бивати зашста касно; ишли смо одавно и ја нисам знао где бесмо; чињаше ми се да сам превалио пет или шест миља. Сасим се изненадих када се пађох пред Друри-Леном. Непрестано сам ишли по истом кварту.

— „Господине, рече ми инспектор, ви сте видели лопове сваке врсте и можете шта више рећи да од како ово идете ви нисте видели друге до луде које живе од крађе, саме лопове, јатаке или наговараче младих крадљиваца. Само вам нисам могао показати аристократију тога друштва; она је данас била

на тркама у Енсому: она се кладила за љубимца, а неки рђав коњ је добио. И тако изгубили сав свој новац, она се морала вратити пешке. Тек сутрадан ујутру биће у Лондону; али то ће бити други пут!»

Превод с француског, **Hector Malot.**

ПОХОТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ

— ИЗ ГОРОНОВИХ МЕМОАРА —

Прев. **Д. Ј. Антула**
суд. напетар.

Има извесних убојстава, која по обичној криминалној класификацији пролазе за злочине, учињене из „страсти,„ док су она у самој ствари манифестација најодвратније људске бестијалности.

Она нису ништа друго до наступи „садичке« лудости, у којој се човек показује крволочнији од тигра и похотљивији од мајмуна.

1. децембра 1889. године, у недељу, један страховит злочин би откривен у улици „Basfroi.«

У једној старој кући ове улице становаше нека чистачица улица вароши Париза, једна од оних сиротих жена, које нађемо још од раног зоре, како марамом покривене главе, са тешким дрвеним ципелама на ногама и задигнутом сукњом, — чисте калдрму париску њиховим дугачким дрвеним метлама. Беше то жена од својих 37. година, која, и ако није била удата, уживаше ипак доста добру репутацију у дотичном кварту. Са њом становаше и њена ћерчица, разумна, вредна, жупка и лепушкаста тринаестогодишња плавојка, коју сви у кући обожаваху, а мајка неговаше са особитом наклоношћу. Чистачицу зваху госпођом Л., но презимену њеног првог љубавника, који беше признао девојчицу за своју кћер, ну њено право презиме беше је Малфилатр: Ко зна, да она не беше један од последњих потомака сиротног песника Малфилатра, умрлог, у крајњој беди, у XVIII столећу.

Мала Александрина беше је умиљата девојчица, увек најбоља ученик у школи, у улици „des Taillandiers,« коју недавно беше свршала, добивши школско сведочанство и благодејање, ради ступања у средњу школу. Имала је особиту наклоност ка цртању и забављаше се сликајући портрете свих својега.

Госпођа Малфилатр, је беше дужег времена била прекинула односе са оцем детињим и, као и велики број оних несрећних жена из простог сталежа, које, по свршетку мучног рада, не знају да се врате у усамљену собицу, — беше нашла другог љубавника, неког радника по имену Водабла, човека малога раста, страсног и напаситог, чији крупни плави бркови изгледаху, да се с времена на време косте, као у каке мачке. Леви њиганац Водабл није се много устезао, да туче своју метресу, те га је она најзад морала избацити из куће.

Ну и код ње, као и код већине жена, беше та слаба страна, што није могла сасвим да се лиши човека, који је извесно време играо тако велику улогу у њеном животу. Ма да није хтела да живи заједничким животом, ипак је пристала, да га прима код себе с времена на време. Тада настајаху свађе без краја, услед којих се могло чути јецање мале Александрине.

Водабл, међутим, поступаше благо с дететом.

У суботу, 30. новембра поменуте године, госпођа Малфилатр, по обичају, диже се у 4. часа у јутру и оде на рад, са кога врати око 7. часова, узе корицу хлеба да сажваће и пробуди Александрину, која се одмах одаде својим школским радовима.

Дете имађаше да изради неки велики цртеж, те јој мати поређа по столу њен ђачки прибор и даде мало средине од хлеба, ради брисања извесних рђавих потеза на цртежу. Око 8. часова, чистачица изађе из куће, пошто је најпре пољубила Александрину, рекавши јој: „Ради марљиво, мило моје дете, јер још упек треба да си прва у школи.«

У 3. часа по подне госпођа Малфилатр, враћајући се кући, затече пред вратима Водабла, који је очекиваше. Обоје се попеше у стан, где Водабл рече својој метреси, да је срео Александрину и дао јој неколико су-а, да би могла ручати у школској кантини.

Никад се Водабл не показа страснији но онога пута, те му се метреса пода.

Ну, око 6. часова у вече, мати поче да се узнемирује, јер се до тога доба дете још не беше вратило. Натера Водабла да је прати до школе, где јој рекоше, да целог дана нису видели малу Александрину. Потом одоше обоје ка Л. старом љубазнику госпође Малфилатр. Овај такође одговори, да није видео своју ћерку. Оба човека, стари и нови љубазник, отпратише тада мајку мале Александрине до полицијског комесара. Плачући, госпођа Малфилатр прекиваше комесара да јој пронађе дете.

Пред вратима комесаријата растадоше се. Господин Л. оде својим путем, Водабл одведе своју метресу код једног продавца вина, где је, под видом да је утеши, — пио. Потом се обоје вратише у улицу „Basfroi,« и кад се у 4. часа ујутру, жена диже рано одласка на посао, Водабл, уморан од ноћне љубавне Терпенке, спаваше као заклан.

Кад се око 7. часова госпођа Малфилатр вратила кући, соба беше празна, јер је Водабла био отишао. Сирота жена даде се тада на успремање своје собице.

На једанпут, намештајући постељу, опази — скривене између душека и сламњаче — књиге њене ћерчице, кутију за плајваше и пера, па чак и оно парче средине од хлеба, које дан раније беше дала своме детету.

Обузета страховитом слутњом, једна жена поче да истражује свуда.....

Сагнувши се, опази испод кревета једну ногу детињу, на којој беше плава пуњена чарапа и ципеле на шнирање.....

Несрећници се оте из груди такав узвик бола, да суседи притрчаше и извукоше испод кревета дешњу мале Александрине.

Сирото дете било је задављено узицом, која дубоко беше ушла у месо; језик, отечен и плавичаст, висаше преко љубичасто-плавих усана; велике плаве очи детиње, стављене и закрвављене, стрчаху ван очне дупље.

Најзад — ужасан детаљ — мала сукњица беше бесрамно задигнута. Без икакве сумње, дете је било жртва најгнуснијег атентата.

Беше извесно, да је Водабл био убица. Одмах издах налог агентима, да га потраже, ну њега већ беше нестало. Не нађоше га ни код куће, ни код његове матере, ни у кръчмицама, које обично посећиваше.

Народ парески заинтересује се читавај много више, но што се то мисли, за извесне криминалне аферс.

Кад се, у овом тако популарном кварту, дознаде за ужасну смрт мале Александрине, направи се читава побуна и једна гомила радника, у недељу преко ноћ, направише се од своје поље полицајцем, — оде да траже убицу по свима забаченим хотелима, па чак и по Венсенској шуми, јер Водабл заиста беше рекао једног дана, да мрзи своју метресу и да ће се, пошто је буде убио, обесити о какав раст у шуми.

Ја сам уверен, да би се тада први пут видела у Паризу страшна примена закона о „линчу,« да су се некако она поштени људи могли те ноћи дочепати убице.

Признајем да сам и сам, и ако већ по служби навикнут на злочине, ипак делно одвратност гомиле према злочину.

Ма да сам већ у оно време имао своје мишљење о смртној казни, ипак онога дана мишљах.

„Да, ужасног зликовца! Ко једнога бар, чије ћу гиљотинирање гледати са задовољством«.

Наредих тројици инспектора, подбригадијеру Халиџеру и агентима Жуберу и Робиксу, да целе ноћи остану скривени испод степеница у кући, у којој се гнусни злочин извршио. Мишљаше се, да ће можда убица имати дрскости да се врати те да, без сумње у акцесу лудила од алкохола, убије и мајку детињу.

Противно очекивању, деси се за време ноћи један готово смешан догађај.

Око 4. часа у јутру, отшкринуше се једна врата и чуше се тешки кораци на басамацима. Три агента скочише — уплашени крик беше им одговор. Случајно, онако у мраку, беху ухватили неког човека, који се отимаше и задаваше им јаке ударце.

Ко зна, како би се ствар спрашла, да се чувар куће није појавио са лампом у руци. Тада се све објасни: човек, кога агенти беху ухватили, био је неки поштен киријџија дотичне

куће, који, чувши неку ларму, беше изашао, сав уплашен, из своје собе, мислећи да се Водабл враћаше.

Ну, убица се не врати у улицу „Basfroi,“ нити код своје мајке, где га два агента вребаху.

У хајци извршеној у Венсенској шуми, ухватише само неке бедне скитнице, који користише ову прилику, да се мало загреју у полицији.

Понедеоник прође без икаквих новости о одбеглом нитков. Он нежмаљаше новаца, те није могао ни отићи далеко. Да није извршио самоубиство?

Париз беше јако узбуђен због овог гнусног злочина, да се већ у поједнаким листовима питало, како то да убица није већ ухваћен.

У уторак у јутру, око 9. часова, тек што дођох у канцеларију, веома аловаљан, ја то признајем, што се за време ноћи не пронађе никакав траг аликовцу, — на једанпут један од инспектора, сав усплахирен, отвори врата и рече ми:

— „Господине шефе, ено га!“

Пред собом гураше неког правог човека, разбарушене косе, бледог и иршавог, који, немогавши да се држи више на ногама, — паде на столицу, рекавши.

— Ја сам тај Водабл; гладан сам!

Видећи пред собом ово бедно створење, сатрвено од умора и мртво од глади, ону звер на умору, која се предаје, — моја срдба поде и пре но што почех да испитујем Водабла, послах да му се донесе један обичан оброк.

Водабл је јео халапљиво. Беше то животиња код које у оном тренутку, као, без сумње, и у свиме, кала је убио дете, немаше никаквог човечанског осећаја.

Кад је свршио с јелом, упитах га: шта је све радио од недеље у јутру.

Одмах дође к себи и рече:

— Ишао сам у „Villeneuve — Saint — Georges“, на пошто писам нашао рада, вратио сам се у Париз. Код баријере „de l' Etoile“ зарадих неколико су-а, помогавши да се истовари једна кола са угљем. Тада сам купио мало хлеба и кобасица и то јео. По што сам лутао по Паризу, немајући чиме да платим прибежиште. У јутру сам се нашао пред Лионском, станицом, где сам клонуо од умора, заспао на неког клупи. Са једним су-ом, који ми је претекао, купио сам један број новина и у истом прочитао, како се говори, да сам извршио силовање над малом Александрином. То је лаж! Ја сам је само убио! То сам дошао да вам кажем. Пошто, због умора, писам могао доћи неђе довде, узео сам фијакер; он је доле, наредите да се исплати!

Тада ми исприча злочин са ужасним цинизмом, оставши тврдоглав само при једном факту — тврђењу, да није силовао девојчицу.

— Када сам онога јутра дошао својој метреси, затекао сам само малу Александрину. Знајући, да ме њена мајка вараше, виђајући повода њеног старог љубавника, хтео сам да приселим Александрину да ми каже, шта се догађаше у кући кад ја тамо не бејах, ну како то мала не хтеде да ми каже, ухватио сам је руками за врат и стегао. Наскоро се она више није мрдала. Видевши, да не даваше више од себе знаке живота и да сам је удавио, гурнуо сам је под кревет, да бих се је отресао. Ето, то је све!

Г. Аннетел, судија, коме беше поверено вођење истраге по овој афери, и ја одведосмо Водабла у Морг.

Несрећник хладно посмотри једно мало тело. Није било могуће приметити на његовом лицу ни један једини покрет од страха или узбуђења. Поницао је још увек, веома одлучно, дело силовања.

— Те је дело неко други извршио, пошто је она већ била умрла, узвикну он.

И до последњег тренутка није се махнуо овог глупог поницања.

Поротни га суд осуди једногласно на смрт и 2. јуна 1890 године, при изласку сунца, његова глава падаше на пијаци Роветској.

Злочин Вобуров још гаднији, ако је то могуће, од злочина Водабловог, — може бити исписан само са крајњом обазривошћу, јер он износи у потпуној ругоби оно што се може назвати модерним „Содомом“.

4. новембра 1891 године, Г. Вапрес, комисионар, силазећи у подрум куће у којој становаше — у улици „de Charonne“ спази из неког заклонца од сандука, скривену обезглављену лешину.

Беше то лешина неког омаленог и сувоњавог младића од једва својих 25 година.

Врло мало крви беше по земљи, а на телу не беше друге ране сем неправилног пресека на врату, који као да једним ножем беше исечен.

Пођосмо за траговима од крви, који нас одведоше до уласка у подруме, где нађосмо читаву локву усирене крви. Беше очевидно, да је тело на овом месту било обезглављено, ну, по свој прилици, на томе месту није ово извршен злочин, јер се не нађе никакав траг од борбе, нити ма какав знак од оних познатих врњања крви, која производи, како веле лекари, пресек гркљана на живом бићу.

Кад приспех са Г. Аталеном, судијом, коме беше поверена истрага, отпочесмо са испитивањем, да ли је нестао каква кирајџија из дотичне куће.

— Не, одговора кућна чуварка, давши нам списак сталних кирајџија.

Ну у њеној изјави беше и једна смешовољна празнина, јер није хтела да призна, да је једном од кирајџија — Јосифу Вобуру — без знања сопственика куће, одобрила да спава у једној од соба за издавање.

То беше учинила на молбу тетке Вобурове, једне, у осталом врло поштене жене, која становаше у истој кући.

У почетку нам, наравно, беше немогуће одвојити се о нетачности изјаве кућне чуварке. Проведосмо скоро цео први дан слушајући некорисне исказе, кад од једном, навесно лице достави ми брбљање једног детета, које ми привуче пажњу.

Ћерчица госпође Х., тетке Вобурове, беше рекла једној од својих другарица:

— Мама је признала грдила ујку Јосифа, што се вратио са једним пијаним човеком!“

Врло предузех истрагу и дознадох заиста, да Јосиф Вобур становаше у кући под условима, које мало ире горе изложих. Саслушана госпођа Х. говораше енергично против исказа детињег, док дете, испитано без присуства мајчиног, оста при ономе, што беше рекло.

Г. Аталеи и ја, решисмо се онда да учинимо велики поход — ухапсимо Вобура, раделика на искрадању еспана на лађа човека страшног изгледа, који се збуни и после неколико тренутака призна, да је био дошао код њега једно лице, давши нам о истом, у осталом, лажно име и лажну адресу.

Наредисмо тада, да нам се повода доведе госпођа. Х; беше већ скоро поноћ.

— Ох, Боже мој узвикну она, кад сазнаде да њен нећак беше признао ово, што је она одрицала.

„Опростите ми, што сам лагала, да неби оправила непријатеље кућној чуварци!

Да, да, мој се нећак оне ноћи вратио са једним од његових другова, званим Бутри. Обоје беху пијани и направили су такву нечистоћу по креветским чаршавима, да их је Јосиф сам однео на прање, да ја то не би приметила.

Овога пута бесмо на доста озбиљном трагу, по коме је ваљало ићи до краја.

Преко ноћи пронађе се адреса Бутријева, који становаше у хотелу „de l'Epoque“ — „passage Raguinot“ — где нас известише, да има већ неколико дана, од како га је нестало.

Човек неки, са каскетом од коже видрине, беше дошао да га тражи једног дана, и од тада га више нису видели.

Заиста, Јосиф Вобур носаше обично такву каскету, коју имађаше и у моменту хапшења.

Па ипак, он одлучно одрицаше, да је извршио злочин.

— Будите спокојни, говораше он, пронаћи ће се Бутри, јер је отишао до његовог пука.

На несрећу Вобурову, нађосмо у соби његовој цинеле и шешир, које му стварно не припадаху и које не беху начиње друге до Бутријеве.

— Он ми их је дао, пре но што је отпутовао, завршише Вобур, остајући непрестано при овим његовим наводима.

У исто време стигоше ми доста занимљиви извештаји, прикупљени по крчмицама у околини „place Maubert-a,“ које по-

сећиваху Бутрић, Вобур и други истоварници робе са лађа и дереглија.

— Беху то два приспа друга, рекоше агентима, тако чак приспа, да их зваху „Павле и Виргинија.“

Давши обавештења агентима, другови Вобурови и Бутрићеви завршише овако:

— Бутрић беше голобрадо момче, а Вобур се враћаше из Африке! Ето, у томе лежи све!

Пронађе се и нека жена, продавачица куване кафе, којој Вобур беше дао поштење чаршаве на прање, ну све је то био само један скуп шпагњања. Нама је требао какав стварни доказ, који би приспио Вобура да призна злочин.

То би антропометријска служба, која нам га прибавя.

Код имена Бутрићевог, пога једног дана ухапсише ђбог увреде агената, нађе се антропометријска забелешка, чија садржина одговараше лешини.

Ово доказује, да антропометријски подаци могу бити каткад врло корисни.

Најзад се Вобур реши да призна.

— Е, па добро, узвикну он, јест ја сам убио Бутрића! За тим нам исприча свој злочин, тврдећи да је 4. дана раније пре открића лешине, пошто је вечерао и провео ноћ са Бутрићем, овај тражио да спава код њега, и да га је он онда и одвео у улицу „de Charonne“.

— Око поноћи, рећи ће Вобур, бих пробуђен услед јаког удара по образу. Махинално и још у сањивом стању, окренух се и пчепах Бутрића за врат. Морао сам га врло јако стегнути, јер кад се свесним разбудих и ослових га, не одговори ми. Продрмусах га, ну он се не покрену. Уплаших се јако, те да не би спавао поред лешине, зграбих тело Бутрићево и метнух га под кревет.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Једаи шпнар полицијски, на расправу напу у 40 броју „Полицијског Гласника“ од ове године, односно плаћање таксе по § 23. грађанског судског поступка, упутио нам је питање следеће садржине:

„На питање једног општинског писара, „Полицијски Гласник“ у своме 40 броју објасњено је: који и какву таксу општински судови наплаћују по грађанским споровима, према § 23 грађанског судског поступка.

„Али овај отвор изазива још и ова питања:

„По чему и по каквом праву општински судови наплаћују такасе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, кад се зна свега не зна унапред, која ће страна спор изгубити, а § 23 грађанског судског поступка, изричном вели, да те такасе плаћа губећа страна, а међу тим се износа колича ће та такса бити т. ј. колико ће се колича печата и таблица артије потрошити — онда пако се могу те такасе унапред наплаћивати.

„Досуда судска, која долази после изнуђеног спора: да губећа страна накнади све трошкове овој страни која је такасу унапред положила, налазимо да није правилна и да не одговара пропису § 23. грађанског судског поступка.“

Према томе дакле, овај писар мисли, да је ова пракгина општинских судова — односно наплате такасе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, неправилна, и тим поводом моли нас за објашњење по овој ствари.

На ово питање ми му дајемо следеће објашњење:

Ми да прописом § 23 грађанског судског поступка није прешшно казато: да ли ће општински судови од тужилачке стране дотичну таксу унапред наплаћивати, као и колико ће та такса, по свршеном спору, изнети, знак је, по нашем мишљењу, правилна радња општинских судова у овоме погледу.

Овакво гледиште основано на тој основи: што према закону о таксама, који је доцније од грађанског поступка, и непосредни судови, такође за грађанске спорове који су већи од 200 динара, ову таксу унапред наплаћују, а, општински судови, треба да су у том погледу једнаких права са непосредним судовима, над ови обоје по једним истим законима и грађанске спорове суде. Осим тога, општински судови и по самом закону о таксама имају на то право, јер је тај закон у свом VII делу под Тбр. 97 а. обухватио и оне такасе о којима је реч у § 23 грађанског судског поступка, а по том истом закону (о таксама) *морају се све такасе унапред наплаћивати*, па по томе и оне о којима је реч у § 23. грађанског поступка. На тој и таква само начин, општински судови могу осигурати своју општину и оне приходе од таксе, која се према тачки 3. члана 38 закона о окружним, срескии и општинским буџетима, — сваке године морају предвидјати у општинским буџетима, за подмирпвање расхода.

* * *

На питања једног општинског писара одговарамо му следеће:

I

По члану 8. тачке 4. закона о уређењу свештеничког стања, има се наплаћивати за четворогодишње при венчању и то:

а) од лица која плаћају више од 30 динара непосредне порезе 12 динара;

б) од лица која плаћају до 30 динара, а више од 15 динара, непосредног пореза на годину 6 динара; и

в, од лица која плаћају испод 15 динара, непосредног пореза 3 динара.

II

По тачки 8. таксене тарифе у закону о таксама на све признанице, квите ма у коју врху издане, којима се примање новчано за измирење обавезе или тражбине потврди, изузимајући трговачку преписку (кореспонденцију) бонови, чекови, над се издају на пријем свеце сопствене суме, — наплаћује се по 0.10 дин.

С тога, судови општински, када по своју дужности врше ову своју исплату *приватним*, и ма у колико било суми, морају наплатити од свакога, који што има да прима, таксену марку од 0.10 динара, и, приложити и поништити, било на признаници било на акту на коме дотични стаоца пријем суме, који је имао од суда примати.

На питање једног општинског писара, да ли су и финансијска пограничпа стражари дужни кулучити приликом наших јавних општинских или опште-народних послова, или не, — ми му одговарамо: да су они, расписом Господина Министра Унутрашњих Дела од 4. маја 1900 године Бр 9052, ослобођени кулучења. Тај распис од речи до речи гласи овако:

„Начелству округа . . . . . .

„Госп. Министар финансија писмом својим од 3. пр. месеца УБр. 4623. достављо ми је да многе општинске власти разрезују кулук и на оне своје пореске главе, које *су у* служби царинској, нао финансијски пограничпа стражари, па ми је молио за наредбу, да се они тога терета ослободе.

Усвајајући разлоге које ми је Г. Министар финансија по овој ствари изнео, и узео и сам у обзир: да финансијски стражари, као чувари државне границе, врше неред финансијске још и често војничку и санитетско-полицијску службу, услед чега се они сматрају као војници сталног кадра, и као такови чланом 232 царинског закона ослобођени, за време службе у финансијској страни и од непосредне и редовној и народној војсци а опет по тач. г. члана 70. закона о непосредној порези ослобођени су и од личне порезе, то тиме наједначени са војницима сталног кадра, — ја овим наређујем свима полицијским и општинским властима, да финансијске пограничне стражаре ослобође, како од личног кулучења, тако и од плаћања прираза на кулук, за све време, док су они у служби финансијске страже.

Нека начелство ову моју наредбу одмах свима свима полицијским и општинским властима у своме подручју, и, нареди им, да по истој тачно поступају“.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тихомир Жујић, бив. старешина поштанско-телеграфске станице у Пожеги проневерио је 46.453·21 динара државног новца, с којим је по званичној дужности руковао, и побегао.

Он има 30 година, стаса је високог, добро је грађен, смеђ је у опште, као му је жупаст. И ако се дворазумевамо Тихомир за сада живи у Пиваду — Турској, — ипак му изношемо слику у данашњем броју, једно с тога да би свет

видео оно чудовиште, а и за то, да би наше пограничне власти према турској упознале добро овог немилица који, према писаној поруџби, да ће са чежњом ушати у Србију. Слику ову добивали смо непосредно из Цјевља, иако се дефеудант и фотографисао.

Јован Стојимировић, земљод. из Ања, ср. подунавског, који је, као 17-год. осуђеник, био у затвору смедеревског приостепеног суда због опасне крађе и покушаја убиства, побегао је из затвора 15. тек. месеца. Он има 28 год., средњег је стаса, округла лица, малих и црних брчића, у оделу је сувишном. Смедеревски приостепени суд депешом Бр. 32.571, моли за најхитније тражење овога, но све опасног злиховца, кога, у случају проналаска, треба под јаком стражом спровести или суду, или управи града Београда с позивом за акт Бр. 34.357.

Новаку Арнђеловићу, из Милошевца, среза орашког, ухапшена су, ноћу између 22 и 23 тек. месеца два коња, од којих један има 3 год. и длаке је отворене дорастасте, а други 2 године са длаком мрко-дорастасте. Начелник ср. орашког актом Бр. 14.843, моли за тражење пређалишта и покрађе. Акт управе града Београда Број 34.728.

Матијас Пихлер, родом из Шопорна у Аустро-Угарској, конобар по занимању, ошишљен је код управе града Београда због ваше крађе. Он има 27 год., средњег је стаса, округла лица, кестењаве косе, очију плавих, носа и уста обичних. За Матијасом, који је у бегству, наређује се тражење.

Акт управе града Београда Бр. 20.930.

Михајло-Милан Стојановић, родом из Аустро-Угарске, извршио је, ноћу 13. и 14. тек. месеца, разбојништво са убиством у селу Владимировцима, среза посаво-тамнавског, и побегао. Он има 60 година високог је стаса, развијен, просед, очију црних, бркова малих, без браде је. Од одела има на себи једно стари капут и панталоме, на глави јагнећу шубару, а на ногама баштенске опанке. За убицом и разбојником наређује се најхитније тражење. Пронађеног треба спровести под јаком стражом начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 9049, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27928.

Илија Мандјловић, родом из Новог Сада по новијој Аустро-угарских власти извршио је тамо више опасних крађа и побегао у Србију. Он има 35 год., средњег је стаса, високог чела, косе и очију црних, лица округла, говори српски, немачки и мађарски. Управа града Београда актом Бр. 29.949 позива све полиц. власти, да онога краљишца у својим домаћинама потраже, а у случају проналаска њој стражарско спроведу.

Драгутин Јовановић, бив. бакалски момак, а у последње време келнер, извршио је 30. пр. мес. једну опасну крађу у Београду и побегао. Он има 16—18 година, средњег је стаса, плав; у оделу је отворене боје. Кварт дорћолски, који води истрагу по овој ствари, моли све полицијске власти, да Драгутина у својим домаћинама живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23150.

Раденко — Марјановић Милосављевић, Тома — Тодор Марковић и Ранко Н., шегрти сиктаџија, решењем пожаревачког приостепеног суда стављени су под воротна суд и у притвор због опасне крађе. Раденко има 50—60 год., повисок је, плав, сед на десној руци има описљак од сенаје; занима се шибљењем, кољајасењем и прављењем поњина. Тома има до 30 год., омален је, дежмекаст, приомалуст, образа округлих, брца се. Ранко, чије се презиме није могло сазнати, има такође око 30 година, висок је стаса, приомалуст, образа округлих, носа мали, бркова црних и кратких. Пожаревачки приостепени суд актом својим од 25. пр. месеца Број 34.732, моли све полицијске власти за најхитније тражење ових крадљивца, које у случају проналаска, треба стражарно спровести помењутом суду, или упр. града Београда с позивом на акт Бр. 23.391.

КО ЈЕ ОВО?

Овај лиц, нађен је 29 октобра т. г. у пољу између винограда Јордана Георге на 3 километра даљине од жељезничке општине у краљевини Румунији. Покојник је убијен револверским метком у десно слепо око. На лешу нису нађени никакви трагови који би утврдили идентичност, но по одећу држи се да је неко од оних радника који из Србије иду у Румунију рад нечијег.

Краљев. Срп. посланство у Букурешту умољено од румунских полиц. власти доставило је преко министр. спољ. послова ову фотографију ради публиковања и проналаска идентичности.

Министарство унутрашњих дела актом ПБр. 29119 наређује полицијским и општинским властима највећиту у опрузима одакле наши сељани прелазе у Румунију, — да у својим круговима расписују је ли овај леш ког нашег поданика, па да о резултату известе Министарство с позивом на горњу нумеру.

ТРАЖИ СЕ

Тошу Тасића, бив. келнера, који је 9. тек. месеца одбегао од своје куће, — тражи кварт савамалски актом од 14. тек месеца Бр. 9605. Ко о њему буде ма шта знао, нека о томе извести помењути кварт, или непосредно управу гр. Београда.

Милена кћи Мите Илића, из Дивошеве срлесковачког отишла је 13. ов. мца. па подиже од куће невешто тле.

Милена је стара 16—17 год. расте омаленог, лица округлог, приомаљаста, носа праве, од одела носи, сељачку белу пртену ортарију. Мало је слушла — шапнала али иза је ко лепо запита одговара. Начелник среза лесковачког актом Бр. 22.382 моли све полицијске власти да Милену ивоше потраже, и у случају проналска да је упуте начел. ср. ради предаје њеној фамилији УШбр. 34.934.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Миленко Пузовић, родом из Валева и бив. слуга код г. Димитрија Кумануди, чиновника из Београда, извршио је овоме, ноћу између 15 и 16. тек. мца. опасну крађу том приликом, украо и однео 750 динара у сребрним новчићима. Одмах сутра дан, по извршеној крађи, Миленко је ухваћен и решењем кварта вгачарског став-

лен под правичну истрагу и у притвор. Како кварт сумња, да је Миленко сем ове крађе, извршио и још неке друге, — то му извозиме сваку и молимо, како власти тако и приватна лица која о њему буду ма што знала, да о томе што пре известе помењути кварт, или непосредно управу града Београда с позивом на акт Бр. 34.526.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Организација санитетске полиције у немачкој; III. *Поучне забавни део:* 1) Ловлов ноћу. 2) Нехотичне животиње у ловском облику; — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Ко је ово; 3) Тражи се; 4) Из полицијског албума.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 266.

БРОЈ 52. У БЕОГРАДУ, ПОНЕДЕЉАК 31. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза рамског, округа пожаревачког Љубомир Кнежевић, писар друге класе среза млавског;

за писара прве класе среза ужичког, округа ужичког Живан С. Станковић, писар друге класе истога среза;

за писара прве класе среза грочанског, округа београдског, Витомир Јовановић, писар исте класе среза мачванског, округа подринског, — по молби;

за писара прве класе среза кључког, округа крајинског, Милан Јанковић, писар прве класе среза пореч кога и вршиоца дужности полицијског комесара у Мајдан Пеку, — по потреби службе;

за писара прве класе среза деспотовачког, округа моравског, Јован Белимарковић, писар исте класе среза трстеничког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза моравског округа пожаревачког: Коста Стојановић, писар исте класе среза косаничког и Војислав Ристић, писар исте класе среза деспотовачког, — обојицу по молби;

за писара прве класе среза тимочког, округа тимочког, Димитрије Христић, писар исте класе среза неготинског, — по потреби службе.

за писара прве класе среза бело-паланачког, округа пиротског, Мијајло Мијовић, писар прве класе среза нишавског, по потреби службе;

за писара прве класе среза нишавског, округа пиротског, Никола Матијевић, писар прве класе среза белопаланачког, по потреби службе;

за писара прве класе среза крагујевачког, Јован Симић, писар исте класе среза колубарског, округа ваљевског, — по молби;

за писара прве класе среза грочанског, окр. београдског, Танасије Нешић, поручник у оставци;

за писара прве класе среза параћинског, округа моравског, Драгутин Гавриловић, писар исте класе среза ражањског, — по потреби службе;

за писара прве класе среза ражањског, округа крушевачког, Љубомир Лешјанин, писар исте класе среза параћинског, — по потреби службе;

за писара прве класе среза темнићског, округа моравског, Владимир Николић, писар исте класе среза рачанског, — по молби;

за писара прве класе среза косаничког, округа топличког, Спасоје Ивановић, срески писар у пензији;

за писара прве класе среза жупског, округа крушевачког, Ђорђе Илић, писар исте класе среза поланичког, — по молби;

за писара прве класе среза прокупачког, окр. топличког, Риста Протић, бивши срески писар исте класе;

за писара прве класе среза моравског, округа нишког, Ђорђе Димитријевић, писар исте класе среза јабланичког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза зајечарског, округа тимочког, Марко Зарић, срески писар у пензији;

за писара прве класе среза добричког, округа топличког, Никола Јовановић, писар исте класе среза прокупачког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза јабланичког, округа врањског, Риста Петковић, пореник у пензији;

за писара прве класе среза крајинског, округа крајинског, Михаило К. Тодоровић, писар друге класе истога среза;

за писара прве класе среза моравичког, округа рудничког, Милорад Смиљанић, писар друге класе среза жичког;

за писара прве класе среза подгорског, округа ваљевског, Дамњан Величковић, писар друге класе истога среза:

за писара прве класе среза космајског, округа београдског, Никола Вујић, писар исте класе среза орашког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза бољевачког, округа тимочког, Васа Ђема, бивши срески писар;

за писара друге класе среза лесковачког, округа врањског, Милан Ц. Раденковић, бив. срески писар исте класе;

за писара друге класе среза поречког, округа крајинског а да прими дужност комесара у Мајдан-Пеку Коста Костић, писар друге класе среза кључког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза параћинског, округа моравског, Манојло Лазаревић, напредни писар прве класе начелства округа моравског и вршиоц дужности писара истога среза;

за писара друге класе среза љубићског, округа рудничког, Драгутин Јанковић, писар исте класе среза посавотамнавског, — по потреби службе, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за писара друге класе среза посавотамнавског, округа подринског, Глиша Ђунић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза јадранског, округа подринског, Милан Кнежевић, писар исте класе среза љубићског, — по потреби службе, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за писара друге класе среза златиборског, округа ужичког, Милан Пурић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза жичког, округа рудничког, Никола Вашић, писар исте класе среза тршавског, — по потреби службе;

за писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Владимир Животић, писар друге класе среза јабланичког, — по молби;

за писара друге класе среза орашког, округа смедеревског, Сава Јокић, писар исте класе среза подунавског, — по потреби службе;

за писара друге класе среза јабланичког, окр. врањског, Стеван Марјановић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза мачванског округа подринског, Светозар Плећевић, писар прве класе управе вароши Београда, по потреби службе;

за писара друге класе среза тршавског, округа рудничког, Милутин А. Петровић, бивши полициски чиновник;

за писара друге класе среза јабланичког, окр. врањског, Андрија Стошковић, писар исте класе среза добричког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза власотиначког, округа врањског, Димитрије Н. Петровић, вапредни писар прве класе начелства окр. врањског и вршилац дужности писара истога среза;

за писара друге класе среза колубарског, округа ваљевског, Милоје Лешјанин, бивши срески писар;

за писара друге класе среза златиборског, округа ужичког, Благоје Радовановић, писар исте класе среза ужичког, по потреби службе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Светозар Поповић, писар друге класе среза космајског, — по молби;

за вапредног писара прве класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност писара среза влаховог, и прима плату из плате овога, — Димитрије Лукић, вапредни писар прве класе истог начелства и вршилац дужности писара среза моравског, округа пожаревачког, — по потреби службе;

за вапредног писара прве класе начелства округа рудничког, а да врши дужност писара среза жичког и прима плату из плате овога, — Петар Милићевић, бивши полицијски чиновник;

за вапредног писара прве класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, — Марко Ђорђевић, вапредни писар исте класе начелства округа крушевачког и вршилац дужности писара среза жупског, — по потреби службе;

за вапредног писара прве класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност писара среза јасеничког, истог округа, и прима плату из плате овога, — Станимир Димитријевић, вапредни писар друге класе начелства округа моравског и вршилац дужности писара среза темнићског;

за вапредног писара прве класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност писара среза рачинског, и прима плату из плате овога, — Иван Ст. Дукић, вапредни писар исте класе начелства округа нишког и вршилац дужности писара среза сврљишког, — по молби;

за вапредног писара прве класе начелства округа нишког, а да њиме дужност писара среза сврљишког и прима плату из плате овога, — Милорад Крапчевић, вапредни писар исте класе начелства округа топличког и вршилац дужности писара среза добричког, — по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа рудничког, Јован Перуничић, писар друге класе управе вароши Београда, — по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за писара прве класе начелства округа ужичког, Андрија Цветковић, вапредни писар прве класе начелства округа рудничког и вршилац дужности писара среза моравичког, — по потреби службе;

за писара друге класе управе вароши Београда, Ђорђе Јосимовић, полицијски чиновник у оставци;

за вапредног писара друге класе начелства округа ужичког а да врши дужност писара среза врањског и прима плату из плате овога, Милан Кондић, бивши полицијски чиновник;

за вапредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза јадранског и прима плату из плате овога, — Гвозден Анђелић, бивши полицијски чиновник;

за вапредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза посавско-тамнавског и прима плату из плате овога, — Атанасије Николић, писар треће класе управе вароши Београда, — по потреби службе;

за вапредног писара начелства округа рудничког, а да врши дужност писара среза љубићског и прима плату из плате овога, — Милутин Поповић, бивши полицијски чиновник;

за вапредног писара друге класе начелства округа смедеревског, а да врши дужност писара среза подунавског, и прима плату из плате овога, — Јеремија Кокић, вапредни писар исте класе начелства округа београдског и вршилац дужности писара среза грочанског, — по потреби службе;

за вапредног писара друге класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза неготинског, и прима плату из плате овога, — Милан Е. Поповић, вапредни писар исте класе начелства округа пожаревачког и вршилац дужности писара среза рамског, — по молби;

за вапредног писара друге класе начелства округа београдског, а да врши дужност писара среза космајског и прима плату из плате овога, — Мијајло Штуловић, вапредни писар исте класе начелства округа подринског и вршилац дужности писара среза посавско-тамнавског, — по молби;

за вапредног писара друге класе начелства окр. ужичког, а да врши дужност писара среза ужичког и прима плату из плате овога, — Божидар Јованчевић, писар друге класе истог начелства, по потреби службе;

за вапредног писара друге класе начелства окр. врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, — Коста Пантић, вапредни писар исте класе начелства округа крушевачког и вршилац дужности писара среза трстеничког, по потреби службе;

за вапредног писара друге класе начелства округа тимочког, а да врши дужност писара среза загланског и прима плату из плате овога, — Јован Д. Вучковић, бив. полиц. чиновник;

за вапредног писара друге класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза ужичког и прима плату из плате овога, — Марко Гавриловић, писар друге класе истог начелства, — по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа тимочког, Димитрије К. Цветковић, вапредни писар друге класе истог начелства и вршилац дужности писара среза загланског, по потреби службе;

за писара друге класе начелства окр. пожаревачког, Светозар Павловић, вапредни писар друге класе истог начелства и вршилац дужности писара среза моравског, округа пожаревачког, — по потреби службе;

за писаре друге класе начелства округа нишког: Манојло Марић, вапредни писар исте класе начелства округа врањског и вршилац дужности писара среза пчињског, — по потреби службе и Радивоја Крунежевић, помоћник пореског одељења;

за писаре треће класе управе вароши Београда: Стеван Павловић, вапредни писар друге класе начелства округа београдског и вршилац дужности писара среза грочанског, Велимир Кузмановић, практикант среза звишког, свршени правник, Ђорђе Минџић, практикант начелства окр. врањског, свршени правник и Љубомир Мајсторовић, свршени правник;

за писара друге класе начелства округа моравског, Драгољуб Ђ. Јовановић, практикант среза деспотовачког;

за писара друге класе начелства округа ужичког, Василије Николајевић, практикант среза жупског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. децембра 1901. године Пж 29.886. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 30. новембра ове год. бр. 4874. које гласи:

да се Филип Томић, свештеник ковиљачки, родом из Берана, у Старој Србији, и поданик турски, по молби својој, прима, у српско поданство, заједно са својом женом Лепосавом и малолетном децом: Владимиром, Михаилом и Даринком, изузетно од §. 44. грађанског закона, као досадашњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1901. године Пж 29.287. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за лекара среза посавско-тамнавског, округа подринског, Марко Марковић, лекар среза тамнавског, округа ваљевског, по потреби службе;

за лекара среза тамнавског, округа ваљевског, Сима Говедарица, лекар среза рађевског, округа подринског, по потреби службе;

за контрактуалног лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, са седиштем у Горњем Милановцу Д-р Васа

Михајловић-Пољански, контрактуални лекар среза косанјског, округа београдског, по потреби службе;

за лекара среза косанјског, округа београдског, са седиштем у Младеновцу, Д-р. Милутин Перишић, доктор целокупног лекарства и бив. државни питомац; и

за лекара среза рађевског, округа подринског, Д-р. Милевој Ранковић, доктор целокупног лекарства.

На канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. децембра 1901. године № 12.825. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза трстеничког, округа крушевачког, Јован Н. Мијајловић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза лепеничког, округа крагујевачког, Милован Јовановић, бивши срески писар исте класе;

за напредног писара друге класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза рачанског и прима плату из плате овога, — Мијаило Томић, бив. полицијски чиновник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. децембра 1901. године № 30.008. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНЕ, ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

7

После изнетих напомена о потреби и довољној спреми и нарочитој моралној исправности, која треба да је најемчена у квалификацији општинске власти, било би на реду изложити ближе услове, у којима би таква квалификација била садржана, па да иначе може остати начело, да се органи општинске власти, у колико се јављају као представници самоуправног режима, бирају из њихове грађанске средине, да су они као кандидати могућни у опакној средини, која их бира и да услови такве кандидације не буду толико тешки, да одстрањују већи део грађана од права да буду за чланове општинске изабрани.

Ови обзири треба да добију примене само у границама надлежности општине као самоуправне власти. Ван граница те надлежности, примена ових обзира не мора да буде места у начелу, јер сав остали део надлежности, који начелно припада државној власти, па је само на законској основи пренет у надлежност општине, нема никакве везе са самоуправом, па зато ни са правом грађана, да они учествују у практици те надлежности или да они у смислу самоуправног режима контролишу је ли таква практика добра или не. Због тога, државна власт, без икакве начелне повреде самоуправе и као правног и као политичког појма, била би у праву, да за сву ону надлежност општинских власти, која није самоуправне природе, поставља сама напочетке органе и да им одређује услове за јавну службу у општини. Кад се имају на уму раније наводи. да се, у нас, у практици, надлежност општине, као самоуправне власти скоро и не опажа испред огромне и скоро искључиве надлежности коју она врши као административни орган државне власти, онда, начелно говорећи, не би се с јаким разлогом, могло нападати наше позније законодавство, којим је изборно начело замењено са актом постављања општинских органа и надлежност за то пренета на државну власт. Надлежност која припада самоуправној власти, тешко, да је што претрпела, а ван тога, не би се могло ни узлазити у пригворе да је организацији општинске власти нанета каква начелна повреда, која се с гледишта државног права не би могла прандати. Питање би могло бити само о томе је ли нова организација изведена како треба, па да се њоме загарантује оно што је за јаку општинску власт, у нас, за наше прилике, потребно. И ми можемо одговорити, да се није успело. Било би много доследније, да се је систем постављања извео на основи са свим друкче квалификације особља општинске власти, која би обезбедила и више писмености и у опште више моралне подобности кандидата. Кад је већ законодавство стало на гледиште, да се начело изборно замени постављањем, па би се то, у главном, и могло прандати оном надлежношћу, коју имају опште општинске власти, онда би било и више доследно таквом разлогу, а очевидно и од много веће јавне користи, да се је за такве положаје прописала овлашћена квалификација, по којој би бар општински председник, по несумњивој законској предпоставци, био довољно способан за резумевање и јаку, озбиљну примену општинске власти у свима моогобројним односима, у којима се њена надлежност јавља.

Цео систем у практици је изгубио значај баш због тога, што се о таквој потребној квалификацији није водило рачуна, јер по свима сеоским општинама, обичан селски грађанин, често сасвим неписмен и даље је био једини кандидат за општинског председника; а због тога, опет, у народу је таква новина схваћена само као резултат тежње, да власт хоће да има за председника општинског, не у истини корисније, јачег човека, већ само оног, који би више одговарао њеним политичким тежњама. Та се погрешка, која је целу новину у основи компромитовале не може прандати ни обзирима тежње, да се сеоским грађанима да општинска власт из њихове средине, јер тај захтев има вредности при начелу изборном и састанци је део самоуправе а није био потребан онда, кад је изборно начело уништено; иначе, не би се могло разумети, зашто у варошким општинама тај исти услов није био потрбан.

(Наставиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Свршетак)

Исто тако једна веома важна особина жена, за час је и њима оскудност у објективности. Гонкур мисли, да жене у стварн увек виде само личност као и да њихово схватање нанесене стварн зависи само од симпатија, које за личност везују. И то је тачно. Нека само ко полуди, да једној жени исприча неки кривични догађај, за који зна да ће је поуздано заинтересовати, али само у коме би се личности са А. и Б. означиле! „Ко су ти људи?“ „Шта су?“ „Колико им је година?“ и т. д. најпре се мора на ово одговорити. Отуда и различно схватање једнога истога догађаја према томе, кога се он тиче. Стога ми баш у овом погледу дожнвљујемо најневероватније ствари, које су само зато мало опасне за посматраче извесних кривичних случајева, што и сувише јако падају у очи. Замислимо само да једна жена описује неку кавгу између два човека или две партије; нека су обе стране подједнако прошле, нека су обе подједнако јаке биле и исто оружје имале и нека дотична сведочица ни једнога од противника није раније познавала, то ће она ипак у своме описивању своју наклоност одмах на једну страну окренути, само ако случајно један од њих има леше очи или је већи и центимен[т]; или супротно, ако је на којим начином пробудио њено нерасположење. Баш при таквим случајевима најјасније се показује бајка о причању „голих заката“ и отога је још једном показао: голи факти се никад не причају; суд и закључак увек се у њих увуку. Кад над се може разликовати прави факт од онога што је закључено, али је то врло ретко и увек непоуздано. Много се боље долази циљу, кад се најпре тачно утврди шта ли сведочица ма каквих обзира према којој страни, што се у многима случајева дешава, јер је жена врло ретко при распри незаинтересована; затим, кад је ово случај треба захтевати да се приповедач све могуће појединости, да би се било начисто са положајем сведочице према самој ствари. Начин схватања сведоковог важнији је него и његово схватање самога догађаја. Отвар је ту у осталом лакша него што се мисли: треба сведочицу само кратко време пустити да што опширније прича, но извалујући непрестано да што пре „пређе на ствар“ и останити јој да сама бира шта ће рећи, па ће се одмах бити ван сваке сумње на којој је она страни; а кад се већ зна ово, онда је лако наћи мерило према коме ће се примати оптужења за једну и оправдања за другу страну.

Све се ово исто, наравно, догађа и тада, кад се ради не само о појединоме противнику или заваљеној партији, него и о ма каквом делу некога; је ли га Једна учинио, она ће га ис-

причати што је могуће црње, а је ли то само био Други, непрестано ће га оправдавати. При овоме није потребно ни да је на једној страни било ма чега, што би посматрачици пало у очи; довољно је да су симпатије и антипатије макар и из ранијих доживљаја, из онога што се прочитало или чуло. Баш као што је читачица романа, једноме јунаку naivaklonjenija, док другога с најгорим мрњом гони, тако се и сведочица игра са својим ентурама, при чему се дешава да нађе како је убица „тако мушки“ дело извршио, а убијени и иначе да је био само „досадни филистар“. Овде наročito не може се никад битно довољно опрезан.

Ниже неће рећи, да се све ово изнесено само код жена догађа, али ове форме код их људи употребе никад нису тако простране и јасне — разумљиво и разговетније оне се опажају само на менама.

2. *Судење.* Dr. Рихард Авенариус прича неупоредљиву историју о једном енглеском брачном пару, које се препирало о крилима анђела. *Он* мишљаше да је то прилично сумњиво, да они баш имају крила, али *Она* одређено објасни: „That must be“[1] — Од када ја знам за ову одличну причицу, она ми увек пада на памет кад год испитујем какву сведочицу, образујући ми у неко време и објашњење за многе догађаје. „That must be“ вели жена кад нема никаквих разлога, „That must be“ вели она кад јој је свако аргументисање досадно, „That must be“ вели она кад јој је дотични догађај нејасан, кад не разуме начин доказивања другога, и „That must be“ вели она и онда, кад има ма какву намеру — на жалост само она то по правилу одене у бујицу речи, која увек наликва помисао: Да је то само она учинила као она добра енглескиња; и да је још казала „That must be“ — било би исто. Отуда долазе велике тешкоће, с којима се сваког дана сусрећемо, кад од жена хоћемо да дознамо ratio sciendi. Ми чујемо масу ствари често напеваљујуће и важне садржине и само кад покушамо да дознамо, од куда сведочица све то зна, одмах добијамо за одговор: „That must be“ у свима варијацијама, почевши од немога слегања раменима, па све до бујице речи без икакве садржине. Опасност је у томе да се неискусни иследник не обмане због одређености изражавања и не помири: једна жена, која тако одређено говори, мора за то имати основа, и само јој недостаје опретности да их изнесе. Таква погрешка није одвећ опасна, кад дело нема никаквих даљих последица; али ако иследник „неокретној“ сведочици присмоли макар са једним: „ви мислите тако, јер...“ или „валда зато, што...“ — то ће сведочица само ако није одвећ тврдоглава, рећи: да, и на тај се начин тада рађају привидно потпуно основана саопштења, за која би се међутим, само да се мало више пажње било обратило, одмах видело, да нису била ништа друго, него оно потпуно неосновано: „That must be.“

Оваква неоснована саопштења жена јављају се сразмерно ретко онамо, где се одноја, разлучује и разчлањује; где се аналитично регресивно поступа. Жене могу много пре саопштити и наћи: решења и обележја; а што се може и разуме, то се такође може и основати. Њима су много теже свака систематизања, обједињавања и замршавања, поступање синтетично и прогресивно. Са овим се слажу наročito она важна саопштења, учињена о женама које студирају. Лакше наročito уздиже, што жене на медицинским испитима баш тамо не успевају где је потребан синтетички дар, потврђујући у исто време речено гомилом саопштења чињених о суђењу жене наročito у супротности према човеку. „Жени више импонује и најмањи успех него најсјајнија тежња“ — у томе није неправедност, није површност, са анализом тече упоредо и синтеза: Поједино садашње она гони, али будуће напредке, који тек постају, схватити на будућност повучену промену експоновати или макар само и ценити, то она не може.

Отуда и силне промене у исказима жене, кад се сумња појачава и пада. Жена која данас може рећи стотину основа за кривицу тешко компромитованог кривца у стању је сутра све на супрот обрнути, само ако јој се саопшти, да је кривцу пошло за руком да један alibi — доказ учини вероватним. И исто тако: има ли оптужба да забележени један успех, то ће ранија оправдања често постати најопаснија оптужења.

Али баш онде има то своје границе на којој жена застаје, или чини обрнуто, јер се и она, као и сви слаби најзвише од тога страши да *последње конзекенце извуче*. Стари идеалист за Социјализам и женску Емансипацију Леру (Leroux) вели доста јасно: „Кад би се злочинци предавали жена то би их оне у првом наступу гнева све побиле; а кад би се причекало толико да се овај наступ утиша, оне би их све ослободиле.“ При моменат објашњава се лаком раздражљивошћу, страсношћу и њиховим инстинктивним осећајем праведности, који за злочин одмах захтева освету; други пак тим, што наступа реакција онога последњег енергичног закључивања — праву, нетинску дакле правду, оне не познају. „Буди се“, вели Шилер, „управљању према разлозима, женин суд је њена љубав. Жене могу само љубити и мрзити, али бити праведне и кад не љубе, ону вештину оне неће никада цепити ни научати.“ Како се само често чује од жена питање: да ли ће се оптужени баш на њихов искза са свим осудити или ослободити? и потврда ли се оно само, видеће се да је оно по правилу последица, рестрикција искза, ценкање и тумарање, стање, које се никада не сме на очиј губити. Хоће ли се дакле од жене да чује истина онда се мора најпре добро разумевати у томе: у право време отпочети и, што је још важније, у право време престати. У опште дајемо право Старо-тосканско нареци: „жене су мудре над несвесно поступају будале као размишљају.“

Да жена иде у крајност кад сама захвата у злочин, познато је. Може бити оправдано и то, што модерни писци покушавају да мању интелигенцију жена објасне социјалним погодбама, одакле се опет може објаснити и то што женин пут променама у Milieu-у иде даље. И овде је она изузетак, који увек води у екстремност. То је рекао још и Ришеље: „Једној жени, на ма то била и побожна никад недостаје у лукавству да се опрости сведока, који је тера“, и италијански позитивисти примају неизбројне случајеве о томе да је у најкомпликованијим злочинима, на врло карактеристичан начин њихов план увек од жена потиче и, што је колико тачно толико и важно да „жене, ако су само један злочин учиниле, одважују се на најразличније делиште, често без никаквог циља“.

У овим околностима наћићемо можда по који пут објашњење за иначе потпуно непојмљиве злочине, па можда чак и опомену, да је прави злочин од жене извршен. Ипак као да ни мени неког задовољства у злочину коме се подаје, кад се прави делом преграда преврши!

3. *Сођа са женом.* Додајемо овде још и ову малу главу, коју намењујемо најмањим неискусним иследницима. Нека нас само добро разуму, јер нема ничега што јаче полетне и поучава него препирање са женама и образованим женама о темама које вреде препирања — само што ми у служби таквих обично не доживљујемо јер 90% жена које код нас сведоче обично су на најнижег реда, а са овима препирати се нити је поучно нити хвале достојно. Ми два пута долазимо у положај да се у званичној дужности са женама препиремо. Једном кад осумњичено привиђа хоћемо да уверимо да јој је привида већ доказана и какве бесмислице у њеним саопштењима леже, и други пут кад се са неком сведочицом мучимо да јој доказамо да она мора знати нешто, за шта она рат није да зна; кад јој хоћемо да престанимо нетачности у њеним закључцима и над је у ватри за добру ствар хоћемо да одједемо онамо, где нам је за даље потребна. Старим правилом: „подај жени право и она одмах увиди своје неправо“ у овом положају не можемо се користити, и започне ли само неискусни веселу борбу речима — подлеже одмах и ствар тада трпи увек и без изузетка. То су искусили многи, који су живот познавали, па и ако нису били криминалисти. „Ко са женама диспутује“ вели Берне, „је као онај, који непрестано мора дерезајући да испражњује“. Једна пољска пословица вели: „шаферан не можеш гребенати као ни жену уверити“; а једна сардијска изрека: „Тра су ствари тврдоглаве: овца, магарац и жена“.

Остати пасиван на супрот овој тврдоглавости није лак задатак иследника; али ко хоће да ради за интерес службе и у исто време ни мало времена да изгуби, тај нека остави начелно и без изузетка свако расправљање сваку расправу са сведочицом. Нека он сто пута има уверења, да ће битно моћи помоћи ствари, само кад му пође за руком да жену убеди — ово „кад“ никад неће наступити. И кад неко истински верује да је једну жену заиста убедио, то је могло бити само привидно, или за тренутак, или је назад у заблуди, што је толико напван да је у

[1] „То мора бити.“

заиста убедно. Јер и то припада у лукавство жене, што она ради тренутне користи, да би човеку показала своје допадање и хоће да се покаже убеђена — али је он зато тада у најнеповољнијем положају, у који у том правцу може допасти.

*

Скупимо ли заједно све, што о жени знамо онда можемо рећи укратко: жена нити је боља нити је гора; ни мање ни више предна од човека; она је само нешто друго од њега, и као што је све у природи за свој циљ најбоље створено, тако је и са женом. Циљ њеног бића друкчији је, као и онај човеков, и с тога она и јесте нешто друго од њега.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ПОХОТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ

— ИЗ ГОРОНОВИХ МЕМОАРА —

Прев. **Д. Ј. Антула**

СУД. ПАНКТАЛ.

(Свршетак)

Одмах се видело, да у његовој причи има̂ње мало истине.

Вобур продужи причање наводећи, како је до недеље остала тако лешина под крепетом, на коме славише убица. У недељу преко ноћ намисли, да се ње отараси.

Са ужасним цинизмом исприча потом, како је снео тело у подрум и како је извршио отсецање главе.

У два часа у јутру беше извадио тело Бутријево испод кревета и метнуо га на раме. Босих ногу, без свеће, пипајући у мраку, сишао је низ степенице, прошао кроз двориште и дошао до подрума. Налазећи се још увек у мраку, решио се да силази завојницом, ну на по пута посрну и лешина му се откотрља до подножја степеница. И сам се откотрљао и пао ну, већ у пола распаднуто, тело пријатеља кога је убио.

Најзад, при ужасну у унутрашњост подрума, запали свећу, коју је раније био припремио и заденн је на неку дашчицу. Метнувши поново Бутрија на раме, снео га је у мали подрум под басамацима.

Хладан зној беше му се нахватао по челу. Положио је лешину на земљу и сео за један тренутак поред ње, дисајући тешко, као после каквог великог напада.

Знајући, да ће се брзо проначи убица, ако се позна жртва, решио се да нагрди лешину!

Са својим прло рђавим и слабим џепним ножићем, најпре је исекао нос, потом десно уво и све ово заколао у један угао подрума. По свршетку овог ужасног рада, почео је да расуђује о дејству овог нагрђења.

Још се увек Бутри познаваше! Какво ли још нагрђење има да изађе, па да се више не познаје? Немогући да га пронађе, дражао је за простије да му отсече главу!

За његовим ножем, није то баш била тако лака ствар. Иначе беше успео да исече месо и грнљи, ну дошао до пршљенова, да би одвојио главу од трупа, морао је свуд у наоколо сећи и главу увијати, док се седми пршљен не одвоји, те је тако могао исећи влакна. По извршењу овог страховитог дела, узео је ову накарадну главу, завио у свој рубаљ и попео се у собу.

Тамо је хтео поповa да легне у постељу, кад му паде на памет, да би лешини могло бити „хладно" у оном малом подруму! Поповa је сишао и лешину без главе Бутријеве пренео у други топлији подрум, сасвим у дну!

— Убогом ђаволу било би, онако голом, сасвим хладно у напуштеном подруму, рекли ће нам Вобур са неком чудном сентименталношћу.

За време овог другог похода у подрум, много ужаснијег од првог, ако је могуће бити ужаснијег од овога, — пао је са лешином још два пута.

Какав ужасан „пут на Голготу" беше учинио овај убилац!

Сутра дан у јутру, у понедеоник, јави главу у ботанички врт своје жртве и однесе да ју баци у јавни нужник, подигнут на рукаву Сене — на међу Хенрика IV-ог.

Ну, како глава беше и сувише велика, те није могла проћи кроз отвор на сандуку, — баци је у одељење, одређено за смештај метлâ и коњâ чистача у служби санитетској.

На моје обавештење, агенти заиста тамо и нађоше главу једног Бутрија.

Требало је заиста слушати овог човека, како прича своју погребну шетњу у подрум, носећи на рамену лешину, која му се измицаше, падаше и котрљаше до подножја степеница!

Признајем да сам — слушајући ову причу — посумњао, да је овај несрећник при чистој свести.

Прикупише се податци о прошлости овог звера, чије се име дало налази у свима делима криминалне психологије. Као прави „Сатир," Вобур је још у своме детињству извршио родоскрвњење; у војсци, као рђав војник и бегунац, био је оптужен, да је убио и силовао у шуми неку девојчицу. По овом делу ослобођене га из недостатка довољних доказа, али га као бегунца, послаше у Орански казнени завод, где се обележио као човек гадних страсти.

Враћајући се у Париз, пошто су га пустили у слободу, једне вечери напао је на неку девојку, која му је умакла, благодарећи једино својој енергичној одбрани. Затим... се спарио од једном са младим Бутријем, голобрадим и нежним момчетом женских манира и драж̂и....

Вероватно да је Бутри хтео просто против стати „покушајима" Вобуровим, те га је због тога овај несрећник убио.

Процес овог сатира би одвратно излагање на видик људске покварености, да председник суда у више прилика беше принуђен да претрес огласи за тајан.

Па, ипак, поротници најбоље, да и ако беше неосporно, да је Вобур убио свога друга Бутрија, јер је и сам то признао, — не беше извесно да је Вобур покушао да изврши гнусан атентат, за који је оптужен, а нарочито да је убиство извршио са предумишљајем.

Вобур се спасе гиљотине и би осуђен на печиту робију.

Може бити најзад да су се поротници устезали приликом оцењивања одговорности овога звера нарочито с тога, што држаху да му разум не беше на своме месту. У осталом, ја налазим да је модерна научна теорија, која вели да су сви ови монструми луде, — утешна за човечанство.

Вобур — Antony de Sodome — без сумње беше убио онога, који му се противљаше....

Хоћу да завршим ову одвратну серију историјом једног убице, који тарђаше једно време, да би се оправдао по оптужењу за извршени злочин, да је морао убити жртву да би се спасао „нечасних" напада од њене стране....

То беше гнусна клевета измишљена покојнику.

За неко извесно време, читајући по новинама описе звера учињених из „страсти," многи злочинци употребљаваху ово средство за одбрану по оптужењу за извршене злочине.

Ова аверa, која се догодила пре оних двеју, које горе испричах, оставила ми је доста сведених успомена.

Ретко сам због кога убице провео толико рђавих ноћи, као због овога.

Бејах тек неко кратко време у полицији сигурности и „наседање" приликом вршења истраге најтеже ми падаше.

Читавих петнаест дана готово и не заспах, очајавајући што не могу да ухватим овог злиховца, коме при свем том знађах и име и адресу.

У неком пешчаном окну близу Жоенвила, 'раденик неки, по имену Пике, радећи једног јутра свој посао, спази једну лешину, ишарану повезима пола, са лицем страшно нагрђеним.

Полицијски комесар у Жоенвилу, Г. Карпен, беше присео, ради утврђивања идентичности жртве, пре но што смо, Г. Кутрије, истражни судија, и ја, приспели на лице места.

Убијени беше нека путујући трговац са тицама, врло познат у околини као сменљак тић и као човек, који живљаше са мало. На дну прокопа нађосмо шешир жртвин и мантету, умрљану крвљу; у џеповима које претурасмо, не нађосмо ништа, јер му исти беше одшеван.

Сруда, по мокром песку, виђаху се трагови стопа двеју личности; на извесним местима страна окна беше изгажена ногама: убица се дуго морао борити са својом жртвом.

Ускоро сазнадох, да убијени Лефевр беше опажен једне вечери у друштву неког младог човека, за кога говораху да беше одачар. Посетивши разне крчмаре, беху се по том узнутили ка Жоенвилу. Лефевр беше пијан, док, на против, његов друг изгледаше да је био потпуно присебан.

У брзо сазнасмо и ко беше друг Лефевров. Звао се Корни, војник у 51 пуку, а беше дошао на одсуство код својих родитеља, у Сен Морис, ради поправке здравља.

Корни је одиста био по занату одачар. Лефевр га беше одвео к себи, да му поправи камин. Два човека осташе заједно до мрака и према исказима сведока излазаше, да је Корни опио своју жртву, без сумње да би је лакше могао убити.

Кад приспех код поштених родитеља Корнијевих — оца и матере — изнађох дирљиву сцену, достављајући им, каква оптужба почиваше на њиховом сину.

Сирота мајка беше пала у тако дубоко очајање, да ми, незнајући шта чини, призна све што је знала, рекавши ми, да јој се син беше вратио опо поноћи у жалосном стању, капут, који је носио, беше прав, ну при свем том се могаху још видети на рукавима велике мрље од крви.

Најзад, Корни беше изговорио пред мајком једну фразу, која је готово дила исповест од његове стране:

„Видех мало пре Лефевра, како паде у окно".

Ну, вађало је наћи Корнија, што не беше баш лака ствар.

Никад ми, ја и опет понављам, ниједан убица не зададе толико посла, као овај несретникопић.

Пуних петнаест дана или и три недеље, не сећам се баш тачно, тражах по свима хотелима све Корни-е на свету, а Бог ће свети знати, да ли их још има!

Једног дана, намађу остали, достависше ми, да се Корни налази у једном хотелу у Белвилу. Изврших претрес поћу и нађох три лопова по занату. Собе им беху пуне сребрног есталог посуђа, разних накита, напуљених револвера и свег оног материјала потребног, право камиџиолеру, ну Корнија не беше ту!

Кад већ не ухватисмо убицу, а оно бар три лопова изведосмо пред поротни суд.

Другог дана донесоше ми војничке папире Корнијеве, које један директор позоришта беше нашао на булевару Севастополском — на углу улице Риволи, — што нам даваше повода да држимо, да је Корни још у Паризу.

Паркет беше послао на све стране следећу окружницу.

„Корни [Шарл-Теодор], убио је 14 ов. месеца човека по имену Лефевра, трговца с тицама у „Joinville-le Pont-у".

Опис Корнијев.

Стар 23 до 24 године, висок 1 m. 64 c. m. од прилике, дежмекаст, веома снажан, округлог и пуног лица, црне косе, малих црних брчова, округлих и црних очију, гадног лика; обучен у плаву блузу, какву обично носе сви покривачи крова и одачари, са пљоснатом каскетом кестењасте боје и џепелама на ширњаве".

Опис овај би испослат свима меблираним хотелима у Паризу, свима паркетима провинцијским и чудновата ствар, што ћу објаснити мало доцније — свима жандармеријским бригадама.

При свем томе, не нађосмо ни на какав траг несталога.

Као и увек у сличном случају, новине пропраћаху проналажење негативни резултат истраживања од стране полиције сигурности, да бејах просто енервиран, што и мој рад би пропраћен подругљивом фразом: „Ухватиће га, неће!".

Бејах просто већ изгубио и сан, тражећи још увек какво средство, помоћу кога би ухватио непроналазимог Корнија, кад, једне ноћи, сатрвен од умора, таман бејах пред пору мало заспао, један од инспектора пробуди ме са речима:

— Шеф може сићи, биће задовољан.

Заиста, кад уђох у свој кабинет, нађох на једног убогог ђавола, готово у ритама, који ми тужним гласом рече:

— Ви ме тражите! Ево ме! Зовем се Корни!

Дође ми чисто да се захвалим овом несрећнику, који ми враћаше сан.

— Шта сте радили, упитах га, од дана извршеног злочина?

— Био сам у Белгији, одговори Корни. Бејах се решио да отпутујем за Конго. Нису ме хтели примити, што немађах пашпра. Кад ми не остаде ништа више од оних неволино динара, што имађах, реших се да се вратим опамо и ја сам се вратио пешице!

— До ђавола, где сте се хранили?

— Сваког вечера, прижављивах се жандармерији као скитница; жандарми ми даваху суху, а спасао сам у апсани.

На тај начин је овај човек, од Белгије до Париза, прошао кроз све жандармеријске бригаде, где беше изложен његов опис и нико га не беше познао!

Према томе не треба се чудити, ако се какво лице, чији се опис налази у свакога, шета мирно по булевару, без да ико и помишља да га ухапси.

— Приспео сам прошле ноћи, продужи Корни; одмах сам отишао к својој мајци, која ми рече: „Видела сам шест полиције сигурности; он није без милосрђа; све што би најбоље могао учинити, то је да одеш да се предаш". С тога, ево ме!

Процес Корнијеве привише беше прост и истрага лака, пошто не одрицаше свој злочин. Први дана само покуша, као што сам већ споменуо, да доказује да је убио трговца с тицама, да би избегао његове сраме предлоге, ну у брзо би принуђен да призна, да немађаше ни речи од истине у овој ужасној клевети, и да је убио Лефевра једино за то, да би се дочепао његовог новчаника, у коме не беше више од 25 до 30 динара!

Осуђене га на смрт, ну и он се изгуче од гилотине — држим у неколико и моји узроком.

Изгледаше ми, да бих ја имао неке особите одговорности за смрт овог човека, који се драговољно предао, по савету своје матере — сироте жене, према којој имађах дубоког сажаљења.

Заиста јој сам бејах рекао, кад је дошла к мени:

„Какав ће живот водити у будуће ваш син? Лутаће по свету док га случај не преда у руке власти. Зар не би било боље да се одмах преда и измоли милост у поротника.

За мене је то у неку руку било питање савести.

То беше један једини случај у моме животу, ако се добро сећам, када се новинарима, који доликаху свако вече у полицију сигурности, — обратих молбом да образују једно мало удружење међу собом, које ће писати и делати у корист осуђенога на смрт.

Најзад, како сам имао пријатеља међу официрима у особљу Председника Републике, заинтересовах и њих за судбину Корнијеву.

Било, благодарећи напорима свога веома одличног бранноца Г. Декори-а, који зададе себи много посла, да му спасе живот, било овом малом утицају с моје стране, — тек Корнију би милошћу замењена смртна казна вечитом робијом.

Ово и опет доказује, да је чак и убицама од користи имати протекције.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара, одговарамо му следеће:

I

Од 1 810 грађанског законика, ако би умро јемац који није ручне залоге дао, нити је своја непокретна добра за јемство потписао, — онда за три године престаје утовор на јемство. *Рок овај од три године — по нашем нашљењу — треба рачунати од дана јемчене смрти.*

Даље, по истом законском пропису, *уз залогу ручну или непокретних добара, траје обавеза на јемство још тридесет година по смрти јемца.*"

По 1 841. грађанског законика: „*дужни је мачим којим се дуг обезбеђава, залога, мора се у томе састоји, кад дужник или покретну своју ствар каиста као залогу повериоцу преда, или своје непокретно добро прописаном путем на дуг потпише, или дуг на добро уписати даде.*"

У покретном случају, за који нас овај писар пита, треба видети: какав је текст обликације онога дужника чији је јемац *у мрт* па, ако је дужник потписао такву обликацију по

мојој повериоци може за обезбеђу дуга забрану на покретна и непокретна добра дужникова ставити, а, поред овакву облигацију иипод дужника потписао и садржину облигације признао за своју, — онда у таквом случају за умрлог јемца не може никако важити она застарелост од три године о којој говори први одељак ‡ 840 грађанског законика, већ опште правило о застарелости облигационог дуга које је прописано у ‡. 928 истог законика и другом одељку поменутог ‡ 840. — А, ако је текст облигације написан, *без дате ручне залоге и потписа имања*, на пр. *„Дугујем И. И. 6000 динара, с тим, да му овај дуг платим до 1. новембра 189... године; а, ако му тога рок, онда можемо наплату тражити судским путем о моме трошку*», — онда тек сирап јемца, који је дошије умро, вреди она застарелост јемства о којој говори први одељак ‡ 840 грађанског законика, која се застарелост има рачунати од дана јемчеве смрти.

Према изложеноме дакле, у овом случају јемац и платац је обавезан је за јемствени дуг све дотле, док сам дуг са интересом не наплати од главног дужника, а, ако дужник не би имао од куда сам дуг намирити, — што се има утврдити увереном власти — онда то мора платити јемац, (види ‡‡ 828 и 829 грађанског законика као и Височајше решење: исход ‡ 832 истога законика).

У другоме пак случају, ако је јемац умро без дате ручне залоге или потписа имања, јемство престаје за три године од дана његове смрти, како смо то и горе објаснили.

На случај пак, кад је јемство уговорено на неко одређено време, онда, по ‡ 838 поменутог закона јемство престаје чим протече рок тога одређеног времена.

II

Ако је отац, после распродаје његовог имања за дугове по отворењем му стечајту, — добио поново у заједницу код својих синова, и, као задужбар отпочео радити и дејствовати, онда, оно имање, које од дана очева ступања у задругу буде прибављено у тој задрузи трудом свију задругара у које се у овом случају и отац рачуна — може се, — колико на његов део припада, узети у поплис и продати за раније очеве дугове, овим случаја, као синови нису свога оца примили на каква други уговорена начина, у ком случају мора се поступати по уговору.

* * *

Рад.... М. Ђ.... општинском писару у В...у.

На ваше питање: *„да ли се по ‡ 471 грађанског судског поступка остала и колико земље малолетној деци умрлога земљоделца, на случај, кад би се његово заостављене имање имало узимати у поплис за наплату дугова, које је он за време свога живота учинио,»* — одговарамо вам: да исто наши потребног обавештења о томе у 25 и 26 броју „Полицијског Гласника» од 8. јуна ове године, на крају рубрике „Општински послови», јер смо ми, у томе броју, већ дали потребног обавештења на једно питање слично овом вашем питању.

СМРТ ЗЛИКОВЦА ЦУПРИЋА

Илија Цупрић из Витрешице окр. београдског, бив. двадесето-годишњи осуђеник београдског казненог завода, који је на раду био у

Љубичеву на отуда побегао још 16. јуна ове године, којом је приликом и наш лист донео његову слику у потерници на стр. 220. у 28. броју од ове године — 11. прошлог месеца у вече убијен је од руке одважног сељака Паула Илића — Рипуле, из Жидиља среза доњотопчаичког окр. моравског.

Што је овај опасни зликовац плаћио главом за своја почињена недела у окр. моравском, на првом месту има се благодарити заузимљивости среског начелника г. Тодора Љ. Поповића, који је одмах врло вешт план да зликовац падне у руке баш људима којима је он намењен да га дочекају. Толико исто може се одати хвала и вештини сељака Паула, који је поред свс опрезности, вештине и дрскости зликовчеве, ипак успео, да га убије на сопственс пушке његове — зликовчеве. Цупрић је, као што се и из слике може видити био леп човек, здрав, средње развијен. По одећу ценећи био је нешто; био је опасан таке лепо као да га је уразила највештија берберска рука.

По утврђеној идентичности да је он баш Илија Цупрић, опкопран је и у земљу затрпан. Пари је награђен са 1000 динара, ов колико је овај зликовац и уцењен.

На слици се поред убијеног зликовца види и слика Паунова.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Франц де Лука, шпанског из Италије наши је преслом начелство округа пиротског Бр. 5735 са 10 дана затвора због бесправног упражњавања разбе. На каво је Франц, дамас по заповитсљу преслу, побегао, — то помен. начелство моли све полицијске власти, да га у својим домаћајима потраже и преслу ову нам њим извиде, па о томе и начелство известе. Акт управе града Београда Бр. 35.233.

Недељко Влајић, надничар окр. 28. ов. м. одвео је неке отпаца свога пријеле гаде Спасоје Јовановића надничара овдашњег у „Сарајевској» улици бр. 36, на неге побегао. Недељко је средњег стаса, приземаст, има му 26 година; од одела имао је на себи капут и панталоне од браон чохе, на глави шешир, на ногама ципеле. Кварт сазивалски управе града Београда актом Бр. 10.188 моли све полицијске власти да у кругу своме потраже Недељка и пронађеног њему стражарно спроводу. Исти се овде спровести и Управи о позиву на бр. 35.548.

ТРАЖИ СЕ

Спасоја Чолаковића, пекарског момка, родом из Бољана у Ст. Србији, који је служио код Горче Трајковића, пекара у Лесковцу, на 11. тек. месеца негде отумарио, тражи начелство врањско актом Бр. 19.119. Спасоје има 15 год., средњег је стаса, лица дугог, косе и очиу црних. Пронађеног треба спровести помокутом начелству или управи града Београда с позивом на акт Бр. 35.013.

Илију Мишића, слугу пекарског тражи начелник округа крагујевачког актом својим од 22. децембра Бр. 19.131, а који је решењем начелника ср. јасеничког од 22. пр. месеца № 20.337, стављен под приличну истрагу и у притвор. Илија је стар 34 године, рвота средњег, у лицу пав, малих бркова, без браде у немачком оделу. Пронађеног треба спровести начелству окр. крагујевачког или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 35.481.

Витомира Н., кочијаша из Ивањице тражи начелник окр. крагујевачког актом Бр. 19.336 који је украо 7. децембра жорну са књигама на спазању Алексе Јовичићу књижару из Ивањица, а у механи Филипа Јовановића из Ћуће. Витомир је стар 17—18 година, на себи носи бео капут, беле талијанске панталоне, шарену кукоиику косулу, беле полонини штофани шешир и опанке. Пађеног треба спровести начелнику округа крагујевачког или управи града Београда с позивом на акт Бр. 35,481.

Вранка Чајкоиића, бив. трговца из Сарајева, окривљеног за лажно банкротство тражи пресвеђења суд смедеревски актом Бр. 16.080. Пронађеног Вранка треба спровести суду, или управи града Београда с позивом на Бр. 35.425.

КО ЈЕ ОВО?

У Сиљу Орсовцу среза и округа пиротског, пађен је човечији леш непознатог лица, које је убијено на затим бачено у пећини више села. — Убијено лице по оцени среске истражне власти са лекаром, могло је имати 30—35 го-

чина, лица округла, бркова средњих а смеђих, браде обријане, очију зелених, косе црне, стаса средњег, коштуњаво, носа правилног, уста умерених, зуба ретких. — На себи је имало кошуљу шарену од куповног платна, гаће од

српског платна, без обућа бос. Код њега је нађено одело: капут кратак од браун штофа, панталоне од зеленог шареног порхета, памучија од ћитајке и црни штофани шешир.

Убијено лице имало је повреде: на глави удар сикиром, а на грудима од револверског метка; и на врату испод вилице пресечени грлић и једњак. Од знакова имао је: на палцу десне руке белегу од ране која га је морала болети; на истој руци прст до малога нешто је већи према осталим; на ногама нете су му биле испупчале.

Пошто је убијени непознат, начелник среза нишавског наредио је сликање леша који се

Ова особа ухваћена је 18. пр. м. (по нов.) у Шиду (Срем) без икаквих исправа, а одатле спроведена у Винковцима према његовој изјави да је отуда. На испиту пред которским судом непознат је изјавио: да се зове Драгутин Богдановић, по занимању тежак стар 24. год. да је родом из „Гиземовца"*) у Србији и да је овде убио своју љубавницу, неку Стоју Маринковић па због тога да је пребегао у Славонију. По опису његове личности он је стаса високог, косе црне, чела висока, обрва црних, очију смеђих, лица обла, носа и уста правилних.

*) У колико је нама познато, у Србији нема села под овим именом, с тога би пр. суд. ето у Осјеку требао наименовано да пошаље непознатога за име села, општине среза и округа.

Пред Крал. судб. столом у Осјеку, како је непознати из Винковаца спроведен, он је све своје признање опозвао. Том приликом рекао е: да је своју љубавницу из љубоморе само неколико пута ударио, те ради тога, бојећи се освете њене браће, побегао је из Србије у Славонију.

Предузетом истрагом од стране власти у Осјеку, како нас извештавају, пеиза Богдановићев показао се у свему као неистинит. Али како је могуће, да се иза његовог лажног казивања крије какав други можда и већи злочин. Погаварство Града Осјека послало нам је ову слику да је приказамо у листу, са молбом упућеном на све полицијске власти и приватна лица, која би ма шта знала о ухваћеноме, да јој доставе с позивом на Бр. 12/902.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Од 1. јануара 1902. године, „Полицијски Гласник" улази у шесту годину свога живота.

За минулих пет година „Полицијски Гласник" донео је велики број стручних и поучних чланака и расправа, које су, по признању наших и страних мероданих фактора, обогатили нашу до тада врло сиромашну полицијску литературу.

„Полицијски Гласник" је својим неуморним радом учинио огромне успехе и нашој јавној безбедности, јер је својим потерницама помогао да се благовремено пронађу многи наши и страни кривци, који су грозили безбедности грађана у нашој краљевини.

Колико је „Полицијски Гласник" користан установи којој је намењен, о томе сведоче многа признања како наших тако и страних — нама суседних — полицијских надлештава.

„Полицијски Гласник" својим досадањим радом постао је прека потреба не само нашим полицијским и општинским надлештвима но и полицијским надлештвима суседних држава, о чему сведочи тај факт, што су се многи од њих претплаћивали у ранијим годинама а и сад се још многобројније претплаћују за идућу годину.

Толиким успехом, „Полицијски Гласник" скренуо је на себе пажњу и министра унутрашњих дела, и он, да би му осигурао сталност, дао му је званичнији карактер тиме, што га је недавно са уређивањем пренео у своје министарство, одредивши му и нарочити одбор који се стара о још бољем његовом уређивању.

„Полицијски Гласник" са својим одличним сарадницима дао је српској престоничкој полицији могућност да се уврсти у ред модерних европских престоница, јер је у нас уведен и „*Бертилонаж*" који ће још за мало отпочети свој рад.

Ма да је „Полицијски Гласник" посвећен искључиво полицијској установи, он је врло поучан и забаван и за сваког грађанина, а његови сачувани бројеви од сваке године увек ће имати најмање ону вредност која је плаћена, јер он није од пролазне већ од трајне своје вредности.

Полицијски а нарочито општински писари, имаће у „Полиц. Гласнику" богат извор за своје послове у званичној дужности, приватне пак особе које га буду редовно пратиле, имаће потпуну накнаду за незнатну претплату, коју ће годишње само у 12 динара платити.

Улазећи са идућим бројем у почетак VI године, ми се надамо да ће „Полицијски Гласник" стећи још већи број својих претплатника.

У Београду 31 декембра 1901 г.

Уредништво.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Жена под истрагом; III. *Поучно забавни део:* 1) Похотљиве животиње људском облику; — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Ко је ово; 4) Позив на претплату.

ШТАМПА КРАЉ. ОРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.